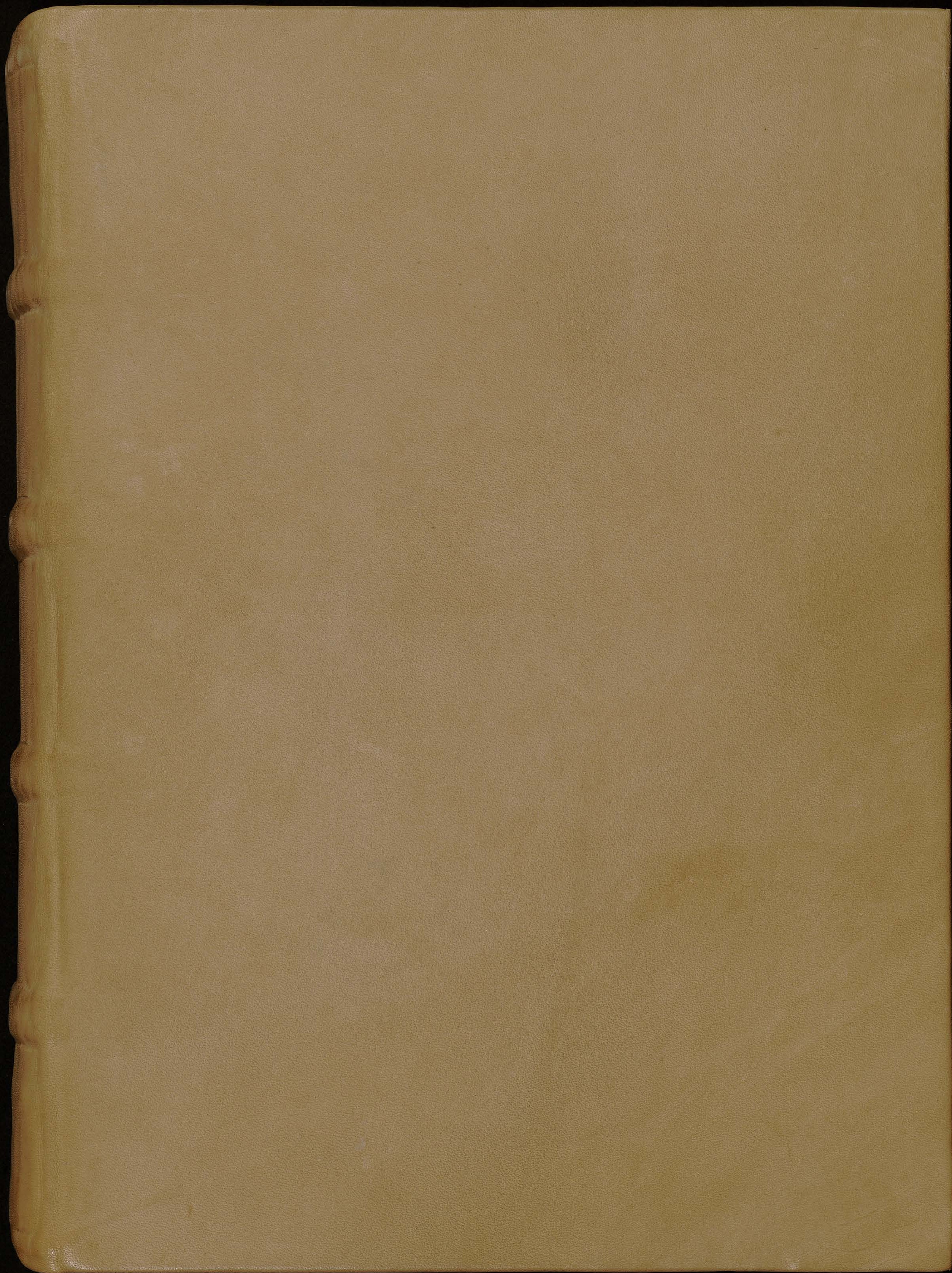
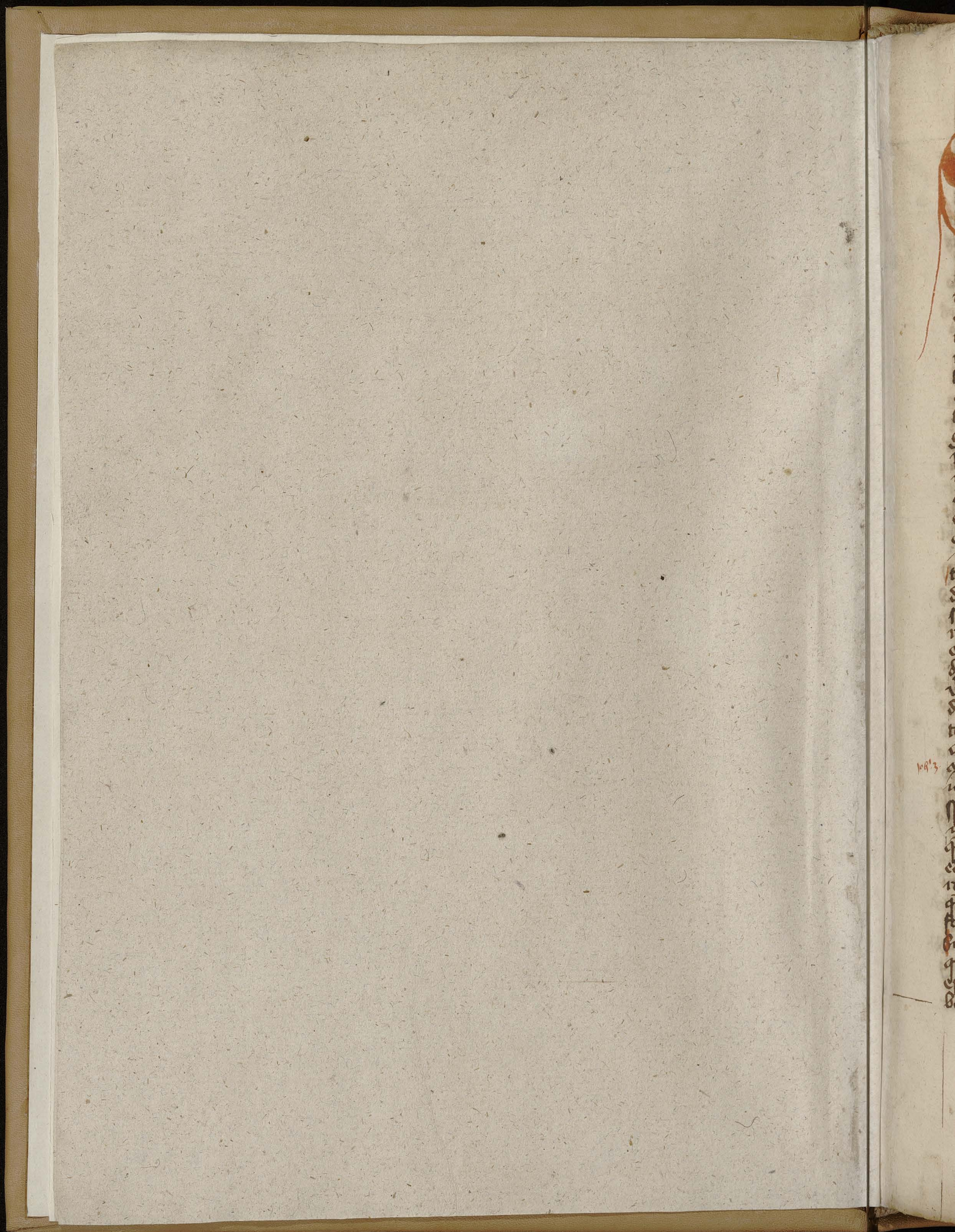

N. Inv. 1403.

Incipit Crisostomus super Math. de opere imperfecto

Sicut refert matheum conscribere ewangelium causa compulit talis. Cum facta fuisset persecucio gravis in palestina, ut periclitarentur dispersi omnes, ut carentes forte doctoribus fidei, non carentes doctrina, pecierunt matheum, ut omnium verborum et operum Christi eis conscriberet hystoriam, ut ubicumque essent secum haberent totius fidei statum. Qui ante absconditam eius cepit nativitatem, et quamquam eius generacionem exposuit, conpulit impiam incredulitatem iudeorum denegancium Ihesum Christum de David semine descendisse. Corpus autem narracionis sue ordinavit hoc modo: primo nativitatem, deinde baptismum, tercio temptacionem, quarto doctrinam, quinto miracula, sexto passionem, septimo resurreccionem et ascensionem eius, non solum hystoriam de Christo exponere volens per hoc, sed etiam ewangelice vite statum docere, quia nichil est quod ex parentibus nascimur nisi iterum per aquam et spiritum renati fuerimus
Jo 3
ex Deo. Necessarium quod de carne est natum caro est, quod autem de spiritu spiritus est. Post baptismum autem necesse est contra dyabolum stare, qui adversatur quibus vinci et reedificari in baptismo, ut totius spiritum suscipiat bellum; post quem quasi omni superata temptacione factus idoneus ad docendum, si quidem sacerdos est doceat, et quasi miraculorum faciendorum non est, sed per veritatis doctrinam bone vite factis quasi miraculis commendat. Si autem laicus est, operibus doceat fidem catholicam, operibus se et hominibus commendet, et de mundo, quia non possumus aliter exire de mundo nisi soluta fuerit corporis compago. Ingressi primus de mundo necesse est exire nos de hoc stadio mundi, et quia omnis vita nostra temptacio fuit, restat ut temptacionum victoriam resurreccionis merces sequatur et gloria. Matheus et ipsorum sequens scripture peccatorum ewangelista, qui non solum fuit sed est ipsa vite sue correpcione peccatoribus exemplum prebuit. Namquid cum theloniarius, id est collector vectigalis constitutus, qui consueverat pecunias colligere, pietatis suis fuisset oblitus, ut fugientes conscriberet victum magis nos misit, ut sic nostro peccatores admiramur primi, intelligat qui aliquid tantus legem ... illi ... nunc autem diligentissimus dispensator spiritualium preceptorum; et qui multos pauperes fecit fraudando pecunias, nunc autem innumerabiles divites fecit predicando iusticiam, ut in ipso sic compleretur quod per eundem dictum per prophetam
ps 76
dicentes: Hec mutacio dextre excelsi.

Liber generacionis Ihesu Christi filii David filii Abraham. Liber quasi apotheca generacionum dicitur, id est apotheca ... sicut in apotheca omnes res quas quis condiderat invenit, sic in isto libro omnis anima quod necessarium est invenit. ... dicat liber: [illegible] generacionis Ihesu Christi filii David filii Abraham. Et quid dicit ysaias:
ysa 53
Generacionem eius quis enarrabit? Sed ille eius divinam generacionem inenarrabilem esse Bohico

principatus. Secundo autem carnalem
opposuit. Circa non dixit istud
Christi filii dei sed filii david filii
abrahe. Et quare potius statim
in principio evangelii suam divinitatem
Joh 1 demonstravit. nam deus ipsum
erat verbum et verbum erat apud
deum. Cum inter gentes potius
in cunis constitutum greco sermone
evangelium tam generationes constituisset quia
non cognoscebant si deus filium
haberet aut quod genitum haberet
ideo superfluum erat primum de incar
nationis eius insinuatione gentibus
demonstrare. Sed illud ipsum quod
esset resistit ideo necessarium fuit
illis primum ostendere quoniam est
filius dei deus. Deinde in se
quentibus quia verbum susceptum
Joh 1 est quia verbum caro factum est et
habitabit in nobis. Matheus autem
evangelium iudeis ebraico sermone
constituisset propter iam diximus
superius ut iudei legentes edifi
carentur in fide. Iudei enim ipsum
cognoscebant quia est filius
dei superfluum ergo erat exponere
eis divinitatem eius nam quam
ipsi optime cognoscebant.
Necessarium autem fuit insinuare
incarnationis eius eis ostendere.
[illegible] illi non sufficit dicere
illum filium abrahe solum aut
david solum quia ad ambos
de Christo [illegible] promissio
facta fuit. Ad abraham
quando sit in semine tuo benedi
Gen 22 centur omnes tribus terre quod
intelligi non potest nisi quia
in Christo quem inter iudeos
deos et gentes medium [illegible]
stabilis fuit. Ad david autem
dicit ut iuravit dominus david Ps 131
veritatem et non frustrabitur
eum. De fructu ventris tui po
nam super sedem tuam. Ideo ergo ut
utriusque filius diceretur utriusque pro
missiones in Christo impletas
ostenderet. Deinde quia utriusque
dignitates fuerunt in ipso rex
propheta sacerdos. Abraham duos
3 Re 4 filios habuit et duplicem
dignitatem propheta fuit et sacer
dos sacerdos sicut dominus
Gen 17 ad illum dixit in Genesi [illegible]
[illegible] propheta autem
sicut ait deus ad abime
Gen 20 lech dicens quia propheta est et ora
bit pro te et salvus eris tu et
domus tua. Ideo ergo dicitur filius
abrahe et david ut propheta
quoque et sacerdos intelligatur
ex abraham rex autem ex david
sed non est tunc deus filius david
quia david rex fuit et propheta
sacerdos autem non fuit. ideo
ergo [illegible] filius nominatur
ut utriusque patris triplex dignitas
originali iure cognosceretur in Christo
[illegible] david nominat eum
abraham precedat in tempore prima
[illegible]
[illegible] ex abraham
[illegible]
[illegible] filium abrahe
[illegible] necesse habebat
[illegible] ad abraham et
[illegible] loco [illegible] eum nominet. Altera
autem [illegible] quia regni dignitas
maior est [illegible]
[illegible] et male aliquibus
[illegible] regnum dignus [illegible] sacerdos
[illegible] abraham sacerdos erat

Illa et si abraham precedebat
in tempore in dignitate dauid prece-
debat. Et quod dauid maior
fuit quam abraham, tamen quantum
dauid respicitur est in peccato
sed antequam dauid inimica
iusticia sua confitens dicebat
ps 7 Domine deus meus si feci istud
si est iniquitas in manibus meis
ps 65 Item iniquitatem si aspexi in
corde meo non exaudiat dominus
Ergo dimissum est ut tamen ne-
minem attrahere non ut de iusti-
cia ostenderetur eius sed ut iacta-
tia eius compesceretur. Abraham
pater fidelium quem deus voluit
Gen 12 esse patrem ut scriptum dixit ad eum Exi
de terra tua et de cognatione tua
et veni in terram quam tibi demon-
strabo, ut sciant omnes homines
quicumque voluerint esse filii a-
brahe et tunc illa bona pro-
missionis accipere. Requiem spi-
ps 26 tus est credo videre bona domini
in terra viventium. Quam debet homo
sua contemnere sicut abra-
ham terram suam contempsit et
parentes suos carnales dimittere
sicut ille cognationem suam di-
misit. Nisi autem abraham
imitati voluerint non possunt
esse filii abrahe. Abraham
genuit ysaac, qui interpretatur
Risus risus. Risus autem scilicet non
stultus tractio labiorum
sed ineffabile gaudium cordis
quod fuit promissum iusticie christo
Gen 21 sicut enim ille ysaac de paren-
tibus iam patribus in extrema se-
nectute donatus est leticia
fuit ut cognosceretur quia non erat
filius nature sed gratie. Sic et in
ysaac in nouissimis fine producet
te amore medica gaudium

tiatis sicut dixit angelus ad pastores
Luc 2 Ecce euangelizo vobis gaudium
magnum quod erit omni populo
Gal 4 Unde ait apostolus postquam venit
plenitudo temporis misit deus fi-
lium suum natum ex muliere factum
sub lege. Sed iste virgine, ille
de anicula, ambo extra spe-
ne, ille prius quam mater eius
parere posse inciperet, sed iste
de vetula de anicula iam
defecta, iste autem de virgine iam
incorrupta, quia ille ysaac fi-
lios fecit genitus in lege cor-
rupcionis, iste autem in gratia pre-
Gen 22 magna. Sed ille in mactatione non
quod ducebatur ad immolandum sed
pro eo aries consumptus est cognouit quod
erat oblatus. Sic et iste synagoga
non cognouit filium dei esse cum
duceretur ad mortem sed postquam
resurrexit a mortuis tunc co-
gnouerunt multi. Sicut ille ligna
portauit sibi erat incendendus
sic et iste lignum portauit sibi Mat 27 Mar 15 Luc 23 Joh 19
erat crucifigendus. Sicut ille
non restitit abrahe cum vellet
in occidere, sed dixit pater liga
me manus et pedes ne quid per-
gam in impugnacionem. Sic et
iste non contradixit patri sed
Mat 26 pater inquit si possibile est
transeat a me calix iste sed
non sicut ego volo sed sicut
tu. Ysaac autem genuit
esau et iacob in figura duorum
Gen 27 populorum. Esau accepit nomen ad
rubens totus pilosus secundum
signum est quod abiuncto
quod suum totum appe pilosi-
tatum repletum est. Iacob autem
totus speciosus et intimus fuit
quod totum pietatem decore
fulgebit et non ducet
aliquam asperitas aut nigredo pecti

Et quemadmodum in dentibus ma-
tris sue contra esau tenuit
plantam eius Jacob unde Ge-
nesis Jacob appellatus est
i. supplantator quoniam cum ut
illius pedes egressi sunt ipsius
caput apparuit etc. Cum et
in fine seculi istius status illius
seculi planius apparebit Et quem-
admodum esau persequebatur
Jacob sic filii seculi huius perse-
cuntur filios seculi illius. Et sicut
ipse ita et filii eius non resisten-
do sed fugiendo superavit malos
Ita et quemadmodum tunc mater
Gen. 27 admonuit Jacob dicens ei fili
audi me et fuge donec oppor-
tunitas donec quiescat ira fratris
tui etc. Et ecce filios suos ammo-
nebat cum persecutionem paterentur
Mat. 10 dicens cum vos persecuti fuerint
in civitate ista fugite in aliam
Ro. 12 et date locum ire. Jacob autem
genuit Judam et fratres eius
Jacob genuit xii apostolos in
[illegible]
Gen. 46 ita sicut ille cum fratribus duodecim
descendit in egyptum ut multi-
plicaretur etc. et Christus cum fratribus xii
apostolis descendit in mundum et multi-
plicata [illegible] sicut
ipse testatur. Et sicut ille
descendit ut medullam egypti
manducaret etc. Christus cum apostolis
suis intravit in hunc mundum ut
medullam huius mundi manduca-
ret i. acquireret sibi. Medulla
cuius huius mundi sunt homines sed
sicut cuiusdam arboris quedam me-
dulla sunt sana [illegible]

[illegible] autem promiserat sicut tota
paulatim manifestando [illegible]
etc. et eodem sic fideles [illegible]
inde ipsi ita sicut egressi filii
Exo. 12 sunt israel de egypto de firma-
ta in egyptum etc. et sic cum de
isto mundo defecerit caput quod
iste inde Judas qui interpreta-
tur confessor quod Christus erat ymago
quod confessor [illegible] erat futurus
Mat. 11 confitebor tibi domine pater celi
Gen. 38 et terre. Et sicut Judas incesti
convictus est et dedit illi virgam et
anulum etc. et Christus erat inclitus
in gentibus [illegible] et dedit
illi [illegible]
Mat. 28 Mar. 16 [illegible] et anulum [illegible]
[illegible]
Luc. 17 [illegible]
[illegible]
Gen. 38 [illegible] thamar
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sicut Ge-
nesis testatur [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Judas
autem genuit phares et za-
ram de thamar [illegible]
Gen. 38 [illegible]
[illegible]
apparuit [illegible]
gavit illi [illegible]
[illegible]
[illegible] zara
[illegible] phares [illegible] est
[illegible] zara [illegible]

Sancti homines sunt medulla huius mundi

clausus. Hec autem contra quam erat prepara-
tus in claustro ad aperiendum ideo
et precessit prius Zara. iudaicus
primus populus apparuit in luce
fidei quasi de vulva tenebrosa
mundi procedens et ideo signatus
est cocco incarnacionis [illegible]
omnibus quia ipse populus dei erat fu-
turus prius. Sed quando porta est
ad fidem eius lex quasi sepis
ut impediret iusticiam eius
via legis impeditur. fides non ad-
Ro 7 mittatur. Sicud scriptum est: Sine
qua veniret mandatum peccatum
quidem mortuum erat. ego autem
vivebam sine lege aliquando
postea autem venit mandatum
peccatum revixit. ego autem mor-
tuus sum. Sed ergo impeditus est
populus iudaicus per legem ne ad
iusticiam legis veniret. Sed ubi
temporibus rupta est sepis legis
que erat inter iudeos et gentes
Eph. 2 sicud ait apostolus medium pa-
rietem maceriae solvens. Sed factum
est ut et gentilis populus quam prius
iudaicus populus apparuerit quasi
de vulva tenebrosa mundi tenebrarum
conclusus postquam rupta est lex
per mandata [illegible] iudaicus
populus iste prius precessit ad fidem
et postea sequitur iudaicus
Ro 11 populus. Sicud ait apostolus: Nolo
misterium vos dicens cecitas ex parte
contigit in israel donec plenitu-
do gentium intraret et sic omnis
israel salvus fieret. Hunc autem
Zaram quis dicatur in figura fu-
isse populi gentilis quia prius per
predicatores et credulitatem apparuit
et [illegible] [illegible] sanguis
cocco signatus est. Sed [illegible]

sanguine regenerandus presentabatur cocco
divina sanguinis signabatur. Phares
autem in figura iudaici populi qui
tempore legis [illegible] gentili populo
prius precessit in postea [illegible]
gracie legis sublatam non quia
tangere legis. Sed propter quod et ie-
norans est Zara quod est oriens ut
nobilis. Iste autem Phares quod est
precisio quia populus divisus ab oriens
erat futurus [illegible] iudaicus
autem in [illegible] legis [illegible] ab-
eo ut [illegible]. quia iudas con-
cessit [illegible] sue thamar
[illegible] filios suscepisse. Re-
[illegible] autem [illegible]
[illegible] meretricis [illegible] non
fuit quia [illegible] amasius
iste [illegible] se [illegible] non
esset. Nunquam autem non fuit quia
nullus filiorum [illegible] habuit
[illegible] prius iudas [illegible] suo ipso
[illegible] noluit [illegible]
accipe [illegible] consiliabus thamar
[illegible] dixisset ei thamar
[illegible] consiliabus [illegible]
autem [illegible] erat thamar [illegible]
[illegible] cum accipe [illegible] suis
ille [illegible] vobis non
contingit [illegible] propter quod [illegible]
cum [illegible] maledicta [illegible]
autem filius audito quod [illegible]
fuit sui [illegible]
non sibi semen suum [illegible]
[illegible] propter quod et ipse [illegible]
et [illegible] ut thamar ingo
maneret. Hec autem ita gesta
[illegible] iudas [illegible]
[illegible] et plangeret penitens [illegible]
[illegible] scripsisset [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] sui [illegible] astitit
[illegible] angelus [illegible] et hec omnia

exposuit ei sicud fuerant gesta
et consolatus est eum. Judas autem
fuit tante religionis ut postquam
cognovit non eam fuisse uxo-
rem filiorum suorum non acquievit
ei appropinquare amplius. et si contra
ad eam et ipsa non erat nupta
tamen contra ad statum hominum nupta
videbatur. providebat enim bonum
non tamen contrarium deo sed etiam contra
hominem. Ysachar autem genuit
esrom. Eram quem causa
et hoc statim providentia dei hec
posita non credimus in expositione
tamen erunt tamen plures huius ele-
ctorum. Eram autem tamen et tunc
posita fuerunt ubi ipsi steterunt
qui posuerunt. et deus tamen
providentia ponebatur. Nos non
quod intelligere possimus omnibus
ipsis que loquimur in expositione tamen
nullam scripturam tamen nota [illegible]
dicitur. propositus. Esrom enim secundum
ebraicorum sermonem interpretatur di-
citur iste tamen iaculum videns.
iacula inimici quid et que sunt — Iacula autem inimici sunt omnes
passiones carnales quas
in nos iaculatur dyabolus. [illegible] — ep. 1
omnes temptationes adversitatum
que perveniunt fidelibus exteri-
us iaculat. [illegible]. Videns
Ephes — omnes inimicos quos in tota virtute
dei autem contra filios eius exspe- — ep. 3
ctat iacula eius sunt [illegible]
Eph. 6 — similiter [illegible] apostolus [illegible] in omnibus
sumentes scutum fidei quo possitis
omnia iacula maligni ignea
extinguere. Esrom ergo vi-
dens est iaculum vigilans est
tota [illegible] inimici. de longe
prospiciat iacula eius et caveat
ac scuto fidei suscepta retorqueat
adversus. Vult ergo deus omnes

filios suos videntes et iacula
super se venientia. Qui autem
non videt ea venientia prius
quod ea declinare potest. potest et
aliter misterium homo intelligi
iaculum videns ut sit ipse
iaculum christus tamen et ipse christus
dicitur iaculum per ysaiam
ysa. 49 — dicentem. Et posuit me sicud
sagittam electam in pharetra
sua. Iste ergo vir fidelis et ia-
culum christus et missus a patre et ia-
culum est non irrationabile sed
rationabile et videns ut sciat
que debet configere et que parce-
re. Esrom autem genuit
aram. Aram autem interpreta-
tur vis eorum vel irritatio eorum
vel elatus aut lux eorum. secundum
significationem nominum istorum datur intelli-
gi. Esrom quia tempore illius erant
filii israel in egipto valde erant
multiplicati et elati et ful-
gentes. et multiplicatio eorum
zelabilis facta erat in oculis
egiptiorum. et irritatio erat
facta eorum. Unde quod in exodo scrip-
tum est. Ecce genus filiorum israel
multiplicatum est super nos. Venite
ergo [illegible] eos. et in tempore
eius forsitan gemitus eorum pro
depressione egiptiorum. dicit
deus. stans. sepius est videns
vidi afflictionem populi mei
qui est in egipto et gemitum
eius audivi. [illegible] statim de
[illegible] tale nomen
imposuit ei. vel quia irri-
taverunt egiptios valde ne-
scientes atque elati vel quia vide-
runt deus ingemiscentes et la-
borantes. et [illegible]

temporis ipsius terribilis est res tra-
tribus, modus eminenterit fratres
istos prius in opere luti demum p-
ostitutos terra vices ut exposi-
tos fecerunt et fratres suos in quo
Exo 6. tempore natus est Nasson demum
ipse Aaron Aminadab filiam
accepit uxorem sororem Naason
per traductionem quod bene et
per traductionem alteram non est
sicut ut aliqui tussacti sunt
cum et ita fit ut arte multi-
plicatis filiorum istorum in tempore Aa-
ron zelabilis fuit fuisse in-
telligatur et afflictos eorum pre-
venisse et dei visitatos pro-
spexisse. Aram autem genuit
Aminadab. Convenienter
autem Aram qui est vultus ex-
cipitur eorum ut visitatos ipsorum
ut lux eorum genuit filium
Aminadab qui interpretatur ut
genus despicata ut plurium
voluntarius, nec enim fecit fu-
isset prius eos visitatos dei, nisi
genus despicata fuisset et
plurius voluntarius. neque fuisset
[illegible] egyptiorum nisi despi-
cabiles et voluntarii deo fu-
issent et ipse nunc qui despi-
cabiles sunt et voluntarii
deo illi zelabiles sunt et in-
ritavit in bidia sua tenebitorum
[illegible] autem est volunta-
rius esse plurium et genus est
despicabilem qui cum volunta-
Ps 73 rius est deo et dicit voluntarie
sacrificabo tibi, ipse est et despec-
tabilis apud deum, et quod despec-
tabilis est deo sine dubio vo-
luntarius est quia non subiectio-
nem seruum vivus diligit deus
aut famulatum sed voluntariam
subiectionem et voluntariam servitutem. Exo 6.
latus ita cum omnes sub deo
sunt quia ideo tracti sunt volunta-
te autem omnes non sunt dei quia
fidem opera dyaboli subservitur.
Aminadab autem qui est vo-
luntarius plurius ut genus despi-
cata genuit Naason qui
interpretatur refectio vel requies
vel cum quis est voluntarius
deo et placet se despicabilem
aput eum gratificabit sibi refec-
tionem et requiem cognite autem
Naason cum tempore filii istorum exi-
erunt de egipto qui et princeps
Numeri 1 fuit est per tribus iude refectio
est notatus quia in tempore eius de
servitute egiptiorum violentorum
et laboriosis opibus luteis
liberati requieverunt et refectorum
consecuti sunt in deserto et corporis
et anime corporis quia quia
ad libertatem venerunt corpora-
lem, anime autem quia post
eundem cultibus egiptiorum ad-
noticiam perducti sunt dei vinctis
sed et columbis et spectivis
inceptatum. Naason fortitum est
princeps est in bono sicud sapies
sinis autem in malo sic quod
Naason sicud diximus exi-
vit de terra egipti qui fuit
princeps tribus iude sicud dictum
ista audit, ut cum potuit iste
fuit princeps si prius eius vixisset
nisi forte aliquis dicat sic
Aminadab senem fuisse ut
non posset regere principatum
quod non estimo verum. Naason quod
dicitur puer [illegible] est quia generatio
filii istorum de egipto exierunt
secundum generationes in veniun-
tibus levi. Jacob autem genuit
levi, levi autem genuit Caath

Chaath

Caath autem genuit Amram. Amram
Amram autem genuit Moy-
sen et Aaron. Quatuor itaque
generationibus defluxit de Egipto
usque ad Amram exivit gene-
ratio quinta Moyses et Aaron. Sexta
autem generationibus tribus Juda sep-
tima generatio videtur de Egipto
exisse. Sexta generationibus defluxit
de Egipto scilicet Jacob Juda Phares
Esron Aram et Aminadab.
Septima autem egressus est Naa-
son. Puto autem quod in tribu Juda
magis multiplicabantur quam aliis
omnibus tribubus. Tribus autem Levi
non sic multiplicabatur quia Levi-
te erant templi ministri et
templi necessarii erant. Sicud et
minorum liber testatur. Tantum si
Gen 7 rationis est qui diligenter inspexerit
quod in septima generatione sonat
si requiras est quod nec generatio
altera decima ab Adam que in-
[illegible] fuit. Si rationis est quod
ab abitacione usque ad legem et usque
ad Moysen videtur septe generatio-
nes [illegible] sunt dubiis et que
rationis est quod sicut Levi tribus
in quinta generatione sunt egressi de
Egipto, sicut autem tribus Juda in
septima. Sicut autem Levi quia
quinta generatio exivit de Egipto
defluxit quatuor, quod puto misterium
quia omnibus quatuor elementis
[illegible] creatur sicut corpus. Facta ex
aere igne et aqua. Post quod
peccatum [illegible] sit sicut Dei in
quo [illegible] elementorum generatio-
nes [illegible] in mundo ille [illegible]
[illegible] et quinta generatione [illegible]
exivit de mundo, quia mortifica-
Colo 3 vit membra [illegible] terram. Sicud

Num 8 ait apostolus. [illegible] quatuor
quatuor elementorum con-
sistit ut [illegible] in corpore carne
sit sed in spiritu ille exivit ad
perfectum de mundo et [illegible] agere-
dit [illegible] de mundo nisi ille qui
mortificaverit illa quatuor quibus
omnibus agit et [illegible] ut et
ad [illegible] dicat apostolus. Tu autem
in carne non es sed in spiritu. Et
sic [illegible] in tribu Juda alia [illegible]
videtur. [illegible] rationis [illegible]
pene [illegible] septe [illegible] Septena-
rius numerus [illegible] in [illegible] rius
et [illegible] et requiem [illegible]
multis divinis locis. Sextus
autem numerus [illegible] operis et
et laboris [illegible] et [illegible]
Gen 1 omnia [illegible] sex diebus
Gen 2 fecit. Septima autem requievit
et qui [illegible] quecumque
[illegible] sex diebus creata sunt [illegible]
[illegible] que corrupti-
bilem et implet quod [illegible]
[illegible] apostolus [illegible]
1 Reg 2 [illegible] diligere mundum neque ea que in mundo
sunt ille [illegible] septima die [illegible]
[illegible] et requiem. Rex et reges
requiem [illegible] sicut [illegible]
[illegible] munere [illegible]
Ps 94 [illegible] donec [illegible]
[illegible] in tribulatione [illegible]
[illegible] ille [illegible] [illegible]
mundiali ope qui et [illegible]
zat [illegible] sabbatizat [illegible]
ille [illegible] in [illegible] et
si aliquid gessit [illegible] ille
exivit de mundo [illegible] in mundo [illegible]
in [illegible] non [illegible] et
[illegible] prudens [illegible]

[illegible] mundiali ope

Regales difficile delinquere

quas diximus leuite qui in-
ducta generatione exiuerunt de
egypto / regales autem in septua-
ginta regales autem modicum
aut nullum peccatum delinquunt
ipsa potestate cogente et diffi-
cile est eos hic sine delictorum
peccatis transire si moderate de-
linquunt in uulgaria digni
efficiuntur. leuite autem et sa-
cerdotales persone et spirituales
sine macula hic debent esse quan-
tum ut quatuor generationibus
illis omnibus mortificatis in corpore
neglecta generatione munda con-
sistat. ut si possibile est carnis
generatio in se nisi quod uitam
sustentet. sicut dicit apostolus
1 Thim. 6 habentes alimenta et quibus
tegamur his contenti simus. Naa-
son autem genuit Salmon. Sal-
mon autem interpretatur accipe uas
Josue 6 iste Salmon accepit uxorem
nomine Raab. hec autem Raab
dicitur ipsa fuisse meretrix de Ie-
richo que suscepit explora-
Josue 2 tores et legatos filiorum Israel
et dum quererentur a rege Ie-
richo ut occiderentur abscondit
eos in superiori parte domus sue
et seruauit in columnes audi-
ens cum autem facta filiorum Israel
dilexit amplius Israel quam pro-
priam gentem et simpliciter eos
ista credibilis in et uidetur
per eum cum esset Salmon iste nobil-
ior filiis Israel / et qua de tribu
erat Juda / et quia filius erat
Josue 6 principis / uidit Raab illam
sic fidelem / sibi copulari ad bonum
et a deo dilectam et eductam de
periculo sodomie dei preceptum / et com-
putatam inter filios Israel que

magna illa ad que constituta
meruit accipere Salmon in uxo-
rem / de ipsa autem et que spiritua-
les misterii tractamus hic et
Raab illa meretrix figura fuit
ecclesie que cum fuisset ex gentibus
meretrix et multum in ydolorum
commaculata / suscepit specta-
tores id est Christi .i. apostolos in domum
pectoris sui / per uerbum ipsorum abscon-
dit eos [illegible] in [illegible] ca-
pit sui ut non inuenirent eos
principes demonum ut perderent eos qui
sanguine rubri coccini et preciosi
ista dimissa / quod per indicium dominice
passionis saluata et educta
de mundo et castificata facta est
sponsa Christi / Et Salmon iste est de
tribu ab [illegible] / Salmon autem de
uas quia unus est principatus
[illegible] Christi [illegible] quod ex
prima [illegible] nominis [illegible] tota [illegible]
Christi / Ergo et quia Salmon fuit
in [illegible] misticus Christi et in misterio
fuit ecclesie non sine ratione ipsam
accedimus fuisse Raab / et dare
ipsum cum Salmon [illegible]
autem [illegible] Salmon interpretatur accipe
uas / quod proprium nomine mutabatur
a [illegible] ut acciperet uas
Act. 9 electionis Raab / Ita sicut Pa-
ulus cum fuisset persecutor dignus
probatus in apostolatu uas electio-
nis est dictus / Sic et Raab cum fu-
isset gentilis meretrix digna
estimatur apostolo Israel ut spirituali
coniugio Christi / quia uas electionis
factus est uel / Sicut in [illegible]
meretricis [illegible] nomine
Raab cum dicebat Raab quod
interpretatur latitudo uel dilatata
aut quia [illegible] finibus terre
dilatata ecclesia gentium latitudo

appellabatur, aut delicata, quia
ac Deus extitit orbe terrarum in toto
fundata est mundo. Haec autem Raab
postquam nupsit cum Salmon
multiplicata est caritas quae
temptat ascensio. Sicut enim Raab
corporaliter Raab illa ascendit
facta uxor ex filiabus Israel et
dignificata coniugio tribus ei, sic et
spiritualiter ista ascendit, quia cum
fuisset ex cultu ydolorum ancilla
ancilla facta est socia angelorum
et sponsa Christi et filia Dei. Sal-
mon ille qui interpretatur accipie-
bas qualem genuit filium ex
Booz. Raab. Booz qui interpretatur in
virtute, vel virtus in ipso vel prva-
lens quod sequitur inferius. Deinde accepit
Ruth 4 uxorem Ruth a Deo praescriptam in
virtute, vel virtutes in ipso, ut generat
filios et in spiritibus virtute fortes
et praevalentes. Qui autem acci-
Uxores ex persona dyaboli accipientes in malo fortes generant filios
piunt uxores ex persona dyaboli
et non religionibus intuitu sed, ut
fideles in [illegible] generant filios
non praevalentes in [illegible] in malo
fortes et adventa irreligiosi sunt
sunt non ad gaudium. Vix ad contempla-
tionem videntur filios genuisse.
Ruth 4 Sic itaque Booz accepit uxorem
moabiticam nomine Ruth, quo
autem accepit eam ex persona estimatur
per plenum [illegible] omnibus Scriptura
sit meritum. Quod autem dicitur [illegible]
cum et Ruth in multo fidei sue
nupsit cum Booz, quia [illegible]
gentem [illegible] et [illegible] et gentes
et elegit istam et non despexit
pauperem viduam sit et peregrinam
de [illegible] ductam generis [illegible]
magis quam sui [illegible] [illegible]

repulit, et dum [illegible] elegit
[illegible] ad partem
suam [illegible] obviaverit, ut re-
linquam te [illegible] quocumque ieris
ibo, et ubicumque morata fueris ma-
nebo. Populus tuus populus meus
est, et Deus tuus Deus meus, et
ubicumque mortua fueris mori-
ar et ibi sepeliar. Hec fa-
ciat michi Dominus et haec addat
si non mors separaverit inter
me et te. Et Booz in multo
fidei sue accepit eam uxorem
ut ex coniugio tali suscitaret
genus nascituri regale. Nam
senior constitutus non [illegible] accepit
uxorem sed Deo, non propter pa-
ne corporis sui sed propter iusti-
tiam legis, ut suscitaret
semen proximo suo, non [illegible] magis
amore quam religione [illegible] seni-
tus, etate [illegible] iuvenis
aut fidei [illegible] ipsa scriptura no-
minatur est in virtute vel virtus
in ipso, vel praevalens quod qui
senior etate adiuvenem con-
iungitur, in virtute non est mira-
bilis et laudandus quia est
in virtute, sed qui ex tota etate
coniugali iam senis accepit
ex religione virtute ad con-
iugium iuvenem, sicut iste Booz
ille et laudabilis et mira-
bilis est, quia extitit in virtute
et illius [illegible] vel virtus non est in
ipso sed in iuventute corporis sui
ideo et [illegible] ex [illegible] causa
manifestum. Cum autem in ac-
cepta fidei et virtute [illegible] la-
buit et Booz illius virtus in ipso
est et [illegible] laudabilis est [illegible]
[illegible] et Ruth inspirato

dei fugisset villam ut despexisset
quod despexit ut fecisset cum se-
cit / quod pro laudatur in ca-
dilecto quibus iste aut simpli-
citas / aut obediencia aut fides
dilecto quibus genus iste quia
sit despiciebat semper se ipsos
despicit seruire et vnde sic a
ex persona eius / si cum coniugatio-
nem sibi desideraret quod
puella lascima aliquem
iuuenem potius appetisset
quam aut non castimonie sue vel
religioni sue satisfaceret
typicus fuit familia potius
senem elegit quam iuuenilem
etatem / simplicitas aut con-
clusa sub palliando cuius ex gra-
cia quod ut cogitauit ne forte
spernet eam quia senex iustus
lascima puella aut ne de-
luderet eam / quod quia quod gra-
uis erat coniungere ei delusa
[illegible] faciunt multa / Sed obau-
diens sua pergens se explens
confidenter accedens quia perfecta-
tus fuerat deus actu ipsius
sciens coniugalem suam / quia non
libido ad quod ea copularet
sed religio erat exortata / Et
aut vir vero predicatur humilitas
castitas religio / humilitas quod
et castitas quia non cogitat
eam quod lascimus puella
ut abhorruit eam / quod casta
lascima / Sed mox ut cum eius
delectare proximitatem audiuit
nichil horum cum lascimie de-
putauit / sed humiliata religiose
aspexit / ut despexit quod diues
pauperem ut veritas est quasi
maturum adolescentulam / sed

parentes fecit quod corpore manu
pressit ad portam peruocauit
quendam cognatum qui sue pro-
ximitatis estimabat proximi-
orem / obtinuit prevaluit / no-
tum inter proximos / cum dei eli-
gentes filios / et ideo forte
prevalens dictus est / Talis igitur
Booz ex tali coniuge Ruth qua- Ruth 4
lem filium genuit Obed qui
interpretatur subditus / Non aut
diuicias eligunt et non mores
pulcritudinem et non fidem / et quod
in meretricibus querere solet
et in coniugibus optant propterea non
generant filios subditos / nec deo
nec deo / sed contumaces et con-
tra / et contra deum / ut filii eorum non
sunt fructus iuste coniunctionis
eorum / sed pocius coitus in religio-
sitatis eorum / Iste aut Obed quasi sub-
ditus dicebatur quod genuit Ysai
refrigerium / Ysai enim latino ser-
mone refrigerium appellatur / Na-
m quicumque subditus est deo et
parentibus suis tales filios generat
deo prestante a quibus refrigeretur
cum qui honorat patrem honorabi-
tur / Qui aut contumaces existunt
aut in deum aut in parentes / gene-
rantes non refrigeria sibi genue-
rant sed dolores / ut a filiis
suis recipiant quod fecerunt in
parentibus suis / Et aliter estimo propter
Obed qui subditus vocatus est
et propter Iesse qui vocatus est refri-
gerium / ne forte in diebus Obed
filii Israel propter delicta sua traditi
erant sub potestate gentium cuiusdam
[illegible] / sub libro Iudicum frequenter Iudicum [illegible] et sequentibus
legimus fecit et quia subditi fue-
rant facti cumque deo conuersi [illegible]

Coniuges optantes con-
tumaces coniugibus quod [illegible]
in meretricibus generant
filios contumaces

cum in tempore illo natus obed sub-
ditus est appellatus Iesse autem
sicut est ex parte colligere de scriptura
regnorum quod annorum david
1. reg. 9. et sequentibus appropinquare cepit / Saul [illegible] ita
quod annis regnavit pene xx^ti
tempus expetiit / Samuelis prophete
iudice et propheta preceptis con-
trarium deo factus ipse / et corporaliter
refrigeratus fuit et ab allophilis
liberatus fuit / et spiritualiter bene
agebat / et ideo forte Iesse
1. reg. 16. et sequentibus refrigerium est appellatus / Iesse
autem genuit david regem / ge-
nus de generatione iustorum est
et iustorum generatione benedicetur
de david autem multa tamen dici
possunt quorum scriptura regnorum
ideo per intentos omnia contra
dicatur solum quod et in nomine
suo fuit ymago / David autem
interpretatur sufficiens manu vel
dilectus / sicut et fuit christus et in
bello fortis et potens et pru-
dilectus et in actibus suis et in
nativitate sua / et in mansuetudine
sua figuratio fuit christi / Set quid
dicam de actibus suis et iustis autem
de rectitudinibus suis et iustis / de ipso
est peccato suo pessimo christi et certe
iustissimus fuit sed cum tamen esset lectus
2 reg. 11 de solio suo ex alto vidit sponsam
bersabee tamen lavantem et concu-
pivit eam et habuit tamen adulte-
rium in coniugis alterius etiam / Sic
et christus cum esset in celo suo altissimo
adulterium lectus de sua divinitate vidit
ecclesiam gentilem sponsam [illegible] di-
[illegible] sibi de sordibus errorum
suorum et bonis operibus se delu-
[illegible] eam ad fidem duxit et

quibus lavit eam et concupivit
et habuit eam sibi post hec
autem destruendo virum sicut
david [illegible] eam de [illegible] uxo-
rem eius sibi coniugio univit
Sic et christus destructo diabolo po-
testatis et gentes traxit ad co-
niugium suum / Sed sicut david
prius bersabee habuit eam adulte-
ram sub [illegible] viro postea eam le-
gitimam accepit uxorem sic
et christus et tunc fecit ecclesie et
modo facit [illegible] omni anime
intentionis cum sibi habuit
autem dum autem gentiles possibile
est ut adducat eam ad fidem
act. 10. suam / ut puta Cornelium ad-
duxit ad fidem per predicationem
petri / sed habuit ante animam
eius operans in ea orationes ele-
mosinas et elemosinas multas
sicut actus apostolorum testatur
mat. 8 Et centurionem vocavit ad fi-
dem suam sed postea sibi eum adduxit
sed prius diabolus habuit animam
eius operans in ea dilectionem
luc. 1. gentis dei / et edificavit syna-
gogas / Sic et diabolus facit va-
leamus possibile est ut ali-
quem ad perfidia trahat
nisi eum prius adduxit sub-
et habuit animam eius et opera-
tus in ea primo opus fuit et
probavit / Sicut ipse et
iuda [illegible] dum suasit eum
diabolus et [illegible] habuit
Ioh. [illegible] ipsum / operans in eo cupiditate
[illegible] et furti / [illegible] quam
delectatus est in eo sua eius sibi
mat. 21 Ioh. 13 conveniente tunc compulit eum
tradere christum / et [illegible] ad sua

[illegible] adduc[illegible] ad fidem [illegible] sibi habuit eum operans in eo orationes et elemosinas Sic et diabolus [illegible] [illegible]

Bersabee autem interpretatur filia
potentis quod notum scilicet in ma-
teria ecclesie que Christo conjuncta laetatur
sicut cum nupta anime David
filia sit et Dei omnipotentis que
prius filia diaboli. Secundum glossam
aliter interpretatur Bersabee et
lia duplicitata vel filie putei
septimus, quod corporaliter et
spiritualiter habet interpretationem
convenientem. Cum sanctus dat
nobis intelligere septimam. Paralipomenon
2 Reg. 3 Uxores septem habuit David
ex quibus filios generavit, sex
quas accepit in Hebron, septimam
autem in Iherusalem Bersabee
putei autem cum pueris Salomonis
quivis et alterum intelligitur
sicut intellectu tamen vel prima
facie uxores significant. Ubi
dicit proverbia uxoribus
3 Reg. 7 principis Cur dubie bibe aquam
de cisternis tuis et rivos puteorum
fontibus. Si ergo putei uxores
intelliguntur, convenienter Bersa-
bee septimus puteus interpretatur
quia et septimam extitit uxor
David. Per septem autem spiritus
Ecclesie. Ita quivis et vel in tabi-
les sunt ecclesie secundum diversitatem
locorum. Tamen omnes septem dicuntur
propter spiritus sancti dona septem
quibus sustentatur omnis
ecclesia, unde et Iohannes et
Paulus apostolus ad septem ecclesias
scribunt quia ad omnes. De regibus
autem residuis dicere aliquid
cursum in supplendo tam de spi-
ritualibus dicere ut audivi de-
cis sufficit regnorum. Sed tamen
secundum quod Ebraycorum sermonum

interpretes tradiderunt, nomina eorum
actibus concordant, regnorum ut
de presenti vel certis vel ipsis horum
nominibus audiamus et spiritualem
delectationem audienti populo car-
2 Reg. 12 tamus. David autem genuit
Salomonem. Salomon autem inter-
pretatur pacificus. Pacificus autem est
appellatus quia omnibus devictis gen-
tibus et pacificatis et tributa
reddentibus pacifice habuit
3 Reg. 4 Paralipomenon 2 regnum. Ita ut et templum Deo
edificaret verus est iustio
generum quia significatus fuit vir
pacificus Christus qui confugientibus ad
se pacem gentibus universis et bonorum
operum spiritualia tributa solventi-
bus pacificum fuit regnum, ita
ut ex vivis lapidibus non solum
indignis, sed et gentibus unum templum
edificaret Deo vivo. Salomon
3 Reg. 11 autem genuit Roboam. Roboam
autem interpretatur multitudine populi
seu imperium quod priusquam omnes scilicet
olim regnum possidens Roboam post
nonam nomen ei vel populi. Robo-
am autem de presenti sanctis et
olim regum nomina secundum actus eorum
propter descripserunt nomen suum vel bo-
num vel malo. Salomon ergo tam latius
regnum valde multiplicatum augitur
prius sui et suis, quia dilatat
eos de se vel primus natum suum in tempore
illo filium appellavit. Roboam
vel multitudo populi quia secundum multitudine
populi ut secundum statum regni sui multi-
plicati nominare. Filius suus pro-
videntia autem qui fuerat potior
futurus et dissidium regni sui pa-
ssurus descripserunt, ut dicere in
multitudine populi, quia scilicet vult multitudine

Multitudo inter se seditionis et contumacie

ipsi cum qui sunt in multitudine
ipsi facile seditionem inclinantur
patitur. Multitudo enim inter se
seditionis et contumacie quam
quidem semper [illegible] prestat. plerumque
manet in indivisibile pau-
citas aut magis ista est disci-
pline. Estimo quod Salomon
et Roboam in iustis et fuerunt
quia in iustis et fuerunt conspectu
et in iustis ipsi Dauid. Ita quod
omnes sint [illegible] coram in tante
[illegible] ipsius Dauid [illegible]
est [illegible]. Salomon in iustis fuit
ipsi Dauid bene incipiens. Robo-
am autem in iustis ipsi iam male
finiens. Ita sicut tota senectute
Salomonis [illegible] [illegible] dominus sa-

Corpus Christi sunt omnes Dauid

3 re. 11 et 12 thanum pro eo et destruxit ex parte
modica regnum eius. In parte autem
Roboam abiciens consilia seniorum
et sequens consilia iuvenum co- Mat 24
etaneorum suorum ad plenum scissum
est regnum ita ut decem tribus re-
cederent et [illegible] sibi facientibus
regem due tribus tantum remane-
rent sub Roboam. Sic ipsius Dauid
in primis bene agens prosperatus
est sicut Salomon, processu autem tem-
pore cepisset delinquere ipsius
Dauid et tenuare quam [illegible] sunt 1 par. 7
et unde quam filia peccatoris, que 2 thi. 2
Dina subiunxisset principes tene-
ris et unde ad temptationem Dauid
[illegible] dominus [illegible] Dauid 2 thi. 1
plenum [illegible] [illegible] et in primis
[illegible] debilitatis Dauid ipsius in qui-
busdam [illegible] in nomine
autem Dauid ipsi quam tempore Roboam
habundante iniquitate et refrige-
scente caritate plenum constituisse
ipsius Dauid ita ut maxima
pars Dauorum [illegible] in [illegible] et

Causa destructionis regnorum et ab-
iecto consiliorum seniorum

faciet sibi ipsos [illegible] quasi
ipsos reges et [illegible] pauci
[illegible] remanent Dauid in
ecclesia et pueris. Et sicut tunc
Roboam abiciens consilia se-
niorum et coetaneorum suorum se-
quens occasionem prebuit dissen-
sionis illius. Sic et ita sine episcopo
relinquentes consilia seniorum
aliorum et presbiterorum [illegible] quod
consiliati fuerant episcopos co-
[illegible] debere ut spatio suo
tractare et sequi sunt consilia
coetaneorum suorum iuvenum con-
siliantium eum oportere dimitte-
re et hospitalitatem et timo-
rem abicere et talia que dicta
alloqui que moveat plan-
[illegible] laetitie [illegible] 2 pa-
[illegible] dedit occasionem
Dina [illegible] [illegible] ad
[illegible] que dominus dicit. Si
autem cepit dicere dispensator
quia dominus moram facit et
cepit castigare pueros et
ancillas et manducare et
bibere cum ebriosis veniet dominus
eius in die qua nescit et hora
qua ignorat et dividet eum
et iterum quod [illegible] [illegible]
[illegible] ut dominantes in quam [illegible]
[illegible] [illegible] nomine
[illegible] [illegible] eum
[illegible] et [illegible] cum [illegible]
[illegible] cepit et iterum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] que
[illegible] audisti de qua [illegible]
[illegible] [illegible] ipsi Dauid et
de adversitate nominata [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ps 88
[illegible] tunc [illegible] [illegible]
[illegible] tuis et [illegible] [illegible]
[illegible] de adversitate autem no-

impleverit. Tu nos repulisti et
principes destruxisti et distu-
listi xpistum tuum etc. que sequitur
et inde quia quod tunc de regi-
bus inde quod reges extiterunt
peccatores quidam autem mediocres
peccatores de regno autem regum dixit
nemo regum de nostris est
iustus et de ecclesia xpi ven-
iunt quidam episcopi et peccatores
de heresibus autem nos de ven-
iremus sed omnes prius / Ecclesia
in autem quis de venit sordes
et de sordibus autem nos que ve-
nimus. Autem Roboam autem ge-
nuit Abiam. Abias autem
interpretatur pater dominus vel pa-
ter sicut scriptura Abias filius
natus fuerat pro suo corpore
[illegible] appellavit eum pater do-
minus quasi alter pater nasceretur
ut patris mei sic quod prius fu-
erat imago / ubi [illegible] que
[illegible] sit eum fecit nomine. Pe-
ccata autem extitit peccator in domino
sicut et Abias. Abias autem
genuit Azam. Aza autem inter-
pretatur surgens. Iste autem
Aza bonus fuit rectus corde
et placens deo sicut regum
libri ostendunt / propter quod forte
ab eo ordinatum est ut appella-
retur surgens / quia sicut
surgens in homine sensus est
bonique [illegible] et quies
suo [illegible] delectatur et pu-
gnat [illegible] fuerit
etc. et iustus in homine temptatio-
nes [illegible] et [illegible]
manet sicut et fuit Aza
et bone operationis et hysto-
ria scripta a deo delectatur le-
gente et ad [illegible] sue
[illegible] [illegible] [illegible].

quare Roboam fuit [illegible]

3 Reg. 15
2 Paral. 14

tes. Aza autem genuit Iozaphat
Iozaphat autem interpretatur dominus
iudex. Puto quod Aza pater ei-
us propter iustitiam eius eum dominus
prospexisset de omnibus et inimicos eius
confregisset ante faciem eius
sicut scriptura testatur regum.
quasi de ipso nomine filii
confessionem offerens deo iudici
iusto vocavit eum dominus iudex
Item nec iudicis iusti est bene
agentem remunerare et negli-
gentem corripere / sicut fecit de
Aza nam postquam Ethiopes et
Libies multitudine innumerabili de-
posuisset ante faciem eius
postea adiuvante sibi rege
Israel Baasa Syrorum auxilium
petiit adversus eum / propter quod et
misit ad eum Ananiam prophetam
dicentem sibi. Quia confisus es in domino deo
tuo / [illegible] salva est multis
Syrie de manu tua. Nonne
Ethiopes et Libies erant de multitudine
magna de curribus et equitibus
de multitudine copiosa / et cum
confideres in domino tradidit illos
in manus tuas / Oculi domini
respiciunt super omnem terram
et confirmant qui corde perfecto cre-
dunt ad eum. Examinasse [illegible] propter
[illegible] diffidentiam / [illegible] et de se-
nectute doluit pedes quia
et dominus iustus iudex [illegible] fuit
deo / ut modica iustitia suorum
suorum sue remunerationem re-
liquit / ut modica culpa sue
correptionem dissimula[ret] / Sed
de filio eius Iozaphat quod hoc
nomine vocabatur. Iustus autem
iudex extitit quia et ipse [illegible]
fuit sicut et pater eius
Aza / adhuc amplius propter quod
et

2 Paral. 16

et dux iustus inde exaltauit
et glorificauit. Iozaphat qui
2 palip 11 fuit eius aza ita ut duces
regis in timore eius munera
ei afferrent / quemadmodum sa-
2 palip 18 lomoni / sed cum fecisset amici-
am / cum achab et dedisset
ei auxilium ascendendi ad
bellum contradixit eum timens
et cum iam periclitaretur ad deum
exclamauit / adiuuit et eri-
3 re 22 / 2 palip 19 puit eum / sic autem infectus
achab reuertitur in ierusalem misit
ad eum ieu prophetam filium ana-
ne dicentem / ei peccatori illum
adiuuisti et illis qui oderunt
deum amicus es / et ideo ira
super te asserit domini nisi simul opera
boni inuenti fuissent tecum
quia abstulisti lucos de terra
iuda et parasti cor tuum adre-
Vide quare opus auxilium diuinum ut ab eis caperet quirendum deum. Vides quomodo ut
daret opus auxilium diuinum dei
ut ab eis caperet / qui autem ut
caperet opus abiuuit dei docet
2 palip 16 nos scriptura dicta historia de aza
rege ubi ut doceret instruit nos
2 palip 19 quem scriptura deprecat / cum
cum petit auxilium [illegible]
dei / auxilio dei despicit / ua-
lidiores sibi estimans amicos
dei quam deum / cui autem dat
auxilium diuinum dei / adiuuat
deo / deo cum uoluerit totum
uitium suum ipse eum defend-
eretur. Iosaphat autem genuit
Ioram. Ioram autem in templo
domus altitudinis et adiunxit Ioram
prius pater suus Iosaphat pre-
latus minus et [illegible]
prius quam [illegible] domo uo-

cauit filium suum domus altitu-
dinis quasi diceret domus est
altitudo mea quam me non
[illegible] meo secundum unam suam fecit
in altitudine. scriptum est
prudentia dei quia ipse erat
futurus superbus sic eum uocare
disposuit. uel quia iste Ioram
in magnitudine diuiciarum
elatus est et baal ymagi-
4 re 8 / 2 palip 21 nem gessit ipsum. sicut libri
regum et paralipomenon testan-
tur. habens uxorem gotoliam
filiam iezabel et achab a-
chab. cum omnes habitos
uel (?) deus uale expecit
unius in deum / et elatus ppter
altitudinis sibi quas deus fecit
confitens in altitudine suis
cum bonus malum cui fuit
deus sibi facit. Et ita ela-
tus est ut omnes fratres suos ob-
cideret / quos ei quam adiutores
et consolatores reliquerat pa-
ter qui omnia perdidit et
dirus passione grauissima
et diuturna ita ut ante bi-
duum mortis sue in testina
sua putrefacta iactaret. Ioram
autem genuit ozoziam / ozo-
zias autem genuit ioas / io-
as autem genuit amasiam
amasias autem genuit ozi-
am. Sed iuste istos ad tres
generaciones quos omnes suos p-
rimatheus preterit de illius re-
gum / de quibus et male-
dictus fecimus natos de x generationibus
generationibus [illegible]
Ioram autem [illegible] achab

et Iezabel accipiens sibi
uxorem Gotholiam nomine, ge-
nuit ex ea Ochosiam, Ocho-
sias autem genuit Ioas, Io-
as autem genuit Amasiam
de quibus completur generacio ista
seminis iniqui et maledicti
3 reg. 16 Achab cum rex esset acci-
piens sibi uxorem Iezabel
uxorem filiam Sydoniorum reg-
is. Et propterea nimis
multam impietatem commisit
Deum illa se dedignante propter
quod Dominus statuit per prophetam
4 reg. 9 contestatus est Dominus sic dicit
dixit omnem masculum de do- 4 reg. 17 2 paralip. 26
mo Achab quorum prophetiam
complevit filius Namsi Duc-
tus a puero qui missus erat
ab Eliseo et accepit pro-
missionem ut usque ad quartam
generationem sederent filii
eius de sede regni super Israel.
Quartam ergo vindicta facta est
super domum Achab qui vin-
dictam fecerat super domum A-
chab. Tanta maledictione pre-
dicti Ioram propter filiam
impii Achab et Iezabel
usque ad quartam generationem
precidantur filii eius de de-
generis et sic patrum eius de-
generes filios eius sicut
secuti sunt patrum peccata
de filios usque in tertiam et quartam
generationem. Unde ergo per ista
spiritualiter qui prelatorum est
diuturne progenia impiorum de-
generat sicut patrem et quorum
gloriam vindictam impiorum

Longa diuturne impiorum proge-
nies minus prelatorum vindictam
facit. Dum impios est gloriam

facit sicut fecit Ieu quartus
ad Christi ... regni pervenit. A-
masias genuit Oziam. Sed
Ozias de dignitate ... probilis
erat autem causa ... genuit
eum pro statu nobilem non esti-
mat potius nisi forte si quis
estimet et sponsum eum fuisse na-
tum aut forte et principem fuisse
qui tunc et principes apud illos
clari et honorabiles habeban-
tur et secundum duo quantum ad alios
qui ex maledicto semine descen-
derant reges, ac secundum duos nobiles
fuerunt quia fecit Ozias quod pla-
citum erat Deo et de omnibus ad-
iutus est a Deo propter quod cum fu-
isset prosperatus a Deo elatum est
cor eius et dignum se estimat
ad sacerdotali officio fungi. Ita
cum usurpasset sibi turibulum
de se de templo, et resistunt ei
filii Aaron et Levite quia illicita
appeteret, comminatus est eis quia rex
potestate sublimis. Confestim ac
percussit eum Dominus lepra. Et vi-
sa est hic lepra de fronte eius
et expulit foras et sedit domi
usque ad mortem suam leprosus
factus. Quia illicitum est usurpare
opus alienum quod a Deo sibi co- Illicitum est usurpare sibi opus quod a Deo non est commissum
missum non est. Et hic prius lai-
cus usurpans sibi opus clericale
tale facit peccatum et lector si u-
surpavit sibi opus dyaconale
et dyaconus si sibi usurpavit opus
presbiteri et presbiter si episcopalem appe-
tiit potestatem. Et inde quis secundum
quod prolongabatur generacio ista
dicitur familia maledicta. Sed

paulatim progenitores minue-
bat vicis iniustus. Sicut enim
ochosias fuit peior omnibus pro-
genitoribus suis in impietate,
sicut ochosias possessio iniqui-
tatis. patrem autem eius non sufficit
impius non possumus suscitare
secundum dicit filio suo posuisse vo-
cabulum possessio de vispilis
nisi forte secundum dicitur a quo se-
ductus variis fluctuabat
erroribus. Quia autem filius
4 Reg. 11 Ioas iam melior fuit, com-
non ad plenum. Ita quamdiu
vixit Ioiada sacerdos qui nu-
triebat eum a rege valde puero
et eripuerat eum de manu a-
thalie avie sue que occiderat
omnes nepotes suos ut ipsa re-
gnaret fecit quod placitum
est deo. Postquam autem mortuus
est Ioiada quem forte erubesce-
bat quasi patrem suum sacerdotem, et quasi aucto-
rem vite sue et regni, mutatus
et fecit malum coram domino. Denique
cum vidisset spiritus sanctus zachari-
am filium Ioiade et dixisset
2 Paralip. 24 hec dicit dominus: quare transgredimini
mandatum domini, quod non erit vobis
prosperum? Quia dereliquistis dominum
et ipse dereliquet vos. Qui irrue-
runt in eum et lapidaverunt
eum ex precepto regis. Postquam et de-
venerit in impietatem non eius
temporis prolongatio, quia prolonga-
tio temporis mutavit eum in peius. Iste
amasias paulo melior ex-
4 Reg. 14 titit quam Ioas pater suus. Ita
amasias filius suus in primis
placuit deo sicut Ioas, et

postea sed postea malignatus
est sicut Ioas. Et ideo fuit
melior quam Ioas pater suus
quia Ioas deum contempnens
se prophetam lapidibus inter-
fecit et hic filium sacerdotis
Ioiade regis factoris sui.
Amasias autem cum misisset
ad eum deus prophetam
2 Paralip. 27 dicentem: quare quesisti
deos qui non liberaverunt populum
suum de manu tua, non interfecit
eum sed comminatus inquit: et
numquid consiliarius regis es? Quiesce
te caue et ne flagellem te.
4 Reg. 15 et 2 Paralip. 26 Iste ozias filius amasie me-
lior fuit omnibus illis predecesso-
ribus ante se. Et si non fuit
irreprehensibilis, quia opus
sacerdotum affectavit, vnde me-
ruit fieri indicium dei imitando
tamen cum ozias quem prolonga-
tio quamdiu minus male
obtemperat ceteris cogitatione
malicia progenies non tam
perfectus fuit, quia adque
aliquid habuit cogitatio-
nibus illis. Sed et deus non
eum perdidit de uno regno quia
fecit quod placitum est deo. Per-
cussit eum lepra propter ignoran-
tiam eius ut domum perderet, ut
videtur, non de uno quantis
prioribus sed similibus regni
parte standes. Ozias autem
genuit Ioatham. Ioatham autem
in pietate perfectus nisi quod
4 Reg. 15 2 Paralip. 27 de excelsis non abstulit.
Ioatham et quidem a domino
se precedentes dubio maculatis

quia fecit quod placitum erat
deo / et nulla reprehensio eius
legitur in historia regnorum / Ioa-
tam autem genuit achaz
Achaz autem interpretatur [illegible]
[illegible] domini autem [illegible] / Ioa-
tan autem tunc erat rectus et
fidelis deo / [illegible] suum
et uirtute [illegible] domini et
aquis et [illegible] / preparatus
[illegible] / et confitens [illegible]
[illegible] suum et uirtute / [illegible]
uocauit filium suum [illegible]
tute / ille autem non fuit [illegible]
achaz [illegible] domini [illegible]
uirtute / ille autem non fuit [illegible]
[illegible] domini neque uirtus
neque eum [illegible] / [illegible]
bonos sed [illegible] malos qui
fuit deus eius / ita valde
impie gessit [illegible]
4 reg 16 a 2 paralip 28 testatur historia regnorum et
paralipomenon / [illegible] autem appel-
latus est achaz [illegible]
domini [illegible] religione [illegible]
[illegible] / [illegible] pro [illegible]
qui [illegible] adulatione [illegible]
[illegible] et longe [illegible] [illegible] te-
nemus [illegible] / [illegible]
forte quod apud ysaiam [illegible]
ysa 7 postus [illegible] / et facta
est in diebus achaz filii Ioatan
regis iuda ascendit rasin
rex sirie / et facee filius
romelie rex israel / ad [illegible]
expugnare eam / et non potuit
debellare eam / et annunciatum
est domo dauid [illegible]
[illegible] siria cum effraym
et [illegible] cor eius et cor
plebis eius sicut in silua / tunc
arbor uenti mouetur / Et dixit

dominus ad ysaiam / [illegible] occurre
achaz tu et qui relictus
est iasub filius tuus ad [illegible]
piscine superioris in uia agri fullonis et
dices ei / [illegible] ut quiescas et
noli timere / neque anima tua
langwescat a duobus caudis titionum
fumigantibus istis / [illegible] in ira
furoris mei [illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] filius [illegible] et filius ro-
melie / qui cogitauerint cogi-
tationem pessimam dicentes ascen-
damus ad iudam et [illegible]
[illegible] eos ad nos / et
ponemus regem in medio eius filium tabeel
hec dicit [illegible] deus adonai
non [illegible] cogitatio ista
neque fiet / et [illegible] fit confor-
tatus achaz tunc genuisse
filium / uocauit nomen eius
Ezechias. Ezechias autem inter-
pretatur confortauit dominus. Sed
impleta est in ezechia confortatio
domini cui cum [illegible] reges
[illegible] qui fuerunt ante
eum / ita [illegible] bona que
[illegible] fecit ei dominus cum
4 reg 18 2 paralip 32 misisset ad eum sennacherib rex
assiriorum rapsacen principem
militie sue et libellum plenum
imperiis et blasphemiis contra
deum sicut exponit ysaias
ysa 37 prelata ezechias accepto libello
ingressus est in templum / aperuit
eum domino et orauit / et consequenter
missus ad eum ysaias propheta
annuncians ei protectionem dei et
confortationem / exiit autem
dominus angelus ad preces ezechie et
percussit in castris assiriorum centum
4 reg 19 octoginta quinque milia uirorum
[illegible] autem fuerunt [illegible]
[illegible] / ut qualis erat ezechie

pro quali confortatus ysaie lege
in ysaia. Et post tamen exultatio-
nis in domino. Ezechias autem ge-
nuit Manassen. Autem in [illegible]
abimpurgete seu oblivione
quia interpretationem contendunt
Gen. 41 libri Genesis ubi cum natus fuisset
in egipto filius ioseph vocavit
nomen eius Manasses dicens
oblivisci me fecit deus laborum
meorum et omnium patris mei. Et si
abimpurgete intelligantur
sic dici possunt quia forte
abimpurgete tribulationibus
post eum liberavit eum deus ideo
quasi gratias agens deo posita in
nomine filii sui vocavit eum
Manassen. Si autem intelligatur
oblivione, tunc alio modo esti-
mari possunt quia non faciebat
filium post quod eum genuisset
filium filii natum [illegible]
situm [illegible] estimabant patribus
aliquem [illegible] actum [illegible]
Manasses estimatus aliter
[illegible] per quem eius [illegible]
vocavit eum Manassen [illegible]
autem dei sit eum [illegible]
4 Reg. 21 quod oblivisci debet omnem [illegible]
2 Paralip. 33 [illegible] et [illegible]
[illegible] dei [illegible] eius [illegible]
[illegible] et stimulatus abimpur-
gete [illegible] qui [illegible] purgere pro-
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gestum omnia que deum
[illegible] provocavit [illegible]
cum egrotasset ezechias tempore quo-
dam et venisset ad eum ysa-
ias propheta ad visitandum vocat
ezechias filium suum manassen
ante se [illegible]
quo [illegible] deum quo rege
regnum et cetera [illegible] multa. Et

dixit ad eum ysaias propheta
Hec quia non descendit [illegible]
tua in cor eius. Sed et ne
incipiam [illegible] eius
necari. Quod audiens ezechi-
as volebat filium suum inter-
ficere [illegible] quia melius est me
sine filio mori quam talem
filium relinquere qui et deum
exasperet et [illegible] eius perse-
quatur. Tenuit autem eum dixit
ysaias propheta dominus spiritum fa-
ciat [illegible] deus tuum [illegible]
videns ysaias ezechie reli-
gionem quia [illegible] amabat
deum quam filium tamen cum multa
gessisset impie quam manasses
adduxisset post eum principes
duos [illegible] regis Assur et
comprehenderunt eum vinculis
et ligaverunt in compedibus
duxeruntque eum babiloniam
et erat ligatus et incarceratus
in domo carceris et dabatur
ei cottidianus panis et aqua
cum aceto mixta ad mensuram
ut viveret tantum et constrictus
et in doloribus valde et vere
[illegible] ut affligeretur
[illegible] facie dei sui et oravit
2 Paralip. [illegible] dominum [illegible] orationem [illegible] et au-
divit dominus vocem orationis sue
et [illegible] sui et facta est
circa eum flamma ignis et lique-
facta sunt omnia vincula eius
liberavitque dominus manassen
ex omnibus tribulationibus
eius et reversus est [illegible] in
regnum suum et cognovit ma-
nasses deum [illegible] deus
solus. Et servivit deo toto
corde suo et in tota anima sua
omnibus diebus vite sue et
reputatus est inter iustos. Ideo forte

vocatusque est ab insurgente et
ex oblivione quia liberavit
eum dominus ab insurgentibus et
ex oblivione memor dei factus
est. Manasses autem genuit
Amon. quod interpretatur for-
titudo. Et si quis ad primam
genuit Amon eum maligna-
retur in talibus non possumus
estimare qui religionis causa
vocaverint eum fortitudinem
sed tamen audacie corporalis sed
et solent barbare gentes
nomina suis imponere ad de-
vastacionem respicientia besti-
arum ferarum seu rapacium vo-
lucrum gloriam reputantes fi-
lios tales esse ad bellum
et pugnam instantes. Sed et
post primam genuit eum cre-
dibile est quod religionis
causa vocavit eum fortitu-
dinem. Adhuc interpretatur a-
mon et alibi honerantes seu
populum abrumpentes. Cum si
ante primam genuit filium suum
amaduto quamquam tamen sit nomi-
navit eum. Sed aut per primam
in domina io est a se memor eius
gestorum suorum malorum humili-
tatis causa ad pena ipsius ar-
guendum vocavit eum one-
rantes et populum abrumpentes 4 reg. 21
Et quasi diceret filius peccatoris qui
ego qui peccat et se ipsum
onerat et abrumpit a deo
et populum suum ex quo onerat peccatis
et abrumpit a deo sicut fecit
et Manasses honerans et Ro 12
abrumpens a deo populum ex pie
impie. Unde ipse Amon non
fuit fortitudo domini sed
secundum dictionem fuit cuiusquis
valde ut opus opera sua ma-
ligna quibus imitatus fuit 4 reg. 23 / 2 paralip. 34 / 35

Manassen et domini possessor fal-
le est. Et dicit dominus propter iniqui
conversationem multa mala gessit
et de senectute sua perdidit et
ego nunc ambulabo secundum quod
desiderat anima mea et peccata
cumulat addendum. Et sic factus
est fortitudo malignitatis et onerat
populum principibus oneribus
et sic malicie ex quo abrumpit
populum magis a deo quam prius fuit.
Et ideo forsitan sic vocatus est
secundum providentiam dei et cognominavit
eum filius dominus velociter. Atten-
dite ergo laici ne quis ex vobis
cogitationem Amon de corde propo-
nat, quia qui talia cogitat
peccat non consummative tamen
victus delinquid sed ex proposito
malo quia amicus est mali
ipsius. Amon autem genuit Josiam
quod interpretatur ubi est hostia
domini aut salus domini. Forsitan
Amon cor suum ausum a domino vo-
cavit filium suum ubi est hostia
domini aut salus domini. Hoc est
quia quod ... necesse pro-
dest providentia aut dei secundum
quod futurus erat Josias despe-
ravit non ... poni. Ubi est
hostia domini aut salus domini
Quasi ne de illo fuit hostia domini
aut salus domini. Tale enim sa-
crificium obtulit deo quale
ante eum aliqui regum nec post
eum. Et ipse fuit hostia domini
secundum quod mandat apostolus
in epistola xii ad Romanos dicens
ut exhibeatis corpora vestra hostiam
vivam etc. Et ipse fuit populi in-
ter suos a domino salus. Et tamen
fuit laudabilibus ut tale
dicere possumus qualia testatur
scriptura regnorum et paralipomenon

et vide qualis fuit ut ex ante
multas generationes nasciturum
nomen eius prophetizaretur,
quia Iosias nomen eius, sicut
est Iosias cuius nomen prius est
prophetatum quam nasceretur, scilicet
Iudic. 13 Iosias et loquens. Iosias autem
3 Reg. 13 Luce 1 genuit Iechoniam. Sed sciendum est quod
4 Reg. 23 2 Paralip. 36 positum in libris regnorum quod post
mortem Iosie rex factus est
Ioathas filius eius, quem necho
cum pharao propter peccata eius
duxit in egiptum, et loco eius
instituit Eliachim regem fratrem
suum, alterum filium Iosie, qui
interpretatur dei adiudicatum, et
vocavit eum alio nomine Ioa-
chim quod interpretatur domini preparatio.
Sed autem et ipse Ioachim ma-
lignatus esset in deum, quasi ne-
que prius in eius preparatione adiu-
dicatus adeo est et peccata prava-
tus ad eius priorem. Quod sciendum
iram dei dei venit rex
4 Reg. 24 Assiriorum duxit eum babiloniam
et factus est in loco eius rex
Iechonias filius eius quod in-
terpretatur preparatus domini. Sed autem
et ipse malignatus est contra deum
domini dei preparatus. Sed adiutam
adductus est et ipse a rege
4 Reg. 25 2 Paralip. 36 Assiriorum in babiloniam cum ceteris
suis et factus est rex loco suo
a rege Assiriorum frater eius Sede-
chias, sub quo et totus tran-
smigratus est Iuda. Generationes autem est ordo
Iosias autem genuit Eliachim
postea vocatum Ioachim. Ioa-
chim autem genuit Iechoniam.
Iechonias autem post transmigrationem

genuit Salathiel. Secundum generationem
regnorum scriptum Ioachim
est xiiii ab Abraham et ipse
est filius Iosie. Iechonias
autem primus est post adventum
nec non fuit filius Iosie sed
nepos filius Ioachim autem
secundum eum in quo Ie-
chonias est filius dei Iosie
si interpretantur generationes
computantur. Iechonias quartus decimus
reliquae generationes ante ad-
ventum apostolice computate
inveniuntur xiiii esse. Si autem
ut reliquos est primus pa-
natur, Item precedentes generationes
ad eundem computate ante ad-
ventum inveniuntur xiiii ex
illi quod Ioachim sublatus
est domino regnum et iuste quia
non propterea sed constituat eum
in regnum, sicut erat superius de
in regibus constitutis. Sed
pharao per potestatem suam
sed contra adversum fuit
rex Ioachim, sicut iniustum
fuit ut propter solam corruptio-
nem generis Achaz et Iezabel
tollentur domino regnum propter de
tres reges quibus et apostolo
legibus fuerit constitutum
in regno, sicut non erat iustum
fuit ut tolleretur et Ioachim
quem pharao vi hostili fece-
rat regem et non plus domino
patris sui. Est sed Iechonias
iste qui quidem est filius Ioachim
nepos autem Iosie sublato
patre suo Ioachim domino mor-
te ipse positus est pro eo quod filius
Iosie est. Sub nomine verso

sel quidem ante transmigrationem
sed primus xiiii^us. Item autem no-
minatur post transmigrationem
qui primo primus est in ea. Iosias
autem genuit Ieconiam et
xiiii Ieconias autem post transmi-
grationem genuit Salathiel
sed qui primus est. Ducuit Ie-
conias sit duorum nominum tene-
re scilicet prius sui et suum. Fuit
enim Ieconias tam et vnus
dicas habuit coronacionis
fuit enim iuxta autem transmigra-
tionem qui regificatus appel-
latus factus est et priuatus post
transmigrationem qui ductus
captiuus. Iudei autem transmi-
grationem quidem computatur
inter reges qui rex. Post autem
transmigrationem computatur
inter priuatos qui priuatus.
Quando autem inter ut posuisset
euangelista sed dixisset Iosias
genuit Ioachim in xiiii
generatione. Ioachim autem ge-
nuit Ieconiam. Ieconias autem
post transmigrationem genuit
Salathiel. Quod quia Ieconias
regificatus computabatur inter
reges. Iuda cuius inde
adhuc remanebat ante
transmigrationem quidem xiiii
reges post transmigrationem vnus
rex et xiiii priuati. Et si Ie-
conias posuisset inter reges
priores et ducerent xv quod
generationes regales ante trans-
migrationem xiiii autem priuate
post transmigrationem et sine
illo priuato quod inde irrationa-
bile aliquid videbatur. Dicit
euangelista et Iustinus quod pro-
picat non eum. Videtur quia
sapienter voluit euangelista Ie-
conias duplex est quia pater
reges qui xiiii reges et ipsum re-
gem ante post transmigrationem
inter priuatas generationes primum
qui et ipsum priuatum sic compleret
computato et Ioachim a David
usque ad xiiii. xx et viii esse
generationes quod impedit ut
Ioachim subleuato rationabiliter
filius eius Ieconias duplicem
nominetur ut et Iustinus quod ex-
posuit supplicatur decimo generatio-
nis non mereatur ut obiecit quod
filius Iosie dictus est cum sit ne-
pos quia et nepotes iure filij
nominantur. Ieconias autem ge-
nuit Salathiel quod interpreta-
tur petitio Dei. Salathiel autem quidem
legimus bonum seu malum. Si pu-
tamus eum fuisse bonum et tempore
captiuitatis dum petisse ... Sala-
thiel vitate que exigeat ipsum et
ideo petitionem Dei eum appella-
tum fuisse. Salathiel autem ge-
nuit Zorobabel quod interpreta-
tur ... post positus in confusione
seu magister Babilonie. Legi-
tur vero in uestro quia sacerdotale
et regale genus mixtum est in
Zorobabel sicut conponunt
dicti. Ita forte potest esse dictus
ex commixtione. Istud autem Zoro-
babel dimisit pater omnes filij
istius et rexit populum in Ierusalem
cum magno gaudio. Sicut Es-
dras conposuit ... cum
esset Zorobabel in curia Darij
regis contra ... facta est inter eum
et alios duos iuniores regis
quid esset fortius inter vinum et vino-
dictum quia inter fortis est quia
sumus alterius autem quid in-
fortis est, quod rex Zorobabel

cepit michael fortitudo est mili-
tibus et civitate quibus desolate
sunt sine civitatibus ventum est
usque ad presenciam darii regis
anno regis [illegible] cum pluribus
suis ad iudicandum / dederunt
vero singuli propria sua et va-
garitiones eorum qui cepit sic
legitur hostiarum [illegible]
vit zorobabel et iudicio
darii cum quo principium [illegible]
cum ultas eum fortem esse / Cum
autem dicat ad eum darius ergo
cum mirandum petere aut quid
ius usque ad dimidium regni
mei / Respondit zorobabel regnum
tuum non peto / sed ipse ex vite
meritum / sed quod peto quod
cepit vestri tempore terris ante
uos ut dimittatis captivitatem
filiorum israel redire / Ipsa mox
darius concessit / Hic autem
zorobabel gratias agit dicens be-
nedictus es domine veritatis pro
quod sapientiam [illegible] domine
misisti [illegible]
[illegible] providencia dei nominatus
zorobabel i. quasi doctor babi-
lonie / Hec autem maior doc-
trina [illegible] veritate [illegible]
eorum est impletum
[illegible] sicut scriptum super
ps. 118 inimicos meos prudentem me fe-
cisti mandato tuo etc. / Sunt
[illegible] que verbo [illegible]
[illegible] i. quia [illegible]
regni ad se [illegible] pro
posuit / eligionis [illegible]
tempori sui / Decipiendis autem ge-
nerationibus ut scripturam [illegible]
me recordor legisse nec

Reges deo placentes diu re-
gnant et prosperantur

fabula aliquid aliquid au-
disse / Hic autem considerandum
est quod quicumque reges deo pla-
cuerunt longius et dignius re-
gnaverunt et prosperati fuerunt
et inimicos eorum humiliavit deus
sub manibus eorum / Reges quod est
autem maligne et inique
egerunt velociter angustie et
anxietate amara morte
perdebant humiliatus est deus
eos sub manibus suis
Omnes ergo generationes ab a-
braham usque ad david genera-
tiones xiiii [illegible] potuisset
[illegible] et [illegible] et iam
explicare quibus ab abraham
usque ad christum generationes xl-
due / Quia tunc tres genera-
tiones [illegible] per tres partes
dividit / per generationes xiiii
Quia tot completis generationibus
[illegible] in modis status
hominum ab abraham i. usque
ad david fuerunt sub iudicibus
a david usque ad transmigra-
tionem sub regibus a transmi-
gratione usque ad christum sub ponti-
ficibus / Hoc vult ergo demon-
strare quia sicut semper tot com-
pletis xiiii generationibus muta-
tus est hominum status / Sic completis
generationibus xiiii a transmigra-
tione usque ad adventum christi
necesse est aliquam mutari fieri
hominum statum quod factum est
post christum cum iam non sub iudi-
cibus [illegible] sub regibus
[illegible] sub pontifi-
cibus fuerit / Sed omnes gentes
sub uno christo iudice rege et pon-
tifice facti sunt / Cum tamen

Sicut

Dictorum statuum solus habuit
dignitatem, scilicet qui reges iudi-
ces et pontifices predictas tres
dignitates prefigurabant. Precipue
precipui eorum in figura fuerunt
Iosue 1 Christi: primus iudicum Ihesus naue,
1 Re 16 primus regum David, primus pon-
1 Esdre tificum Ihesus filius Iosedech,
quos in figura Christi fuisse nemo
dubitat. Et forte ideo xiiii
generationes ponuntur. Sed est
specialiter quod tota eius linea quod
[illegible] ideo ergo xiiii semper
ter quia significatur quod ostensis
[illegible] autem veteris legis
apparuit. Et quia tunc
Luce 3 apud Lucam septuaginta septem
generationes ponuntur quod
renascentur per baptismum post
positum locum. Sic autem dicitur
ipsa tunc xlii generationes
ponuntur quod in carne Christus
nasceretur. xlii enim sex sep-
timane sunt. Sex autem numerus
est operis et laboris, quia in
sex diebus factus est mundus,
qui positus est in opere labore
et dolore. Conveniunt ergo quod
nascentur in mundo ad laborem
et dolorem xlii generationes
ponuntur et in ipsis continentur
operis et laboris. Generatio autem
quod sit clarum superius dixerat, Ia-
cob autem genuit Ioseph vi-
rum Marie desponsata Maria genuit Ihesum,
ne aliquis audiens estimaret
sic esse quod precedentium
patrum ipse ordine nar-
rationis sue patet, addit
et dicit: Generatio autem Christi
sic erat, ac si dicat: generatio quorum
eorum quos preposui patrum

sicut quemadmodum retuli. Christi
autem generatio non ita sed sic. Cum
esset autem desponsata Ioseph
Maria prius quam convenirent in-
venta est in utero habens de spiritu sancto. Virgi-
ne sine patre ut et genus eius e-
minens de semine David
ostendat. Ostendit fidem dei
promissa. Et contra naturam huma-
nam nativitate eius fore
factam exponens mysterium dei
eius appareat. Sic enim digni-
cat ut virginitatem dei non propter
se sed propter homines nascens in-
nasceretur. Sicut homo cum
terre nascitur ut corruptioni
subiaceat, Christus autem natus est
ut sanet corruptionem. Sicut
ergo non est consequens ut corrup-
tibilis homo nascens cum in-
corruptibili tate virginitatis
nasceretur. Sic propter non erat conceptus
ut virginitatem dei qui ideo na-
scebatur ut corruptionem sa-
naret, nasceretur ex corruptione
coniugii. Homo concupiscentia na-
scitur ut sit; Christus non concupiscentie
ut esset sed ex voluntate nunc
ut salvet. Decuit ergo iustum est
ut unde cuncti nativitatem ex-
erat homines, necessitas et
voluntas. Aperte ergo contra naturam
regule humane natus quia erat
super naturam. Vide autem ponuntur ea Bonitas nova
super admirandam Christi nativitatem et superadmiranda
in personis precedentibus publicis mere- dei
tricibus et adulteris et gentilibus
quia tunc generatio non perdidat di-
gnitatem suam, sed commendat [illegible]
eius. Sic erat mirabilis ut qui
patribus genuit aliis nasceretur
facti sunt patres eius quorum non
erat filius, iste ille sufficiat persti-
tit ut esset filius eorum. Ille autem

meriti consueverunt ut eciam presb-
teri in quibusdam presbiteri sibi filios
adoptant quos ipsi de presbiterio de-
licet autem filius adoptat presbiteros
quos ipse elegit / isti filii a patribus
suscipiunt generositatis dignitatem
illi autem presbiteri a filiis suscipe-
runt / Quod esset desponsata mater
ipsius Maria Joseph cuius filius
erat ut omnes sancti de virgine
nascuntur. Etiam desponsata Christo
de Christo nasci de virgine despon-
sata ne dignioribus nasceretur
sunt qui dicunt / sed ut nomina
filii paterne nativitatis perficere
imitarentur Christum / Ideo et Maria
desponsata erat fabro lignario-
rum / quoniam et Christus sponsus ecclesie
omnium salutem hominum et omne
opus suum per lignum crucis
fuerat operatus / Ideo autem de-
sponsata et domum ducta ut
desponsata ipsa fidelis et for-
nicationis suspicionem quamvis
repelleret et virgini gratiam
nascituro Deo reservaret / Se-
cundum quam in domo sponsi peperit
Mat. 13 Marc. 6 Luc. 4 Joh. 6 in fidelibus mundi diceretur pro-
ut dicit est iste filius Joseph
fabri / Quemadmodum in eo quod
in domo viri concepit intelli-
git conceptus matrimonialis / Sic
in eo quod extra domum con-
cepit est suspecta conceptio /
Hoc ergo magis voluit Deus
ut mater esset matrimoniale
suspicionem quam fornicationis
opprobrium / Patetur autem
quod conveniunt in mente
est in beato Ieronimus dicit
puerperium attigit eam sed

prius quam convenirent quia
iam erat accepta domo
virginitatis et incorruptibi-
litatis / incorruptibilitas
autem vite et ipsa natura sui
eam / Ideo antequam convenirent
natus est Christus ut ne de cor-
ruptione incorruptibilitas
nasceretur ut ne comparatione
corporis utrisque temporis sibi
Deus fabricaret / Quod autem
non ad despectionem et con-
fusionem nuptiarum sed ad con-
solationem et ad gloriam conti-
nencium / etiam licet ipsa quando
mortalis [illegible]
dum non peccatum sed malum
necnon quod ad naturam ra-
cionis / peccatum et concessione a-
dei factum est non esse peccatum
eius oportebat eum ut sic
corruptibilis nasceretur in
mundo ut posset temptari per eo
tandem tunc / Si autem in-
corruptibilis factus fuisset
et temptari non potuisset si
non temptaretur nec non corona-
baretur / Quia incorruptibili-
tas temptacionem non sentit / Sed
fecit Deus ut ex terminis pa-
ssione et sanguis exigue
fecundo in visceribus pro-
dente Quamvis non corrupti-
bilis nasceretur / ut ne de bo-
no malum nasceretur aut ex im-
passibili corruptio / sed ut
de malo malum procedat ex
passione corruptio generetur
Ideo ergo ista quando mortal-
tur erat peccatum quantum ad natu-
ram ipsius / concessione dei facta

e licita / licita dico facta e
nõ iniusta ita et si ꝓpter ne
cessitatem erat peccatum esse desit
tamen iniusta esse nõ meruit ꝓ
stetibus se et si pena nõ
infert intercedentem tamen nõ ꝓstat Math. 19
et si nõ ostendit tamen nõ ꝓstat
saluat / unde ꝓpterea nõ ad
indulgenciam dei aspiciebat
sed ad spiritualia ipsum opus
ps 70 dicebat / ffacte enim de ma
tatibus erat a quod mirum
si peccatum qui de peccato fit
natum / Sciendum est enim gra
tiam sicut natura pecti / Na
si matrimonium ipsum placet
deo / magis se abstinentibus
abi / Gloria primarie tu Thobie 8
conatio / Nõ sic amaverunt
ad qui odiunt illud / Nõ
enim illec reminiscitur qui
bonum fuit sed qui malum
bis aut sic quod licitum est
matrimonium / et quod aliquid
licuit et fecerunt plures vxo
res / quod habuerunt Cain et
abel sed nouimus filiorum ad
quas inter habuit post
cain et abel / Essam et
eclam et nõ peccauerunt
quia peccatum illud pauca
hominum necessitas excusa
bat propter certitudinem mo Gen 38
hominum ipsum magnum tempus
de nam sua / tepitas esse
peccatum Remansit aut de spu
ut una uo licuit sic ple
res vxores amplificato
deum mundo ex eo malum

receptum sua namque tepitas esse
peccatum / Remansit aut de spu
ut unus sua fecerat vxorem
aut ant propter quam venit ple
nitudo temporis et venit magis
stringe quale est consilium dei
et quid velit / et quid pla
citum coram illo / sed nõ au
diendum dicam propter homines in
continentes de quorum corpore terra
inutilis agitur sed in toto illos
possidet / frigoribus et fordi
ssimus vapor dei in sanctis
ignem pacis nos / denique cum
mandauit deus in principio
eius / Tobie ut autem con
venient ad quamcumque copu
lationem prius surgunt et ora
uerunt pariter dicentes / Deus scis quia
nõ propter libidinem accepi vxo
rem sed propter liberos procrean
dos quia si aliter orasset deo
sua deo nõ fuerat placitura
videbis ergo quia turpissimum illud
opus carnis tanto plus opor
tet / Nunc multiplicato seculo
creandorum hominum id est ex
tincta / Iam deum nõ multitudo
hominum sed castitas sponsorum delectat
unde una est libido que forni
catio enim generat et que incitabile
pompe instat / Sed sicud ma
posuit tamen lectoria deus / scrip
sit venies et sic te construn
ges / sic libidini carnali tamen
posuit coniugium ut infra illud
venies se construngat / Sciendum
ergo mac si lectoria sua supergressi
fuit peccat / ita ut homo si

Matrimonialis
opus turpi
tudine esse
plus excusat

Peccat qualis
is peccat qui
sui interiorem
violat non
opuit et qualis
peccat matrimonium
violans

transgressus fuit locacionem marita-
lem / si ergo ipsa libido est in ma-
lis et in adulteriis / quid potest si-
ut bona eadem rebus prudencia
quamvis parte sit iusticia prudencia
aut parte sit peccatum / peccatum enim
aut tota est aut tota iusticia
quia bona res bonum est aut qua
libido iusticia non est / sequitur
tota peccatum est / sed peccati illius
pena non imputatur. Donec in
credibilis et corruptibilis sum-
psit iudicium / et ideo deus natus
est per quam quieverunt ut non
ex passione carnis et sanguinis
nasceretur / qui ideo venit ut
carnis et sanguinis salvaret
passiones / et immaculata conver-
sacione est in utero genus
desponsato sancto suo dubio spon-
so suo ioseph / qui zelo suo docere
esse se admonuerit vita corripi-
ebat marie / ita sanctissi-
ma quedam non ambigua
nec irracionabilis erat que
Luc. 1 gesta sunt que lucas refert
ioseph absens erat / ut enim
quiescens est parte ioseph pu-
tare in vidisse angelum / et di-
xisse que dixit et mariam
credidisse quecumque credidit / et si
credendum angelum potuisse
contrarie ad eam et loqui / plane
nec confestim mariam abiisse
in montana cum festinacione
et intrasse in domum zacha-
rie et salutasse elizabeth
et mansisse cum ea mensibus
tribus / possibile non fuisse
parte ioseph / qui non erat

ut putacionis eius et ima-
ginacionis diutine requireret
causas per quam autem redisset
post per tot menses et in-
venit eam manifeste gravi-
dam forsitan corporalis te-
nuitate est quod sponsus et deduc-
to dei tenuit eam quod dis-
tinctus / ipsa non eo videt
non noverit sit in suspicioni-
bus incidisse / ut posset si-
mul corruptione testimonio ne-
tor cuncta cum latius et
suspiracio clamans mansit
dicens / vivit deus vestis
vindicte hoc sermo audito
timuit valde ioseph / et
corpore credidit aliquid ce-
lestia divinum / nec enim timu-
isset nisi corpore aliquam
credidisset / sed hoc autem
fidelis uxor eius commendabat
conversacio sancta eius forsitan
aut cum esset iustus cepit sibi
de illa cogitare / comessatrix
aut violenta iniquum sunt
Nam omnis mulier que vino-
lenta et comessatrix est
meretrix est / ita sunt in abis
sunt in libidinibus delectacio
carnis est que perpetrat eo-
rum qualiter quam que sacian-
tatibus gule sunt non gaudet
multo magis nec libidini
sue resistere acquiescit / unde
1 Timo 5 et apostolus dicit / nam vidua
que in deliciis est vivens
mortua est / sed levis non io-
cosa non cantatrix non tur-
pium verborum amatrix / sicut so-
lent plerumque puelle que

Mulier enim que vino-lenta et comessatrix

libenter talia loquitur aut au-
diunt. Si qui impudici et incontinentes
sunt libenter loquuntur, si autem ve-
recundiores, et si loqui talia
erubescunt, tamen delectantur au-
dire. Non super virum oculos suos
extulit ut in se rapit affectum,
quae enim sunt documenta muli-
eris meretricis. Sicut ait Salo-
mon: Fornicatio mulieris in
extollentia oculorum eius
et cetera. Et alia multa plena
meretricis corporis quae non habebat in se,
sed ex diverso omnia laudabi-
lia, omnia abundantia quae
sunt spiritui fructuosa. Possibile non
erat esse in una femina omnibus
igitur documentis quibus for-
nicatio mulieris intelligi
et argui solet destituta.
Solet apud eum et manebat
gratia dei suspicio. Propterea mulier
casta permansit. Propterea omnia
estimatione tamquam quae videbatur et
spiritu fructuosa, nulla rebus se
castitatis non suis commendat muli-
eris, sed tota vita eius [illegible]
nata. Ubi enim timor dei ibi
et castitas est. Ubi autem ti-
mor dei deest ibi et casti-
tas abest. Talis cum viget se-
curitas mulieris, castitatem adiu-
vat si timor non fuit dei
qui resistat. Quis tamen tene-
at indagationem? Pro inestima-
bilibus laudibus mentis magis cre-
debat castitati eius quam
utero, et plus gratiae quam naturae
creatoris videbatur manifesta
fornicatio non potuit
suspicari. Possibilem credebat
et mulierem sine viro concipere
posse quam eam peccare posse.
Et quid maius est [illegible].

Meretricis mulieris documenta

Eccl. 26

Mulieris castitatem que vita commendat

Gen. 21

ut sponsus et sponsa sua sit
quieti apud se. Frequenter enim
viri si leviter viderint mulieres
suas in alterius aspectibus mox
in zelum concitantur, et quod non
est illud suspicantur, quia
ex imagine amoris nascitur ze-
lus. Sive autem ex mentali zelo
et veri flammati accusatorum
sola pertinere compositionibus credita
videbant. Joseph autem vir
eius cum esset iustus et nollet
eam traducere, id est detegere vel pub-
licare, nec zelo maiorum occul-
te dimittere. Arguit Joseph pos-
sibile esse virginem concepisse
miraculose et divinitus. Sciunt
enim necesse quod concepit divinitus
sit. Nunquid non sancta nona-
genaria anus concepit et peperit?
Sibi illam quasi lignum siccum
fecit florere. Quid si divinitas
isti partum voluit sine viro
donare. Numquid ad virum pertinet
conceptus ipse mulieris? Nam si con-
ceptus mulieris pertinet semper ad virum,
sine dubio quando vult vir-
tutem concipit mulier. Nunc autem
non quando vult vir tunc concipit
mulier, sed quando deus vult. Sic ergo
conceptus mulieris non in viro posi-
tus sed in deo. Quid magnum
si voluit isti fructum sine viro
praestare? Quid ergo faciam? Dimittam
eam occulte, quia incredibile
reliquum est ut meretrix constitua-
batur, quam ut nocens mola-
[illegible] autem est iustus iusto pro-
[illegible] et propriis absentem
[illegible]. Quam iustus est iuste pietate,
quia reus et si semel conceperit

pt uero pite innocens unde si
semel peccavit iam non poterit
revocari / oportet ergo ut dimis
sa obprobrium patiar quam tradi
ta morti / Hec talia cogitare
et agere vellet non consonum
valde nec iusti / Hec eo cogitante
apparuit ei angelus in sompnis
dicens / Cum ergo audiret uerba
marie et considerasset uentrem
maria suspicatus dicitur non sine
bat Joseph / considerato autem con
ceptionis non sinebat ad plenum
bona estimare Joseph
de maria / Sed quod animus eius inter
utramque partes fluctuabat
et tenere eam timebat et
tradere eam non audebat
propter hoc necessaria ei fuit
revelatio diuina / Sed cur ipsa
maria quem angelus viderat
et audierat sibi loquentem
tam de sua conceptione quam
de Elizabeth asserente in mon
tana ut uideret Elizabeth et
uno consimiliter asseruit / Certo
magis Joseph per verba concep
tionis marie / post considerati
onem vite eius adhuc uita
bundus necessariam habuit
diuinam reuelationem / propter
tres ergo causas apparuit sibi

Angelus apparuit Joseph propter tres causas

primo ne iusto quo ignorans
faceret rem contra iusta opposito
2 iusto credens propter honorem
matris quia quod ei sit diuulga
fuisset / et si non apud fide
les tamen apud infideles turpi
suspicione carere non poterat
3 Tercio ut intelligeret Joseph

sancta conceptionem diligentius
se custodiret ab illa qua
prius primus eam sponsauit propter
disciplinam iusticie / post
ea autem et propter timorem partus
quem dixi / Et quare non ante con
ceptionem virginis non venit
ad Joseph / ut non cogitaret
que cogitauit / ut patet
Luc. 1 que passus est Zacharias
culpa infidelitatis tamen ex
de conceptione quamquam in non
longeue incredibilior eum
fuit res virginem concipere posse
quam anum / Sed ille sacerdos
constitutus rem fideliorem
dubitauit / forte quanta
magis iste plebis rem di
fficiliorem si non credidisset
Sed ipsa maria de conceptione
angelo sibi dicenti / tenere non
audebat propter virginitatem de
Luc. 1 Secundo sicut dicit quia virum
non cognosco / quod Joseph
fuerat credituros referenti de
altera quod inde cognoscet
Joseph fili dauid ne timeas
accipere mariam coniugem tuam
quod nascetur ex ea de spiritu
sancto est / Attende angelus Nui salutis
appellauit Joseph filium
dd / filium dauid ipsum non
inuitas voluit in mente reducere memo
riam promissionis dei ad dd
ut de semine eius christus nascen
dus / aut ne timeat se cogi
tationem cordis eius cognoscere
voluit / ut perfecte futurorum
bonorum quae de christo erat dictus

facit fidem quia quod na
sci de ea de spiritu sancto est
de spiritu sancto ipsius dei unigeniti
de cuius sancto ipse deus testatur
Ioh 6 dicens / Spiritus est qui
vivificat in quo nichil
inest preter [illegible] / Et apostolus ait
Dominus spiritus est / non enim spiritus
advocatus in gressum est in
maiori ut sustinens corpus
nasceretur in mo sed ut sufficit
iret vas uginis dominus autem
Quod in ea natum est de spiritu sancto
est hoc est quia de spiritu sancto est
alium vi non fuerit nasci
tur sicud estimas timebat
ioseph sed de spiritu sancto sed
cum secundum preceptum [illegible]
angeli ad thobia [illegible] et uxo
re [illegible] solita venturis
Thobie 6 ad tuam / [illegible] de ut
quod concipit in sanctificacione
concipiat / Non virginito de v
irgine in gressus prestitit ipse
sanctus / ut predicte spiritu sancto
in sanctificatione nasceretur [illegible]
corpus [illegible] in gredicte pro
priis / Et pariet filium et
vocabis nomen eius / sicud dixit
pater, tibi filium sicud adza
Luc 1 charias et ecce elizabeth
uxor tua concipiet et pariet
tibi filium / quia mulier que
[illegible] concipit marito suo fi
lium parit / quia magis [illegible]
est [illegible] autem que
non de viro concepit non illi
filium peperit, sed sibi tamen di
de quo filius ipsius [illegible]
sequitur que facta est [illegible]

Gen 3 quod non tunc mulier pergustans
de ligno sola seducta est et
peperit mortem / adam autem non
fuit particeps in seductione quia
non est seductus ad causa peccati
sed quia consensit mulieri / Sic
et non accipiens maria de
spiritu sancto sola credidit deus
Luc 5 [illegible] [illegible] virtutem medicine
omnes generaciones / Ioseph autem
tunc de fide [illegible] eius in
[illegible] que / Sed per quam trac
et suscitacio [illegible] salvatus est
et non in proprius [illegible] non
Gen 2 palam ut quemadmodum dor
miente adam creavit mulierem
Sic isti dormienti divinitus conju
gatur uxorem / ipse autem intytla
quid intelligit [illegible] exclamata
voce dicens / Ipse salvabit popu
lum suum a peccatis eorum / Si ergo medicus
qui nullam partem [illegible] salutis
[illegible] sola confitetur
[illegible] non erubescit sibi nomen
medici imponere / quanto dignius
iste vocatur est salvator per quem totus
salvatus est mundus / Hoc autem
totum factum est / Quid totum / ut
virgo [illegible] suo desponsaretur
ut [illegible] ut angelus
[illegible] Ioseph loqueretur
ut sponsam cum accipere iuberet
ut parti nomen [illegible] vocarentur
ut virgo mundi salvatorem genera
Ysa 1 ret / Ut impleretur quod dictum est a domino
per prophetam dicentem / Ecce
virgo in utero concipiet et pariet
filium / Ecce tunc apparet testi
monium legis / vel ideo ut vetus
novum confirmet testamentum vel
ut in [illegible] credentium [illegible]

faciat / vel ut non meos aut te-
neret videlicet tempore quod tanto
tempore cum perfectum est / perfectio autem

Duplex perfectio

alia est completa perfectio et hec est
immutabilis aut [illegible] / Sicut
ergo [illegible] / Alia completio
operum et hec solet mutari
[illegible] quod illa [illegible] non est
[illegible] / ut adhuc quadra-

Ione 3

ginta dies et Ninive subvertetur
et subintelligitur nisi penituerit
[illegible] que completa alia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / ut quod
ergo [illegible] / Alia in perfectio-
[illegible] administratione / ut de
aliquo [illegible] ut sit [illegible] admi-
[illegible] [illegible] tanti misterii dig-
nitate perfectio [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ de [illegible] [illegible] ait

Ysa. 1

Ecce virgo in utero habebit et
pariet filium et vocabitur nomen
eius Emanuel quod est inter-
pretatum nobiscum deus [illegible] /
[illegible] [illegible] nomine quod
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] cum nobis sit [illegible] guber-
nando [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Ioh. 1

factus est / verbum caro factum est
[illegible] et habitavit in nobis / Exur-
gens autem Ioseph a sompno ac-
cepit Mariam coniugem suam
non in domo accepit eam / ut
[illegible] [illegible] eam de [illegible]
[illegible] de [illegible] suo deportaret
eam et iterum in [illegible] suam ea
recepit / Et non cognovit eam
donec peperit / Vere eam non co-
gnovit cum [illegible] tunc fuerat
dignitatis quia [illegible] dei
facta fuerat mater / [illegible]

peperit tunc cognovit eam quod
speciosior et dignior facta fu-
erat quam totus mundus / Sed que
mundus non capere poterat / [illegible]
[illegible] [illegible] angusto
tuguriolo [illegible] sua sola [illegible]

Math. 1
Math. 2

[illegible] [illegible] cum virgine permanet
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stelle
que stans supra caput pueri
[illegible] magis [illegible]
demonstrabat [illegible] stella
testimonium dat que loqui
non poterat / [illegible] magna
[illegible] videt adorantes et
[illegible] [illegible] [illegible] audivit [illegible]
[illegible] [illegible] / Cum absolute
[illegible] in Ierosolima stella
[illegible] venerunt que non
est designata hominibus [illegible]
[illegible] ut dei gloriam [illegible]
[illegible] virgo in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nativitatis [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
pueri demonstrabat / et [illegible]
[illegible] [illegible] Ioseph [illegible]
[illegible] [illegible] / Et non cognovit
eam donec peperit filium suum
primogenitum / Cognovit autem [illegible]
[illegible] post partum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
putant quod Ioseph donec peperit
quod illam non habuit
[illegible] / [illegible] autem cognovit / ut
eam filios peperit [illegible] et
[illegible] primogenitum dicitur quia
ille dicitur primogenitus que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / quia illi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de illa
putaverunt quia et Ioseph

facere. Hec autem, hec est quod si
potuit dixit aut quod fac-
tum est / illud autem quod nec
si potuit / quod necessarium
habuit. Dico quod factum non
est illud per adam quod non va-
leret si posset. Sed autem quod
quod possibile est per pugnam
ipsam volo tibi referre. Ille
nescio quis tunc in litteris
conscripsit / et dominus vixit non
est a locutus / Unde quod
dixi ego signaui et post
mortem eius est a locutus quod fa-
ctum per illud cum quod si
potuit dixi sed loqui quod non
dixit quia factum non est
Quid autem habuit opus
responsum quia ut post mor-
tem ei locutus est quod ille si po-
terat / Sed et Ioseph autem pro-
cedebat fuit ut cognosceret
eam quando non cognoscebat
misterium dignitatis. Quis cuius
cognouit. Quia facta est virgo
dei mater / et tempus quo po-
terat quod corrumperet / quod contra
facere voluit / vir religiosus
respexit miraculis suis. Ita
ea factus fuerat ut tanta
tacerit dei cum talibus gau-
diis prodidit / hec secundum
donec / Veniamus autem ad
auctoritatem scripture dicit. Cum apostolus
secundum psalmum scripture. Sede a
ps. 109 dextris. Oportet eum regnare
1 cor. 15 donec ponat omnes inimicos
eius sub pedibus. Ergo pa-
trem hec significat ut tandem
regnat Christus quando fiant
omnia sub pedibus eius. Ip-
sa autem tempore regnare [illegible]
te quod regnat quando omnia
heb. 2

illi subiecta sunt / multo magis
regnat et possessor fuerit omnia
1 thi. 4 subiecta. Sic alibi dicitur: Donec
venio attende lectioni. Nunquid
significatur dum venio quod attende-
re tu autem veniens neglige. Sed
primogenitus autem quod dicitur
ipsius est spiritus non solum illum
primogenitum dicit qui primus na-
scitur sed et qui solus est natus
exo. 4 Unde dicebat dominus ad pharaonem
autem primogenitus meus est. Nun-
quid iam alium filium habebat
Sed autem dicitur quia solum per affe-
ctionem dicebat primogenitum
filium meum tunc factus quod ex
gentibus filius alius erat facturus
Dico tamen quia quantum ad presentem
suam sed deus filios habuit
sed tamen de multis qui de gentibus
fuerat electus primogenitum filium
suum et habet

Cum natus esset dominus Iesus in Bethleem Iude in diebus Herodis regis. Cum fugeret
Iacob a facie fratris sui Esau et
venisset ad necessitatem vidit sop-
gen. 28 nium tale / Scala posita erat
cuius caput pertingebat usque
ad celum et angeli descendebant
et ascendebant per eam / Dominus autem
innitebatur super eam / Surgens
autem Iacob suggerente spiritu prote-
stauit dicens / Quam formidolosus
est locus iste non est nisi domus
dei et hec porta celi / Et ideo
uocatum est nomen loci illius
Bethel quod est interpretatum domus
domus dei. Illa itaque duorum
bethleem visionis illius prote-
tur completa est / domus enim dei
tota est ipso dicente / Soluite

Pr. 9 templum iste sapientia edificavit sibi
domum, porta autem celi ipse est
Christus per quem intraverunt regna ce-
Ps. 111 lorum dicente propheta hec porta
domini iusti intrabunt per eam.
Adquirit bethlehem quod ad utilitatem
respiciat quod civitatem tempus de-
signat quando natus est Christus et iudi-
cibus quando cessavit prophetia.
Daniel 9 Daniel in prophetia demonstravit
quod post lxx septimanas annorum
Christus nasceretur. Et demonstrat
etiam Christi tempore esse adimpletum
quando lxx septimane annorum
sunt consummati dicens ante
duos predictam iudeorum quia
antichristo non Christo alii ex-
spectant futurum Christum id est anti-
christum ideo occasionem mac-
[illegible] eorum tollens dicit
tempus quando nasciturus erat
Christus id est ut in illum Christum crederent
qui tempore Daniel post lxx
septimanas annos nascitur. Nota
illud quod id est sine sceptri honore
de regibus et iudicibus quando
regis alienigene genus iudaica
[illegible] sub potestatibus tam iudaica
[illegible] regibus tenebatur. Propheta
mittebat adimpletur [illegible]
[illegible] necessitas tale et au-
xilium [illegible] autem [illegible] lex de
sub potestate regis magni tene-
batur id est nasci de sub [illegible]
[illegible] puerebatur nasci Christus
qui magna et [illegible]
[illegible] mediante [illegible]
[illegible] querebat. Ecce magi
ab oriente venerunt Ierosolimam
dicentes ubi est qui natus est rex
iudeorum. Ecce [illegible] et gestum
in natum est magnum [illegible]

ostendentes id est homine parvulo
et viris et actibus et muneribus
ipsius verbis quidem quia dixerunt
ubi est rex iudeorum qui natus
est vidimus enim stellam eius
in oriente et venimus adorare
eum. Actibus autem quia cum
vidissent eum adoraverunt
eum et invenerunt id est in eis fidem
[illegible] qui [illegible] evidentibus
[illegible] et intelligentibus
alta. Muneribus autem quia
obtulerunt ei aurum thus et
mirram [illegible] in [illegible]
venerunt autem [illegible]
[illegible] et admirationem iudeorum
illorum prophetatis fide futurum
et istorum incredulitate [illegible]
tes [illegible] dicti magi qui
[illegible] gentibus primitie
fidelium sic meruerunt
isti enim magi future ecclesie for-
mam portabant sicut enim
illi [illegible] que non videbant
credentes querebant et [illegible]
bant sic et nos qui sumus
de gentibus [illegible] que magis
vidimus credentes cottidie
querimus et confitemur [illegible] eius
[illegible] prophetavit ysa-
Ysa 8 yas dicens [illegible] agnoscat
puer patrem aut matrem
accipiet virtutem damasci et
spolia regis assiriorum [illegible]
[illegible] magi orientales qui
venerunt [illegible] Magi apud
illos non malefici sed sapi-
entes intelliguntur. Ideo autem
dicti sunt [illegible] damasci [illegible]
[illegible] sapientes [illegible]
[illegible] autem [illegible]
assiriorum [illegible]
[illegible] Christus [illegible]

Magi [illegible] sapientes intelliguntur

corum incipet cognoscere prin-
cipiant initium / virtute diaboli
subiugavit / eternalis fu-
turus erat in posterum cum ad
perfectum venisset & manifesta-
bat in puero qui adhuc
in cunabulo constitutus
dyabolum spoliavit / ceterum cum
venissem ad bellum eva-
cuatum fuerat omnem pota-
tem ipsius conspexit quod ab
oriente venerunt unde dicitur
nascitur inde nunc in fidei pro-
cessit / ceterum fides & lumine
cum / sicud dicitur ita fides num. 24
ab oriente processit / ceterum cum
aliquid ab occidente na-
scitur tunc oriente dicatur
mali auditur tunc bo-
nos / ceterum ab oriente nascitur
contra occidente dicatur
boni auditur contra malos
ceterum ergo in temporibus iniusta
subiugatum fuerat iusti-
ciam et fides infidelitate / ideo
ab oriente venerunt principio
fidei / Vidimus enim stellam eius
in oriente et venimus cum mu-
neribus adorare eum / Numquam
nesciebatur quia in Iudea re-
gnabat Herodes / numquam non
intelligebant iniusticiam legis
ceterum quicumque rege vivente
alterum regem pronunciat et
adorat / quasi iuste tyr-
rannum punitur in capite / sed
dum considerabat regem futurum
non timebat regem presentem

Numquid non sciebant potestatis
sius pictum morte / qui talem
rem illicita usurpabant / sed
non curabant de morte / si autem
curassent de morte numquam ad
Herodem ausi fuissent / adhuc non
viderant Christum iam pati erant
pati pro eo / Ubi magi ante
conspectum crudelissimi regis
antequam Christum cognoscerent con-
facti sunt confessores / legi apud
aliquem magos istos a filiis
Balaam divinatoris appa-
ruisse qui stelle signum ac-
cepisse cum divinatio posita
est et invenit testatur / Orietur
stella ex Iacob / et consurget
homo de Israhel et dominabitur om-
nium gencium / Et audivi aliquos
referentes de quadam scriptura / et
si non est certa tamen non destruit
fidem sed pocius delectantem / ceterum
erat quedam gens sita in ipso
principio orientis iuxta occeanum
apud quos ferebatur quedam scrip-
tura nomine Seth de apparitura
hac stella et muneribus ei
huiusmodi offerendis / que per gene-
raciones studiosorum hominum patribus
referentibus filiis suis habebatur
deducta itaque elegerunt seipsos
duodecim quidam ex ipsis studiosiores
et amatores misteriorum celestium
et posuerunt seipsos ad expec-
tacionem stelle eius / et si quis
moriebatur ex eis filius eius
aut aliquis propinquorum qui
eiusdem voluntatis inveniebatur
deo constituebatur & fecerunt
dicebant autem magi lingua

corum quia in silencio et voce
tacita deum glorificabant. Er
go per singulos annos post me
ssem trituratoriam ascende
bant in montem positum ibi
qui vocabatur lingwa eorum
mons victorialis habens in se
quandam speluncam in saxo
fontibus et electis arboribus
amenissimis in qua ascen
dentes et lavantes se ora
bant et laudabant in
silencio deum tribus diebus
et sic faciebant per singulas
generaciones exspectantes sem
per ne forte in sua generacione stel
la illa beatitudinis oriretur
donec apparuit eis descendens
super montem illum victorialem
habens in se quasi formam pueri
parvuli et super se similitudinem crucis
et locuta est eis et docuit
eos et precepit eis ut proficis
cerentur in iudeam. Proficiscen
tibus autem eis per biennium pre
cedebat eos stella et nec
esca nec potus defecit in
peris eorum. Cetera autem que
gesta esse referunt ab eis
in evangelio compendiose posita
sunt. Cum tamen reversi fuissent
manserunt colentes et glorifi
cantes deum studiosius mag
is quam primum et predicaverunt
omnibus in suo genere et multos
erudierunt. Denique tamen post
resurrectionem domini descendi
sset thomas apostolus in provin
ciam illam quidam eorum
adiuncti sunt ei et bapti

ab eo facti sunt adiutores
predicacionis eius. Hoc autem
quod dicit scriptura vidimus stel
lam videtur occasionem dare
infidelibus de astrologia
ut unusquisque putet per
stelle motum et nasci et
vivere. Ideo bonum esse de quibus ve
nit in sortem [illegible] sicut
stelle est quod aut boni
sunt aut mali. Ergo nec
bonum virum laudamus nec
nec malum vituperamus quia
non est in nobis voluntarius
actus ut quid eum autem
bonum meum laudem meretur
quod non meo arbitrio sed
commotu celi factum aut ma
li mei penam suscipiam quod
non voluntate sed necessitate commi
si. Itaque ut possim fugere ma
lum etsi volo si me nati
vitatis mee stella compellit
ad malum. Sed adulteri et
homicide sunt per stellam
et in tantum facit eos stella
interfici. Magna ergo stella
et illarum iniquitas magis
autem illius qui ad hoc stel
las creavit. Interrogamus
ergo ipse facta est creatura
aut ab alio. Et si quidem
deus creavit ipse audiant
a nobis impossibile est quod
a se condidit et auctorem agi
ut aliquid ordine contrarium
certum. Si autem dicunt ab ali
quo magis est qui facit. Ita tamen
sit [illegible] ipsius deus
tanta iniquitas futura erat per
stellas si noluit emendare

Iudi
ciat
tu co
ntra s

non est bonus. Si autem voluit
emendare et non potuit, im-
potens est. Sed et hoc iniustum,
quia compulsione stellarum pec-
cantes ita puniat quasi
voluntate peccantes. Ipsa de-
nique mandata dei ut non
peccet aut hortamenta
ut faciat bonum, quid aliud quam
[illegible] destruunt? Cuius enim
iubet aliquem ne faciat
malum quod non potest decli-
nare, aut ut faciat bonum
ad quod non potest pervenire? De-
inde interrogemus si idem
est cursus stellarum, quare
non semper idem status hominum?
Sed dicunt per certos annos
fit restitutio stellarum. Ne-
cesse ergo qui sciunt astro-
logiam disciplinam et per
certos annos restituuntur
stelle, sciant et per quos
annos, quibus post diluvium
dicant que fuit illa stella
que fecit omnes homines
in diluvio mori, et numquam
in ea competit ut iterum di-
luvium faceret; aut omnes
illi homines secundum unam
stellarum fuerunt nati? Illa
oportebat per omnia quemque
generatum eandem esse deficien-
ter rerum ipsarum consumma-
tio, si quidem de motu et gi-
ratus stellarum et eius
mobilitate et eius boni-
tate tantum pendent. Oporte-
bat non semel fieri Abra-
ham aut patriarchas aut
[illegible] aut apostolos, sed

quodcumque fit ipse generatus
stellarum. Denique ipsa gens
hominum testis est veritatis. Ante
adventum Christi que stella omnes
homines ydola colere compel-
lebat, ceterasque iniquitates facere?
Aut post Christum qualis genera-
tus ab ydolis fecit recedere ho-
mines et per totum orbem muta-
vit mores antiquos contra
parentes matribus et filiabus
miscuit? Iudei autem octava
tum die circumciduntur et unaque-
que gens alterius atque
alterius habet consuetudinem. Si
idem est cursus stellarum, quomodo par-
tes ab alia consuetudine inter-
cedunt per singulas regiones
divisa est operatio stellarum?
Quomodo ergo qui in Persida nati
dicuntur ab illa turpitudine
recedere potuerunt in eadem
regione manentes, aut quomodo
non recedunt etiam peregrinan-
tes in alia provincia mores
priores tenuerunt? Et Iudei
tunc emigrati in Babiloniam
et illic filios generantes,
quomodo numquam per stellam regionis
illius compulsi sunt a circumcisione
sua recedere? Et illorum in Samaria
regni ne quis ergo stellarum
nuper destruxisti, sed sicut pro-
positum. Audiens ergo Herodes
rex turbatus est et omnis Iero-
solima cum eo. Estimabat primum
regem fore terrenum, quo dicente
terrenum regnum turbatus est. Rex
cum grandes potestas maiori
timori subiecta est, sicut altitudina
in arborum in excelso posita
vento et si levius aura

stancit movet sicut et subli-
mes homines in culmine dig-
nitatum consistentes cum levis mur-
mur fama conturbat quales
aut sancti in convalle plerique
in tranquillitate consistunt. Aut
ideo turbatur audiens regem
natum iudeis ex genere iudeorum
cum ipse sit genere ydumeus
ne regno revoluto iterum
ad iudeos et ipse a iudeis
expelleretur et semen eius
post ipsum praecideretur. Magis
puto quod herodes non tam a
timore ipse turbabatur quam
diabolus in herode. Herodes enim
timebat quod suspicabatur
diabolus autem timebat quod
non sciebat. Herodes hominem
estimabat, diabolus cognosce-
bat deum, audierat enim iam
angelos in aere clamantes
Luc 2 Gloria in excelsis deo et in terra
pax hominibus bone voluntatis.
Ideo quoniam magis testes ad-
debant propterea tanto magis
destructionem potestatis sue diabolus
turbabatur. Unusquisque enim
zelo proprio turbabatur et secundum
suam naturam sui regni successo-
rem timebat. Herodes terre-
num, diabolus autem celestem. Nam
ut herodes timeret si celestem
regem nasci suspicatus fuisset
nec diabolus si terrenum. Vel sic
quia ipse non tam turbabatur
quam diabolus in eo. Sicut et
iudeorum populus turbabatur
qui magis debuit audito isto
gaudere debuerat quia rex

iudeus super eos dicebatur
designatus a deo sed turba-
bantur quia de adventu
iusti non poterant iniqui
gaudere. Aut certe turbabantur
timentes ne forte indignato
regi herodi nocerent. Nam
quemadmodum certantibus
ventis mare agitatur, sic
regibus adversantibus sibi
populus regni vexatur.
Congregavit autem principes
sacerdotum et scribas interro-
gavit eos ubi christus nasceretur.
Et hoc apparet magis
quia diabolus turbabatur
in herode, cum traditores le-
gis interrogat, ut quid enim
interrogaret herodes qui non
credebat scripturis sed insti-
gabat diabolus qui credebat
quia scripture non mentiuntur.
Nam diabolus alios in errorem
inducit, ipse autem veraci-
tatem cognoscit. Quid enim
nisi credebat herodes scripturis
aut non credebat. Si non cre-
debat, ut quid interrogabat
scripturas quas putabat esse
vaniloquas. Aut si credebat
quia nemo inde rex nasci-
tur unde scripture dicebant
quis sperabat posse se inter-
ficere illum regem quem scripture
futurum esse dicebant. Aut numquid
poterat homo corrigere ut
non fiat quod deus ordina-
vit ut fieret. Sed quid cre-
debat herodes in malo in
bono autem non credebat. Cum
quid inde nasciturus fuerat

fuerat rex unde scripture di-
cebant: Archelaus regnabat. Quamvis autem
Archelaus illis agere nichil pote-
rat quod deus mittebat non
regnabat, quia non suo consi-
lio gubernabatur sed vinculo
dyaboli trahebatur ligatus.
Sic sunt homines peccatores in regno
dyaboli operantur et regnant spiri-
tualiter et non regnant, quia
hoc ipsum quod regnant peccatores
non permittitur. Quomodo enim reg-
nat voluntas carnis quia
nulli potest esse occulta. Sed
autem non regnant peccatores
est iusti, quia subiecti sunt
operibus suis et vires illorum
libera non est, ut puta dices
vani sunt, legimus et sunt
quia nusquam terminatus est et
quia mortui sunt. Sed hoc
ipsum cum peccatores non regnamus, si
cum peccatores regnamus, sic vincimur,
quasi post modicum tempus
dicendo non quod mysterium magi(?)
Et illi dixerunt in Bethle-
em Iude, sic enim scriptum est
per prophetam. Sed dant tempus re-
gi interrogati et tamen non
bono animo debuisset declarare
misterium regis adeo perfecti(?)
ad salutem gentis, inde vane
in conspectu regis alienigene
qui non plus zelo regni sed
propter gratiam alicui odio ad
irascibilis regi postmodum suis(?)
non ignorabatur, si ipse sapiens
noluisset considerare et non
plenum manifestat misterium ...
adhuc ad sextum(?) ... suo-
rum prophetiam protulerunt ...

tamquam qui thezauros domini sui
absconditos hostibus eius prodit.
Et facti sunt non predicatores operis
Dei sed proditores misterii eius
et non doctores Herodis sed irri-
tatores malicie eius. Herodes
doctrinam occultam scripturarum non
manifestare iniquis sed fidelibus,
sicut Paulus precepit: Que autem
audisti per multos testes hec
commenda fidelibus qui possunt
et alios docere. Et non solum pro-
diderunt misterium prophetie regi
iniquo, sed addunt ipsam prophe-
tiam prout dederat eo tempore
pro amicis et non exponentes
omnem scripturam divinitus inspira-
tam, interfectorum puerorum facti
sunt causa. Quod non enim scriptum erat:
Et tu Bethleem terra Iuda ne-
quaquam minima es; ex te enim exiet rex
qui pascat populum meum Israel et dies
eius a diebus seculi, si ergo in-
tegram prophetiam protulissent sicut
fuerat dicta, considerasset Herodes
quia dies nativitatis regis illius
a diebus seculi erant et intelli-
geret divinitate honorem eius,
qui non erat ille terrenus rex,
tamen dies a diebus seculi erant,
et talem filium non comparasset
tunc ... aut precipitat
parte prophetie illius que compescere
poterat zelum eius, primam partem
solam protulerunt qua eum po-
terant irritare. Unde illis ita
exponentibus putabat Herodes
sicut ceteris regibus, aperta nasci
regem parvulos interfecit, cum illis
estimans occidere et Christum. Omnes fili-
os inde Herodes ... quia
in Bethleem nascitur ipse Christus.

2 Tim. 2

Mich. 5

Sacerdotes corrupta prophetia Herodi allegaverunt, sunt causa interfectionis puerorum.

regnat ... regnat peccatores ...

est vel gubernatus populum istum et si
non docuerunt postquam ignotus
esset ut crederent a Herode
illis credendum quasi non docen-
tibus ut persequerentur ipsum et ipsi
sibi non crederent ut susci-
perent ipsum. Tunc vocavit ma-
gos occulte et diligenter exqui-
sivit tempus quo eis apparuit stel-
la et ait eis: Ite et diligenter inte-
rrogate de puero et cum inveneritis re-
nuntiate mihi ut et ego veni-
ens adorem eum. Postquam Hero-
des audivit autem duplici
modo credibile, primum quia a sa-
cerdotibus fuerat dictum, deinde
a Christo prophetico fuerat prolatum, non
ad devotionem flectitur nec institu-
tum sed ad malitiam infectam
eius prodolum, quare malignio-
que dei sunt intelligere quid
potest agere aut non potest. Exemplis
in tellectum hominis modo aiam
et cacitatem in composito voluit.
Ignis videns enim Herodes magnam
devotionem magorum erga Christum
qui non poterat eos vel bla-
ndimentis flectere vel minis ter-
rere vel muneribus auri corrumpe-
re ut consentirent ad interfectionem
regis nati, ideo et illos ipsos
decipere cogitavit ut cum po-
terat sicut blandimentis se-
dem suam perderet illum. Praeter-
quam tanti itineris susceperunt
laborem, nec ex parte po-
terant aliquid ut crederent
eis qui non aspexerunt Herodem
nec cezacum sed in medio re-
gnorum quia illorum magis sunt ali-
quem annuntiantes ut amplius
desiderare poterant Christum quam

illi de tam longinqua patria
venerant. Propterea portabat
ergo devotionem promittebat
qui gladium acuebat, et
malitiam cordis sub simplicitatis
colore depingebat. Talis
est enim consuetudo malignorum
cum quid aliquid in occulto
saevius laedunt, volunt simplicitatem
illi et caritatem fingunt.
Occulte vocavit eos ut
non viderent Iudaei. Habebat au-
tem suspectos Iudaeos ne forte
quasi regem suae gentis
amantes et non intelligentes
astutias Herodis proderent con-
silium eius magis nescientes
quia maiores multa Christo fece-
runt Iudaei quam ipse Herodes
cum velud hominem suspi-
cans persequebatur. Iudaei autem
post multa miracula, post
signa caelestia per quae cogno-
verunt eum filium dei tamen cruci-
fixerunt eum. Erant ergo ma-
nifestior crudelitas eius illis
quam isti tanto scelerator est
iudaeorum iniquitas quam Herodis.
Et ecce stella quam viderant
in oriente antecedebat eos
usque dum venit et stetit
supra caput pueri. Et hoc
dicitur loco quia cum ali-
quantulum stella deduxisset
magos per Ierusalem abscon-
dita est aliquantulum ut relicti
a stella cogerentur in Ierusalem
interrogare de Christo sic et manifestare
manifeste de illo propter duas
causas: primum ad confusionem
Iudaeorum quam cum gentiles
tantum via visione stellae

confirmati xpm et palicias
prouincias querebant / et inde
ab infancia persequeras legentes
de xpo in suis finibus natum
non susceperunt / deinde ut etiam
rogati sacerdotes unde nasceretur
xps ad preiudicium suum invenerunt
in bethleem quia qui quo-
dam docuerat de xpo ipsi
ignorabant. deinde si cum stel-
la magis apparuisset in
bethleem ducat eos deuo-
tio ideo non fuissent coacti
interrogando nunciare de illo
Et ecce stella quam viderant
in oriente antecedebat eos
Ut considerantes obsequium stelle
regis intelligerent dignitatem
et et dicerent aput se quando
sit rex iste terrenus cui stella
ministrat / quid autem mirum
si soli iusticie oriente stella
ministrat divina / precedebat
autem eos ut ostendat hominibus
quia querentibus deum sic omnia
elementa ministrant / Si igitur
magnum putas quia xpo
stella obsequebatur vide si
non maiora sunt que tibi
homini constituto ministrant Ecce
cum sol tibi currit et luna
fulgere non cessat / Si tibi ho-
mini constituto elementa mi-
nistrant quid magnum si xpo
stella obsequiat / Et si tibi
peccatori elementa ministrant
quid magnum si ante illos
xpm querentes stella ac-
bat / Et si hominibus angeli
ministrant quos deus non ad
obsequium hominum sed ad suum
creavit / quid magnum si

hominibus elementa ministrant
que propter homines sunt creata
et audientes gaudere nos
oportet / et timere propter quia
quanto maiora beneficia hominibus
sunt constituta tanto graviora
peccatoribus iudicia / Et stetit
supra caput pueri quod videret
ut que loquendo ministrare
non poterat stando monstraret
Et videntes stellam gavisi
sunt gaudio magno valde
quia spes illorum non erat de-
cepta sed amplius erat confirmata
quod tanti itineris non sine
causa susceperunt laborem
Iudicium cum stelle sic ostenderet
sibi signum terre intelligebant
quia divinitus eis illa nati-
vitas regis ostensa est / et per
ministerium stelle intelligebant
quam dignitatis tunc nati regis
precedebat incipiendum omnium mun-
dalium regum / necesse enim erat
ut gloriosiorem putarent regem
illum quam stella cui stella sic
devote obsequebatur / Quomodo enim
non crederent ei sub dominio
homines cum celi orna-
menta subdita esse videbat
Quomodo autem poterat a terra esse
rebellis cui famulabatur celum
Et intrantes domum
invenerunt matrem eius et
puerum / videamus quid tale
gloriosum videntes in puero ga-
visi sunt / qui regem querentes
tanti itineris susceperunt la-
borem / Numquid viderunt pal-
lacium marmoreis splendidum
numquid matrem eius dyade-
mate ornatam / aut in lecto

Gentes rebibente aliquid pue-
ri ancto et purpura involu-
tu aliquid aulam regiam
divitiis spoliis privatam sed quod
pauperculum vel locum reconditum
tenebrosum et sordidum et magis
animalibus quam hominibus aptum
in quo nec gentium erat sed
nisi itineris necessitate coactus
matris eius vix unica gen-
tem [illegible] non ad ornamentum
corporis sed ad tegumentum nu-
ditatis perfecte et qualem
poterat habere carpentarii uxor
et hoc impegre constituta
puerum parvis [illegible]
involutum et presepio pro-
[illegible] positum quia locus in-
fra erat angustus ut nec po-
[illegible] infantem spatium inveni-
retur. Si ergo regem terrenum que-
rentes invenissent magis
confundendi fuerant quam gavi-
si tanti itineris quia labo-
rem suum tamen perdiderunt
Nunc autem quia celestem regem
querebant et si nichil regale
videbant in eo tamen solius stelle
contenti testimonio gaudebant
oculi eorum contemptibilem pu-
erum aspicere non poterant quia
spiritus in corde ipsorum terribilem
eum monstrabat. Adeoque autem
si quando [illegible] eum terrenum regem que-
sissent invenientes eum apud
ipsum mansissent [illegible]
[illegible] in [illegible] ut [illegible] rege
relicto [illegible] se ad alterum
Nunc autem et [illegible] adorauit
et ad [illegible] reversi sunt ut
istum [illegible] regem celeste [illegible]
[illegible] illud autem terrenum. Et

adoraverunt eum putabat a-
dorasse ut de facto non in-
telligentem adorantibus ho-
minem nisi aliquid accedi-
sset divinum in eo. Ergo non
pueritie detulerunt que non est
michil intelligenti sed divinita-
ti eius omnia cognoscenti. Sed
et ipsa qualitas munerum
oblatorum testificabatur eos
quidem divinitatis estimatores
esse. De pueris aperte cum
thezauris suis obtulerunt
munera aurum thus et mir-
ram. Ac simplicites generaliter
in hoc confessione et prophetica
adimpletam prophetiam Ysaie
ysa. 60. dicentis. Omnes qui sunt de Saba
venient afferentes
aurum et lapidem preciosum
salutare domino evangelizan-
tes et omnes pecora congrega-
buntur et arietes Nabaioth
venient et offerunt accep-
tabilia super altare tum. Co-
gnoscentes autem confessionem
et aperientes thezauros
suos [illegible] gentibus in [illegible]
ipsa dona obtulerunt obla-
cionem regem cum agnoscen-
tes eum primum mundum et
prioram factorem suum aurum
repositum obtulerunt. Deum
autem et celeste intelligen-
tes principium eius libanum
obtulerunt. Thus odorem
[illegible] orationis et odorem sua-
vitatis spiritus sancti oblate
quamvis autem et corporalem
sepulturam intelligentes eis
obtulerunt myrram. Hec autem
et si tunc non intelligebant

marie scilicet quale misterium ista
gerebat. Vel quia sufficiebat unicuique
quod unum eorum nichil continuit
de gratia eius que illos secundum gratiam salvare
spectabat ipsum ordinavit ut
ista per modum cognosceret a
nobis igitur sint [illegible] fideles et
1 cor 4 3 sapientes dicit apostolus. Sicut qui
edificat aurum argentum lapides
preciosos. Sicut qui prebet sermo-
ne fidei sapientia plenum obtulit ei
aurum. Sicut qui autem est oratio sua sicut
ps 140 tu est dirigatur oratio mea sicut in-
censum in conspectu tuo. Sicut qui
opus Christo videtur afferre omnes
obtulit ei Christus mirram. Estimo
de bona opera que secundum innita
corporis defectum insolubile sunt
nat. Sicut opera bona Christo
affixa in memoria hominis peccatum
sunt et homines sunt in Christo
Nam [illegible] oportet Christo afferre fidem
rationabilem. Deinde omnes nostra
etiam in [illegible] opera sua. Et
tu ergo qui venis ad ecclesiam ad
deum adorandum munera tecum por-
ta in manibus tuis. Da nobis [illegible]
bet et pete ab illo quod est ut
oratio tua bonis operibus commendetur.
Exo 23 Sicut et in lege scriptum est. Non
apparebis in conspectu domini vacuus. In fine
est oratio que elemosinis lar-
gitate non est munita. Et a-
monitis in sompnis ne redirent
ad herodem per aliam viam reversi
sunt in regionem suam. Fideles
magos non contra dixerunt ang-
elo admonenti dicentes. Tantum
viam venimus venientes ante
[illegible] cum non timu-

imus terribilem regem apud illos
[illegible] non [illegible] secundum [illegible] et
fidualiter qui natus fuerat pro-
fitemur regem et quasi deo munera
digna obtulimus et quasi sermones
latet [illegible] fugere ut alia
via redientes alia [illegible]. Sed fide-
les constituti [illegible] timuerunt co-
gnoscere [illegible] [illegible] [illegible]
rede quia non erat possibile ut qui ab
herode ad Christum venisset ad hero-
dem rediret. Qui enim Christo relicto
vadunt ad herodem frequenter rever-
tuntur ad Christum. Qui autem relicto he-
rode ad Christum veniunt toto corde
numquam revertuntur ad herodem id est qui
de Christo ad dyabolum transeunt per
peccatum frequenter per penitentiam revertuntur
ad Christum. Qui autem relicto dyabolo
veniunt ad Christum difficulter rever-
tuntur ad dyabolum quia qui numquam fuit
in malis sed in innocentia. Dum ne-
scit quid malum facile decipitur et tran-
sit ad dyabolum. Sed qui expertus fuit
malum quia in venit et [illegible]
fuit bonum quia perdidit quod peccatum
redit ad deum unde recessit. Qui
autem in malis fuit et quod necesse
est ad bonum deum gaudet in bo-
nis que invenit et recordatur
mala que evasit difficile redit
ad malum. Quod quia multi cum Christo
relicto peccatum non agunt penitentiam
illi tales numquam fuerunt Christi. Ideo
semper dyaboli qui toto corde ab eo
veniunt ad Christum. Qui enim post
peccatum non penitet non quantitatem
tamen de peccatis [illegible] secundum arbitrio
suo tamen esset malus malum agit.
Talis malus quod malum est non putat
malum ideo non penitet sed perdit.

Nam ita qui eum adire volo venit
ad deum numquam debet paliam via-
ne per quam venit. Verum pro vi-
am fornicatoris ambulet per contra-
riam viam castitatis, versus per
viam avaritie ambulet per contra-
riam elemosinarum. Et iam per viam
malam iudicis iterum sibi regnum he-
rodes vadit et sic gratia Christi. Cum
autem recessisset ecce angelus appa-
ruit in sompnis Joseph dicens
Tolle puerum tuum et matrem
eius et fuge in egyptum. Et
angele dei non poteras mihi revi-
sita quia quod inspicet opera dei
spiritus sancto est et ideo quod iubes
nos fugere. Cum filius hominis ante
hominem fugit. Aut quis liberet
de manibus si ipse in inimicos suos
timet. Etiam primi quod ut veri-
tatem humane nature quam susceperat
ostenderet in nobis et in hac parte quod
et humane nature et puerili
etati convenit fugere convenit pota-
tem immunitatem. Alioquin si illud
agat in corpore constituto quod est
proprium dei non dispensat in se hu-
manam naturam sed mutat. Unde
ut certi reddam eum necessitatibus proprie
naturae ad venerit fugere non
erubescit. Et quare vadit in e-
gyptum numquam alia terra desertum. Quia
tempore eius ad venit apud eius
egyptus continet multas est
irrorantes deus quod non in finem
irasceris rex sed etiam indignatur
quanta mala fecerit super egy-
pto. Ideo mittit filium in ipsam

et dat illi magne vero ali-
cuius signis et convenit auxiliante
digna, ut decem plagis e-
gypti una medicina sanaret
et comitate dixo hec quod celsi ut
populus qui fuerat ante persecu-
tor populi primogeniti postea cas-
set custos unigeniti filii, ut
qui illis violenter dicat sit
ipsi cum devotione firmiter. Ut etiam
non iret ad mare rubrum dimer-
gendi sed venient ad aquas
baptizatis verum saluandi ut impleret
aut quod dictum est. Ecce deus de
scendit in egyptum sedens super
nubem levem. Et nubes autem
est corpus ipsius sine aut sine
pondere et corpore peccatoris. Tunc
herodes videns quia illusus
esset a magis iratus est valde.
Cernet propter quam rem vultis hec
magos sub tanto imperio subiu-
gaverunt non potestate corporis
sed gratia spiritus. Ideo exercitum
misit post illos sed stellam
mediantem ante illos. Religio
tamen illos subdidit non timore.
Ideo enim persecutus est illos, sed
ipse est iniustus alias. Ideo
merito irascebatur herodes quia
quos illas sedens in trono
regni et vestitus purpura sub-
iugare non poterat, hiis autem
vilis et iacens in presepio et
pannis involutus parvulus he-
rodes ait qui deum vellet depre-
hendere et devorare. Unde persequens
dicebat ergo

de puero ut et ego veniens adorem
eum. Insensatus qui unigenitum
suspicatur dei humana fraude crude-
liter temptabat. Iam enim quasi suc-
cessorem regni sui timens firma-
bat. Nam reges secundum carnalibus
causis cum ira fuerit cito placatur
illa autem ira eorum inextinguibilis
est quasi zelus regni accendit.
Inde contempnentes eum magis ad-
diderunt causas doloris quemadmodum
si quis infundit oleum super igne
ardentem magis crescit incendium
Sic ardentem zelum herodis delusi-
onis opprobrium amplius excitavit.
Et quid fecit misit et occidit pue-
ros omnes in bethleem et in omnibus
finibus eius a bimatu et infra secundum
tempus quod exquisierat a magis. Et
quid quia delusus erat a magis
sicut fera pessima habens naturalem
asperitatem si ab aliquo fuerit vulnera-
ta naturalem crudelitatem duplicat
ira doloris et quasi ceca furore
non aspicit iam vulneratorem sed quodcumque
ante oculos eius occurrerit sive homo
sive animal aliquid quasi auctorem vulneris
sui dilaniat. Sic et ille delusus
a magis iram suam super parvulos in-
fudit. Dicebat enim cogitans in se
Ecce magi invenerunt puerum illum
quem regnaturum dicebant et aut
aurum acceperunt a parentibus eius
aut largis promissionibus sunt placati
Ideo ad me reversi non sunt. Nam rex
quidem adversus regnum suum putavit
totum verum quod estimabat animus
eius semper suspensus est semper. Regni
zelo repletus dum omnia timet omnia
suspicatur tale credit quodcumque fuerit
suspicatus. Sicut vir si zelet uxorem
aut uxor virum omnem auditionem turpe
de illo credit et si non audierit ipsa digna
et probrica ut credat tamen fidem auditoris
zelus concedat. Ideo agitur igitur forsi-
tan talia dicebat apud se. Cuius
est puer ille antequam nascatur in terra
iam apparet in celo nec dum se ipse
ostendit et iam omnes illum querunt
et necdum adhuc terrenum spiritum habet
et iam militiae celestes stellarum
illi ministrant. Cuius est ille qui antequam
incipiat pugnare iam vincit antequam regnet
antequam regnet iam dominatur. Quid
putas iam futurus ille est in virtute
iuvenis si creverit. Ego et dona hominibus
spargo et gladium porto et qui non
timet tamen diligat qui non diligit
tamen timeat. Ille nec spiritum habet nec di-
gnitatem cogitat et quo sine auro
diligitur et sine ferro timetur. Sic misit
et interfecit omnes pueros ut unum in-
veniret in omnibus sed nec unum invenit
in omnibus et vitam ceterorum perdidit omnibus
propter unum ipse fallere voluit quia invenire
homines deum quaerebat tenere. Unde
ait insensata vere tua herodes si non
credebas verbis que magi dixerunt de
rege futuro quare sine causa insanis
in pueros. Si autem credebas verum esse
quod dictum est de puero et de stella iterum
dico quare sine causa insanis in pue-
ros. Numquid tu potes mutare sententiam
dei aut perdere illum quem deus defendit
Sed quid mirum si herodes homo iniquus
putabat se posse mutare consilium
dei ipse diuicz sapientissimus Salomon

3 Reg. 11 petiit filii audisset a propheta Jeroboam
regem futurum posuit persequi eum, putans
posse perdere, quem deus providit. Quia zelo
sapere nescit, et ira non potest habere
consilium. Vox in rama audita est.
1 Reg. 9 Rama civitas erat Saul. Saul autem
erat de tribu Beniamin. Beniamin
autem erat filius Rachel, cuius mo-
Gen. 35 numentum erat iuxta Bethleem, ubi
Herodes agebatur mala. Quia ergo in
Bethleem interficiebantur parvuli, ubi erat
monumentum Rachel, ideo Rachel autem
dicitur plorans. Quamvis autem rama
Ier. 31 non est prope Bethleem, unde dicitur: Vox in
Rama audita est. Quia rama ebra-
ice interpretatur excelsum, ideo dixit
Vox in excelso audita est, quia de
morte innocentium mittebatur, ideo audi-
ebatur in excelso, sicut enim ait Salomon
Vox pauperis penetrat nubes et
non discedit donec audiatur. Sic et
pauperum tanta violentiam patitur a potente
et si non ausus vociferare, sed latenter
lacrimatur, tantus clamor eius in
excelso auditur, quod non magis clamor
veloci auditur. Ideo secundum ... Ieronimum
ait ploratum fletum parvulorum audit.
Ieronimum autem dicitur ululatum matrum
significat lamentum. Plorabant enim
parvuli quod separabantur a matribus; ulula-
bant matres quod desolabantur a filiis,
et quia viscera eorum separabantur ab
eis. Et erat videre dolorem maiorem
in matribus morientibus, quam in parvulis
morientibus. Parvulis enim parcebatur
enim

dolorem, quod separabantur a matribus
non quod ducebantur ad mortem, nec
sciebant adhuc mortis timorem.
Matres autem duplici tormento quati-
e videbant suos parvulos interfici
Clarum quod ipse desolabantur a propriis
filiis. Impuberis mors eorum vita
fuit. Fatebat dolor in matribus
autem memoria parvulorum semper
reperiatur erat doloris. Post hec Herodes
autem dignam penam Herodes susce-
pit, nam filios suos tres interfecit
et non interfectos ab alio vidit, ut
nemo iam paternam demonstraret super
illos pietatem in luctu. Sed ipse
occidit ut et filios post de mor-
te eorum tamen arripuit viscera
sua laniabit in filiis et dolor-
eorum non sensit, ut quemadmodum
parvuli mortem suam non senserunt
propter infantiam, sic et ille dolorem
viscerum suorum non sentiat propter
amentiam. Deinde sese multis doloribus
apprehensus est, sicut refert hystoria
quos longum est narrare, quia cum
membra corporis sui tot doloribus
torquebantur, et quod multo acerbius mori
non poterat, qui multos occiderat
infantes propter eca vindicta infantium
parvulorum in pluribus doloribus
eum redderent. Item qui videt se
prope mortem, sciens quod erat odibilis
apud omnes Iudeos, et quod mors
illius multis gaudium erat futurum,
congregavit omnes principes Iudeorum.

et insisterent cum ipse mortuus fuerit
omnes occiderent / ut in morte eius
omnes civitates lugerent / et si non
propter amorem illius / saltem propter suum do-
lorem / et hoc de consilio factum est.
Cum enim magi annunciaverunt
de stella regis nati / omnes prin-
cipes consenserunt herodi ut quere-
rent puerum et occiderent. Hoc unde
Mat. 2 scias quod dicit scriptura / Turbatus
est herodes et omnis civitas cum
illo. Deinde ipsa verba angeli mon-
Mat. 2 strat dicentis Accipe puerum et
matrem eius. Non dixit mortuus
est / qui querebat animam pueri sed
mortui sunt omnes qui querebant
animam pueri. Accipe puerum et
matrem eius. Vides quod ioseph
non ad coniugium marie electus est
sed ad ministerium eius. Denique et illa
ad egiptum et redeunte nisi despon-
sata illi fuisset / quis ministerium
eius tante necessitatis impleret.
Nam in primis quidem facie maria pu-
erum nutriebat Joseph conservabat
Denique autem puerum et matrem
nutriebat et Joseph tutabatur. Ideo
non dicit Accipe matrem et puerum
eius / sicut Accipe puerum et matrem
eius / quia non propter illam matrem
iste filius natus est sed propter istum
filium parata est mater / nec pueri
erat gloria habere illam matrem /
sed illius erat beatitudo istum habere
Luc. 1 filium / sicut ipsa dicebat. Ecce enim
beatam me dicent omnes generationes

Vade in terram israel. Quasi enim medicus
descendit in egyptum ut visitaret
eam languentem erroribus non ut rema-
neret in ea. Nam in primis facie quasi
herodem fugiens in egyptum descendit
Denique autem ut egypti errores de-
mones effugaret ex ea sicut testatur
ysaias dicens Ecce dominus descendit
in egyptum sedens super nubem levem
et cadent idola egypti. Vides ergo
quod ideo descendit in egyptum non mor-
tem fugiens / sicut et mortifera ydola
dissiparet. Nam numquam invenitur dominus
descendisse in egyptum nisi tunc
notandum quod enim nocte fugit in egyptum
revertitur autem per diem / quia fugiens
persecutionem fugiebat herodem. Rediens
autem mortuo redibat persecutore.
Omnibus enim persecutionibus angustia
nox est. Refugerunt autem dies.
Admonitus autem in somnis recessit
in partes galilee / et veniens habitavit
in civitate que vocatur Nazareth
ut impleretur quod dictum est per prophetas
Quoniam nazarenus vocabitur / Dum dicit
prophetas non prophetam manifestat quod non
etiam auctoritatem protulit sed sensum
prophetarum colligens dixit. Nam per
omnes prophetas Ihesus nazareus vocatur
quod est sanctus. Aut forte legerunt
et aliquos prophetas ista dicentes qui non
sunt nobis canonizati. Aliqui etiam
prophetaverunt et scripserunt sicut Natan
et Esdra. Et quem prophetaverunt erat
Ioh. 1 hoc ipsum manifestat Philippus dicens
ad Nathanael Quem scripsit moyses

in lege et prophete invenimus ihesum filium
ioseph a nazareth. Dixit etiam Natha-
nael sicut prophetatum habet esse ipsum
confirmans videt: A nazareth potest
aliquid esse boni.

In illis diebus venit iohannes baptista
predicans in deserto. Sol apparens
ad pressiorem antequam appareat mittit
radios suos et facit albescere orientem
ut precedens aurora adventum dei de-
monstraret. Sic dominus natus est in mundo
antequam appareret, splendore sui fulgoris lucis-
simi illuminavit iohannem ut precedens ille ad-
ventum salvatoris annunciaret ne forte
subito venires et diceres se esse filium
dei propter ipsum magnam [illegible] incredulitatem
auditorum vel ipsius magis se incre-
dibilem ostenderet. Sic enim et iohannes
predicavit persona cognitus est, nec de ge-
nere domini fuerat filius zacharie sacer-
dotis et conditione mirabilis tamen
infideles iudei non acquieverunt crede-
re illum [?] quanto magis non erat cre-
dituri si illa ante eum denunciacio
precessisset. Nam quamvis fuerit persona
laudabilis, iusta causa non potest esse
testis ydoneus. Venit iohannes quasi mag-
nis regis natus ex [illegible] in generatura
Luc. 1 Erat [illegible] conceptum ante angelus
annunciavit. Sic et [illegible] Erat illius
nomen antequam conciperetur auditum est sicut
et [illegible] Erat illius partus antequam nasceretur
manifesta est. Hec fuit inter illos diffe-
rentia quod [illegible] concepturo fides su-
mat confessa est gratiam dei dicens
Luc. 1 Ecce ancilla domini fiat michi secundum

verbum tuum. Iohanne autem concepturo
incredulus pater obmutuit qui ma-
natus [?] lex dicitur fuit tacitura
[illegible] ante nascente [illegible] gratia
fuerat locutura. Iohannes quidem paren-
tibus suis donatus est pro munere
[illegible] ipsum que mater [illegible]
in etate [illegible] et mundus [illegible]
milia annorum sterilis constitutus
illo nascente. Fructus iusticie erat
factus [illegible] non [illegible]
carnis seminaverit [illegible]
et concordia discipline meruerunt
Luc. 1 Erant autem ambo iusti ante deum
[illegible] enim decebat ut [illegible] et
sanguine nasceretur qui [illegible]
ut filius regis predicaret. [illegible] enim
deserta erat iudea et [illegible]
plena [illegible] quam deus plantaverat
lex [illegible] omnes prophete [illegible]
[illegible] alii ante illum fructum
[illegible] nisi [illegible]
quibus deus [illegible] coronaverant
primam dicens agite [illegible]
[illegible] benignum [illegible]
est [illegible] non enim peccatoribus minas
[illegible] indulgentiam peccatorum
[illegible] Solet reges nato sibi
filio indulgentiam [illegible]
[illegible] ante [illegible]
[illegible] omne [illegible]
[illegible] ita et ipsa indulgentia
[illegible] esse videatur que ipsa [illegible]
ut nichil indulgentie habeat [illegible]
ut lugentes illam [illegible] et [illegible]
suscipiat [illegible] ante nato sibi filio

volens donare in xpo indulgentiam
peccatorum premisit quasi exactorem
iohannem exigentem et dicentem
facite dignos fructus penitencie Ex
actio ergo penitencie non facit ex
actos sed magis dimittens reddit
Nam si quis debitum iusticie sue
reddiderit deo nichil prestat sed
(Utilitas penitencie) sibi lucrum salutis acquirit Emund
at hec penitencia cor emundat sensus
illuminat animas sanctificat ad sus
cepcionem xpi preparat humana precordia
Quemadmodum magnus indicaturus
regi aliquo in expedicionem venturo
preparatores precedunt sordida ablu
unt diruta componunt ne forte
inde aliquid videns rex delicatus
abhorreat Sic et deo nunc peregrina
loca huius seculi venturo precessit
iohannes qui ablucionibus cordium
penitencie scopis peccatorum sordes
eiceret et que per longam indisciplinacionem
nacionem dissipata fuerant spiritualium
preceptorum ordinacionem componeret
insuper aqua baptismatis ornaret
ut ad homines rex celestis dignum
hospitium in domibus per cordis celebrare
posset et dixit Vox clamantis in
(Vox et ubi differentia) deserto parate viam domini rectas
facite semitas eius hic est enim
qui dictus est per ysaiam prophetam
(ysa 40) dicentem Vox clamantis in deserto
rectas facite semitas eius
Vox est sonus confusus nullum secretum

secretum cordis ostendens Hoc hoc tan
significans quod vult aliquis dicere ille qui
clamat Verbum autem est racionalis
misterium cordis apperiens Adhuc vox
inter animalia et homines communis est verbum
autem hominum tantum Ideo ergo iohannes
dictus est vox non verbum quia per iohannem
neque inanes suas deus neque iusticias
neque ante constitucionem mundi preparata
consilia demonstrat Hoc hoc tantum quia
aliquis deus magnificare in hominibus
meditabatur Xpo autem presente suum
plenissime misterium sive voluntatem appa
ruit Ideo et dictus est verbum et pa
rate viam domini per maximam agite peccatores
et facite fructus dignos penitencie hoc est
parate viam domini et rectas facite (parate viam domini quia de via domini nunc in hominibus nulle sunt plantate)
semitas eius Ecce nos significavit omnes
vias domini nullas in hominibus esse pla
tatas sed rixa per contumaciam integram
factas esse desertas plurosas Nunquam
enim illas hominibus reparare committeret
nisi eas sciret in hominibus esse et hominum
negligencia esse subversas Ecce humilitas
quam in hominibus fuit sed diu inbricem
se homines ad indignacionem provocant
humilitatis graciam corrumpunt quia ante
alter se humiliat alter enim rape
recusat Item si alter totum alterum
humiliaret ad humilitatem alterum sic adhumi
litatis graciam excitaret Nam sicut
omne artificium corporale visitacione
fruatur et addit Sic et gracia omnis
per exercitacionem addit et per desidiam

minorat. Nimirum si minor humiliavit
ante maiorem, cum pauper aut dimitte
non accipit illud quasi humilitatem hono
rem sed quasi debitum portat. His autem
scire quia humilitatis gratia sunt in nobis
que dicitur subiecti esse potestatibus. Item
sapientiam habuerit homines sicut dum
sapientiam suam non admirandus sed per suam
sapientiam quaerebat sed ad caduce medis
sapientiam aliorum inventa est esse malitia
vix cum sua poterat habere intellectum
quos alteri facit fraudem nisi a deo
intelligentiae gratiam accepisset. Ita bona
dei vitres mala fecerunt. Dicitur esse ma
lum secundum hoc tracta in omnibus bonis
verbis propositum ondit quia ipse est vox
clamantis in deserto parate viam domini
Prudenter secundum ostendit confessionem. Et quod esset
vita ipsius ondes quia multo tantum omnes
venerabatur. Nam ipse quidem testificatur
de Christo vita autem eius de ipso. Nam
testimonium vitae eius nequaquam sufficeret
praeconem nisi eum innabilis vite
insatuendo commendasset. Nam nemo potest
alterius esse testis praeconius nisi prius
fuerit suus. Ipse autem Iohannes habuit
vestimenta de pilis cameli et zonam
pelliceam super lumbos eius et locu
stas et mel silvestre edebat. Non
de lana habuit vestimenta ne ipsa mol
lities vestimenti delicata facit mobia
et ipsa delitiositas virtute patientie
demolliret sed de asperioribus setis

cameli ut ipsa asperitas ad virtutem
patientie animum coerceret. Ideo non dixit
lana cameli sed de pilis cameli. Nam
omne vestimentum ad tres pertinet ca
usas ut ad speciem decoris aut ad
delectationem corporis aut ad tegu
mentum nuditatis. Ad speciem decoris
hoc vestimentum suus deus non quaerit.
Similiter ad delectationem corporis
de sericibus non est aptum. Sed
quod tantum ad tegumentum nuditatis.
Etiam autem non de lana camelina
sed de pilis cameli habeat vestimentum
ipse dominus manifestat dicens de Iohanne
Quid existis in deserto videre hominem Mat 11
mollibus vestibus vestimentis indutum
Ecce hii qui mollibus vestiuntur in domi
bus regum sunt. Vides ergo quia
tale habebat vestimentum ut de
virtute animi eius ipse habitus corporis
loqueretur et zona pelliceae circa lumbos
eius. Ex hoc quod quasi pro novo aliquid
refertur in Iohanne dicens Et zona
pellicea circa lumbos eius ondit
quia consuetudo erat apud iudeos
ut zonis laneis uterentur. Ideo
iste quasi durius aliquid facere volens
zona pellicea cingebatur. Puto
quod Iohannes conversationem ipsi iudaei
pene secundum inspiratas gentium conversa
tionis meditabat in habitu non molle
neque delicatam sed cilicinam quaerens
et asperam et coercentem corpus
patientia quod ferentem. Nam extra

legis alias iusticias quiores hec
Exo. 20 ipse iusticie Non occides non adulte
raberis non periurus eris oculum pro oculo
dentem pro dente. Diliges amicum
et odies inimicum. contractu tortuose et
Math. 7 iusti sunt. Ipsi et eciam dicit in
servis Si diligitis diligentes vos
quam mercedem habebitis Nonne et
publicani hoc faciunt. Et zona pelli
cea circa lumbos eius. Lumbi sunt
voluptas omnium peccatorum quia omne
peccatum cum voluptate committitur zona
autem pellicea est continencia corpo
ralis zonam autem pelliceam habe
bat circa lumbos eius quia et si qui
concupiscencie indulgebat exemplo medico
medicina apertis corporali continencia
se constringebat non spirituali ab opere
malo se continebat propter legem et
non a voluntate mala propter deum ut
puta non quidem occidebat tamen irasce
batur sine causa Non quidem adul
terabatur tamen concupiscebat mulierem
et forsitan peccabat hec continencia
corporalis est que legi et hominibus
satisfacit non hominibus nec deo Conti
nencia autem male voluptatis placeat
1 Reg. 16 deum quia homo videt in facie
deus autem in corde. Reddebat malum
pro malo amicos amabat inimicos
oderant hec iusticia est corpora
lis non spiritualis hominibus placens
non deo Videtis quia omnis continen
cia eorum corporalis erat propterea actum
despiciens non voluntatem propter iste
prout volatilia mundi tamen pueri
Non

et non sicut maltum volancia que
manducabat Iohannes constitutis mandatis
quos docebat Iohannes et manducabat
volatilia quod erat non autem magis
volatilia nec satis maltum volancia
que secundum iusticias legis penne corpo
rales vivebant non secundum spiritualia
et altissima precepta Christi denique qui
magne volucres erant in deo ad
alta volantes quibus a Iohanne prima
sola in vita ingebat Item enim abstinet
se ab opere malo et non insuper facit
opera bona volat quidem non autem
maltum volat pueri ergo volatilia
et non maltum volancia manducabat
Iohannes maiora autem volatilia in altum
volancia que altissima celi penetrat
penetrare Christo post venienti quasi
regi magno servabat. Ille enim
post ea venientes magna volatilia
et in altum volancia manducavit
Item docuit apostolos xii et post apostolos
septuaginta et duos discipulos quibus
Math. 5 et altissima mandavit precepta Anti
quis dictum est Non occides Ego
autem dico si quis irascitur fratri suo
sine causa reus erit iudicio Ego
autem dico nec usque ad oculum concupi
scas Antiquis dictum est non periurabis
Ego autem dico omnino non iurare
Antiquis dictum est oculum pro oculo
dentem pro dente Ego autem dico
Non reddas malum pro malo Antiquis
scriptum est Diliges amicum et odies

nutu. Ergo autem dico diligite inimicos
vestros. Vide quia quibus Johannes pre-
dicabat primum peccatorum pura volatilia
erant et non multum volancia. Quibus
autem spiritualiora xpistus mandavit
magna volatilia erant et per ipsos
penetrancia celos ut dicere possint
phil. 4 Nostra autem conversatio est in celis. Et
mat. 10 ideo forsitan eis dicebat Nolite ti-
mere multis enim passeribus passeri-
bus meliores estis. Item mella silve-
stria eloquia dei. Ideo quia Johannes mel agre-
ste edebat qui adhuc ante xpm
ante spm scm sub lege constitutus
legis vivebat eloquiis in spiritu [illegible]
silvestribus et agrestibus. Nam si filius
gal. 4 dei sub lege factus est quanto magis
Johannes qui homo erat mortalis. Sed filius
dei factus est sub lege ut eos qui
sub lege erant redimeret. Johannes autem
sub lege natus est non ut eos qui
sub lege erant redimeret, sed ut esset
sub lege ut secundum legem et viveret
et doceret. Propterea nichil contra legem
aut fecit aut docuit. Sed primam
tamen predicavit. Xpistus autem contra
legem multa et fecit et docuit
joh. 7 et 9 in sabbato operatus est et leprosum
mat. 8 tetigit et alia multa quia non
in silvestribus et agrestibus legis vivebat
preceptis sed spiritualibus et domesticis
que apes susceperat. Propterea Johannes
agreste mel manducavit. Xpistus autem
domesticum. Ac si Johannes legis et

prophetarum omnem formam adimpletis
speciem generans divina virtute et asserens
confirmans capillatam et pegua-
tunicam induebat quasi ceteram
suam lex et prophete sub prophetarum verbis
impenetrabilem et incorruptibilem
aliis ab incorporalibus texerunt.
Zona autem erat pellicia. Propterea
niem ostendens a te debilibus et ve-
nientibus predicatoribus suis. Comme-
debat mel silvestre et locustas
ostendens eos qui longe volabant
per fructus sibi. Et apostolus ait
ep. 2 ad gentes vos autem aliqui longe
eratis prope facti estis in sanguine
xpi. Et agrestium gentium dulce-
dinem future fidei docens que
ad sublacionem circumcisionis processit
mel silvestre edebat. Nota con-
tra divinam Tunc exibat ad
eum omnis Jerusalem et iudea
(...) qui vox facta est in deserto pa-
te viam domini rectas facite
semitas eius. Et amplius resso-
nabat conscientia vite eius in ho-
mo quam vox clamoris eius
et magis exprimere faciebat
homines operibus suis qua verbis.
Et forsitan nisi sermones suos
conversacione huius dei commendasset
nunquam omnis iudea ad vocem
eius exisset ad eum. Ex quibus
verbis apparet quia dominus constitutus
in mundo non tam visibilibus sermo-
nibus suis docuerat populum suum

sed invisibiliter in cordibus hominum
operans adducebat ad fidem. Nec
enim hoc admonebat Johannes verbis
tantum super terram, sed in cordibus etiam
sensibus hominum penetrabat. Ergo in
prima facie quidem videbatur in cor-
pore ambulans. Revera autem
precordia hominum et sensus incendens
singulorum conscias scrutabatur. Egredie-
batur ad eum omnis Iudea adpri-
rone sedatur illius. Cum vis po-
terat se arbitrari iustum mira-
bilis enim conversatio eius omni
vitam faciebat apparere culpabi-
lem. Verum nemo in operibus
suis confideret sicut omnes in
manus dei spem suam collocaverit.
Quemadmodum enim si videris albam
vestem dices satis candida est vestis;
si vero posueris eam iuxta nivem
incipiat sordida apparere. Et si vere
sordida non est, tamen comparata ad similitudinem
nivis sordida invenitur. Dicit ad
comparationem Johannis omnis homo vide-
batur in mundo. Et vere talis debet
esse princeps in populo ut totus populus
semper aliquid novum inveniat
quod imitetur in eo. Nam ad eius simili-
tudinem extendat se plus et
emendet si viderit ipsos principes
sordidiores esse quam se. Et bapti-
zabantur ab eo confitentes peccata sua.
Confessio peccatorum est testimonium
conscientie deum timentis. Qui enim timet

Confessio peccatorum quid sit

iudicium dei peccata sua confiteri non eru-
bescit. Qui autem erubescit quod non timet.
Perfectus enim timor solvit omnem pudorem.
Illic enim turpitudo confessionis aspicitur
ubi futuri iudicii pena non creditur.
Nunquid nescimus quod confessio peccatorum habet
pudorem. Et quod hoc ipsum erubescere pena
est gravis. Quia ideo deus nos magis
iubet confiteri peccata nostra ut verecundiam
patiamur pro pena. Nam et hoc ipsum pars
est iudicii. O dei misericordia que totiens ad
verecundiam confitentibus sufficiat et solus
pudor pro pena. Videns autem multos
phariseorum et saduceorum venientes ad
baptismum dixit eis: Genimina vipe- Natura viperarum
rarum, quis vos docuit fugere a ven- prima
tura ira? Facite fructus dignos penitentie. Sicut
medicus si viderit egrotantis colorem
intelligit speciem passionis ipsius. Sic
et Johannes mox ut vidit phariseos veni-
entes ad se intellexit cogitationes
eorum pravas. Forsitan enim cogita-
verunt apud se: Imus et confitemur peccata
nostra. Quid est in una hora erubescere?
Iniquitates a nobis non querit ullum
laborem nobis imponit. Baptizamur
et consequimur indulgentiam peccatorum.
Sic cogitabat quod etiam nos omnes
qui facientes iniquitatem proprie non habuit
et ad baptismum veniunt putantes
quia per eos iustificat sola aqua
baptismatis etiam si non processerit
bona voluntas. Respicies nunc Johannem
medicum esse. Verum autem ipsius quod
ferrum medicinale, quo replete

peccatis confitetur precedit confessionem
prima digestionem impuritatis et
feminae que utique etiam inclusi
baptismum esse lavacrum sordium egre
starum Nunquam facta digestione impu
ritatis iam statim fames facta est
nunquam non habes ubique nunquam non est
tibi necessaria supportatione medicine
Sic multa diligentia necessaria est
homini post confessionem et baptismum
et ubique peccatorum eius confessionis
apertura faciet Genimina viperarum
Natura viperarum Natura viperarum talis est ut cum nec
dum homines statim ad aquas / si autem
aqua non inveniunt moriuntur Ideo et
istos vocabit genimina viperarum
qui peccata mortifera committentes cur
rebant ad baptismum / ut quemadmodum
vipere per aquam periculum mortis
Secunda natura est evadebant Item vipere nate
est rupto ventre matris suarum
et sic nasci Et iudei ergo assidue
persequentes prophetas corruperunt matrem
suam synagogam Unde ipsa lugens
dicit in Canticis filii mei dimicaverunt
Cant. 1 in me Ideo viperarum genimina nuncupantur
Tercia natura Item vipere a foris speciose sunt
et quasi picte ab intus autem veneno
reple sunt Ideo ypocritas et phariseos
viperarum genimina appellabant quia
similitudinem sanctitatis ostendebant in vultu
et veneni malicie portabant in corde
Unus vobis ostendit ut ysayas propheta
ostendit vobis dicens Lavamini et mundi
Ysa. 1 estote Absit ille enim sic dicit Lavamini

et mundi estote / afferte mecum
abluamini vero dicitur Bufacit Sed
hoc ipse docuisset Nunquam species vera
in aqua tantum poterit facere aliam
in operibus bonis Nunquam David propheta
ostendit vobis dicens Asperges me
domine ysopo et mundabor lavabis
me et super nivem dealbabor Absit
Ps. 50 ille enim sic dicit in psalmo Sacrificium deo
spiritus contribulatus cor contritum et humi
liatum deus non despicies Sic ergo
dixisset estis David cum spiritu contribulato
et cum gemitu ad baptismum venire
Et nolite dicere quia patrem habemus
abraham Unus enim prodest ei Quando clara vel sordida que mores ornat
quem sordidat mores quando
clara aut quid nocet illi quando
vilis quem mores adornant ipse
se vacuum ab omnibus bonis operibus
ostendit qui in gloria in parentibus Unde
Gen. 9 presumit Cham quia fuit filius Noe
Noe separatus de medio filiorum
qui secundum carnem semper fuerat natus
fuerat / secundum animum factus est servus
in familia eius secta potuit
defendere impios mores Aut quid
Gen. 11 nocuit abrahe quod patrem habuit
Tharam luteorum deorum cultorem
Noe separatus aque / sic fortius
est incapud filium / iterum non dicitur
Gen. 21 filius peccatorum sed patris sanctorum nec
potuerunt gloriam eius sordidare
patris errores / Nam et aurum de terra
nascitur / sed non est terra / et aurum

quidem eligitur / terra autem corrumpitur / et stagnum de argento egreditur sed non est argentum itaque argentum collatum servatur stagnum autem foris expellitur. Melius est de ignobili genere fieri clarum / quam de claro genere contemptibilem nasci. Qui enim de claro genere clarus nascitur gloria claritudinis est / non eius solius sed omnis videtur eius generis. Qui autem contemptibili genere clarus egreditur tota gloria claritudinis solius est. Item qui de contemptibili genere contemptibilis nascitur turpitudo contemptibilitatis non est eius solius sed etiam generis eius. Qui autem de claro genere contemptibilis nascitur omnis turpitudo illius est solius. Ideo melius est ut inde glorientur parentes / quia talem filium habent quam tu glorieris in parentibus. Sic et vos nolite gloriari dicentes quia patrem habemus abraham sed magis erubescite quia filii estis et factis eius non estis heredes. Ipse enim testimonio suo se condemnat quia de adulterio natus est qui patri non similatur in sermone dictum ad iudeos civitatem et ad patres / quia sicut iudei putabant se patres solum esse / salvandos quia erant filii abrahe. Sic et multi insipientes iam propter hoc putant se esse salvandos / quia sunt iam aliquot convenienter dicat . Nolite dicere

quia sumus iam / sed facite dignos penitentie fructus / potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Lapis quidem durus est / sed tamen sunt factum opus de eo deficere nescit. Sic et gentes cum difficultate quidem crediderunt tamen credentes in eternum permanent in fide. Iam securis ad radicem arborum posita est. Securis est acutissima vera estimationis / que totum perscrutatur est mundum. Et si posita est quare non precidit. Aut si in eternum perscrutari non fuerat quare posita est. Quia rationabiles sunt arbores et in potestate habent facere bonum aut non facere ut videntes ad radices suas positam esse securim timeant perditionem suam ut faciant fructum. Nam quamvis mali nec timore corriguntur / tamen nisi boni timuerint pereunt / ergo de minatio ire / et si malis nichil agit tamen a malis segregat bonos. Videte autem ne adiremus dei positam securim / ut cum posita fuerit iterum reparet sicut a radicibus ut non repareat extirpate. Quare quia quamdiu mundus iste in quo positus est totus in maligno non erat circa finem castigabat peccatores non exterminabat propter duas causas. Primum quidem quia oportebat homines esse in mundo quibus essent in quibus qui exspectant initium est. Deinde quia mundo manente expectatio erat si forte aliquando fierent iusti / ex quibus … mundus …

Fuerunt ante hoc quidem modo iam fi-
nierte illa autem sto appropinquante iam
non castigantur iam peccatores sed veniunt
propter duas causas primo ergo quia
iam nec expectando potest esse si forte
exquirendumbus in misterio aliquam
aliquid nascatur deinde quia nec convenit
ut in illo statu modo homines sunt non
sicut sicut scriptum est Et in sancto [illegible]
bunt terram / numquam vero expellentur
ysa. 26. de ea Et iterum orat ysayas Tollatur
impius ut non videat honorem
domini dei Ego quidem baptizo vos
in aqua in penitentiam qui autem post
me venit fortior me est cuius non
sum dignus calciamenta solvere
ipse baptizabit vos in spiritu et igne
Cum missus est Johannes ad baptizandum
non tamen propter necessitatem dandi baptismatis
sed ut per occasionem per baptismum venien-
tibus predicaret filii dei incorporacione p-
dicaret / sicut testificatur alibi dicens
Jo. 1. Quod ut manifestaretur in Israel ideo ego
veni in aqua baptizare ideo inter
ad baptismum venientibus ut ipsum predica-
bat apperiendo [illegible] et eminen-
ciam potestatis eius ambulat pedes
autem ipsius intelligere possumus
per quos in quibus ambulat principue
apostolos ceterosque predicatores per quos
discurrit in quos et fuerat Johannes
baptista / calciamenta autem quibus
operit pedes possimus intelligere
infirmitates quibus omnes operit

predicatores / vocis sue qua forcia
sunt calciamenta ipsius / audi ipsum
Je. 1. dicentem Jeremiam Ecce posui te
in hodierna die sicut civitatem
firmam et sicut murum eneum
Et ergo calciamenta sunt omnes
predicatores portat Johannes ipse por-
tabat sed dignum se non esse por-
tare [illegible] ut maiorem
ostendat gratiam per meritum suum
Johannes est corporalis et aqua quod
corpus est ideo corpus cum corpore
baptizat Christus autem spiritus est et
spiritus suus spiritus est / aia quoque
spiritus / ideo spiritus cum spiritu spiritum
[illegible] baptizat et qui inde
qui baptizat in igne i. in tribu-
lacionibus Johannes cum sit spiritualis
corporalis spirituale baptismum
non potest dare / quia omnis virtus
maior est quam virtutem dare
quam ipse est nec facit alterum
quod ipse non est in igne baptizare
non potest homo / quia homo
homines non potest esse unde ille
[illegible] temptandi [illegible] licenciam qui
[illegible] pietatem Ergo
Christi baptismum non solum Johannis
baptismum sed includit Cum
enim baptizatur in nomine Christi utrumque
baptismum habet et aqua et spiritus
quod corpus et spiritus erat et corpus
suscepit / ut et corporale et
spirituale baptismum daret Johannes

ante baptismum non inclusisset ipse
baptismum Christi quia quod maius est minus
in se includit. Quod autem minus
est maius in se includere non potest
Ideo apostolus cum invenisset quosdam
act. 19 Ephesios Johannis baptismate bapti-
satos iterum baptisavit eos in
nomine Christi quia in spiritu non erant
baptisati. Si ergo super Johannis bap-
tismum quod plenum esset non erat
tamen rectum erat iterum baptismum
Christi dare licuit. Quomodo tu tenetur
dicas quia super baptismum meum
melius non debes baptisare quod
nichil habet in se baptismatis preter
nomine/ demumque de baptisantes
secundum morem hominis illius
baptisandum qui crucifixus est
Si ergo deus crucifixus non esset
in carne secundum te [illegible] homo primus
qui secundum mortem domini primi
baptisatus/ homo ante primus
sonare baptismum dare non potest
sicut supra diximus. Et ideo
et baptismum eius si esset rectum
tamen Johannis baptismum erat in
in aqua non in spiritu. Ergo paulus
Christi secutus exemplum baptisavit
eos qui Johannis baptismate erant
baptisati quos et Christus iterum
Act. 2 baptisavit eos qui a Johanne
erant baptisati. Dicit de mortuis
ut [illegible] dicens Ergo quidem
baptiso vos in aqua ille autem

baptisavit vos in spiritu. Nec videatur
iterum baptisari/ sed semel in quo
cum amplius erat Christi baptismum quam
Johannis. Huius baptismum novum di-
cebatur et non iteratum. Si ergo per
baptismum Johannis quamvis et si perfectum
non erat tamen legittimum erat bap-
tisabat Christus opus ut amplius aliquid
daret hominibus quo per impium bap- Baptismatis Christi
tismum dare non licet secundum Judaicum et Johannis qualis
nec distinctionem baptismatis qualis sit utilitas
sit utilitas. Et quamvis dicti baptismi
non sit portio in hoc loco tamen quia
Joh. 17 est et dominus dixit de eos Et vos
mundi estis propter verbum quod locutus
Eph. 5 sum vobis. Et Apostolus ait mundans
eam lavacro aque in verbo dicitur
et de illo qui verbum a sordibus ignis
[illegible] mandat sicut hinc infundetur
si peccata non diluit/ etiam non admi-
nat nec concupias malas procedit
a bea/ nec carnem animam voluptate
compescat/ hoc facit verbum fidei
immediate quod faciebat ante lex
Justiciam quod ordinabat etiam ante
non adimnabat/ quia omne verbum
lucina est et non vita. Item aqua
purificat quia peccata que cum tam
preteritum in opus abluit/ Inhoc
si penituerit. Etiam ante non sancti-
ficat/ nec concupias cordis aut
cogitationes malas perdit/ neque
repellit a bea/ si nec carnales concu-
piscencias reprimit/ Cum ergo non
fuerit sic baptisatus/ ut mereatur

accipe spm scm in corpore quod bap
tisatum est / et peta eius indulta sunt
s in matutis catheatumis est Decem
Ro 7 8 septum est Cena cum spm xpi non hz
hic non est eius / ipse q caro eius sy
ea peiora et ei germinat peta quia
non hz nisi spm consuatem sez tamen
est domus corporis eius / Ipsa spus
Luc 11 ille in remes domum eius vacuam
et madatam doctrinis fidei quasi si
scopis nitrimis septiplicat habitat in ea
cum vba fidei / que appellant scope
abignorancia mundat / non apertus ut
[illegible] concupiscetiis / baptismum autem spus
pstat quia ingrediens spus triplex
habitat aiam et quasi murus quodam
inexpugnabili circuit eam / et non p
mittit ut carnales concupiscentie
et cogitationes pualeant contra eam
Vnde quod sicut facit ut aiam concupi
scat tenet aiam et non ei consentiat
Baptismus temptacionum et tribulacionum ... bonum opatur ut p... in sca — neque vincat abea Ergo qui spm
scm habet / concupiscit quidem
scdm carne s scdm aiam ad immat
aspu ut concupiscere eius ad eum
eut adpfectum Temptacionibus ignis
et tribulacionibus baptisma ignem
huic opatur Combirit enim carne
et cogit ut non concupiscat aliq
sed ut gemiet concupiscat Nam
aia spus et spuales penas timet
Vnde et sic penas huius sch cotep
nit / et futurum iudicem timet Vbi

spus viuificauit / Caro autem spua
les penas non timet / carnales
autem timet / Ideo mali non cessat
peccare / nisi eos iudicia carnalia
et eterna compescant / Ideo ergo sciens
dominus quia caro huius carnales
penas timet / spuales autem
non timet / mittit super suos suas
carnales temptaciones et tribu
laciones ut robusta caro teneat
disciplinam / et timens angustias
suas non concupiscat malum quia
importuna caro et concupiscens si
secura fuerit et si non vincat
suos dei / tamen sordidat sanctitate
eorum et inquietat et molestat
non permittit Vnde insaciaz intem
ptacionibus florere in psperitate
autem marcida est Quemadmod
si foni posuerit superiorem cobur
rat ipas radices herbarum /
in loco illo iam non facile nascitur
herba Sic et temptacionis
ignis positum super carne comburit
radices concupiscencie in ea ut
non facile concupiscat / Vides
ergo quia aqua precita lauat
peta spus autem expellit concupiscas
et pualere non sinit / Ignis autem
concupiscencie ipas radices consumet
aqua precita peta tollet / Spus
precaua impedit / Ignis accidentia
futura punit / Vnde est at

baptisabit in igne circa sequentes
sermo demonstrat dicens habens ven
tilabrum in manu sua. Ventilabrum
indicium est per quod deus singulos
homines temptat et cunctorum corda
diiudicat. Ergo non mox qui in
aqua vel in spiritu fuerit baptizatus
statim ad effectum est baptisatus
nisi eum dominus visibiliter bapti
zaverit in igne temptacionis quia
si non fuerit quis temptatus
non potest esse probatus. Species autem
temptacionum sunt multe. Temptantur
autem homines aut in infirmitatibus
aut in dampnis rerum suarum
aut in mortibus carorum suorum
sicut Job et Thobias. Alii in cogi
tacionibus pueris aut in desideriis
aut in desideriis sicut dicit
ps. 27 propheta Proba me domine et tempta
me ure renes meos et cor
meum quia misericordia tua ante oculos
meos est et complacui in veritate
tua. Item Salomon dicit de sapientia Cum
in temptacione ambulat cum eo
et elegit eum / in primis timorem
et metum adducit super eum et
cruciabit eum in tribulacione doctri
ne sue / donec temptet eum in co
gitacionibus suis eius et credat
anime eius. Alii in persecucionibus
dicente propheta ex persona nostra
ps. 67 Cum probasti nos deus igne nos
examinasti sicut examinatur argen
tum. Unde Salomon Vasa figuli

dei oportet temptari. Admonet dicens
Fili accedens ad servitutem dei sta in iusti
cia et timore et prepara animam tuam
ad temptacionem. Et ut breviter dicamus
Omnis adversitas que nos sine nostra
occasione turbat in hoc mundo bapti
smus et ignis est / quia si imaginemur
sustinentis nichil murmuras contra
deum imputatur tibi illa illa carna
lis afflictio pro peccato quod commisisti. Vel si
non peccasti quod est difficile ut ignis
ille temptacionis ita animam tuam
non habuerit sordes peccatorum quas co
medat ipsam animam tuam facit splen
didiorem et quanto gravior fuerit
temptacio tanto magis facit cla
rescere animam et mactum quidem
semel baptisamur in igne ante
sepe dum vivimus. Dicitur enim vita
nostra in hoc mundo nunquam munda est
aperte aut enim videmus aut audimus
aut loquimur aut cogitamus que non
expediunt sed animus sordidatur. Sed
nunquam ignis tribulacionis recedit prout
Et bene optabilis est res sapientibus
quia scriptum est. Beatus homo quem
deus arguerit super terram. Secundus
autem secundum eorum ... ignis et ven
tilabri unus est sensus tamen 2us propheta
res sermonum putant differentiam esse
ignis et ventilabri ut omnis tribulacio
que contingit hominibus secundum carnem
sit baptismus ignis / persecucio autem
gentilium vel hereticorum sit ventilacio
ventilabri celestis. Et permundabit

Adversitas omnis in hoc mundo sine nostra occasione est baptismus

Temptacionum utilitas

Secundum scripturam

aream suam. Area est ecclesia / horreum
autem regnum celeste / ager vero hic
Mat. 13 mundus / Mittit ergo paterfamilias
mittit messores metit festucas de
agro et comportavit eos in aream
ut illic trituret et ventilet et dis-
tinguat triticum a paleis. Sic et dominus
mittit apostolos rectores predicatores
sive doctores quasi messores metit
omne genus de mundo et in aream
ecclesie congregat. Hic ergo triturandi
Tribulati homines comparantur ad granum palee inclusum. sunt hic ventilandi. Sicut enim gra-
num tritici inclusum in palea foras
non egreditur nisi fuerit trituratum. Sic
et homo de impedimentis mundialibus
et de rebus carnalibus quasi palea
involutus difficile egreditur nisi fuerit
aliqua tribulatione separatus. Nam si fuerit
plenum quidem granum mox ut leviter
pertusum fuerit de palea sua procedit
foras. Si autem sterile fuerit tardius
egreditur quod si vacuum fuerit foras
iactatur. Sic omnes quidem homines
in rebus carnalibus delectantur
sicut granum in palea / sed qui fidelis
est et boni cordis scilicet medulla mox
ut leviter tribulatus fuerit / negligens
que sunt carnalia currit ad deum.
Qui autem mediocris infidelior / fuerit cum
grandi tribulatione vix recedit et
vadit ad deum. Qui autem est infidelis
et vacuus quitudine (?) contra fuerit
sicut granum vacuum de palea non
egreditur. Sic et ille a carnalibus

rebus et de mundialibus impe-
dimentis numquam egreditur nec cur-
rit ad deum sed illic in malis
constitutus conteritur foras proicitur.
Et sicut triticum primum quidem tri-
turatur / et cum trituratum fuerit
iacet cum paleis in uno loco con-
fuso / postea autem ventilabitur ut
que fuerint iam distincta corpo-
ribus separentur et locis. Sic et
populus in ecclesia aut morbis corpo-
ralibus carnalium passionum quasi
semper agitatur ventilatur aut
castigationibus corporalibus quasi
virgis quibusdam aut conculca-
tionibus minorum et superborum
quasi calcibus irrationabilium
iumentorum / ut distinguantur fideles
ab infidelibus per diversas concussiones
pressurarum (?). Cum autem distincti fuerint
ab invicem adhuc actibus habentur
in ecclesia in uno loco sed tamen oritur
persecutio quasi ventus / ut ventilabro
Christi iactati quia iam
distincti erant actibus separentur
et locis. Et sicut triticum mundum
sic sancti positi in regnum celesti
bus reponuntur. Videns ergo quia
temptatio non prodit sed manifestat
eos qui in pace non apparebant
Et forte dicis. Nonne melius
erat ut deus ab initio electos
homines de puritate vocasset
ut non semper ventilarentur in ecclesia

Tribulatio non prodit sed manifestat
eos qui in pace non apparebant
Chrisostomus (?)

sed magis in pace consisteret
Audi nunc tu potes cum sit messis
tua in agro triticum a paleis separare
Solucio Et si temptaveris ut paleas a tri-
ticis separes et triticum simul cum pa-
leis perdes. Sic non potuit fieri
ut deus dominus aut gentilibus
tam electos sine temptatione
discerneret et doceret eum qui
cognoscit deum aut veritatem eius
si errat aut peccat non apparet
utrum propter malum propositum sensum pec-
cat aut propter ignoranciam. Qui autem
cognoverit deum et iusticiam eius
et exerrant aut peccant tunc
manifestus est quia non ideo errat
aut peccat quia nescit quis sit
deus aut que voluntas ipsius
sine temptatione fieri non potest. E-
cce enim si palma proposita non sit
in stadio athletam volentem luctari
culpare non potes quasi infirm-
um. Incertum est utrum ideo luctari aut
vult quia infirmus est aut quia
non videt propositam palmam. Qui si
palmam viderit et lucta luctari
noluit, manifestum est quia propter
desidiam desidiam suam non vult
luctari. Sic et gentilis qui re-
surrectionis premia nescit, nec futurum
esse iudicium credit, non potest cognosci
utrum ideo non facit iusticiam, quia
non amat iusticiam, aut quia

nullam mercedem sperat. Dicit ei Qui vero scit
futurum regnum et cognoscit futurum esse
iudicium, nec tunc peccaverit manifestus
est ideo peccare quia non amat quod bonum
est. Adhuc forte dicas hic secundum hominem
dicis. Deus autem qui cordium scrutator
est cognoscere poterat sine quis qualis
erat futurus. Audi in iudicio deus iustus
non solum querit ut deus cognoscat se iuste
iudicare hominem, sed etiam ut ipse homo
cognoscat se iuste iudicari apostolo teste
monio cogitacionum suarum et operum
ro 2 probatus sicut scriptum est Cogitacionibus
iudicem accusantibus aut etiam defen-
dentibus in die cum iudicaverit deus
occulta hominum. Tercio erit homo coram
ps 49 eius. Item Arguam te et constituam
contra faciem peccata tua. Si ergo homo
non cognoscit deum neque iusticiam eius
secundum sciam dei condempnatur adeo quo
cognoscet iuste iudicatum. Nam deus
quid creator sit et iuste eum
condempnavit. Sic autem peccator non in-
telligit iuste se condempnatum et dicit
propter Christum et ego si cognovissem Christum
et mandata ipsius servassem fidem
eius et non declinassem a mandatis
ipsius. Ideo ergo omnes ad cognicionem
veritatis adduxit ut manifesti sint
peccatores, quia non ignorancia iusticie
sed proposito peccaverunt malo, et indig-
nantes Christum recesserunt apostolo, sed magis
peccatores diabuli diligentes. Si ergo qui

de iudeis et gentilibus vocabat electi
vocari non poterat quanto magis modo
non possunt fieri electi omnes et tamen omnes
christiani parentibus nascerentur et nomen
christianum diligerent enim quia
christianis parentibus parantur et vocatio
eorum fit non secundum fidem sed secundum
genus Necessarium ergo est ut omnes
boni et mali christiani fiant et omnes
agnitionem veritatis accipiant et per varias
diversas temptationes pauci eligantur
Mat. 20. et 22. de multis ut impleatur quod dictum est multi
vocati pauci vero electi Nunquid tu re-
prehenderis qui area tua separas paleas
et ita recondis Nec enim est ratio ut
cum tritico reponas paleas et itaque re-
condas quia nec sunt necessarie tibi
ad usum et quid dominum culpemus quia
a fidelibus separat infideles qui non possunt
ad gloriam eius / et ille quidem palee / et
triticum esse non possunt Infideles autem
non per naturam habent ut sint infideles
sed sunt ipsa voluptate compellentes ad se
dulcem iusticie Sic ergo ille palee
que non possunt triticum esse comburuntur
igne / quanto infideles dignius combu-
rentur qui poterant triticum esse inst
ad medullam iusticie pervenisse [illegible]
Et inde quem non deprehendit incredulitatis arca
sed per[illegible] / per[illegible] enim usque
ad consummationem seculi / sic necesse est ut
diversis modis temptetur etiam donec
Christus temptatus est etiam — perducatur Et ideo etiam Christus nunquam sine
temptatione dimissus est Et primo

quidem ventilaverunt eum iudei
deinde gentiles / modo heretici / postmodum
autem per ventilabit antichristus Sicut
enim qui modica aura est non per
mundatur tota tritici massa / sed leviores
quidem palee modica aura
iactantur graviores autem remanent
et vacua grana Necesse ergo est
ut maior commoveatur ventus et ut
graviores palee et vacua grana
iactentur Sic et quibus modica est
temptatio illi tamen pereunt de
etiam qui multum sunt infideles
ideo necessaria est temptatio maior
et omnes infideles plenius compel-
lantur aut purgentur etiam Et modo
quidem temptationibus modicis fiant
palee pessimi homines recedunt
Si autem surrexerit maior tempestas
et illi qui videntur stabiles sunt
cepituri Tunc venit Jhesus a Gali-
lea in iordanem ad Johannem
Cum Johannes predicaret dicens penitentiam
agite appropinquabit enim regnum celorum
Jo. 1. ut testimonium acciperet a Johanne Ecce
Agnus dei ecce qui tollit peccata
mundi Et ut confirmaret predicationem
ipsius et viderent homines Christum
tunc esse sine peccato / quasi pecca-
torem baptizari dicat apud se
Si ille deinceps in novitia ipse
baptista Johannes testimonium dedit baptismum
si necessarium habere putavit quanto
nos conteri impius penitentiam qui sumus
cooperti peccatis Item sanctificatus
Matt. 3. fuerat Johannes ego baptizo vos
in aqua post me autem venit

fortior / me ipse vos baptisabit in
spiritu et igne. Ideo tunc venit
etiam ut hoc testimonium ostenderet omnibus
ut in baptismo eius aperirentur
celi / et descendit spiritus. Pater
clamavit de celo ut per hoc mani
festum efficeretur / quia vos erat
dignior Iohanne. Sicut enim cum
processerit lucifer / sol non expectat
occasum luciferi / et ita procedit
sed adhuc eo ascendente egreditur
de suo lumine obscurat illius
candorem. Sic et Iohanne predicante
ante Christum / Christus non expectavit
ut cursum suum Iohannes impleret
et sic ipse veniret in mundum / sicut
adhuc eo docente apparuit ut per ap
paritionem doctrine sue vel operis predicationem
Iohannis faceret / neque videri iusticiam
suam per quam cepit Christus predicare
ad se cunctis venire / sicut doctrinam
Iohannis videntes discipuli eius videntes
Jo. 3 dicebant ad eum Rabi ecce testimonium
perhibebas / ecce hic baptizat et omnes
veniunt ad eum / Deinde venit ad baptismum
non ut ipse remissionem peccatorum
acciperet per baptismum sed ut sanctifica
tas aquas relinqueret postmodum
baptizandis. Adhuc autem venit
ut qui humanam susceperat naturam
totum humane nature inveniatur im
plesse misterium. Nam quamvis ipse
non peccator erat tamen naturam susce
perat peccatricem. Propterea etsi
ipse baptismate non egebat / tamen carna
li nature opus erat. Iohannes
prohibebat eum dicens Ecce ego a te
debeo baptizari et tu venis ad me.
Quamvis ergo descenderit tunc inde descen
disti / Ergo ut tu me baptizes est
ydonea racio / ut dignus iustus
efficiar et dignus celo / ut autem
ego te baptizem que est racio ut
iustus efficiaris sed ipse es iusticie
creditor / Sit maxime ascendas / sed
natura in celo es / et si voluntate
de celo descendis / tu es spiritus ego
caro / unde caro spiritum sanctificare
potest / magis autem spiritus sanctificat
carnem / cuius enim creandi est vir
tutis est et sanctificandi potestas.
Quamvis dives a paupere divicias
querit / magis autem a paupere admittit
Omne bonum de celo descendit in
terram / non de terra descendit in celum
Ipse antiquus lucifer qui mane
oriebatur cogitabat apud se dicens
Super celum ascendam etc. Sed certe
angelus ille constitutus / et per sola
cogitacione superbie depositus est de
angelica gloria ad ignominiam te
nebrarum. Ergo quid merear potius
si homo carnalis et corruptibilis
constitutus tante superbie opus imple
vero et dignum me existimavero
verus creatorem dominum baptisare. Ait
illi Ihesus Sine modo sic oportet
nos implere omnem iusticiam. Non

denegat omnem iam potestatis sue. sed
misterium dispensationis ostendit
dicens Sine modo .i. scio quod hoc
est iustum ut tu a me baptizeris
Sed modo sine ad iusticiam baptismi
non verbis sed factis adimplere
prius suscipiam et postea predicabo
Unde ergo dicit Sic ergo oportet
nos implere omnem iusticiam Non hoc
significat ut si fuit baptizatus sed sicut
idem quemadmodum baptismatis iusticiam
prius factis implevit postea predicavit
Sic omnem iusticiam non prius verbis
quam factis implevit Unde et lucas
Act i testatur de actis pri. de illa dicens
primum quidem sermonem feci de omnibus
o theophile que cepit ihesus facere
et docere aut ita Sic oportet nos
implere omnem iusticiam .i. quia et bapti
smi implemus iusticiam Quod impl
evit baptismi iusticiam opus sine
dubio secundum dispensationem humane nature
homini est enim opus hoc opus baptiste
qui secundum naturam carnalem omnes
fuit peccatores Sicut ergo implevit
iusticiam baptismi Sic implevit
iusticiam nascendi manducandi
bibendi dormiendi et lassandi Sic
et suscipiende temptationis sic et
timoris et fuge et tristicie et passi
onis et mortis et resurrectionis im
plevit iusticiam .i. 2a 4 dispensationes
quam suscepit humane nature omnes
iusticias etatis implevit Ergo
sic et natus est non ut homo sed ut
deus quasi homo sic crevit
sic esurivit sic temptatus est sic
lassatus est ut homo purus sed
deus in homine quasi homo sic
alligatus sic flagellatus sic et sic
crucifixus est et mortuus non
homo per dispensationem deus
quasi homo Sic autem hec omnia
purus homo implevit Iam non
secundum dispensationem humanam
implevit omnia sed secundum naturam
Quod autem dispensationis est
aut contra naturam si ea que pas
sionis fuit homo passibilis
patiatur Cum autem dicit Iohannes
Ego a te debeo baptizari Sed dicit
interim non sine dicit quia postea
xpus baptizavit Iohannem quemadmodum
in scripturis libris manifeste
hoc scriptum est Et Iohannes quidem
baptizavit eum in aqua ille autem
Iohannem in spiritu Ihesus autem bapti
zatus confestim ascendit de aqua
Non intelligo qua de causa positum
est quia confestim ascendit de aqua
quid enim interesset si tardius ascen
disset Ergo potuit sic dici Ihesus
autem baptizatus ascendit de aqua
puto autem factum pro administerium
pertinet omnium qui primodum fuerat
baptizandi Ideo dixit confestim
non dixit egressus est sed ascendit

quia omnes qui digne secundum
omnia membra iustitie formati
et confirmati baptisantur in ipso
confestim de aqua ascendunt i.
proficiunt ad virtutes, et ad dignitatem
prosequuntur celestem. Cum enim mer-
si fuerant in aquam carnales
et filii ade peccatores confestim
de aqua ascendunt spirituales filii
dei facti sunt. Et ne mentiar di-
cas, quia multi quales fuerunt
ante baptismum, tales permanent
et post baptismum, etiam qui non
in perfida baptisantur nec toto cor-
de, penitet eos fuisse quod fuerunt
sed recepto peccandi proposito baptisantur
ideo non proficiunt de aqua. Dico ergo
quod confessa culpa non proficiunt bap-
tismati, quia ad baptismum accedunt.
tura autem enim de puritate baptismi
loquitur. Unde per eos prestare Act. 1
baptismus, qui indigne fuerunt
baptisati, aut certe ante confessi
ascendit de aqua festinans ad
temptationem contra diabolum, ad
liberandum genus humanum, in qua
enim urgebat eum. Dicit enim Mat. 3
dux contra tyrannum deputatus
ad bellum mox ut signum ex-
peditionis et pressionibus accepit
festinat contra hostes quia tarditas
eius proditio est. Per omnia sic
tyrannus hostes ad usque sic principe

deputatum, et si bonus actum fuerat
tirocinius agit. Sic et christus ergo
baptismatis signum accepit estima-
bat accipere spiritum sanctum quasi arma
celestia contra hostes quia tarditas
eius interitus erat mundi. Ista dia-
bolus audito quod filius dei descendebat in
hunc mundum adversus eum vehemen-
tius festinabat, cum hominem corda
in peccatis eum fidelitate contendere
putabat sic tunc posse per dare quantum
non posset conculcare. Et aperti
sunt ei celi. Non rupta est enim crea-
tura ipsa celorum sed per baptismum
oculi spiritus eius aperti sunt ut
videat que supra celos sunt. Si
enim celi creatura propria rupta fuisset,
non dixisset ei aperti sunt celi, quia
quod corporaliter aperitur omnibus est apertum.
Unde autem spiritualiter illis solis
qui illuminantur in spiritu. Orabat stephanus
qui repletus spiritu sancto dicebat: Video
celos apertos, et filium hominis se-
dentem a dextris dei. Quod dicit
aliquis: Unde enim ante oculos
filii dei clausi fuerant celi qui etiam
infra constitutus erat in celo. Dicimus
ea que superius diximus, sic oportet im-
plere omnem iustitiam. Unde intelle-
xisti non dubitas quod secundum misterium
aperti sunt ei celi. Nam sicut
secundum debitam dispensationem humanam
baptisatus est, secundum eius naturam
divinam baptismo non egebat. Sic

secundum humanam naturam dispensationem
aperti sunt ei celi. Secundum autem
suam naturam erat in celo. Ergo non
deo aperti sunt porte extra carnem
nec puro homini extra deum. Sed
deo quasi homini, ut exemplo eius
intelligamus quia omnes homines
recti qui baptismi spiritum merentur
habere sanctum aperiuntur eis
celi, ut videant ea que sunt in celo
non in carnalibus oculis videndo, sed
spiritualibus fidei credendo. Carnalis enim
non credit ea que gloriosa et subli-
mia adeo reposita trinitatis in celis
ante oculos cordis eius obdu-
rati sunt celi. Spiritualis autem firmiter
credit et quasi ad illud quod videt
tendit. Illi aperti sunt celi, et tamen
corpore sit in terra, animo est in celo.
Sed autem oportet credere quare
aperti sunt ei celi, quia forte erant
invisibilia obstacula quedam prius
quibus obsistentibus anime defunctorum
introire non poterant celos, quos
homines non clausos prius apparere
nec apertos, sive sine baptismo sive
aliomodo intelligamus. Celi aperti sunt
omnino sic est intelligendum. Aperti
sunt ei celi, id est ipsi enim gratia eius
Aperti sunt autem non eis sed hominibus.
Ipsi enim. Et si in singulis quibusque
generationibus erant iusti qui appe-
ruerunt, tamen ceteris peccatoribus claude-
bantur, et nullus poterat esse tam iustus
ut dignus esset aperire portas

celorum, quod invenitur omni homini
postquam deus natus est et baptizatus
sanctificatus est, gratia illius
plenus. Aperti sunt celi, ut puta
si ab imperatore querit homo ali-
quis iustitiam dignitatis, et ipse tamen non
habet fiduciam petendi nec potentiam
impetrandi, vadit ad filium imperatoris
et adunat carissimum ut mitta-
tur ad illum. Sed illi dicit: Ecce
ego iustitiam non illi do sed tibi, id est
illi propter te do. Nam non illi dona-
tur datur sed illi propter quem datur.
Sic et hic dicit ei aperti sunt
celi, id est propter eum vobis aperti sunt.
Sed autem manifeste patet quidam
sanctis ante si apperiebantur, tamen clau-
debantur. Nam inveni quidem forsitan
ascendebant in celum peccatores
ante nequaquam. Ideo autem
dixi forsitan, nequaquam plane
ut et ante adventum Christi animas
iustorum potuisse ascendere in celum.
Alioquin illam animam ante Christum
arbitror ascendisse in celum
ex quo peccavit Adam et clausi
sunt ei celi, sed omnes in inferno
detentas, ipse quas etiam descendit
ad visitaret. Sicut ipse in Sapientia
Eccl. 24 dicit: Descendam ad inferiores partes
terre, et visitabo omnes
dormientes et illuminabo sperantes
in domino. Aperti sunt ei celi. Nec
sunt aperti ut iterum clauderentur.
Ecce baptizato quod ideo aperti sunt

ei celi tm / postquam vero tyrannidi
vicat per crucem et confringens eas
angelis portabat et incolumem
iustitiis angeli portitores / quia
celi iam non erant claudendi sed
Luc. 24 omnes iniusti et peccatores per ipsam
Luc. 24 sunt erat incolumem / et statuit ante
Io. 20 tribunal ipsius / quia erat necessarie
porte celi celo per ea nunquam claudendo ideo non dicit Aperite portas
et intrabit rex glorie iam enim erant
ps. 23 aperte / sed tollite portas principes
vestras Aut ita Celi sunt scripture
Marc. 1 divine prophetarum Apostolorum in quibus
ps. 8 habitat deus / de quibus scriptum est Quoniam
videbo celos tuos opera digitorum
tuorum Ergo qui baptisatur et meretur
accipere spiritum sanctum et apparentur
ei scripture omnes / ut intelligat
que ibi posita sunt misteria vitalis
propterea autem eis omnibus aperiuntur
istum quod quidem falsum baptismum
habentes non possunt accipere spiritum
vitalis Quomodo autem baptismum
non impedit ne accipiat spiritum
vitalis et apparent eius scripture
Nam propterea malis quamvis fuerint
baptisati Sicut enim in celo celatur
deus / sic et in scriptura absconditur
Et sicut hoc celum corporale omnes
homines quod vident / non autem
aspiciunt deum inhabitantem in eo
Sic et scripturas divinas omnes
quidem homines legunt non tamen
omnes intelligunt deum veritatis

positum in scriptura / nisi qui sicut sic
baptisatur ut accipiat spiritum sanctum Quia
et Apostoli priusquam baptisarentur in spiritu
sancto clause erant eis scripture prophetarum
exponentes de Christo Sicut Scriptum
est Cleophe et socio eius in omnibus que de ipso dixerunt
prophete postquam autem aperuit eis sensum
insufflato spiritu sancto / tunc reserate sunt
omnes scripture ante oculos cordis
eorum ut intelligerent que scripta
erant de Christo Et ideo forte hic
dicit Aperti sunt ei celi Apud quem
tamen ante semper videt celos quem quem
sedem hic enim prophetarum scripture
sunt manifeste sunt passe Nam tota
die ad confirmacionem fidei vocibus accipiunt
Christi Secundum quartum autem
etiam passe sunt / Christus propterea iam
lege et prophetis non utitur sed evangelio
ipsi quasi celo sublimiori Et vidit
spiritum descendentem sicut columbam et
venientem super se Augustinus in misterio natus
est Christus in hoc misterio et spiritum sanctum
accepit Sicut enim filio dei baptisatus
recipiente spiritu autem descendente virgo
in forma stabat humana alter nisi
descendebat columba Tercius autem
nec in forma stabat humana nec
in specie descendebat / columba sed in
voce tamen audiebatur descendente de
sursum Quod hec confessio est inspice
tria heretice intrinsecum prudicatoris autem
heretici non dicunt tres unum esse
deum / sed tres habere eandem substantiam

quanto magis macedonius qui a spiritu sancto recessit. Videamus ergo quibus quibus sit equalis. Non dixit hic est filius noster dilectus, ut ne quemadmodum deus trinitas et spiritus sanctus videatur patri fuisse. Nam si equales sunt per omnia quemadmodum ille pater in trinitate est honoratus, sic et spiritus sanctus. Sic autem deus cum pater est, neque filius est. Spiritus autem sanctus non est pater, qui a nec filius est, nec est per omnia equalis. Nec dictum est hic est filius mei dilecti nec eum eo ceteros filios quemadmodum populus. Sic autem non est filius sed minister fidelis. Sic non est equalis eo est. Sicut columbam. Ideo spiritus sanctus speciem columbe suscepit qui pre omnibus animalibus cultrix est caritatis. Omnes enim species iustitie quas habet homo dei in veritate possunt habere et homo diaboli in simulatione. Habet enim diabolus et mansuetos et humiles et castos et elemosinarios et ieiunos et omnes species boni que creavit deus ad salutem hominis preter speciem [illegible]. Et diabolus autem dixit ad se dicendum, ut bonum veri et boni simulatori confusio fiat, ut simplices homines, qui boni veri, et boni simulati differentiam intelligere non possunt, dum querunt bonos dei servos, incurrant in seductores diaboli. Solam autem caritatem spiritus immundus non potest imitari. Omnes autem species iustitie in impositionibus in servivit. Sola quia caritas non invenit inter infirmos diaboli sedes ergo bene columbam speciem caritatis sibi filii servavit spiritus sanctus, ut pro illius in gratia et testimonium sit cognitatur. Ubi est spiritus sanctus quemadmodum per gratiam caritatis. Hic est filius meus dilectus in quo michi bene complacui. Et in monte sic dixit: Hic est filius meus dilectus in quo michi complacui, ipsum audite. Hic autem autem tunc dixit in quo complacui. Quia illic iam cognoscebat propter filium dei, sed quia putaverunt creaturas dei propter moysen et heliam, scilicet esse, ideo addidit ipsum audite, non ut legem et prophetas non audiat sed ut ewangelium amplius audiat quam legem et prophetas, ut sciat quia ipse est dominus est legis et prophetarum. Hic autem cum adhuc non cognosceret, ipsi persona non conveniebat dicere ipsum audite, cum quia persona fuerit cognoscatur tunc et fideliter doctrina suscipitur, cum persone dignitas commendat doctrinam.

Tunc ihesus ductus est a spiritu in desertum ut temptaretur a diabolo. Hoc est quem servivit ut temptaretur a diabolo. Ostendit quia spiritu sancto est ductus, non quasi iunior maioris

Iustitie species quas habet homo dei in veritate possunt habere filii diaboli simulate

precepto / secundum quasi maior minor exhortata
Nam non solum ductus adhuc addu
tus dicitur qui alicuius potestate
ducitur sed etiam ille qui alicuius
rationabili ex hortatione placatur
Io. 1 Dicit septimum est de Andrea sic in
venit Symonem fratrem suum et dixit
ei invenimus messiam qui dicitur
christus et adduxit eum ad christum
sed ratione placavit Unde ad modum
si magister militie videat dimican
tem tyrannum et dicit consilium regi
dicens Eamus obviam illi quia
tota perit provincia Nam fortior
est tua fama quam mea virtus
Et esset sermo alius non militum
ducat non tamen est minor eo qui du
citur Iohannes quod diabolus vadit
et temptat eos non homines ad
diabolum ut temptentur ab eo Christum
autem adduxit spiritus ut non potest
diabolus ideo quod diabolus spiritus pre
dit Constatum nobis esse quoque
baptismum / unum in verbis / sicut christus
Io. 15 dixit Et vos mundi estis propter
verbum quod locutus sum vobis Iohannis
2 xv / Secundum magis utilem et
3 manifestum / Tertium autem sicut
act. 1 scriptum est Actuum primo Iohannes
autem quidem baptizavit aqua vos
4 autem baptizabimini spiritu sancto Quartum
vel in igne quod est temptatio
... / quia ante baptismum hoc est
in igne temptationis est dominus

ps. 65 purificabit Et auferet dominus sordes fi
liorum Israel de medio eorum in iudicabo
in spiritu iudicii et spiritu combustionis
ardoris Consequenter psalmista ait Quoniam
probasti nos deus in igne nos exa
minasti sicut examinatur argentum
Et postmodum transivimus per ignem et
aquam / et induxisti nos in refri
gerium Sicut enim aurum et argentum
combustis in fornace sordibus colatur
Sic homo in fornace temptationis
missus a peccatis sanctificatur
Quartum in morte sicut ipse dicebat 4
Luc. 12 Baptismo habeo baptizari et quo coartor
usque dum perficiatur Quintum autem peccatum
mortificatus est apertum / quale autem
peccatum remittitur in morte sic qui in
telligit per quale peccato introducta est
mors Unde ipse propter peccatum mortem ideo
dominus pro qua baptizatus est in nobis
factus sub lege Iohanne autem in aqua
apud deum in spiritu sancto aspiritu ducatur
in desertum / ut baptizetur in igne tempta
tionis postmodum baptizandus in morte
Hic nunc videamus qui sunt qui bap
tizantur in igne et qui baptizantur igne
Ut autem sciamus videndum est nobis
quid est quod dicit Tunc ductus est
Mat. 3 qui pater clamavit de illo hic est filius
meus dilectus in quo complacui videns
ergo quia nemo baptizatur in igne
temptationis nisi qui factus fuerit
filius dei Unde cum cathecuminus
est homo non dum abrenunciat
diabolo et omnibus operibus eius plenus
baptizatum autem christo se tradidit diabolus

Abrenunciato sathane et omnibus operibus
eius Ideo cathecuminus ei consultato quasi
suo parat adhuc post baptismum quasi alienum
factum tota virtute persequitur / baptismum
autem est signaculum fidei sicut iuvenculus
post militiam signatur etiam fatigat et
inquietat / sed magis autem militiam
in pugnam mittit et laborat Nam
et athleta autem et tamen ante ungitur
ut luctet Sic et spiritualis homo ideo
oleo crismatis ungitur ut contra diabolum
quasi atleta spiritualis luctet Quod quia
multi temptati fuerunt separantur et
perierunt / illi tales non a spiritu ducti
ad temptationem suscipiendam / nec sunt
Rom 8 filii dei Quia qui spiritu dei aguntur
hii filii dei sunt / sed a proprio concupiscentia
pressi Quia autem a spiritu dei ducuntur
ad temptationem non superantur Secundum
autem diabolum non in igne baptizantur
quare / quia non potest fieri ut de possit
sordibus emundetur qui totus est sor
didus Iuxta proverbium laterem aqua lavare
nunquam aliquid mundatur sed magis totus
in luto perditur magis / Ille enim Sap 1
mundatur in quo est aliquid bonum quod emun
detur ut puta si bonus homo carnali
bus vitiis sunt sordidatus temptatur
ut bonum eius illud emundetur emun
detur In illo autem quod nunc nullum
in quo nichil est bonum Quoniam hoc
cum videris aliquem perversum paterni
nunquam tristari aut perturbari
cum videris hereticum nunquam persecutionem
temptationibus pati noli scandalizari

pati Sed et dicas quia hereticus perse
cutionem nunquam patitur sed semper
fideles Quia mali homines nunquam
puniuntur sed semper boni Quoniam quia
qui filii dei sunt hii tunc in temp
tationibus baptizantur in igne Re
mittat tibi in memoriam quod te docuit
2 Cor 2 paulus Apostolus dicens Et omnes
volentes pie vivere persecutionem pa
tiuntur Mali autem homines et se
ductores proficiunt in peius errantes
et in errorem mittentes Nunc videamus
qui baptizatur in igne pro quanto
fuit baptizatus in libro / et pro quanto
fuerit baptizatus in aqua / postquam
fuerit baptizatus in spiritu in quo
loco baptizatur in igne Tunc enim ad
tunc baptizati fuerit aqua non
baptizatur in spiritu nisi eius qui
ante baptismum aque sit de pe
fuerit a se totum peccatum penitendo
ut sit dignus spiritum sanctum recepisse
sunt corde suscipe / non baptizatur
in spiritu quia spiritus sanctus fugit
homines fictum et non habitat
in corpore subdito peccatis et io
non sunt filius dei Et hii sunt
qui cum temptati fuerint super
antur et perierunt Quia videtur
quod filii dei facti per aquam
baptismi Rursum autem non sunt
filii dei quia non in spiritu baptizati
nam tam pro quod baptizati sunt
animo autem cathecumini sunt

quod aqua corpus baptisat spiritus
animam. Ergo non solum xristus ductus
est in desertum a spiritu sancto et omnes
filii dei habentes spiritum sanctum ducuntur
a spiritu sancto in desertum ut et ipsi temp-
tentur a diabolo. Qui enim habent
spiritum dei non sunt contenti facere
secundum ipse spiritus qui est in eis sug-
gerit eos aliquod opus apprehendere
magnum cui diabolus adversatur quod
est in deserto. Ut autem intelligas
quomodo opus bonum est quod secundum
deum est bonum nisi in deserto est.
Triplex quod est desertum. Est
enim desertum secundum deum / et est desertum
secundum diabolum. Natura carnalis
domus diaboli est ut omnibus in-
iusticia epulatio eius est. Quantum
autem ad deum desertum est quomodo non
est in ea iusticia dei que epulatio
domus dei est et omnis iusticia
epulatio ipsius. Quantum autem
ad diabolum desertum est quomodo iusticia
non est in eo quia diabolus delectatur.
Quia natura carnis domus
diaboli est / quia omne malum intus
interne est / quia secundum voluptatem
carnis intus est in mundo est
quia secundum voluptatem mundi est.
Omne autem bonum foris extra
carnem est / quia non secundum volup-
tatem carnis / et foris est extra
mundum quia non secundum voluptatem
mundi. Vides ergo quia animus

res spiritualis extra fines carnis est
foris et quasi in deserto est / et extra
fines mundi et foris. Unde quidam
ut verbum dei mandatum custodire dicitur
de mundo corpore / sed conversatione
esse dicitur de carne et in spiritu
esse / domus est dei spiritus quia
omne bonum intus in spiritu est quia
voluptas spiritus est. Omne autem
malum foris extra spiritum est / quia
non est secundum spiritum. Vides ergo
quia omnis res carnalis est
foris extra fines spiritus est et in
deserto est. Ergo quantum ad deum
desertum est natura carnalis ubi non
est iusticie via / in qua non invenitur
aqua spiritus sancti et est vituperabile
desertum / de quo propheta dicebat per
psalmum. Sitivit in te anima mea et in ps 42
terra deserta et in via inaquosa.
Spiritualem autem ad diabolum desertum
est omnis spiritualis res / et est lau-
dabile desertum / de tali deserto
dicebat dominus ad pharaonem
Dimitte populum meum ut sacrificet Exo 4
michi in deserto. In tali enim deserto
vult deus omnes suos sacrificare sibi.
Ad tale desertum omnes filii dei qui
habent spiritum sanctum exeunt
ut temptentur. Verbi gratia proposuisti
ducere uxorem / arripit te spiritus sanctus
in desertum et eicit te extra fines
carnales et mundi / ut temptet te contra
concupiscentia carnis / quia non licet casti-
tas nisi ut delecteris in ea et carne

Si autem unus in carne erat et
in mundo / et secundum naturam carnis et
mundi habeat uxorem non temptabitur
Quando enim temptatur libidine cum
cottidie est cum uxore Proposuisti ie
iunare contra carnis et mundi fuerit
Christi ut temptetur in fame a spiritu
gule In similibus autem carnis et mundi
positis manducabat et bibebat non
temptatus temptabatur Quando enim temp
tetur a spiritu gule in fame cum in...
esurit Dicit et dominus nunquam
temptatus fuisset in fame nisi post
diebus ieiunasset et esurisset Item
elemosinas facere pro omnibus contra fortis
quia natura carnis et mundi non de
lectatur dare sed semper accipere Si at
non dabat non temptabatur a spiritu
avaricie Item propter humilitatem
...are Christi incarnatum ut temptetur
a spiritu superbie quia caro et mundus
in humilitate non delectantur Homini
aliquis dyaboli angelus qui te con
sulteret et terreret humilitatem suasse
dum vides quod mundus pro humilitatis
contempnitur et superbia honoratur
et tu hos omnes spernis et vitas nonne
sine temptaris a spiritu vane glorie
incipies enim gloriari quia vicisti cum
spernis vane glorie precipue a sanctitate
veniunt Notare autem debemus
quod filii dei non possunt temptari a dyabolo
nisi incarnatum contemserint secundum ea
que diximus hoc est nisi possiderent

Temptari non
possunt a dyabolo filii
dei nisi de...
ceperint.

aliquas virtutes studere a filiis autem
dyaboli vivens in carne et in mundo
constituti et construgitur et precavit
Quando ut puta bonus homo si uxo
rem habuit hoc est enim unus
esse in carne non temptatur in
libidine hoc est non fornicatur
sed sufficit ei uxor sua Cum alius
autem unus in carne constitutus et
habens uxorem fornicatur et non
est contentus una Similiter filius dei
si unus in carne fuit manducans
et bibens non temptatur in esca
et non inebriatur non delicatur
sed inesinative manducat et
bibit Filius autem dyaboli eciam
tunc manducans et bibens non
est contentus mediocribus cibis
et potibus / sed inebriatur et ad
blasphemias cibos contendit
Item filius dei si unus sit in carne
nemini aliquid dans non temptatur
quia alterius non tollit Qualiter at
unus vendidit et tu alienum
tollet Et sic in omnibus rebus
tractans invenies vides ergo
quia est et ista differencia
inter filios dei / et filios
dyaboli non concupiscunt a dyabolo ut
temptentur sed dyabolus venit ad
eos ut temptet et non concupiscunt
contra carnem a dyabolo Quia unus
in carne dicuntur ab illo Quod
enim corpus habet fortis ad eternitatem
capere qui non desiderium bonum

Sed dyabolus venit ad illos quasi ad familiam suam. Filii autem dei foras exeunt ut temptentur ab illo, et extra fines carnis quasi si unquam fuerint in finibus carnis non potest venire ad illos diabolus, quia filii dei sunt, non potest illos temptare sicut prius dixi. Ergo quia diabolus non potest intrare ad illos, ideo quando sunt gloriosiores filii dei extra fines carnis exeunt contra illum, quia victoriae gloriam concupiscunt. Propterea in hoc loco dyabolus non venit ad Christum ut temptaret eum, sed Christus exivit ad dyabolum ut temptaretur a dyabolo, dans suis exemplum. Hec omnia diximus propter illud quod ait: Tunc Ihesus ductus est a spiritu in desertum ut temptaretur a dyabolo. Et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus postea esuriit. Non ideo solum temptabatur quia ieiunabat, sed ideo ieiunabat quia temptabatur. Ieiunium enim non est tantum virtutis possessio sed repugnacio. Ergo ieiunare ut non intres in temptationem. Placuerit autem deo indurare te, non dicas quia perdidi fructum ieiunii mei. Nam et si non proficiat tibi ieiunium tuum ut non tempteris, tamen ad illud tibi proficiet sine dubio ut in temptacionibus non vincaris. Sicut Christo

prestat. Multis modis dyabolus audierat quia Christus natus est in hoc mundo: vel
Luc. 2 angelis predicantibus ad pastores, vel
Luc. 2 pastoribus referentibus ad Mariam,
Mat. 2 vel magis querentibus in Iherusalem et ad
orare venientibus, cum vidissent stellam;
Ioh. 1 Iohanne dicente: Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi. Sed faciebat eum incertum natura eius carnalis. Dicebat enim apud se: Hic non potest esse filius dei qui de muliere et viro natus est. Ideo desponsata et de domo viri facta est nata ut partus virginis dyabolo celaretur. Si autem de simplici virgine natus fuisset, facile poterat cognoscere dyabolus quia filius est dei. Cogitaret enim apud se: Maria fornicata non est. Si autem fornicata fuisset, ergo sine dubio staret, quia omnis fornicacio me instante committitur. Sine dubio iste filius dei est. Nec enim potest fieri de muliere sine viro ut nascatur. Ideo desponsata mansit in domo Ioseph, ut domus maritalis conceptio estimaretur, unigeniti dei nativitas non cognoscatur. Hic est Christus gloriae, qui pannis involutus, nec locum in diversorio potuit invenire, sed in presepio positus est. Hic cruciatus est Christus qui crevit et per singulos gradus etatis ascendit. Hic est ille servus qui cum peccatoribus ut peccator est baptizatus. Veniam ergo ipse eum temptabo. Et si quidem vicero eum bene, ut puto r

Multis modis dyabolus audierat quia Christus natus est in hoc mundo

Dominabor illius sicut omnium hominum. Si
autem invenero eum sicut audio filium
Dei, postmodum recedam ab eo, nec
contradicam contra eum, quoniam qui vadit
contra fortiorem occasionem illi victorie
prebet. Si autem sibi superiorem se eva-
tuet virtutem ipsius. Vides ergo duas
cogitationes diaboli, quia volebat eum
temptare ut possit contra eum. Non quasi
Deus, sed quasi homo, magis autem
nec in toto quasi Deus, nec in toto
quasi homo. Ita quemadmodum xl. dies
esurire non erat hominis, sic aliquando
esurire non erat Dei. Ieiunavit ergo xl.
1 dies propter duas causas. Primum autem
ad illius temptationes ieiunandi nobis
2 daret exemplum. Deinde ut quadra-
gesimum ieiunium nec mensuram premat.
Esurivit autem ne nimis supra mensu-
ram ieiunans manifeste intelligeretur
Deus, et sic adversarius eius spem temptandi
extingueret, suam autem victoriam im-
pediret. Itaque diabolus cum videret per xl.
dies ieiunantem desperaverat, postquam
sensit esurientem, cepit iterum sperare.
Et sic accessit ad esurientem et invenit
inita inter esurientem. Et dum temptat
esurientem, vincitur a non esuriente.
Et accedens temptator dixit ei: Si
filius Dei es, dic ut lapides isti pa-
nes fiant. Cecitas diaboli manifesta
ex his: suspicatus est eum non esse filium
Dei, quem per xl. dies esurientem
sentiebat, et per xl. dies non esurientem

non intellexit. Nam sicut esurire
hominis est, ita per xl. dies esurire
hominis non est. Non cogitavit quoniam qui vere
non esurivit voluntarie esurire potest.
Natura autem que esurivit post tot dies
non esurire non potest. Fortis ad ea que
infirma sunt descendere potest. Dicit ergo
magis ex eo quod per tot dies non
esurierat intelligere debuerat quod
Deus est, quam ex eo quod post dies
esurivit quia homo est. Infirmus
autem ad ea que fortia sunt ascendere
non potest. Nam Deus que hominis
sunt agere potest; homo autem que sunt
Dei agere non potest. Sed forsitan michi
dicas: Moyses et Helias xl. dies ex° 34 / 3 R° 19 / Jo° 8
ieiunaverunt et homines erant. Sed
illi ieiunantes esuriebant et susti-
nebant; iste autem quadraginta diebus
non esurivit. Hoc est enim quod dicit:
Cum ieiunasset xl. diebus
postea esurivit. Esurire enim et non
manducare potentie est humane; non
esurire autem divine nature. Cum
ergo xl. diebus non esurivit, postea
esuriens demonstravit quia esuri-
tio eius voluntaria fuit, non necessa-
ria. Quid ergo est? Sicut semper
diabolus omnes homines excecabat
ut non intelligerent quod est bonum,
sic modo ipse invisibiliter a Deo
est excecatus ut non cognosceret
verum. Cogitavit enim apud se: si
potuerit de lapidibus panem fa-
cere, vere filius Dei est. Si autem

no poterit homo est. Sed que sunt
cogitacio ista propter hoc enim nunc poterit
cognoscere si filius dei erat aut non
Primum si filius dei erat non esuri-
ebat quia enim non vincat necessi-
tatem nature carnalis qui ipsam
necessitatem nature creavit. Et
ut quid facit de lapidibus panes
deinde et si esuriebat, ipse corpus
et volebat facere, quia ipse volebat
non quia dyabolus provocabat. Si ergo
non faceret vnde sciebat hoc ideo
non fecit quia non potuit ut homo
aut quia noluit quasi deus qui a
et fecit. Nam nec fecit nec dixit
possum et nolo ne ostenderet
filium dei, nec dixit non possum
ne se ostenderet mendacem, confitens
se hominem cum sit deus. Sed quod
Deut. 8 non in solo pane vivit homo sed in
omni verbo dei. Non dixit non in solo
pane vivo sed in omni verbo dei, ut
videatur de se non dixisse sed medie
non in solo pane vivit homo. Sed
aliud potest intelligi et filius dei
abscondens se ne ostenderet quod ipse
est homo asseritur accusans se non
ostenderetur quod non ipse. Sic ergo
cum hoc visu nichil certum unde sciret
potuisset utrum deus esset an homo
Assumpsit ad aliam temptacionem
dicens apud se. Iste enim in fame
non vincitur et si non est filius
dei, tamen sanctus est. Valent enim

homines sancti et spirituales fame non
vincuntur, sed postquam omnem necessitatem
carnis vincerit per vanam gloriam cadunt
ideo cepit eum temptare in vana gloria
Et assumpsit eum in sanctam civitatem
Audiens dicentem ductum a dyabolo
nichil cogites de potencia dyaboli, quia
potuit ducere christum, sed de paciencia domini
quia sustinuit ut a dyabolo duceretur.
Ergo insequente eo immo non insimulans
sed paciencia est adducere ante dyabolus
non vim sed superbia quia volentem
quia nolentem christum non intelligens
quasi invitum ducebat. Ille ductus
est ut nos voluptate dyaboli non sequamur
Et statuit eum supra pinnaculum
templi. Et forte cogitavit quo modo
corpore constitutum videntibus omnibus sta-
tuit supra templum. Sed per totum propter
consideracionem intelligibilia in tempore
omnia forsitan enim dyabolus quemadmodum
se sic enim assimilabat ut absconderet
videretur. Ipse autem nesciente dyabolo in-
visibiliter se agebat ut carnem
Luc. 4 videret. Sicut scriptum est de eo. Ipse
autem transiens per medium eorum ibat
Daniel 14 sic. Si enim abacuk homo constitutus
et angelus est visus qui ab angelo per
comam capitis portabatur de iudea
in babilonem. Quanto magis credi-
bilius est de christo non fuisse visum
cum volens a dyabolo assumeretur et statu-
itur eum supra pinnaculum templi
cogitavit enim apud se. Si in ipse

rit se pater pacta sua quod filius dei
est, sine dubio tunc sic mitteret se
et cognosceret. Si autem non posset
se mittere, sciret quia homo est. Quia
ergo ipse concupiscentia vane glorie ruit
de celo. Nam cum esset angelus voluit
se ostendere quod non erat, deinde
perdidit etiam quod erat, dum voluit
apparere quod non erat. Sic putavit et
ipsum concupiscentia vane glorie feriri. Nam
sicut difficile aliquem suspicatur
malum qui ipse bonus est, sic diffi-
cile suspicatur aliquem bonum qui
ipse est malus. Et dixit ei: Si filius
dei es mitte te deorsum. Propterea
putavit quo posset cognoscere si filius
dei est aut non. Primum volare per
aerem non est proprium opus dei quia
nec hoc utile est alicui vel ad animam
vel ad corpus. Si ergo nulli necessarium
est neque proficit ad salutem, volaverunt
autem aliqui per potestatem adversariorum,
palam hoc fecit et est hic comodius
potius quam comodo. Si ergo homini
dignoscitur et sapienti sufficit esse quod
est, et non ei necessarium est apparere
quod non est, quia non vult homo perdere
quod videtur ab aliis sed quod est apud se,
quanto magis filius dei dubitare
se non habet necessarium sine causa alicuius
necessitatis utilitatis cuius nihil ne-
cessarium est sed totum possidet in
natura, de quo nemo potest tam cognoscere
quam ipse est apud se. Si ergo non

valuit quo poterat cognoscere probare
verum, non potuit propter infirmitatem
quasi homo, aut noluit propter veri-
tatem quasi deus, quia non credidit
sciat sed temptaturus. Si filius dei
es mitte te deorsum. Vide superbia
ima quo ipsa mutata cum bestiis
immissa est. Numquid non poterat deus
descendere per aerem ambulans,
sed quid mitte te deorsum? Nec
timuit cogitans ne forte si in
veritate fuit filius dei inveniret
illi facere iniuriam. Sed nihil du-
bitat facere dicere nec facere, quia
nihil reliquit sibi quod faceret. Et
vide non impulit neque tetigit nec
appropinquavit, sed tantum dixit: Si filius
dei es mitte te deorsum, ut scias
omnes quia obaudierit diabolus ipse de-
ponit deorsum. Nam si dixit ad
malum hortari potest, cogere autem
non potest. Scriptum est enim angelis
suis de eo mandavit de te ut
in manibus tollent te. Diabole
quod filius dei angelorum manibus
portatur legisti, et quia super
aspidem et basiliscum calcat non
legisti. Sed illud quidem exemplum
profert quasi supplex, hoc autem tacet
quasi astutus. Nam et si filius
dei angelorum manibus non portatur
sed ipse magis portat angelos.
Nec enim creaturam portat creatorem
sed creator creaturam. Si autem cre-
atura portat creatorem ergo

creator autem facit creaturam
a quo portabatur. Nam etsi por-
taretur manibus angelorum, non ideo
portatur ut non offendat ad lapi-
dem pedem suum, quasi infirmus, sed
propter honorem potestatis quasi dominus
ps. 79 sicut scriptum est: Qui sedes super
cherubim appare. Et illud quod dixit
quod refert diabolus quia in persona prae-
ps. 90 dictum est. Sic enim dicit: Quoniam tu es
domine spes mea, altissimum posuisti
refugium tuum. Secundo de Christo dictum
est tamen et de omni homine iusto quem
personaliter Christus suscepit. Respondit ad
Deut. 6 eum Jesus: Scriptum est enim: Non temptabis
dominum deum tuum. Non dixit non temp-
tabis me dominum deum tuum, quod poterat
dicere. Et omnis homo dei temptatur
a diabolo cum et qui homines dei temptat
membrum diaboli est. Sic ergo con-
fusus iterum tulit ad terram. Dicit
tertia diaboli temptatio per... enim apud se: terra habet rem concupisci-
bilem super omnem multitudinem et quicumque
evaserit de retibus gule, incurrit
in retia vane glorie, incidat in re-
tia avaritie. Retibus autem tribus
adhuc nullus homo ad perfectum
evasit, et si evasit non integer
sed contritus evasit. Sic autem retia
ventris disrupit, retia vane glorie
transivit. Ponam ei iam avaritie
et ostendam illi omnia regna
mundi. Si concupierit ea, scio quia
homo est. Nam omnes homines

per avaritiam periclitantur, exceptis paucis
honores sunt michi. Si autem con-
tempserit ea, scio quia filius dei
est. Neque enim pro desiderio eius ipse
venerat, nec delectatur terrenis qui
Luc. 4 sunt celestibus. Nam et si alios ine-
cebat diabolus suam esse omnia apud
se, tamen sciebat quia non erat eius
sed dei. Et sic assumpsit eum supra
montem excelsum valde. Quem
ipse diabolus circuiens omnem terram excel-
siorem ceteris cognoscebat. Et osten-
dit illi omnia regna mundi et honores
eorum. Forte tractatis apud te qualis
potuit esse ille mons de quo omnis
terra videbatur, et si erat super omnem
terram, quo poterat videri quantum
ad carnem tota illa terra videre.
Nam et si contra ad dimitatem sua
videbat, tamen quid ad divinum illa
non poterat quem hominem estimabat.
Quod est intelligendum: Assumpsit enim
super montem excelsum. Quanto
magis excelsior fuit mons, tanto
magis aspicienti spatiosior
terra videtur. Ostendit autem ei non
ipsa regna vel civitates corporales
ipsorum vel aurum vel argentum videri
sed partes terre in quibus unumquodque regnum
vel unaquaeque regni civitas posita
erat, ut puta si ascendens super
excelsum locum digito ostendens dicam
tibi: Ecce ibi est Roma, vel ibi est
Alexandria, non sic ostendo tibi
ut videas ipsas civitates sed partes

Nota ubi exercetur unum regnum dia(boli)
stare non potest ...

tre inquibus porte sunt/ Si enim nauta
unam stellam aspiciens non dubitat
ad unam quamcumque insulam tenere per viam
Si aliquo errore aut denegatione
dirigitur certum/ quanto magis diabolus qui
princeps aeris constitutus/ totum firmamentum
solum fecebat/ sed etiam et videbat po-
terat per singula loca certissime de-
monstrare ut unum utique regnum bono-
rum/ et statum urbis exponere Nam
non solum ostensum dicitur/ sed quod oculis
ad videndum/ sed quod etiam exponitur
Ysa 2 ad intelligendum sicut scriptum est Ascen-
damus in montem domini Iacob et docebit
nobis vitam suam et ambulabimus
in ea Hec omnia dabo tibi si procidens
adoraveris me Considera quo omnis
promissio eius irrationabilis est et
mendax Certe unum dare non poterat
nisi ab omnibus omnia tolleret/ et a
nemine adoraretur/ qui diabolus neque
per amore neque per timore aliquo
adoratur Sed quia divitias promittit
aut dat/ quo autem expediat diabolus
ab omnibus omnia tollere et unum dare
ut ab omnibus contempnatur et ab uno
tollatur Sed neque illud dicere possumus
quod unus quisque quod sua teneret
esse autem super omnia esset/ unus
autem supra omnes mundum/ neque
fuit aliquis neque fieri potest ut non
sit ei aliquis non subditus/ Primum propter
deum/ quia non credebat diabolus hoc
facere posse Secundo propter ipsum diabolum

Gaudium enim et gloria et potestas diaboli
in regno est nisi in superbia et in i-
nvidia in ira et in vana gloria et similibus
Ubi hec exercentur unum regnum di-
versis stare non potest/ sed necesse est
ut dividatur amplius/ Ubi autem
hec non exercentur diabolus non colitur
neque regnat/ Quomodo ergo sibi re-
gnum tolleret et illi daret/ Deinde
quod si fuisset tunc in mundo aliquis
regnum teneret Nam et si potuisset
dare et et tollere potest divitias/
sed neque dare neque tollere potest divi-
tias/ putas non sed voluit tollere
Iob 1 et 2 divitias Iob/ sed non potuit nisi
cui permissum est/ Numquam non voluit
Mt 4 et 19 et sequentibus si potuisset tollere regnum de manu
David/ ita vero non est in manu diaboli neque
Pro 8 regna illius Scriptum est enim per me
reges regnant et per me tyranni sci-
bunt iusticiam Sed ea que per iniustitiam
aguntur in mundo ut puta per furtum
aut per iniuriam acquisitas divitias
aut aliqua proditione animae tue
suscepisti honores/ illas tibi di-
vitias diabolus dedit sed non ipse di-
vitie diaboli sunt sed per missiones eas
Res autem ipse ipius sunt ...
ipsas ad probationem sanctorum et peccatorum
Et sunt duas condiciones posuit
in medio/ ut et diabolus possit illas
dare et deus Nam deus potestate
diabolo non absolute dimisit ut si quid
cum peccato acquiritur per diabolum dentur

Dum autem sine peccato p. d. n. Erat enim oculos et aures et os et cetera membra, inter duas conditiones sic traxit in medio iter et dixit: apiat oculos hominis deus. Dixit enim ad turpem rem apiat oculos diabolus, aperuit oculos eius. Si autem ad iusticiam deus. Sic ergo per hec membra nostra iniquitati adversarius agit. Sed hodie nobis iam membra nostra diabolus sic. Si enim bene consideres magis diabolus male ipse fecit in prauitate hominis quam in prauitate diaboli. Nam diabolus non quibus ipse vult dominatus dat, sed qui voluit ab eo accipere. Homo autem in prauitate sua acquisivit eas accipere ad uoluntatem suam adeo. Tunc dixit illi Ihesus: Vade retro sathana. (De ut^e 6) Scriptum est enim: dominum deum tuum adorabis et illi soli seruies. Et sine temptando diabolo ponit dicens Vade retro sathana, ut ne progrediatur ulterius temptans. Diabolus autem sicut iracundus est, intellige non quasi obediens ad preceptum recessit, sed aut ipsi diuinitas aut spiritus sanctus qui erat in eo expulisset inde diabolum. Quod ad nostram consolacionem perficit magnum, quia non tantum dominum hominis dei temptat diabolus, quadam vice sed quadam propter ipsius permittit eum diabolus enim quando ad se, numquam cessare temptans. Nec enim sed aliud acturus non manducat nec dormit

nisi opus aliquod aliud operatur, iustum ut temptet, ut fallat, ut subuertat. Hoc est cibus eius. Hic honor et gaudium. Nam propterea infatigabilis est in malo, sed manus dei repellit eum. Et si permittit eum paulisper temptare, propter fidem temptandum tamen repellit eum propter infirmitatem nam. Adhuc vide eum in prima temptacione perpessus fuisset temptacionis iniuriam dicente sibi diabolo: Si filius dei es, dic ut lapides isti panes fiant, non est exasperatus neque increpavit eum, sed ad secundam exaltatus est, sed sustinuit et minus sumpsit. Postea tamen contra verbum temptacionis contra deum dicit excepta. Valet et iustum quando esset iniuriatus dicente diabolo: Si filius dei es, mitte te deorsum. Turbatus non est, neque increpavit eum dicens: Vade retro sathana. Nunc autem quando diabolus dei presumpsit sibi honorem dicens: Hec omnia tibi dabo si cadens adoraveris me, et hoc quesiuit sibi fieri quod soli deo fieri debuit, exasperatus iratus est et increpavit eum et repulit dicens: Vade retro sathana. (De ut^e 6) Scriptum est enim: dominum deum tuum adorabis et illi soli seruies. Ut nos discamus illius exemplo iniurias nostras in iniurias illatas ab hominibus sive in dicto sive in facto magnanimiter sustinere. Irasci in iniurias et contemptum neque usque audire dictum sufferre, quam in propriis iniuriis

esse quempiam / paciencie laudabile est
dei iniurias dissimulare nimis est
impium Circa aliud Tercio simpliciter dixi
de temptationibus quibus temptatus
est dominus Nunc breviter perstringamus
quid ad nostram edificationem significat
Christi temptationes Et sequitur dixi
corporis tamen ieiunium esse abstinere a
cibis Est autem ieiunium abstinere
ab omni malicia / quia sicut caro de-
lectatur cibis / sic spiritus eternus peccato
Dicitur enim esse abstinenciam peccatorum
Secundum hoc ieiunium Christi in nobis intel-
ligimus esse abstinenciam peccatorum Ope-
Gen. 3 — cum manducacio ade de ligno sciencie
boni et mali prohibitum ab omnibus re-
cepta aperte est peccati prohibiti Con-
sequenter et ieiunium Christi intelligendum est
in nobis abstinencia a peccato Et / sic ieiunium
abstinencia est rei male sine dubio
et desiderium eius esuries est spiritus /
et visus spiritus rei intelligitur panis
Proponens ergo ieiunium sibi Christus / et non
suspectus de fideiussio panis / a dyabolo sibi
proponi hoc nos docet / ut si aliquis
filius nostri ut potest filius dei opus
eligens magnum operetur medio statu
sicut dixi supra et proposuerit
se abstinere ab aliquo usu corpo-
rali et delectabili quod est ieiunium
propter verisimilitudinem dei mandatum
ne interrupat Dicit autem loquente
in cogitationibus suis dyabolo et ad usum
rei illius pro voluntate interrupit / verus

Temptacio nostri ut x' quod significat ad nostram instructionem

peccavit postmodum / quod verum est et peccatum
sibi esse dicit ad usum hoc lapidem
in panem Et quamvis ab illa re
se abstinere decrevit / quia utique
potuit sine peccato si non decrevisset /
tamen quia quis decrevit abstinere
ab illa usum illius rei videtur
esse peccatum i. lapidem / propterea si
usus fuit eo peccatum sibi suspicit
in usum i. lapidem sibi mutavit
in panem distinctionem magis
quam interim Dicit et Apostolus de
in licitis videntur permittentibus
Mathei 7 — dicit Eve cum delusiment Christi
nube nolite habentes dampnacionem
quia fidem irritam fecerunt Et de
panes desiderium suum quasi esuri
tionem rudebat dyabolo in cogitationibus
suis / sibi persuadenti quia non
usu rei illius solo vivit homo
perfecte / et si vivit secundum corpus
vivit / et non secundum animam / ple-
nissime autem vivit in obseruan-
cia mandatorum dei Et ideo forte
non simpliciter dicit / dic ut lapidi
ut fiat panis ut de qualibet
lapide dixisse intelligitur Sed ita
dic huic lapidi i. quem ego tibi
ostendo Item assensio super templum
moraliter intelligitur pro altitudine
cordis sanctorum ad sanctitatem Dicitur
autem super pinnaculum templi ex
altitudine ipsius mentis eius cum
quibus inflatus fuit sic ut sanctus

et glorificatus fuerit quasi con-
sumatus, ductus est a dyabolo qui
supra templum et qui existima-
uerit se consistere in sanctimonie
summitate et ipsa estimatione
iactantie fuerit remoratus po-
situs est supra pinaculum templi
et stat ibi. Conuenienter autem
et ordinate exposuerunt euange-
liste proquam eum exposuerint
exposuerunt primum in temptatione
ieiunii superasse dyabolum ex
sequenti loco exposuerunt ductum
esse a dyabolo super templum, quia
victoria temptationis et ex
pletio alicuius operis magni
glorificationem operatur, et fit ia-
ctantie. Quod videns christus ieiunium
uoluntarie suscepit, super templum
(at enim) dixit dyabolus ut et tu qui
filius dei es adicias, quasi moraliter dicat
le, id est ad abstinentiam laudabi-
lem rei tue dum sponte prodibis
et alacriter extolli, ante ad fasti-
gium non acquiescas, quia nemo
se extollit ad altitudinem status
nisi ducente dyabolo. Nec enim christus
ideo acquieuit duci et constitui
super templum ut moraliter imitator
eius existens per iactantiam cordis
tu ascendas ad altitudinem
status. Nec enim uolens ascendit
quantum ad corpus set ductus acquieuit
duci et statui supra pinaculum
templi et audire sapere verbum Si
filius dei es mitte te deorsum ut
tibi ostendat exaltationis precium
ineuitabile .i. ut demonstraret
tibi ruine periculum quod omnes gloriantes
subsequi solet. Sicut testatur scriptura dicens
Pro 18 Ante ruinam exaltatur cor hominis et
ante gloriam humiliatur. Consequenter
Luce 14 et 18 dicit dominus Omnis qui se exaltat
Mat. 23 humiliabitur et qui humiliat exaltabitur.
Si ergo times ruinam de fastigio
status fuge exaltationem cordis
ad sanctitatem, et non patiens ruinam
de fastigio status. Cur autem omnem
iactantiam subsequatur ruina causa
est manifesta. Cum in omnibus qui con-
fidens est in operibus suis et gloriatur,
qui autem securus est, non timet, et
qui non timet nec cauet, qui autem
non cauet qui non super autem plantatur
a dyabolo eicietur. Et qui autem nichil
se existimat esse in inferiori templi
parte consistens, quantum ad se causa humili-
tatis, solicitus est de se, qui autem solicitus
est et timet, qui autem timet, cauet
sperat se ipsum et non sinit se duci
a dyabolo super templum. Talis fuit
1 Cor. 4 ille qui dixit non ex iam perfectus aut
iustificatus sum autem. Si ergo pa-
ulus timuit se dicere perfectum esse
quis audeat se estimare perfectum.
Si ergo perfectus filius dei es, et
aliquam laudabilem abstinentiam
suscepisti quasi exerces necessitatem

Super duabus temptacionibus dum temp-
tatus est christus te ut non intrupans
opus tuum sed ad perfectum deducas
Cum autem perduxeris ad perfectum
non glorieris. Est autem mediocris
es plus/ et nullum aliquis es affec-
tare potuit contra me temptacionem
tercia temptacio christus te ductus est super
montem excelsum et audiuit
verba perniciosa hec omnia dabo tibi
si procidens adoraueris me ut tu Mt 4
non magnus et altus et magnus
esse in hoc mundo fieri. Ascensio
enim montis illius est passio ad
magnitudinem et altitudinem diuiciarum
et glorie huius mundi cum ipsa passio 1 Tim 6
eorum de superbia cordis descendit
Et vide quo per ordinem dicat prius
ductus est super montem deinde gloria
mundi ostensa est ei/ ultimo loco
porta est ei condicio/ ut si adora-
ret diabolum omnia fierent eius
Sic et tibi contingit qui magnus
et altus festinas fieri in mundo et
ascendis in montem que diabolus sibi
elegit ad seducendum. Cum enim
vis fieri altus et magnus quod est
ascendere in montem diabolus ducere
incipit die hac nocte cogitare
de diuiciis acquirendis et suscipien-
dis honoribus/ et mittit oculos mentis
tue/ per illa vniuersa conprehendere. Deinde
quod princeps huius mundi gloriosi et
regni sui tibi ostendit. Cum autem
senserit te diuiciis cogitacionibus

huius mundi inquinatus cordem bo-
norum bonorum accessi. Ultimo
loco tales tibi prouidet causas
ut necesse sit tibi si volueris
illa consequi/ diabolum adorare
relinques fidem dei/ et sumes
dyabolus/ id est negliges iusticiam
dei. Si autem eliges adorare
deum, iusticie eius et sumere ei
seruire mandatum ipsius illa omnia
non sequeris. Vnde dicit apostolus: Ob-
secro vos fratres studium habere
quietis et negocium vestrum et ope-
randi manibus vestris, et vllius de-
siderium sit vobis adeo qui
fortes sunt. Ceterum habentes
autem alimenta et quibus tegamur
his contenti simus. Nam qui diui-
tes volunt fieri incidunt in tempta-
cionem et laqueum dyaboli et desi-
deria multa inutilia et noci-
ua que mergunt homines in
interitum et perdicionem. Radix
enim omnium malorum est cupiditas
pecuniarum quam quidam appetentes
erra fidem naufragauerunt.
Ergo omnia ista promissa sunt
et omnia hec contempsit ut ne
gloriam dei diabolus daret/ ut et
tibi etiam si totus mundus fuit
datus tibi ut diuitias deum/
non facies amplius diuitias quam
gloriam dei. Nec enim iustum est
christus creaturam dimittere creatorem

Angeli boni et mali semper assistunt homini

propter creatorem creaturam. Cum
deus dimittat dare tibi potest diminuere
autem tibi dare demum non possit.
Non enim Christus se temptatus est, de
propter nos et non sibi vendicat
sed nobis. Tunc reliquit eum diabolus
et accedentes angeli ministrabant
ei. Non dicit et descendentes angeli
ministrabant ei ut ostendat quia
semper ad ministerium eius erant angeli
intenti sed tunc precipiente domino
cessaverunt abesse ut locus diabolo
ad se subeundi daretur, ne forte
videntes angelos circa eum non
appropinquaret ad eum. Preterea in-
visibiliter sit cum homine [illegible]
Duo enim sunt angeli permanentes
in homine bonus et malus. Reg. Gre. II
Quamdiu circa nos est angelus
bonus numquam nos in temptationem
impellit angelus malus.
Quodam autem dispositione dei re-
cedit aliquantulum angelus
bonus, malus autem non recedit
sed abscondit se in invisibilem.
recedens autem diabolus. Cum si
voluit angelus bonus adiutorio
non videtur. Subtraxit ergo se
ut det diabolo licentiam temptandi
et stans expectat temptationis
adventum. Quando autem aliquis
concupiscentia male rei ascendit
super cor tuum et pulsat aliquod
genus peccati, non est circa te angelus
bonus sed diabolus loquens in corde
tuo temptat te primum et compellit.
Si tu ergo permanseris constringens
cor tuum magis autem diabolus in corde
tuo constringens tu te non poterit
superare. Descendet autem. Si vero tandem
concupiscentia recepit cor tuum insultare
quia evasisti, et quod quidam sonus
ante tacentem letatur, et gratias agit
deo, recognoscens quia autem recedet
diabolus, et post temptationem victo
statim accedens angelus ministrat tibi.
Cum autem ministrabant ei angeli
scimus autem in quibus rebus autem illi
ministrabant, scire non possumus [illegible]
ad similitatem ministrationum quoad
nos et per angelum Raphael sanatur
Thobiam. Eum autem ad receptionem
[illegible] eum ad effugationem demonum
eum quidem multa opera sua per angelos
facit verum est. Angelus autem in
sanctitatibus ipse facere videtur qui dat
illis faciendi preceptum et potestatem.
Tamen manifestissimum est quia et
si ad opus eius ministrat ei non
propter necessitatem impotentie eius
ministrat ei sed propter potestatem eius
ipsius honore. Etiam ministrat ei
non adiuvat eum. Cum audisset
autem Ihesus quod Johannes traditus
esset recessit in galileam. A quo
sine dubio adeo, quia in divinis

sanctum nemo potest aliquid nisi tradi
derit enim deus. Nam peccator in
peccatorem forsitam quia licet est va
lidus sustinentia dei peccator in vermem
autem dei sine dubio nichil potest
quia peccator est omnium spiritualium
Mat. 10 nisi. Nam enim dicit alibi. Nonne
duo passeres asse veneunt et unus
ex eis non cadet super terram sine
precepto patris vestri quanto magis vos
incredule fidei. Vestri autem capilli
numerati sunt omnes. Omnis homo
consuetudinis fuerit malus prius sepe
faciat aliquam iniquitatem quam tardi
or est ad opus iniquitatis. Cum si se
mel cepit facere iniquitatem iam
paratior fit ad omnem opus iniquitatis
quod. Sicut enim bestia quamvis
sit natura fera tamen si excitata fuit
non faciliter se super homines iactat
Sed autem homines accepit ante aliqua
bestia sanguinis accepit gustum
iam si viderit homines statim aliquem
mortem currit super eum. Sic et
herodes et si prius erat iniquus
tamen postquam cepit adulterium fuit
est exasperatus opus pessimum
est ausus facere. Johannem decolla
vit in carcerem se ipso iniquior et
audacior sibi metipsi factus cum
omnibus convivantibus sibi in
morte Johannis. Quod sicut Jhesus
decessit iudeis non quia timebat mortem
sed propter duas causas primo ut

Exemplum de
fugiendi periculum
dat duo [illegible]
propter duas causas

passionem suam oportuno tempo
re servaret deinde ut nobis fugiendi
periculum daret exemplum non quod
ille timebat periculum temptacionis
sed quia nos non audieramus
temptacionem. Videns ponere
viam iustitie passit quasi ingredi
ut nos eum sequamur quasi desti
pulo. Manifestum est quia non con
sideravit quia tempore sancte potuit
et non nos desiderabit eius esse non
poteramus sequi eum non preuale
res. Et relicta civitate Naza
reth venit et habitavit in Ca
pharnaum in finibus zabulon
et nepthalim ut adimpleretur
Ysa. 9 quod dictum est per ysaiam prophetam
Terra zabulon et terra nepta
lim viam maris trans iordanem ga
lilee gentium. Sicut docet
hystoria hee tribus ante decem
transmigrate sunt in babiloniam
Debuerunt ergo omnes quos
ante ira dei percussit ipsos primum
misericordia dei visitavit. Et qui
qui primum ducti sunt in captivitatem
corporalem ipsi prius de spiritua
li captivitate reducti sunt. Populus
qui sedebat in tenebris vidit
lucem magnam et qui sedebant
in regione et umbra mortis
lux orta est eis. Sedebant
ante in tenebris iudei qui erant
iniqui sub lege dei iustitia non
erat manifesta et si erat ibi

iusticia / tum figuris quibusdam
et misteriis rerum carnalium
fuerat cooperta. Et tale est cum
misterio incarnationis christi. Tene
bre enim erant maxime / secundum
legem / que non ad manifestandam
dei iusticiam fuerat data sed ad
puniendum duriciam cordis eorum
mt. 19 sicut ait dominus propter duriciam
cordis vestri moyses etc. mandat
et non ad salvandos eos sed ad
coarctandos ut mediati per legem
non cognovissent lumen quod ma
nere habent. Vel dic aut in tenebris
in pietas lumen magnum id est populus
quia multa lumina fuerunt inter
iudeos. lumen fuerunt moyses
et Ihesus / et ceteri iudices prophete et
omnes doctores / lumen ut eorum
quos illuminat doctrina sicut scriptum
mat. 5 est / Vos estis lux mundi. capitulo v.
Ante lumen est populus / in regio
ne autem et in umbra mortis
sedebant gentiles / aut quia
inhonestates mortiferas faciebant
aut quia ydola colebant et
demones / quorum cultura ducebat
eos ad mortem eternam / Iudei autem
qui secundum legis opera faciebant
ideo in tenebris erant / et in regi
one et in umbra mortis quia
non erat quod iusticia quam facie

bant / tum facientibus eam et si gloriam non
dabat mors non contingebat / quia dei
erat mediata / Umbra autem mortis
estimo peccatum ydolatrie / Vel dic enim qui
vivunt in cognitione dei et christi quam
ius agnitio ipsa sit vita / tum donec
sunt in seculo isto / non sunt in vita vi
sed in umbra vite / quia per fidem am
1 co 13 bulant et non per speciem et per speculum
et in enigmate vident non facie ad
faciem. Sic qui in erroribus doloris
vivunt / licet ipse error sit mors tum
non dum sunt in vera morte sed in umbra
ps. 43 mortis / testatur propheta dicens Et declinasti
nasti semitas meas a via tua et coop
eruit nos umbra mortis. Quare cum
dubio operuit enim ignorancia di
vinus via de via dei fuerit declinata
Regio autem mortis mundus est iste
Sicut enim terra illa vivorum est de qua
ps. 26 dicitur Credo videre bona domini in terra
viventium. Sic terra hec regio mortis
est propterea ad plenum deo placere
non possunt degentes in ea / quia
ipsi et si vivi sunt propter opera
viva et fidem christi / tum quia in morte
vivimus tum quia principaliter contaminati
sumus / ideo et paulus dicebat Ad
ro. 7. Rom. vii. c. ad finem Quis me
de corpore mortis huius liberabit
Corpus enim hoc est mortis / quia
non vitalibus sed mortiferis voluptatibus

voluptatibus est subiectus. Et vide
quid ipse dixit propheta iudeos quidem
vidisse lucem magnam gentibus
autem ortam esse apud iudeos enim erat
agnicio filii dei, non autem videbant
eum, quia sedebant in tenebris
legis aut peccatorum. Apud gentes
autem numquam fuit agnicio filii dei
Iudeis ergo quod dixit visa, gentibus
autem orta. Dicitur autem Caphar
naum iuxta fines iudeorum et gentium
posita est. Exinde cepit Ihesus
predicare et dicere Penitenciam agite appro
pinquavit enim regnum celorum. Exinde
i. ex quo testificatus est a Iohanne
nec enim predicare credibiliter potuit
nec testibus patris contentus, nisi testifica
tus fuisset ab eo, quia nemo po
sset esse testis alterius idoneus
nisi ipse qui testificatum fuit ab
altero. Testificatus est autem ab
eo sic: Ecce Agnus dei ecce qui
Io. 1 tollit peccata mundi, ut omnis qui
ordinatur ad predicandum bonum testimonium
habeat apud eos, et ab hiis qui sunt
1 thi. 3 foris sicut dicit apostolus. Tamen enim
verbum vivit ipsum solum salvat ver
bum autem bonam secundum opinionem multos
edificat. Quid enim prodest si bonam
vitam agendo te vivum salvas et
malam famam habendo plures
scandalizamus. Tunc cepit Ihesus

Mat. 3 predicare. Hoc quia in aqua baptizatus
est et a Iohanne in spiritu autem apparuit
ut possit de illo alios baptizare
secundum hominem dico, quia si non
fuisset baptizatus alios baptizare
non potuit. Unus autem indiget vesti
ad induendum, aut quo medicus
alterum faciet divitem. Dicit ipse qui
baptizatus non est. Unus alteri potest
dare baptismum secundum hoc ut di
xerit dictus, quia ubi est fides
illic est ecclesia, ubi est ecclesia ibi
sacerdos, ubi sacerdos ibi baptismus
ubi baptismus ibi sanctitas, ubi autem
fides non est, nec ecclesia, ubi ecclesia
non est nec sacerdos, ubi sacerdos
non nec baptismus est. Quod ergo
reprehendit, quia secundum baptismum
quid non intelligit. Quod est primum
Exinde cepit Ihesus predicare, postquam
autem temptatus, sicut autem
vicit in deserto avaricia superavit
in monte vanam gloriam repulit
in templo. Ut nobis ostendat
quia qui vincit sic potest dicere
post quam secularibus bona contempnit
qui vanam gloriam non desiderat
ille debet Christi vitam facta
Christi iusticiam predicare, qui contrariis
viciis carnalibus omnibus dicit non
placatur flamma succenditur
Item ex quo traditus est Iohannes

ex tunc predicare cepit. Nam si
vivo Johanne predicare cepisset,
sine dubio vilem fecisset Johan-
nem, vel videretur predicatio eius esse
superflua quantum ad istius doctrinam,
quemadmodum sole vivo tempore lux cum
lucifero oriatur, gratiam luciferi
celat. Tamen sapiens medicus predica-
tionis sue suspendit initium, quod predi-
care conspectum erat Johannes: Penitentiam
agite, appropinquabit regnum celorum,
non ut conculcet Johannis doctrinam,
sed ut magis confirmet. Nam si
adhuc illo vivente hec eadem
predicasset, forsitan conculcare videre-
tur. Aliud autem quia eo recluso incipit,
non conculcatio sed confirmatio invenitur.
Confirmat autem doctrinam Johannis ut
testem verum fuisse demonstraret.
Nam si Johannes est verus testis,
testimonium eius verum est quod dixit
de Christo. Si autem falsus est testis,
et omnia glosa falsa fuerunt que
dixit de Christo. Ergo dum Johannis
doctrinam confirmat Christus, se ipsum com-
mendat. Penitentiam agite. Creator huma-
ne nature scit quid necessarium
sit humane nature. Sciens enim
dominus quod nullus hominum perfectionem
iusticie perveniat, sed dum sequitur
delectationem carnalium, contemp-
nit gloriam spiritualem. Ideo non
statim iusticiam predicavit, quia
omnes cognoscebat, sed penitentiam qua
omnes homines indigebant. Omnis quoque
homines contra iudicium dei auxilium est
dicere: Quia ego volo bonum esse et
non possum. Dominus enim qui in primis
iusticiam sed penitentiam predicavit, non nature
ignorantie sed voluptatis culpam imperio
ubique esse demonstrat. Penitentia enim est
correptio est voluptatis, non est emendatio
nature. Esse primum creator dominus
intendit in mundo ut sui operis
culpam emendaret, non mans errores.
Appropinquabit enim regnum celorum,
id est beatitudo regni celestis, quia parari
sunt fidelibus deus. Ac si dicat: prepa-
rate vos penitentia ad percipiendam
beatitudinem regni celestis, quia appro-
pinquabit tempus mercedis reddende. Vel
mala timentes aut bona concupiscentes
attendite, quia appropinquabit regnum
celorum. Ut vos mala non terreant
vel bona delectent, aut si regna non
concupiscatis, vel tormenta timete.
Gaudeant iusti quia iam fini-
untur mala eorum et incipiunt bona.
Lugeant peccatores quia iam bona
transierunt eorum et incipiunt mala.
Et merito non timuit homines iusti, quia
mala passi sunt cum et perire esse
nobis iustis quia mala. Nam
recordatio transactorum malorum non
solum iuvat, sed adhuc magis
delectat. Nam mala quamdiu
presentia sunt gravia videntur. Cum

Penitentia quid sit

bene iusfacta fuerunt recordatio eorum
gloriatio est / aut quid prosunt peto-
ribus quia bona sua transierunt tu
reperiunt esse in malis / nam recordatio
iusfactorum bonorum / non solum adiuvat /
sed adhuc amplius gravat / Nam quod
dum putatur sunt delectabilia videntur
tum bene iusfacta fuerunt recordatio eorum
magis affligit Et ista predicatio
prime qualem fructum genuit ipse se-
minavit verbum prime / et in macedonia
minavit verbum prime / et inmaca-
tos peccatores iustitie messuit Ambu-
lans autem Ihesus secus mare vidit
duos fratres Symonem et Andream
Quicquid aliquis dicat aut faciat
vocat apostolos ut nihil eos lateat
nec verborum proprie nec operum nos
videmus et audimus non loqui videt
eos non corporaliter sed spiritualiter
Non ad facies eorum / sed ad corda respi-
ciens Et elegit eos non quasi apostolos
sed quia apostoli poterunt fieri Sicut
artifex si viderit gemmas preciosas
et non dolatas / eligit illas non
quod sunt / sed quod fieri possunt bonum
in proposito .i. non adhuc ordinatum /
non contempnit Sic et dominus videns
illos non opera eorum elegit sicut
corda eorum directa recta et future
dignitatis gratiam artificium sui ope-
ris prophetavit ut intelligamus quia
non solum ista secunda piscatio spiritualis
adhuc erat eis donata / sed etiam

prima illa corporalis deo providente
in eis erat ordinata Nam sicut
qui rete iactat in aquam nescit
quos pisces comprehensurus est sed
quos deus transmittat illi in
tant in rete / Sic et doctor
qui divini sermonis rete super
populum iactat / nescit qui sunt
accessuri ad deum / sed quoscumque
deus excitaverit illi adherent
doctrine Ergo sicut in piscatione
labor solus requiritur piscandi /
deus autem transmittit capturam
Sic et in doctore nihil requiritur
nisi in sacra doctrine / populum autem
non corrigit homo sed deus Sic enim
dicit dominus per prophetam Dic hec
ad Ihesum filium Iosedech sacerdotem
magnum Iosedech sacerdote magno
Si bene custodieris atrium
meam dabo tibi qui habitant
in ea / Et ait illis venite post
me faciam vos fieri piscatores
hominum .i. doctores In rethe ubi
comprehendatis homines de hoc mundo
falso et fluctuabundo et tempe-
stuoso et instabili et perfido et
semper periculoso / et venient homines
tuto / ubi homines non ambu-
lant sed feruntur inviti / quia
nolentes violentia eum duci
concupias multas tempore premit eos
mentis sic facturo cordi vellet

.:. plura quere in mat ad medium

act 4

zacharie 3

Vestre opo piscatum dicit homines p(er) h / hominum piscatores

tatu/ quia in delectacione compellit
ad mala opera ut homines alterutrum
se comedant sicut pisces semper
forciores devorant infirmiores
ut tu scilicet vivet in terra fructifera
corporis christi scilicet membrum corporis
eius/ et in terra fructifera in terra
dulci/ et super tranquilla ubi non est
tempestas ad mersionem/ nisi for
te ad tempestacionem fidei et pacien
tie fructificacionem ubi homines
ambulant non feriuntur ubi se alterutrum
non comedunt habitantes sed fovent
Ecce de vobis evangelium in manibus
vestrum/ et alterum retibus divisarum
formarum et obligatarum parabolarum
virtutum ad invicem ad vinculum
doctrinarum Narracionibus tribus
quasi hic hinc et illinc dispersis
texturam nimis mirabilibus et promissio
nibus beatitudinum que quibusdam modis
indissolubilibus colligatum pro psychis
et occultarum cogitacionum cogi
tacionibus demonum confessionibus
et resurreccionibus mortuorum/
nimis confortatum ita ut in sinu
suo tutissimo diligens possit
racionabilium hominum continue cap
turam/ non ut de rete ex aliqua
parte exeundi occasionem querat
per aperturam aliquam neglectam
aspectu sancto qui texuit ipsum
Hoc dicit aliquis intrasse Non

sine causa secuti sunt christum talia
promittentem Quid enim minora tibi
promittit Nonne si bene consideras plus
regnum celeste tibi promittit Nonne
angelicam vitam/ Nonne hereditatem
eternam/ et quare non quereris eum
Sed illi secuti sunt qui celestium bo
norum amatores erant non terrenorum/
qui autem eum non sequuntur quia
non celestium sed terrenorum amatores
homo enim carnalis nullum bonum
credit esse bonum nisi carnale bonum
et nichil quod credit esse solidum
tum/ nisi quod est super terram Non
ergo illi doctorum cupierunt honorem
sed doctorum operis lucrum sicut eventus
ostendit Si enim apostoli honoribus
apostolatus sui secuti sunt/ sine dubio
apostoli eciam cupierunt honorem
Si autem non solum apostolatus sui
honorem secuti non sunt humilitatis
causa. sed eciam propter hominum salutem
et gloriam christi passi sunt diversa
supplicia manifestum est/ quia tunc
non apostolicum honorem concupierunt
sed questum apostolica operis et laboris
Sciebant enim quia preciosa est anima
hominis/ quia grata est apud deum
salus ipsius/ quia mercedis est
hominem edificare sedem deum concupi
erunt et secuti sunt In autem
non conceptio talia Quid enim

divitias di/ligere et Christo / placere nemo / potest

desideres alterum posse salvare qui
teipsum salvare non curas. Et relictis Jo. 17
retibus suis secuti sunt eum. Ne
aliquis forte dicat Aug. non possem Jo. 13
divitias diligere et Christo placere, ideo
relinquentes retia sua apostoli nos
docuerunt, quia nemo potest terrena
possidere et perfecte ad celestia properare.
Considera quod inter celum et terram
aer medius constitutus separat
creaturam utramque ut videatur quia
inter celestia et terrena mala potest
esse convenientia. Celestia enim spiritualia
sunt et levia et naturaliter semper sursum
potentia. Terrena autem ponderosa
sunt et semper deorsum deponentia.
Si spiritualia teneres sursum tendun-
tur, si terrena, deorsum te deponunt.
Ideo igitur reliquerunt retia ne magis Exo. 28
eis facerent impedimentum laboris
quam adiutamentum utilitatis.
Et procedens inde vidit alios duos
fratres Jacobum Zebedei et Johannem
fratrem eius cum patre in navi compo-
nentes retia et reficientes. Similiter
vocavit eos. Erant enim huiusmodi
tunc delectatione dilectione to-
tis cordibus arte officio pares fraternitate
proprietate communi. Ideo simul vocavit
et istos ne tot bonis verbis convictos
desilis vocatio separaret gratia se
aliquis debat dispari fratrum utilitate
locutus est, cum omnibus etiam proprie
in caritate fuerat construenda.

Sicut ipse dicit: Hoc est autem manda-
tum meum ut diligatis invicem
sicut ego dilexi vos. Et iterum:
In hoc cognoscent omnes quia discipuli
mei estis si caritatem habueritis ad invicem.
Sicut enim in corporali edificio
lapis ad lapidem cemento iunctus
recte construitur, sic in edificatio-
ne ecclesie fratres ad invicem conectuntur cari-
tate mediante. Ideo super fraternitatem
caritatis ecclesie componunt fundamenta
ut radicibus caritatis ex uberius
quasi humor ascendat in ramos
eis. Et hanc supernalem caritatem
et non solum pregravem sed etiam primam
in patris caritas amor habeatur.
Sic enim fecit deus in veteri te-
stamento, edificatur enim templum illud
per legem super Moysen et Aaron
fratres posuit edificationis initia.
Cum autem habundancior gratia futura
erat novi testamenti quam veteris,
ideo illud quod templum edificavit
super unam fraternitatem, hic autem
super duas. Componentes retia,
quod est maioris paupertatis indicium,
quia vetera componebant quia nova
unde emerent non habebant. Et
commendamur eorum proprietate pertinet
in tanta paupertate sic patri suo
succurrebant ut secum eum habe-
rent in navi, non ut ille eos
adiuvaret in opere sed ut ipsi

illum consolentur consolarentur sua
pucca Tum aute illi quod rese
runt mittentes rethia ponuntur
ewangeliste isti aut componentes
Non me racione esse hic credo magnie
tu poteras dice sine dampno
aliquo intellectu Et ibi vidit
illum et illum et non dicit compone
tes rethia Item estimare illos
quod quasi velociores ad predicand
quia iam erant mittentes rethia
istos aute quasi pigriores quia
adhuc componentes erant rethia nec
sunt ausi quia dicam illorum talem
cognoscere e salis popl Vel forte
quod ipse petrus illi dicti sunt mitte
tes rethia isti aute ipse Johannes co
ponentes quia petrus predicauit
tum ewangelium et non composuit Jacobus
et predicauit ewangelium et ipse composuit
et non solum composuit sed ceterorum
ewangelistarum rethia ipse composuit
Nam euangelium humana scripsere
sola composuisset esse commistum
eis/ecia duina eius ipius ut
illam derelinquerent spiritus sanctus
stadili appertura in eis unde
pisces egrederentur Et ut ymo
dicam ex sup intextura rethis
obvissimus ex eundem composuit ei
quasi plumbea grauamen ex
tingwibilia flamarum et

ry mortalium humini supplicia
ponderosa ut possit humanorum corde
penetrare per studium At illi relictis
retibus et naui secuti sunt eum vide
quia petrus quod et andreas dicuntur
reliquisse rethia Jacobus aute et
Johannes patrem et nauim Tria sunt
enim quatenus omnia que relinquere
debet qui venit ad opus/actus car
nales substantiam mundialem parentes
carnales/Per rethia enim piscatoris
actus carnales relinquendi significatur
per nauim aute substantiam mundialem
per patre vero omnes parentes Et
vide quia prius rethia relicta signa
tur/per ea nauis/in tercio loco pater
quia prius debent actus mundiales
relinquere/isti sunt enim qui precipue
nocent ad spiritualia/Secundo substantiam
qui non tantum nocent aliquibus hominem
immo quando ago aliquem actum
tum ex hac causa hic nocent In nouissime
parentes qui et ipsi quandoque nocent
tum minus nocent quia diuicie et
actus huiusmodi scilicet Reliquerunt ergo na
uem/ut fierent ecclesie naues gub
natores Reliquerunt rethia ut iam
non pisces apportarent ad ciuitatem
terrenam/sed homines ad ciuitatem cele
stem Reliquerunt et patrem ut fierent
spirituales genitores Et
trahebat ihesus totam catholicam

Omnibus rex pugnaturus contra adversari-
um regni sui primo congregat exercitum
postea vadit ad pugnandum. Sic et
dominus contra dyabolum pugnaturus
primo congregavit apostolos et sic
cepit per totam galileam predicare

Dyaboli oppugnacio est vitale peccatum

Oppugnacio enim dyaboli est peccatum
to vitale / sagitta mortifera est
visceribus eius / sermo iusticie dei
directio eius est opus signorum / spoliacio
peccati eius est conversio fidelium. Et
rex quidem terrenus congregat exercitum
ut eorum laboribus ipse gloriam consequatur
Iste autem congregavit apostolos non ut
eorum laboribus ipse gloriam consequeretur
sed ut suo labore illis vitam eternam
prestaret / Circuibat totam galileam sicut
studiosus medicus qui circuit egrotantes
singulis convenientes passionibus adhibens
congruas medicinas / quia debiles
illi ad medicum venire non poterant
Et dicitur quod circuibat singulas re-
giones. Nos autem qui sumus vice
tuarum regionum pastores. Et si regi-
ones circuire necessarium non habe-
mus singulas species passionum perscru-
tari et considerare debemus i. diligenter
attendere que sunt in populo / qui ava-
ricie morbo laborat / ut aliquem
sermonem de malo avaricie faciamus
ad medicamentum sanitatis illius

qui avaricie stimulis agitatur
i. thi. 6. sermonem pauli sumat dicentis habentes
alimenta et quibus tegamur
his contenti simus. Item qui vo-
lunt divites fieri incidunt in
temptacionem. Item debemus illis
providere qui in populo carnalibus
libidinis febribus valde labo-
rant ut ad remedium passionis
eorum aliquod medicamentum in certa
proferamus de apotheca medicina-
i. cor. 6. li. Apostoli dicentis Omne peccatum quodcumque
fecerit homo extra corpus est
qui autem fornicatur in corpus
suum peccat. Et quemadmodum pa-
tres familias studiosi sunt in domo
sua quod unusquisque necessarium
est. Ita et sacerdotes singulorum mo-
res et actus considerare debe-
rent ut qualem medicamentum
necessarium sit subinferant. Cum
consolacionem cum increpacionem. Cum
autem asperiorem increpacionis
medicamentum portandum sedentem qualitatem
passionis illius non debet
indignari / quia nec infirmus
irascitur cum visus medicus si posu-
erit aliquam medicinam morden-
tem. Nec enim considerat asperitatem
medicine et irascitur. Sed considerat
benivolenciam medici / et sciat
nec quia prodesse illi desiderat

non noceat. Sicut autem infirmus
quamvis ipse venit ad medicum ex
parte iam sanus est. Sic et peccator
qui venit ad sacerdotem et doctrinam
aut penitentie medicamentum
corporis iam iustus est. Illud autem
gravius tenet infirmitas quem
sacerdos sequitur verbis, et ille spiritualium
verborum medicamentum non sentit
nec melioratur, sed quasi qui
stomachum patitur, quicquid mandu
caverit aut biberit totum vomit.
Sic et illa anima peccatoris quicquid
audierit statim de sensibus suis pro
icit foras. Sicut illi infideles
iudei de quibus dictum est. Omnem
escam abhominata est anima mea
eorum, id est omnem escam doctrine
inveniunt doctrinis et predicationis
evangelium. Aliud est docere, aliud
est evangelizare. Predicere docca
bat enim eos dicens iustitias
naturales quas et si ille non docet
ratio naturalis illos doceret, ut
puta castitatem humilitatem
et patientiam, et huiusmodi similia
que homines et si non audiunt
tamen a semetipsis bona esse omnes
intelligunt, sicut dicit Ad Romanos
c. ii Apostolus. Cum enim gentes
que legem non habent naturaliter
que legis sunt faciunt etc. Sed for
te dicas, si ea eos docebat que omnes
intelligunt quid opus habebat
eos docere. Audi doctrinam non
tam propter manifestationem veri obscura
rerum inventa est quam propter
excitationem cordis et sensus. Talis
enim humana natura ut puta per
voluptatibus delectationibus carna
libus in homine, scientia que est in con
scientie naturalis concluditur et quasi
in oblivione deducta, demonia
sopita appellatur, et ab dormit.
Cum ergo accipit doctor malis re
prehendere et repartitur mala car
nalia et ex desuetudine indicans con
passis delectationibus carnalibus
iterum scientiam in memoria eorum redu
cit et in sensibus reparat. Unde et
gladius dicitur sermo divinus, quia
quia sicut gladius carnes per
dit, sic et sermo divinus concupiscentias
carnales. Et quemadmodum sarculis
herbas de agro triticum carnales sunt
in illo. Sic et concupiscentia si perdita
ab homine iustitia in valescit, quia
sicut herbe suffocant triticum sic
concupiscentie carnales effocant
disciplinam. Vides ergo, quia doctrina
non novas scientias introducit sed ob
litas commonendo facit. Sic ergo sermo
humanus tota hic intuitu auribus
sonum prestans putas quid agebat

Que bona evangelium promittit

primo dicitur cum esset spiritus bonus
non tamen in cunctis sonabat sed in cor-
dibus operatus. Evangelizat
predicans misterium iusticie promitte-
bat. Evangelium est enim nuntium
bonum. Bona autem hominibus nuntiat
cum promittit eis beatitudo celestis
peccatorum remissio adoptio filiorum
mortuorum resurrectio, et immor-
talitas vite, hereditas regni
celestis et possessio glorie sempiter-
ne, societas angelorum et gaudium
spiritus, et fraternitas Christi et paterni-
tas dei. Hec enim antiqui ho-
mines manifeste non audierunt
nec sperabant, et ideo premia boni
operis non sperantes iusticie torp-
serunt laborem, et sustulerunt
se ad delectationes carnales
quia omnis iusticia molesta est
omnibus in carne viventibus. Propterea
labor iusticie non sustinetur nisi
merces laboris cognoscatur. Ideo
et ergo beatitudinem illis evange-
lizabat celestem, et corda eorum
ad graciam boni operis concita-
ret, et desiderium celestium premi-
orum. Aut dicas inspirans eis
prophetas de filio ipsius adventum,
ut ipsa in prophetacionibus doctrina
et doctrina esse, propter incarnationem
et evangelizatio propter demonstrationem
futurorum bonorum in ipso. Et

sanans omnem languorem et omnem
infirmitatem in plebe. Et dixit
languorem ad passiones pertine-
re voluit corporales, que aliquem
dicit, et omnem infirmitatem, ad
passiones autem spirituales non enim
graviores morbi anime sunt
quam corporis. Et siquis diversi-
tatis languores et infirmitates
potest eam utrique ad passiones
intelligere corporales, ut langu-
ores quod intelligerentur gravio-
res passiones, infirmitates
autem certa leniora. Sunt
autem dicens omnem languorem
omne genus scilicet gravium sive
levium passionum concludit. Aliquis
clausule autem additio est
superflua nisi. Unde quidem ad
corporales passiones intelligere
aliam autem ad spiritualem possu-
mus ut utraque clausula passiones
intelligere, ita .i. omnem languo-
rem sive corporalem sive spiritua-
lem et omnem infirmitatem sive
corporalem sive spiritualem, aut
infidelitatis aut puta quam avari-
cie morbis subditus est, aut
libidinis, aut vane glorie langu-
ore, ac patet. Cum autem
misterium dei vocationis ignorat
ille in finem infidelis habetur

Multi enim sunt qui possunt bona
facere et deo placere sed non faciunt
qui nescium vocationis dei ig-
norant et ipsi sunt infirmi. Quidam
autem sic passionibus carnalibus
sunt mancipati ut etiam si studeant
bene agere non permittuntur et ipsi
sunt languorem habentes. Sed
passiones corporales divinitatis
virtute sanabat, spirituales autem
verbo pietatis. Sicut enim medi-
cina corpori languenti, sic verbum
predicationis anime ignoranti. Deinde vi-
de quod non prius posuit sanans
omnem languorem et omnem inf-
irmitatem, sed primum docens et predicans
evangelium et postea sanans. Propter du-
as causas: primum quia mira-
cula virtutum edificant animas
sed verba pietatis. Illud autem pre-
mittit quod magis necessarium
estimatur. Deinde quia non verba
pietatis virtutes miraculorum
commendant, sed virtutes miraculorum
veritatem sermonis. Sicut ideo
credebat prius posse facere virtu-
tes quia veritatem predicabat.
Sed ideo credebat veritatem predi-
care quia poterat virtutes facere.
Et obtulerunt ei male omnes
habentes et curavit eos in

quibusdam locis poterat et illos
Mat. 4 curavit sicut est ibi. Et quotquot
tetigerunt eum sanati sunt. Hic
autem simpliciter dicit et curavit
eos, significans quia omnes curavit.
Sicut nominatus sapiens in medicis
intrans in civitatem et solius oste-
tatione doctrine sui artificii omnes
ad se venientes curat, et non cogi-
tat tunc de mercede accipienda
quam de opinione sua commendanda.
Dum enim manifesta fuerit fama
eius bona tunc secundum laborem
suum incipit exigere et mercedem.
Sic et dominus incipiens predicare
non secundum meritum quorundam sed omnes
indifferenter sanabat, videlicet sa-
nitatem. Deinde post fidei red-
debat dicens: Fiat
tibi secundum fidem tuam, videlicet vos
illos secundum postea autem spe-
rare erat quam venerat etc.

Videns autem Iesus turbas
multas ascendit in mon-
tem. Omnis artifex secundum professi-
onem suam opportunitatem operis
videns gaudet. Carpentarius
videns arborem bonam concupiscit
eam precidere ad opus artificii
sui. Agricola si viderit terram
pinguem desiderat eam arare.
Et quid dico de irrationabilibus
hominibus ipse irrationalibus equus

Corpori non et ponderat

de stabulo egrediens si viderit campos
patentes, rapit frenum et exultat
ad cursum. Sic et dominus videns
magnam congregationem populi exulta
turus est ad docendum. Sic omnis
sacerdos cum viderit ecclesiam plenam
gaudet animus eius et delectatur
et docet. Si autem viderit ecclesiam
vacuam confunditur et inde docet. Propter
Ascendit in montem. Rursus ibi non
patet dicere. Vide iam quod plus erat
super duas rationes ascendit in
montem primum ut impleretur prophecia
ysa. 4o. Ysaye x dicentis: Super montem
excelsum ascende tu qui evangeli
zas [illegible] Synai. Ascendit ut
ministerium [illegible] ostenderet. Ascensio
enim eius est altitudo virtutum. Ascen
dit ergo in montem ut doceat
nobis quod in altitudinem virtutum spiritua
lium consistere debent qui docent iusti
ciam dei et qui audiunt. Cum
docet verborum suorum ipse sit exemplum
ut magis opere doceat quam sermo
ne. Unde dicit Apostolus ad Thimo
1 Thi. 4 theum: Exemplum esto omnium fidelium.
Cum autem ambulat per convallia
[illegible] obscuras [illegible]
tat et loquitur altos sermones
[illegible] alterum instruit [illegible]
gat. Nemo potest in valle stare et
de monte loqui. Si autem ibi stas

unde loqueris aut unde loqueris
ibi sta [illegible] animus tuus est
ut quod de celo loqueris si ergo
in terra stas de terra loqueris si autem
de celo loqueris in celo consiste ut di
p(hi)l(ip)p(enses) 4 catur tua apostolo. Noscitur autem con
[illegible] [illegible] autem quam
[illegible] apostolus [illegible]
[illegible] omnium bonorum
operum consistere. Discipulus imi
tator debet esse magistri. Sic
[illegible] et audias iustitiae
verba [illegible] et tibi non
salutem acquiras [illegible]
[illegible] ignorantiae excusationem ha
beas audiendo. Certe si quando
arte [illegible] valuit discere
ut puta pingere aut edificare
[illegible] magistrum suum audierit
aut viderit [illegible]
et accipit ferramenta et ipse se
temptat si possit eam facere quam
quod audivit aut vidit. Sic
et tu [illegible] non nisi
ut quod predicationem iustitiae audis
[illegible] quod [illegible] appellas
tunc non [illegible] esse [illegible] intellige
ergo [illegible] tibi [illegible]
[illegible] scriptum si tu es
supra montem et predicator in
valle [illegible] tu sursum constitutum
[illegible] eius quia [illegible]
sursum ascendit. Sic autem

Si aute tu steteris in vallib[us] de-
tinus steterit supra motez et
loquatur no inuitatio tibi psiciet
loquela Ergo in primo loco pplus
se considerare debet / qualis est /
in secundo loco qualem sacerdotem
h[abe]t / q[uia] doctor malus bono pplo
no multu nocet Bonus aute
doctor malo pplo m[inus] no multu
p[ro]d[e]st Illud aute pplus sepius
no videt que p[ri]mo vide[re] debet
s[ed] sp[ec]ialis sedes indicat de moribus
sacerdotu Ideo ergo p[ri]us spiritualis
nos docet / ut tam doctor quam
pplus / sup motem statuatur esse
dicit / qui vult audire doctrinam
p[re]ceptam Aut certe ita mons
eccl[es]ia appellatur / de quo dicit
Ps 61 Psalmista mons dei mons uberi[us] &c
Ascendit ergo in motem ut
illic discipulis suis iustitia tradet Mat 18
veritatis ostenderet quia omnis
qui vult discere iustitia veritatis
in motem ecclesie debet ascendere
Et no in omne motem s[ed] i monte
uberi Qui etem hereticoru[m] Mat 24 B
iudicantes no aut uberes s[ed] coagu-
lati mentibus no iustitia veritatis
traduntur s[ed] medicina impug-
natia veritatem Ideo et illos qui Ec 1 p
in tales motes ascendit rep-
rehendit spiritus sanctus per prophetam
Ps 64 dicens Ut quid suspicitis

motes coagulatos Coagulati enim
dicuntur heretici ecclesie quia coagulatio
Ps 118 est sicut lac cor eorum Beati paup-
eres spiritu &c Quadrus ipas beatitudines
Luc 6 co[m]ponat co[m]parte euangelista lucas tu
iste beatitudines perfectiones illius intel-
ligede sunt quam qui ille in uno loco
tempestate dicte sunt iste aute in
perfectis sup motem / ille medio-
cribus . iste aute perfectis et rectoribus
populorum / sicut referunt Apli ad
quos dicta sunt hec / tum differentie
rationem largius exposuit ibi ideo
illic simpliciter dixit pauperes hic aut
pauperes spiritu / Paup spiritu est humilis
spiritu habens / qui no magna sapit
de se Sicut econtrario dives spiritu
intelligitur magna de se sapiens
et superbus qui no implet mandatu
Mat 18 xpi dicentis Nisi conversi facti fue-
ritis sicut puer iste no intrabitis
in regnum celorum Cum enim tam
conversus factus est sicut puer ille e[st]
paup spiritu et qui paup est spiritu
ille conversus est sicut paup[er] Et secundum
h[oc] testimoniu[m] xpi et Apli plenitudo
legis et dilectio tu initiu dilectionis
est humilitas / et odii mater superbia
ergo totius boni humilitas initium est
Eccl 10 et totius mali superbia / Denique et
perditionis initium cepit a superbia
p[ro]ditionis / et initiu salutis ab humi-
litate per xpm Merito ergo convenienter

et omnis humilitatis / beatitudinem firmat
initium. Et quare non manifeste dixit
Beati humiles spiritu. Et tunc hic tamen necessar- Luc. 14 et 18
ius potuit in verme calorem ut non
solum humiles ostendat sed etiam indigentes
humiles / qui sic sunt humiles ut semper
adiutorium dei sint mendicantes / Unde
ingressus non dicit Beati pauperes
sed beati mendici vel egeni / Nam pau-
per est qui angustiam / quod habent
non amittit ut mendicare cogatur
secundum quandam differentiam et propheta dicit
ps. 40 Beatus qui intelligit super egenum
et pauperem / ideo dicit Beati mendici
spiritu et valde humiles ostendit Ergo
si dixisset Beati humiles spiritu / nichil
amplius significasset quia humiles sunt
autem et humiles et secundum fidem humi-
les et intelligentes / Unde sunt ad
interitum homines Omnis etiam nulli nam
humiles spiritu et non per fidem sunt tales
non pulsant adiutorium dei Qui in
autem secundum fidem humiles sunt / et in-
telligentes minus timent de suo adiu-
torium dei pulsare non cessant Quoniam
ipsorum est regnum celorum Quia nec
enim aliorum virtutes alias studentium
non est regnum celorum Etiam si tamen
ceteris virtutibus deponit ad inferos
eccli. 10 maxime tamen superbia quia radix
omnium malorum superbia est Sicut et
sicut omnes virtutes inducunt in regnum
celorum maxime tamen humilitas / et
radix omnium malorum superbia est sine

dubio et radix omnium bonorum humi-
litas est / Et propterea iniquum est ut qui se
exaltat humiliabitur et qui se humi-
liat exaltabitur Beati qui lugent
et qui peccata sua quidem lugent beati
sunt / beatiores autem sunt qui
aliena lugent peccata / certum est
quod non habent sua que lugeant
tales conveniunt esse omnes doc-
tores ecclesie et qui sunt super montem
Nam tunc sunt meliores doctores
ecclesie ceterorum patres / quo puto esse
sine luctu non videas cotidie pa-
rentum animas usque ad finem cadentes
Nam de angelis scriptum est in
finem seculi / ut signet sed nos dei
qui alienis lugent peccatis sic
Ez. 9 scriptum est per Ezechielem super
[illegible] Jerusalem cum terra certa
ps. 86 eius fundamenta sunt in
Ez. 9 montibus sanctis Ezechielis nono Transi
per medium civitatem et signa
thau super frontes virorum gemen-
tium super cunctis abhominationibus
Unde dicit deus iussit omnes
occidi et non misereri autem qui
non habent signum thau / omnes
autem super quos thau viderent ne
occiderent Quoniam ipsi consolabuntur
Pro consolatio lugentium est contrarium
luctus / pone quomodo qui luget sua
peccata castrari indulgentiam con-
solabuntur iusta illo qui aliena

lugent peccata, quo consolabuntur.
Numquam desinent lugere de peccatoribus.
Etiam qui quamdiu sunt in mundo
nescientes providentiam dei, nec
intelligentes ad plenum, quia
diabolo opulente delinquunt, et
qui ex opposito malo diligunt mala,
omnes peccatores lugent omnia
diaboli divicie et cogitationes prosperitates.
Cum ergo viso illo providentiam
dei cognoverint et intellexerint
manifeste quia qui dei fuerint
prosperi non fuerunt dei, quia de inimicis
inimici nemo recipit preter deposita
de his luctu consolabuntur, et sine
inportuna aliqua dolorum in sola
beatitudine letabuntur. Namque
ubi est caritas sanctorum ad peccatores
et luctus est, ibi autem nec caritas
est sanctorum ad peccatores nec luctus
Luc. 16 etiam si proximi fuerint, sicut
docet parabola in qua dives
ad Abraham dicit: Pater Abraham
miserere mei et mitte Lazarum
ut intingat extremum digiti
sui in aquam et refrigeret linguam
meam quia crucior in
hac flamma. Numquam misertus
est illi Abraham filio suo ardenti.
Nam qui fuerat epulator in
qua parte corporis sui plus peccaverat
in lingua in ea amplius
torquebatur. Beati mansueti
Mansuetus est enim qui neque

Quid est mansuetus

irritat malum neque irritatur a malo
neque ad se enim pervalet causa peccati
neque ad se alterum aliquem per illo nascitur
causa peccandi. Quia magis contentus
est iniuriam pati quam facere. Nam
si eciam ut nunquam fuerit homo ut non irritatur
numquam potest esse sine peccato. Et sicut ziza-
nia vincunt sunt minus magnos, sic
ra sunt minus irritatores in mundo.
Ille ergo est vere mansuetus qui cum
nocitus fuerit nec cogitat malum facere
nec facit. Quoniam ipsi hereditabunt terram.
Sine dubio terram vivorum de qua scriptum
Ps. 26 est: Credo videre bona domini in terra
viventium. Terra autem hec sicut quidam
dicunt quamdiu est in hoc statu terra est
Ro. 8 mortuorum, quia vanitati subiecta est.
Cum autem liberata fuerit de corruptionis ser-
vitute in libertatem dei filiorum glorie
fit terra vivorum, ut immortales
hereditent immortalitatem. Alterum
ex opponentem legi quam celum magis
habituri sunt sancti dicatur terra vi-
vorum. Quamdiu ad nostram regionem
inferiorem celum est, quanto autem ad celum
superius celum dicitur terra. Alii dicunt
quia corpus nostrum terra est, et quamdiu
quidem subiacet morti terra est mor-
tuorum. Cum autem fuerit transformatum
et conforme factum corporis glorie Christi
erit terra vivorum, et hereditabunt
eam eternam et spiritualem
factam spiritales et sancti. Beati qui

esuriunt et sitiunt iusticiam. Esurire
et sitire iusticiam est desiderare iusticiam
dei / ut sine faciunt homines iusticiam
dei sine audiunt non quasi inuiti
audiant vel faciunt iusticiam dei sicut
quod desiderio tenentur quia omne bonum [illegible]
faciunt homines ingratum est autem
deum unde dominus per Iohannem non omnes
semper vocabat ad potum sed tamen sitientes
Joh. 4. dicens Qui sitit veniat ad me
et bibat / estimo quod non sine racione
dixit Iusticiam esurire et sitire Re-
fertur ergo esurit iusticiam qui secundum
iusticiam dei desiderat conuersari quod
est recti cordis. Petit autem iusticiam
qui sciam dei acquirere cupit / quod per
quod cum studio sapientiam quod est
diuitias veri. Quoniam ipsi saturabuntur
videlicet largitate remuneracionis
dei / quia meliora erunt premia dei quam
desideria amatorum. Beati misericordes
quoniam ipsis miserebitur deus. Non tamen ille
misericors est qui miseretur aut
pauperis aut puelle aut vidue / hec
enim mia et apud illos inueniuntur
quidem qui non cognoscunt deum. Ille
autem vere misericors est, qui mia
proximi miseretur et bene facit ei quod
Mat. 7. scriptum quod ut uos dixi Diligite inimicos
vestros et benefacite his qui vos oderunt
etc. Et deus non solum super gratos
pluuiam dat aut solem suum iubet
oriri sed etiam super ingratos unde et
Luc. 6. ita dicit Estote misericordes sicut et
pater vester misericors est. Et vere beatus
est ille talis / quia mia eius seque-
tur per peccatum quod in hominibus diffi-
cile est / prestat illi ad acquirendum
tam iusticiam sed ad remissionem
peccatorum quia potest fiducialiter dicere
Dimitte michi debita mea sicut
Mat. 6. ego dimitto debitoribus meis.
Beati mundo corde quoniam ipsi deum
videbunt / Duplicem deus videt
et in hoc seculo et in illo futuro quod
Joh. 14. scio secundum quod scriptum est Qui me
videt videt et patrem meum mundo
enim sunt corde qui non solum non
faciunt malum cogitant / sed primum
sunt tales sed adhuc qui totum
omne bonum et faciunt semper et
cogitant / quia est omnia autem deum facere
bonum et non cogitare qui non
propter deum faciunt bonum / sed propter
alteram aliam causam / et talis bonum
non remunerat deus quia non remu-
nerat ad eo bonum quod fit sicut
illud quod bene fit / Dehinc contra de
celum et terra cetera scripta sibi esse
potest de hoc communi ingressu sed propter
aliam causam. Qui autem propter
deum facit bonum sine dubio et
cogitat bonum Qui ergo omnem
iusticiam cogitat et facit munde
pura deum videt quia iusticia est
figura dei / deus enim iusticia est
secundum quod quod corripiunt se qui
a malis et faciunt bona secundum
illud et deum videt aut videbit

aut inde/ aut modice/ aut amplius
aut perfecte/ aut mediocriter/ aut secundum
secundum possibilitatem humanam hic
ipso non modo. Sed qui male agit
et cogitat videt dyabolum quia
omne malum dyaboli est figura
Iusti autem sancti hic modo in mundo
corde deum videbunt sicut ad
1 cor 13 faciem tamen non perfecte et in
enigmate sicut hic Beati paci
fici quoniam filii dei vocabuntur Pax
enim est unigenitus deus de quo
ep 2 dicit Apostolus Ipse enim pax nostra
qui ergo patrem diligunt filii
sunt pacis Pacifici autem non
solum dicuntur qui inimicos in pace
reconciliant sed etiam illi qui in
memoria malorum diligunt pacem
Multi enim sunt qui alios quidem
inimicos libenter in pace reconciliant
Et ipsi inimicos suos nunquam ex corde
reconciliantur Ipsi tales illusores
sunt pacis non amatores. Pax
illa enim bona est que in corde
posita est non in verbis. Vis co-
gnoscere quis est verus pacificus
ps 33 Audi prophetam dicentem Cohibe
linguam tuam a malo et labia
tua ne loquantur dolum. id est lingua
tua non dicat malum sermonem
Sicut enim ignis de modica scin
tilla magnum conflat incendium
ita et sermo malus de levi occa
sione magnam succendit inimi

ciciam Illius labia dolum loquuntur qui
pacem portat in labiis et maliciam
servat in corde Si verus es quod loqueris
hoc cogita/ aut hoc quod cogitas hoc loquere
Diverte a malo et fac bonum et dyabolus
accedere ad malum noli. Recedere a malo
ille autem videtur recedere qui accessit
Ipse ergo misericordiam deus in cor
media nostra/ qui si dixisset Noli
accedere ad malum aut pauci aut nulli
poterant adimplere Nam pene omnes
homines parati sunt ad malum/ si autem
quasi homo vinceris/ carnalibus motibus
precatum accessisti ad malum/ vel saltem
propter considerationem divini timoris re-
cede a malo Crimen accedere ad malum
forsitan secundum carnem humanam est
infirmitatis perseverare in malo et ex
quo in malo malignitatis est non infir
mitatis Inquire pacem et persequere
eam Non dixit/ sicut pax sequatur
suscipe eam/ sed si te fugerit seque-
re eam/ ut puta quod humanum est si tu
aliquem feceris litem si quis ille prius
tem vitat ad pacem pax te secuta
cum gaudio suscipe eam/ Et si ille
quem a malo inimicum malo pax
absconditur ab oculis tuis/ tu quere
sicut pacis compulsa ianua pacis
et hoc est inquire eam et persequere Non
dicas ille mihi prior iniuriam fecit
et prius debet me rogare/ gloriosior
es tu si vocatus pacem pacaveris
si vocas Curre ergo pacem et enim

et in regnum te primum pacis. Beati eciam
pacifici quoniam filii dei vocabuntur. Beati qui
persecutionem paciuntur propter iusticiam. Non dicit
Beati qui a gentibus persecutionem paciuntur
ne putes illum solum beatum qui persecutionem
Nota patitur pro ydola non colenda. Ideo et qui
ab hereticis persecutionem patitur propter veri-
tatem non relinquendam. Gentiles
beatus est quia propter iusticiam patitur.
Gentiles enim christum negant. Heretici
autem. Heretici ante veritatem christi. Nam
ante christus denegatur ipsum denegat christum
christus enim veritas est. Et ideo heretici
qui non propter christum persecutionem patiuntur
sed propter veritatem christi nihilominus in prima facie sancti
videntur. Revera autem gentiles sunt
et non solum heretici. Sed si aliquis
compotentibus qui in videntur esse sancti
forsitan propter peccata sua correptus factus
fuit tibi inimicus et persecutus te fuit
beatus es cum Johanne. Nam et Johannes
neque propter gentilitatem neque propter here-
Mat. 14 / Marc. 6 sim interfectus est sed quia corripiebat
herodem propter adulterium eius. Sic et
prophete neque a gentilibus neque a regibus sed a suis
occisi sunt non propter gentilitatem sed quia
corripiebant eorum peccata. Si autem qui
a suis propter causam dei aliquid patitur
non habet mercedem, nec prophete habu-
erunt. Si autem verum est quod prophete martires
sunt sine dubio, et qui propter causam
dei aliquid patitur et si a suis patitur
mercedem habet. Ideo neque persequitur scriptura
personas persequentium sed solam causam

persecutionis ut tu non aspicias
quis te persequitur sed propter quid te per-
sequitur. Quid ergo si quis te
persecutus fuerit non propter causam dei
sed propter rem privatam ut puta
ut auferat aliquam rem tuam
ille quidem qui sine causa est
℟ persecutus reus est, tu autem beatus non
es quia non propter iusticiam persecutus
es sed propter causam privatam. Planum
si volueris illud adimplere quod dictum
Mat. 5 est. Et qui te percusserit ad maxil-
lam prebe ei et alteram. Et qui
vult auferre que tua sunt noli vetare
tunc vere beatus eris. Qui et si ab
inicio non propter causam dei persecucionem
paciebaris postea tamen cum dampnum
aut iniuriam passus es propter deum ab-
stineres etiam tuo peccato et non pa-
tereris blandiciis perdidisti mercedem
Beati eritis cum vos persequentur
homines. Postquam locutus est
de persecucionibus sustinendis, docet
si videat quibus ad eum. Omne
quod persecucionem quam passi non
fuerimus propter te et propter iusticiam
tuam in absconditu ante venimus
venerimus etiam blasphemiam
hominum iniquorum. Beati non solum cum
persecucionem passi fuerint sed etiam
cum persequentur vos homines
Ecce multi homines propter causam
quidem dei sunt nobis inimici. Sed non
aperte nos persequuntur. Forsitan ergo

nec possunt, tunc incipientes omnia blas-
phemant nos, et dicunt de nobis
obprobria. Beati eritis cum vos
oderint homines et dixerint omne
malum adversus vos mencientes
propter me. Si enim verum est quod qui
calicem aque nobis porrexit
merces eius nulla perit, Quantoque
qui vel verbum lenissimum pro nobis
in iniuria fecerit in iniuria verba
beata non erit remunerare. Ut ergo
blasphematus sit beatus, duo hec
convenire debent ut mendaciter
blasphemetur, et propter deum blasphe-
metur. Alioquin si verum dixerit
iam beatitudo non est merces, ut
puta si quis dixerit de te, quod est
turpe, mendaciter sed non propter causam
dei, set propter aliquam privatam
iniuriam doles, Ille quidem pecca-
vit, tu autem mercedem iusticie non
habes nisi forte tu possis reblas-
phemare, nec reblasphemasti
propter iusticiam dei, aut tu posses
revindicare nec revindicasti
et tunc beatus es, et tua privata
facta est causa tibi dei. Quod
si propter causam deum dei blasphe-
matus es, tamen quod dictum est de te
malum verum est, iterum non es
beatus, quia verum est dictum de te
et illa blasphemia pertinet ad
tibi, non ad mercedem iusticie
sed ad vindictam peccati. Vos ergo

possunt et mencientes propter me. Gau-
dete et exultate, quoniam merces
vestra multa est in celis. Ponde-
rate confusionem terrenam cum gloria cele-
sti et videte si non multo levius est
quod patimini super terram, quam quod expecta-
tis in celo. Sed forte dicis Quomodo
potest blasphematus mendaciter non dicam
gaudere sed vel magnanimiter ferre.
Quicumque vana gloria non delectatur, qui
cum ceteram gloriam concupiscit in celo,
obprobria non timet in terris, nec cogi-
tat quid loquantur homines propter ipsum,
Sed quid iudicet deus in celo de illo.
Quoniam cum letatur de laude hominis ille et
de vituperacione hominis contristatur, magis
quam tu letaris. Quoniam autem et de laude
hominis non extollitur, nec de vituperacione
humiliatur, vitiis eius gloriam querit in terris
confusionem timet in terris. Qui autem
gloriam non querit, nisi tantum apud deum
Sed in mileis peccatum belli sustinet, deum
sperat habere coronam. Quanto magis vos
obprobria non debetis timere, qui regnum
celestis expectatis premium. Vos estis
sal terre. Quasi interrogantibus apostolis
ad quos sit ista omnia locutus utrum
generaliter ad populum aut ad ipsos volens
ostendere, quia ad ipsos precipue hec
loquebatur, addit. Vos estis sal terre.
Ad illud respicit quod supra dixit
Quoniam doctor omnibus virtutibus
debet esse ornatus, debet esse precip[ue]

x doctor omnibus virtutibus debet
esse ornatus

[Left margin notes, red:] Mat. x.
... blas... | ...metus | ...beatus | ...re | ...merito

et avaritia libera voce castiget. De-
bet esse semper suspirans vel lugens
si non sua vel aliena delicta / ut
consideat eos qui nec peccare dubi-
tant quousque peccat / nec postquam
peccaverit ideo suspiret et plangat
ut per hoc ostendat quia gravius et
periculosius est mundus esse fidelibus
Debet esse cunctos esse iusticia et pe-
geres etiam opera sua bona vel locutione
ne fidei vel in corporalibus flagellis /
valeat indigare magis exemplo
suo quam voce Debet esse mansuetus
ut magis indulgendo quam vindicando
regat etiam ut magis ametur quam
timeatur. Debet esse in moribus aliis
aliis sibi autem austerus / ut sibi
quidem stricte pondus iusticie servat
aliis autem leve / Debet esse mundo
corde ut non solum non se inmisceat
circa negocia secularia sed ut nec
cogitet de mundo Sicut enim oculus
quanto mundior fuerit tanto longius
videbit Sic anima quanto longius
fuerit a specie tudine mundi / tanto
amplius deo proximior est Cum
autem cordis oculus mundi aspiciat
illius mens non potest deum videre
Sit autem pacificus et tota ecclesia
eius sit quasi una anima / Ubi
autem concordia non est nec oracio
illius exauditur. Nec oro suscipitur
quia nec deus est ubi discordia

dominatur Debet autem paratus esse ad
passionem / non tamen desiderare
martirium habere sed debet martirii
constanciam desiderare / ita quia ad
sapientes et imbelles / non ille pa-
tiens dicitur ad bellum qui accipi-
tur contra / sed qui paratus est contra
Si ergo hiis omnibus virtutibus
ornatus fuerit tunc est tunc est quod
oportet / sal et totum de illo sperat
magis verbis enim quam
audiendo Nam prima doctrina
est vide bonum / secunda autem audire
Vos estis lux mundi Dominus conside-
rans quod opus est salis quam
lucis admonet nos ut quamvis
obscuram tamen sali comparati sunt
obscuritati lucis Salis opus est
rem in eodem statu tenere in quo inve-
nit eam ut ad deteriorem mutati-
one eam non sinat declinare
perducere non potest ut puta tenet
carnem ne putrescat / putridam
autem tenere non potest incorruptam
Lucis autem opus est / ut prius
solvere tenebras ut ea que
fuerant in tenebris illuminare
Sic et apostoli ceterique doctores
sal erant sed ipsi Iudeorum / iam
corrupti erant domino / peccatores eum
et ipsa cognitione dei / et sanctitate
vel fide custodiunt que iam solum tenebris
quasi tenebris errant subiecta
est lux autem gentium sunt positi //

tentes eas ad finem scientie
lumine vel ceterorum qui forte iam ce-
ciderunt in tenebris peccatorum
Item bona conscientia sacerdotis
sine verbo quos tenet fratres in
sanctitate per suum exemplum. Addu-
cere autem ignorantes ad scien-
tiam veritatis non potest. Item verbum
adducit quos ignorantes ad scien-
tiam veritatis et sine conscientia bona
prodest magis autem et scandali-
zat sicut in sequentibus ostendetur.
(Sacerdotes sal lux quare) Ergo propter bonam conscientiam
sunt sacerdotes sal quia
bona conscientia sacerdotum condi-
tura populi est. Propter autem verbum
doctrine lux quia verbum ignorantie
lumen est. Prius autem vocavit
eos sal propterea autem lux. Aut quia
prius locum est operari quam habes.
Videre autem docere quos non ha-
bes. Aut quia prius bonum vivere
est. Videtur autem bene docere. Item
per bonam conscientiam ascenditur
sine dubio ad scientiam. Per scientiam
autem nescio si ad bonam conscientiam
quis veniat. Propterea sacerdotes
qui sine timore dei multos videmus
timentes autem deum sine scientia
videmus nullum. Aut quia propter
iudeos prius dicti sunt sal non
adducentes eos ad scientiam dei
sed corrigentes eos in ipsa scientia
lux autem propter gentes in scien-

loco positos. Idem et propter comparationem
congruam introducit addit dicens
Non potest civitas abscondi supra
montem posita. Quia ipsa enim civitas
si vellet esse celata ipse mons qui
portat eam facit eam omnibus
manifestam. Sic apostoli et sacerdotes
qui fundati sunt in Christo monte excelso
non possunt esse absconsi. Immo etsi
voluerint abscondere, opus ipsum eos
manifestat quod similat eos. Hec
est hec civitas celica sanctorum de qua
(ps. 86) dicit propheta Gloriosa dicta sunt de te ci-
vitas dei. Cives autem eius omnes
(Eph. 2) fideles de quibus dicit apostolus Vos estis
cives sanctorum et domestici dei.
Turres eorum sunt prophete de quibus dictum
(ps. 121) est Fiat pax in virtute tua et habun-
dantia in turribus tuis. Sicut enim ia-
cula de turribus contra hostes iactantur
sic de propheticis libris contra vanas
gentilium fabulas et contra insanas
hereticorum disputationes salutaria
promuntur veritatis exempla. Porte autem
eius sunt apostoli de quibus scriptum est
(ps. 86) Diligit dominus portas Sion quia
per illas tantum plus intrat ad fidem.
Muri autem illius sunt sacerdotes et ceteri
doctores de quibus dicit propheta ad
Jherusalem spiritualem Et alienigene edi-
ficabunt muros tuos. Qui congregati
vocati sunt sacerdotes et gubernatores
ecclesie. Dicit enim muri omnem impe-
tum gentilium et hereticorum suscipiunt
quasi tanquam arietibus quibusdam sic

assiduis persecutionibus ferunt clerici
i. uniuerse ecclesie Et sicut mortiferas
sagittas, sic et inspirata verba prisci
confusionis eorum, deinceps cordis plu
rima prudentia doctores quasi lapi
des uiui susceperunt et fidei structure con
gruit. Hec ergo ciuitas posita est supra
montem i. apostolos prophetas ceterosque doctores
edificati in Christo lapis enim Christus
Daniel 2 est de quo dicit Daniel Et ecce la
pis excisus est absque manibus et factus
est mons magnus et occupauit
totam terram. Sicut per alteram comparati
onem ostendit quare fideles ipse Christus mani
festat et non sinit eos esse abscon
ditos i. quia nec accendit lucernam
ideo eam accendunt et ponat sub
modio, et super candelabrum ut lu
ceat omnibus qui in domo sunt. Tam
quam accensores lucerne pater et filius
que est illa lucerna verbum diuinum
ps. 118 de quo dictum est, lucerna pedibus
meis verbum tuum domine, ut luceat
i. appareat et illuminet qui sunt in domo
ecclesie. Vel in domo hominum in mundo morti
vel in domo omnium [illegible] Erit dicit est
ergo candelabrum ecclesia que baiulat
verbum vite Consequenter dicit et paulus
philip. 2 inter quos lucetis sicut luminaria in
seculo verbum vite continentes, Consequenter
et omnis ecclesiasticus vir habens verbum
dei dicitur candelabrum. Modium autem
sunt homines mundiales vacui a deo
et ab omnibus que dei sunt dicuntur

ante modium, qui sicut modius de
super quod vacuum sunt, de subtus autem
plenum. Sic omnes amatores
mundi et carentes in spiritualibus
quod et diuinis que superiora
recte dicuntur esse vacui, sunt
et insensati, in exterioribus autem
et mundialibus et terrenis aliquantulum
plenius videlicet et sapientes, Propterea
sicut in modio si voluit aliquid
ponere necesse est ut cadat deorsum
et inferiora eius et tenebrosa
Sic homini carnali et mundiali
et vacuo si deponitur id quod est dei
non illud tenet in superiori parte
mentis sue ante cordis. Sed
portat illud in ore, sed cor semper
cadit de mente et corde deorsum
in terrena et tenebras ut nec
ipsi prosit, nec aliis. Sic autem et
aliqua temptacio sunt propter
verbum fidei reuertentur in terram
et aspiciens in terram quasi modius
verbum dei subtus tenet absconditum
Reuersatus est enim et aspiciens
terram et abscondit verbum sibi
quod propter aliqua causa terrenam
non est ausus palam proponere fidei
veritatem, aut in iniurias carnales
timens aut mortem aut depua
tionem aut cetera que obstruit carnales
homines et verbum dei contradicere
rent libere, non audeat proferre
Sed sicut qui ipse laudabilis
doctor qui facit quod docet addit

q̄ et dicat Sic luceat lux uestra coram hominibus ut uideant opera uestra bona et glorificent patrem uestrum qui in celis est id est sic illuminare debetis ut non solum uerba uestra homines audiant sed ut opera uestra uideant ut quos illuminatis per uerbum quasi luce condiat per exemplum operum uestrorum quasi sole Quia qui docet et facit uere ille docet qui autem non facit quod docet non aliud docet sed se ipsum condempnat et melius est facere et non docere quam docere et non facere quia qui facit etsi tacuerit aliquos corrigit suo exemplo qui autem docet et non facit nec solum neminem corrigit sed adhuc multos seducit scandalizat Nemo enim non moueatur ad peccandum cum uideat ipsos doctores perpetrare peccata Ergo per illos quidem doctores qui docent et faciunt magnificatur deus per eos autem qui docent et non faciunt blasphematur Puta si doceat sacerdotes et melius uiuat uidentes gentiles dicunt Benedictus deus qui habet tales seruos. Vere enim coram deus uerus est deo nisi enim ipse esset iustus numquam populum suum sic circa iusticiam teneret Nam disciplina domini ex moribus familie demonstratur non sicut phisici qui magna locuntur et nec modica faciunt Si autem bene doceant et male conuersantur uidentes dicunt qualis est deus eorum qui talia agunt numquam sustinet eos talia facientes nisi consentiret operibus eorum Omnes enim sicut illi estimat plebs colentes omnem iusticiam spernunt Isti autem gloriose laudantur sermones et ignominiosa opera faciunt Vides quomodo deus per malos christianos blasphematur nec potest dominus bonam opinionem habere qui malam familiam habet Unde dictum est ad Romanos dei Nomen enim dei per uos blasphematur inter gentes Noli putare quia ueni soluere legem aut prophetas Propter duas causas dicit non se uenisse ut legem solueret sed adimpleret Primo ut discipulos suos quos omnibus bonis operibus adornatos esse debere superius docuerat huius uerbis ad suum prouocaret exemplum ut quemadmodum ipse omnem legem implebat Sic et illi omnia etiam minima legis festinarent adimplere Deinde quia futurum erat ut calumpniarentur eum iudei in sabbato operantem et lepram tangentem quasi soluentem legem Ideo prius conuincit in calumpniam calumpniatoribus satisfaciens dicens Non ueni soluere legem sed adimplere lex et prophete duo hec agunt de christo prophetauerunt et legem uiuendi constituerunt que utraque christus adimpleuit ad se enim prophetia impleuit se qui natus est et uocatus legem implet uel

est emanuel / qui circumcisus est et
oblatus est pro illo sacrificium domino tur-
tures / aut duos columbos / qui in egyptum
Math. 2. fugit herodem impleuit / qui naza-
Luc. 4. reth conuersatus est / qui cum azimo templum
Math. 21. ingressus est / qui a pueris laudatus
Luc. 23. est / qui in manibus patris spiritum comme-
Math. 21. dauit / qui vestimenta sua diuidenda
Ecc.a 24. reliquit / qui descendit ad inferiora
et visitauit omnes dormientes / sapientia
dicente / qui adhuc venturus est vocans
Ps. 49. terram a solis ortu usque ad occasum
Joel c. 3. qui sedebit in valle josaphath et
iudicabit omnes gentes adimple-
uit omnes prophecias / quia nisi
hec facta fuissent mendaces essent
omnes prophete sunt et ante impleta
sunt et adhuc implebuntur ut stelle
Apoc. 6. caduerunt cum sol obumbratus
fuerit cum luna sanguineo colore
mutata sunt cum celum plicatum
fuit sicut liber Secundo et medio
vniuersaliter legem impleuit duobus modis
Primo priores eorum leges figuras
soluens / interiores autem veritates
Exo. 20. Leuitic. 23. eius adimplens ut puta lege preci-
pit omne opus seruile in sabbato que-
quam facere non debet preterquam quod sit ci-
bum / hoc figurale est quia nec deus
sabbato cessat ab opere Spiritualiter
autem secundum euangelium omnis qui facit
peccatum vitare opus seruile est peccatum
Joh. 8. Unde omnis qui facit peccatum seruus

est peccati Omne autem opus bonum non
est seruile sed liberale / et ne sit
licet ipsum opus videatur in prima
facie corporale Videns ergo quod
per opus sabbatis operatus adimplet
legem non soluit / manifestatur non
Leuitici 13. 14. tollitur Item in lege fuit preceptum
lepram tangere non oportet hoc
figuratum est lepra enim intelligitur
peccatum / Qui opus autem tangens le-
pram non soluit legem sed adimple-
uit / nunciauit eum lepre iusticiam
operatus est non peccatum / et
per hoc iusticiam tetigit / non
peccatum / quod est vere lepra Secundum ille
1 Pet. 2. qui peccatum non facit / nec dolus
inventus est in ore eius cer-
tum est quod non tetigit lepram
id est peccatum / Merito ergo dicit Amen
dico vobis donec transeat celum
et terra iota unum
vel unus apex a lege non preteribit
donec omnia fiant Unde omnia
que ab initio mundi usque ad finem
erant ventura eorum misteria
sunt prophetata in lege / ut ne
videatur aliquid eorum que fiunt
cum ea non cognouisse propterea dicit
non potest fieri / ut transeat celum
et terra / donec omnia que in lege
sunt prophetata verbis ipsis fuerint
adimpleta Ingemimus hoc sicut
in bibli mendacio inuentus fuit
erubescit / et quod deus quod promisit

aut alter facta vir sapiens
qui dixerit verbum suum non reli
nquit in vacuum Et quo vba
divina sive opere vacua po
suerit remanere deus hoiem
punit Et qui docet alium ipse
non fecerit quo opus quod locutus
est impletur adimplet in ope
Deinde adimpletur lege in minimis
istis Qui quis solverit unum de
mandatis istis minimis et docuerit
sic homines minimus vocabitur in
regno celorum Ut primum videamus
que sunt minima ista mandata et
alia que altera in respectu sed aliqua
altera in respectu sunt Quinto autem
ipse dominus manifeste ondit que
sunt dictis demonstracione Qui quis
solverit unum de mandatis istis
minimis id est que nos docturus
sum Nam iste modus est loquendi
scripture que prius mediante dictura
sunt quasi iam dicta demonstratur
sicut ibi Audite hec omnes
gentes que hec iusti que sunt
insequentibus vsalis dicturus
erat Mandata autem Christi in actu
facilia sunt Non occides non me
chaberis non adulteraberis et
ideo et remuneracione modica
in peccato autem magna Mandata
autem Christi non irasceris nec
concupisces in ipso actu difficilia
sunt et ideo in remuneracione
magna sunt in peccato autem minima
Nam abstinere ab homicidio
aut adulterio facile est ipsi enim
terminus magis de voluptate faciendi
reperiunt et ideo non habet laudem
qui abstinet se ab illis quia non est
labor abstinere se ab illis Nam omne
malum quanto gravius tamen est tanto
levius videtur ad non faciendum et tanto
fuit gravius si fuerit factum Non ira
sci autem difficile est in actu quia
dum levius culpa putatur non faci
le observatur cautelas et multo labo
riosum est posse non irasci quia natur
in hominibus iracundia de est plantata
et ideo in remuneracione magna
sunt quia difficile et laboriosum
est abstinere ab eis peccata et si iratus
fuerit homo aut concupierit est quidem
peccatum quia malum est non tamen est
peccatum grave quia difficile est
abstinere ab eis Ergo minima manda
ta ista dicit Christus mandata Non irasceris
non concupisces que in observacione quidem
magna sunt in peccata autem minima
videntur contra ad homines negligentes
Ergo illi qui levia peccata committunt
minimi sunt in regno dei id est qui ira
cundi sunt et iram gravem peccatum
non faciunt Apertum quod securum est
non tamen est iniusta quia et si iram talem
committit quia securus est iram suam
et non aliam Quod iubet nos propheta
si irati fuerimus ut compungamur in cor
dibus nostris iracundiam reprimamus
sicut quod per iracundiam vel levium peccatorum
nervus peccatores fiunt Item qui concupiscat

ps. 48
Exo. 20
ps. 4

et si non fecerit peccat. Quare quia
omnino voluit / qui ergo doctor est si ab
omnibus abstinuerit magnus est / si autem
levia haec peccavit / nichil illi prodest
sacerdotalis dignitas eius / sed pariter ab
ecclesia de primis thronis / sit inter eos qui in
inpenitencia sunt / quia non fecerunt peni-
tenciam [illegible] sunt nigri quia peccatorum ni-
grum aut maculam [illegible] Sub-
iungit: Dico autem vobis quia nisi ha-
bundaverit iusticia vestra plusquam scribarum
et phariseorum non intrabitis in regnum ce-
lorum. Scribarum et phariseorum iusticie sunt
mandata moysi / impletiones autem
mandatorum illorum sunt mandata christi.
Hoc ergo dicit: Nisi qui super legis
mandata etiam que haec apud illos
minima estimantur impleverit non intra-
bit in regnum celorum / quia illa solum
[illegible] a pena quidem liberabat /
non autem eciam introducebat in regnum
haec autem et a pena liberant et in regnum
inducunt. Cum sit autem eadem res solvere
minima haec mandata et non custodire
quare superius de absolvente dicit: Qui in-
solverit unum de minimis istis minimus
vocabitur in regno dei / de non autem custo-
diente [illegible] et si minimum esse tamen in
regno esse. haec autem de non servante
dicit: Nisi habundaverit iusticia vestra plus
quam phariseorum et scribarum non intrabitis in
regnum celorum. Qui ergo non intrabit
in regnum celorum potius reus erit
[illegible]. Vide quia minimum esse in regno
[illegible] non et non intrare in regnum
esse [illegible] aliquem in regno non esse regnare

Quid sit minimum in regno celorum esse

cum ipso / sed certum impleto ipso. Tanquam
si dicat: Qui solvit et docuerit
sic inter peccatores quidem erit / tamen
minus peccans. Qui autem fecerit in
regnum sit princeps regni cum ipso.

Mat. 25 Sicut alibi dicit bono servo: Intra
in gaudium domini tui. Hoc est
sis gaudens tu domino tuo. Con-
sequenter et iste qui non intrat
in regnum celorum / consequenter quidem
regni celorum non est ipsius / erit
tamen in regno celorum. Nunc iam
incipit ostendere que sunt minima
illa quorum solutionem predixerat
esse periculosam. Audistis quia

Exo. 20 dictum est antiquis: Non occides. Ego
autem dico: si quis irascitur fratri
suo sine causa erit reus iudicio.
Haec impletio legis secundum mandatum
[illegible] secundum est faciens hoc cum
opus et doctor implevit legem
non solvit. Nam Non occides mandatum
datum est legi sed latius quam
lex continetur [illegible] lege in se tenet
inclusum / lex autem non tenet hoc
mandatum / Qui ergo implet hoc
mandatum tacite in eis implet
et legis. Nam qui non irascitur
multo magis non occidit. Qui
autem implet legis mandata non
omnino implet et christi. Contingit
enim homo non quidem occidit propter
timorem vindicte tamen irascitur. Vi-
des ergo quia lex impleta est
per graciam non soluta. Deinde sine

mandatis [?] / nec. put legis
stare mandata Nam si concedit
licencia irascendi / datur et causa
homicidij faciendi / contra enim
homicidium generatur tollere autem
habet iram homicidium non fit
Omnis enim qui irascitur sine
causa contendit ad voluptatem
suam homicidium facit Et si non
fecerit propter metum / Ideo dolor
quod non est talis quemadmodum
si factum fuisset / pretium autem hoc
Aug' est irascendi / Ideo Johannes in canonica
1 Jo 3 epistola sua dicit Omnis qui odit fratrem
suum sine causa homicida est
Vnde sapiens volens ostendere
quia ipse est Christus deus qui aliquando
locutus est in lege et qui nunc
mandat in gratia / illud mandatum
quasi omnia mandata comprehendit
in lege / idipsum mandatum posuit
nunc in principio mandatorum suorum
Inprimis scriptum est in lege non
occides / Ideo statim hic ab homicidio
cepit / ut per cetera dicamus
mandatorum ipse intelligatur doctor
legis fuisse et gratie Omnis qui irascitur
fratri suo sine causa reus
erit iudicio Ergo qui cum causa
non erit reus / nam si ira non fuerit
nec doctrina proficit / nec iudicia
stant / nec crimina compescuntur Iusta
ergo ira mater est discipline
Itaque non solum non peccat / qui cum
causa irascitur / sed econtra nisi iratus

Ira iusta mater est discipline

fuerit peccat Omnia peccata irracio
nabilis / venia fermentat / negligentiam
nutrit / et non solum malos sed etiam
bonos invitat ad malum quia mali
quidem cum sint correpti fiunt non emen
dantur / boni autem nisi correpti fiunt
quia in corpore magis prevalet
malum quam bonum Iracundia que
que tamen causa fit nec est iracundia
sed est iudicium / Iracundia enim proprie
intelligitur commota passionibus Qui
autem cum causa irascitur non illius
iam non ex passione est sed ex causa
ideo iudicare dicitur non irasci / Quanto
autem magis de iracundia carnis loquitur
quoniam propius spiritum non ad carnem loquitur
sed adversum sed et inquietudinibus conditis
Opat enim deus quia et si mandavit
tamen caro ei non obedivit / nec enim
est possibile ut caro non irascatur quia
Ro 8 sapientia carnis est inimica in deum
legi enim dei non est subiecta / nec
Job 14 enim potest Dicit Job homo natus de
muliere plenus iracundia Omnis ergo
homo irascitur et non facit quod ira
compellit caro eius irata est / animus
autem eius non est iratus Ergo multi
sunt caro quorum irascitur / alia autem
non irascitur Item multi sunt quorum caro
non irascitur alia autem eorum irascitur
id est qui videntur esse pacientes et ta
citi et occulte cogitant malum et
expectant opportunitatem nocendi Sed
quis dixerit fratri suo sine causa
racha reus erit concilio id est ut sit

destilio qui ad verbum xpi fuerit Qui
apud inmemoribus suis impetrat Qui autem
dixerit fatue reus erit Jehenne
Racha dicitur ebraice vacue quamvis
quantum ad sensum verbi / vnum est dicere
fatue et racha Nam qui vacuus
est ille fatuus est Et qui fatuus
est sine dubio vacuus est et vtrumque
verbi vacua vna videtur iniuria
nec statim indigentes est illi dicere fatue
qui contemnit sapienciam spiritualem magis Mat. 12
cione dei patris et xpi Sic indignus
est dicere homines vacuum qui sine misericordia
spiritus sancti Nam nemo dicat vacuus
qui habet spiritum sanctum Nam et nec fatuus Ephe. 4
qui xpm agnoscit Et quid aliud
quod verbum Racha habet pena totaliter hec
aute Jehenne Nam si vnum peccatum
est vna dicitur esse et pena eorum
Sed quantum addiderit peccatum dicam
sicut hec verba Racha enim vulgariter
erat verbum apud iudeos quod non ex
ira nec ex odio sed ex aliquo motu
vano dicebatur magis fiducie causa
quam iracundie Nam vnaquaeque pro
vincia habet in ostium aliquod proverbiale
verbum quod non ex hoc causa sed
familiaritatis gracia dicere solent
ad eos quorum fiducia habent ut puta
patronus suscepto liberto suo aut
diues pauperi / aut vrbanus rustico
contempnens personam eius magis quam
inimicitias sibi Sed forte dicas Si
iracundie causa non dicat quare
est peccatum quia contencionis causa

non edificacionis / Ita et si persona
illius tibi contemptabilis
videbatur / tamen dignitas xpiani
illius contemptibilis non erat Et
si illum aspicere non debes / tamen
xpm qui in eo est aspicere debes
sic Deinde et alia racione peccatum
est dicere racha quia et si ille
aliquid vanum audire merebatur
te tamen dicere aliquid debere non opor
Mat. 12 tebat Unum sit scriptum Amen
dico vobis quod omni verbo quodcunque
locuti fuerint dabunt racionem
Quidque non est lumine tenebra
est sed et quidque bonum non est ma
Ephe. 4 lum est Dicitur apostolo Sermo malus
ex ore vestro non procedat / et non
dixit si quis bonus tamen / sed si quis
bonus ad edificacionem fidei Ergo
nec verbum bonum sine causa dicere
debemus nisi fuerit pro occasione
edificacionis / nempe verbum dum
sine causa dicitur incipit esse
ociosum et fiat malum / quanto
magis aliud verbum dicere non
debemus / quod a se ipso natum
malum est et ad iniuriam pertinet
audientis Videndum quod verbi foris
nisi quod ad edificacionem aliorum
tractatum est aut aliud vsum
corporis / aut ad gloriam dei traditus
id administrandum veritatis Omnis
cum sermo vanus qui dicitur in
mundo seu te detrahe per se
vanum cum sermone dicebas non
tamen ideo peccas quod pellium sermone

de vano sermone

Nota lingua data est et data
homini propter causas ultra posi
tas:

aliquem ledimus. Sequitur damus
locum in nobis in mundis spiriti-
bus agendi quod voluit. Hoc
3 reg. 2 fecit Salomon addendo duos postu-
lo a te ne auferas graviter tuas
amice Bersabee morietur et dixit
verbum non operat de ore meo.
Sed cum vasa sanctificata ad prophana-
tos usus transferre peccatum est et
Daniel 7 periculum sicut docet nos Baltha-
zar qui libens in calicibus sig-
natis de regno deportatis est et de
vita. Si ergo hec vasa ad prophanatos
usus transferre periculosum est multo magis
non est verum corpus Christi sacramentum
eius corporis contineri. Quanto magis
vasa nostri corporis que sibi deus
ad habitaculum preparavit non debemus
locum dare diabolo agendi in eis
quod vult. Sed quibus autem dixerit
fatue in quo intelligendum est verbis
sine causa, id est qui iratus fuit
sine causa, qui racha sine causa
dixit, qui fatue sine causa dixit.
Sed ad tercium cum causa peccatum non est
quanto magis cum causa fatue dicere non
est peccatum. Nam et verbum malum
species est aliqua castigationis
et apud sapientes durius est quam
flagellum. Unde cum si fuerit
causa ut iam verbis se verberare possit
vindicta. Christus enim et Apostolus
Gal. 3 dixit fatue: O insensati Galathe
quis vos fascinavit. Sed non

peccavit quod iusta causa fuit dicendi.
Item ad discipulos in via dixit: O stulti Luc. 24
et tardi corde. Si offers munus
tuum ante altare. Qui supra dixerat
qui irascitur fratri suo sine causa, hoc
qui dixerit racha etc., qui autem di-
xerit fatue, istud consequenter subiungit:
Si offers munus tuum ad altare et
recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te
scilicet si iratus ei fueris sine
causa, si dixisti ei racha vel fatue sine
causa. Si ergo pro hiis levibus causis
offensus sit et non placatum possibile
est munus deo offerri et suscipi. Cum
ergo autem conspectum dei ingrediatur
qui fratres suos tribulat, opprimunt
et alia multa in vidimus exempla
mus nephanda committunt. Sciendum scire
debemus quod quidam fideles homines
aliquam dissensionem habuerit inter se
deus illis non potest esse amicus, munus
eorum non suscipit, orationem eorum non ex-
audit, vel si quod aliud bonum fecerit,
quia nemo inter duos amicos potest
esse fidelis amicus ambobus, et
precipue de illo bene loquitur apud eum de quo dis-
plicet isti, et in suspicionem venit
quasi quis plus diligat illum. Et
si ad illum bene loquitur de isto dis-
plicet illi, et in suspicionem venit
quia qui plus diligat istum, ideo
et deus non vult esse amicus fidelium
quamdiu ipsi inter se fuerint inimici, quia
et si illi inimicus fuerit iste contristatur
et si non contra contristatur quia nichil

pt dicē contra deum / tū nō congaudeat
in beneficijs eius Si aute aliquid
portat gtra deū / et irascet adeum
quia inficatꝰ est inīa eius Delic
et si ista iniāz fecerit / ille gtristat
Considera quale bz deꝰ gstaaz ap
ud nos / et quō fidem fuat hoīb;
et quia nos pfecte diligit / ideo
inimiꝰ nrō nō wlt esse amicꝰ / puta
duo inīa istis fideles / ideo nō vt
tibi esse amicꝰ quia illi aliꝰ est
et ideo ille nō vt tibi esse amicꝰ
quia tibi amicꝰ est Ergo te diliges
illi est inicꝰ / et illū diliges tibi
est inicꝰ Nuq̄ ppt sc deus nō su
scipit munera inīa / sz ppt nos pes
alteri adūsat cū alteri gstaam
fuat / et dum ambos amat ulli
est amicꝰ ppt iudicaas amborū
Ergo deus fidem nobis fuas inicoꝝ
nrōrū amicꝰ fieri nō wlt / et nos
fidem deo nō fuamꝰ / si inicos eius
diligiꝰ et amicos odimꝰ Cū enī
aliꝰ est infidelis nl dicendꝰ amicos
dei odit / et inicos odit amat Si
autem fidem domino fuaremꝰ sicut
ille nobis / nuq̄ infidelium amicicias
tolleremꝰ / nuq̄ nos infidelium mat
monio ingereremꝰ Dimitte illic
munꝰ tuū et vade reconciliari
fr̄i tuo ꝯpus Vide inīaz deique
vtilitatis hoīm amplꝰ aspicit
quā suos honores sz eū suos
honores magis aspicit sic dixi
sset Interim offeras munꝰ tuū

et pꝯea vade reconciliari Nūc aūt
dr̄ et reconciliari / et sic venies
offeres Tamq̄ / si dicat alt ad
illum / vade ergo liber gtepnor
libent honorē mei patior dampū
libenter ꝯpecto / dū fr̄ nobis
suos tūꝰ ut vos in amicitiaz reuaff
vade ergo ut frat̄ / plus dili
go cōcordiaz fideliū meoꝝ quā
inimicicia inimicā hoīm malā
do factū liceꝫ Caritas enī illoꝝ
dei gtrariū opat Ne dicas ille
michi nocuit nō ego illi / ille
satisfaciat michi dēt nō ego illi
Si pꝯla salut̄ tue iubet te dūs
amicicia facias mag̃ nocūꝰ debes
rogare / ut duplicem glam ca
sequaris / vna q̄r nocūꝰ es / altaz
q̄r prior rogasti / Si enī illi tu
nocuisti et ideo rogas eū for
sitan parcet tibi / q̄r nocuisti
quia prior rogasti / tū ullam
habes mercedem quia reus
constitutꝰ rogasti Si aute te ille
lesit / et prius rogaueris magna
mercedē habebis / festina ergo
inimicū tuū preueniꝰ adulaciꝰ
ne forte te tardate ille preueniat
ad rogandum et rapiat de mani
bus tuis pietatis mercedem
Nam si ille tibi nocuit et ille
te rogat in fructuosa est audacia
tua / quā enī iustiaz fecisti
aute deū / si rogatꝰ te placueris
Nam enī nolens te deꝰ scripe

dibus eius substernere carius iubet
te prius rogare / sed nolens tibi gratis
humilitatis providere. Sed forte dicis
Ecce ego nolo reconciliari sed dic
michi qua reconciliabor. Qualis
precessit offensio talis debet sequi
reconciliacio. Si cogitatu offendi
sti cogitatu reconciliare. Quoniam
enim peccatum quod committitur eo modo
et penitetur ut puta cogitasti
male facere alicui damno tu potes
minus tunc ante deum offerre quia
habes in corde tuo notare dicit propheta
Recogita bene quod cogitaveras
male et penituisti. Recogita
omnis peccatum contraria cogitacione
Ps. 4 dissolvitur. Cuius testis psalmista / Que
dicitis in cordibus vestris et in cubi
libus vestris compungimini. Vides quod
irascisti nate est. Si autem lesisti
verbis fratrem tuum vade et verbis satis
fac ei corde et penituisti. Enim
autem verborum peccatum verborum satisfaccione
dissolvitur testis est Aaron. Cum enim
detraxisset de Moyse cum verbis
Num. 12 eum rogavit dicens Rogo domine
ne inponas in nos hoc peccatum quia
nos ignoravimus quod peccavimus.
Si autem operibus aliquem
offendisti puta alicuius causa
fraude abstulisti aut rem aliquam
per violenciam abstulisti redde ei
quia rei peccatum rerum restitucione
dissolvitur. Testis enim est Zacheus

Luc. 19 dicens Domine quidquid fraude abstuli red
do quadruplum. Si autem rem quid
alicuius non tulisti sed forte castigavis
hominem in penitentem iniuste dona ei
aliquid pro iniuria dignum. Sic enim scrip
Exo. 21 tum est in lege Si percusseris servum tuum
et fregeris ei dentem dimitte eum
liberum. Quod hoc intelligendum est ut
si castigavis aliquem iniuriae peccatum
huiusmodi est dissolvendum / alioquin nisi
quod factis lesisti / factis placaveris sive
causa orationis ad deum / sive causa ele
mosinas facias de rebus quibus alios
spoliasti. Quid prodest tibi si alter orat
pro te ad deum / et alter adversum te inter
pellet ad deum. Contra ad istius ordinem
ut tibi deus misereatur facias illius interpel
lacio non permittit. Talis est ut si
nemo pro te / neminem vocas quam in tali
os spolias et alios vestias. Esto con
sentiens adversario tuo cito dum es
in via cum illo ne forte tradat te
adversarius iudici et iudex ministro et in
carcerem mittaris. Consentiat deus ut
ad amiciciam revertamur inveniamus
autem quadam. Unius inhabitat vita
Vita enim omnium hominum quibus est ista
vita carnalis per qua omnes homines
tenentur boni et mali. Dices quomodo
periculosum est si unus committit pace
non facta fuit mortuus in via
et si voluerit pacem facere non potest
cum fuerit separati. Si autem quam
diu in vita huius vite es / vel fecer

pacem cum adversario quem lesisti / sed
sic iudicabis per mortem. Iterum autem
iudicem Christum tradet te Christus / crimina
te rerum iudicium eius / iudex tradet
te ministro i. angelis penarum, traditus
ille te mittet in carcerem gehenne.
Et qui in hac sententia parce si fecisses
etiam et gravissimum operis peccatis
accipe indulgenciam sicut scriptum
i. p. t. 4 est: Caritas operit multitudinem peccatorum.
Si semel tradit [illegible] fuerit nisi
in carcerem / iam non solum de gravibus
peccatis sed etiam pro verbis otiosis que locutus
es / redde et si tradet alium deposita
et pro eo sunt corrigendi ante supplicia.
Tradet autem te iudici adversarius
tuus et si te prius rogavit ille de te
pro. 25 ro. 12 Salomon: Si esurierit inimicus tuus ciba
illum. Hoc enim faciens carbones
ignis congregabis super caput illius.
Congregans autem carbones ignis
quid est aliud nisi reum facere ante
deum. Si ergo qui benefacit inimico
magis eum reum facit ante deum
consequenter et qui prius rogat amicum
suum reum illum facit ante deum. Fre-
quenter homines et in hoc seculo mittuntur
in carcerem pro peccato i. in angustias
et tribulationes diversas. Nam plerumque
propter peccata in hominibus mittuntur in
tribulationes diversas. Quod non intelligentes
Angustie autem huiusmodi carceres
appellantur. Audistis quia dictum
Exo. 20 est antiquis: Non mechaberis. Ego

autem dico vobis quia omnis qui
viderit mulierem ad concupiscendum
eam iam mechatus est eam
in corde suo. Ecce alterum manda-
tum minimi quod apud iudeos
[illegible] / et nunc apud omnes qui non
multum timent deum. Sed sua viri
iudicat cor suum. Cum irasci
sine causa per eos sibi aliquis non
putat esse peccatum / ope concupiscentie
non consequi. Magnum autem apud
timentes deum et cor suum dimi-
cantes. Magnum etiam apud deum
qui non tam opus hominis aspiciat
sed verum cor. Duo mandata legis
non solvit sed adimplevit. Quia
sine hoc mandato stare non potest
legis mandatum. Omne adulterium
est concupiscentia initiatur quod
ergo tollitur ad ulterium studium
legis mandatum nisi preposita fuit
concupiscentia studium Christi mandatum.
Cum ergo sicut ira initium est
homicidii sic et concupiscentia
initium est ad ulterium. Consequenter
sicut qui irascitur fratri suo sine
causa occidit in corde suo / et
si occidit eum propter metum videlicet
aut impotentiam suam / etiam homi-
cida est apud deum qui non magis
opus considerat quam effectum.
Sic qui concupiscit mulierem
alienam iam mechatus est eam
in corde suo et si non habuit eam

causa aliqua obsistere/ ceteri
ad ulter est apud deum qui mag(is)
aspicit voluntatem quam opus/ quia
et opus ad ulterii committendi
desunt non voluptas Sed ne for
te homines nature humane misti et
ignorantes/ deum considerat quia
generaliter omnis natura carnalis
subdita est passionibus Et nec
bonum est/ etiam secundum quia ab
ira se/ sine uel concupiscencia valeat
separare Estimet quasi propter
quod impossibilia ista mandantur/
occasione sibi querere/ per qua
homines faciat esse reos/ quia
omnis qui impossibilia mandat
occasiones offensionis seminat
et causas puniendi querit Ideo
puta de diuisionem voluptatum
anime corporis quam tractemus Sicut
in nobis habemus naturas anime
spiritualis et carnis Sic duas habemus
voluntates vnam anime alteram
carnis duplices concupiscencias
vnam anime alteram carnis duas
iras vnam anime alteram Et natura
quidem carnis absque omnibus
non potest se separare/ nam necesse
habet irasci et concupiscere/
etiam si non vult/ quia non est
in arbitrio suo creata/ sed sub le
ge peccati vendidata Est enim
sub peccato propterea de illa dicit Apostolus
Sapiencia carnis inimica est ad deum

Voluptates hominis duplex est
anime et carnis Concupiscit
homo dupliciter secundum carnem
et animam

legi enim dei non est subdita/ nec enim
potest/ anima autem in arbitrio suo creata
est secundum legem iusticie/ propterea potest
non irasci si vult et non concupiscere si
vult quando ergo irascimur et concupiscimus
displicemus nobis et festinamus reprimere
uel iram/ uel concupiscentiam nostram
manifestum est quod caro nostra irascitur
sola autem concupiscit/ non anima nostra
Si autem concupiscentiam nobis in hiis
determinamus si patienter imple(re) intendimus
iram nostram uel concupiscentiam/ tunc et
anima nostra concupiscit et irascitur simul
cum carne/ propterea sciens deus quod natura
carnis subdita ei non est/ nec potest
non nec mandat carni que mandat deus
enim sapiens ponit illi preceptum qui
et si vult non potest obaudire Sed ad
animam loquitur et anime mandat que non
potest deo in omnibus obaudire que etiam
potest carne irascente et concupiscente
ipsa nec irasci nec concupiscere Sic
ergo ad iram loquitur et de concupiscencia
anime loquitur dicens Qui viderit
mulierem ad concupiscendum eam iam
mechatus est eam in corde suo i. non
si quis concupiuerit secundum desiderium
inevitabile carnis/ sed si quis
concupiuerit secundum secundum voluptatem
anime et consensu detinetur et statuit
complere/ concupiscit ille talis et si in
actu commiserit tamen iam corde adulterium
autem deum est/ quia forsitan im
pedita est a loco non compleuit in

in voluptate. Si dexter oculus tuus
scandalizaverit te. Puto communis
interpretes viri iustitie in hoc posita
est, quia omni tempore contra
carnis vitam luctam, quia caro
Galla. 7 concupiscit adversus spiritum, spiritus adversus
ps. 37 carnem. Unde cum aut propheta Tota
die contristatus ingrediebar, quoniam re-
nes mei impleti sunt illusionibus,
non est sanitas in carne mea. Si
ergo secundum prophetam non est sanitas
in carne mea, quid oculos quibus habet
aut quid dexteras in corpore suo ut
secundum malitiam carnis sufficiat
pena inebriari. Sed videamus hoc forte
vel possibile sit intelligere de oculo
corporali vel de manu. Sicut totus
homo quamdiu peccat vivit peccato
mortuus est autem iustitie sicut
Ephe. 2 scriptum est Et vos cum essetis mortui
peccatis; tunc autem cum sic fuit, ad iustitiam
vivet iustitie, mortuus autem est
peccato. Sic et unumquodque membrum ut
puta oculus quamdiu quidem male
aspicit integer est quidem peccato, cer-
tus est autem iustitie. Cum autem
desierit male aspicere, certus est
apertus integer autem iustitie. Sed neque
sic tacuerunt nec eius secundum rationem
hec in scriptura plena, propter quod dicit:
Si dexter oculus tuus scandalizaverit
te. Quid est quod dexter quidem quasi
verus creatus, sinister autem quasi
in notis refutatus, sed puta adversari
hec nunc referri sicut dixi

supra. Oculum alle dicit ... constituerit
pecunia alia videt. Augustinus alibi dicit
Math. 5 Si oculus tuus simplex fuerit.
Oculus autem iste carnalis
non est oculus sed spiritualis oculi
illius interioris, id est mentis. Habet
enim et corpus suum membra sicut
et alia sua. Sicut testatur apostolus
de mente quod dicit dicens hic ...
Ro. 8 Igitur ergo ipse mente servio legi
Dei, carne autem legi peccati. De
corporis autem mente secundum statum
mente carnis sue et non tenens
caput. Sicut et de manu et de
pede. Dextera manus hominis
est voluptas anime, sinistra autem
manus est voluptas corporis.
Hec autem corporea manus non
est manus sed organum manus illius,
nisi cum voluptas bona aut
mala movit eam ad inutilem
motum. Dexteraque manus
hominis est voluptas anime, sini-
stra autem manus est voluptas
corporis. Ideo autem pes anime
dexter vocatur, corporis autem
sinister, quoniam anima in arbitrio
suo creata est ad quod voluit
declinare sive ad bonum sive
ad malum, et per legem iustitie
est creata ut recta videat,
recta audiat et agat et
ambulet. Pes autem sinister
corporis dicitur, quando etiam

arbitrio suo caro creata ut sive
ad bonum sive ad malum declinare
voluerit possit. Sed in malo cre
ata est sub lege peccati / nec potest
aut audire aut videre / aut agere
rectum. Dicit et omnes sancti dex
teri dicuntur / peccatores autem sini
stri. Unusquisque ergo nostrum habet dex
trum et sinistrum oculum. Dextrum
quidem in mente anime / sinistrum
autem mentem carnis. Dextram
manum voluptatem anime sinistram
autem voluptatem carnis. Cum
ergo compassione carnis concupi
scimus sicut homines. Animo
autem resistimus concupiscencie.
Sinister autem oculus scandalizat
id est mens carnalis / non mens
anime. Sinistra manus scandali
zat non dextera id est voluptas car
nis non anime. Vide nunc quia non
iubet carnis mentem eruere
vel carnis precidere voluptatem
nec enim fieri potest ut caro aliqui
cessit a desiderio malo. Desi
deria autem carnis retinere quidem
possumus / ut non faciamus quod
desiderat. Hec caro [illegible] autem
non possumus ut non desideret. Cum
autem corpore anime volumus tunc
dextera manus non scandalizat
et dextera voluptas. Hunc
oculum et etiam manum pre
cidere iubet. Quia et possumus
precidere cum anima in arbitrio suo
est / ut ad quod voluerit valeat de
clinare. Caro autem in arbitrio suo
non est sed in malo concedita cum est
sub peccato et non potest bonum velle. Sola
autem caro sinistra dicitur et anima dex
tera cum caro ad temptacionem nobis
creata est / anima ad salutem. Hec est
sicut arbiter loci inter placitum verita
possimus tamen et aliam in venie colore
respectum vel consideracionem mentis oculus
est anime / voluptas alicuius corporis
faciendi / et motus manum ad aliquod
opus manus anime studium cum quo diximus.
Ut puta erat mulier quedam mulier
religiosa vel virgo vel vidua respe
xi et consideravi / et dixi de bono respi
tare mulierem illam assidue ut si
quid religionis ignorat quasi instr
uam faciem eam et confirmem eam in
ipso bono proposito eius. Bonus respec
tus est iste et dexter oculus / Sed
dum assidue visitem eam devenit in
laqueum desiderii eius / et ille respectus
meus dexter factus est michi in scan
dalum. Quando ergo oportet fieri
erat talem illum aspectum bonum quod
michi generatum est malum. Aut
sic vidi orphanam quandam et dixi
debeo illam accipere in domo mea
et educare donec veniet tempus nu
bendi et vadens cepi et subministrare
que necessaria erat / bonum opus
hoc et dextera manus est. Sed
dum causa subministracionis [illegible]

carnem deducit in laqueum desiderii eius
et illud bonum opus meum et de opera
manus facta est michi in scandalum
Vel cum videtis me familiariter agere
cum ea scandalizati sunt dicentes
Quid vult sibi hoc esse quod iste sic
familiariter loquitur cum puella oporte-
ret igitur precidere tale opus bonum
quod vel michi vel alteri generat ma-
lum. Iterum et quod alteri generat
malum michi generat / quia per me
factum est ut alter scandalizaretur
in me / Et hoc generaliter circa
diversis verbis generaliter omne bonum
quod nos vel alios scandalizat /
precidere debemus a nobis. Iterum quia
est secundum bonum / ex quo nascitur malum
melius est enim ut sine uno resurge-
re / aut uno opere bono salvemur /
quam ut dum omnia opera bona
volumus facere cum omnibus pereamus
Sed et alii aliter interpretantur hec loca
ut michi propius ut non solum de pecca-
tis vel tueremur abstinentes
nos ab omni concupiscentia mala / sed
caveamus ne vel proximum nostrum vel aliquem
ad nos pertinentes / turpe aliquid
agant ut puta / Habes aliquem
filium vel filiam vel fratrem vel aliquem
qui sic videtur aspiciat res tuas
quasi proprius oculus tuus / et est
habes tu pro socio devoto aut
habes aliquem qui sic procuret
res tuas quasi manus propria

tua / et est tibi quasi dextera
manus / et illud talis si cognove-
ris aliquid turpe agere / precide
eum a bona et proice longe
abs te quia scandalizat te / cum
non solum propriis membris sed propriis proxi-
morum membris quos tu possimus
cohibere nisi aut cohibuerimus
aut repellerimus a nobis debi-
torem et qui sumus sanum
unum corpus simul / alter alterius
membra / melius est ut sine aut
altero tali membro salvemur
quam ut volentes illos tales
habere / et ipsi pereamus cum illis /
Dictum est antiquis si quis vult
dimittere uxorem det illi libel-
lum repudii / Ego autem dico
si quis dimittit uxorem suam
excepta causa fornicationis
facit eam mechari / Et qui
dimissam duxerit mechatur. Hunc
iterum mandat mandatum ...
apud nos displicatos et lasci-
vos qui illud estimant per-
uxorem dimittere dato repudio
sine quod neque sanctitate legis manda-
tum sit / quo quidem primo Moyses
filios israel eduxit de egypto /
quia quod erant perpetue per more
israelitico moribus autem egypti
pro ut more gentilium contige-
bat ut ... uxorem
et quod dimittere uxorem non per-
mittebatur

paratus erat interficere eam, aut
si non interficiebat propter timorem legis
tamen assiduis tribulationibus affligebat.
Deut. 23 Ideo iussit dare repudium, non quia
bonum erat, sed quia remedium erat
mali peioris, vel dum malum veta
retur faceret peius. Ergo secundum
permissionem legis repudium dare mandatur
ut ne homicidium fiat. Quamquam in
facto solo sit homicidium non autem
et in voluptate coram hominibus
quibus in facto fit homicidium, coram
autem deo in voluptate. Sicut enim
qui irascitur fratri suo sine causa
et si non potuit occidere eum, occidit
eum in corde suo. Et sicut qui
concupiscit mulierem et si non habue
rit eam adulteravit eam
in corde suo, quia voluptas carnis
impedita est non correcta. Sic
qui odit uxorem concepta for
nicationis causa et sic caret
et dimittit eam, et ut ipse
habet licentiam dimittendi certe
occidit eam in corde, occidit certe
quantum ad deum, qui opus homici
dii defert ei, non occidendi volup
tas. Vides ergo quia lex precipiens
dare repudium opus homicidii
compescuit non peccatum. Et non solum
homicidii causam non sustulit quantum
ad deum, sed etiam alterum dimissionis
introduxit peccatum, quia libellus
repudii testimonium est soluti con
iugii. Nunquam iustitia solvendi

coniugii postea dato repudio soluti
coniugii publicatur. Peccatum autem
solutionis magis exaggeratur tamen
derelicta sine causa et concupiscen
te faciet vim. Competenter intulit man
datum de uxoribus non dimittendis.
Sicut enim qui irascitur fratri suo sine
causa reus est iudicio, quomodo non erit
reus qui sine causa fornicationis
sic odit uxorem, ut etiam dimittat
eam. Quis dicas multas culpas habet
uxor mea. Audi enim tu et sine
culpa es? Si autem contrariorum
vitia supportare debemus dicente
Gala. 6 Apostolo Invicem onera vestra porta
te et sic adimplebitis legem christi,
quantomagis debemus uxorum. Si
quis videt mulierem ad concupiscendam
eam adulteravit eam in corde suo,
quomodo non pro adulteriis condempnetur
qui dimittens uxorem occasionem
dedit adulteriorum committendorum
ut et illa adulteretur in alterum
et alter in illam. Nam vir dum
non solum coinquinare se non debet
sed nec debet aliis coinquinandi
occasionem se prebere. Alioquin illorum
crimen ad eius redundat peccatum
qui aliis committendi crimen facta
est causa. Vide etiam quia qui
secundum legem repudium dat quanta
committit iniquitates. Prima quia
quantum ad deum committit homicidia.
Secundum quia dimisit non fornica
tionis causa. Tertium quia facit eam

ad ulterari. Quartum est et accipies
eam fiat ad ulterum michil autem
hoc committitur ubi sanatum fuit per
deut. 10 mandatum. Item dictum est: Non peiu-
rabis reddes autem domino iuramenta
tua. Esse autem dicit non iurare et
non esse contra mandatum iurantis putat
amari quia ubi iurare non putat
esse peccatum sine quo non potest fieri
legis mandatum. Ita si iuramentum
interdicat non potest amputare per-
iura / consuetudine enim periurium
generatur. Nemo enim qui frequenter
iurat et non aliquando periurat. Ipse
hoc admonet Salomon: Ne assuescat
Nota iusta scripta ubi iuramento os tuum, multi enim casus
in illo. Dicit enim qui facit consue-
tudinem frequenter manus sua periurare
necesse est aliquando et iuste periurat.
Dicit qui facit consuetudinem iurare
iurantibus rebus frequenter et in rebus
superfluis etiam nolens consuetudinem
trahente periurat. Nam omnem rerum
consuetudinem quam volumus quando
volumus facimus, sed non quando volumus
tunc repellimus eam. Et qualis
est contra iurantes dei sua dicit
eccl. 23 Salomon: Vir multum iurans
non recedet plaga de domo eius.
Si ergo iurantibus plaga non
recedit, quo periurantibus aliquando
recedit? Dicit michi aliquis iurando
quod petis, nam si adversarius meus
tunc credet te ubi iuraturum
nunquam te iuraturum compelleret.

Sed quia periuraturum te existimat
ideo te iurare compellit, et tu iura-
veris non quasi in veritate iurante
ut tu placatus tacet, sed quasi in
condempnacione periurii tui vindica-
tus recedit. Iuramentum inquam
bonum contra quem credidit eum te
estimat ... causa iurasse
credidit autem et periurasse. Eum
autem deo bene voluit suffragari
et si periurasse te non credit, tum
in veritate iurasse affirmare
non possumus. Nemo autem potest
defendere te et religiose egisse
ideo iurans in tuis ...
... amicis insistere ... Sed
forte dicas quid faciam, non michi
credit nec vult credere nisi iuravero
atque ... magis ... perire
quam salutem. Propter tibi videtur
... tua quam res tua. Si rem
aliquam perderes unde potes
si deum perderes quid unde
an nescis quod in verbo amittis
... timore maiorem merere
... haberes pro illo quam si elemo-
sinam dedisses, quod certum maior est
... facimus pro illo dignius
coronam. Esse autem admo-
neo ne homines aliquid iurare
compellas sive constringas tu ubi
iuraturus sive constringes male
iurata iurature magis recede
abeos quia et si ille bene iura

nerit tu quantum ad conscientiam tuam
periurii illius factus es causa quia
eum compotestis (?) iurare compellis
non ut iuret sed ut periuret. Si
autem illum iuraturum putares
nec iurare compelleres. Conspicis
qui alterum iurare compellis nec
scis quid agis. ille etsi periura
uerit et si tuo lucro periurauit
tu autem sine lucro periurii illius
particeps inueniris. Qui in ueritate
non dubitat, nec periurare timet
qui enim mentitur ueritatem in
corde suo suffocauit. Qui autem
periurat in uerbis suis suffocat deum
[mentitur] Quid ergo deum suffocare et ueritatem
suffocare, cum et ipsa ueritas sit
deus nec sola differentia est
quia ueritatem mentiendo mendaces
suffocamus periurando autem deum in verbis
Nam hominibus uerbis satisfacimus
conferendo ipse deus qui periurare
uetuit ipse et precepit iurare non
mandauit. Qui ergo iurando
non timet dei preceptum negligere
nec per periurando timebit quando
negligere. Quod autem uerbis timet
deum, cum non timet deum. Qui ti
met et sine iuramento non menti
tur. Qui autem non timet, neque cum
iuramento potest dicere ueritatem. Audi
dite uos etiam qui iuratis in
euangelia sancta portatis, quia
potestas ab illo iuramento esse
n pr 66

sciunt, qui sicut periurus dat. Sicut
qui ignem portat unde efficitur
incendium alicui est ab illo incen
dio, aut qui gladium porrigit unde
homicidium committitur non est sceleris
homicidii illius. Sic et qui occasionem
periurii prestat cogella (?) fit periurii
illius. Si ergo uis iurare iuste dicere
bat quia ... illis euangelium ut
iuret non ut periuret. Sine autem
tu serues, quia et uis iurare petitum
est, quis potest esse liberum qui
occasionem dat unde peccet. Nam nemo
accipit ignis et incendium non fit
sui. Sic gladium et homicidium non
committitur. Sic et talle (?) iuramentum
et periurium non fit. Ex hoc de illis
dictum fuit qui iurat per deum coram
aut qui iurat per elementa peccata
uilior iniquitas. Quid autem et tu in
deus admissum sibi creaturam non habet
adiuramentum. Erat enim in lege preceptum
ut per nullum iuretur nisi per deum. Qui
autem iurat per celum aut per terram
aut per quod illud est per quod iurat
deificat eam, precepta idolatriam
se facit. Omnis qui per aliquid iurat
etiam si iurare licet, quia non credit
dit deo deo suo iuramenta sua sed
elementis et duplicia peccat, sed
quia iurat deum, quia deificat
per quod iurat. Et uide quia si per
singula hanc ... dat. tunc quis
iurare non debeat per elementa neque
per celum, neque quia thronus dei est.

non deus / neque per terra quia scabellum
est pedum eius non dextra neque per ierusalem
quia civitas est magni regis. Non
magnus rex / neque per caput tuum / quia
non potes unum capillum album facere aut
nigrum facere. Ac si diceret tu nec minimi
es ut per te iures / nec potestatem habes
vel unum capillum album facere aut nigrum /
Omne ergo per filios suos iurat quis
sive pater sive parvulum / meliorem facit
illum quantum ad se adeo. Audistis
quia dictum est oculum pro oculo dentem pro dente. Ego
Exo. 21 Levitici 24 Deute. 19 autem dico non resistere malo. Nullum
mandatum minus quantum ad homines cru-
deles / qui peccare se non arbitrantur
si reddiderint mala pro malis non ex
desideratis que dicuntur ipsis. Si red-
Ps. 7. didi retribuentibus michi mala decidam
merito ab inimicis meis inanis. Sive
tamen cum ille dominat merito se pati
debere si reddiderit retribuentibus michi
sibi mala. Oraverunt tamen omnia illa
merito se esse passuros si reddiderint
retribuentibus sibi mala. Nam et
casuri sunt ab inimicis suis inanes /
et persecuturum est inimicus animam eorum /
et comprehensurum et conculcaturum in
terra vitam eorum et gloriam eorum in
pulverem deducturum / tamen sine hoc
nimius mandato legis / mandatum non
est hoc ipsum / cum lex precipit oculum
pro oculo dentem pro dente / tale scilicet propter
tamen ut unusquisque timeat de suo
membro peccare alteri et ne malis

Mat. 18 in terminatur. Sed quia de invicem
scandalis quaedam cum dominus
in hoc mundo / an dicit / precipitur
necesse est habundare maledictores
persecutores et persequentes. Si ergo
incipiunt secundum legis mandatum
omnibus reddere mala pro malis
omnes efficiuntur mali / et salutem
est oppositum legis / et deus noluit
etiam malos facere bonos et bonos
fecit malos. Sed autem secundum
hoc mandatum non resistere malo et
si mali non leniuntur / tamen boni per-
manebunt boni / et sic per mandatum
hoc impletur et legis mandatum. Ita
qui mandatum legis implet non
sic implet ipsum. Sed qui autem implet
hoc sic et leges implet / ut puta
qui percutit contra legem agit /
qui autem repercutit / secundum legem
facit / non autem et secundum ipsum man-
datum neque percussus percutit tamen
et legis voluntatem implevit.
Nam qui percussus est / nec rep-
ercusserit multo magis nec ab
inimico repercussus fuisset / quia non
Mat. 7 venit Christus solvere legem sed adimplere.
Sed dicas quia dignus est repercu-
ti qui contra legem percussit. Ita
si tu non es dignus es repercutere /
quia illius es qui maledictus non
remaledixit / percussus cum rep-
ercussit / crucifixus pro crucifigentibus
se oravit. Sed percusserit ergo

ergo primum denegasti te esse discipulum
non verbis sed factis deinde ad ciarris
oculum proximo tuo et surgens deu-
terum percutere tuo. Itaque perverteristi
tuum membrum tuum in locum ...
Si ergo non reddideris malum pro
malo et si membrum corporis perdi-
disti vel lucrum pacis acquisisti.
Si autem reddideris et corporis
dampnum passus es et salutis. Sed
si quis te percusserit in maxillam
dextram prebe ei et aliam. Sicut enim diabo-
lus debiliter ... in corporis
gaudet sed in debiliori anime delectatur.
Ideo enim exoptat aliquem qui te
percuciat ut dum tu cogitatus
recipitur enim peccatis et bono
ictu solvet ambos. Quid enim quia
vulnus corporis cito sanatur, vulnus
autem anime insanabile autem nunquam
sanatur. Ideoque si repercusseris
eum et in maxilla facie illum vicisse
videris, revera autem ab illo victus
tu es et putas quia vindicasti
de illo, vere autem diabolus vindicavit
de te. Si autem non repercusseris
tu ab homine quidem victus videris,
diabolum autem vicisti. Hec secundum iusti-
ciam dei. Videamus autem secundum
utilitatem carnis. Nunc si repercu-
sseris eum compescuisti eum ut iam
te non percuciat, sed magis concita-
sti eum ut adhuc te percuciat.
Nam iracundia per iracundiam
non compescitur sed amplius irritatur. Quem-
admodum si ignem cum igne coniungas,
maior ~~flamma~~ flamma succenditur.
Si autem non repercusseris eum, ille
iam stabit si quid sapit confusus. Si
autem non sapit saciatus est. Et non
solum iterum te percutit, sed forsitan
compunctus corde penitebit quia te vel
semel percussit. Ac si sic insaniens est
ut nec pacienciam tuam intelligat nec
confundatur in facto suo, nunquid tu te amplius
potes vindicare quam deus erat vindi-
caturus? Ideo si repercusseris eum, per-
didisti vindictam, quia te per te vindi-
casti et liberasti eum de manibus
dei, cui reddidisti ei quod fecit. Si
ergo fortiter vastet scilicet pro dolor.
Et ei qui vult tecum contendere in iudi- Propter tres causas
cio et tunicam tuam tollere, di- xpianus non debet
mitte ei et pallium. Primum indignus iudicium inire
est ut homo fidelis stet in iudicio
ante conspectum iudicis infidelis.
Nam et si infidelis non est, tamen certe
secularis est. Et qui te venerari de-
buerat propter dignitatem fidei, iudicat
te propter necessitatem cause et perdis
dignitatem Christi propter negocium iudi-
cii. Nonne melius est ut perdas rem
iudicialem quam gloriam spiritualem?
Si enim rem perdis propter Christum, Christus
tibi rem restituet. Si autem propter
rem perdideris Christum, res tibi non potest
restituere Christum. Deinde necesse est
ut humilies te coram iudice seculari

ras illi ipse necessitate cause et propter
dignitatem. Et forsitan qui propter hoc ne
fueras te humiliaturum ipse lucrum te
humilias et facias rem preciosiorem
quam dedit. Tertio quia coram iudi-
cio veritatis vacuus est et cogitatum
malarum; si scilicet in iudicium ingressus
fueris iam non desideres ut veritas
cause appareat, sed ut consequaris non
victor constans. Si autem videris quod
causa tua sicut frequenter solet fieri
in iudiciis aut aut viribus aut fra-
udibus, aut preciis expugnetur
necesse est saltem ut tu aut viribus
aut fraudibus, preciis cause tue
adesse festines. Et si ab initio consilium
non habuisti, ut agere agens peccata
sic age ipsius confusione te necessitas
compellit. Nam primum plurimo tum
festinabas, peccata iam et propter pudorem
contendis, et magis contentum eo causa
peccare tu, ut vincas quod vinci tu
ne peccares. Hec illis deus mandat
qui magis diligit deum quam causam.
Nam qui lucrum aliquod magnum esse
estimat dampnum rei modicum
putat, non qui dampnum rei magnum
estimat lucrum aliquod modicum putat.
Cum ergo difficile putat rem
dimittere quam in iudicio vincere, hec
cogitat quia difficile est de
iudicio sine peccato exire. Facilius
est autem deo iudicium rem dimittere
quam in iudicio evitare peccatum r

Nam autem iudicium dixi vel una
causa avaricie te compellit post
ingressum etiam causam prudens. Et
qui vitam eam vincere non potuisti
ipse fortiorem dei divinas quo vincas.
Ergo sicut Joseph dimisit pallium
Gen. 39 in manum meretricis et fugit cum
meliori pallio castitatis. Sic et
tu preter pallium in manu calumpni-
atoris et fuge cum meliori pallio
iusticie, ne forte dum vis vindi-
care vestem corporis, vestem
prosperitatis anime perdas. Unde si
videris iniustos [illegible] de te [illegible]
in [illegible] iniurias reprehendere
graviores [illegible] facultatibus
et usque ad primatem aliquem seculariter
pulsare iudicia contra direptore
iusto. Nec ardue [illegible] regnum
celeste esse terram qua perdidit
[illegible] seculare cum perdiderit terrena
qui celestia servat, qua facile ter-
rena magno opere complectitur ter-
restria si firmius celestia credit
promissa. Non solum ergo ipse deo tempor-
alium iram permittere iustitie
debemus auferenti que nostra sunt
non repugnare, sed etiam ipse demon-
strationem indubitabilem promissi-
onum, ut ille qui viderit te in
iniurias ipsius negligentem terrenas
etiam res quasi nihil spernere
intelligat, quia tu es certissima
spes bonorum [illegible] prioritatem
omnibus rebus terrenis et vita

istius carnis / vocat dicor / omni servi
tute vite istius carnis. Si quis
te angariaverit mille passus
vade cum illo alia duo et pietas
vincat illius crudelitatem / et
videas quia maior est benigni
tas dei in sanctis quam malicia dia
bolica in iniquis hominibus. Si autem cum
vadis cum eo quo ille te cogit / quo
cognoscaris filius dei / Nam
in necessitate bonitas non appa
ret. Cum ergo te cogit vade
propter necessitatem hominis violenti /
cum non te cogit vade propter gloriam
dei benigni / Si enim vadis
putat te hominem qualemcumque
fecisse et non penitet quia te anga
riaverit. Si autem amplius vadis
intelligit quia filius dei es
et ideo incipit illic penitere
quare vim te angariavit
et hoc tuum additamentum non
fit illi maius quam pena operis
audacie. Deinde si illud quod
diu expectavit ad te angaria
dum / et tu videris tibi iniuriam
fieri aut obviis illi et contra
dicas / aut resistas non facis
bonum / et lucrum facias ex eo
multis forsitan bonis acquisita
propter dolorem modicum perdas.
Quando ergo vim vade et satis
facias hominis alterius vade ut
te videas et illum castiges.
Tercium ut dicitur superhabundat

considas / Omnia hec autem mandata
imperfecte persone conveniunt. Deinde
aliter homines dives et potens quis
concutit / utinam ille alterius non concuteret.
Cum igitur dives et potens per calump
niam quis temptabit auferre /
utinam ille per calumpniam alterius
non auferret. Dives et potens
quis angariat / utinam ille alterum
non angariaret. Ergo dives in struc
tionibus est / et quo adimpleatur iusticia
legis et gratie, et fiat filius dei perfectus.
Quod si tu quis iniusta pecuniam perdi
derit abeo det illi, solo est ut alterius
non tollas et tua des. Qui ergo iniu
riam pecuniam dat et legem implet
et gratiam. Nam qui de suis libenter
dat / multo magis alterius bona non
tollit. Dives ergo per calumpniam non potest
temptari neque probari / quia nemo
illi violentiam facit / largitate autem
probatur et temptatur. Item pauper per largi
tatem non temptatur et probatur / quia
non habet unde largiatur et ideo per calumpniam
temptatur atque probatur. Si benignitas
eius iniuriam non imitatur. Deinde
secundum veritatem considerare voluimus intelli
gamus rationem quia divitie vere
non sunt vere sed dei. Deus enim dispensa
tores nos divitiarum suarum voluit
esse non dominos. Et ideo cui vult
dat eas et a quo vult tollit.
Illud ipse est verum quia nostra proprietas
est hic si volumus. Quando autem verum

divitie nostre vere sunt dei et nos sumus dispensatores

dicat et si volumus hec non possumus
nisi nobis fuerit datum / Deinde consi
dera ut quid tibi magis divicias
tradidit quam illi / nunquid quia illum
diligit quam te / cum propter te seipsum tradidit
pro illo aut aliquem angelorum / Sed propter
omnia sicut illum diligit quam te non
ideo dedit tibi divicias ut habeas
eas sed ut reciperes meas / Ideo ad
monet Apostolus divites huius mundi
precipue non superbe sapere nec sperare
in incerto diviciarum / sed largos esse
communicatores bonorum / Nam pauper
in paupertate melior est quam tu in
rebus secularibus tu res prestat
ad illius sustentacionem in hoc seculo
ut et illius sanctitas prestat ad
tuam sustentacionem in illo / Sicut
ulmus infructuosa dat herentem
sibi viti / ut vitis per se et pro ulmo
offerat fructum / Ergo iubet nos
Christus mutuum dare penitus nichil
sperantes / Cum autem sub usuris
mutuum dat improbus quod facit sua
videtur dare / Usura autem non dat
sua sed alterius tollit / Nam videtur
quod necessitati succurrere / usura
autem in maiorem inmittit necessitatem
De uno vinculo solvit et multis vin
culis alligat / et ita tam pro misericordia
dei dat / sed propter proprium lucrum / Similis
est enim pecunia usuraria aspidis
morsui / Sicut enim eum quem aspis per
cutit / quasi delectatus vadit

Luc. 6

de usuris

in sompnum / et sic per suavitatem sopo
ris moritur / Sic et qui accipit
usuram propter pecuniam delectatur quasi qui bu
fraud accipit / et sic per suavita
tem usure qui non sentit cap
tivus efficitur / Nam sicut venenum
aspidis latet per omnia membra
diffunditur et corrumpit / Sic et usura
per totas facultates eius diffunditur
et convertit eas in debitum / Sicut
enim fermentum modicum committitur
in multa farina / tota eo fermentum
illam corrumpit / et facit illam
totam fermentatam / Sic et usura
in domo alicuius intrans totam
substantiam ad se trahit et convertit
in debitum / Audisti quod dictum
est antiquis Diliges proximum
tuum et odio habebis inimicum
tuum / Ego autem dico diligite
inimicos vestros / Ecce sextum manda
tum legis adimplens imperat
homines debiles et inbecilles
diceres / qui inimicum odire debe
impleta voce / predicaciones non
erubescunt / Quid si iniustum
fuisset inimicos odire deus te
inimicum cogentibus inficiam
nunquam suscepisset dilectionem
Ille pater et filium suum pro cura
humane perditionis obprobriis tra
didit usque ad mortem / Ille inimicum
suum adoptavit coheredem
unigenito suo facit / et tu

Levitici 19

vel modicum delectationis amico tuo
2 reddere non mus. Rotas. Evenit
tamen multum si grave illius videtur
inimicos amare cum nec amicos
suos sufficiat constanter firmare. Unde
certum sit nimis hic scandalizabis plerosque
si amicos diligere voluit tamen non
potuerit inimicos quos diligere
gaudet. Hodie enim ille offendit
istum heri te et ita sit ut si
decem habuerit inimicos suos diligere
necesse est ut odiat omnes
et odiatur ab omnibus. Vides quod
sit contra hominem naturam
et concupiscentia ad alterum. Sed ex
odio inimicorum perditur etiam delectatio
amicorum. Sed autem adtendentes sufficiat
nos enim quod amicos ... propter
virtutem benivolencia tua ama
bis enim quasi amicos. Puto
... non tamen primus vir Christus
ista mandavit quia pro nobis
non quia illi digni sunt ut di
ligantur ab aliquo. Sed quod nos
non simus digni ut aliquem
odiamus. Quod enim spiritus ... Ve
... est et ... inquinatum
sordidat caritatis pulchritudinem.
Ergo non tamen ideo iubet diligere
inimicos ut illos diligamus quamvis
ut amabis quod malum est reprobat.
Et ideo non dicam si
lesceris amicum et si occiderit

enim tu tibi amplius nocuisti secundum
animam quam illi secundum corpus et illi
forsitan nichil nocens. Decius enim
te apud ipsum sine dubio ledens.
Si ergo peperceris inimico tibi amplius
pepercisti quam illi. Et si benefeceris
et tibi amplius praestitisti
quam illi. Iterum conveniat quod superius
dixisti quod ignorantibus misterium
nature humane impossibile videtur
diligere inimicum. Et vere impossibile
est quantum ad carnem nam quia
passionibus subiacet. Quantum autem
ad animam possibile quia ... ...
est ideo et regit et carnem ... ...
carnem passionibus. Nunquam anima
passibilem regit carnem si passio
nibus ipsa sit subdita. Puto autem 3
sicut illud quod dictum est. Ego autem
dico non concupiscetis non loquitur
dominus ad carnem nam quia non potest
fieri ut concupiscat quod suum est
sed ad animam que non concupiscit per
se nam ... quibus corporalibus quidem
motibus concitatur voluptas autem
illius non inclinatur ut faciat
opus quod facere instigat sed stabi
li proposito et continentia et opaci
ne insticat rationabiles motus
corporis frangit. Et si corpore
concupiscit sed autem consenserit
populo(?) corrumpitur tunc vero dicitur
anima corrumpere. Sed et inquit

Ecce caro quid inimicum suum diligere
non potest. Quemadmodum nec est possibile
ut in iniuria non sentiat sibi illata.
Anima autem inimicum diligere potest quia
dilectio vel odium carnis in sensu
est, anime autem etiam in intellectu. Propter
ea aliud quid secundum rationem vult, caro
autem miserabilis in passione tenetur
quia anima liberata est et sub princi-
patu dei est, caro autem captiva
est et sub principatu dyaboli est.
c. i. Ioh. 5 Orat et mundus qui in maligno
positus est, cum et ipsa de mundo est.
Cum ergo venerit ab aliquo, etsi ad
ruinam odimus eum non tamen persequimur
eum, immo considerantes iusticiam dei
sed magis compatientes nostro dolor-
em et videamus et vindicamus. Co-
gnoscite quod caro est mecum conditionem
inimicum quem novitatis diligere non potest.
Anima autem diligit inimicum. Alioquin
si ubicumque nostrum carnis sive ost
erat illud sed bonum in venit
quod omne bonum adversitate carnis nam
considerantes nobis principis compellimus.
Denique qui te innocenter in iniuriat
si incipiat considerare quam ad ultimum
possidebit et agere quod volupta-
tem suam adimplet per ministerium
eius, non solum non irasceris sed
adhuc misereris eius. Misericordia
autem curat affectum. Hiis ergo
diliges inimicum tuum si in iniuriam pa-
teris noli in iniuria computare sed

sed considera gloriam quam promereris
in iudicio constitutus et si regna
inimicis supportare volueris. Sed
dampnum paterisnoli hoc dampnum
asserere sed illud putate lucrum. Aliis
enim totum videtur difficile, qui
retributionem non sperat futuri iudicii.
Benefacite hiis qui oderunt vos.
Odiis dominus quod carnis dilectio
ex carnalibus beneficiis nascitur
et nutritur etiam ubi non fuit prius.
Ideo iubet nos benefacere inimicis ut
eorum odia nostris beneficiis compescantur.
Sed cum dando et accipiendo
amicitia nascitur que non erat
prius, consequitur odium etiam
inimicicia beneficiorum assiduitate
compescitur. Ergo benefacite odien-
tibus et pro vestra beniuolencia
ipsi se reddent quia in vestre
vos dilexit. Orate pro calumpniantibus
vos. Orantes primitus non tamen
illos quam nos commendamus
deo, et magis exaudimur
pro inimicis orantes quam pro nobis.
Cum enim pro se orat non gratie
opus exequitur sed nature,
quando pro se non orat. Cum
autem pro inimico suo orat dignus
exauditur quia gratie opus
exequitur. Orate ergo pro per-
sequentibus et calumpniantibus vos
ut sitis filii patris vestri qui
in celis est. Iuxta enim aliquo
cognoscitur quia filii sunt dei

nisi si fuerimus similes deo. Filii
enim carnales ut frequenter assimilantur
parentibus in facie / aut in loquela
aut in risu / aut in aliquo corpo-
ris signo. Filii autem spirituales in sancti-
tate / et illi filii carnales quidem
et si similes fuerint parentibus illam
laudem merentur et si dissimiles
nullam vituperationem quia non est
in potestate hominis qualem accipiat
corporis qualitatem. Filii autem
dei si quidem similes fuerint laude
digni sunt si autem dissimiles nimis
vituperandi quia in potestate eorum
est mensura gratie et iusticie. Si
enim diligitis illos qui vos dili-
gunt quam mercedem habebitis. Nonne et
publicani hoc faciunt / et si salu-
taveritis fratres vestros tantum quid
amplius facietis. Nonne et ethnici
hoc faciunt. id est gentiles quales
sunt gentiles / ethnos enim grece
gens latine dicitur. Qui enim
amicos diligit propter se diligit
non propter deum / et ideo nullam mer-
cedem habet / delectatur enim in sua
dilectione / non propter se diligit sed
propter deum. ideo magnam merce-
dem habet quia quod dicit motibus suis
ubi enim labor seminatur illic
metitur fructus. Estote ergo
perfecti sicut et pater vester celestis
perfectus est. Qui enim diligit
amicum propter quod non facit

instigatione autem ideo operatur dimidium
autem bonum diffinitur a malo perfectum
autem est ut non solum fugiat malum
sed faciat bonum. Ideo dicit perfecti
estote / ut amicos diligatis propter preceptum
vitandum inimicos propter iusticiam facien-
dam / quam illud dispense liberat /
hoc autem ducit ad gloriam. Nec enim
perfecta est dei ymago que non per
omnia similat deum. Ut sitis filii patris
vestri qui solem suum facit oriri super
bonos et malos et pluit super
iustos et iniustos. Caute posuit
super iustos et iniustos quia omnia
bona deus non propter omnes homines
dat super terram sed propter paucos
sanctos / contentus est enim ut peccatores con-
tra meritum suum bonis suis fruantur
quam iusti contra meritum suum alienis
eius fraudentur. Dicit et quod deus
a peccatoribus irritatur castigationem
non propter omnes homines mittit sed
propter solos peccatores tamen equaliter et
iustos tangit quemadmodum et peccatores.
Nam quemadmodum in bonis non separat
peccatores a iustis. Sic nec in malis
separat iustos a peccatoribus. In bonis
peccatores a iustis non separat ne separati
cognoscant se abiectos esse et
desperent. In malis iustos a peccatoribus
non separat ne separati cognoscant se
electos et glorientur maxime cum
nec mali bonis prosunt sed nocent
magis nec boni mali nocent
sed prosunt magis. Nam male viventes

Bonis et mal
deus facit bu
an male sibi
querere

dum bona percipit ad preiudicium et
sui percipit, et boni dum mala
patiuntur ad lucrum iusticie eis pro-
dit. Attendite autem ne iusticiam
vestram coram hominibus faciatis ut
videamini ab eis. In superioribus mandat
opus dilectionis inimicos videlicet eis
sed nunc autem quia in ipso virtutis
laqueus dyaboli latebat intrinsecus
qui bonorum operum solet predas sectari

Sermo dei gaspu[?] inane glorie impugnat

nam vana carinis[?] ita quemadmodum
primum difficilis est ad beneficiendum
ita qui vicerit facilis est ad
iactantiam boni operis, propterea et
in hac parte nos instruit dicens: Atten-
dite vobis ne iusticiam id est elemosinam
vestram coram hominibus faciatis ut
bonum vestrum non ad intentionem vanitatis
perficiat sed ad terminum salutis. Erat
hominibus vitiis carnalibus pressis
suis esse in omnibus intellexerat
et tamen commendat dicens: Attendite
ne iusticiam vestram coram hominibus
faciatis. Ecce pene omnia mala
per nos dyabolus operatur, gloria autem
vane glorie non solum per nos dyabolus sed
et per nos deus et viros fideles im-
pugnat. Magis autem per nos deus
quam per nos dyabolus. Ubi enim res
agitur gloriosa ibi facilius incurrit
locum glorificationis actio. Atten-
dite. Quando attendamus locum secre-
tum ubi homines non sunt sed quid
prodest si in loco quo non fuerint

homines in corde autem fuerit
cogitatio vana, quia melius igitur est
ut in corde non sit cogitatio vana
quam ut homines non sint in loco.
Hec ergo cor nostrum attendere debes
non oculis carnalibus appareat
sed sensu vigilantia ita cor ingressus
est invisibilis enim serpens et
lubricus quem observare in bonum
et latere insensibiliter ingreditur
et seducat, ideo enim non potest
cor sapiendi apparere sed animi.
Exemplum. Sicut enim in loco
mundo et speciosa si modica
sordes sint de longe apparet;
si autem ipse locus sordibus sit
quamvis stercora iaceat ibi
non apparet. Nec enim potest requiri
si ibi aliquid est immundum ubi totum
est stercus. Sic in corde mundo
si per sepius vana suaserit mox
cor suum homo recte deserunt[?]
quasi aspidem alienam pulsatum. Erat
cor sunt iniquitatibus plenum
suggestionem dyaboli in se facile
non intelligit. Quando enim multitudo
cuius intelligat qui sub...
to est. Ideo et autem sanctus
dicens: Ne irascamini, ne vero[?]
prestis, ne iniuris malum pro
malo ne reddatis, ne odios
proximum tuum. Similiter qui similibus
malis estis verum est cor

sunt non potest attendere / nec in
intelligere dicitur seductionem
in eo qui in veste candida cito
macula apparet / in nigra autem
vestis et si tota sordida fuerit
non apparet cito. Et quod potest
fieri ut coram hominibus elemo
sinam non faciamus aut facientes
non sentiamus. Dicitur potest aliquando
occurrit pauper quod dicitur ei absco
se Nam et si non videtur completur
dicatur / tamen videtur completur dicendo
cum secreto. Sed considera quia
non dicit tamen ne coram hominibus
faciat / sed addidit ne faciat
ut videamini ab eis. Cum ergo
non facit ut ab hominibus videatur
et si coram hominibus fecerit / tamen
non videtur coram hominibus fecisse
Ergo si sic elemosinam facere non
est possibile ut nullus videat
aut sentiat / tamen eo proposito facere
ut non ab hominibus videamini possibile
Mt. 5 est dicitur cum dominus Sic luceat
lux vestra ut videant homines
opera vestra. Dicitur ergo accensa
lampas abscondi non potest sic
nec opus misericordie potest celari
Ergo non illa elemosina neganda
est autem divina que hominibus
visa fuerit / sed que ideo facta
fuerit ab hominibus videatur ut
puta omnis homo qui aliquid

opus facit cuius causa facit quod
facit in corde suo illius aspicit et
personam. Exemplum facis epistolam ut alicui
salutem dicas / quamdiu scribis semper
in corde tuo ante illius vides personam
propter quam scribis epistolam / Exemplum
Item artifex opus tenens in manu
sua super eum peculis suis habet
qui ei opus faciendum commisit domini
cogitat quia illud facere mandavit
Sic et qui propter deum elemosinam
facit neminem videt in corde suo nisi
personam dei cuius propter quem facit. Ideo
etsi evenerit ut quibusdam presentibus
faciat / tamen eius animus illos non videt
et si ipse videatur ab eis / nunquam tamen
sed per viam cogitans aliquid extranee
quamquam hominibus visus es / ipse autem
nullum vidisti intendens in id quod co
gitabas / quia animus fuit corporalis
apud se ipsum potest videre quod cogitabat
corpus autem sine animo nichil potest
videre Ergo sic et contrario potest fieri
ut quis et nullis presentibus faciat
elemosinam / et tamen presentibus hominibus
videatur fecisse / ut puta qui propter
homines elemosinam facit id est qui
desiderat ut ab hominibus videatur
semper in corde suo personas hominum videt
credo si evenit ut faciat illo
nullus sit propius / tamen coram hominibus
fecisse videtur / quia cor eius semper

semp(er) p(er)sonas ho(m)i(nu)m videbat. Alioq(ui)n
no(n) habebit(is) mercedem apud p(at)rem
v(est)r(u)m. Et mandatu(m) dat et penam
app(on)it et vanitate(m) h(um)ana(m) ut si
no(n) amor iuste tenet vel timor
da(m)pni refrenet. Erat en(im) domin(us)
vanitatib(us) esse p(er)fecta carn(is)
vani qua o(mn)ib(us) homo qu(in)tu(m)
ad carnem delecta(tur) homi(n)ib(us) appare(re).
Fieri en(im) p(otes)t fieri ut caro nata
de vanitate no(n) sit vanitat(is) a(n)i(m)a
p(ro)p(ter) ne(c) domin(us) admonet nos ut
no(n) cora(m) homi(n)ib(us) faciam(us) n(on)i si sciret
o(mn)es homines velle cora(m) homi(n)ib(us)
facere. Eius mandat(ur) aliquis ne for-
nicetur nisi que lascivu(m) esse cog(nosci)
sit. Et mandat aliqui(s) noli inebri-
ari nisi que ebriosu(m) esse cog(no)sit
Hec et admonic(i)o p(ro)p(ter) defugiendu(m)
vanitate(m) demonstrac(i)o est vani-
tatis h(um)ane. Actu(m) mandat quia
et si caro vi(r)ia vanitate(m) desiderat
et firma co(n)t(ra) gl(ori)am suam q(ui)et
n(atur)a qua no(n) p(otes)t terestris na(tura)
gl(ori)am desiderare celeste(m) tu(m) a(n)i(m)a
que de v(er)itate nata est potest
fuge(re) vanitate(m) terrena(m). Caro a(n)i(m)e
p(er)fecta est no(n) a(n)i(m)a car(n)i. Caro en(im)
adv(er)sus a(n)i(m)am certare p(otes)t vince(re)
aute(m) no(n) p(otes)t nisi ip(s)a a(n)i(m)a co(n)sen-
serit ut vincat(ur). A(n)i(m)a aute(m) ad-
v(er)sus carnem et certat et vincat
Ergo et qui plena quid volup- fo 139
tate p(ro)p(ter) homines facit ille p(ro)p(ter)

homines fecisse vid(etur). Cuiuscu(m)q(ue)
aute(m) cor cogitac(i)o quid vana
sedet desiderans homi(n)ib(us) appare(re).
A(n)i(m)a aute(m) intellige(n)s vanus co-
gitac(i)o(n)is co(n)tradicat et repulit
co(n)siliu(m) carn(is). Ille p(ro)p(ter) homines
no(n) vid(etur) fecisse, qui s(e)c(un)d(u)m car-
nem noluit s(e)c(un)d(u)m aute(m) a(n)i(m)am
noluit. Et q(uo)d cogitat(ur) passio
carn(is) est q(uo)d elegit iudiciu(m)
a(n)i(m)e. Nam si p(ro)p(ter) vana(m) co(n)cupisce(n)-
(tia)m carn(is) dicimus elemosinam esse
ingrata(m) illam bonu(m) hominis p(otes)t
esse acceptabile ante deu(m). Cu(m)
ullu(m) bonu(m) homo libe(re) facere p(otes)t
s(ed) s(em)p(er) co(n)t(ra) malas co(n)cupiscencias carn(is)
certando facim(us) bonu(m). Ergo aute(m)
homo e(st) castus, nu(n)q(ua)m qui no(n)
co(n)cupiscit, absit, s(ed) qui co(n)cupiscia(m)
sua(m) vincit. Et eius e(st) ma-
suetu(m) nu(n)q(ua)m qui no(n) irascatur ab-
sit s(ed) qui iracundiam sua(m) refre-
nat. Erat nec ille tu(m) p(ro)p(ter) deu(m)
videt(ur) facere elemosinam qui
h(um)ana(m) gl(ori)am no(n) co(n)cupiscit
s(ed) qui h(um)ana(m) gl(ori)am a(n)i(m)e co(n)t(ra)-
dicente co(n)stringit. Alioq(ui)n in
o(mn)i op(er)e bono nec habem(us)
mercedem nisi malis op(er)ib(us)
vergeam(us) p(ro) carne. Nonnu(m)q(uam) en(im)
op(er)e bono scandaliu(m) est. Quali-
(ter) dicit scriptu(m) est de d(omi)no ihesu
iuxta scribentia scandala posue-
runt michi ut apud homines
homi(nes)

sit securus et solidus, sed mox ut ita
lumen patuerit sub temptatione sit
et sperat. Dicat enim: Ubicumque
fuerit triticum necesse est ut illuc
inveniantur esse zizania. Sed ubi-
cumque fuerit bonum dei illic et
erit scandalum inimici. Vide ergo
ecce tu proposuisti facere elemosinam
et ascendit super cor tuum velle
hominibus apparere, numquid debes
subtrahere manum tuam, ut ne
des locum vane cogitationis
apud te? Dicas: Melius est nec
facere bonum nec tamen videar ypocrite
hominibus facere. Absit, sed perfice opus
tuum ne dum vis vane cogitationi
respondere, perdas opus bonum. Ve-
niet tibi in mentem quod dominus
ait de tritico et zizaniis: Sinite
utraque crescere usque ad messem,
et ne eradicantes zizania simul
eradicetis et triticum. Tertium est
voluptas bona quam seminat
in homine deus. Zizania autem
cogitatio est mala, quam diabolus
seminat per carnem. Cum ergo
omni voluptati bone adhere-
at desiderium malum, si volueris
malam cogitationem tuam ad plenum
tollere, simul tolles et opus bonum.
Nam et ipse diabolus eo consilio
seminat zizania sua in triti-
co suo, ut ante crescente ziza-
nia eius efficiant triticum
dei. Numquam et omnes aut [illegible]

mox cum concupierit, vel accidit
eum in plena voluptate non concupi-
scit, aut velit implere concupiscentiam
suam. Si autem pro necessitate carnis
concupivit et deposuit concupiscentiam suam, non
peccavit, sed magis gloriosior est
factus, quia vicit tamquam non fuisset
pulsatus. Tamen ergo dicat: Sepulta
sine ut maturescat utraque, id est ad-
imple opus tuum et duc ad perfectum,
et sic illa quidem vana cogitatio
quasi zizania conculcatur, id est solum
evacuatur et perit. Bonum autem
opus quasi triticum manet. Ita
sic intelligas, si quod voluptas tua
sit illa concupiscentia vana aut quod
necessitate carnis. Si quod voluptas
tua fuit, doles si te faciente elemosinam
tuam ullus aspexit. Si autem gaudes
propterea quia elemosina tua perfecta
est in silencio, scito quod concupiscentia illa
non fuit peccatum tuum, sed pro necessitate
carnis, et ideo quasi zizaniam
accidit. Si concupiscit concupiscentias suas
probare, scito si peccatum eius est quod
concupiscit, si certa propterea quia sensit
concupiscentiam voluptatis peccati, licet
si autem gaudet quod non prevaluit
adversus eum concupiscentia sed contrario
recessit, intelligat quod zizanium
fuit concupiscentie carnis natum et non
fuit ante eius voluptas. Volebat
mereri deum apud premium bonum i.

Quid enim a deo recipies qui deo
nichil dedisti. Nam quod propter deum fit
deo datur et ab eo recipitur. Quod autem
propter homines fit in ventos effunditur
nullo separatur(?). Quid enim est homini
laus nisi quasi ventorum sussurrium.
... Cessaverunt homines loqui
et perdidit fructum suum. Qui propter
homines facit et ab eis laudatur.
Quale est enim sapientes(?) dare et
verba vacua corporale(?) autem cum mer
cedem dei contempnere in perpetuo
manere miserabilis et fugitivos
hominum sermones eligere. Quelibet(?) est
enim non facere qui non facit vel super
fictam(?) et si merito non meruit in terra
nichil perdit. Qui autem propter homines
facit et multa perdit et merito
quia non meruit ut illum aspiciat a quo
laudem optas quibus scivit de te
ideo laudat quia propter deum te facere
putat. Si autem intelligeret quod propter
eum facis non te laudaret sed
vituperaret magis. Quid ergo illum
placere festinas qui si te aliquando
intellexerit deridebit. Hic enim est
homo qui propter homines facit bonum
sicut mercenarius malus qui intra
tempus locationis sue comedit omnes
mercedes suas, cum autem completo
processerit nudus egreditur. Hic ergo
vacuus vadit ad deum qui mer
cedem bonorum suorum accepit de s...

derunt iusticie. Tu autem cum
facis elemosinam noli tuba
canere ante te sicut ypocrite. Ille
enim subrepsor(?) est qui propter homines
facit. Aliud enim habet in corde
et aliud monstrat in opere. In
facie quidem propter necessitatem ...
facit ut videatur misericors.
In corde autem propter suam gloriam
agit. Et est hic vane merca
tor. Tuba enim omnis actus
vel sermo est per quem operis
iactantia demonstratur, puta
qui cum videt aliquem pauperem
facit elemosinam, contra autem
non facit, hec tuba est quia
operis iactantiam predicat. Item
qui intercedente aliquo facit ele
mosinam, ubi autem non est inter
cessor non facit, hec consuetudo
mala tuba est. Item qui videt
honestiorem personam, qui potest
referre dat ei, abiecto autem
vel allegato corpori passionibus
nichil dat, et hec tuba est. Sed
et qui in secreto loco fecerit
eorum proposito ut laudabilis
videatur, primum quod fecit. Sed
qua absconse fecit, ipsa abs
consio est tuba elemosine
eius. Et quicquid aliud fecerit
homo per quod apparet aut vult
apparere quia facit tuba est, et
preter illud ipsa elemosina dum

fit clamat . d . f . sed no ty
lotus nec actus sceretus suadz
sz magis voluptas secreta .
Nam in omni actu corporali
frauden dicit facere pt in sola
c̄stia no pt fieri dolus quia
hominibus suadeus / de aute
manifesti sumus . Nunquam no intel
ligit homo esse vanum qd
ab hominibus vult videri sz cogitur
amare qd intelligit bonum
Quod miserius qua natura
humana . Omne ani pt amare
qd sibi intelligit bonum et
odire q intelligit malum
Solus homo q intelligit ma
lum amare cogitur et odire
qd intelligit bonum / quadnas
sz ipse mas adusarius qd car
ni placet / aie displicet qd
aie placet / carni displicet ut
·B·A· Dicit dixit Job . Cuius vita
mea temptata fit et si cuius
vita mea temptata est / oīs
vita mea et lucz est . Quat
faciete elemosinam nesciat
sinistra tua quid faciat dex
tera tua . Iam dudum professi
hec omnia ad manum dici / no
ad carnem / q̄ḃ sz ms manife
ste declarat / alioquin q̄tum ad
carnem no pt fieri ut nesciat
sinistra tua qd faciat dextera

Cum qui ambe manus in adiutori
sibi inbice sint caritate ut altera
alteri iniussa manus sine altera
possit impleri . Sz scdm q diximus
supra / dextera manus est voluptas
aie sp ad bonum tendens . Sini
stra aute voluptas carnis sp
ad c̄tra . Nesciat ergo voluptas
carnis quid faciat voluptas ani
mi . Quia ergo voluptas est nobis
faciendi elemosinas ppt deum volup
tas est aie et dextera manus nra
Si sub eunte nobis voluptatem
vana ut ab hominibus videamur id
e voluptate carnis / et manu
sinistra repressimus / nescit sinistra
voluptas quid faciat dextera . Si
aute subeunti huiusmodi voluptati
vane consenserimus et concupierimus sini
stram voluptate dextere / et dextera
sinistre / et notum fecimus sinistre qd
operabatur . Aut et̄e sicut apli me
ptauit in libro Canonum qui est
de Christus / dextera est ipsius populus
qui e ad dexteram xpi . Sinistra
aute omnis populus qui e ad sini
stram / hoc ergo dicit . Nesciat ele
mosinam facientem qui est dextera
infidelis aspiciat qui est sinistra
populus aute si paruum vidit vidit
elemosinam facientem no e extra
p̄ preceptum cum aute dextera
sit . Ut sit elemosina tua in ab

sconditis/ non tamen in absconso loco
quantum in absconditis conscientie. Nam si
anima intus claustra bone voluptatis
inclusa sit corporales actus ipsos
abscondere possumus. Si autem anima per
varias cogitationes sit evaga-
ta nichil prodest corporales actus
abscondere/ quia sic abscondimus ut
amplius publicemus. Et pater tuus
qui videt in abscondito reddet tibi
in manifesto. Vide quia absconsio
cordis non loci. Sed deus enim in ab-
scondito cordis est non in absconso
loco. Considera quod non ideo volunt
nos deus in absconso facere ut non
appareat opus nostrum. Alioquin quo-
Mat. 5 modo dicit Sic luceat lumen vestrum ut
videant homines opera vestra et glo-
rificent patrem vestrum qui in celis
est et ipse eum ostendat. Nam
gratius est omne bonum quod quis ab-
sconderit/ ideo autem ostenditur.
Nam si tu ipsum ostendis/ pauci
sunt qui te laudant et qui non in-
telligunt quod tu laudem putas
Cum autem intellexerit vituperat
magis non laudat. Si autem
deus ostendit nemo vituperat nisi
forte malus tamen displiceat bonum
Impossibile est enim ut bonum opus
hominis in abscondito dimittat
deus/ sed in hoc seculo manifestat
eum et in illo glorificat. Quia
gloria dei est. Sicut autem

opus malum hominis ad glo-
riam dyaboli est/ in eo enim ma-
licie eius dyabolus ostenditur. Sic et
opus bonum gloria dei est. In eo
enim gratia eius ostenditur. Sicut
ergo dyabolus qui suggerit ma-
lum fieri ipse manifestat malum/
ut puta ipse suggerit adulterium/
ipse suggerit homicidium/ et
ipse publicat homicidium. Sic
deus qui dat bonum fieri ipse
publicat omne bonum in manifesto
in seculo illo/ quia hic merces
iustitie manifesta non potest esse/
puta plerumque operi tuo si te
fecerit divitem/ quia hic non
solum boni/ sed etiam mali sunt
divites/ magis autem mali
quam boni. Ideo merces iustitie
in divitiis non apparet. Si tibi
dederit habere filios et filias
filiorum/ etiam hoc bonus indiffe-
renter boni et mali inveniuntur.
Et ideo merces iustitie manifesta
non potest esse. Sed omne bonum
quod est istius seculi desiderabile/ inter
bonos et malos commune est/
ideo si bonus datum fuerit
non apparet. Illius autem seculi
bona iam non sunt quia inter
bonos et malos sed tantum bonorum
ideo cuicumque illic bene fecerit
deus manifestum est/ quia propter
mercedem iustitie sue meruit
id bonum/ nisi forte sicut hic

omnibus reddit in manifesto faciens
tu omnibus manifestum et gloriosum faciens
eum et omnes cognoscentes
eum deum hominem esse venerentur
eum / aut si secundum opera estimentur
et statum hominem iudicis istius
ut puta multi in tuerint in
mala et bona / et mali in illo
esse. Unde intelligimus quod temptatio
nes quibus venimus et quibus puniuntur Apoc. 8
quasi malus secundum opera. Bo-
num opera videns bona, sed
quia temptatur quasi iustus
mala autem dicitur quia
punitur in eis quasi peccator.
Dicit et bona mundi videmus
et peccatores videre et interdum
iustos / opera secundum opera est
manifestatio / quia mala quidem si
bona mundi fuerit esse
autem dicitur quia mittitur sicut Tob. 12
iniquitas eius et illic quis
mereat. Dici autem bona dicitur Daniel 3
quia reddit eis deus mer-
cedem iustitiae eius.

Et cum oratis non eritis sicut ypocrite qui amant stare in synagogis.

De oratione est nobis sermo quasi so-
lum quod spirituale tributum anima
offert deo de visceribus suis /
omnem enim iustitiam quam facit
homo secundum potentiam suam
fecerat homo et de potentia sua pro-
fert. Solam autem orationem secundum
fidem suam facit et ex fide sua
profert. Solam autem orationem secundum
fidem suam facit / ex fide sua profert.
Nos autem scire qua preciosa sit ora-
tio nulla auctoritas thimiamati assimilatur
nisi oratio sola / sicut in revelacio-
ne Johannis ostenditur / quo magnus
angelus ante altare conspectus pro-
cessit habens thuribulum incensi
odoramentorum in manu sua / et dictum
est ei / iste sunt orationes sanctorum. Sicut
enim thimiamata conspecta bene delec-
tant homines odoratione, Oratio in-
sancta suavis est ante deum. Vos autem
pro dignitate eius maior ut si or-
processerit suscipiunt eam angeli
in manibus suis et offerunt ante
deum. Sicut dicit Archangelus
Ad Thobiam: Ego sum qui orationem
tuam obtuli ante deum. Vos sic virtute
eius / oratio trium puerorum fecit et ignis
eos arderet non ad virtutem sed delecta-
ret / ut flamma quidem videretur in
se umbraculum autem esset in ope-
re suo. Quanto ergo gloriosa est tanto
tantum suadendum est / ne propter homines
facta vilescat. Quia amant in
synagogis orare putans quia vetat
in synagoga orare in conspectu hominum,
Sed eo proposito in conspectu vetat orare
ut videantur a ceteris / aliogui in eo

ventu fidelium orationem laudabile est
ps. 61 sicut dictum est In ecclesia benedicite
ps. 28 et 95 dominum Et iterum Adorate dominum in au
la sancta eius Quia ecclesia non ad
locum et hic refert domus sed ad
propositum orantis Et in qui sic orat
ut ab hominibus videatur mens illius
non deum aspicit sed homines qui
sunt ibi / et videtur sibi in medio
illorum orare Ille talis quantum
ad propositum suum in synagoga orat
eius autem orationis mens que so
lum aspicit deum / sed illa hora
est mens eius quasi illa habitat
extra se / quia mens illius nullum
videt / quia ipse nemini orat / tamen
apud se in secreto orare videtur
Deinde ut orans nichil novum fa
ciat quod aspiciant homines / neque
voce clamet ut audiatur ab aliis
ne expandat manus suas / ut
Luc. 18 phariseus in templo / ut videatur
a multis / ut pectus suum aperte
percuciat / sed abscondite sicut publi
canus in templo / neque impudenter
oculos tollat in celum ut nota
bilis fiat / et ita quemadmodum nemo
audit clamantem / nemo aspiciet
tale aliquid facientem inter multos / ecclesia
stantis in secreto est / Et in angu
in angulis platearum / Non dicit in angu
lis platearum ut ne si in plateis
oraverit quasi simulatores religio
nis vituperetur sed in angulis ut

videantur abscondite orare astuta
vanitas Sciunt enim quod hoc ipsum
abscondite orare laudabilius
est ideo fingunt se abscondere
ut dupliciter laudentur Primo
quia orat / secundo quia abscondite
orat / et amplius se magnificat
per hoc ipsum quod se abscondit / Sic
ypocrita fit quod non est et videtur
orans / nonne quia laudabilis
res est orare / ut quod ergo non
minus esse laudabilis / qui nititur
ut laudetur O insania vanitas
esse voluit quod apparere desiderat
Amen dico vobis receperunt
mercedem suam Augustinus
ubi seminat ibi metet / et
quod seminat hoc et metet Sunt
et ab hominibus non adeo laudatur
commendatur orans tamquam non orat
et mendacium laudantur tamquam non
sunt laudabiles / propter vanam
religionis vendunt Et verbum
vanum laudis emunt Sed ora
eorum deum non delectat / sicut
laus hominis eos adornat
Cum enim nullus pretium est / dicit
cum autem finitum fuerit verbum
finitur et bonum quod pretium erat
in vobis Tu autem cum orabis
Tu qui vis ut exaudiaris
non ut videaris qui esse vis
laudabilis non apparere Cum
intraveris deo non in oculis

honum loquere. Intra in cubi-
culum tuum et clauso hostio
tuo, ut nemo sit ibi nisi tu
qui oras et ille quem oras,
et ut nullus testis sit alius pre-
ter eum quem necessarium habes
testes enim orantem gravat
non adiuvat, quia deus ora-
tionibus suis non porrigit se placat.
Alterum dico alterum cordis
quia ab omnibus sunt tacite et si
multi sunt orationes omnes sunt,
quia unus spiritus in omnibus orat
sicut dictum est. Cum autem
tercium erat unum cor etiam
una anima. Hec spiritualiter intelli-
guntur adunas dicam. Cubiculum
enim cor est vel intellectus inte-
rior id est cor spiritualis sicut
scriptum est. Que dicitis in
cordibus vestris et in cubilibus
vestris compungimini. Hostium autem
est sensus carnalis exterior
per quem omnia bona vel mala
super animam intrant. Sicut in
canticis sub persona ecclesie scriptum
dicit. Ecce fratruelis meus
pulsat ad hostium aperi mihi
soror mea proxima mea. Pul-
sat autem per opus hominum, aut
aut per scripturas divinas aut
per bonas cogitationes super
cor eius inductas, et illi

qui suscipit eas aperit. Deo, quando
repellit claudit. Iubet ergo ut
anima interiorem ingrediatur intellectum
qui orat, ut nichil cogitat nisi
nisi deum quo orat et quem orat,
ut claudat hostium sensus sui car-
nalis, ut omnes cogitationes fo-
ras concludat. Si autem orans
de carnalibus rebus cogitanciones
non intrans in interiorem intellec-
tum, nec clausum hostium sensus, et
ideo tacite cum cogitationibus sub
plures cum loquens orationem perdidit
et tempus. Vidimus hoc et illud sapiens
intelligi potest. In media autem
synagoga orat qui in medio t-
umultus malarum cogitationum orat
undique undialibus sollicitudinibus
circumdatus. Tu enim oras cogitas
de uxoribus et de filiis, et de man-
cipiis, de domo de possessoribus, de
pecoribus et de milicia, de lucro,
de causis et alia innumerabilia
que super cor orante orationes
ascendunt. Putas modica tibi
videtur ea synagoga malorum, omnes
enim iste varie species cogitationum
diversi sunt in nacione spiritus. Quando
ergo non in media synagoga
orat anima tua qui tot secum in
mundo spiritus habuit spectatores
et colloquentes. Aliter pessimus in

Nos clamoris tua mala pro-
generat .d.

telligere/ et ostendunt dominum ob corporis
et non clamorosa voce orremus deum
sed desiderio tacito/ Nam explicamus
ipsa oratione multa mala manifesta
maiora. Hec tercia prima primum qui cla-
morose orat non credit deum ubique
esse et abscondita audire. Et ideo
dupliciter deum honorat qui ab-
scondite orat. Primus quia orat
secundo quia credit eum abscondita
audire. Orat et audit. Nam deus
non voce clamorosa pulsandus
est/ sed consciencia vera placandus
quia non est vocis auditor sed cordis
Secundum autem malum/ quia iusticia
servatarum peticionum tuarum quas
forte non oportebat alterum scire/
nisi te et deum/ in auribus bonorum
et malorum audiencium eo
mittis et audiunt alios/ quod indiscre-
te clamat orasti. Et adhuc absorbuit
deridet quoniam abscondita tua mani-
festasti. Tercium/ vero malum quod
clamorose orans alterum impeta-
te non permittas orare verbis
cum tuis rapis sensum alterius ad
tuos sermones/ et ideo non solum
non exaudiris quia male orans/
sed adhuc peccatum tollis dum
aliud orare non permittis. Ora ergo
orat sicut audistis in libro Regum
Anna orante que signum por-
tabat ecclesie de qua dictum est
1 re 1 labia eius movebantur vox

autem eius non audiebatur. Et
pater tuus qui videt in abscondi-
to reddet tibi. Sermo palam ut
tunc cognoscat homines quid
orasti cum viderit te accepisse
quod orasti. Orantes autem nolite
te multa loqui sicut ethnici
Etenim orat gentiles videa-
mus sciamus quare sic orant/
erant demones qui et si
audiunt exaudire non possunt/ nam
nec mala cessare possunt nisi
permiserit deus. Orant reges
mortuos/ Iovem/ mercurium/
ceteros quorum anima maxime
scientia quam nomina/ qui nec si
vellent poterant adiuvare
Orant verba insensata que
nec audire possunt nec dare re-
sponsum. Iuste ergo diu clamat
ubi qui exaudiat non est. Propterea
et sacerdotes baal ad deos suos
clamaverunt/ Ipse sacrificia eo
bufredam/ deridens eos Elias
3 re 18 dicebat Clamate clamate
fortius forsitan enim dormiunt
dii vestri. Sic et homo quasi
dormientem deum accusat qui
orationem suam longo sermone
persequitur. Scit enim pater vester
quibus vobis necessarium sit
antequam petatis eum. Sic ergo
prognoscit quid volumus
non ideo oramus ut cognoscat

oratione
[illegible] qualiter in eterna dominica pr-
et non deme liberet

deo quod volumus sed ut placeat
ei prestare quod desideramus
Et si deus placandus est non
docendus non est necessaria lon
ga oratio sed bona voluntas
Sic ergo orabitis vos Pater
noster qui es in celis Patrem
magis quam dominum dicit quia voluit
ut nobis fiduciam magnam
daret ad petendum et spem
largam ad impetrandum / quia
servus non semper impetrat quod petit
nec enim semper ex bona conscientia que
iusta sunt petit / nec frequenter
non considerat quod ad utilitatem
domini pertinet sed ad suam. Filius
autem semper impetrat quia
ex bona conscientia que iusta sunt
petit / nec considerat magis
quod ad utilitatem suam pertinet
quam ad patris. Ideo meruit exau
diri semper et tu si filium te
credis dei illa pete que et
tibi expedit accipere et illum
decet prestare. Si autem semper
cum petas carnalia et terrena
aut difficile impetras / aut
forte non impetras. Quoniam si
terrena illa tibi prestet libenter
non habenti / que et si habeas
ubique habenti admonet te
ut contempnas. Pater noster dicitur
non melius liberet cum audit
deus quod parum non solum ipse

sed pallor orat / prior enim ora
natura est / pallor autem gratie. Prior
enim orationem necessitas rei cogit /
pallorem autem caritas servitutis
hortatur. Pulchrior est autem ante
deum oratio non quia necessitas
rei transmittit sed quia caritas ser
vitutis commendat. Qui es in celis
Dicit ut sciamus nos patrem habere
celestem ut erubescamus nos ter
renis rebus subsistere facientes nos
habere patrem celestem. Sicut enim
degener filius ad [illegible] opprobrium
pertinet generosi patris. Sic et
parvus in nostris ad blasphemiam
pertinet dei nostri. Nam sicut per
bonos parvos deus glorificatur
sic et per malos blasphematur
Sanctificetur nomen tuum. Quia
sanctificatur ab homine qui sanctificat
omnia quod sanctum est ut quid sancti
ficatur. Sanctum est / hoc autem
querit ut sanctificetur in nobis
vel ut nos illum sanctificemus
in nobis / et tu nos illud sancti
ficavimus in nobis / tunc ille nos
sanctificat in se / ita qui non sancti
ficat deum non sanctificatur a deo
Sanctificamus autem deum in
nobis qui facimus opus sanctum
timeamus et solliciti vigilamus
ne forte violemus sanctitatem
nominis eius in nobis per opera

Pulchrior dicitur ut et non melius

.: Sanctificamus deum qualiter

mala. Dicit qui pretiosa veste
vestitus est, fugit omnem rem sordi-
dam ne forte coinquinet eam et
perdat gratiam candoris sui. Sic et
qui suscepit deum in anima sua etiam
spiritu sancto suo sollicitus esse debet
ne forte coinquinet eum, sicut
quasi contaminatus fuerit in nobis
ipse quidem in natura sua incontamina-
bilis manet, tamen contaminationis sue
iniuriam gravius nostro vindicabit
interitu. Adveniat regnum tuum.

Regnum dei multipliciter dicitur.

Regnum dei dicitur retributio qua
accipiunt iusti pro merito de iustitia
aut peccatores pro culpa peccati regnum
dei, et dicitur iste sicut septimo:

Mat. 13. Et colliget zizania de regno
eius. Hec est de ipso vero regno
dei dicitur iustitia sicut dicit: Propterea

Mat. 21. auferetur a vobis regnum dei et
dabitur genti facienti fructum
eius. De omnibus est unus intellectus.
Aliud est regnum esse et aliud
regnare. Certe enim deus naturaliter
rex est, sed non in omnibus regnat.
Nec omnes homines sunt regnum
eius, quia nec faciunt omnes
voluptatem eius. Nam in infideli-
bus iniquis non deus sed diabolus regit,
cuius faciunt voluptatem. Unde

Eph. 6. super hoc dicit Apostolus dicens: Ad-
versus rectores huius mundi harum,
non dixit adversus huius mundi
tenebrarum, sed addidit mundi tenebrarum,
quia non totius mundi domini sunt
demones, sed tenebrarum
que sunt in mundo. Tenebre
autem mundi dicuntur homines
iniqui, sicut et sancti mundi lux appe-
llantur. Dicit enim Apostolus:
Fuistis aliquando tenebre, nunc
autem lux in domino. Et iterum
sicut per sanctos deus esse videtur
in hoc mundo, sic per iniquos
homines per eorum opera obscuratur.
Et potestatem eius habet deus in
omnibus, ut per deum omnes sunt,
sicut et ipsum principem peccatorum
diabolum. Nam sicut diabolus est
in potestate dei, tamen quantum ad suam
sponsam non vult esse dei. Non est
de regno dei. Dicit et omnes
peccatores qui nolunt esse subiecti
quamvis sunt in dei potestate,
tamen non volunt esse sub eo, non
sunt regnum dei. Nam bene iustus
dei regnum est quod et rex habet
habere homines sibi subiectos. Aliud
quantum ad voluntatem non est regnum
sed tyrannides, et homines
cupiunt esse sub eo. Si autem
rex per violentiam cogit
homines sub se, illud quantum
ad voluntatem non est regnum
sed tyrannides. Ideo et quamvis

deus omnes habeat in potestate
tunc volentes recipit tunc/ ut non
tyrannus sit sed rex/ Dyabolus
plene tyrannus est quia et
nolentes compellit suam facere
voluptatem. Quid est ergo quod
dicat qui ante dixit sint duo
regna in mundo dei et dyaboli id est
iusti et iniqui/ et hoc queritur
ut tollatur de medio regno dyaboli
id est iniqui ut veniat tunc regnum
dei id est iusti/ et deus dicit tunc Regnum
tuum adveniat. Quia ante
nam omnes sunt iusti quod tunc
fiet quando omnes iniqui cum principe
suo dyabolo mittentur in stangnum flam-
men inferorum. Omnes autem
sancti resurgent et euntes obviam
[illegible] + domino veniant in aere, et sic
in hoc mundo erunt cum ipso ut
omne quod est in hoc mundo totum sit
dei. Sic intelligendum est et
de iustitia, cum et nunc iustitia
et iniquitas regnat, tunc postea
convicta fuerit iniquitas sub-
lato dyabolo tunc sola iustitia
regnabit. Fiat voluptas
tua sicut in celo et in terra. Num-
quid non facit deus quod vult ubique dictum
ps. 134 + est enim Omnia quecumque
dominus voluit fecit in celo et
in terra in mari et in omnibus ab-
yssis. Quid ergo hic querit ut in nobis
fiat voluptas dei id est nos

eam faciamus. Quamdiu ergo regnum
corruptum est in terra/ sit quidem volup-
tas dei in hominibus sed non sicut in celo.
In celo enim omnes angeli illius fa-
ciunt voluptatem. Iniqui enim dyaboli
faciunt voluptatem. Cum ergo
regnum dyaboli hoc est iniqui sublati
fuerint de hoc mundo/ tunc omnes qui
sunt supra terram solius dei faciunt
voluptatem sicut angeli omnes
in celo/ quomodo autem accipi debet
quod dixit Adveniat regnum tuum fiat
voluptas tua sicut in celo et in terra.
Et vide quod caute locutus est/ non
dixit prius sanctifica nomen tuum in nobis
adduc regnum tuum super nos/ fiat
voluptas tua in nobis/ ne se ipsum
videatur in hominibus sanctificare.
Deus autem regnum super quos vult
adducere aut voluptatem suam in quibus
vult facere/ per hoc intimatur deus
personarum acceptor. Et iterum
dixit Sanctificemus nomen tuum
suscipiamus regnum tuum faciamus
voluptatem tuam sicut in celo et
in terra. Ne homines videatur
esse quod sanctificat deum aut quod
suscepit regnum eius/ aut quod facit
voluptatem ipsius. Sed medie dixit
et impersonaliter id est sanctificetur adveniat
fiat/ fiat et utriusque persone
opus necessarium demonstraret.
Quia et homo deum necessarium

sed et deus homines ad iusticiam facie-
dam. Nam sicut homo non potest facere
bonum nisi habuerit adiutorium dei
Sic nec deus bonum operatur in homine
nisi homo voluit. Sicut terra sine
semine nec semen sine terra fructifi-
cat. Sic nec homo sine deo / nec
deus sine homine iusticiam operatur
in homine. Ne si dicat sicut hoc asserit
hec oracio digni filii eorum huius dei
patris. Panem nostrum cottidianum
da nobis hodie. Impugna quidem
facie sic videntur verba sonare / ut
qui dicit panem nostrum cottidianum
da nobis hodie / ut habeat in cra-
stinum / aut nisi post crastinum. Cum
crastinum sed post crastinum ut in
quinque aut decem diebus quod petit
dicere Panem meum cottidianum da
nobis hodie / illud enim petitur quod
nondum non habetur quod ultima possidetur
ut quid adhuc accipitur. Et si est
oracio ista aut pauci pertinere
forsitan aut nulli. Eciam eius ita
fideles ut quod possit amplius habere
tu amplius sibi non servat nisi cot-
tidianum victum forsitan solus co-
veniebat amplius qui dicendi
gratia per singulas civitates omni
tempore vagabatur et ipsa vagacione
plus cottidiano victu possidere
non poterat. Sed ita debemus
aptare doctrinam populo ut omnes

in ea proficiant ne forte quibus nec
doctrina insinuare que ad salutem
omnium est preparata. Dum autem
pauci aut nulli perfecte inveniantur
esse superflua. Ita ergo intelli-
gendum est quod non solum ideo oramus
panem nostrum da nobis ut habeamus
quod manducemus sed ut quod manducamus
tenemus de manu domini accipiamus.
Nam habet ad manducandum quem
est iustos et peccatores. Frequenter
autem et habundancius habent pecca-
tores quam iusti. De manu autem
dei accipere panem quod non est
Sed tamen peccatori preparat ergo non le-
tant hec verba cum in peccato perse-
verant. Nam quicumque in-
sancta preparat illi et deus panem
quem manducat qui autem
in peccato non deus sed diabolus. Nam
omnia que ideo creantur non
tamen omnia ideo sanctificantur. Vel
sic intelligitur. Panem nostrum
cottidianum. Ita ut dum ideo
datur sanctificatus accipitur
et ideo non dicit Panem nostrum
cottidianum / sed addit nostrum id est
quem iam habemus preparatum apud
nos / illum nobis da / et dicatur
datur sanctificatur ut puta si
laycus offert sacerdoti panem et
sacerdos sanctificat accipiens
et porrigat ei. Ecce dum est

panis offertur est / quod autem sancti
ficatus benedictionem sacerdotis. Unde
non sufficeret dicere sic panem
nostrum da nobis hodie / ut quid
ergo cottidianum ut superrosas
cibos comprestat / ut tamen quis man
ducet quantum ratio naturalis ex
igit non quantum lascivia carnis
impellit. Et cum nisi non conveniens
tamen comprehendis quantum sufficiat poterit
ubi quam hominibus tentum vinculis
moderate aut tibi ipsi tentum
diebus disciplinate vincti. Jam
cottidianum cibum non manducat
sed multorum dierum. Aut etiam sed
supra dixi de elemosinis vel
de oratione et non coram hominibus
faciamus / non quia hoc possibile erat
omnino / sed ut doceat nos omnino sper
tacionem hominum fugere velle ut
si possibile est ne videat quod im
possibile est. Sic et hic nos docere
voles ut de illo victu simus nihil
omnino solliciti / nisi solo simplici
victu. Sic mandavit orare
Panem nostrum cottidianum da nobis
hodie. Vel quia illicitum indicat
hoc amplius homines querimus quam
panis cottidianus / sed hoc docere
voluit ut si possibile est neque
pane cottidiano plus habeat
quam possibile non est quantum ad possi

bilitatem humanam. Item quare solum
non dixit Panem cottidianum da
nobis / sed addidit nostrum panem / propter
duas rationes. Primum quia omnia
que nobis dat deus sive orationibus
sive meritis non nobis solis dat
sed etiam aliis pauperibus / ut de eo quod
accipimus cedat pro ceteris impotentibus sancta
communione. Tamen ergo de laboribus suis
indigentibus non prestat non potest dicere
panem nostrum da nobis / sed panem
meum da michi / licet enim panem suum
tamen manducat sed etiam alienum.
Secundo quia de iniusticia acquisitum
panem manducat suum panem mandu
cat qui autem cum peccato alienum.
Et dimitte nobis debita nostra sicut
et nos dimittimus debitoribus
nostris. Cum quia sepe orat qui
malicia ... adversus alterum
aequo forsitan lesus est. Sicut
enim ipse orans mentitur. Dicit enim
remitto et non remittit / sic et
a deo indulgenciam petit et non
illi indulgetur. Si ergo lesus est
sine causa orat deum nisi indul
serit et aequo lesus est putans
quo orat qui non solum ab alio
lesus non est sed ipse per iniusticiam
alios ledit et gravat. Multi
nolentes dare veniam peccatoribus
nisi fugiunt istam orationem orare
stulti / primum quicumque non sic orat
quecumque ... deus non ...

Deus quia nec pater libenter exaudit
orationem quam non dimittit filius,
cognovit enim pater filii sui sensus
et verba, nec suscipit que contra preces
humana excogitavit sed que supra
Christi exposuit. Ergo orantem quid
potes dicere, cedere autem et
fallere deum non potes, nec accipis
indulgentiam nisi prius indulseris
ipse. Et ne nos inducas in temptationem
sed libera nos a malo. Cum multa
et magnifica superius induxit deus
hominibus, ut deum patrem suum dicant
et genus suum de celo cognoscant,
ut regnum dei petant venire, ut
non sint spoliati, unde peccaverunt, que
omnia magne spei et iustitie signa
sunt. Deus nunc addidit humilitatis
doctrinam nobis dicentem: Et ne nos
inducas in temptationem. Ut essem
suos cognoscat et considerationem
infirmitatis eam confirmationis potius
quam. Duo ergo hic petimus:
primum ut non inducat in temptationem.
Secundo ut si induxerit libenter
aperiendo temptationis. Nam deus si
secundum veritatem iustitie sue exa-
minaret homines, nullus fieret
salvus. Secundo autem non difficile
temptat. Quod ex infirmitate nostra
aut si temptat non tamen demum temp-
tat, quod dum nos vincat velle ostendere
dum q. i. non vincere nimium temptat

sed voluptate. Apostolus nos confor-
tavit et dicit Ad Cor. x.
1 cor 10 Temptatio nos non apprehendat
nisi humana, fidelis autem deus
qui non patietur nos temptari
supra illud quod potestis susti-
nere. Volens enim hominem glorificare
temptat eum ut eum magno
iudicio glorificet non sine causa
glorificet non sine causa glori-
ficet. Quoniam tuum est regnum et
virtus et gloria tua. Terra hec
quod terra que superius petimus continentia
super introducit, quia dixerat
supra Sanctificationem tuam
Adveniat regnum tuum. Ac
si aliquis dicat: Ergo non est
deus regnum autem quia oratis
ut veniat. Respondit ad illud:
quia tuum est regnum. Item quia
dixerat: Fiat voluntas tua
sicut in celo et in terra. Ac si
dicat aliquis: ergo non potest deus
facere in terra quod velit quod oratis
ut fiat voluntas tua. Ad hoc
respondit: quia tua est virtus,
tamquam si dicat non ideo op-
tamus regnum tuum in nobis
aut fieri regnum tuum in nobis
aut fieri voluptatem tuam
nisi quia non est regnum
tuum in mundo, nec potes
facere quod vis [illegible]

tuum vita eterna est / et voluptas tua vita iustitia est. Propterea ne redigas aliquem sub regno tuo nisi ipse voluit / nec operari in aliquo voluptates tuas nisi ipse consenserit. Propterea oramus ut illuminati a te voluntatis suscipe regnum tuum in nobis / et aptemus facere voluptatem tuam. Item cum dixerat panem nostrum cotidianum etc. usque ad finem. Ad illa redit quia tua est gloria / Nec enim sit nichil deest timentibus deum / dei gloria est / Si illis dimittentibus debitoribus suis deus dimittet eis peccata eorum dei gloria est. Orat non dimittentibus eis dictat non est gloria dei quia non est indicium iustitie dei / si non inducat in temptacionem aut inductos si propter aliquam iustam causam liberet dei gloria est. Si enim non dimiseritis peccata hominibus nec pater vester celestis dimittet vobis peccata.

Nam et superius cum dixisset dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris / non dixit sicut et nos dimittimus ut prius nobis deus dimittat peccata vos debitoribus vestris. Sciebat enim dominus omnes homines esse mendaces cum et si acceperit remissionem peccati si ipsi suis debitoribus non dimittunt ideo sic dicunt / dimitte sicut et nos dimittimus debitoribus nostris / ut prius dimittas peccata dimissionem accipiamus.

Cum ergo ieiunatis. Omnium malorum prima et fortiora sunt tria i. gula / avaritia / vana gloria / adversus que dominus reputatoris suscipiens bellum pugnavit pro nobis. Contra gulam in heremo / contra avaritiam super montem / contra vanam gloriam super templum. Omnium malorum prima et fortiora sunt tria mala

Item omnium bonorum sunt tria bona prima et fortiora i. elemosina oratio et ieiunium. Et vide quomodo adversus tria mala inventa sunt tria bona i. elemosina contra avaritiam / ieiunium contra gulam / oratio contra vanam gloriam. Sic nobis Christus ieiunium contra gulam commendat / quia contrarium est congregat ieiunium gule. Et elemosina contra avaritiam convenit quia avaritia congregat elemosina autem dispergit. Oratio quia conveniat contra vanam gloriam. Audi omnia mala que sunt in mundo habent contraria bona per que superentur / sicut fornicatio castitatem / superbia humilitatem / iracundia mansuetudinem et nullum est malum quod non habeat contrarium sibi. Vane autem glorie malum non habet bonum suum contrarium propter superbiam. Quo quantumcumque bona feceris voles concupiscere vanam gloriam / tanto magis excitatur / est et causa est ista / quia omnia mala ex malo nascuntur sola autem vana gloria de bono procedit

ideo non contingeret per leviora sed magis
mittitur / Demum inter homines peccatores
temptacio vane glorie non habet locum
fornicarius enim aut raptor quo
temptetur inani gloria / quia non habet
unde glorietur / illi autem temptantur
vane glorie patiuntur / qui tale aliquid
faciunt unde glorientur / Ergo illud
remedium potest esse contra vanam
gloriam nisi oratio sola Et heremita
vanitatem evitat nisi caute per se ipsis
si forte videt orantibus Alterum de ele
mosina oratione et ieiunio dimisso
Exo. 22. deut. 16. intellige scriptum est Non intrabis
ante conspectum domini dei tui va
cuus / Vacuus autem intrat ante
deum qui venit ad orationem nullam
elemosinam facit / non solum in veteri
testamento sed etiam in novo precipitur
ut per singulas septimanas unusquisque
aliquid in gazophilacium mittat
ad orationem venturus sicut Apostolus ait
1 cor. 16. Apud vosmetipsos per singula sabba
ta quod illi placuerit apud se
reponat ut cum venero tunc collecte
fiant Item dicit Salomon ante orationem
prepara animam tuam Ille preparat orationem
suam ante orationem qui faciens
elemosinam venit ad orationem Sicut
enim oleum accendit lumen lucerne
ita et opera bona excitant fidem
et dant fiduciam anime apud
deum orandi Ergo elemosina
est species orationis Item ieiunium
quia oratio sine ieiunio generalis

est et sicca Item oratio illa est
sicca que fit in spiritu humili et corde
contribulato Sicut et psalmista David
dicit Sacrificium deo spiritus contribula ps. 50.
tus cor contritum / Spiritum autem
humilem et cor contritum habere non
potest qui manducat et bibit et de
licias sequitur quia panis cor confirmat ps. 103.
vinum autem letificat Spiritum autem
carnis esse humilem non permittit
ventris que fit copia / et cor con
tribulatum non permittit esse iocundi
tas que venit ex vino / Ideo quan
tumque sancti pro aliqua necessitate ex
orare voluerunt deum ieiunio eam orationem
Daniel 6. iunxerunt sicut daniel et ceteri /
Unde ergo orationis ieiunium est enigma
superat abundancia et ubertate ...
iunxit Ieiunium et oratio te de necessitate
mat. 17. te liberant Item hoc genus non
eicitur nisi in ieiunio et oratione Sicut
nec miles sine armis est aliquid
nec arma sine milite Sic et
oratio sine milite ieiunio nec ieiunium sine
oratione Sed potius bonis sicca est
oratio quia elemosina que de rebus exit
de rebus exit ieiunium autem de corpore
sed oratio et de anima procedit Ideo
sicut dicitur et de anima procedit
quasi sicca et dignior duobus
media ponitur inter duas prima
elemosina / secunda oratio / tercia ieiunium / Et
quare elemosina ante orationem procedit
quia mediatrix est et preparatrix
vie ante faciem orationis / et post
elemosinam sequens oratio spatium locum

mie in bemat apud deu ideo at
ieiu sequitur orationem / q2 no ora
ieiu est adiutoriu / s ieiu orationis
et no ora sit ipsi ieiu / ideo no
ieiu aute orationem precedit / s ora
aute ieiu Tercio dimisso Item
elemosinam facit aut ieiu et oratio
no est oium bonum / s tipus iustorum
Qm aute peccat et elemosinam
facit perdit qd facit pro consilio
eni pecto peccatoris dat elemosina
no se corrigente i. qui permittit
nos quod facimus / no pro peccatis
peccandi licentiam comparemus
Item ille orat qui iam no
peccat Qm aute orat et pec
cat no rogat s deludit deu
Item qui ieiunat qui no peccat
Qm aute peccat et ieiunat no
ad dei gloriam ieiunat nec se
humiliat s ille sine peccato deniq
co sider a co superioribus cog.
cepit alius Apostolus prius saluta
ria precepta dare / no statim
in primis mandatis de eterna
aut ieiunio aut oratione s prius
expellit mala deinde inducit
Exo. 20 et bona Scriptum est No occi
des / ego aute dico no irascaris
Levit. 19 Scriptum est eni no periurabis
Ego aute dico nec iurabis
Exo. 20 Scriptum est eni No adulterabis
Ego aute dico no concupisces
Exo. 21 Scriptum est oculum pro oculo dente

Ego aute dico tibi no resistere
Levit. 19 malo Scriptum est diliges proximum tuum
et habebis odio inimicu Ego aute
dico diligite inimicos / propterea ergo
abstinens omnibus malis hominem spoliat
tur dicat videte ne elemosinam vestram
faciatis coram hominibus audis quamuis
homo ab illis omnibus recesserit
prius / sine causa bene faciat bona
prius eni oportet mala dimittere
et sic bona suscipere q2 no pt sic
homo nouus nisi desierit esse vetus
Qm aute mala no dimittit et
bona suscipit bonorum suorum gratiam
perdit Quemadmodum Si quis fel in
os suum aliquid dulce mittit / cu amari
tudo preueniens dulcedinem illa no dat
sibi saporem Nolite fieri sicut ypo
crite tristes siue de elemosinis
dicatis sicut dicit He coram hominibus
fiant siue de oratione / sic nolite fieri
sicut ypocrite tristes in angulis
platearum orantes Siue de ieiunio hor
ipse dicit videtis q2 faciebat deus vi
nam gloriam comedit bona pere
ideo illam spinam que assidue
nascitur interea bona uber pat
ne spina vane gle cfoat ieiunii
fructum / nunq pt fieri ut no fru
ctat qui ieiunat Q2 melius
est ut ieiunium tuum te occidat / q tu
ieiunium tuum Dicis aute domine q2
no pt fieri ut sit hylaris qui
ieiunat ideo no dixit nolite

Triste esse et triste fieri

esse tristes Unde nolite fieri tristes
Est enim aliud tristem esse aliud fieri
Cum enim naturaliter propter assiduum ieiunium tristis
est ille est tristis Non autem fit Quando
autem per inposituras aliquas pal-
lentes apparet illi non sunt tristes
sed fiunt Si ergo qui ieiunat et tristem
se facit ypocrita est quanto magis
iniquior est qui non ieiunat Unde ar-
guuntur quidam in facie sua pin-
gunt venalem pallorem quasi ieiunii
signum displicet ei natura sua quia
non potest mentiri quod non facit et
misera facies carnis arguitur quando
in noctes castigatur quia fraudes
non consentit Puto quod omnis sensa-
tus intelligit quia hec verba carna-
liter non intelliguntur Fieri enim potest
fieri ut qui ieiunat non appareat tristis
nec mandat dominus quod impleri non
possimus Unde enim modo iubet nos
non fieri tristes ut nec per ipsam
tristiciam appareamus hominibus
ieiunare quando mandat caput
unge et faciem lavare Si ypocri-
te unctio capitis et lavacro faciei se
alienationibus se abstinent nichilo-
minus signa ieiunii Sed hec spiritualiter
ad animam referunt ut ne tristicia ps. 45
spiritualis spiritualem contristat faciem
Facies autem spiritualis est anime
conscientia eius vel cor sicut dicit
propheta dicens Tibi dixit cor meum
dominum requirens exquisivit te facies

facies anime

ps. 26

mea Vultum enim faciem tuam
domine requiram sed conscientia Item enim
facies conscientia appellatur Unde dicit
Iacob cum luctatus fuisset cum
Gen. 32 homine vidi dominum facie ad faciem
et salva facta est anima mea
Sed enim tunc facie ad faciem deum
non vidit quia in similitudine hominis
luctatus est Circa enim deus fa-
ctura corporalis velamen est
dei non spectans dei sed mente deum
vidit unde et Israel vocatus est
id est mens deum videns Si autem fa-
ciem eius deum vidisset ubi quod
sic vocatus fuerat facies deum
videns Quod ergo facies anime
conscientia appellatur sicut enim in conspectu
hominum graciosa facta est facies
pulcra sic in conspectu dei spe-
ciosa est conscientia munda Item aliud
est spirituale gaudium aliud corpo-
rale Gaudium corporale est
res ioci et cetere delectaciones
Gaudium spirituale est spes sicut
ro. 12. 12 ait Apostolus spe gaudentes in tribu-
latione pacientes Vides quia
potest fieri ut tristes carnaliter
spiritualiter gaudeamus iuxta hoc enim
dicit de spiritu sancto propheta Fluminis
impetus letificat civitatem dei Item
est tristicia corporalis et est tristi-
cia spiritualis Tristicia corpora-
lis est afflictio carnis Tristi-
cia autem spiritualis est desperacio

et infidelitas anime Ergo dicit
Nolite fieri tristes hoc dicit ypo
crite propter homines ieiunare
Cum enim propter homines ieiu
nant triste faciunt consciam suam
i. desperantem quia ergo eius
conscientia hylaris sit et sperans in
deum ieiunio suo quem non propter
deum sed propter homines ieiunat
Sicut et dicit ypocrite qui propter
homines ieiunant exterminant
facies suas i. conscientias suas an
deum quia fingentes se propter deum
ieiunare non propter deum ieiunant
sed propter homines fallere volentes
deum et homines Aut ita noli
te fieri tristes i. nolite sine spe
et sine fide ieiunare Sine spe
ante ieiunat qui se non ab
stinet a peccato nec facit iusticiam
Nam sicut bona opera spem
generant i. gaudium spirituale Sic
et mala opera desperationem
i. tristiciam spiritualem Cum autem
peccans ieiunat sine spe ieiun
at i. non habet unde speret et ga
udeat sed est animus eius desperans
et tristis Iam autem quod pertinet
desperatio peccatori pertinet facie
eius conscientie nullus ignorat Nam
semper vulnerata est eius conscientia
qui peccat Sic ergo omnes
ypocrite ieiunant non bonis ope
ribus exhylarantes conscientiam suam
in spe sed malis operibus contrista
tes in desperatione ypocrita ergo

omnis qui peccans ieiunat Unde
est ergo cum gaudio ieiunans i. prius
spiritualiter ieiunans deinde carnaliter
Nam sicut omne bonum est spirituale
sic est et carnale ut puta forni
catio carnis est meretricatio fornicatio
autem spiritualis est prevaricatio
Castitas carnalis est nescire mulierem
Castitas spiritualis est esse fidelem
deo humilitas carnalis est assur
gere homini et verbum dicere molle
humilitas spiritualis quia alterum
in corde suo existimat meliorem
se Superbia corporalis asper sermo
Superbia spiritualis qui se existimat
meliorem quam alterum Sic corporale
ieiunium est et spirituale Corporale ieiunium
est abstinere a cibis Spirituale
ieiunium est abstinere a peccatis Nam
sicut caro delectatur manducando sic
spiritus carnis delectatur peccando Unde
sapientes Omne bonum peccatum libi
dine locat quia dum peccatum cum delecta
cione committitur Ideo et condelec
tatur membrum libidinis ut in mu
sceno gaudeant omnium malorum delectatio
tollerentur quia mala faciunt hominem
tristem i. desperantem Qui enim a cibis
ieiunat et non ab operibus malis
ille apparet ieiunare non autem
spiritu ieiunat quia quantum ad homines
ieiunat quantum autem ad deum peccati
epulatur malis Amen dico vobis
receperunt mercedem suam delecta
cionem laudis tam diu sentiunt quam
diu audiunt inopem autem ut au
res transierit transit et delectatio
laudis Tu autem cum ieiunas unge
caput tuum oleo et faciem tuam
lava ut non videaris ieiunans

Tu quidem misericors es qui magis
ieiunas corde quam corpore / quia
magis te abstines a peccato quam
a cibo / et ideo non hominibus sed
deo ieiunas. Qui enim peccatis
hominibus ieiunat / sed non deo
Et ideo ypocrite sunt. Qui autem vere
deo ieiunat non tantum se a cibo ab-
stinet quantum ab omni actu malo
/ quia sicut a cibis carne delectatur
sic omne malum delectat animam car-
nis sue. Quando ergo tu ieiunas
si infundamus oleum capiti nostro
verbum bonum est / et si facies nostras
lavemus aqua et quibus facie
lota non procedit / magis autem si hoc
faciamus quasi pugna hec la-
vationibus et unctionibus publicatus
nos ieiunare. Quod ergo simpler
interpretatus hinc loci hec est quam
per exaggeracionem intelligenda
sunt id est ita sic tecta abdicta, tamquam si
dicat / Ut longe te facere debes
ab ostentatione ieiunii tui, ut si
potest fieri quod non decet, etiam ea fa-
ciebas que ex anime luxurie et epu-
lationibus videtur esse indicia.
Spiritualiter autem sic. Lavas corruptio-
nibus quia facies tue conscientie
interior. Ergo absterge avaricie
sordes, pruritum scrutatoria / mali-
cie putredinem et lava fa-
ciem i conscientiam tuam aqua compunc-
Ysa. 1 tionis dicitur. Lavamini lava-
mini et mundi estote / auferte
malum ab oculis i animis ve-
stris / si enim nequiciam absti-
leris ab anima tua, lava conscien-
tiam / et bene ieiunas. Item

caput tuum Christum scilicet
pota esurientem, ciba algen-
tem i frigentem vesti / et sic
preciosissimo unguento i oleo
misericordie perfusa caput tuum i(d est)
Christum qui clamat in evangelio
Mat. 27 ge. Maria que unum ex minimis
istis fecistis mihi fecistis. Ecce
ut omnis in scientia in lege
dominus nobis consistit. Primum ut non fa-
ciamus malum. Secundum ut facia-
mus bonum. Quod ad secundum pertinet ad
faciendum opera bona. Unge ca-
put tuum / et eris amabilis
sicut Maria que post confessionem suam
lacrimis pedes lavit postea
Luc. 1 / Mat. 26 infundit oleum super caput
Christi / et impleta est domus
odore ita et tuorum operum
fama suavis erit tibi totam in
plebibus ecclesiam. Et quod ypocrite
dicat faciem quibus lavare ca-
put aut non lavare sed unge-
re. Quod dicit enim sumus in ore
per conscientiam nostram sordidam est spiritus
in peccatis. Caput autem unguimus et
lavacionem necessariam non
hoc sed solam unctionem quia
1 Pet. 2 peccatum non fecit / nec est in-
ventus dolus in ore eius /
**Nolite thesaurizare vobis
thesauros in terra.** Superius
capitulum ad spectabat nostre ope-
racionem quia illud de ieiu-
nio dictum est. Hoc autem de elemo-
sina. Quando ergo est si indignus
simus nichil de elemosina
nil oratione nil ieiunio dominus
docuit super sed simulacionem

corporum presentia tamen ut ne coram
hominibus faciat ea ut vide
antur ab eis, non quia possibile
est sit ea agere ut non ea
videant homines sed supra dictum
quod placitum faciat homines ut
quando adesse ferent agere
ea ut non videant ut ipsum bo
num opus omni vano homini ma
gis in affectum sit quam in actum
Et conveniens quia ut supra
legis quia mandata magis
ad opus quia respiciebat quam
ad affectum I non occides non
adulterabis etc. 2° ad supple
mentum eorum spiritualia ut
supra mandata ad affectum
magis respiciencia quam ad
actum I Ergo ait dico ne ira
scaris ne concupiscas Et et
hic ut omni similatione pa
sa opera eorum bona magis
ad eorum respiciat quam ad affectum
Cum ait sit expositum magis
docuerat 2° dicit Nunc
secundum supradictas tres insa
nias scilicet elemosinam oracionem
et ieiunium tres contrarias f° 118
intendit docere unam
ad elemosinam alteram ad oracionem
tertiam ad ieiunium De quibus
singulis demonstrabit in suo
loco Ad elemosinam docenda
subsequitur hoc est Nolite
thezaurizare etc. ut talis est
ordo narrationis Cum facis
elemosinam noli tuba canere
ante te sicut ypocrite faciunt in sy
nagogis et vicis ut glorificentur
ab hominibus Amen dico vobis re
ceperunt mercedem suam Te autem fa
ciente elemosinam nesciat sini
stra tua quid faciat dextra
tua ut sit elemosina in ab
scondito et pater tuus qui videt
in abscondito reddet tibi in ma
nifesto Nolite thezaurizare
Et hic dat exemplum ut elemosina
fiat primo loco unde 2° quod sit uti
litati elemosina facienda 3°
tercio loco ut neque timor neque
spe accidentis impediat vo
luntatem elemosine faciende
Nolite thezaurizare vobis the
zauros super terram Terra non
est dextra, nec dextra remanet
sed pater supersperisset terram ut per
terram unitas terram sed de celo
est et de celo remanet et iterum
redditurum est in celum unde
ultra manet similiter in terra
Illic ergo congrega spem tuam
tibi ubi patria tua est Hic dicit
sic quia peregrinus es in isto
mundo audi prophetam contra
sum et incola non abscondas
a me mandata tua Et ne
g inspiciat ut contentus sis super
terra et in alienis sumere
dicatur cum possis in celo et in
propriis regere cum vobis super
super terram tinea et aerugo
demolitur et ubi fures
effodiunt et furantur et furatur

Omnia bona mundi triplex interitus
tollit. Aut enim a semetipsis vete
rascunt et ~~tineat~~ tineat, et sunt
vestita. Aut ab ipsis dominis luxuriose
viventibus consumuntur sicut ceterae
facultates. Aut ab extraneis vel
dolo vel vi vel calumpniis vel quolibet
aliquo iniquo modo diripiuntur qui
omnes fures dicuntur qui per iniquitatem
festinat aliena facere sua. Contra dicit
iniquus omnes qui hec habet perdit
ea. Quia dicet: Ego si faciam taliter
scilicet vetullo vestitum meum et non
tineat. Parce ago et facultates
mee non comeduntur. Sollicite ago
res meas et non diripiuntur a
furibus. Iterum quid sit dicta quia non
omnes perdit, cum multa perdit. Ergo
ergo melius est super terram reponere
ubi metus est consummationis exitus
aut in celo ubi est certa custodia.
Hic si non custodieris perdes, si cu
stodieris timore et sollicitudine
cruciaris. Illic autem et si dormis
a deo servatur et si recordatus fueris
spe gratularis. Hinc est autem
stultitia illic relinquere unde ex
iturus es, et illic non premittere
quo iturus es. Vere autem male
servatas divitias, et si corporaliter
non perdidisti spiritualiter tamen perdidisti
quia nec profuerunt tibi ad usum
salutis. Quid enim? Opera tua
fecis hoc est tuum quod autem

relinquis perdidisti. Illa quae cor
poraliter male congregantur spiritua
liter dispersum videtur perdita.
Quod autem corporaliter videtur con
gatum et repositum videtur in celo.
Dominus exprimit quae sit utilitas
in elemosina facienda dicens enim:
Ubi enim fuerit thezaurus
tuus ibi erit et cor tuum. Qui in
collocat thezaurum in terra
nolit scilicet cor sperare in celo. Ubi quod
enim aspirat in celum. Ubi nichil
repositum habet. Propterea sive letatur
in carnalibus et terrenis tristatur.
Qui in autem divitias suas re
ponit in celo, nolit sperare in terra
ut quod enim delectetur in terra
qui nichil habet in terra. Unde sive
letatur in spiritualibus letatur sive
tristatur in spiritualibus tristatur.
Ergo peior est leticia mala
et tristicia peior. Quia aut de
lucro terreno letatur aut de
dampno tristatur. Iustorum
autem et leticia bona et tristi
cia melior, quia aut de iusticia
letantur aut de peccatis tristantur.
Si enim aliqua causa mortis
advenerit, si quod spes eius
in terra sit tristatur quasi de domo
sua ad peregre vadens ut non
dicam ad tormenta. Si autem
spes eius in celo fuerit ex
gaudeat quasi peregre ad

dominum propter reversionem ut dicat
ad regnum celeste. Secundo qui the-
saurizat in terris duplex periculum
facit. Primum quia male cogi-
tat. Secundo quia cor habet in terra
magis que dei sunt recordatur
sed ea que terre. Et qui thezau-
rizat in celo duplex e contrario
facit. Primum quia bona sonie-
tamen. Secundo quia semper huius
modo ea que dei sunt cogitat
et meditatur et non que terre.
Et quemadmodum qui semel
ceperit congregare in terra ipsi
cupiditas terrena facit ut magis
augeat. Sic et qui thezau-
rizat in celo ipsi cupiditas spiritua-
lis facit eum sollicitum, non
solum ut non perdat quod habet sed
adhuc quod augeat super illud.
Lucerna corporis tui est
oculus tuus. Primum convenio
tam debemus quia non de corpo-
rali oculo loquitur sermo nec
de hoc corpore quod videtur aspectus.
Alioquin dixisset Si oculus
tuus fuerit sanus aut infirmus
nunc autem dicit simplex et nequam.
Non enim omnis qui benignum
oculum habet et corpus eius omnino luci-
dum est nec omnis qui malignum
oculum habet corpus eius in tenebris
est. Quid enim si benignum ocu-
lum habet et infirmum, numquid corpus eius
in tenebris erit. Ergo corpus

nem aspectus id est corporalis sed animus
id est naturalis. Lucerna autem eius mentis
est per quam anima videt deum unde
Gen. 32 Jacob vir id est appellatus est Israel autem
ebrayce interpretatur mens videns deum.
Postquam autem dixit thezaurizate
vobis thezauros in celo, quia ubi
thezaurus tuus fuerit ibi et cor tuum
erit. Convenienter subiungit lucerna
corporis. Si oculus tuus fuerit
simplex totum corpus tuum lucidum erit.
Et ostendit quia elemosina facit cor
vertere ad deum. Qui autem habet cor ad
deum illius oculus lucidus est id est illius
mens spiritualis munda est nec terrenis
concupiscentiis sordida. Sicut scriptum
Mat. 5 est Beati mundo corde quoniam ipsi
deum videbunt. Sicut enim qui sa-
nos oculos habet si ponas eum in aliquo
obscuro et tenebroso loco melius
videt, si autem ponas eum in sole
nichil videt quia oculi eius non
sufferunt solis claritatem. Sicut et
homo mentalis qui oculum id est mentem
terrenis desideriis sordidatam habet et tur-
bulentam si privas eum in rebus
mundialibus sapiat sapit et astutus
est. Si autem trahis eum ad res
spirituales obtenebrescat, quia mens
illius desideriis corrupta terrenis iustitie
bonum non sentit non dico nescit
scit autem sed non sentit bonum iustitie
quia nec delectatur in eo potius
patitur enim habet cor eius delectacionem
terrenam. Si autem oculus tuus
nequam fuerit totum corpus tuum

tenebrosum erit. Hic sunt in
nobis tenebre, sensus carnales
malivoli et nequam qui semper
desiderant que sunt tenebrarum
et non lucis, numquam enim alio delecta-
tur carnis natura nisi in avaricia, in li-
bidine, in superbia, in aliis ceteris-
que malis, que aliquo tenebrosa morte
deducunt. Et qui intelligit quod caro
concupiscit adversus spiritum, ille intelli-
git quia tenebre sunt carnis
nature. Cum autem est oculus mundus
id est mentem spiritualem celestia semper
aspicientem corpus suum fiat luci-
dum id est sine peccato. Sic cum caro de-
siderat ea que diximus mala, ipsa
suum natura spiritualis habens mentem luci-
dam et spiritum ad deum iusticie considera-
tione diiudicat eam, et divi-
ni timoris virtute reprimit eam.
Et sic quamvis voluptate caro fiat
eam lucidam id est sine peccato. Intelle-
xisti ergo quia qui oculum habet simplicem
corpus suum lucidum habet. Cum autem
oculus id est mentem habet aut malignam
aliqua tenebrosa aut diiudicat
concupiscentiam turbulentam, tenebro-
sum possidet corpus. Nam que res
faciunt mentem hominis spiritualem
esse et mundam, ipse res faciunt
e contrario faciunt carnalem et sordi-
dam. Talis sit mundi mens illius
qui facit elemosinam et spiritum habet in
celo. Opera autem mundam mentem
faciunt spiritualem mundi. Sic qui
divicias congregat cum peccato spiritum

suam habet post mittere. Cuius autem
est spiritum mittere illius mens est et
in mundo est. Illius ergo tota caro
in tenebris est id est in peccatis. Qui
cum caro secundum suam naturam si de-
derat concupiscit per causam, hic spiritum
habet mittere et mentem in carnalibus
concupiscentiis, turbulentam, non ei con-
tradicat nec iusticie considera-
tione diiudicat nec iudicium futuri
iustitie reprimit. Quia non videt
cum sit cecus nec intelligit esse
malum quod malum est, et si vult
non potest quia spiritum non habet nisi in
peccato. Quamvis autem quia species
prestat virtute ut carnalibus
concupiscentiis resistamus. Firmat
spiritum mentis in celo virtute non habet
resistere concupiscentiis suis. Et
ideo sit caro illius tota tenebrosa.
Et ut brevius et manifestius
exponamus. Anima prius quam peccet
divino auxilio confortata domina
est carnis sue, et quasi regina
sedet in throno cordis sui et
gubernat corpus suum quasi ancilla
sua, nec permittit illam dominari
caro. Cum autem grandibus peccatis
se alligaverit tunc divino auxi-
lio destituta et in captivitatem
spiritum in modum redacta, sit
debilis et infirma ut ea non sit
domina corporis sui sed ancilla
magis et non eam caro anime
subiecta est sed anima carni. Nec

qd vult aia facit s3 qr cogente
carne aia faciat Intelleccius ergo
qm qm oculus interior sordidum
s3 totum corpus illius tenebrosum
est Si autem lumen qd in te
est tenebre sunt ipse tenebre quante
sunt Sicut supradictum tenebra
est semper carnalis una / quia
semper peccatrix est / et si non
peccet / contra dictamen sibi aie
tamen recte peccatrix et tenebrosa
vocatur qr ipsa s3 carne peccandi
pronitas / ut sequeretur etiam
ipsi aie suggerat ut qd suum
est agat Oculus enim est ita simplex
lis qui nunquam ut oportet est victus
carne Et si e contrario est lumen
autem interior est sicut iam
audisti sequitur anima deum videt
deus i. spiritualis Si ergo ipsa
aia divina cum sit et data est
ad illuminandum ipsam carnem fiat
quasi carnalis et sensus eorum
presentijs tenebrascat terrena ipsa
aspiciens illius talis ipso / carnem iam
vide quo involuta est tenebris
peccatorum Sic enim sicut diximus
etiam in bono misto contra dictamen
sibi rationabili anima ipsa suggeri
pt anime et qd suum est agit
Ceteros putas in homine malo
inhabitacionem se involvit caro /
qui aia que conditur illi debeat
consentit ei similia conspiciens
taliam quid spem Tamen
eius sensus oportet lucas ...

Luce 12 madiis Nolite timere pusillus grex
qr complacuit patri vestro dare vobis
regnum / Vendite que possidetis et
date elemosinam facite vobis sacculos
qui non veterascunt thezaurum
non deficientem in celo / Unde dicit
Omnium lumbi vestri precincti et lucerne
ardentes in manibus vestris et vos similes
hominibus expectantibus dominum suum qui
revertatur a nuptijs Ostendens qr
nemo potest habere lumbos precinctos
ad experiendum de hoc mundo nec lucernas
ardentes / nec expectare dominum suum
qui non vendunt que habent et dant
elemosinas et faciunt sibi sacculos
qui non veterascunt et thezaurum
non deficientem in celo Nemo potest
duobus dominis servire Vidimus ergo
in primis quo dicit precedenti
ps sequitur vobis quoniam Cupimus propter
elemosinas facere dicens Thezauri
zate vobis thezauros in celis / quia
qui thezaurizat sibi thezauros
in celo et spem ad deum ille s3 oculum
simpliciter aie / idest mentem mundam
et spiritualem / ille potest corpus suum
servare lucidum. i. sine peccato Qui
autem non facit elemosinas nec cor
s3 in celo nec spem in deum nec
mentem mundam et spiritualem nec
potest corpus suum servare lucidum. i.
sine peccato Quia nemo potest duobus
dominis servire deo et mamone. i.
divitijs Mamone enim syra lingua
divitie appellantur Sicut ergo

Divicijs servire et divitias habere differunt

Sollicitudo est filia desperationis

qui duos dominos servit necesse est ut
unum amet et alterum diliget
odiet / et unum contempnet contemp-
net et alteri obediat Sic qui vult
deum amare necesse est ut divi-
tias odiat Qui autem vult amare
divitias necesse est ut odiat deum
Et qui vult mandata dei servare ne-
cesse est ut contempnet avaritie man-
data Qui autem vult avaritie man-
data facere necesse est ut contempnet
mandata dei / Considera autem quod non
dixit Nemo potest deo habere et divitias
sed nemo potest deo servire et divi-
tiis Aliud enim est habere et aliud
est divitiis servire Si habes divi-
tias et divitie ille non faciunt super-
bum aut violentum sed secundum quod po-
tens das impotentibus / dominus es divi-
tiarum sicut servi et non servus quia
non te divitie tue tenent sed tu divi-
tias tuas Si autem divitie tue
te faciunt superbum aut violentum
et voluptatis avaritia neminem aliquid
prestas tue servus es divitiarum tuarum ps. 36
non dominus / quia divitie tue te tenent
non tu divitias tuas Nunc iam
videat ut ne timor inopie impe-
diat ab elemosinis voluptates
dicens Nolo dico vobis ne sollici-
ti sitis in cordibus vestris quid mandu-
cetis Illa sollicitudo desperationis
est filia quia desperatio sollicitu- Gen. 3
dinem generat Quid est quod dicit Nolo
dico vobis / Quid et elemosinas
faciatis / ut thezaurizatis in celo
mundum cor habeatis sperantes in

deum Qui autem sperat in deum
ille non est sollicitus quid mandu-
cet / aut quo vestiatur Quia nulla
res est que faciat hominem in
aliqua necessitate / nisi ista res
qui non habet spem in deum Ne michi
ergo dicas / nunquam nolo esse sol-
licitus sed ipsa res me cogit / Nunquam
non nolo sperare in deum sed non
possum cor enim meum me non
audit / nescio quid patior langueres
et causam tui langueris igno-
ras Ecce ostendo tibi causam
et in omni necessitate in qua
desperes Sacrifica bene et offeres
in sacrificio et spem habeas apud
deum et non desperabis in terra
Bona enim opera sunt que spem
faciunt et mala opera despe-
rationem / Propterea non tantum dixit
ipse Opera iudicium et inhabitabis
terram et pasceris in divitiis eius
sed ut dixit spera in deo et
fac voluntate bonitatem Ne
solliciti sitis quid manducetis Non
dixit nolite laborare / sed nolite
solliciti esse quia solliciti esse
vetatur / laborare autem iubetur
Sic et enim deus loquitur ad adam
non dixit Cum sollicitudine
facias tibi panem sed cum labore
et sudore facies tue Ergo non
cum sollicitudinibus spiritualibus
sed laboribus carnalibus acquirendus
est panis Sicut enim laborantibus

pro primis delicie deo prestante pa-
nis habundat. Sic dormientibus
et negligentibus pro pena negligentie
deo faciente subducitur. Nonne
anima vestra plus est quam esca et
corpus vestrum plus est quam vestimen-
tum. Hoc confirmat spem nostram
et primo de maiori descendens
ad minus deinde de maiori ad
minus ascendens. Qui nos salvam
dedit escam non dabit? Qui non
sibi corpus plasmavit vestimentum
non prebebit, nisi voluisset
esse quod non erat non crearet,
quod autem sic creatur ut per escas
vivatur necesse est ut det et escas
quamdiu vult esse quod fecit quod
est a minori ad maius. Videte
volatilia celi quia non serunt
neque metunt. Si avibus prestat habi-
tum non prestabit alimenta? Si illi non
laborantes inveniunt escam, homo
non inveniet cum deus dederit
et operandi ~~industria~~ scientiam
et fructificandi spem. Omnia
cum animalia deus propter hominem
fecit hominem autem propter se. Si ergo
animalibus ministrat propter hominem, homini
non ministrabit propter se ipsum. Omnia
deus in sapientia fecit, hominem autem
solum non solum in sapientia sed etiam
secundum suam sapientiam. Quanto enim
preciosior homo creatus est quam animalia
tanto maior sollicitudo dei de
hominibus quam animalibus. Omnia deus
de

fecit ut tamdiu sint quamdiu sunt
tamen vero mortua fuerint / ~~sunt tamquam~~
~~que non fuerint~~ / sunt tamquam que
non fuerint. Hominem autem ut non solum
ante mortem sed etiam ut post mortem
vivat. Magis autem post mortem
quam ante mortem quia ante mortem
in temptatione vivit post mortem
autem in gloria. Si illis occurrit quos
sic creavit ut tempus videantur
hominibus non occurrit quos fecit
in perpetuo vivat. Quis autem vestrum co-
gitando potest adicere ad staturam suam
cubitum unum. Si ergo cogitando
modicam partem corporis vestri addere
non potestis, quomodo cogitando salvandi
estis in toto. Deus qui te in utero
formavit conmensurate / et de periculo
in periculo nascentem / de utero matris
eripuit te / non solum cogitantem
sed neque facientem / Deus qui per singulos
dies incrementa corporis tui et
sapientiam fecit te non intelligentem.
Si ergo in te ipso cottidie provide-
tiam operatur / quomodo in necessariis
tuis cessabit / Considerate lilia
agri quomodo crescunt. In tempore
oportuno / tempore statuto formantur
in frondibus vestiuntur / candorem
implentur odoribus ut quod radix sua
non dederat neque radix illi / Deus
illi in visibili operatione largitur
neque plus istis et minus aliis
sed in omnibus eadem providentia plena

tudo seruatur ut non ascripsis natura neque
euentu facta putetur sed diuina prouidencia
intelligatur esse disposita. Neque la-
borant neque nent. Dicendo non la-
borant intelligi vult viros, dicendo
autem neque nent intelligit mulieres
quamuis viro subiecta feminarum mulieres
autem lanificio subiectantur. Nec Salomon
in omni gloria sua sic vestiebatur.
Quia Salomon etsi non laborat
neque sollicitus erat quod vestiretur
tamen vel videbat vel disponebat
vel sciebat. Ubi autem iussio vel dis-
posicio aliter et ministeriorum offensa
sequitur in iubentibus et iubentes ira-
cundia concitantur. Hec autem nesciunt
quo sic ornantur illis homines ministrant
illis deus. Si enim fenum agri quod
hodie est et cras in clibanum mittitur
deus sic vestit quanto magis vos
modice fidei. Si ergo floribus sic
occurrit qui nati sunt ut tantum vide-
antur et pereant homines negligit
quos sic creauit ut non propter vi-
deantur sed ut propterea sint. Et ipsi
quos omnia que videntur fecit
propter ipsos quos prophetas misit et
legem dedit et centum milia
operatus est bona propter quos filium
unigenitum tradidit. Qui intelligit
quid est homo non desperat de deo
qui autem desperat de deo nescit quid
est homo quia deus in homine et
homo in deo. Nolite ergo solliciti
esse dicentes. Quid manducabimus

aut quid bibemus. Deus enim man-
dauit qui naturam creauit quasi
regulam terre mandauit ut pro-
ducat terra herbam pabuli
ideo velit aut non velit bonis
et malis germinat, quia terra
iusticie iussa est non iudicare.
Bonum autem et malum non in
natura creauit sed in arbitrio
mentis posuit ut usque voluntas
sinis ideo bonis premia promittit
malis autem penam. Sine est
ergo superflua de eo esse sollicitum
quod et si sollicitus non fueris pro
te tamen erit, et si sollicitus
non fueris de illa in temeritas
iusticia autem nisi sollicitus fueris
non apprehendes. Hec enim omnia
gentes querunt. Quia increduli
homines fortunam credunt esse
non prouidenciam neque iudicio dei
vitas suas gubernari estimant
sed incerto duci euentu ideo
incerto timent incerto solliciti
sunt et desperant. Qui bene
tenet hunc gubernatorem. Qui
autem credit se iudicio dei guber-
nari non incerto duci euentu
vitam quidem suam in manu
dei committit, sciens quia neque
sine voluntate et iudicio dei
fames et mendicitas accedit.
Cogitat autem et de bono et
de malo sciens quia nisi sollicitus

fuerit nec malum fugiet / nec
bonum apprehendet. Ideo dicit Que-
rite primum regnum dei et iusticiam
eius. Regnum est regnum dei. Regnum
dei est retribucio bonorum et malorum.
Iusticia est autem via pietatis per
quam itur ad regnum. Si autem cogi-
tas die ac nocte qualis erit
gloria sanctorum vel qualis erit
interitus impiorum vel peccatorum
necesse est ut aut propter timorem
pene territus recedas a malo /
aut propter desiderium glorie concitatus
festines ad bonum. Et si cogita-
veris cottidie que sit iusticia
dei / et quid odit et quid amat / ipsa
iusticia ostendit tibi vias
suas. Nam iusticia sicut
odientes se fugit / sic amantes
se sequitur. Nec enim daturi sumus
racionem utrum pauperes futuri
fuerimus aut divites / quia nec hoc
fuit in nostra potestate / sed si bene
egerimus aut male quod in nostro
iacet arbitrio. Dictum est ad homi-
Ge. 3 nem: Maledicta terra in opere tuo. Videtis
quia propter opera hominis maledicitur
terra ut non germinet. Videtur
autem cum bona opera fecerimus
Non enim propter hoc nati sumus ut nota
manducemus et bibamus et in-
duamus / sed ut deo placeamus
et futuris potiamur bonis.
Tu ergo quere iusticiam et non

deerit tibi panis / quia sicut propter ma-
la opera fructus terre subducitur
sic propter bona opera habundat. Propter-
ea dicit: Querite regnum dei
et iusticiam eius et hec omnia appo-
nentur vobis. Nolite ergo solliciti
esse in crastinum. Iam diximus quod
quod dicit hodie hoc solum significat
quod opus habemus in vita nostra presenti.
Cum autem dicit cras hoc quod supra
necessitatem superfluum est ostendit
quia quod necessarium est vobis ad
vitam cottidianam. Quod autem super-
fluum fuerit / est quod cras curavit
se. Ac si dicat: Superflua que tu ag-
gregaveris illa sic curabit te
quod non eris fructus / ipsa autem
invenit dominos alios / qui ea perdunt
sicut eis placuerit. Unde ergo
curas de illis quorum propter talia alios
dimissurus es. Sufficit enim diei
malicia sua. Ac si diceret
sufficiat tibi labor et miseria
quam pateris in vita propter usus
cottidianos quos necessarios
habemus / noli superflue pro superflu-
is laborare / ne labor quem sta-
tuis fructus aut alterius mali-
ciam autem dicit ipsam afflictionem
appellat sollicitudinem quietam et
laborem / non sicut Manichei di-
cunt mala esse ipsa in creatura dei.

Nolite iudicare ut non iu-
dicemini. Quidam locus hic

secundum hunc sensum exponunt doc-
tores / quia dominus hoc mandatum non
prohibet nos ex benivolencia corri-
pere / reprehensos dignos correpcione
sed ne aut per iactanciam iusticie sue
alios despiciant peccatores de roga-
tes frequenter damnent / et ex solis
plerumque suspicionibus credentes alios
et condempnantes / et sub specie pietatis
suis odiis obsequentes / et ut ne sit
quis alium corripiat alios sicut
sermo qui dicit Nolite iudicare di-
cunt non corripiunt verum contemnunt
illud quod dicit ut non iudicemini /
nescio / Numquid propter illud salva / sermo
sic corripuerint peccatores consequentur
indulgenciam peccatorum suorum secundum
quod dictum est / ut non iudicemini Sed
cum iudicantes / sicut iudicare non
decet male faciunt / sine dubio
non iudicantes veniam peccatorum propriorum
ex hoc non consequentur quia non iudica-
verunt male Tamen cum consequuntur
indulgenciam mali sui per se quia
non addidit ad alterum malum Sed
si ipsi peccatores non iudicaverint
nec ipsi iudicabuntur a deo pro suo
peccato / hec duplex voluerint …
quia hic sermo non est positus de hiis
non iudicantibus qui peccant iudicando
sed qui in nos peccant tamen de … [illegible]
… expositum consequencia
ad iusticiam … pertinentem
ad iusticiam divinam respicientem

Et hec doctrina est quasi … per ipsius
orationis ut sit talis ordo narra-
cionis Et dimitte nobis debita
nostra sicut et nos dimittimus debi-
toribus nostris et ne nos inducas
in temptacionem Sed libera nos
a malo Nolite iudicare ut non
iudicemini / Tamen cum iudicat proxi-
mum suum propter peccatum quod facit in eum
ille nec deus iudicat ipsum propter
peccatum quod facit in deum Sed dimittit
deus debitum eius / sicut et ipse
dimisit debitoribus suis Sicut
enim certa omnia mandata qua-
liter tenent mandata tam sacerdotibus
quam laycis / pape tamen doctoribus
quia quanto maiores sunt in or-
dine / tanto perfecciores debent esse
in disciplina Dic et hoc mandatum
datum de hiis non iudicandis / ad
omnes quidem pertinet pape
tamen ad doctores / Unde quedam
sunt mandatorum suorum istorum que
si diligenter aspicias pene non
conveniunt laycis nisi forte pro-
pter doctoribus … omnis con-
veniunt quale est hoc ipsum quod sequitur
Quid autem vides festucam in oculo
fratris tui trabem autem in oculo tuo
non vides ypocrita eice trabem
primum de oculo tuo et tunc videbis
eicere festucam de oculo fratris tui /
Vide cum festucam in oculo fratris
et eicere eam posse non est omnium
sed tamen doctorum qui predicacionem
vel increpacionem … de deo putant
eicere de mente fratris sui peccatum

vel magnum vel modicum etc. et
illud quod dicitur Nolite sanctum dare
canibus / neque margaritas vestras
mittatis ante porcos / habent enim
vel sancta vel margaritas / et possunt
dispensare vel bona vel mala et
discernere qui homines sunt canini
et qui porcini non est enim / etc.
tam scitarum videtur ergo quod doc-
tores semper sicut in omni iusti-
cia sit et in hoc similiter facere
deinde doceat / et bona doceat nam
sicut per meliorem vitam caruerit
et audiendo scientiam miserit / et
zelum ante vincendo timorem
quia solet sic fere eadem debet
omnes vite sue exemplo et lumine
sunt doctrinis illuminantes Qui
ante audiat illum doctorem
qui semper non audit / ideo dicit
ad omnes papie in addicitur
Nolite iudicare ut non iudicemini
Item si doctor incidit si in iniurie
dolorem et memoriam iniurie fuerit
in aliena sua solvitur totus status ecclesie Luc. 6
Quare ad tempus ecclesie apostolorum
sive doctorum Tunc enim sicut
legimus difficile aliquos con-
vertebant ad fidem quia multi prius
multa paterentur ab ipsis Tamquam
lapidato et de victo dyabolo propter
sufficientiam eorum in iniuriam usque
ad mortem et relinquerent dyabo-
li corda infidelium / etiam non sunt
virtute amplius / eos armare

accedente gratia dei convertebantur ad fidem
Si ergo memores fuissent iniuriarum
quas fuerunt passi ab eis iniquam
eos per malam incarceratione dixissent
iniquam eos libenter ad fidem vocaverunt
vere possent etc. et nunc tu frequenter
doctores offenduntur a laycis sive
iuste sive iniuste dyabolo sciente
occasiones Si memores sunt in
iniurie doloris / tota solvitur ecclesia
nam ubi recordatio in iniurie aut
doloris in medio est nec doctor
forsitan benivolenter docet laycum
nec libenter eum laycus auscultat
et doctor forsitan vel in verbis
aperit os suum ad docendum lay-
cus tamen sit animus sine dei timore
nec possit ad facere conventus est enim
audire etc. corruptio doctoris egreditur
et sic et illum spernens et amplius
sic quam illum / etc. non sentit aut
sive dispendium efficatum Sicut
nec bestia irritata aliquam iuste
infixam sentit / Hoc capitulum luce
evvangelista late prosequitur dicens No-
lite iudicare ut non iudicemini
nolite condempnare ut non condempnabimini
Dimittite et dimittemini
date et dabitur vobis mensuram
bonam et coagitatam confertam
et commotam et supereffluentem dabunt
in sinum vestrum Eadem mensura
qua mensi fueritis remetietur
vobis Et quis sit ille qui non
iudicat / quis autem qui iudicat

quid et non condempnet. Et quis
est qui condempnat quid et tamen dimittit
Et quis est qui dat compositionem ibi/
et quem supplicia quid mensura
qua commota et commoti maior
est qua bona et iusta. Dicit preteri-
or est ille qui nec iudicat quam
ille qui iudicat et non condempnat
melior est illo qui condempnat
et dimittit. Dicit autem Matheus
cia illa verni sermone conclusit
dicens Nolite iudicare ut non iudi-
cemini. In quo enim iudicio iudicaveritis
iudicabitur de vobis. Intelligens
quem iudicium primo anima continet
illa scilicet et qui iudicat tamen pietate
iuste et non condempnat / iudicat etiam
non solum iudicat sed et condempnat
iudicat / sicut ipsum enim condempnare
iudicare est. Ergo pro illo quod Lucas
dixit Nolite iudicare et iudica-
bis nolite condempnare. Iste dixit
iungens iudicia iudicaveritis iudicabitur
de vobis i. si iudicaveritis et non
condempnaveritis similiter iudicio et
vos iudicabimini quidem, adeo sed non
condempnabimini. Si autem iudicatis
condempnaveritis similiter vos iudicabimini
Et quod ille dixit dimittite et di-
mittemini date et dabitur vobis
iste dicit in qua mensura mensi
fueritis eadem remetietur vobis / hoc est
Si non rogati dimiseritis proximis
vestris offensam solo dei respectu et
deus vobis pro se pusillanima rogetur a vobis
dimittet vobis. Si autem rogati

veniam dederitis et deus nisi vobis
dabit veniam tamen dignus pro talibus
et congrua satisfactione cum ora-
veritis. Etiam ergo dixerat superius
sicut dixi doctoribus Nolite
iudicare ut non iudicemini eo
timentes addidit et dixit Quid
autem vides festucam in oculo fra-
tris tui trabem in oculo tuo non vides
id est trabem in oculo tuo non vi-
des ut quid festucam in oculo
fratris tui. Ac si dicat inclusus
est non videre nec reprehendere
laicum quia docere et reprehendere
i. ipsum reprehensibilem constituere
quem talis doctrina non est ama-
bilis nec delectabilis. Propter quod
omnis sacerdos proprium docere si vult
primum seipsum doceat. Si autem
seipsum non vult docere de omni quod
docet / nec seipsum arguere de omni
quod arguit / nec alios doceat nec
arguat / quasi / ut si medicum
dum non credit i. salutem alios
plorare. Aut quod dicas fratri tuo
sine eiciam festucam de oculo et
ecce trabes in oculo tuo i. tu
qua facie arguis peccatum layci
fratris tui ipse in eodem aut in ma-
iori peccato consistens / non timeas
ne audias proverbium medice Luce 4
cura te ipsum. Si medicus absc-
urum est qui nec alterius sani-
tatem habet impetrare nec suam
si alios curare velit / et ipse
debilis sit / quasi testimonium

Sacerdos prius seipsum corrigat quam co-
rrigat alios

imperiale sue portat in corpore
suo propriam passionem eius doctor
non sit absconsus alios velle crucis
aperto et ipsum in maioribus pati
esse/ Dum possit amplius se ipsum
cruce aperto quam alios Aut
ita Crisostomus dicit Si tu .i. propono
peccatis concaritate cordis dicas
ut salues proximum tuum ista ut te salues
nescio Si autem concaritate cordis
arguis proximum tuum ut salvaveris
te ipsum autem salva Nunquam possibile
est ut benivolentior sis alteri
quam tibi aut quod te ipsum nolis sal
vare et alterum velis Omnis
enim doctor qui alterum negli
gentes reprehendit debito et ipse
meos constitutus non se prius corri
gat tertium est quia alligetur
in etiam non alios vult salvare
sed propter doctrinam bona malos
actus suos celare .i. sue laude
ab hominibus querit non edificatio
nis merita ideo et est
ypocrita ideo competenter addit et
dicit Ypocrita eice trabem de
oculo tuo et tunc videbis eicere
festucam de oculo fratris tui
Ypocrita est omnis doctor qui
non prius facit bona et postea
docet/ Dum enim docet bona
confitetur se iustum coram hominibus
dum autem mala agit peccatorem
se constituit in tria se Hoc ergo
dicit Si vis libere et fiducialiter

reprehendere laycum/ et eice de oculo
eius mentis peccatum/ prius magis
mentem purga ab omni malo ut
tu tu arguere laycum propterea et
gaudens et condens laycus non habeat
unde redarguat te de peccato tuo/ nam
incipiet te timere inse tu non novit
quod corripuit inte Nunc enim peccatum non
secundum actum suum diiudicatur modicum
aut magnum sed secundum peccantis perso
nam/ laycus enim et si fecerit magnum
peccatum modicum est et festuca est
quantum ad sacerdotem dico peccatum quod
laycus est/ doctor et si modicum
fecerit peccatum magnum est et trabes
est quantum ad laicum dico peccatum quod
doctor est Nolite sanctum dare canibus
neque miseritis margaritas vestras
ante porcos ne forte conculcent eas
pedibus suis et conversi disrumpant
vos Cum supra dominus mandatum
dedisset similiter precipue ante doctoribus
ut diligerent inimicos suos
et benefacerent eis Item similiter
ante et ne iudicarent eos qui
peccant in eis Considerans quam
qui destruunt sacerdotes dei aut
inimicant eos aut ledunt plerique
aut infideles sunt quales sunt
gentiles vel heretici/ aut si cum
sunt sordidi sunt et infirmati/ qui
nec considerant nec intelligunt
sacerdotes dicunt esse christi et
quia qui honorat sacerdotem christi

oppm inuriat ne forte respt intra
se cogitet sacerdotes dicentes Si
iubem diligere inimicos et benefacere
eis Si iubem nec iudicare eos
peccatores qui peccant in nos Sed non
debemus eos iudicare peccatores qui
peccant in nos / ut non solum irri
deant que gratia dei sunt eis co
mittimus ut plena ira mala sentent
et dei Ideo tale estimaciones eorum
preveniens sermone compescuit dicens
Nolite sanctum dare canibus et mar
garitas vestras nolite mittere
ante porcos Ac si dicat Ego
quidem vobis diligere inimicos vestros
et non iudicare eos / ut vos exhi
beatis misericordes ad illos et
benefaciatis eis de rebus corpora
libus non donetis spiritualibus possessi
onibus in nec vobis quos non in fide
mandaui vobis ut non iudicatis
eos qui in vos peccaverint / non
ut misteriorum meorum secreta pandatis
eis qui nolentes me sancte blas
phemant et spernunt / videte
primum virum deum / ad cuius comple
volui vos esse misericordes qui tem
poralia beneficia dignis et indignis
simul prestat / munera gratias spirituales
nec enim vobis dixi de illo quia
solem suum iubet descendere super
gratos et ingratos et dat bene
dictiones suas super iustos et in
iustos Ipse quia et vos quidem estote

simpliciter et benigni in meis
ante prudentes et cauti Si
tu nescias studiosum et clamat
rem celarii tui recipies tibi
fidelem / quanto magis deus tale
queret dispensatorem gratiarum
suarum / qui bene tractando gratias
eius faciat gratiores / non
male dispensando reddat
ingratas Sicut enim si canibus
dederis sanctum aut porcis mar
garitas / nec sanctum canes sanc
tificat / nec margarite mitificat
porcos Sed canes contempnat
sanctum et porci margaritas con
culcant vel conspergunt Ita si hereti
cis vel porcinos mores
habentibus sanctum dederis aut misteria
secreta tradideris / nec sanctum
illos sanctificat nec misteria
vitam illos illuminat Sed contra
ipsi sanctum contempnant et mistica
verba blasphemant Canis
quidem et porcus ambo animalia
in munda sunt Sed canis omni
tempore in mundus est / nam nec
ruminat / nec ungula habet
fissam / Porcus autem corpore
in mundus / nam ungula habet fissam
mundus est / quia autem non ru
minat in mundus habetur / Ipse
quia canes puto intelligendos
gentiles vel hereticos omnes
in mundos / nam et ipse actus su

malos in mundo sunt / et propter perfidiam
suam vel prelatum amplius sunt
in mundo. Porcos autem voco vanos car-
nalibus et in mundis voluptatibus
deditos qui propter fidem quam susce-
perunt mundi et propter actus autem suos
sordidos habentur in mundo / aut canes
quidem gentiles / porcos autem here-
ticos propter eorum aliquam meditacio-
nem / vel quia deum in totaliter vi-
dentur secundum comoribus intelligens
qui sunt canes vel porci. Canis
naturale est imprudens esse numquam tace-
re propter aliqua tamen sicut
certa aralia / nisi ad ambiendos
super venientes / intendunt autem
et de superfluo latrat. Tales
sunt omnes gentiles et heretici
inoperabiles latrantes plerumque
adversus deum blasphemantes blu-
lentes apte / et numquam os suum
aperientes ad bonum sed semper ad
malum. Item porci proprium est in
ceno se volvere sive volutare
nunquam celum aspicere nec querere
deum suum nisi ad esuriendum(?). Tales
sunt homines qui in carnalibus
in mundicijs delectantur nec
aspiciunt aliquid celos / nec querunt
deum nisi in necessitate cum ne-
cessitas eius advenit et illi
quidem eveniunt cum malum qui
bene indicatur de malo revertitur
autem ad vomitum malum sicut
canes qui deo suo nichilominus agunt
malum. Et isti petunt stercora
peccatorum suorum qui peniteret / rever-
tuntur ad stercora sua sicut porci
ad commissum repetunt vita / qui
commissa repetunt vitia. Nunc vide-
amus que sunt sancta et margarite.
Non distinguit quod sanctum dare quid
non dare cum sit inter sanctum et sanctum
differentia sanctitatis. Quod qualiter omne
quod est sanctum dare debemus / quod sanctum
est baptisma propterea non est dan-
dum nisi iam fidem habentibus.
Sancta est gratia corporis christi propter-
ea illis solis danda est qui iam
per baptismum facti sunt filii dei / et
per impositionem manus / benedictus
panis gratia(?) sunt / propterea illis por-
rigenda sunt qui capaces sunt sancti
benedictionis per fidem. Item misteria
veritatis margarite sunt quia sicut
margarite inclusae conchis porte
sunt in profundum maris. Sic et misteria
divina in verbis inclusa posita sunt
in altitudinem sensus scripturarum
sanctarum. Et sicut non omnes possunt
se mergere et de profundo tollere mar-
garitas / nisi artifex quibus usus
illius. Sic non omnes homines possunt descendere
in altitudinem sensuum. Et illic in-
venire misteriorum absconditas mar-
garitas nisi viri spirituales qui habent
operationem(?) spiritualem narrationem(?)
dei / propterea margarite non sunt da-
de nisi desiderantibus veritatem / et tu

ratione humana vinctibus. Si ergo ta-
libus porcis sacro sacratorum [?] iustitia
mittere vis margaritas preciose
vite de lectione inepte gravati
non intelligunt preciositatem earum
sed estimantes eas viles esse ceteris
fabulis mundialibus similes eas car-
nalibus actibus conculcant et per
modum aliquem conversi per inobedientiam
rumpunt expositores earum. Frequenter
autem scandalizati in eis falsificatum
sunt et vituperant calumpniantes
expositores earum, quia [?] designantur
novorum seminatores et si talibus
tantum carnalibus dicioribus de dis-
ctis [?] suscipiunt quasi canes sive
[?] dissertione et sub sordidibus actibus
suis conculcant ea, et pro nichilo esti-
mantes que accipiunt quasi sunt de
putationibus suis, quasi canes
latratibus irrationabilibus rumpunt
veritatis predicatorem. Et puto non
sine rationabili differentia sanctum
quidem canibus dari vetuit, solis
margaritas autem non dari porcis,
et de margaritis quod possumus dicere
quia si porcis mitti vetatur minus
immundis, quanto magis canibus plus
immundis. De sancto autem dando ideo
estimare non possumus. Et nunc enim
si plus immundis dari non convenit
minus autem immundis oporteat
dicto neque vetitum intelligi neque
mandatum. Forte quia frequenter
et manum imponimus et benedictionem
damus etiam porcorum moribus vincti[s]

bus panis non quem ille acciperet [?]
accipe sed nos quem nobis contra iustitiam
tiam dare usurpamus, ne forte
plenius scandalizati dicerent
ideo missile non est quia iniustum
est vetitum autem non est quod in
primitiis fecerat, etsi non fecerimus sed quod
de sancto dicere cepimus non est tacen-
dum. Cum illud est sanctificatio
aliud est sanctificatum. Sanctifi-
catio enim est quod alterum sanctifi-
cat; sanctificatum autem alterum
sanctificatur non per se. Unus ipsum
sit sanctum, ut panis quem [?] prime
tunc quem manducas sicut
ait apostolus: sanctificatur verbo 1 Thim. 4
dei et orationem. Sanctificasti
enim non fecisti sanctificationem.
Quod autem sacerdos de manu domini
sua dat et non solum sanctificatum
est sed etiam sanctificatio est quia
non solum hoc datur quod videtur
sed etiam illud quod intelligitur.
Sanctificatio autem panis licet
et malis sacerdotibus et infidelibus
dare, quia non sanctificat accipi-
entem. Si autem tale esset quale ma-
nu sacerdotis accipitur quale est
quod de mensa manducatur, omnes
de mensa manducarent et nec
de manu sacerdotis acciperet. Videt
dominus non solum in bona videbit
panem sed etiam de manu sua dedit
Cleophe et socio eius. Et nam Luc. 24
gentibus paulus non solum videbit

act. 2 panem de manu sua vult porri-
gere et ceteris discipulis suis. Quod
autem de manu porrigitur inrationa-
libus, cavendum est ne infideli-
bus porrigendum quia non solum
sanctificatum sed etiam sanctificans
est et sanctificat accipientem.
Petite et dabitur vobis. Sustinuimus
consequentem vitam de talibus in
venire difficile est. Quomodo dimissa
possimus secundum divisas consuetudines
impetrando. Deus dominus qui pre-
ceptis mandaverat super hominibus
impossibilia erunt ad et quod
ad naturam humanam supra naturam. Nam
qui se non abstinet a cedibus
quo se per abstinere a bellis. Qui
se non abstinet a fornicatione
quo se abstinebit a concupiscentia.
Qui se non abstinet a rapina
quo se abstinet a cunctis aliis
aliena. Qui malos ferre non
cessat quo se parcat ferendo.
Qui nec amicum suum diligit
quo diliget inimicum. Quod autem
sit impossibile est quia elevas
facere vel orare vel ieiunare et
nolle hominibus apparere. Quod autem
difficilius est quam non indicare peccantem
inferius, aut nichil scire vel sciendo
dicere aut dicere indignus necesse
est enim ut inimicos sibi faciat
multos. Quid ergo maiora erunt
mandata quam virtus humana est sub-
mittit eos ad deum cuius gratia
nichil impossibile est dicens

Petite et dabitur vobis. Ut quod co-
rporis hominibus consummari non potest per
gratiam dei adimpleatur. Omnem deus
creaturam sensibilem animatam et
inanimatam creavit. Alios enim mu-
nivit velocitate pedum cursuum, alios
armavit unguibus, alios velocibus
pennis, alios dentibus, alios cornibus.
Hominem autem solum sic disposuit
ut illius virtus sit ipse, et in eo quod in-
firmiorem eum facit ceteris in ipso for-
tiorem eum voluit inesse. Nam scias
deus quod cognoscere et colere deum vita
eterna est, ignorare autem vel contempnere
perdicio eterna est. Nec ita eum infirmum
creavit ut nichil bonum facere posset,
neque super omnia fecerat omnibus
in bonis esse dicior. Nec ita
potentem eum creavit ut etiam sine dei
auxilio ex se ipso facere posset quod vel-
let, nisi sine necessitate coactus
sed necessarium habeat deum suum. Et
sic in stilla res est ut necessarium
habeat factorem suum. Ut enim omnis virtus
hominis auctor est et eum contempnunt
omnium bonorum auctorem. Quanto magis
negligeret deum si potentia eius
esset in ipso. Sicut ita qui eum sciet
secundum ordinem quem deus dederat
eius observare habuit mandata
dicens Nolite iudicare ut non iudi-
cemini. Competenter addidit tamquam
petite et dabitur vobis. Et si di-
cat qui hanc clementiam servavit
ad inimicos quam iudicem vobis. Quando

Vnde Petite et dabitur vobis et cetera
quod desiderat inuenire querite et
inuenietis. Et quod est clausum dicitur
vobis pulsate et aperietur vobis
Ergo nos postquam precibus petite
die ac nocte orantes quod si ad tempus
deus protraxit unam sua voluntas
temptare constantiam fidei tue tu ab
oratione tua ne recedas. Sicut enim
qui valde esurit a domino petit cibum
donec impleat necessitatem corporis
sui / nec potest cessare // necessitas enim
vrget quia sine cibo viuere non
potest. Ita et qui vere desiderat gratiam
christi cessare non potest appetendo saltem
quia solus non potest esse sine gratia christi
Adhuc quare interrogantes sacerdotes
et doctores habentes scientiam spiritualium scriptu-
1 rarum sicut precepit lex interroga
Deut.o 32. patrem tuum et dicet tibi seniores
tuos et annunciabunt tibi. Verum studia
2 et laborate legentes scripturas legis
et prophetarum. Non deus ita desiderauit
nos esse // et non studentes et labo-
rantes circa scripturas acquiramus
salutem sed sine gratiam dei // ut ne
nobis imponamus quod scimus nec tamen gratiam
acquiremus nisi studuerimus et labo-
rauerimus circa scripturas ne donum
dei negligentibus detur. Gratia enim
adiutorium est infirmitatis humane
adiutorium enim non dormientibus datur
sed festinantibus et non spiritualibus
Sicut enim in bello non omnis qui
pugnat vincit // nemo tamen vincit

potest nisi pugnauerit. Sic non
omnes qui student et legunt ac-
quirunt scientiam spiritualem. Nec
tamen acquiritur potest nisi qui studiosi
fuerint ad legendum / aut assidu-
us ad audiendum. Et infideles
quidem et non timentes deum inue-
niunt scientiam dei legendo et studendo
sed non illam que cordis est sed hanc
que est communis carnali que per
exercitationem carnis acquiritur
quam habuerunt et gentiles
studiosi / Multa enim differentia est
inter scientias istas. Hec enim cordibus
nec innititur operibus bonis sed per
solum studium lectionis facta est
sciens qui alios predicat ipse sibi
non sentit quod predicat. Sic forte
doctrina dei loquitur alios quod
forsitan terret ipse autem non
timet. Sic doctrina dei alios
quidem consolatur ipse autem non consola-
tur. Videt alios admonet credere
ipse non credit eis que dicit
Sed qui alios docet ambitiose scientia
eius videt sibi deberi fructus
Vana scientia que ex solis lectionibus
est corporis procedit spiritualis et
carnalis. Doctrina autem que
de spiritu sancto est cordis profertur
et ideo spiritualis scientia non solum
dicitur sed et sentitur non tamen in
scripturis legitur sed corde sug-
geritur. Et ideo si alios terret
ipse amplius timet. Sic consolatur

Nota quod ... sola ... acquiritur ... differentia

ipse melius gaudet et omne quod
loquitur non tantum legit sed compl-
endo implevit. Ideo ergo petamus
deum et optemus bona et non
carnalem sed spiritualem scien-
tiam. Et hoc est quod dicit pul-
sate et aperietur vobis. Pulsat
enim deo qui facit bona opera
ante deum orationes ieiunijs et
Sicut enim qui pulsat ostium
non tantum voce clamat sed et manu
Sic et qui bona opera facit
quasi qui manibus vel manu
pulsat operibus bonis. Scriptum
est enim Concupiscens sapientiam serua
iusticiam et deus tibi prebebit
eam. Sed quid dicas hoc ipsum
peto ut sciam et faciam et
quod possim facere. Principium accipi-
am etiam quod potes facere ut
amplius possis et quod scis serua
ut amplius scias. Iusticia dum
ipsa se operatur et ipsa se manife-
stat. Cum dico tu iusticiam
operaris immo iusticia se te operatur
ipse. Nam omne artificium se ipsum
operatur ut puta operans vi-
neam colliges fructum eius
et delectatus meis melius operis.
Videbis ergo se ipsa tollit fructi-
ficando tibi dum colitur. Sic et
econverso qui opus peccati exercet
ipsum peccatum cum sit immundus spiritus
operatur in eo delectationem pec-
candi ut dum delectatur etiam
peccatum amplius peccet. Sic et qui
iusticiam operatur cum sit ipsa iusticia
spiritus sanctus operatur in eo delectationem
faciende iusticie ut delectatus etiam
iusticiam amplius faciat. Tale est
quod dicit sapiens Cogitatum habe in pre-
ceptis dei et in mandatis eius me-
ditare frequenter et ipse confirmabit cor
tuum et concupiscentiam sapientie dabit tibi.
Vides ergo iusticia operatur se ipsa tertius (?)
inchoante et laborante. Sed et ipse
se adaperit dum colitur. Sicut
enim qui peccat dum peccat magis
atque magis tenebrescit mens illius
et alienus veritatis recedit ita ut
nulla scintilla salutaris remaneat in
eo nisi sola magnitudo. Unde qua
dicit Salomon Sapientia impiorum nec bona
est. Sic et qui iusticiam operatur
magis atque magis crescit mens
illius et ad notitiam sapientie maioris
ascendit et ipsa se iusticia ex-
pectans (?) offert ante oculos cordis
ipsius. Denique si opera iusticie non
facis id est si non pulsas nec orare
confidenter potes. Nam verum oratio est
opus iusticie. Oratio autem est odor
sanctitatis est opus bonum. Sic ergo
res aliqua sine odore potest esse
odor autem sine re aliqua non potest
esse. Sic opus sine oratione aliquid
est. Oratio autem sine bono opere nichil
est. Et si oras non confidenter oras. Nam
sicut lucerna non quod combustum
dicitur sed oleum mittitur. Sic fides
non quod corpore nascitur sed
per opera cunctis (?). Sicut ita tu

tu supra mandasset omnibus proprie
ante doctoribus ut diligerent inimicos
suos et non iudicarent quod peccatores
offendebant se consequens erat sicut
iamdiximus ne forte sub obtentu di
lectionis et bonitatis etiam sancta dei
et secreta eius communicarent ideo insti
tuit ne hoc faciat dicendo dicens
Nolite sanctum dare canibus Mittat
dat tamen consilium eis bonum ut si diligunt
inimicos suos quasi dei benigni imita
tores et volunt etiam eos secundum deum
salvare petant deum pro illis et
dabitur eis / querant eos qui perierunt
in peccatis et invenient eos gratia dei
demonstrante Pulset eos qui in
erroribus sunt conclusi et aperiet eos
deus / ut habeat primo cor / adventus
eorum ingressum At si dicat de
canibus qui peccatorum more vincti
perdiderunt se secundum ymaginem dei
et ceciderunt ab homine porci facti
sunt et perierunt Querite eos ad
monendo benivole committendo eis
dei misericordiam et inveniemus eos adducere
1 cor 7 ad Christum enim Paulus erat qui quondam per
tus et non homo indifferenter quem
maculaverat primus quesivit / et
per gratiam dei invenit Gentiles autem
vel hereticos qui consiliis persuasio
nibus mediatorum transcepti sunt
et conclusi intra claustra perfidie
pulsate et habebitis in eos ingres
sum Christus et ipse dicit in revel
apoc 3 latione Johannis Ecce ego sto ad

ostium et pulso et qui aperuerit
michi intrabo ad eum et cenabo
cum illo et ille mecum Ergo non
temerarie sancta dei vel peccatoribus vel
gentilibus vel hereticis de benignitate
salvare sub obtentu nunc / hoc
enim temeritatis est non bonitatis
sed deum quod petendo petis ipsis
ante quaerendo / si perierunt vel pul
sando si clausi sunt Et tunc si et
eos digne petimus / et illi salva
biles sunt orantibus et portis
in mundo sermoni efficaciter honeste
sancti / et sic iuste et digne sancta
percipient et audies secreta
iusticia Omnis enim qui petit
accipit et qui querit invenit et
pulsanti aperietur Cum dixit
petite querite pulsate / ne forte
aliqui peccatorum audiat audientes
dicat etiam ista dignos facit
dignatur Nos autem indigni
et si petierimus non accipiemus
et si quesierimus non inveniemus / et si pul
saverimus nobis aperietur Vide quomodo
eandem clausulam repetendo
tam iustis quam iniustis vel
peccatoribus misericordiam dei commendat
dicens Omnis qui petit sive iustus
sive peccator tantum petere non dubi
tet / querere non negligat / pulsare
non cesset / tunc constet neminem
spernit nisi qui petere dubitaverit
ad querere neglexerit / et pulsare
cessavit Et autem cognoscamus
bonitatem dei dicam de deo si

ppus dixit de nobis dicit /
Mat 7 enim supra diligite inimicos vestros
et addidit Si diligitis dilige-
tes vos quam mercedem habebitis
nonne gentiles hoc faciunt
Nos ergo dicamus de deo Si de-
us iustos et amicos suos
pascit gaudet et admiratur
quam laudem bonitatis meretur
Nonne et homines cum sint
mali amicos suos rogantes se
pascunt et beneficia eis prestant
Vide quid dominus dicit Estote
Mat 7 misericordes sicut et pater vester
misericors est qui solem suum or-
iri iubet super iustos et iniust-
os et dat pluviam super gra-
tos et ingratos Bonitatem
dei voluit demonstrare quia ta-
m iustis quam iniustis prestita est
bonitas eius / Nec enim credibi-
le est ut opus bonitatis homi-
nibus quod non negat in malis
constituit / ipse autem non faciat
cui sit bonus Ergo omnis qui
non habet iusticiam / vel aut credat
de regno celesti / aut facere
valeat iusticiam / aut etiam non
petit aut non quesivit studio
et laboriose aut non pulsant
operibus bonis / et ideo non est
in iusticia dei / non prestante
sed culpa hominis negligentis
Quis vestrum habens filium et

si petat ab eo panem numquid lapidem
porriget ei / Vide quomodo nos ad spem
divine bonitatis inclinat ne forte
aliquis considerans quanta est differentia
inter deum et homines / et ponderans
sua peccata divinum desperat impetrare
vel incipiet petere / de deo patrem et filium
filii nos introducit ut et si propter pecca-
ta desperamus propter paternitatem dei bo-
nitate speremus / panis est verbum
dei devotio dei precis / lapis com-
mendicium et quod illud sit ipse
scandalum offensionis ad vanam videre
ps 90 dicit psalmista in manibus por-
tabunt te ne forte offendas ad la-
pidem pedem tuum Omnis enim iusto
custodit ab angelis / ne forte in occa-
sione offensionis incurrat pes consen-
tionis Piscem autem possumus in-
telligere de spe verbum Serpentem
autem ipsum diabolum Vt ergo impetremus
quod desideramus duo habere quemlibet
debet verum quod ut petas orare
et queras studio / et pulses operi-
bus / alterum autem ut sanus aut
prosit / sit quod petis / si autem que non
conducunt petis hoc est carnalia
que nocent anime tue quasi lapis aut
serpens non tibi prestet etiam si pe-
tas / quia benignus pater est alio-
quin si prestat nociva petenti
non esset pater sed inimicus Si vos
cum sitis bona data dare filiis
vestris Non quod apostoli erant mali

sed quantum ad comparacionem dei qui
solus singulariter est bonus omnes
mali videntur Sicut ad comparacionem
minus aut solis omne medium per
dendum videtur et omne lucidum obscu
rum Et sic omnes patres mali
sunt propter deum Item si pater
in iniuria patitur a filio statim affectus
illius mutatur in odium et resistit
illi fortiter et castigat/ sed ecce
ille satietas in iniuria patris peccat
in deum ideo pater suus illi resistit
sed illi facit in iniuria/ alioquin si
pater in iniuria passus est non propter
suam iniuriam resisteret
filio sed propter illius peccatum in com
peto filiorum suorum resistit Nunc
autem qui ipsi in iniuria paciuntur
dolent fremunt qui autem aliis
peccaverint filii eorum inde non
curant Deus autem offensus ab
homine non ideo resistit quia turpe
quia tu ipse esse deus constitutus ab
homine est contemptus sed quia homo offen
dens deum perdidit animam suam
Vere ergo non resistit de sua in
iniuria sed dolet de perdicione humana
Et si castigat non suam in iniuriam
vindicat sed ut illum corrigat
ad salutem Audi illum prophetam
ps 88 dicentem Si dereliquerint filii eius
legem meam/ visitabo in virga
iniquitates eorum misericordiam meam
non dispergam ab eis Cum autem

non omnia peccatoribus prestat sed tamen
prestat/ bona ideo non dixit quanto
magis pater vester dabit peccatoribus
sed/ sed addidit petentibus se bona
Omnia ergo quecumque vultis ut
faciant vobis homines et vos
facite illis Supra propter sufficienter
doctrinam mandavit/ ut non iudicat (?)
qui peccat in ipsos/ ita generosissime
ab ordine sue narracionis pro
cedens introducit aliqua talia
quale est Quid tu vides festu
cam in oculo fratris tui Et illud
nolite dare sanctum canibus Consequenter
autem ad mandatum quo cepit
rediens ait Omnia quecumque
vultis ut faciant vobis homines
facite vos eis .i. non solum mando
nolite iudicare ut non iudicemini
quod omnes sibi fieri volunt et tu
noveris aliquibus non iudicetis (?)
alteris/ sed et omnia quecumque
vultis ut faciant vobis homines
facite eis et tunc impetrabilis
posset oracio Nam quecumque lex
et prophete sparsim in omnibus scripturis
scripserunt/ hic compendiose continetur
mandato quasi in innumerabiles
arboris rami in una radice
Intrate per angustam portam Tria
sunt quia ad veram iusticiam
ieiunium pertinet et est pars doctrine
de ieiunio facte ut sit talis
ordo narracionis Tu autem
cum ieiunas unge caput tuum

et facie tua lava ne appareas
hominibus ieiunans sed patri tuo qui
est in abscondito reddet tibi
Intrate per angustam portam
Quia omnes quidem iusticie initium
ad vitam eternam angustum est eis in
vincta et corpori propter adversitatem
nature carnalis Nullum autem
est sic angustum et laboriosum
quam ieiunium servetur continuatum
Et ut scias attende Omnes
autem passiones carnales dicuntur
et sunt et specialiter carnis nascuntur
sive ira sive superbia sive in
vidia sive avaricia sive vana
gloria Precipue tamen sunt tres car
nales et intime et proprie car 1 cor 6
nis Prima et potissima dicitur
amor viri ad mulierem et
mulieris amor ad virum nec
tercio loco sompnus quia sine illis
quibus passionibus non consistit
pars carnis nature Ergo quasi luc 16
partes quedam et supplementa
sunt nature carnalis Quia ad
omnes illas passiones non
necessitas nature carnalis mat 24 et 25 mar 13 luc 12
urget sed presumptio spiritus car
nis adicitas autem ipsa ne
cessitas nature carnalis Unde
et gravius est eas cum carnali
peccato quia certas passiones
peccato labor est pollucta
tamen cordis Istas autem

Carnis passiones proprie et car
nales sunt tres

passionibus concedere non solum labor
est sed constringere et coercere et mor
tificare ipsius carnalem naturam
et quasi truncare se ipsam
quemadmodum si quis preciderit
aliquod membrum illius ipsius Sed ergo
hec tres passiones naturales sunt
et intime et proprie nature carna
lis illarum passionum abstinencia sic
sanctificat corpus quod abstinencia
harum ut sit castus ut sit ieiunus et ut
sit vigilans provenias Et nulla
illarum passionum sic coinquinat
corpus quia passiones iste ut sit
homo aut fornicarius aut
epulator aut sompno deditus Unde
et dicit apostolus Omne peccatum quodcumque
fecerit homo extra corpus est Qui
autem fornicatur in corpus suum pec
cat quia proprie de ipsa natura corporis
passio fornicacionis egreditur
Et dives in evangelio epulator erat
divite cum pauper lazarus adiace
bat et abraham non dicit fili recor
dare quia tu hoc vel hoc fecisti
in vita tua et nunc cruciaris
sed quia bona recepisti Et ubique
sapit dives in evangelio assidue vi
gilavit Ergo propter omnes quidem
iusticias precipue autem propter labo
riosissimum ieiunium dicit Intrate
per angustam portam Porta perdi
cionis est dilatata per quem autem itur
in Iehennam Porta autem vite

est celestis per quem intratur in regna
ps. 117 celestia de quo dictum est Hec porta
domini est iusti intrabunt per eam
lata autem porta dicitur esse diaboli
non magnitudine potestatis extensa
sed effrenate superbie licencia dila
Mat. 7 tatus Tale aliquid dicit dominus Beati
pauperes spiritu pauper spiritu est qui
cum sit magnus modicum se ostendit
Diues autem spiritu est qui cum modi
cus sit magnum se ostendit Sicut
diabolus superbia latus qui cum esset
minister dei in celo quasi deus super
celos se extendere voluit periit
contradictum porta autem angusta
dicitur christus non potestate paruitatis
exiguus sed humilitatis caritate
coartatus Sicut ipse de se testimonium
Mat. 11 dat dicens discite quia mitis sum et humilis
corde Qui non videtur tibi potestate
latissimus humilitate angustus qui cum
esset dominus maiestatis quasi hic
voluit in hac sola apparere et quem
totus mundus non capit seipsum
inter angustias uteri virginalis
inclusit Et aliter intelligitur diabolus
porta lata et christus angusta
quia diabolus omnes peccatores involutos
et vniuersam mundi sarcinam ba
iulantes recipit et ducit in
mortem christus autem non recipit
nisi nisi qui omnibus peccatis exuerit
se et deposuerunt omnem sarci
nam mundi et facti fuerint spiritua
les et subtiles ut quales in
trant in mundum tales exeant de
mundo Ad huc latus dicitur diabolus
quoniam apud illum sine lege sunt omnia
christus autem angustus quia sub bre
ue lege apud eum vniuersa con
sistunt Et vndique [?] cum sine lege
est solutum est quod autem sub
lege est sub angustum est via
autem perdicionis est omnibus
iniquitatibus Dicitur autem spaciosa
quia non est intra regulam
veritatis et discipline inclusa
Sed permissa carnalium volup
tatum et ambulantes in ea
non quod debent agere hoc agunt
vel hoc faciunt sed quod eos delecta
uerit hoc faciunt voluptas
autem eorum eis lex est sed lex
sibi illis via autem vite est
omnis iusticia Dicitur autem esse
arta quia intra regulam veritatis
et discipline est inclusa et
ambulantes in ea non quod de
lectat eos hoc faciunt sed quod
debent quia lex eorum voluptas
eorum est nec est sibi illis lex
sed ipsi sibi lege Considerandum
est autem quia via ad portam
ducit et nisi qui ambulauerit
per viam non potest venire ad por
tam Sic et qui iusticiam fa
ciunt illi soli possunt cognoscere
christum et intrare per ipsum Qui
autem non ambulat per viam

iusticie impossibile est ut vere cognoscat xpm quamvis multi etiam non ambulantes per iusticiam videntur cognoscere xpm. Si autem nec fuisti nec es in via iusticie et putas te xpm cognoscere mentiris. Sicut enim qui audit quod mel dulce est nec gustat de illo nomen quod mellis cognoscit gratiam autem eius ignorat Sic et qui audivit quod xpus est filius dei, iusticiam autem eius non fuit secutus, tantum nomen cognoscit gratiam autem eius nequaquam [illegible]

33 non decepit propheta? Audite et videte quoniam suavis est dominus sed gustate et videte. Tu ergo aliquando audiens de xpo nomen per cognoscens tantum ut dicimus quid autem iusticia sit scis ipm xpm gustavisti Si [illegible] nec incidit in manus diaboli quisque ambulat in via peccatorum, vere non incidet in diabolum? Declina viam que ducit ad illum et illam habet inter duas partem. Si autem ambulaveris in via que ducit ad illum iam non diabolo imputes perdicionem tuam quia ille te traxerit ad se sed tibi quia tu ipsi ad illum. Nunquam porta ducit ad viam sed via ducit ad portam. Sic non prius diabolus ducit homines ad peccatum sed peccatum ad diabolum ducit. Vides ergo hec via perdicionis qua notata est quia spaciosa est et in ea non solum volentes sed et nolentes incurrunt in eam et difficile est ut natus homo in mundo non aliquantulum incidat in eam. Primum enim lata est de longe videtur. Et ideo etiam insipientes antequam videant viam agnoscant vel intelligant istam videntur et tunc intraverit quis in ea prius vult sic agit nec coangustat in aliqua parte ita ut delectet eum ambulare per eam. Ambulant enim in ea gaudentes et ridentes non solum manducantes et bibentes sed etiam devorantes et inebriantes, ambulant in ea divites minantes pauperibus aliena tollentes et se divites facientes, ambulant in ea cum uxoribus non solum cum uxoribus sed etiam fornicatores et adulteratores. Et nemo sit tribulatus in statu. Et quis non delectetur quando ad carnem ambulare per eam. Hec autem via angusta primum nec facile videtur et ideo qui vult intrare in eam necesse est ut aliquantulum evagetur in via illa spaciosa donec consideravit aliquam intrat istam et tunc intraverit in eam non prius vult agere, quoniam enim tempore coangustat illa ita ut peniteat eum intrasse in eam

Ambulat cum flentibus lugentibus ie
iunantibus/ et si manducantibus et
bibentibus non tamen sine lege timoris
manducantibus et bibentibus Ambu
lant pauperes/ et si diuites non sibi
ab aliis aliena nec tangentibus sed
sua distribuentibus Ambulant
casti/ et si cum uxoribus tamen non sine
lege timoris et amore sunt distri
buentes/ blasphemati iniuriati
passi et spoliati Et quem non pe
niteat quicquid ad carnem intra
se peccatum Audi prophetam dicentem
pe 12 Mei autem pene moti sunt pedes
pene effusi sunt gressus mei quia
zelaui in peccatoribus pacem peccatorum
videns Item videntes homines
hanc tribulatam et angustam
viam multi recedunt ab ea/ et
quidam nec ab initio accedunt ad
eam vel volunt eam videre Quidam
autem concupiscentes volunt eam
videre et accedunt ad eam sed dum
considerant angustias et labores
eius recedunt ab ea Alii autem
audacter et intrant in eam
et per eam sequendo sustinent angustias
et labores eius et tandem recusant
egredi ad eam Adhuc autem
speciali dicitur illa via etiam
hac causa quia omnia que sunt
uxores/ filii/ parentes/ ara/ aurum/
argentum/ vestimenta/ domus/
possessiones/ omnes species ciborum
et potuum/ omnia artificia/ omnes
negotiationes uniuersi honores
et quodque mixtum est Et autem
visum delectat aut auditum
aut gustum aut odoratum vel
perducibus sunt non quia omnes
qui ambulant in illis rebus
pereant sed quia omnes iste res
ad peccatum compellunt Porta autem
vite angusta est quia via est
fides i. abstinentia omnium rerum
cum separat se ab aliis rebus illis
salvatur Porta dicitur quia omnes qui
sunt in illis perierunt/ sed qui
se separant ab illis salvantur
Se perat autem se non corpore sed
animo non loco sed actu Nam quamuis
sit in mundo non videtur esse in
mundo qui non vivit mundo Atten
dite a falsis prophetis Supra
mandavit apostolis suis dominus
ne elemosinas faciant coram hominibus
Mat 6 ut videantur ab eis sicut ypocrite
et ne orent ut ab hominibus vi
deantur sicut ypocrite Et ut non
ieiunent coram hominibus se osten
dentes sicut ypocrite/ et docuit
illos ut ne faciant sic et in
struit eos quia possibile est ypocritas
et elemosinas facere et orare
et ieiunare propter quod quasi iam
ad cognoscentes quia verum
in ypocritis fieri potest loquitur
dicens Attendite a falsis prophetis
qui veniunt ad vos in vesti
mentis ouium intrinsecus autem

Ouilia vestimenta

sunt lupi rapaces. Sunt qui
vestimenta ovilia, hoc est simulate
religionis, et bona simulata esse
vestimentum ovile, et actus here-
tice pravitatis quibus vestiuntur lupi
rapaces. Nulla autem res sic eo-
timat bonum quemadmodum simulatum
bonum, non manifestum malum. Quia
malum fugatur et cavetur, malum
autem sub specie boni vellatum dum
non cognoscitur, nec cavetur, et
sic quasi bonum suscipitur et eo
minus cum bonus estimat bonum.
Hec sunt dicti qui pessime vere christiani-
tatem corrumpunt qui se simulant
christianos, de quibus admonet dicens
sicut vos magis autem nos omnes
per illos dicens Attendite a fal-
sis prophetis. Quia magna virtus est
boni cognoscere bonum malum et
summa tutela scitur esse scire
quare fugias. Hec res sic periculosa
quia res est hec utilis valde est.
periculosa quia multi seducuntur in
eam et pereunt. Utilis autem
quia temptantur fideles per eam et ab
infidelibus segregantur. Nam
nemo erat de periculo nisi temptatores
nemo erat de premio probatus. In
illo enim negocio potest requies
inveniri nisi precesserit labor.
Quanto magis in spiritualibus rebus
nisi precesserit temptatio non potest
esse probatio. Attendite a falsis
prophetis. Premium sentencie oportet

Hec res periculosa et utilis valde.

quia sicut omnis falsi christiani. Nazianza-
nus pro certo sic christianos veros quia hec
quia questiones videntur dici christianos
quia christianos esse estimat. Quis enim tu
scit quia sunt christiani falsi aut ille
est falsus christianus aut tu. Quia tu non
ille, si ille aut quem tu estimas. Ergo
tibi prophetus maledicunt quia christianus non
quia est deus non suum confitetur filium tu
quem tibi estimas fratrem. Quia forte
dicas quomodo possum illum dicere non esse
christianum quem video prophetam confitentem
altare habentem, sacrificium prius
et vinum afferentem baptizantem
scripturas sanctarum legentem et in
ordine sacerdotum habentem. Vir sapiens
si non confitetur prophetam, et manifesta
esset gentilitas illius, et si sedu-
cebaris in eam insania erat quia
tu seducebaris. Nunc autem quia confi-
tetur prophetam, sed non sic quemadmodum
prophetas mandat, negligentie tue est
si ab eo seduceris. Qui enim in occu-
ltam foveam cadit negligens esse
dicitur quia non caute prospexit. Qui
autem in manifestam foveam cadit non
negligens dicitur sed insanus. Qui
autem de solis ecclesiasticorum ministe-
rium dispositi habet audi vicissim. Cum
et simie omnia membra hominis
habet et pomina hominem imitatur
nunquid propterea dicenda est homo. Sic
et heretici omnia signa ecclesie habent
et imitantur sed non sunt ecclesiastici
sancti. Duo quia non erant manifesti
gentiles sed absconditi, propter nomine

vano. Ideo non dixit aspicite sed attendite. Aspicere est enim simpliciter videre, attendere autem est tante consideracionis. Ubi enim certitudo est et indubitabilitas aspicitur, ubi autem incerta et dubitabilis attenditur. Oculis ergo opus est, quia est in illis aliquid quod aliis palio velatur desuper positum aliquid intus inclusum. Ideo dixit Attendite ut sciatis quod non carnali aspectu attendendum est sed vigilancia spirituali. Oculi enim illos corporales aspectus cognoscere non potest quia secreta veritatis habet. Nam homines qui potest videre mendacia veritatis velamine cooperta. Primum ergo attendendum est per opera bona. Quando enim opera iusticie facimus et nullo errore decipimur et ipsi omnem sentimus errorem. Nam ipsi res faciunt errare que faciunt alterius errorem non cognoscere. Nam qui non cognoscit malitiam alterius suam non intelligit veritatem. Ergo quamdiu bona opera facimus ipsum lumen iusticie ante oculos nostros adaperit veritatem. Cum et peccata peccatorum tenebris se facimus, et non videmus mendacium cadimus in illud. Vide enim ab initio propter quid homines semper est error. Si dixi non error diabolicus fecit homines malos, sed homines mali diabolicum sibi fecerunt errorem. Quia error si fecisset homines malos culpa erat dei qui tales homines fecit ut ab erroribus seducantur. Nunc autem culpa est hominis qui voluptate terre elegit errorem quia non potest error spiritualis in homine nisi peccata precesserint. Prius enim peccatis plurimis excecatur homo, et sic diabolicis seductionibus decipitur et cadit in nigredinem. Quemadmodum enim sole manente non prevalet nox, cum autem recesserit ad occasum tunc occupat mundum; sic quamdiu iusticie lumine in homine fuerit tenebre errorum eum non apprehendunt. Ergo bonis operibus vigilandum est quia error non generat peccata sed peccata errorem. Dicitur de sapiente: Simplicitas hominum trahit ad errorem. Nos autem sic admonet: Attendite quasi in vita dixit diabolus hereses introducat non in initio sed permittere. Quia enim gentes non credidissent in principio intelligibilis virtute fuisse diaboli qui gentes credere non permisit. Nam si diabolus aliquid potuisset ab initio credere non permisisset. Nunc autem quod omnes gentes crediderunt sed postea occasionibus facte sunt hereses manifestum est quod non fuit virtutis diaboli sed permissio dei. Et quare sic admonet quod quod voluit fieri quia non fuit necesse vult sed nos scire hoc. Ideo insistit temptacionem. Deus autem non vult per ignoranciam nos perire. Ideo admonet

Ergo temptacionem mittit ne
mali ad bonos convertantur. Ideo ac
admonet ne boni ad malos
recedant. Attendite vobis a falsis
Mt. 11 prophetis. Scriptum est: Omnis lex
et prophete usque ad Johannem, non quia
futurum non erat post Johannem. Fuerunt
Act. 21 Act. 11 enim et Agabus et filias eius
et multi alii, sed quia de Christo prophetia non
erat futura post eum. Ergo
post Johannem prophetia quidem cessavit,
prophete autem fuerunt et sunt, sed
non qui prophetarent de Christo, sed qui
interpretarentur ea que de Christo ab antiquis
fuerunt prophetata, id est doctores ecclesie.
Sed et omnes sancti prophete dicuntur
qui in regnum et sacerdocium et in
prophetiam unguntur. Nec enim
quis potest propheticos interpretari
sensus nisi habeat spiritum prophetie.
Hoc autem exponimus non audientes
quod prophete de quibus loquimur doctores
sunt dicuntur. Scies ergo dubitatos
esse falsos doctores hereticos
diu sperum contra veros doctores
qui scripturas propheticas et aposto-
licas et precipue interpretacione co-
rruperint. Ideo populos suos
omnium ecclesiarum doctores admonet
dicens: Attendite vobis a falsis
prophetis. Ne forte dicat aliquis
hereticus doctor quod non dicit nos
falsos prophetas sed gentilium et
iudeorum: Cum veniunt ad vos in ve-
stimentis ovium. Et omnibus de iudi-
cis quasi falsis apostolis et prophetis
ista predicat, tamen de illis iudicatis
qui in opere quod fuerint credituri
ceteris loquentes autem per diversa studia
suggestionem maligni spiritus ad cor-
ruptionem christianorum fuerant locuturi,
de quibus tamen dicimus in quadam epistola sua
palliate monet apostolus quorum
filii sunt et heretici. Non enim omnes
ipse christiani dicuntur. Vestimentum autem
ovile est christianitas species fidei quod
de hereticis christianis loquitur. Postea fugiendi
qui asserunt in scismate se videntur,
abutuntur autem confessiones efficacia
de gentilibus. Et isti multomagis
periculosiores sunt quam illi manifesti;
illi quidem reiecti ab apostolis et doc-
ti extra conventum christianorum errantes
vagabantur et furtive quosdam
corripiebant incautos. Isti autem
quasi fundati christiani et ecclesias suas
habentes, et quod dico ecclesias et
palam regentes cum libertate sub-
vertunt, et sic multiplicati sunt
quadruplo christiani
vagi quam illi. Et quia ita sunt
periculosi autem qua suadent
et ne dicat adhuc hereticus quod
de veris christianis doctoribus loquatur,
omnis enim christianus qui facit peccatum
falsus dicitur christianus, et verum quidem est quia
christianus qui facit peccatum nec perdit
de peccato falsus est christianus. Tamen ut scias
quod non de ceteris christianis peccatoribus
sed de hereticis doctoribus loquatur,
non tamen dixit: Cum veniunt ad
vos in vestimentis ovium, sed adhuc
addidit: Ab intus autem sunt lupi

rapaces. Iam autem doctores et si fue
rint peccatores, sunt tamen carnis dicuntur
et vincuntur ceterarum exortacione non sunt
per hoc rapaces, et ideo non dicuntur lupi
rapaces. Vides ergo quod maior de he
reticis doctoribus loquitur qui in eo
pectore semina rapinarum susceperunt
providente diu ut rapaces nunquam seducen
dis morsu dilaniant. De quibus
lupis ad Ephesios dicebat Apostolus
Act. 20. Ego scio quod post discessum meum intra
bunt lupi graves in vos non par
centes gregi, et ex vobis ipsis exorient
viri loquentes perversa ut adducant discipulos
post se. Audi ergo qui doctus ab hereticis
putas te eruditum et baptizatum
habes, putas te Christianum factum per
doctores hereticos qui dicunt se apostolos
de doctrinarum. Si ergo eruditus
es ab hereticis, raptus es non eru
ditus. Si baptizatus de doctrina
es non salvatus. Christianum luporum
de doctrinae est non salvare. Quando
ergo ex fructibus eorum cognoscetis
eos? Ex fructu enim hominis confessio
1. eius, et opera iustificacionis ipsius.
Si ergo videris hominem Christianum secundum
te confiteri si confessio eius conveniat
ad scripturas verus est Christianus, si autem
non est quemadmodum Christus mandavit
falsus est. Sicut enim et Iohannes cum
de hereticis scripsisset epistolam non
dixit: Si quis venerit ad vos
non habens Christi nomen nec ave ei
2 Joh. 1. dixeritis, sed si quis non attulerit
istam doctrinam predicandam Christianam

ris eadem ratione retulit secundum adap
tacionem, quod non ratione filiationis
uni fecit, secundum veritates Christi, quod in ratione
Christi mala ambulat in veritate
autem eius principium diversa vide
denique omnis lupus persequitur aliquem
secundum lupus ovem. Sic enim et Cayn
Gen. 4 persecutus est Abel, non Abel Cayn.
Gen. 21 Sic ista Ismael persecutus est
Ysaac, non Ysaac Ismael. Sic
Gen. 27 Esau Iacob, non Iacob Esau. Iudei
Christum, non Christus Iudeos. Heretici
Christianos, non Christiani hereticos. Ergo
ex eorum fructibus cognoscetis eos.
Sicut lupus accipiat pelle o
vium quo illum cognoscatis nisi
aut per vocem aut per actum. Illius
inclinata deorsum balat, lupus
maxime tollerit capud suum con
tra celum et sic ululat. Sicut ergo
secundum diversam vocem ululatus et
confessionis emittit ovis est,
quia autem adversus ... ululatum
veritatis turpes blasphemias ulu
lat contra deum lupus est,
Ps. 72 sicut dixit propheta David: In quibus
inprofesso locuti sunt, posuerunt
2 in celum os suum. Omnis herbas
manducat, lupus carnibus
delectatur. Quem vides ergo
de pratis scripturarum herbas flo
res iusticie colligentem ovis
est, quem autem videris in sanguine
persecucionis gaudentem lupus
est. Adhuc autem considera studiis

Nota diligenter lupi et ovis condiciones duas

quas faciat utiles sunt aut inutiles
Utiles sunt que mirabiliter fiunt
ad salutem proficiunt ut puta
infirmos curare et alia huiusmodi
que fecit christus Vane autem sunt
que admiracionem quidem faciunt
videntibus utilitatem autem efficie
rent nullam ut puta volare
Math. 4 per aera sicut et christum dyabolus
hortabatur Statuas facere am
bulare aut comburi flamme
et non comburi et alia qualia
Symon fecit Nam plena erant
omnino sunt quia et ipse est plenus
Vana autem omnino sunt sicut
et ipse vanus est Nam quia quedam
mirabilia fiunt omnino quedam ps. 67
autem omnino dubia demonstratur in
Joh. 3 tractatu non enim dixit Nemo
facit signa nisi sit deus cum illo
Sed dixit nemo facit hec signa ps. 103
que tu facis nisi fuerit deus cum
illo Et tunc quid contra solo
cognoscebatur falsi prophete et
veri si utilia aut inutilia
faciat signa Nunc autem quia
futurum est ut etiam propter bona
facientibus signorum quere de
bonis si necessarium est in tempore
autem non est necessarium Sed cum
mirabilia operibus prophete confirmarent
infidelibus fiebant non propter ipsos
quos sanabat ipsos enim infide
sanare poterat non in signo mani
festum est quia non tunc illi sunt
infideles facientium mirabilia
Galla. 5

rum necessitas non est Ergo si in uti
le fecerit signum falsus est propheta quia
non facit ut aliud edificet in fide
sicut sed et Audit in opere Numquid de
spinis colligunt uvas aut de tribulis
ficus Vitis interius lignum in se christum ostendit
cuius botrus multa in se grana ligno
mediante suspendit Sic et christus
multos fideles per lignum crucis tenet
admixtos Ficus autem sicut ficus
multa grana uno tegumento tenet
inclusa Sic et multos fideles dilecta
quedam caritatis complexio una tenet
Etiam Et sunt in ficu signa fertilitatis
quod indulgencie unitatis autem
in contextione granorum Sicut scrip
tum est Deus qui inhabitare facit
unanimes in domo In uva autem . 1
passio est quod signum quia in torculari
mittitur Gaudii autem quia vinum le
tificat cor hominis Sinceritatis quia
non est permixtum et delectacionis sua
vitatis Ideo autem scriptum est ad Gal
Fructus autem spiritus caritas est
gaudium pax paciencia bonitas
mansuetudo fides modestia
continencia Spine autem sunt heretici
sicut ipse iste demonstrat supra
dicens Attendite a falsis prophetis
Ergo non sunt spine et tribuli catholicos
fructus proferre Sed quia proferunt aliqua
tribulaciones ecclesie Quemadmodum
spina ac tribulus exspinantur propter
illam puncturam sed aculeos Sic
etiam suos diaboli exspinantur propter
consideracionis iniquitatis plenum sunt

Ergo inter prophetas vos a flos quod dicere veri si quod aliquid per proprium suum dicit. per proprium sicut enim dici. ab auditorum mentibus animus excellunt falsi a sua falsitate perdurat

Qui loquitur in dolo loquitur. Qui tacet male cogitat. Qui irascitur insanit. Qui paciter agit conflictus expectat non cedi et oportunitate eius noceat. Qui male agit non erubescit. Qui bene facit ad vanam gloriam propter homines facit. Et non proferat fructum bonum tunc tandem dicitur est. Sub bona arbore bestie et avia requiescunt. Sub spinis autem nullum animal requiescere potest nisi tam compres- tes. Qui iuxta fideles homines mali et boni homines requiem capere possunt. Iuxta infideles autem homines nec possunt hec pace recepcione requiescunt nisi tamen heretici vel demones qui habent cubilia in pectoribus eorum. Qui fructus eorum nulli prodest ad usum. Umbra re- frigerii non est in eis. Et vinequidem quia spinas et tribulos omnes iniquos hereticos appellavit, tamen frequens dominus hic eos heresim pestilencia tribulos appellavit qui fruitur et triangulam impietatis infra pessima criminantes. Non potest arbor bona fructus malos facere et non potest arbor mala facere fructus bonos. Non dixit arbor mala non potest fieri bona neque arbor mala bona. Alioquin qui malus est adeo esset quod malus est et qui bonus est adeo esset quod bonus

Qui autem potest et non vult arbitrii est non nature. ergo fructus dei non potest facere malum

Nunc autem dicat. sicut malus non potest facere fructus bonos in quantum malus est. Qui si fructus fuerit bonus potest per hunc quisque quod malus est aut bonus. Voluptas eius fuit non nature. Nam si volebat et non potuit fructus bonos proferre nature est erat. Et si videtur aliquid qui male facit considera tamen ipsum malum eius, et invenies ipsum abusum esse bonum. Nam comperto bono etiam quod videtur malum bonum est quia bonum comparatio malo opere compensat. malum autem opere bonum comparatio non compensat. Vidisti ergo homicidium facientem propter iram in ira propter furorem dei vindictam. Vidisti alium loquentem in lingua et alium habentem in corde. tunc dicit ad Esau. Vidi faciem tuam sicut qui videat faciem dei. non ut deciperet eum sed ut compesceret. Qui sic malus non potest facere bonum comparatione tibi facere bonum considera tamen ipsum bonum et invenies illud ab eo ... esse malum. Nam quod opere omnis malo fit etiam bonum malum est. Nam bonum opus ... malum comparatione compensat, malum autem comparatione bonum opus contempnet. Qui videris infidelem similiter et magnificum

Ergo fructus dei non potest facere malum

ficio quia subditus est in corde. De ta-
libus enim dicit dominus per prophetam
Multi sunt sermones eius sup-
olentium et ipsi sunt iacula. Si
videris enim bona opera facien-
tem intellige quia propter homines
facit. De illis enim dicit dominus
Omnia faciunt ut ab hominibus viden-
tur. Dicit ergo bonorum hominum
omnia etiam mala bona sunt
Sic malorum etiam hominum omnia etiam
bona mala sunt. Si ergo videris
aliquem deum in veritate non co-
lentem quasi bonum ne credas
oculis tuis et dicas bene vivit
illum. Sed credas magis deo
quam tibi qui dicit Non potest
arbor mala facere bonum fructum
Si autem dicas illud bonum/ que
faciem feci Christum/ tu enim vides
que sunt in facie. Deus autem
que in corde. Dicit enim in orto
multe sunt arbores fructum
in utilitate facientes/ in silvis
autem non inveniuntur bonum facientes
Sed autem faciunt eisdem faciunt
et acerbum. Ortus in ecclesia que
ortus est Christi. De quo dicitur
Ortus conclusus fons signatus
soror mea predicta tu fructum
pomorum multi sunt mali. In
ecclesiis autem hereticorum que sunt
silve deserte nos est bonus quia
et si aliquis est bonus propter homines
est et non propter deum. Hoc secundum
fidem ad Christum. Nunc autem secundum

rationem audi. Quicumque facit aliquid
est aliquid propter quod facit et non facit
aliquid propter nichil. Qui pugnat propter
predam/ aut propter gloriam victorie pugnat
Qui navigat propter necessitatem aut
propter lucrum navigat. Sicut nichil
potest nasci sine radice sic nichil potest
florere sine causa. Sic qui bonum
facit aut propter retributionem regni
celestis facit aut propter iudicium
pene. Interrogo autem te infidelis
propter quod facit bonum/ propter iudicium
pene dicis/ Sed non timet deum.
Qui non autem timet deum ne pereat
in opere/ qui non timet peccat
infidelis/ tunc sit prius male credere
quam male agere. Propter retributionem
dicis. Sed non sperat in deo qui non
curat utrum mendaciter credat
aut vere. Tunc sit melius bene credere
quam bene agere. Quoniam fides sine
operibus aliquid est, et si mortua
est/ opus autem sine fide nichil
est. Sed quid ergo facit bonum
ut videatur ab hominibus et laudetur
et ideo bonum illius malum est. Si enim
sine labore potest homo bonum facere
in hoc mundo credibile erat ut in-
fidelis faceret bonum propter hoc ipsum
quia bonum facere bonum est. Nunc autem
tunc hominibus in certamine cunctibus
sit contra sic bonum facere. Sed diffi-
cile est et forsitan impossibile ut nemo
magnus ille scit quia sic potuerit
complere quod bonum est. Cum infideles

faciat bonum cum tanto luctamine ullam
spem retribucionis habes poteris sinus
ocius sine. Omnis agonem suscepit
sit periculosum. Unde palam non facit
Quid ergo sine dubio speratalia
ideo facit bonum / quia illud mer-
cedis abscondimus vana gloriam
ultam dat virtute bonum ad labo-
randum concupiscencia vane glorie. Et
si tu in indulgencia possum dicere
maiorem dat bonum virtutem
operete concupiscencia glorie vane quam
fidelibus spes regni celestis. Et
sic est omnino quod contra spem regni
celestis adversatur carnis mea. Omnis
arbor que non facit fructum bonum
etc. et mala arbor videtur facere
iusticia sed non bona ut ad opus
perfeccionem. Nam qui propter deum
facit iusticia deus illa facit
Cum autem propter vanam gloriam facit
bonum dyabolus illud facit / et ideo dyabolus
delectatur in eo / falsos christianos
quos deus numquam mittendos
permittit quid tu putas participes
glorie eterne. Non omnis qui dicit
michi domine domine intrabit in
regnum celorum sed qui facit volup-
tatem patris mei etc. falsos prophetas
de quibus tamen dicis erat locutus
non alios esse nisi falsos christianos
et falsos christianorum predicatores
hiis verbis manifeste demonstrat. Gen-
tiles enim aut iudei numquam
credentes non dicunt christo domine domine
sed illi qui tamen compunctis quia

pro gentilibus est sunt quia
credidisse in deum christum. Voluntates
et predicatores contra voluptate
dei et christi precepta facti sunt
falsi predicatores. Item quia fal-
sos predicatores et veros ex
fructibus eorum dicit discerne-
dos hic iam manifestius docet
qui sunt fructus quibus discernuntur
probi doctores et reprobi / qui cum
tamen dicunt de christo / domine domine et
non faciunt voluptate dei reprobi
sunt. Cum autem dicunt et faciunt
voluptatem dei ipsi soli probabi-
les sunt. Et que est voluptas
Io. 6 dei ipse deus docet / Hec est
autem voluptas qui misit me
ut omnis qui videt filium et cre-
dit in eum habeat vitam eternam.
Ergo voluptate dei facit hec
est credere in christum. Dicit et aliud
iudeis interrogantibus quid facie-
Io. 6 nt ut operentur opera dei. Dicit hoc
est opus dei ut credatis in eum
quem ille misit. Credulitas autem
sermo et de confessione respirat
et ad actum. Cum ergo sic confitetur
christum quo ipse docuit ille cre-
dit christo. Et qui sic custodit
quod ille mandavit ille credit
christo. Cum autem non sic confitetur
quo docuit ille non credit
et qui sic non custodit que ille
mandavit non credit christo. Cre-
dere autem christo obedire est christo.
Cum autem non confitetur aliquis
tamen sunt verbum eius ille c-

obedit, ypocrita nec credit, ypocri-
ta, ille quia iste non intrabit
in regnum celorum. ¶ Multi dicent
michi in illa die domine domine nonne
in nomine tuo prophetavimus.
In qua die cum venerit in maie-
state patris et separavit oves
Mt. 27 ab edis, sicut pastor grege
suum, cum iam nemo ausus est
garula contencione sermonum
aut mendacium defendere aut
contra dicere veritati, quia tunc
iudicialis et vana gloria non
desiderabitur desiderari, sed flamma
iudicii pena timebitur. In illa die
cum non os loquitur et opus
absconditur sicut in hoc tempore, sed
contra singulorum opera loquentur
et ora tacebunt, cum non persona
interrogatur et confessio non creditur
sed contra conscientia desaltitur et persona
2 sua confunditur, dicente Apostolo: Co-
gitacionibus inter se accusantibus
aut eciam defendentibus. In illa
die cum nemo convincit pecca-
tores sed omnes se accusabunt ut
alter per alterum invenietur, sed sin-
guli ibi timebunt quia non illo-
rum erunt testes adulatores
homines, sed angeli veraces;
non erunt iudicantes personarum
acceptores homines, sed deus
iudex iustus qui reddet unicuique
secundum opera eius. Talia per-
timescunt homines et angustiatis

paventi corde compressi dicunt
domine domine. Videns sibi sufficere
sibi dicere domine, quem necessitas ti-
moris astringit. Nonne in nomine   Christiani sunt cognoscendi ex spiritu
tuo prophetavimus. Considera quod in nomine
dicunt, non in spiritu, quia in nomine Christi
multi ambulant, quia non habent spiritum Christi
seducendi causa. Ideo non ex nomine
Christi cognoscendi sunt Christiani, sed ex spiritu
Christi. Ergo prophetant in nomine Christi antichristi
ante diem iudicii. Tales sunt divinatores
quod sunt destinati, cum divinus inter demones
vult dei, sicut autem spiritus incognita inven-
titur. Concessum est autem et diabolo
inter demones dicere veritatem, ut mendacium
suum rara veritate commendet. Sed autem
nunc dicit communiter ad temptaciones
poterat prophetie seductus, eius demo-
nia eiciunt in nomine Christi habentes
spiritum unam, magis autem non eiciunt
sed cum videntur colludentibus sibi de-
monibus corporis et ideo se eiciunt
et nunquam sanat. Semper autem illos
demones quasi castigati clamant
et nunc quasi amentes recedunt.
Et in nomine tuo multas virtutes
fecimus. Fiunt et virtutes secundum
ea que dicit non utilia et ne-
cessaria sed in utilia et vana
hominibus. Ergo secundum Christi preceptum
distinccionis sunt fructus eorum
Sed bona confessio eorum est et
vera cum ipso. Sed autem confessionem
qui faciunt non conveniunt aut confessi

confessionem falsum est. Tunc narrabo
illis quia nescio qui estis. Intuitus
tunc sustinebis quia grandium virum
grandis dilatio peccatoris est. Et
grandis nimia iniustus facit esse
indicium dei, et dignioris misericordia
peccatorum. Secundum quia peccatores nesciat
deus quia nec digni sunt ut cogitat-
ur ab eo. Dicit enim et Apostolus dicit: Cognovit
dominus qui sunt eius, non quia ipse non
cognoscit secundum suos illos esse non co-
gnoscit. Ideo qui perierunt non fuerunt
illius. Aut quod te deus cognoscat
tu tu deum cognoscere noli. Sicut
enim omnes homines valent cognos-
cere deum, non autem videntur cognoscere
cognoscere, quia non digne colunt sicut
suum deum sicut factura factorem.
Et hoc est secundum naturam quod cognoscat
non autem secundum voluptatem. Dicit et
deus naturaliter omnes cognoscit secundum non
omnes videtur vere cognoscere, quia
non eos diligit quasi factor fac-
turam, quia deus ipse facit nos et hoc
est secundum naturam cognoscere et non secundum
voluptatem, quia omne malum
contrarium est ei. Iurat autem
opus non ut fiat veritatis convic-
tum, sed ut illorum incredulitate co-
rrumpet. Nam cum falsum iurando
mentitur, sed ut illi amplius confidant
firmiori iuri. Quoniam qui mendax
est, nemini putat dici veritate
neque ipsi deo, qui cum non fecerit
ne dyaboli deceptum mentitur, sed quo-
niam mendax est, numquam desinit

esse mendax neque per mortem. Nam
mors quidem animam a corpore separat
sed autem conditionem non mutat.
Quibus fieri considerare eos etiam per
post mortem mentientes domine
domine in nomine tuo hec et hoc
fecimus, numquam nescierunt ipsi apud
se quia numquam dilexerunt Christum
nec fecerunt voluptatem eius,
sed putat se sicut in hoc seculo
homines decepit, sic et ibi
deum fallere posse. Et ideo etiam
non dicit illis discedite a me
qui operati estis iniquitatem, sed
qui operamini iniquitatem, quia in-
iqui nec post mortem desinunt
esse iniqui, quia et si peccare non
possunt tamen peccandi propositum tenent.
Omnis qui audit verba hec et fa-
cit. Frequenter animam quia homines
aut passionibus flexi aut terr-
oribus fracti aut persuasionibus
falsorum doctorum seducti relinquunt
fidei veritatem, et ad mendacium
falsitatis transmigrant. Et si vel
hanc unam sententiam Christi cau-
te intelligeremus et recordare-
mur, numquam de prodicione talium hor-
stuperemus. Etenim cum permanet
apud deum qui numquam fecit nisi
aut quod illum teneat veritas
qui numquam tenuit veritatem,
aut quod firmat eo iustitia qui
iustitiam non firmavit. Omnis qui
audit verba mea hec et facit
ea. Etenim verba que et supra dix-
it qui vult esse verus Christianus

2 Thi. 2. Cognitio dei naturae et voluptatis

Iurat opus quare dei

9 f

non solum non occidat, sed nec ira-
scatur sine causa. Non solum non
periuret, sed nec iuret. Non solum
non fornicetur, sed nec usque ad oculum
concupiscat. Non solum non percutiat,
sed nec percussus repercutiat. Non
solum non aliena non tollat, sed
etiam cogenti dimittat. Non solum
fratres diligat ~~amicos~~ alios sed Mat. vi
etiam inimicos. Elemosinas non
faciat coram hominibus. Orationibus in-
sistat intus in cubiculum suum.
Ieiunia celebret non ut ypocrita. Mat. vii
Non iudicet fratrem suum peccatorem
sed sue infirmitatis consideratione
ignoscat. Non det sanctum canibus
nec margaritas suas mittat
ante porcos. Petat, querat, pul-
set et accipiat. Attendat a
falsis prophetis. Qui ergo talibus
se edificabit mandatis quod potest
fieri ut aliquis fractus temptationibus
cadat. Aut ergo quis percussus
temptationibus stabit qui se illis
iustitie fundamento ligavit. Et
domus ista ita custodivit et
cecidit et tunc ruina eius non
custodivit. Ut autem ille p-
valet fortitudo diaboli iniquitas
iustitia quod non inebriavit magis
in illorum perditatione laudatio
est domus quod cum cadendum est
soli pervenit qui hec mandata contemp-
nunt. Similabo eum viro sapienti.
Non dixit estimabo eum viro

sapienti sed similabo eum viro sapienti.
Ergo alter est vir qui similatur, alter
est cui similatur. Ergo qui similatur hoc est
Christus eum est sapiens vir qui edi-
ficavit domum suam, id est ecclesiam supra
petram, id est supra fortitudinem fidei
Christianam et fortitudo fidei dicitur petra
ipsa qua et Symon Petrus est dictus
ad quem dicit dominus Mat. xvi: Tu
es Petrus et super hanc petram edi-
ficabo ecclesiam meam et porte inferi
non prevalebunt ei. Domus est vir stul-
tus diabolus de quo ait Ieremias: Clamat
perdix et congregat filios quos non
genuit, facit divitias suas non cum
iudicio, in dimidio dierum derelinquet
eum et in fine erit stultus. Iste ergo
diabolus insipiens qui edificat domum
suam supra arenam. Domus enim eius
ante populus fuerunt omnes gentes.
Sicut omnes cum sancta sunt domus
populi ita et nunc domus sunt nunc
edificati autem super arenam, id est super
inconstantiam infidelitatis. Et cum constantia
fidei dicitur petra recte et inconstantia
infidelitatis arena dicitur, id est volubi-
litas que per varias ydolorum culturas
se dispersa est. Aut dicitur super arenam
id est super carnales homines et infideles.
Ideo autem tales homines arena di-
cuntur non terra, quia terra quidem fructum
facit, arena autem sicut sterilis manet.
Deinde quod terra quod unita est et in
semper constricta, arene autem grana

non conveniunt sed nec ad herere adim-
bitem. Et sunt et omnes homines
insolubiles qui sunt sub dyabolo. Nec ve-
niunt nec verum sapiunt, sed per diversas
sunt opiniones dispersi. Et alii
quidem dicunt sic, alii autem sic, sed
dogmata philosophorum nos docent docet
que sunt contra ubi semper. Et non
considera hereticorum qui numquam sapiunt
verum, sed est sunt tot sententias habent, propter
quod arene assimilantur dyaboli omnes
populus, populus autem dei non solum
est unitus et est terra que quamvis
compacta sit, tamen solubilis est sed est
sicut lapis constrictus et indissolubi-
lis. Terras quoque dyaboli populus innumerabilis
est sicut arena, dei autem populus
numeratur pauci electi. Pluvia autem
est doctrina quia sicut pluvia irri-
gat terram ut proferat fructum. Sic
doctrina irrigat homines ut misericordie
opera. Unde dicit deus per prophetam de tollendo
audiendi doctrina Et mandabo nu-
bibus ne pluant super eam pluviam. ysa. 7
Nubes enim dicuntur prophete et apostoli
quia sicut nubes baiulat pluviam
et effundit super terram. Sic
prophete et apostoli accipiunt verbum et
effundunt illud supra rationa-
bilem terram. Sunt autem nubes
que asperitu aeris spectat. Unde dicit
propheta Tenebrosa aqua in nubibus ps. 17
aeris. Nubes enim que asperitu
puncto (?) spectatur tandem baiulat

aquam i. veram et sanam doctrinam.
Sunt asperitu spectantes aeris tene-
brosam baiulat aquam i. falsam
et impiam doctrinam que non illumina[t]
sed tenebrosos facit auditores eorum
qui suscipiunt eam. Sicut autem
corpore quod mala in mundo spiritus
qui intra praecordia hominum flant
corpore enim bona spiritus divisarum
virtutum, vel angeli qui invisibiliter
in sensibus hominum operantur et ad-
ducunt ad bona. Et videtur … pluvia-
rum pluvie primum est molliter
et salute ventorum autem cum venit
te vergis. Sic ergo impiorum imbres (?)
falsa sua doctrina et persuasionibus
molliunt homines et blandimentis
et persuasionibus solvunt. Dyabolus autem
intrat in corda quasi ventus et in-
visibiliter vergit, consentire iniqui-
tatibus eorum, vel in recta opera compell[it].
Sic et nisi bene sancte scripture mala
doctrina … persuadunt flexibiles (?)
et irrationabiles placet. Spiritus
autem sancti vel angeli quasi prosper[i]
venti preparatores in cordibus hominum
faciunt homines accipere veritati.
Sicut enim non est possibile ut ar[e]-
sola per pluviam fructificet terra
nisi fluxerit super eam ventus
Sic non est possibile ut sola doctrina
corrigat hominem nisi receptus (?) sit
spiritus in corde eius. De pluvia
autem sicut corpore quod mala
homines in mundo spiritus plenum et
in verbositate in scientia est

Dom

Spirituales sicut sunt diversorum dogma-
tum oratores, gramatici, ceterique
sapientes non secundum deum, de quorum
ventre non exeunt aque vive
flumina, sed mendaciis doctrine corrup-
te, ante bona contrarie doctores,
ceterique sapientes secundum deum, de quorum
ventre exeunt flumina aque vive.
Ecclesiam quam vir sapiens Christus
supra petram edificat, neque pluvia
mendacis doctrine corrumpit, neque demon
impellit, neque violentorum hominum
impetus movet. Nam etsi humili-
atur etiam propter temptationem, tamen perire
non potest propter fidem Christi, nec enim
contrarium quidam de ea ca-
dunt, illi enim numquam veram fuerant.
7 Dicit enim: Non omnes qui dicunt Domine
hic sunt fideles. Sed non omnes
qui verum dicunt etiam vere sunt
operatores enim opera assimilari se
2. 2 non nominant. Dicit enim apostolus: Co-
gnovit enim dominus qui sunt ipsius
et discedat ab iniquitate omnis qui
invocat nomen domini. Ergo qui
discedit ab iniquitate, ille est de
hiis qui vere invocat nomen domini.
Isti enim tales nec supra fidei
petram erant edificati, sicut in-
ferius dicemus. Adversus domum
autem quam edificaverat stul-
tus super arenam, id est adversus genti-
les et omnes impiorum qui sunt diaboli
domus, descendit pluvia, id est veritas
doctrina per prophetas et apostolos
nubes, descenderunt venti, id est
spirituales aut angeli qui

invisibiliter operantes homines
ad fidem veritatis inclinant. Ve-
nerunt flumina, id est quatuor
evangeliste aut celi sapientes, et im-
pegerunt in domum illam, et sic
cecidit domus diaboli spiritualiter
in fundamentis, et eversa est domus
diaboli. Unde nec mirum si gentes
venientes ad penitentiam cecidisse
dicuntur. Ceciderat enim diabolo
ut surgeret Christus. Sicut enim omnis
homo quamdiu ambulat in peccatis
diabolus stat, Christus autem iacet. Cum
autem conversus fuerit ad iustitiam, diabolus
cadit, Christus autem surgit. Dicit
enim propheta de hominibus liberatis a
Ephe. 4 ps. 67 Christo: Ascendens in altum captivam
duxit captivitatem. Item domus
quamdiu fortis armatus custodit
atrium suum, in pace sunt omnia illius.
Luc. 11 Cum autem venerit fortior, diri-
pit vasa illius, scilicet homines in
quos de quibus edificata fuerat
diaboli domus. Sic ergo quantum ad
diabolum, antequam ad libertatem
fidei sint conversi, sic decepti dicuntur
secundum Christum, quamvis et cecidisse
dicuntur quantum ad statum suum pro-
prium, qui surrexerunt in fide. Et
facta est ruina eius magna,
scilicet ydolis in toto mundo destructis,
mendaciis in tota terra convictis,
erroribus fugatis, quia totus mundus
diabolo cecidit, Christo autem surrexit.
Sic ergo domum quam stultus
edificaverat super arenam, sapiens
Christus spiritualibus armis sectorum
suorum destruxit. Domum autem

qua sapiens xpus edificat' supra
petram .i. xpm qui enim audit
verba xpi et facit ea ipse est qui
edificat se sup petram xpm xpus
enim mansuetus est qui edificat
2 se in caritate edificat se sup
xpm xpus enim caritas est Qui
edificat se in mia edificat se sup
mias xpm xpus enim misericor
dia est Et inquantum ipse boni
edificauit se sup petram xpm
se edificasse videt quia omne
bonum xpus est Illis autem ex quo
qua sicut x certam edificatum
supra petram nullam eam aduersi
tas deripere pt ut dicat cum
ro. 8 paulo Quis nos separabit a cari
tate xpi tribulacio an angustia etc
Sic stultus dicitur illis est eis xpianus
qui se edificat supra arenam
Sup arenam autem se edificat qui
3 audit verba xpi et non facit ea
Verba enim que non tenentur ad
opus arena sunt similes Sicut
enim grana arene non se tenent
in vnum nec adherent inuicem
Sic verba que audiuntur et non tenen
tur in vnam massam instar per
opus separata sunt et dispersa
Ideo assimilantur arene que inquam
in se metipsa coniungitur Ergo sup
arenam edificat se omnis xpianus
qui per auditum solo verbum credit
in xpm et non per opera bona ea
firmat se in xpo Et qui facit
opera mala sup arenam edificat

Arena enim omnis malicia de qua
dicitur supra Et qui in bonis mun
dialibus instruit se sup arenam
edificat Omnibus est stultus dicitur
quia sicut dicitur domus violata
a xpo destructa est per opera iustic
cie eius et gracie sic et ille hoc
aut tunc destructus est per opera
iusticie eius uel demonum uel homi
num propriorum Et hii tales sunt quos eadem
de certa significamus supra eo quod
non se edificauit supra petram
sed magis sup arenam Et erit ruina
eius magna Ruina magna
sicut enim domus que est valde fundata
si ps aliqua paries uel tectum ceciderit
ruina eius magna non erit quia
pt fieri ut iterum reparetur sed
fundamentum eius fuerit passum
aliquis tunc est ruina eius magna
quia non remanet de ea sic et xpianus
si fornicator fuerit aut adulter
aut homicidium fecerit credi
quod tunc ruina eius magna
non est quod pt iterum ad primum
2 reg 12 surgere sicut dauid Si autem de
fundamento fidei aliquis fuerit passus
i. si preuaricator sit et ad genti
les et ad hereticos transierunt
tunc est ruina eius magna quod
totus funditus ruit Et factum est
cum consummasset ihesus verba hec
admirabantur turbe sup doctrina
eius Placatus racionabiliter
homines intellectus laudes gracias
bretus autem admiracionem Cuius

enim laudare non possumus. hec ad
mirantur, admiratio tamen eorum magis
ad ipsius gloriam pertineat quam ad
fidem ipsorum. Non enim ideo mirabantur
quia credebant in christum, sed quia incom-
prehensibiles audierant sermones.
Si autem credentes essent in christum
non mirarentur sed pocius crederent.
Nam omne dictum vel factum illud
movet ad miraculum quod superat
factorem aut dictorem persona. ut puta
Si homo aliquis ydiota dicat quod excedit
naturam mensure eius. Christus autem
magnus sit, quod deus dicit. Ideo
quicquid ab eo factum aut dictum
audimus non admiremur, quia omnia
minora sunt quam dei potencia. tamen
audiebat populus cum silencio et
gravitate et admiracionis perstabant
in verbis christi. tamen admiracio et si
ipsa non est perfecta, tamen in virtute
est ad fidem. Nam qui admiratur
de verbis doctrine, quamvis adhuc
non credit, tamen iam in ipso limine
credulitatis consistit vel credit.
Turbe autem que mirabantur
et populus vulgaris. non erat ibi pharisei
aut principes populi aut sacerdotes
qui solent non discendi studio
audire, sed contra dicendi. non ut
aliquid calumpnie inveniat. Et
simpliciter audiebat populus simplex.
Si autem aliqui eorum fuissent
sine dubio silencium et gravita-
tem populi sua consueti fuerant
dictionibus suis conturbasset quia
ubi maior scientia ibi malicia

forcior. Cum autem firmaverat esse
prior difficile contentus est, erat
esse secundus. Erat enim docens eos
sicut potestatem habens. Quamvis doctor
huius est legis, quia neque supra
legem addere potest aliquid de suo
sensu neque subtrahere aliquid secundum
proprium intellectum, sicut hec tamen
predicat quod habetur in lege. Nec enim
potest nunc detractare quam supra di-
cat. Sic enim ait Moyses. Non ad-
das ad verba dei neque subtrahas
inde. Cum autem hec audis, ne faciat
te superciliorum putat esse quod dicitur
et incipit falsus esse testis quia
illud dicit quod nec aure audivit nec
oculis vidit. Christus autem dominus
legis est, et subtrahere potest de lege
quod propter necessitatem temporis iussit
deut. 23 ut puta propter duriciam cordis
id iussum fuerat, dari dare libellum
repudii. Dominus illud quasi potestate sua
mat. 19 subduxit dicens. Quod deus
coniunxit homo non separet. Item
addidit quod propter infirmitatem homi-
num fuerat iussum ut puta
Exo. 20 antiquis dictum est. Non occides.
mat. 7 Ego autem dico non irascaris. Ideo
autem mirabantur quia non quasi huius
legis sub potestate constitutus illud
docebat quod fuerat iussum, sed
quasi dominus legis et habens potestatem
suam, autem addebat super aliqua
fuerat dictum de antiquis dictum
mat. 7 est. Ego autem hic dico quod sequitur.
Cum descendisset de monte
secute sunt eum turbe multe

Vide quod super montem discipuli tamen dicuntur
ascendisse ad ihesum / descendentes autem ab
eo de monte secute sunt eum turbe quia
mons virtutis est fastigium tamen nunc
excelse / unquam apprehendere ipsum turbe non
sunt nec peccatis gravati nec turbis /
immundis honorare / nec sunt
imitari ipsum / nec sublimes audi-
re sermones qui dicuntur in monte
sed soli discipuli qui a passionibus vere
liberi sunt / qui turbis immundabilibus
honorati sunt non propterea quia liberi
expediti ad ipsum accedere sunt
facti imitatores eius in omnibus
ut sublimiores sermones eius possent
audire. Et cum descendit ad humi-
lia de altitudine perfectionis propter
infirmitatem hominum sequi eum non
potentium super montem tamen secute
sunt eum turbe multe. Ecce leprosus

luc. 5. marc. 1. Notandum quod lucas quidem et marcus
sicut inprimis / ponunt demonia-
cum curatum in secundo autem loco
mulierem carnali infirmitate se-
cretam liberatam. Et hoc racione
quia maior est cura de salute
anime quam carnis / primum quidem
quia dignior est anima quam caro.
Anima enim sine carne vivere potest,
caro autem sine anima vivere non potest.
Secundo autem quia in omni peccato prius
anima peccat postea caro. Nam nisi
prius anima fuerit victa numquam
caro peccare potest. Caro quidem eo
tempore prius malo potest peccare
autem non potest nisi anima illi consen-
serit / quia caro in potestate anime est

non anima in potestate carnis. Ideo ergo
necessarium fuit ut anima que prius
ceciderat ante resurgeret. Deinde
anima liberata a potestate diaboli tamen
suam libertatem potest aperto. Caro autem
sanata ab infirmitate animam liberatam
vero potest aperto sed magis eam curat
quia incolumitas carnis se ipsum pu-
gnat animae disciplina. Sed
autem quibus secuta leprosum ponit
mundatum in misterio carnis / quod quo
propter racionem quam alii tetigerunt
sed non habuerunt eam ipso fuit
primo enim quod illi posuerunt demo-
niacum curatum in misterio anime
iste propter salutem anime posuit ipsum
dicentem in monte quod alii autem pre-
fuerunt. Nam sicut effugatio
inmundi spiritus liberavit animam
de potestate operi / quod fit per suggestionem
diaboli. Ita et verbum doctrine solvit
operationem diaboli et animam liberavit
ab errore ceterisque peccatis que dyabolus
suggerendo nascuntur. Etiam non
solum ille diabolus / peccata / cuius carnem
vexavit ab ea, sed etiam omnes qui
faciunt diaboli voluptates peiores se
vexabant ab eo. Leprosum autem fecit
in misterio carnis sanatum. Lepra
enim passio est carnis. Sicut forte
dicit apostolus ad ro. / ubi quod ma-
gna et terribilia / sed opera nulla dic-
[illegible] non est ullum facultatum
est. Ideo curatur leprosus ut medicus
illius miraculis ostenderet
auctoritatem prestaret ut in verbis

mirabilior esset in opere. Ecce leprosus
quasi iam paratus descendenti illi
occurrit, ne forte et ipso ascendente
in leprosum mundaret lepra eum et
populum aliam inficeret. Ipso ergo dominus
ab altitudine celi quasi de excelso
monte descendit, ut lepram peccatorum
nostrorum mundaret. Quare putas
iste infectus non ascendit in montem
ut audiret sermones domini? Quia
lepra erat gravatus et peccatorum
sarcinas portans sursum ascendere
non valebat. Aut non audisti
prophetam dicentem quis levis dicat
esse qui ad eam audire ascendat.
ps 23. Quis inquit ascendit in montem
domini aut quis stabit in loco sancto
eius? In nocens manibus et mundo
corde. Sic quicumque in malis
ambulat non potest etiam ascendere
que mons dei appellatur. Nec
audire spiritualem que mons dei
appellatur. Nec audire spiritualem
doctrinam et si venit corpore
quid venit? Nos autem non ascendit
Sum autem non puro corde non venit
nichil est illi prodest quod corpore
venit et si audit spiritualem doctrinam
non intelligit quod sensus eius
carnalium vitiorum lepra lepra
corruptus est. Non enim bonorum
verum potest sentire saporem quamdiu
delectatur in malis. Quamdiu enim
delectat eum malum non potest
eum delectare bonum. Tunc

ante incipit et placet bonum non
enim cepit displicere malum. Domine
adorabat eum. Oratio prima est fides
et confessio, sicut apostolus dicit:
ro 10. Corde creditur ad iustitiam, oris autem
confessio fit ad salutem. Sic et leprosus
fidei opus adorans implevit confessionis
responsionem ante dicens: Domine si vis
potes me mundare. Non illud petebat
quod artificem humanum sed adorabat
quod deum spirituali medico
spiritualem afferebat mercedem.
Nam omnes medici peritiis istis
ante solum orare placatur. Vere
enim nichil est dignius quod offeramus
deo quam orationem fidelem. Gaudeat
cum obtulerimus dominus, orationem ante
debemus. Domine si vis potes me
mundare. Non de voluntate dei ad
omne bonum parata dubitat dicens
si vis, sed cum dubius esset si
de iudicio voluntatis eius. Corpus
enim non sit bonum nociva non vult
prestare et si rogetur. Non omnibus
expedit corporalis integritas; quam
quod nesciebat utrum expediret
ei, coronata illa. Ideo ambigebat
de voluntate ipsius. Quibus enim
adamare bonum paratam credebat.
Non tamen quasi nunc dei heres est
fidelis sicut autem iudicia nunc
eius non est hominis nec fidelis
non cognoscet nec ipsum. Amplius potuisse
2 cor 12. non dominum ter per rogaverit
ut discederet ab eo ille stimulus

carnis angelus sathane qui datus
ei fuerat / ut non extolleretur propter
quod dictum est ei Sufficit tibi
gratia mea / nam virtus in infirmitate
perficitur. Ac si diceret Credo quod
quod bonum est vobis / ignoro autem
si michi bonum est quod desidero.
Hoc autem plane non dubito quia
si michi bonum est et tu vis / hic
ergo primo non dubitatem eius
ondit clementia eius sed ignorantiam
medicina nunc eius. Et extendens
manum suam tetigit eum. Quia
Leuitici 13 in lege erat preceptum ut qui ta
geret lepram inmundus esset usque
ad vesperam. Tetigit lepram non
quasi servus legis sed quasi dominus. Nam
lex legislatori subdita est non legis
lator legi. Cum ergo solvit legem
literam quidem legis solvit preceptum
autem eius non solvit sed magis
addidit illi dignitatem. Si enim
lex facere potuisset ut lepra non
sordidaret tangentem numquam iussisset
homines ut tangerent lepram. Ideo
ergo iussit non tangere lepram quia
non potuit facere ut lepra non sor
didaret tangentem. Iste ergo quia
tangens lepram sordidatus non
est non egit contra legem sed amplius
fecit quam lex iubebat. quia non
solum sordidatus non est a lepra
sed adhuc ipse lepram mundavit.
Nec est credibile ut dicamus
sordidatum esse a lepra quia

ipsam lepram mundavit. Lex enim non
potuit tangere lepram ut
nec leprosi sanarentur / sed ut nec tan
gentes lepram / lepra coinquinarentur.
Iste ergo qui tangens coinquinatus
non est sed adhuc mundavit fecit
amplius quam voluit lex. Teti
git ergo lepram et legis literam
solvit ut iam non lepra carnalis
sed lepra anime fugaretur. Nam infirmi
tas corporis miseranda est non
obediendo condempnanda / infirmitas
autem anime non est miseranda sed adiecta
quia infirmitas corporis non est
in nostra potestate / ut aut non veniat
super nos aut recedat a nobis.
Infirmitas autem anime in nostra est
potestate ut aut non veniat super
nos aut recedat a nobis. In
firmitas enim anime non tenet
nos sed tenetur a nobis. Ideo illa
infirmitas odienda est / hec
miseranda. Ergo restituit legem
non iustitiam legis / non illam quam
merito hominum tradidit conscripsit
sed qua dictatur in libro cum populus
Exo 32 vitulum adorasset. Nam illam
ps 18 de qua dictum est lex domini irre
prehensibilis est convertens animas
Ro 4 sed illam de qua dictum est lex
enim iram operatur / ubi autem non
est lex nec prevaricatio. Quo
enim digna erat servari quam
meruerunt peccata. Merito pla
catus restituit quod gratis dictat

Nam si lex pro lata non fuisset n-
unquam spiritualis leprosus sanaretur
quia omnis qui sub lege viuit
leprosus est. Volo mundare et con-
festim mundata est lepra eius.
Non prius tacta est lepra et recessit
sed prius iussa est, ut ostendatur
quia non timet effugationem lepre.
tetigit enim, sed ut solueret legem
contactu ad lepram, aliquin suffi-
ciebat sermo tantum, sed nec sermo
tantum necessarius erat sed sola volup-
tas. Ergo voluptas facta est
ipsi leproso. Verbum autem ipse
spectatus. Nam si tacite eum
curasset circumstantibus certa propin-
quis fere sciebat tamen utrum
sanatus est, cuius precepto sa-
nitatis. Hoc quod dicit volo vo-
luntas eius indicium est respiciens
ad quod dixit si vis. Quod autem
dixit mundare potestatis est precepti
pertinens ad illud quod dixerat ille
potes. Et ait Ihesus. Vide nemini
dixeris, sed vade et ostende te sacer-
dotibus et offer munus tuum quod
Leuitici 14 precepit Moyses in testimonium illis.
Non sic intellige quia hoc ipsum
sic precepit in testimonium illis, sed
vade tu offer in testimonium illis. Non
dixit vade ostende te sacerdoti
et nemini dixeris, sed primo ne-
mini dixeris et vade ostende te. Sa-
ciens enim sic iubet illum tacere sed quam-
diu non ostendit se sacerdotibus
ne forte si alicui ante indicaret
de illo, in illo audirent sacerdotes

et occasionem habentes lepre ipsius calum-
niandi et inuidias Christi enim de populo ex-
pelleret quasi leprosum non credi-
dere eum mundatum. Ideo iubet eum
offerre munera ut si per modum
vellent eum expellere diceret
eis. Si munera quasi a mundato acce-
pistis et quomodo quasi leprosum me ex-
pellitis. Si leprosus adhuc fuge-
ram, munera accipere non debuistis
quasi a mundato. Si autem mundus
factus sum, repellere non debetis
quasi leprosum. Moraliter. Anima
operta caliginem per hunc mihi se
iustitia dispositionis dei abscondi-
tarum. Ideo carnalia quidem curatio-
num eius quia et illorum fuerunt tunc
et nunc sunt vera, spiritualia autem
forsitan vera tamen. Igitur leprosus
qui per verba doctrine conuersus quasi
iam separatus accessit ad curam in
figura sunt ipsi induti de orbem
qui constituit qui ipsius erit au-
dientes verbum quod dictum fuerat sensu
et crediderunt et erunt et complectentur
omnes eum, qui verbum dei adorat
et amans et ipsum diuinum, et complectitur
illud cordis affectu sine dubio et
verbum dei attingit animam. Per
eum possibile est ut anima que complectitur
verbum non attingatur a verbo. Cum autem
tetigerit eam verbum a lepra infidelitatis
eam mundat secundum quod scriptum quod
Ioh. 17 locutus sum vobis. Et Petrus in actibus
act. 17 apostolorum mundans inquit corda eorum
per fidem ipse quod ipsius qui in lege
antiqua de generat et grammaticis

erat corporis de potentia quod eis fuit
credidit secundum traditionem patrum
suorum. De uoluntate autem dubitauit dicens
Si uis potes me mundare. Nam
lex quod potentiam dei sufficienter tra
debat, uoluntatem autem eius non suffi
cienter. Ipse quia deus et cognosceret
potentiam, et secundum legem quam dederat
adimpleuit, ut et uoluntatem eius
cognosceret dicens Volo mundare.
Et precepit ei ut offerret ei munera
secundum quod preceperat Moyses, que
ille quod turturem aut duos pullos
columbarum. Duas iustitias istis
est duobus. In abstinentia uero ma
lorum et in operatione rerum bonarum.
Per turturem ergo ipsum iubet ab in
fidelitate mundatum statim offerre
deo in abstinentia rerum malarum.
Nam castitas spiritualis hec ab
stinentia est malorum, ut non corrum
pat spiritu alicuius uel instructiones
eius accipiat per se, uel
gignet opera filia spiritus maligni.
Per columbam autem omne studium bonum
uirtutis operatur, quia caritas omne
operatur bonum opus. Et in corpore proximum
suum diligit sicut se ipsum bonum
suo proximo producit sicut sibi ipsi.
Cum ergo has duas iustitias
impleuit quis et ab omni malo
se abstinens quod est castitatis uirtus
et omne bonum faciens quod est caritatis
indiciis efficitur ille talis ab
infidelitatis lepra mundatus est.
Sic enim ipse mundatus et talia
sacrificia offerens deo factus est

Munera sacerdoti offerenda per Moysen precepta — Leuitici 14

in testimonium contra incredulos sacerdo
tes qui gloriabantur in lege. Legis
accipientes auctoris purificationem
ipsum aperte quem lex purificare
non potuit. Et tu si completus
bonum dei cordis affectu et tua
uirtutis uoluntatem attingit ad bonum, quem
diligentes se diligit. Dicit dominus — pro. 18
Salomon in prouerbiis. Et a bono te
infidelitatis lepra mundat. Tu dat
mundatum precepit tibi ut sacerdotibus
ostendas te mundatum castigans te ipsum
ab omni conuersatione operis mali
et comparando caritate tua ad
omnia opera bona. Ut per hec
sacrificia a sacerdotibus cognosceretur
quod mundatus es. Tu uideris te non
facientem alteri quod pati non uis
sed adhuc facientem hominibus que — Mat. 7
tibi uis fieri. Qui autem horum
iustitiarum sacrificium non obtulit
obtulit deo maiestatis uel horum
quod non est mundatus sed adhuc in
peccati infidelitate manens leprosus.
Post hec autem cum Capharnaum in
trasset. Postquam dominus ipsum docuit
super montem, leprosum autem sanauit
sub monte. Capharnaum autem erat typus
gentium in misterio [illegible] mundi
[illegible] uenit ad gentes. Et ecce
centurio quidam accessit ad eum
rogans. Centurio quidem fructus operis
talibus ad [illegible] fidei operationem
[illegible] infidelitas est [illegible]
ta [illegible] audiuit [illegible]
[illegible] leprosum [illegible] mundaret [illegible]
[illegible] plus

credidit quia audivit ille scilicet ipsum
obtulit dicens Domine si vis potes me
mundare. Et fecit quod fuit hic ubi
non tam magnus qui talia videndi
poterat etiam hominibus satis quibus
4 reg. 5 sicut heliseus qui lepram mundavit
non manu sed precepto. Iste autem
centurio non solum potestatem eius
virtutem confessus est sed et ipsam divi
nitatem eius nam cognovit. Non
enim quia corporalem presentiam rogat
sed quia verbum obviam putem dicens
Sed dic verbo et sanabitur puer
meus quasi qui poterat etiam
absentibus virtutibus impetrare preceptum
Erat enim iste Centurio in misterio
gentium futurarum que neque legem
aut prophetas legerant dicta neque ipsum
ipsum mirabilia facientem viderunt
Sed iusticias legis quas in libris
non legerant in corde senserunt et
ipsum quem oculis non viderunt
mente viderunt. Credentes in se
cum scripture ad predicandum preceptum
facte sunt non ad necessitatem scientie
quia certis et fidelibus scripture necesse
non sunt dicente apostolo. Lex non est
posita iusto sed iniusto. Quemadmodum
omnis iusticie ipsi [illegible] in se habent et
scriptura in fallibilibus dictis creatura
est omnium rerum quia nichil creatum
est in mundo preter quod manifestasse
ostendere deum videtur. Elementa omnia
rerum est [illegible] quid hec admonet
homines de potentia dei. Nulla
autem dicimus [illegible] scripta
sunt. Ita dum [illegible] autem quod lucas

Scriptura est omnis res facta

luc. 7 per sacerdotes petiit ipsum. Centurio
rogavit. Matheus autem absque centu
rione dixisset quod ipse rogaverit
Unde autem comparatione scriptum est
Ille enim per sacerdotes Iudeorum misit
demonstrat quam omnis precatio ipsius
per sacerdotes debet transmitti ad deum
Iste autem verum ipsum rogavit quam
et quam per sacerdotes rogat ipsum
recte ipse rogare videtur. Quod
autem quod et illi sacerdotibus mun
danis acquievit et ipsi ro
ganti permisit manifestum est quam
et illi non propter personam sacerdotum
acquievit sed propter fidem ipsius cen
turionis ut sciatur quam in omni
tempore non meretur dignum incita
sed humilis precationem aspiceret fides
Puer meus paraliticus iacet in
domo et male torquetur. Cum
primum mirari in centurione humi
litatem aut fidem aut sapientiam
aut bonitatem. Humilitatem quia
nec in domo ipsum suscipere
dignum se estimavit. Fidem autem
quia credidit eum posse quod pe
tiit. Sapientiam quia divina dum
habebat absconditam magno tem
pore non [illegible] sed mentis
puritate [illegible] demonstrat per
fecerit. Bonitatem autem quia
[illegible] pro salute [illegible] sic sollicitate
[illegible] non quod [illegible]
pro salute [illegible] in mortalibus
puto quod iste Centurio inter
servum et dominum nullam differen
tiam estimabat sicut quod et

si dignitas in hoc seculo diversa est
inter illos tamen natura illis equalis
Ideo magis honorabat dei yma-
ginem in homine quam captivitas
condempnabat in servo Cum non deus
secundum suam naturam iusticiam tradendo
disposuit / Sed ipse petra hodie pro
mittendo suscepit / Sed tu cum duos
pueros dedisti servo / duos spiritus
secum plantavit in eo Cum ergo
maior est species dei quam pueri
hominis tanto maius est quod amicus
cum quem condempnat in servo vide
ergo ne forte si tu ipse pretium
tuum absque illo fuisses sine ti-
more dei domus corrigatur ipse spiri-
tum vomere ante sine anima Audi-
ant etiam et intelligant servi quod
cum habet dominum quem dimittat in
Centurione ipse magis Sed habet
servi quod imitentur in puero ipsius
sinceritate putas autem qualis
erat puer ille ut sic amaretur
a domino / Secundum dilectionem domini
mensuratur fidem servi / Non possibile
est ut sine pretio morum bonorum
tantam sibi dilectionem domini
compararet / Dominum ergo servus debet
amore ipse querat / Servus autem
debet domino sub timore / ipse
ordinacionem divina Et in
servis prius amatur a domino / et
in domino post timetur a servis / Et
male torquetur Et si non sentit
male torqueatur tamen estimabat *Mat. 17.*

Quid est servus relacio

domus male illum torqueri / Et
sic diligebat illum Nota magis quis
quem diligit et si modica fuerit
tediatus gravius putat cum hec
quia est / Vide autem sapientiam Cen-
turionis et fidem quod quod
non dixit Veni et salva eum
sed dic ex ille constitutus in omni
loco fuerat prius / Nam quamvis
corpus videbatur esse in uno
ipse dispensationem carnis / nun-
quam erat in uno secundum plenam
deitatem Sapientiam autem quod non
dixit ut hic constitutus sana
eum faciebat eum ex potens est
ad sanandum sapiens ad intelligendum
misericors ad exaudiendum Ideo
infirmitatem tuam exposuit / re-
medium autem sanitatis in potestate
nunc eius reliquit Nam et
medico corporali necessarium
est tamen passionem exprimere
Quid autem ex quo faciet ipse
cognoscat Audit ihesus Ego
veniam et sanabo eum ipse tui
tas causas / tu non peteret
ut veniret promittat se ire / Sum-
que ut cognoscat fidem eius
hec ipsum videt Talium quod credit
Nisi eum ipse dixisset Veniam et
sanabo eum nunquam ille diceret
Non sum dignus ut intres sub
tectum meum sed tantum dic verbo et sa-
nabitur puer meus Sic enim et
filius et cananea clamare
filia mea a demonio male

torquetur. Respondit quod non erat
facturus. Non est bonum tollere panem
filiorum et dare canibus ad man
ducandum, ut illa provocata vi
deat. Etiam domine. Nam et
catelli edunt de micis que ca
dunt de mensa dominorum suorum.
Set et hic vidit quod nolebat
et audivit ut quod volebat audiret.
Deinde quia potius centurio
erat persona, ideo rex promisit
ut nos doceat non magnos
tollere et contempnere modicos
et pauperes, sed pauperes et divites
pariter honorare. Set cum divites
honoras propter personam illius ho
noras. Set vero pauperem
honoras propter personam Christi
honoras, propterea et in quodam
108.4. loco regula postulat, pro filio
non dixit. Ego veniam et curabo
eum, sed quid vade filius tuus vivit.
Ille tu rogaret ut noluit
ne forte personam reguli videatur
accipere. Hic autem non rogatus
rex promisit ne videatur humilitate
servi contempnere. Illum ergo contempsis
set quem dignitas sublevat
regalis, istum autem honorat
quem conditio humiliabat servilis.
Respondit autem centurio. Domine
non sum dignus ut intres sub
tectum meum. Honore tibi pro
beneficio mei non mereatur.
Sufficit michi quod puer meus
sanabitur ut qui etiam mereretur spi
ritualiter domus indignus. Cum autem
in hunc mundum venisti in mentem
passus es, sed tollerabiles et immunda
tua, qui patet illa propter omni
bonum quem saluti. Vel quod
et alterum in mundo parat ut
eundo in domum propter hunc saluti.
Dic verbo et sanabitur puer meus.
Sciebat quia astant illi angeli
et invisibiliter ministrantes, quomodo
verbum eius faciunt opus quod et
si angeli cessent, tamen ipse infirmitates
et spiritus passionum precepto eius
vincibiliter compelluntur. Cum autem
servo eius venia eius data est.
Nam et ego homo sum sub potestate vide
quia mysterium patris et filii in super
spiritu suggerente depromit. Nunc
non sufficiebat adhuc professionem
potestatis expresse set solum dicere
et ego homo sum habens sub me
milites et dico huic vade et
vadit et alteri veni et venit.
Cum ipse sub se angelos
qui eundi et redeundi habent
preceptum. Quid ergo necessarium
fuit addere et ego homo sum sub
potestate alterius, tamen potestatem habeo
iubendi eis quia sub me sunt. Set
et tu cum sis sub potestate patris
tamen habes potestatem angelis tuis
iubendi nec impeditur iubere
inferioribus propter quod ipse habet
superiorem, vade et iubes aperire

quasi minor in angelis nisi minus
quasi maior. Sed forte dicat hereticus
voles audire patrem et filium bene
vel equalem. Non est ita intelligendus
hic locus. Sed sic. Si ergo secundum potestatem
constitutum pessimum misereris eius qui
secundum iustitiam sunt potestate, quanto magis
tu qui infidelis es potestate potes
misereri eis quos habes in potestate
Sed hic inspiratorem per versum non
recipit totum. Non enim dixit
Si ergo sub imperatore certa vices
homines sunt sub potestate non compaciens
misere et propter differentias facit
secundum eius sententiam introduxit
Vide ergo quia gentiles et cristi
ani nullus invenit veritatem cognoscit
et homines autem qui scripturas
portant in ore et denegant veritatem
non est iustitia obstinata sunt autem
iustitia per fidem veritatis non omnes
ita cognoscunt. Sed est quia sunt
corda eorum et non requiescat
in eis spiritus veritatis, propterea veritas
fugit ab eis. Cum autem rectum
est cor ita ut requiescat in eo
spiritus veritatis non potest longe esse
Capitulum I a veritate. Scriptum est enim In mali
volam animam non intrabit spiritus
sapientie. Sed ecce vos quia omnes
iusti estis et recti, qui putatis
vos esse in caritate, et omnes
qui primus est. Sed multi sunt per
versi in veritate fidei, tamen in ceteris
nullus est rectus. Aliud est enim
multos esse malos, aliud vero

esse bonum. Ubi enim omnes sunt
mali, quidem boni differencia
bonum est, ubi autem omnes mali
sunt per voluptates et in mediis carnalium
voluptatum nascitur spiritualis. Sed
spiritualis autem voluptatum veri
tas non comparatur. Andreas autem
Christum nunciavit et sequutus
est dicit in illo tanta fidem
Joh. 1 in bonum non est. Credidit au
Andreas secundum presignacionem Johannis et dicen
te Ecce agnus dei ecce qui tollit
peccata mundi. Credidit autem et
petrus secundum certam sibi de illo Andrea
Joh. 1 et dicente Invenimus messiam. Cre
didit et philippus sicut et legem
spiritualis, sicut et ipse ad Natha
Joh. 1 nael dicit quem scripsit Moyses
in lege et prophete Invenimus Jhesum
a Nazareth, ipse quoque Nathanael
Postquam audisset quoniam non esses sub
arbore fici vidi te, nunquam vidi
Joh. 1 fuisse Rabi tu es filius dei, tu es
rex israel. Cuius signum divinitatis
accepit et sic confessionem fidei ob
tulit. Sunt autem si fuerunt ausi
fideliorem illum putare quam
apostolos ita testantur? Hoc intelligendum
est quod utrumque et bonum fore
secundum qualitatem personarum illa la
udatur, ut puta Si rusticus ali
quod verbum sapienter loquatur plus
multo amplius sapienter in medico
sermone sapiens, rusticus plus lau
datur in medico quam in magi
stro, cum rusticum dicat aliquis

sapienter magnum est / plurimi autem
dicunt sapiens non est mirum Aut si
puer aliquis astute loquatur dicimus
satis sapiens est puer iste Si autem
perfectus sapiens loquatur non laudatur
quasi vir sapiens / non quia puer
plus sapit quam sapiens vel perfec-
tus Sed quando ad comparacionem etatis
sue sapienter videtur esse quam
ille perfectus Sic et in centurione
dictum est In nullo tantam fidem veni
in israel non quia in apostolis tantam fidem
Explicit prima Habuerunt
ps Ubi notandum quod hec prima pars
huius voluminis non integram deficit
cum ab hoc loco scilicet Non inveni tan-
tam fidem in israel usque ad
illud scilicet capitulo [illegible]
a xix Dic et pater meus etc.

Incipit secunda pars super xix capitulo

Quantum quamquam gratuitum
et utile sit bonum caritatis
pacis quam flagranti
et sollicitato amore queren-
dum est componam ut quisque in-
terior composicione possit legere bonum
quam fidelissimi fratres hortor legite
ut vobiscum corpore absens efficaci-
ter presens vobiscum prius insinuem Incipiam
ergo componere bona de bonis prosequar
quod dicat contra Et factum est
cum consumasset ihesus hos sermones
quos istos quos supra est locutus
et modicam inhibuit mortiferis
carnalium passionum super pectus
apostolorum zeli scintilla ceciderat

et modicam quam iam tunc conflabat
Sed dominus quam de longe sensit
malorum vaporem Cito per humilitatis
vaporem doctrinam quia cum aliquem ex
perfectione [illegible] largissimo profusam
Mat. 18 accenderet restrixit dicens Amen
dico vobis Amen dico vobis nisi
conversi fueritis et efficiamini sicut
parvuli non intrabitis in regnum celorum
Et illos sollicitatos tunc reddidit
et totum mundum de periculo eiusdem
incendii liberavit et illi quidem
veniunt correcti sunt Nos autem fer-
titer summus inimici / et nomen
Mat. 19 tamen in vidue carum occasio / et nunc
in mundum humilitatis refregerimus
introduxit. Hos ergo sermones
cum consumasset ihesus transtulit
se de iudea in galileam quasi iniustus
dominus omnium / qui sic alios diligit
suos / ut alios non contempnat
Nam sicut omnes illi debet gratiam
quasi dominus sic ille debet omnibus
iniuriam quia suus Nam si ipse unus
teneat cum locum iam non posset esse
omnium homo / sed aliquorum Reliquit ga-
lileam et venit in fines iudee
Galileam patriam suam de qua fuerat
natus quia sol a sanctis ascendens re-
liquit orientem et venit in iudeam
quasi ad occasum ubi fuerat ob-
scurus in parte passionis occumbens
et rediens nobis aliud diem novis
rem resurrectionis ostendit ut dicatur
cum paulo Vetera transierunt ecce
facta sunt omnia nova / Et secute

Sunt enim fere multe quasi testimonia
salutaris doctrine eius quod omnibus pe
ccatorum in manu ipsius gemite
et mitte perducebat enim quasi
parvuli prorum et pregre longe
profectorum et que pertransiens
bona pignora caritatis illic
reliquit populis remedia
sanitatum. Et sanavit eos. | Illic
apparet quod parati erant ipsi
sequi enim erant in fines Iudee
Quod ne aliquis contemnet iudeorum
sicut erant detractores quod ad
commendationem operationis celestis testimo
nia virtutum signorum iactancie
causa traheret, sanavit multitudinem
infirmorum | Et sanavit eos
et misit eos maxime ad sufficien
et ipsi ad gloriam et hominibus ad
salutem testimonia in loco suo
narrata. Et accesserunt ad eum
pharisei temptantes et dicentes. Si
licet uxorem suam quacumque ex
causa dimittere. Viro casto
qualiscumque uxor bona videtur
quod perfecta caritatis vincula non sen
tit. Qui uxorem diligit de solue
ndi matrimonii legem necessariam
non sensit. Ubi autem de solvendo ma
trimonio lex requiritur, illic iam
odium demonstratur. Ubi odium
inveniretur illic fornicationem esse
cognoscatur. Quemadmodum si vi
deas hominem assidue curaciones
medicinarum colligentem, corpora ne
statim intelligas quod infirmus

Viro casto qualiscumque uxor bona videtur

e. Sic et tu videas sive virorum
et mulierum de dimittendis uxoribus
sive viris legem interrogantes
cognosce quod vir ille lascivus est
mulier illa meretrix est. Et sicut
inde erat hominis fornicarii et
contaminati qui plures uxores
habere non videbantur, quod illis non
erat quasi iocunda possessio casti
tatis, sed quasi desertum castus libi
dinis illic relegati. Nam in matri
monio maxime castitatis delectat,
libido autem vinculo quod coniugii
colligata torquetur. Et ideo sic
novi quod dicimus, quod castitas
in matrimonio delectatur. Non plus
gravius est castitatis sinceritas
virginitatis. Vidue autem fide le
coniugii. Ergo spes sancti virginis
est in nomine casta delectatio. Di
xerunt ergo adhuc temptantes
ut viderent si coniugiis eorum causa
esset an castitatis patrocinium, ut si
quis diceret quod licet dimittere,
laudaret eum. Si autem non con
tradiceret ei. Et hec est ipsa temptatio.
Qui autem vere interrogat
quod quid audierit requiescit.
Si licet homini dimittere uxorem
suam quacumque ex causa. Qui
effrenata lascivia faciebat
qui nullam tam pudica habe
bant etiam dimittendas uxores
propter solam turpitudinem, alias
atque alias sibi iungebat. | Ideo

timuerunt interrogare quomodo cum
causis nescirent in sua angustia
iterum causam concluserunt sic
interrogaverunt si quacumque causa
licet. Sed tamen quia nondum nostra
libido, sed quanto magis exercetur
tanto magis accenditur, non levius
nec in sua [illegible] unius coniugii
capitur libido. Ille respondens ait illis
c.2 Non legistis quia qui fecit hominem
ab initio masculum et feminam fecit
eos, id est legistis quod spiritualiter
facit quam legitis, considerate illorum ad
[illegible] illorum pro vocat, ut audiat
ille qui non ideo interrogat ut
sciat dispensationem quod dubitat, sed ut
inexcusabilem faciat cum inexcusa
biliter peccat. Fecerunt masculum
et feminam, non masculum cum multis
feminis possidere, neque masculos
et feminas et unam feminam liceat
multos viros accipere. Sed masculum
et feminam, ut una femina illum ma
sculum putet esse factum in solo
propter unam, ut unus masculus neminem
nec putat esse feminam in solo
preter unam. Non cum duas aut
tres costas detulit de latere
viri, et duas aut tres fecit
mulieres. Quod tu ergo secundam aut
tertiam uxorem fecerit ante faciem
tuam, sicut fuit Eva ante Adam,
b.2 quod diceres illi hoc nunc os de
ossibus meis. Nam et si vere
costa est mulier, tu non tua
Sed ergo non dicere non illam

asseres esse coniugem tuam. Sed quo
adhuc deus masculum et feminam
ab uno creavit, ut sint unum coniuge
ergo detractis vir et mulier non quo
unus utero nascuntur. Deinde pro sola
talia [illegible], quod masculum deus
et feminam quod creavit propter necessitatem
filiorum generationis, tamen propterea castitatis
sunt amator et continentie auc
tor. Ideo illorum tempore non fuerunt
in hominibus, ut si quis hoc vult
nubere, sed secundum primam dispensationem
[illegible] intelligat quod
esse vir vel uxor. Si autem voluntatem
nubendi non habeat, necessitatem nubendi
di propter continentiam necessitatis ne forte
videatur propter coniunctionem alteri
preter qui volebat esse continentia
[illegible] propter continentiam nisi in
[illegible] alter alteram nolit separare
propterea relinquet patrem et
matrem. Hoc propter quod [illegible] quo
vero est uxor et quod una carne
fit ambo. Ergo non maior ca
ritas debet esse in fratres et soro
res quam ei quod coniuncti parentibus
[illegible], illi autem quod [illegible]
hoc magnum est amoris, quam for
tior est deus [illegible] natura [illegible]
natura. Non cum precepta nature
[illegible] sit, sed [illegible] precepta ob
temperat. Deinde fratres licet
quo uno nascuntur, tamen ideo nascuntur
ut diversis vias [illegible], vir
autem et mulier licet quod diversis
nascuntur tamen ideo nascuntur, ut in

unum conveniat. Ergo hii quibus
fuit ex uno, tamen non una fuit quasi
ex uno, quia adhuc carnali fuit ut
non fuit unum. Ille autem qualibus
non fuit ex uno quia adhuc carnali
fuit ut fuit unum. Videtis ergo
quia non se ipsum loquitur et de natura
secundum ordinacionem dei extrinsecus considera.

Amor in hominibus humori in herbis comparatur.

Quid enim in herbis aut in arbo-
ribus humor, hoc est in hominibus
amor. Sicut herbe ex humore
nascuntur, sic homines per amorem
incipiunt et augentur. Humor ergo
de radicibus ascendunt in herbam;
de herba autem non revertitur ad radi-
ces sed sursum transmittit in semine.
Sic et caritas de parentibus ascendit
in filios; de filiis autem non revertitur
ad parentes. Ideo parentes quando
diligunt suos, sic diligunt a filiis,
quia sicut herba non deorsum sed
sursum ad semen transmittit humo-
rem, sic et hii non ad parentes sed
per gradus filios transmittit affectum.
Gen. 2. Et erunt duo in carne una. Sed
qui spiritualiter se diligunt multa-
rum quasi una anima esse dicuntur.
Act. 4. Dicit scriptura: Multitudinis credencium
erat cor unum et anima. Qui car-
naliter se diligunt una caro di-
cuntur. Dicunt illi: Quid ergo
Deut. 23. Moyses mandavit dare libellum
repudii et dimittere? Respiciat
peccatoribus doctrina iusticie. Gra-
vis est fornicatoribus in spiritu
eo castitas. Sed contra vomez

quod vidit non posset vitari, tamen ad-
huc acquiescant. Quid ergo cur-
rit se ad patrocinium unum sed
ipsum Moyses cum persona videbant
omnes et timebant, ut doctrinam
ipsius quia tunc vincere non poterunt
per auctoritatem validiorem persone
destruerent. Et dicit Moyses irrep-
rehensibilis reprehendi timet. Vitur
in ipsius tacetur. Sicut solent
homines facere mala, ad potentes fugiunt
ut si ex iniusticia non possint vincere
persone. Itaque sapientes videbant.
Quid ergo Moyses
precepit in lege qui fuit quasi
visibilis dei, qui incorruptibiles
gemitus corruptibilibus oculis videt,
et testimonium dicitat in velamine fusa
Exo. 34. prius portaret ad plenum. Tu homo
Mat. 13. vilissimus fabri lignarii filius
quod destruis quod ille constituit?
Sed filius dei est, sicut dicit quia
tu sedis in sede tua. Sed hoc filius
est aud qui tu reprehendis aucto-
rem. Sed malum est quod precepit?
Sed bonum est quod destruis?
Tu ait Ihesus: Moyses ince
Deut. 23. preceptum duriciam cordis vestri permisit
vobis dimittere uxores vestras.
Permisit vobis Moyses propter
duriciam, non in iusticia, quia
iusticiam precepit in in hereno
deo sacrificiis afferre. Et quod dicit
Ps. 49. per eum: Non accipiam de domo tua
vitulos neque de gregibus tuis

hyrcos. Quia quod prius gressi erant
de egypto corpore tamen non animo
nam totam egyptum sensu in moribus
baiulabat. Videns quod moyses quod
propter delectationem carnalem contra
studia sacrificiorum eos esse
inclinatos si mandasset eos
sacrificiis dei vacare non fuerant
audiendi quod amore precepto non
curarent, iussit eos sacrificare sed
non demonibus sicut in egypto
sed deo vivo. Dimidium mali
permisit ne totum perderet bonum
hac ratione permisit eos dare
libellum repudii, quia melius
iudicabat permittere legem inno-
ma salui quia odio compellente
homicidium fieri permisit vobis
mala facere ne faceretis peiora.
Ergo hec vobis permittendo non
vobis iusticiam dei demonstravit
sed aperto abscondit culpa peccati
ut quasi secundum legem agentibus vobis
peccatum bonum esse non videatur esse
peccatum, ut puta. Verbi gratia quod videatur
bre homini qui furatur et inebriatur
se consideratis duobus quod si utrumque
utrumque sibi simul inadmittit ob pena
et nichil proficit concedit illi
quod ut bibat quantum vult sed prohibetur
bibat, ut homo quod quod bibit
sit secundum novum bonum ut paulatim
discat obedire preceptis. Verum
et permissum est dare repudium
malum quod, sed licitum hac ratione
et apostoli perceperunt sensus audien-
cium peccatis propter maliciam hominum,

nam secundum quod carpe secundum preceptum
apostoli est, secundum autem veritatem adulterium
fornicatio est. Quidam permitte-
re deo prohibetur et licitum committe-
re homicidium fornicationem, propterea bene
dixit. Contra moyses vobis permisit non
precepit. Aliud est precipere aliud permittere
quod enim precipimus sic placet. Contra nos
autem permittimus nolentes precipimus.
Contra mala hominum voluptatem
adimplendum prohibere non possumus.
Dico autem vobis quicunque dimi-
serit uxorem suam excepta causa
fornicationis mechatur. Dicis vos
separas tamquam cessat precipis
absolutum. Matrimonium cum non
fecit corpus sed voluptas, et ideo
non illud solvit separatio corporis
sed separatio voluptatis. Ideo qui
dimittit coniugem suam et aliam
non accipit adhuc maritus est
illa et si corpore iam separatus
est, tamen adhuc voluptate coniunctus
est. Cum ergo aliam accipit tunc
plene dimittit. Mechatur qui
aliam ducit. Sicut autem crudelis
est iniquus qui castam di-
mittit. Sic lascivus est et
iniustus qui retinet meretricem
nam patronus turpitudinis est
qui crimen celat uxoris.
Imitatores ergo debemus esse dei
ut sicut ille agit cum ecclesia
sic nos agamus cum coniuge.
Ille cum vero delinquet ipsum
nisi ad gentilitatem, vel heresim
voluntate convertit. Alias autem

peccatricem castigavit quia tu in miseri-
ps 88 no cessat dicente psalmista Si dereliq-
erint filii eius legem meam visitabo
in virga iniquitates eorum / misericordiam
autem non dispergam ab eis Sicut
et vir meretricem quam dimittat
alius autem male meretricatam
Quomodo mala [vxor] t'pliat' e casti-gand[a] castiget et teneat / Tertio tribus
modis primo docendo secundum deum
Si autem timore dei perficere
imperando vel verberibus castigat
Si nec pudore seu et correptione
confusa faciat illi quod precipit
Salomon Ecce duo vinculo pauite
Ergo primum admonere et ultimum
peccat dare iustitiae demum confunde
et frequenter et pudor fratrum
est tiranni Tertio iustum est
ut castigetur quasi ancilla que
erubescere nescit ut libera Alibi
de quadragesima de his iustis gentium
secunda diem in fluvius inde libert
curate suis iuste gentes in fluvio
tuxerint inde nec enim potuerunt
prius curari nisi relictis fluviis
suis in fluvios transissent inde
sicut scriptum est in ps[alm]a Et
venient omnes gentes et dicent
ysa. 2 venite ascendamus in montem domini
dei Jacob et docebit nos vias
suam et ambulabimus in ea Et
curate sunt gentes in fluvius
videlicet ad confusionem ipsorum
ex gentibus quia et in aliena
secunda sunt primum Iudei autem

in fluvius suis constituti temptave-
runt et repulerunt / Et in forni-
cationibus suis corporalibus et
suis fornicacionem suam confessi
sunt spirituales dicentes Si licet
viro dimittere uxorem suam quacumque
ex causa Et non omnis casti qui
corpore est castus / hec est non esse
deo fideles quibus uxoris sue est fides
Sicut nec conclusis constituta fuit
quia deo fidem non servat / Et alter
alterius fornicacionis est accusator
Ita si iudici non prevaricator Si
corruptus persuasoribus accessit
et illi quod secundum carnem interroga-
verunt quia pati viverent
secundum spiritum Si licet dimittere
uxorem quacumque ex causa Christus ait
reddit eis quod sic eos non docebat
dicens Quicumque dimiserit
uxorem suam nisi ob causam fornica-
cionis et aliam duxerit mechatur
Sicut enim uxorem quacumque in-
contra voluptatem viri agentem
dignum est expellere / non autem est
iustum contra ad gravitatem viri
nisi ob causam fornicationis Sicut
et contra ceterumque non contra voluptate
egerit ipsi abiciet digna na-
tura abiciet / propter longanimitate
preter nisi sola causa transgressores Sicut
enim si vir suus dimisisset ecclesiam
videlicet non eis per iniustitias noti-
ciam sue dimittere ipse faciebat
eam ad alterum tu deos convertas

qui natā racionabiles et sb dicta
deo creata sine deo no pnt esse
Dicit xpc esse sb sctam sue diuinitatis
sb īsuitate / quam synagoga tu sibi
adulā in cōcubib⁹ dēs ad ablcera
repta est / ppter repulit eā post
inequaliq; eā sz ppc cam fornicacionis ipsius / cr ad sbm relicto
xpo dyab⁹ se cuiunxit / sz ecclia nūt
fiat p quo mori debueat ab
initio cum deus cōiunxit xpm
deinde creat⁹ homines racionabiles
naz angelorum et aiaz quingentas
et potestatem suscipere verbum ipsius
Ideo clamat⁹ quod deus coniunxit
homo non separet Et nullus quod
mors hz non separat quod deus coniunxit
quia cum quis dixit aut fecit
aliquid p q scandalizati homines
recedunt homines ab eo / hō non separat / quod deus cōiunxit Quod et
si illi nullus alt' sciat hz ipse
autem hō petit ab eo recedat
repelles spm eius ase homo
videt⁹ separasse quod deus cōiunxit
Dicunt ei discipuli Si ita est cā
viri cum uxore non expedit
nubere Audientes cogitabant
apud se mulier bona difficiliter invenitur ꝑ te state Salomone
In mille quod virum inveniet
mulierem in hys omnibus non inveniet Quid est autem mulier
nisi amicicie inimica ineffugabilis pena necessarium malum
naturalis temptacio desiderabilis
calamitas domesticum periculum
delectabile detrimentum mali
na² boni colore depicta Ergo
si dimittere illam petum est tenere
autem vere tormentum est necesse
est ut aut dimittentes eā
adulterium faciamus / aut tenentes cottidianas pugnas
et amaritudines habeamus Ideo
videntes Si ita est viri causa
cum uxore non expedit nubere
Cur dominus non dixit quia
expedit / sz magis consentit quod
non expedit / sz infirmitatem carnis
accipiens dixit Non omnes
capiunt verbum istud sz quibus datum
est Non dixit non omnes possunt
sed non omnes capiunt / ideo omnes
quidem capere pnt sed non omnes hī
capere volunt palma proposita est
qui considerat gloriam / non cogitat de labore / Ideo vincent
si omnes periculum pugne timent
vel Ideo quia quidem non pnt
et apparatu conuincere cadunt
Non debemus ita veritatem castitatis
fieri pigriores Si autem quod
in pugna cadentes non erunt
nata ceteros Si dicit illis sic
data fugisse ac non applicaret
eum pugne sz homines quanto
magis nos cadimus negligencie imputare debemus non difficul

tam cognitur. Quod autem dicitur quibus
datum est non hoc signat quia
quibusdam datur quibusdam non datur
Sed aliud dicitur quia nisi amor-
illud quaerere acciperemus nichil con-
nobis valeremus. Cum autem
volentibus gratia non denegatur
Mat. 7. quia in evangelio dominus dicit petite et
dabitur vobis quaerite et in-
venietis pulsate et aperietur
vobis. Omnis enim qui petit
accipit et qui quaerit invenit
et pulsanti aperietur. Debet
autem voluptas precedere et sic
sequitur gratia. Nam hec gratia
sine voluntate aliquis operatur nec
voluptas sine gratia. Sicut enim terram
et terra non germinat nisi plu-
viam susceperit et pluvia fruc-
tificat sine terra. Sunt enim eu-
nuchi qui sic nati sunt ex ventre
matris sue et sunt eunuchi qui
qui ab hominibus sunt et sunt
eunuchi qui seipsos eunuchos
fecerunt propter regnum celorum
Et tamquam si aliquis diceret. Quid
dicas domine si coequarentur
tamen contigerit homini perfecte
non habet continere habebit mer-
cedem non ipse. Dicat enim petrum
sine voluptate non sit opus
ita iustitia corporis non consummatur
nisi voluptas affuerit. Multi
enim tempore castitatem student
et ad velle vim voluptates

committunt. Ipse enim voluptate
sola fornicatio consummaretur nunquam
Mat. 7 diceret dominus. Qui viderit mulierem
ad concupiscendum eam iam me-
chatus est eam corde suo. Ergo
voluptas sine opere frequenter
peccat. Illa enim glosa continentia
non quia transgredi non potuit ne-
cessitate debilitati corporis
sed quia contemptu voluptas secu-
ritati. Ideo dicit. Sunt eunuchi
qui sic nascuntur ex utero matris.
Sunt qui ab hominibus sunt. Sed illos
tenet necessitas. hic autem vincit
voluntas voluptatis. Cum autem
sic nascuntur a creatione sit quod
nascuntur et sex digitos habentes
aut quatuor aut septem. Ut enim
deus sicut ab initio constituit omnia
quaeque nam sic dimittere illa
sed immutabiliter in ordine suo
prime in oblivione deducerentur
tota hominibus opera dei. Nam
estimarent ut res ipsa se regeret
ut prius constituit deus naturaliter
ut in yeme frigora sint. Calor
autem in estate ut terra fructus
proferret ut et pluvia descen-
derit de celo. Si hec sicut ab initio
constituta sunt ita in suo statu
immutabiliter perseveraret in-
venirent deus ab initio constitu-
isse et de cetero cunctis nam
in sua potestate reliquisse et
sic fieret ut iam creatura
necessarium non haberet factorem

Ideo ergo natura rerum convertitur
contra naturam suam in deum et sic
deus naturae opifex in memoriam
reducatur. Et semper necessarius
sit factor sue nature et non solum
semel sed cottidie opera sua facere
videatur. Specialiter in ceco de ceco
qui sic fuerat natus dicit deus.
Jo. 9 Neque hic peccavit neque parentes
eius sed ut manifestarentur opera
dei in illo. Non solum simpliciter in
telligendum est sicut multi putant
ut cecus sanatus dei potentiam de
monstraret, i. opera dei. Alius
qui omnibus infirmitatibus sanatur
dei potentiam cognoscit, sed in
in illius persona hoc dicit quia
contra regulam nature sue celus
creatur ut in ista versione nature
opus dei intelligatur. Deinde
dicitur naturam. Tunc oblati sunt ei
pueri ut manus imponeret
eis et oraret. Ille quidem
de castitate faciebat et bonos
mutabat eunuchos, et gloriam
eius continere diu reservante
atque dicente Qui se eunuchisaverunt
propter regnum celorum audierant
quidam, obtulerunt eis parvos
pueros de castitate. Audissimus
putabant eum esse deus corporis
tamen nundos laudaret, non de
lupitate nescientes, quia donis
non illos bonificat eunuchos
quos eunuchos qui erunt ne

cessitas faciat castos, sed continere
dictus desiderii. Autem cecitas eius
Recari aut malorum rerum quia
non delectatur in bono, ideo facile
obliviscitur bonum, malum autem
quicunque audierit quia validum in corde
suo plantatum, sic retinet semper
nunquam potest oblivisci aliquis quod di
ligit. Nec retinere quod odit. Sin
cum modicum Christus accipiens
Mat. 18 puerum dixerat: Nisi facti fueritis
sicut iste, non intrabitis in regnum
celorum. Et ecce discipuli, statim ob
liti puerilis in nocte expecta
bant ad Christum pueros et in di
gnos acceptos ad eorum similitudinem
ipsi fuerat imitati. Nam quis
inter Christum appropinquat sed si repelli
tur in sententia simpliciter putabant
eum sic honorem facere Christi, discipuli
fuerint contra eius. Namque
admodum discipulus est mediator sed
potius patrinus, in primis. Sic accipimus
est Christum non hortare quos salvet.
Sed cum expectas Samaritana
nos petarum de quibus ipse manda
Mat. 10 verat quod de ire regnis in civitatibus
Samaritanorum ne intraverunt
tamen sic de ad beatum cor eorum gaude
Joh. 4 bat ut diceret: Escam habeo
manducare quam vos nescitis
putas quantomagis vos nescitis
esuriebat salutem in nocte omnium
puerorum. Ideo dicit Sinite parvulos
pueros. Nam si facti sunt

Proprietas puerorum

futuri quid vetat filios ad premi
tionem Qualis autem pectoris futuri
sit ut ex fructu dispiciamus pro
fectus antiquam culpam videatis
Talis enim regnum celorum Talis
non enim nisi quod vos in eo sit incer
est qualis autem futuri imperii
Quod autem incertum est honorare
quod autem imperii miserum Talis
est enim qui casta sit devotione
sicut pueri etate Talis est
qui simplices oculos habet sicut
pueri et non cognoscit diffe
rencias personarum Ecce enim
puer si viderit hominem nichil
aliud videt in eo nisi hoc solum
quod homo est non dignitates eius
intelligit non considerat vestem
ipsius Vir autem perfectus cum hunc
viderit non apparet quid iste est sed
statim cogitat dignitatem ipsius
estimat vestem illius videns ergo
quod sapientior est imperfectus puer
quam vir perfectus Vir enim hominis
non apparet quod deus fecit
sed ornamentum quod diabolus ad
invenit Puer autem non ornamen
tum apparet quod diabolus adinvenit
sed hominem quem deus creavit
Postquam puer veneno diaboli
mundialis malicie repletus
fuerit cognoscit opus factoris
Cum enim inebriatus fuerit mundi
spiritu iam non apparet opus factoris
sed ulterius [illegible] tercii patris
operis loci inserunt amicos pa

parentes offerunt sacerdotibus pueros

rentes et filios suos inde sunt
sacerdotibus offerant Et si sacerdotibus
offerunt offerunt et deo Ita enim
sacerdos manus imponit sed christus
in eius nomine manus imponit
Sicut enim qui escas suas primum
non offert deo coinquinatas eas
manducat sed ... Sicut
1 Tim 4 Apostolus enim omnis creatura
dei bona et nichil reiciendum
quod cum graciarum accione percipi
tur sanctificatur enim per verbum dei et
oracionem Audiat quod maculata
est in preparacionem fuit omnis
esca mundata et sanctificata
quanto magis pueros offerri deo
et sanctificari necesse est
1 Jo 5 Cum totus mundus corporales
in maligno positus est Ergo
et omnes res mundiales que
mundi propter in maligno posita
est propter hoc necesse est pueros
offerri ut [illegible] propterea cepte
sanctificari Consequenter et infan
tes qui nascuntur et ipsi quasi
ad tenorem in maligno positi sunt
Cum et omnes caro est propter mundi
et in maligno posita est propter
hoc necesse est pueros offerre
ut assidue super eos oracio fiat
Cum escam semel sanctificari
necesse est manducaturus enim
eam et transit homines autem
quem inde sunt ad conservandum
persequitur et perdidit semper
sanctificari necesse est Aliter

quemadmodum consuetudinis iudeis temptari-
bus et lasciviis offerebantur pueri
Christo in mysterium generacionis in fide
per laborem et lactis ad hunc sollicitudinem
capiebas etiam quos obtulerant
vere priores eorum sicut ordinatus
est intelligere secunda circa tota
generacionis singulare quos discipuli
in figuram principio iudaici populi
prohibebant quia ipsi iudei invidia
ducebant ne gentes salvarentur
introducte ad fidem Et ecce unus
accessit ad eum et ait ei Magister
bone Quid ne sine ratione querendum
est in hoc textu de isto adolescente
quem interrogat Magister bone quid
boni faciam ut possideam vitam
eternam Cum dixit amplevisset
narracionem in fine addidit Sic
Mt. 20 erunt novissimi primi et primi novissimi
et novissimi primi quod de iudeis
et gentilibus dictum est dubitat
nec ne forte quod hic adolescens
in mysterio introducatur iudaici populi
sub adolescentis persona gloriatur et levis
Nec enim sancte solet opus perfectum
quod de mysterio dicitur aliquando
est locuturus ante introducat
corporalis faciem idipsum
in quo occasionem sumens
corporalem narracionem rei 2 Thes. 2
qua propter consequatur ut puta
de cupiditate et iactancia phariseorum
apud Lucam locuturus premisset
Lu. 14 introduxit primo hydropicum et
sanavit ut in corporali tumore
hydropici iactancie phariseorum Mat. 23

pungeretur in plagis Sic et hic cum
de excecacione iudeorum et electione
gencium mysterium exprimere voluisset
ideo sibi quod dixit ad Petrum Ecce nos
reliquimus patrem et matrem
usque ad parabolam subsequentem
de mercenariis conductis in vineam
ubi per horas prima tercia sexta et nona
et undecima Sicut generatus
proponere iudeis erat introducere
istum adolescentem gloriantem
et levem et amplius amantem
bona sua carnalia quam celestia
et premissa ut corporali passione
adolescentis illius iudaici populi spiritualis
passio demonstraretur Propter
quam ipse non credidit vel propter
sibi complacenciam propter iactanciam
vanam propter questus quos capie-
bant ex lege remansit in lege
propterea quemadmodum dicitur de adu-
lescentulo isto Hic fuit accipi-
enda quasi de iudaico populo dicta
iudaicus populus enim erat adole-
scens non etate sed levitate animo
rebus non maturis non maturus
Item omnia que vera carnalia
sunt iuvenilia Sicut dicit Apostolus
Iuvenilia desideria fuge Sectae
ante mysteria propheciam autem
iuvenile verum est gloria qui
amplius vult videri esse quam
non est Sicut populum iudaicum
reprehendit in scriptura Sicut
et dominus dicit de illis Omnia

faciunt ut ab hominibus videantur
Mat. 23 videantur. Item ve vobis scribe et
pharisei ypocrite qui diligitis primas
kathedras in synagoga. Item ve
vobis qui iustificatis vos coram hominibus
deus autem novit corda vestra. Per
Mat. 21 quod et ficus dicta est habens folia sine
fructu id est speciem sanctitatis non ipsam
sanctitatem, exclamationem quidem
iusticie spectabilem. Et videtur quod
narraciones ipsi indicant nomine
significat dicitur enim confessio laudem
sciencia ut vita eorum possideat.
Iudei autem semper ingrati
dei fuerunt et non obedientes
laudatores sanctorum et non imi
tatores. Auditores legis et non
factores, sed destructores, iniquitatis
Rom. 2 spiritum vitant et veniebant. Glori
antes in lege et per prevaricationem
legis deum deum inhonoratis. Ad
hoc et illud ewangelii, quia
nichil de actione dei interrogant
quod credant. Sed quid credunt?
Sed hoc quod faciendo vitam eternam
possideat. Quia autem spes salutis
apud iudeos in operibus erat
non in fide, sicut dicit Apostolus
Rom. 9 de illis gentibus. Gentes
que non sectabantur iusticiam legis
iusticiam pervenerunt, quia non
ex operibus sed ex fide. Israel autem
sectando iusticiam in lege iusticie
non pervenit, quia non ex fide sed
ex operibus. Prima autem iusti
cia est cognoscere deum, primum

et opera eius. Promissa autem est
facere opera bona, sicut et deus
tunc dixisset quibusdam de iudeis
Joh. 6 Operamini cibum qui non perit
sed qui permanet, interrogantibus
eis quid faciemus ut operemur
opus dei. Respondit: Hoc est opus
dei ut credatis in eum quem misit
ille. Illi autem opus dei neglexerunt
sed opus agnicionis dei semper
ad diem contempserunt, et de operibus
iusticie requirebant. Propterea agnicionem
dei perdiderunt et opera iusticie
numquam impleverunt, quia verum faciendi
iusticie agnicio dei est. Dicit ei
Ihesus. Quid me dicis bonum? nemo
bonus nisi deus. Ideo quia non credebant
bonus tunc esset filius dei deus
tamquam quemadmodum tunc sit ipse filius
dei et ipse deus est quasi filius
dei. Sed tunc sit boni dei filius
et ipse sine dubio bonus est, quia
filius boni. Denique iudeus
plus bonum dei huius cogitacionem
propter nec filium dei nec deum co
gnoscere volebat, hac voce laudem
sibi alios repellit, quia non quasi
deum bonum sed quasi hominem bonum
dicebat eum. Quando dixisse si ille
quasi bonum deum bonum eum dixisset.
Sed de futuro ad iudeos qui unum
volebant et propter filium non cogno
scebant. Nemo erat bonus nisi
unus deus, apud fideles vero
sicut unus deus pater est bonus
Dei et unigenitus deus nichilominus
bonus. Puto autem ut si dixisset ei

Magister bone si te aut iuste
sentire ei rudisset. Quid dicis me
bonum aut sanctum, nemo iustus
nisi unus deus, nec sanctus nisi
solus deus. Quoniam omnibus dicit
qui sibi propter laudem eius in
ceperunt quia non cognoscebant
eum, quia semper repellit laudem.
Consequenter nec pater suscepit
laudem eorum qui non cognoscunt
eum secundum quod est. Nunquam gentes
non colebant eum et ignora
bant secundum quod athenensibus dicit
act. 17 paulus. Perambulans enim simu
lacra vestra inveni aram ignoti
dei, quem ergo vos ignorantes co
litis hunc, ~~quem ergo~~ ego annuncio
vobis. Sed non suscipiebat cul
turam eorum quia non cognoscebant
eum secundum quod ipse cognoscebat.
Sicut autem nec propter laudes
iudeorum suscipiebat, nec pre
dictus genuit quia non cognoscebant
eum secundum quod decebat cognoscere
eos. Sine dubio nec hereticorum
suscepit laudem, ut pater et filius, Mat. 9 et 12
qui nec ipsi cognoscunt quis est
pater, vel quis filius, errantes
de substantia amborum et confundentes
utrumque. Cum qui filium cognoscit
ille et patrem cognoscit. Similiter
laudes eorum non suscepit, con
sequenter nec opera quamvis vide Mat. 28
antur iusta, propterea tunc dixerunt:
Mat. 7 Non in nomine tuo prophetisavimus
et in nomine tuo demonia eiecimus

et multas virtutes fecimus. Sicut est
illius discedite a me nescio qui estis.
Si vis habere vitam serva mandata.
Similiter sapienter ait serva. Ille enim
interrogaverat quid boni faciam,
iste contra illi reddit serva, non
dixit disce mandata, quia deus
docuerat eum factor nature ra
tionalis, sed serva quia non servabat;
nam dominus admonet servare
ostendit non servasse. Nam non ille
est bonus qui interrogat de bono
sed qui facit quod bonum est. Non
occides in persona qua loquitur
unusquisque illius quemcumque fuit, quemcumque
enim loquitur per se [illegible] iudeo
quamquam sciebat quasi deus, factum
ipsorum [illegible] facere anticipans
eadem ipsa premonet eos et
dicit: Si vis autem vitam non
occides. Sed occiderunt eum et discipulos
eius. Nec adulterabis sed adul
terati sunt recedentes a deo suo.
Non furtum facies. Sed fecerunt
furtum fidem [illegible] ipsius ex
operibus eius et dicentes hunc non
eicere demonia nisi in belzebub
principe demoniorum, ne populus
illud crederet. Postremum furati
sunt veritatem resurrectionis eius
de toto mundo, quantum ad se, dona
tes pecuniam multam militibus
ut dicerent quia nobis dormientibus
nocte venerunt discipuli eius et
furati sunt corpus eius. Non falsum
testimonium dicas. Sed dixerunt
Joh. 1 contra sepulturas hunc [illegible]

Quod est deinde falsum testimonium
Marc. 14 protulerant dicentes Nos enim audivimus
eum dicentem Quia ego dissolvam
templum hoc manu factum et in triduum
illud reedificabo Similiter in Stephano
Act. 6 dixerunt Honora patrem tuum et
matrem tuam Sed non honoraverunt
neque patrem suum deum qui fecerat
et creaverat eos neque matrem suam
ecclesiam patriarcharum et prophetarum
celestem Jerusalem quam geminam vipere
tarum ruperunt eos et occiderunt
alieno Et diliges proximum tuum sicut
te ipsum Sed non dilexerunt ipsum
factum sibi proximum Propterea queritur
tamen Cum igitur ad ipsum percipiendum
Exo. 20 seu hoc tu precepit servare ut precepta
Mat. 7 percipiunt illi autem non servaverunt
in vita i. in cognitionem dei patris
et filii etc. Et reddidit hec omnia
Gen. 12 suavi amicicie mee Nativi
tas videlicet ipsi fuit tempore ab
rahe scilicet ad exitum eius ex
egypto Dum enim quasi in pannis fuit
populus ille sicut apud Ezechie
lem prophetam testatur dominus dicens
Eze. 16 ad eundem In qua die nata non
est precisus umbilicus tuus et non
colligaverunt mamillas tuas
et in aqua non es lota in salutem
neque sale aspersa es neque sale
saliita es neque pannis involuta
nec pepercit oculus eius meus
ut faceret tibi unum de
omnibus istis ut pareret aliquis
super te et proiecta es i. facie
templi in pravitate anime tue
in qua die nata es et fusum ad
te et vidi te conculcari in sanguine
tuo et dixi de sanguine tuo vive viii.
et multiplicare Quasi germen agri
dedi te et multiplicata es et
magnificata et intrasti civitates
civitatum Iuventus autem eius fuit
a tempore Moysi scilicet ad reges Viri
litas autem eius a tempore regum scilicet
ad transmigracionem Babilonis Se
nectus a transmigracione scilicet ad
Christum qui et mortuus est populus ille
propter suam iniquitatem Verum de istis
etatibus suis contra prophetam
Ps. 70 testatur populus iste dicens Domine
memorabor iusticie tue solius
que docuisti me a iuventute
mea i. tempore Moysi qui et legem
ad erudicionem suam accepit et
scilicet nunc pronunciabo mirabilia
tua tempore nempe regum et scilicet
in senecta et senium deus ne de
relinquas me donec annunciem
brachium tuum generacioni omni que
ventura est quod factum est in tempore
Christi qui digni fuerunt credere
in ipsum brachium dei annuncia
verunt enim generacioni gentium
quomodo crederet in Christum quod eo
genere populo illi indigno dedit
rursum quia credere quod nunquam
credebat sed ante oculos suos eo
videbat Hec omnia suavi
amicicie mee quod non erat
verum Nam et populus cecidit
et eo ydolis adherens est
et fornicatus est sicut superiorem
commisit Sicut et dominus dicit

Mat. 17 de illis. Cuncta vero tu fecisti man
datum dei propter tradicionem vestram
et falsa testimonia interfectoribus
prophetarum dixit maxime apud
moysen rege dicens de persona
Ysa. 1 et principes vestros sodomitas
appellat et populos israel gomor
Ysa. 6 reos dicens sabbathum vidisse se
Exo. 33 testificat tu dicat deus nemo
videbit faciem meam et vivet
propter quod et sarratus est sarra lignea
Ergo omnia illa spiritualiter convinces
prius obmittes corporaliter arguit
velle ipsum indeptum unde michi
karum imitari fuisse. Dicit ei ihesus
adhuc unum tibi restat. Vade
et vende omnia tua que habes
et da pauperibus et habebis the
saurum in celo et veni sequere
me. Et si dicat ego quidem
quod mentitus es et iterum accipe
bit quasi vera. Et ergo omnia
ista servasti a iuventute tua et
fias perfectus vade et vende omnia
que habes et da pauperibus
et habebis thezaurum in celis et
veni sequere me. Que sunt que
possideat populus iudeorum puto
c. 14 quod illa que dicit lucas hoc modo
ad horam cene misit in vitatos
vocare. Illi autem excusaverunt
et unus dixit villam emi et
vado videre eam. Et alius iuga
boum emi quinque et vado pro
bare ea. Alius autem uxorem
duxi et non possum venire. Que (?)

omnia aut preciosa spiritualiter sentire
in ipso loco. Hec autem est divisio
tum omnia quibus tamen illi
putantur iudei non venisse ad nupti
as corporis tamen carnalibus et terrenis
intelliguntur populus recessisse quo
rum differentia in hoc est quod illi
iudei putantur non venisse ad nuptias
quia amore carnalium rerum et ter
renorum occupati nec prophetas
nec opera dei consideraverunt neque
prophetia non cognoverunt eum filium
dei nec venerunt ad eum. Hic
autem populus ille iudeorum demonst
rat qui vel prophetas vel prophetis
vel doctrinis eius cognoverunt
filium dei et conceperunt lucrorum
carnalium vel honorum que cognos
cebantur corporaliter carnali, populus autem
veritatem recesserunt a nobis non agno
verunt divinitatem eius sed non susti
nebant verum iusticiam eius. Que
sunt ergo bona iudeorum populi que
vende et dare pauperibus mandatur.
Primum quod agnitio dei unius
lex templum sabbatum levitica et
vel divisa genera sacrificiorum quibus
omnibus carnaliter utens populus
ille quasi possessiones fructiferas
possidebat quecumque ad estima
cionem quidem iudeorum magna
videbantur et multa quidem autem
ad comparationem pauca et nimis
exigua. Que omnia mandatur
gentibus dare spiritualiter pauperibus
et nichil horum habentibus neque populus
ille iudeorum fiat dives de hoc eum

ipso mikorum / Dimitte et corpus
meum et de ipso gentium paupere
et dilata dicit Maria in cantico
Luc. 1. pauperes implevit bonis et
divites dimisit inanes Hoc
ergo dicit dominus ad ipsum audientem
si vadens eris quia melius est unum
dei cognitionem dei vende ergo
et vade ea gentibus pauperibus
et non habentibus unum deum agnoscere
Tu autem ascende ad naves et
sequere etiam me / ut cognoscas
Joh. 17. quia hec est vita eterna cognoscere
non solum deum sed etiam Ihesum Christum quem
misit ipse / possides templum trade
id gentibus pauperibus et non
habentibus templum dei et in primis
venientibus ad cognitionem / et
tum sequere me ut et ipse templum
dei edificare efficiaris Nam
imperfectum mapicum est hic
templum dei / perfectorum est templum
dei esse Possides legem trade
eam gentibus pauperibus et non ha
bentibus legem / Tu autem tum
1. Tim. 1. sequere me et eris in terra viventes
quia lex non est posita iustis sed impiis
et peccatoribus Terra autem perfectorum
est primum / possides legis diversa
mandata / ut puta Audi israel deus
tuus unus est Trade ea gentibus
pauperibus non habentibus unum deum
habes non faciens ydolum tradens
pauperibus gentibus pignora
ydola multa colentibus Tu autem
sequere me ut habeas vitam
eternam Hec est autem vita eterna

ut credant unum deum et Ihesum Christum
quem misit habes Non occides / trade
hoc gentibus homicidia multa facientibus
Mat. 5. tu autem sequere me / ut non irascaris
habes / non adulterabis / trade
hoc gentibus castimus ut discant
non adulterari Tu autem sequere
me ut non concupiscas / habes non
periurabis / trade hoc gentibus / ut
discant non periurare / tu autem sequere
me ut non iures / habes oculum pro
oculo dentem pro dente / trade hoc gentibus
ut discat nichil mali patiatur
nichil inferat mali / tu autem sequere
me ut etiam inimicos diligas Omnia
hec omnia pauperes debet habere
ut consolentur vitam eorum in spiritu
Impietatem sunt omnia illa non perfecta
Si ergo hec omnia tradideris
pauperibus gentibus / et secutus me
fueris pro hec maiora / que dixi
manifestum est / quia omnia illa
a iuventute servasti / et perficies
in senectute tua que in iuventute
etiam custodisti Si autem post
maiora me sequi volueris ma
nifestum est quia omnia illa non
solum a iuventute tua non custo
disti / sed nec modo etiam in senectute
tua consummas Non autem perficeri
ut sterilis eius senectus tua
fecunda est inimicus Hoc est possibile
ut non crescat in ipso homo qui
cepit in ipsi homo nam non stat
sibi in statu suo priori sed necesse
est / ut operatum ipse crescat
ad melius Ille autem hoc audiens
tristis abiit erat enim habens

propter duas causas ipsi iudayci ab eo recessit

uitas possessiones. Nam vere propter
duas causas iudayci plus recessit
ab eo. Aut propter peccata sua, quia nimis
preuaricauerat mandata dei sicut dominus
ad Nicodemum loquens testatur dicens
Jo. 3 Qui autem non credit in filium dei
iam iudicatus est. Hoc est autem
iudicium quia lux venit in mundum
et homines magis amauerunt te-
nebras, erant enim opera eorum
mala. Omnis enim qui male agit
non venit ad lucem ne manifesten-
tur opera eius. Aut propter lucra
carnalia que conferebat eis con-
suetudines legis sicut ostendit
Luc. 14 parabola in qua se inuitati ex-
cusauerunt per villam propter boues
et propter lucra carnalia. Nam sacer-
dotes qui non venerunt ad Christum
ne sacrificiorum lucra amitterent
plus autem quam per sacrificium ut putabant
delectabantur peccata eorum. Spiritualis autem
emendatio fiat in eo qui per spiritum
compunctione animarum venia consequitur
peccatorum. Quantum enim dolet de
occasione animarum tantum et emendatur
Ps. 70 propterea dicit psalmista Quia si voluisses sa-
crificium dedissem utique holocaustis
non delectaberis. Sacrificium deo
spiritus contribulatus cor contritum
et humiliatum deus non despicias
Quanto autem iudayci plus tristes
abiit ab eo intelligit qui conside-
rat que est leticia spiritualis
leticia enim cordis est bona
conscientiam habere ad deum spiritualiter
esse gaudentem qui intelligens
Christum per opera eius filium dei

esse propter peccata sua aut propter lucra
carnalia legis contemptus Christum ma-
luit esse in corporalibus possessionibus
legis quam in gratia Christi. Ideo abeunte
illo dominus dixit. Quam difficile di- Euangelium Marci
uites intrant in regnum celorum facilius est
camelum per foramen acus transire
quam diuitem intrare in regnum ce-
lorum. Camelus spiritualiter gentes que
tortuose erant animo in transeundo per
angustum ostium regni celestis quam
iudei qui diuites videbantur. Diuites
autem erant iudei in lege in prophetis
ceterisque preceptis scripturarum, diuites
in templo in sacerdotibus in leuitis in
sacrificiis ceterisque dispensationibus ad reli-
gionem pertinentibus, que omnia
illos edificauerunt in sanctitate sed in-
flauerunt superbia apud se quando
delectabantur hinc diuites coram aliis
volebant apparere dei cultores. Gen-
tiles autem sicut assimilate sunt tortuosis
camelis in quibus gibbus erat ydo-
latrie in porum qui cognicio dei
contra est animarum. Unde et homines
quando acceperunt fidem dei contri-
cati sunt anima autem qui fidem
dei non habet in natura prima facta sunt
Or et ydolatria que videtur contra
eorum .i. religio portum est depressio
animarum. Nam sicut pondus infacia
operum maior infacia est consi-
derum. Or pondus peccata manus est
spiritum ydola adorare. Sicut enim gi-
bbus cameli qui videtur esse contra
sublimitatem corporis eius ipsamque
depressio eius est, et deformitas

Ideo nec collum sursum erigere gibbo
pressus valet. Sic et prelatura
quorundam que videtur illis magna
religiositas et erectio animi ipso-
rum magis est iniquitas et inclinacio
et depressio animarum illorum. Ideo
nec caput animi ipsorum sursum
erigere possunt ad celum et ad noticiam
dei propter terrene depressis prelatura
sua. Et quemadmodum si super caput
omnium iumentorum non stat sarcina
nisi forte fuerit super ipsum colliga-
ta. Super camelum autem etiam
sine colligacione repausat
ipse gibbus sarcinam tenet in se
aptus est enim ad pondera baiu-
landa. Ita intelligere quid peccatoribus
non deum cognoscentibus. Omnes enim
peccatores iumenta dicuntur sicut dictum
ps. 37 est Homines et iumenta salvabis
Domine. Non stat sarcina peccatorum
in corde ipsorum nisi cum magna virtu-
te et violencia dyabolus teneret in
corde ipsorum alligatas cum delecta-
cionibus. Ipsa enim cognicio dei potu-
it ad se pondera peccatorum nisi
inhereat eo quo dyabolus sunt alliga-
ta. In gibbum autem sine labore tenet
dyabolus peccata, quia non est cognicio dei
que portat pondera peccatorum
sed prelatura ipsa quasi gibbus reti-
net in se diversa peccata apta est
enim ad cumulanda pondera peccatorum. ps. 130
Quod enim sicut quorundam prelatura sua
neque videre neque audire neque
intelligere quia agitur neque nasci- 2. cor. 12
neque vindicare posse. Nos solum
non se abstinet sed cottidie magis

addunt peccata. Gravant. Ait Salomon de
mundo omnia animalia quamvis terram aspi-
ciunt semper tamen cum voluerint tolle-
re possunt collum sursum ad celum. Sed
illud camelus gibbo depressus
non potest. Sic omnes peccatores libere
quod sub terrena adeunt, tamen qui
voluerint possunt se convertere ad
celestem iusticiam. Quorundam autem
nullomodo possunt se applicare et ad divina
convertere prelatura sua cum curvati
et concitati. Ideo sicut camelus
neque deorsum recto collo aspicere
potest sicut cetera animalia, neque sursum
sicut homo, sed inter sursum et deor-
sum caput eius pendet in medio.
Ita et gentiles neque animalibus
assimilantur ad plenum, neque hominibus
fideles sunt propter humanum et racionalem
intellectum suum hominibus non sunt
similes, quia numquam celestia sed terrena
spectantur. Deinde sicut omnia
animalia equalia habent crura
corpori suo quedam enim sunt alciores
corpore unicuique animalis pene
altitudinem et pedes eorum habent
modice ampliorem, camelus autem alcio-
res habet pedes quam corpus. Homo
autem equales habet pedes corpori
suo. Sic omnes viri iusti secundum
quod sunt tales sunt propter cogitacio-
nes actus pedes autem sunt propter
quibus de terra surgunt ad celum. Unde
et ipse dicebat Domine non est
exaltatum cor meum neque elati
sunt oculi mei neque ambulavi
in magnis. Item Apostolus: Ne quis
me existimet super
id quod videt in me aut audit ex me

me/ pectore aute maiora ppo
nit q(uam) sit/ et spirita et suos
cogitatus et actus suos meliores
faciunt q(uam) sint vitiis/ ut sp
maiores videat(ur) esse qua sit
capaces aute gentiles · qui sup
istam caccacam qua habent
omnes homines pectoris et medra
les/ etiam ad secreta celestia
contenderunt spiritus suos et cogi
tatus et actus volebant se duc(er)e
quos supat eor(um) humana na(tura) Ad
huc et alia racione gentes
assimilat(ur) camelo Camel(us) nec ad
plenum camelus in mundus est nec
ad plenum mundus Mundus quidem
est q(uia) rodat et ruminat in
mundus est q(uia) non h(abe)t duas vn
gulas fissas Sic et gentes varie
fuit nec ad plenum mund(us) Mundi
quidem fuerat q(uia) attrahebat que
dei erant ı ruminabat et consi
derat(ur) racionabilit(er) pene sedm
deum Sed consilium que pes
est non habuerat diuisa in duo
in sedm et in opera sed in opera
tu Et sicut cameli pes am
bulans non dissipat terram s(ed) cu(m)
sit mollis concordat ei et co
plecti(tur) eam Sic et consilio
gentium quamuis esset bonum non
erat dissipans terram ı naturam
carnalem Sed conueniens erat nature
carnali/ et sedm voluptatem
ipsius erat/ Vt aute sciat maius
quod dicitur acceptus exemplum quod
apud Iob dicitur de intelligibili
838 equo et bellatore hoc modo

In vacadra mei demollia(tur) terra
Camela ergo intelligibilis et bella
tor equus est corpus ipsum in se spec
tans sessorem Hunc corpus bonum
et spiritale consummatum agit
nature sue nascens carnali meo
q(uia) displicet ei malis malivolentia
carnis et adversans ei in destructionem
carnis sue agit quod agit et dissi
pat carnem suam Nam si quis
virtutes spirituales consequitur morti
ficat membra sua quanto magis
et dissipat ı demollit(ur) terram
Gentiles aute et si bona opera   Gentiles ppt ta(men) bonum faciebant
faciebant/ tamen ppt deum faciebant
sed aut/ ppt estimacionem humanam
aut ppt futuram nomis memoriam
aut ppt hoc solum q(uia) bonum sciebant bonum
est ipsa ea seruanda eorum non dissipat
nam carnalem/ q(uia) hoc ipsum bonum
ppt q(uo)d bonum aliqui fit et non ppt
deum sedm carnem est/ et sedm
voluptatem nature carnalis/ et non
est contrarium nature carnali/ ppt
q(uo)d non dissipat terram Acutus aut
est verbum dei quod est ipse filius
dei/ cuius forma pes est spiritalis atque
acuta spiritalis sedm eam dominus   Acus q(ui) sit
ipsius/ acuta aute sedm eam incar
nacionis eius/ tota recta et nullam
habens deflexione aut scrupu
lum p(er) cuius volumus passionis
ppter eam ingressus sunt in veritate(m)
nam cum volueritam solus consumpsit ppt
aliquos aquos consuta est in mortali
tunica que olim consumpta erat

supra Adam / ipsa autem est caritas
que spiritum consuit carnem utrumque
se separare non poterant. hec caritas
iudaicum populum iunxit simul et gentium
eph. 2 sicut dicit Apostolus: ipse est pax no-
stra qui fecit utraque unum / hec
est caritas que disruptam amiciciam
angelorum et hominum copulavit
hec est caritas que cogit et
tussit et aliud non facit. Et ut
quid difficile iudaico populo in-
trat in regnum celorum. Primo quod
diximus quia carnales erant. quia
lex carnalia hec terrena et presentia
Christus et spiritualia et futura promittit
Apud carnales autem homines
spiritualia promittuntur futura et car-
nalia spiritualibus et non solum sac-
erdotium quod erat carnale sed
omnis promissio legis corporalis
sed omnis promissio legis corporalis
erat et terrena. Sicut enim diximus
non possumus suadere divinitatem ex
tempore aperte. dicit enim nobis
Si noluisset deus homines hec
divinitas non creasset eos in mundo
quo difficile erat populo iudaico
divini sed non homines persuadere
ut relinqueret divinitatem legis et
tantus iudaici cultus quas a deo
susceperat. dicebat enim Si noluis-
set deus legem concipi et repleri
non omnia illa cum tanta ratione et
diligentia tradidisset / populum autem
gentium id est camelum facile erat
per foramen acus transire id est pagan-
mat. 1 orum ostium dico quod scriptum est Et

tendere in terram per angustum ostium
quare quia omnis cultura vana
et irrationabilis homines racionabi-
les non erat magni laboris
ad cultum dei unius convertere. Si igi-
tur eis tanto labore ab irrationabi-
libus deorum suorum involvuntur
culturis quanto magis inde diffi-
cilius evelluntur a rationabilibus
dei cultum. Ideo dixit facilius
est camelum per foramen acus transire
quam divitem in regnum celorum intr-
are. audientes autem discipuli eius dicebant
Et quis potest salvus fieri. Videt
apud homines hoc impossibile est
apud autem deum omnia possibilia sunt
Et hic quantum ad homines est incre-
dibile et impossibile fuit populum
iudeorum posse salvari qui tantas
prophetas post tot peccata acceptum
per tantas prophetas per tot prophetarum
occasiones / remissione etiam ipsum
deum celi et terre quantum ad se cum
derunt. Quia apud deum possibile fuit
est. Cum autem possibile fuit deo
salvare iudaicum populum nec tamen di-
vinitas in lege possibile credentium
iudeorum multitudo testatur sive propter
ipsum sive propter apostolos eius ut boni
tatis illius inestimabile pelagus
humana estimatio non apprehenderet.
Quia certa invicte. Tamen quod dicit
deus apud homines impossibile est
quantum ad humanam naturam. apud deum autem
possibile. Ecce scripta ornatur pecca-
tum de divite populo et hoc persona

diffitiale credebant iudeorum et cla
mabit quasi testis potentie dei
factis et confirmatis opere promissis
Dicit Ecce nos reliquimus omnia
et secuti sumus te quid ergo
erit nobis Cum autem ipse petrus
et omnes apostoli et ceteri crederent
iudeorum contra possibilitatem humanam
per dei potentiam crediderunt in
christum ipse testatur dicens ad petrum
Mat. 16 Beatus es symon bariona quia
caro et sanguis non revelavit
tibi sed pater meus qui in celis
est Sermo iste convenit ad
omnes et singulis ceterum tamen di
catur Cum beatus es tu quia non
revelavit caro et sanguis
tibi sed pater meus qui in celis
est Ihesus autem dixit eis Amen
dico vobis quod vos qui secuti estis
me in regeneratione cum sederit
filius hominis in sede maiestatis
sue sedebitis super sedes iudican
tes xii tribus israel Dicit dns
[illegible] autem erat ut iudice
iudicii viderunt iudei dominum non
te cognoverunt filium dei in corpore
constitutum Unus enim homo
videre putat thezaurum intra
absconditum solem in nube
velatum Unus suspicabatur
stellam matutinam nasci super
terram Unus putat mulierem
que clausit paradisum iterum
intrare in eum ut ipsa fieret
prima porta paradisi ut pillaz
super paceret per quam tenebre
intraverunt Ergo in iuncaz

tuaz non nos impulit cogitatio cor
dis sed decepit consideratio carnis
Nos videbitis eis Et nos homines
sumus sicut et vos carnem similem
habetis eandem quam carnis nam
et in uno vivimus mundo hospi
tationibus mundialem spiritum pecu
tantes ipsius peccatoribus dei ad
iuti in hoc etiam vos meliores nos
nos fuistis qui nos sumus homines
peccatores et rustici et obstinati in
lege Vos autem sacerdotes et scribe
et principes populi nos autem illum
cognoscere potuimus homines peccatores
et rustici et vos cum cognoscere
non potuistis sacerdotes et scribe qui
habetis scripturas pacis veris
lampades sumite Nos aliquam
mirabilia eius videremus intelle
ximus enim Vos autem vel perfectionem
tantam constitutam intelligere non po
teratis Et non potuit fieri ut
pene tota gens cognosceret que
dudum congregaverunt Esto quod
ei non credidistis nescientes eum filium
dei qua causa interfecistis eum
nullam culpam invenientes in
eo Sed in nobis bona voluntas
facta est quasi lucerna rusticitatis
nostre In vobis autem malitia scientia
est quasi caligo sacerdotum Ad
huc autem audite et subtiliorem
introducite sensum et suam alterius
sapientis intellectum vide ne forte refer
re Respondit eis qui sicut iudeorum
plus in xii tribus sunt divisi
Dicit et divisi plus clamatis

Divisus in duodecim tribus secundum
quasdam proprietates animarum et diversi-
tates cordium quas solus deus
cognoscit et distinguit. Puta utrum de
tribu sint de tribu Ruben quidam
autem de tribu Symeon Levi vel
Iuda. Puto enim quod omnes sancti
Mat. 27 quinque virgines prudentes esse di-
cuntur quamvis sint innumerabiles
propter quinque sensus innumerabiles spi-
rituales. Et omnes peccatores quinque
virgines fatue quamvis innumerabiles
sint propter sensus quinque carnales. Et
Apoc. 1 sicut omnes ecclesie Christi septem ecclesie
dicuntur cum multe sint propter septem
dona spiritus. Omnes enim in quibus pre
ceteris virtutibus habundancior est
sapiencie virtus una habetur ecclesia.
Item in quibus preceteris virtutibus ha-
bundancior est intellectus altera
dicitur ecclesia, et sic per singulos spiritus
tractans invenies septem ecclesias si-
militer et propter gracias Christi quas
in persona duodecim virginum exponit
angelus in Pastore. Et contemplare
at illa scriptura omnibus sanctis in-
veniuntur esse duodecim tribus
ut puta omnes autem in quibus
preceteris virtutibus precellit virtus
veritatis una est tribus, nec enim
omnes gracie in omnibus equaliter
sunt sed unaquaque quod amplius precellit
iuxta illud [illegible] in illa. Omnes
autem sancti in quibus habitat Christus
sedes sunt Christi. Et agitur [illegible]
in regeneracione cum sederit filius

hominis in sede maiestatis sue et vos
sedebitis super XII thronos promittit
eis tempus dignitatis future post
ascensionem suam quod omnes
susciperent verbum apostolorum iuste sicut
verbum Christi. Illud enim est tempus regna-
tionis cum homines regnati plenissime
facti sunt consilio hominis filii dei.
Illud est tempus quo Christus sedet in sede
maiestatis sue sicut testatur propheta
Ps. 46 de gentium sede futura. Regnabit deus
super omnes gentes. Deus sedebit
super sedem sanctam suam. Nos putabimus
quod de die iudicii hoc dicat. Contraque
enim credentes Christum iusti susceperunt
sedes sunt maiestatis eius. Et inde
quod non de tempore futuri iudicii dicat sed
de vocatione gentium manifestum
est. Cum dixit: Cum venerit
filius hominis sedens super sedem maie-
statis sue, sed tunc cum sederit in sede
maiestatis. Iusticie maiestatis sue
quo cepit sedere quo gentes
credere ceperunt in eum. Hoc ergo
Christus sedet super sedem maiestatis
sue, quo et apostoli sederunt
super duodecim thronos id est in omnibus
sanctis secundum diversitatem animarum
quas supra tetigimus. Omnis
enim sanctus qui suscipit verbum
Petri thronus fit Petri et Petrus
sedet in eo. Sic et omnium apostolorum
thronus fit qui omnium apostolorum
doctrinam susceperunt. Et tenent in
se secundum acceptacionem de diversis

tribubus israel xii. Et de sessuris
apostolis in sedibus concedat. Ipsa dicens
b.12 Ierusalem que edificatur ut civitas cuius
illuc enim ascenderunt tribus. Quia illic
sederunt sedes. Si ergo Ierusalem que
edificatur ut civitas celestis est, sine
dubio et que ascenderunt illuc tribus do-
mini sunt tribus et sedes qui
sederunt illic apostoli sunt. Apostoli enim
sedes dei sunt. Nemo dicat gloria
est apostolorum ut sermonibus eorum sedeat
in cordibus fidelibus sicut in sermo-
nibus, et in sermonibus eorum vita omnium
constat sicut in sermonibus christi. Si
ergo sedes apostolice christianorum (?)
nus id est in xii partes distincti sunt
secundum differentias carismatum iudicent
duodecim tribus israel id est omnes iudeos.
Quia enim verbum apostolorum quod est in nobis
iudicare iudicii iudeos. Cum autem
verbum apostolorum iudicat iudeos
et ipsi apostoli iudicare eos videntur.
Videndum est si omnes xii et
apostolorum sunt sedes et quare
omnes xii in persona quidem christi
una sedes dicitur. Nam cum vene-
rit filius hominis in sedes
suas et super sedem suam; in apostolorum
autem persona xii thronum esse
dicitur omnis populus xii. Vide
si hec ratione ista solutio quia omnes
apostoli omnia quidem bona habuerunt
non autem ad perfectum omnia sed unus
quisque eorum in aliquo bono perfecta-
tus magis perfectior fuit quam
alter ut puta petrus in fide for-

tior quia ceteri, et sicut solus pe-
trus deseruit (?) quia caritatem differen-
tias novit, ergo petrus recte
sedit in fide. Iohannes requiescit in
innocentia et virtutibus. Cetus
apostolorum ille est thronus in qua ceteris
perfectior fuit. Christus autem omnes virtu-
tes quasi una est sedes quia
in omni virtute equaliter ille solus
perfectus est. Nam cum de tribula-
tione in hoc mundo apostolis dicunt
loquitur, prius illud est tertius (?) quod
sequitur hoc modo dicens: Et omnis
qui reliquerit hec et hec centuplum
accipiet et vitam eternam possidebit,
bit id est non solum vos sed et omnes
qui secuti fuerint me sicut vos.
Si ergo omnes in hoc seculo centuplum
accipiunt sine dubio et apostolorum
etiam in hoc seculo merces futura
promittebatur. Et omnis qui reli-
querit domum vel fratres etc. Cum
petro interrogante ex persona aposto-
lorum quod fidelium iudeorum quasi
porro cum christus ita promisit
non soli petro sed apostolis omnibus
ne forte per modum cogitetes homines
hoc sibi negaret christi promissa
utilitas super addidit dicens: Et
omnis qui reliquerit id est sive
iudeus sive gentilis. Et in aliis
quidem evangeliis secundum alium expo-
sitionis intellectum. Hic autem secundum
quod adolescenti illum proposuit
in ministerio iudaici populi esse et

et ipsum petri interrogatem in
ministerio credentium plurimum interpreta
tio huius loci convenit talis / ut
de gentibus relinquentibus omnia
que gentilium sunt et ad fidem
christi convenientibus omnia ista tradidit
i. ut omnis non solum iudeus sed et
gentilis qui reliquerit patrem suum
deum et matrem suam ignorantiam
per quam assidue diis consevit
maledicti erroris generat filios
aut sorores aut fratres id est cives
erroris sectatorum. Aut si reliquerit
ille qui fuit sacerdos prelatus
coniugem suam per quam cottidie
generabit filios et filias ecclesie
post tunc matre eorum relinquens
aut si aliquam possessionem magis
relinquens ipsam professionem credam
agrum fructiferum credat in christum
aut dignitatem secularem quasi
domum optime sic obumbratam
desperat propter fidem. Et secundum
traditionem simpliciorem convenit intel
lectum ut unusquisque intellexerit
quoniamque filium dei christum non propter
affectum parentum suorum aut fratrum
aut filiorum aut possessionum re
linquat christus manens in perfidia
sua priori / sed propter fidem christi des
pliceat omnia illa et sequatur
christum. Et videamus qui reliquerit
omnia centuplum in hoc seculo quo
recipere potest. Hec autem difficultas
contingit quia in hoc seculo recepturus dicitur

Luc. 18. Marc. 10.

Aliter ceterum. Alioquin in illo seculo
non est difficile. Ergo sana debetur
secundum ita nos convenit intelligere
quod dicitur Centuplum accipiet non
ut ipsam rem quam dimittit centu
plum accipiet nec enim possibile est
quia patrem aut matrem relinquens
centuplo patres et matres recipi
at / sed ita tamen gratiam tantam
gratiam [illegible] mirificet tantam
consequetur / ut centuplum valeat
illi quam res fuit quam dimisit.
Ecce qui relinquit patrem et ele
git sibi patrem deum / nonne ei
centuplum constat quam pater
carnalis / ut illi obsequatur
diebus ac noctibus illius faciat
voluptatem / illius oportet here
ditatem qui propter quam fratres suas
transierit suis iniquis / moritur nec
relinquit filios orphanos.
Deus et filii quasi perfecti viri pos
sidebunt divitias eius / et pater
super illos sic tutatur sicut protegit
quasi semper infantes. Quasi
matrem relinquit ut diligat matrem
magis ecclesiam. Nonne ei plus est
centuplum quam mater carnalis
illa cum carne peperit carnaliter
hec autem animam eius regenerabit
eternaliter. Carnalis caro est et
mater carnalis / tamen cum mortua
fuerit caro perit generatio car
nis eius et solvitur generationis
affectum. Ecce illa cum nec ille illi

filius nec illa illi mater quia
ma nec generat nec generatur et nullum
cognoscit virum nisi eum voluptate
errata est nullam cognoscit mulierem
nisi ecclesiam que illam regenerauit Cor 4
in fide que dedit ei mandata diuina
ex duobus testamentis quasi ex tam
salutare dulcissimi lactis ex
duabus mamillis que ille de aqua
et spiritu traxit munitum immortale
que ad perfectum senectutis addu
cit aut dignum fecerit pietas sui
patrem possidet. Qui reliquerit
fratrem ut habeat proprium fratrem. Nec
est melior opera contra fratres
qui fratribus suis non inuident
qui super hereditate non certat qui
propter lucrum non rumpit fraternitatis
affectum qui non solum omnia sua
bona sed ipsum dare paratus est
qui cui verum dederit nil ei mi
nuitur. Nam humana pietas semper
parua est et quantum sibi bona habuerit
nichil se putat habere. Illa autem
pietas sola est que omnium desideri Luc 17
saciat et adhuc superhabundat. Qui
reliquerit sorores statim cum susce
perit gratiam dei quasi carissime so
rores. Non cum vlla sorore sic
dulciter complectitur sororem suam quo
gratiam dei complectitur animam suam Mat 20 Marc 9
Nam quotiens gratia dei in cordibus
nostris horruit et delectat nos
totiens animas nostras complectitur

et osculari videtur. Si filios de
miserit pro videt illi deus filios
spirituales quos doceat quos
erudiat quibus dicat apostolica
voce. Nam in christo ihesu ego vos
per euangelium genui. Qui autem parentes amor
rem non expectat. Nam filii car
nales si modicum pater eorum
fuerit senex tedium de vita
eius desiderat ipsum mori et si
cito mortuus non fuerit contempnunt
eum quasi delirum. Filii autem
quos pro fecerit fuerit in fide
tanto amplius diligunt quanto
tempus suum. Si dimittit omnes
patriam ab omnibus diligitur et
ab omnibus honoratur et a peccatoribus
autem et timetur. Nam ipse deus
cui se tradidit dat ei gratiam
coram hominibus. Nunc melius est
hec quam vniuersa terra aut
que terra prestat totam gloriam
homini super terram quia est oppo
sititas. Adhuc pro terrena terra
datur illi spiritualis quam iunior
filius et lasciuus suscepit
a patre suo et consumpsit viuendo
luxuriose. i. sapientiam scientiam et
ceteras virtutes in malos vsus
consumpsit quod relinquens secul
taribus mundialibus se tradiderit
deo. Multi enim erunt nouissimi
primi et primi nouissimi. Quia
cum synagoga fuerat vocata
ad salutem sed illam fidelitatis

Condicio filiorum carnalium erga senem patrem eorum

Vicio egrotate in domo patris
sui .i. legis ecclesia surgens de in
firmitate peccatorum suorum tacuit
ad opus vivacius sed languens
et sic successionem gratiam synagoge
percipit. Synagoga autem vi
dens ecclesiam non solum ab infirmi
tate sua sanatam sed etiam accep
to spiritu sancto filiam dei factam
accepisset et ipsa ad opus magis
zelo urgente quam fide sed dicit
Ro 11 apostolus Secundum electionem est salus
gentibus ut illos emuletur Quia
primo loco vocata est secundo credi
ta ecclesia que in 2o loco voca
batur divinitas salutis obtinuit

Pat familias

Simile ¶ apud deum
est regnum celorum
homini patri familias qui exiit
primo mane conducere operarios
in vineam suam Homo pater fami
lias ipse est tam celum et terra
quasi una domus est familia
autem celestium et terrestrium crea
tura qui ergo tristegam domum
edificavit .i. inferos celum et
terram et super terram habitare
creaturas in ipso vero medio
victores ut in medio constituti
non tendamus ad eos descendere
qui sunt in inferno sed ad eos ascen
dere qui sunt in celo Et ne
forte nescias quid debeas fuge
aut quid debeas sequi utrumque
dedit tibi quasi mediator gustu

inter lumen et tenebras habitan
ti noctem de inferno lumen de celo
ne tibi referat de tenebris in
ferorum super tibi conferat de sple
ndore celesti Conduce operarios
in vineam suam Hic est ista vinea
dei hec non homines sicut alibi
homines enim vinee cultores dicuntur
vinea enim iustitia est in qua
Vinea omnis species iustificationis sicut
ponere quasi vites puta quasi
mansuetudo castitas patientia
ceteraque innumerabilia bona que
omnia generaliter iustitie appellantur
Attendamus cum quali studio et
legem vineam colamus Adam
Gen 2 enim positus est in paradiso ut cole
ret et operaretur eam sed quia neglexit
Gen 3 eam proiectus est de ea et nos
positi sumus super colendam iustitiam
si neglexerimus proiciemur absque
sicut illi sunt proiecti de quibus
ps 68 scriptum est Appone iniquitatem
super iniquitatem eorum et non intrent
in iustitiam tuam Ruina precedentium
admonitio debet esse sequentium
Sed autem et nos sequentes vi
deremus in ipsum magis timere
debere illi qui primo ceciderunt
qua nos qui post Sicut enim
mercenarius positus in vinea
si neglexerit eam non solum
mercedem suam perdit sed etiam
deserte vinee exigentur dampna
Sic et nos si neglexerimus iustitiam

Nota condiciones mercenarii
et pensi ea spiritualiter

nobis commissam non solum villam
mercedem habemus sed etiam dis-
sipate vinee dabimus rationem Vinea
enim dei non contra nos est sed in nobis
ipsis plantata est Ideo qui peccatum
facit dissipat in se iusticiam dei
Cum autem bona opera facit colit
eam in se Cultura autem iusti-
cie dei in sensibus tuis generat ve-
ritatem i. Christum Nam qui iusti-
ciam dei facit Christum format
Galat. 4 in se sicut scriptum est Filioli mei
quos iterum parturio donec formetur
Christus in nobis Et qui vineam consi-
gnat alium operandam non tamen propter
illius utilitatem consignat eam
quam propter suam Deus autem iusti-
ciam suam dans in sensibus nostris
non propter suam utilitatem dedit eam
sed propter nostram Non enim deus ne-
cessaria opera hominum habet sed ut
nos operantes eam propter illam Si
ergo ille qui propter utilitatem suam
vineam commisit alium talem
eam querit accipere qualem
illam commisit quanto non a nobis
sit in violata iusticia reliquenda
quam eam in nobis creavit quia
non propter se dedit eam sed propter nostram
salutem Dicitur enim mercenarius
similis conducti Si ergo mercena-
rii sumus cognoscere debemus que
sint opera nostra Mercenarius
enim sine opere esse non potest Offi-
cium nostrum sunt opera iusticie non ut
agros nostros colamus et vineas
non ut divicias acquiramus et congre-
gemus honores Et quamvis hec sine
peccato facere possumus non tamen hec sunt
opera nostra sed dicta nostra Si ergo 2
nos conducit mercenarium ut hec
solum faciat ut manducet Sic
et nos non ideo vocati sumus a Christo
ut hec solum operemur que ad ventrem
pertinent verum sed que ad gloriam dei
Et sicut mercenarius qui hec 3
solum facit que manducat sive tamen
ambulat nemo Sic et nos
sic hec sola faciamus que ad ventrem
pertinet utilitatem sive causa vi-
vimus super terram Et sicut mercena-
rius tota die circa diurnum opus
impendit una autem hora circa
cibum suum Sic et nos omne
tempus vite nostre debemus impendere
circa gloriam dei Modica autem parte
circa usus nostros temporales Et sicut
mercenarius qui a die opus non
fecerit rubescit in vespere in domum
et petere sibi precium Sic tu non
confundis in vespere etatis et stare
ante conspectum dei qui nihil boni
fecisti Exiit primo mane et vocavit
Adam et quicumque cum eo fuerunt
hora tercia Noe et quicumque cum
eo fuerunt hora sexta Abraham
et qui cum eo fuerunt hora nona
Moysen et qui cum eo fuerunt
aut David qui cum eo fuerunt
Ysaiam et ceteros prophetas Hora
undecima gentiles intelligit

quia novissima mundi in margine
nos stamus. Dicit et Iohannes in epistola
sua recitatus dicens filioli iam
novissima hora est. Apostolus autem
i. Ioh. 2 ante dicit iam aliquam partem duo-
Ro. 13 decime hore transisse. Nunc
enim propior est nostra salus
quam cum credidimus. Puta erat
duodecima horarum tempore illo non
erit integra duodecima hora.
Sine dubio modicum restat in
ista hora sumus. Unde per latus quod
tandem instare iam recessit
de mundo et sol radios gratiarum
qui fuerunt in se intelligendo re-
novavit et totam terram ingreditur
iniquitatum vel mendaciorum quia
si lux fuerit operit, nisi quia
post duodecimam horam homo
sinatur, ubique tenebras videns
et dubitans diem transisse. Sicut
enim in vallibus fit obscuritas
die declinante ad occasum. Ita
vero tolles videns obscuratum esse
dubitat quod iam nox est. Sic sunt
in secularibus et laycis ...
incipit per talem obscuritatem peccatorum.
Hic autem qui videns tam sacerdo-
tes positos in summo vertice spiritua-
lium dignitatum quam in medio et
tolles dicatur ipsos apprehendit
iniquitas tenebrosa, quod dubi-
tatur quod finis est mundi. Item exivit
circa horam et vidit alios stantes
ociosos in foro. Videamus qui sunt
ociosi non peccatores, illi enim mor-
tui dicuntur non ociosi. Homo

enim apud deum surdus dicitur qui non
audit que dei sunt sed que dyaboli.
Dicitur cecus dicitur qui non corporaliter
cecus est, sed qui oculos dyaboli videt
non dei. Dicitur qui dyabolo vivit
mortuus est apud deum. Ocius
ergo ociosus qui opus dei non
operatur. Putas qui res alie-
nas tollit non est ociosus sed
mortuus. Si enim aliena cras non
tollis, non quod non peccas tunc
nec iniuria nec iustitia facis, ociosus
es. Vis non esse ociosus, nec aliena
tollas, et de tuis des et operatus
es in vinea domini. In superfluitate
i. thi. 7 vino inebriatus in deliciis es non
es ociosus sed vinee mortuus es.
Sicut apostolus. Si autem nec 2
superate bibis et manducas non
quod peccas quod non male man-
ducas, tamen ociosus es, quod nullam
iciunii operaris vineam. Vis
ergo non esse ociosus, iciunia et
quod manducaturus es dimitte in-
ter impotentibus et tolerabilibus ...
vineam. Item fornicator mortuus
es non ociosus. Si autem tuam
habes uxorem non quod peccas
nec tu castitatis operaris vineam.
Vis non esse ociosus sive uxore
es non quesieris uxorem. Si vidua
es noli transire ad secundas et tertias
nuptias et operata es castitatis
vineam. Si forte dicis sine uxore
esse non possum, unde tibi ut uxo-
rem abeas et castitatis vineam

tola. Abstine te a meretricata, ab
stine te a pigrantia, erubesce facere
que alia non faciunt. Nunc qualibet
occupatione sive horam et tempus
observat homo ante solum templum
cum dies festus est, aut diebus ie
iunii. Sequa ut apostolum amplectans
7·1· preceptum Nolite fraudare invicem
nisi forte ex consensu ut vacetis
oracioni et orationi. Item si in videbis
meliori mortuum es, si vivet in
dies nec cogitandus ociosus es.
Nos autem non in videbis sed cogitandus
meliori benivolentie invicem tolis
In foro. Forum est iste mundus ubi omnia
venalia sunt. Dicit enim Apostolus est
fori ut omnia illuc vendantur et
emantur et ubi se contendunt
venditores et emptores. Dicit et iusto
mundus omnes venditores et emptores
sunt, et invicem sibi fraudem
facientes vitam suam sustentant.
Inter emptores autem et venditores
tres attende tibi divicias et honores
huius seculi. Que et ipsi nichilominus
emunt ut gravius vendant et
omnes quasi eorum in mercatione
eius consistat. Fuge ergo forum
ut neque patiaris fraudem nec
facias. Dicit autem passus fueris
ipsa te res compellet et facere.
Nam si iniuria passus fueris
si nocitum fueris difficile est ut
et tu non alium non noceas. Prima
ergo laus est pavimenti alienum esse

Prima laus pavimenti forum fuge.

a foro, ullam causam habe tecum co
1 Th. 4 Sicut Apostolus: Rogo autem
vos studium habere quieti et silentii
et operari manibus vestris, et nullius
desiderium sit vobis ad eos qui
foris sunt. Dicit enim permanseris
in foro et quod habes perdes. Si autem
in vinea assiduus fueris et quod
non habes acquiris. Item exiit circa
sextam et nonam. Ideo invenit sexta
et nona. In sexta et nona qua
tunc tenuit mundos et frequen
tavit cum hominibus dispone testa
quasi de finito salutis omnium tempore
iam appropinquante. Nam per noe
ad adventum legis deum locutum
fuisse, nisi primum ad Abraham, precepit
circumcisionem adimpleat et Iacob. Deinde
per multum tempus ad Moysen tunc et
legem dedit. Precepit ad ihm
mane. Subiecto autem non post
multo tempore ad Samuel et David
et in singulis quibusque prophetis
ad multos prophetas tum singulis te
stamenta disponens. Dicit enim
quis in itinere constitutus aut in
opere quodam, ante sexta eos
non operatur vergit aut
ambulat. Dicitur ex longinquo
et adhuc super est dies, tunc
ta, ante sexta cum cepit esse
octava aut nona incipit ipsa
... age ut opus suum ut
iter tempore diffinite possit con
cludere. Dicit deus vox ad Abraham

qui fugit (fuit) sexta hora venit ad
homines disponere testamentum
Post Abraham autem usque ad trans-
migracionem frequenter peccatis
ut ad tercium fuit in hunc mundum
et vocaciones gencium diffinito
tempore consumaret quasi vespere ad-
propinquante. Exiit circa undecimam
horam et dixit Quid hic statis
ociosi. Ideo quia usque ociosos vo-
cat non peccatores sive peccatores
Luc. 19 denique considerata similis ille qui ac-
cepit a domino minam / ut quidam
audivit sive nequam / ut quod
missus est in tenebras quia per-
didit minam suam aut quia nichil nichil
est de ea lucratus Sine dubio
quia nil lucratus est de ea. Quoniam
autem peccat perdidit graciam quam
accepit. Sic ergo ille non est in
primus iudice iudicium qui ociosus
stetit in foro / ut villam suam
operatus quod fecit ille iudice
iudicium qui peccaverunt / et animam suam
perdidit. Quid statis ociosi an-
nestus quia qui non operatur in hoc
seculo non manducat in illo / et
qui aliis manducantibus et bibe-
ntibus in hoc seculo aliis ieiuna-
bit ipse recumbit cum Abraham
et manducat de prandio vite
qui autem hic aliis operantibus
stat ociosus aliis recumbentibus in
illo seculo expelletur foras.
Dies enim iste dies operacionis
est / Dies autem ille qui sequitur
dies feriatus est. At illi dixerunt
nemo nos conduxit. Hec est con-
ductio nostra et que conductoris
nostre merces promissio vite eterne
Nemo conduxit quia hec est vita
Jo. 17 eterna ut cognoscant te solum et
verum deum et quem misisti Ihesum
Christum. Nemo conduxit dicens Om-
Mat. 19 nis qui reliquerit domum aut agrum
aut patrem aut matrem aut uxo-
rem aut filios centuplum accipiet
in hoc mundo in futuro vitam eternam
possidebit. Nemo nos conduxit
Luc. 12 et 18 Vendite que habetis et date ele-
mosinas et habebitis thezaurum
in celis. Et nota quod qui aut
prima hora vocati fuit aut tercia
aut sexta aut nona non viderent
quia nemo nos conduxit / Omnes
enim illi conducti fuerunt et habu-
erunt noticiam dei et fuerunt dei
promissa ideo excusabiles viderent
Et nemo conduxit. Et dixit eis
Ite et vos in vineam meam et quod
iustum fuerit dabo vobis. Nota
qui primus aliis receperunt dena-
rium dixit / istos autem omnes sub
incerto pacto i. quod iustum fuerit
Pacem enim dixit quia frequentatur
erat Adam et omnes per in modum
in diluvio fuerunt se pacturi cum
pactum fecit ad eum / ne quis diceret
se ideo neglexisse iusticiam quia
nesciebat que prima fuerat
recepturus. Istis autem non fecit
pactum. Religione autem pro familias

sueuit largitate sua quia tamen
paratus est retribuere quantum mer
cenarii recipere non separabunt
denario eius enim nemo minuitur
qui amplius quia omnis homo
desiderat. Sequitur Cum sero fac
tum esset dicit dominus
vinee procuratori suo voca op
erarios et redde eis mercedem inci
piens a novissimis usque ad
primos. Consideranda quod sero non
alias reddit mercedem. Ergo
adhuc stante seculo isto iudicium
est futurum et unicuique merces
reddenda propter duas rationes iudi
cium in hoc seculo sit. Primo quia illa
ipsi beatitudo ventura ipsa est
merces iustorum ideo non in illo seculo
sit iudicium sed ante illud. Secundo
ante adventum illius diei dei
primum iudicium ut videant
peccatores beatitudinem dei illius dicente
Is. 26 propheta Tollatur impius ne
videat gloriam dei. Dicit procura
tori suo cum procuratores sine
dubio filius dicit spiritui sancto
et si volueris tercio tibi ut
pater filio dicat. Non autem spiritus
sanctus filius sed hic dico quod procurator
dicitur et persimilitas nec eiusdem
substancie potest esse nec una persona
nec equalis dignitas. Si ergo per
similitas alter procurator. per
similitas quod tercio dicat ter
minatas vias. Si autem eiusdem
substancie est et est minor una

faciat substancie. Si non equalis
dignitas ubi est una substancia
incipiens a novissimis usque
ad primos. quare non a primis
usque ad novissimos. sed a pri
novissimis. Attende notabile
est vero omnes qui ante ad
ventum christi fuerunt quamvis ex operibus
suis facti sunt sancti. ge
ntes autem ex gratia christi. Spiritus
liberantur dampnatis quod aliquid
quibus in populo suo honorem
dampnatis. ergo omnibus sanctis
deus dans nunc dedit nisi
audiuntur gentibus ac dans
intendens audituri dicente apostolo 2 co 4.17
Gentes autem super misericordiam
honorare deum autem et prophete
demirandam in incarnationem
nuam suam sed et ibi ubi
1 ad thess 4 ait Apostolus. Et nos qui vivimus
qui remanebimus non preve
niemus eos qui dormierunt
magis omnes simul vero cadere
et vivetis in mutabuntur
propterea mortui resurgent
incorrupti. Sed quia in con
sistendo viventibus una est
ratio hec simul quod ad immor
talitatem mutantur. Quod autem
mortui incorrupti resur
gunt duo sunt opera primum
quia resurgunt. secundo quia
incorrupti resurgunt. ergo
ut ondat deus inestima
bilem potentiam ante quod
difficilius mortuos suscitat

incorruptos pro ea vincetis in multitudine
Unde etiam hoc loco quod sequitur recte
erat, ut primi posteris acciperent
suam mercedem, sed ut ostenderet
Deus inestimabilem misericordiam suam
primi novissimis et indignioribus
reddet mercedem pro ea primus.
Sicut illic potentia in mutacione
bonum conclusit ordinem, ita et
hic nimia misericordia ordinem non
aspexit. Cum autem venissent
qui circa undecimam horam vene-
rant, acceperunt singulos dena-
rios. Venientes autem primi arbi-
trati sunt quod amplius essent accep-
turi. Acceperunt autem et ipsi singu-
los denarios. Non inmerito, nam
et qui in prima parte seculi natus est
et non amplius vixit quam statu- Mat. 3.
tum tempus vite sue. Et quid illi 1 cor. 7. 1.
nocuit si post illum conditum seculi
mundus, et qui circa finem nascitur
non minus vivit nisi quanti dies
numerati sunt eius. Et quid illi prodest
tot per seculum labores, si cito mundus
finitur cum ipse vite sue tempus
compleat autem mundum deserere.
Si in homine est et quod nascitur
prius aut post ea iusta ratione pro
habebit mercedem qui primus
sic voluit. Quidam autem quod post ea
venit ad vitam. Sive autem tu
dei sit potestas quo homine producat
in mundo, nec ille sibi prorem

honore defraudatus qui primus
natus est, nec ille contemptibilior
debet esse qui post ea venit. Cum
si nec prius creasset. Per ceteros
Accipientes autem murmurabant
adversus patremfamilias dicentes
hi novissimi una hora fe-
cerunt et equales nobis illos
fecisti qui portavimus pondus
diei et estus. Scriptum est quod
durior est et illi suum tempus durum
erat non amplius, et isti suum
tempus et non minus, et unicuique
mors sua consummatio temporis
est. Quod dicitur totius diei pondus
portavimus et estus, causa magna
est nobis vite ad sciendum iusti-
ciam agnoscere hoc est finem
mundi, unde et magis nos ille
dicebat: Appropinquavit regnum ce-
lorum. Item Apostolus precepit eis:
figura huius mundi, volo vos sine
sollicitudine esse. Ergo nobis est
vita sua principium esse finem. Nam
quamvis usque ad finem illorum vita
nostra forsitan non extenditur, tamen
quasi attendimus et speramus ad
suspicionem finem consequenter illis
in formacione erat conditione mundi
spacia esse longius. Et quamvis
autem finis mundi in manu dei
esset, tamen quando negligen-
tes eos faciebat circa iusticiam
et resurgente faciebat animas
eorum expectacio seculi longioris

Ideo ergo quamvis non ponitur scilicet
vixerunt, tamen totius seculi gravamina et
impedimenta protulisse videntur. Nec
mundus tunc in iuventute constitutus
omnibus bonis prosperabatur et felix
erat. Nunc autem senescens omnibus mat. xi
adversitatibus premitur et ideo quasi
flebilis non est. Quia ergo qui
tunc fuerunt homines cum maiori
difficultate et labore iustitiam
servaverunt, quia ipsi felicitatibus mundi
aliarum rerum fuit impedimentum est
eius adversitatem faciendam. Nunc
autem homines facilius possunt iustitiam
facere quia ipsa adversitas et angustia
mundialium rerum adiuvat etiam
adversitatis faciendum. Erat facilis
est bonum pauperi et mendicantibus
constituto disciplinam tenere. Diviti
autem et habundanti difficile est.
Sic in illis inter gaudium mundi
difficile fuit tenere iustitiam, nobis
autem inter tribulationes facile. Talis
tunc ergo tunc bonus erat et sanctus
in fide qui poterat evadere iniusticiam.
Et nunc nimium malus est et iniustus
in fide qui se non constringit ad eam.
Ergo pondus quod dicitur corpus iustitie
significat quia grave est bonum terrena
relinquere iustitiam. Estum autem
dicit concupiscentias seculi quas tunc
patiebantur mundi in iuventute
florente. Ergo et sicud ponitur

mundum vixerunt, tamen totius mundi in
pugnationem passi sunt quia totius
vite tempus in iuventute ostenditur.
Aut pondus totius diei dicitur onerosa
legis mandata, ipse que et alibi
dominus hortatur iudeos et dicit Venite
ad me omnes qui laboratis et
onerati estis, et ego vobis reficere
dabo. Estum autem vitetem temptatorem
errorum quam conflabat spiritus mali
qui in eos accumulaciones eos
generunt veritatis a quibus omnibus
gentes liberare potuerunt. Postea creden
tes et repromissionem tenere ad plenum
salvationem. Nam nec legis onera por
taverunt sicut iudei nec seductio
nes passi sunt diversorum errorum
At ille respondens uni eorum dixit
Amice non facio tibi iniuriam
Ergo non dolebat quasi fraudatus
de mercede sua sed quia amplius
quam merebantur acceperunt. Hoc
est enim proprium invidie ut qui alteri
aliquid addicatur. Sic dolet invidus
quod illius sit aliquid sibi ductum
sibi datum. Puta si videat fieri
aliquem diaconum putat se in
vidus pauperem factum sit. Dolet
quasi ipse in simplices factus intelli
gens quia quod bonum gloria nascitur
in invidia non ideo dolet se dives
esse quia desiderat pauper esse. Sic
erunt novissimi primi et primi novi
ssimi. Multi sunt vocati pauci

vero electi Postquam superius de iudeis
et de gentilibus haec dixisset scilicet
qui primi erant novissimi et no-
vissimi primi / sed quia et iudei in primo
loco vocati sunt ante gentes in
fide autem salutati sunt post gen-
tes introduxit parabolam istam
Et ut cognoscamus quia ad mani-
festationem precedentium verbo-
rum hanc parabolam introduxit Ideo
in fine eius ipsam scilicet repetit
quam dixerat supra Aut ideo
primos dicit novissimos futuros et
novissimos primos ut non novissimi
discordes sint quia primi sunt
coequantur Dicit enim [illegible]
volens enim sanctorum vitam vocacionem
ondere et nullam esse differentiam
temporis inter eos causa / Dicit enim
sanctorum minime esse quasi coronam
nichil invenies quod videatur esse
inicium aut finis Et inter sanctos
quantum ad tempus in illo sancto nemo
novissimus dicitur nemo primus Ideo
quibus datum est prius nasci novi-
ssime remunerabuntur Et quia
sed quasi corona omnes equales
qui novissime nati sunt primi
remunerabuntur ut illi illam
gratiam habentes isti hanc consequantur
Cum autem dicit multi vocati pri- Mat. 16
mi vero electi Non ad superio-
res solos pertinet sed ad gentes
cum corporis gentibus qui multi
vocati sunt pauci sunt electi

Et ascendens ihesus Ierosolimam assu-
psit duodecim discipulos secreto et
ait etc. Omnis gloria dei et omnis salus
hominum in christi morte posita est Il-
la enim est res que amplius ad
salutem hominum pertineat quam mors
ipsius Ideo est aliud aliquid propter
quod magis gratias agere debemus
quam propter mortem ipsius Ideo cum plu-
rima verba eum fecisse in via
cum apostolos suos solos tullit
in secreto et illis tamen mortem
suam annunciabat misterium quia semper
preciosiorem thesaurum in melioribus
vasis includimus Multi quod vim
equidem erat cum eo sed propter modi-
citatem fidei sue insipienti tulere
mulieres et si insipide forte in
infirma in secreto Petrus audisset quod
ideo postea ascendisset Ierosolimam ut
inquietaret forte fortem et vin-
tur haberet propter infirmitatem fidei
et mulieres propter mollitiem suam
Nam propter animus mulieris mollis
est et in tali negocio conturbatur
in lacrimis Nos recordamur quod
cum superius de morte christi petrus
audisset dolore commotus non
timuit ipsum dominum increpare
dicens Et tibi erit domine ergo
petrus in morte verbi est
tamquam alterius fidem ponit suscitande
tanto mali dolore Si petrus im-
mobilis pene commota est

quo sufferat impetum tempestatis
Ecce ascendimus Jerosolimam. Ecce con-
stantis sermo est ut memoriam
presentie sue mentibus eorum recondat
tamquam si dicat Ecce nunc iam
tercia vice predico vobis misterium
passionis mee futurum ut aliquando
insideat mentibus vestris frequenter
repetitum. Et quare illis predicat
passionis sue misterium? quia omnis
adversitas que subito evenit cor-
poribus spiritui nimium gravis est. que
vero ante cognoscitur et speratur
contra eam, cum supervenerit com-
portabilis nobis levior invenitur
quam esset ventura si repente
venisset. Ideo ergo nunciat illis
de morte sua futura ut cum dies
ille passionis advenerit non
illos turbet cognoscentes quia
omnino erat futura. Sed cum pre-
moniti fuerunt apostoli de morte
eius futura, tamen cum completum
est scandalizati sunt omnes
et reliquerunt eum. Quanto magis
scandalizati fuerunt si premoniti
non fuissent. Tamen non se prepara-
verunt nec statuerunt in animo
suo ut non [illegible] propone-
rent. Sed cum non se preparassent
non permisissent verba tua petre
dicentes Parati sumus tecum
ad mortem. Sed illa hora fides
eorum defecit et [illegible]
absorbuit timor carnalis

Vel ideo predixit eis futurum ut
absconditum cognoscatur prescientia
eius. Prescientia autem intelligitur
divinitas eius. Consideratio autem
divinitatis eius confortat fidem illorum
in tempore passionis eius et intelligerent
quod prebebat dispensationem voluntarie
aplicat non necessitati. Ecce
ascendimus. Sic si diceret videte
quia voluntarie vado ad mortem
nemo me vocat Herodes nemo me
admonet ullius potestatis preceptum
timeo ullius violentie necessitate
compellor. Cum ego venero tene-
bravium (?) potestas tua videretis me
in cruce pendentemque estimetis
me tamen hominem esse. Nam et si
hominis est posse mori tamen velle
mori potentia divina est. Et quod
putabas abitione declinare sed suum
tamen non potuit. In itinere constitu-
tus hec eadem eis loquitur ad sit
[illegible] verbis. Sed declinat
seorsum abitione forsitan sciens
quod ventura erat mater filiorum
zebedei cum filiis suis ut peterent
ea que petierunt et audierunt
ea que audierunt. Et preparat
ei locum ad eundem ad petendum
et audiendum. forsitan cum et
aplicuerunt ei ubi esset (?) multis
vehementibus occurrerunt. Non enim
incredibile est amplius cum ipso
ambulasse. Sed longo intervallo

delonge amicos sequentes et
longo intervallo separatim
se ambulant. Cristus autem di-
scipulis suis sine dubio. Ego
nulla causa se recessit in fine
illa ad eum dicit sententiam in
veniret. Dicebat eis cogita
tiones eorum que facere reprobabant
et non solum predicabat disci-
pulis suis de passione futura
sua secretam aptans petitione
mulieris loco pro filiis suis dimitti
ondit. Alia: Ecce ascendimus Iero
solimam et filius hominis tradetur
principibus sacerdotum et scribis et
condempnabunt eum morte et
tradent eum gentibus ad illudendum
et crucifigendum. Sed et nunc traditur
et morte dampnatur et traditur
gentibus ad illudendum et crucifigendum.
Cristus enim verbum veritatis
est. Sicud eum tunc tradidit deus
xpus sacerdotibus et scribis ad
manifestandum fidem suam si forte
fideles videntes eum quasi
hominem pati non recedant neque
scandalizentur apud dominum eius.
Ad manifestandum autem perfidiam
iniquorum si intelligentes eum
esse filium dei secundum testimonia
scripturarum non timerent. Sed ausi
sunt eum interficere quasi hominem.
Sic et nunc tradidit deus verbum
veritatis sacerdotibus et scribis id est sa-
pientibus scripturarum ad manifesta-
dam fidem fidelium et perfidiam impe-
ritorum et fidem quidem fidelium ut forte
videntes verbum veritatis annunciatum
opprimi quasi mendacium non re-
dant nec scandalizentur apud
veritatem ipsius ad manifestandam
perfidiam iniquorum si forte intel-
ligentes verbum veritatis esse verum
verbum est veritatis secundum testimonium
scripturarum ausi sunt eum interficere.
Nunc ubi medicans. Cum vero eum
videbis scripturas prophetarum evangeliorum
et apostolorum traditas esse in manus
falsorum sacerdotum et scribarum
non intelligis quia verbum veritatis
traditum est principibus magistris
et scribis. Et sicut tunc sacerdotes
vel ipse Cayphas glacium vel ipse Anna
veritatem contempnaverat xpum
ipsi sacerdotes esse non putaverunt secundum
legem nec solempnia illa lu-
tra pepercerunt. Ita nunc impii sacer-
dotes et scribe veritatis verbum
dignum iudicant interire. Cogi-
tantes quod si verbum veritatis te-
nuerit ipsi sacerdotes esse non
putant nec salutaria lucra per-
cipere. Propterea tradunt eum genti-
bus id est populis in erudiet et in
disciplinatis et barbaris. Tunc
nec cernunt nec audiunt eum dici
eo qui non habet per mores aut
gentiles. Tradunt autem verbum
veritatis per versis operationibus

xpus tradit[ur]
gentibus

x

sius ad deludendum et transfigendum
deludit enim verbum veritatis
qui simulat se segni christum et
disputare de eo sine timore
dei non proposito inveniende veritatis
sed studio/ hec autem modo deludit
verbum veritatis non colit Verum
figunt autem eum et interficiunt/ qui
falsa professione mendacii verbum
veritatis suffocant et occidunt in
se Et sicut tunc sacerdotes illi ullam
talium penitus invenientes in christo
falsum accusationem detulerunt
adversus eum Sic modo ullam
rationem habentes dicere contra verbum
veritatis falsum interpretantur de illo
et falsa proferunt testimonia scrip
turarum adversus verbum veritatis
Sicut tunc falsos testes sub
ornaverunt contra christum Et sicut
tunc sacerdotes christi et scribe cog
noscentes eum quia verum esset christus quasi
hominem illum maleficum genti
bus tradiderunt Gentes autem
non cognoscentes eum christum esse
deluserunt et crucifixerunt quasi
hominem maleficum Sic et modo
sacerdotes et scribe hereticorum
cognoscentes quia verbum est secundum
scripturas quas legunt tradunt
illud sicut diximus simplicibus gentilibus
ad deludendum et transfigendum
simplices autem propter ignorantiam verbum
veritatis deludunt et transfigunt quasi
mendacium Sed ignorantiam eorum pb 97

non eos excusat quia si vellet indi
cio querere invenire potuerat veri
tatem Sicut nec illos excusavit
gentiles quia ipsi si quererent volui
ssent potuerant invenire quia non
erat homo tantum sed et deus qui
sicut tunc per signa virtutum suorum
manifestabatur christus Sic et modo
per signa operationum suarum verbum
veritatis auditur/ christus leprosos
mundavit/ cecos illuminavit surdos
audire faciebat/ mortuos su
scitabat Ita modo qui vult cog
noscere verbum sit verbum veritatis
operum eius signa consideret
Ubi enim est verbum veritatis ubi
tamen atque divinum ibi mundantur ipsi
duo homines a lepra peccati et si
fuit eorum testimonium conversatio
eorum in eius eorum Cum audiunt
verbum veritatis illuminantur ad intel
ligendum divina misteria Aures
eorum interiores aperiuntur ut libe
ter suscipiant diligenda precepta
Quos hodie vides mortuos
in peccatis/ cras resurgunt in prima
vivificati per verbum/ Ubi autem
non veritatis sed mortuorum medicum
predicatur nec eos ante horum fieri
vides sicut de illis testimonium
dat vita eorum Et post tres dies
resurget in alias credendum sibi
tamen tres dies fuerit confirmati
in eis prima dies pro 2a sicut
Sed quod dictum est in prophecia Prima

ciate de die iudicem salutare eius
Tercius est autem aliquis dies de die
nisi unigenitus deus de ingenito
deo. Consequenter et spiritus sanctus
tercia dies est qui his tribus
illuminantur corda credencium in quibus Mat. 8.
tunc istorum stare fuerunt consummate
mens omnium vitalis resurgit
et vivunt operatur / sed nec surgit
nisi qui ieiunantes a malo et fle
tes sunt propter eum et desiderat
resurrectionem eius vide in anima
sua sicud apostoli ieiunantes et
flentes erant duos dies usque
ad diem resurrectionis eius. Dicitur
accessisse ad eum mater filiorum Ze
bedei hec est maria Salome
Mar. 16. tunc apud evangelistam alterum ponitur
nomine vere pacifica que filios
Mar. 10. genuit pacis Competenter enim ista qui
manifeste ipsos fratres composuit
accessisse intelligere possimus qui
a filiis suis erat premissa Verba
computibus Christi secundum mortem quibus
non quasi ad mulierem ipsam
petentem sed quasi per filios ipsam Christus
remitteret reddidit. Restat quid
petiit. Estimo enim quod hii fratres
cum audissent dominum de passione
et resurrectione sua prophetatem
reperiunt dicentem nunc se eum essent
fideles Ecce rex celestis descen
dit ad regna tartarea / ut re
gem eorum mortem destruat / ipsam
ante mortem domini sua potencia
calcat Et sic vinclo tenebrarum

solutas animas captivas ad sua
regna perducat nec in invisibilis
milicia demonum resistere potuit
quem enim Christum cum in corpore co
stitutum timuerunt dicentes Quid
nobis et tibi Ihesu fili dei excelsi
venisti ante tempus torquere nos
Quo modo dicitur ipsum dominum contra
se descendentem potuerunt sustinere
Ecce ergo post tres dies mortis
sue redibit / abinsperes quasi
victor de bello Nam cum fuerit
victoria consummata quid aliud
restat nisi ut eius regni gloria
subsequatur. Ergo quid faciemus
sed quo possimus regni eius ec
principes Primo quod in videmus no
est / qui cum seipsum donavit verbis
quo regni sui societate non domina
bit / petentes negligencia reprehe
ditur. Ubi iam datum non dubitatur
Si nos rogaremus magis forsitan
ceterorum fratrum corda contristaremus
et deum nobis de nobis pro vobis volumus
ut omnes scandalum pateremur
Nam et si scit sunt in honores
sunt in honores sunt / et si boni
a carne non sunt / quod spirituales in
participassunt quod adhuc carna
les / Ut qui ergo ut leones orta
siones de eis quibus repleti carnis
ut tranquillas eorum animas inquietet
Ergo permittas unum incrementum ut
suo nomine depart per nos et
sunt duos boni Si enim rex ipsa

reprehensibilis inventa fuerit
finale meretur veniam / quia mulier
ipse enim sponsus excusat errorem
Si autem non fuerit importuna
facilius impetrabit mater pro filiis
suis rogans Ipse enim deus dedit
matribus amorem filiorum in ...
implevit ... gaudiet mater in
affectu. Magna laus mulieris huius
... colligitur Primum quia non solum
illi dereliquerunt patrem sed etiam
ipsa dereliquit virum suum et secu
ta fuerat christum et illi audierunt
quod filii erant huius matris et illa
audiit quod mater erat talium filiorum
Item autem virum verum reliquerat
... qui ...
eorum ... Illi autem re
liquerunt patrem suum zebedeum in
navi cum mercenariis et secuti
sunt ihesum Nisi quis forte di
cat ... ihesus triennio ...
et inter tempus vocacionis apostolorum
et passionis christi mortuus est
zebedeus / et sic illa secuta est
ihesum qualis radix talia et
germina et qualis terra talis
et fructus Non enim vivit sicut
ceteras mulieres maritalibus affec
tus quia ille temporalis erat mari
tus / iste autem perfectus erat spon
sus illius amor deceptio erat
carnis / istius autem dilectio incor
ruptibilis vita Non illam terruit
inseparatio senectutis eius quia
ille sine ista vivere poterat

Cogitavit enim quia amplius poterit
viro suo ... dominum reliquerit
virum quam si post virum reliquerit
dominum / propterea senectutis fragili etiam
etate defessa christi vestigia seque
batur quia fides numquam senescit
et religio fatigacionem non senc
~~tit senescat~~ sentit Secundo quia
non sentit sicut ceteras mulieres
que corpus natorum suorum amant
animam contempnunt / desiderant illos
vale in seculo isto et non curant
quid sint passuri in illo Alii mu
lieres filios perdiderunt / alii honores
et nemo filios suos perdidit deum
... illorum cum magno ...
temperat / salutem vero illis donis
accipere voluit Si viderent eos pa
uperes tristantur et suspirant Si autem
viderent eos peccatores non contristantur
ut audiat quod corporum sint parentes
non animarum Accessit ergo adorans
petens aliquid ab eo Iudaicam enim
secuta eam nec affectum et cre
dentiam spiritualem ... amor
carnalis Dicit ei ihesus quid
vis Non interrogat quasi ne
sciens ut audiret quod vellet
faciat irracionabilem peticionem
ipsorum qui petebit quod quasi
religiosi et celestis glorie amato
res / non quia ... huiusmodi
postulacionem et ... Nam
frequenter ... discipulos suos
aliquid non recte dicere aut agere

aut cogitare / ut eorum illorum culpe
accusationes in se vertat defendendi
et quomodo regulam pietatis servat. Sed
eius quod et ipse errat eorum non
noverit prius ingressus et non solum
in spiritu sed etiam in facto doctrina
eius edificat. At illa dixit
dic ut sedeant hii duo filii mei
unus ad dexteram tuam et alius
ad sinistram tuam. Non dicas quia
recte petit, sed hoc dicas quod terrena
sed non celestia filiis suis optabat.
Tunc deus occultorum cognitor
cognitor non ad verba intendens
mulieris sed ad consilia suggerentium
filiorum, reddit dicens Nescitis quid
petatis / quasi diceret concupiscentiam
carnis consideratione in
nobis spiritualem conclusit / non au-
Mat. 27 disti me referentem cum venit
filius hominis in maiestate sua
ponet oves ad dexteram edos
ad sinistram et dicet eis qui
ad sinistram sunt Discedite a me
maledicti in ignem eternum. Et
tu vis ut unus sedeat
ad dexteram et alius ad sinistram.
Ergo vocavit vos ad partem
dexteram de sinistra et vos consilio
curritis ad sinistram. Videte si ita
et per mulierem res agebatur.
Videt enim dyabolus quod per illos ipsos
adversum eos agere volebat / ita
sicut a carne tulit sed ad arma
mulierem / ut sicut Adam

Gen. 3 per mulierem spoliavit ita et
istos separaret per mulierem. Sed
et si mater erat, propterea quod et si affectus
eius dulcis erat quasi
matris / intellectus tamen eius non
timens erat quasi mulieris
sed iam non petat mulierem predicans
cum venire in istos / quo de mulier
filius eius [?] processit intelligere.
Ergo debemus et nos ut non
illud a deo petamus quod nos
bonum esse videamus sed orantes
in potestate dei ponamus ut nos
illud petere concedat quod ipse
expedire nobis cognoscat. Nescitis
quid petatis. Bonum quidem desi-
derium sed inconsiderata petitio.
Videtur et si impetrare non debeat
simplicitas petitionis coronam
tamen offendi non merebatur quod de
amore domini nascebatur. Ipse non
voluptatem neque ipsorum eorum
culpavit sed solam ignorantiam
reprehendit dicens Nescitis quid
petatis. Eius autem [illegible]
aut etiam de primo peccato fiat
et enim etiam bene processerit
[illegible] meritum
etiam primum mensurare et
estimare. Nam autem ante primum
fuerit constitutum non omnino secundum
equalitatem primi sed [illegible]
certamine [illegible] quale primum
debetur nuptiale est remuneratio
quale autem [illegible] habeat bonum

Accedens petebat corpora scilicet Iacobi et Iohannis filiorum Zebedei [illegible] ad dexteram et ad sinistram [illegible] ad sinistram [illegible] Iacobi [illegible] gloria [illegible] ad dexteram dei [illegible] Iacobus a sinistra [illegible] ad dexteram [illegible] dei [illegible] ad sinistram dei [illegible]

quod tamen non est imperite exer-
citatus Rectus quidem petitus et quod
est bonum si aut intelligeret illud
petrus de beatus qui in hoc mundo p-
ericulosissime vivimus quasi in pla-
no pelago ubi numquam est nimis
tempestas et si tempestas nimis
dum non fuerit tamen semper timor
est tempestatis Sic in hoc mundo vi-
ventibus numquam nimis est temptatio
et si temptatio nimis dum non fuerit
tamen timor temptationis
semper est Ideo semper petite da nobis
auxilium gratie tue ut non vincamur
a malo sed ipsi omne malum vin-
camus Sicut enim miles in bello
videmus quod qui videbat pug-
nam desperat victorie cogitat
difficile vincit Cum autem
videt se vadit quasi ad mor-
tem se facile superat Sic et
nos in hoc certamine spirituali vi-
ventes non debemus cogitare qua-
liter consequimur sed quomodo ruina
peccati evadamus Qui autem
de gloria cogitat et non timet
magis de casu ille nec infirmi-
tatem carnis sue cognoscit
nec spiritualis considerat diffi-
cultatem intelligit quod dicit apostolus
Eph. 6 Non est nobis colluctatio cum car-
ne et sanguine tamen sed adversus
principes et potestates adversus
rectores huius mundi tenebrarum
Propterea sumite omnia arma dei

Sicut enim miles si totum corpus
habuerit et armis vestitum
et unam partem habuerit nudatam
nichil ei prodest quod totus ferro
fuit vestitus Quia per unam partem
cum sagitta percussus fuerit Sic
cadit quemadmodum si totus fuisset
nudus Sic et si aliquis quamvis
alias omnes virtutes fecerit
si in una peccaverit Similiter
peior constituitur quemadmodum
si semper peccasset Sicut dicit Jacobus
Jacobi 2 Qui omnem legem adimpleverit
et offendit in uno i. fuisse
dicatis filii prevaricator legis
est Ideo et dominus illis videlicet
potestis bibere calicem quem ego
bibiturus sum aut baptismum quo
ego baptizor baptizari Numquid ne-
sciebat dominus quod passionem
eius potest imitari sed ideo eis
dicit ut deus interrogatione et ex eis
videlicet omnes audiamus quod
nec potest cum eo regnare nisi pas-
sione eius fuerit imitatus Sic
2 Timoth. 2 dicit apostolus Si commortui sumus
et convivemus si sustinemus
et conregnabimus Ubi cum Christo
sit vili spera non superatur
magnum laborem necesse est
impendere si volumus ad celestia
regna pervenire passione autem
domini dicimus nos sustinere
debere non omnia persecutione
gentilium sed omnem laborem

Iohannes bibit qui fuit
... flagellatus a ...
... tatis ...
Jacobus bibit qui fuit
tempore truncatus

et molestia qua patiuntur in corpore contra peccata certantes. Martyres si gentiles despexerunt qui persequuntur, nunquam ideo corrupta voluptas fidelium debet sine fructu sterilis permanere. Ideo et si gentiles non habes qui te persequantur, habes principes generis diaboli, quibus nunquam persequi cessat. Sic enim principem potestatis huius in corpore fac. Credo tibi et magnam et insuperabilem persecutionem in corpore tuo. Incipe resistere desideriis tuis et tunc intelliges quam fortis spiritus desideriorum malorum te persequitur. Hec est enim pugna periculosa qui proterit quod amat, et amare quod odit. Aut ideo dicat dominus potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. Quis enim consumo verat [?] illud fratrum patre cum, quod non primatus sibi querebant secundum mundiales honores, que si quis duobus vel quo fratribus huius accepit, necesse est ceteros fieri inferiores, sed conformationem proprietatis petebant in regno celesti, quam et multi consequi possunt, et cum fuerit consecuti, alterius perfectio huius perfectionem non minorat. Et puta sedebis ad dexteram Christi vel sinistram nunquam duorum est tantum. Innumerabiles enim possunt sedere ad dexteram Christi vel sinistram

tum alter eorum alterum ad perfectionem proprietatis, nec potest consequi nisi qui legitime certavit usque ad mortem. Ideo interrogat eos potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. Et ut illis videbitur quia possumus audiant ceteri condiscipuli et cognoscant intelligentes, quia et ipsi si parati sint mori tamen po nihilominus iuxta Christum sedere per illorum sessionem nequaquam tollunt. Origenes dicit super Mattheum. Pauli meri ad fideles fratres ut sedeat iuxta Christum; non enim locus sedendi minor est iuxta Christum quam fideles parati sunt. Unde calix Christi est calix et baptismus, unde calix enim passio est, baptismus autem Christi mors. Dicitur autem et baptismus secundum similitudinem huius lavacri intincte. Sicut enim lana intingitur ut naturalem habeat colorem ut coloretur purpure aut alterius coloris accipiat dignitatem; sic et nos in morte descendimus corporaliter et resurgimus spirituales. Sicut dicit Apostolus: Seminatur in ignobilitate, resurgit in gloria; seminatur corpus animale, surgit corpus spirituale. Omnis quidem mors sed non in se passionem, sed non est ipse omnis passio mortem. Multi enim fuerunt qui passi sunt et non fuerunt occisi, quales fuerunt confessores, alii omnes quidem talem biberunt. Dicitur baptismus autem

eius bapti non fuit/ dixit ei possu-
possumus Non tam confidentia cordis
sed quadam ignorantia temptacionis
hec videtur respondisse/ cum desi-
derabile est bellum/ Dixit ergo
pro levius videtur temptacio
passionis et mortis Si enim dis-
cipuli temptacionem passionis
14.26 venerit docebit paraclitus si fieri
posset timeat anime talis ista/ quanto
magis non fuerant dicturi quia
non possumus si scissent qualis
est temptacio mortis/ Exiguum
quidem dolorem habet passio/ tamen
mors maiorem set timorem Et dixit
eis Calicem quidem meum bibetis
et baptismo quo ego baptisor bapti-
zabimini sedere ad dexteram meam
aut sinistram non est meum dare
vobis sed quibus est paratum a patre
meo Numquid non habebat potestatem
prestare tamen nolebat eis sicut scrip-
c. 3 tum pater diligit filium suum et
omnia dedit in manus eius
Sed ideo non resistavit petitorem
eorum ne confirmaret vobis et
pusillanimes fieret Nam non
facile ~~dicto~~ dicto resiluerunt
spendi virtute cum sit de eo
quod speraverat cadit Noluit
suscipere peticionem eorum ne ce-
teros omnes contristaret Pater
necesse erat quod talia cogi-
tarent adhuc sine auxilio
spiritus sancti constituti Si semel
istis duobus tocius regni illud

sinceritas dimittenda est/ sed unus
sessurus est ad dexteram alter
ad sinistram eius Ergo quod
sumus facturi/ aut quid fieri
iam speramus ideo ad seculi
sumus ut illius electi devocio-
rum nos inveniam relictis/ in
quid labore sicud eis fuisset
ante in seculi sumus/ in honore
apostolus Nam necesse erat ut
carnalia cogitarent qui nec dum
perfecti sunt spirituales Si enim peti-
cio eorum suscepta non est excitati
sunt Curare vel hoc ipsum petere
cum sint quanto magis exaudi-
erant si peticio eorum suscepta
fuisset/ ideo non dixit neque non
sedebitis ne duos confunderet/ neque
sedebitis ne ceteros irritaret Ergo
hoc non est meum dare sed patris
Tamquam benignis et providens pa-
ter omnia disposuit et ordinavit
ut unit fratres unanimes sint sanctitate
mutat caritas non corrumpatur
Vide quod operis nullum recitavit et
omnes fecit sperare dicens Non
est meum sed patris Nam quod vivat
duobus specialiter committitur ceteris
separatur Quid ergo ante unitas
est operis dicens Non est meum
Omnis enim qui est potestatem ac-
cepta est ab illo illud est here
qui dedit Nam quod habebat
filius suum ab ipso non esset
suus sed patris Ergo nec enim

cuius non est, et cui eum cuius est, nec persona una est nec equalis potestas. Si enim unus deus pater et filius, aut utrique potest aut utrique non potest. Quis videt unum talem deum colere qui in dividendo potens est, et in dividendo impotens? Aut quis illos putat equales quorum non est equalis potestas? Audiamus et intelligamus nos omnes, et quando aliquid petimus a deo et non impetramus, non frangatur fiducia nostra, neque cadat spes nostra a deo, et dictis desperemus de misericordia eius. Ecce nec sunt istorum facta et fiducia, aut cecidit spes eorum quia non impetrassent. Quid enim si non concedit nobis tempore quod petimus, sicut nec illis concedebatur? Quamvis autem putas te spiritualem rem petere scilicet deum et dignam impetratione, tamen si non impetraveris, graviter ferre non debes. Nam Iacobus et Iohannes regnum spirituale et dignam deo se petere estimabant, et tamen repulsa est petitio eorum et inutilis iudicata. Non enim quod apud homines iustum videtur, iam etiam apud deum simpliciter iustum est. Quanto maior est deus hominibus, tanto profundiora sunt iudicia dei quam hominum. Neque digniores esse possumus Iacobo et Iohanne, ut non impetrantes quod petimus doleamus, cum nec illi deo non impetrantes tristes sunt contristati. Et audientes decem contristati

sunt de duobus fratribus. Quia ad modum carnaliter petierunt, sic et illi carnaliter contristati sunt. Nam sicut isti si spiritualiter sapuissent non fuerant petituri ut essent super omnes, sic et illi si spiritualiter intellexissent non fuerant contristati esse aliquos ante se. Nam velle quidem esse super omnes vituperabile est, sustinere autem alterum super se virtus est gloriosissima. O error [?] qui totius mundi possunt errorem. Si enim apostoli non sunt errantes [?] sicut vides nos cognoscere potestis. Sciamus non omne quod videtur bonum desiderare bonum est, quemadmodum putabamus quia solum malum desiderare est malum, aut avaritia aut furtum. Nunc autem scimus quia aliud est bonum opus, quod desiderare bonum bonum est, primatum autem honoris concupiscere vanitas est, quia bonum implere opus nec voluptatis nec laboris est, et opus est ipsius quod et mercedes est. Primatum autem consequi iudicium est dei, ipsius quod consecutum primatum honoris nescio si aliquam mercedem iustitiae adepta merentur. Nam desiderium primatus conscientia cordis nescit, qui autem humilis est et indignum se aliis arbitratur secundum preceptum apostoli illud quod ait: Alter alterum existimantes superiorem

superiore iniquitas desiderat superior
apparere. Primatus autem sufficientem
se desiderat / desideratum se honorat
Vides autem demus alicuius spiri-
tualibus discipulorum quasi ho-
stem in suis castris vagatem
nos eo incepit non potuit facere
aspiciens sua et ipsos male fere-
tes et illos non vult temptatores. Sed
cum ipse terrenum vidit quod tum [illegible]
illius occupata teneret hostis
qui facit per nichil aliud nisi ut ponat
arcietis studeat exercitum et
destruat inimicos quos fortes
expectavit ut tunc hostis expellat
Sic videamus sapientem virum regem
postquam vidit sua castra occu-
pata aspiritu alieno, sic hostem
expulit ut sua castra non de-
leret dicens Scitis quia principes
gentium dominantur eorum et qui ma-
iores sunt potestatem exercent
in eos non ita non ita erit int-
er vos Sed quicumque voluerit inter
vos maior fieri erit vester minister
et qui voluerit inter vos primus
fieri erit vester servus. Fructu
humilitatis possunt primatum
celestem / ut quicumque desiderat
primatum celestem, sequatur humi-
litatem terrestrem. Quicumque
autem desiderat primatum in terra
inveniet confusionem in celo etiam
ut servus Christi non sit de primatu

principatus mundialis et ecclesiasticus
differunt

certamen / nec festinet dominus [illegible]
eorum quis aliis maior appareat
et quis omnibus inferior videatur
quia qui non maior fuerit in
honore, ideo ille est inferior,
sed qui inferior fuerit ille est
maior. Adversitas autem quo
melior est desideranda non di-
gnior gradus. Voles autem duas
et duorum sermonum ambitiones com-
pungere et dearum despectorum
in vidiam intercipit dicens
inter principes mundiales et
ecclesiasticos ostendens quia primatus
in opere nec ab aliquo appetendus
est non habere nec alteri est
invidendi. Nunc etiam principes
mundi ideo fiunt ut dominentur mi-
noribus suis ut subiciant eos
et expolient et consumant
et usque ad mortem abutantur
vita eorum ad suas utilitates
et glorias. Principes autem ecclesie fiunt
ideo et serviant minoribus suis et
ministrent eis quecumque acceperunt
a Christo ut suas utilitates negli-
gat et illorum procuret ut et
illi ut et si opus fuerit
neque mori recuset pro salute
inferiorum sicut fecit apostolus
2 cor 12 Ego autem impendam / et ipse
super impendar pro animabus vestris
Sed ergo licet ita se habent
[illegible] quod primatum desiderare
et si id non est ut concupiscere

quia et si iustus non est ubi
bene est. Primatum autem etiam
concupiscere neque raro neque ra-
quia neque iustitie neque utile est
cum superiores ultra se fieri se-
ntiat periculo similiter et labore
et quod maius est periculo tali ut
det rationem pro omni ecclesia
apud iustum iudicem nisi forte
qui non credit iudicium nec
timet. Ubi ab obedientes privatu
suo etiam comparant quod certat
inspectorem. Sed ne forte qui
talis est in appetendo privatu
profectu proprietatis pretendit. Dico
nunc qui in ordine prior est
iam et meritis melior. Superius
quod differentiam esse inter illos
denegare non possumus cum sicut
dicit apostolus membra corporis cum
1 Cor 12 aspirant sibi invicem. De hoc
quid intelligit quod membrum
honorabile habeat in corpo-
re suo quod inhonestum est
unum quodque autem membrum non
se ipsum cognoscat. Dehonora-
bilius sit enim [illegible] acceptabilius
aliqui et quoque honorabilia
superbirent et quoque deteriora tri-
starent. Et propterea sic ut intus
scissura. Oportet differentiam
inter se et se ipsos prius solum
cognoscat tamquam membra unius
similiter ipsis autem sibi non est

convenientius ut cognoscat diffe-
rentiam suam ad membra. Precedit
meliores supplantat contra deteri-
ores tristatur contra meliores
et propterea soluta caritate intus
discordia nascitur. Utrumque in hoc
seculo fastidiosum in quo occasio-
nes querit sibi diversas odiorum
seminandorum. Cum autem dica-
in hoc seculo dignitatis facta est
nunc seculi dignitatis dico non sancti-
tatis ut aliquid quod sit. Amplius
aliquis corpus vel mundi vel sapere
communicata carnis cogit id est preter
secularis mundi et stulta operatio
mundi. Cum deprius corpus carnis
id est carnali affectu et huius mundi
in militiam in disciplina communem
comparat homines quamdiu sunt
carnis id est carnali affectu in hoc
seculo sedent alios in lascivia
alios in deliciis alios in avari-
tiam alios in iram alios
in invidiam et superbiam. Nisi
certo sint quos timeat sub
in disciplina. Denique ipsi
honores in Christo. Amplius quod
sicut videtur honores divisi
sed divisa iustitia ut puta cui
honor videtur quod corpus illuminat
sed ipse honor illuminari non est
eius honor sed iustitia eius
et pretium humilitatis esse videtur
quod humiliat corpus sed ipsa humilitas

bamilacionis non est despicibilis
sed ministerium eius propter quod duo corporis
homo / vel oculum suum amplius
honorat quam pedem / vel pedem
magis quam oculum contempnit / quia
vel oculus per aliquod meritum suum
honoratus est ut oculus sit
Sed ad hoc ministerium creatus est / vel
pes per culpa sua contempnendus est
ut sit pes sed ad ministerium cre-
atus est. Propterea unum quodque
corporis membrum nemo sic sine in-
telliges secundum ministerium ad quod
creatum est / vel amplius vel
minus videt alteri membro quasi
plus habenti / vel spernit
alterum quasi minus habens
Sic et ut sedes doctoris sitis
honor non est honor eius / sed
actus ipsius ut puta apostolatus
putatur a nobis honor ipsius
esse. vere autem non est honor
sed ministerium eius. Unde apostolus
de apostolatu suo dicebat: Nam
si evangelizavero non est michi
gloria necessitas michi incumbit
ve enim michi si non evangeliza
vero. Si enim volens hoc ago
mercedem habeo. Si autem in-
vitus dispensacio michi credita
est. Similiter et diaconatus
diaconi non est contemptibilitas
eius sed actus ipsius. Propterea quod
deus nec apostolum amplius diligit

quia diaconum quam apostolus est / nec
diaconum minus quia discipulum
qui diaconus est / quia nec apostolus
pro merito suo antecedenti hono-
ratus est ut esset apostolus / sed
ad hoc ministerium aptus est inventus
secundum modum anime sue / neque diaco-
nus pro meritis suis antecedentibus
contemptus est ut esset diaconus /
sed ad ministerium aptus est inventus
est secundum modum anime sue / propter-
ea nec apostolus laudem habebit apud
deum quia apostolus fuit sed si opus
apostolatus sui bene impleverit neque dia-
conus comprobandus est quia
diaconus fuit sed si opus suum
neglexerit. In illo ergo honor
eius est nisi in quo implevit
suum opus bene / et nulla contemptio
eius est nisi in quo neglexerit
opus proprium. Unde sicut pes li-
benter servit oculo quasi sibi servi-
enti / sciens quia nisi oculus fuit
suo officio usus / et ipse non po-
terit suo uti. Et oculus libenter
servit pedi quasi sibi servienti sciens
quia nisi pes suo officio fuit
usus / et suo non poterit uti.
Sic et sancti sibi invicem debent
esse subiecti ut minor maiori
non invideat quasi maiori sed libenter
ei obsequatur quasi sibi servienti
in eo ipso quod maior est et /

non contempnat minorem quasi
minorem sed libenter ei obsequatur
quasi sibi similem. Hec omnia
tractauimus propter duos fratres
qui petierunt sibi primatum
cum illa debuisset. Sicut filius
hominis non venit ministrari sed
ministrare et dare animam suam
in redempcionem pro multis. Ad
hoc enim ad ymaginem dei
facti sumus ut imitatores
efficiamur humilitatis et eius
conspiciamus. Nunquam ad similitudinem
maiestatis eius facti sumus
creati. Ita quod ille unam
carnem imitari poterat
nos autem illius diuinitatem
imitari non possumus. Sed in
hoc sumus ymago eius ut quod
bonum ei videtur et apud nos
sit bonum, et quod ei malum videtur
et apud nos sit malum. Cum
autem deo humiliari studente
iactancie studet, non est ymago
christi. Et qui dicit paupertatem
amari diuiciarum amator est
in hoc se ipso repellit a se christi
similitudinem. Non est verus discipulus
qui non imitatur magistrum. Nec
est vera ymago que similis
non est auctori. Egredientibus
autem eis ab Jericho secute
sunt eum turbe multe. Istorum
studiosi agricole est messis

ymago dei

fecunda, assiduum autem doctorum
documentum ecclesia plena nego-
ciatoribus prosperata fertilitatis
et thesauri multiplex. Neminem
labor itineris impediuit quia
amor spiritualis fatigacionem
non sentit. Neminem sexus mulie-
bris retinuit quia inter virum
et mulierem corporis quedam diffe-
rencia est. Ecce autem in orbe
viua quedam illic enim differ-
encia sexus respicitur. Ubi causa
carnalis, et ubi caro non
spiritus operatur. Neminem possessionum
suarum retardacio retraxit
quam ingredi debebit in possessionem
regni celestis. Et enim non est
quod amet super terram qui bonum
celeste in veritate gustauit. Sed
eum qui preciosum quid manducauerit
post modum ei cetera quibus
ingrata videntur. Sic et qui
semel vel bis de dulcedine christi
gustauerit terrenorum bonorum
non multum sentit saporem
Et non desiderat illa aut
quibus sequatur que etiam
deus ecce antequam corporaliter
videat spiritualiter aspexerunt
et antequam audiat crediderunt
Nimirum est hec illa rosa in campis
Jericho de qua loquitur sapientia
per Salomonem: Sicut palma exalta-
ta sum in Cades, sicut plantacio
rose in Jericho. Ergo hec est illa

speciosissima rosa sanctitate iusticie
condita / et passionis sanguine ru
bricata Sicut enim cecus nunquam vi
debit sensibilia et nunquam videbat te
nebris in odoribus suis Sic
et deum tussientem delonge duo
ceci nunquam videbat diuinis
gratiam senserit Et ecce duo
ceci Et ecce dicit opportunitatem
ostendit hoc est oportune ob
lati sunt ante faciem domini ut aperti
oculi quasi cecos virtus astru
derent et eo in ihrlm quia
futurum erat ut sacerdotes repleti
in uidia dicerent totum enim
at 21 nunquam potestate facis hoc ut ceci
viderent et si non in bete in ipsa
re Ecce nos ceci sumus videmus
Secundum ergo deitate requirens
qui videns veritate Erubescite
carnales oculi qui cum hos dei
tatem non aspiratis / que etiam
crediderunt duo ceci Sedentes
secus viam non inuidia Duo ceci
duo populi sunt iudeorum et gentiles
Qui sicut nativitate ambo
gentium uni Secus viam Alius
de prophetis / ideo autem ceci quia
non eis apparuerat vnigeniti
lux Secus viam i iuxta veritate
consistebant quod veritate in veniret
non poterat quia via veritatis cer
tior adhuc demonstrata non
fuerat / vel secundum racionem vobi
degentes non autem in ipsa racione
vobi consistentes / quia noticia vobi
non acceperat Sicut enim qui
intenebris non ambulat / si sol

viam perdiderit interdum tota
nocte ambulat iuxta viam
errans / et non invenit viam donec
venerit dies Sic et homines
ambulantes in tenebris i. in peccatis
postquam viam dei cognicionem
perdiderit scilicet ad perfectam noti
ciam perveniat redire non poterat
nisi dies operis venisset Gentium
in his ita peccatis et virtutem
viuebant Et non iuxta veritatem
vobi vel racionem gentes consistebant
leges racionabiles proponebant
sincera iudicia iudicabant se
Ro 2 cundum apostolum Cum gentes que
legem non habent naturaliter ea que legis
sunt faciunt Ergo quia iusticiam
faciebant sed iusticia tenere
non poterant Non intelligentes
quo oportebat facere quia qui deum
diligit hic cognitus est ab eo
Iudei autem quo erant ceci / qui
legem sectantes / iusticia legis
non inuenerunt quia ex operibus
et non ex fide / Sicut enim paulus
Ro 10 Testimonium illis perhibeo quia
emulationem dei habent sed non
secundum scientiam / ignorantes suam
suam statuere iusticiam dei non
sunt subiecti Audierunt quibus
transisset et clamauerunt dicen
tes Miserere nobis domine fili
dauid Audierunt sicut primum
audiebant et personas non vide
bant / videre quia spiritualibus tuer

soli sedebat indissolubili cathe
na ligati tenebrarum nichil so
lacii habentes de toto corpore
preter vocem. Et ideo quia eum
sequi pedibus non poterant vo
cem sequebantur. Miserere nobis
domine fili David. Ut tenebre
eius lumine clarioris. Clarati
ssimus civitatis aspectus pretta
cipiati homines et seni et iuvenes
eum ambulantes homine illud
putabant et duo ceci de longe
sedentes domum pertransierunt. Cum
dicerent eum gentes de Iesu illud
sedem ~~the~~ testimonia prophetarum
annunciatum sibi aptius audierant
adventum eius in mundum, pas
sionem et resurrectionem eius
et indicationem eius in celum/ cum
dicerent de Iesu eius civitatem
egressus esset ab Jericho i. de hoc
mundo. Turbant autem increpa
bant eos ut tacerent videlicet
predictis vocibus non consid(e)ra
bant considere claritatem ideo
vetabant non invidentes sed hono
rabant opera/ indignum enim eis
videbatur ut tales homines co
nferrent ad dominum. Vere fatua
sapientia hominum. Estimabat in mun
dum pati magnos viros si capa
nepotes honoret. Sicut enim semp
ipsius est domine pidis salutare
mox indignatus est in interiorem
perusit. Dicit hygm in missio inde
de nuntiis vetabant quia omnia facie

tes/ ne gentes in Christo credentes sal
varentur. At illi magis clamabant
dicentes: Miserere nobis fili da
vid. Dubitabunt vetiti magis
qua compescebantur. Talis enim
est natura fidei/ quo vetatur eo
magis accenditur. Ipse quod et
sermo dei in persecutionibus non
minuitur sed quo magis afflicti
fuerint tanto amplius accenduntur.
Pietatis ergo fidei in spiritualis
securitas est et in securitate
periclitatur. Quid enim sic vigo
rem fidei in hominibus laxat
quam longa tranquillitas. Ergo
vetantes eos non debant eis
et alteram cum dolore ut prius
clamarent/ quia ceci erant sed
quia vetabantur. Ad hunc voce
Et stans Ihesus vocavit eos et
ait: Quid vultis ut faciam
vobis. Dicunt illi: Domine ut aperi
antur oculi nostri. Domine quid
interrogas quod ipse oculis videt
infirmitas clamat. Et tunc quid
vocem perquiris. Non quero propter
passionem sed propter fidem/ non cupio
audire quod doleat/ sed volo cogno
scere quod me sentiant. Tu dic
oculus et rogator et nescias
Etiam stro/ sed volo ut procedit
ad medium populi et cunctis audi
entibus dicant quod volunt et dic
ceci me filium dei confitentur/ con
fundantur videntes qui me hominem
putant/ deum me vocat et hom

dicitur. Quomodo enim filius David dixis-
sent quod bene confessi sunt, ita et
abusive homines dominum dicunt.
Dixit autem nequaquam dominus nisi deus.
Si ergo dicunt domine fili David
abusive me secundum hominem me
honorant. Si autem filium dei
secundum deitatem me confitentur quia
unus deus ex quo omnia et unus
dominus per quem omnia. Cum filius enim
David cecos illuminare non potest
filius autem dei potest. Ideo intre-
gat quid velit. Tunc illi iam
illi non dixerunt fili David sed
tantum domine ut aperiantur oculi
nostri. Misertus est autem Ihesus
illis et tetigit oculos eorum
et confestim viderunt. Quamdiu
ergo dixerunt domine fili David
suspensa est sanitas. Mox autem
ut dixerunt tantum domine infusa
est sanitas. Tetigit oculos eorum.
Tetigit quia carnalis. Nam verbum
sanavit et deus tetigit, quia
David filius dixerunt. Sanavit
eos quia crediderunt potentie eius
et una eademque operatio sanitatis
et fidem eorum remuneravit et
infidelitatem castigavit. Nam
obtulerunt munus deo sanati et
naturale secuti sunt eum. Patet quod
homo ingratum reddit deo
dignus pro beneficiis eius nisi
quod ipse admonet per prophetam
O homo quid vult deus nisi ut
facias iudicium et misericordiam et

paratus sis ire cum domino deo
tuo. Consequenter et generaliter
oculos mentis tetigit Ihesus dominus
eis gratiam spiritus sancti que cecos
tum sufficit illuminare. Secute se
enim operibus bonis imitando pri-
mos relinquentes cum se aliqui

Item ¶ inde

Et cum appropinquasset Ierosolimis. Puto
res ipsi cogit ut quamvis fre-
quenter cum venit Ihesus in Ierusalem
sicut Iohannes testatur numquam tam sibi
celebraverunt mysteria in victoria nec
ramorum tanta se virtute omnia
universa constituit nec ad terribi-
lem laudem sic divinitas aliis
ipsi comparavit nisi ut qui pre-
terit ascendit. Ideo ergo cum
tanta gloria est ingressus ut
amplius eorum adversus se concita-
ret invidiam quia iam tempus
passionis eius instabat, et
non mors eum verbo vergebat
sed ipse magis adversus se compellebat
mortem. Frustra enim de manibus
sacerdotum elapsus evasit cum esset
in visibilis factus quando eum oppri-
mere voluerunt occidere tangere eum
non poterant. Tunc autem ipse
secutus est mortem, paravit et
non poterant audire. Ergo si Christus
eos per vocat fortitude de morte
sua fecit eos in noxios. Absit
concitavit eos ut facerent quod tamen
voluerunt sed ut possit facere quod
prius nolebant facultas eis da-
ta est non mutata voluptas

costestum Tunc Ihesus misit duos discipulos
dicens Ite in castellum quod contra vos
est et invenietis pullum asine
alligatam et pullum cum ea sol-
vite et adducite michi Asina mt. 21.
et pullum eius iudeos et gen-
tes indicat cum secundum doctores magis
est gentium. Dicit enim ad
eam dominus per prophetam Ysayam dicens
ysa. 1 Et constituam principes tuos sicut
ante ea et consiliarios tuos sicut
antiquo et tunc vocaberis civitas
iusticie et mater civitatum i. ecclesiarum
fidelis. Sicut propter quasdam proprieta-
tes et similitudines animalibus brutis assi-
milati sunt homines dum deum et dei
filium non cognoscebant. Est
Proprietates asini enim hoc animal in mundo et preceteris
pecie invenitur magis irraciona-
bile et stultum infimum et
ignorabile et contemptibile magis
Sic fuerunt et homines ante Christi
adventum ... passionibus
diversis et in mundi et irracionabi-
lis ubi racione carentes quando
adorant stulti. Quid autem
stulcius quam factorem suum contemp-
nere quasi facturam et opus
manuum suarum adorare contra
factorem. Erant enim infimi
secundum animam et ignobiles non
volentes resistere passionibus
suis obliti generacionem suam
celestem facti fuerant sicut in
passionibus suis et demonibus
quibus resistere non valebant
et quamque demonum vel philosophorum
cuiuscumque errores vel dogmata

aliquam sarcinam noluisset in-
ponere eis sufferebat et omnia
non bona patienter supportabat
nec resistebat. Propter que etiam
Cor. 1. Apostolus ad Cor. 1° Videte vo-
cacionem vestram fratres quia non multi
sapientes secundum carnem et multi
nobiles non multi fortes sed que
stulta sunt mundi elegit deus ut
confundat sapientes et infirma mundi
elegit deus ut confundat fortia
et ignorabilia et contemptibilia
mundi elegit deus et ea que
non sunt ut ea que sunt destrue-
ret. Aut ubi Christus super eos
ascendit et induxit in templum
Ierusalem per baptismum facti sunt
de in mundis animalibus homines
sancti percepta enim ubi racione
sapientia dei facti sunt raciona-
biles et prudentes et in bestia
est irracionabilitas eorum et
simplicitas et stulticia eorum
mansuetudo. Nam simplicitas
sine racione ubi homines irra-
cionabilitas est et mansue-
tudo si non sit propter deum stulticia
est. Hec autem acceptancia
et reguardatione sua celesti facti
sunt de infimis et ignobilibus
fortes et ignobiles et que bestiarum
infinitas in natura et in bestia
in eis et simplicitas autem humi-
litas. Nam in natura sine deo
infinitas estimatur et humilitas
non propter deum ignobilitas indicatur
Item racionabilitas asini ... contra

demonum et suscipientes super se iu
Mat. 11 gum Christi suave et onus eius
leve eripiuntur sessore in cordibus
suis sustinentes facti sunt principes
Nam pecora irrationabilis omnino
fera et ligata et [illegible] diversis
vinculis impedita ut non habeat li
bertatem ire quo vellet. Nam
omnes homines antequam peccemus
liberum quidem habemus arbitrium si volu[mus]
sequi voluptates diaboli an non. Quod
si semel peccatis obligamur
non operibus eius iam ultra discedere
non possumus. Sed sicut navis
sine gubernatore fracto illud ducitur
ubi tempestas voluerit. Sic et homo
divine gratie [illegible] peccato per
petuo [illegible] quod [illegible] sed quod [illegible]
[illegible] et nisi deus valida manu
sue [illegible] solvit [illegible] ad mor
tem [illegible] suorum vinculis per
manebit. Ergo vera quia
voluptate et [illegible] alligamur
[illegible] absolvimur. Sicut
[illegible] [illegible] mundialibus
regnis qui in primis [illegible]
potest facere regem [illegible]
erat sibi regem quem elegit
[illegible] ille fuerit factus est
[illegible] in regno iam [illegible]
in [illegible] et non potest [illegible] eius
eius [illegible] [illegible] repellere
Nam quod [illegible] in potestate [illegible] est Tob. 4
sibi facere regem quem vult factum Mat. 7 Luc. 6
autem de regno repellere iam non
est in potestate eius et sic volup
tas [illegible] in necessitate

[illegible] Sic et hic [illegible] peccatum
liberum arbitrium [illegible] velut
esse sub regno diaboli, cum autem
peccando se tradiderit sub regno
eius iam non potest de potestate sua
[illegible] et sic [illegible] voluptas
eius in necessitate [illegible]
et hoc est quod homines [illegible]
et peccatores dicere solent. Nunquam
nolumus esse [illegible] et quod non [illegible]
esse [illegible] sed non possumus. Cum
[illegible] est quod dicunt se non habent
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] esse sub potestate diaboli
si voluisset. Postquam vero [illegible]
[illegible] diaboli in cordibus
suis iam nemo potest eos de potestate
diaboli [illegible] nisi solus deus. Sol
vite mihi, quod [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] quod omnes
[illegible] et gentes [illegible] sunt
liberati. Adducite mihi ad
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] illos duos [illegible]
apostolos quod [illegible] [illegible]
ta omne genus hominum [illegible]
Mat. 22 absolvitur. Diliges dominum
deum tuum ex toto corde tuo et
proximum tuum sicut te ipsum. [illegible] duobus
mandatis omne peccatum absolvitur et
[illegible] et omnis [illegible]
[illegible] [illegible] alia duo quod tibi
non vis alii ne feceris [illegible]
quod [illegible] [illegible] homines
facere et vos [illegible] [illegible] autem
istos duos petrum et philippum

Oportunit apostolos intelligi oper
tere quia hic primum tunc predictos
iudeos fuisse / gentes addu
xerunt ad dominum. Philippus quoque
samariam / quia primum samariam
asinam esse intelligit plenius. Petrus
act. x. autem gentes accipiens Corne
lium cum gentibus quasi samarie
pullum. Et si quis vobis ali
quid dixerit dicite dominus opus
eorum desiderat. Ne diceret
dominus tuus neque dominus deus neque
dominus inimicorum ut intelligat
omnes quod ego solus dominus non
solum animalium / neque solum eorum
qui iusti fideles sunt / sed omnium
hominum / etiam qui contrarii sunt.
Nam et peccatores quamquam contra
me sint voluntate tamen sua
ps. 23 domini. Domini est enim orbis terre
et plenitudo eius. Iustum est
ut aliqua creatura serviat suo
creatori. Gentes enim deus in
potestatem diaboli propter reliquit
ut tempore non invenit conceptis
et perdit necesse est autem quod
ps. 35 faciat quod scriptum est homines
et iumenta salvabis domine.
Confestim autem remittet eos.
Animal autem primum ingressum est
in ierusalem inde ad dominum suum re
missum est animal autem prophecia
in iudea remansit. Nam de animali
illo non habemus quod viderentur necessa
rium erat christo sed illud quod intelli
gebatur id est non caro sed verbo quod
caro venisse est. Vera autem verte

ta est. Aut ita non dixit et
iterum remittet eos ut ne mi
sterium preceret eorum. Nam puto
imprimis homines non sermone
inde vocavit apostolorum sed virtute spiritus
sancti solum prius et ad dixit in
quam autem ad dixit iterum dimisit
eos in arbitrio et labore suo
ut committatur gratia insufficere.
Nam quod vocati sunt dei est
quod autem digne post vocationem
vivunt minus pariter et dei est
hoc est quod autem iterum remittet
eos non ad diabolum qui prius te
nebat eos / sed arbitrio suo ad
immitate sed gratia dono. Hoc autem
totum factum est ut impleretur
quod dictum est per prophetam dicentem
zacha. 9 Syon ecce rex tuus venit tibi
mansuetus sedens super asinam
et pullum filium iumenti. Duo
in astrabus ad notam infima
magna gratia sunt et color
Die i mundo dimisso est utes sto
reliquit in mysterium cum gentium
futurarum sedens super asinam et pu
llum eius intravit in templum
et sic gentes iudeis comparat.
Dicens autem propheta maliciam
iudeorum quod contradicturi fuerant
christo ascendenti in templum ideo
premonuit ut proper signum co
gnoscerent regem suum videre dicens
Ecce rex tuus dicens Ecce osten
dentis videlicet id est non car
nali aspectu sed spirituali in

tellectu opera virtutum eius aspi
ciat, non solum visionem eius. Si enim
solum eius aspexerit, de apud di
cetur in ludaica natione. Si autem
opus eius consideraverit salvari
dicetur in veritate divina. Ante
tempora autem multa constitutus
propheta videns eum spirituali aspectu
qui nondum natus fuerat, ideo
dicebat. Ecce ut ostenderet quod
ille de quo loquebatur antequam nasce
retur iam erat. Videro ergo viderit
eum in templo. Iudei nolite
contra eum superbe agere dicentes
Zach. 9 Iniqua potestate hic facit. Ecce
rex tuus venit tibi mansuetus
sedens super asinam. Nolite considera
re iniqua potestate faciat sed considerate
tamen si faciat. Prius enim hoc videre
est, illud autem tempore. Ecce
rex tuus venit tibi mansuetus
sedens super asinam. Nolite dicere
1-4 nos non habemus regem nisi cesarem.
Ecce rex tuus venit
tibi mansuetus sedens super asinam.
Si non intellexeris veniet contra te
si autem intellexeris venit tibi ut
salvet te, et sub pedibus tuis
gentes ut dicatur propheta gau
ps 46 debo. Quoniam deus excelsus terribilis
rex magnus super terram. Subiecit
populos nobis et gentes sub pedibus
nostris. Elegit nobis hereditatem
sibi speciem iacob quem dilexit.
Si autem non intellexeris venit
ut perdat te et de templo suo
repellat et aliam sponsam

de gentibus castorum inducat
in tabernaculum sanctitatis, aut tu
precata et in tenebris constituta
Cant. 1 dicas per Salomonem. Nolite aspicere
me quia fusca sum quia decoloravit
me sol. Veritatem cognosce
mansuetudinem venientis, considera speciem
ad veniens eius, non sedet in
curru aureo pretiosa purpura
Job 39 fulgens nec ascendit super fer
vidum equum discordie amatorem
et litis, cuius gloria iactantie
pectus eius repletur, qui de longe
odoratur bellum et gaudet
ad vocem tube, et cum viderit sa
guinolentam pugnam dicit in corde
suo bene factum est. Sed sedet super
asinam et pullum eius. Sed super
matrem sedebat, nunc et super
pullum sedebat, et si corpo
raliter non poterat, ut super anima
lia utraque sederet spiritualiter poterat
cum deus esset, ut et in iudeis
sederet et in gentilibus. Sed sede
ant super iumenta, id est in stultitia
eorum habitare ut dicat illud
Mat 11 prius tollite iugum meum super vos
et discite quia mitis sum et humi
lis corde. Mansuetum enim eum
mansueti debent portare qui
vocat eos salvatorem non ut illos
puniat propter peccata eorum sed ut
ipse requiescat in eis propter man
suetudinem eorum. Primum sicut hic
gemens inventi, sicut erat

insumpta erat et non asperitate
Ita et homines qui crediderunt
in Christum sive ex iudeis sive ex
gentilibus venientes ante Christum
non in militia sed conversatione
peccaverunt) ideo sella debeat
non punire sed regiam sessori. Ra
sicut peccatores equi sunt spirituali
ter et sella equi dicitur christus quia
spiritus in peccatoribus sedens miti
gat eos per dicta sacramentorum
id est confirmationis et caritatis
Christus autem sedens in sellis dignit
eos implens iustitie id est mansuetu
dinis et humilitatis. Ergo equitatus
spiritualis predicta est equitatio autem
Christi salus. Dicit in Abacuk
Dicit in capitulo suo ad Christum ipsum
Abacuk 3 qui ascendes super equos tuos
et equitatio tua salvatio est.
Ergo induxit pullum in templum
ut gentes iudeis iungat ut
impleat quod Jacob benedicens filium
Gen 49 suum iudam prophetat alligans
inquit ad vitem pullum quod est
Ps 79 illa vitis id est iudea que de egypto
translata est et erecta et planta
ta. Et sicut prophetat Osee de
Gen 4[?] filiis suis dicens Benedictus
filius meus Sem Dilatet
deus Japhet ut inhabitet in tabernaculis
Sem. Sem enim erat
pater iudeorum Japhet autem pater
gentium que ingresse sunt per
Christum in tabernacula iudeorum. Et
venientes autem discipuli fecerunt sicut
precepit illis ihesus et adduxe

runt asinam et pullum. Ecce enim cu
tos apostoli solverunt asinam alligatam
in signum quod sunt illorum virtus
et auctoritas christi nec enim potui
sset tollere vinculum alicuius
ab illo diabolo qui eos non cognos
cebat unde essent nisi precurrens
Christi spiritus tunc diabolum eius pressisset
ad Deum Sic quod apostoli solverunt
iudeos vel gentes de vinculo anima
Ipsa quod facere eos videbatur
opus [illegible] autem vota sunt
et gratia christi nec enim a corpore
diaboli constituti totum mundum
ligatum sub potestate diabolica solvere
potuisset nisi gratia christi consurgi
sset virtute nunc Et imposuerunt
super eum vestimenta sua et eum de
super sedere fecerunt. Vestimenta
autem precepta divina et gratia
spiritualis. Sicut enim turpitudo
nuditatis vestimento tegitur sic nam
[illegible] carnis nostre precepta
et gratia divina teguntur. Omnis enim
hic nascitur non solum peccator est
sed etiam totum peccatum dicit apostolus
Eph 2 Eramus natura filii ire sicut et
Gen 3 ceteri. Unde Adam cum se vidit nu
dum id est peccatorem et ideo foliis
ficus id est mandatis asperis legis eo
operuit nuditatem suam. Et talis
ibi promittitur deus iustitiam
suam et gratiam ablaturum de gente
iudea sicut dicit dominus per Osee prophetam
Osee 2 Et auferam vestimenta mea et lin
theamina et ostendam gentibus

turpitudinem tuam. Ergo imposuerunt
vestimenta super eos i. mandata et graves
quas ipsi acceperant quos super iu-
deos et gentiles imposuerunt Jo. xvii
i. tradiderunt, nec enim in eis re-
quiescere potuisset Christus, nisi
mandata eius fuisset in eis. Plu-
rima autem turba vestimenta sua ster-
nebat, alii autem cedebant ramos
de arboribus et sternebant in via,
ut veniente ~~calcaret~~ calcarentur
immundo. Vestimenta sunt mandata
sicut diximus. Frondes autem te- phil. 3
nent speciem pietatis. Cum ergo
mandata legis et species maiorum
religiosorum viciis fuerint concul-
canda in via i. in Christo. Videtur tam-
en illa sub pedibus immundi ster-
nebat in via. Et nunc quum sup-
innuendum quid apostoli posuerunt
vestimenta sua, sub pedibus autem in-
muncti vetera turba mandata que
iniuduntur quod apostolorum sternuntur
sanctum et adornatur legis que
mandata conculcat. Quod nos etiam
cum tribulatione spernimus sacri-
ficia iudeorum pro nichilo estimamus
et ceteras consuetudines iudaicas
repellimus vestimenta iudeorum quibus
ipsi induebantur. Nos qui sumus
conversi sub pedibus nostris cal-
camus. Alii autem sicut Christi vestimenta
nostri deposuerunt super asinam
apostoli sicut ceteri doctores vestimenta
autem sicut gloria et fama glorie
gloriam autem propter quam suscepit
a Christo dedit discipulis suis discipuli

autem accipientes ea quo dederat
eam gentibus ut delectabiliter
Christus sederet in eis sicut ipse dixit:
Et ego pro gloriam meam quam de-
disti michi dedi eis ut sint
unum sicut et nos unum sumus.
Turbe autem que vestimenta sua
sternebant in via credentes erant
ex circumcisione qui gloriam quam
habebant ex lege videntes Christum
decreverunt in terram semetipsos
humiliantes et cum Apostolo dicentes
secundum iusticiam que ex lege est
conversatus sum sine querela, sed que
fuerunt michi lucra hec esti-
mavi propter Christum detrimenta et
arbitror stercora esse ut Christum
lucri faciam. Quid est autem
aliud iusticiam terre coequare
ante sublimem et gloriosum. Quidam
autem ramos de arboribus pre-
cedebant frondentes ipsi erant
credentes et eruditi doctores
qui simpliciter acceperant exempla
unica dei quasi de arboribus
sanctorum virtutibus et magistri fabula-
rum suorum de arboribus ramos
frondentes autem pedes sanctum
galis ipsi sternebant ut per
ea exempla quasi per ramos
virtutes sine offendiculo
ambularet ex evangelio eius
donec introiret in sanctuarium dei.
Turba autem que precedebat et
que sequebatur clamabat
dicens Osanna filio David

ipsi pueri mirabilium que audierant ante audiet eis et sanitatum quas prestitit eis quod voluntatibus cordibus suis et ante et retro clamabat Osanna filio david. Qui precedebant seniores eius i. patriarche et prophete retroque secuti qui ante adventum christi eius adventum predixerunt et cognoverunt. Sequentes autem minores i. apostoli martires retroque doctores qui post ascensum christi de resurrectione eius et de passione ipsius vel de operibus predicaverunt et predicant et licet diversis quidem temporibus fuerint tamen in cordibus exultationis spiritus sancti. Et illi qui prophetaverunt de ventura clamaverunt Benedictus qui venit in nomine domini. Hii autem laudibus clamabant de adventu christi iam impleto. Osanna autem quod interpretatur gloriam alii vero redemptionem. Alii autem salvifica me sive salvum fac. Gloriam et gloria illi debetur et redemptio illi convenit qui omnes redemit et proprii sanguinis effusione salvavit. Et cum intrasset Ierusalem commota est universa civitas dicens quis est hic. Mirari commovebantur videntes rem mirabilem hominem laudari quasi deus sit deus laudabatur in homine. Dicebant enim Osanna filio david. Puto autem quod christi qui lauda-

bant faciebat quod laudabat sed spiritu sancto ut ingressus in cor nesciente anima verba fundebat. Et intravit Ihesus in templum dei. Hoc erat ipsius boni filii ut venientes civitatem intraret ad domum patris et illi honorem redderet qui genuit eum ut tu imitator christi facias cum in aliquam ingressus fueris civitatem primum ante omnia ad ecclesiam curras. Hoc erat etiam medici qui in ingressu ad infirma civitatis salvandam primum adversus passiones intendit. Statim sicut de templo omne malum expedit. Sicut medicus medicans qui primum ingreditur ad infirmum statim de stomacho eius interrogat et eum corpore sanat. Quia si stomachus sanus fuerit totum corpus validum est. Si autem dissipatus fuerit totum corpus infirmum est. Ita si sacerdotium integrum fuerit tota ecclesia floret. Si autem corruptum fuerit omnis fides marcida est. Cor autem et stomachus sacerdotes intelliguntur qui a viris spiritualibus pro totius populi tribuuntur. Et sicut cor sapiencie locus est ita sacerdotes sapiencie spiritualis tabernacula sunt. Unde dicitur de regibus quod omne caput in dolore et sacerdotium omne cor in tristitia. Sicut enim stomachus accipiens cibum coquit eum in seipsum et per totum corpus

despicit. Sic et sacerdotes accipiunt
scientiam scripturarum spiritualem a deo, et
coquentes eam in se, id est tractantes
et meditantes apud se, universo populo
subministrant. Et sicut stomachus
subministrata unicuique membrorum
suscipit nutrimentum, et convertit
unusquodque secundum naturam suam, ut puta
quod suscipit totum fit sanguis [?].
Quod autem suscipit fel, bilis
efficitur totum; quod vero ascendit
in pulmone, flectina [?] fleuma
fit; quod autem in mamillas,
totum efficitur lac. Sic sacerdoti
bus in ecclesia loquentibus verba dei
suscipiunt; unusquisque autem convertit
illud secundum propriam causam [?]. Ita ut unum
corpus verbum in moribus quasi vocis [?]
procedat ad vitam. In moribus
autem perversis suscitat iracundiam
quasi bilem vel fel. In aliis autem
operatur dilectionem dulcissimam
quasi lac. In aliis autem horum
odia est flectina [?] ... et quod
iucundum videtur. Ergo sacerdotes
qui coquinant [?] vos et verbis et
operibus. Sicut in corpore si aliquid
fuerit in stomacho membrorum [?]
omnia langueret et stomachus.
Si autem et stomachus langueret,
omnia membra intereunt, id est sanitas [?].
Sic et si aliqui laicorum peccaverint,
non omnis peccat; et sacerdotes.
Si autem sacerdotes fuerint in
peccatis, totus populus convertitur
in peccatum. Sicut ad peccandum ... [illegible]
unusquisque laicorum pro suis peccatis

ps. 70

dat rationem; sacerdotes autem
non tantum pro suis, sed etiam pro peccatis
daturi sunt rationem. Videt
arborem pallentibus foliis et
intellexit studiosus agricola
quia vel lesionem in radicibus
habet. Vere quemadmodum cum videris
arborem pallentibus foliis mar
cidam, intelligis quod aliquam
culpam habet circa radicem; sic cum
videris populum indisciplinatum et
irreligiosum, sine dubio cognos
cis quod sacerdotium non est sanum.
Et eiciebat vendentes et emen
tes de templo. Significat quod homo
mercator numquam potest placere
deo. Et ideo nullus christianus debet
esse mercator, aut si voluerit
esse, proiciatur de ecclesia dei, dicente
propheta: Quia non cognovi negotia
tionem, introibo in potentias domini.
Quemadmodum enim qui ambulat
inter duas vias volens ambo
bus placere et nolens se contemne
re, sine malologuo non potest
esse: necesse est enim ut et illi
maledicatur de istis. Sic qui
emit et vendit sine periurio
non potest esse: necesse est enim ut
hic iuret quia non valet tantum
quia vendit. Sed nec est stabil[is]
ista omnium talium cum aut
ipsis viventibus peritura est, aut
dum aliis heredibus dissipanda
est, aut ad extraneos etiam iniquos
eorum ventura est. Non potest ad
bonum proficere quod congregatur de
malo, quemadmodum si venenum

Videa [?] de eiectione de mercatoribus

aut aliqua specie tornat uti-
bus, sed huc et illuc iactat
cum grana omnia ventilatum
cadunt deorsum et in fine cri-
bri nichil remanet nisi stercus
solum. Sic fit negociatorum
dum vendunt et emunt inter ven-
dicionem et emptionem minuitur
et in novissimis inter alias rema-
net nisi solum peccatum. Ergo
videtis quidam quibus mercator
est. Omnes enim homines nego-
ciatores videntur. Ecce qui a-
rat temptat boves ut fruges
vendat et qui operatur ligna
et utensilia vendat, et lana-
narius operatur lanam ut
vendat, et fenerator mutuat
pecuniam et tollat usuras. Et
quia antiqui iudei et apostoli ar-
tificia laudaverunt, quia magis
sunt sine peccato. Sicut et paulus
Act. 18 fuit sutor tabernaculorum et ipse
mandat dicens: Laboret et ma-
nibus operetur bonum posse et apostoli qui
Mat. 4 Joh. 21 sicut legitur piscatores fuerunt.
Ergo quidam qui non est nego-
ciator ut qui secundum regulam istam
non sunt intelligas omnes ne-
gociatores esse, id est quicumque rem
emit ut non ipse rem integram
et inmutatam vendat, sed ut
opus faciat ex ea ille non est
negociator, quia materiam operandi
sibi comparat. Sed faciat opus
ille non rem ipsam vendit, sed
magis artificium suum, id est qui
rem vendit tamquam estimatio

non est in ea ipsa res, sed in artificio
operis. Illa non est mercatura, ut puta
faber comparat ferrum, facit ferramen-
tum, sed ferramentum id non tan-
tum valet quantum sed secundum opus fer-
ramenti apparet. Qui autem comparat
rem ut illam ipsam rem integram
et inmutatam dando lucretur,
ille est mercator qui de templo
eicitur dei. Unde super omnes merca-
tores, plus maledictus est usurarius
quam eum qui rem comparatam ven-
dit mercator est, et maledictus
erit qui non comparatam pecuniam
sed a deo datam sibi dat ad usuram.
Vendit quia mercator dat rem
ut iam illam non repetat, iste
autem pecuniam seminavit, et suam
iterum repetit et aliena tollit
ad suis. Adhuc dicit aliquis qui
agrum locat agrarium accipiat
aut domum, aut pensiones accipiat
non est similis qui pecuniam dat ad
usuram. Absit. Primo quia qui pecu-
niam ad aliquem usum disposita
est sed ad precium emendi vel ven-
di. Secundo quia qui agrum locat
eum et fructum accipit ex eo si
mulitur et qui domum locat usum
mansionis capit ex ea. Ideo qui
locat agrum vel domum usum suum
videtur dare et pecuniam accipere
et quodammodo commutare videtur
lucrum cum lucro, pecuniam autem
si in sacculo reposita teneat
apud te nullum usum capis ex ea.
Tercio ager vel domus utendo
veterascit, pecunia autem aut
si fuit mutatam non minuitur.

ner veterascit. Et mensas nummu-
lariorum subvertit. Nummularii
spiritualiter homines intelliguntur quia
sicut nummus habet dragma cesaris
sic homo habet dragmam celestis
dei. Et quemadmodum solidus
qui non habet dragma cesaris
reprobus ita et homo qui non in-
duit in se ymaginem dei reprobus
estimatur. Unde ysaias dicebat ad
y. 1 Ierusalem pecunia tua reproba cau-
pones tui miscent vinum aquam.
Videt ergo mensas nummulariorum
evertit significans quod in templo
dei non debet esse nummi nisi
spirituales id est qui ymaginem dei
habet et non illi nummi id est illi
homines qui terreni ymaginem
portant id est diaboli. Nam sicut
homo bonus in se ymaginem
dei ostendit sic et homo malus
ymaginem diaboli habet. Aut certe
mensas dicit spiritualiter scripturas
nummulariorum id est sacerdotum quia
eorum sacerdotum illorum scripture
everse sunt et iam nec eorum
persistit in eis superveniente novo
testamento priori. Cathedras ven-
dentium columbas evertit. Si quis
et si non simone tamen in ipso facto
Videt sicut in templo multe
columbe venales quod quia una
columba gratuita descendit
in templum corporis mei. Nam
cum in specie columbe post
baptismum placatum est deo in tem-
plum id est in carnem. Hec inspirata
dixit nobis prophetam dicentem
ps. 49 Non accipiam de domo tua

vitulos neque de gregibus
tuis hircos. Quoniam mee sunt
fere silvarum iumenta in montibus
et boves. Cognovi omnia vola-
tilia celi. Immola deo sacrificium
laudis. Quia non hostiam volo
sed corda, non sacrificium sed fidem. Iste
dixit nobis eundem prophetam.
ps. 97 Afferte domino gloriam et honorem. Et
sic dixit vobis in templo eius quod
ps. 97 sancte tollite hostias et introite
in atria eius. Thauros de templo
quia unus thaurus offerendus est
pro universo grege de quo grege
Iacob dicebat accipiemus levitas
Gen. 49 id est sacerdotes qui in ira sua occiderunt
homines et in furore nervaverunt
thaurum. Tollite oves de templo
quia unus agnus occidetur. Cum
ergo propheta admoneat eos
ut hostias de templo tollerent ut
hostias animalium et corda sua
ps. 50 contribulata et humiliata offerrent
Illi autem obedierunt iuste nunc
nequaquam inita super inobedientiam
eorum ipse eius eos virtute expellit
unde propheta qui ipse de quibus tunc
propheta admoneat eos de hostiis
expellendis. Scriptum est enim domus
mea domus orationis vocabitur.
Vos autem fecistis eam speluncam
latronum. Cum in lucra talium sa-
crificiorum domum speluncam latronum
fecerunt. Et accesserunt ad eum
ceci et claudi in templo et sa-
navit eos. Ut quod ille verbis cla-
mabat iste factis ostenderet quia
vocis illorum sanavit cecavit

ut ceca videntes cecos aspicientes
viderent ipi et istorum illuminatio
corporalis fieret illis spiritualis
lucerna cordis. Curavit et clau
dos ut claudicantes iniuste incedunt
ad opus ita ut meliores pedes
acciperet illi videntes quam isti acci
pientes. Videntes autem principes
sacerdotum et scribe mirabilia que
fecit et pueros clamantes in templo
et dicentes Osanna filio David
indignati sunt et dixerunt ei Au
dis quid isti dicunt. Et nubes et ipse
rudit et eos videt que ego sacra
illos loquentes attendit me sa
cietem non considerat ego cum sanctus
inceptor vocis illorum. Et sicut admodum
columna in domo si steterit recta
accepto pondere amplius confirmatur ps. 8
Si autem modice amplius confirmatur
obliquata fuit accepto pondere
non solum non confirmatur sed amplius
cadit ad latus. Sic et cor hominis
si rectum fuerit videns opera ali
cuius viri iusti aut audiens ea
amplius confirmatur. Si autem perversum
fuerit videns opera alicuius viri iusti
aut audiens non solum non confir
matur sed magis ad invidiam
concitatur et magis pervertetur.
Sic enim et sacerdotes videntes
sanitates egrotancium audientes
voces puerorum non solum non credi
derunt in christum sed magis concitati
sunt contra christum dicentes. Audis
quid isti dicunt. Numquam vos audi ps. 130
retis quid isti dicunt. Hec enim
sanitates egrotancium de vocibus
clamancium testacionem dant quod verum
sunt quod dicunt. Item voces cla
mancium de sanitatibus egrotancium
testimonia reddunt quod magna sunt
que fiunt. Si sanitates egrotancium
mirantur de vocibus interrogate clama
cium voces si voces clamancium
mirantur interrogate egrotancium
sanitates. Et ut quid querimus verum
arguitis que tanti testes defendunt
Si iuste clamant consentite cla
moribus et credite vocibus. Si autem
iniuste reprehendite magis illos
iniuste dicentes. Et ut quid
christum culpatis. Et unde eum culpatis
et si intelligunt isti quod dicunt
Ihesus autem dixit eis utique numquam
legistis. Ex ore infancium et lac
tencium perfecisti laudem. Numquam
si dicat ego culpa mea est
quod isti clamant. Numquam mea culpa
mea est quia ante tot milia
annorum hoc fatum propheta dixit
Sed recordamini quod supra dixit
Turba autem que precedebat et
que sequebatur clamabat. In
telligimus quia infantes dice
bantur non etate sed simplicitate di
cebantur cordis. Infantes autem
lactantes nec intelligere aliquid
nec laudare possunt. Lactantes autem
dicebantur quia quasi lactis suavitate
ita mirabilium delectacione
concitati clamabant. Sicut scriptum
est. Sed exaltavi animam meam
sicut ablactatus super matre sua
lac enim dicitur opus miraculorum
panis autem doctrina perfecti

mistice sicut ait apostolus Et
co 2 sermo meus et predicatio mea
non in persuasione verbi sed in osten
sione spiritus et virtutis. Item post
modum hic dicit Non potui
1 co 3 vobis loqui quasi spiritualibus pe 1.2
sed quasi carnalibus quasi parvulis in christo
lac vobis potum dedi non escam
Omnis parva indigens fidei i.
doctrina simplicior lac dicitur. Cum
quod lac sine labore et sine dentium
opere manducatur et mandu
catum sua suavitate delectat
Sic mirabilia nullum laborem
prebent videntibus sed videntes ad
mirationem delectant et edificant
molliter imbibitur. Panis autem
est profundior doctrina mistice
quam accipere non potest nisi qui
exercitatos sensus habet spirituales
qui que audit necesse est intra
se tractatibus quibusdam discutere
et meditari quasi quibusdam denti
bus spiritualibus molere. Unde et
lex ruminancia animalia voluit
esse munda. Illa cum esca dentium
non tam carnaliter suavis est
quantum spiritualiter utilis est ad
salutem. Sic enim infirmi stringen
tium dederis panis qui angustias
sed fauces efficitur magis quam
mittitur. Sic et homini imperfecto
in fide et puero in sensibus
si altiora mistica sapere volueris
dicet angustiam habeo fidem

et sensum magis scandalizatur
quam edificatur. Et quemadmodum
viro perfecto si dederis lac suavis
eius quidem delectat ac membra
autem non confortat. Deprime cum
scriptum est non de lacte esse confor
tat cor. Sic autem panem inadu
lto non tam suavis eius delectat
quantum proficit et virtute. Sic et
viro perfecto in fide et maturo in
sensibus si miracula ostenderis
delectatur quidem aspectu nichil autem
proficit et ad edificationem sensus
aut noticiam veritatis. Sed autem vel
sapientie profunditatem ei et ratione delectatur
et edificatur in fide. Et relictis
abiit foras extra civitatem in beth
aniam et mansit ibi ut recedendo
ostenderet quos videndo repro
bat quod malicia non docetur sermo
nibus sed vitatur. Valid autem sunt
melius loco cedendo potest vinci
quam videndo. Nam si contenderis
irracionabilem racione placare
et illum non placabis et te ipsum
perturbabis. Et mansit ibi Noluit
in ierusalem manere de qua iam vo
luptate recesserat quem in morte
domini sui iam magis armatus
tenebat sed magis occasionem quam
domum. Et mansit apud lazarum
et sorores eius et illic requiescat
corporaliter sibi et spiritualiter repa
rabat. Nam sic hoc videre non
ibi queque mansionem sibi clario
res sicut vidit sed sibi fideliores

net gaudet ubi epule large sunt
et ubi societas floret. Nunc autem
reuertens mane esurijt. Nam
quasi homo cibum et quasi deus
humanam naturam salutem, uel quasi in
digens quesiuit iusticiam
et quasi iusticie desiderabilem humanam
salutem. Si autem quasi homo esu
riisset cibum utique mane esu
riisset et ideo mane esurijt quia
iusticiam esurijt aut aliorum
salutem. Certo quoque ueniens ad
gentem iudaicam christus mane
esuriebat cum preter iusticia auro-
rum iusticie sue dederat cibum.
Nunc autem i. in iam duodecime
hore de qua supra locuti sumus. Ubi
de quo imitatores iste feliciter hunc
hore dicuntur et dies consideratis
per singula secula quomodo et mane in
ueniens fieri et uespere. Et factum
Gen. 2 est mane super adam quem creauit
eum deus et dedit ei mandatum
iusticie quasi lucem. Deinde magis
atque magis hominum iniquitate cre
scente et quasi nocte ueniente iusti
cia quasi lux recessit ab eis. Iterum
factum est alterum mane cum
Gen. 6 deus ueniens ad Noe post reuela
cionem factam ad eum et ad filios
suos posuit iusticie testamen
tum quasi lumen. Iterum crescente
hominum iniquitate quasi nocte preuale
te recessit ab eis sol i. deus
cum luce iusticie sue. Iterum ue
niens reduxit tamen mane eligens

Gen. 12 abraham et ostendens ei quasi
lumen, tunc notariam ueritatis pro
Gen. 17 mittens testamentum a deo circumci
sionis et fidei. Iterum preualente ini
quitate et quasi nocte ueniente
recessit ab eis cum filii israel sedem
per dona egyptiorum uiuebant, nunquam
enim eos afflixisset egyptus si
quietum ad primam faciem lux
fuisset in eis. Iterum redeuntes
Exo. 3 quarto mane apparuit christus si
Exo. 14 reduceret israel de egypto lucem
respondit eis. Iterum crescente
iniquitate quasi nocte nouissima
4 Reg. 24 ducti sunt in captiuitatem filii israel
reuertentes iam deus reduxit
quinto mane renouans filios
israel de captiuitate restaurans
1 Esdr. 1 plebem per zorobabel et per
ipsum filium iosedech sacerdotem
1 Esdr. et Neemie reparans legem per esdram
prophetam. Iterum crescente iniquitate
quasi nocte ueniente subtrahit
ab eis deus manum suam quasi
1 Mach. 4 lucem et facti sunt iterum
sub potestate. Sexto autem mane
reuisus est christus ad iudeos
Luc. 2 Mat. 2 et gentes et dedit eis sepius
manifestissime lumen et nos
iam sicut uidet crescente
iudeorum iniquitate quasi nocte ue
niente recedit ab eis et cum
fecerit graciam suam ab eis. Sed
Luc. 18 ipse testatur dicens: Putas cum
uenerit filius hominis inueniet
fidem super terram. Septimum autem

hinc dictum est nobis ad vesperam
reddere singulis secundum opera eorum
Et quecumque peccata bonum per
valencia concludit a se unitas
dei illud tempus i nox dicitur Uno
aestuque ante unitas dei per velox
non aspirat mea peccata sed visitabis ps 61
homines in bono dies dicitur visi
tacio eius ut sciabatur de nocte
que fuit ante ad ventum christi
ps 89 priorem dicit propheta ad vesperam
demorabitur fletus ad matutinum
leticia de nocte ante consumma
mt 20 tionis futura ipse deus dicit Cum
sero factum fuisset vocavit
operarios et reddidit merce
dem Ergo isto sero dies et noc
tes laboraverunt deus veniens
a nobis et veniens ad nos sera
dies ipse peccata mea et reddi 2 thes 3
cuius ipse merces sua Cum autem
factum fuisset septimum mane ut
requiescat in septimo die ex
parte morum hominibus sine successio
ne peccatorum lux insciae est
preconsumma et se sal christus
erit nobis dicente apostolo
1 thes 4 Rapiemur in nubibus obviam
christo in aera et sic semper cum
domino erimus Mane ergo mane
revertens esuriit ex insistit
intelligitur ex parte resurrectionis
eius cum relicta est synago
ga et suscepta est ecclesia
Et videns fici arborem unam
secus viam venit ad eam

et nichil in venit in ea nisi folia
tantum Arbor fici synagoga est uel
synagoga ipse multitudinem multarum
gentium sub uno tectore habitantium
dicta est quasi multorum hominum
simul habitacio in una domo
sicut scriptum est deus qui habita
re facit unanimes in domo
demusque videre ipsi folia fici eo quod
secundum similitudinem manus formata
est a folia autem viriditatis sed
spes tamen sanctitatis in homine aut
sine fructu operum ubi religiosa
Et inuenitur hic religiosus i arbor
vobis per sicut se esse dei et iusti
ciam dei non cognoscit arbor est
tamen folia sine fructu portans
quales sumus nos dicit, ipse te
statur apostolus Erunt in novissimis
diebus homines se ipsos amantes
cupidi preciosi elati superbi
parentibus non obedientes voluptatis
sue amatores magis quam dei
speciem quidem pietatis habentes u
tutem autem eius abnegantes
quos in sine maledicturus
est deus ut nunquam ex illis na
scatur fructus sicut maledixit
in eos et aruerunt Ergo via
ante et aruerunt est mota
mundum de illa in membris pro
fructu portant in hominem que
mota mundum uniuersos errant
i secundum mundum Mundus autem
vita est quibus per quam omnes
tumescunt cum nascuntur sicut ex

possimus in parabola seminantis
Cum tamen ergo homo fidelis vel
arbor racionabilis in isto mundo
vixerit numquam potest ipse iusti
cie fructum tenere Unde dicebat
Paulus ad Tytum Nemo
2 thi. 2 militans deo semel se implicat
negotiis secularibus ut ei placeat
cui se probauit ut quia non potest
fructus suos tenere Tales sen
tes enim demones vel nostre
ipsorum peccatum i. vagatores
per mundum sunt occupant eos
Dicit enim irracionabilis sunt
que semel vitam parata est spe
tatem voluntatis et diuicie est
et sensus doctos insultos
sensus sunt non recipit volup
tates voluntates sensus rapuit
ea Sed et omnis arbor ratio
nabilis in ista vitam parata numquam
potest esse fructuosus i. homo
secundum mundum viuens numquam potest
euadere capeto ut sit iustus
frequenter enim transeuntes con
terunt de ramis eius ante
quam appareant in floribus
quidam autem ipsos flores
apertos occupant interdum et
et ipsa poma formata deponunt
Rami enim eius sunt sensus ipsius
de quibus omnia bona procedunt
Gemme sunt bone cogitatio
nes tunc latentes in sensibus
Aperti autem flores sunt bone
cogitaciones / sicut enim ex floribus

cogitacionibus nascitur bona volun
tas Sicut enim flores procedere
non possunt nisi fuerint gemma
Sic bona voluptas nasci non
potest nisi processerit in homine co
gitacio bona Bona autem cogi
tantes incipimus deserere que
bona sunt Nam voluptatis sui
ne que sic sunt suaue secundum apostolum
deum quem ad modum odoriferi
flores Unde Salomon dicebat
Fili fuma te cogitacionibus
que sunt sine intellectu Poma
autem sunt opera perfecte iusticie
Sicut enim ex flore poma for
mantur ita ex bonis voluntatibus
opera perfecta nascuntur Sed enim
ante poma flos procedit / ita
ante opus bonum bona voluptas
Omnis itaque ora homo qui non co
gitat aliquid que sunt bona
ipsius gemmas iusticie de ramis
i. de sensibus eius transeuntes de
mones excusserit Cum autem
cogitat quod bona et proponit in
corde suo quod bonum est / puta
elemosinas facere aut ieiunare
aut continens esse / aut in aliquo
perfecta sua vita aut per
quamcumque occasione mutauit
voluntate in sententiam de illius sensu
rami apertos flores demones
excusserunt Cum autem cogitat
bona et proposuit et fecit quod
proposuit ille poma perduxit
usque si alterum peccauit et post parata

sequencia iusticie opera bona
produxerit de illius sensibus iam
perfecta poma demones potuisse-
rent. Sicut difficile est arborem
iuxta viam portantem fructus suos
usque ad maturitatem servare, sic
difficile est virum fidem iuxta
istum mundum emere vel mercati-
bus eius iusticiam immaculatam
usque ad finem tenere. Recede ab ea
et planta te in loco secreto ut
nec mundus tecum aliquid habeat neque
tu cum mundo. Et ait illi
numquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Ioh. 11
Unde quia maledixit arborem ideo
fructus non dedit, sed quia non dabit
ideo maledixit ei, ut nunc perfolia
ipsi perferret vel non ideo iudei per-
diderunt iusticiam quia eos deus
dereliquit, sed ideo dereliquit eos quia
iusticiam non afferebant ut nec
ipsi spes operatur esset in eis
aut fructus. Est hoc sicut melius
est ut nec sit arbor quam
ut sit quidem et folia sua fructus
non afferat. Sic melius est
ut nec sit aliquis in religione
positus qui ut ceteris et tonsuratus
non habeat fidem domini. Servus enim
totus non est, et si tibi non obedit
non doles de illo autem gravius
doles qui tuus est et totus
ut te et alius sunt tibi. Sic
deus non tuis de alieno et aper-
to populo sermone vastatur, quando
de suo populo facere voluptatem
Ps. 11 Ideo in fine seculi ipse deus im-
mittet operationem erroris in tales
sicut cottidie fieri videmus

ut tradat mendacio qui non cre-
diderunt veritati sed consenserunt iniquitati
ut iudicarentur omnes. Non enim voluit
ut ipsius esse videatur qui vere
non sunt eius. Uxor meretrix
melius est ut nec sit viri sui quam
ut visa illius male ambulando
operatur eum in zelo. Et arefacta
est continuo ficulnea et mirati sunt
et videntes discipuli sic dicentes quomodo
continuo aruit ficulnea. Mira-
ti sunt quia sermo eius quasi flamma
descendit ad radices eius. Apostoli
qui viderunt lazarum fetentem et
putridum iterum viventem ad
vitam solo sermone suscitatum
quid ad miraculum sibi videtur
arborem solo sermone siccatam.
Qui enim potest vitam donare ille
potest et vitam auferre. Qui enim
vitam auferre non potest nec vitam
dare potest. Respondens autem Ihesus
ait: Amen dico vobis si
habueritis fidem et non hesita-
veritis non solum de ficulnea
facietis sed si monti huic dixe-
ritis tolle te et iacta te in mare
fiet. Monti illi in visibili
quia arbores non fructuosas
perdidit ut loca petrosa
et aspera, ubi spinacia pre-
dicta et carentes non herbis
ad habitandum apte sed bestiis
ubi nulla est planicies ad re-
quiescendum in pace sed ascen-
sionibus et descensionibus plenus
est. Demonum in populo semper
alii ascendunt alii descendunt
qui mons est non propter altitudinem

dignitatis sicut angeli sancti qui propter inflammationem superbie non propter fragilitatem nature qui propter inmobilem et incorrigibilem maliciam suam. Tolle te de medio sanctorum ubi fides ubi caritas ubi pla maces pacis ubi sponsi doctorum ubi prata florida orr gratiarum ubi columbe sancte assidue servia tes cantitas delectatos. Et mitte te in mare, i. in isto mundo ubi aque sunt salse et non potabiles ad usum, i. ipsi iniqui non proficiunt ad gloriam dei, in quos omnia dulcia flumina spiritualium gratiarum currunt in salsitate eorum dimutare non possunt, sed magis salsitas eorum corrumpit in se dulcedinem benivolenciam fluminum. In huius mare mitti ubi semper dominantur potestates et demonum spiritum periculosa certamina. Sicut enim assidua in isto mari tempestas, sic in isto mundo persecucio sathane, ubi nunquam tranquillitas sed ascendentibus undis et tempestatibus. Et impulsis in invicem se percuciunt aque et in vicem se frangunt et consurgunt et in invicem se confrigentes commotionem irracionabilem sonum dant. Sic et ipsos homines attrationibus huius mundi corporis mundi nascentibus quasi undis se invicem comedunt et impugnant et quo se quam insanias pelagi fluctus dimittunt. Vide dicebat apostolus

Eph. 4 Omnis clamor et ira tollatur

a vobis. Exire te in mare ubi sonus confusio et ipsa cetera ubi infatigabilis contencio vindictarum ubi timor est et semper mors sine vita quo. Et omnia quecumque perierit in ordine credentes accipietis. Item quod sicut deus donat in homines ea initur et faciunt fortessi des autem facit abstinenciam rerum malarum et operis bonorum. Quanto magis te abstinueris a malo et feceris bonum tanto amplius fidem tuam, fidem fortem facis. Quanto autem minus abstineris a malo et quo negligeris facere bonum, tanto magis fidem infirmam facis. Et cum venisset in templum accesserunt ad eum pro doctrina principes sacerdotum et seniores populi dicentes: in qua potestate hec facis aut quis tibi tradidit hanc potestatem. Cum autem vos dic mediant sacerdotes populi cum magna gloria intrantem in templum itaque ut pueri undique voce angelica clamarent Osanna filio david. Cum ingrederetur ut homo laudabatur ut deus qui clamabant in carne deum sperabant in voce quem malicia sacerdotum quasi hominem blasphemabat hunc in nocencia puerorum quasi deum exaltabat. Quanto autem ille gloriosius glorificabatur tanto sacerdotes invidia torquebantur ut illius honor illis fieret in tor

in tormentum. Ovale enim est ceterum
qui boni in sua virtute laudantur
mali in sua invidia cruciantur.
Ita et non sufferentes inspectione
sua invidere stimulantes ardere
ceperunt interrogantes In qua potestate
hec facis. Invidia que sibi
ipsi est inimica. Nam qui invidet
sibi quidem ignominiam facit, ille
autem cui invidet gloriam parat
ipse vituperabilis inveniuntur de
sua invidia, ille autem lauda
bilis demonstratur de sua virtute
Ergo invidia sibi soli nociva
est alteri autem non solum non
gravat sed hunc magis co
mendat. Venerunt ergo ad eum
quasi ad peccatorem in templo
et dum non inveniunt culpam
simulant virtutem dicentes In qua
potestate facis hec. Corpus sanum
aliquotiens percutitur et non facile
vulneratur. Corpus autem debile
quod absque tactu habet lesuram
etiam si modice tactum fuerit
tamquam dissipatur. Sic animal liberum
et integrum non facile offenditur.
Animal autem in invidia vulneratum
non solum causa perhorrenda sed etiam
levis occasio excitat ad dolo
rem. Sic et sacerdotes iudei
invidentes propter suam instabilitatem
accusandi non invenerunt contra
eum de bonis eis turbantur
dicentes In qua potestate hec facis
Cogitabant in dolore apud
se. Nos sumus columpne templi
et ecce super illum recumbit tota

ecclesia et nos inventi sumus sine
causa electi quia in ipsum predicamus
et nomen vacuum possidemus. Nos
sumus tamquam scriptura que legitur
visibilis, et ecce ille resonat
in medio templi, et nos contempti
quasi cytara dissipata. Nos
sumus patres populi et ille cottidie
filios generat nos autem steriles
sumus inventi. Ideo non ferentes
dicebant In qua potestate facis hec
Dicendo quis tibi dedit hanc
potestatem ostendit illi quasdam
esse personas que dant huius
potestatem sive corporalem sive
spiritualem. Tamquam si ita diceret
de sacerdotali familia genitus non
es. Senatus tibi hanc non concessit.
Cesar non donavit. Si autem cre
Dan. 4:13 didissent quia omnis potestas a deo est
numquam interrogassent quis dedit
Jacobi 4 tibi hanc potestatem scientes quia
omne datum perfectum desursum est
Joh. 19 descendens a patre luminum, et quia nec
potest accipere aliquis nisi datum ei fuerit
de celo. Omnis homo se sicut estimat
alterum, nec potest ipse melius de
alio sentire quam in se sentit de
se. Ecce fornicator estimat ne
minem castum. Item castus non facile
de fornicatione suspicatur. Superbus
neminem putat humilem, humilis
neminem credit esse superbum. Sic
qui a deo est sacerdos, nullum putat
sacerdotem a deo. Tu autem putas
fieri ut inbiter se sacerdotem

contempnat et persequatur nisi quia
pambutones facti sacerdotes. Omnes
tales estimat quales sunt et
ipse. Sacerdos autem qui est secundum
deum omnem sacerdotem timet offe-
dere quia omnes a deo arbitratur
quamuis ab hominibus factus sit. Ecce
cum dauid quamuis manifestum
sciret Saul non esse regem secundum
deum tamen persequenti sibi tradictum
1 reg 24 et 26 nolebat occidere dicens Non inmit-
tam manum meam in christum domini
Act 23 Item paulus cum maledixisset sacer-
dotem Ananiam et audisset quia
erat sacerdos prima dicta reduxit
Nesciebat fratres quia princeps sacerdotum
fuerat. Sunt enim sancti sacerdo-
tes qui multa gesserunt signa
non potestate dei sed potestate ca-
tnerea. Sicut in multis expositum
locis. Iudei blasphematores interro-
gabant In qua potestate hec facis hec
In spiritu dei an in spiritu belzabub
sicut alibi blasphematores di-
Mat 12 cebant de eo hic non eicit demonia
nisi in belzebul principe demo-
niorum. Respondens autem ihesus
dixit Interrogabo vos unum verbum
quod si dixeritis michi et ego dicam
vobis in qua potestate hec facio
baptisma iohannis unde erat
de celo an ex hominibus. Vides quomodo
inevitabilem maliciam eorum
proposuit eis quem videbatur catho-
natam ut non videtur audiat
sed ut impediri non interrogaret

Mat 1 quia plerumque Noluit enim dicere causam
et non dicebat ut suggerebat
preceptum quod ipse proposuit. Verumtamen
etiam si dixisset nichil proficeret
quia non possunt sentire que lux sit
tenebrosa voluptate. Quomodo
desit si cecus aliqua pulchritudine
monstratur. Cecitas autem spiritualis
est malicia cordis. Quantum autem
cecus non potest aspicere in splendorem
luminis sic non potest intelligere sic
homo malignus iusticiam veritatis.
Sicut enim cautus venator
bestiam apprehendere volens cum
viderit ex una parte illius perpetra-
lotum ex alia parte cogit intra
ut ex quacumque parte exire voluerit
aut in retia incidat aut in
precipicium cadat. Sic et dominus
illis similiter interrogationem la-
queum proposuit ut si quid de celo
dicerent in laqueum reprehensionis
inciderent. Diceret enim eis quare
ergo non credidistis michi. Si autem
de terra dicerent quia in principium
sit in periculo mortis incurreret
apud populum ut lapidaretur.
Interrogatorem enim opus docere
temptatorem autem quamque non
retundere et obiectionibus illius
astucia inevitabili percussione
confundere et non veritatem ei nisi
rij publicare. Sicut enim alibi
Mat 9 dominus dicto eum protulisset ad
vesperum eum exemplum scripture

ps. 90 quod intellexerat dicens Angelis
suis deus mandavit de te ut et
in manibus tollent te ne forte
offendas etc. Non dixit et non
sic intelligitur scriptura illa sed sic
dimisit illum in ignorancia de
alterco cum manifestiori confudit
exemplo / ut et audaciam
eius confunderet et prophetica misteria
non revellaret. Et videtis
dixerit ihesus Respondens / et ipse
apud eos confunderet et prophetica
dicit ego dicam vobis in qua
potestate hec facio. Non dixit nec
ego scio quia vos scitis ut homines
et negatis et mali. Ego autem
scio ut deus et non dico quia
misterio indignus. Nam mendacia
si non habet quod dicat
precatur ipsi sibi mentiuntur. Et
et veritas si non invernat que
salvet ipsa se sibi conservat
in martirium. Quid autem vobis
videtur. Quos res proponit in ea
ipsos et iudices ponit ut
nullo mereatur absolvi qui se
ipsos condempnat. Magna est
fiducia iudicii iusticie ubi tam
committitur eorum arbitrio reddere
questionem non timet. In parabolis significat
personas eorum et quia non intelli-
gunt ipsi adversus se suam dicerent
sententiam. Sicut aliquando cum david incidisset in
peccatum quasi in stuporem aliquem
sompnum vigilantem vocat. Nam
quamvis peccaverit tamen david
adhuc erat sanctissimus propheta.

2 reg. 12 ad Nathan parabole verbis conprehensus
cogit ut adversus ipse se iudicium
mortis proferret. Et convenienter quia
cum tales sententiis nocentes
non nos tales. Ille cum conprehensus
ad primam flexus est. Isti autem magis
ad maliciam sunt conversi. Hec est
proprietas bonorum et malorum. Bonus
cum conprehensus est in peccato. Et puta
domesticam aut si aliquo tempore
extra domum errando fuerit
evagatus / cum venerit in manibus
domini sui quia increpacione nec
sine reductus cito intus manifestat
Malus autem si invenerit cum fuerit
conprehensus aut moribus obstitit
aut calliditatibus repugnat. Et
ex malicia correptus non solum
non penitens agit sed adversus
correptorem magis insurgit.
Quidam habuit duos filios.
Quis est cum ille nisi deus qui
omnes homines creavit. Pater
non affectu quia cum sit natura dominus
tamen magis vult diligi ut pater
quam timeri ut dominus. Propterea
primum mandatorum legis non dixit
timebis dominum deum tuum ex toto corde
tuo sed diliges. Dilectionem
cum omnibus mandatis preponendum est
domini sed patris. Quos duos filios
habuit unum quidem gentilem populum
alterum iudeorum. Maior filius gentium
populus erat. Minor autem
populus iudeorum. Qui gentes quidem
erant ex parte Noe / iudei autem

cepte Abraham. Et accedens ad
primum dixit: Vade fili hodie op
erari operari in vinea mea. Ho
die .i. tempore legis huius. Secundo locutus
est filius suus non in Isaac ut Abraham
premonere ut deus homo cum lo
quitur in auribus hominum sonans
sed deus in sensibus suggerens intel
lectum. Tertio autem sic loquitur
deus ipse significat Helias. Helye de
scendit in Sarepta Sydonie et
3 reg. 17 illi mandavi viduae ut pascat
te. Numquid putas mandavit
viduae non in sermone sed inspir
avit cum legeretur spiritualiter ei man
data. Eius autem non intelligat
deum invisibiliter in corde eius
locutum quia cum venit ad eam
Helias illa colligebat festucas
colligebat hastulas ut sibi quod
et filius suus non autem Helye
cibum pararet sed repente secunda
quam imminente obtulit advo
nienti. Secundo tu potissima dispen
satione pervenerat quia cum modi
cam haberet farinam in capsa
sed magnam fidem esuriebat
vidua autem pascebat quia
in illa temptatione hydria quod
deficiebat capsa autem superh
abundabat ut impleretur quod sicut
ps. 33 scriptum est: eguerunt et esuri
erunt inquirentes autem dominum non
minuentur omni bono. Secundo est
operari in vinea iustitiam facere
vineam cum iustitia. Dicit supra
quam generaliter quod in na...

hominum deus plantavit. Spiritualiter
autem dedit eam in libro iudic
rum dicens: vites sunt diverse
species iustitiae. In qua vinea
unusquisque secundum vires suas
aut paucas vites operatur
aut multas. Nescio autem si to
tam vineam quis homo sufficiat
operari. At ille dixit: Nolo.
Secundo dixit nolo in cogitatione
quia cum habeat intellectum boni
et mali relinquit bonum et se
quitur malum in cogitationibus
suis contra deum. Videlicet videtur
quod nolo .i. contra intellectum
suum creatum a deo nisi cum di
xerit in corde suo nolo non
propter hoc ut aliquid posset di
ps. 37 cere. Propheta deponit iniustus
ut delinquat in semetipso
genitus cum a principio delinque
ret deum et iustitiam exuberet
tuitudine a diabolo et peccatum
cogitationibus suis videre vide
tur nichilominus facere iustitiam
quam primum contempserit. Et acce
dens ad alterum dixit similiter.
At ille respondens ait: Eo domine et
non ivit. Iudaeorum cum populus .i. filius
exo. 19 et 24 minor natu gratiam et per Moysen
deu. 5 et 24 et per legem quam a deo et per eos lo
quentem respondit: Omnia que
fatiemus quecumque precepit
deus. Populi autem si meriti sit
ps. 17 deo sit de illis dicit propheta. Filii
alieni mentiti sunt mihi

Tamus ex duobus fecit voluptatem
pris et illi dixerunt primus verbis
quos dixit iam supra attracti
parabole veritate ipsi adversi se sententiam
protulerunt dicentes priorem scilicet
illum voluptatem pris fecisse .i.
genitum prophetam quod melius non
promittere quam promittere et mentiri
quorum iudeam habuerunt vero
similes addidit et dixit Amen
dico vobis quod publicani
et meretrices precedent
vos in regnum dei. Ac si diceret
Non solum prophetus genitum me
lior vobis iudei scribe indicatis
et ipsi/ sed etiam publicani et
meretrices et qui inter vos
manifeste expressa conscientia precedunt
vos in regnum dei. Gentilis
magis plus genitum puto
quia persona omnium virorum peccatorum
publicani ponuntur et propter
omnium mulierum peccatrices meretrices
quia quamvis multa peccata sunt
in viris et in mulieribus precipue
ista tamen precipue avaricia in
viris habundat fornicatio in
mulieribus/ puta mulier quamvis
possit esse avara aut superba
non tamen sicut penitenciam,
aut per superbiam peccat quia
tamen augetur honores autem
avariciam peccat aut
in quibus quisquam sicut in superbia
peccet quia in quiete sedet
inclusa. Idcirco sicut in peccatum
fornicationis incurrit maxime quia
hoc vicium sicut ex vacancia et
ocio nascitur. Nam qui in sollici
tudinibus animus est occupatus
non sicut fornicationi operam
dat. Nam diffinitur amor hoc
est anime vacantis passio/ vir autem
qui in actibus rerum diu sitemque
assidue in avaricie peccatum incurrit
in fornicationem autem non sicut
le nisi forte nimis sit lascivus
Nam occupacio virilium sollicitu
dinum suggestionem voluptatis
plerumque excludit. Unde prophetum
est hoc adolescentum nichil
agentium. Sunt qui exponunt tamen
prophetus genitum publicani et meretri
ces precedent eos dicens venit
ad vos Iohannes in via iusticie et
non credidistis ei publicani et
meretrices crediderunt ei. Vos autem
videntes nec penitentiam egistis postea ut cre
deretis ei. Ac si diceret et si
non venisset ad vos Iohannes in
via iusticie sed tamen baptismum penitencie
predicasset non quia sacerdotes pre
dictus quia iudeus non personam
preterea debueratis ei credere/ et
si non quia iustus tamen quia iustitia di
centi Verbum enim pertinet ad
auditorem quod dicitur veritas/ sed
cum male vivit illius est despectus
solus. Verum autem veritatem
audientium lucrum est. Unde autem
venit in via iusticie sed manifeste

ut conversacio ipsius ~~contrita corda~~
venerabilis et angelica vita
eciam publicanorum et meretricum
contrita corda et professa penitencie
flectet ad credendum et vestra
corda nec nec tetigit videtis
quod isti publicani et meret-
rices precedunt vos in regno dei
Considera autem quod conversacio
bona predicatoris predicacionis
prestat virtutem ut eciam doctrina
vilia demovet corda et ipsi quasi
predicacio ista composita est et ipse
qui predicat iustus est sit. Et
vos autem nec penitenciam primam
quod publicani et meretrices
crediderunt Johanni illi crediderunt
quod magis est isti autem nec
primam egerunt quod minimum est
Nunc publicani et meretrices
credentes in eum sive primum credi-
derunt nec eum possibile erat cre-
dere nescientes sive primum quod bap-
tizare predicabat. Quod ergo
volt dicere tale est debueratis
vos qui sacerdotes estis in sanctam
scripturam dei habetis quasi prophete
professores autem preclares credere
Johanni et omnes illi viri contra
tur sequentes exemplum et non solum
hoc non fecistis sed nec postquam
vidistis publicanos et meretrices
credentes et tunc confusi estis
aut compuncti quod publicani et
meretrices crediderunt quibus credere
nec sperabatur vos autem in deo

rem primarium scivistis qui videbamini
omnes in sancte sectatores et nec
nunc penitenciam egistis ut crederetis
et illorum exemplum sequemini
qui debueratis exemplum Nunc ipsos vos
magis sive corda erant quod illi
ut illis credentibus vos non cre-
deretis in ipso sed magis superbi
et vane glorie amatores et
duri qui nec post illos vo-
luistis in fide nec sequi Et ve-
ra magna est confusio sacerdotum
et omnium clericorum cum layci in
veniuntur fideliores aut iusti-
ores quia tales enim non sit con-
fusio esse illos inferiores
laycis quos eciam quales
esse confusio est Per hanc
quoque parabolam prophetabat
eis quod gentes quidem quasi
meliores fuerunt eligende que
in primis quidem contumaciam
ostenderunt postea autem obedi-
enciam exhibuerunt Et iudei
quidem deteriores abiciendi
quod in primis quidem professi sunt
obedienciam postea in veniti sunt
contumaces quod melius est apud
deum non promittere et facere
quam promittere et non facere Ita
nunc in superiori racione iudeorum
et gencium quam composuimus
multorum tractatum tractatus
aliquid nichil videtur esse con-
trarium Quoniam cum vel duo filii

iudei et gentes cessent intelli
gendo postquam sacerdotes interro
gati responderunt quorum
filius patris voluptatem fecisse
concludens propositam parabolam sic
debuit dicere Amen dico vobis
quod gentes precedunt vos in regno
dei quia magis complacent bonum
ostendit conditionem que gentium
statum. Nisi forte sic intelligatur
sicut iam dixi supra quia
publicani quantumvis causa publi
canos intelligit et meretrices
ut dicat sic generaliter complures
magis placent deo quia nos
ut etiam publicani ipsi et
meretrices acceptabiliores sunt
apud deum propter conversationem
suam quia propter vos propter conver
sionem vestram mendacem. Dicit
ergo placet propter hoc traditio
illa vacanti. Dicit autem quod et
altera traditio talis esse. Cum
sacerdotes non defendi causa
per credi interrogaverunt in qua
potestate facis hec. Audierat
eum frequenter sicut exposuit
Johannes cum eum dicebat ut
bonum consuluit persecutionem. Ecce pre
dixi vobis et non credidistis.
Jo. 10 Opera que ego facio in nomine
patris mei ipsa testificantur
de me iterum. Si non facio opera
patris mei nolite credere michi
vel operibus credite ut sci
atis et credatis quia ego in
patre et pater in me est. Hoc

non erat magis pertinentie quia
in potestate dei faciebat hec. Sum
ergo hec eo dicente populo multi
crediderunt in eum. Tunc sacer
dotes autem in nota quod non credi
derunt adhuc frequenter insurre
xerunt super eum. Introduxit pa
rabolam duorum filiorum ostendens
eis peccatum quod meliores sunt
spirituales peccatores quia in principio
peccatorem et carnalem postea conver
tuntur quam sacerdotes quia
ab initio perfecte se deo finxerunt
quam peccatores quamvis sacrati
actibus suis malis. Aliquando
compuncti convertuntur ad deum et in
cipiunt operari iustitiam dei. Sacer
dotes autem impenitentibus con
stituti numquam desinunt peccare
mendacium. Duos ergo filios dicit
laycorum conditionem et ordinem
sacerdotum. Primus est ergo prior
filius .i. populus prior enim populus
creatus deinde sacerdotes qui re
genuerunt. Aliquando autem creati
rectores quia regenuerunt non enim
populus propter sacerdotes creatus est
sed sacerdotes propter populum. Nam et
mundum deus ante creavit et
per ea hominem qui regeret ipsum
deinde populus dei post abraham
cepit sacerdotes autem post Aaron
Et dixit primo. Unicuique eorum filii vade
hodie operari in vineam meam.
Primus natus abiit. Et accedens
ad alterum dixit similiter. At ille

rudes apt eo donec et noluit
Nam quamvis omnes iudei interro- Apo. et Ex. 24 Josue 24
gati et per Moysen et per Josue quando
a deo per eos loquentes responderent
omnia se facturos que preciperet
deus tamen postea ut patet ipsum
contrarium fecerunt vita deuo-
tiore videtur obviam deo. Sacerdo-
tes autem magis videntur obedientiam
promittere deo precipue per hoc ipsum
quod spiritualiter in ministerio dei constitu-
tur. Nam qui doctor populi con-
stituitur sine dubio profitetur
talem se fore qualem se oporte-
ret doctorem. Sicut enim quicumque
profitetur aliquam artem et se spe-
cialiter non spondeat tamen per hoc ipsum
quod aliquam professus est artem
et magisterium huius artis ape-
ruit/ videtur tacite spopondisse
ut sine reprehensione impleat
quam professus est artem. Sic sacer-
dotes et omnes clerici et se
spiritualiter non promittat tamen per ipsum
quod doctor constituitur aliorum tacite
deo promittere deo videtur in omnibus
obedientem se deo. Quod sit vinea
vel quo loquitur deus ad homines
duorum supra. Tercius de duobus
servis voluptates propheta illi viden-
tur comprimens. Et hoc est quod laycus
melior est quam clericus qui in
prius quidem sancte profitetur vitam spiritua-
lem veneri autem complectitur vi-
tam carnalem. Et melior est
laycus autem dominum primam agens
quam clericus promittens aut petens
laycus enim audire audivi stolam
spiritualem accipiet ideo in carnis
te sit omnes misericordia deo langui-
Sacerdos autem peior spoliatus
sacerdotii dignitate quam habuit
erit inter infideles et ypocritas
dicente domino de malo dispensatore
si autem ceperit cedere servos mandu-
care et bibere cum ebriosis veniet Math. 24
dominus die qua non sperat et
hora qua ignorat et dividet
eum partemque eius cum ypocritis po-
nat et infidelibus. Vinum et nimo
sit in veniens terram. Ceterum secundum ho-
mo peccatum facile ad primam ? bet
Nam occupatus negligentia secula-
rium scripture non magis satisfacte
dici/ sicut ei que in scripturis po-
sita sunt nova videntur. Ideo cum
audierit aliquid de gloria sanctorum
aut de pena peccatorum quasi novum
aliquid compunctus sit audiens
aut dum bona concupiscit
aut mala timet/ compunctus
ad primam cito devenit. Vel
autem in possibilibus quod alium cor
regere qui cum nova sit et non
contempnens bonum diligit ma-
lum. Omnia enim quecumque in
scripturis sunt propter contemptum nec
detractionem autem actus in vete-
rata et vilia estimatur. Nam
quidem illud terribile est semper
vilescit/ propterea clericus qui
semper meditatur scripturas aut

omnino obstinatum est, et erit per-
fectum aut si semel reperit illa
contemptus nunquam portat in illis
ut timeat. Tamen aliquando videt
clericum primam tuam arripere, et si
despiciendum simulavit se non ideo
dolet qui peccavit sed conscendit
quod perdidit gloriam suam putans
ne dominus quasi crudelis primam
mat 7 clericis denegat dicens. Ubi sal
in fatuatum erit in quo condietur
sed quod nullam rem esse considerans
quae non est qui doceat illum erra-
tum qui errantes alios corrige-
bat. Ideo addidit et dicit. Amen
dico vobis quod publicani et
peccatores et meretrices praecedent vos
in regnum dei. Id est non dico complacens
qui secundum rationem vel bonam vitam
suam despexerunt, sed publicani
et meretrices qui desideriis mundi-
alibus et voluptatibus se ipsos
mancipaverunt praecedent vos in
regnum dei qui illi conversi non
desiderant esse quod erant. Vos autem
denegastis in opere quod videmini
profiteri in verbo tanquam arbores
folia sine fructu habentes
non persistentes dominum suum sed delu-
dentes. Et vide ut quod non dixit
quod publicani et meretrices
intrabunt in regnum dei, vos re-
pellemini longe, aut quocumque
verbo signare eos non intituros
in regno, sed ita praecedent vos
ubi alius praecedit in caelesti

letur. Et si iustus locum tamen nihilominus
erit in regno. Adhuc autem vide quod
non dixit quasi despectos praecedent
vos sed quod iam despectos praecedent
vos. Credunt hec igitur verba et sacer-
dotes significabuntur ingressuri
in regno dei et credituri in Christo
sed quod credentibus publicanis et me-
retricibus prius et baptizatis ab eo
sacerdotes estimantes se iustos non
credere voluerunt ei, post publicanos
et meretrices intraturi annunciantur.
Sicut factum est post ascensionem autem
domini multi eorum per apostolos credide-
runt in Christo. Sicut testatur Actuum sexto
act 6 Et multa etiam sacerdotum obediebant
fidei. Et qui sunt publicani et
meretrices qui praecesserunt eos in
regno. Matheus publicanus
et Zacheus princeps publica-
norum et ceteri publicani qui cum ipsis
et propter ipsos crediderunt in Christo.
Et quae meretrices quas ex-
ponunt evangelistae nisi testantes. Sed
publicani et meretrices adhuc
in mundo Christo crediderunt Christo degente.
Sacerdotes autem post ascensionem ipsius
per apostolos crediderunt. Ergo prae-
mium quidem dei ingressi sunt
et ipsi in regno propter elationem
autem cordis sui post publicanos
et meretrices ingressi sunt, ut
fieret eis poena supplicii pressio
meretricum et publicanorum. Per
hoc cognoscitur quod nihil sic
impedit fidem quam elatio cordis

Unde dicebat ad eos Vos qui
iustificatis vosmetipsos deus no-
uit corda vestra quia quod in homini-
bus altum est abhominacio est
ante deum Audite et aliam
parabolam Et si dicat unus vos
voluero ut aliquid senciatis do-
lorem Nam aspera medicina
cicius sanat ubi tamen sanabilis
morbus est/ Hoc erat pusilla-
nimitas hec nomine/ non na-
ture non virtute Qui vero ante
estimat xpm hanc causam eciam
audiui tamen habuisse humanam
qui dictus est hic audiat et
deum patrem honorem dictum quod
salus dei filius qui semper appella-
cionem humanam nobis quasi
homo purus fuerat blasphe-
mando eciam deum patrem in- 1 cor 11
visibilem constitutum hominem Mat 18
appellauit/ ut deus et pater hic
dicitur/ filius dei heretic(orum) (?) blasphe-
mijs liberet/ presumptuositas Act 12
tam celum et terram quia Una est
domus qui angelorum et homi-
num Deus est beniuolencia patris Mat 3
Cum ideo sit pater omnium voluit
dici et considerans bonitatem
eius non spernit ei sicut quere
mali sunt dum sunt in veritate
quasi boni filii genitori Cum
plantaret vineam Quia vineam
de egypto transtulit quo illam ps 19
plantauit/ qua vinitor studi-
osus qui primum omnes in tan-
tum infructuosas siluas ex-
cidit/ Et sic sepem circa plantas
ne forte arbores lascivientes
dum huc et illuc per longa spa-
cia ramos suos exporrigunt ad
hunc terrorem offerunt malecliniy (?)
Sic deus gentes sive fructu-
osas (?) constitutas excidit/ et sic
collocatis vel ne forte gentes
indisciplinate dum in longum
tamen sive diuicias extendunt
affligant populum dei nouicium Et
sepem circumdedit ei et torcular
fodit in ea et edificauit turrim
Quid est sepis nisi angeli
inuicem custodientes populum dei
ne insidias hominum visibiles
latrones inuaderet/ angelos
cum possess bonos (?) et apostolus dicat
debet velamen habere super
caput propter angelos Et deus Amen dico
vobis quia angeli eorum cottidie
vident faciem patris mei Et in
Actibus dicitur ad puellam nunciante
de petro ne forte angelus eius
sit/ Quid est torcular nisi ecclesia
Circuit cum area ecclesia intelli-
gitur quia area post multam trituracionem
et ventilacionem tandem separat
a paleis Sic ... (?) et tor-
cular ecclesia est intelligendum in
qua omnis fructus vinee i. opera
bonorum dei et fidelis (?) colorata (?)
ad dei gloriam transmittitur Turris
autem torcular est homo in se
verbum dei/ qui non delectatur na-

natura carnalis acquiescat auan-
cis torta per timorem mediocri uel
amorem premii ut tunc ipsa circa
torcular uineam quam ipsum verbum
dei quod verbum noui testamenti quod
leue est tanquam [illegible] comparatio-
ne carius quanto magis verbum
veteris testamenti quod importabile
erat ubi ergo verbum dei portando
erat in lege modo vindemie ea
statues torcular erat fossum
ubi autem est fides dei perpetualiter
turris autem edificata Nam
sicut constituentes duo bona constant
et hostium irruptiones ipsi sciale
non percuiunt et hostes deterius
sciale terrent Sic et qui ex
m fide Christi constare uel in lege dei
et demones super se venire non
sinunt et spiritualibus bonorum operum
sagittis eos sciale vulnerant
et demones super eos irruere
nequeunt et ab spiritualibus malorum
operum sagittis non sciale vulne-
2 rantur Aut ita sepes merito
dedit custodiam patrum suarum
quia tanquam murus facto est populo
Israel Nam ipse permissione facta
adeo sit possedebilis adiu/albeo
etiam contra meritum suum sepi-
meritis patrum suorum Torcular
autem fodit in ea populus quibus
quia torcularibus gratia spiritus
sancti decurrit aut mustum ex
quibus non vindemia portati sunt
Israel musta ad mitralem virtute
Edificavit turrim hec est legis sublimitas

et altitudinem ex qua sacerdotes quasi
speculatores populi spectarent
venturum Et locavit eam colonis
Cum sint coloni quibus locatus
est populus id est vinea nisi sacerdotes
plantatus est autem populus primus
in Abraham cum in primis locutus
Gen 12 est ad eum deus dicens Exi de
terra tua et de cognatione tua
vel Ecce tunc facta est locatio
senius eius locatus est colonis
tempore Moysi cum per legem constituti
sunt sacerdotes et leuite et per ea
tenens regendi populi susceperunt
ad magnam suam gloriam et ad
grande periculum ad gloriam quidem
si diligenter Sicut enim ille perugli
gentium dicit tunc periculum cum
prelationem suscepit transactum
rerum dominium alienis habens
potestas quanto magis sacerdotes
qui dominum dei susceperunt
predicationem alarum sectarum Nam
tamen quod legitur populus in terra
repromissionis sicut quod scriptum est
ps 79 vineam de Egypto transtulisti eiecisti
gentes et plantasti eam Quod
illam plantationem hic intelli-
gere non oportet nec prius eam
locata colonis necessarium ex
ponere ex plantatione Cum autem
deorum sacerdotes populum tollent domino
autem reddere mercedem vite Nos
sacerdos continet cum iuste pro
merito operum suorum acciperet

ad0 mercedem et non pcc' ipse glam
et vitam et graciam dei Pro enim sac
dotes prestant deo debitos fructus
eius quia deus sacerdotibus committendo
eos fructus suos in spiritu Nos autem
debitam mercedem acquirere non po
teramus nisi nobis peccatoribus fructus
commissa fuissent Ergo coloni sunt
sacerdotes qui colligentes fructus quasi
vinea cum acutissimo ferro ser
monis seccant eos fructus bonos
iusticie deo colligere Sicut autem
duram terram ferrum emollet sic
et obliuium duricie cordis relaxant
Sicut rastro ferrato herbe va
cuatur euellunt a vinea sic
et acer sermones vicia de populo
crescant reseccat ut sicut colo
quamuis de suo munere obtulerat
deo non sic eum placat quasi
dominica eius reddita ei obtule
rit Sic et sacerdotes non propter suam iusti
ciam placent deo quia si fructus
dei in sanitate docuerit quia ipsorum
iusticia diuina est ipsi autem iusta

Sermo dulcis diuini verbi a populo reseccat

¶ plco Cum autem appropinquasset
fructuum misit seruos suos ad
colonos ut acciperent de fructibus
suis Et apprehendentes coloni seruos
suos eius unum ceciderunt alium
vero lapidauerunt Iterum misit
alios seruos plures prioribus et
fecerunt eis similiter Nouissime autem
misit filium suum dicens verebuntur
filium meum Quomodo seruos dicit
prophetas quos per singulas ma
gnitudines misit ad populum iudeorum

d(e)s nostatis ausfert vicia a peccatoribus

Considera quomodo per singulas generationes
unde crescente malicia iudeorum
crescebat et quomodo per singulas
generationes in dies crescente malicia dei
una addebatur et contra clemen
ciam dei malignitas humana
certabat Ecce animus si quis
fuit homo sicut scilicet abello passus
fuit iniurias contumeliis frangi
tur eius affectus si iterum pas
sus fuit iterum magis minuitur
et si non minuitur amicicia est
certe tamen non addit Dei autem mi
sericordia magis dum eis offendebatur
tanto amplius addebatur tibi
Ecce enim quia tanta beneficia
dei sine admonicionem domino de
buerunt ut deo iusticie sue tri
buta persolue tamen non reddiderunt
eis misit paucos seruos quibus
acceptis addidit bonitates cum
debuisset vasti misit plures
Item pluribus interfectis accumu
lauit misitque filium suum et hu
no qui ad aduocatos propone sine
baculantes sed parte venia
quia tot scelera adhuc nunc bo
nabat Si enim dicit forsitan v
erebuntur filium meum Ergo misi
illos confundere non punire vo
cantes iniuriis benignos deus
sola sufficiebat ancideo quidem
Cogitauit quomodo apud se dominus ut
contumelias seruos meos detine
runt tamen quia qui seruis facit
iniurias dominum dehonorat tamen
mittam filium meum quia totum

possident in terra. Si amaverint eum
noluerint esse christiani in corpore
meliores bonis. Si noluerint
eum timere est quod timeant in eo
quia post me solus tribulis est
deus. At illi videntes filium
dixerunt intra se hic est heres
venite occidamus eum et ob-
tineamus hereditatem eius. Ex bonis
operibus enim cognoverunt eum
esse dei filium. Hoc enim significat
dicens hic est heres, tunc postquam
intravit in templum omnes
videntes carnalia que ad sacerdo-
tium videbant [v]endentes sicut in
quibus sacerdotes animam delectaba-
tur, sic principes cogitaverunt
eum intrare dicentes intra se
Si apparuit iste istum habebunt
unde necesse est ut dimittat consuetudines
bestiarum que ad nos pertinent
[l]ucra et acquiescat offerre sa-
crificium iustitie quod ad gloriam dei per-
tinet. Et sic iam non erit ipsius
iste possessio nostra sed dei, quia
ad nos questus pertinet. Si
autem occiderimus eum, deinde non est
qui iustitie sermonem proloquatur
negligetur iustitia, sed per-
manebit consuetudo offerendi
bestias et sic fiet nostra posse-
ssio ad nos pertinens lucra
et hoc est quod dicunt. Et nostra erit
hereditas. Hec cogitatio omnis
est omnium sacerdotum carnalium

qui non sunt solliciti quomodo plus
vivant sive peccata sua aspiciant quid
iustitia conferat et hoc estimant sue
domus suum lucrum et non solum sacerdo-
tes sed etiam omnes homines carnales
hoc estimant lucrum suum quod secundum
carnis delectationi fuerit in hac vita
Quidam autem volentes ostendere quidem
filium suum esse sicut quemadmodum
prophetarum eundem dicant illis sicut filius est et
natus est et [illegible] [illegible] quia post
incarnationem dictus est filius
ex baptismo et sicut et ceteri
[illegible] aut dominum sunt per gratiam
quos etiam dominus [illegible] [illegible] vocabat
dicens mittam filium meum. Cum ergo
adhuc ut cogitabat ad talismodi
filium per prophetas [illegible] filius erat deinde
si non diceret filius sicut omnes
[illegible] ad quos sermo dei factus est [illegible]
et prophetas filios dicit sicut [illegible]
aut eos postmodum dicit sicut et ce-
teros prophetas. Et christus prophetas quidem
servos omnes dicit, autem solum
filium appellavit. Sequitur Et
apprehensum eum eiecerunt extra vineam
et contra [illegible] [illegible] et iudei
suo consilio eiecerunt eum et
dicit suo consilio [illegible]
Ipsi cogitabant ut eum morti
[illegible] contra [illegible] appellarent
domine nec usque resurrectionis
eius tantum [illegible] salvaret
[illegible] aut iudeis quod moreretur
ad mortem, gentibus autem

resurget ad vitam tunc ante veni
ret dies vindicte quid faciet co
lonis illis sicut illi malos ma
le perdet. Quod est illorum qui iniuste
iudicaverunt per ipsius causa et
cum claritas veritatis quasi vi
olentia illis fecit ut non pos
sit abscondi. Sicut sole
in nubibus constituto scitur quod est
dies non tamen nubium pertinet
eum apparere super terram per vias
solis quae per crassas nubes
etiam impedientibus ad apparet
sic iniuste persecutores iudeorum
non placatam per assertam ma
lignitatis extraxerunt veritatem
Nam manifestum quid adversum
tunc in vinetis qui dixerunt
veritatem sed in his ipsis verbis
verbo aliud sentire aliud
dicere in fructu tamen ita veritate
procedente heresis et vinetis
ut ipsi adversus se iudices fierent
Veritas quae in die iudicii vo
vindicandi sunt peccatores in suis
operibus ita ut illud colorem
excusationis non habeant. Ubi
ipsa opera scandalum accusabunt
Ps. 49 peccatoris dicente propheta Argua
te et statuam contra faciem
tuam opera. Ubi etiam ipsa
cogitationes cordis accusant
et contra excusationes extra quasi
domestici testes dicente apostolo
Ro. 2 Cogitationibus invicem accusan
tibus aut etiam defendenti
bus cum iudicaverit deus

occulta hominum. Sic et sacerdotes
vineae spirituales cultores qui
populum non ad dei gloriam exer
cebant sed ad suum lucrum fru
ctificabant ita eos deus suis
parabolis condempnabit et contra
ipsi se sua condempnarent. Ille
illum defendit qui seipsum con
dempnat aut quibus enim con
tinet in nocentem qui seipsum
punivit vel aliud sibi
defensionem quae hic non apparet
in die iudicii dicit cum nobis
coniunctus per considerationem iudi
cium futurum. Sacerdotes autem
et levitas eum sic dicit
Luc. 20 Adduxerunt eum extra vineam
et occiderunt. Cum ergo ve
nerit deus malos male
perdet viderunt sacerdotes
absit. Intellexerunt eum quod de
ipsis diceret sed dum ergo lu
cam sacerdotes contradixerunt sive
ipsi. Secundum autem Matheum sibi
...uit et confirmat. In prima quod
facie videtur esse contraria sed
diversis racionibus sunt dicte. Ille
cum secundum rusiones eorum
ores exposuit. Ista autem secundum
rusiones cordis. Nam etsi quod
in facie contra dixerunt dice
tes absit in corde autem sen
serunt dicentes malos
male perdet. Aliud est quod
dicimus omnes bonos et malos

bonum cognoscat et intelliget
quid est iustum et quid iniustum
Possunt enim duo quedam secundum
conscientiam videri mali in hominibus
ut gracias eius peccatum ille
impleverat quasi fetum iniqui
accusat et in conscientia tacite
adversus loquatur dicens malum
est hoc et hoc bonum est. Conscientia
si fecerit hoc malum est. Dum
presumpserit fuerit in eo dubius quod
denegat et excusat, intus
autem conscientia eius recognoscat
et ipsa sibi discussa per se
conficit quod fecit. Unde scriptum
est Interrogacio impii in
terrogacio erit certe si secundum
tua deprehenderis in furto et
volunt enim castigare dubius
quod denegat. Si interroges
enim si dignus est castigari
dicit non. Conscientia autem confi
tetur eius quod dignus est casti
gari. Sunt ergo peccatores male
conscientie dubius qui dixerunt
absit. Conscientia autem eorum
sic sunt quod malos male per
dunt. Affirmet autem cogita
tiones cordis septime eta co
ponit est dicte sermonis
Unde Ait Iob dicunt impii deo
3.22 Discede a me vias tuas nolo
93 Item Propheta Pupillum advenam
occiderunt et dixerunt non
videbit dominus nec intelliget
23 deus Iacob Item Salomon Omnis
homo transgrediens in lectulo
suo dicit Quis me videt? Pa
rietes et tenebre circumdant me et quis
videt? non memorabitur dominus
altissimus delictorum meorum. Aliquando
quo potest fieri ut qui intellexe
runt totum se dictas esse per
abolas ita ut vellet eum tene
re timuerunt turbam eius. Denique
quia non acquievissent illis deo
inducit aliud exemplum septime
dicens Nunquam legistis in parabolas
medicacio intelligistis vel etiam
scripturam non cognovistis. Quasi
acquievisset confiteri dignos
se esse pena utique non erat
necesse adhuc eis aliud exemplum
proferre. Lapidem quem reproba 111
verunt edificantes hic factus
est in caput anguli. Quare non
intelligistis quia vos estis
edificatores et quomodo cogi
tatis in vestro edificio angulo
ille lapis ponendus est. Nunquam
animo vestro repletum est fixum in
alio. Ergo aliud edificium est
futurum. Si autem aliud est edi
ficium futurum ergo vestrum condemp
nandum est. Edificatores enim
sunt sacerdotes qui generaciones
hominum super generaciones producunt
edificatores quia lapides super lapi
dem ponentes domum dei componunt
sicut edificatores quadros
lapides et habentes tortuas
ferro dolant per ea que ponunt

cos in edificio. Alioquin non dola-
ti lapides lapidibus non coerent.
Quia sic ecclesie doctores vicia hominum
quasi nodos actus antequam paci-
bus primum extendere debet et
sic in edificatione ecclesie collo-
care. Alioquin vicijs maculatis
vani parietes concordare non possunt.
Qui putas litteras in ecclesia mi-
ttas altercationes invicem
quasi propter avaritiam propter invidi-
am propter superbiam propter vanos
honores tollens et ita nulla
discordia in vobis in parietibus.
Et sicut artifex cum lapidibus
eliget meliores et ponit in sordibus
in faciem edificij ceteros autem
lapides quoscumque mittet ab intus
sic ecclesia meliores parietes eligit
et ponit in facie ecclesie ut alios
sicut sacerdotes alios dyaconos
ceteros inferiores ecclesie ponit se-
nes et viduas senectam veram
habentes in ecclesia per manifestas
coniunctos iuvenes et virgines
ceteri autem si mediocres fuerint
ponantur in medio ecclesie id est edi-
ficij propter misericordiam dei sed
omnis forma lapidis illius debet
habere nodum aut angulum nec
debet esse alter lapis intus
alter foris quia si sic fuerit
totum edificium deturpaverit.
Sic et clerici senes et vidue
coniuncti et virgines nullam debet
habere maculam neque in verbo neque
in cogitatu neque in facto neque
in opinione quia ipsi sunt pulcri-
tudo et virtus ecclesie et si mali
fuerint tota deturpat ecclesiam.
Sicut cum lapides qui sunt
intus in edificatione nemo aspi-
cit et eos qui foris sunt conside-
rat omnes sic seculare omnium
vita neque sic consideratur neque sic
nocet ecclesie. Nam quando plus
seculares indisciplinati nisi isti
boni fuerint tota ecclesia speciosa
videtur. Nam sed forami lapides
interiores ut se tenet et consti-
tuit. Sic totus populus istorum
meritis et sanitatis salvatur. Lapis
autem dictus christus propter duas causas.
Primum quia fundamentum est forte
et neque aliqua fortitudine ille-
ditur(?) solvitur qui super ipsum
consistunt neque tempestatibus persecu-
tionum movet. Deinde invictus
magnitudine consistat. Sed omnibus omnis
res que percutit lapidem ipsa
collidit lapidem aut non ledit.
Sic et omnis qui contra dominum
agit se quidem corrumpit domino
autem non nocet. Prima ergo magnus
lapis est christus qui ceciderit
super eum confringetur super quem
vero ceciderit comminuet eum.
Item confringit aliquid remanet
ideo quod autem comminuitur minu-
tatim quasi in pulverem convertitur
et nichil invenitur. Ideo quod cum
super lapidem cadet non lapis
eum frangit sed ipse se frangit
ad lapidem. Ideo quod cadet super
lapidem non in terra se frangit
sed quod est lapides verus sed inquam

quod facit concordiam inter parietes(?)

christus lapis propter duas causas

ipse fortius ceciderit tanto fortius
autem cadit quod cadit propter duas
causas aut propter pondus suum
aut propter altitudinem suam. Quanto
enim ponderosius est si de humili
cadit fortius cadit. Et quod
de alto cadit propter altitudinem
spacii et si leve fuerit gra
vius cadit. Utrumque lapis
cadit non querit si grave
fuerit quod in terram sed tantum est
aut leve vel de alto vel de
humili. Cum similiter qui super lapi
dem cadit petrum qui credentes
in Christum stant super ipsum tamquam super
proprium fundamentum. Sed quis
desperans contemnant non enim Christus
corrumpit sed ipse se corrumpit
offendens in Christum. Et non peccatis ratio 1
non tamen perit quantum propter passionem
Christi sed quantum secundum
opera sua que didicit homo
autem peccans fortius cadit in peccato
propter duas causas aut propter ma 1
gnitudinem peccati aut propter alti 2
tudinem ut puta si sit clericus 1
aut coniux vidua aut mona
chus aut virgo i. que se tradi
dit deo aut propter magnitudinem
peccati ut puta si quis homi 2
cidium fecerit vel adulterium
aut quod de gravibus peccatis ille
talis et si de humili cadit i.
si laicus sit aut secularis fortius
perit propter pondus peccati. De alto

Peccans fortius cadit in peccato propter duas causas

vero cadit ut puta clericus
ceterique spirituales persone. Illi et
si pondus peccati non habent i. grave
de peccatis non fecerint sed leve tamen
propter dignitatem perierunt propter altitudinem dignitatis.
Sicut enim quod de alto cadit gra
vem sonum facit ut audiant
omnes. Sic et qui de alto cadit
gradu ruina eius videtur au
dietur. Cum sit super quos lapis
cadit iudei et gentiles qui non
crediderunt in Christum ergo illi non
secundum opera sua perierunt neque
secundum suas personas sed tamen perierunt
quoniam propter passionem Christi. Sic ergo
videamus ut sit. Deum homines non di
cas bonus est aut malus iusta
opera faciat aut iniusta. Sed homines
admirabilem deditat. Ideo dicit propheta:
Non sic impii non sic sed tamquam
pulvis quem proicit ventus a facie
terre. Ideo non resurgunt impii in
iudicio neque peccatores in consilio
iustorum. Sicut vas quod leviter ca
dit et leditur et quando vas fractum
vasum quod perit. Si autem differ
sum fuerit non videtur esse. Sic et
peccans peccator resurgit. Cum autem
resurgat super que talis decidit
lapis. Tamen autem neque de alto
honoris vel de pondere gravioris
peccati ceciderit super ipsum nocivum
dum leditur et si leditur non multum
leditur. Et cum audissent principes
sacerdotum et pharisei parabolas eius
cognoverunt quod de ipsis diceret
et querebant eum tenere sed qui

grauie facit petm deu non habet in
amplius q iam sperat in deu per
ora comittit. Dicite Salomone cum
venerit impius in profundum ma
lorum contempnit Sicut enim infirmus
donec medicum habet aliquam
passionem et sperat se curari seruat
se a nociuis escis Si autem intel
lexerit se incurabilem esse
iam non sibi cauet Sic et homo
donec medicum peccat et
sperat salutem custoditque ob
seruat se a malo Si autem gra
uius peccatis cepit desperare iam
nichil dubitat facere Quia qui
iam contra spem suam fuerit iudi
cium dei Necessario est quia sicut
in bono sunt gradus gratiarum
et sicut unusquisque secundum mensuram
boni sui accepit gloriam Sic et
in malo gradus sunt penarum
et unusquisque secundum mensuram mali
sui accepit et penas Sicut
enim infinitus est deus in tribula
cione honoris ita in tribulacione
est infinitus malorum Similiter
et sacerdotes omnibus malis
repleti qui iam in deum peccare
non poterant in ipsum deum manus
mittebant non ignorantes eum
esse filium dei sed sibi iam non
credentes Et nunc tibi videtur
hoc est omnis homo malus
cupiens ad suam voluptatem
et manus mittit in deum et
occidit eum Tum autem
peritus deum ad iracundiam
non dubitat eum precepta eius

conculcat qui nomen contempnit
qui blasphemat qui minuat
contra deum qui verbo velut [illegible]
deum asperat qui in ira sua
manus suas audacter leuat
contra eum Nonne et si potuisset fieri
manus mitteret in deum et occide
ret eum et iam licentius peccaret

Et videns Ihesus iterum dixit eis in parabolis

Comme (?) porrecte dominica para
bolam et dicite quam iusticiam
dei audientes fuerant afferendi
non sunt tamen sed magis exasperati
et volebant manus mittere et tenere
eum Sed intelligens deus non ta
cuit sed propterea iram dei para
bolam annunciauit esse ventu
ram Nam et si illi qui timere
debuerant sed magis exasperati
sunt quanto magis sepius non debuit
qui timere non poterat illos eum
malicia faceret audaces vel tu
ante peccatis Simile est regnum
celorum homini regi qui fecit
nupcias filio suo Homo rex
dicitur deus pater qui nunquam
suscepit humana ut intelligas
quod nomen hominis conuenienter non
facit diuine nec ipse causa para
bole hoc dicit non quod ipse aliqua
homines erat in eo Ideo quia audis
filium dei in scriptura filium hominis
deum dici quando magis necessarium
sunt ut hoc diceret unigenitus
dei filius tunc non esse propter qui
humanam suscepit naturam Nam ante

imperatis nominamus. Utile est ut
breviter ostendamus prout dicunt nobis
sensum scripture. Primo autem sunt fi-
deles in die illo anime ingredientes.
Sunt autem tunc desponsate.
Omne bonum diuinum est et
inmortalis / omne autem malum
mortale est et nichil est. Pa-
tiendo enim creatum est sup-
tra et vita vivit tamen cum aliquis
potest esse unum in quo non sit
complexus vite. Ex malo autem nulla
res esse potest cum ipsum malum
sit nichil quo potest facere rem
aliquam esse cum ipse potest si non
ipsum malum perdit. Quod dicitur
in qua est malum sorbetur sed
malum propter inhabitans malum
in ea / et sic bono recedente res
vadit ad nichilum. Ergo res in
qua solum bonum est vivax
est eterna immortalis. In qua autem
bonum et malum sunt vivit semper
tempore vivit propter inhabitans
bonum / moritur autem propter inhabitans
malum / et est mortalis res sed
bono / bono / sicut ideo bonus et ma-
lo caret et ut contrario malo perit
bonum et perficit sicut dictum est me-
moratur. Ergo si contemptus bono
sanctus fuit malum supponat
enim eternis mentis. Qui autem
dimisso malo sanctus fuerit bonum
in morte ut caro eius pol-
luta a bono in malo. Sed cum resurrectio
fuerit sanctorum / tunc supponat eum
sola vita que est spiritus et
in mortalitate in eum et fiat
in mortaliter absorbebit. Et quod
dependit plus ut mortale hoc
absorbeatur a vita. Et tunc complebitur
scriptura qua inscripta est. Et plus
erunt duo in carne una.
Spiritus enim cum eam est unus
spiritus sicut habitat in carne vi-
ta et quod dictum est Qui adheret
domino unus spiritus est. Nunc
autem est mediatas arras futuri
coniugii spiritum scilicet accepimus. Tunc autem
ipsum spiritum plenius in nobis ha-
bebimus. Et misit servos suos vo-
care invitatos ad nuptias. Ergo
quid misit servos eam in civitati
erat. Primum ergo dicamus quid
sit ipsum convivium / Secundo qui sunt
in civitati / Tertio qui recepit pace
convivium et qui misit invitatores.
Preparata dum est doctrina iustitie
et verba celestium misteriorum de sermone
dei ventura que omnia manducans
homo id est audiens accipiunt sibi ve-
ram eternam. Multas enim proprietates
habet sermo ad escam. Sicut enim qui
mittit in os suum fragmentum pa-
nis aliud quemcumque qualecumque cibum
primum mollit cum dentibus et ita
dimittit in stomachum. Sic et
cum audimus omne verbum necesse
est illud meditari in ore suo
et mordere dentibus id est tractatibus
molere et videre quod est quod dicat
Aut bene dicit aut propterea quod bene dicat.
Nam quemadmodum qualecumque cibum
masticaverimus dentibus non sentimus

1 cor 7 17 · Gen 2 · 1 cor 6

De bono in natura et malo mortale et nichil de malo nulla res pot esse sed recedente bono res vadit in nichilum

Et hoc ex nota invicem contrarie

Prandium quid sit

Multas proprietates habet sermo ad escam

sapore cruda. Ita et verbum quod audi-
mus nisi masticaverimus tractatibus in nobis
non possumus intelligere virtutem ver-
bi illius. Nam manna que celebatur
Quare comparatur verbum dei manne in heremo figuram habebat verbi dei
Exo. 16. dicebatur manna quod interpretatur ebra-
ice quid est hoc ut quotienscumque
audiamus verbum admoneat
nos ipsum quid est hoc quod audimus.
Et sicut cibum dum masticamus di-
mittimus stomacho ita et verbum per
quam tractaverimus commendamus
memorie quasi stomacho. Nam
quemadmodum non prodest cibus nisi cum
fuerit masticatus et in stoma-
chum descenderit sic non proficit
verbum ad salutem nisi cum auribus
lectum et memorie traditum. Nam
sicut cibus nichil prodest si ma-
ducamus et iterum vomimus de
stomacho sic nichil prodest in
nobis verbum quod audimus et iterum
obliviscimur. Cibus qui in sto-
macho stat ille confortat et
sermo qui in memoria manet
Le. xi. salvat. Unde et apud iudeos
illa animalia sunt munda que re-
vocant et ruminant. Unde quasi
animal est mundum quod masticat
et tradit ventri et iterum de ventre
revocat et ruminat id est retrac-
tat. Ille autem homo est inmundus
ante deum qui non recordatur aliquid
nec tractat quod audit. Sed iam qui
manducat de spirituali convivio
impletur spiritu, dilatatur sensibus,
nutritur in veritate, pinguescit
in fide, et sic ingreditur ad in-

teriora voluptatis dei et manens
in eis acquirit sibi vitam eternam.
Qui in autem absque convivio verbi
longe fuerit factus evacuatur
spiritu, angustiatur sensibus, deficit
a veritate, distillat a fide et
sic egreditur ab ortibus voluntatis
dei non ipsse cadit in mortem.
2 Unde sunt in veritate in tempore abrahe
Gen. 12 quod dixit ad eum deus: Exi de terra
tua et de cognatione tua et veni
in terram quam monstravero tibi
et omnem terram quamcumque tetigeris
pedibus tuis dabo tibi et semini
tuo in eternum. Que terra? Terra que que terra fluebat lacte et melle
talem fluctum lac et mel quod
vero non est de terra illa iudee quia
illa terra numquam lacte et melle
fluxit sed terra rationabilis quia
opus suscepit de illis miraculis
ne lac et mel protulerunt. Lac enim
opus est miraculorum quod et sine
labore cito [illegible] et ad sua-
vitatem comeditur per quod rudes in
fide quasi pueri sustentantur. Mel
autem eloquia divina doctrine.
ps. 118 Sicut dixit psalmista: Quam dulcia
eloquia tua faucibus meis super
mel ori meo. Ergo de in terra
ea promittebatur que lacte miraculo-
rum et melle doctrine imbutura
fuerat gentes rudes in fide. Unde
ergo quia deo iam credebat deus
qui non aliter poterat [illegible]
[illegible] nisi de longinquo [illegible]
quod est exi de cognatione tua et

corpus castitationis quod est evi
dencia / Ergo ecce iam in ipsis
relinquendis dicebatur / Non
solum autem inde sed nullus homo
potest lac et mel manducare
nisi cognacionem suam et etiam
Mat. 16 relinquit sicut scriptum est Nisi
quis reliquerit patrem et matrem
Luc. 9 et 14 et fratrem qui vult meus esse discipulus
abneget semetipsum / Relinquit
ergo cognacionem suam qui non
contempnit eos sed qui deum dili
get amplius quam parentes / Re
linquit etiam suos qui carnis
sue non sequitur voluptates / Et
autem concupiscencias carnales contra
Gen. 4 etiam corporis coercet sed Item
qui vere lac et mel vere mandu
cavit elegit mirabilia aut
eloquia christi / Item accipit hec 3
communiter scripture corpore moysi
qui lex domini data est in cuphen (?)
Ps. 18 sibilus convertens animas testimonium
domini fidele sapienciam prestans parvu
lis quia iusticie domini recte leti
ficantes corda quod preceptum
domini lucidum illuminans oculos
quod iudicia domini vera iustifica
tes et semetipsa qui eo dicte
Exo. 2 species consecuta est eius decalogus
salutaris Decuit enim regale
prandium multis ceteris speciebus
ornatum Ita et hoc convivium in scrip
turarum divinis misteriis speciebus
est decoratum / Ecce eciam tempore
in vitatores emicuit prophete qui
homines ad nupcias futuras
vocaverunt id est ad fidem christi prophe

tantes eos de ipso At illi noluerunt
venire Iterum misit alios servos dicens
Dicite invitatis Ecce prandium
meum paravi thauri mei et sagina
ta occisa et omnia iam parata
venite ad nupcias / Item sunt
alii servi apostoli Item illos misit dicens
Mat. 10 in viam gencium ne abieritis
et in civitates samaritanorum
ne intraveritis sed potius ite ad
oves perditas que perierunt domus
israel / Euntes / Euntes autem predica
te dicentes quia appropinquabit regnum
celorum hoc est quod dicitur pran
dium meum paravi id est convivium legis
et convivium prophetarum scripturarum
mensas ornavi / Item sunt thauri
et saginata occisa prophete qui
occisi sunt pro salute populi / sicut occi
duntur / Item occiduntur Docet
2 Cor. nos apostolus dicens Ego autem
impendar et superimpendar super
2 Tim. 4 animabus vestris Et alibi Ego autem
iam delibor / Omnis libacio pro
aliquo offertur deo ergo immola
dus fuerat paulus pro populo quem
docebat Sic et prophete occisi sunt
viri (?) pro salute populi quem do
cebat / Et cum mors prophetarum su
fficiebat quod propterea pro salute
humana non tam plenius poterat
salvare totum mundum / Ideo novis
sime immolatus est agnus qui
totius mundi reatum sua inno
cencia detersit / Preterea et in
diebus scenophegie quod interpretatur
fixio tabernaculi diverse hostie

Exo. 29. et 4. Leuitico. 23. ciabantur et agnus. Hic ergo agnum
illis occisum intelligimus figura[m]
Christi passionis et ceteras hostias
intelligimus predicationem sanctorum
ps. 67 occisiones. holocausta medulla
ta offeram tibi cum incensu
arietum offeram tibi boves cum
hircis. Nec enim Christus aliquid
huiusmodi animalia obtulit patri. Ob
tulit autem rationabiles arietes
i. prophetas omnium paruorum. Obtulit
boves rationabiles terram colentes.
obtulit etiam hircos ex gentibus
qui pro nomine Christi passi sunt.
Hec autem duo ut audiuimus
thauros et saginata occisa in
telligere possumus occisos. Omnes ergo
prophete et Christus ideo occisi sunt ut
hoc spirituale tabernaculum firmitur
repleretur. Denique sicut bestia
agni i. eloquia Christi homines
non manducauerunt nisi postquam
occisus est. Nam post mortem 4
eius euangelia eius predicata
sunt et tradiderunt in eis toti
die homines et nutriuntur. Sic et
bestia prophetarum i. eloquia non
sunt ante suscepta nisi postquam
occisi sunt. Quis audiuit aut
credidit uerbis Ysaye uiuentis?
Si enim suscepissent sermones
eius numquam eum serrassent. Sed
postquam occisus est tunc primo
incepit legere eum in synago
gis suis. Quis Ieremie uerba
suscepit uiuentis? Si enim susce
pissent uerba eius numquam eum

post multas iniurias lapida
uerunt. Sed postquam occisus est per
ea consideraverunt prophetias eius
et ceperunt legere in conuentu. Et
sic uidemus in omnibus prophetis accidit.
Etenim uiuentes non eos colunt
Math. 23. sed post mortem. Unde dicit dominus: Sic
uos qui edificatis sepulcra prophe
tarum et dicitis: Si fuissemus in diebus
patrum nostrorum non fuissemus participes
eorum in sanguine prophetarum.
Sicut enim uiuentis animalis carnes nemo
manducat ita uiuentium prophetarum
sermones non suscipiunt sed post mor
tem eorum. Saginati autem pleni
gratia dei. Ideo dicuntur et saginata
et thauros. non quod thauri non fuerunt
saginati non fuerunt thauri. Ex
omnibus enim prophetis quidam
tantum prophete fuerunt, quidam prophete
et sacerdotes sicut Ieremias sicut Eze
chiel et Zacharias. Ergo saginata
dicit prophetas qui tantum fuerunt spiritu
sancto repleti. thauros autem qui
prophete et sacerdotes fuerunt. Sicut
enim thauri sunt duces gregis
ita et sacerdotes principes sunt
populi. Mensa autem legislatio [illegible]
ui dicitur mactatus est in quibus
[illegible] occisis apostolis astitur
uiuentibus. Saginata autem poli
[illegible] sunt que se uiuificati quod
omnino [illegible] multas spiritualium
gaudiorum epulas [illegible] et
[illegible] ad ornauerunt
et omnia iam parata quod quantum ad salutem
totum iam impletum est in scripturis
qui ignorat [illegible] in de uenit ibi quod
[illegible] qui [illegible] et peccator
in uenit ibi sunt medicinam

Flagella eius timeat / Qui labo
rat in terrenis ibi glorie commu
nis vite perpetue quas manu
ducendo amplius exercitat ad
opus / Qui pusillanimus est
et infirmus inveniat ibi sibi me
dicos iustitie ubi qui et pro
gressum adhuc non fecerunt tamen mo
do preveniunt / Qui magnanimus
est et fidelis inveniat sibi spirituales
operis consolatores vite que perdu
cant ad opera ad angelorum naturas /
Qui pauper est et adversa et vulneratus
est in peccatis inveniat ibi medica
herbas
mentis qui eum per penitentiam perveniat
ad salutem ut quod ibi scriptum est achi
Josue 1 nor propter furtum regule mirum lapi
datum nisi ut sicut fures quod
timeat ut quod filii ipsius fortati
Num 27 fornicati sunt cum filiabus moa
bitarum percussi refugerunt in beel
phegor ut sicut fornicatores
Num 11 qui perforeant / ut concupiscentiae car
nis castigati in deserto / ut non de
liciis concupiscat / ut quod david
2 Reg 12 arguit nathan et suscepit ut ad
alterum ut homicide penitentie remedia
non deficiunt defficient / Nichil
ergo nimis est in hoc convivio quod nece
ssarium sit saluti humane / Attamen
neglexerunt et abierunt alius
in villam suam et alius in nego
ciationem suam / Vos actus qui agunt
homines in hoc mundo duo sunt aut
villa / aut negociationes / quod
labor quidem manuum in aratro
fiat et partes terra ad aliquid opus
terrenum / Puta agrum vel vineam
vel ortum vel opus ligni aut
ferri villa vel vitrum id est terra
/ Qui aut non laborat manuum

Bacte
e agunt
vesibile
do dicit

in mercatu per alia lucra conquirunt
puta honores agere aut divitias
pecuniae aliam aut mercari
omne hoc negociatio appellatur
/ Quoniam quod ubique omne opus humanum
consistit sive honestum sive inho
nestum / honestum est et ville
cultura / Quod aut Salomon dicit
oderis inspectam opera et agriculturam
ab altissimo creatam Et apostolus orat
1 Thess 4 Rogo autem vos fratres ut cum studeatis
hic quieti et negotium vestrum et op
perandi manibus vestris / et nullius
desiderium sit in vobis ad eos quae
foris sunt / Inhonesta res est
apud deum cuius negociationibus
sive digitis sive militiae / ut in
tel horum aut ea unde tenebat
Ps 70 propter quod dicit propheta Quoniam non cog
noverunt negociationes intrant
in regnum celorum / Inimicum
undique et misericordia ceciderunt
Ep homines in alia opera ex
cluserunt a vita / Forte dicis
et villam colere peccatum est Et siquidem
impedimentum fidei et religionis
tibi non faciat villa sed facit
in deis non sed peccatum / Si autem
vel a fide vel a religione faciat
tibi impedimentum fit peccatum / Non
ergo ipsa ville cultura peccatum est
sed tu preferendo eam deo facis
eam esse peccatum / Opera enim mun
attenta
dana opera sunt iustitiae
opera enim carnalia sunt operationes
dicuntur non opera / quia iustitia
ad vitam magis veram pertinet opus
aut terrenum non ad vitam sed ad
sustentationem vite huius temporalis
Ergo opus iustitiae attende facere

ges debemus / opus autem tercium
tristicie. Si ergo qui honesti...
opus faciendo debitum honorem non
reddiderunt deo tamen ita mer[ito]
putas quales ita sunt digni qui
non honesta opera set negociaciones
faciendo non venerunt ad cenam /
Aut ita villa diste mundi terra et
que amatores mundi occupant
questibus cives qui ville reddenti
bus cuiusdam delectamenti / Negocia
cio autem predicta legis eius
cuidam temporali templi quam
amari sacerdotes qui negociac
tionem estimant quod lucrum
a non dispensacione domini operis
onerosa / Ergo per occupacionem
operis onerosi / Ergo per occup
acionem ville significat
homines quos mundi delectacio
a cristo separant / Per occupacio
nem negociacionis sacerdotes tales
qui templi ministros significat quos
lucri obtentu venientes ad
ministerium legis et templi avaricia
separant a fide. Ita dixit mali
gnati sunt set neglexerunt quia
non omnes iudei crucifixerunt
cristum sed audierunt doctrinam
eius aut consenserunt in mor
te ipsius / Quidam plurimis nego
ciis occupati non venerunt ad
cristum nec audiunt doctrinam eius
nec viderunt mirabilia ipsius
et ideo non crediderunt in eum
Alii quoque invidia aut odio
crucifixerunt cristum illi ma
lignati sunt / Alii autem nego
ciis impediti non crediderunt
illi neglexisse dicuntur non
malignati / Alia sunt quidem...

Mat. 13 ...ores qui postquam audierunt et credi
derunt pluralitate necessariarum rerum
et delectacione mundi suffocat eas ad eos
quos dominus terra spinosa appel
lat. Reliqui vero tenuerunt servos
eius et contumeliis affectos occi
derunt. Quorum mortem tacite con
tinet in priori parabola dicens: alt
set ondit mortem discipulorum suorum
quos post ascensionem ipsius occide
runt iudei maxime sacerdotes
act. 7 Stephanum lapidantes in
act. 12 Jacobi morte gaudentes. Ite
Jacobum alphei lapidantes. Ipse
que autem ierusalem destructa et
cives eius. Ideo sic dicit: Rex autem
cum audisset iratus est et missis exerci
tibus suis perdidit homicidas illos et
civitatem eorum succendit. Romanos
exercitus dixerunt exercitus dei
ps. 23 quia domini est terra et plenitudo
eius. Vel exercitum venisse rome
ierusalem ut deus eos excitasset /
Quidam autem exercitus angelos
dicunt / qui etiam per eum per ministros
predicat cristi angelos et omnes
illos misit ut igne eos... Et
dixit servis suis: Ite ad exitus
viarum et quoscumque inveneritis
vocate ad nupcias ... quia per
exitum viarum intelligimus duas
tiones gentium. Et quod dicit ite ad
exitus viarum, ipsa est vita
quasi ipse vie ad quam exitus
invitat. Cristus discipulos suos
quia quos cristus sed gentilis et pu
blica via cristus qui ducit
ad vitam et vie dicuntur omnes
...plerique omnes apostoli set eum de
vie ducunt ad cristum / Cristus
autem ad portem ... gentilis et
publica via et diaconi qui ducunt
ad mortem. Et vie sunt omnes

quasi [illegible] exitus viarum et quasi
vie mundi

professiones istius mundi ut puta
professio presbiteri una est via
professio militie altera est via / mun-
dialis dignitas altera est via / mun-
di professio ludorum altera est
via mundi. Et quamvis plura dica-
ntur sint duplicitates actionum
hic in mundo tamen sunt vie que con-
ducunt ad dampnationem generales vero
dicuntur. Unde Gregorius dicit Ite ad exitus
viarum ut augustinus [illegible] convocantes
vocetis homines ad fidem / ad hoc
ut sicut castitas via est que 2
ducit ad christum et una ceterarum
virtutum virtutis. Sic fornicatio
est via que ducit ad dampnationem et una
ceterarum malarum. Processus iubet
quoque ut augustinus convocationibus ho-
mines in vitam ad fidem quoscum-
que sive servos sive liberos / quia
cum servitute corporalium
contempnit vel corporalem non
libertatem. Omnis qui dampnationem sequitur
voluntate servus est et si sit
liber. Cui autem obedit deo
ille est servus ingenuus / et si
fuerit servus ingenuitate enim
spirituali non perdidat servitus
corporalis. Et turpitudo spiritua-
lis honestat corporalis libertat
servitute enim non dei dispo-
sita sed humana violentia in-
troduxit. Omnis hic liber enim
est quia deus in libero arbitrio
posuit nisi ipse se faciat servum
et sic non est distantia in
vocationis hominum. Ut non
est differentia in vocatione sal-
utis eorum. Omnis sive barbarus
sive sapiens quia potest gra-
dum barbaris multis contingere

ad convivium in tetrum quia tunc
Daniel. Nabuchodonosor ad feralem speciem
mutatum aut iterum feralem
speciem eius ad humanam in illam
reduxit. Omnes sive boni
sive mali vocantur. Boni ne pe-
reant / mali ut inexcusabi-
les fiant. Nam propter ignoran-
tiam excusantur. Omnes videant
lumen / qui enim est filius lu-
cis ut appareant. Quare amat
tenebras et qui lumen eius am-
at et filius tenebrarum et sic ex-
pellas eum recedit a lumine
Intravit autem rex ut videret di-
scumbentes. Intravit deus tamen qui est
aliquando ubi non est / sed sibi videtur
ibi fit presens ubi tamen non vult
absens videri. Dies enim aspe-
ctionis est dies iudicii quando resur-
recturi et homines qui super
animo spiritum recipiunt.
requirentur in fide et celestibus
2 epulantur dulcibus. Vel dies
receptionis et dies temptationis
quia dignatur temptare ecclesiam
suam ut videat qui habeat [illegible]
vestem [illegible] signa [illegible] vocatione
nuptialem. Enim [illegible] fides
est vera que est per ipsum christum
et iustitia eius [illegible]
Apostolus. Expoliantes veterem
hominem cum actibus suis qui cor-
rumpitur et [illegible]
renascentes [illegible] hominem
qui est [illegible] est in iustitia
et veritate sanctitatis. Quod dicit
in iustitia ad [illegible]
pertinet quod autem dicit veritate
in sanctitate ad fidem veritatis. Vestita
veteris hominis sunt peccata

quod est vestis nuptialis et [illegible]

sordida opera carnis corrupti
bilia et in unda vestimenta
aut novi hominis sint for
tia et dona eius incorrup
tibilia et sancta / que ad nos
si quis ad nuptias regis in
venietur cum impositis sordi
dat gloriam nuptiarum / Ita et
qui habet opera tenebrosa et
inter sanctos quivis vultus eo
eius culpa apud sanctitatem
mentem facit / Hoc itaque aut
et in loco eligat vestem
aut secundum vestem eligat locum
etc. aut et in deum eligat confes
sionem aut faciet opera christia
num esse christo faciat opera
christiana aut non velit
opera christi facere nec veniat
ad christum alioquin audiet
in die iudicii Amice quomodo huc
intrasti non habens vestem nup
tialem et obmutescit / Sic enim
opera nostra abscondimus et ti
morem cordis nostra celamus / in illa
autem die iudicii non est quod ce
lemus ubi celum et terra et aqua
et sol et luna et dies et
noctes et totus mundus adversus
nos in testimonium peccatorum nostrorum
et si omnia taceat tamen ipse cogita
tiones nostre et ipsa opera spiritualia
stabunt ante oculos nostros accu
santia nos ante deum dicente
ro 2 Apostolo Cogitationibus inter se invicem
accusantibus / Aut etiam defen
dentibus in die dum iudicabit

Deus occulta hominum per ihesum christum domi
num. Tunc dixit rex ministris
Ligate ei manus et pedes et mitti
te eum in tenebras exteriores
Sicut est gloria in sanctis secundum opera
1 co 7 17 dicente Apostolo Stella enim a stella
differt in claritate / ita et resurrectio
mortuorum Sic differentia terme (?)
torum in peccatoribus Sunt enim prime
tenebre et exteriores et novissi
me latus / Ideo quod non dixit dominus
ipse est rex ut remuneracionem aureas (?)
nec ita Congregavit rex omnes
qui voluerunt ad nuptias dat
suspicio estimandi ne forte non dicat
hoc de vindicta iudicii / adhuc at
quod non dixit mittite eum in tenebras
tenebras inferiores ut eas tenebras
inferiora loca in [illegible] estimemus
mt 87 sicut alibi Et eripuisti animam
meam ex inferno inferiori / Sed ita
dicat in tenebras exteriores
Ergo colligamus tempestatem (?) etiam
suam deus et ventilat venti
labro iudicii ingreditur ad eam
ut videat discumbentes qui sint
aut quales sint qui digni
sint Si sunt digni sint celestibus
nuptiis et in convivio illo divino
Et si invenerit aliquem non haben
tem vestem nuptialem secundum ea que
diximus interrogat enim interroga
tionibus nuptiis erit interrogatio
et interrogat enim Opera ista
que agis talia non sint / utique
factus est vanus Si hec opera

diligebatur ita ut non bene aut
quid videat quam contrariam sententiam
hunc ergo tu talem viderit
spiritus in ecclesia iubet ministros
suos vel aliquos spiritus seduc-
torum. Nam mala per malos
spiritus reddit. Qualis fuit
spiritus erroris quem misit deus
3 Reg. 22 ut seduceret Achab. Sicut
scriptum est in tercio libro regnorum
vel qualis illa operacio erroris 2
quam dabit deus eis qui
caritatem veritatis non acceperunt
2 Thess. 2 ut credant mendacio. Et ligat
manus hominis vel opera eius que
sunt manus eius anime. Et mi- Math. 21
homines recte tollit a dona
data. Et ligatos pedes vel mo-
tus anime eius quibus anima solet Math. 21
moveri et transire de loco ad
locum scilicet de malo ad bonum
vel de bono ad malum vel obli-
gavit et inebriat et involvit
opera peccatoris intrat
et apprehendentes eum in ipsa
opera eius mittunt eum in tene-
bras vel in errores gentium volunt
vel iudeorum vel hereticorum. Et for-
sitan propinquiores tenebre sunt
gentilium, exteriores iudeorum
plus autem exteriores hereticorum
quia gentiles veritatem spreverunt
quia non audierunt, iudei quam
non crediderunt, heretici aliquam
audierunt et didicerunt. Propterea
quod hereticorum tenebras quidem
sunt plura veritatis alii autem

amplius longe. Et ideo profundiores
pressiores et exteriores vel in
hereses perversissimas. Ibi erit
fletus et stridor dencium. Videtur quod
non dixit dicit ibi est fletus et stri-
dor dencium ergo mittitur in illas
tenebras mali et peccata pariunt
fletum etc. Tunc abierunt et con-
silium acceperunt ut eum caperent
in sermone. Omnis malicia confunditur
qui aliquociens racione veritatis corri-
gitur autem numquam maior eius
qui sponte malo et non ignoran-
cia peccat. Ecce enim sacerdotes
postquam de [illegible] non poterant
convinci dicentes In qua potestate
hec facis. Postquam parabolarum
racione constricti sunt iudicio ipsi
se reos fecerunt dicentes malos
male perdet / veniunt quod eos testimonium
daverit nisi contra sola [illegible]
pit eos vel considerato libertatis
Sed quid abierunt et consilium acce-
perunt ut eum caperent in sermone
Quemadmodum si aliquis claudit
aque meatum sicut ex clusa
fuerit aqua violencia aliunde
sibi semitam rumpit. Sic et eorum
malignitas ex una parte confusa
aliam sibi ad ditum adinvenit
Sicut enim non potest fieri ut ligna
mittendo extinguatis incendium
Sic non potest fieri ut invenies dando
placeas bonum malo. Sicut enim
ignis quanto amplius ligna suscipit
in maiorem flammam erigitur

Hic et aia mala quanto magis
veritatem audierit eo amplius
concitatur in maliciam Abierunt
ergo et consilium fecerunt. Quo
abierunt ad herodianos. Nam quod
eo quod non dicitur consiliati sunt
sed consilium acceperunt sed quod postea
cum herodianis venerunt apparet
quod cum illis eiusmodi contentionis
consilium tractaverunt
ut eorum patrocinia agerent
contra christum Nam sicut colonus
aut superiorem possidet illius
auxilio opus habet. Sed in iusticia
tenet illius patrocinio indiget
nisi dei. Quem in dyaboli iniquitatibus
ambulat dyaboli adiutorium necessarium habet. Colonus enim dyaboli dei
auxilium non querit. Colonus autem
dyaboli auxilium dei et si querit
non inveniet. Vidisti unquam euntem
ad furtum deum adorare ut bene
bene prosperetur in furto, aut qui
vadit ad fornicationem in qua
signum crucis ponit sibi in fronte
ut non apprehendatur in timore. Et
si fecerit non solum non adiuvatur
sed amplius traditur quia nescit iusticia dei patrocinium dare criminibus. Sic et isti christum compugnare
cupientes non querunt ad se nos
dei viros religiosos sed ad gentiles idest ad herodianos se contulerunt. Qualis est consilium
talis et consiliatores. Quid nisi
autem potest dare consilium contra

christum nisi dyabolus qui erat adversarius christi. Cogitabat apud se
sacerdotes. Si nos soli eum temptaverimus
rogantes christum quamvis dixit
quod non licet cezari dare tributum
tamen nos nobis credit dicet telum
contra eum iam enim omnes sunt
quod una fuimus eius inimicorum
aute consedrant in iudices et si fuit
verum quasi suspectum reprobatur.
Sed nec per se ipsos christum interrogare
nolebant quia in magna suspicione
iam initiaque fuerant apud
christum ne forte quasi suspecti cognosceretur
non possunt. Nam inimicus manifestus
melior est quam alienus
fictus. Ille enim timetur facile evitatur,
iste enim non cognoscitur
facile prevalet. Miserunt ergo
discipulos suos quia adhuc iuvenes
ignotos et minus suspectos ut
aut absconditus facile caperent
eum aut deprehensi minus erubescerent
apud eum. Nam consilio
malo deprehensus tanto minus
nascitur confusio quanto fuerit
persona deterior. Sed discipuli illi
iuvenes sunt etate mores
erant maliciam autem pares
Nam et pulli serpentum statura
breviores sunt veneno autem
equales. Et catuli luporum
adhuc tenere constituti et si venacione
nocere non possunt iam tamen
in sanguine gaudent et more lupi
ludunt. Magister scimus quia verax

es et viam dei in veritate doces
Magistrum vocat eum et veracem
insuper et quasi honoratus et lauda
tus misterium cordis sui simplicit
er aperiat Tanquam volens
eos hic dicere hoc est cum propos
itum prima pena simulacionis
laudatio laudat eum quos perve
rtere vult videlicet per delectacionem
laudis peruelari cordi homini ad
simplicitatem lingue confessionis
inclinat velut si quis feram
validam quem verberibus non potest
constringere per vincula flexibilibus mollibus
macibus nodosam eius firmat ut
ut quem virtute tenere non potuit
per blandimentum comprehendat Et sit
iste cathena flexibilis laudis por
tantes et gladium vulneris ab
scondentes movere Tanquam ceteri
igitur dolo laudis comprehendere festi
nabant Unde thema Phariseos
iam tunc iuxta preludit levi filius
suus de levi nascituri erant
sacerdotes qui interfecturi erant
christum Symeon et levi fratres con
summaverunt iniquitates suas in
cogitaciones eorum ne veniat
anima mea et in consilia eorum
ne cadant precordia mea quia
in ira sua occiderunt hominem
et in furore suo subverterunt
(?) De talibus dicit propheta Multi
sunt sermones eius super oleum
et ipsi sunt iacula Quid tibi
videtur licitum cezari dare censum
an non

Non est iustum ut hii summi reges
tremunt regibus pusillis Si enim
indignum est ut cum duobus gregibus
alterius alteri sub sequatur et
iniuram facit suo si subtractatur
quanto magis indignum est ut cultores
dei humiliarum per statum gramina
cognoscantur Cognita autem eorum
nequicia Ihesus Non secundum eorum sermones
blande vidit sed secundum conscientias
eorum sedet et aspera respondit quia
plerumque deus ad vocem loquentis non
ad corporis voluntatibus vidit non
ubi quid ypocrite quid me temptatis
ostendite michi numisma census
At illi optulerunt ei denarium
Erat eis ypocrite ut quid audi
erunt in animo apud se ipsos in
veniat in corde ut comprehendantur
eius humanorum cordium cognitorem
quod facere cogitabat et facere non audi
erunt Videte igitur quomodo prophetica quando
blandiebatur ut perderet Ihesus at
confundebat ut salvaret quia
utilior est deus hominum deus iratus
quam propicius Et ait eis Cuius est
ymago hec et superscripcio Dicunt
ei cezaris Et dicit eis Reddite que
sunt cezaris cezari et que sunt dei
deo Ymago dei non est depicta
in auro sed in hominibus figurata
numisma cezaris aurum est
numisma dei homo In pecuniis
cezar videtur in hominibus deus ag
noscitur Ergo divicias vestras cezari
date Deo autem conscienciam vestram servate
in nostra veritate ubi deus
videtur Cezaris ymaginem manus
artificis sculpsit et corruptibilibus
litteris annotavit Dei autem divina

ymagine diuina maneat ab
homine delen vrins apitibus
demonstrant quibus ille quoque
sensibus carnalibus et quoque
sensibus spiritualibus proprios
contrarios et apprehendis sciat
deus. In illa die accesserunt ad
eum saducei qui dicunt resurre-
ctionem non esse in qua die quidem
recedebant pharisei et accedebat
saducei / recedebat saducei et
accedebat pharisei. Hinc dictum
est et multa certamina frequen-
tabat cum semper eum tali forti
consilio ut quis ante eum com-
prehendere posset / sic ita vince
eum non possunt superare / ut
comparata frequenter subuenit sen-
su ipsius. Quemadmodum si
inter plures homines incidat
vnus fortis pugnator quod
singuli eum viribus superare
non possunt / tamen eum omnes
ut quod alter non poterat ipsa
multitudine conantur eum in fugam
compellere. Si quis corruptibili fon-
te vtitur assidue magis fontis
illius vena laxatur et maiorem
aquam infundit. Et illi de fonte
Joh. 4 vino aqua viui salientis in
vitam eternam / audiebant homi-
nes et computabat eum plura
in interrogando temptare. Unde sub

aut quo eum esse plures canes
garruli vnum leonem. Ideo ei
Pro. 21 dicebat per prophetam / Contra eundem
dixit me cane nulla. Et vere
tamquam irrationabiles canum
latratus sic erat vox sadu-
ceorum. Siquidem contrarium vna
per saduceos computabat / dicat
quod per eum sic idolum. Sic qui
semper thronum dei sibi vsur-
ysa. 14 pabat / testante propheta. Quomodo
cecidisti stella celi que mane ori-
ebaris lucem et eam plus altis-
simo. Abinicio morte autem
hic temptauit vnum dei noti-
cia obscurare et cultum victor-
tiam in dicit dicens ad evam
Gen. 3 Et eritis sicut dii scientes bonum
et malum. Quare eum omnem
malum non accepta malo in-
cipit sed paulatim in finibus.
Hic et eius tam vndique ma-
lum conuiuit leuit et latenter
inspirat et persuasit ut tole-
rare. Ecce iterum incitauit fecit et
quod dii futuri essent qui dele-
ant tolle adhuc cum non cessat
multitudo hominum pessimorum
in quibus seminat fallacia
deorum victoriam. Ita vt diabo-
li homines mali sunt. Hec cum pro-
secuntur aliquod malum in-
festos iniustos qui in sab-
bato in venit locum. Ergo
vt vnius hominum malorum

creuit et virtus erroris eliminari
usque adductus abrahe quem deus
suscitaverat ut tam per eum quam per
familiarem dei notitia in mundo
tamquam lucerna luceret in tenebris.
Videns itaque quod notitia dei omnino
extinguere non potuit aliam adin-
uentionem excogitauit errorum
ut etsi cognosceretur deus virtutem
illius obediat preceptis illius.
Nam dominus cuius preceptis nemo
obtemperat tunc sit deus esse non
videtur quod nomine licet teneat non potesta-
tem. Quid ergo introduxit
heresim saduceorum qui dicerent
non esse resurrectionem mortuorum
que res omnem affectum faciende
iusticie frangit. Nam in omni
re et actu siue corporali siue
spirituali agenda virtus spes est
futura. Quia autem arat, arat
et metat, qui pugnat, pu-
gnat et vincat. Nam cum sit
ita difficile in hoc mundo seruare
iusticie sanctitatem quam in contrarietas
erat adversus seipsum cottidie
luctuamina (?) exercere nisi ad spem
resurrectionis aspiraret. Tolle ergo
spem resurrectionis et soluta est
tota obseruantia pietatis. Nunquid
saducei credebant contraria esse pro
morte quod absit. Quomodo enim crederet
contraria sibi qui ipsam resurrectionem
negabat? Sed ad defensionem
erroris sui putabat se inuenisse
argumentationem (?) eiusmodi. Hec ergo dicen-
tes apud se. Querunt non est possibile
ut ea mulier que fuit septem

virorum sit unius uxor separata
aut omnium quadam (?). Sed non est
possibile. Ergo nec fiat resurrectio mor-
tuorum. Videbis autem ihesus dixit
eis: Erratis nescientes scripturas
neque virtutem dei. In resurrectione
enim neque nubent neque uxores
ducent sed sunt sicut angeli. Stulti
qui seculum illud huic seculo simile
estimabant. In hoc seculo quod morimur
ideo nascimur ideo uxores ducimus
ut quod moriendo minuitur ascen-
do nascendo suppleatur. Tolle mo-
riendi necessitatem et nascendi
utilitatem et nascendi causa so-
luta est. Nam iste mundus car-
nis est, ille autem animarum. Sicut
anima in hoc mundo peregrina est,
ita caro in illa. Quomodo enim in isto
mundo anima carni subiecta est
quantum ad passiones humanas,
in illo autem caro anime vivacissimum (?)
res in sua propria est. Fortior
et dignior. Si ergo anima claudi-
tur in hoc seculo in ferreo et terreno
corpori subdita, et ipsa subdita
est ut nihil bene spiritualiter
sapere aut agere possit secun-
dum suam naturam, quanto magis
cum in illo seculo caro inferior et
vilis dignitati se anime et potenti
ceperit esse subdita nihil po-
terit carnale sapere aut agere
secundum suam naturam. Nam hic ipsum
modicum quod in hoc seculo mor-
porre (?) consecuta anima spiritualiter
sapit nimia caritas anime hic sibi

vendicat contra ordinem quia
dominatus carnis est in hoc mundo
Quemadmodum dicitur peregre pro-
fectus si in hospicio applicuit alicuius
pauperis quamuis non possit vilescere
inde minus quod vilis quia hospes non est
tamen quamquam sibi fiduciam agendi
aliquid vendicat quia potens est
Sic et anima peregrina in hunc mundum
regnum carnis ingressa quamuis
non omnia spiritualiter agere possit cum
sit quia extranea est in hoc mundo
tamen aliquid spirituale vendicat in car-
ne quia nimium potens est Ideo
sicut semper peregre est in hoc seculo
quia pauper est Sed et caro cum
in hoc seculo resuscitata ingrauit
nichil omnino sibi poterit corpo-
rale defendere primum quidem quia
extranea est in seculo spirituali Secundo
quia infirma est carnis natura
Et hec dignius secundum mortalita-
tem aliquin in resurrectione mu-
tanda est ipsi carnis natura
ut nil carnis habeat in se nisi
forte tamen formam sicut scriptum
1 cor 15 est Seminatur corpus animale
surgit autem corpus spirituale Ru-
des autem hiis aiunt Quia tu
dicimus quod autem elemosinis certe
rebus virtutibus spiritualibus locutus
fuisset linguam angelorum
similitudinem introduxisset nisi
tamen de sollicita viri aut mulieris
coitu loqueretur dicens Neque
nubent neque uxores ducent
sed sunt sicut angeli dei in celo

Cum sicut omnes actus carna-
les opera animalium sunt precipue
tamen actus libidinis opus est anima-
lium Sic et omnes virtutes spiritua-
les res sunt angelice precipue
tamen castitatis res est angelica
propter hoc cum solum singulariter habere
angelis simulantur et vincatur
natura virtutibus Ideo dicit neque
nubent neque uxores ducent
sed sunt sicut angeli in celo
Dicunt cum qui hoc habet quoque
animalia nos esse per sitem Sed
quid illud agimus quod est contra
naturam carnalem carnis quoque
creditur et angelis coequatur
Ergo primum quidem et naturale animalium
est ut non sint vinculo masculi vel
vinculo femine lege contenta primum
autem naturale est angelorum omnino
sese separare ab usu libidinis quod
qui vinculo masculi vel vinculo femine
lege contentus est medium tenet
conditionem et est homo neque an-
gelus neque aliud animal Angelus
quidem non est quia nec est separatus
ab usu libidinis animal non est quia
vinculo contentus est Cum autem omnino
separatur ab usu libidinis super
creditur humanam naturam que in-
media est ad conditionem transit
angelicam Et nunc videamus
qua ratione dicimus quod omnis
actus carnalis opus est animalis
precipue precipue tamen libidinosus
et ponimus actum carnalem
homo animalibus similis inuenitur

maxime autem propter vicium libidinis
Quia omne genus carnalium sen
suum opus et non solum pre-
stat ad malum set eciam ad bonum
est / Et ideo dicitur videre et audire
et odorare et gustare et tan-
gere / Quotienscumque enim appe-
timus multiformes species vel
audimus varios sonos vel odo-
ramus diversas flagrancias
odorum gustamus in insolitas
sanitates gustorum palpamus
qualitates corporum in omnibus de-
operibus potencie dei dividicamus
ut cognoscamus et colamus cun-
ctorum creacionis auctorem / Rur-
sus tollimus a nobis vicium sensum
illorum preter malum quod fit cor-
poribus impendit eciam bonum quod
fieri solet per eos tamen sensus
ille libidinis semper in malo
est et numquam in bono / Propterea si
repellamus a nobis libidinis vicium
nullum bonum impedit corporibus
nec enim aliquid bonum est quod
generet corporibus nisi sola natura
tamen caro in qua generatur
corporalis ideo disposita est ut
ex corrupcione nascatur quia et
ipsa post modicum corrumpen-
da est / Sicut enim non est dignum
ut quod eternum est ex corrupcione
nascatur / Sicut non est dignum
ut quod ex corrupcione nascitur
co 4 17 sit eternum quia caro et sanguis
regnum dei non possidebunt / Neque
corrupcio incorrupcionem posside-
bit / Joh. 1 Sicut dicit Johannes dedit eis pote-
statem filios dei fieri qui non ex carne
neque ex sanguine neque ex voluntate
carnis sed ex deo nati sunt / Sic alia
est racio eciam circa istos sensus car-
nales quos secundum racionem secundum exteriora anima
spiritualiter et videt et audit et odorat
et gustat et tangit sicut in multis
expositionibus locis vidimus et declaravimus de
cantica de hiis solus autem libidinis
sensus in totum animam et carnem non
est quia sed solius carnis corporis vel
privatus propterea preter actus car-
nales qui sunt corporibus sensibus:
carnalibus hominibus animalibus plus
in venit maxime autem corpori libi-
dinis et ad solam pertinet carnis
naturam corruptibilis spiritualis neque vir-
tutem dei / Capitulum primum arguit
stulticiam eorum quia non legebant / 2o
ignoranciam quia non cognoscebant
deum quia ex negligencia leccionis na-
scitur sciencia dei / Ignorancia autem ne-
gligencie filia est / Non enim ad omnes
qui legunt cognoscunt deum quos
cognoscunt qui non legunt / Ignorancia et filia negligencie: Quomodo
autem diximus non omnes qui cognoscunt co-
gnoscunt voluntatem dei / Sicut est
si volentes in veritate legant eorum
cum legens de eo vult in veritate
dum construat vite digne deo et
ipsa conversacio omnis bona sit quasi
lampas lucens ante oculos cordis
eius viam veritatis aperiens
sicut ait non construat vite deo:

dignitas legens non querens deum
ad salutem suam sed gloriam dei ad
gloriam vanam. Ideo et si quis legat
nunquam intelligit sicut nec in
telligunt et ipsi quibus tam aperte que
bant principes sacerdotes seductores
non legerant scripturas sed cogi
tationes non potuerunt in eis qui no
lebant anime dignitas deo nec ea
potuerunt que alia dare quos
mala alia dederunt. Talis est
enim scriptura nolenti vivere in dei
quemadmodum si alicui agrico
le non habenti voluntatem pu
gnandi exponat bellicam di
sciplinam. Econtrario autem nolenti
bellatori colere terram
agriculturam exponat si tota die
audiat verba expositionis illius
nichil intelliget aut comprehendet
non potest enim nisi secundum desiderium disci
pline illius. Utrumque enim fa
cit desiderium hominis illud diligere
et sensibus ipsius. Ideo ad illud quod
dixit resurrectionis veritatem de lege
retulit dicens In resurrectione enim
enim neque nubent neque nuptias
ducent. Ad illud autem quod dixit
necessitatis scripturas exemplum
protulit dicens Ego sum deus
Habraham et deus Ysaac et deus
Iacob. Si enim Habraham Ysaac
Iacob periissent nescientes num
quam diceret deus ego esse
qui non erant ... su
...
... calumpniatoribus

hominum et deum tantum scripture persi
deat non tamen exponere non per
per causa auctorem a causa ...
... tradidimus tamen est et ibi est
sicut prius. Hic autem in troga
tibus seductis magnoandiam
aliquid estimantibus sicut per
rationem exposuit dicens In re
surrectione enim neque nubent
neque nuptias ducent sed sunt
sicut angeli dei in celo. Deinde
protulit auctoritatem scripture dicens
Ego sum deus Habraham
deus Ysaac deus Iacob. Et nos
... calumpniatoribus per
auctoritatem scripture respondeamus per
rationem reddamus. Interroga
tibus autem quacumque ...
... rationem exponamus per
auctoritatem respondeamus. Et in ca
lumpniatoribus ... [illegible]
... interrogantes dicens Enim
et calumpniator si intelligit rem
... non acquiescit
Interrogantibus autem rationem solam
exponere sufficit questionis
qui discunt et non contradicendi
propositum habeat. Et quod et
audita ratione credunt. Et
vide quo in fine ... sit ...
... contra ... [illegible]
... et ... hac sunt.
Credat ... dolo non ...
... laudibus
et si non nimis ... est
... nimis ... est
sicut illa nititur ... fortitudo.

aie et constantia cordis contra istos
autem acuta sapientia. In tercio autem
loco neque hii dixerunt neque de lo
[illegible] conspiratione convenerunt. Quia
eum fecerunt sibi saducei itaque
sicut putabat, et tamen pro primo
argumento confusi manserunt se vince
propter resurrectionem annunciatorum
quam duabus precedentibus facilior
est. Homines enim putantem se
aliquid scire cum nesciat facile
est vero scienti convincere. Contra
tales necessaria est sola sacra
scripturarum lex. Est autem dyabolus
ut per suos diabolice dolosque eorum
[illegible] ipsius diaboli describatur
quam et omnis operatio inimici
talis est. In primis grauis et sufficit
terribilis est impetus eius, quia
si quis forti animo sustinuerit
eum, in se debilis invenietur cum infimi
orem, in tanto magis infirmiorem
et quanto plus crepitavit plus fuit
magis fugiens et deficit. Vnde
puto in persecutionibus Davidis
similiter primus contra comprehenderunt
ab eo devicta erunt tenti nullis
potuerunt [illegible] vinci doloribus
quia diabolus non tam habet
nisi virtutes contra viros. Pharisei
autem audientes quod silentium
imposuisset saduceis convene
runt in unum. Et frequenter audi
diuimus in interrogationibus Christum temp
tantes sibi acquisierat quod
interitum, nobis autem providerat

salutem. Nam verba Christi illius
profecerant ad confusionem nobis autem
ad edificationem. Illum responsio
eius vincebat et non placabat.
Nam malitia quod frequenter vincatur
nunquam autem placatur. Pharisei sunt
omnes qui contra veritatem contendunt
quia non veritatem defendunt sed simpliciter
certant de se certe sestinantes. Etenim
perversitate contendunt et contra veritatem
maius est quia plus non contra veritatem
sed pro veritate certabat. Audi ergo
homo fidelis qui contra hereticos
libenter contendis. Si pharisei victi
placati non sunt et tu contendis
cum hereticis potius eos placare ad
veritatem. Nunquid fortior Christo es et
quos ille non placavit tu placare
debueris quod tunc saduceorum
exemplum quorum utrique similiter
interrogationes confundantur. Grandis
malicia diu sperare sperandum
non aspicit contra veri, ut tanto
alteri noceat nec sibi proficiat.
Si inimicum aut eos vicisset
forsitan insequente [illegible] rationem
speravissent posse eum vincere, quod
nullus est victus. Vident autem videntes
quod [illegible] cum interrogare aut
sunt omnes victi recessarunt. Quod
ecce modo sunt nunc fortiores quam
tunc qui victi omnibus vincere sperant
temerarii. Vt inscientiores quam
omnes qui tactus omnibus autem
se similiter erubescere non timuerint

Pharisei sunt omnes qui contra veritatem contendunt

Conuenerunt ergo in vnum et inter-
rogauerunt eum vnus ex eis legi-
slator temptans eum. Conuene-
runt ut multitudine vincerent quem
racione superare non poterant
a veritate nudos se esse professi
sunt qui multitudine se armauerunt
Dicebant enim apud se vnus loqua-
tur pro omnibus et omnes loquantur
per vnum ut si quidem vicerit omnes
videantur victores Si autem victus
fuerit vel solus videatur confusus
O pharisei qui omnia spiritualia homines
cogitatis et facitis primum quidem
venientes cum vno vincendi estis
per vnum tamen pene ex vno victo
homines non intelligebant omnes
vos esse victos nunquam confitentur vic-
non senciunt se esse confusos Leuius
est quod ab aliis ignoratur Magi-
ster quod est mandatum magnum in
lege Magistrum eum vocat cuius
non vult esse discipulus Simplicissimus
interrogator et malignissimus
insidiator De magno mandato
interrogat qui nec minimum obser-
uat Ille enim debet interrogare
de maiori iusticia qui minorem
compleuit Ihesus autem sic ei
respondit ut interrogacionis fictam
conscienciam statim primo responso percuteret
Diliges dominum deum tuum ex toto cor- Mat 7
de tuo i. non secundum typos de coronis
ostendens in ore et fraudem medi-
tans in corde Magnum autem et
primum mandatum dicitur quantum
ad dignitatem mandatorum non quantum
ad vtilitatem Aliquin vtilitas omnium
mandatorum vna est et omnia
mandata ex vno esse videntur
mandatum ex sic coherent ut alterum
sine altero esse non possit Ut
puta si interroget te aliquis in edi-
ficacione domus que pars est me-
lior dicas fundamentum Quemad-
modum edificacio non potest esse nisi
fuerit fundamentum ita nec funda-
mentum potest esse nisi edificacio
fuerit propter quam facta nec dicatur
fundamentum nisi sit edificacio cuius
fundamentum dicatur Ergo fundamen-
tum in edificacione dignius est non
vtilius Sicut et caput dignius est
quam aliqua membra tamen nec mem-
bra sine capite nec caput sine
membris Sicut digniores sunt sacerdo-
tes quam populus non tamen vtiliores
quia nec populus sine sacerdotibus
nec sacerdotes sine populo esse possunt
Ita et dignius est hoc mandatum
Diliges dominum deum tuum ex toto
corde tuo quam illud non occides
non concupisces tamen vtilitas vna est
Nam qui diligit deum ille non
occidit nec concupiscit Qui autem
occidit aut concupiscit non diligit
dominum deum suum Ipse autem maiora
mandata deus manifestauit dicens
Si quis vnum de minimis mandatis
istis soluit et docuerit sic homines
minimus vocabitur in regno celorum
Diliges inquit non timebis quia
diligere maius est quam timere
commoracio autem cultus dei est

habet timorem qui perfecta autem dilectionem
1 Io. 4 dicit Iohannes Perfecta caritas foras
mittit timorem. Donec enim homo timet
non enim diligit, cum autem diligere
cepit iam non enim tantummodo timet
sed etiam amplius diligit. Timere
enim servorum est, diligere autem filiorum.
timor servitutis est, dilectio
in libertate. Qui in timore serviunt
deo penam quidem evadunt mercedem
autem iusticie non habent quia inviti faciunt
bonum propter timorem. Non vult
ergo deus ut timeatur ab hominibus
quasi dominus sed ut diligatur quasi
pater. Qui adoptionis spiritum do
navit hominibus. Nam si consideramus
ab initio creati hominis tempus intel
ligimus quod deus magis se patrem
voluit esse hominum quam dominum. Non
dixit enim tantummodo faciam hominem
Gen. 1 sed faciamus hominem secundum imaginem
et similitudinem nostram. Similare autem
filiis convenit ad patres suos, non
servis ad dominos suos. Quid
est diligere deum ex toto corde
nisi ut cor tuum non sit inclinatum
ad ullius rei dilectionem amplius
quam dei, nec delecteris quam in specie
mundi amplius quam in deo. Non in
honoribus non in auro vel in argento
vel in possessionibus aut vineis
aut animalibus, aut in mancipiis vel
ornamentis aut vestibus neque
filiis aut parentibus aut amicis.
Sed omnia pertinent tibi
esse modo ut super omnibus deum

Quid est diligere deum ex toto corde

ames. Si autem in aliquo horum amor
cordis tui fuerit occupatus iam ex
toto corde non amas deum. Quanta
enim parte fuerit cor tuum ad aliqua
rerum creatarum parte minus est ad
deum. Item sicut videat uxorem
quo cognoscatur uxor plena
dilectione. Uxor enim virum neminem
debet sapientiorem putare quam
virum suum et si sit alius sapientior
tamen illa sapientiorem esse intelligere
non debet. Uxor neminem forti
orem debet putare quam suum
virum et si sit alius fortior, tamen intel
ligere debet nullum alterum fortiorem.
Uxor neminem formosiorem
debet putare quam virum suum, et
si sit alter formosior, tamen coram
oculis eius alter formosior non debet
apparere. Perfectum enim odium et per
fectus amor verum iudicium non
cognoscit, ut puta si perforte
oderis aliquem qualiacumque fe
cerit apud illum omnia tibi dis
plicent sive que dicit sive que
agit, et vere bona sunt tamen tibi
mala videntur. Sed et si perforte
aliquem amas quecumque fecerit
apud eum placent tibi sive que
loquitur sive que agit et si
mala sunt tamen tibi bona videntur.
Ergo et si uxor videt aliquem
despicit, quia sapiens vir. Utinam
vir meus talis esset, iam amor
eius minus habet aliquid de perfectione

Quid corde(?) sit diligere ex toto corde(?)

amore et pro quanta parte amplius aliquid
laudauerit in viro altero quam
suo tanto dilecto eius minor est ad
virum suum Sic ergo et omnis anima
fidelis sancta que sponsa est christi
ita diligere debet deum ut nichil
sit in mundo quod amplius amet
quam deum pro quanta autem parte plus
aliquid amauit pro tanta parte mi
nus amat deum Quid est in

Quid sit in tota anima deum diligere

tota anima diligere deum pro quanta
autem nisi castissimum animum habere in veri
tate [illegible] firmum esse in fide Aliud est
enim amor cordis et aliud amor
anime Amor cordis quemadmodum
carnalis est ut etiam carnaliter
deum amemus quo placere neque
facere possumus instare(?) recessemus(?) ab
amore mundialium rerum Sicut enim
casta mulier que virum suum amat
illum amat Si autem alterum ama
bit iam non amat virum suum Ita
et homo si deum amat mundum non
amat Si autem mundum amauerit
iam deum ex toto corde non amat
Ergo cordis amor non intelligitur
sed sentitur in corde quemadmodum amor
carnalis anime autem non sentitur
in corde sed intelligitur quia amor
anime iudicium est Puta dixisti
unum deum fecisse omnia et unum
deum [illegible] omnia Si ita intel
lectum aliquando debeat seductus(?)
persuasus cepit dubitare de substantia
dei in tota anima non diligis deum
Iterum qui putat in tantum [illegible]
aliquis posse aut augurari aliquid
intelligere aut diuinacionis aliquid
mutare ille in tota anima diligit
Quis autem deum diligit qui omne
bonum credit et preter deum neque
sapientiam aliquam credit esse neque
virtutem qui credit deum omnia
facere et sine deo nichil fieri
posse ille tota anima diligit deum
Quid est tota mente diligere deum

Quid ex tota mente diligere deum

i. ut omnes sensus tui qui pertinent
ad te deo ministrant tua sapientia circa
deum est tua cogitatio ea que
dei sunt tractat tua memoria
ea que bona sunt recordatur ille
tota mente diligit deum Sicut dicit
apostolus psallam spiritu psallam et mente 1 cor 14
Quicumque autem intellectu que dei
sunt non intelligit aut non secundum
deum sapit aut scientia autem illius vana
est et secularis aut recordatio eius
non est bona aut cogitatio displi
cens deo ille non tota mente dili
git deum Diliges proximum tuum sicut
te ipsum Hoc est primum et maximum
mandatum Secundum simile est huic Vi
detur opus non adiunctione(?) rogacionis
videlicet ille enim interrogat quid est magis
mandatum puta dixit diliges
deum Si voluit et alterum manda
tum inducere debuit minimum dicere
non secundum Secundum autem ad primum
respexit Et vide quod voluit
[illegible] diliges deum et primum
magnum est Diliges autem
et proximum magnum quod est primum
autem non est ideo dicit simile est
Considera ergo iustitiam Quis

est proximus noster Christus qui suscepit
carnem nostram factus est proximus
nobis. Sicut in parabola illa
Christus innuit. Cui dixit phariseus
Quis est meus proximus. Introducit
hominem a latronibus vulneratum
et a sacerdote despectum, a samarita
no autem acceptum qui est ipse
Christus. Ergo primum mandatum est
et magnum deum patrem diligere.
Secundum autem et simile filium diligere
vel cognoscere. Ergo filius dei ita magnus
sicut pater. Secundum quod est cum patre
Jo. 17. pater et filius pater. Pater enim diligit
filium et omnia dedit in manu
eius. Et quia filius omnia aperte dare
potest sicut pater. Ideo quam pater ma
gnus deus et primus filius autem
magnus deus non tamen primus. Sicut
Ti. 2. dicit Apostolus Expectantes magni
dei et salvatoris Ihesu Christi. Verumtamen
simpliciter intelligitur proximus. Non omnes
homines esse fidelem hominem. Qui
hominem amat fidelem simile est
sed qui amat deum quia imago
dei est homo. Sicut imaginem
contempnit sic et deus in homine
diligitur vel ~~odit~~ odit. Nos proximum
hominem odire qui diligit deum
nec potest deum amare qui hominem
Jo. 4. odit. Johannes Apostolus Qui dicit se
diligere deum et non diligit fratrem
suum mentitur. Si enim fratrem quem
vides non diligis deum quem non
vides quomodo potes diligere. Sicut
honorat regem et imaginem
eius contempnit aut qui honorat
imaginem et auctorem imaginis
contempnit. Sicut ita quem pharisei fac
ebant quod esset magnum ma
datum in lege sed temptantes interroga
bant Christus nolens eis dicere quia
non sufficiebat eis filius dei proximus
agnoscere ad salutem, non solum dixit
Diliges deum tuum ex toto corde tuo
et in tota anima tua sed addidit Di
liges proximum tuum sicut teipsum qui
erat ipse. Alioquin si ad sola eorum
interrogationem vidisset sufficeret
dicere Diliges dominum deum, et tunc
addidit proximum tuum sicut teipsum
Jo. 17. Secundum quod alibi dicitur Hec est vita eterna
ut cognoscant te solum verum deum,
et quem misisti Ihesum Christum. Et vide
quod non dixit agnosces dominum deum
tuum sed diliges. Quem cognoscere unum
deum proprie humane nature est. Dili
gere autem eum religiosi cordis
et recti et quamvis deleret deum
ex toto corde non est impossibile ut perveniat
ad filii eius agnitionem. id est proximi.
Sed cum dilecto dei que in eo habetur
illuminat eum prestat ei ducatum
ut per patrem cognoscat et filium.
In his duobus mandatis universa
lex pendet et prophete. Qui enim proximum
suum diligit nec falsum testimonium
dicit. Qui diligit non occidit
nec mechatur. Qui diligit nec
concupiscit rem illius quem diligit
nec uxorem eius invadit.
Sicut odium omne malum sug

gerit / sic dilectio omne bonum. Dum
dicit apostolus est fides que per caritatem
operatur. Aut ita qui de patre
et filio suis prophetarum et legis
peritiam corsebat per quos prophetas
agnosceret quis christus, id est filium, id est
filium dei ad primum tenebat vel
ad magnum mandatum pertinebat
ut diligat dominum deum / melius
agnosceret enim christum. Congre
gatis autem phariseis interrogavit
eos dicens: Quid vobis videtur
de christo cuius filius sit et dicunt
David et dicit eis: Quomodo ergo
David in spiritu eum dominum vocat
si filius eius est. Iudei estima
tes hominem christum temptabant. Nec
enim temptassent si eum filium dei cre
didissent. Volens ergo eos christus
ostendere quod cognoscebat fallaciam
cordis eorum / et quia non erat homo
qui temptabatur sed deus quem
nemo poterat temptare nec dicere
poterat dicere materie veritatem nec
tacere. Dicere enim non poterat nec
malorum ad inventores occasiones
blasphemie adinvenientes undi
aptius in se inveniret. Tacere eum de
non poterat veritatem quia ad hoc
venerat ut veritatem annunciaret.
Ideo talem eis interrogationem
proposuit ut eo tacente ipsa inter
rogacio eis ostenderet quis vocatur. Job. 38
Nunc potest deus eius esse qui
ex eo fuerat nasciturus. Proto
venit interrogacionem non solum

contra phariseos sed etiam contra heretici
cos posuit. Nam secundum carnem
vere filius erat David, deus autem
divinitate. Si ergo dixerit christum
secundum carnem / quia secundum carnem
visus est solum aperte sicut here
tici equalitatem putat melchi
anis eorum fere sancti bonum est.
Christum David filium esse credidisset
Nam filius sit nobis esse qui post
nos venturus est / deus autem
non potest esse nisi aut qui nobis
fuit aut ante nos est. Est
ergo secundum carnem post David
David est secundum autem divinitatem
ante autem David. Quo illud signi
ficabat dominum filium illud signi
ficabat vinculum filium qui idem
tunc erat id est unigenitus dei.
Et nemo poterat ei respondere ver
bum neque ausus est quisquam enim
ex illa hora amplius interro
gare. Confessio multorum
facta fuerat discipulorum
tuctorum. Nam si tardius ipsa
ibi secundum providenciam dei age
bat intelligi quia non illius
desiderii interrogare christum de
sit deo. Sed quia christus desiderat
iam veram velle dicere ideo et
illi desierunt ausi enim esse
interrogare. Nam qui mari
tim fluit posuit ipse audacie
dum ad visus sic agentibus qui
volunt tunc fiunt posuerint

Tunc ihūs locutus est ad tur
bas et ad discipulos suos dicens
Sup kathedram moysi sederut
scribe et pharisei Omnia ergo quecunque
dixerit vobis facite et servate eorum
facta vero eorum non faciatis Sicut
quam dns impios sacerdotes sup
servientes quasi ferras besti
as quodam venatico acutissime cu
stodis prestrant et incorrigibiles
eorum correctionem ondit Nam lapi
des linquentes servile emendat Cle
rici autem si male errraverit in
emendabiles sunt Tunc convertit
sermonem suum ad populum dicens Sup
kathedram moysi sederut scribe
et pharisei Ut illorum confusio ad
istorum fiet disciplina instructio
suum autem magis verbum est unquam
alter sic confundit ut alter non emen
detur Nam et deus non propter ma
los castigationem super terram suis
mittit sed propter bonos Quod autem
quod malos flagella non corrigunt
sed malos castigat ut corrigat
bonos quod bonus nisi admonitus
fuerit per negligentiam evanescat
Et propter unquam non potuit eorum
interrogationes contempne sed noluit
indignos digne docere ut dignos
digne docere edificaret Sicut
in secularibus in eo quod alter parupe
rescit alter ditatur et non alter de
scenderit alter non descenderit Sic
et in spiritualibus in eo quod alter decidat
confundit alter emendatur Quid
ergo dicit de sacerdotibus Sup cathe
dram moysi sederut scribe et pharisei

vel illi sacerdotes et primi sacerdotes
christiani in nomine primi in opere vide
ergo quid sedeatis sup eam quia
non cathedra facit sacerdotes sed
sacerdos cathedram non locus sancti
ficat hominem sed homo locum Non omnis
sacerdos magnus sed omnis sanctus sacer
dos Qui bene sederit sup ka
thedram honorem accipiat ab illa
qui male sederit iniuriam facit
kathedre Unde malus sacerdos
de sacerdotio suo crimen acquirit
non dignitatem In iudicio enim sedens
si quidem bene vixeris et bene doce
ris omnem multo eris Nam bene
vivendo et bene docendo populum instruis
quo debeat vivere bene autem docendo
et male vivendo deum instruis
quomodo debeas condempnari Dixit
autem quid Omnia quecunque di
xerint facite et servate secundum facta
eorum vero nolite facere id est vos
qui sedetis in ecclesia quod indicatis
sacerdotum et non auditores ali
enarum destructores et propterea non
considerates indicare de sacerdo
tibus sicut vos omnes auditis
et non facitis vos omnes quod auditis
Sic et sacerdotes omnes docent
sed non faciunt omnes quod docent
Nam in omnibus quid dignitas
divisa est omnibus autem una via
est honores autem ab invicem ordi
nati sunt propter se peccata autem ordi
nati sunt propter nos propterea autem
eorum una est ordinatio autem
eorum una Qui bene vixerit

corum est lucrum. Sicut bene docuerit
meum. Accipite ergo quod vestrum est
et nolite discutere quod alienum est.
Si enim sacerdotes infideles docent
propter fideles melius iudicantes propter
bonos et malos homines quia propter
malos etiam bonos negligere.
Sed et vos propter bonos sacerdotes
etiam malos honorate / ne propter
Mali sacerdotes propter bonos fovendi et honorandi sunt
malos bonos etiam contempnatis. Me-
lius est malis iniusta prestare
quam bonis iusta subtrahere. Fre-
quenter enim et de homine bona
doctrina prodit. Sicut enim et
vilis terra preciosum aurum producit.
Numquid propter terram vilem precio-
sum aurum contempnitur? Sed sicut
aurum eligitur et terra relinquitur,
sic et vos doctrinam accipite
et mores relinquite. Nam ut
apibus herbe necesse non sunt
sed flores herbarum. Flores
colligant et herbas dimittunt.
Sic et vos flores doctrine colli-
gite et conversationem relinquite
ut qui in verbis herbi are stat
fidem predicant / et infideliter
agunt. Prestant aliis donum et sibi
non habent. Veritatem laudant
et mendacia diligunt / quia
sicut bonum et malum in natura po-
situm est. Facere autem in volunta-
tem. Vindicare omnium est. Benefacere
autem paucorum. Legi aliquem
sic interpretantem hunc locum,
qui sic ait: Super cathedram

in honore et gaudio magis fuerat
Moyses paulatim vel prius re-
docto constituti sunt contra meritum suum
scribe et pharisei indigne qui legem
prophetantem de christo venturo predica-
bant. Quem alii ipsi autem non
receperunt. [illegible] Populum audire legem
quam predicabant et facere et in christum
credere predicatum a lege et non imi-
tari scribas et phariseos incredulos
predicantes et in lege de christo et non
credentes in eum. Sed credunt tamen
ut quod predicat christum in lege christum
venturum et non credebat in eum
quia omnia opera sua faciunt ut
ab hominibus videantur. i. quia non
vere predicabant christum venturum
desiderantes ipsum vel adventum
quem predicabant / sed propter hoc solum
ut predicatores et traditores
legis esse ab hominibus viderentur.
Vide propterea habet omnes qui
iusticiam dei habent et docent et
non faciunt quia non docent vere. Ipsi
iusticie dei amatores quia docent
sed propter solum ut doctores esse
iusticie dei ab hominibus videantur.
Numquid audisti aliquem de consumma-
tione mundi et de futuro christi iudi-
cio eleganter tractantem scripturas
et si consideraveris considerares verba
eius intelliges quia sicut latro non
desiderat aspicere faciem iudicis
sui / sic nec ille desiderat christi
venire iudicium. Alligant autem

onera gravia et importabilia
et imponunt super humeros hominum
digito autem suo nolunt ea move
re. Dicit ad phariseos quidem et scribas
de quibus loquitur onera gravia
et importabilia id est legis mandata
maiore que dederat eis deus
Exo. 32. propter peccatum vituli adorati que scribe
et pharisei docebant suadentes populum
suum secundum mandata divine legis
et non divine ad facilem et tam
delectabilem gratiam vel de quibus
onerosis mandatis et divina sup
debebant cohortando populum in domo
Mat. 11 Venite ad me omnes qui laboratis
et onerati estis et ego vobis
requiem dabo. Et Petrus in
Act. 17 actibus apostolorum dicit Et vos quid
temptatis deum et vultis imponere
iugum super cervicem discipulorum
quod neque nos neque patres nostri potuimus
portare sed per gratiam ihesu xristi credimus
salvari. Quemadmodum et illi qui
onera legis quibusdam rationibus
fabulosis commendates auditoribus
qui vincula propter humanos modis
cordis eorum alligabant et qui
in tonis vinculo constricti non
recedunt ea quod est / ipsi autem
nec commodica parte imple
bant i. non dicam pleno
opere sed nec medico tactu
hoc est digito. Ordinem autem
consequentiam tales etiam nunc
sacerdotes qui omnem iustitiam
populo mandant et ipsi nec modi
cum faciunt ut non dicam factores
sint iusti. Tales sunt et qui
grave pondus ad penitentiam venien
tibus ponunt et dicunt et non
faciunt / et dum pena presentis
fugitur / et contempnitur pena futu
ri. Si enim fascem super hume
ros adolescentis quem non potest
baiulare posueris sic necesse habes
ut autem fascem reiciat / aut
sub pondere confringatur. Sic et
homini cui grave pondus penitentie
ponis necesse est ut aut penitentiam
reiciat aut suscipiens dum suffer
re non potest / scandalizatus amplius
peccet / Deinde et si erramus modi
cam imponentes non ne melius
est propter misericordiam dare rationem quam
crudelitatem ibi / Ubi pater fami
lias largus est dispensator non
debet esse tenax. Si deus beni
gnus ut quid sacerdos eius auste
rus. Vis apparere sanctus circa vitam
tuam esto austerus / circa aliorum
autem benignus / audiant te homines
parva mandantem et gra
via facientem. Talis est autem
sacerdos qui sibi indulget et alios
exigit / quemadmodum malus de
ceptor tributi in civitate qui se
relevat et onerat impotentes.
Omnia autem opera sua faciunt
ut videantur ab hominibus. Postquam
supra sacerdotum et phariseorum et
saduceorum contentionibus locutus
est dominus autem discipulis

no est auditus conuersus set sicut
dixi magis docuit tales doctores
audiendos non imitandos Nunc
autem audit tantum propter quam non
poterat tacere ipse hoc est etiam
omnia faciunt ut ab hominibus
videantur Impossibile est enim ut
credat ipsius ecclesia predicanti
qui gloriam hominum concupiscat unde
[illegible] nam sicut ipse alibi ait quomodo
potestis gloriam querentes ad invicem
et gloriam que a solo deo est non queritis
In omni re corrupta res nascitur que
consumat rem ut puta in ligno
nascitur vermis qui consumit lignum
et de vestimento nascitur tinea que
comedit vestimentum et de oleribus
nascitur vermis qui olera tenera
corrumpit Sic et in spiritualibus corpus
spiritus eorum spirituale accipit occasionem
unde videtur eis terra tenere quod
et a semetipsis agere nichil potest
nisi occasionem a nobis accipit
Adeo unum quemque hominem ag-
greditur secundum conditionem et statum
quem in venerit ita enim ut
puta aut bellatores inpellit de
virtute convenienter ad indignitatem secundum
ambitionem honoris surgit in
videri aut divites de acquisitione
sit zelus Quando dicta in ipsis
the melius qui operatur vana
ludibria de ipsis ludibriis sibi in
vicem advenit aut quibus ipsius
deridetur melior estimetur Ideo
et sacerdotes qui positi sunt ad or-
nandum populi ad edificationem
sectatur corpus ministerio eorum accipit
colorem diaboli ut corrumpat ministerium
eorum ut hoc ipsum bonum diu prohibens
faciant sicut malum Tolle ergo
hoc vitium de clero aut noluit homo
omnibus apparere et sine labore
omnia vitia resecantur Ex hoc
vitio nascitur ut ne velint nisi
se meliorem esse sicut indici omnem
non enim inscientes cum dei filium
esse crediderunt sed hunc illum non
sustinebant sicut prophetat de illis
[illegible] Salomon dicit et circumveniamus
iustum quia inutilis est nobis et
improperat nobis peccata legis
Et hoc nascitur quod clerici peccantes
difficile corriguntur et penitentiam agant
erubescat enim aliquis reus qui
sapiens fuerat inde Dilatant enim
philacteria et magnificant fim-
brias vestimentorum suorum Putas
et illi tunc scribarum et phariseorum
quod et nunc multi aliqua nova
ebrayca angelorum construunt
scribunt et alligant que non intel-
ligentes lingwa ebrayca quasi
metuenda videntur Si ergo et
nunc sunt quales illi fuerunt
qui personam eorum de mundo erat
ferunt pro more de hominibus
sui temporis componentes de illis vide-
mus componere Ergo sacerdotes quod
volunt ab hominibus videri iusti phila-
teria alligant circa collum quedam
verbo ipse aliqua evangelii scriptam
Dicit sapientes iustificos nunc cottidie
in ecclesia ewangelium legitur et auditur
ab hominibus tunc ergo portant in

auribus evangelia nichil proficit
quod purpura etiam collo suspensa
salvare. Deinde ubi est virtus
evangelii in signum litterarum an in intel
lectu sensuum. Si in signum bene
etiam collo suspenditis. Si in intel
lectu ergo melius in corde posi
ta sunt quam etiam collum suspen
sa. Alii autem qui sanctiores
se ostendere volunt propter fimbrie
aut capillorum suorum alligant
et suspendunt. Cum impietatis
maiorem sanctitatem in suis vesti
mentis ostendere volunt quam in
corpore Christi ut qui corpus eius
manducans sanctus non fuerat fim
brie sanctitate eius salvetur ut
desperans de anima dei confidat in le
act 19 sancto lanis. Et quidem paulus
non dabat sua sudaria et se
micinctoria sua ut salvaret in
primis etiam antequam notitia
dei in hominibus esset ideo erat
ut per sanctitatem hominum dei potentia
cognoscerent. Nunc autem insania
est. Nam postquam dei potentiam
cognovimus quid necessarium est
ut hominum potentiam cognoscamus.
Nam qui necessarium non habet ut
deum videat per suam sanctitatem ut
hic facit sine dubio se festinat
ostendere non deum. Alius autem jo 4
sic intelligitur hunc locum quia
per observationes iniusti dicerum
dilatant verba sua quasi filate
ria et audiunt apostolos ea assidue
predicantes esse conservatoria salutis
earum quales erant de quibus
act 17 apostolus dicebat. Omne causa
autem voluit me docentes doctrinas
et mandata hominum. Et fimbrias
autem vestimentorum magnificant
dicit super eminentiam mandato
rum suorum corporum magnifica
tas. Tu enim animas illas
et superfluas observationes iusti
ciarum suarum laudat quasi co
mmas et valde deo placentes
fimbrias vestimentorum suorum
magnificat. Amant enim primos
recubitus in conviviis. Et si spiritua
liter edificat intelligitur. Si
vero corporaliter non solum edificat
sed hunc magis destruit. Cum
ponis aliquem coram esse iacta
re audies laudabilem esse
in ultimo loco desidere desidebit
per omnes et non solum iactantiam
cordis non dimittit sed hunc
aliam iactantiam humilitatis acquirit
ut qui vult videri iustus etiam
humilis videatur ab aliis. Multi enim
sunt superbi qui corpore quidem
in novissimo recubitu condebant
elevatione videntur sibi in capite
recubere. Et quam sunt humiles
in eorum recubentes et in contra
se confirmant in ultimo esse. Cum
et est deus spiritus est non ad car
nem loquitur sed ad spiritum. Caro
enim spiritualia non intelligit dicen
te apostolo. Si quis spiritualis est
intelligit vos cognoscat que scribo
vobis quia mandata dei sunt.
Si ergo spiritus ad spiritum dicit spiritualiter

non carnaliter docuit. Ideo enim tem
tavit deus ubi corpus hominis
iacet sed in qua parte animus eius consti-
tutus sit collocatus, ergo quod iubet deus
in ultimo loco recumbere non solum
ut tempore novissimi iaceamus
sed etiam animo ut novissimos nos
omnium esse iudicemus. Quia causa
corpore se humiliat qui corde
se profert. Unde non vituperat
eos qui in imo loco recumbunt sed eos
qui amant primos recubitus ad
voluptatem vituperationem
referens non ad factum. Et salu
tationes in foro. Primas salu
tationes non solum in tempore sed etiam
in loco, id est non solum coniungit ut
prius illos salutent sed etiam cum
vociferationibus. Et ubi non
solum hic sed etiam capitulis et
in publico adgemina eorum
incurrentium. Et vocari ab hominibus
rabbi, id est vocari volunt non esse. No
men appetunt et officium negligunt.
Quid potest esse magister qui discipulus
noluit? Ita ergo operam et in te
nebris fructum acquire duplicem
et esto magister. Vos autem nolite
ab hominibus vocari rabbi. Ne quod
deo debetur vobis presumatis. Nolite
et alios vocare rabbi ne divinum
honorem hominibus deferatis. Unus
est enim magister omnium qui omnes
homines naturaliter docet. Si enim
homo hominem erudiret omnes
homines discerent qui habent
doctores. Nunc autem quia non
homo docet sed deus, multi quidem
docentur, pauci autem discunt. Ideo
enim homini non intellectum prestat
docendo sed a deo prestatum per admoni
tionem excitat. Doctrina enim tota
sed officium erat cum totus non
facit ferrum sed acuit. Sic sunt
in sensibus docentes. Maiores vos
qui spirituales estis quos vocat
vobis fratrem magistrum. Nunquid
carnalis doctrina disciplinam
generat spiritualem? Scriptum est enim
Beatus homo quem erudieris domine
et de lege tua docueris eum. Ps. 93
Et patrem nolite vocare vobis
super terram quia non estis filii terre
sed quia enim celestem te profiteris
eius quia patrem de celo tibi vo
casti dicens Pater noster qui es Mat. 6
in celis, quia celestem professus
es patrem vocando deum turpe
est ut iterum profitearis ter
renum patrem vocando super
terram. Ecce enim in arbore
quamvis plurimos ramos producat
tamen omnium ramorum una dicitur
radix. Sic et in mundo quam
vis homo hominem generet tamen
unus est pater qui omnes creavit.
Nam et nos filii sumus sanguinis
patris carnalis quia non accepit nati
sumus sed prius, id est non in initio
vitae habemus ex eis sed tradentibus
accepimus vitae. Iterum. Qui
autem se humiliaverit exaltabitur
et qui se exaltat humiliabitur.

Ingubuio hoc est in nuptiali i-
nchoat die vocacionis primos vocan-
tes defendebat sibi iudei humiliati
aute sunt post gentes q merito
sui se se vocatos intelligebat facti
sunt aute iudeos / q no prima vocatio
est considerata sed dignior illa
aute ad pinnaculum medio vocati
sunt ista aute ad ternaz magnaz
Illorum invitatores fuerunt prophete
istorum aute filius ipse qui est
causa q vim illorum electio
populus erat apud deum istorum
aute considerat ipsorum Ideo alibi ta-
Luc. 14 gens iudeos dicebat Tu aute
cum vocatus fueris ad nuptias i
ad nuptias xpi noli accumbere
in loco primo Ve vobis aute scribe
et pharisei ypocrite qui comedi-
Corpus mulieris debile tis domus viduarum Corpus mulie-
ris mutabile et mollis est mutabile
quidem q omnia que videt
aut audit tunc sapia et racio
no considerat mollis aute quia
facile flectitur vel de malo ad ma-
lum vel de bono ad bonum malum
Virilis aute corpus tanto est
et durior Fauctor quidez q
omnia que videt disputat facere
Durior aute q nec de malo faci-
le flectitur q inclinatur ad bonum
vel de bono facile revocatur ad
malum Nam sequitur racionem
Ideo ergo durior q racionabi-
lior Hec aute premissus in-
vidum quod mulieres mutatas et
faciles Propterea in posteriores sta-
tus circa mulieres facile se co-

fortantur quia nec intelligere po-
sterius eorum facile sunt mulieres
cum sunt mutate et ad dilecciones
eorum religionis gratia inclinatur
cum sunt molles corde Maxime
tamen permanet viduis mulieribus
propter duas causas Primum quia
vincta mulier nec facile decipitur
habens consiliatorem virum Deinde
nec facile de facultatibus suis
aliquibus prestat cum sit in potestate
viri Vidue aute et facile de-
cipiuntur non habentes consiliatorem
virum et facile de rebus suis ta-
libus prestant cum sunt nullius potestatis
subiecte Propterea deus in utroque testamento
sacerdotes confidit Paulus monet
et non cum mulieribus viduis per-
manere amplius quia ceteris q
et si voluptas permanendi non
faciet mala tamen suspicionem e mala
Ve vobis qui devoratis domus
viduarum orantes longas oraciones
qui avariciam vestram religionis
colore depingitis et quasi
dyabolo xpi arma prestatis ut amet-
ur iniquitas dum pietas estimatur
qui longis oracionibus q magnus
rebus viduarum facultates prestatis
Primum quidem pro eo q estimatur
Alterum pro eo q specimentum assumitis
sanctitatis Ve vobis scribe et pharisei
ypocrite qui clauditis regnum celorum
Volt enim deus omnes sacerdotes
iudeorum omnia avaricie causa
facere qui per scripturas quidem
xpi cognoscebant ad ventum
considerabant quia et si xpus

Nota duas causas
ypocrite domus
viduarum come-
dunt

creditus fuisset consuetudo sacrificium
offerendi fuerat contingenda
et sacrificium iusticie valiturum
sicut de utrisque propheta testatur
ps. 95 Afferte domino gloriam et honorem
Tollite hostias et introite in atria
eius. Ideo perversa interpretacione
autem conspectu ipsi claudebant
ianuam legis et prophetarum quam ad
ventum Christi manifestasse erat
locuti et a sede Christi homines
separarent timentes ne forte Christo
credito ipsi sacrificiorum oblacionibus
fraudarentur cupiebant
ut lege manente in usu essent
sacrificia quibus ipsi ditabantur
non deus quae lege cessante
sacrificia iusticie venirent in usu
quibus deus delectabatur et homines
iustificabantur. Regnum enim celorum
dicitur scriptura quia in illis inscriptum
est regnum celorum. Ianua eorum
intellectus earum. Aut regnum
est beatitudo celestis. Ianua autem
eius est iusticia per quam intratur
in eam. Ianicularii autem sunt
sacerdotes quibus creditum est
verbum docendi et interpretandi
scripturas. Clavis autem est verbum
sive scripturarum per quam hominibus
ianua veritatis. Vel apercio est
aut interpretacio vera. Unde quia
non dixit ve vobis qui aperitis
regnum celorum sed quia clauditis. Ergo
non sunt scripture clause sed ob
scure quidem ut cum labore in
veniantur. Propterea dicit Petrus in epistola
sua de scripturarum obscuritate

2 p. 1 Quia non sed voluit homo locutus
est spiritus sanctus sed voluit spiritus locutus
est homo. Racio autem obscuritatis
multiplex est. In satisfactionis causa
dicamus duas. Primum quia deus
voluit alios esse doctores alios
discipulos. Si autem omnes omnia scirent
doctor necessarius non erat. Et ideo
esset verum ordo confusus. Nam ad eos
quidem quos confusos voluit esse
ysa. 40 doctores sicut dicit per prophetam loquimini
sacerdotes in cordibus ipsa. Ad eos
autem quos voluit discipulos cog
noscere misteria veritatis sic dicit in Can
Deut. 32 tico. Interroga patrem tuum et dicet
tibi. Et sicut sacerdos non omnem
manifestavit in populo veritatem debet
racionem iudicii iudicari. Sicut dominus
Ez. 3. 33 dicit ad Ezechielem. Ecce speculatorem
te posui domui Israel. Si non dixeris
impio ut a spinis viis suis rece
dat / ipse quidem in peccato suo
morietur. Sanguinem autem eius de
manu tua requiram. Sic et populus
a sacerdote nisi cognoverit et
docuerit et veritatem debet ra
cionem iudicii iudicari. Sic enim
prov. 1 dicit sapiencia ad populum. Vocabam
sermones meos et non audiebatis
ideo in via perdicionis vestre. Secundum
enim per familias declarant autem
secretum suum non sed cooperante tamen
sed alios quidem in domo qui
dant alios qui accipiunt. Sic et
in domo alii sunt qui docent alii
qui discunt. Deinde obscura est
noticia veritatis ne non tam utilis
inveniatur quam contemptibilis.

Contemptibilis enim est si ab illis
intelligatur a quibus nec amatur nec
custoditur. Ideo ergo in scripturis ab Joh. 1.
scondita est veritas non obscura non ut
inveniat qui querit eam sed ut
non videat eam qui querere eam
noluit. Ut ad illorum quidem gloriam
pertineat qui invenerunt eam quia
desideraverunt eam et quesierunt
eam et invenerunt. Ad illorum enim
condempnacionem qui non invenerunt eam
qui nec desideraverunt eam, nec
quesierunt, nec invenerunt. Et
per consequens esse condempnacionis
ignorancia veritatis qui fuit in cuius
medio facultas si voluisset querendi
voluntas. Nam si veritas salus
et vita est cognoscendi sed magis
debet queri quam queri. Quando ergo
debent scripturas sacerdotes aliud pro
alio interpretantes. Ut dicit propheta ipse Is. 37
dominus veniet et salvabit nos.
tunc aperientur oculi cecorum et
aures surdorum et lingua mu-
torum diserta erit. Et hec signa
erunt ad veniendum Christi. Quando ergo
dominus mutum sanavit et surdum
pro ipsa admiratione ad invencionem
dicebant. Hic non eicit demonia Matth. 12
nisi in belzebub principe demoniorum
ut averterent populum a fide ipsius. Sic
ergo claudebant ianuam veritatis
qui posuerunt decretum ut si quis Joh. 9.
eum diceret filium dei fieret extra
synagogam. Sic et modo heretici sa-
cerdotes claudunt ianuam veritatis. Quanto
enim quis sit magis sed fuit veritas
cetheris, non est et ipse de sacerdotali
dignitate ad humilitatem veniet propter
ideo qui loquitur in populo suo tale
quid. Item nec minus maior est
pro ipsa interpretacione claudunt ia-
nuam veritatis dicentes eum maiorem
secundum divinitatem aut in salutem secundum di-
spensacionem carnis dicit minor.
Nec ipsi intrant in veritatem scriptu-
rarum propter avariciam. Quando ergo
ignorantes populus excusabilis erit
absit. Nam enim vestita quasi cyrus vini
negociatores et alterum et ubi melio-
res vestes invenerit et pro me-
liori illic comparas et non oportet
populum credere omnes doctores et
inquirere ubi sincera veritas vendatur
et ubi corrupta. Nam omnem doc-
trinas cognoscas et meliorem elige
non est vetitum. Dicit enim Apostolus Thess. 5.
Omnia probate et quod bonum est tenete.
Aut si propter utilitatem aliquam
aut necessitatem mundialem prescrip-
tis volucris ad aliquem locum tuum viam
ignoras numquid propter ignoranciam
vie descendis a prefectione. Proporta
non. Sed exigeris in te illam et quos
interrogetis queris et ad invenerit
rogas et premittis. Et si velis in-
gredi scripturarum veritatem nunc petens
orationibus nunc querens in scripturis nunc
pulsans bonis operibus, nunc interro-
gantis sacerdotes nunc illos nunc
istos qui veri clamatores sunt
scripturarum non est falsa. Ista non
fuit quia verbo dei non credunt quia
nec promissio vitudinis enim desi-
derant, nec audiunt comminacionis

cuius timetur. Ve vobis scribe et pharisei
ypocrite qui circuitis mare et aridam
ut faciatis unum proselitum et cum
factus fuerit facitis illum filium ge-
henne duplo quam vos estis. Iudei
enim utrumque videbant quod tres ppon-
ta questione de unitate unius
dei et de vanitate ydolorum
facile disputantes vincebant. Nunc
enim laborat contra vanitatem idolorum
pro manifestacione unius dei dia ve-
ritatem. Tunc ille qui dicitur magis
adiuvetur ab ea quam adiuvet
etiam. Tamen corrigebant forte
sed non propter gloriam dei ut adderent
cultoribus honorem nec propter
miam nolentes eum salvare quem
docebant sed aut propter avariciam
auctis in synagoga iudeis sacer-
dotum adderent oblata. Aut
propter vanam gloriam ut hec ipsi vide-
antur gentiles potuisse corri-
gere. Sic et nunc faciunt heretici
sacerdotes aut promissionibus cor-
ripiunt aut minis terrent non propter
gloriam dei nec de ignorancia dei
dolentes sed aut propter avariciam
aut propter vanam gloriam ut vide-
antur aliquos potuisse corrigere. Alio
quoque qui propter deum aliquem vult
corrigere aut propter vanitatem ex
ipsius actibus docetur ostenditur. Cum
enim ipsa in sanctitate consistit et
cognoscit quem errantes propter deum
corrigere vult. Si autem ipsa in
malis versatur quo alterum
propter deum corrigere valet ad
bonum? Numquam magis facilia pt

esse aliquis alteri quam sibi. Aut
qui seipsum mergit in gurgite peccatorum
quo alterum de peccatis vult eripere
factis eum filium gehenne duplo
quam vos. Et qui forte sub cultura
ydolorum constitutus vel propter alios
homines iusticiam servabat factus
sub deo in malorum magistrorum
provocatus exemplo sit peior magi-
stris et sit impietas desperatorum
imputatur magis. Aut sic. Quis
gentilis in simplo est filius
gehenne quia ydolorum est cultor.
Item iudei in simplo erant filii
gehenne quia non credebant Christo. Ve-
rumptamen ergo cogitabus adiungebatur
iudeis non solum non iustificabatur
sed etiam iustificabatur aliquis
iusti prophetam post magnificus post ad
ventum ipsius sed adhuc instruebat
quos scribarum et phariseorum destruc-
cionis blasphemiae eum quemad-
modum et illi. Et sic fiebat ali-
quis duplo filius gehenne. Primo quia
ydolorum fuit cultor, deinde quia
factus fuit filius blasphemator
et interfector. Sicut et nunc qui
cadit ad hereses duplo fit fi-
lius gehenne. Primo quidem quia veritatem
quam tenebat reliquit, deinde
quia factus est adversarius veritatis.
Item enim in erroribus natus est
et in erroribus permanet in sim-
plo est filius gehenne. Item
autem natus est in veritate propter
aliquam tamen mundialem migrat
ad heresiam duplo fit filius gehenne

Ve vobis ceci duces eorum qui
dicitis quicumque iuraverit per templum
nichil est qui autem iuraverit in auro
templi debet. Templum enim vel
altare ad gloriam dei pertinet et
ad hominum spiritualem salutem. Aurum
autem quod est in templo vel donum quod
super altare est ad gloriam quidem
dei pertinet et tamen ipsum aurum vel do-
num magis ad delectacionem hominum
et utilitatem sacerdotum offertur super
altare. Iudei ergo aurum quo ipsi de-
lectabantur et dona quibus ipsi
pascebantur sanctiora dicebant
quam ipsum templum et altare ut
homines prompciores fierent
ad offerenda dona quam ad pre-
ces fundendas in templo aut iusti-
tias faciendas. Alia enim et
iuxta rationem sic inspiciens intelli-
gitur. Certe enim si aliqua sunt
tamquam modicum videtur sancta qui
iurat peccat. Qui autem iurat per
ewangelium maius aliquid fecisse
videtur quibus similiter dicendum est
hijs stultis. Scripture propter deum scrip-
te sunt non deus propter scripturas.
Maior ergo deus est qui sanctifi-
cat ewangelium quam ewangelium quod
sanctificatur a deo. Ve vobis scribe et
pharisei qui decimatis mentam et
anetum et ciminum et reliquistis
que graviora sunt legis iudicium
misericordiam et fidem. Cum scribarum
et phariseorum ad quos loquebatur
quidem. Et multi erant sacerdotes
quidam autem templares. Quod est
in congruum ut dupliciter huius loci

faciamus intellectionem ut una
quidem pertineat ad templares qui
decimas dant. Quod altare aut
ad sacerdotes qui decimas accipiunt.
Et enim ipse sermo dubius est quod
dicit Ve vobis qui decimatis.
Nam et qui accipit decimas
recte decimare dicitur et qui dat.
Scribe ergo et pharisei minorum olerum
decimas dabant ut per hoc viderentur
eos dicentes omnes putabamus
omnium rerum fructuum decimas offerre
non permittunt omittere ut etiam
corruptibilium olerum decimas dare
non negligant. Puto quod secundum
omnia sancta scripta vita eorum est composi-
ta ut nec hijs in modicis negligere
atque cessat. Cum non erant vim sa-
nimarum quidem rerum decimas affe-
rebant ducendo religionis gratiam.
In iudicijs autem erant iniusti
in fidelibus sine omni infidelitate inter-
duli. Quas simulaciones eorum
arguens dominus dicit et adiungit
opposite loquentes tuliam tamen
lum autem gloriantes. Cum in mo-
dicis quidem delectis se abstine-
bant que fieri solent propter decimas
non oblatis. Magna autem mala
alacriter committebant qualia sunt
in iniustum iudicium iudicantes ampliores
suos odia operire iudicium [illegible]
dulum esse. Incausa autem scribarum
et phariseorum tendunt ulta et iuste
qui videntur quod ecclesias honorare
pauperes consolare. In iudicio autem sedebant
aut secundum personarum accepcionem
aut secundum differenciam munerum.

intpos lites cottidianas excitat
odia siue siue sponciones auari
ciam talitate. iusticie aut semp
inimici sunt inter pauperes et diuites
nullam differenciam arbitrantur
sicut et meretrix mulier ad
ulterum edipisci putat et vinum
Et ipi ergo ppostie sunt et talic
liquant mediam repellentes petu
et camelum glutiunt maxie et
pessima committentes Siue decimas
ad sacerdotes Stamq ex iusticiam
suam et feci amam et habe
fidem xpi ecclam suaz dubius ma
dant decimas quis officit xpi
utilitatem sacerdotum aut sacerdos qui
ipso in spualibus obsequatur xpi
autem incarnalibus sacerdotibus sb
ministret Sacerdotes ergo auaricia
pleni sequnt de ipso decimas
decimas non obtulisset ita
eum corripiebat qz magnum c
men fecisset qz decima alicuius rei
minime non obtulisset Si quis
autem in ipso vel peccabat aut
alterum ledebat aut aliq tale
faciebat non curabat corripe
eum qz nullam culpaz fecisset
qui mecum peccabat et de suo
quidem lucro sollicite agebat
De gla aut dei et salute hom
negligebat ideo dr eis Ve vobis
qui decimas etiam rerum minimaz
exigitis a populo et iram et iusti
ciam non facientem pplim non
admonetis Sic eum et non sit
dicte eum si epus debitum honorem pe 71

non accipit a psbitero aut p
sbiter a dyacono aut dyaconus
a laico irascitur tribulatur Si
aut viderit aut epus psbi
terum aut psbiter dyaconum
etiam etiam obsequi non permanentz
aut alios peccantes in deum nec
irascitur eis nec curat quia
omes quid de suo honore sol
liciti sunt de honore aut dei
nullus et porciones suas quisq
suas secundum dignitates suas
uigilanter aspiciunt et defen
dunt et secundum dignitatem suam
curam impendunt etiam obsequium
eius non attendunt Si plus de
cimas non obtulit murmurat
omes quod eius Oim condicio se
cularibus hominibus complexio est et tra
dicciones hominum et que hominibus
sunt ad salutem Omnes enim
homines sunt aut iudices spua
les aut mundiales aut sub
iudicibus Et omnibus generalit
in iudicibus quia hijs qui iudi
cantur Duo ergo necessaria sunt
ad salutem fides uel et opera
bona Dicites ergo iudicum
attingit eos qui iudicant siue
mundiales iudicatores qui psunt
mundo Siue spuales qui psunt
eccie ut iustum iudicium iudicat
Hec est enim prima iusticia eorum
et si vere aut iudicant mundiales
locuti iusticiam aut spuales
si vere sunt locuti iusticiam in
eccia xpi audiuntur si iustum
iudicium iudicauerint Dicte
ipsa Si vere utique iusticiam

Isti homb duo n assun sunt ad salut

loquimini iuste iudicate filii hominum
Si autem non iudicaverunt iustum
iudicium in veritate non locuti iusti
ciam sed in labiis tantum dicens autem
fidem ad monet omnes in fide
unice dei dicens vere iniciam
hominum negligebant Vo dicat ei scriba
Ve vobis qui decimatis etiam
rerum minimarum cogitatis qui sanctitatem
bonam omnibus predicat Nam
sive abstinentia carnalis sive
opus bonarum rerum minimarum constituat
Nam et non facit homini que
pati non vult et facit que sibi
vult fieri verum mina est Duces
ceci liquantes culicem camelum
glucientes Omnes sacerdotes qui
non iuste oblatas decimas populi
tulerant et delinquentem populum
suo quod liquet culicem dicitur
et camelum glutire vel comedi
to quidem in peto se abstinet ma
iora autem committit Ve vobis
scribe et pharisei ypocrite qui
emundatis quod foris est calicis
et parapsidis Calicem in specie ca
licis et parapsidis homines dicuntur
manifestum est per eo quod addidit
dicens Intus autem estis pleni
rapina et iniquitate Iudei
enim quotiescumque ingressuri erant
in templum aut sacrificia oblaturi
per dies festos se ipsos et vestimenta
sua et utensilia lavabant
et aptius nec seipsum purga
bat Cum deus corporis mundicia
nec laudat nec sordes contemp
nit Ponere tamen quod deus odit
sordes rerum corporum et vasorum

Si ergo rerum sordes odit que
vilis aut necesse non est ut ipsa
vasa sordideant Quanto magis deus
sordes conscientie odit quia sibi volunt
sponsam quam Non ergo vasa lavanda
sunt aquis sed conscientia operibus Phari
see cece munda prius quod intus est
calicis et parapsidis ut fiat id quod
foris est mundum Non ergo sen
sibilis et carnis ablucio mundacio
est apud deum Si autem peccaverit
et si toto pelago et si cunctis
fluminibus se laverit sordidus et
niger est apud deum Ve vobis
scribe scribe et pharisei qui similes
estis sepulcris et albatis Merito — Corpora sanctorum
1 cor 6 corpora iustorum templa dicuntur — sunt templa dei
quia anima iusti in corpore dominatur
et regnat quasi deus in templo
vel certe quia ipse deus in cor
poribus habitat iustis Corpora
autem peccatorum sepulcra dicto
mortuorum quia anima mortua
est in corpore peccatoris Nec enim
vivens putanda est que nichil
vivum aut spirituale agit in corpore
Velut mors ipsa in corporibus
habitat peccatorum Dicuntur sepulcra
quamdiu quidem clausum est pulchrum
videtur exterius Si vero fuerit apertum
horribile est Sic et simulatores
bonorum quamdiu quidem non cogno
scuntur laudabiles sunt Cum autem
cogniti fuerint abhominabiles in
veniuntur Dicit ypocrita si bonum est
esse bonum ut quid tu vis esse
quod non vis esse quod vis apparere
Si vere malum in esse ut quod vis

q(uia) no(n) vis apparere. Nam q(uo)d t(em)p(or)e
est apparere turpius est esse. Er-
go aut esto q(uo)d appares aut os-
tende manifestum malum aspicientibus
non reprehenditur. Quidam scriba est
manifestus. Ve vobis scribe et pharisei
qui edificatis sepulcra mortu-
orum prophetarum et ornatis monumenta
iustorum. Omne bonum quod fit
propter deum in omnibus rebus equaliter
observatur. Bonum illud propter homines
fit sicut ars apud opus demonstrat.
Ecce enim qui martiria edificat
ecclesias ornat bonum opus facere
videtur. Sed si quidem et aliam
iusticiam dei non custodivit, sed de
bonis eorum pauperes numquam ga-
vident. Qui aliorum bona faciunt
sua aut per violenciam aut
per fraudem. Quis tam insensatus
est ut non intelligat quod non ad
gloriam dei faciunt illa edificia
sed propter estimacionem humanam. Et in-
iuste edificat multa martiria
ubi pauperes violenciam passi
celis contra eos interpellant.
Non enim gaudent martires qui
illis pecuniis honorantur
in quibus pauperes plorant. Qua-
lis est illa iusticia munerare
mortuos et expoliare vivos et
de sanguine miserorum tollere et deo
offerre. Illud non est offerre deo
sed velle violencie sue socium fa-
cere deum ut tu sibi ablatam
pecuniam de peccato libenter accepit
consenciat in peccato. Vis domum

dei edificare da fidelibus et paupe-
ribus unde vivant et edificasti
racionabilem domum dei. In edificiis
enim homines habitant, deus autem
in hominibus sanctis. Quales ergo
illi sunt qui homines expoliant
et edificia martirum faciunt,
habitaciones hominum expoliant et
habitaciones dei construunt. Nam iam
ergo quantumcumque gressus in eos iste
in bonis habebunt. Diabolus enim
apud se si benefacere pauperibus
quis illud videt et si vident
non multi vident, et si multi vident
quo tempore vident, transit enim tempus et
transit cum tempore benefacti memoria. Do-
mine ergo melius edificia facere
que omnes inspiciant non solum
in isto tempore sed eciam in posterum. Na-
m quamdiu edificium permanet ta-
diu edificatoris memoria nominatur.
Infelix homo quid tibi prodest
post mortem ista memoria. Si
ubi es cruciaris et ubi non es
laudaris. Ergo deus castigat
iudeos dicens. Quare vos docet. Cum
si in opere alia bona edificia
facta sancta fierent hoc additamentum
est bonus. Qui autem sine
aliis bonis operibus possesso et glorie
fecerit. Ve vobis scribe et pharisei
et ypocrite qui edificatis sepulcra.
Qui considerat constructa phariseorum
...et non intelligit quod non
solum dicit illis phariseis sed et
omnibus pessimos manifestum. Nam

Magis deo placet paupe-
ribus benefacere quam ecclesias edi-
ficare non habetur in textu

si ad illos solos dixisset hec
dicta fuissent tantum, non etiam scripta
sunt. Dicta sunt propter illos, scripta
autem propter istos. Nam et si patres
iudeorum mortui sunt, tamen filii eorum
vivunt. Contra prophetas quidem et
martyres colunt, filios autem
prophetarum et martyrum persequuntur,
mortuorum sanctorum cultores, et
vivorum persecutores. Si non tri-
nitatem eiusdem substantie confitentes
vivos persequuntur, quare consequenter
sanctos colunt qui unum ingenitum
et unum genitum et unum spiritum
sanctum tradiderunt? Si autem mar-
tyres colunt quia qui veram con-
fessi sunt fidem, quare persequuntur
eos qui fidem prophetarum et martyrum
confitentur? Et heretici ergo vere
sunt qui alienam fidem professi sunt.
Heretici enim pharisei intelliguntur,
ipsi sunt qui monumenta prophetarum
edificant et martyrum nomina
corde colunt et precepta blasphe-
mant, mediatorem honorant et
fidem contempnunt. Sequitur: Et dicitis
si fuissemus in diebus patrum nostrorum
non fuissemus socii in sanguine prophetarum.
Semper iudei preteritorum sanctorum
cultores fuerunt magis quam imitatores,
autem et persecutores viventium
et invidi mortuorum. Nec enim sic
sapientes in vita precedentes prophetarum
suorum persequebantur et occidebant
eos. Nam solitus malus homo
semper contrarius videtur correptus
dicente Salomone: Argue sapien-
tem et amabit te, insipientem

et odiet te. Odisse. Propheta autem
nascentes filii intelligebant tales
pars patrum suorum. Videbant quia
de morte innocentium prophetarum
dolentes edificabant memoriam
eorum. Et ipsi tamen similiter persequebantur
et interficiebant prophetas suos
invenientes patres eos propter peccata eorum.
Contra aliter alterius tanto culpam
intelligit, suam autem difficile.
Contra in causa alterius tranquillum
tranquillum cor habemus, in sua autem
turbatum. Perturbatio autem cordis
non permittit hominem considerare
quod bonum est. Sic ergo per singulas
generationes iudei colebant
illos quos sanctos quos patres eorum
quasi sanctos occiderunt. Hoc autem
faciebant non ut unam ... gratias
suam innocentiam ostenderent, sed
ut invidiam sibi derivarent sanctos
filiorum iudei comparaverunt eos
cum per clamant in noctibus qui
aspicis suis quia viri comparant.
Sed et iudei qui fuerunt tempore
Christi prophetas quidem colebant et
dominum persequebantur. Omnes hono-
rabant et deum comprehendebant. Na-
turalem consuetudinem animi ma-
lorum hominum hic exponit. Nam iudei
corrumpuntur sed pene in omnibus
hominibus malum cognovimus
ut alios quidem culpent
errantes et ipsi in eodem currant
errores. Item si tu aliquem
vides de antiquis episcopis quia ille

ne scio quis sit / peccatum ipsum
libertate increpabat. Sic perso-
nas divitum non aspiciebat sed
unumquemque veritate dicebat statim
tolerandas cum et detestatas et
dicas quod talis debet esse in ipso
doctor. Et si audias quia
aliquis offendit increpatus
et facit illi iniuriam vituperas
dicas quare ille non sustinuit
increpationem. Ego si essem et me
aliquis pro mea culpa corriperet
non solum non irascerer sed
magis gauderem. Sicut autem
familia sine flagello non re-
gitur. Sic populus sine increpatio-
nibus non gubernatur. Et tu si quis
de tuis doctoribus voluit te in-
crepare propter tuum peccatum. Statim
dicis tibi quod vere est stati ira-
sceris et blasphemas. Sic et
iudei quando prophetas suos non su-
stinebant. Antiquos autem quos
scitis tollebant. Non ergo ille
est bonus qui malum reprehendit
potest et bonum laudare. Sed qui
reprehensus in malo bono animo
sustinet reprehensorem. In alte-
rius causa facile possumus omnes
iudicare iusti esse. Ille autem
vere et bonus et iustus et sa-
piens est qui sibi iudex fieri
potest. Cum audieris aliquem bea-
tificantem antiquos doctores pro-
ba illum qualis est circa suos
doctores. Si enim illos susti-
net et honorat cuiusbus

venit sine dubio honoraturus
illos fuisset si cum illis vixisset.
Nam omnis correctio subiectis est
occasio temptacionibus. Sicut ergo
omnis temptatio fideles fidem
quam habent confortat magis in fide-
les amplius destruit. Sic et
omnis increpatio disciplinae
religiosum hominem et timentem
meliorem facit irreligiosum
et malum conturbat et ad de-
terius compellit. Sicut ergo
vas figuli probatur sic homi-
nis cor increpatione cognoscitur. Et
dicatis si in diebus patrum nostrorum
fuissemus socii eorum et non fuissemus
in sanguine prophetarum. Non quia
iudei similiter et omnia talia
loquebantur sed quod talia cogitabant
et faciebant cogitationibus suis
hoc loquebantur et factis. Cum cir-
colebant filii quos patres occiderunt
illorum commemorationes videbantur et homi-
cidia patrum suorum et se occisores
non sapiebant. Sic et heretici qui
colunt prophetas martires et apostolos
qui a patribus eorum id est a iudeis vel
a gentibus per persecutionem passi sunt
et occisi commemorationes videntur acta
suorum patrum id est iudeorum et genti-
lium et dicunt quod si fuissemus in diebus
illorum non fuissemus socii eorum in
sanguine prophetarum apostolorum et
martirum. Itaque testimonium redditis
vobis quod filii estis eorum qui occi-
derunt prophetas. Naturalis regula
dicit quod non potest fieri ut de bonis

parentibus mali nascuntur filii et
de malis boni. Sed quales fuerint
parentes tales erunt et nati quia
sicut arbor de fructu cognoscitur
et fructus per arborem demonstratur
Sic et parentes cognoscuntur ex
filiis et filii cognoscuntur per pa-
rentes. Unde hic audistis propheta
predixerat quia deus ingratitudi-
ne iusta est. Iterum generatio vestra
vindicatur. Ergo testimonia de filiis
mores parentum quia si pater fuerit
bonus et mater fuerit mala aut
mater fuerit bona et pater fuerit
malus medio filii parentum sequuntur
medio unum medio omnes filii
unum parentum medio omnes filii
unum. Tamen frequencius est
ut nati parentum sequantur. Si autem
a malo fuerit equales aliquando
fit ut de bonis parentibus mali
transeat contra filii aut de
malis boni sed raro. Certe regula
est humana natura ut omnis homo
nascatur duos oculos habens
et quinos digitos aliquando
Ioh. 9 tamen ut manifestentur opera dei
nascitur habens aut sex digitos
habens aut oculos non habens. Sicut in
evangelio scriptum est. Sicut
ergo contra regulam nature
raro evenit et deformis na-
scatur. Sic et contra regulam
nature raro procedit ut dissimilis
nascatur filius parentibus suis.
Tu itaque iuvenis qui uxorem
ducere vis aut puella nuptui
tradita noli querere divitias
sed bene moratam quia mores
boni divitias acquirunt. Sed di-
vitie autem iniqua mores faciunt
Et gloriosior est paupertas fide-
lium quam divitie peccatorum. Noli
querere speciem quia scriptum est Sicut in
aures aurea in naribus porci ita
mulieres male morigerate species
forma in spe meretricis placet
moribus autem matrone. Cum veneris autem
requiris quid necessarium habes
matrone mores audisti. Con-
sidera quales parentes sunt et
sine labore cognovisti de illa.
Si ergo ambo fuerint boni fidu-
cialiter pone pedem in domo illius
si autem mali ambo fuge fami-
liam illam. Crede enim interrogationem
Christi quia verum est et non mentitur
Si autem dissimiles fuerint parentes
dubium habes eventum. Nam
ita qui in mare tradidit naves
suas nescit utrum pereat an
evadat aut ita enim de iustis
parentibus iusti nascuntur aut de
iniquis iniqui. Cedunt ea que
diximus. Sed si parentibus iustis
iusti nascuntur filii probatur ipsum
quia similes sunt parentibus
suis sibi ipsis testimonium perhibent
quia filii sunt eorum. Si autem de iustis
iniqui nascuntur probatur ipsum quod
dissimiles sunt parentibus suis perhibent
testimonium sibi quia non sunt filii eorum
et contra. Si de iniquis iniqui
nascuntur sicut [illegible]
et [illegible] dicentibus
[illegible] loquitur. Probatur ipsum quod
similes sunt parentibus suis [illegible]
sibi ipsi testimonium perhibent quia

non sunt filii eorum. Quidam hec ergo
et heretici sibi testimonium dant quod
filii sunt iudeorum et gentilium qui
persecuti sunt prophetas apostolos et martires
Nos quidem ipsa opera facientes
non patres nostros que fecerunt iudei
atque gentiles in prophetas apostolos Io. 8
et martires. Nullus prophetarum aut apostoli
aut martires persequentes volebat
aliquem fieri suum/ nunquid tem-
poribus carnalibus aut promissio-
nibus mundialibus aliquem ad se
suadebat. Nec enim est fides que
per necessitatem timoris prodit aut
desiderio muneris alicuius temporalis
2 fides non est aliquo cogi Sed hii dicentes doctores et me- Luc. 23
lius vindices ut et verbis doceat
et facto non minas proponat car-
nales sed futurum dei iudicium op-
ponebat/ nec mundialia bona
sed regna celestia hominibus pro-
mittebat. Si hec faciunt heretici
vere filii sunt prophetarum et apostolorum
et martirum qui ita fecerunt. Si
autem alios persequuntur alios terrent
aliis promittunt aliorum bona di-
ripiunt aliis salutem donant sine
dubio ipsi de se testimonium dant
quod filii non sunt prophetarum apostolorum
et martirum. Et vos implete
mensuram patrum vestrorum. Verum
prophetat illis venturum ut que-
admodum patres eorum interfecerunt
prophetas sic et ipsi interficerent
christum et apostolos et ceteros sanctos
Non iubet illos ut faciant quod
facturi non erant nisi iussisset
sed dicit eis quod sciebat quod essent

facturi. Est puta si contra aliquem
litigans ad adversarium quis aliquid
cogitat contra te dicis ei fac in
quod es facturus non iubes illum
ut faciat sed ostendis te intelligere
quod cogitat facere. Sic et dominus
ad iudam dicebat quod facis fac
citius. Et qui vult dicit imple-
te et nunc [illegible] implete contra
ad veritatem quod dixerunt eum
furantem patrem suorum. Illi cum homines
occiderunt isti deum crucifixerunt. Illi
iniustos isti regem. Sed qui volun-
tate sua descendit in mortem
non imputat illis suam mortem
petrus (?) Sic et in cruce rogabat
patrem remitte illis quia nesciunt quid
faciunt. Imputat autem illis apostolorum
mortem ceterorumque sanctorum quorum
libros crucifixi sunt. Ideo dicit implete
et vos [illegible] implete. Videamus vere iusto pluta (?)
qui et iusti audire est sanguis vindicat
in iniurias quas dispensat/ et aliorum non et iniusti
in iniurias vindicatam. Cum autem
suas vindicat quando iuste
vindicet aliquid in iustis esse
putatur. Consequenter heretici dicat
Cum cum videbis hereticos tres
personas equales dicentes cum
filius est cum auctore sine principio
omnes non aliqua parte distantes
esse non minus implent eam
mensuram patrum suorum gentilium
Nam et illi fecerunt multos deos
colebant. Cum videbis eos tres
unum dicentes et sic ipsum deum
patrem et ipsum deum filium ipsum
spiritum non minus iudicantes

cum patrum suorum iudeorum implevit
mensuram. Sic cum et illi sup-
bitur deo patrum tollebat. Illud
non considerantes deo qui patrem qui vi-
des eos dicentes et filius deus ipius
patris substantia perfectit sicut
et omnes filius carnalis dece-
pere patris et actu carnalem
applicantes ipsum impossibili et
de inscrutabili cognoscere mensuram
implevit patrum suorum gentilium. Ille
cum tales deos colebat qui
secundum carnem generabantur et generabant.
Et tu videris eos dicentes purum
hominem et christum et alia deitate
pone non deum incorporem solo
spiritu qui implevit mensuram suorum
patrum iudeorum. Nam et illi homines
[illegible]t 7 christiani se dicebant ad apostolos Nonne
cum implevistis Ierusalem doctrina
vestra et vultis inducere super nos
sanguinem hominis illius. Sic cum
homo purus passus est diminuta
est nobis mors hominis non dei sal-
vavit. Sed dico iudei tale peccatum
fecerunt quale fecit qui homines
occidit non deum. Et tu vides
eos et persequentes et facientes
omnia que dixi non mireris
Implevit cum mensuram iudeorum
13 et gentilium patrum suorum. Serpentes
genimina viperarum quomodo fugietis
a iudicio gehenne. Sicut cum ser-
pentes hominibus animalibus astuciores
sunt et astucia eorum aut

est in bono sed in malo. Sicut cum
serpens aspiraverit quo aliquem morderet
et eum momorderit quo se cela-
verit. Sic et omnes ypocrite astuti- Ypocrite sunt similes hominibus astutiores
ores sunt ceteris hominibus simplici-
oribus sed in astucia sua co-
gitant quo aliquem ledant et eum
leserit ita simpliciter ambulant
quasi nemo noceret. Genimina
viperarum. Communis diccio est medicis
cum per singulas generationes in ventre
suam feram concipiunt et sic
pariens reprehenderetur a filiis suis
Iterum filii reprehenduntur a filiis suis. Videte Iudei assimilantur vipere quare
ergo eos vipere simulant. Cum
talis est viperarum natura quod
concepit in utero matris nati
corrumpit uterum matris et sic
procedunt. Ita ipsi nati qui conceperit
sic pereunt a sua factura. Sic
cum vipere super parentes come-
dunt et comeduntur a filiis pul-
lis. Sic et iudei super patres comp-
nat et comparantur a filiis suis.
Quomodo fugietis a iudicio gehenne.
Nunquam sepultura sanctorum edifi-
cantes aut potius a malicia cor-
da vestra mundantes. Nunquam sic
iudicat deus quomodo homo iudicat.
1 Reg 16 Homo hominem iudicat in ope-
re, deus autem mentem. Ratio est
autem ista iusticia sanctos colere et
sanctitatem contempnere. Primus gradus
pietatis est sanctitatem diligere,
deinde sanctos. Et non sancti autem
sanctitatem fuerunt sed sanctitas au-

ante sanctos. Omnis causa ergo
sanctos honorat qui iusticiam
operatur. Quo fugietis? Nunquam
liberabunt vos sancti quorum mo-
numenta ornatis. Non possunt sancti
amici illorum esse quibus deus
est inimicus. Nunquam potest placata
esse familia domino adquisita (?)
Quo fugietis? Nunquid forsitan nomi-
natim vos liberabit quia vide-
mini esse populus meus? Quid
prodest vocari si nomine habeat
tantum? Sic nichil prodest peccatori
si servus dei dicatur. Ne putetis
quia melior est qui [illegible] impie
agens quam impijus. Deinde quis
tibi peior est inimicus apertus
an qui se fingit amicum et est
inimicus? Puto quod melior est
inimicus apertus quam amicus falsus.
Sic et apud deum odibilior
est qui servum dei se dicit et
mandata diaboli facit. Serpe-
ntes et (?) Serpentes enim sunt
et omnes heretici prudentes
in malo et stulti in bono. Et
sicut serpentes varij sunt in
corpore suo, sic et heretici
varij sunt in erroribus suis et
multiplices in malignitate, qui
deposuerunt ymaginem dei que
est in iusticia et sanctitate veritatis
et susceperunt ymaginem ser-
pentis que est in malicia et
scismate veritatis, facti sunt ser-
pentes filij serpentis illius ad
quem deus in persona diaboli et
omnium dixit: Ecce ponam inimicicias

Non possunt sancti amici illorum esse quibus deus est inimicus quia

Melior est inimicus apertus quam fraudulentus falsus amicus et malus [illegible]

heretici dicuntur serpentes

Gen. 3

inter te et mulierem et inter semen
tuum et semen illius. Super ventrem
tuum et super pectus tuum repes
et terram manducabis omnibus
diebus tuis. Perpetua simultas
enim inter hereticos et veros pacem
esse non potest. Sic ergo filios ecclesie
non perscrutatur hereticus ut adversarius
proprios filios suos ecclesie. Si autem per-
scrutatur semen sunt serpentis illius,
tunc semen invicem [illegible] ad-
versus semen ecclesie. Ista et ipsi
qui genimina sunt serpentis sunt
sicut et ille super ventrem suum
et super pectus suum repunt. Illi
quicquid faciunt propter ventrem
suum faciunt et propter vanam gloriam
pectoris sui. Terram autem come-
dunt quia numquam lucrantur et ca-
piunt in perfidia sua nisi illos
qui terreni sunt et carnales
homines. Spirituales autem viros
seducere non possunt. Manducare
enim est lucrari vel acquirere
sive ad vitam sive ad mortem.
Non solum serpentes sunt sed vipere
quia ut vipere rumpentes
ventrem matris nascuntur, sic
et auctores heresum rumpentes
fidem matris ecclesie processerunt
ad principatum. Quo fugietis?
Serpentes indicantur non ecclesiastice
veritatis fidem tenentes, scripturas
legentes, non prophetas credentes,
prophetas et apostolos et martires
nominantes nec opera marty-
rum imitantes, inter confessiones eorum

Mat 7 sequentes. Non omnis qui dicit
michi domine domine intrabit
in regnum celorum sed qui facit vo-
luntatem patris mei. Dicit enim eos
qui deum vocant dominum non sed eum
sed qui faciunt voluntatem domini. Dicit
non omnes qui in locis suis pre-
dicant prophetas et unctis lamp-
his sunt cultores eorum sed qui opera
eorum imitantur et fidem servant.
Ideo ecce mitto ad vos prophetas
et sapientes et scribas et ex ipsis
occidetis prophetas et sapientes
et scribas apostolos dicit prophete
enim erant qui prophetico spiritu
erant repleti. Sapientes autem
ante in corde erat. Ex prophetia di-
8 de eis. Et eruditos corde in
Mat 13 sapientia. Scribe autem que de thesau-
ro suo nova et vetera profe-
rebat et spiritum videas q est
causa. Ideo ecce mitto ad vos
supra dixerat ve vobis phari-
sei et scribe ypocrite qui edificatis
sepulcra prophetarum et honora-
tis monumenta iustorum et dicitis etc.
Volentes vos coram hominibus iusti-
ficare qui solum operum visio-
ne iudicant et non corda deo
qui corda cognoscit et ideo
est ypocrita. Ideo ego mitto
ad vos prophetas et sapientes
et scribas et ex ipsis occidetis
et crucifigetis et persequimini
de civitate in civitatem. Et mensu-
ram patrum vestrorum et omicidarum
non vivi plena impletis. Peiora
facturi patribus vestris. Enim illi
quidem prophetas occiderunt vos et

ipsum deum prophetarum. Illi eos
qui annuntiabant filium dei ventu-
rum vos autem eos qui iam ad-
venisse testantur ut sit propo-
sita omnia talia testimonia vos
credatis quod filius est patris omni-
tudine ut non solum istorum sed etiam
verum etiam ipsi istorum sanguinem
omnis sanguinis qui effusus est super ter-
ram veniat super vos. Sive veritate
ipsorum verum videamus dicit
ipse qui intelligit corda eorum
qui tales sunt ut faciat quod
patres eorum fecerunt. Nam apud
deum qui hominum disponit conside-
rat equam accedit quasi omni-
tudinem habetur. Et qui adulterium
committere cupit est ac si commi-
ttat tum adulter est ante deum
et per modal qui patri est aug-
mentet iam preritur videtur
quia deus non ex operibus iudicat
sed ex cogitationibus cordis. Dicente
42 apostolo. Testimonium reddente illis con-
sciencia eorum et cogitationibus
inter se accusantibus sic in die
cum iudicabit deus occulta
hominum. Voluntas est enim que ii
remuneratur pro bono aut con-
dempnatur pro malo. Opera autem
testimonia sunt voluntatis. Ut
quid ergo comportat opera qui
conscientias novit. Nunc et
tu malignus negocio testimonia
quis tibi ... opera fuerit manifesta
Ut dicat Deus voluntatem iudicat
et opera non comportat non

misisset ad illos prophetas et
sapientes. Ideo quod peccatat ut et
iudicii sedem conscientias suas solas ps. 118
condempnaret et ista homines
non occiderent. Et quibus sciret quod ps. 124
malus iuste dampnatur cum ipse
maliciam suam ipsi demonstraret
in opere. Equale enim est illud
iudicium iustum cum iusticiam
iudex cognoscat. Ideo ergo deus
querit opera ipsius sic ut operat
quos iudicat sed propter alios ut
omnes intelligant quia iustus
est deus. Nam deus quidem ps. 124
omnium corda cognoscat et homi-
num et angelorum et spirituum celorum.
Cor autem dei non cognoscat
neque homines neque angeli. Ideo
ergo et malis dat occasionem
per quam in operibus ostendat preteritum
voluptatis sue. Sed dicit
scribis et prophetis ad eos mit-
to prophetas scribas et sapientes.
Et bonis prebuit occasionem
per quam ostendat voluptatis sue
propositum. Dicit prophetis sapientibus
et scribis prebuit quod erant super
eos per scienciam scribarum et
phisicorum ut non sine causa quando
ad homines occurrat. Ecce si
homo habes vineam propositum(?)
dicere iustum est ut deus ipsi
dat occasiones per quas fa-
ciat bona ut quod pinguis
terra iaceat sine fructu. Sic
iustum est ut homo malam
voluptatem habentem per videat
causas per quas faciat ma-
la dicente Salomone. Nec propterea(?)
vias emittit deus. Vel David
rogabat dicens Viam iniquitatis
amove a me. Viam de beniuolis(?).
alibi sic ipse dicit. Quia non
dimittit virgam peccatorum super
sortem iustorum ut non extendant
iusti ad iniquitatem manus suas
i. non dat potestatem demonibus
super iustos neque contra voluptatem
suam malum facere compellat.
alicuius(?) de malis autem sic dicit.
Sed declinantes autem ad suffo-
cationem adducet dominus cum op-
erantibus iniquitatem. i. qui declinatur
ad mala faciendum faciat illa
cum operantibus malum. Sic puta
voluisti tibi elemosinam facere
occurrit autem facie tua cap-
tiuus aut desolata vidua aut
miserabilis orphanus non tan-
tum misit ad utilitatem illius
quantum illud tibi misit ad utilitatem
tuam. i. non tam illi prestat pro-
quantum per illud tibi. Nam quod pro-
illi prestatur temporale est et
breve quod autem tibi prestatur per
illud perpetuum est et celeste. Non
putes quia propter utilitatem
pauperum deus divites facit.
Nam et sine divitibus
poterat sustentare. Sed propter
utilitatem divitum pauperes facit
qui infructuosi et steriles
erant facti nisi pauperes facti
fuissent. Sic ergo divitibus voluti-
bus eum per videt et causas

benefaciendi iniquus est dubius sine
dubio et quemadmodum peccat male
faciendi per videat causas non
est iniquus. Orat enim bonus
rogat ne in occasione peccandi
118 incurrat dicens. Etiam iniquitatis
amore ante facere et malus
optat ut inveniat occasionem nota
nocendi. ideo dicit dominus Ecce mitto ad vos
Ergo deus occasionem providet
peccandi. Etiam si dat peccare
non facit sed ut peccatorem ostendat
Ecce si tribulatione sine corpus
et tabulas? ancones suos facere
Donec ponas ante illos sacculum
tu plenum solidis aut aliquid
concupiscibilem alium si quidem
furis illi tollunt fuerit et
sine timore porrigat manum nota
suam et accipiat. vides nunquid
male fecisti. Aut nunquid tu coe-
gisti illum ut faceret male
sed representasti maliciam eius
et dominus dans hominibus occasi-
onem peccandi. Si perfecti fu-
erint non illos facit peccare
sed manifestat per malicia cordis
eorum. Ut veniat super vos
omnis sanguis iustus qui effu-
sus est super terram a sanguine
iusti Abel usque ad sanguinem
Zacharie filii Barachie quem
occidistis inter templum et alta-
re. Ideo non tantum super iudeos qui
iam non sunt sed super nos malos
homicidas. Nam utrumque Abel
iudei quidem non fuerunt mali
aut fuerunt. Nam quantum ad
homines multi sunt generationes

sedem? dimissit catis? Securum
quantum ad deum dunt generationes
sunt ut puta per singulas genera-
tiones sancti bona promittens
deus per prophetas a deo salubriter
iussit? Christum per prophetam dicentem
tuum ut puta Et testamentum
iudicans tuos ut prius tunc
vocaberis civitas iusticie etc
Ergo promisit quidem non autem
prestitit. prestitit autem novis-
simis sanctis sic per singulas genera-
tiones peccatoribus mala promittens
deus ad terrorem eorum. sicut eis
propheta minabatur interitum.
quemadmodum sunt passi ut puta
terra vestra deserta etc. Ergo mi-
natus est omnibus non autem re-
didit. sed reddidit generationi
novissime. sicut ergo omnia bona
que in singulis generationibus
ad salutem mundi omnibus sanctis
merebantur illis novissimis
sunt donata qui receperunt
Christum. Sic omnia mala que
in singulis generationibus ad vasti-
tatem mundi pati meruerunt
omnes iniqui et scelerati. vel fuerunt
terres super novissimos iudeos
venerunt quia Christum repelle-
vel abiecerunt
runt. Quidem Nunquid alicui
animali aut talis gratia dei
donata est hominibus qualis
in Christo. Aut talis interitus venit
super impios qualis venit
super iudeos et Christum repulsos
exempla corporalia dicas
que passi sunt a Romanis

Haec quod peius cotingeret
qua(m) deum tu(m) tanta humilitate
et una venientem ad se non
suscipere sed vbique interficere et
tale aliquod interficere Pone ergo
deum dicat ad alios qui rece
perunt xpm Ecce ego ad vos
mitto filium meum in corpore
velatum et discipulos eius in
nomine apostolos et recipietis
eos et credetis in eum ut ve
niat super vos omnis iusticia
que facta est ab Abel iusto
usque ad Zachariam Bone deus
dicat veniet enim quantum ad ma
gnitudinem gratie que data
est hominibus istis Ita dicam
omnis iusticia precedencium sanctorum
que ab initio venit super illos
Sed puta enim sanctorum iusticiam
tum meriti eo patiuntur quantum
illis donatum est sic et super
iudeos qui crucifixerunt xpm
et persecuti sunt discipulos eius
venientes ad se quantum ad ma
gnitudinem ire que est effu
sa super eos Ideo dicit quia
omnium impiorum precedencium peccata
venerunt super illos Sed magis
omnium peccati impiorum tantum mali
non meruerunt quantum venit
super illos ut corporaliter puni
rentur qualia passi sunt a romanis
Et sic per hunc modum omnes gnacio
nes eorum usque in finem seculi
pierunt adeo et iudeis iudi
cium fecerunt generaliter Ubi sic
sic et sunt Vel ita Omnis gens

vel ciuitatis non tam peccaverit
statim punitur cum deus sed que
peccat per multas gnaciones
et non mandat nec mutat
interdum propter castigat Et quia
magis eam diuicius que pecca
uerit tanto amplius et dei indi
gnacio iustius fit et illorum pena
dicitur Cum ergo placuerit
deo perdere ciuitatem illam
aut gentem videtur eum quantum
precedencium peccata reddi illis quoniam
que omnes ille gnaciones mere
rebantur hec sola est passa Ideo
ergo iniusticia deus qui aliorum
peccata vindicat in istis Absit
Sed quoniam que illi merebantur ista
sunt passi sic soli passi sunt tam
tum non soli peccassent Sed peccata
que illorum erant dimittunt perpessi
Res enim illa mortalis est Et
sic omnes homines facimus Certe
enim tam semi tum peccat quod pollas
vnum et iterum pecus ei dicat
Nisi observaveris hoc passurus
es Similiter facit alteri non
meliorati sed merentur Ung
castigatur secundum peccatum suum Et
videtur quando pecoribus illis
ille solus castigatus est qui
ab aliis commissum est illi est
creditum Revera autem non pro
aliis castigatus est sed propter se
secundum meritum culpe sue ca
stigatus est ille enim pro aliis
dicatur castigatus et alius per
cuntalis ipse castigatur non

xvm

peccata. Si autem peccata castigat
non parcis castigatur. Secundum ipsum Vel et
generatio ista pro patribus suis condem
nabitur quia punita quia illi puniti sunt
isti puniti. Vel autem non pro illis
sed propter quod depravati sunt. Liber eadem
dispertitos. Ponitur dicat Propterea
ecce ego mitto ad vos prophetas
et usque. Supra tractavit. Vel enim
missi sunt sapientes adversus he
reticos patres nostros. Sapientes
autem non liberati quorum sapientia
in sensibus carnalibus posita est
et in lingua acquisita per operati
tionem carnalem. Sed sapientes
secundum dei timorem sapientes tamen non
tantum veritatis sapientes. Turpe
non omnia ore non corde ubi non
ps. 89 fides. Quibus dicitur per prophetam Dexteram
tuam sic notam fac mihi / et
eruditos corde in sapientia. Intelli
gitur id est presbyteros et diaconos
et fecerunt eis qualia fecerunt
prophetis apostolis et martiribus. Prophetis
eorum quidem passi sunt ab hereticis
pravitatibus nostris illius ignoraret. Re
cedit de medio testimonium scripturarum.
Ille enim actus horum per singulas
generationes decurrens sufficit
ad testimonium veritatis. Omnium sunt filii
prophetarum et apostolorum et martirum
qui persecutionem patiuntur. Ipsi et
qui sunt filii iudeorum atque gentilium
qui persequuntur semper. Et quid
opus est verbis ad probationem quibus
res ipsa loquatur. Ut autem
dicat Ut veniat super vos omnis
sanguinis iustus a sanguine Abel
iusti usque ad sanguinem Zacharie
Non ut ita est omnium generationum
precedencium et persecutionum mercedem
generatio una persolvat. Licet enim
iustum est ut alter pro altero
puniatur peccatis sed tamen in die unius
diete una quaeque generatio puni
ta fuerit pro suis peccatis. Debet
una et ipsa generatione vindicata
videtur esse. Omnium enim nequiorum Omnium namque
et persecutorum et homicidarum a a Cayn usque
Cayn usque ad finem una est ad finem mundi
generatio. Et si non sunt omnes in est una generatio
tempore uno omnes filii sunt persecu
torum et homicidarum illius Cayn. Sed
et alibi dicit Amen dico vobis
mat. 24 Non transibit generatio haec donec
omnia fiant id est donec impleatur
omne mysterium vocationis electorum
ut puta ut Cayn persecutore
Abel mortuus est. Facti sunt giga
ntes persequentes filios Seth. Sed
ecce Cayn transiit // et ipsa generatio
fecit // et perierunt gigantes in
diluvio. Sed nati sunt ex Canaan
Cananei et facti gigantes persequen
tes filios Sem. Gigantes transierunt
et ipsa generatio fecit secundum aliam
Cananei generatio eorum eadem namque
quam fuerunt ante diluvium. Inter
empti sunt Cananei ex parte a filiis
Israel. Fuerunt longius ex eis facti
sunt alienigene qui persequuntur
iudeos. Ecce et illi transierunt
sed generatio eorum fecit. Postmodum
conversi sunt gentiles quidam ad
Christum. Surrexerunt perfidi iudei

post xpm adversus paganos ipsam
habebitis generationem contra eos
etiam quam habuerunt gentiles
ille que prius persequebantur
iudeos deinde gentiles quidem
crediderunt omnes / iudei autem
defecerunt qui persequebantur
etiam Ecce iudei et gentiles
persecutores fuerunt sed generatio
ista stat Nam de generatione
ipsorum iudeorum et gentilium sunt
heretici isti / Ideo et mores et
perfidiam secuntur illorum sicut diximus
supra Post mortem autem et heretici
fuerunt sunt et non sunt qui
modo esse videntur et futuri sunt
gentiles et ipsi antichristi et fuisse
omnibus istis generatio stabit in
illis / De generatione enim istorum
erunt etiam illi qui fuerunt et
implebitur quod dictum est Non
Mat. 24 transibit generatio ista donec
omnia fiant Jerusalem Jerusalem que
occidis prophetas et lapidas eos
qui ad te missi sunt Omnia fu
tura autem dominus quod videt etiam
conspiciens ruinam civitatis illius
et plagam que a romanis
ventura fuerat super Jerusalem illam
Ideo contolles lamentum luge
bat illam dicens Jerusalem Jerusalem
Recordabatur quidem sanguinem sanctorum
suorum qui effusus erat ab illis
Et qui post mortem adhuc effundendus
erat Sed non tantum dolebat de
iniuria sanctorum sicut quale illis
gloriam comparaverat per mortem eternali
sed de illorum interitu flebat quibus
etiam isto seculo mala ventura

fuerat et in illo plorat dicit
enim beneficiis non deo sed nobis
prestamus deus autem gaudet non
suo lucro sed de nostra salute Dicit
peccatis non deo nocemus sed nobis
deus autem contristatur non de sua iniuria
sed de nostra perditione Sicut rex
benignus audiens criminosos personas
lege quidem compellente sententiam dicit
adversus eos / tamen iusta instigante lac
rimas fundit super illos et vult illos
condempnare et non potest contra dicente
sibi iustitia quia tunc iniusta est vera
iniusta si sic facta fuerit ut iustitiam
peccatum non compleverit Dic autem quod
nata iustitia in iniusta obstineret
ipsa iniusta non est iniusta sed facultas
Sic et deus ipse quidem mortem
suam dictabat super iudeos .s.
Ecce ego mitto ad vos prophetas
Et ipse eos miserabili lamenta
tione plangebat dicens Jerusalem
Jerusalem Nam deus invitus compellitur
tanto magis dolore peccatoris condem
nare Non enim sic dolet qui ab
eis sic offenditur Sed quod quasi
violenter cogitur pro delicto aliquem
omnes cupit salvare Nequicquam
modo quam iuvam est benefacere Sed dicit
aliquis tu in potestate habes deus per
dere et salvare quos vis cum in vitium
compellit condempnare si non vult
Tu qui non desideras iram dei
Nam sicut qui desiderat iram
dei negat crudelis est Sic qui
non desiderat iniuriam sperat
in iustus est Sed dic quis est
homo qui non desiderat iram
dei Tu qui per manus in peccatis

Desiderat(ur) mi(sericordi)a(m) dei est adeo contri
Ille e(ni)m desiderat mi(sericordi)am dei qui no(n)
timet iram eius nec desiderat
mi(sericordi)am eius q(ui) contempnit Ierusalem Ierusalem [illegible]
Ecce usque nunc imputata est to
tua mi(sericordi)am mea tuus. Petis nunc
aute(m) mi(sericordi)am superasti. Volo e(ni)m nunc
misereri q(ui)a vices nunc faciem non
habeo nec possum iam amplius
sufferre intollerabilibus e(ni)m iniquitatibus
tuis misericordia mea est iam lassata
a peccato suo deficit. Ecce occidis
prophetas et lapidas eos qui ad te
mittuntur. Misi ad te Ysaiam et
serrasti eum. Misi ad te Jeremiam
et lapidasti eum. Misi ad te
Ezechielem et tractum per lapides
excerebrasti eum. Quos servavi
q(uam) ultimum medicum ad te venire
permisi et non curasti infirmitatem
tuam que omnem medicinam ex
cultatas. Famulis meis non peper
cisti et ut tibi parcam peccata
illorum vita neglexi ut tuam
mortem viderem. Omnes medici
spiritualis vite defecerunt et tue
curata non es. Insanabilis tua
passio erat arte divina. Si
de morte tua gravisque fuisset [illegible]
ad te misissem prophetas si te pro
deesse voluissem. Ego tibi quid
faciam si tu ipsa vivere non vis.
Quotiens volui congregare filios
tuos sicut gallina pullos suos
sub alis et noluisti. Cum te in egypto
Exo 14 rex sanguinarius caperet [illegible]
Pharao misi Moysen et Aaron
quasi duas nobilissimas pennas
ale mee liberatos vos vinculis
bus meis rapui in desertum. Et
noluistis. Feci et vobis vitulos
in ore ut sumeretis potum. Volo
mortuos quam vincti esse. Quo
tiens etc. Per turrem si uis in mundi
tiam quoties peccaverunt tradi
dit illos deus et iterum liberavit.
Gallina pascit in solitudinem Gallina ecclesie
centum. Curat cum pulli gallinarum comparatur et
pascua sua sequentes et per diversa [illegible] pre
vagantur et maturius vel congre lates etc.
gantur. Sic et populus dei carnali
voluptatem et mundialem cupiditatem
sequentes per diversos vagantur er
rores quos etiam mater ecclesia sacer
dotes nos mat(er) precationibus nostris
blandimentis quasi [illegible] voluit
congregat et allectat. Significat
Et sicut gallina habens pullos
videns eos non cessat ut assidua
voce vagositate vocat pullorum
suorum. Sic et sacerdotes in doctrina
cessare non debet ut studio et
assiduitate doctrinarum suarum
negligentiam populi errati emendet
et quadmodum gallina non solum
suos verum facit sed etiam catulos
volatilis collusos assi diligit
quasi suos. Ita et ecclesia non
solum suos christianos studet vocare
sed sive gentiles sive iudei suppo
siti illi fuerint omnes vocare
fidei sive venerint et in baptismo
generentur et in sermone nutriet
et in materna diligit caritate

Aut hec eadem heretica corp
tempus iherusalem iherusalem hec intelli
ge semper ecclesiam que dicitur ci
ps. 86 nitas patris tui fundamenta
porta sunt super montes scripturarum
Erant ergo illi iudei spirituales
egressi crediderunt in xpo. illi
autem qui erant iherusalem corporali
manentes incorporali imdamsimo
persequentes spirituales iudeos i.
aplos ecclesiaque contradictione credi
tes Hec et dicta nova iherusalem
i. de ecclesia qui spirituales xani
fuerunt relicta corporali ecclesia
qua per fidei occupaverunt viole
nta exierunt ab illis magis autem
1 Joh. 2 exierunt a nobis dicit iohannes sequitur
Ille enim dicta ecclesie videtur
non qui corporaliter exiit sed qui
spiritualiter veritatis fundamenta
ecclesie reliquit Nos enim ab
illis exivimus corpore illi autem
a nobis animo Nos ab illis exivimus
loco illi a nobis fide nos apud
illos reliquimus fundamentum pectoris
Illi apud nos reliquerunt
fundamenta scripturarum Nos ab
illis egressi sumus secundum affectum
hominis illi a nobis egressi sunt
secundum iudicium dei illi et illi cor
porales xani persequuntur nos
spirituales De pace colorata
caritate fundata propterea que
ad illam iherusalem corporalia esse
videntur iherusalem iherusalem que occi
dis prophetas et lapidas eos qui
ad te missi sunt Non dixit quod
occidisti que lapidasti sed que

occidis et lapidas eos i. que
obprobrium et quasi naturam consue
tudinem habes et occidas et la
pidas eos Nocere occidit ut la
pidaverunt stephanum anno xpi et cessavit
fuit post xpi que fecerat aliquis
prophetas sed eadem fecerat apostolis qui
fecerat aliquis prophetas sicut heretico
rum est sunt non solum persecuta
e preteritis iudeos et persequi iam
cessavit sed eadem filii eorum fecerunt
nobis que prius iudei fecerunt
patres eorum christianis enim ad illos
boni fideles quocumque modo inter
illos et fideles etiam fidei
consonavit non consolabrietate
bonum fieri solet frequenter
sed pro aliqua causa religionis
mittuntur ad illos sed mittebantur
prophete et apostoli ad iudeos non sa
lute eorum insanabiles enim
sunt sed ad iudicium eorum ut sine
excusatione ignorantie iudicentur
Item alii heretici prophetas et
aplos et martires qui sunt apud
nos modo sine dubio occidunt
in libris suis et actibus corruptis
enim leguntur in ecclesia nobis vita
et acta prophetarum et aplorum
Prophete et apostoli nichilominus loquuntur
ad nos quos omnes missos
ad se heretici dum negligant
et male interpretantur occidunt
et lapidant eos Ut ante mani
festetur unquo sicut quia prophete et
apostoli ab hereticis occiduntur et
lapidantur Spiritualiter intellige quo
nascitur xpus nobis quo occiditur

Cum enim credimus in xp̄m xp̄m ignoramus
et formamus in nobis. Sicut di-
Gala. 4 xerat apostolus ad galathas filii mei
quos iterum parturio donec forme-
tur xp̄s in nobis. Consequenter per diuinum
nomen xp̄m xp̄m occidimus. Sic et
prophete apud hereticos occiduntur. Cum
enim fidei veritatem verborum eorum
peruersa interpretacione subuertunt prophetas
et apostolos occidunt in se. Verbi enim
sanguis veritas est quam diffun-
dit verbum. Omne autem verbum
quod non habet veritatem in se dei esse mor-
tuum quemadmodum sine sanguine
corpus. Propterea omnia verba diuina
quamuis rusticana sint et more
parabolarum bruta sint / quia nichil in
se sensibile habent portantem
veritatem dei quasi sanguinem in
venis inclusum et ideo bruti-
ficant auditorem. Sicut testatur
Jo. 6 Petrus ad xp̄m dicens. Quo ibimus
verba vite habes. Omnia autem
verba sclauica non habent in se veri-
tatem dei quamuis sint composita
et ingeniosa mortua sunt quia
nichil sensibile habent. Non habent
veritatem dei / propterea necat audi-
entem. Sibilat. Sed hec verum in-
telligere quod heretici occiduntur
et lapidant prophetas et apostolos Ps. 134
missos ad se. Quotiens enim
veritatem verborum eorum gladio
maligni spiritus // et verbi peruersi
corrumpunt et effodiunt interius.
Et quotiens aliud intelligentes
in verbis prophetarum et apostolorum
et prophanant in ipsos blasphemias
suas quasi lapidant quosdam

iactant super apostolos et prophetas.
Quotienscumque enim cum sicut
diximus hereticos et fide-
les fidei mouentur et tamen
euidentur vult illos deus congre-
gare sub veritate penarum
suarum i. testamentorum. Quotiens-
cumque leguntur apud eos verba
apostolorum et prophetarum. Illi autem
non quasi domestica pulli galline
que est in ecclesia sed quasi siluestres
pulli sub gremia vulturis aut
accipitris non solum ad veritatem
duorum testamentorum venire non
acquiescunt sed adhuc irruunt
super gallinam i. ecclesiam et diri-
piunt et distringunt pullos eius
et debellant eam totiens quotiens
vult eos congregare. Illi autem
noluerunt. Sed dicis quomodo ergo
dicitur quotiens volui congregare
filios tuos et noluisti. Nesci-
enter dictum est quod diuina
voluntas fuerit frustrata
sed quasi impedientibus malis ne
fiat voluntas dei. Preterea qui potest
impleatur voluntas eius. Sicut
dicit Augustinus in Enchiridion. Ubi
autem est illa potentia qua
in celo et in terra omnia quecumque
voluit fecit si colligere voluit
filios // noluit et non fecit. Sed
non potius illa quidem filios
suos ab ipsa colligere noluit sed
eaque nolente filios eius
ipse collegit quos voluit. Ideo
post dicitur talium malorum peccatorum.
Ecce relinquetur vobis domus

vestra deserta. Item Christus. Ecce reli
ctur vobis domus vestra deserta. Ecce nunc tempus est iam instanti
tum ergo sicud civitas. Vande[?]
velum templi et scarta iusticia
sanctitas eius publicabitur et
recedit ab ea spiritus dei et Joh. 7
sicut corpus anima recedente plus
quod fregescit deinde putrescit
et solvitur. Sic et templum vivum
dei spiritu recedente ab eo plus
quibusdam seductionibus et indisci
plinationibus replebitur tirannis
et deo enim non gubernante / Act. 1
inde veniat ad ruinam. Sicut
enim ante mortem hominis insana
bilis precedit infirmitas sic et
ante ruinam aut hominis aut loci
alicuius aut civitatis vel cuiuscumque
loca precedit peccata. Sicut enim publi
cane sequentes vocati eum non obe Exo. 34
dierunt nec secuti fuerunt nimium
nimis longius abeunte / aut venit
accipiter et diripuit eos aut
longius evagantur ut pereant. Sic
et dominus sequentes iudeos vocat
qui nec obedierunt nec secuti
sunt. Enim recedente illo aliquibus
adgentes venit / et accipiter vo
romanus / et premium quibusdam eorum
comedit fame et gladio. Alii
autem per singulas provincias dispersi
sunt ut pierent. Hec dominus. Dico
enim vobis non me videbitis amodo
donec dicatis. Benedictus qui ve
nit in nomine domini. Precessor
ini et aut Christus ante fenuit ita
ipsum diem indicit et versicut[?] eos
quosdam credidit amodo in ipsum
et apostolus significat videtur dicatis.
Propter in ipsis [illegible] tatus [illegible] donec
plenitudo gencium in
traret et sic omnis israel salvus
fieret. Item Augustinus. Benedictus
qui venit in nomine domini. Qui
benedictus qui venit in nomine suo
sicut in evangelio dicit. Ego Joh. 7
veni in nomine patris mei et
non accepistis me. Si alius
venerit in nomine suo illum acci
pietis. Beatus ergo stephanus non
in nomine suo venit sed in nomine
ihesu christi pugnans pro fide. Ihesum
ipse in medio stans vidit ihesum Act. 1
ipsum stabilem et suum militem
adiuvantem atque vultum resple
ndit faciem eius / ita ut sede
ntes in medio intuebantur vultum
eius tanquam vultum angeli sta
ntem inter illos. O quod optima
similitudo facies moysi. Ita Exo. 34
resplenduit dum dominus pauperum
respiciat eum ut filii israel non
possent faciem eius intueri.
Ita dum potest respiceret in ste
phanum qui pugnabit in acie
apostolorum iam in quem dei venit
ita ut oculis sanctorum eum
sequerentur. Ita ergo resplenduit
ut iudei ferre non possent. Sola
predicabat enim exactus contra
civitatem. Ille autem similiter sic
moyses in populo iudeo dicat / et ad
instar moysi pro lege evange
lica de egypto mundi eduxit
et duxit in terram promissionis
eterne ad quam nos perducat
qui vivit et regnat deus
in secula seculorum. Amen.
Nota sermonem beati Augustini in die

visitandi infirmos. De isto scilicet quod
informet sacerdos infirmum sive
moneat principaliter de sex. Primo
utrum credit omnia que dicta
sunt apostolis et etiam facta quod si non
credit inducat eum ut credat.
Secundo utrum gaudet quod mori debet
in fide christiana quod si non gaudet
confortet eum de hoc. Nam multum debet
esse gratus de hoc. Tertio utrum
dolet offendisse se deum unquam
item si non dolet quod saltem doleat
de hoc quod non potest dolere. Quarto utrum
debes habeat propositum de cetero
non recadendi item si non habet quod
inducat ad firmum propositum. Quinto
quod credat se salvari omnino
per christum et merita dei principaliter quia
iustitiae nostrae sunt sicut pannus
menstruatae. Sexto quod imago
in defendit se temptationibus
diaboli in memoria passionis christi
deo gratias.

Quis loquitur in persona dei [illegible] vita mea potius [illegible] cognosce vita tua ut sic ego paupertatis humilitatis caritatis obedientie patientie [illegible] sanctitatis [illegible] ejus et in vestigiis [illegible] [illegible] ad dexteram [illegible] ad sinistram [illegible] clamat ego desidero dyabolus [illegible] [illegible] ego [illegible] ego [illegible] quod [illegible] [illegible] ego me [illegible] ad [illegible] [illegible] putas in [illegible] [illegible] negabit in [illegible] qui latroni [illegible] tulit paradisum

Sunt de prima [illegible] aliquis videt [illegible] [illegible] primam agere et si [illegible] [illegible] non [illegible] quod peccata [illegible] quod perdidit gloriam suam [illegible] gloria [illegible] famam qua ab [illegible] laudabatur quod [illegible] esse bonus

[illegible] de prima [illegible] culpa [illegible] [illegible] sunt [illegible] si [illegible] peccata

[illegible] qui sic alia [illegible] ut [illegible] [illegible] committat [illegible] primam agere [illegible] [illegible] dissimulat [illegible] [illegible] [illegible] quibus [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] lacrimas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lacrimas fugere [illegible]

[illegible] [illegible] alias [illegible] [illegible] que per amorem [illegible] alia per timorem [illegible] [illegible] supplicium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dolor voluntarie assumptus pro peccatis

[illegible] de [illegible] [illegible] absolvit [illegible] [illegible] a peccato vinculo ligat eum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dolere et dolore [illegible] gaudeat et non [illegible] doluisse doleat [illegible] [illegible] [illegible]

Ploratus [illegible] [illegible] et [illegible] lacrimas [illegible] [illegible] a peccato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lacrimas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de civitate de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malorum [illegible] sit [illegible] quodammodo a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccatis [illegible] [illegible] [illegible] lacrimabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mortuo [illegible] plagis mortuum [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] plagis mortuus [illegible] a qua [illegible] [illegible] et [illegible] a qua [illegible] deus.

Ex ploratu

1

2

3

De gaudio mundi

Quis gaudium [illegible] gaudium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] mali [illegible] qui [illegible] diligit [illegible] fugit.

[illegible] [illegible] successus temporalium [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] impossibile ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] illic [illegible] impleat ut in utroque [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] appareat gloriosus

Baal interpretatur superior vel devorator

Gaudium mundi transit et tristicia sequitur [illegible] ... [illegible] a sanctitate gaudium ... paulatim [illegible] ... [illegible] et deus [illegible]

Augustinus. Bona terrena compensata cum temporibus, ut omnia bona eterna contempnenda monstrarentur; et mala mundi sustinuit, ut sustinenda mala doceret, ut neque in illis quereretur felicitas neque in istis timeretur adversitas.

Gregorius. Eterna gaudia secuntur [illegible] ... sicut vana leticia [illegible] fugere si [illegible] ... et lugere [illegible] ... Nemo enim potest hic gaudere cum seculo et illic regnare cum deo [illegible] ... [illegible] quod dictat [illegible] ... [illegible]

Bernardus. Nichil est peior in [illegible] ... seculi leticia.

Idem. [illegible] et gaudere cum hoc seculo non est [illegible] sensum sed [illegible] ... [illegible] leticia est et [illegible] ... [illegible] et caduca est mundana leticia.

Remigius de cassia. [illegible] ... gaudet [illegible] ... in futuro [illegible] ... [illegible] quod hic habuit [illegible] ... [illegible] cum divite epulone flebit.

Gregorius de cassia. [illegible] ... [illegible] multi sunt apud quos omnia [illegible] ... [illegible] loquatur [illegible] ... [illegible] ne videat [illegible] ... oculos habent et non vident, aures habent et non audiunt [illegible] ... [illegible] ... [illegible] et [illegible] ... [illegible] qui se advertunt [illegible] ... [illegible] ... [illegible] audiunt sed vitam non corrigunt [illegible] ... [illegible] ... [illegible] claudere et [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] vina [illegible] ... [illegible] et debent [illegible] ... [illegible] ... [illegible] in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt.

Decantatio chori [Hieronymus?] de cantantibus. Audiat hoc adolescentulus, audiat hoc quibus in ecclesia psallendi est officium, deo non voce sed corde cantandum, nec guttur et fauces medicamine liniende sunt, ut in ecclesia theatrales moduli audiantur et cantica tragediarum, [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... et [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] 24 [illegible]

Eusebius. Nemo nosse [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] que [illegible] ... [illegible]

[illegible] super [illegible]. Nulla enim magis [illegible] est quam [illegible] ... [illegible] qui vitalis est deus [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... clarius [illegible] ... [illegible]

Ambrosius super [illegible]. [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... vita [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] magis [illegible] ... [illegible]

Augustinus. [illegible] ... [illegible] ... [illegible] vanitates et fallacias et [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] assidua [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] est qui [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... magnitudine [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... illud appetit [illegible] ... [illegible] sibi [illegible] ... [illegible]

Nota pro [illegible]. Nota quod [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... doctor et discipulus [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... glosa [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... glosator [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] de negligentia audierit quod [illegible] corpus Christi sua negligentia in terram cadit punisset ubi dicit glosa [illegible] id est peccato qui plus [illegible] et plus facit compungi [illegible] ut diu peccata tollat [illegible] per corpus Christi venialia tollantur ut de consecratione distinctione ii traditur

[illegible]

Augustinus. Vos scire quid [illegible] sit [illegible] sacerdotes [illegible] et phariseos [illegible] sacerdotes [illegible] sacerdotes [illegible] non [illegible] in terra [illegible] [illegible] considerate [illegible] qui [illegible] legitur [illegible] sacerdotes et [illegible] que sit [illegible] sacerdotum ne forte [illegible] in terra et [illegible] ac [illegible] quam [illegible] et [illegible]

Bernardus super Cantica. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et appetat [illegible] in festina multiplicatione [illegible] in [illegible] et [illegible] ad dignitates [illegible] ibidem [illegible] [illegible] [illegible] ad astra [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] angelis [illegible] magis [illegible] qui [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] an [illegible] [illegible] [illegible] alterum tantis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] satietas [illegible]

Idem. [illegible] potentes nobiles et [illegible] et [illegible] [illegible] difficiliores eloquentes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]

[illegible] [illegible] semel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonis [illegible] fugit

[illegible] [illegible] nobis sacerdotibus [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] pollutis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramenta [illegible] [illegible] angelos assistentes [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Si sacerdos sunt [illegible] ac libidinis [illegible] [illegible] in altare [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] ad labia [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Bernardus [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Idem. [illegible] [illegible] [illegible] templum [illegible] [illegible] [illegible] falsitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vanitate qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

Ambrosius. [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fantasias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] semel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed non [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible]

Idem. [illegible] [illegible] pauperum [illegible] [illegible] [illegible] sacerdotes [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Idem. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] et [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] aut [illegible] ad salutem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amplius [illegible] [illegible] qui [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principes [illegible] sacerdotes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

pdisciplie tradere Ex pe pregnim hery
ab isto regim p[ro]fecit ut qui int[er]
ecc[les]iam po[s]iti extra fide[m] et disciplinam
agunt rigore principum conterantur
ipam q[uam] disciplina[m] q[uam] eccl[es]ie humili
tas exercere non p[re]valet c[er]vicibus superbo
rum p[otes]tas principal[is] imponat. Cognos
cant principes s[e]c[u]li deo se debere r[ati]o[n]e[m]
reddere p[ro]p[ter] eccl[es]iam q[uam] a
xp[ist]o tuendam suscipiunt. Nam sive au
geat pax et disciplina eccl[es]ie p[er] fideles
principes sive solvatur. ab eo rationem
exiget qui eor[um] p[otes]tati suam eccl[es]iam
tradidit. Ubi possent adverte dos ind
ius sacham[!] quia si id audivies
ut h[ec] qui i[n] sua et alior[um] p[ro]vincia
debacchatur compescere deant v[e]l i[n]g[e]n[u]e
i[n] p[otes]tate c[on]cessa. Blasphemiam cu[m] (vel) cruda
dis dicens hic habes q[uod] ubicu[m]q[ue] ofe
cit eccl[es]ie p[otes]tas s[e]c[u]laris tenet[ur] ad bra
chium s[e]c[u]lare. xxiii. q. v. de ligurib[us]
sine d[i]c[t]o nulli d[icitu]r alia 2 c[on]stitutio s[e]c[undum] q[ua]m
viderit agnosci ut sacris sessionibus i[n] s[e]c[un]da ecc[lesi]a
no[n] solu[m] corporis se[d] et i[n] p[ro]sperite rep[ublice] 2 diu[ina] custo
dia p[ro] publicas p[otes]tates ordinant cocercari greg
c. si d[icitu]r v[e]l d[icitu]r h[oc] cas dimi[n]e 2 humane legis sta
tuit ut ab ecc[lesi]e unitate divis[us] 2 ei[us] pace im
pugnantes p[er] s[e]c[u]lares potestatibus c[om]primatur
d[icitu]r Bar. li. xxiii di nolite. q[uod] t[em]p[o]re i[m]p[er]atio
impiorum q[uo]d sit impiis p[otes]tat[em] h[ab]ere iudicibus
credit[ur] Alia socialibus q[uod] q[uod] [illegible] 3. ecc[lesi]e
medicina q[uo]d sit eis i[n]famari q[ue] ulla co[n]ceditur
Sext[us] Januario ep[iscop]o scribens alt. x. q. viii. paulu[m]
d[icitu]r precibus i[n] c[om]p[ar]atio[ne] e[ius]q[ue] ca[usa] tu[n]c
2 absolutio eo culpa peccator[um] suo p[er] notra
h[ab]et ad initio eccl[es]ia minor[um] [illegible] minorum ubi
ac facere i[n]venimus q[uo]d ad initio plebi dei dist
ra impeditione secund[u]m inde s[e]c[un]dum eccl[es]ie
ind dicit v[e]l
Item x. q. viii paulum petr[us] reprehendit q[uo]d ideo dicit
nisi se vo impleret sunt
Augustin[us] s[u]p[er] lo[cum] condictio[rum] s[e]c[undu]m ep[isto]la pauli ad
effes[ios] d[icitu]r In eccl[es]ie nomine nobis videt[ur] sed ipsi
pastores q[ui] no[n] pascunt oves s[e]c[u]n[dum] disciplina[m] s[e]d
qui i[n]terra[m] antiquam c[on]greg[a]ti salute r[e]g[u]lares
qui errant negligentes 2 qui p[er]eunt no[n] quer[er]e
s[e]d s[e]m[per] de ovibus lac 2 lana[m] ab eos 2 vestita
tyrannides 2 s[e]c[un]d[u]m q[uo]d si q[ui]s no[n] edificat eccl[es]ie dei u[e]l
plebe sibi subiecta[m] instruit ut de s[e]rvito
p[o]p[u]lo s[e]c[un]d[u]m eccl[es]ia[m] construat. i[d est] u[e]l ap[osto]lus u[e]l p[ro]pheta u[e]l
evang[e]lista u[e]l pastor u[e]l magister appellandus
vii d[icitu]r c. de h[er]etic[is] quicunque q[ui] i[n] religione divina
committit i[n] o[mn]ium fertur iniuriam 2 publicam
t[ame]n i[n]quietudine in h[er]etica ubi [illegible] amittit
magis pace a quo ad dom[inum] h[ab]et. vii dist. xxii d[icitu]r
q[uod] se tunc 2 aliq[ui]s tu[n]c 2 [illegible] depinari h[ab]et
q[ui] voluit sit mang[er]e ma[n]u[s] sup[er] illos

Nec mi[n]or s[ed] gallia gradalia scilicet ca[n]o[n]es consta[n]
tinopolitanus effesinus et calcedonensis
d[icitu]r xv. d. Canones viii d[icitu]r grego[rius] i[n] c. s[icut]
sancti q[ui] quatuor evangelii mi[n]or libros sic
quatuor concilia q[ue] suscipe 2 venerari me
fateor 2c.
Nec q[uod] ca[n]o[n]es sp[eci]a[lite]r p[ro]hibet missas
audire h[er]eticor[um] symoniaco[rum] scismaticorum
2 fornicator[um] notorior[um] [illegible] q[uod] mi[n]or
q[uo]d p[re]sbiter[orum] isto p[ro]hibetur quia directe repu
gnat h[ui]us sacr[amen]to na[m] i[n] h[oc] sacr[amen]to
c[on]tinetur fides io repellunt h[er]etici / 2o est
unitatis caritatis io repellunt[ur] scismatici q[ui]
rupuit unitate ecc[lesi]astice unitatis / 3o q[uo]d est
vas c[ontinens] gra[tia]m vi[de]l[icet] eucharistia d[icitu]r bona gra[tia] io
symoniaci publici qui gra[tia]m emunt et vendunt
repellunt[ur] / 4o q[uo]d h[oc] s[acra]m[en]tu[m] hortatur ad statum
spiritualem io repellunt[ur] notorii fornicarii
q[uo]d omnes s[unt] carnales q[uod] i[n] quadam
alia s[e]c[un]da q[uod] i[n]cipit q[ue]ntur extra de co[ha]b[itatione] cle[ricorum]
et mulierum [illegible]
De monachis 2 veste eor[um] 2 pensa
sanctis
Plures dicit q[uo]d scholaris monachus c[u]cullam
magis nigra vestis lineum vel solida no[n] facit
monachus s[e]d u[e]l u[n]d[e] a tunc induta / 2 c[on]di
tus in secundo monasterio 2 t[ame]n 2 vicorum fu
erit vincta vivus multum 2 virtutu[m] observa
tio p[ro] eos h[abe]t no[n] sigue q[uod] s[ecundu]m an. d[e] statu
mo[nachorum] ut i[n] actis i[n] elementis
xvi q. i placuit d[icitu]r placuit omnibus i[n] s[an]c[t]a
i[n] s[an]c[t]a hac synodo ut monachorum propositio
2 vita s[e]c[undu]m theologica[m] norma[m] ab omnibus discrepet
Item eadem c. la[tera]n[ensis] singulariter monachus proprie
singularis agere o[portet] eo[rum] alibi sunt 2 indissolubiliter
omnes propriu[m] a aliquo monachi p[ro]pter ini
i[n]ventum fuerit nisi u[e]l mortuo reperi
batur nisi monasterio i[n] monasterio fuerit commendat[us]
q[uod] ut d[icitu]r de elect. i[n] religiosi l[ibr]o vi Religiosi
q[uod] velle vel nolle non h[ab]ent q[uo]d arbitrium voluntas
religiosi dependet a ipso sui superiori 2 suo su
periori s[ecundu]m loco dei sua q[ue] voluntate subicit im
perio sui superioris
vii c. 2 q. placuit sede d[icitu]r p[er] regi[m]i[ne] monachos
placuit quid inde cap[itul]o ut nullus monachorum
plures tri[bu]s de monasterio g[ra]tie monachalis insu
isu p[er]mittat n[on] p[re]dicet monachus spiritus. de
baptismo a[u]t aliqua negligit baptismale n[on] sepeliend[o]
visitatio n[on] mortuum expelli n[on] sepadendo
salvare n[on] consolandum n[on] reg[u]laris s[e]c[un]d[u]m
explicari s[e]c[un]d[u]m claustro suo q[uo]d illius quasi s[e]c[un]d[u]m pisces
s[e]d aqua carent vita ita s[ecundu]m ipso monachus
solet usq[ue] s[e]c[u]larium 2 tacet q[uod] n[on] vide
i[n] monachus duo at v[ir]i[n]t agnoscat non s[e]c[un]dum
monachus e[i]us q[ue] l[ate]r[anensis] virg[o] acta quae late est
vii d[icitu]r monachus i[d est] virgo est p[ro]pterea i[n] est[ate] 2 of
ficio suo vacat.
Blezardo d[icitu]r placuit xxx quod monasteria no[n]
s[unt] c[on]struenda i[n] urbibus / ide[m] d[icitu]r bene sonat ad pau
linum xvi. q. i. Si cupis esse quod diceris monachus
i[d est] solus quid facis i[n] urbibus q[ue] u[t]iq[ue] n[on] solor[um] h[ab]i
tacula sed multor[um]
Item i[n] ep[isto]la q[uo]d facit monachus i[n] urbe q[uo]d claustro
religiosus q[ui] n[on] cu[m] sedo q[uod] s[e]c[un]d[u]m c[on]cedo / ideo
ad se[n]atus nolui ambulare ut pa[tet] xvi q. i.

Lectionis ad misteria mortuorum … de cottidianis … magis … oculis … libri psalterii … ad … intentio … ad id … non ad alia … ingerit … in … cogitationibus … patiens … non … ut … occupato

[illegible]

Curia romana non querit ovem sine lana
Roma manus rodit quas rodere non valet odit
Curia … et … papas et … archas
… de … et … archas
Culpa … ligatur …
… ut …
… sit … intra
Johannes … dicit quod roma fundata est a … roma
… de …
… manus rodit … rodere … odit
… non … claudit
Curia romana …
… homines

[illegible]

te protionum vel suspensio al medium ee constitas
ille i que sertur sua medio tpe appel
lans ad die statutum minime satisfecerit utrum
ille sua eh ligetur al in prositoe appellatois
tutus constat videtur ut nobis q tamen sinitz
appellacois obstaculum deberet impedire h in
lectura iiij
Item Gregorius iij q̄ q sub hac forma
verborum illa excommunicacio simul a iudice suo
prolata contingerit dicuntur eum non tam inon
q a pastore sacrientorum h extra maiori q a
minore excommunicacione q a minore sit libri se
parat ee ligatum

Gregorius i moral̄ cum numquam carne sua deo ppo
sint tunc dei medico h agitur ut i ea amplius
i igne cremo cruciet hic itaque ea i longe
nouerit et tum ab ea abstrahitur ubi scilicet i penis
ea relinquere appetit h ipsi maiora i ipsa sus
tinenda supplicia illorum abire nos ppt
Gregorius augustinus de deo sp gratias agere q ipse uni
q cessat nobis ben parcere

Augustinus kathena cordis mei i medio e ppsa vo
luntas ligatum eum nostro h mea ferrea
voluntate velle meum tenebat inimicus et inde
michi kathenam fecerat
Augustinus de xij abusionibus c iijo q e verum qui est
iusti nomen q opprimit p potestatem sin propriorum
acceptore iniurias pupillorum et viduarum defen
sor consensus
Iohannes vae vae pauperi qui non audet i co statu iudici
in quo audet vivere
de pastoribus Gregorius sup parum considerate fures bene q de gregibus
agant eum pastores lupi sunt na q ad aliorum
correctionem posuit illos de se puniturus q. docu
erunt
Ruff̄ condempnat te ois mundus si iustus es ne
mini timeas at contra condicat te ois mundus
si malus es nichil tibi prodest
Gregorius cum nos damus simus qui mundi nascimur
et qui multa mala committimus q ipse brutalem
vitam ducimus et tam alterius carnis malicias
pati volumus
Bonitas naturalis peccare pene impat
Bonitas duos opposita dicit bene facere eo
positam
Infirmitas ge
peccatis nichil hic ad portandum precium nisi prius
Augustinus Augustinus e facere mortis nichil as
portare levitatis portare
Beda vere e ut quemque alijs celestia sanc
meta pdicat ut nunquam ipsi mente a media
sancta septime retrahebant nunquam manu a divinorum
observatia mandatorum contineant
de prudentes Augustinus dum i pravis adversatur erimus fragi
lis cum contutela Et Infirmitas impossibile est
emendatis i malicia perseverantie ad melius
consummatas quia facilius fit duo ecclesia
et totam creare q unum peccatorem iustificare

Augustinus ijo de civitate dei bona mors non e
putanda quam precessit mala vita sin
guli enim h et suorum peccatorum multitudine
consumuntur
Augustinus iiij sermo ad dyaconum (?) equalis bonus est
q egreditur illis i inducere puta na qui
sibi hic vita non mervuerunt p illum mod
pt cos qui ... e
Augustinus i enchi. sto e negandum defunctorum animas
pietate suorum vivencium revelari
cum p illis vel eius sacrificium mediatoris offe
vel elemosine i ecclesia fiunt h eis prosunt h qui
cum vivent ita ut h sibi postea possint
prodesse meruerunt

Ambrosius i exameron nulla distinccio
est cadaverum mortuorum nisi forte quia
grauius fetet divitum corpora distenta luxuria
Augustinus de ... hoc Quid te putas et des
te forte hypocras nomine loco vigeret quis non
pauceret
Ambrosius ... Cuique sibi q optat maie
primum eius nuttetur complimi
Hipocras h Scrivia i spali dicebat quod
apparicio consilium removeat corporibus q penul
h alio hipocras quia e remoratio q
cum occultorum
Augustinus de vis dud e gaudium sic diu
breuis consumunt letitia e iuncta mesta
luponium laqueo et fermis augetur in
speculationibus iungitur ebrietati sic luxus
turpitudine ysta q̄ vapor h p eis eterna
sequitur pena
Augustinus sup ps. i vo ... at commonia
ad ... dicitur Dedi sibi ... Sera
...tur i aliquis potestate i dignitate constitutus
aduersaria dum time species ... i falsus pre
catoris dicitur ti laq tibi ... Vna dicitur alio
quippe dat ... eum hoc
vigilavit statu pugnat a species Et ysidor
li xij dicitur q ... et occultis modo
gradit et ... eius die iudicii
q dormit qui dormiunt sed corpore malicie
... i nichil faciunt h qui evigi
lando i septuria ... capiunt si eis
opponit statum ... et precium et ut
fugiat ... et occulte faciunt q i palam
non audet ... vij ... Augustinus
species ... time Et ... te adit ...
timere ... te oppugnat ... timere ...
cum ... i e sed deo q ... septima ...
timere qui ipse ... et sit ala
Gregorius xiij li moralium c xxxj plerumque contingit
ut penas quas quisque iustus in ...
deserit sit iudicante deo ut etiam in ...

descensus penas timent [illegible]

Augustinus [illegible] in [illegible] lat. [illegible] suavis mors [illegible] passio [illegible] [illegible] [illegible] malum [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

Augustinus [illegible] vir vel [illegible] ab [illegible] [illegible] in domo est [illegible], quam vir subditus et uxor [illegible] tunc est pax [illegible], quam vir dominatur et pax vera, quam vero [illegible] vivunt est pax dei et hominibus [illegible]

Bernardus [illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible] vestigant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et possessiones [illegible]. Et quadmodum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible]. Ita [illegible] [illegible] et maiori stabilitate indigentes [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] rogo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] omnibus [illegible] [illegible] rogo [illegible] vos [illegible] non [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tibi [illegible] est. Et si [illegible] [illegible] [illegible] venit [illegible] [illegible] ista [illegible] [illegible] [illegible] illa sequitur. [illegible] [illegible] ille ab uxore [illegible] [illegible] et non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab uxore efficiunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diabolica [illegible] [illegible] plena [illegible] [illegible] rogo talem [illegible] [illegible] illa fugere et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fallacie [illegible] [illegible] [illegible] labia [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] guttur eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et acuta [illegible] gladius [illegible] pedes eius [illegible] in mortem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab ea vias tuas et ne [illegible] [illegible] domus eius [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ad [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ysidorus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible] timorem eius negligunt et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

Gregorius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dabimus [illegible]

Gregorius [illegible] navigat [illegible] [illegible] fidei gubernaculo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gubernatorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] doctrina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad portum paradisi et [illegible] [illegible] [illegible]

Gregorius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] occupati predicacionis officium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pastorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] officium

Gregorius in pastoralibus [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] arbitrio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cupidine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Remigius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fides spes et caritas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] fidei [illegible] [illegible] spei [illegible] [illegible] [illegible] et caritatis flamma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Gregorius [illegible]

Augustinus [illegible] vigilate et nolite [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gula [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] vigilias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non pastor

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possunt ad flagella

Augus de humilitate spus intellectus eciat ia
mon glam
Anselmus i li° cur deus ho quod deus vult iustu
est et quod non vult non est iustu
Innocencius ij° i epla ad Regi Francie et ad alios
epos sic dicit apli duas diuina gregis
et corp suorum socios aplica vim ardore caritatis
et zelo zelo ridundo suasis fidei defende
et ea i cordibus alior xpm saguis effusi
one platac reddubitamus
Bernh Quis non possim lacrimas et angustias
et dolores cotidie iniuriam inopiam et gemitum
pauperum incidimus i ipa pericula ingressi sunt
principibus auribus discipli a veritate auditum
auterunt et ad fabulas conuertunt ~~et audiunt~~
~~brugis the doguiatipal~~
Ambrosius ad simplicianum vinea i ecclia
nostra fructificat si imputata fructificat nec
gloria luxuriat scilicet i palmitibus silvestribus
Augustinus Anima unum bonum i quo omne bonum
et sufficit
Aug sermo xxxij Nichil ita nocuum e corpi
ut voluptas nichil cum ita corrumpit ho-
mines ut luxuria Vnde qui e ut prius eras
et vedatores tuis sic quod vomitur plus in
vas quod est nec corrumpat Aspice et uide ita
iuuenes voluptuosi implent usque ad aures usque
ad nares et usque ad fauces Vnde cum fau
ces ipse hic t fac sunt ut eas usque ad summe
pacius impleas ne ipse hic ho sensus esse
pincipalius ut oracionis deuotas deo cum iam
et diuinas legas et audias legem nec audi
endo quod eas proprio consilio dat deus Tu ac
sed voluptuose nescias prius nuscio eo os tuum
vacat primitus et uidet solum ipse hic fau
ces accipiunt quod oculi vitam tuam possit sim
tuti illas sentit facis ut faciunt qui tunicam
i qua tandem aurum est accipiunt stercore et
luto multo hanc implent Ita et tu facis
Augus Vniuersitatis conditor deus et omnis motus
et ~~penas~~ penas inter facit ad bonum intellectum
ut intelligamus quod iubet et voluntatem ut quod
amore faciamus quod ipse vult memoria ne obli
uiscantur quod ipse imperat
Augus Vos qui ingressi estis i diuinis questiones
inter plicatas nodositatis sicut quis uos quod
spualis est quo precepta dei finire possitis
quid dyaboli et nos singue debent quo paciamur
quid xpc docuit amplius possimus
Recta thopica hoc Cuius posita melior eius
puiaco deterior Et quid potest in deo ad salutem
est finiue nota quo optio is puia° eius e pse
finiua et fidine nocua
Bernhardus Monachus putaris i cella sim sub deus
tas et te quod in tui malicia inde discedens tan
tos cum facultatibus tamen quod mecta offerent loculos
xpi sunt et ea quod cultum diuinis et pauperibus
erogari debuerunt Et hiis bonis tamen contubias
filios et filias generant nutriunt xpm vident
furta quatitur et aias suas eterna perdunt et xpm
in teipso dyabolo tradunt
Bernh Et nullus maius persuasione patitur deus
nisi ab illis qui dicunt se filios sponsos et sunt filii
antixpi
Bernh i persona xpi Nonne pro te satis vulneratus
sum nonne satis pro tua culpa afflictus sum nolo
hoc in istis iniungere hanc penam xpc et quadra
genta bibendo iuuiata supaddens vincla quin
dat fecitur ihus pro nobis vulnera passus
actis plus generat nec vlnus pecti tui quod ora
vulnera corporis mei nec gemitu sunt tu duo
ris lapides putridiores sepulcro fecisti quos
mundanus et dyaboli pedunt bladicijs
Eusebius i ep ad Iermiam O vita mundi
i homines vincis cursu mundano nouita pro
mors vita fallax vita amuyta tenebris
imbecillis et umbratica vita mediocris mo
flores et statu accessus vita prauas vita mors
vita fragilis vita momentanea et caduca
quod quanto magis crescis tanto magis decrescis
eo plus procedis plus ad mortem properas O
vita plena laqueis quot i mundo illaqueas
qui porro sustinent tormenta inferalia
quod beatus qui tuas agnoscit fallacias quod be
acior qui de tuis nocumentis vanis bladicijs
quod beatissimus qui te hiis priuatus melior in
genuaco eius animo et iungendo primi et nouis
simi fructus eius O mors dulcis et iocunda
nocte morte quam vita varia langues quos
febres fugas et vulnera famem extinguis
et sitim O mors iustissima pija bonis
malis aspera humilis superbis diuitum
et potentum exaltas pauperum quia bona pau
pers quod ipsorum e regnum celorum Sed ve
miseris qui facitis non agnoscitis quod corporis
cum spiritus destruuntur et dum in pleutatis
in futuris et mors mi quod copia aliorum
et scripta visu inlecebroso iniqua putatis deum lau
oblimsimini atque et tamen cum ea ea ea
tpris qui destruunt Ideo gaudete et iocundamini
et letamini i hoc breuissimo tpris spacio quod habetis
ut postmodum eum dyabolo sine fine tpris lugeatis
Aug loqens de supfluitate monachorum dicit Creatur
et vdatis ceditur status prius illa vita isti
tutis scilicet austeritas et vita xpo conformis ut in
ea saluantur plures Absit ut ut ~~ordinare~~
credam eos tantas quantas video i plerisque
monasterijs vanitates ac supplantates pa
passe ac constituisse aspice vim clerico in
ut monachos et spualis intpeniam in
comessacionibus et potacionibus i vestimentis
et lascivijs i corruptaciones et constructiones
edificijs molestie potuit est vbi hic fundi
ossibus voluptuosis atque effusius fuit ibi
ordo insulgenti duret et tibi per vide
libera voce defendunt et si aliquis imitare temptat ut

illi eius incorp tota auctor[it]. resistit. quia
principio eius ordo monasticus incipit ad totam
credit monachos inertiam peruenire, libris
i. q. 7 propriis i. despecto contempnit

Aug[ustinus] recesserunt modi contemptum scutula scutulis
apponunt et pro solitis carnibus a quibus absti
nent grandia piscium corpora duplicantur quib[us]
cum gratia sufficit quomodo nunc piscis vo
rant et vorantur quanto studio coquuntur et
condiuntur nunc loquuntur dum durantur dimi
nuuntur nunc quando frixe nunc asse nunc
in salse nunc mixtim nunc sigillatim appo
nuntur ne tibi non ad contemptum veniunt
ut supra

Aug[ustinus] in epistola ad fulconem archidiaconum dicit
Vere quanti fuimus vestimentis quibus ornamen
tis quibus lascivia nos quibus superbia nos
quibus ulteriori uel plani uel planius studia
tu pedes super ambulatorem tunicis indutis pur
pura et bysso tenuis plateas et vicos perambu
lans ut sit pars ornamenta non bella sed
dyaboli mundi et carnis munimenta. Ideo
dicit dicta dicam presumptuosa dicam sed vera dicam
quo lux mundi obtenebrata est quo sal terre
infatuata est corpus nostrum vita vilis vite esse
debuit dum qui sub actibus ordinis sup
be vicii sed duces aliorum ut obtenta
cum spectus conpulatus est cum tota pompa et
egestas modo talis beatum dicatorem stipat
obsequiis. Talibus ne frenos resumite ut quasi
angeli sed ducunt ipsos via sua dyabolus
ut nec spiritu sancto ducunt dicitur cum desto se spiritu
dyabolico ad diligenciam ut sic conuincunt
remunerationes sed lascivunt vectores multiplices
lupis dicit i. q. 7 cum contempnit

Basilius filii cum veniat velis vide quod
sicut a carnibus talibus abstinens ita lin
guam et alios sensus a malis refrenes

Aug[ustinus] in sermone de plena Porro si sola gula
peccauit sola ieiunaret et sufficit sed non
peccauit et alia membra cur non ieiunent
et ipsa ieiunent oculis quia cum dependant
tibi ieiunet a curiosis aspectibus et ab peccata
cia ieiunent aures a fabulis et rumoribus
ieiunet lingua a detractione et
scurrilibus verbis ieiunent manus a signis con
osis et tactibus illicitis

Haymo sicut radius solis plerumque a caligi
nis sit aer caliginosus plerumque demonibus

Cyprianus in ieiunio peruersitatis nomine
portitur qui propriis mundi in moribus imitatur

Bonaventura in libro de professionibus religiosorum
dyabolus quos temptat dum suadet malum et
immittit cogitaciones diuersas sicut dicit hec prava
in cor tuum ad cogitaciones malas uel pra
uas affecciones et linguam ad loquendum iniqua
et manum et alia membra ad acciones et opera
prava quibus letaliter uulnerantur i. anima accipias
et grauiter dum tam perdas et gloriose ulciscitur merito
post prelum

Aug[ustinus] super psalmo lxxxx cumulus primus ad primo
variis temptacionibus agitatur et cottidie agitur cum

illo dyabolus et angelis eius ut putantur et hi sunt
qui presunt aeris a liberi pronissime a dampni tenerrime
ut pronissime vite loquitur uel tenere siti
mortis est

Aug[ustinus] non est dignitas super dignitatem sacerdo
talem

Aug[ustinus] Et per hec vanistipula aut latronem
furem mors laqueus dyaboli et anima sine

Aug[ustinus] Mulier spectata est sepulcro de albatum
nisi fuerit sobria casta et pudica. nam si
pulchritudo si hiis virtutibus est propinqua pa
tet et venenum est cum spiritibus est posita quia
mulier stulta voluit multos accendit plurimis
tunc anchoram debellando impedimentum in
lucre tamquam sit macula et in minima
disciplina ne quicquam adversario et tamquam liga
mus bonitatis

Basilius ab incipit in mundo de predis au
tet ollas suas luporum suis ut nunc ca
pitur ut a facie ignis. Ideo dicit
Salomon Caveas dum me dummodo non
sit ibi multa est propinqua magis igni quam
lumini multum ad sibi semper minuerit

Jeronimus de nuncius patris est salvare
per clemenciam quos non potest salvare per
iusticiam/ quia cum prius sibi est misericordia et pre
sens igni talis facit

Jeronimus frustra assumitur prius in vana
et habitu nisi est abstinencia a delatione
carnis apud alias et cetera

~~Aug[ustinus] super psalmo cum sequitur et alia dicit omnia~~

Remigius tradat liberos quilibet hos au
dire verbum dei et custodire. id est ubi credit sine
cum verbum dei audivit et implevit cottidie pro
crescit et pascit et ipse intervenire portavit
corpore ipse portat spiritum

Aug[ustinus] ad episcopum lemonensem ubi dicit officium epa
tus quod tam ydoneus antea in vitam
ignavit quem gloria acceptat quem fama pu
blicat nunc id est de albanis in albanis
i. de abysso in abyssum descendit ut idem
sit violator virginum et generator. Et ubi
erit id est quod deum et ab apostolo eius episcopum et sit
sacerdos si tamen et te dei dispensatorem

Doctores dicunt demon est spiritus impurus hu
manum genus minime intelligit venialibus in
materia subtilis i. fraude nocens i. superbia
atque se nunc dispendiis via per suggestiones
excitat mentes inmutat sepe inquietat af
fectum turbat vigilantes molestat per sopora
na dormientes super bonos excitat appetit
malos magnas constringit mille artifices
se operum in spiritum portantes / Nam i. dyaboli tamen
debentur offici naturam offerens et perit / nature
debuit alio sed post perit iam debet in fine / affe
fero non queant ut se temptet / Ideo

Beda in sua ordinatione super cutem est sicut enim
dicit / sed dum ipsum cum demonum
i. per quod retrahit a laude dei / vide virtus
est demonum per gloriam Omnium pris pena
mutat per confessionem Confutima lux illumina

actus dyaboli

[illegible] cum per satisfactorem ut fortis armatus i. dyabolus in pace non possideat per peccatum

Jeronimus Confessio fit facit velocem [illegible] quia est funis malorum et [illegible] omnium bonorum a morte liberat paradisum aperit spem salutis tribuit nec cum moritur iustificatur qui in vita sua noluit peccatum confiteri

Jeronimus Hugo facultates ecclesiarum sunt priora pauperum sacrilega [illegible] subripiuntur quasi sibi ministri et dispensatores procuratores dum vel possessores ultra victum accipiunt et vestitum

Augustinus super [illegible] disce ignare ad singula gracias deo agere diliger[illegible] quidquid tibi apponitur ut nulla videlicet dei dona debita gracia[illegible] accione frustrentur

Beda et Remigius Perfecta dum [illegible] gracias egit prius non ut aliquid indigeret ab eo postulando qui cuncta postulata dat [illegible] sed ut nobis [illegible] ut [illegible] et iusta a deo petamus et ea gracias referamus

Augustinus de similitudinibus plus peccat qui per detractionem amorem proximi a corde aufert [illegible] quam qui vestitum ab [illegible] pauperibus rapit

Augustinus dicit carnem viridam non comedet i. detractiones non admittat

Crisostomus Superflua divitum sunt hereditates pauperum spoliator et raptor est pauperum qui quidquid superflua ad usum suum

Ambrosius [illegible] Non est de tua domo [illegible] pauperum [illegible]

Gregorius Qui in operacione [illegible] pauperi tribuit [illegible] vita sua a [illegible] non sunt [illegible] deo et pauperi [illegible] quod minus est aut [illegible] obtulit et quod magis est [illegible]

Augustinus Quem fructum accipit mundi cupiditas in mundo [illegible] fructus eius est ruina et finis mors [illegible] et novissima [illegible] [illegible] recogita et ad memoriam tibi reducas plurimos [illegible] collocutus [illegible] media [illegible]

Vir [illegible]
Vir [illegible] est vita [illegible] ut vita [illegible]

Augustinus Non est magnum [illegible] pascere vos [illegible] [illegible] sed magnum est pascere [illegible] virtutes

Jeronimus [illegible] est [illegible]

Augustinus Sustentavit te et [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]

Jeronimus super [illegible] fides [illegible] et [illegible] in aquis baptismi Caritas [illegible] et [illegible] in aquis [illegible] Et [illegible] pisces moriuntur in aquis sic fides et caritas in [illegible] [illegible] dicit [illegible] debet [illegible] putrida [illegible] [illegible] sanus [illegible] dolore pati

Crisostomus ulcus [illegible] ulcus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Beda Oratio est ut [illegible] alius celestia [illegible] [illegible] numquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Crisostomus [illegible] Nos [illegible] super [illegible] adducere [illegible] ad [illegible] vitam et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per illos [illegible] et [illegible] magistra [illegible] per illos [illegible] et docent blasphemantur

Augustinus super [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tota fide et tota devocione [illegible]

Cassiodorus [illegible] [illegible] vana non admittit et [illegible] et caduca [illegible]

Augustinus de laudibus dei [illegible] [illegible] [illegible] malas cogitaciones et [illegible]

Augustinus Cogitacio [illegible] immunda sit mentem non polluit si [illegible] non [illegible]

Augustinus [illegible] male [illegible] et bonus [illegible] non [illegible] laudas [illegible]

Crisostomus [illegible] malis agentibus adulatorum [illegible] [illegible] sub capite [illegible] ut [illegible] corripi [illegible] culpa debuerat [illegible] laudibus [illegible]

Crisostomus [illegible] adulatores [illegible] [illegible] [illegible] capitale [illegible] [illegible] [illegible] putat [illegible] auditoribus [illegible]

Augustinus non [illegible] ad deum accedere [illegible] est et [illegible] et de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Augustinus [illegible] caritas [illegible] forte est vinculum [illegible] [illegible] ligari potuit tanta dulcedo tua est [illegible] una stilla [illegible] tota [illegible] amaritudo [illegible] dulcedinem [illegible]

Augustinus [illegible] est [illegible] tam [illegible]

Augustinus [illegible] non [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Anselmus [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicat [illegible] [illegible] a quo loco [illegible] dicat [illegible] [illegible] [illegible] et loqui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de deo [illegible] de sua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fabule [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fabule [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] post pascha

Augustinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Albinus in sermone ad Karolum Magnum. Si iuvenis fuit vel senex malus [illegible] adolescentia [illegible] ... gratia dei domine [illegible] sibi venit ... in adolescentia sua [illegible] ... in adolescentia commissa/

Augustinus [illegible] ... ut [illegible] in ulla [illegible]

Bernardus super canticum: [illegible] veritate [illegible] nichil [illegible] ad [illegible] ... timere

Augustinus [illegible] libro de civitate dei [illegible] operibus non honoris

Beda in epistola [illegible] ... ad dei honorem [illegible] ... [illegible] ethymologia ... laude [illegible] honore

Crisostomus sermone [illegible]

Augustinus [illegible]

[illegible]

tu diligis [illegible] ... in celestia [illegible] ... et quod [illegible]

Bernardus [illegible] ... corpus quod desiderant in patria

Crisostomus super [illegible] de [illegible] ... color [illegible] ... albi [illegible] nigri [illegible] rubei [illegible] ... contemplari [illegible]

Ambrosius [illegible]

[illegible]

Crisostomus super [illegible]

[illegible]

Augustinus de [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

commissi dispensatio [illegible] quia [illegible] presunt [illegible] exprimunt
dispensationis ministerio aliquid quod tenuerit [illegible]
quia [illegible] quod [illegible] per [illegible] applicabiliter [illegible]
aliquid [illegible] quod tenuerit aliquid sufficere quod [illegible]
[illegible] [illegible] pastoralis qui [illegible] merito
[illegible] corporis medicum [illegible]
[illegible] spiritualibus curarum presunt
dominus ad [illegible] medicum [illegible]
spiritualis

Et quando [illegible] si [illegible] afflictos si pascat egenos si vestiat nudos si redimat captivos si suscipiat peregrinos si dispartita [illegible] quando ad officium corporum [illegible] sit aliena a [illegible] ut [illegible] contemplatione [illegible] principes [illegible] simul et [illegible] plenius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contemplata [illegible] [illegible]

Gregorius super [illegible] plurimi [illegible] a toto [illegible] alii [illegible] magis [illegible] qui non accipiunt [illegible] illos qui [illegible] vita [illegible] [illegible] accipiunt et [illegible] natura et [illegible] non fructus [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] tibi [illegible] parvulum filiorum et [illegible] margaritas porrige [illegible] [illegible] [illegible] corporis [illegible] [illegible]

Jeronimus [illegible] pastori [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] prelatus et pastor omnium [illegible] doctrina [illegible] atque vita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tutor pusillorum et [illegible] orphanorum [illegible] viduarum [illegible] [illegible] lingua [illegible] [illegible] pauperum [illegible] [illegible] malorum [illegible] pater [illegible] [illegible] zelator

Jeronimus [illegible] marias [illegible] pura [illegible] sufficerunt

Bernardus super Cantica sermone [illegible] sponse [illegible] [illegible] diligere [illegible] manus suas mamme [illegible] de thalamo suo [illegible] [illegible] [illegible] affluentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ornatu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] dabis [illegible] de [illegible] pastorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad curam [illegible] et [illegible] ad [illegible] clamat [illegible] [illegible] vos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ego [illegible] in [illegible] gaudens [illegible] ego [illegible] [illegible] ego [illegible] sanguinem [illegible] [illegible] ego [illegible] et [illegible] et [illegible] ego [illegible] ad mortem fatigatus [illegible] ad [illegible]

Bernardus [illegible] [illegible] [illegible] anima mea [illegible] [illegible] ut anima mea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Jeronimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et caput [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] Jeronimus [illegible] de forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] tibi [illegible] Bernardus [illegible] ut [illegible] ego [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]

Augustinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ut [illegible] [illegible]

Bernardus Consuetudo peccandi ligat peccantem
Augustinus [illegible] consuetudinem non [illegible] [illegible] difficultate peccatum [illegible]

Ambrosius in libro de virginitate [illegible] anima [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pastura [illegible]

Ambrosius [illegible] sacerdote [illegible] vita [illegible] doctrina [illegible] vita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Jeronimus [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laudat

Augustinus [illegible] [illegible] [illegible] gaudet [illegible] [illegible] et dolet de [illegible]

Augustinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lingua [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Valerius [illegible] [illegible] ut [illegible] sit [illegible] Jeronimus [illegible] malos [illegible] bonus [illegible]

Ambrosius de suo pastorali [illegible] [illegible] de plano [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dolor magnus [illegible] [illegible] [illegible]

[Marginal notes, left:] Jeronimus [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — Attributa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

tantas si pro negligentia delectationis [illegible] [illegible]
[illegible] gaudii [illegible] quanti [illegible]
[illegible] ut [illegible] tanta gloria [illegible] victoriam [illegible]
[illegible]

Augustinus super psalmos [illegible] nominaverunt [illegible]
[illegible] plena
[illegible] domus [illegible]
[illegible] potionis [illegible]

Augustinus [illegible] de paradiso [illegible]
[illegible] aliquos [illegible]
[illegible] alios [illegible]
[illegible] labore

Beda [illegible] cottidianis [illegible] alias [illegible]
[illegible] gaudium [illegible]

Bernardus contra superbiam et vanam gloriam avaritiam et invidiam [illegible] gula et luxuria
[illegible]

Bernardus [illegible] passio [illegible]
[illegible] caritas [illegible]
[illegible]

Augustinus [illegible] de David [illegible]
[illegible] de psalmis [illegible]
[illegible]

Bernardus [illegible]
[illegible]

Bernardus [illegible]
[illegible]

Augustinus [illegible] de paradiso [illegible]
[illegible]

Augustinus [illegible]
[illegible]

Bernardus super [illegible]
[illegible]

[illegible] ampla [illegible] agrorum [illegible] et nobilis
[illegible] in [illegible]
[illegible] balneum et gloriam a rusticis
agrorum fructus et [illegible] plena [illegible]
militaris [illegible]
[illegible] rustici et agricole victum [illegible] labore
acquirit [illegible] et [illegible]
fructum [illegible] plena [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Job [illegible]

Augustinus [illegible] malos — De spe [illegible]
[illegible]
[illegible] fortitudinem
[illegible] mundi [illegible]
[illegible] fortis
[illegible] Augustinus [illegible]
[illegible]
[illegible] fortitudinis si Petrus [illegible]
[illegible] Salomon [illegible]
[illegible] David [illegible]

Bernardus cottidiana [illegible] vita tua [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] herbarum

Jeronimus [illegible] intelligit [illegible]
[illegible]
[illegible] appellandus [illegible]

Ambrosius [illegible] argumenta ubi fides [illegible] — De disputationibus de fide
[illegible] dyalectica [illegible]
[illegible] dyalectis

Ambrosius [illegible] ad salutem [illegible] disputationum [illegible]
[illegible] argumentorum [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] argumenta [illegible]
[illegible]
[illegible] ad interrogationem [illegible]

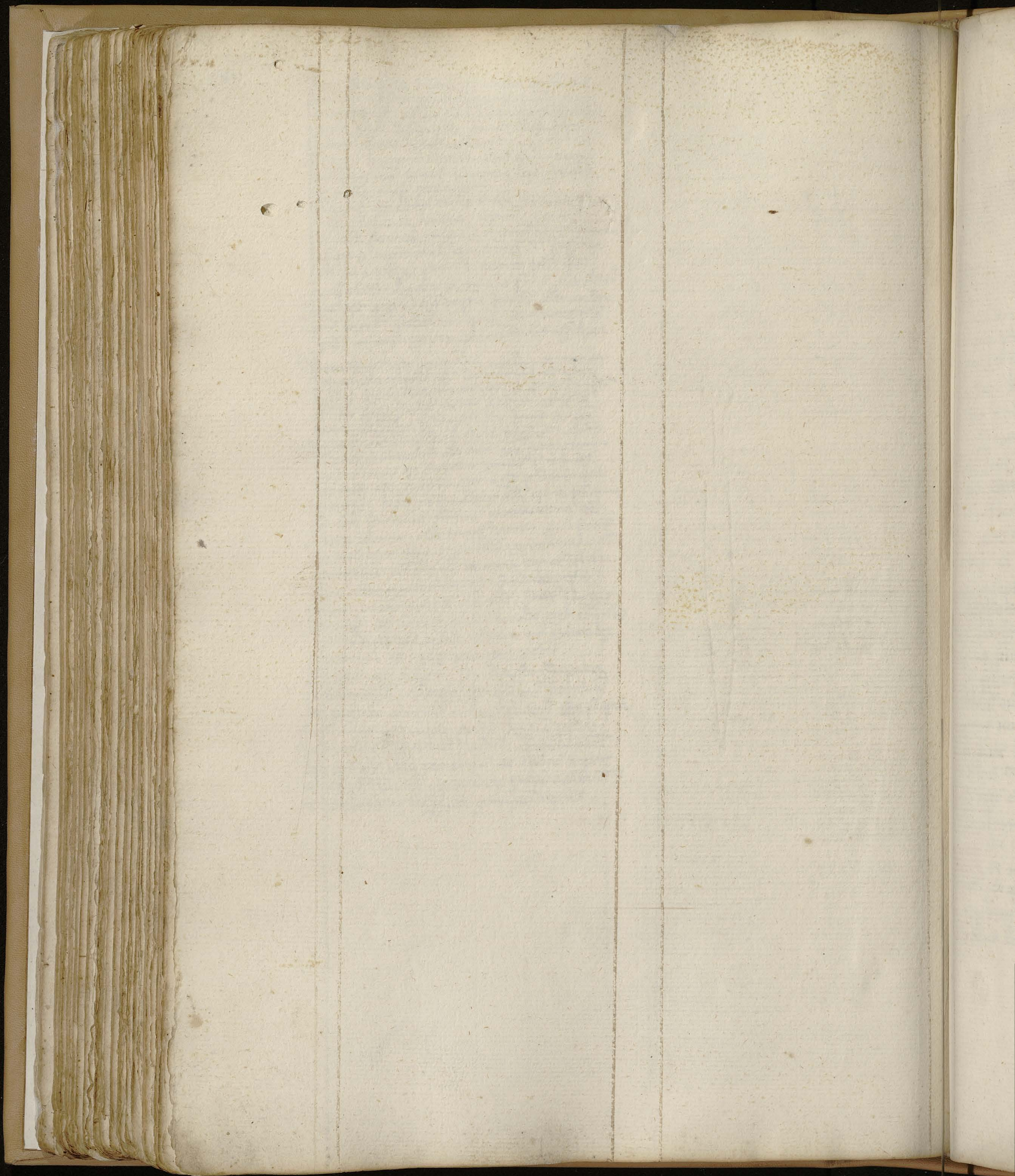
Isidorus [illegible] ut [illegible]
[illegible]

Ambrosius [illegible]
[illegible]
[illegible] caput
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Johannes de [illegible]

Est qui torquetur ut [illegible] dicitur — De [illegible]
Est qui torquetur ut [illegible] probetur
Est qui torquetur ut [illegible]
Est qui torquetur ut [illegible] [illegible]

Leo. Avaricia modum ignorat et cum omnia
devorando non sat[iatur] pe[ss]imus saciari. esurit semper
et inops est, et cum sacialibus dentibus omnia
regna mundi descerpserit, tunc ad huc se
ieiunam horribilius castitet.
Gregorius. Magnum impedimentum habet in corpore
qui angustia tenetur invenire quod avarus
et nescius nunquam saciatur.
Alanus. Radix omnis mali avaricia, ser-
vitus ydolatrie, mater usure, genitrix
symonie, fomes culpe, nutricula gehenne,
abissus insaciabilis quia nunquam dicit sufficio
sed quo plus sumit tanto plus ha-
bere clamat. Avaricia nullo fine clauditur
hec est pugna hostis temporis peccati, admiranda
cum auri sordida nimpnis, amicicias fra-
gis, mutat regna, patriam naufragia.

Nota duplex est ignorancia exterior et interior.
Ignorancia interior est in membris et est talis
ignorancia non esse scilicet que campa-
nalis ignorancia. Ignorancia dicitur et non studere et hec
que habet posse studere et non studet et hec
peccatum. Ad hoc scilicet duplex scilicet simplex et fac-
cta scilicet quod id quod dicit scire necessit est hec
mirus scilicet quod aliquis consuetudinis adultum non excusatur
aliquis consuetudinis adultum non occupatur
pro ignorancia quod deum tenetur scire et
simplicitas est mortale peccatum quia peccant qui
dicunt, nobis non scilicet indignandum quia peccamus
si eius faveamus mundanum peccaveramus et
ultra dicunt illi magis peccant qui sciunt
scilicet nobis quod nescimus, et talis ignorancia nullus
excusabit ab illo quod deum tenetur scire.
Secunda ignorancia est facti, ubi gratia
uxor mea iacens cum me fecit surgit
latenter et locat alia, modo ego copulo-
actus valeo cum muliere aliena non pecco quod
ignoravi et talis excusat peccatum.
Ad hoc est triplex, scilicet crassa supina
et vincibilis. Crassa est quando propter desidia
et pigricia aliquis non vult studere. Scilicet supina
scilicet quod aliquis incipit studere et non proficit
sed remittit sicut studium. Invincibilis
est quando ab toto conamine et labore discit
et non potest vincere ignoranciam pro illa assiduitate
et sedulitatem discendi excusatur a peccato.

Apocalipsis ihu
cristi quam
dedit illi deus
palam facere
servis suis que
oportet fieri
cito. et signi
ficavit mittens
per angelum suum
servo suo iohanni qui testimo
nium perhibuit verbo dei. et te
stimonium ihu cristi quecumque
vidit. Beatus qui legit et
qui audit verba prophecie huius
et servat ea que in ea scrip
ta sunt. Tempus enim prope
est. Johannes septem ecclesiis
que sunt in asia. gratia vobis
et pax ab eo qui est. et qui
erat. et qui venturus est
Et a septem spiritibus qui in
conspectu throni eius sunt.
et ab ihu xpo qui est testis fi
delis primogenitus mortuorum.
et princeps regum terre. Qui
dilexit nos et lavit nos a
peccatis nostris in sanguine suo.
et fecit nos regnum et sacer
dotes deo et patri suo ipsi
gloria et imperium in secula
seculorum Amen.

Ecce venit cum nubibus
et videbit eum omnis ocu
lus. et qui eum pupugerunt.
et plangent se super eum omnes
tribus terre. etiam amen.

Ego sum alpha et o principium et
finis dicit dominus deus. qui est et qui
erat. et qui venturus est omnipotens. Ego
Johannes frater vester et particeps in
tribulacione et regno. et paciencia
in ihu: fui in insula que appellatur
pathmos propter verbum dei et testi
monium ihu. Fui in spiritu in dominica
die. et audivi post me vocem
magnam tamquam tube dicentis. Quod
vides scribe in libro et mitte
vii ecclesiis que sunt in asia. Epheso.
et smirna. et pergamo. et tyathi
ra et sardis. et philadelfia. et
laodicia. Et conversus sum ut vide
rem vocem que loquebatur mecum. Et
conversus vidi vii candelabra aurea.
et in medio vii candelabrorum aureorum
similem filio hominis vestitum
podere. et precinctum ad mamil
las zona aurea. Caput autem
eius et capilli erant candidi
tamquam lana alba et tamquam nix
Et oculi eius velud flamma ignis.
et pedes eius similes auri
calco sicut in camino ardenti.
et vox illius tamquam vox aquarum
multarum. Et habebat in dextera
sua vii stellas. et de ore eius
gladius ex utraque parte acutus
exibat. et facies eius sicut sol
lucet in virtute sua. Et cum vidis
sem eum. cecidi ad pedes eius
tamquam mortuus. Et posuit super
me dexteram suam dicens Noli ti
mere. Ego sum primus et novis
simus. et vivus. et fui mortuus.
et ecce sum vivens in secula seculorum
et habeo claves mortis et inferni

Scribe ergo que vidisti. et que sunt
et que oportet fieri post hec. Sa
cramentum vij stellarum quas vidi
sti in dextra mea et septem candela
bra aurea. vij stelle angeli sunt
vij ecclesiarum. Et candelabra vij
septem ecclesie sunt. Et angelo ephesi
ecclesie scribe. Hec dicit qui tenet
vij stellas in dextra sua. qui am
bulat in medio vij candelabrorum
aureorum. Scio opera tua et laborem
et patientiam tuam. et quia non
potes sustinere malos. et temp
tasti eos qui se dicunt apostolos
esse et non sunt. et mendaces eos in
venisti. et patientiam habes. et
sustinuisti propter nomen meum et
non defecisti. Sed habeo adversus
te. quod caritatem tuam primam reliquisti.
Memor esto itaque unde excideris.
et age penitentiam. et prima opera
tua fac. Sin autem venio tibi et
movebo candelabrum tuum de lo
co suo nisi penitentiam egeris. Sed
hoc habes quia odisti facta ni
colaitarum. que et ego odi. Qui
habet aurem audiat. quid spiritus
sanctus dicat ecclesiis. Vincenti da
bo ei edere de ligno vite quod est
2 in paradiso dei mei. Et angelo
smirne ecclesie scribe. Hec dicit
primus et novissimus. qui fuit
mortuus et vivit. Scio tribulationem
tuam et paupertatem tuam. sed dives es. et
blasphemaris ab hiis. qui se dicunt
esse iudeos et non sunt sed sunt synago
ga sathane. Nichil horum time
as que passurus es. Ecce missurus
est dyabolus ex vobis in carcerem

ut temptemini et habebitis
tribulationem diebus decem. Esto
fidelis usque ad mortem. et dabo
tibi coronam vite. Qui habet
aurem audiat. quid spiritus dicat
ecclesiis. Qui vicerit non ledetur
a morte secunda. Et angelo 2
pergami ecclesie scribe. Hec dicit
qui habet rumpheam utraque
parte acutam. Scio ubi habitas
Ubi est sedes sathane. et tenes
nomen meum. et non negasti fi
dem meam. et in diebus anti
phas testis meus fidelis. qui
occisus est apud vos ubi sa
thanas habitat. Sed habeo adversum
te pauca. quia habes illic
tenentes doctrinam balaam
qui docebat balac mittere scan
dalum coram filiis israel. edere et
fornicari. Ita habes et tu te
nentes doctrinam nicolaitarum.
Similiter penitentiam age. si quo
minus veniam tibi cito. et pu
gnabo cum illis in gladio oris
mei. Qui habet aures audi
at quid spiritus dicat ecclesiis. Vin
centi dabo manna absconditum
et dabo illi calculum candidum
et in calculo nomen novum scriptum
quod nemo scit nisi qui accipit
Et angelo tyathire ecclesie scribe
Hec dicit filius dei qui habet
oculos tamquam flammam ignis. et
pedes eius similes auricalco.
Novi opera tua. et fidem et caritatem
et ministerium et patientiam tuam
et opera tua novissima pluera

prioribus. Sed habeo adversus te
quia permittis mulierem Iezabel
que se dicit propheten docere et sedu-
cere servos meos fornicari et
manducare de idolatiis. Et
dedi illi tempus ut penitentiam ageret
et non vult penitere a fornicatione
sua. Ecce mitto eam in lectum.
et qui mechabantur cum ea in tri-
bulatione maxima erunt nisi
penitentiam egerint ab operibus suis.
et filios eius interficiam in morte.
et scient omnes ecclesie quia ego
sum scrutans renes et corda.
et dabo unicuique vestrum secundum
opera vestra. Vobis autem dico ceteris
qui Tyathire estis. Quicumque
non habent doctrinam hanc. qui non
cognoverunt altitudines sathane. q-
uemadmodum dicunt non mittam
super vos aliud pondus. tamen
id quod habetis tenete donec veniam.
Et qui vicerit et custodierit
usque in finem opera mea. dabo illi
potestatem super gentes. et reget eas
in virga ferrea tamquam vas figuli
confringentur. sicut et ego accepi
a patre meo. Et dabo illi stellam
matutinam. Qui habet aures
audiat quid spiritus dicat ecclesiis.
Et angelo ecclesie Sardis scribe.
Hec dicit qui habet vii spiritus dei et vii
stellas. Scio opera tua. quia nomen
habes ut vivas. et mortuus es.
Esto vigilans et confirma cetera
que moritura erant. Non
enim invenio opera tua
plena coram deo meo. In mente
ergo habe qualiter acceperis et audieris
et serva et penitentiam age. Si ergo
non vigilaveris. veniam ad te tamquam
fur. et nescies qua hora veniam
ad te. Sed habes pauca nomina
in Sardis. qui non coinquinaverunt
vestimenta sua. et ambulabunt mecum
in albis quia digni sunt. Qui
vicerit sic vestietur vestimentis albis.
et non delebo nomen eius de libro
vite. et confitebor nomen eius
coram patre meo et coram angelis
eius. Qui habet aures audi-
at quid spiritus dicat ecclesiis. Et
angelo Philadelphie ecclesie scribe 6
Hec dicit sanctus et verus. qui habet
clavem David. qui aperit et nemo
claudit. claudit et nemo aperit.
Scio opera tua. Ecce dedi coram
te hostium apertum quod nemo potest
claudere quia modicam habes virtutem.
et servasti verbum meum. et non
negasti nomen meum. Ecce dabo de
synagoga sathane. qui dicunt
se iudeos esse et non sunt. sed men-
tiuntur. Ecce faciam illos ut veniant
et adorent ante pedes tuos
et scient quia ego dilexi te.
quoniam servasti verbum patientie
mee. et ego te servabo ab hora
temptationis. que ventura est
in orbem universum. temptare
habitantes in terra. Ecce venio cito
Tene quod habes. ut nemo
accipiat coronam tuam. Qui vicerit
faciam illum columpnam in templo
dei mei et foras non egredietur

[illegible] vivunt mundi voluptuose et
[illegible] apostolus [illegible] opera carnis [illegible]
[illegible]
[illegible] in misterio [illegible]

amplius et scribam super eum nomen
dei mei et nomen civitatis dei mei
nove iherusalem que descendit
de celo a deo meo et nomen meum
novum. Qui habet aures audiat
quid spiritus dicat ecclesiis. Et angelo
laodicie ecclesie scribe. Hec dicit
amen testis fidelis et verus
qui est principium creature dei.
Scio opera tua quia neque frigi
dus neque calidus es. Utinam
frigidus esses aut calidus.
Sed quia tepidus es et nec
frigidus nec calidus incipiam
te evomere ex ore meo. quia
dicis quod dives sum et lo
cupletatus et nullius egeo.
et nescis quia tu es miser
et miserabilis et pauper et cecus
et nudus. Suadeo tibi aurum
emere a me aurum ignitum pro
batum ut locuples fias et ve
stimentis albis induaris et non
appareat confusio nuditatis tue.
Et collirio inunge oculos tuos
ut videas. Ego quos amo
arguo et castigo. Emulare
ergo et penitentiam age. Ecce sto ad
hostium et pulso. Si quis au
dierit vocem meam et aperuerit
michi ianuam. intrabo ad
illum et cenabo cum illo et ipse
mecum. Qui vicerit dabo ei
sedere mecum in throno meo. sicut
et ego vici et sedi cum patre
meo in throno eius. Qui habet
aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

Beatum Iohannem a
postolum et ewangelistam
hunc librum apoca
lipsim edidisse
constat. quamvis
extiterunt aliqui qui non ab
eo sed ab aliis dixerint fuisse
compositum. Quod omnis fallisse
sapientia manifestat. Apoca
lipsis revelacio interpretatur. Quod
revelacionibus domini et patris
filio dedit secundum quod homo erat
et ipse sibi iunctam divinitas
scilicet homini quem assumpsit pa
lam fecit servis suis. que
oportet fieri cito. In hoc
libro non solum futura sed et presencia
et preterita narrantur. cur hic so
la futura dominum iesum christum ser
vis suis manifestare dixit.
Quia videlicet presencia visu
preterita auditu facile cognos
cuntur futura autem non nisi a
per doctrinam divinarum scrip
turarum aut per revelacionem
dei agnosci queunt. Et si
gnificavit mittens per angelum
suum servo suo iohanni. In hoc
loco talis nobis sensus esse
videtur. Dominus iesus angelum
suum misit et per eundem angelum
servo suo iohanni manifestavit
que oportet fieri cito. Qui
testimonium perhibuit verbo dei. Hic
locus aperte demonstrat non
ab alio iohanne sed ab illo qui
ewangelium scripsit esse composi
tum hunc librum. Qui et in
cena super pectus domini in quo erant
omnes thesauri sapiencie et sciencie
absconditi recubuit. de quo
inmensum fontem sapiencie haurire
meruit. Perhibuit ergo te
stimonium verbo dei quod dixit. In
principio erat verbum. et verbum
erat apud deum et deus erat verbum

Sed in hoc quod sequitur que
stio oritur. et testio[n]ẽ ihu xpi
quecunque vidit. Sed non ergo
testio[n]ẽ phibuit ihu xpi quecunque
vidit. cum ipse dicat in eodem
ewangelio. multa quidem et
alia signa fecit ihc in con
spectu disciplorum suorum. que
non sunt scripta in libro hoc
Sed testio[n]ẽ phibuit ihu xpi
quecunque vidit predicando.
vz gentibus omnia que viderat
narrando ea tamen modo scri
bens que posteris amplius p
futura esse prudebat. beati
qui legunt et audiunt uba
phecie huius libri: et seruant
ea que in ea scripta sunt. Tres
spes beatitudinis in hoc libro
posuit. Sz due nichil sunt
si tercia desunt. Ita nichil
psunt eis qui legunt et au
diunt mandata dei si non
seruant ea que legunt et au
diunt. Multi namque sunt qui mada
ta dei aut audiunt aut legunt
Sz nichil eis iuuat. quia
licet corporaliter presentes sunt mente ab
sentes sunt. Aut enim in acq
rendis rebus mens eorum de
dita est aut libidine exagi
tatur. aut pxi[m]i diiudicat. et
contra platum suppbit. aut fingit
se potentem futurum. aut certis
vanissimis rebus distendit.
Potest talibus congrue quod aut
ppha. Aure audietis et non in
telligetis. et videntes videbitis
et non pspicietis. Nonnulli
uero sunt qui diuinas scripturas
legunt et audiunt id est mente
ad earum intelligentiam acco

modant Sz ideo diuinas scrip
turas discunt. ut sapientes et
egregii apud homines habeant.
et in seculi psperitatibus floreant. non
ut vitam reprobam corrigant.
Sz beati non sunt quia scripturas diuinas
non pamore dei. Sz pamore mundi
dei didicerunt. De talibus dicit
ppha. Sapientes sunt ut faciant
mala. bonum autem facere nesciunt
Et dns in Ewangelio in parabo
bola seminantis loquitur dicens
Sz autem in spinis cecidit. hii
sunt qui audierunt. et a sollici
tudinibus et voluptatibus vi
te euntes suffocantur. et non re
ferunt fructum. Illi quoque soli beati
sunt. qui ideo mandata dei disce
studet ut audiat. id est mente
recordaur. ideo in mente recordat
ut ope impleant. ideo ope im
pleut. ut eternam beatitudinem assequantur
Tempus n. ppe est. tempus videlicet
iudicii. Nota si tempus ab adventu
dni usque ad finem mundi ante
oculos ponas longum inuenies
Sz in coparacione preteritorum temporum breue
est. Johes vii. ecclesiis que sunt
in asia. gratia vobis et pax ab eo
qui erat. et qui est. et qui ven
turus est. Per septem ecclesiam ka
tholica designat. Per vii vide
licet dona spiritus sancti quibus illustrata
in mundo refulget. Asia elata
interptatur. quia inter elatos huius
seculi xpi. militia fidelium in nec
exquibus ecclesiam suam fabricat
Et perpende. quia totus hic
liber in septenario numero consistit.
sicut sunt vii ecclesie. ad quas hec
scripta diriguntur. sicut sunt vii can
delabra vii angeli. tub canentes.

Asia elata

[illegible]

stelle. vij lampades vij cornua
agni. vij oculi. vij sigilla. vij
angeli tubis canentes. vij to
nitrua. vij eadem angeli fialas ha
bentes. Vltima et draconis que dicta y.
et bestia que antixpm desi
gnat utique vij capita habuisse
visus est. Similiter et bestia super
qua mulier meretrix visa est. Et
si diligenter aduertas. totus hic
liber in vij visiones distinctus

vij visiones

1 est. Prima est que vij epistolas
ad vij ecclesias destinatas con
tinet. ecclesia que ibi continentur
2 Secunda est in qua sede et figura
etatis integre potestatem uidit. et
3 super sedem xpm sedentem. In tercia
Agnus librum et sigilla eius
4 aperuit. In quarta vij angeli
5 sunt visi tubis canentes. In
quinta vij iterum angeli visi sunt
6 fialas habentes. In sexta resurrec
7 tio scribitur. In septima gloria
sanctorum in figura ciuitatis ierusalem de celo
descendentis demonstratur. Pa
cem itaque qui erat. et qui est.
et qui venturus est. et a vij
spiritibus qui in conspectu throni
eius sunt. et ab ihesu xpo qui est testis
fidelis hic tota trinitas demon
stratur. Per eum namque qui erat
et qui est et qui venturus est. pater
designatur. Erat namque ante con
stitutionem mundi sine ullo initio.
est nunc post constitutionem mundi
regens omnia que creat et gubernat.
venturus est post finem mundi cum filio
et spiritu sancto ut regnet cum sanctis suis in
secula seculorum. Per vij autem spiritus
spiritus sanctus eo quod sit septiformis intelli
gitur. Et ab ihesu xpo qui est testis

fidelis. Ille veraciter testis fi
delis dici potest. qui nescit
mentiri. Et nunc quod electis
suis misericorditer repromisit
sine dubio implebit. qui nec
eum qui calicem frigide aque
egenti dederit. mercede ua
cuum derelinquet. Cuius uerba ita
fixa permanent. ut facilius sit
celum et terram in nichilum redigi
quam aliquid inmutari ex omnibus
que se facturum esse predixit.
Primogenitus mortuorum et
princeps regum terre. Et nomi
ne xpc primogenitus mortuorum dici
tur ipse in fine temporum natus.
aduentum eius in mirabilibus
multitudo hominum precesserit. Et
primogenitus populo potest. sic
primos in populo eius notamus
qui uel etate siue dignitate et
honore ceteros antecedunt.
Mortuum autem ipsum sic dicit apostolus
apostolus loquitur dicens mortui enim
estis. et uita uestra abscondi
ta est cum xpo in deo. Primogenitus er
go mortuorum xpc est quia
ipse est primus et capud omnium
electorum suorum. Princeps regum
terre. Reges autem dicit. Reges er
go apostolos ceterosque sanctos designauit
qui semetipsos et alios regere
nouerunt. Per terram autem ecclesia
designatur. qui dilexit nos et
lauit nos a peccatis nostris in san
guine suo. Ergo quia dilexit.
lauit. Et quia ista lauatio
nobis contulit sapiencia mani
festauit. et fecit nos regnum et
sacerdotes deo et patri suo. Regnum
dei ecclesia dei dicitur. Regnum er
go dei ex hominibus xpc deus fecit. qui

eos tales constituit in quibus
ipse cum patre et spiritu sancto inhabitare
et regnare dignatur. Vnde qui
designantur per regnum ipsi et sa-
cerdotes. Sacerdotes quoque dei
et christi dicuntur eo quod membra
sunt summi sacerdotis de quo
psalmista loquitur dicens Tu es
sacerdos in eternum secundum ordinem
melchisedech. Possunt tales
etiam dici sacerdotes dei dici eo
quod semetipsos cottidie per com-
punctionem cordis et orationes et
talia sacrificia offerunt deo. Sicut dicit
psalmista. Sacrificium deo
spiritus contribulatus. Et est sacri-
ficium laudis quod cottidie offe-
runt deo sancta actio consuetudine. De quo
idem propheta loquitur dicens. Immola deo
deo sacrificium laudis. Et iterum
Sacrificium laudis honorifica-
bit me. Ecce venit cum nubibus
et videbit eum omnis oculus
et qui eum pupugerunt. Veniet
ad iudicium cum nubibus. sicut dicit
ipse in ewangelio. Et tunc videbunt
filium hominis venientem in nubibus
cum potestate magna et maiestate
Sed quomodo eum omnis oculus
videbit. cum scriptura dicat. tol-
latur impius ne videat gloriam dei
Videbunt eum impii ad sinistram
in iudicio constituti. in ea forma
qua in mundo conversatus ab homini-
bus videri potuit. sed non in ea
qua deus est. Iusti autem in ea
claritate eum videbunt. qua in
in celestibus positi eum videntur
et visuri sunt in perpetuum post finem
mundi. Sed et ipsi qui eum pu-
pugerunt velint nolint videre

compellentur. ipsi videlicet iudei qui
eum crucifixerunt. ut sciant quem
irriserunt. Sicut scriptum est in
ewangelio. videbunt in quem transfixe-
runt. Et plangent se super eum omnes
tribus terre. Soli reprobi intelliguntur
Plangent autem se. cum propter
peccata dei contempserunt. cum propter
breve gaudium perpetuam tristitiam
acquisierint. Aliter. Ecce venit
cum nubibus. Possunt per nubes
apostoli ceterique predicatores in-
telligi. Venit enim cum nubibus
quando nomen eius per istos predica-
tores universis gentibus innotuit
Et videbit eum omnis oculus. quia
omnes qui oculos habuerunt
eum viderunt. eos videlicet oculos
de quibus ipse dicit apostolis. Beati
oculi qui vident que vos vide-
tis. Habebant autem ipsi et iu-
dei oculos. sed eos oculos non
habebant. quibus deus videtur. Et
qui eum pupugerunt. idest qui eum
persecuti sunt. et membra eius. ad
fidem illius maxima ex parte conversi
sunt sicut quidam fuit saulus paulus
apostolus. Et plangent se super eum
omnes tribus terre. Per omnes tribus
terre multitudo gentium potest in-
telligi que ad christum conversa est
que cottidie in ecclesia dei posita
plangit peccata sua. ut veniam
adeo consequi mereatur. Etiam atque
Amen. confirmatio sermonis est. Ego
sum alpha et o. sapientia manifestat
idem principium et finis. Sicut ipse dixit
iudeis. Ego principium qui loquor
vobis. Potest principium salvator no-
ster dici. eo quod ipse sit principium

id est creator generis humani et
auctor salutis. Finis autem. quia
ipse est finis legis. finis mortis
finisque prevaricationis. Qui est
et qui erat. et qui venturus est
omnipotens. Est enim in mundo regens
ecclesiam suam. Erat autem ante constitu
tionem mundi eternaliter cum patre per
manens. Venturus est ad iudicium
ut iudicet mundum in equitate.
Ego iohannes frater vester et socius
in tribulacione et regno et paciencia
in christo. Discipulos fratres vocat
quia uno christi sanguine redempti
et una matre ecclesia generati sunt.
Socium se esse in persecucione iam
dicit. quia omnes ecclesias domi
ciani persecuciones turbaverant. So
cium in regno. quia et se membrum
ecclesie sit et ipsi cum quos
deo acquisierat fatebatur. So
cium se esse in paciencia testatus
est. quia et ipsi equanimiter
adversa tollerabat. sicut et ipse
qui pro amore christi in pathmos
insula relegatus tenebatur. Fui
autem in spiritu in dominica die. In spiritu
se fuisse dicit quia tanta misteria
que sequuntur non carnalibus oculis
videri poterant. Animalis enim
homo non percipit ea que sunt
spiritus dei. Dominica autem dies tempus
evangelii designat. De quo tempore
apostolus loquitur dicens Ecce nunc tempus
acceptabile. ecce nunc dies salu
tis. In quo tempore prophete misteria di
vina gentibus esse pandenda
predixerunt. Et audivi post me
vocem magnam tamquam tube dicentis. Quod
post nos est quod ignoramus

Post se quoque iohannes vocem audivit
quia misteria que tunc ei revelata
sunt. nondum perfecte cognoverat.
Et vox sicut tube dicitur fuisse.
De hac tuba loquitur propheta dicens
Clama ne cesses quasi tuba
exalta vocem tuam. et annuncia
populo meo scelera eorum. et domui
iacob peccata eorum. Tuba enim mili
tes ad pugnandum provocare solet.
Similiter et vos sermo dei ad
pugnandum contra dyabolum atque vicia
dum incitare non desinit.
Quod vides scribe in libro. et
mitte vii ecclesiis ephesum et
smirnam pergamum et thyatiram
sardis et filadelfiam et lao
diceam. Per hec vii ecclesias
una katholica ecclesia sit intelligitur
septiformi nomine designatur.
Ephesus namque voluntas sive
consilium interpretatur. Smirna
canticum eorum. Pergamum divi
sio cornuum. Thyatira illuminata
Sardis principium pulcritudinis
Filadelfia salvans hereditatem
dei. Laodicia amabilis tribus
domino. Ephesus igitur que prima po
nitur conversionis vindunque
demonstrat. Interpretatur namque
voluntas sive consilium. Quod
enim melius consilium. quam
voluntas recta. que homini suadet
abrenunciare dyabolo et sapi
enciam. relinquere vicia et appre
hendere virtutes. Et quia qui
ad deum converti volunt. necesse
est ut dum iniam implorent
ut perficere possint quod desiderant

smirna hinc suppositur que canti
cum eorum interpretatur. Ille enim
bene cantat qui in mandatis co
ditaris sui corde contrito et
humiliato spiritu deprecatur. Unde
cantum, Apostolus loquitur dicens: Can
tantes et psallentes in cordi
bus vestris domino. Et quia qui
adeo exaudiri vult necesse est
ut vicia derelinquat et ad
bona opera agenda in quantum
viribus suppetit semetipsum co
nvertat. Pergamum in ordine
sequitur que divisio cornuum inter
pretatur. Duo cornua in hoc
loco maiorum et leviorum significant
Cornua dividimus cum inter
leviora et maiora distinguentes maiora
a nobis repellimus et leviora iam
plectimur. Et quia conpendium
peccatorum iacemus in tenebris fi
mus, autem mala a nobis racimus
et bona operari incipimus quasi
a tenebris ad lucem progredimur
nos in convenientia. Post pergamum
tyatyra sequitur que illumi
nata interpretatur, et quanto quis opera
cionem mandatorum dei quibus ex
crescit tanto ampliorem
pulcritudinem anime sue confert
nos in regione post tyatiram
sardis sequitur que principium
pulcritudinis interpretatur. Nam
principium pulcritudinis deo dicitur
quia seorsum pulcritudo nascatur
vita inchoatur et in eterna beatitudine
perficitur. Deinde filadelfia que
salvans hereditatem domini dicitur.
Quid est autem hereditas domini nisi
omnis multitudo electorum. Pro domino dicitur
ad probandum. Hereditas autem non est
et nequaquam salus electorum consistit
nisi in operatione mandatorum dei
Nam ille qui vult quaerere et salva
re quod perierat illis salutem donare
largitur qui mandata eius singula
sicut supra in virtute custodiunt
Laodicia vero postea que tribus
amabilis domino interpretatur. Tribus
enim amabilis deo est omnis
multitudo electorum que est ecclesia
que per abrenunciationem viciorum
et pervenit operacionem ad hec
pervenit ut tribus amabilis deo
noceretur. Et conversus sum ut viderem
vocem que loquebatur mecum. Cur
tandem conversus stetit, cur non ad
primam vocem sermonis audiens eum
pervenit, a dominum conversus est quod ad
eum loquebatur. Sed nobis exemplum
dat. Via ad dominum qui secum
loquebatur non prius conversus est
quam nova electorum ad quas scri
bere incipiebat audiret. Et su
perius breviter de primo precepta
tiones novem vel ceterarum viarum
demonstrari que ducit ad vitam
Quisquis igitur per hanc vitam
ad dominum ire desiderat, aut
legendo aut ab aliis audiendo
qualiter per hanc viam gradi debet
investigare debet. Quia stultus
iam est qui ad locum aptatum
ire desiderat et viam nescit, si
non prius discere studuerit quam sit
longitudo vie, que asperitas, qui
anfractus, que pericula ~~prop~~
~~in facilius cursat~~ ut in ista
strinde recipiet pericula preguita

facilius tu scit. Multos enim
invenimus seculum reliquisse, ut per
contemplationis viam vitam eternam
acquirerent; sed quia nescierunt
asperitate vie subito recedisse.
Sed potest fieri ut contra hoc testimonium
nobis divine scripture aliquis
obiciat quae dicit: Ne tar
des converti ad dominum. Ad hoc
ego respondebo: quia iam ad eum
convertor, tamen viam que ad eum
ducit investigare non desino.
Et quid est quod dicit: Et conversus
sum ut viderem vocem? Tamen vox
non oculis sed auribus percipiatur.
Sed Iohannes in spiritu positus spiritualibus
oculis ea que sequuntur videre
promeruit. Vel certe operis ostendit
ibi voces verborum persepe ubi
intus erat deus qui docebat.
Aliter: Ille convertitur verba
dei audit qui quod audierit
oculis mentis intueri non
desinit ut ea opere compleat.
Et conversus vidi vii candelabra
aurea, et in medio vii candelabrorum
aureorum similem filio
hominis. Septem candelabra
aurea vii ecclesias designant
sicut ipse exposuit, et vii ecclesie
unam ecclesiam katholicam signant
figurant. Que candelabra
aurea dicuntur sive propter predica
tores quibus sancti in seculo
perfecerunt sive propter sapientiam qua
illuminant. In quorum medio Christus
stare visus est. Sicut ipse dicit in
evangelio: Ecce ego vobiscum sum
omnibus diebus usque ad consumma
tionem seculi. Sequitur: Vestitum

podere et precinctum ad mamillas
zona aurea. Caput autem eius
et capilli erant candidi tamquam
lana alba et tamquam nix. Et
oculi eius tamquam flamma
ignis et pedes eius similes
auricalco sicut in camino
ardenti et vox eius sicut vox
aquarum multarum. Et habebat
in dextera sua stellas septem
et gladius de ore eius utraque
parte acutus exibat et facies
eius sicut sol lucet in virtu
te sua. Si septem candela
bra et septem stellas pro
duobus ornamentis accipere
volumus, et ornamenta in ve
stes, ex quibus dominicum corpus
decoratum fuisse visum est.
Sed quid duo ornamenta id
est vii candelabra et septem
stelle significarent ipse per
semetipsum exposuit. Quid
autem octo que restant signi
ficent perscrutandum nobis
est. Sanctam namque civitatem dei
que ex omnibus electis constat
que ab initio usque ad finem
tendit, si diligenter perspicias
in vii partes divisam invenies.
Una ~~autem~~ igitur eius pars
fuit electorum qui ab initio usque
ad diluvium fuerunt. Secunda pa
triarche et ceteri iusti usque ad
legem datam. Tertia eorum qui
sub lege fuerunt. Quarta prophete.
Quinta apostoli et qui eorum doctrinas
crediderunt. Sexta vero est pars
multitudo que ad fidem venit.
Septima electorum qui in fine mundi

nascitur[u]m sit. et contra antichristum
pugnaturi. Per has igitur
partes vii quas dominus dederat
a deo redemptis. De octava
in sequentibus dicemus. Podere
igitur que est talaris tunica
iustos qui ante diluvium
fuerunt designat. Hec tunica
coloris fuit non dicitur eo quod
nullam aliam legem habuerunt
nisi naturalem. Naturalis autem
lex est creatorem suum dili
gere et quod sibi non vult
quis fieri alii non facere.
Hanc legem nullus contra
suffultus [illegible] est ignorare
permittitur. Zona autem prec
[illegible] iusti qui ante legem
fuerunt designantur. Que aurea
dicitur quia multis tribula
tionibus sicut aurum in fornace
probati esse noscuntur. Quid
Abraham qui de igne cal
deorum erutus est sicut loth
que Sodomite afflixerunt
Quid Ysaac qui cecitatem pertu
lit. Quid Iacob qui persecutionem
fratris atque servitutis est afflictus
Quid Joseph qui captivitatem
et carcerem sustulit. Quid Iob
qui amissionem rerum diversarum
passionem pertulit. Eodem modo
et de ceteris quos scriptura non
enumerat debemus intelligere
Hec zona mamillas
constrinxisse legitur. Per mamillas
namque duo precepta caritatis
designantur. per que sanctos patres
deo placuisse certum est. Ca
put eius et capilli erant candidi
tanquam lana alba. et tanquam nix
Per caput legis. per capillos non qui
ex capite nascuntur multitudines
designantur eorum qui plagam
dei salvi facti sunt. Hec
capilli tanquam lana alba et
tanquam nix esse dicuntur. qui videlicet
pluribus a tenebris vitiorum plage
est emundata. Oculi autem eius
velut flamma ignis. Oculi
[illegible] que intuitum longe lateque
prospiciunt. Per oculos igitur prophete
designantur. qui ea que ventura
erant. longe ante previde
runt. Hec [illegible] flamma
ignis esse dicuntur. quia spiritu
sancto illuminati misteria cele
stia contemplati sunt. Et pe
des eius similes auricalco
sicut in camino ardenti. Per
pedes apostoli designantur et ceteri
qui [illegible] crediderunt. De
istis pedibus propheta loquitur dicens
Quam pulcri super montes
pedes evangelizantium pacem
annuntiantium bonum salutem pre
dicantium. dicentium Syon regnabit
deus tuus. Hec similes au
ricalco dicuntur. Est namque
[illegible] quibusdam medica
mentis admixtum candidum conflatur
usque dum colorem auri accipiat
et dicatur auricalcum. Pes igitur
quod semper est. et quod in
nigredine [illegible] iudei
designantur. qui legem quidem
secundum literam servare videbantur
sed velamine nigredinis [illegible]

quid est auricalcum

obtecti spitalem intelligētiā
que i ea latebat intelligē
re aperuerunt. Est igit' i cami
nalu est consum̄ qui ex om
nibus apostoli sunt electi. Per
fornace aut sive incendius in
quo aliquantulū corpus consump
tus est. sive tribulatones
quas sustinuit p'nt designari.
Inhac etiā fornace apostoli ci
tonati sunt sicut ipse dicit. Vos
aut estis qui p'mansistis
mecū in temptationibus meis
Inhac ergo fornace p doctrina
mām ewangelij splendorē
auri accipe meruerunt. Et
vox eius sicut vox aquarum
multarum. Multitudo gentium que
ad fidē xpi venerit designatur.
Et habebat in dextera sua stellas
vij. Quid hoc significet
ipse in sequentibus exponit.
Et de ore eius gladius utraque
parte acutus exibat. Per gladium
eciā qui in fine mundi nascituri
sunt. atque contra antixpm pug
turi designantur. et quia ma
xima multitudo gentium cultura
xpi delinquentes antixpm
hominem ipsissimum p deo ado
rabunt. uo utrumque illi q
ad eorum errores confundendos
p'gressuri sunt p gladium desig
nantur. qui duo acumina
habere visus est. quia ipsi
doctores duorum testamentorum
doctrinis eruditi. facile

hostes devincit. Nam q
de ore dni ipse gladius p
cedere visus est illud signifi
cat quod ipse dixit in evangelio
Non eni vos estis qui lo
quimini sz spiritus patris vestri qui
loquitur in vobis. In hijs
ergo vij omnes ecclesia electorum
que a nobis in septem partes
divide comprehendit. Sive
hijs ergo vij partibus non incongrue
videtur hunc librum quequam
ordinate posse intelligere.
De octava aut q restat
aliquid dicendum est. Et facies
eius sicut sol lucet in virtute
sua. Per faciē ecclesia sicut
post resurrectionem futura est de
signatur. Et ideo p faciē quia
tunc dni sicut dicit apostolus insti
facie ad faciē videbunt. que
sicut sol lucere visa est. Quia
sicut dicit dnus. tunc iusti ful
gebunt sicut sol in regno patris sui
Invenimus in scripturis quedam
hijs vij partibus convenientia. ut
est illud quod in iosue legitur. ubi
dnus precepit ut circuiret ar
cha dei civitatem iherico p vij
dies semel. in die sacerdotibus
eam portantibus. tubisque canen
tibus. ac populis sequentibus.
Iherico namque civitas corruptibi
lium q est civitas dyaboli
designat. Per filios vero
israel. electi designantur. Per sacer-
dotes predicatores. Per tubas doctrina

predicationis. Populum vero
qui eos sequebatur omnes iusti
designant. qui eorum doctrinam
sequebantur. et actus imita
bantur. Patriarcham nos quoque signifi
cant Christum intelligit. qui a
sanctis in cordibus eorum portatur
Me predicatoribus autem qui post
eius aduentum fuerunt. illi dubium
quod Christum non solum lingua
predicando verum etiam corde
diligendo portauerunt. Illi
autem qui aduentum eius pre
cesserunt. quoniam illum porta
uerunt. Portauerunt et illi. Nam
aliqui ipsorum eum verbis predixe
runt. aliqui factis presigna
uerunt. Querendum non nobis
est. quid tantus iste qui
per vii dies factus est designat.
Hoc itaque quando tacemus ingres
sum deuitamus. Nam cum per via
pergimus. si foueam aut limum
profundum aut aliquod periculum
offendimus. tacendo ipsos
sinus. ingressum eius euita
mus ut periculum euadamus. Iheri
cho itaque tacemus. si in itine
re presentis seculi. voluntate
dei presumimus. Nam quamuis
cum reprobis habitemus. Iherico
tacemus. si ab eorum prauita
tibus abstinemus. De hac taci
turnitate michi videtur dixisse psal
mista. Tacui et ymolaui
in tabernaculo eius. hostiam
iubilationis. Tacuit itaque
et postea immolauit. quia facta

reproborum prius spreuit. ut hostia
iubilationis eius acceptabilis
deo fieret. Multi enim sunt qui
assidue laudant dominum. sed quia
vicia a se repellere nolunt. eorum
laudationis hostia non est ac
ceptabilis. Prima igitur taciturnitas
ad eos iustos. qui ante diluuium
fuerunt pertinet. qui et filii dei
dilecti sunt. Taciturnitatem igitur Iheri
cho tacendo tenuerunt. quia diu
a societate reproborum se sequestra
uerunt. Postquam archa dei et
pluribus circuitum Iherico tenuerunt.
ad castra redigerunt. quia vnus
quisque iustus taciturnitatis sue
tempore completo per mortem ad socie
tatem electorum. que sunt castra sanctorum
2 ducitur. Secundi diei taciturnitas ad
eos qui post diluuium vsque
ad moysen fuerunt pertinet. Quia
et ipsi taciturnitatem Iherico tenu
erunt. quia ab iniquitatibus repro
borum se separauerunt. Nam et ab
raham quamuis inter amorreos
habitaret non solum vitia. sed etiam
corporum societatem in eis horruit.
ut filio suo coniugalibus eorum nol
let accipere vxorem. Et de loth
qui apud sodomitas habitabat
dicit beatus petrus. quia audi
tu et visu iustus erat habitans
apud eos. qui de die in diem
animam iustam iniquis operibus crucia
bat. Eodem tercii. Tercia
3 vero taciturnitas ad eos qui sub lege
fuerunt pertinet. qui quanta solli
citudine a societate iniquorum
se separare debuerunt. ipsa lex mani
festat. Prophete non adque quantus

tercius pertinet in tempora predicationis apostolorum quos homines impiorum spreverunt atque reprehenderunt ut plures quidem eorum lapidati, quidam secti, quidam vero in occasione gladii mortui sunt. Apostoli vero et hii qui eis credentes crediderunt ad quos quintus terminus pertinet quanto studio se ab infidelium vitiorum consilio atque operibus segregaverunt Lucas in actibus apostolorum narrat. Sextus vero ad quos sextus terminus pertinet quanto ardore a societate impiorum se disiunxerunt beati martires Christi dicat. Septimus vero terminus ad eos qui temporibus antichristi futuri sunt pertinet. Sed et illi quoniam antichristi ministrorumque eius devincent presidia sicut liber manifestat. Septimo quoque die circuierunt sacerdotes cum archa Ihericho atque vociferantibus muri Ihericho ceciderunt omnisque populus cum rege suo interfectus est. Quia predicatoribus in fine mundi predicatoribus vitalis funemque mundi amicitiarum subito finis mundi adveniet omnisque civitas diaboli destruetur atque cum ipso capite suo diabolo perpetua morte dampnabitur. Legimus etiam in libro Iudicum Samsonem fortissimum habuisse vii crines. Samson Christum significat. Septem capillos vero omnes electos designat. Et sicut capilli Samson in vii partes divisi sunt, ita et omnis electorum numerus in vii partes per temporum qualitatibus divisi sunt sicut supra demonstravimus. Sed et hoc quod in Salomone scriptum

est: Sapientia edificavit sibi domum, excidit columpnas vii, prout huic mundo intellectum conicere. Sapientia namque edificavit sibi domum quam dominus noster Ihesus Christus ab initio mundi usque ad finem eius ex multitudine electorum ecclesiam sibi construxit et construet. Excidit columpnas vii qui in ipsis vii temporibus predicatores qui singulis temporibus convenirent in ecclesia sua statuit qui et monitis salutaribus et bonorum operum exemplis eam sustentarent. Possumus et hoc quod idem Salomon in alio loco ponit dicens: Da partes vii necnon et octo, huic nostre exposicioni coaptare. Primum igitur querendum nobis est quid sit unde partes facere precipimur. Est namque quoddam bonum et ipsum est summum bonum caritas videlicet que nisi partiatur perfectum bonum non erit. Partitur enim in dilectionem dei et dilectionem proximi. Et cum una sit habet tamen duo brachia quibus amplectitur deum et deum hominibus et homines deo coniungit. Sunt et due vite, una que activa, altera que contemplativa nuncupatur. Dilectio proximi ad activam, dilectio autem dei proprie ad contemplativam pertinet. Possumus igitur per vii omnem electorum multitudinem, per octo vero dominum nostrum Ihesum Christum intelligere eo quod octavo die resurrexit. Octi

itaque dei partem amoris sui
vii. dant quia in operacionibus vite
active occupant. videlicet cum maxime
proximis non solum carnalem sed et
spiritualem impendunt. Pro aut
ecia partem octo. cum eos amor
dei ad contemplacionem eius iterum
revocat. Alteram partem vii.
damus cum sanctis dei debita
veneracionis exhibemus. Partem
octo damus cum deo creatori
nostro debitum cultum impendimus.
Decaput. Et cum vidissem eum
cecidi ad pedes eius tanquam
mortuus. Ecce Iohannes qui sibi
stare videbatur. viso domino
cecidit tanquam mortuus. quia
unusquisque vir sanctus quantum
se ad contemplandum divinitatem
dei alcius erexit. tanto apertius
se introrsus inferius cadit
quia in comparacione dei eius ma-
gnitudo quam parva sit sensuale
perspicit. Unde tanquam mor-
tuus cecidit. quia in comparacione
dei se nichil esse perspexit. Ad pe-
des cecidit. quia incarnacionis
eius misterium quod per pedes figuratur
se nullomodo comprehendere posse
perspexit. Et posuit manum
suam super me dicens. Noli timere
Dextera manus in corpore plurima
officia facit. habet. ita et manus
dei in divinis scripturis pluri-
mas significaciones. Iob
namque flagellum dei manum vo-
cat cum dicit. Manum tuam longe
fac a me. et formido tua non
me terreat. Et item amicis dicit
Miseremini mei miseremini mei
saltem vos amici mei. quia
manus domini tetigit me. Manus ca
et Ieremiam manus sapiencie dei
tetigit. sicut ipse dicit. Et misit
dominus manum suam. et tetigit os
meum. et dixit michi. Ecce de-
di verba mea in ore tuo. et reliqua
Similiter et daniel manu con-
fortacionis dei tactus est. qui
post visionem angelicam nimia
prostratus iacebat. manum ad
se missam vidit. que cum confortan-
tem erexit. Loquere domine quia con-
fortasti me. Hac ergo confortacionis
manu. et Iohannes tactus est
que cum ne se ultra modum
deiceret confortando erexit. Ego
sum primus et novissimus. Quod
primus. cur dixit eternus filius
dei inicium habuisse. Cui inicium
habuit nec ipse primus. sed ipse a
quo inicium sumpsit fuit. Novissimus
ergo et novissimus ipse est. quia
sicut finem non habebit. sic nec inicium
habuit. Et fui mortuus. et ecce
sum vivens in secula seculorum. Hoc mani-
festum est. Et habeo claves mortis
et inferni. Qui clavem alicuius
domus habet. quem vult intromittit.
et quem vult ab ingressu domus
repellit. Per clavem ergo potestas
filii dei intelligitur. Claves ergo
mortis et inferni ipse possidet
quia quos vult a dampnacione
mortis per eternam misericordiam libe-
rat. et quos vult in eadem dampna-
cionis periculo iusto iudicio

remanē sinit Scribe ergo que vidi
sti et que sunt et que oportet fieri
post hec. Hic demonstrat uo
se de preteritus et futuris tantum
sed et de presentibus prophetiam texuisse
Scribe ergo que vidisti id est que
de presentibus tibi ostensa sunt. Que
sunt et que oportet fieri post hec
id est presentia et futura. Misterium
vii stellarum quas vidisti in dex
tera mea. et vii candelabra
aurea. subauditur quid signifi
cent. Quid significent subdi
do manifestat. Septem inquid
stelle angeli sunt vii ecclesiarum.
et vii candelabra aurea. vii
ecclesie sunt. Septem ergo angelos.
rectores vii ecclesiarum debemus
intelligere. eo quod angelus nuncius
interpretatur. et qui verba dei populis
annunciat. non incongrue angeli
id est nuncii notatur. Et sicut per vii
ecclesias vna ecclesia katholica
ita per vii rectores vii ecclesiarum
omnes rectores ecclesie katholice
designantur. Et angelo ecclesie
ephesi scribe. Hec dicit qui tenet
vii stellas in dextera sua. qui
ambulat in medio vii candelabro
rum aureorum. Per dexteram dei
potestas dei in hoc loco potest designari
per stellas sancti predicatores. Contin
git predicatoribus manum dei tenere
quia ab ipso gubernantur et regun
tur. et ipsi sunt copulati. sicut
ipse in ewangelio loquitur dicens. Sicud
palmes non potest ferre fructum
nisi manserit in vite. sic et
vos nisi in me manseritis. In medio
uero vii candelabrorum aureorum
ipse ambulat sicut ipse dicit per prophe
tam Inhabitabo in illos et
inambulabo et deus illorum dicam
et ipsi erunt michi populus. Scio
opera tua. Hec videlicet que operabaris
prius antequam refrigeresceret
inte caritas Et laborem et pa
tienciam tuam. Id est persecutiones quas
pro nomine meo paciente tolle
ras et quod non potes sustinere ma
los. cum diuina scriptura nobis
precipiat ut toleremus malos
Sed dehortatus michi dictum
videtur. Tam proximorum mala
aliquando reprehendendo corrige
debemus. tempore videlicet optimo. aliqua
paciente tolerare. ut quos
correctio non emendat paciencia
ad emendacionem prouocet Sunt
namque non nulli. qui proximos
reprehendere nesciunt nisi ira
inflammati. Horum aliquis
si non solum permagna verum
eciam pro parua aliqua re contra
proximum commotus fuerit. tandiu
iram in corde gestat usque dum
in actibus proximi aliquid
videat quod reprehendere possit.
et tunc letus efficitur. cum reprehen
sionis vindictam proximo intu
lerit Quod si aliquis viderit
displicuisse. dicit se zelo dei
hoc fecisse. At vel tu te ergo
qui talis es. cur queris fal
lere eum. qui occulta cordium
considerat. Si zelus dei
in te est. cur oculi perturbati
grauantur more dyabolice de
siderans malum potius videre

qui bonum desiderans in proximo
videt malum quod reprehendas
non bonum vel verum esse fateris. Sunt
etiam multi qui eos a quibus
aliquam iniuriam pertulerunt
etiam pro minimis delictis impa-
tienter insectantur. Eos vero quos
diligunt non solum non reprehen-
dunt quamvis gravia de-
liquerint, sed etiam tota virtute
defendunt. Infelix amici-
cia que illum quem diligit
tacendo et defendendo dampnat,
tradit illum necdum tantum iratus et
reprehendendo a diabolo ab-
strahit. Correctio quoque illa in-
sta est que zelo dei et ex
superno amore descendit, que
non propter iram vindicandam
sed propter animam salvandam
proximi profertur. Verumque
hec pariter diximus ad ea
que requiruntur redeamus. Igitur
hec que presuli ecclesie Ephesi
dicuntur quia non potes sustinere
malos dehortatur debemus in-
telligere. Omnis enim qui pastor
est ecclesie, societatem hereticorum
quantum potest vitare debet ne
per occasionem familiaritatis
corda simplicium veneno sue
malicie corrumpat. Sicut enim
lupus quietus inter oves sine
latratu canum esse non
potest, sic nec hereticus inter
simplices. Sequitur. Et temp-
tasti eos qui se dicunt apostolos
esse et non sunt, et invenisti
eos mendaces. Quidam
prava docentes temporibus apostolorum
apostolos se esse dicebant ut per
reverentiam nominis facilius per-
versam doctrinam in cordibus audien-
tium plantarent. Hos et apostolus
dampnat et dominus in euangelio
cavendos esse insinuat cum dicit
Attendite a falsis prophetis qui ve-
niunt ad vos in vestimentis ovium,
intrinsecus autem sunt lupi ra-
paces. Hos quoque iste falsos com-
probat quia doctrinam falsam esse comprobat.
Et patientiam habes et sustinui-
sti propter nomen meum et non defe-
cisti. Hoc in hoc apparet patien-
tia quia in laboribus quos
pro nomine meo sustinuisti non defe-
cisti. Sed habeo adversum te quod
caritatem tuam primam reliquisti.
Multi sunt qui in initio conversationis
sue in fervore devotionis consistunt,
sed processu temporis tepescunt. Sic
presuli ecclesie Ephesi con-
tigisse est manifestum. Memen-
to itaque unde excideris. Unde ex-
cideris est, quia deus caritas
est. Et age penitentiam. Videlicet
eo quod per temporalem et ignaviam
tuam caritas desuetus sis. Et
prima opera fac. Sin autem venio
tibi cito, et movebo candelabrum
tuum de loco suo nisi penitentiam
egeris. Si per candelabrum ecclesia
ephesi designatur, cur propter peccatum
pastoris ecclesia locum suum perdet,
cum scriptura dicat non morientur
patres pro filiis neque filii pro patribus,
sed unusquisque in peccato suo
morietur. Sed plenum videtur
michi mentibus que illi per pasto-
rali cura debebant designari
ut sit sensus: Nisi penitentiam
egeris propter quod caritatem tuam
primam reliquisti et ad prima

opa no rediens. ut qd ore pre
dicas ope impleas. morte de
que tibi pastorali cura debe
bat subtraham. Sed hoc hes
videlicz ut candelabru tuu no
moveat. quia odisti facta nico
laitaru. quo et ego odi. mor
tes que tibi pastorali cura
debebat adhuc tibi manet.
Nicolaite uo erant heretici qui
supius dixit no posse eu susti
nere. Qui hz aures audiat
quid sps dicat ecclijs. Qui
cunctis aures hntibus dr. Qui
habz aures audiendi audiat.
aures pauldui cordis requirit.
Vincenti dabo edere de ligno
uite. qd est i padiso dei mei.
Duo ligna fuut i padiso me
padisi. i quibz vnu lignu scie
tie boni et mali notabatur.
Qz noiu unus talis cat. ut si
quis de ligno uite comedisset no
moretur uictum. Si quis uo
de ligno sciencie boni et mali
comedet quuis eet i mortalis
mortalis statim fiet. Padisus
igit ecclam significat. Lignu
uo uite i me padisi. xpistus
est i me ecce sue. Lignu aut
scie boni et mali. qd tipm i
me padisi fuisse dicit dyam
significat. qui int fideles di
scurre no cessat. ut quoscuqz
potest decipiat. Lignu igit uite
ad electos. lignu uo sciencie
boni et mali ad repbos ptinet
Fructus qe ligni uite. electi
comedunt ut in ipm vivant. q
precepta eius custodiunt
ut in ipm vivant cu domio
Fructus uo ligni sciencie
boni et mali repbi come
dunt et moriunt. qui a sug
gestionibus dyaboli omibusqz
acquirunt. Et sic mulieri
delectabiliores sunt fructus
ligni sciencie boni et mali
qua fructus ligni uite. ita
et repbis dulcior est gloria
huius seculi quam oculis cor
poreis uident i quam gloria
celestis patrie. que no nisi
spalibus oculis uidetur.
Sz orit questio. cur lignu
scie boni et mali dr. cu pro
boni sciam mali ministrat
no sciam boni. Et nec nuosi
uidet ita esse solvenda. Pri
mus naqz angelus. qui crea
tus est sciam boni hnit. no
sciam mali. Sciam no mali
psencrtipm inenit. ob quam
causa de illa celesti gloria
deiectus est. De ligno qe
scie boni et mali. primus ho
comedit. qui illius suggestio
nes secutus est. qui sciam
boni et mali habebat. Nos
em lignu sciam mali doce
potuit. Sz dyabolus ppeptu dei
homi trasgredi suasit. dicit
qo. Vincenti dabo edere
de ligno uite. qd e i padiso
dei mei. Ille vincit. qui i
bonis opibus usqz ad finem
uite pseverat. Vincenti qo
xpc edere de ligno uite da
bit. quia precepta sua usqz
ad fine uite servantibus. i mor
talitatis sue gloriam in celesti

beati^rc. secundum dabitur. ut cum eo et
naliter vivat. cuius precepta in seculo
positi servare studuerit. Quod
aut premium donum suum vocavit.
ad humanitatem pertinet. Et angelo
smirne ecclesie scribe. Hec dicit
primus et novissimus. qui fuit
mortuus et vixit. Scio tri
bulacionem tuam. et paupertatem
tuam. Potest fieri ut smirne
omni civitas eandem persecucionem
atque tribulacionibus suis in rapinam
bonorum suorum pertulerit. quam
et illa que apud iherosolima
erat. ideoque paupertas et tribu
lacio eius a domino qua pro ipso
sustinuit laudatur. Potest et
per hoc voluntaria paupertas vo
luntarie intelligi. de qua dominus dicit in
ewangelio Beati pauperes spiritu.
quoniam ipsorum est regnum celorum. Quia
dives es. Pauper videlicet rebus.
dives virtutibus. Et blasphe
maris ab hijs. qui se dicunt
iudeos esse et non sunt. sed sunt
synagoga sathane. Iudei con
fitentes interpretantur. Iudei qui
christi blasphematores negant
non iudei id est confitentes. sed sy
nagoga sathane. ubi in tenebris
uter notat l. Nichil horum
timeas que passurus es. Pre
dicit ei adversa. ut nemimora
facilius tolerare posset. Ecce
missurus est dyabolus ex vobis in
carcerem ut temptemini. Id est
quosdam ex vobis in carcerem mitte
di sunt. ut temptemini utrum tor
re penarum a fide recedatis. an
pro amore christi mori deliberetis

Et habebitis tribulacionem diebus
decem. Tempus quo hec persecucio t
debuit sentiunt esse demonstrant.
Esto fidelis usque ad mortem et dabo
tibi coronam vite. Corona vite
gloriam sempiternam demonstrat.
Qui habet aures. audiat quid
spiritus dicat ecclesijs. Qui vicerit.
non ledetur a morte secunda. Que secunda
sit mors secunda. in sequentibus dicetur.
Et angelo pergami ecclesie scribe.
Hec dicit qui habet rompheam
utraque parte acutam. Per rompheam
iudiciaria potestas domini intelligitur.
Que utraque parte acuta est dicitur.
propter duo iudicia. unum quod factum
est per aquam. alterum quod fiet per ignem.
Sed concludimur ab hoc intellectu.
eo quod illud iudicium iam peractum
atque per iram dei absolutum sit
et nunc usque iudicij illius actu
mem deletum est. qui deus dixit
ad noe. pone zignum in arcu. quia
non adiciam ultra aquas diluvij
supra. Videtur quod melius proph
eciam diviniam scripturam debe
intelligi. que propter rescinda vi
cia acuta esse dicitur. apostolus duo te
stamenta utraque parte esse acuta
demonstratur. Nam et vetus et
novum testamentum hec nobis indefi
nenter amonet. ut vicia relin
quamus et in bonis operibus nosmet
ipsos exerceamus. quatinus salutem
animarum nostrarum in nomine possimus.
Scio ubi habitas. ubi sedes est
sathane. Id est inter illos habitas
qui sessorem habent dyabolum. Et te
nes nomen meum. et non negasti
fidem meam. Id est quamvis ab
his inter quos habitas provoce

3m

Romphea grece latine dicitur gladius. sicut rom
phea est gladius ex
utraque parte acutus
quem vulgo spatam di
cunt ipse est fram
ea secundum ...

meo assidue persecutiones perstas.
tamen nomen meum tenes. et fide
meam non negasti. Et in diebus
illis antipas testis meus qui
occisus est apud vos. ubi sathan
as habitat. Et in diebus illis.
id est in diebus quibus persecutio
apud vos amplius fervebat
antipas testis meus subau
ditur extitit. qui occisus est apud
vos ubi sathanas habitat. A
pud vos occisus est. et non a
nobis. sed ab illis inter quos vos
habitatis in quibus habitat dyabolus.
Sed habeo adversum te pauca.
quia habes illic tenentes
doctrinam balaam qui docebat
balac mittere scandalum coram
filiis israel. ita habes et tu tenen
tes doctrinam nicolaitarum. Le
gimus in libro Numeri quod
balac rex moabitarum ad
suggestionem balaam posuit
speciosas mulieres in conspectu
filiorum israel. diis suis sacrifi
cantes. Quarum pulchritudo
non solum ad perpetrandam libidinem
eos attendit. sed etiam ut de
sacrificiis eorum comederent per
duxit. Nicolaite vero erant
heretici nuptias detestantes.
docentesque fideles. ut quibus
cumque vellent miscerentur. more
bestiarum. Cecidit ergo per doctrinam
balaam filii israel in fornica
tionis malum delapsi sunt
propter quod multi perierunt eorum. ita
et nicolaite quosdam ex fidelibus

Balaam interpretatur vanus populus
Balaac interpretatur precipitans vel devorans

De nicolaitis

qui apud pergamum erat. sua
prava doctrina informatos
malum decurrunt docentes eos.
ut nullo se vinculo coniugali
constringerent. sed quibuscumque vel
lent passim miscerent. Quod
autem dicit. habeo adversum te pa
uca. significat paucos ex fi
delibus abiectas fuisse de
ceptos. Similiter penitentiam
age. Hoc quod dicit similiter
videtur mihi ad angelum con
fessi ecclesie respicere. tamquam dicat
penitentiam age. eo quod caritatem
tuam primam reliquisti. Quasi
dicat. Sicut precepi angelo con
fessi. ut penitentiam ageret. eo
quod caritatem primam reliquisset.
similiter et tu penitentiam age. eo quod
caritatem deviavit. ut aliorum
tuorum per tacitum te consentires.
Si quominus veniam tibi cito.
Quia et per adventum domini mors in
telligi potest. Veniet utique dominus
cum tunc vel. qui per mortem
animam a corpore separat. Cito i
improvise. Sic de suo neglige
nti dominus in evangelio loquitur. Veniet
autem dominus servi illius in die
qua nescit. et hora qua i
gnorat. et dividet eum. partemque
eius cum ypocritis ponet. Ho
cum ex parte et alia consistit
Veniet dominus homicidium. tunc
animam a corpore separat. partem
eius cum ypocritis ponit quia
animam que secunda pars est in homine
pravitatibus suis cum impiis
cruciandam tradet. Sub hoc ergo
quod dicit veniam tibi cito. id est
per mortem quem per mundum negligens

dissolvam. Sequitur. Et pu
gnabo cum illis in gladio oris
mei. id est alioquin in loco tuo ponam.
et ponam gladium verborum meorum
in ore eius in quo deiciat adver
sarios veritatis. Qui habet
aures. audiat quid spiritus
dicat ecclesiis. Utrumque hec
sententia ponitur. vel in evangelio
vel in hac capitulo ipsi secundum
est institutum esse. quod dicitur
et ad intelligendum difficile
Vincenti dabo manna ab
sconditum. Legimus in veteri testa
mento. quia populus in decorum
deserta gradiente dominus
manna pavit. usque dum ve
nerit ad terram repromissionis
Per manna igitur sapiencie
que christus est potest intelligi
ipse est enim panis vivus qui
de celo descendit. Hoc pane
aluntur omnes electi id est to
ta presentis huius seculi peregri.
usque dum veniat ad terram rep
promissionis. id est ad celestem
beatitudinem. quam repromisit deus
diligentibus se. Absconditum
autem ideo dicitur quia sapientia dei
superbis absconditur. et humilibus
revelatur. Unde ipse dicit in evangelio
Confiteor tibi domine pater celi
et terre. quia abscondisti hec a
sapientibus et prudentibus. et re
velasti ea parvulis. Et dabo ei
calculum candidum. Per calculum
qui lapis parvus est et ad calcu
landum sic notatur evangelium pos
sumus intelligere. quia sicut anti
qui per lapidum multitudinem

magna sibi congregabant ad pre
cientes et dividendos numeros.
ita et doctores ecclesie multa verba
evangelii in cordibus suis congregant
Quorum enim obscuritates. et spiri
tales intelligentias et intelli-
gentes auditoribus suis aperiunt. quasi
numeros suos dividunt. et ponuntur
Et in calculo nomen novum scriptum
quod nemo scit nisi qui accipit
Quod est hoc nomen christi. quod in cal
culo evangelii scriptum esse dicitur
In principio erat verbum. et verbum erat
apud deum. et deus erat verbum
Et iterum. Ego et pater unum sumus
Et idem evangelista dicit in alio loco
quia non solum solvebat sabbatum.
sed et patrem suum dicebat esse deum
equalem se faciens deo. Si christus
equalem se faciebat deo. cur
dicit arrius maiorem minorem esse
filium patre. Hoc ergo nomen quod
in calculo scriptum est. nullus
scit nisi qui accipit. quia omnis
potentia divinitatis equalitate filii
cum patre nullus scire prevalet.
nisi cui doctrina evangelii data
fuit. Sed est aliud quod nosse
Item paulus supra dixit. Vin
centi dabo manna absconditum.
et dabo illi calculum candidum.
et in calculo nomen novum scriptum.
quod nemo scit nisi qui accipit
Si igitur illis qui digne vincunt.
et manna. et calculus et nomen
promittitur dare. ergo impii qui digne
non vincunt. sed ab eo vincuntur
quamvis baptismata. quamvis fidem
christi videantur suscepisse. ab hoc
munere alieni existunt. Sed dicit

aliquis/ Et non iratus quisque
et medicinis scripturis eruditus
misterium nominis cristi nesciat quamvis
et selum diligat. et voluptuose
vivit/ Hunc ergo duorum hominum si-
militudine. mel. ventrem possidere
non opponam. ex quibus unus expe-
edere solitus erat. alter vero ex
eius esu quadam necessitate cogente
omnibus modis abstinebat/
Et vero si tibi melius sapore
mellis scitus cognovisse. utique
respondebis mihi. quia est qui
cuius dulcedine prius solitus erat
et tamen si interrogasses. de mel-
le utrosque. cuius esset saporis uter
que dulcissimi et fateretur/ Et ille
diceret quod audivit. iste quod ex
pertus erat. Illius lingua loquitur
quod fauces ignorabant. istius
autem quod delectatio docuerat/
Ille igitur qui mel non ad utendum
sed ad lucra exaggeranda posside
bat. eos significat qui ex scientia
divinarum scripturarum gloriam tempora
lem plusquam eternam capessunt
Ille vero qui mel absque possi
debat. ut eius dulcedine dulcedine
assidue frueretur. eos significat.
qui mandata dei non pro gloria
temporali. sed pro amore dei discere stud
ent. ut per eorum operationem ad gloriam
eternam pervenire mereantur. Illis
mandata dei quamvis ea pre
dicant dulcia non sunt. quia
non dulcedinem celestis patrie sed
dulcedinem terrenam que amaritu
dine gravat diligunt. Istis
autem mandata dei spes celestis
patrie dulcia fiunt. sicut dicit
psalmista. Quam dulcia fau
cibus meis eloquia tua super

mel et favum ori meo. Illi
ergo soli sciunt nomen dei. qui
custodiunt mandata dei. Sciunt
vero se illum diligunt. qui ingul
dam inciis semetipsos destruunt.
qui desideria carnis sue
preferunt. nesciunt vero deum. quia
timorem et amorem eius a
mente sua abiciunt. Aliter
potest per calculum nomenque
in eo scriptum beatitudo
designari celestis patrie
ut per calculum celestis patria
per nomen vero in eo scriptum beati
tudo celestis patrie signetur.
Hoc ergo novum nullus scit.
nisi qui calculum accipit.
quia quanta sit illa celestis
beatitudo nullus scire prevalet
nisi qui ad eam pervenire
meruerit. sicut dicit ysaias
propheta. Oculus non vidit deus
absque te. que preparasti expec
tantibus te/ Et angelo tia-
tyre ecclesie scribe. Hec dicit
qui habet oculos ut fla
mmam ignis. et pedes eius
similes auricalco/ Et quid
ista significent. supra
dictum est. Novi opera tua et
caritatem tuam et fidem et
ministerium. et patientiam et
opera tua novissima plura
prioribus. Hic ponitur
laudat. sed sicut sequentia ma
nifestat sola tertitudinis
culpa in eo redarguitur. Sed
habeo adversum te quia per
mittis mulierem iezabel que
se dicit propheten. docere et sedu
cere servos meos fornicari

Iezabel interpretatur sterquilinium. quo significatur
2 corporis immunditia ... corrupti
... alios interpretatur ...
... in q per ...

et manducare de ydolotitis
Hec mulier que iezabel
ipsissime tempore. ideo se
prophetem mendaciter esse simu
labat ut facilius sub religionis
nomine falsam doctrinam in
populum dei introduceret. et sicut
iezabel cogebat populum dei
deserere et idola venerari
ita et hec populum dei adulterari
dei. id est a fide vera tenta
bat perversa doctrina separare
conformatur eius anima. quecumque
a deo creatore suo recedit.
Idolotitum vocat illud quod
idolis erat consecratum.
Docebat enim hec mulier
mensas nocte fidelibus. sic ideo
manducarent carnes que ido
lis immolabantur. Et dedi
illi tempus. ut penitentiam ageret.
et non vult penitere a fornica
tione sua. Sic et beatus
Iob de impio dicit Dedit
illi deus locum penitentie. et ille
abusus est eo in superbiam
Ecce mittam eam in lectum
Et qui mechantur cum ea
in tribulationem maximam erunt.
nisi penitentiam egerint. et filios
eius interficiam. Ecce mulieri
et filiis eius penitentie locus
nullus permittitur. eo quod penitentie
tempus. a deo sibi indultum
spreverunt. Hys autem qui
mechabantur adhuc locus
penitentie permittitur. Videntur ergo
mechi hii qui mechabantur
cum ea designare. qui pravis
eius affectionibus fautores
nondum ex toto informati mali
tie eius iuncti sunt. Per
filios autem eius eos designari

qui iam ex toto decepti ab ea
nec medicamentum correctionis ullo
tempore volebant. Per lectum autem in
quo mulier mittenda erit infer
nus designatur. in quo sepultus
est et dives. de quo dicitur dives in
evangelio mortuus est autem dives
et sepultus est in inferno. Per tri
bulationem autem maximam in qua
puniendi erunt qui mechabantur
cum ea nisi penitentiam agerent.
et per mortem qua filii eius
interficiendi erant. eadem pena
inferni designatur. Et scient omnes
ecclesie. quia ego sum scrutans
renes et corda. Per renes qui
infra corpus continentur in quibus
libido procedere dicitur peccata ab
scondita. per corda autem cogita
tiones occulte designantur.
Et est sensus. Et scient in
die videlicet iudicii. qui ista
mulier. et omnes qui decepti
sunt ab ea dampnabuntur. et
omnes ecclesie. id est omnes qui christia
no nomine censentur. non solum
electi. sed et reprobi. quia ego su
m scrutans renes et corda. id est
non solum peccata que patent. ve
rum etiam que latent. sed et pravas
cogitationes intueor. Et in
illa die dabo unicuique vestrum
secundum opera vestra. Vobis autem
dico. ceteris qui tyatire estis
Quicunque non habent doctrinam
hanc. qui non cognoverunt altitudines
sathane. quemadmodum illi
dicunt. non mittam super vos aliud
pondus. Hoc quod dicit. videtur
mechis non ad doctrinam intentis
tamen sed ad falsos apostolos pertinere
qui docebant eas quod ex gentibus

crediderunt · ut legem et circumcisionem interirent. Et quia iudei de legis observantia superbiebant · et post eorum datam custodia legis secundum literam aliquid intellexi est quia sunt dyaboli. Possumus per altitudinem sathane ipsam legem si carnaliter impleatur intelligere. Sequitur ergo et tale est. Vobis dico ceteris qui tyatire estis videlicet qui in fide persistitis. Quicumque non habent doctrinam hanc · i · qui non receperunt doctrinam illius pessime mulieris qui non cognoverunt altitudinem sathane · quemadmodum illi dicunt · id est qui legem non receperunt · quemadmodum falsi apostoli dicunt · ut eam carnaliter impleant. Receperunt quidem eam ut spiritualiter implerent · non receperunt autem eam ut carnaliter custodirent. Verbi gratia. Illi dicebant quia nisi circumcidatis carnem preputii vestri non potestis salvi fieri. Isti autem circumcisionem non carnaliter sed spiritualiter intelligentes circumcidebant cordibus suis · et a carne sua eius vitia. Illi dicebant ut observarent sabbatum intellexerunt apostolis in eo facientes · isti autem omne tempus vite sue pro sabbato accipientes · ab omni opere servili id est a peccatis iniquitatum potuerunt abstinere curabant. Non mittam super vos aliud pondus. Id est qui in fide perstiteritis · qui falsos apostolos non recepistis. Non mittam super vos aliud pondus nisi quod ab apostolis preceptum est

nobis · ut abstineatis vos ab escis qui ydolis immolantur · et suffocato · et sanguine · et fornicatione. Verumtamen id est quod habetis tenete donec veniam. Ac si diceret Quia parvuli estis · et lac nobis opus est non solido cibus · fidem quam didicistis tenete donec veniam · ut prosperatamus nec gravem ad altiora opera venturum agendi nos prudenter. Et qui vicerit et custodierit usque in finem opera mea · dabo illi potestatem super gentes · et reget eas in virga ferrea tamquam vas figuli confringentur · sicut et ego accepi a patre meo. Et finem in hoc loco mortis intelligit. Qui ergo vicerit mundum cum concupiscentiis eius · et perseveraverit usque in finem · dabitur ei potestas super gentes · et reget eas in virga ferrea. Quidam per finem mortis intelligunt. Quoniam electi post mortem gentes regere dicuntur · cum tamen illa beata vita nullus sit qui regatur in virga ferrea · ubi nichil discordie · nichilque pravum invenitur · nisi forte eo sensu intelligamus · quo illud qui fecit que futura sunt. Quia enim que secundum dispositionem dei ventura sunt in prescientia eius iam quasi facta consistunt · quia non potest fieri ut mutetur aliquid ex omnibus que statuit deus ut fiant. Similiter et suis quibus presunt

prestituit deus futuros iustos. et in bonis operibus perseveraturos. ante ortum illorum hec prestitit. ut habeant potestatem super gentes. et regant eas in virga ferrea. sicut ad iheremiam legitur dictum. Priusquam te formarem in utero novi te. et antequam exires de vulva sanctificavi te. et prophetam in gentibus dedi te. Unde in secundo quoque psalmo scriptum est. quia dixit pater ad filium. Postula a me. et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre. Reges eos in virga ferrea et tamquam vas figuli confringes eos. Dedit pater filio potestatem. ut regat gentes in virga ferrea. Dedit et filius apostolis potestatem et ceteris predicatoribus ut regant et ipsi gentes in virga ferrea. et tamquam vas figuli confringant eos. Per virgam igitur ferream ewangelium designatur. sicut et per virgam ligneam lex. Nam virga lignea qua utebatur moyses ipsam legem que adeo data est pretendebat. Ipsa namque virga sicut in exodo legimus percussit bis silicem. et egresse sunt aque largissime. quod hoc fit cum quod dominus ait venientes fluenta doctrine celestis. idest ewangelium de se produxit. Bibit populus et iumenta id est iudei et gentes. Ipsa

etiam virga in tabernaculo floruit invicemque produxit. quod in tabernaculo etiam posita vetus testamentum florem spiritualem produxit. Ipsique flores fructus bonorum operum ediderunt. Hoc totum ideo diximus. ut demonstraremus per ligneam virgam designatam fuisse legem. Et quia angustiora sunt precepta novi testamenti quam veteris. non sine ratione per virgam ferream ewangelium. per ligneam autem lex significatur. In illo dicitur comedetis et saturabimini. bibetis et inebriabimini. dormietis et non erit qui exterreat. Et item. Comedetis vetustissima veterum. et vetera novis supervenientibus proicietis. Et multa alia que ad delectationes carnales pertinent. Hic autem dicitur. Videte ne graventur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius seculi. Et item. Arta et angusta via est que ducit ad atria vite. Et Paulus apostolus dicit. In omnibus exhibeamus nos sicut dei ministros. in multa patientia in vigiliis et ieiuniis Et alia innumerabilia. que in novo testamento de maceratione carnis invenimus. Nam et dominus in ewangelio. quam angustiora sint sua precepta preceptis legis manifestat cum dicit. Audistis quia dictum est antiquis. Non occides. Qui autem occiderit reus erit iudicio. Ego autem dico vobis. quia omnis qui irascitur fratri suo. reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo racha. reus

erit concilio. Qui autem dixerit
fatue, reus erit gehenne ignis.
Et item dictum est: Non mecha-
beris. Ego autem dico vobis: quia
qui viderit mulierem ad concupiscen-
dam eam, statim mechatus est
in corde suo. Et item dictum
est antiquis: Quicumque
dimiserit uxorem suam, det illi
libellum repudii. Ego autem dico
vobis: Quicumque dimiserit
uxorem suam, excepta causa
fornicationis, mechatur. Et qui
dimissam duxerit, mechatur.
Et item dictum est antiquis:
Oculum pro oculo, dentem pro dente.
Ego autem dico vobis: Non re-
sistere malo. Sed si quis te per-
cusserit in dexteram maxillam,
prebe ei et alteram. Et qui
voluerit tunicam tuam auferre,
dimitte ei et pallium. Et item
dictum est antiquis: Diliges
amicum tuum et odio habebis
inimicum tuum. Ego autem dico
vobis: Diligite inimicos vestros,
benefacite hiis qui oderunt vos,
et orate pro persequentibus vos
et calumpniantibus, ut sitis fi-
lii patris vestri qui in celis est.
Hec igitur verba domini que protulimus
apte demonstrant pugnam fer-
ream eorum, plurimam autem
fragilem et mollem legem
figurari. Per vasa autem figu-
li corda gentilium erroribus et
viciis demonum repleta desig-
nantur. Nunc a tactu ferree
virge confracta sunt, quia venien-
te eorum illius gratia omnis error

gentilium destructus est. Et
que autem antea vasa ficti-
lia facta sunt vasa contu-
melie temptamenta demonum
et eorum persecutiones malorum
hominum fortissima. Et dabo
illi stellam matutinam. Id est
incipium illi dabo. Ipse est
enim stella matutina, de quo
dicit scriptura: Orietur stella
ex iacob. Et consurget homo
de israel et percutiet duces
q're moab moab. Moab dicitur corrupte.
Et dominus dixit iudeis: Vos
corrupte dya. estis. Duces
ergo moab percussit qui omnes
fabricatores eorum operatur.
r Et angelo sardis ecclesie
scribe: Hec dicit qui habet
vii spiritus dei et vii stellas.
Septem spiritus dei vii dona sunt
spiritus sancti, que in dominum descen-
disse propheta ysayas testatur
dicens: Et requiescet super
eum spiritus domini, spiritus sapientie et
intellectus, spiritus consilii et
fortitudinis, spiritus scientie et pietatis,
et replebit spiritus timoris domini.
De hiis septem spiritibus quos
dominus dederit consequentibus
dicemus. Que sunt autem vii
stelle superius dictum est. Sci-
o opera tua, quia nomen
habes quod vivas, et mortuus
es. Nomen habebat quod
vinceret, id est nomen christiani,
sed mortuus erat, quia fidei opera
que est caritas non habebat.
Esto vigilans et confirma cetera

que mortua erant. Vigilat
qui semper bona opera exercet.
Precipitur ergo huic ut vigi
let id est ut in aliis operibus
semetipsum exercitet. ne ipsa
bona que adhuc videbantur
esse deperirent. Et enim sicut
corpus mortuum est sine ani-
ma. ita et nos quelibet bona
iudicatum habere. mortua sunt
si caritas desunt. Non enim
invenio opera tua plena
coram deo meo. Non erant
plena sed vacua. quia ea
caritate non replebant. Pu
et quinque virgines fatue a
contubernio sponsi celestis
repulse sunt. quia oleum
caritatis in vasis suis habere
noluerunt. In mente ergo habe
qualiter acceperis et audieris.
et serva et penitentiam age. Id
est recordare qualiter fidem
christi in baptismo receperis. ubi
promisisti renunciaturum se
diabolo et omnibus operibus eius
Recordare etiam quia doc
toribus fidei christiane. qui
te fidem christi docuerunt
qualiter te vivere oporteret
audivisti. Et serva quod au
disti. et penitentiam age. eo quod
ab omnibus operibus tuis deviare
ceperis. Si ergo non vigilaveris.
id est ad bona opera agenda
temetipsum non excitaveris.
veniam tamquam fur. et ne
scies qua hora veniam ad
te. Illi deus tamquam fur superveniet
ut eum per mortem absque emen
datione habitatione subtrahat

qui in prioritatibus suis re
quiescens. neque animis suis int
elligunt. nam ipsam mortem
ante oculos ponere. sicut dubitat
in ewangelio. quia si sciret pater
familias. qua hora fur ve
nturus esset. vigilaret utique
et non sineret perfodi domum
suam. Per patrem familias
mentem possimus intelligere.
que sit paterfamilias ce
teris qui in domo sunt prin
cipatur. ita et mens omnibus
actibus corporis et cogitationibus
preest. Pater igitur familias
dormit. furque veniens do
mum perfodit. quia mens in de
lectationibus carnalibus rese
scens. mors dum non previderet
superveniet. atque domum corporis
perfodiens animam abstrahit.
Si autem vigilaverit. id est in
bonis operibus perseveraverit.
mortem non ut furem. sed libe
ratricem perficit. Sed habes
pauca nomina in Sardis. qui
non inquinaverunt vestimenta sua
Ecce pastori negligenti sollici
ti vigiles promittit. ut salte
eorum imitatorem perficiat. Sed
mirum tunc pauca nomina
esse dicat. et non paucos
homines. Sed ad excellentiam
magnam aliorum sic pertinet.
tum eum deus vocatione sanctitatis di
tet. sicut moysi perfecto vo-
dicit. Novi te ex nomine
Et deus dicit in ewangelio. Et
proprias oves vocat nominatim

et edunt eas. Isti g° pauci
qui note dei laudan̄t in eut
nō inquinauerunt uesti^ta^ sua
id est mundiciam quam i bap
tismo perceperunt. sordib; peccatore
nō inquinauerunt. Et ambula
bunt mecum in albis. quia
digni s̄t. id est opib; bonis
Qui uicerit sic uestiet
uestimentis albis. id est qui
per penitenciam et lacrimas dyab͞l
uicit. et uicia omīa a se
expulerit. eandē mundiciā
quam baptisatus possidet
et ipē consequetur. Hoc ideo
dicit. ut pastore sardis
ecclie. et omes eciā pasto
res ad primam puocet. Et
nō delebo nomen eius de
libro uite. Qi librū uite p
destinacionem uocat. quomodo
de libro uite aliquis deleri
potest. cum apl̄s dicit. q°s
autem pdestinauit hos et uocauit.
et quos uocauit hos et
iustificauit. et quos iusti
ficauit ipos et glorificauit.
nisi forte ita intelligamus
quia sunt multi qui ab
hominibus iusti putantur
sed i conspectu dei i iusti existunt
Ergo homines qui eos iustos
existimant. iam in lib° dei
eos scriptos ee putant Sed
in die iudicij cum facta rep
borum atque iustorum oculis patue
runt. hec inscripcio atque fal
sa subscripcio suspicio a
uiuentibus eorum delebitur

tum eorum dampnacionem pro ipie
tatibus suis conspexerint
Et confitebor nomen eius
coram patre meo. et coram
angelis eius. Confessio
nunc fit et nominum iustorum
qui secundum qualitatem me
ritorum muneribus accipiet
Et angelo ecclie filadel.
fie scribe. Hec dicit sanctus
et uerus. qui habet cla
uem dauid. Regnum. i. le
regni. quod dixit dominus ad
dauid. Et erit cum dormie
ris cum patribus tuis suscita
bo semen tuum quod egredie
tur ex te. et firmabo regnum eius
in sempiternum. Ego ero ei
in patrem. et ipe erit michi
in filium. Hoc de xpo esse
dictum. nullus e nisi pfidus
iudeus qui abnegeret. Et i
domo obserata. nullus
nisi per clauem potest intrare.
Filius ergo dei habet claue
dauid. quia ipe hominem
assumpsit ex genere dauid
Qui clauem dauid
uocat. per quam reseruata
sunt occulta. et que deus
ad dauid. et que dauid
de deo locutus est. Qui
aperit et nemo claudit.
claudit et nemo aperit
Aperuit dominus ihesus per prius
ueteris testamenti. ad intellige
da diuina misteria. que
in eo latebant quod nullus
claudere potest. Clausit uero

obseruancia litterarum legalis super
fluam quia nullus aperire
poterit. Aperuit etiam corda
gentilium ad percipienda doc
trinam fidei. que nullus perse
cutorum claudere potuit. Cla
usit non atque desiit cultu
ram ydolorum. quam nullus
persecutorum aperire potuit. Ape
ruit etiam aditum regni
celestis electis quod nulla uis
demonum claudere potest.
Clausit non eundem aditum
reprobis. quod nullus eis contra
aperire poterit. Scio opera
tua. Ecce dedi coram te hostium
apertum quod nemo potest claudere
quia modicam habes uirtutem
et seruasti uerbum meum. et
non negasti nomen meum.
Videtur innuere quod iste ange
lus ecclesie filadelfie non sa
tis in diuinis scripturis fuit
eruditus. et ideo dixit
eum modicam habuisse uir
tutem. ad reuincendos ini
micos fidei ueritatis. Et est
sensus. Quia in persecutione
constans fuisti. et seruasti
uerbum meum. id est predicationem
uerbi mei non cessasti. et
nomen meum non negasti. Ideo
quia modicam habes uirtutem
dedi coram te hostium apertum
in diuinis scripturis. ut in
telligas misteria diuinarum
scripturarum. quod nemo poterit
claudere. id est sapientiam que ibi
dabitur nullus poterit resistere

inimicorum. Ecce dabo de syna
goga sathane subaudi quosdam
id est Iudeos qui sunt synago
ga sathane. qui tibi aduersa
bantur. et quorum infestationem
assidue tolerabas. ut credat
uerba tua in me. Ecce faciam
illos ut ueniant. et adorent
ante pedes tuos. et scient quia
dilexi te. quoniam seruasti uerbum pa
tientie mee. id est cum crede
rint uerba tua in me. ado
rabunt ante pedes tuos
deprecantes ut per te uita eterna
consequantur. Et ego te seruabo
ab hora temptationis. que
uentura est in uniuersum orbem
temptare omnes qui inhabitant
terram. Hora temptationis
diem iudicii significat. Tempta
tionem autem pro manifestatione
posuit. quia singulorum tan
ta tunc manifestabuntur. Sicut
e contrario legimus. Temptat uos
deus ut sciat si diligitis eum.
id est ut manifestum fiat et appa
reat omnibus si diligitis eum.
Pro die ergo iudicii posuit horam
temptationis. hora manife
stationis designatur quia singulorum
facta omnibus manifestabuntur.
A qua hora temptationis electos
suos deus saluabit.
Ecce uenio cito tene quod
habes. ut nemo accipiat coronam
tuam. Tene quod habes id est
bonum quod habes. usque in finem
uite tue. tene ut nemo ac
cipiat coronam tuam. id est ut gloriam
que tibi debetur nullus pro te possideat

Qui vicerit faciam illum colum-
nam in templo dei mei. et
foras non egredietur amplius
et scribam super eum nomen dei mei
et civitatis dei mei nove ierusalem
que descendit de celo a deo meo
et nomen meum novum. Per
templum ecclesia designatur
per columpnas autem que susten-
tant templum predicatores. Unde
et paulus apostolus petrum et
iacobum columpnas ecclesie
vocat. eo quod super eos edifi-
cata sit ecclesia. sicut dominus
dixit petro Tu es petrus et
super hanc petram edificabo
ecclesiam meam. Quod videtur
[illegible] propter hoc quod sequitur quod
et foras non egredietur amplius
non ad presentem ecclesiam sed ad
celestem pertinet hanc sententiam.
Nam multi fuerunt qui colum-
pne ecclesie dicebantur sed propter
pravam doctrinam non ab ecclesia
exierunt. sicut fuit Origenes
et multi alii. In templo ergo ce-
lestis ierusalem per columpnam necnon
unusquisque electus potest designari.
Ergo qui vicerit omnia diaboli
temptamenta. omnesque carnales
voluptates columpna in
templo dei efficitur. id est in celesti
beatitudine. Et sicut columpna
in loco ubi statuitur firmissima
stabilitate perseverat. ita et unus-
quisque electus in celesti beatitudine
tam firmissimam stabilitatem a deo
suo consequitur. ut numquam ab ea
divellatur. quemadmodum dimi-
ssus est diabolus. qui de celesti
beatitudine superbiendo cecidit.

Et scribam super eum nomen dei
mei. Nomen hoc dei est
eternum. Nomen ergo dei quod est
eternum. super unumquemque iustum
scribitur. cui eternitatis eius cum
domino permanendo largitur.
Et nomen civitatis dei mei no-
ve ierusalem. que descendit
de celo a deo meo. Nova ierusalem
illa est celestis. que non ex
lapidibus sicut vetus. sed
ex sanctis hominibus certissime
edificatur. Ierusalem interpretatur
visio pacis. id est visio dei.
Nomen ergo ierusalem super unumque-
que electum scribitur. quando hoc nomen
eius conceditur. ut deum
videre mereatur. Aliter. Nomen
ierusalem super unumquemque electum
scribitur. eo quod sit ipse ierusalem
in qua deus regnare dig-
netur in sanctitate vel congregatio
omnium electorum qui ierusalem
celestis vocatur. Quod mirum vide-
tur ierusalem de celis descendisse
dicatur. cum sciamus electos omnes
a terris ad celos conscendere certe
non de celestibus ad terrena re-
labitur. Quia domino de celis ad re-
demptionem generis humani de-
scendente sunt et sancti descen-
derunt. qui iam predestina-
tionis gratiam illi commissi e-
rant. quos per misericordiam
suam redimere veniebat. Et
nomen meum novum. Videlicet
ut vocetur filius dei. Et angelo
laodicie ecclesie scribe. Hec
dicit amen. testis fidelis et
verus. Amen non sine fidelitate
interpretatur. Quod est amen

hoc testis fidelis et verus qui est principium creature dei. Non ideo se principium creature dei dicit quod ipse sit creatus sed quod ab ipso omnia sunt creata ut puta architectus facit domum. si interrogamus quis sit principium domus dicitur tibi artifex. qui eam prius in te concepit. et postea edificavit. quia domus sibimet ipsi principium dare non potuit. Scio opera tua quia neque frigidus es neque calidus. Frigidus non erat quamvis opera fidei non haberet. sola fide se iustum estimabat. Calidus non erat quia caritas illi deerat. Utinam frigidus esses aut calidus. Id est utinam aut caritate ferveres. aut te peccatorem sicut es cognosceres ut periculorum ignis eterni et penarum ad bona opera agenda impelleveris. Sed quia tepidus es incipiam te evomere de ore meo. Aqua tepida si hausta fuit fastidium generat. ideoque fetale erat. Iudeo non dum tunc ingrediuntur qui per baptismum ammissis criminibus emundati membra eius efficiuntur. Igitur si fidem que per caritatem operatur. et quam in baptismo promisimus accepimus tepescentes opera neglexerimus ab ore dei veluti quoddam nocivum ac fastidiosum et fetidum reicimur. sicut ipse dixit de se ipso ad apostolos suos. Ego sum vitis et vos palmites et pater meus agricola est

Omnem palmitem non ferentem in me fructum precidet. et eum qui fructum fert purgabit. ut fructum plus ferat. Quia dicis quod dives sum et locupletatus et nullius egeo. Dives et locupletatus recte dicitur. qui omnibus virtutibus plenus. usque ad culmen perfectionis excrevit. Iste autem presul ecclesie laodicie propter sola fidem omnibus virtutibus divitem se et locupletem estimabat et nichil se ad salutem eternam acquirendam aliud agere non recogitabat illud quod dicit apostolus quia fides sine operibus mortua est. Et nescis quia tu es miser et miserabilis et pauper et cecus et nudus. Miserum enim dicimus qui cum paupertate et mendicitate. vel aliqua infirmitate premitur. Similiter et iste miser et miserabilis ideo dicitur. quia pauper erat virtutibus. nec et cecus operibus bonis nudus. Suadeo tibi emere a me aurum probatum ignitum. Per aurum sapientia intelligitur sicut scriptum est Thezaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. quod probatum dicitur. quia probatos et perfectos reddit omnes quos possidet. Ignitum vero ideo dicitur. quia corda mentes in quibus habitat. in amore dei atque proximi accendit. Et qui vera sapientia condimentis superius attexuit. psalmista manifestat cum dicit Eloquia domini eloquia casta igne examinatum probatum terre purgatum septuplum. Eloquia domini eloquia casta sunt. quia

castas mentes animus reddunt. Quoniam nichil purgari possit nisi quod sordidum est quemadmodum nobis est. quomodo eloquia domini purgari dicantur in quibus nichil sordidum esse potest. Eloquia enim domini sicut argentum igne examinata esse dicuntur. quia mentes fidelium igne purificant. aliquando igne caritatis. cuius sordibus viciorum examinant. Quod autem aut probatum terre. in hebreo habetur separatum terra. quod terra septuplum purgatum dicitur. per septem quoniam divina scriptura in se continet septem videlicet virtutes. que omnia vicia purgant. quemadmodum gule vicium purgatur per abstinentiam. superbia per humilitatem libido per pudiciciam. odium caritatis invidia et multa alia per caritatem. Similiter et vicia temptant sicut hostes suos. aliquando aut vincuntur aut vincunt. Et quia superius dixit dicit. ut aurum id est sapientia a se ematur. quemadmodum nobis est. Quo precio sapientia ematur. cum Iob dicat non dabitur aurum obrizum pro ea. nec aliud quicquam inter [illegible] preciosus habetur. Sed quo precio ematur. ipse beatus Iob manifestat cum dicit. Timor domini ipsa est sapientia. et recedere a malo intelligentia. Ideo quod ille qui timet perfectus sit in sapientia cum apostolus dicit. qui autem timet non est perfectus in caritate sed quod sapientiam iam incipit possidere. qui pro ea precium dare

quo precio ematur sapientia

inchoat. Precium autem eius est timor domini. abstinentia. misericordia. penitentia. labor. misericordie opera. Et ideo non inveniunt sapientiam ut locuples fias. quia sine hoc precio ad locupletationem virtutum quod est sapientia nemo pervenire potest. Et vestimentis albis induaris. Vestimenta alba sunt opera bona. et non appareat confusio nuditatis tue. Confusio nuditatis illa est de qua dicit psalmista. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum et in peccatis concepit me mater mea. Hanc autem confusionem nuditatis in peccatis operibus bonis operire debemus. Nam quamvis iste Christi fide lucet. nudus tamen dicitur. eo quod ab operibus fidei vacaret. Et collirio inunge oculos tuos ut videas. Per collirium quod caliginem ab oculis detergit lacrimasque educit. penitentia atque cordis compunctio potest intelligi. Ipsa est namque que ab oculis mentis caliginem cecitatis detergit atque ad videndum. que sit retributio iustorum. et pena peccatorum. Ego quos amo. arguo. et castigo. Dicit scriptura Quem enim diligit dominus corripit. flagellat autem omnem filium quem recipit. Emulare ergo et penitentiam age. et ~~quod a bonis operibus usque~~ id est emulare bonos. et penitentiam age. eo quod a bonis operibus usque ad nunc torpueris

Ego sto ad ostium et pulso Si quis audierit vocem meam et aperuerit ianuam intrabo ad illum et cenabo cum illo et ipse mecum. Pulsat dominus ad hostium nostrum cum predicatoribus scripturarum cotidie nos ammonet ut vicia relinquentes ad bona opera agenda incitantur. Vocem eius audimus et ianuam aperimus cum mandata eius tota mentis intencione suscipimus. Ad nos vero ipse intrat cum caritatem suam in nos plantat. Cenat nos nobiscum cum de nostris profectibus gaudet. Cenamus nos cum illo cum de spe celestis glorie confidimus. Qui vicerit dabo ei potestatem sedere mecum in throno meo sicut et ego vici et sedi cum patre meo in throno eius. Vicit xpistus dyabolum vincimus et nos eum. Sed xpistus per semetipsum, sancti vero eum illo per semetipsos sed per xpistum. Dedit pater filio potestatem sedendi quod homo est ut sedeat in throno eius. Dedit et filius potestatem sanctis suis ut sedeant et ipsi in throno eius. Sed xpistus ad dexteram patris sedet sicut dicit psalmista Dixit dominus domino sede a dextris meis quia equalis est patri. Sancti autem non ad dexteram filii sedere dicuntur sed in sedibus suis sicut dixit dominus in ewangelio Sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel. Ipsi enim non valent ut xpistus, sed patrem suum filii ideo diversas sedes sortiuntur sedium meritorum diversitate. Prestet hec nobis de quo loquimur ut in eterna sedium distributione nos inscriptos habere mereamur Ihesus xpistus dominus noster qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum Amen

Post hec vidi et ecce hostium apertum est in celo Et vox prima quam audivi tamquam tube loquentis mecum dicens Ascende huc et ostendam tibi que oportet fieri post hec Statim fui in spiritu Et ecce sedes posita erat in celo et supra sedem sedens Et qui sedebat similis erat lapidis iaspidis et sardii Et yris erat in circuitu sedis similis visioni smaragdini Et in circuitu sedis sedilia viginti quatuor Et super thronos viginti quatuor seniores sedentes circumamicti vestibus albis et in capitibus eorum corone auree Et de throno procedunt fulgura et voces et tonitrua Et septem lampades ardentes ante thronum que sunt septem spiritus dei Et in conspectu sedis tamquam mare vitreum simile cristallo et in medio sedis et in circuitu

sedis quattuor animalia plena o
culis ante et retro. Et anima
l primum simile leoni. Et animal
secundum simile vitulo. Et terti
um animal habens faciem quasi
hominis. Et quartum animal
simile aquile volanti. Et
quattuor animalia singula
eorum alas senas habebant.
Et in circuitu et intus plena
sunt oculis. et requiem non ha
bebant nocte et die dicentia
Sanctus sanctus sanctus dominus deus
omnipotens. qui erat. et qui est. et
qui venturus est. Et cum darent
illa quattuor animalia. gloriam et
honorem et benedictionem. sedenti
super thronum. viventi in secula
seculorum. procidebant viginti quattuor
seniores ante sedentem in thro
no. et adorabant viventem
in secula seculorum. et mittebant
coronas suas ante thronum di
centes. Dignus es domine deus
noster. accipere gloriam et hono
rem et virtutem. quia tu crea
sti omnia. et propter voluntatem tuam
erant et creata sunt.

Ratio deposcit
ut post. vii.
epistolas
quas ad vii
ecclesias que
unam katho
licam desi
gnant Iohannes
direxit in quibus
fideles instituit. qualiter ad
virtutem celsitudinis conscendere deberent
eiusdem ecclesie status atque
sublimitas manifestius de

scribatur. Post hec vidi ostium
apertum in celo. Per ostium Christus
intelligitur qui dicit. Ego sum
ostium. per me si quis introie
rit salvabitur. Quod ostium
apertum esse dicitur. quia omnibus
ad se venire desiderantibus
quamvis multis sordibus
deprimantur ostium misericordie sue
aperire non dedignatur. sicut
ipse dicit in evangelio. Venite
ad me omnes qui laboratis
et onerati estis. et ego re
ficiam vos. Per celum autem ecclesia
designatur. Quasi omnibus quod
per ostium in ovile ovium id est
in sanctam ecclesiam intraverit
salvabitur. reprobi quoque in
numerabiles in sancta ecclesia co
tinentur. quo adhuc intraverit
De hoc dominus in evangelio
ait enim. Qui non intrat per
ostium in ovile ovium. sed ascendit
aliunde. ille fur est et latro.
Heretici quoque hoc sunt qui bap
tismo perceperunt observare
noluerunt. non per ostium in ovile
sed aliunde ascenderunt. Et
vox prima quam audivi tamquam
tube loquentis mecum di
centis. Per vocem primam veterem
testamentum accipere possumus.
Sed melius michi videtur
ut per vocem primam Iohannem
baptistam intelligamus. de
quo scriptum est. Et tu puer
propheta altissimi vocaberis
preibis ante dominum parare
vias eius in remissionem pec
catorum eorum. Ad dandam scientiam
salutis plebi eius in remissionem
in remissionem peccatorum eorum. Q

et ipse Johannes vocem se vocat
dicens Ego vox clamantis
in deserto. dirigite viam domini
sicut dixit ysaias propheta Et
prima predicatio eius tamquam
percipitur. vox predicationis
eius tube similis dicitur
Quasi quod vox ista dicat. au
diamus Ascende huc et ostendam
tibi que oportet fieri post hec
id est terrena desere. et ad
celestia animum erige Aliter
Johannes ewangelista personam
eorum in hoc loco gerit. qui
professionem baptiste in christo
crediderunt Et multi eo tempore
extiterunt. qui iohannem
christum esse estimabant Johannes
vero sursum auditores suos
mentes erigere suadebat. cum
se non christum esse dicebat sed
alterum qui post se venturus
erat dicens Non sum ego
christus. Venit vero fortior
me post me cuius non sum
dignus ut solvam corrigi
am calciamenti Ipse bap
tizabit vos spiritu sancto et igne
Et illud Illum oportet crescere
me autem minui Quasi et di
scipulos suos sursum conscendere
monebat. cum se descendendum
et christum esse conscendendum
manifesta ratione probabat
Deinde sequitur. Et ostendam
tibi que oportet fieri post hec
Ac si dicat Si sursum cor
erexeris. idest si christum fide se
cutus fueris. ea que dicta
ventura sunt. etiam ipso docente
te facile cognoscere poteris
Et statim fui in spiritu id est

cum in christo credere cepi. ex carnali
spiritualis effectus sum Et ecce
sedes posita erat in celo. et super
sedem sedens. Per celum ecclesia
designatur Sedes vero que posita
erat in celo. corda sanctorum in ecclesia
commorantium significat Et
vero supersedens sedem nobis est. deus
est qui in cordibus sanctorum suorum
inhabitat atque sedet. sicut dicit
apostolus Templum enim dei sanctum
est. quod estis vos. Et qui
sedebat similis erat aspectui
lapidis iaspidis et sardinis Ia
spis viridis coloris est. sardius
autem rubei. Per viriditatem
iaspidis divinitas nostri re
demptoris. per ruborem autem sardii
eius humanitas designatur
Quasi dicat igitur noster redemptor et viriditatem
iaspidis in se continet. quia
secundum divinitatem per omnia equalis
est patri. et ruborem sardii
quia secundum humanitatem homo
perfectus existit. sicut scriptum
est. perfectus deus perfectus homo
ex anima racionali et humana carne
subsistens Et yris erat in
circuitu sedis. similis visioni
smaragdinee In genesi legi
mus dixisse dominum ad noe Arcum
meum ponam in nubibus celi et
recordabor federis mei sempiterni
quod pactum est inter me et omnem
animam viventem Per arcum igitur
qui in signum clementie dei
hominibus inter consistentibus
apparet. misericordia dei non incongrue
accipitur. Yris ergo idest arcus
sedem dei idest ecclesiam circundabat

quia eius natura nos tuendo protegit et gubernat atque ab invisibilibus hostibus defendit. Iuxpo eius sicut dicit apostolus. minimus. monente. et sunt. Cum autem similiter smaragdi habuisse dictus est. qui intense atque gratissime viriditatis est. Iaspis vero dupro supra diximus viridis coloris est sicut smaragdus. sed eius viriditas obtusa est. Viriditas vero smaragdi perspicua est. tamen pulchritudo oculos intuentium ad se miranda provocat. Per viriditatem ergo iaspidis sicut diximus divinitas nostri salvatoris accipitur. Que obscura est quibusdam nebulis obtecta est. quia divinitatem redemptoris humana mens sicut est comprehendere potest. et quanto altius se mens ad perscrutandum erexit. tanto amplior caligo obviat ei. Per viriditatem vero smaragdi. que perspicua est. misericordia dei recte designatur. Misericordia namque dei tam perspicua est. ut nullus homo sana mente possidens hanc ignorare valeat. Quis enim eius immensam misericordiam dei dispensa erga genus humanum exhibuit. et exhibet cottidie. ignorare potest. quamvis verbis explicari non possit. Sed et hic est viriditas quam lapidis hebetatus oculis si

spiratur admirandum atque. presume dei cognoscere. Cum enim in peccatis iacemus. et scelera nostra nos deprimunt. hebetatos oculos habemus. Cum vero consideramus misericordiam dei qualiter meretrices et latrones atque omnes scelerum generibus depressos. et penitentes suos per penitentiam ad salutem redemptos ad speciem reformavit. Et quoniam in peccatis fuimus detinebamur misericordiam dei intuentes. atque de ea presumentes ad eum quem offendebamus confugimus. ut eius misericordia a morte perpetua liberemur. Cum misericordiam dei psalmista intuens. nec verbis explicare valens. ipsum deum misericordiam suam nominat dicens. Deus meus misericordia mea. Et in circuitu sedis sedilia xxiiii. Et super thronos xxiiii seniores sedentes circumamicti vestimentis albis. et in capitibus eorum corone auree. Viginti quatuor seniores in hoc libro aliquando patres veteris testamenti. aliquando novi. aliquando simul utrosque significant. Sed hic loco patres veteris testamenti designant. qui nunc esse perti quem sedilibus sedisse dicuntur. Cum sedem a labore quiescimus. Per

sedilia igitur xxiiii^or libri ve-
teris testamenti signat. Super
xxiiii^or thronos xxiiii^or senio-
res seniores sedisse nisi sunt
quia patres veteris testamenti a
laboribus et curis huius
seculi in lectione et medi-
tatione diuinorum librorum quodammodo
quiescebant. Quod autem quendam
nobis est cum sedes continuam
significet. cur in circuitu se-
dis sedilia disposita esse
dicatur. Nimirum quia sicut
paterfamilias domum suam
calationibus [illegible] et in-
[illegible] desiderat. [illegible]
aut unum aut sepe aut
pariete includat. Omnibus
ecclesia et cum hereticis et cum
paganos. qui fidem christi
in ea docere volunt. veteris
testamenti libris munitur. Et
[illegible] qui ea qui tolle longe
ante aduentum christi fuisse
predicta probat. iacula hereticorum
fidem christi cedere cupientium
longe a se repellit. Et in
senes circumamicti vestimentis
albis fuisse dicuntur. et munus
aut aureas opera bona de-
signant. et in capitibus eorum
corone auree. Per alba
vestimenta nitore puritatis. per coro-
nas aut aureas opera bona
designantur. Et de throno
idest de ecclesia procedunt fulgura
et voces et tonitrua. Per
fulgura miracula que per sanctos

suos operatur deus. per voces predica-
tionum verbum terrarum gehenne
ignis designatur. quia sancti predi-
catores eos quos amore ce-
lestis patrie auribus renouare
nequeunt eis tormenta eterna
que impiis parantur opponunt
ut quos blandimentis nequeunt
saltem terroribus animis corpe-
scant. Et vii lampades arden-
tes ante thronum. Quod sunt
vii lampades. ipse exponit
cum dicit. Que sunt septem spiritus dei.
vii dona spiritus sancti debemus in-
telligere. que in domino requieuisse
propheta ysaias manifestat dicens
Et requiescet super eum spiritus domini.
spiritus sapientie et intellectus. spiritus
consilii et fortitudinis. spiritus scientie
et pietatis et replebit eum spiritus
timoris domini. Hec igitur vii
lampades idest vii dona spiritus sancti
ante sedem idest ante conspectum
ecclesie sue ardere dicuntur. quia
sine lumine eorum in tenebris noc-
te huius seculi positi peruenire
nequimus ad celestem patriam quam
di non possumus. Quod autem per
hec vii dona accepisse a spiritu
sancto dixerit: ad quantitatem
eius meritum pertinet. Plura Nam
scilicet diuinitatis in nullo augeri
potuit. sine quo nichil esse
potuit. Verum queri potest
cur propheta cum hec vii dona in
christum descensura diceret a
maioribus cepit et descendendo
ad minora peruenit. Sed non
absurde ex ferme videbitur si diligenter

inspiratur. Nam quia dominus noster ihesus christus de illa celesti beatitudine in qua equalis erat personis patri ad terras descendere et homo fieri dignatus est et ab angelis minorari voluit quos ipse creavit. non inconveniens hec septem dona descendendo accepit. qui a nobilitate patris descendendo et humiliando se usque ad mortem. mortem autem crucis.

In philippensibus sicut dicit apostolus humiliavit semet ipsum usque ad mortem

Nos autem qui ab ipsa perdicionis fovea ad celestia sublevamur ascensionibus magnis ut ad maiora perveniamus. Quomodo autem hec vii dona super christum descenderunt. prout dominus dedit breviter dicamus. Spiritum sapiencie super hominem christum recepit. qui filius dei secundum divinitatem qua sapiencia patris dicitur in carnem descendit. Spiritum intellectus in carne recepit. qui omnibus virtutibus est ditatus sicut in evangelio scriptum est Ihesus proficiebat sapiencia et etate et gracia coram deo et hominibus. Post intellectum consilium sequitur. Consilium accipiendo dei filius. Nam si aliquod periculum nobis imminet consilium a sapiente perquirimus qualiter periculum evadamus. Similiter etiam ad aliquam dignitatem seculi conscendere cupimus consilium requirimus qualiter ad id quod desideramus pervenire valeamus. Christus igitur consiliator noster est qui consilium dat qualiter pericula terrena

¶ de vii spiritibus 2[illegible]

evadamus. et consilium quod dat ipse perficiat. cum in periculis nostris nos liberat. Similiter et consilium dat qualiter ad hereditatem paradisi pervenire possimus et ad ipsa gaudia ipse nos perducit. Spiritus itaque consilii in homine christo descendit cum in spiritu sancto propter doctrinam evangelii in qua consilium consistit omnium hominum salvari cupiencium. Spiritus etiam fortitudinis super christum requievit qui ad debellandum hostem antiquum fortis inter homines apparuit. De hac sua fortitudine ipse dixit Cum fortis armatus custodit atrium suum in pace sunt ea que possidet. Si autem fortior illo superveniens vicerit eum universa arma eius auferet in quibus confidebat et spolia eius distribuet. Post fortitudinem sequitur sciencia. Apud homines multe sunt sciencie. Sunt namque diversarum artium diverse sciencie. Est sciencia in litteris et in mundanis legibus. est in augendis rebus temporalibus. est sciencia in precavendis periculis. Sunt etiam multi qui pre subtilitate sensus quedam futura prevident. Sed has sciencias aliqui boni aliqui mali possident. Sciencia vero que in christum descendit nullus nisi bonus habere potest. Que tanta fuit quantam nulla mens comprehendere potuit. In ipso enim sunt omnes thezauri sapiencie

et scientie reconditi. Videtur utique medici personam sive aliquid simile eius nos debere intelligere premeditans namque salvator noster quod acerrimam peccatorum devitaret multos sceleratos in desperationis foveam et deinde de peccatoribus per societatem corporis se conformari noluit. manducans videlicet et bibens cum eis tactus eorum nec etiam non respuens. Unde consolatorie in initio confessionis eius paradisum repromisit. ut omnibus peccatoribus salvari cupientibus spem venie tribueret. Pharisei vero spiritum scientie non habentes reprehendebant eum. in eo quod cum publicanis et peccatoribus manducaret. Quod ipse spiritum scientie possidens dixit eis. Non est opus sanis medicus sed male habentibus. Non veni vocare iustos sed peccatores ad penitentiam. De spiritu vero pietatis non est nobis questio necessarie dicere. Unde cum tam pium quod ille qui peccatum non fecit nec inventus est dolus in ore eius. Et qui posset a morte sua potestate liberari se pro salute generis humani et demum ligari et conspui et alapis cedi et flagellari et crucifigi permisit. Opus vero timoris domini qui ultimus ponitur ad passionem pertinet. non quod timore coactus sit ut pro salute generis humani moreretur sed timore per obedientiam accipere debemus. Quapropter ipse dicit. Non veni facere voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me patris. Unde et filium qui patri carnali est per omnia obediens patrem timere dicimus. tamen illa obedientia non sit timoris sed amoris. De quo timore psalmista dicit. Timor domini sanctus permanens in seculum seculi. Non cum timore sed caritatis in seculum seculi permanebit.

Nunc qualiter hec vii dona spiritus sancti unicuique fideli conveniant breviter dicendum est. Et quia nos qui prime prevaricationis culpa in perditionis laqueo iacebamus. unde dicitur ad superna reditur ab inferioribus. id est a timore dei incipimus. ut ad superna id est ad sapientiam proficiendo crescamus. Et quibus gradibus spiritus humiliando se ad nos descendit. salutemque nostram innovando perfecit. eisdem gradibus et nos ad eum transcendere debemus. faciendo videlicet precepta eius. que in vii donis spiritus sancti continentur. Opus igitur timoris domini sit semper ut quemque peccatorem resipiscat cum considerans peccata sua instansque iudicium dei pertimescens. penasque ignis eterni que in inferis sunt preparate. ad penitentiam lacrimasque convertitur et amarissime flere incipit. quod delectabiliter gessit. Opus vero

pietatis sup quelibet p[re]ter re
quiescit. dn[m] audiens scrip
turam dicentem. q[uonia]m sicut
aqua extinguit igne[m] ita e
lemosina extinguit peccatu[m].
et d[omi]n[u]m dicente[m]. date elemosina[m]
et o[mn]ia munda s[un]t nobis. a
lege aliene agentes nescire
modos. r[e]cta pietatis opa s[u]s
cipit exercere. ut d[eu]m aliis mi
serando p[ro]piciu[m] sibi faciat
que peccando offenderat. Vn[de]
Daniel p[ro]ph[et]a regi impijssi[mo]
ut pecca sua elemosinis redi
meret. et misericordiis paup[er]u[m]
admonere studuit. Ex pietate
ad scienciam sp[iritu]s conscendit[ur].
N[am] tamq[ua]m i[n]dicat aliq[ui]s
sciam possidere. stultus e[st] si
male viuit. Eundem stul
tus q[uonia]m timore dei amecte
abutitur. et maioribus deficit. rabido
q[ue] cursu aduentu p[ro]perare.
Qui igit[ur] stulticia est viciis
defluit et sciencia optima
est vicia deserere. atq[ue] ad d[eu]m
tota mente conuerti. quicu[m]q[ue]
p[er] timore[m] sp[iritu]s pecca sua plan
gere incipit. et p[er] pietatis sp[iritu]m
misericors erga indigentes e[ss]e
studet. ut d[eu]m aliis miseran
do misericordem sibi faciat. ne
cesse est ut p[er] donu[m] s[an]c[t]i sp[iritu]s scie
sp[iritu]m possideat. Et in q[u]o eis
conuerti ad d[eu]m desiderat. neccesse
ut in vicio delinquat. Et q[ui]
cu[m]q[ue] vicia deserere cupit. nec[ess]e
est ut p[er] doctrinam diuina[m] scrip
turarum. siue p[re]dicatorum scrip
turarum discat que s[un]t gra
uiciarum. qualit[er] homines il
laqueant. et quib[us] remediis
extingui possunt. que s[un]t
etiam deceptiones demonu[m]
et qualit[er] contra eos pugna
du[m] sit. Hoc est igit[ur] sciencie
sp[iritu]m possidere. Et q[uonia]m salo[mon]
dicit. quia qui addit sciam
addit et laborem. a sciencia ad
fortitudinis sp[iritu]m conscendit. Ita
sicut quilibet p[ro]liator no[n]
contra eu[m] qui e[st] i[n] vinculis te
net pugnat. Sed potius
eu[m] qui resistere ei vult. ita
et diabolus. no[n] contra eu[m] qui in
vinculis peccatorum constrictu[m]
tenet dimicat. s[ed] potius
contra eu[m] qui peccare desistit
et ad deu[m] tota mente conu[er]tit[ur].
Cum autem q[ui]s p[er] penitenciam
pietatisq[ue] opa. ad spiritualis vir
tutis absolum[m] meruerit ascendere
contra eu[m] p[ro]fecto sp[iritu]s bellum
incipit inst[ru]ere. nec[ess]e est ut
a sp[irit]u s[an]c[t]o fortitudinis donu[m] acci
piat. quo instructus ad
meliores hostes et vicia su
dinis possit extinguere. et p[ro]
tectores v[idelicet] homines p[ro]p[ri]os
separare. omneq[ue] iacula de
monu[m] scuto fidei a se re
pellere. A fortitudine. ad consiliu[m]
conscendit[ur]. Consiliu[m] aut[em]
salutis nr[e] in preceptis co
sistit eterni. Cu[m] siqui[dem] gl[or]i
ficacia ipse extinguere

perfecti eius spiritus potuit. necesse
est ut ad mandata celestis
perfectanda atque in corde
suo recondenda transeat.
ubi consilium reperit. qualiter
ad perfectionis culmen conscendere
valeat. et quia mandata
celestis sine virtutibus cu-
stodiri non possunt a spiritu
consilii ad intellectum con-
scendit. in quo perfectio virtutum
tota consistit. Intellectus
non dum a spiritu sancto fideles
acceperunt. cum omnibus virtutibus
ditari merentur. ille enim vere
intellectum possidet. qui fide
illuminatur. qui pudicitiam in-
datur. qui paciencia decoratur.
qui humilitate munitur. qui
caritate refulget. ceterisque
virtutibus consimuatur. Et quia
pro operacione virtutum ad culmen
perfectionis conscenditur. sapiencia
intellectum preponitur. in qua tota
perfectio consistit. De qua
perfectione dominus dicit in ewangelio.
Si vis perfectus esse. vende omnia
que habes et da pauperibus. et
habebis thezaurum in celo. et
veni sequere me. Aut vacque
multi qui ad perfectionis cul-
men subito conscendere co-
nantur. Sed quia per gradus
virtutum non conscendunt faci-
le cecidunt. Quando enim pro-
dest substanciam relinquere.
Si nemo adimit ebrietatem.
invidiam. superbiam. vanam
gloriam. ceteraque vicia que

occidunt animam. a viete sua non
abiciat. Vel quid enim prodest arbo-
rem conscendere. ut leonem eva-
dat. si serpentem in summum gestet-
tem veneno perit. Vel cer-
te dicit dominus illud perfectum esse qui
substanciam tantummodo dimisit
sed qui ipsum secutus fuit. Hoc est
autem illum qui imitatur. Ad hoc
igitur perfectionis culmen. ille con-
petenter gradum conscendit. qui
prius mentis abrenunciat. per actua-
lem vitam que virtutibus perficitur
ad contemplativam conscendit.
in qua sibi Christus coniungitur. qui
est sapiencia patris. filius scilicet dei et
civibus celi celestis efficitur
Vel. Nunc qualiter descensio
Christi per gradus vii. donorum spiritus
sancti. ascensioni fidelium con-
veniat breviter demonstremus.
Primus descensionis Christi
gradus. est timor dei. per quem
passionem et mortem eius dominus
fuisse designata. et primus ascen-
sionis ad deum conteneruntur
Congruit autem mors domini hiis
qui per spiritum timoris dei peccata
sua deflent. quia in morte
domini remissio consistit omnium
peccatorum Vel certe perfecta remissio
peccatorum esse posset. si ille pro nobis
mortuus non fuisset. Secundus
descensionis Christi gradus est
pietas. et secundus ascensionis
fidelium. Congruit autem pietas
fidelium cum pietate domini. quia
ille hiis qui sedem animam cant

miseri manu sua impendit.
aeterna morte. sua morte
eos liberans. Tristi christus quasi sedulus
corporis est miseri. manum suam
impendunt. largiendo cibos
corporum necessaria. quibus in iudicio
dicturus est Ex uno ex mi-
nimis meis fecistis mihi fe-
cistis. Sextus descensionis
Christi gradus est scientia. sextus
ascensionis fidelium. Convenit
autem spiritui sancto. qui fidelibus
datur. cum spiritu scientie quasi homini
Christo oblatus est. quia ille ut
peccatores salvos faceret semet
ipsum illis conformare non est
dedignatus. et isti ut peccata
evadant. ad eum per spiritum sanctum
confugiunt. qui pietatem habet
dimittendi peccata. Quartus
descensionis Christi gradus est
fortitudo. Tertius similiter est fi-
delium. Congruit autem fortitudo
fidelium fortitudini Christi. quia ea
fortitudine isti vincunt dyabolum qua
et Christus vicit. fortitudine videlicet Christi non
sua. sicut ipse dicit Sine me
nichil potestis facere. Tertius
descensionis Christi gradus est
spiritus consilii et quintus ascensionis
fidelium. Congruit autem consilium
fidelium consilio Christi. cum ad
precepta evangelii se transferunt
servanda. in quibus perfectum con-
silium consistit omnium sanctorum. Secundus
descensionis Christi gradus est in-
tellectus. et septimus ascensionis
fidelium. Congruit autem intel-
lectus fidelium intellectui Christi
eo quod easdem virtutes quas ipse
a spiritu sancto percepit. easdem
et sancti cum Christo percepere
meruerunt. Primus descensionis
Christi gradus est sapientia. et septimus
ascensionis fidelium. Christus
est sapientia patris. et a Christo
omnis sapientia oritur. Qui enim
igitur qui operatorum virtutum
dona contemplantur a Christo sapientiam
in qua totius bonitatis sum-
ma consistit perceperunt. quam
ipse Psalomonem loquitur dicens
Quicumque diligit sapientiam
a dime declinet. terram in-
nemet. et cum deo convenit
beatus est si tenuerit eam.
Sequitur Et in conspectu sedis
tamquam mare vitreum simile
cristallo. In templo Salomo-
nis mare eneum fuisse legi-
mus. lavabantur sacerdotes
antequam accederent ad altare
ad hostias offerendas. Eris
non splendor quodam nigre-
dine tecto obnubilatur. Per
mare itaque eneum lex mo-
ysi designatur. quia fulgorem
spiritualis intelligentie lit-
terali grossitudine obscurat. Et sicut
es sine luna tenatur splendor
eum apparet. ita spiritualis in-
telligentia que latet superfi-
cie obscuratur in lege. si a
fidelibus nimis diligenter
discutiatur. per gratiam dei manifesto

In hoc igitur mare sacerdotes
lavabantur quia per sacrificia
et peregrinas quasdam observationes
legales quedam peccata veteris
populi delebant. Per mare
vero vitreum atque cristallinum
non inmerito novum testamentum
intelligitur. In hac autem ma-
teria in eminus mare vitreum
atque cristallinum. Per mare
igitur historia, per vitrum mora-
lis intelligentia, per cristal-
lum autem spiritualis intelligentia
designatur. Ergo per vitrum quod
quasi specula fiunt non incon-
grue moralis intelligentia
accipitur. Quia sicut homo quisque
in facie gerit in speculo de-
prehendere potest, ita etiam
quid vitiosum in actibus suorum
inesse potest moralis intel-
ligentia patefacit. Per
cristallum autem que claritatem
ceteris gemmis et quasi flammas
splendoris super et ignem de
se emittere solet spiritualis in-
telligentia exprimitur quia obscura
queque in divinis scripturis elu-
cidat. Mentes spiritualium sen-
sum flammis illuminat. Quosdam
etiam in amore dei amore-
que celestis patrie accendit.
Et in medio sedis et in circuitu
sedis quatuor animalia ple-
na oculis ante et retro. Hoc
secundum historiam stare non potest
ut scilicet eum tamen prius dixerit
in circuitu sedis in medio dicere
obtinere potuit. Spiritualiter intel-
ligendum est. Quatuor igitur ani-
malia non solum quatuor evangelistas
sed et omnes doctores ecclesie qui
eos secuntur designant. In me-
dio vero sedis quatuor animalia
stant quia doctores ecclesie po-
pulum commissum sibi a visibilibus
et ab invisibilibus hostibus quieta
ditate pie defendunt. In medio
sedis consistunt quia unumquemque
corporum ut in virtutibus omnibusque
bonis operibus proficiat admo-
nere non desinunt. Quatuor
igitur hec animalia ante et retro
oculos habuisse visa sunt quia
predicatores sancti et futura
et preterita respiciunt. Ante o-
culos habent quia diem iudicii
dampnationemque impiorum gloriamque
iustorum deum inspiciunt. Audito-
ribus suis quid timere et
quid appetere debeant ostendunt.
Retro oculos habent quia
vitam precedentium patrum deum in-
tuentes et ipsi in corpore imitatores
perficiunt, eorumque vitam atque
doctrinam auditoribus suis ante-
ponunt ut et ipsi in corpore imita-
tione atque doctrina proficiant. Et
animal primum simile leoni
Et secundum animal simile vitulo Et
tertium animal habens faciem quasi
hominis Et quartum animal simile
aquile volanti. Figuras istorum
animalium non omnes auctores uno
modo exposuerunt. Et ab antiquio-
ribus traditum est nobis ut

leonis marcum intelligimus.
uituli lucam. hominis
matheum. aquilam vero
Iohannem. eo quod marcus a de
sertis incipiat. lucas a sacerdo
tio incorporis. matheus ab ho
mine. id est a christi generatione.
Iohannes vero a diuinitate christi.
Quidam vero aliud ordinem
sequentes. leonis matheum
uituli marcum. hominis
lucam. aquilam vero Iohannem
designatum fuisse putant.
Nam leonis qui rex bestiarum est. ideo matheum desi
gnatum fuisse dicunt. eo quod
ipse christum secundum humanam naturam
ex regia stirpe descendisse
narrauit. Ipse etiam tempore
natiuitatis eius stellam apparuisse
dicit. Nunc tu regem celi et terre
angelorum et hominum fuisse demon
strauit. magos etiam velut
regem mundi ad adorandum eum
aduenientes perhibet. Herodem regem
hic id est eiusdem temporis
natiuitatis eius cum omnibus
ministris suis turbatum fuisse
dicit. quia sicut quilibet
rex. qui parue potencie est al
terius regis qui magne potencie
est timet se ut regnum eius in
uadat venire cognouerit eo
tremiscit. et est turbatus.
ita etiam christo in eterne venien
te qui rex futurus erat mundi.
Herodes turbatus est et omnis
Ierosolima cum illo. Nam

et munera que magi christo
obtulisse narrat. cum rege
dei et deum ac omnium creaturarum
demonstrant. Marcum vero propter
simplicitatem eloquii uitu
lum signatum fuisse dicunt.
Lucam autem hominem eo quod
ipse generationem christi secundum huma
nitatem plenius quam ceteri
prosecutus est. Namque ab
ipso qualiter ab angelo annun
ciatus sit didicimus. qualiter
natus. qualiter in presepio po
situs. qualiter circumcisus. quomodo
in templo putatus.
qualiter usque ad tricenariam eta
tem crescendo peruenit. Io
hannem aquila designa
tum fuisse. nullus est qui
neget. Et quatuor animalia
singula eorum habebant
alas senas et in circuitu et intus
plena sunt oculis. Per senarium
numerum qui perfectus est. per
fectio scripturarum designatur. ad
quam nullus nisi per doctrinam
euangelii valet assurgere.
Lex enim nullum ad perfectum
duxit. Senas vero alas
quatuor animalium si simul in
peneris. uiginti quatuor inuenies.
Videntur ergo michi eandem
significationem habere cum et
uiginti quatuor sedilia que propter
uiginti quatuor libros veteris testamenti
significasse diximus. Sedi
lia autem cum semper terre
herent. et qui in eis

rapuere sunt ad tantam aliquantu-
lum intuebant. Tale uero eos
quibus ingesse sunt ad excel-
sa sublevant. Libri igitur
ueteris testamenti antiquius pri-
bus sedilia sunt. quia eos
sedium litteralium intelligentes
uix aliquid ad eorum intellige-
ntiam spiritualem se erigere per-
fecte potuerunt. Quod uero sedi-
lia prioribus noui testamenti in
alas conuersa sunt. quia libros
ueteris testamenti spiritualiter intelligen-
tes per eorum doctrinam ad celestia
cotidie sublevantur. Denique
hic numerus id est xxiiii in hoc
libro sepe inuenitur. placuit
ut de sacramentis huius numeri
pauca dicamus. Partes uero
quibus constat numerus sunt unum. duo.
tres. quattuor. sex. octo. duodecim.
Unus qui in capite ponitur
unum deum significat. Duo
uero qui sequuntur duo testa-
menta indicant. Tres uero pertinent
ad trinitatem. Post tres uero in ter-
nemeut quattuor sequuntur.
quia doctrina quattuor euange-
listarum. fides nobis sancte trinitatis
manifesta est. Post quattuor
uero sex. qui perfectus est
numerus sequuntur. quia sine doc-
trina euangelii in ius nullus
ad perfectionis culmen conscen-
dere potuit. quia lex sicut
apostolus dicit nullum ad perfectum
adduxit. Post Octo se-

quuntur. quia octo sunt uirtutes
que dimittunt aduersus uitia
sine quarum operatione nullus
~~ad perfectionis culmen conscende-~~
~~re potuit. quia lex sicut apostolus~~
dicit ad fastigium perfectionis ualet
conscendere. Post Octo xii.
quia per doctrinam apostolorum ad fidem
peruenimus. que mater est omnium
uirtutum. Quatuor quoque animalia
intrinsecus et intus plena oculis
esse dicuntur. Per circuitum totum
corpus debemus intelligere
Unum et Ezechiel cum de his
animalibus loqueretur. dicit. totum
corpus eorum plenum fuisse oculis
Pauci igitur retro oculos habent
qui audientes comminationem domini
dicentis nemo mittens manum
suam in aratrum. et aspiciens retro
aptus est regno dei. tota uir-
tute laborant. ne in malis que
se aliquando egisse meminerunt
relabantur. quamuis ea ante uel
oculos adspiciunt sue custodia
ponere non desistant. Ante se
oculos habent. qui audientes
uocem domini dicentis. Beatus
seruus ille quem cum uenerit dominus
eius inuenerit uigilantem. bona
que perit operari non desinunt.
ut tempore mortis sue domino ueniente
te pati merentur. A sinistris
oculos habent cum omnia tempta-
menta demonum scuto fidei
uirtutibus suis repellunt.
A dextris oculos habent. cum
sollicite caueant. ne per elationis

opibus extollantur. Nunc a dex-
tris et a sinistris oculos habent
tum eos nec prospera erigere nec
adversa possunt inclinare. Iusti
oculos habent cum desideria
carnalia extinguendo celant.
Supinos oculos habent cum ad
celestis patriam toto mentis de-
siderio anhelant. Intus oculos
habent dum corda sua a sordidis
cogitacionibus custodiunt. Et re-
quiem non habent die ac nocte
dicentia. Sanctus sanctus sanctus dominus
deus omnipotens qui erat et qui est
et qui venturus est. Quarta re-
quies reproborum nulla prorsus est.
Sequitur eos tribulacio que finem
non habet. Iusti autem in hoc
seculo tribulantur ut requiem
eternam possideant dicente apostolo
Paulo. Per multas tribulaciones
oportet nos intrare in regnum
dei. Ille Sancti requiem non
habent quia ad laudem dei et
oracionibus non cessant dicente domino
Oportet semper orare et non defi-
cere. Et Paulus apostolus loquitur
dicens. Sine intermissione orate
in omnibus gracias agite. Sed
querendum nobis est quomodo
sine intermissione orare possimus.
Multi enim sunt qui tamen sunt
assidui in oracionibus in psal-
modiis in missarum celebracionibus
elemosinas largiantur tamen
superbia inflantur avaricie
sitibus ardent. Perimas
quicumque arte pietatem exigunt

nota ij de oracione

in ea ut et ipsos pauperes
quorum miseri debuerant
quibusdam argumentis insec-
tentur ut ex eorum pena sua
opes suas augeant dicentes
hoc se legaliter facere cum ista
lex non sit dei sed sophistica diaboli.
Sed et in monasteriis multi
inveniuntur qui in ecclesiis in
psalmis et oracionibus et in
missarum celebracionibus sunt de-
voti contra ira sepissime et
fraterne inflamantur. Quidam
vero ebrietati et gule de-
serviunt. Quidam contra odium
interdum longo tempore ponunt.
Quidam in bonis que agere
videntur favores et laudes
hominum querunt. Quidam in-
vidi. Quidam detraccionibus
aut ceteris viciis deserviunt.
Et quod plus timendum sentitur
quia senioribus usurpant
indignis moribus decipiunt
atque denunciant. Ad istam
ergo veritatem demonstrandam
quandam similitudinem proponam.
Homo quidam usque ad cere-
bellum defixus in luto iace-
bat. Cumque vidisset quendam
pretereuntem extendens
manum clamabat dicens
Miserere mei et expelle me
de hoc luto. Cumque manum
extendisset ut eum extra-
heret iste manum suam exten-
dit sublimato dimersit
Cumque ille qui se ad eum
dum venerat extrahere

nollet. ista itaque ut emeret
populabatur. Cumque ille ad
emendum manum extenderet
iste sicut prius manum subtraxit
et demersit. Cumque crebrius
hoc fieret ille iratus dixit.
Cur petis ut emeris cum
nemo precio velis possidere.
Ecce quia initium tuum diligere
posside quod elegisti. Talis
et isti deum deprecantur assidue
ut amissis emantur. Et tamen
illa vicia ita amplectuntur
ut abeis nullo modo divelli pos-
sunt. Ponamus ergo ante
oculos duos viros doctum
assidue orantem psallentem
missas celebrantem. et tamen
quibusdam viciis subditum
alterum indoctum et non oran-
tem fidelem deum timentem
atque amantem. proximum diligen-
tem. pacientem humilem.
Quis horum tibi videtur
apostoli sententiam servasse
qua dicit sine intermissione
orate. iste qui assidue o-
rat. et quibusdam viciis
subiacet. an iste qui nescit
orare. et tamen mundus est a
viciis. et in bonis operibus
deditus. Omnibus claret
istius innocencia atque opera
bona. magis placuisse deo
quam istius voces cum vita
quibusdam viciis sordescit.
Ille igitur sine intermissione
orat. qui cogitacionibus nunc
te clangua deum deprecatur
et in bonis operibus assiduus est.
Orat qui dormiunt. aut aliquibus
operibus humane vite necessariis est
occupatus. opera enim refulgent
in conspectu dei et ipsa sunt inter-
cessores apud deum. sicut ad
cornelium loquitur angelus
Oraciones tue et elemosine tue
commemorate sunt in conspectu dei.
Quid autem nunc animalia
indesinenter dicunt audiamus
Sanctus sanctus sanctus dominus deus
omnipotens. qui erat. et qui est
et qui venturus est. Ter sanctum
deum nominantes. demonstrant
patrem et filium et spiritum sanctum
Quod autem dicunt dominus deus
omnipotens a pluralitate transeuntes
ad singularitatem. ostendunt patrem
et filium et spiritum sanctum unum esse divinitatis.
unius deitatis omnipotencie. Quis
querendum nobis est. si qua-
tuor animalia non solum quatuor evan-
gelistas. sed et omnes doctores
ecclesie designant. cur sancti
tantum indesinenter invocare di-
cantur. cum sancti dei aliqui in oracionibus.
aliqui in leccione. aliqui in predi-
cacione. aut in diversis necessitatibus occu-
pentur. Predicatores igitur sanctam
deum fidem sancte trinitatis corde
retinent. et ore confitentur. dum
opera fidei adimplent. dum eandem
fidem et opera fidei quibuscumque
possunt predicant. dum in oracionibus
et in graciarum accionibus ipsum qui
est trinus et unus exorant. et
laudant. Etsi dum apostolus sive
manducatis sive bibitis

ouia In nomine domini nostri ihesu christi faciunt virtute signum in-sinuantes inquiunt Cum autem sapiunt. qui erat et qui est. et qui venturus est. iam supra dictum est. Et cum darent illa animalia gloriam et honorem et benedictionem sedenti super thronum viventi in secula seculorum procidebant xxiiii seniores ante sedentem in throno. et adorabant viventem in secula seculorum. In hoc loco per quatuor animalia. quatuor ewangeliste designantur. per viginti vero quatuor seniores preter novi testamenti accipi possunt. Quando ergo animalia gloriam et honorem et benedictionem sedenti super thronum viventi in secula seculorum dant. quando doctrina ewangelii in universo orbe legitur. et predicatur per quam gloria et honor et benedictio patri et filio et spiritui sancto datur. Audientes igitur quatuor animalia xxiiii seniores ceciderunt ante sedentem in throno. et adoraverunt viventem in secula seculorum. quando sancti per universum orbem constituti audientes doctrinam ewangelii humiliant se in conspectu dei. ut cum ipso vivant in secula seculorum. Et mittebant coronas suas ante thronum dicentes. Per coronas opera bona fuisse designata superius diximus. Cum ergo coronas suas ante thronum dicentes mittunt. quando quicquid boni agunt deo tribuunt non sibi. secundum apostoli preceptum qui gloriatur in domino glorietur. Quid autem dicunt audiamus. Dignus es domine deus noster accipere gloriam et honorem et virtutem. Superius diximus quatuor animalia gloriam et honorem et benedictionem deo dedisse. Hic autem xxiiii seniores dicunt gloriam et honorem et virtutem deum accepisse [illegible] plenitudinem tenentes. Quid nos aliquid addare potest. aut quid deus ab aliquo accipere potest cum ipse creavit cuncta. et sine ipso nichil esse potest. et qui dicit in ewangelio sine me nichil potestis facere. Cum sancti sine deo nichil possunt facere quid possunt dare illi. Igitur quod bonum ut talis est. ut nichil boni a se habere possit nisi ab ipso accipiat qui est summum bonum dat deus suis suis unde ipsi ei renuncient(?). Regnum celorum deus promisit suis suis. attamen si prius bonorum operum presserit(?). Et quia electi hoc prius non habent nisi ab ipso accipiant. ipse dat prius unde ab ipso emant vitam eternam. Dant itaque sancti gloriam deo. quando quicquid boni faciunt. deo attribuunt. ut glorificetur.

Sedus

deus p[ro]pter eos. sicut ipse dicit in ewangelio. Videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Nam iohannes petrus dicit morte sua deum clarificasse. Dant autem honorem qui in omnibus que agunt honorem dei querunt non suum. Superius benedictio tercio loco ponitur. Hic autem virtus. Et quia sancti dum magna faciunt benedicuntur ab hominibus. convenit virtus cum benedictione. Sed quoniam sancti pro magnis operibus que faciunt laudes hominum detestantur. liber actuum apostolorum nobis indicat. Nam petrus et iohannes cum claudum sanassent. et oculi omnium essent intuentes in eos quasi sua virtute hoc fecissent. petrus pro aliorum benedictionem devitans dixit ad eos. Viri fratres quid nos intuemini quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare. Deus abraham et deus ysaac et deus iacob glorificavit filium suum ihesum. Et in sequentibus. In cuius nomine astat hic coram vobis sanus. Similiter paulus et barnabas cum egrotum in listris sanassent. et populi vellet eis sacrificare sciderunt vestimenta sua dicentes. Viri quid hec facitis. Et nos homines sumus similes vobis. Possumus hoc et de christo intelligere quia secundum humanitatem gloriam et honorem et virtutem accepisse manifestum est. Sequitur. Quia tu creasti omnia et propter voluntatem tuam erant et creata sunt. Dicerant quomodo talia sunt. Hoc sic intelligendum est. quo et illud. qui fecit que futura sunt. Omnes ergo creature erant in presentia et voluntate dei. antequam crearentur. creata sunt vero eo tempore quo disposuit deus. Ipse igitur qui cuncta creavit. cum patre et spiritu sancto creare dignetur in nobis cor mundum qui vivit et regnat in secula seculorum amen.

Et vidi in dextera sedentis super thronum librum scriptum intus et foris signatum sigillis septem. Et vidi angelum fortem predicantem voce magna. Quis est dignus accipere librum et solvere signacula eius. Et nemo poterat in celo neque in terra neque subtus terram aperire librum neque respicere illum. Et ego flebam multum quia nemo dignus inventus est aperire librum nec videre eum. Et unus de senioribus dixit mihi. Ne fleveris. Ecce vicit leo de tribu iuda radix david. aperire librum et solvere vii signacula eius

Et vidi et ecce i medio throni
et quat^or animaliu. et i medio
seniorum agnum stante tamqm
occisum. habentem cornua vij.
qui st septe spus dei missi in
omnem terram Et venit et ac
cepit de dextera sedentis i thro
no librum. quat^or aialia et xx
quat^or seniores ceciderunt co
ram agno habentes singuli
cytharas et phialas aureas
plenas odoramentorum. que st
orones scorum. et cantabant
canticu novu dicentes. Dignus
es dne accipe librum. et apire
signacula eius. qm occisus
es et redemisti nos deo i san
guine tuo. ex omni tribu et lin
gua et pplo et natione. et
fecisti nos deo nro regnum. et
sacerdotes. et regnabimus sup
terram. Et vidi et audivi
voce angelorum multorum i circuitu
throni et aialium. et seniorum.
et erat nus eorum milia milium
voce magna dicentium Dignus
est agnus. qui occisus est ac
cipe virtute. et divinitatem et sapientiam
et fortitudinem. et honore. et gloriam
et benedictionem Et omnem creaturam
que in celo est. et sup terram et sub
terra. et que st in mari. et q
in ea st omnes audivi dicentes
Sedenti in throno et agno Be
nedictio et honor et gloria et ptas
in secula seculorum Et quat^or aia
lia dicebat amen Et xx quat^or

seniores ceciderunt
i facies suas et adoraverunt
Et vidi qd apuisset agnus
unu de vij signaculis. et
audivi unu de quat^or aia
libus dicens tamqm voce
tonitrui Veni et vide Et
ecce equus albus. et qui
sedebat sup illu habebat
arcu Et data est corona
ei et exivit vincens. ut
vinceret Et cu apuisset sigil
lum scdm. audivi scdm aial.
dicens Veni et vide Et
exivit alius equs rufus. et
qui sedebat sup eu datu est
ut sumeret pacem de terra
et ut invice se interficiant
Et datus est illi gladius
magnus Et cu apuisset
sigillu tciu. audivi tciu 3
animal dicens Veni et
vide. Et ecce equs niger et ne
qui sedebat sup eu habebat
stateram i manu sua Et
audivi tamqm voce i medio
quat^or aialium dicentem Bi
libris tritici denario et tres
bilibres ordei denario. et
vinu et oleu ne leseris Et
cum apuisset sigillu quartu
audivi voce quarti aialis
dicentis Veni et vide
Et ecce equs pallidus et q pal
sedebat desup nomen illi
mors et infernus sequebatur
eu Et data est illi potestas

super quattuor partes terre interficere gladio et fame et morte et bestiis terre. Et cum aperuisset sigillum quintum vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum dei et propter testimonium quod habebant et clamabant voce magna dicentes Usquequo domine sanctus et verus non iudicas et vindicas sanguinem nostrum de hiis qui habitant in terra. Et date sunt illis singule stole albe et dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum donec impleantur conservi eorum et fratres eorum qui interficiendi sunt sicut et illi. Et vidi cum aperuisset sigillum sextum et ecce terre motus factus est magnus et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus et luna tota facta est sicut sanguis Et stelle celi ceciderunt super terram sicut ficus emittit grossos suos cum a vento magno movetur. Et celum recessit sicut liber involutus et omnis mons et insule de locis suis mote sunt Et reges terre et principes et tribuni et divites et fortes et omnis servus et liber absconderunt se in speluncis et petris montium. Et dicunt montibus et petris Cadite super nos et abscondite nos a facie

sedentis super thronum et ab ira agni. quia venit dies magnus ire ipsorum Et quis poterit stare. Post hec vidi quattuor angelos stantes super quattuor angulos terre tenentes quattuor ventos terre ne flarent super terram neque super mare neque in ullam arborem Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum dei vivi et clamavit voce magna quattuor angelis quibus datum est nocere terre et mari dicens Nolite nocere terre et mari neque arboribus quoadusque signemus servos dei in frontibus eorum Et audivi numerum signatorum centum quadraginta quattuor milia signati ex omni tribu filiorum israel. Ex tribu iuda xii milia signati Ex tribu ruben xii milia signati Ex tribu neptalim xii milia signati Ex tribu gad xii milia signati Ex tribu aser xii milia signati Ex tribu manasse xii milia signati Ex tribu symeon xii milia signati Ex tribu levi xii milia signati Ex tribu ysachar xii milia signati Ex tribu zabulon xii milia signati Ex tribu ioseph xii milia signati Ex tribu beniamin xii milia signati. Post hec vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus et populis et linguis

stantes ante thronum et in conspectu agni amicti stolis albis et palme in manibus eorum. Et clamabant voce magna dicentes Salus deo nostro qui sedet super thronum et agno. Et omnes angeli stabant in circuitu throni et seniorum et quatuor animalium et ceciderunt in conspectu throni in facies suas et adoraverunt deum dicentes Amen. Benedictio et claritas et sapientia et gratiarum actio et honor virtus et fortitudo deo nostro in secula seculorum amen. Et respondit unus de senioribus dicens michi Hii qui amicti sunt stolis albis qui sunt et unde venerunt. Et dixi illi Domine mi tu scis. Et dixit michi Hii sunt qui venerunt de tribulatione magna et laverunt stolas suas in sanguine agni. Ideo sunt ante thronum dei et serviunt ei die ac nocte in templo eius. Et qui sedet in throno habitabit super illos. Non esurient neque sitient amplius neque cadet super illos sol neque ullus estus quoniam agnus qui in medio throni est reget illos et deducet illos ad vite fontes aquarum. Et absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum. Et cum aperuisset sigillum septimum factum est silencium in celo quasi media hora. Et vidi septem angelos stantes in conspectu dei et date sunt illis septem tube.

Et alius angelus venit et stetit ante altare habens thuribulum aureum et data sunt ei incensa multa ut daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum quod est ~~an~~ quod est ante thronum. Et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu angeli coram deo. Et accepit angelus thuribulum et implevit illud de igne altaris et misit in terram. Et facta sunt tonitrua et voces et fulgura et terremotus magnus etc.

Don mancietur post descripta talia forma aperitio libri ponitur propter apertionem divinarum scripturarum designatur quia postquam a sanctis apostolis et eorum predicationibus ecclesia in gentibus fundata est libri veteris ac novi testamenti secundum apostolorum fidem a sanctis doctoribus expositi sunt. Et vidi in dextera sedentis super thronum librum scriptum intus et foris signatum sigillis septem. De dextera et sigillis quod dominus dedit in sapientibus dicemus. Liber vero scriptus intus et foris non solum veteris testamenti sed et novi significat. Vel intus scriptus est secundum allegoriam foris secundum hystoriam

Hic liber igitur novum et vetus
testamentum in se continet. quia
spiritualis intelligentia in veteri
testamento inclusa est aliud quam
novum testamentum. Et vidi an
gelum fortem predicantem
voce magna. Angelus fortis
patres veteris testamenti significat.
Voce magna predicaverunt, scilicet
christum ad redemptionem generis
humani venturum et predixerunt.
Quis est dignus aperire librum
et solvere signacula eius.
Interrogatio angeli desiderium
sanctorum significat. Desi
derabant enim sancti vide
re christum in carne. et audire ser
mones eius. eo quod sicut
omnia misteria veteris testamenti
aperta et revelanda. sicut ipse
christus discipulis suis clamen
dicit nobis. quia multi prophete
et reges voluerunt videre que
vos videtis et non viderunt
et audire que auditis et
non audierunt. Et nemo
dignus inventus est. neque in
celo neque in terra. neque subtus
terram. aperire librum et solvere
signacula eius. Nullus
namque angelus celestis in terris
Nullus iustus in terra consistens
nullus etiam compositis. quod mortis
debitum solveret in mundo
unquam apparuit. qui genus
humanum de potestate dyaboli redimeret
Cum redemptio aperio est
veteris testamenti. Et ego flebam
multum. quia nemo dignus

inventus est. aperire librum nec vide
re eum. Iohannes in hoc loco personam
gerit eorum de quibus modo diximus
id est priorum veteris testamenti. flebat
enim sancti multum. eo quod misteria
scripturarum sibi abscondita nullus
esset qui eis manifestaret. nullusque
esset qui genus humanum de potestate
dyaboli erueret. Quod que
rendum nobis est cur dicat
quia librum a nullo posse vide
ri supernis dicat. quod cum in
dextera sedentis super thronum
viderit. Videbant namque an
tiqui patres. quorum typum Iohannes
in hoc loco tenet. veteris te
stamenti librum. et non videbant
secundum spiritalem intelligentiam.
Et unus de senioribus dixit
michi. Ne fleveris. Ecce vicit leo
de tribu Iuda. radix David
aperire librum. et solvere septem
signacula eius. Videtur michi
eandem significationem habere
seniorem. quam et Iohannem.
quam et angelum fortem. Qui sig
nificant eos patres veteris testamenti.
Angelus namque fortis interro
gat. quis esset dignus aperire li
brum. Senior vero dicit. quod
plane ipse christus aperiendus
esset liber. Per angelum igitur
fortem. illi designantur. qui
desiderantes adventum christi
interrogabant quo tempore venturus
esset. Iohannes vero eos designat
qui flebant eo quod tanto
tempore tardaret. Senior autem

p(ro)ph(et)as designat. qui dixerunt
quomodo quo ipse venturus
esset. P(er) leonem igit(ur) de tribu
iuda xp(istu)s intelligit(ur) qui
ex tribu iuda et p(ro)genie d(avi)d
ortus est. Leo aut(em) p(ro)p(ter) fortitu-
dinem vocat(ur). quia dyabolum vicit
et electos suos ab eius p(otes)tate
eripuit. Dicat ergo leo de tribu
iuda radix david. ut aperi(re)t
librum et septem signacula eius
quia liber non posset aperi-
ri nisi p(ri)us vinceret(ur) dyabolus. Hec
victoria fuit apud veteris
testa(men)ti. Quomodo quatuor
signacula aperuit in sequenti-
bus dicemus. Et vidi in me(di)o
throni. et quatuor animalium et se-
niorum agnum stantem q(uasi) occisu(m)
habentem cornua septe(m) et oculos
septem. qui s(unt) septe(m) sp(iritu)s dei
missi in omnem terram. P(er) thronum
et quatuor animalia. et seniores.
vna eccl(es)ia cu(m) suis variis ordi-
nibus designatur. Agnus
vero non occisus. s(ed) tamquam occisus
est. quia mortem in transitu
gustauit. et paulo post re-
surgens iam non morit(ur), mors
illi ultra non dominabit(ur). Cornu-
a et cornua septe(m). et oculos
septe(m) habuisse visus est. Quid
sint aut(em) septe(m) oculi. ipse ex-
ponit cu(m) subiungit. Qui s(unt)
vii. sp(iritu)s dei missi in omnem terra(m).
Per cornua vero septe(m) regna
designant(ur). Videt(ur) ergo invicti
aliam significationem habe(re)
cornua. aliam oculi. Per

septem namque cornua omnes
electi designant(ur). qui regnu(m)
dei vocant(ur). quorum omnem
multitudinem supius in septe(m) partes
divisimus. Ad primu(m) igitur
cornu(m) electi. qui ante di-
luuium fuerunt p(er)tinent. Ad
s(ecun)d(u)m vero illi. qui post diluui- 2
um usque ad legem fuerunt.
Ad tertiu(m) aut(em) illi qui sub 3
lege fuer(un)t. Ad quartu(m) p(ro)ph(et)e. 4
Ad quintum qui ex iudeis 5
crediderunt in xp(istu)m. Ad sex- 6
tum p(o)p(u)lus gentilis. Ad sep- 7
timum illi qui in fine mundi
nascituri s(un)t. et cu(m) antixp(ist)o
pugnaturi. Et venit et
accepit librum de dextera sedentis
sup(er) thronum. Sup(er)ius dixi(mus)
p(er) sedentem in throno xp(istu)m
designatum fuisse. Et quia
ipse dixit. ego in patre et pat(er)
in me est. et qui videt
me videt et patrem. i(n) hoc
loco sedens in throno patrem
designat. De dextera vero
patris filius est. Agnus ac-
cepit librum de dextera sedentis sup(er)
thronum accepit. quia homo
xp(istu)s a sua divinitate accepit.
ut sacramenta divinarum scrip-
turarum reseraret. Et cum
aperuisset librum. quatuor animalia
et xxiiii(or) seniores ce-
ciderunt cora(m) agno. habentes
singuli cytharas. et phialas
aureas plenas odoramen-
torum. que s(un)t orationes sanctorum.
Sciendum nobis est quomodo

ante reseracionem sigillorum
liber aperiri potuit. Et spiritualiter
intelligendum est. Prophe-
te namque adventum Christi
passionem et resurrectionem eius
aliquando per figuras significabant
aliquando apertis verbis pre-
dixerunt. Sed et patriarche
in suis actibus omnia presigna-
verunt. Christus ergo qui ex
virgine natus est. quando
passus est et resurrexit. et in
celum ascendit. librum veteris
testamenti aperuit. queque ibi fi-
gurabantur opere implevit.
Nostra vero ea que in veteri
testamento obscura erant. et in
novo doctoribus ecclesie per
inspirationem spiritus sancti aperuit. Et
apertio. reseratio est sigillorum.
Quod autem sequitur. quod iiii[or]
animalia et seniores ceciderunt
coram agno. ad eosdem
doctores ecclesie pertinet. Qua-
tenus cum nativitatem. passionem
et resurrectionem domini adven-
tum reducunt. et quibuscum-
que modis hec a sanctis patribus
presignata. et a prophetis predicta
sunt recolunt. quotiensque
hec que in arcanis obscura a-
posita sunt. investigare non de-
sinunt totiens eis liber aperitur.
Cadunt vero coram agno. cum
per meditationem divinarum scripturarum
considerantes immensam cle-
mentiam dei. humiliant se
in conspectu creatoris sui. et

tanto se per humilitatem deiciunt
tanto amplius in amore eius
exardescunt. quia humilitas
que fit in conspectu dei nutrit
amorem dei. Per citharas autem
quas animalia et seniores ha-
buisse dicuntur. mortificatio carnis
designatur. sicut dicit apostolus.
mortificate membra vestra que sunt
super terram. fornicationem. immun-
diciam. avariciam. ceteram.
Phiale vero auree. corda sunt
sanctorum. spirituali sapientia repleta.
que odoramentis plena fuis-
se dicuntur. Quod fuit autem o-
doramentum. ipse exponit cum
subiungit. Que sunt orationes
sanctorum. Et ut hec odoramenta
ad deum ascendant. psalmista
precatur dicens. Dirigatur
oratio mea sicut incensum in con-
spectu tuo. Et cantabant
canticum novum dicentes. Per hos
novus cantat canticum novum.
Canticum novum canticum est
evangelii. Dignus es domine ac-
cipere librum. et aperire signacula
eius. Hoc quod dicit ad humanitatem
eius pertinet. Nam secundum di-
vinitatem [illegible] accipere potuit
qui semper omnia habuit. Cur autem di-
gnus sit accipere librum et solve-
re signacula eius subdendo
manifestat. Quoniam occisus
es et redemisti nos deo in
sanguine tuo ex omni tribu et
populo et natione. Hic demon-
strat ex omnibus gentibus ecclesiam

Sancti dicuntur regnum reges et sacerdotes

fuisse collectum. Nam sunt quidam electi qui hic negant. Et fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes et regnabunt super terram. Sancti dei regnum dei sunt, quorum super terram regnare dicitur. Quamvis ergo dei regnum sunt, quia in eis regnat deus, et reges sunt quia se et alios optime regere norunt. Quin etiam sacerdotes domini sunt, quia semetipsos totaliter igne caritatis succensi per compunctionem cordis et lacrimas deo offerre consueverunt, sicut dicit psalmista: Sacrificium deo spiritus contribulatus. Qui sacerdotes ideo dicuntur eo quod membra sunt summi sacerdotis, de quo dicit psalmista: Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Et vidi et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni et seniorum et quatuor animalium et erat numerus eorum milia milium dicentium voce magna: Dignus est agnus qui occisus est accipere virtutem et divinitatem et sapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem. Per thronum et quatuor animalia et seniores universa ecclesia cum suis doctoribus designatur. Angeli vero qui thronum circumdedisse est ecclesiam custodisse nisi sunt angeli sunt qui ad custodiam ecclesie a deo destinati sunt, sicut paulus apostolus loquitur dicens: Nonne omnes administratorii sunt spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis.

Per maiores autem minoresque multitudo innumerabilis designatur. Qui agnum magna voce laudare dicuntur, quia eorum numquam officium angeli complendum desistunt, a laudibus dei numquam cessant. Et sicut liber in septenario numero totus consistit, et septem dona spiritus sancti in illo libro ipsius repleri dicuntur, ita et septem benedictiones in hoc loco ponuntur, quibus assidue angeli deum laudare dicuntur. Et omnem creaturam que in celo est et que in terra et que subtus terram et que sunt in mari et que in ea sunt omnes audivi dicentes sedenti in throno et agno. Per creaturam que in celo est angeli, per terram vero que in terra est homines, per eam vero que est subtus terram hii qui iam debitum mortis solverunt designantur. Quod vero dicit que sunt in mari, aquas maris intelligere debemus. Per mare autem loca inferorum aque continentur. Quos vero subiungit et que in ea sunt, pisces qui in aquis morantur intelligere debemus. Omnem si per omnem creaturam que in celo est omnes homines intelligere possumus, quorum omnes homines deum laudant. Invenimus enim quosdam pelagianos qui christiani nominantur

qui quatuor dominum laudare in-
dicant . deum non laudant / quod
sicut dicit scriptura . Non
est speciosa laus in ore pecca-
toris . Et sub pedibus centum viginti
que intra est . omnes animas
debemus intelligere quorum terra-
rum intra representant . quoniam hij
qui apud inferos erant
dominum laudare nescienti sunt .
Sed pedibus centum viginti . que i-
nta . et que subtus terram
est . salvos electos debemus in-
telligere . qui et intra operibus
et verbis deum laudare non de-
sistunt . et mellis cum duo po-
siti alaudibus eius nunquam
cessant / Per mare non (?)
per aquas maris multitudine
fidelium . Per pisces qui in aquis
morantur doctores ecclesie
possumus intelligere . Septima
benedictio . quia fideles deum
benedicere dicunt . Benedictio et honor
et gloria et potestas deo meo in
secula seculorum . Benedicunt namque
electi assidue deum cum verbis
opera coniungunt . Et quatuor animalia
dicebant amen . Amen con-
firmatio sermonis est . Et quatuor
animalia dicunt amen . cum sancti
predicatores optant assidue ut
auditores eorum in bonis operibus
magis ac magis proficiant .
Et viginti quatuor seniores ceciderunt
et adoraverunt . Viginti quatuor
seniores in hoc loco eandem
significationem habent . quam et

quatuor animalia . Seniores er-
go cadunt et adorant / cum pre-
dicatores sancti quanto amplius pre-
dicationes suas viderint in
bonis operibus profecisse . tanto
magis se humiliant in conspectu
dei . sicut dicit scriptura . Quanto
magnus es humilia te in omnibus
et coram deo invenies gratiam .
Septimum sigillorum apertio . quemadmodum
nisi ad expositionem ceterarum scrip-
turarum pertinet videnda est . Ita
et ea que sub sigillorum apertio-
nibus facta esse dicit . ad a-
pertionem veteris testamenti pertinent .
Et sicut omne tempus electorum
ex septem partibus consistit . ita
sunt et septem sigilla . que universe
parti conveniunt (?) . ad demonstran-
da ea que in veteribus scripturis
abscondite posita sunt . vel quod
sanctorum patrum facta significant .
Apertio ergo primi sigilli . ad ea
que ante diluvium facta sunt
pertinet . Secundum vero sigillum
ad patriarchas . Tertium ad eos
qui sub lege fuerunt . Quartum
autem ad prophetas . Tria igitur que
residua sunt ad novum testamentum
pertinent . Quintum namque ad
viros (?) . Sextum ad iudeorum des-
tructionem . et ad gentium vocationem .
Septimum ad adventum christi
pertinet . Et cur in septimo lo-
co adventus eius ponatur . in se-
quentibus dicemus . Et quemadmodum
nobis est . cum premissionem inter-
pretum apertio veteris testamenti
significetur . Et quia namque comperte
sequi inestimabilis (?) . comperto

presidentib(us). nobilib(us) ecc(lesi)e dimos(?)
Similit(er) et queda(m) p(re)cepta le
galia. q(uan)tu(m) ad p(ar)te(m) litt(er)e irrationa(bi)lia
q(uan)tu(m) ad p(ar)te(m) aut(em) allegorie valde
rationa(bi)lia esse p(ro)bant(ur). **Et vi
di q(uo)d ap(er)uisset agnus unu(m)
de septem sigillis.** Ap(er)tio p(r)imi
sigilli. ad ea que ante dilu
uiu(m) facta s(un)t p(er)tinet. Agnus
igit(ur) p(r)imu(m) sigillu(m) ap(er)uit. q(ui)
ea que ante diluuiu(m) gesta s(un)t.
doctoribus ecc(lesi)e qualit(er) sp(irit)u(alite)r
intelligant(ur). sp(iritu)s s(an)c(t)i gr(ati)a pate
fecit. Et ut quid sit ap(er)tio sigi
llor(um) pauca dicamus. In genesi
scriptu(m) est. q(uo)d plantaverat
d(eu)s paradisum voluptatis. i(n) q(uo)
posuit ho(min)em que(m) formaverat
qui diu(er)sis arboribus consitu(m)
esse describit(ur). Per paradisu(m)
igit(ur) eccl(esi)a. p(er) arbores v(er)o pa
radisi. doctores ecc(lesi)e designant(ur).
Et sicut arbores paradisi victu(m)
pomor(um) prebebant p(r)imis ho
minib(us). ita et doctores eccl(esi)e
victu(m) libror(um) divinor(um). et alim(en)
tu(m) fideliu(m) in eccl(esi)a constitutor(um)
prebe(re) no(n) desistunt. De ligno
aut(em) vite. et de ligno scientie
boni et mali sup(er)ius diximus.
Fons v(er)o qui egrediebat(ur) de
medio paradisi eu(n)d(e)m sufficiat
q(uo)d irrigab(at) s(an)c(t)e eccl(esi)e co(n)venit.
Et qui inde in quat(t)uor capita
dividebat(ur). q(uia) doctrina evan
gelii in quat(t)uor libros dividit(ur).
et lavit omnes t(er)minos t(er)re. Na(m)
et ada(m) x(ristu)m figurat. eva
v(er)o eccl(esi)am. Et sicut eva

de latere viri dormientis
facta est. ita et eccl(esi)a de lat(er)e
x(rist)i in cruce pendentis fab(ri)
cata est. q(uia) cu(m) sanguine
redempta et mundata est a
sordibus. Duo filii nati s(un)t
ade. cain et abel. Cain po
pulum iudeor(um). abel v(er)o
x(ristu)m figurat. Obtulit cain
de fructibus t(er)re. munera d(omi)no
q(ui)a p(o)p(u)l(u)s iudeor(um) qui t(er)re
nus dicit(ur). t(er)rena munera off(er)e
bat. id est p(r)imitias. decimas
sacrificia. cet(er)a que in lege
iubebant(ur). Abel v(er)o obtulit
de p(r)imogenitis g(re)gis sui. et
de adipibus eor(um). P(r)imogeniti
gregis sui s(un)t ap(osto)li. q(uo)s p(r)imos
genuit eccl(esi)a. et p(er) quibus
eccl(esi)a nata est. Adeps v(er)o
fides est ip(s)or(um). Obtulit igit(ur)
abel de p(r)imogenitis sui
gregis et de adipibus eor(um).
q(ui)a x(ristu)s ap(osto)los quos de
mundo elegit. fidemq(ue) eor(um)
deo p(at)ri obtulit. Cain invi
dia ductus est eo q(uo)d respe
xisset d(omi)n(u)s ad abel et ad
munera eius. interfecit eu(m).
similit(er) et iudei videntes
que sua et p(at)ris virtute x(ristu)s
op(er)abat(ur). interfecerunt eu(m). qui
frat(er) illor(um) erat s(ecundu)m carnem.
maledixit deus cain. eo
q(uo)d interfecisset abel fratrem
suum. dixitq(ue) ei. q(uo)d vagus et
p(ro)fugus erit sup(er) t(er)ram. Talit(er)
et iudei. no(n) s(ecundu)m adam. sed
a semetip(s)is maledicti sunt

quando dixerunt de christo. San
guis eius super nos et super fi
lios nostros. Similiter vagi et pro
fugi super terram. quia propria
sedem nullam habentes per uni
versas gentes vagantur.
De apertione primi sigilli tunc
dixisse sufficiat. Audiui
unum ex quatuor animalibus dicens.
Veni et vide. Eandem signi
ficacionem habet primum animal quam
et secundum et tercium et quartum
Significant enim doctores ecclesie
Quod autem dixit Veni et
vide ad intelligenciam spiritualem
nos notat. Ac si diceret Veni
non passibus corporis sed passibus
mentis et intellige spiritualiter
ea que primo tempore historialiter
facta legisti Et ecce equus albus
et qui sedebat super eum habebat
arcum et data est ei corona et
exiuit vincens ut vinceret
Equus albus iustos qui ante
diluuium fuerunt designat. qui
propter innocenciam albi dicuntur
Sessor vero equi dominus est qui
sanctos suos spiritualiter possidet. Per
arcum autem qui procul sagittas
a se mittit et iaculatur vindicta
diuina potest designari. quia
et prauos homines propter in se abun
dantem culpam dampnauit
et Cain propter fratricidii reatum
septuplum puniuit. Per coronam
remuneracionis sicut et per equum
album iusti qui ante dilu
uium fuerunt designantur Exi
uit uero vincens ut vinceret.
quia statuit ut per aquas diluuii
omnes iniquos reprobos deleret
Et cum aperuisset sigillum secundum
Secundi sigilli apertio ad arche
fabricam et ad iustos qui
ante legem fuerunt pertinet Ad
demonstrandam ergo secundi sigilli
apertionem. paucis de ipsis loqui
mur In genesi scriptum est quod
dixit dominus ad Noe Fac tibi
archam de lignis leuigatis
mansiunculas in archa facies
et bitumine linies intrinsecus
et extrinsecus et sic facies eam
Trecentorum cubitorum erit longitudo
arche. quinquaginta cubitorum
latitudo et triginta cubitorum
altitudo illius Archa ecclesiam
Noe vero fabricator arche. Christum
ecclesie fabricatorem signabat
Que archa de lignis leuigatis
facta fuisse describitur. Per ligna
leuigata. que et aquas prohibue
runt. et vitam omnibus animalibus
intra se constitutis seruauerunt.
doctores ecclesie designantur
qui et doctrina et scripturis
suis. aquas diuersorum errorum
ab introitu ecclesie prohibent et
vitam hiis qui intra ecclesiam
sunt. sua doctrina et exemplis
seruant Que leuigata esse
dicuntur. id est ab omni asperitate
viciorum emundata. Per mansi
unculas vero. que in archa fieri

nisse sunt. diversi ordines fieri
designantur. Alius cum in coniuga
li ordine. alius in continenti.
alius in monasterio. alius in
sacerdotali. dum deo sine studet
quam in diversis mansionibus, sicut
Bitumen autem quo linita fu
isse de divina scriptura designatur.
Tabule ergo compositionibus archa
facta est. quas doctores ante
significasse diximus. bitumine
intrinsecus et extrinsecus linite
sunt. quia doctores ecclesie intus
secus liniti sunt per sapientiam
doctrinamque divinarum scripturarum
et extrinsecus per operationem virtutum.
Trecentorum autem cubitorum longi
tudo arche fuisse describitur.
quinquaginta cubitorum latitudo
et xxx^ta cubitorum altitudo
illius. Per longitudinem igitur
arche fides. per latitudinem
caritas. per altitudinem spes si
gnificatur. Longitudo quoque arche in
trecentos cubitos extenditur.
quia fides nostra in confessione
sancte trinitatis consistit. Centenarius
vero perfectus numerus est. In trecen
tos cubitos fides nostra prefigura
ta est. quia tria perfectam
habet. patrem et filium et spiritum
sanctum. sicut scriptum est. Qualis
pater. talis filius. talis spiritus
sanctus. Longitudo nichilominus
eius in quinquaginta cubitos
dilatatur in latitudine. quia
fides per dilectionem operatur. Eo vero
inconvenienter in quinquaginta
cubitorum latitudinis caritas

significatur. Septies enim septem
quadraginta novem faciunt.
quod si huic numero unum
addideris. quinquaginta invenies.
Dilectio quoque proximi non in
convenienter in septenario
numero comprehenditur. quia
sine septem virtutibus perfecta
non potest. In septem namque
septenos unumquemque fidelem
proximum contendit. dum quibus
cumque modis valet aut
adversitates proximis evenire
previdet. eisdem modis et ipse
ad subveniendum paratus esse
sit. Verbi gratia. dum esurienti
cibum. hospitio egenti. in
carcere posito quem sit nuda
visitat. dum dolentem con
solatur. dum nutantem verbo
temptat. dum odium gentem
in corde pacificat. discorda
tesque ad pacem revocat. dum
eum qui in peccatis iacet ad
penitentiam provocat. dum ad vitam
eternam quoscumque potest secum
trahere studet. Et ut breviter
dicam. quibus modis vult
ut ei salubriter ab alio sub
veniatur. eisdem et ipse quibus
cumque potest subvenire paratus
est. Ad septem autem septenos
si unum adiungas quinquaginta
fiunt. Similiter et ad dilec
tionem proximi si unius dei di
lectionem adiungas. tota caritas
integra atque perfecta inveniri effi
citur. Altitudo vero arche in xxx^ta
cubitos exaltata est. quia

ille utilem spem possidet
qui a fide sancte trinitatis · sicut
nobis ab apostolis tradita est
atque a ceteris doctoribus · nec
per opere neque actualiter discor
dat. Qui vero cum spem sine
recta fide de vita eterna pos
sidenda sibi usurpat · sine
dubio semetipsum decipit · quia
sine fide impossibile est placere
deo. Quod autem utique arche a me
qua longitudine et latitudine
ponebatur et in subito sursum
consummabat · quia caritas que
ex fide nascitur · in magna la
titudine erga proximorum
curam semetipsam extendit
Sursum vero in subito consumma
batur · quia omnis spes fi
delium atque desiderium · ad
unum quod est visionem tendit. Quod
autem Noe ad iussionem domini ex
omnibus animantibus mundis
et inmundis masculos et fe
minas in archam introduxit.
significabat quod boni et ma
li in ecclesiam introducentur.
Per munda namque animalia
electi · per inmunda vero reprobi de
signantur. Munda utique ani
malia in septeno numero ponuntur.
quia illi soli electi sunt
qui per gratiam spiritus sancti ab opera
tione donorum eius spiritus sancti
alieni non sunt. Reprobi vero in
secundo numero ponuntur · quia solo
corpore et animo in ecclesia consistunt

inveniente vero requie columbam super
Insequentibus quorum scriptum
est · quia aperiens Noe fenestram
arche · quam fecerat · dimisit cor
vum. Qui vero egrediebatur et non
regrediebatur donec siccarentur
aque super terram. Per corvum autem
nigerrimum iudei in fidelitate
tenebrosi designantur. Noe
igitur de archa corvum emisit
quia dum in illius corporibus a
consortio sancte ecclesie per incredulitatem
separantur. Post corvum emisit
columbam · que cum non invenisset
ubi requiesceret pes eius reversa
est ad eum in archam. Secundo
emisit columbam ex archa · que
venit ad eum ad vesperam por
tans ramum olive · virentibus
foliis in ore suo. Tercio emisit
columbam · que non est reversa
ad eum. Per columbam sanctus spiritus
sanctus figuratur · eo quod in columbe
specie super dominum descenderit. Re
quirendum nobis est quid signi
ficet trina emissio columbe
et bina reversio. Tres emis
siones tria tempora significant
Primum ante legem. Secundum sub
lege. Tercium sub gratia. Iuxta
hoc vero Noe dominum archa vero
celestem dei civitatem designat.
Noe primo columbam ex archa
emisit · quia deus emisit sub
viris qui ante legem fuerunt
gratiam spiritus sancti dedit · et qui
legem non servabant divina pre
cepta que postea data sunt

pdonu sancti spus i pleuit
Sed columba no inuenit ubi
requiesceret pes eius. quia no
solu certe gentes. sz et ipi iudei
in egypto positi in tantu cul-
turam dei reliquerunt. ut
eo tpe quo moyses natus est
pene nullus inueniretur i quo
spus scus habitare dignaretur
et quodam mo gra spus sancti
ad eu redijt a quo missa est.
2 et omnes peccatores deseruit Secundo
emisit noe columbam expec-
tata. quia deus gram spus sci
spiritualiter legem primo tarde ser-
uantibus dedit. Vespa autem
qua columba ad noe redijt.
tpus quo xpus natus est de-
signat. Vespere tpe dicitur
incarnatus. Lex et prophete usqz
ad iohem. quia postqm euangelium
cepit predicari circumcisio 7 multe
obseruationes legales perierunt
Cessauit legis obseruatio deo
placuit. tandem seruientes lege
seruantes spus sci gram quesiuit
Et sicut columba ad uesperam
ad noe redijt. ita et spus sci
gra iudeis infidelibus desertis
quodam mo ad eos a quo fuerat
missa reuersa est. Per ramum
uero oliue. legem possumus
accipere. pro olea autem victoria
eos qui per legem salui facti sunt.
Columba igitur ramum oliue
cum virentibus folijs in ore suo
detulit cum spus sci gratia
eos quos per legem saluauerat

3 quodammodo deo obtulit. Tercio
noe columbam expectata
emisit. qui fidem euangelij
seruantibus gram spus sci
dedit. Que non est reuersa
ultra ultra ad eu. quia fi-
des euangelij tamdiu cum
electis manebit. usqz dum
ueniente dno ad iudicium.
electi qui in hoc mundo i-
uenientur. rapientur. terram
dno iacere. et sic semper cum
dno erunt. Ad demonstrandum
uero apertius scdi sigilli aperturam.
de tribus pñtibus primam
dicamus. In genesi scriptum
est. quia temptauit deus abra-
ham. et dixit ad eu. Tolle
filium tuum quem diligis ysaac
et uade in terram uisionis et
offeres eum ibi in holocau-
stum sup unum montium quem
monstrauero tibi. Abraham
uero de nocte consurgens strauit
azinum suum. ducens secum
duos iuuenes et ysaac filium
suum. Abraham xpus secundum
diuinitatem. ysaac autem hominem
que xpus assumpsit designat
Per azinum autem apli designantur
Abraham igitur de nocte sur-
rexit. quia filius dei mundo
in tenebris ignorantie posito.
cōpuanō in specie nasci di-
gnatus est. Strauit azinum
suum. qui aplis suis mandata
euangelij tradidit. Per duos
uero iuuenes duo precepta
caritatis designantur.

Visio tercia

Duos iuvenes secum duxit. quia duo precepta caritatis discipulis suis crebrius et frequentius tradidit. Duxit et filium suum. quia hominem quem assumpsit admonendo per genere humano tradidit. sicut ipse dixit in cena discipulis suis. cum ad passionem pergere devenisset. Ecce ascendimus ierosolimam et consummabuntur omnia que scripta sunt per prophetas de filio hominis. tradetur enim gentibus ad deludendum. et flagellandum. et conspuetur. et postquam flagellaverint occident eum. et die tercia resurget. Die autem tercia elevatis oculis vidit locum procul. Tres dies tres decades annorum. tres scilicet huius metes designant. quo spacio temporis dominus in mundo conversatus dicitur. Locus vero illum designabat. in qua passus est christus Sed tum locum procul vidisse dicitur. tum totum in templo predicaret. Calvaria quamvis iudei prope essent corpore. per incredulitatem tamen longe ab illo recesserunt. Dixitque abraham pueris suis. Expectate hic cum azino. ego et puer illuc usque properantes postquam adoraverimus revertemur ad vos. Similiter et christus expectare suos discipulos iussit usque dum resurgens reverteretur ad eos. cui dicit Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. Postquam autem resurrexero precedam vos in galileam. Et cum reprehenderetur. dixit iudeis Si ergo me queritis. sinite hos abire. Tulitque abraham ligna holocausti. et imposuit super ysaac filium suum. Ipse vero portabat in manibus suis ignem et gladium. Diximus superius per ligna peccata nostra fuisse designata. Ligna ergo ysaac portavit. quia peccata nostra christus pertulit in corpore suo super lignum. ut peccatis mortui iusticie vivamus. Per manus vero abrahe potestas domini nostri ihesu christi designatur. In eius namque potestate fuit ut moreretur. et ut non moreretur si vellet sicut ipse dixit. Potestatem habeo ponendi animam meam. et potestatem iterum habeo sumendi eam. Per ignem autem passio. per gladium eius mors intelligitur. Cumque venisset ad locum edificavit altare. et desuper ligna composuit. Cumque colligasset ysaac filium suum. posuit eum in altari super struem lignorum. Per altare crux intelligitur Crucem ergo filius dei in qua homo quem assumpserat immolaretur edificavit. quia ipso permittente factum est. Super altare vero ligna imposuit

et sup(er) ligna ysaac filium suu(m)
colligavit. Illud namq(ue) q(uo)d
sufferre nolum(us). nobismetip(s)is
supponimus. ut pondere n(ost)ro
suffocet(ur) et pereat. Simil(iter)
redemptor n(oste)r ligna. id e(st)
pecca(ta) n(ost)ra in cruce pendens
sibi supposuit. ut eiusdem
ponderis atq(ue) virtute pecca(ta)
nostra suffocarentur. et ita de
lerentur. Vincula aut(em) ysaac
afflictione(m) d(omi)ni in cruce desig(na)
verunt. Ea vero q(ue) angelus
ad abraham locutus est. ad
hanc oppositione(m) vero p(er)tinet
Levavit abraham oculos
viditq(ue) arietem int(er) vepres
herentem cornibus. q(ue)m assume(n)s
obtulit holocaustu(m) p(ro) filio.
Aries xp(istu)m designavit. Per
duo cornua duo precepta ca
ritatis designat(ur). Per vepres
iudei. Cristus igit(ur) int(er) vepres
herebat cornibus. quia iu
deos ut fr(atr)es diligebat. et fa
cit quia gentium vocatio
iudeor(um) est perditio. nolunt
p(ri)mo fidem gentibus tradere
s(ed) mittens ad p(re)dicandum disci
pulos suos dixit. In viam
gentium ne abieritis et in
civitates samaritanor(um) ne
intraveritis. s(ed) ite potius ad
oves perditas domus isr(ae)l.
Et mulieri cananee dixit
Non sum missus nisi ad oves
que perierunt domus isr(ae)l.
Et iterum Non est bonum sumere

panem filior(um) isr(ae)l et mitte
re canibus. Abraham aut(em) a
vepribus arietem abstraxit
atq(ue) in holocaustum p(ro) filio
obtulit. quia pater filium et
ipse filius semetipsum ab a
more ipsor(um) iudeor(um) separavit
atq(ue) hominem quem assumpsit
p(ro) salute humani generis in
holocaustum obtulit.
De eadem vero ysaac scriptu(m)
est. quia habuit duos filios
Esau et Jacob. Esau ve
nator fuit et homo agricola
Jacob vero simplex habitabat
in tabernaculis. P(er) Esau
p(o)p(u)lus hebraicus. p(er) Jacob
vero p(o)p(u)lus gentium ~~intellig(itur)~~
designat(ur). Ysaac aut(em) utriusq(ue)
genitor filior(um) typum d(omi)ni
tenuit. quia utrumq(ue) p(o)p(u)l(u)m
et illum plebem. et istum
p(ro)fectum fecit. Esau agri
cola. quia iudeor(um) p(o)p(u)lus
p(ro) t(er)renis bonis deo s(er)viebat
Ideo non dictum est ad illos.
Si pauperes fueritis sp(irit)u. si mi
tes. si pacifici. si misericor
des. si p(er)secutiones p(ro)pter
me sustinueritis. beati
eritis. et merces v(est)ra copiosa
erit in celis. S(ed) dictum est
ad illos. Si custodieritis
mandata mea. et iudicia
mea s(er)vaveritis dabo vobis
pluviam temporibus suis. et terra
p(ro)feret germen suum. et pomis
arbores replebuntur. et ita

que ad delicias seculi pertinet consuit et venatur. quia per effusionem sanguinis cunctorum peccatorum atque vitiorum deum placare consueuerat. Iacob autem simplex habitabat in tabernaculis. quia electi ex gentibus sola fide bonaque voluntate deo placere studuerunt. Per tabernacula vero siue diuersas ecclesias in quibus per uniuersum orbem una ecclesia katholica diuisa est. siue diuersos ordines possumus intelligere. Ysaac diligebat Esau. eo quod de venationibus suis vesceretur. sed rebecca diligebat iacob. Ysaac sit dominum in hoc loco typum dei tenet. Rebeccam autem scripturam dei possumus intelligere. Ysaac igitur diligebat Esau. eo quod de venationibus eius vesceretur. quia deus diligebat populum iudeorum. tamen per prescientie sue gratiam multo amplius iacob. id est populum gentium diligebat. Esau autem cum in venatione moraretur ut de agrestibus animalibus cibos patri conficeret. quamuis ab eo iuberetur. tamen iacob ad benedictionem percipiendam patri applicauit. quia dum populus iudeorum in aliis spurcitiis legalibus deditum esset. atque ad fidem christi percipiendam tardius occurreret. tamen gratia populum gentium eo

quod fidem christi cum auiditate suscepisset. ad percipiendam benedictionem que iudeis debebatur deo obtulit. Carnalis autem ille populus gentium. hoc benedictionis donum promeruit. testantur opera iacob prefigurata. que pro benedictione percipienda egisse scribit Moyses. igitur rebecca filio suo iacob. Affer mihi duos edos optimos. ut faciam ex eis patri tuo quibus libenter vescitur. et benedicat tibi antequam moriatur. Abiit et attulit deditque matri. Parauit illa cibos sicut nouerat velle patrem illius. et vestibus Esau. quas apud se habebat domi. induit eum. pelliculasque hedorum circumdedit manibus. et colli nuda protexit. Deditque pulmentum. et panes. quos coxerat tradidit. Per duos hedos confessionem peccatorum gentilis populi. et precum possumus accipere. Duos quoque hedos optimos iacob matri obtulit. quia professionem peccatorum. et precum que via est ad fidem currentibus. populus gentilis ad eandem fidem percipiendam preparauit. Esau hedi optimi fuisse dicuntur. quia deo valde acceptabilis est prima peccatoris cum abrenuntiatione vitiorum sicut ipse dicit in euangelio Gaudium est in celo super uno peccatore penitentiam agente

qua supra nonaginta nouem qui
non indigent penitentia. Per unum
peccatorem populum gentium. Per
nonaginta nouem uero iustos in
deos intelligi uolens. Qui se
iusti deo dicunt. Quia propter
obseruationem legis iustos se
false putant. Nam ad eosdem
iustos dominus loquitur in euangelio
Vos qui iustificatis uos coram
hominibus. deus autem nouit
corda uestra. Quasi idem in ipso
uno ponitur. quia nullum
ad perfectum adduxit lex. Necessitas
autem delectabiles quos ysaac
ad sumendum ex duobus hedis
parate sunt penitentie opera denique
intelligitur. De ipsis esas loquitur.
iohannes baptista. facite fructus
dignos penitentie. Vestes uero
ualde bonas. quas ezau domi
reliquerat optima precepta
possumus intelligere. ut est
illud. Diliges dominum deum tuum
ex toto corde tuo. et ex tota
anima tua. et proximum tuum sicut
te ipsum. et multa alia sine
quibus nullus iustus potest
esse. Hee sunt optime uestes quas
iudei domi. id est in ueteri
testamento reliquerant. eo quod
ea obseruare nollent. Hiis populus
gentilis indutus et ornatus
ad deum patrem cum talibus operum
bonorum processit. Cum talibus ac
et panes detulit. Papa
nem sepe labor designatur
quia ille congruenter ad

deum patrem cum talibus operum bo
norum pergit. qui et alios quos
non tuique potest ad bona
opera agenda admonere non
desinit. Sed illud nobis querendum
dum est. cur manus pellibus
hedinis manus iacob et col
li nuda protexit. Pellis uero
cum abstergendo subtrahitur caro
apparet. unde delectabiles cibi
confecti putantur. Similiter et ab
unoquoque peccatore cum uitia
detrahuntur. bonum nature
cum uacuum apparet. Que si
fide decoquantur. delectabiles
cibi ex bono nature deo pre
parantur. Per collum igitur cui quod
in collo sepe superbia apparet.
possumus elationem mentis in
telligere. Per manus uero opera
designantur. Collum ergo unus
quisque fidelis pellibus he
dinis tendat cum ad mentis
elationem deponendam. et humilitatis
sue custodiam. peccata preterita
ante oculos mentis reuocare
non desinit. Manus tendat.
cum ne in bonis operibus ex
tollatur. peccata preterita ante oculos
mentis sepe reducit. Post
quam ysaac cibum sumpsit.
obtulit ei iacob etiam uinum
Qui per cibum actiue uite opera
designantur. possumus per uinum
quod mentes hominum alienat
contemplatiuam uitam accipere
que ab amore seculi mentes
... electorum insensibiles reddit

Visio tercia

Visio igitur per quam sumpto
presaat iacob beatitudinem. qua
ille beatitudinem celestis patrie
adeo percepit. qui cum usque
ad finem vite sue bonis operibus
placere studeat. Idem vero
iacob cum fugeret esau fratrem
suum. venit ad quendam locum
cumque posuisset capiti suo la
pidem. dormivit illic. vidit
que in sompnis scalam ad ce
lum erectam usque ad celum et ere
tam et dominum in ipsius scale
angelosque dei ascendentes
et descendentes per ea. Per
lapidem xpistus intelligitur. fun
damentum enim nemo christus est
dicente apostolo dicit fundamentum
enim aliud nemo potest ponere
preter id quod positum est. quod est
xpistus ihesus. Caput igitur super
lapidem ponimus. si ex bonis
operibus pietatem nostram super xpistum
edificamus. Concordat huic
sensui visio scale. Duo
namque ligna scale maiora que
sunt ex utraque parte. atque ab in
ferioribus ad superiora erigun
tur duo precepta caritatis de
signantur. Per gradus vero qui
intransversum ex utraque parte
sunt hiis duobus lignis in
seruntur. certe virtutes desig
nantur. Et sicut duo ligna
nisi a gradibus. et gradus
nisi a duobus lignis tenerentur
non possunt. ita et caritatis sine
ceteris virtutibus et cetere virtutes
sine caritate esse non possunt.
Et quemadmodum dixi. gradus
nisi in duobus lignis maioribus
ex utraque parte inserantur ascen
sum hominibus prebere non possunt.
ita cetere virtutes. nisi ex dilectione
dei et dilectione proximi nascantur
ire ad celum volentibus ascen
sum prebere non possunt. Sicut dicit
iohannes apostolus. Qui enim non
diligit fratrem quem videt. deum
quem non videt quomodo potest
diligere. Et sicut scala ex una
parte terram ex altera parte celum
tangere visa est. ita et caritas
cum inferioribus proximis. a
superioribus vero deo coniungitur. Per
et angeli dei per eam ascendentes
et descendentes monstrati
sunt. quia sancti dei qui per angelos
designantur. aliquando amor dei
per contemplationis gradum ad ex
celsa sublevat. aliquando amor
et cura proximorum ad inferiora
reducat. Dominum autem in ipsius
scale vidit. quia quicumque per
iter virtutum ad deum ascendere
satagunt post finem viam sui
itineris finierint. deum omnium
bonorum auctorem premiorumque
largitorem invenient. cum quo sine
fine gaudebunt. Cum vero ide
iacob veniret de mesopotamia
syrie venissetque ad iordanem
transductis omnibus que ad se
pertinebant remansit solus

et ecce vir luctabatur cum eo
usque mane. Cumque videret quod
eum superare non posset, tetigit
nervum femoris eius et statim
emarcuit. Dixitque ei: Dimitte
me, iam enim ascendit a-
urora. At ille respondit: Non
dimittam te nisi benedixeris
mihi. Et ait illi: Quo vo-
caris nomine? Respondit ei: Iacob.
Dixitque ei: Nequaquam vocaberis
ultra Iacob, sed Israel erit nomen
tuum. Per Iacob in hoc loco qui-
libet peccator et penitens de-
signatur. Per virum vero angelus cum
Iacob in figura domini luctabatur.
Et ille cum angelo significat
quod dominus dicit in evangelio:
Regnum celorum vim patitur
et violenti rapiunt illud.
Qui sunt autem violenti nisi
peccatores et penitentes, qui
cum videant se pro sceleribus suis
mortis perpetue esse reos, tamen
diu ianuam paradisi
precibus pulsant, usque dum
eis aditus regni celestis
aperiatur. Iacob quoque cum domino
luctabatur, qui quamvis peccator pro
timescens penas ignis eter-
ni tandiu in precibus persistit,
usque dum ei una divina suc-
currit, sicut sequentia mani-
festat. Qui cum videret quod
eum superare non posset, teti-
git nervum femoris eius et stati-
m emarcuit. Et quia libido

ex femore nascitur, per nervum
femoris voluptates carnales
intelligi possunt. Nervum
igitur femoris peccatoris dominus
tetigit, cum omnia desideria
carnalia, ex quibus peccata
crescunt, in eo extinguit. Quia
fieri non potest ut a peccatis
abstineamus, quamdiu in volup-
tatibus carnalibus resolu-
ti iaceamus. Dixitque ei an-
gelus, videlicet qui in persona
angeli dominus cum eo luctabatur:
Dimitte me, iam igitur
enim ascendit aurora. Ac si
dixisset: Desine iam peccati
more ignis eterni flere, quia
tranquillitas maioris expectanda
redit, que te in predicationibus
sancta demonstrat. Et quia
satis non prodest mala de-
serere, nisi et bona agere
studeamus, respondit: Dixitque
Iacob: Non dimittam te
nisi benedixeris mihi. Id est
a peccatis non cessabo nisi me
virtutibus ditaveris, ut qui
usque modo secundum carnem
vixi, amodo secundum spiritum
vivam. Dixitque ei: Quod est
nomen tuum? Respondit ei: Iacob.
Dixitque ei: Nequaquam vocabitur
ultra Iacob, sed Israel erit nomen
tuum. Id est non vocaberis ultra
supplantator viciorum, sed non
celestis vir videns deum

et qui ante flebas · ne
in infernum demergeris · ne
flebis · eo quod aliquo tempore
a visione dei omnipotentis
elongeris · dicens cum psal-
mista · Heu michi quia inco-
latus meus prolongatus est ·
Idem erat Iacob post luctam
quam angelo gessit · vno pe-
de claudicasse scribitur · Qui
non claudicat · super sanum
pedem totus innititur ·
alterum paulisper terram tan-
gens · Duo igitur pedes duorum
alimentorum genera designant ·
Sunt namque alimenta
corporis et anime · Alimenta
corporis sunt · cibi · potus · ve-
stimenta · Alimenta vero anime
sunt libri dei · opera bona · Hus
quisque qui vno pede paulisper
terram tangit · super alterum totus
innititur · quia ea que sunt
mundi · tamquam ad necessitatem corporis
sublevandas utitur · sicut dicit
apostolus Habentes autem victum et
vestitum · hiis contenti simus ·
Illa vero · que ad salutem anime
pertinent totus incumbit ·
ne aliquo tamen dei · que est
salus anime deveniet · Ad apertam
sancti sigilli demonstrandam pa-
tenam dissimulans diximus · nunc
ordine prosequamur · Sequitur
Audivi secundum animal dicens Veni
et vide · id est intellige spiritualiter
que apparuerunt post fractionem secundi

iusti · Et exivit alius rufus · et qui
sedebat super eum · datum est illi
ut sumeret pacem · de terra ·
et ut invicem se interficiant
Et datus est illi gladius
magnus · Per equum rufum · iusti
qui post diluvium · usque ad
legem fuerunt designantur
Et quia rufus color aureo
colori parum appropinquat · re-
cte ei si aureo colori sanguis
non admiscetur · non incongrue
sunt viri qui ante legem fue-
runt · huic colori comparantur ·
eo quod et sapientia claruerunt
que pannum significatur · et ipsi
in tentationibus adversis constantes
fuerunt · que per sanguinem significatur ·
Sessor vero equi deus est · qui
in sanctis suis habitat · Huic ses-
sori datum est · ut pacem sumeret
de terra · Cui pax bona a de-
terra quoniam assumpta est ·
Sed est pax mala · et est pax
bona · Pacem malam filii dei
ante diluvium cum filiabus hominum
habuerunt · qui filias eorum ac-
ceperunt · et suas eis dederunt
ideoque cum illis aquis diluvii
deleti sunt · Sed et filiis Israel
precepit dominus · ut fedus non
inirent cum chananeis · nec
filias eorum acciperent · nec suas
illis darent · Nam de pace
bona et mala psalmista
loquitur dicens · Cum electo electus
eris · et cum perverso perverteris

Nota pax

Hanc ergo pacem draco de terra
sumpsit. qui iniustos homines ab
iustis separavit. mente. non corpore
et ut invicem se interficiant. Ex
quibus pax ablata est. Con
sequens est ut alius ab alio
interficiatur. Nam sepe iusti in
iustos interficiunt. sicut Aran
frater abrahe. secundum tradicionem
iudeorum in igne caldeorum. eo
quod ignem adorare noluit nece
tus est. sicut abraham quatuor
reges in pietatibus cum suis
exercitibus interfecit. sicut filii
iacob omnes sichimitas interfe
cerunt. Per gladium autem magnum a
quas diluvii possumus accipe
re quibus omnis mundus deletus
est. Possumus et per gladium
magnum exterminium quinque
civitatum intelligere. quarum habi
tatores igne et sulphure pe
rierunt. cumque terra cum ipsis
abyssum demersa est. Et cum
3 aperuisset sigillum tertium. Sigil
li tertii apertio. ad legem et ad
eos qui sub lege erant pertinet.
Ad demonstrandam ergo tertii sigil
li apertionem. placuit ut pauca
demusse. et de his que in lege
mirabilia ad videndum
dicamus. In exodo scriptum est
Cum vero natus esset moy
ses absconditus mensibus
tribus a parentibus suis fuit.
Postea vero fecit ei mater
fiscellam scirpeam et liniuit
eam bitumine ac pice. et

posuit intus infantem. posuit
que in carecto ripe fluminis.
Moyses Christum figurat.
Menses autem tres quibus
absconditus est tria tempora
designant. Unum ante dilu
vium ab adam post diluvium
usque ad moysen. tertium a moy
se usque ad adventum domini. In
his tribus temporibus homini
bus adventus Christi secundum carnem
latuit. apertius tamen nobis
perductus est. Per fiscellam vero
scirpeam beata maria de
signata est. Mater ergo fiscel
lam scirpeam in qua moy
ses poneretur preparavit. quia
sapientia dei que est filius dei
beatam mariam virginem
elegit in qua ut homo cum
eius per virginitatem per se com
geret formaretur. Per bitumine
vero quod aquis dissolvi non
potest virginitatem beate
marie. que nullo esu corrum
pi violari potuit. possumus in
telligere. Per picem autem que
custos est vini. humilitatem
custodem ceterarum virtutum.
capia ipso loco. Carnea res pro
humilitatem ancille sue. certe
cum existit homo inducunt
omnes gradientes. Per flumen
vero mundus. Per carectum in quo
moyses positus est. iudei
designantur. Nam in scripturis
a paginone asilia per scriptoris
succinctus fuisse legitur.

Visio tercia

Eandem significacionem habere invenitur in hoc loco quod et papirus. Vel tamen attactu manus attrectancium violari solet. Ex papiro autem antiquitus libri conficiebantur. Per carectum quoque iudei designantur, qui per phariseos meditos vel spirituales qui velud corpus sanare cupiebant interfecerunt. Idem et per papirionem designantur eo quod in scripturis sibi a deo traditis gloriabantur, quas legebant et non custodiebant. Filia vero pharaonis, filia scilicet dyaboli, populus ex gentibus significant. Filia quoque pharaonis moysen a papirione sustulit, quia ecclesia de gentibus fidem Christi suscipiens eundem Christum a iudeis eadem nolentibus abstulit. Postea tamen idem moyses oves iethro cognati sui pasceret apparuit ei dominus in igne flamme rubi, et videbat quod rubus arderet et non combureretur. Possumus per rubum, qui flammas ex se producebat et non comburebatur, beatam mariam virginem intelligere, que filium dei ex sua carne protulit et virginitatem non amisit. Sed per ista que sunt premissa Christus est intelligendus. Christum enim secundum quod homo est flamma

necnon rubi, et cum divinitate significat rubus quod ardebat et non comburebatur, quia filius dei hominem assumens, sicut cum divinitas non est mutata in humanitatem ut amitteret quod erat, sic non cum humanitas per divinitatem ardens non est assumpta ita a divinitate ut amitteret humanitatem. Sed ex duabus substantiis humanitatis atque deitatis unus Christus permansit et permanet, sicut scriptum est: Perfectus deus, perfectus homo ex anima rationali et humana carne subsistens. Locutus est dominus ad moysen de medio flamme rubi: Ne appropies huc, solve calciamentum de pedibus tuis. Locus enim in quo stas terra sancta est. Videns vidi afflictionem populi mei qui est in egypto, et gemitum eius audivi et descendi liberare eum. Sed veni, mittam te ad pharaonem ut educas filios israel de terra egypti. Et post pauca. Dixitque moyses ad dominum: Quis ego sum ut vadam ad pharaonem et educam filios israel de egypto? In scripturis de filiis israel locutus ad dominum: Non audient vocem meam, sed dicent: Non apparuit tibi dominus. Et inspicere illa demonstrant moysen invitum domini obedisse mandatis ut educeret filios israel de terra egypti. Sed querendum nobis est cur timens invitum

preceptum invitus exsequ-
tus sit. Vera hanc cum per-
tinaciam spiritualiter intelli-
gere debemus. Dicit enim a-
postolus: Hec autem omnia in figura
contingebant illis. Scripta
sunt enim ad correptionem nostram,
in quos fines seculorum devene-
runt. Primissimi igitur illi hoc
loco apostoli designantur. In i-
nicio namque predicationis e-
vangelice apostoli scientes e-
lectionem gentium reprobationemque
iudeorum nolebant gentibus
doctrinam evangelii tradere.
ut de potestate dyaboli eruerent.
Unde et dominus in visione qua-
drupedum atque reptilium Pe-
trum cum gentes despiceret
reprehendit dicens: Que
deus purificavit, ne tu que
dixeris. Ad hunc igitur sensum
pertinet illud quod moysi
dominus dixit ad moysen. Ne
appropies huc. Solve calcia-
mentum de pedibus tuis.
Locus enim in quo stas terra sancta
est. Hoc si aliter comparatis
apostolis dominus dixisset: Cum
tu mortuos suscitabis. qui
umbra corporis tui egrotos
sanes in nullo tamen te vitio
parcere audias. quia magis
ipse agis non sed de te. sed
ego operor per te. Calciamen-
ta enim pedes muniunt
ne clavum tangant. Per clavum

Calciamentum

vero gentes designantur.
Solve inquid calciamentum
de pedibus tuis. id est cun-
ctas actiones et despectum gen-
tium de corde tuo. Locus enim in
quo stas terra sancta est. id est
mundus in quo stas. meo
sanguine redemptus est. Et
inscrutabilibus. Dixitque dominus
ad moysen. Quid est quod
tenes in manu. At ille dixit
Virga. Ait illi. Proice eam
in terram. Quia cum proiecisset
acutissima petram. circum-
cidit carnem preputii filii sui.
quia ecclesia carnens filios
suos nullomodo posse perfectam
consequi salutem. nisi omnia
desideria carnalia circum-
cipientibus conspirarent. Tu-
lit autem Sephora petra acutissima
et amputavit corporibus
filiorum suorum omnia incitamenta
vitiorum. In pedibus vero finis
est corporis. Sephora igitur
post circumcisionem pedes filii
sui tetigit. quia ille circum-
cisionem salutiferam percipit
qui in bono cepto opere
usque ad finem vite perseverat.
Postquam autem Sephora pe-
des filii sui tetigit. tunc
non filium sed sponsum vocat.
Sponsus vero ecclesie christus est
sed et ipsa cum sponsa vocatur
sicut dicit Johannes baptista
Qui habet sponsam. sponsus est.

Tercius

Visio tercia

Ecce et sponsum sanguinum
notat. quia per sanguinem re
dempta est. Filii ergo ecce
post maiorem temptationem
et in bonis iam confirmati
iam non filii sed sponsi notantur
quia isti coniuncti sunt intellectus
propinquitatem membrorum. Et
sponsus ecce intra notatur
et est. Et quia non possumus
omnia que prenominata gesta
sunt commemorare pauca
describamus que post egressionem
israhelitici populi ex egypto
ab eis gesta sunt ponimus.
Filii igitur israel ut pharaonem
et egyptios evaderent per me
dium sicci maris transierunt
et aque eis erant quasi pro
muro a dextris et a sinistris.
Similiter et nos fidelibus venientibus ut
dyabolum omnesque eius satellites
evaderent. per aquam baptismi
transierunt. Et aque eis e
rant pro muro a dextris et a
sinistris. id est qui ante e
rant filii dyaboli. ex aqua
et spiritu sancto qui per columpnam
ignis designabatur renati
filii dei effecti sunt. Aqua ergo
maris filios israel salvavit
pharaonem vero cum omnibus
satellitibus suis necavit. Ex
aqua baptismatis ymaginem
dei salvavit peccata quibus
facti erant extinxit. Dyabolus

erant vitiumque extinguitur.
qui ei fidelis cum omnibus pom
pis eius abrenuntiat. Aque
vero que pro muro erant a dex
tris et a sinistris fidem desig
nabant munimenque in baptismate
accepimus. que munitos nos
ex utraque parte defendat nos
et a visibilibus hostibus et
invisibilibus. Post transitum
maris rubri venerunt in marath.
ubi aquas amaras invenerunt
quas bibere non poterant. Et
ostendit dominus moysi lignum.
Quod cum misisset in aquas in
dulcedinem verse sunt. Per aquas
amaras lex moysi designatur.
Per lignum autem passionem christi
eo quod in ligno crucis comple
ta sunt debemus intelligere.
Populus igitur ex egypto egres
sus aquas amaras invenit.
quia legem accepit. quam
implere non potuerunt. Sed
gentibus ad fidem christi venien
tibus amaritudo legis per pa
ssionem et resurrectionem christi in
dulcedinem versa est. quia
ab eis spiritualiter non carnaliter
intellecta est. Illud etiam
quod in helym. xii. fontes re
pererunt. castra metati sunt
iuxta aquas. eandem signi
ficationem habet. Per aquas namque
xii fontium doctrina apo
stolorum designatur que duo
decim fontibus id est

adduodecim apostolis per universum orbem emanavit. Per septuaginta autem palmas vetus testamentum designatur. eo quod per interpretationem septuaginta interpretum adnotitiam gentium usque pervenerit. Hiis in exemplo minus intimisse. pauca de hiis que in lege irrationabilia esse videntur dicamus. Precepit dominus filiis israel. Non coquetis hedum in lacte matris sue. Et iterum. Non arabitis simul in bove et asino. et non induatis vestem que ex lana linoque contexta est. Quid enim prestat quis. si hedum in lacte matris coquatur. Aut quid agricola delinquit. si cum bobus et asinis terram nomine sulcat. Aut quid offendit aliquis si vestem ex lana linoque contexta induatur. Sed spiritualiter hec omnia intelligenda sunt. Per hedum namque unusquisque peccator designatur. Mater autem nostra communi parentes sunt. ex quibus omnes procreati sumus. Lac vero matris vicia sunt. que de originali peccato processerunt. Nisi enim originale peccatum fuisset nimium nullum esset. De hoc matris lacte psalmista loquitur dicens. Ecce in iniquitatibus conceptus sum. et in delictis peperit me mater mea. Hedus igitur in lacte

matris coquitur. dum quilibet peccator igne viciorum usque ad diem mortis sue consumitur. Precepit ergo dominus ne coquatur hedus in lacte matris sue. id est ut peccator non finaliter usque ad diem mortis sue in peccatis permaneat. sed ante diem mortis sue ad bona opera agenda revertatur ne pereat. Non arabitis simul in bove et asino. Per bovem apostolos ceterosque predicatores. per asinum populum iudeorum possumus intelligere. Scimus vero qui secundum traditionem suam semet ipsos in bonis operibus exercent. In bove igitur simul et asino arat. quicunque tradiciones iudeorum doctrinis apostolorum simul sociare nititur. Hanc doctrinam quam paulus apostolus galathas revocare studuit cum diceret. O insensati galathe quis vos fascinavit veritati non obedire. Dico enim vobis. quia si circumcidamini. Christus vobis nichil proderit. Possumus etiam per bovem quemlibet sapientem predicatorem. per asinum vero stultum intelligere. Precepit ergo ut non arent simul in bove et asino. id est ut non copuletur stultus sapienti in predicationis officio. Hoc autem quod dicit non induatis vestes ex lana

linorum corporis. Sed superio-
res possumus intelligere
Per lanam vero que vestis est
brutorum doctrina apostolorum, per
linum vero quod ex terra oritur
doctrina iudeorum passim possu-
mus intelligere. Vestem igitur
induimus cum nos metipsos
bonis operibus erudiamus.
Qui lana namque linoque con-
textis utitur vestibus, qui
cum tradicionibus apostolorum et-
iam tradiciones iudeorum
vult observare. Precepit enim
dominus Moysi ut si quis le-
prosus mundatus esset veniret
ad sacerdotem et offerret duos
passeres sacerdoti. Ex quibus
ille unum immolans decurrere
faceret sanguinem eius in aquis
viventibus. et intingens
passerem vivum in aquas in
quibus sanguinem immolati
passeris decurrere fecerat.
cum ligno cedrino lana
coccinea et ysopo aspergeret
septies leprosum. Et sic rite
mundaretur. Per sacerdotem
Christus intelligitur. Duos vero pa-
sseres duorum testamentorum
doctores intelliguntur. Per
aquas autem viventes pre-
cepta evangelii. Qui credit
in me sicut dicit scriptura
flumina de ventre eius fluent
aque vive. aquas viventes
vocamus eo quod vitam eternam
prestant facientibus ea
Per passerem igitur immolatum

sicut diximus doctores iudeorum
sacerdotes videlicet scribe et phari-
sei designantur. Sanguis
vero qui intra passerem consistebat
spiritualis est intelligentia que
in observationibus iudeorum late-
bat. Et sicut passer sine sangui-
ne mortuus efficitur, ita et ille
observationes iudeorum si spiritualis
intelligentia defuisset vane
esse videntur. Postquam autem
sanguis passeris effusus est atque
in aquis vivis decurrit passer
mortuus est. quia postquam
spiritualis intelligentia que in
observationibus latebat iudeorum
passione domini nostri Ihesu Christi ma-
nifestata est. Carnales observa-
tiones legales [illegible] perierunt
Sed et ipsi qui propter custodiam legis
fidem Christi spreverunt. sed et eternaliter
mortui sunt. Sanguis igitur
passeris aquis viventibus
admixtus est. quia omnis
scriptura que ad veteris testamenti
pertinet exemplis novi testamenti
spiritualis intellectus repletur.
Per lignum vero cedrinum Pater.
per ysopum filius per lanam
autem coccineam que ignis
fulgorem habet spiritus sanctus desi-
gnatur. His vivus qui rite
volebat mundari aspergebatur.
quia nullus quidem aqua
baptismatis a lepra peccatorum
mundari potest nisi sub invo-
catione patris et filii et spiritus
sancti. Ex [illegible] [illegible]

designatur. cum passer vivus
quartus admergitur. Per passerem
autem vivum predicatores novi te-
stamenti designatos fuisse diximus.
Sacerdotes quoque ligno cedrino
cocco ysopo passerem vivum ad-
mergebat. quia deus noster ihesus
christus invocationi patris et filii
et spiritus sancti admergit nostrum
sacerdotum nostrorum operibus unius
que perfectionem designamus in-
peccatorum invocationem et penitentiam
lapsus abluit. Quia in passerem
aquis viventibus intingi
iubetur. Quia qui alios do-
cet divinis scripturis doctum
esse oportet. Nam si cecus ceco
ducatum prestat ambo in fo-
veam cadunt. Quia leprosus
septies aspergi precipitur. quia
nullus mundicia sine donis
spiritus sancti perfecta esse potest.
Quia nec cum sine timore dei sine
pietate ceterisque virtutibus sal-
vus esse potest. Quia vivificatis
in predicationibus fidei quasi
vive debeat secundum mandata
dei docet. septies aqua viva
aspergitur. Post emundationem vero
leprosi. passer vivus in agro
avolare sinebatur. quia predi-
catores sancti post completum
officium predicationis sue in agro
celestis patrie avolare merentur.
In alio quoque loco scriptum est
quia precepit deus moysi. ut
offerrent filii israel sacerdoti

caprum emissarium. ponet-
que sacerdos manus super
caput eius. et confitebitur
super eum peccata filiorum israel et
mittet eum per hominem paratum
in desertum. ut portaret peccata
filiorum israel in desertum. Ille autem
qui caprum emissarium in de-
sertum ducebat. non permittebatur
in castra ingredi. nisi prius
lavaret vestimenta sua. Quid
significationem habet sacerdos.
quem et caper emissarius.
Significabat eum dominum nostrum
ihesum christum. Sacerdos qui super
caput emissarii peccata filiorum
israel confessus est. quia sic
de peccatis generis humani. suo
sanguine quem assumpsit passus
ut peccatis ipse moreretur. Per desertum
vero nunc habitationem demonum
deliciosi portenduntur. quorum
designatur. cunctis retibus vel
habitabilis. Hominem quoque habe-
paratus caprum emissarium in
desertum quia iudei. qui ad
hoc sceleris perveniendum per-
sisti fuerunt. dominum nostrum
ihesum christum crucifixerunt. Illi
autem qui caprum emissarium
in desertum duxerant preceptum
est ut lavaret vestimenta sua et
sic ingrederetur in castra. quia
iudei interfectores christi in
castra ecclesie ingredi non
poterant nisi prius aqua bap-

abluerunt. Et in deuteronomio
mio precepit moyses filiis
israel. Si transiens per agrum
et inveneris avem incubantem
super pullos suos. ne teneas
avem cum pullis suis. sed di-
mitte avolare avem. iam
pullos captos tenens filios
ut longo vivas tempore
intra. quos dominus deus tuus de-
derit tibi. Utraque dimis-
sio animale dicens aliquem
angelus portat. Sed spiritualiter
intelligendum est. Nam
unaqueque anima designatur
per pullos autem eius bona o-
pera intelliguntur. Ita sicut
avis pullos suos sub alas
congregat. ut eos fovendo
nutriat. ita unaqueque
sancta anima opera sua intra cordis
secreta recondit. et ea
semper augendo multiplicat
et nutrit. ut operis mercede
plenissima recipiat. Avem
itaque cum pullis suis tene-
mus. cum aliquem iustum
perfectum bonis operibus abundantem
amplectimur. Avem in agro
avolare permittimus. cum eam
quem diligebamus per mortem
ad celestia regna transire
dimisse gaudemus. Filios
vero captos tenemus. si eius
bona opera in mente tenemus
retinemus. atque in corde imi-
tatione perficimus. et in liber [?]

longitudine vite nobis acqui-
rimus. que non nisi in celesti bea-
titudine constituta datur. De
apertione tertii sigilli. Pauca
de multis diximus. nunc ordi-
nem prosequamur. Et audivi
tertium animal dicens. Veni et vide
id est intellige spiritualiter secretum [?]
legis. Et ecce equus niger
et qui sedebat super eum habe-
bat stateram in manu sua. Per
equum nigrum doctrinas legis
pessimum intellige. Nigredo
eius aperte sine obscuritatem legis
sine duriciam designat. Ita
et moyses velamen habebat
super faciem suam. eo quod sple-
ndor vultus eius. id est spiritualis
intelligentia in lege aliquibus
oculis non posset videri. Sessor
autem equi. deus est. Qui stateram
cum iudiciis legis demon-
strat ut est illud Animam
pro anima oculum pro oculo. den-
tem pro dente. pedem pro pede
et qualem inflixerit quis ma-
culam. talem et sustinere co-
gitur. Et audivi vocem in medio
quatuor animalium dicentem. Potest
per eorum que facta est in medio
illorum animalium vox esse accipi-
endum vocem implorantis. Bilibres
tritici denario. et tres bilibres
ordei denario. et vinum et ole-
um ne leseris. Magna sunt que
profert et valde obscura. Per
triticum quoque panis optimus consistat. q[uod] e[st] triticum

divinam scripturam possimus accipere. que animarum panis est. Due vero libre tritici duo testamenta designant. in quibus divina scriptura dividitur. Ex his duabus libris tritici magnam ciborum copiam nobis sancti predicatores preparant. qui cum multiplicant composuerunt. Denarius autem deum designat. Hinc ergo libre tritici denario copulantur. quia que sancta scriptura loquitur ad unum dei omnipotentiam magnitudine. bonitate. atque sempiternitatem pertinet. Cum itaque bonum erga proximos agimus de illo est non de nobis. Per asperitatem vero ordei opera sanctorum designantur. Nunc aspera quisque videtur portare. sed spes ea suavia facit. sicut dominus dicit Iugum enim meum suave est. Tres autem bilibre ordei sunt sex. Non enim incongrue vero per senarium numerum qui perfectus est opera sanctorum designantur. quia perfectio sanctorum bonis operibus accrescit. Tres bilibre igitur ordei denario coniunguntur. quia quicquid boni electi in hoc seculo operantur quidque adversi patiuntur pariter unius dei omnipotentis agunt et patiuntur. Aliter quia per Christum qui plenitudo legis factus est designant. perfectionem cum ipse dicatur legis. prostrationem vero equitatis videlicet cum

Consequens est ut per binas libras tritici et per tres bilibras ordei veteris testamenti intelligamus. Per binas ergo libras tritici duo precepta caritatis. que in lege et prophetis specialiter commendantur designantur. sicut dominus dicit in evangelio. In his duobus mandatis tota lex pendet et prophete. Et per tres bilibras ordei veteris testamenti possumus accipere. eo quod in tres partes ab hebreis dividitur. in legem. in prophetas. in agiografa. Nec incongrue vero per ordeum. quod asperitatem habet cortice. vetus testamentum designatur propter asperitatem videlicet preceptorum legalium. Nam sicut ordei infra asperitatem corticis sui medulla continetur. ex qua panis conficitur. ita et infra litteram veteris testamenti spiritalis intelligentia continetur. ex qua a magistris ecclesie panis doctrine spiritalis conficitur. ad nutrimenta fidelium proficiens. Perhibet enim apostolus Paulus quia nullum ad perfectum perduxit lex. Nullum scilicet eorum qui eam carnaliter intelligunt et operantur ad perfectionis culmen sine dubio erigit. Tres ergo libre ordei duplicantur

duplicantur. ut ad seruanni
qui prefectus est mis preui
cauit tu ueteris testamenti
ad doctoribus ecclesie primo
hystorialiter. postea spiritualiter
intelligitur. cuius spiritualis
intelligentia operibus impletur
Per denarium autem etiam uita
designatur. sicut dominus dicit
in euangelio. Petit igitur cena
dum et dicit Bilibris tri
tici denario et tres bilibres
ordei denario. id est sicut
duo precepta caritatis. scilicet
doctrina legis atque prophetarum
patribus veteris testamenti
similiter et eis qui ueterum
testamenti spiritualiter intelligunt
et operantur. id est fidelibus
ecclesie denarium uite eterne
dignare largiri. Per austi
tatem uero vini actiuam
uitam pinguedine olei
contemplatiuam possumus
accipere Et quod dicit Vinum
et oleum ne leseris. tale
est ac si dicat Eos qui
actiue uite operi siue con
templatiue semper student
uit ne leseris. cum aduen
tum ueniens apparuit. Et
cum aperuisset sigillum quartum
Apertio quarti sigilli ad p
[illegible] pertinet. qui aduentum
Christi. passionem et resurrec
tionem eius. notauerunt cum ge

tur. et apto sermone. et spiritua
libus figuris predixerunt Sal
uator igitur noster. quartum
sigillum aperuit. qui intelli
gentiam prophetarum doctoribus
ecclesie tribuit Et de eis prophetis
non est nobis necesse quicquam
dicere. eo quod ab eisdem doc
toribus exposita sunt. Et
quia non solum que a prophetis
scripta sunt. sed eciam que
ab eis gesta sunt spiritualem habent
intelligentiam. Pauca de
hiis que per dauid heliam et
heliseum gesta sunt dicamus
In primo regum volumine scriptum
est. quia cum dauid uellet
pergere ad pugnam contra phi
listeum. dicit ad saul. Pa
scebat seruus tuus gregem
patris sui. et ueniebat leo
uel ursus. tollebatque arie
tem de medio gregis. et in
sequebar percutiebamque eum.
eruebamque de ore eius Et
illi consurgebant aduersum me
et apprehendebam mentum
eorum et suffocabam. Interfi
ciebam eos Nam et leonem
et ursum interfeci ego seruus
tuus Dauid Christum significat. dauid
Per leonem autem et ursum
persecutores ecclesie designantur
Per leonem imperatores gen
tium principes terre. per ursum
iudei designati sunt qui

ecclesiam persecuti sunt. Pante-
rem uero martires designant.
Leo igitur et ursus uenerunt atque
arietem de medio gregis abstu-
lerunt. quia persecutores quos-
dam de ecclesia fideles tulerunt.
atque protinus homine interfe-
cerunt. Et sicut dauid leonem
et ursum insecutus est et per-
cussit. atque arietem de ore
eorum liberauit. similiter et re-
demptor noster quosdam ex
persecutoribus persecutus est.
qui eis penam quam merebantur
in presenti seculo irrogauit. sic
primo herodi. et iudeis secundo et
tercio et multis aliis. Percus-
sit quippe. qui eos etiam mor-
te dampnauit. Arietem
de ore eorum eripuit. quia
plerumque fideles ab eorum dilaniatione
tunc liberauit. Et illi iterum
consurgebant aduersum dauid.
quia temporibus persecutorum. cum
alii perierunt alii contra christum
surgebant. ut eius nomen
atque cultum funditus ex-
tinguerent. Sed dauid ap-
prehendebat mentum eorum et
suffocabat. interficiebatque
eos. Per mentum quod ori est
propinquum blasphemie iudeorum
atque paganorum designantur.
Christus mentum persecutorum ap-
prehendit et suffocauit. interfecit-
que eos. qui imperatoribus in

christum credentibus omnis cul-
tura et error gentilium ita
suffocatus est. ut nullus
persecutorum auderet eos ad
blasphemandum christum ca-
pere. omnesque extincti sunt
credentibus in christum gentibus.
Pariter autem dauid. cum ad
bellum contra philisteum iret.
baculum suum tulit secum
quem semper habebat in
manibus. elegitque sibi
quinque limpidissimos lapi-
des de torrente. et misit
eos in peram quam habebat
secum. Et fundam manu
tulit. et processit contra phi-
listeum. Per baculum quo
homo sustentatur. apostoli
designantur. qui christum pre-
sustinuerunt. cum opus propter
quod in mundum uenerat
compleuit. sicut dicit
apostolus paulus. Dei enim
sumus adiutores. Per peram
autem eius humilitas designatur.
et per quinque lapides quinque
libri moysi. Quos in
peram misit. quia scientiam
quinque librorum homini quem
assumpserat dedit. per quem
auctoris linguam accipere
possumus. Processio uero
dauid contra philisteum
duobus modis secundum alle-
goriam intelligi potest

Pressit namque eum phili-
steum salvator noster quando
ductus est in desertum a spiritu
sancto ut temptaretur a dyabolo
ieiunaretque dyabolum. Quinque
lapides david in pera misit,
sed uno goliam prostravit. Et
salvator noster sciens quinque
librorum capitalium possedit.
Sed quinto id est deuthero-
nomio tria testimonia
sumpsit, ex quibus tres temp-
tationes dyaboli devicit. Et
sicut david funda lapidem
iecit et goliam interfecit,
ita et deus noster lingua sa-
cre scripture testimonia protulit
et dyabolum superavit. Aliter.
Processit david ad pugna-
tionem philisteum, similiter
et christus ut dyabolum vinceret
ad passionem processit. David
goliam lapide deiecit, si-
militer et christus dyabolum humili-
tate sua perimit. Cumque gla-
dium non haberet in manu
david, tulit gladium phi-
listei et interfecit eum
gladio suo, precidit que ca-
pud. Gladius dyaboli mors de gladio dyaboli
est. Invidia enim dyaboli mors
introivit in orbem terrarum.
Iste est gladius de quo
primum hominem dyabolus
et genus humanum usque ad
christo redemptore interfecerat.

Hunc gladium moriendo dominus pre-
ripuit. Sed hunc gladium christus
non habebat, quia peccatum non fe-
cit nec inventus est dolus
in ore eius. Originali quoque
peccato obnoxius non erat, quia
ex concubitu viri, qui sine
peccato esse non potest, non fuerat
ortus christus. Tamen qui mor-
tem non habebat ex debito
a dyabolo qui auctor eius erat
mortem instravit, ipsam
eandem propriam interfecerat.
Et capud autem philistei ierusalem
humani calvarie loco designat.
Precidit david capud phi-
listei, quia christus caput
dyaboli, elatum altitudinem
separavit. Detulit illud in
ierusalem, quia altitudinem
electorum in celesti altitudine
que ierusalem vocatur collocavit.
De helya vero et helizeo quo-
rum corpora sua plena sunt spiritua-
libus sensibus, et temporibus Iheremie
que adhuc in ... helyas
commemorata est. Nam cum
venisset deus in Nazareth,
dixerunt ei cives eius:
Quanta audivimus facta
in Capharnaum, fac et hic
in patria tua. Dixitque eis:
Amen dico vobis, quia
multe vidue erant in diebus
helye in israel, quando clausum est
celum, et ad nullam illarum
missus est helyas nisi in

sarepta sidonie ad mulierem
viduam. Et multi leprosi erant
in diebus helizei in israel et
nemo eorum mundatus est nisi
naaman sirus. In regum
volumine scriptum est quia
cum non recepisset achab rex helyam
prophetam qui precipiente domino abiit
in desertum et sedit iuxta torren-
tem carith. Corvi quoque deferebant
ei panes et carnes mane
et panes et carnes vespere
et bibebat de torrente. Helyas
christum significabat. Per torrentem
autem carith legem debemus
intelligere. Carith interpretatur
mendacium. non quod lex men-
dacium sit. Solent namque
prudentes proponere auditoribus
suis parabolas ut aperiant in-
telligantur ea que dicere volunt.
et introducunt bestias et aves
loquentes. Ita si sola verba pa-
rabolarum attendas mendacium
esse perspicies. Sin vero per sp-
ritum veritatem probabis. Similiter
et quedam precepta legalia
si litteram tantum attendas inutilia
tibi videbuntur. Si spiritalem
intelligentiam veritas tibi
magna in littera refulget.
Mendacia igitur precepta legalia
iudeis mendacium sunt. quia
ea carnaliter intelligunt non
autem vitabis. quia ea spiritaliter
intelligere nequeunt. Per corvos
vero iudeorum sacerdotes intelli-

guntur designantur. velamine
cordium suorum tenebrosi. Per
carnes vero sacrificia. que
mane et vespere offerebantur.
Per panes autem panes propositio-
nis demonstrant qui assi-
due in conspectu domini pone-
bantur. Bibebat cum de tor-
rente. quia in observatio-
nibus legalibus christus de-
lectabatur. Post dies autem
multos siccatus est torrens
quia veniente christo in
carne et evangelium predicante
observatio legalis cessavit
atque alio tempore necessaria
fuit sicut dominus dicit. Lex
et prophete usque ad iohannem.
Et iterum ad israel per prophetam.
Ne offeratis ultra sacri-
ficium frustra. incensum
abhominatio est michi.
Neomenias et sabbata
vestra non feram. iniqui sunt
cetus vestri. Et dixit dominus
ad heliam. Vade in sarepta
sidoniorum. et manebis ibi.
precepi enim mulieri vidue
ibi ut pascat te. Et ...
resurgens abiit in sarepta.
Helyas in sarepta abiit quia
iudeis perfidis christus relin-
quens per apostolos transivit ad
gentes. Sarepta vero suc-
censa interpretatur. vel an-
gustia panis. Gentiles
quippe qui erant ignitis
diaboli. et qui per sarepta

designatur. igne incensi succensi erant. De hoc igne scriptura dicit: Omnes vos accendentes ignem accincti flammis, ambulate in lumine ignis vestri et in flammis quas succendistis vobis. Illi namque flammis accincti sunt, qui igne vitiorum undique uruntur. Sarepta angustia panis vocatur, quia intellectus eorum semper praedicatorum ad eos numquam accessit, qui pabulum verbi dei eis impertiret. Cumque venisset ad portam civitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna. Eandem significationem habet quam et civitas. Dicitur cum ceteris congregationibus congregata. Vidua quoque est, quia diu viro suo petitus sine exigentibus praedicatoribus. Et vocavit eam dixitque ei: Affer mihi paululum aquae in vase ut bibam. Cumque ista pergeret ut adimpleret in pueritiam. Possumus namque per paululum aquae quod animum sitientis refrigerat voluntatem audiendi intellegere, quia sicut sitientis linguam aqua refrigerat, ita praedicatorum mentes promptus animus auditorum. Cumque illa pergeret ut afferret, clamavit post tergum eius dicens:

Affer mihi et buccellam panis in manu tua. Clamat post tergum vocatis est quod ignorantium. Helias quoque post tergum mulieris clamavit, quia praedicatores sancti gentibus diu quae ignorabant praedicaverunt. Unde et per buccellam panis initia fidei possumus intellegere. Et quia illi competenter ad fidem veniunt qui student peccata sua confiteri, recte subditur: Dixitque mulier: Vivit dominus deus tuus, quia non habeo panem, nisi quantum potest pugillus capere farinae in hydria et paululum olei in lechito. Lechitus vas erat in quo oleum servabatur. Possumus vero per farinam veritatis, per oleum autem operum intellegere. Gentiles quoque simplices agnoscentes se gravari errare confitebantur nihil habuisse etc. nisi tantum panem veritatis et parum operum videtur. Gentiles namque parum veri habebant, quia ex parte venerabiles erant cum irrationabilibus, quod dicebant ligno aut lapidi: deus meus es tu. Habebant et panem, quia ipsa natura saepe eos ad hoc impellebat ut miseris subvenirent. Per vasa quoque in quibus farina et oleum continebantur, corpora designantur. En colligo duo ligna, ut ingrediar et faciam mihi et filio meo ut comedamus

et moveam. Ligna que in cote
colliguntur in extra nullius utilitatis ha-
bent nisi ut comburantur.
Aliter ligna duo colligebat
quia gentilis populus ex doctrina
philozophorum atque poetarum di-
versos errores colligebat
pro quibus perpetuo incendio tra-
deretur. Sed quid est quod dicit
ut comedamus et moriamur
Nos enim ideo comedimus ut
vitam in corpore foveamus. Hec
autem ideo dicit se comedere
ut moriatur. quia doctrina
gentilium mortem magis in-
ferre quam vitam noverat. Ad quam
Helyas inquit Vade et fac
sicut dixisti. Verumtamen mihi
fac de ipsa farinula subcine-
ricium panem parvulum et affer
ad me. Tibi autem et filio tuo
facies postea. Per panem fides
panem vero penitencia as-
signatur. Sicut dicit beatus Iob
ad dominum Idcirco me reprehendo
et ago penitenciam in favilla
et cinere. Panis igitur cineri-
cius est quilibet infidelis
ad fidem veniens prius studet
deflere mala que fecit ut tu
veniens ad fidem Christi per-
cipienda que in baptismate
te datur accedat. Helyas ita-
que precepit mulieri ut ex fa-
rina panem faceret. sibique de-
ferret. quia predicatores sancti
gentes hortabantur ut ex pro-
priis bonis quod adeo prepa-
rant cibum fidei deo proferrent

sibique deferrent. Fides namque
unicuiusque ad baptismum
veniens predicatori deferi-
tur ad inquisitionem sacerdotis
qualiter credat confitetur.
Helias panem quem mulier
fecit comedit. quia professionem
filiorum venientes est predicatorum
examinare. Helias. mulieri precepit
ut sibi primum. postea sibi
et filio suo panem pararet.
quia confessio credentis predica-
tori primo impenditur. postea
vero consensus panem sibi pre-
parat. cum in ipsius operibus
semetipsum exercens ut sibi
celestis patrie fiat obtinet
Quod autem dicit Helias Ydri-
a farine non deficiet et
lecithus olei minuetur
usque in diem in qua daturus
est dominus pluviam super terram.
Illud significat quod fides
ab electorum cordibus bona-
que opera non deficient usque
dum dominus ad iudicium cum omnibus
sanctis veniat. Omnis hec 4 reg
et elizeus Christum significabat
Naaman vero populum gentium
Multi leprosi erant in Israel
et nemo eorum mundatus est
nisi Naaman Syrus. quia
veniente Christo in carne et
iudei et gentes lepra peccatorum
maculati erant. Sed iudeis
in iniquitate sua permanentibus
gentes a lepra peccatorum suorum
mundate sunt. Precepit quoque
Helizeus Naaman dicens

Vade et lavare septies in Iordane. et recipiet sanitatem caro tua atque mundaberis. Abiit et lavit in Iordane septies. Restituta est caro eius sicut caro pueri parvuli. et mundatus est a lepra. Aqua Iordanis baptismum signabat. eo quod in ea Christus baptizatus est. Naaman aquis Iordanis ablutus est et a lepra mundatus. quia populus gentium sacri baptismatis aqua a lepra peccatorum suorum est expurgatus. Septena vero lavatio septiformis spiritus sancti figuravit. per quem separatim(?) remissio peccatorum in baptismo datur. Quia sicut corpus visibiliter aquis baptismatis. ita animam invisibiliter operatione spiritus sancti apertis omnibus emundat. Giezi qui pretium sanitatis a Naaman recepit lepram eius hereditavit. eos designat qui doctrinam sue predicationis hominibus vendunt. quos dominus in evangelio non pastores sed mercenarios vocat. Helizeus igitur sanitatem contulit et Giezi pretium accepit. quia illi eis quos dominus vera(?) salvat. pueri si doctores pretium sanitatis exigunt. et ideo heredes lepre eius efficiuntur quia in malis que isti per gratiam dei contempserunt permanentes dampnatorum

sibi perpetuam acquirunt. De apertionibus quattuor sigillorum que ad vetus testamentum pertinent tertium est. Pauca de multis diximus ut demonstraremus nichil aliud ex sigillorum apertionem nisi decem preceptorum spiritualem sensum in veteri testamento. que nobis per Christum factum est apertum. Et ecce equus pallidus. et qui sedebat super eum nomen illi mors. et infernus sequebatur eum. Videtur hec que de apertione quarto dicuntur ad antichristum pertinere. Sed quia superiores tres apertiones in bonam partem interpretati sumus. ut conveniant cum apertionibus decem sigillorum ordinis ratio cogit ut et istud in bonam intelligamus. quatinus concordet cum apertione quarti sigilli quod ad prophetas pertinere monstravimus. Equus pallidus prophetas significat. Pallor vero diversis modis accidit hominibus. aliquis namque pavore. aliquis labore. aliquis morte. totum corpus occupante vel aliis modis pallescere homines contingit. prophete itaque qui populo peccanti predicabant. quod in rapinam et gladium traderentur darent(?). non inconvenienter colore pallidum habuisse dicuntur. Sessor autem equi dominus est qui in prophetis suis inhabitavit. Sed valde durum videtur quod nomen mortis habuisse dicatur. Ipse enim vita est omnium creaturarum suarum.

Pallor multipliciter accidit

sicut ipse dicit Ego sum vita
Quia si diligenter scripturas divi
nas inspexerimus invenimus
dominum nostrum etiam mortem
vocari Nam sicut vita est
omnium electorum quibus cottidie
vitam eternam largitur ita et
mors dici potest reproborum
quos pro sceleribus suis cotti
die morti tradit perpetue
Ipse enim habet potestatem animam
et corpus perdere in gehenna
Nomen igitur mortis habu
isse dicitur Christus in afflictione populo
peccanti mortem intulit sicut
in cantico deuteronomii ipse
manifeste demonstrat cum dicit
Ignis succensus est in furore
meo et ardebit usque ad in
ferni novissima devorabitque
terram cum germine suo et
montium fundamenta com
buret Congregabo super eos
mala et sagittas meas com
plebo in eis Consumentur
fame et devorabunt eos
aves morsu amarissimo
Dentes bestiarum immittam
in eos cum furore trahentium
super terram atque serpentium
Foris vastabit eos gladius
et intus pavor et reliqua
Hunc ergo infernus seque
batur quia omnes qui contempna
tores prophetiarum quas ex ore
domini protulerunt contempserunt
infernus absorbuit Unde
et sequitur Et data est ei
potestas in quatuor partes terre

occidere in gladio in fame
et morte et bestiis terre
consumpti sunt Libri
prophetarum atque regum hoc
aperte demonstrant Sciendum
vero nobis est cur apertio
quatuor sigillorum ad vetus
testamentum tantum non ad
novum pertineat Quatuor
namque sunt elementa quibus
solum corpus subsistimus
Vetus igitur testamentum
in quaternario numero non
inconvenienter ponitur quia
lex moysi nichil aliud
populo hebraico nisi ea que
ad quatuor elementa pertinet
repromittit Novum vero testa
mentum in ternario numero
ponitur quia fides sancte
trinitatis sine qua salvi
esse non possumus in eo
specialiter commendatur
Et cum aperuisset sigillum
quintum Et in sigilli apertione
sexti et septimi sicut diximus
ad apertionem novi testamenti
pertinet Et quamvis novi
testamenti apertio sit veteris te
stamenti tamen multa in eo
obscure ponuntur que necesse
est ut exponantur Quintum
igitur sigillum sextum et septimum
salvator aperuit qui ea que per
parabolas ipse locutus est
et que signaliter gessit
doctoribus ecclesie patefecit
Sed de expositione novi testamenti

non est nobis necesse quintum
dicere. cum quod ceteris prius in-
tulerit. et multiplicatur sit
oppositum. Quintum itaque sigil-
li apertio adventus pertinet.
Quintum sigillum Christus aperuit.
qui ea que per parabolas et
quasdam figuras de persecutione
martirum. et glorificatione
corporum dixit. doctoribus ecclesie
manifestavit. Aperuit et
iam quintum sigillum. qui civibus
celestium gloriam quam promise-
rat contulit. et eorum fidem
apud homines clarificat.
Vidi sub altare dei animas in-
terfectorum propter verbum dei et
testimonium Ihesu quod habebant.
Altare dei Christus est. Anime
igitur sanctorum sub altare dei re-
quiescunt. quia sicut ca-
piti supposita sunt membra
eique coherent. ita et anime
sanctorum in celesti gloria constitute
Christo salvatori subiecte sunt.
eique pro meritorum membrorum
nectuntur. Et clamabant
voce magna dicentes.
Usquequo domine sanctus et verus non
iudicas et vindicas sanguinem
nostrum de hiis qui habitant in
terra. Cum scriptura precipiat
malum pro malo non reddere.
Et dominus dicat in ewangelio
Diligite inimicos vestros. bene-
facite hiis qui oderunt vos.
Quid est quod sancti in

celestibus constituti ulcionem
de inimicis suis appetunt. Sci-
endum sanctos dei diem ulcionum
desiderare. in quo et corpora et
mercedem plenam laborum
suorum adhuc percipient. Nam
hunc diem dominus desiderandum
esse discipulis suis manifestavit.
cum signa diei iudicii predixit
dicens. Cum autem videritis hec
fieri. respicite et levate ca-
pita vestra. quoniam appropinquat re-
dempcio vestra. Et in oratione
dominica assidue petimus. ut
adveniat regnum dei. Quoniam
quia sanctorum resurrectio atque
glorificatio in die iudicii
fiet. et dies iudicii dampnacio
erit impiorum. sancti ulcionem dei
de inimicis suis postulant. qui
petunt ut dies domini veniat.
quia eo die dampnatione perpetua
dampnabuntur. Sed hic questio
oritur. cum sancti diem domini deside-
rent. cum propheta dicat. Ve
desiderantibus diem domini. Sancti
namque diem domini dampnationem
iniquorum sicut iam diximus.
Et quid necesse fuit prophete dicere
ve desiderantibus diem domini
cum nullus ipsius repperiatur
qui aut metu suorum aut
die domini desideret. cum quod dam-
pnari in ea metuunt. Et quia
verum est quod propheta dicit investi-
gandum nobis est quid
significet. Dampnatio namque
impiorum est dies iudicii.

sunt petita. Cum autem ergo cum
scorto coire desiderat. damp(n)a(cionem)
suam desiderat. Igitur quia dap
nacio corporum erit dies iudi
cij. quicumque cum scelere commit
tere desiderat. pro quibus in die
iudicij dampnabitur. dictum
diem id est dampnacionis desi
derat. Et date sunt illis sin
gule stole albe. Stole albe
gloria est sanctorum animarum. Sin
gulas stolas albas sancti dei nunc
possident. quia in illa temporibus
quiescentibus sole anime
beatitudinem eternam perceperunt. Binas
tunc percipient. cum post resurrec
tionem anime cum corporibus
gloria celestis pro sine fine
possidebunt. Et dictum est
illis. ut quiescerent tempus ad
huc modicum donec impleatur
conservi eorum et fratres eorum. qui
interficiendi sunt sicut et illi.
Tempus modicum. tempus est
usque in diem iudicij. Et hoc mo
dicum ideo dicitur. quia in
comparacione futuri temporis valde
est modicum. Sic igitur qui
hoc desiderant. ut dies iudi
cij fiat in qua corpora et
anime mercedem plenam
laborum suorum recipiant. ipse
modicum expectare iubentur
donec impleatur numerus fratrum
eorum. quia dies iudicij non
veniet. usque impleatur numerus
electorum. Ex quibus nobis esse

tur sole anime preciosorum nostrorum
interfectorum sub altare dei
quievisse. et stolas singu
las accepisse leguntur. cum
omnes anime electorum sub hoc
altari quiescant easdemque
stolas et ipse possideant.
Per animas igitur interfectorum
non solum martires. sed omnes
animas electorum debemus acci
pere. eo quod et ipsi mundo sunt
mortui. ut deo vivant.
sicut dicit apostolus. Mortui
enim estis. et vita vestra ab
scondita est cum christo in deo.
Et de se met ipso dixit. Mihi
mundus crucifixus est et ego
mundo. et omnes qui volunt
pie vivere in christo ihesu perse
cuciones paciuntur. et per multas
tribulaciones oportet nos in
trare in regnum dei. Quorum et testes
auctor huius libri. talem
dum vidisse describitur. cum
sine gladij percussione que
vit. Et cum aperuisset sigillum 6
septimum. Sigilli septimi aperi
cionem doctorum declaracio sunt
exprimunt. et ad generacionem no
ticiam pervenit. Et quia christus
de iudeorum predicans et degens
tum electorum ultra paradiso
tam est locutus. quedam
et tam gessit. que hoc de
signant. Septimum sigillum
aperuit. qui doctoribus ecclesie
ea que prefiguraverunt dixit et
fecit. per inspiracionem sue gracie

patefecit. Aperuit et cum sextum sigillum. qui alia predixit opere implevit. Et terre motus factus est magnus quia a romanis hec gens devastata est. Et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus. quia populus iudeorum qui per cognicionem unius dei et per custodiam legis velut sol in mundo refulgebat inter ceteras gentes. factus est omnibus hominibus odiosus per iniquitates suas. Sacco namque penitentes vestiuntur. ut indicent se esse peccatores. Sol igitur nigredine sacci fuit. quia omnibus gentibus facinora iudeorum patuerunt. Et luna facta est sicut sanguis. Eandem significationem habet luna quam et sol. Significat igitur synagogam. Luna ergo sicut sanguis fuisse visa est. quia omnibus factum claruit iudeos per effusionem christi sanguinis stratos esse et deletos. Et stelle ceciderunt super terram. sicut ficus mittit grossos suos cum a vento magno movetur. Per stellas principes sacerdotum designantur. scribe et pharisei. Per ficum autem terram iudeorum possumus intelligere. Grossi vero eiusdem arboris fructus inutiles notant

qui cito labuntur. cum arbor a vento torquetur. Ficus igitur vento commota est. et inutiles fructus a se emittit. quia terra iudeorum a romanis invasa est. gentem inutilem et deo odibilem a se expulit. ut habitatio fieret fidelium. Stelle itaque grossorum more in terram ceciderunt. quia hii qui pre doctrina velut stelle in populo refulgebant. eadem pena conclusit. que et ceteram multitudinem. Et celum recessit sicut liber involutus. Per celum vetus testamentum designatur. Liber vero qui involvitur cum scriptura absconditur. Liber vero iudeis involutus est. quia spiritualem intelligenciam veteris testamenti quam christus demonstravit intelligere noluerunt. Celum itaque sicut liber involutus recessit quia vetus testamentum iudeos deliquit et ad gentes transivit. Et omnis mons et insula de locis suis mota sunt. Et quia iudeorum terra montuosa est. possumus per montes eos qui in civitatibus. per insulas autem eos qui in campestribus habitabant intelligere. Qui omnes de locis suis moti sunt et omnes aut in captivitatem ducti sunt aut occisi. Et reges terre et principes. et tribuni et divites et fortes. et omnis servus et liber absconderunt se in speluncis

et in petris montium. et dicent
montibus cadite super nos et
abscondite nos a facie sedentis super
thronum. et ab ira agni. quoniam
venit dies magnus ire ipsorum
et quis poterit stare. Reges
terre principes et tribunos.
eos qui tunc gentem iudeorum
videbantur possimus intelligere.
Divites vero et fortes ser-
vos et liberos ceteramque multi-
tudinem. Qualiter se ipsi spe-
luncis et in petris montium
absconderint iosephus
manifeste narrat qui everso-
nem illius describit. Tanta
enim fuit afflictio ut fame
diutina consumerentur. et ab
hostibus capti. et multo
deterius cruciatibus affli-
gerentur. absconderunt in puteis
et in cloacis. et in quibusdam
terre abditis locis cupientes
mori. ut prolixam miseram
mortis compendio terminarent.
Cum et iam sciretes se per
scelera sua ista pati. et
post mortem se inferni pe-
nas esse passuros cupiebant
ut montibus sub quibus de-
litescebant opprimerentur
et absconderentur a facie dei
et a facie christi cuius. que gra-
vius noverant se offendisse.
Ita et dominus cum ad passionem
duceretur. hec eis esse passuros
mulieribus se lamentantibus

predixit dicens filie ierusalem
nolite flere super me sed
super vos ipsas flete et super
filios vestros. quia ecce ve-
nient dies in quibus dicent.
beate steriles. que non ge-
nuerunt. et ubera que non
lactaverunt. Tunc incipient
montibus dicere. cadite super
nos et collibus cooperite
nos. Quia si in viridi li-
gno hec faciunt. in arido
quid fiet. Et lignum vide-
licet illos aut lignum aridum
vocavit. Ac si dixisset. Si
in me qui lignum sum sem-
piterne vitem viride aut
semper durum. et qui dam
sum et semino hec faciunt
in illis qui lignum sunt
aridum. id est qui viri-
ditate fidei non habent quod
fiet. Subaudi pessime
peribunt. Sed et arbor fici
quam dominus ante passionem
maledicendo aridam fecit.
eo quod in ea fructum non reperisset
eosdem iudeos designat
quos maledictione perpetua
dampnavit. eo quod in eis
fructum fidei nullum reperisset.
Post hec vidi quattuor angelos
stantes. super quattuor angu-
los terre. Iudeorum deiectionem
premissa. nunc qualiter ecclesia
de gentibus congregata sunt

narrare inchoat. Per quatuor
quippe angelos quatuor regna
designantur. Assiriorum scilicet
Persarum Macedonum atque
Romanorum. Et quia potestas
quatuor regnorum ad solos ro
manos transcendit. Per quatuor
angelos sola romani imperii
signantur. qui praeteritorum sibi
quatuor regnorum vendicaverunt.
Per quatuor angelos uni
versae gentes. quae inter quatuor
plagas mundi continentur
designantur. quas sibi ro
mani subiugaverant. Tene
tes quatuor ventos terrae ne
flarent super terram neque super
mare neque in ullam arbo
rem. Per ventos qui nubes
portant. ut terram irrigan
tes. fertilem atque hilarem
reddunt atque fructiferam
faciant. pax autem mortalibus
optata designatur. quae et
mentes hominum laetificat. et
ut corpus multitudinibus deservi
ant facultatem tribuit. Per
terram et mare omnes gentes
signantur. Per arbores autem hii
qui inter eos principatum tene
bant. Quatuor ergo angeli
quatuor ventos tenebant ut
flarent super terram. quia romani
imperii principes angelos desig
nant. omnem terram cedibus
et rapinis. et mortibus
hominum replentes non sinebant

gentibus christianis pacem et quietem.
Et vidi alterum angelum descen
dentem ab ortu solis. habentem
signum dei vivi. Alter angelus
Christus est de quo scriptum est
Et vocabitur nomen eius magni
consilii angelus. Ipse est et sol
de quo scriptum est. Vobis autem
timentibus nomen meum orietur
sol iustitiae et sanitas in pennis
eius. Ab ortu solis Christus descendit.
id est a semetipso. quia non ex
concubitu viri carnem assumpsit.
sed a semetipso. qui utique sibi
carnem immaculatam creare
virginis valuit. Signum autem
dei vivi est divinitas. Nam in
natura positus signum dei vivi
habuit. quia ea opera gessit
quae demonstrabant eum veri
tatem esse filium dei. sicut ipse
dicit. Opera quae ego facio ipsa
testimonium perhibent de me.
Et clamavit voce magna
quatuor angelis quibus datum est
nocere terrae et mari dicens
Nolite nocere terrae et mari
neque arboribus. quoadusque
signemus servos dei nostri in
frontibus eorum. Clamasse di
ctasse est. Et cum adventu
suo fecit. ut romani ab infe
statione gentis christianae cessarent.
fieretque pax per universum mundum
sicut dicit psalmista. Orietur
in diebus eius iustitia et abun
dantia pacis donec auferatur
luna. Et donec femina fidei

prouincias gentes spargentur.
ut signaculo fidei christi qui pre
ordinati erant ad uitam eternam
signarent. Et audiui nu
merum signatorum centum xl iiii
milia signati ex omni tribu
filiorum israel. Per centum xliiii or
milia perfectus ecclesie electorum
designatur. Duodecies namque
duodecim fiunt centum xliiii or.
Omnes igitur qui fidem duodecim
apostolorum custodiunt. et eorum sanctis
imitantur in hoc seculo uno
consistunt. Sed querendum
nobis est cur ex omni tribu
filiorum israel assignati esse dicantur
cum multo plures ex gentibus
quam ex iudeis crediderunt. Verum
si interpretaciones nominum attendamus
in nominibus duodecim tri
buum omnes electos reperi
mus. Nomina quippe duodecim
tribuum. ad omnes electos per
tinent. Ex tribu iuda xii
milia signati. Ex tribu ru
ben xii milia signati. Ex tri
bu gath xii milia signati.
Ex tribu aser xii milia sig.
Ex tribu neptalim xii mi
lia sig. Ex tribu manasse
xii milia sig. Ex tribu sy
meon xii m. sig. Ex tribu
leui xii m. sig. Ex tribu ysa
char xii m. sig. Ex tribu za
bulon xii m. sig. Ex tribu
ioseph xii m. sig. Ex tribu
beniamin xii milia sig.
Iudas prior ponitur beniamin

uero ultimus. Quia si interpre
taciones nominum inspicere
uoluerimus. iudam in seolare.
beniamin uero superiorem
reperiemus. Quia qui ad deum
conscendere desiderat a con
fessionibus incipit. ut grada
tim ascendendo ad maiora
perueniat. sicut dicit psalmi
sta. Ibunt de uirtute in uir
tutem. Et quia sti ad dex
patris uirtutem conscendat
Subiungit. Videbit deum
deorum in syon. Iudas confe
ssio interpretatur. Iudas igitur Iuda
prior ponitur. quia quicumque
post peccata ad deum redire de
siderat. necesse est ut primo
confiteatur peccata sua. sicut
dicit Iacobus apostolus. Con
fitemini alterutrum peccata uestra
et orate pro inuicem ut salue
mini. uel ut professionem
penitentie et primam deum sibi
placabilem faciat. quem
offenderat. Iram et qui
salubriter penitet. et de
flet mala que fecit quan
dum in ceco fuit. oculos
nunc dei ad se conuertit. sic
dominus dicit. Conuertimini ad
me. et ego conuertar ad uos.
Ruben secundus ponitur. qui Ruben
uidentis filius interpretatur.
quia per primam uidentis
filius factus est. qui erat
antea filius perditionis. Post
ruben Gath qui accinctus

interpretatur. quia necesse est ut qui penitet se mala gessisse et petit ueniam sibi relaxari contra omnia uicia armetur. uoluptates carnales a se precidat. quia non potest fieri ut a peccatis abstineat qui in uoluptatibus carnalibus requiescat. Et quia qui contra uicia pugnat ubique iam beatus esse incipit Aser in ordine ponitur. qui beatus interpretatur. (Aser)

(Neptalim) Post Aser Neptalim ponitur qui dilatatio mea interpretatur. Omnis enim qui scit se deum offendisse et uult ut ei misericordia diuina succurrat, debet et ipse misereri quibuscumque potest. et quando potest sicut dicit dominus Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Illius quippe mens tunc quasi dilatatur. qui pro dilectione proximi proximis compatiens debet omnibus quibus tamen potest miseretur. Post

(Manasses) Neptalim Manasses sequitur qui oblitus interpretatur. quia oportet ut qui peccata sua defleet. qui elemosinas pauperibus largitur ut peccata eius dimittantur. eadem peccata ita deserat. quatinus ea penitus oblitus oblitus esse uideatur. Et ideo Symeon (Symeon) sequitur. qui exaudiens me interpretatur. Ille enim penitentibus que fecit deprecatus. ut ei dimittantur a deo exauditur. qui omnia uicia ex toto deserit. Deinde Leui sequitur. qui additus siue assumptus interpretatur. quia qui de peccatis que fecit iam penituit. qui contra uicia pugnauit. atque deuicit. qui erga indigentes misericors extitit. atque hiis operibus deo placuit. ut eius peccata dimitterentur. deuenit iam securus. timorem quibus ei iam anxiete abiit atque in amore celestis patrie totus assumitur. Isti additur qui filii dei incorporatur (Leui) et sunt. Deinde sequitur Ysachar qui merces dei interpretatur. Sed interpretationem huius nominis clarius uidebimus. si ea que mater Lia eo nascente dixit ponamus. Ait enim Reddidit dominus mercedem michi. quia dedi ancillam uiro meo. Et ideo appellauit nomen eius Ysachar id est merces. Caro nostra ancilla nostra debet esse. Vir noster deus noster est. Ancillam nostram uiro nostro damus si carnem nostram in dei seruicio uiuere facimus. si eam uigilare ieiunare compellimus. et abstinere. atque uoluptates eius domamus. Ysachar igitur hic in mercedem datus est a deo quia illis uidelicet qui carnem domat. qui uicia extinguit (Isachar)

zabulon

ea merces datur ad eo ut vir-
tutibus ditentur. Et ideo post
Isachar zabulon ponitur qui
habitaculum fortitudinis inter-
pretatur. Quis autem fortis nisi
deus. Unde psalmista dicit
Dominus fortis et potens dominus
potens in prelio. Et quid
habitaculum fortitudinis nisi
habitatio dei. In illo enim ha-
bitat deus in quo fides pa-
ciencia castitas humilitas
caritas ceteraeque virtutes como-
rantur. Et quia per cumulum vir-
tutum augentur premia me-
ritorum, Ioseph sequitur qui

Joseph
beniamin

augmentum interpretatur. Be-
niamin ultimus in via et superior
ponitur qui filius dextere
interpretatur. Dextera namque
patris filius dei. Et evangelium
loquitur quia filius dei ad dex-
teram dei ponitur. Electi
itaque filii dextere efficiuntur
cum ab hac vita subtracti
in celestibus sedibus collo-
cantur ubi nichil est sinistrum
sed totum dextera. Igitur quia
interpretationes nominum duode-
cim tribuum usque adeo sunt
perduximus quo in celestibus
sedibus collocantur cognitum
est ut ea conferunt ad glo-
rificationem electorum signa transfe-
ramus. Post hec vidi turbam
magnam quam dinumerare
nemo poterat ex omnibus

gentibus et tribubus et
populis et linguis stantes
ante thronum et in conspectu
agni et clamabant vo-
ce magna dicentes Salus
deo nostro qui sedet super
thronum et agno. Per turbam
superiorem que numero compre-
henditur electi qui in ecclesia
dei singulis temporibus fuerunt
designantur sicut iam
diximus. Et quia multi
sunt vocati pauci vero
electi et in comparatione
reproborum exigua est turba
electorum non immerito certum
per numerum electi qui
singulis temporibus in eccle-
sia laboraverunt designantur.
In celesti vero beatitudine
ubi singulis temporibus ex
omnibus gentibus et tri-
bubus et linguis congre-
gantur tanta eorum efficitur
multitudo ut nullo modo
comprehendi possit. Per
stolas autem albas mundiciam
animarum designat. Pal-
me vero in signum ponuntur
victorie. Palmas itaque
non solum sancti martires
quibus victoria specialiter
ascribitur. Sed et omnes
electi qui in hoc seculo
positi sunt visibiles et
invisibiles hostes fortiter
devicerunt in celestibus

possidebunt. Palme autem
victorie sunt premia. qui
voce magna dicunt
salus deo nostro qui se
det super thronum et agno
Sancti dei in operis essent
in laudibus dei. illorum
labor est in laudando deum.
Quia sicut dulcis est sonus
visio dei sic et laus dei
Et omnes angeli stabant
in circuitu throni et seniorum
et quatuor animalium et ce
ciderunt in medio throni
in facies suas et adora
verunt deum dicentes amen
Benedictio et claritas et sapientia
et gratiarum actio. honor
et virtus et fortitudo deo nostro
in secula seculorum amen
Angelus multi multum an
gelorum in circuitu throni deum
laudare dicuntur. Hic autem
nullo numero comprehenduntur
sed omnes in circuitu throni
stare dicuntur. Possumus supe
riores angelos qui nullo
comprehenduntur eos intelligere
qui ad diversa officia in mundo
destinantur. eos autem qui
sine numero ponuntur illos qui
in celestibus cum deo commorantur
Sed hic septem laudes
diversas ponuntur sicut supra
ut demonstret eodem modo
et istius laudes deum qui

mundum sua gubernacione regit
sicut et illos qui in celestibus
cum deo commorantur // Et re
spondit unus de senioribus
dixit michi Hii qui amicti
sunt stolis albis. qui sunt autem
unde venerunt Et dixi illi domine
mi tu scis. Interrogat ut
doceat. Per seniorem namque
doctores ecclesie prelatique
vel auditores intelliguntur
Namque predicationibus seu gloriam [?]
animarum suarum quibuscumque
modis possunt intimant
auditoribus suis. ut vites [?]
carnis cum amore celestis
patrie attendant // Et dixit
michi Hii sunt. qui venerunt
ex magna tribulacione. et
laverunt stolas suas. et deal
baverunt eas in sanguine agni
Hic demonstrat nam ad
electos qui in ista vita labo
rant. sed ad eos qui in celesti
vita cum deo requiescunt
hic et proprie Non enim sancti
de magna tribulacione. sed ad
magnas tribulaciones presentes [?]
vendas in mundo venerunt
sicut dicit salomon Homo
ad laborem nascitur. et avis
ad volandum. Et deus dicit
in ewangelio Beati qui per
secuciones paciuntur propter iusti
ciam. quoniam ipsorum est regnum
celorum Et paulus primus [?]

tribulationes oportet nos in-
trare in regnum celorum. Hic tem-
pus est tribulationis. illic tem-
pus pacis. Sancti itaque de tribula-
tione magna veniunt. quia
ab hac vita sublevati. Ubi tem-
pus tribulationis est victoria que
ex tollerantia. Laverunt autem
stolas suas. quia actus suos
in hac vita positi ab omnibus
sordibus viciorum mundaverunt
primo quidem per baptismum.
postea vero per penitenciam et
lacrimas. ac nunc opera te-
tentes bonis virtutibus. Et
in sanguine agni dealbate
fuisse dicuntur. quia anime
electorum que antea erant
nigredine peccatorum involute.
per redemptionem sanguinis Christi
candore mundicie assurrexerunt.
Ideo sunt ante thronum dei
et serviunt ei die ac nocte in
templo eius. In conspectu
namque dei sancti assistunt ac
visione eius indesinenter
perfruuntur. Templum vero dei
celestem patriam. servitium dei a-
morem dei vocat. Et cum
sinceri tum templi deo. qui
ut diligat ex toto corde to-
taque virtute. Et quis ita credet
diligit deum. sicut illi qui as-
sidue contemplantur faciem eius.
Et qui sedet super thronum ha-
bitat super illos. Thronus dei

sancti dei sunt sicut superius
diximus. Et cum quod designatur
per thronum dei. ipsi sunt super
quos residet deus. Habitat
vero deus super sanctos suos. cum
eos lumine suo illuminat. et
tuetur. Non
esurient neque sicient am-
plius. Cum dominus dicat in
ewangelio. Beati qui esuriunt
et siciunt iusticiam. quoniam
ipsi saturabuntur. Cur hic
sancti dei nunquam esurire
dicuntur. Sed sicud superius
diximus. non ad electos qui
in hac vita commorantur.
sed ad eos qui in celestibus re-
gnis cum deo exultant hoc per-
tinere credendum est. Justi
namque in hac vita positi
videntes iniusticias hominum
esuriunt et siciunt iusticiam
cupientes omnes homines
iustos esse. sicut ipsi sunt.
Esuriunt eciam ut sua iusticia
cottidie crescat. Esuriunt
et siciunt vitam eternam.
Anime vero sanctorum non esuri-
ent neque sicient amplius.
quia quod esurierunt
iam percipere meruerunt.
Et non cadet super illos
sol neque ullus estus. Per sol
solem tribulationes quibus
sancti ab hominibus perferunt
possumus intelligere. Per estum est
temptationes demonum

Quartus

volu[p]tates carnales Et qr
sancti in hac vita positi p
secuciones iniquorum tolleran
do vincerunt temptaciones
demonum superaunt deside
ria carnalia in se extinxerunt
in celesti beatitudine positi nul
lum laborem impetuum se
ncunt. Quoniam agnus qui in
medio throni est reget il
los et deducet eos ad vite
fontes aquarum Regit deus
sanctos suos cum voluntates
eorum ita disposuit ut nichil
velle possint nisi quod deus
vult Et deducet illos ad
vite fontes aquarum Vite
fons est xpistus qui dicit Ego
sum vita Et cum sine illo
est mortuum est quod vero in
illo vita est Ad vite fonte
xpistus sanctos suos ducit quia
adsemetipsum eos ducit ut
sint unum cum illo Paquas
vero xpistum passum intelligere
Ipse est quippe fons aquarum
quia ab ipso procedit omnis
sanctitas electorum sicut ipse
dicit Sine me nichil po
testis facere Et absterget
deus omnem lacrimam ab
oculis eorum Quia tempus
flendi hic fuit tempus ridendi
in illa beatitudine erit sicut deus
dicit Beati qui lugent
nunc quoniam ipsi consolabuntur
Et cum aperuisset sigillum sep
timum Apercio septimi sigilli

ad nativitatem Querendum nobis
est cur in septimo et non in
quarto loco ponatur In genesi
scriptum est quia sex diebus
fecit deus cuncta que ex celo et
terra originem susceperunt septimo
autem die requievit ad eo no
minavit diem septimum sabbatum
id est requies Que autem est
requies nostra nisi xpistus Non
inconveniente ergo in septimi
sigilli apercione nativitas xpisti
ponitur quia ipse est requies
sanctorum omnium suorum que per septimum
diem significatur Et quia ea que
in nativitate xpisti gesta sunt spiritale
intelligenciam optinent Septimum
sigillum xpistus aperuit cum ea que
per significaciones gesta sunt docto
ribus ecclesie per inspiracionem spiritus
sancti manifestavit Et factum
silencium in celo quasi media
hora Per silencium pax que
ab Octaviano Augusto xpisto
nascente per universum mundum
facta est designatur Media
autem hora silencium factum est
quia pax quam ecclesia in inicio
fidei apud paganos habuit
parvo tempore mansit Nam
et Nerone imperatore interemptus
est et petro pauloque interfectis
precepit omnes persequi xpistianos
Et vidi vii angelos stantes
in conspectu dei et date sunt
illis septem tube Ordo istorum
vii angelorum in sequentibus est

Nam sicut pes ante regem et
principem mittitur. qui eum ad
ventum annunciet. ita et hic
quia magna erant que per
angelos designabantur. eum
memoratum fuisse voluit. an
tequam adventus narrationem veniret
Et alius angelus venit et stetit
ante altare habens thuribulum
aureum in manum suam et data
sunt ei incensa multa. ut daret
de orationibus sanctorum omnium super
altare aureum quod est ante deum
Iste angelus Christum significat
Venit autem. qui per incarnationis
misterium in mundo apparuit. Per
altare aureum ecclesia designatur
qui ante altare stetisse dicitur
Latebat namque Christus in incredulis
qui eum purum hominem estimabant
Constabat ergo fidelibus qui eum
deum esse credebant. Ante altare
ergo stetit. quia apostolis rectis
credentibus ex quibus ecclesia
tunc constabat quod deus erat
manifestavit. Per thuribulum
vero quod in manu tenebat.
corda apostolorum ceterorumque fidelium
demonstrantur. Quod aureum fuisse
dicitur. quia corda discipulorum
per fidem sunt purificata. et per sapientiam
quam a Christo didicerant erant
inaurata. Quod thuribulum
in manu tenuisse dicitur. quia
corda apostolorum in manu dei erant
sicut Salomon dicit. Cor regis
in manu domini: quocumque voluerit

inclinabit illud. Numquid
cor istius Salomonis in ma
nu dei erat: qui idola ado
rabat. Numquid cor antiochi
esset aut herodis in manum
dei erat. Numquid corda regum
sunt dicit per sapientiam in manum
dei erant. In manum dei tali
erant. quia ad preceptum qui
volebat facinora eis iudica
bat. Corda vero regum spi
ritualium idem sanctorum in manu dei
sunt. et ideo quocumque voluerit
inclinabit ea. Sequitur
Et data sunt ei incensa multa
Incensa multa precepta sunt
evangelii. Incensa in thuribu
lo posuit. ut calore ignis
accepto fragrantiam odoris
sui circumquaque spargerent.
Similiter et Christus doctrinam
evangelii in cordibus disci
pulorum suorum posuit. qui
igne caritatis succensi. o
dorem fidei sue per omnes
gentes sparserunt. Unde
et sapuit. Ut daret de orationibus
sanctorum. Orant namque
omnes fideles deum. deprecan
tes ut dimittantur eis pec
cata eorum. Orant et elemo
sinas largiendo. sicut ipse
dominus dicit. Date elemosinam.
et ecce omnia munda sunt
vobis. et in alio loco scriptum
est. Sicut aqua extinguit
ignem. ita elemosina extin
guit peccatum. Orant etc.

dimittendo proximis. que
in eis delinquerint. Sicut dixit
dominus Si dimiseritis hominibus
peccata eorum et pater vester ce
lestis dimittet vobis pecca
ta vestra. Orant in thylomium
et precepta caritatis serva
do. quemadmodum scriptum
est. quia universa delicta
operit caritas. Ille igitur sa
lubriter orat deum. qui servat
mandata dei. Nichil enim
prodest nobis clementiam
dei verbis implorare. et operibus
irritare/ Super altare ergo
incensum de orationibus sanctorum
dedit deus. quia deus sanctorum
corda eorum credencium. fide
doctrinaque et actibus apo
stolorum ceterorumque predicatorum
posuit ut haberent unde
erudirentur. et quod imitarentur
Unde et sequitur// Et ascen
dit fumus aromatum de
orationibus sanctorum. de manu
angeli in conspectu dei. Per
fumum aromatum non solum
orationes fidelium sed et singula
ria bonorum operum designantur
que absentia indesinenter
ascendit in conspectu dei. De
fumus de manu angeli as
cendere dicitur. quia quidquid
boni fideles faciunt. operante
deo faciunt. sicut ipse dicit
Sine me nichil potestis
facere. Et accepit angelus t

turibulum et implevit illud
de igne altaris. et misit in terram
et facta sunt fulgura. et voces
et tonitrua. et terremotus. Per
ignem spiritus sanctus designatur.
Angelus itaque id est Christus thuri
bulum. id est corda discipulorum
de igne altaris. id est de spiritu
sancto implevit. qui post ascensionem
suam in celum. decimo die spiritu
sancto misso de celo. corda disci
pulorum replevit. eisque scienciam
omnium linguarum dedit/
Et si per altare christus designatur
tunc spiritus sanctus eius tamen dare
ignis altaris et dicitur. cum idem
iohannes dicat. nondum erat spiritus
datus. quia ihesus nondum erat
glorificatus. Sed spiritus sanctus cum
sit datur ignis altaris erat.
quia prepromissionis gratiam
iam cum credulitas possidebat. Ra
dius ante passionem suam promisit
se spiritum sanctum daturum discipulis
suis. Et idem iohannes cum libera
tum ipse posuisset dicens. Ex
pedit vobis ut unus moriatur
homo pro populo. et non tota
gens pereat intulit. Hoc autem
a semetipso non dixit. sed cum
esset pontifex anni illius. pro
phetavit. quia ihesus moriturus
erat pro gente. et non tantum pro gente.
sed ut filios dei qui erant di
spersi congregaret in unum. Nunc
filii qui in proprium credituri erant
sunt per universas gentes dispersi
ydolis serviebant. filii dei autem
Erant iam filii dei predestinacione

quia iam predestinati erant
ad vitam eternam / congregati sunt
vero postea in unum qui pridem
quasi in capitulo susceperunt corpo-
raliter sunt sociati. Misit ergo
angelus ignem quod in thuri-
bulo posuerat in terram. quia
doctrinam fidei in cordibus
iudeorum qui prius adulterati
erant per ora apostolorum ef-
fudit. Et facta sunt fulgura
voces et tonitrua et terremotus
per fulgura virtutes que per apostolos
fiebant. per voces predicatio-
per tonitrua autem comminatio iudicii
eterni designatur. Per terremotus
vero commotionem iudeorum possumus
intelligere. Commoti sunt namque ad
penitentiam per predicationem beati
petri. sicut liber actus apostolorum
narrat. His itaque auditis com-
puncti sunt: et dixerunt ad pe-
trum et ad reliquos apostolos. Viri
fratres. quid faciemus. Ostendite
nobis. Et in sapientibus dictum
est. quia ad primam petri
predicationem crediderunt quasi
tria milia. Postea vero innu-
merabiles. Hunc ignem id est
spiritum sanctum super nos qui in terra
sumus misericordia domini nostri
ihesu christi effundere dignetur
ut ex carnalibus spirituales
efficiamur qui vivit et reg-
nat in secula seculorum Amen.

Et septem angeli qui
habebant vii tubas
paraverunt se ut canerent
tubis. Et primus angelus 1
tuba cecinit. et facta est
grando et ignis mixta
sanguine et missum est in terram
et terre tertia pars combusta
est. et tertia pars arborum
combusta est. et omne fenum
viride combustum est. Et 2
secundus angelus tuba cecinit
et tamquam mons magnus
igne ardens missus est in
mare. et facta est tertia
pars maris sanguis et mor-
tua est tertia pars creature
que habebat animas. et tertia
pars navium interiit. Et tertius 3
angelus tuba cecinit. et
cecidit de celo stella magna
ardens tamquam facula. et
cecidit in tertiam partem fluminum et
in fontes aquarum.
Et nomen stelle dicitur absinthium.
Et facta est tertia pars aquarum
in absinthium et multi ho-
mines mortui sunt de aquis
quia amare facte sunt.
Et quartus angelus tuba 4
cecinit et percussa est tertia
pars solis. et tertia pars lune
et tertia pars stellarum. ita
ut obscuraretur tertia pars
eorum. et diei non luceret tertia
pars et noctis similiter.
Et vidi et audivi vocem
unius aquile volantis per
medium celum: dicentis voce
magna. Ve. ve. ve habitantibus
in terra. De ceteris vocibus
trium angelorum qui canituri
sunt tuba. Et quintus an- 5
gelus tuba cecinit. Et vidi

stellam de celo cecidisse in
terram. et data est ei cla
uis putei abyssi. Et aperuit
puteum abyssi. et ascendit
fumus putei sicut fumus
fornacis magne. et obscura
tus est sol et aer de fumo
putei. et de fumo putei
exierunt locuste in terram.
et data est illis potestas
sicut habent scorpiones terre
potestatem. et preceptum est ill
ne lederent ~~precep~~ fenum ter
re neque omne viride. neque
omnem arborem. nisi tantum
homines qui non habent signum
dei uiui in frontibus suis.
sicut dictum est illis ne occi
derent eos. sed ut cruciarentur
mensibus quinque. et cruciatus
eorum ut cruciatus scorpii cum
percutit hominem. Et in diebus
illis querent homines mortem
et non inuenient eam et de
siderabunt mori. et fugiet
mors ab ipsis. Et similitudines
locustarum similes equis pa
ratis in prelium et super capita
earum tamquam corone similes
auro. et facies earum sicut
facies hominum. Et habebant
capillos sicut capillos mu
lierum. et dentes earum sicut
dentes leonum erant. et ha
bebant loricas sicut loricas
ferreas. et vox alarum earum
sicut vox curruum equorum
multorum currentium in bellum
et habebant caudas similes
scorpionum. et aculei erant in
caudis earum. Potestas earum no
cere hominibus mensibus quinque.
Et habebant super se regem an
gelum abyssi. cui nomen he
braice abadon. grece autem a
pollion. et latine habens
nomen exterminans. Ve unum
abiit. et ecce veniunt adhuc
duo ve. Post hec sextus an 6
gelus tuba cecinit. Et audiui
uocem unam ex cornibus altaris
aurei quod est ante oculos dei.
dicentem sexto angelo qui ha
bebat tubam. Solue quattuor
angelos. qui alligati sunt
in flumine magno eufraten.
Et soluti sunt quattuor angeli
qui parati erant in horam et diem
et mensem et annum ut occiderent
terciam partem hominum. et numerus
equestris exercitus uicies mi
lies dena milia. audiui nu
merum eorum. et ita uidi equos
in visione. Et qui sedebant
super eos habentes loricas ig
neas et iacinctinas et sulphu
reas. et capita equorum erant
tamquam capita leonum. et de
ore ipsorum procedit ignis et fumus
et sulphur. ab hiis tribus plagis
occisa est tercia pars hominum
de igne et fumo et sulphure
qui procedebant de ore ipsorum.
Potestas enim equorum in ore
eorum et in caudis eorum. Nam
caude earum similes serpentibus
habentes capita in hiis nocent.

Et ceteri homines qui non sunt
occisi in hiis plagis neque pe-
nitenciam egerunt de operibus
manuum suarum ut non adorarent
demonia et simulacra aurea
et lapidea et lignea que neque
videre possunt neque audire
neque ambulare et non egerunt
penitenciam ab homicidiis suis neque
a veneficiis suis neque a forni-
catione sua neque a fornicacione
sua neque a furtis suis Et vidi
alium angelum fortem amictum
nube et iris in capite eius
et facies eius erat ut sol
et pedes eius tamquam colum-
pne ignis Et habebat in manu
sua libellum apertum et posuit
pedem suum dextrum super mare
sinistrum autem super terram et clamavit
voce magna quemadmodum
cum leo rugit Et cum clamasset
locuta sunt tonitrua vii
voces Et cum locuta essent vii
tonitrua voces suas scrip-
turus eram Et audivi vocem
de celo dicentem Signa que locu-
ta sunt vii tonitrua et noli scribe-
re Et angelus quem vidi stan-
tem super mare et super terram
levavit manum suam ad celum et
iuravit per viventem in secula
seculorum qui creavit celum
et ea que in eo sunt et terram et
ea que in ea sunt et mare et
ea que in eo sunt quia tempus
non erit amplius sed in diebus
vocis septimi angeli cum
ceperit tuba canere consummabitur
misterium dei sicut evangelizavit
per servos suos prophetas

Et vocem quam audivi de ce-
lo iterum loquentem mecum et dicentem
Vade accipe librum apertum de
manu angeli stantis supra
mare et supra terram Et abii
ad angelum dicens illi ut da-
ret michi librum Et dixit michi
Accipe et devora eum et faciet
amaricare ventrem tuum sed
in ore tuo erit dulce tamquam
mel dulce Et cum devoras-
sem amaricatus est venter meus
et dixit michi Oportet te
iterum prophetare populis et gentibus
et linguis et regibus multis
Et datus est michi calamus
similis virge dicens Surge
et metire templum dei et altare
et adorantes in eo atrium autem
quod est foris templum eice
foras et ne metieris eum
quoniam datum est gentibus et
civitatem sanctam calcabunt
mensibus xl duobus et dabo
duobus testibus meis et p-
rophetabunt diebus mille du-
centis lx amicti saccis Hii
sunt due olive et duo can-
delabra et in conspectu domini
in medio terre stantes Et si
quis voluerit eos nocere ignis
exiet de ore illorum et devo-
rabit inimicos eorum Et si
quis voluerit eos ledere
sic oportet eum occidi Hii ha-
bent potestatem claudendi
celum ne pluat diebus prophecie
eorum et potestatem habent super

aquas convertendi eas in san
guinem et percutere terram omni p
laga quotienscumque volue
rint Et cum finierint testimonium
c. xi° suum bestia que ascendit
de abysso faciet adversus
eos bellum et vincet illos
et occidet illos et corpora
illorum iacebunt in plateis
civitatis magne que vo
catur spiritualiter Sodoma et
et egyptus ubi dominus illorum
crucifixus est Et videbunt
de populis et de tribubus et
linguis et gentibus corpora
eorum per tres dies et dimi
dium et corpora eorum non sinent
poni in monumentis et in
habitantes terram gaudebunt
super illos et iocundabuntur
et munera mittent invicem
quoniam hii duo prophete cruciaverunt
eos qui habitant super terram
et post tres dies et dimi
dium vite spiritus a deo intravit
in eos et steterunt super pedes
suos et timor magnus
cecidit super eos qui viderunt
eos et audierunt vocem
magnam de celo dicentem
illis Ascendite huc Et
ascenderunt in celum in nube
et viderunt eos inimici eorum
Et in illa hora factus est
terremotus magnus Et de
cima pars civitatis cecidit
Et occisa sunt in terremotu

nomina hominum septem milia et
reliqui in timore sunt missi
et dederunt gloriam deo celi
Ve secundum abiit et ecce tertium ve
veniet cito Et septimus angelus
tuba cecinit et facte sunt voces
magne in celo dicentes Factum
est regnum huius mundi domini no
stri et christi eius et regnabit
in secula seculorum Et xxiiii
seniores qui in conspectu dei
sedent in sedibus suis ceciderunt
in facies suas et adoraverunt
deum dicentes Gratias agimus tibi
domine deus omnipotens qui es et qui
eras qui accepisti virtutem ma
gnam et regnasti et irate
sunt gentes et advenit
ira tua et tempus mortuorum
iudicandi et reddere mercedem
servis tuis et prophetis et sanctis et
timentibus nomen tuum pusillis
et magnis et exterminandi
eos qui corruperunt terram
Et apertum est templum dei in
celo et visa est archa testamenti
eius in templo eius Et facta
sunt fulgura et voces et to
nitrua et terremotus et grando
magna Et signum apparuit
in celo mulier amicta sole
et luna sub pedibus eius et
in capite eius corona stellarum
duodecim et in utero habens
clamabat parturiens et cruciatur
ut pariat Et visum est aliud

signum in celo. et ecce draco
magnus rufus habens capita
septem. et cornua decem et
in capitibus suis septem dya-
demata. Et cauda eius tra-
hebat terciam partem stellarum
celi. et misit eas in terram.
et draco stetit ante mulierem
que erat paritura. ut cum pe-
perisset filium eius devoraret.
et peperit filium masculum
qui recturus erat gentes in
virga ferrea. Et raptus est
filius eius ad deum et ad thro-
num eius. Et mulier fugit
in solitudinem. ubi habet locum
paratum a deo. ut ibi pascant
illam diebus mille ducentis
.lx. Et factum est in celo. michael
et et angeli eius preliabantur
cum dracone. et draco pugna-
bat et angeli eius. et non
valuerunt neque locus inventus
est amplius eorum in celo. Et
eiectus est draco ille magnus
serpens antiquus. qui vocatur
dyabolus et sathanas. qui
seducit universum mundum
et proiectus est in terram. et an-
geli eius cum illo missi sunt.
Et audivi vocem magnam
in celo dicentem. Nunc facta
est salus. et virtus. et regnum
dei nostri et potestas christi
quia proiectus est accusator
fratrum nostrorum. qui accusabat

illos ante conspectum dei
nostri. die ac nocte. Et ipsi
vicerunt illum propter sanguinem
agni. et propter verbum testimo-
nii sui. et non dilexerunt
animas suas usque ad mor-
tem. Propterea celi letamini
et qui habitatis in eis.
Ve terre et mari quia de-
scendit dyabolus ad vos ha-
bens iram magnam. sciens
quod modicum tempus habet.
Et postquam vidit draco
quod proiectus est in terram perse-
cutus est mulierem que
peperit masculum. et date
sunt mulieri due ale aquile
magne. ut volaret in deser-
tum in locum suum ubi alitur
per tempus et tempora. et dimi-
dium temporis a facie serpentis.
Et misit serpens post mulierem
aquam ex ore suo tamquam
flumen. ut eam faceret
trahi a flumine. Et ad-
iuvit terra mulierem. et
aperuit os suum et absorbuit
flumen quod misit draco
de ore suo. Et iratus est
draco in mulierem. et abiit
facere prelium cum reliquis de se-
mine eius qui custodiunt
mandata dei. et habent te-
stimonium ihesu christi. Et stetit super
arenam maris. Et vidi de
mari bestiam ascendentem

habentem capita septem
et cornua decem: et super
cornua eius decem dyade
mata. et super capita eius
nomina blasphemie. Et be
stia quam vidi similis erat
pardo. Et pedes eius sicut
ursi. et os eius sicut os leo
nis. Et dedit illi draco vir
tutem suam et potestatem ma
gnam. Et vidi unum de
capitibus eius quasi occi
sum in mortem. et plaga
mortis eius curata est
et admirata est universa
terra post bestiam. et adora
verunt draconem. qui dedit
potestatem bestie. et adorave
runt bestiam dicentes Quis
similis bestie. et quis po
terit pugnare cum ea. Et
datum est os loquens magna.
et blasphemias. et data est
illi potestas facere menses
quadraginta duos. et aperuit os
suum in blasphemias ad deum.
blasphemare nomen eius et
tabernaculum eius. et eos
qui in celis habitant. et da
tum est ei bellum facere cum
sanctis. et vincere eos. Et da
ta est ei potestas in omnem
tribum. et populum et linguam
et gentem. et adorabunt
eam omnes qui habitant terram
quorum non sunt scripta nomina
in libro vite et agni qui
occisus est ab origine mundi.
Si quis habet aurem audi
at. qui in captivitatem
duxerit in captivitatem vadit
et qui in gladio occiderit oportet
eum gladio occidi. Hic est patientia
et fides sanctorum. Et vidi aliam
bestiam ascendentem de terra
et habebat cornua similia a
gni. et loquebatur sicut draco.
et omnem potestatem prioris be
stie faciebat in conspectu eius.
Et facit terram et inhabitantes
adorare bestiam primam cuius
curata est plaga mortis. et
facit signa magna. ut et ig
nem faceret de celo descende
re in conspectu hominum. et sedu
cit habitantes terram propter signa
que data sunt illi facere in conspectu
bestie. dicens habitantibus in
terra ut faciant imaginem
bestie que habet plagam gladii
et vixit. Et datum est illi
ut daret spiritum imagini bestie
et ut loquatur imago bestie.
et faciat ut quicumque non ado
raverint imaginem bestie occi
dantur. Et faciet omnes pusil
los. et magnos. et divites
et pauperes. et liberos et servos
habere caracterem in dextera manu
aut in frontibus suis. ut ne quis
possit emere aut vendere
nisi qui habet caracterem aut nomen
bestie aut numerum nominis eius.

Hic sapientia est. Qui habet
intellectum computet numerum be-
stie. Numerus enim hominis est. Et
numerus eius sexcenti lx sex ix
Et vidi et ecce agnus stabat
supra montem syon et cum eo cen-
tum xl iiii^or milia habentes
nomen eius et nomen patris eius
scriptum in frontibus suis. Et
audivi vocem de celo tamquam
vocem aquarum multarum et tamquam
vocem tonitrui magni. Et
vocem quam audivi sicut cithare-
dorum citharizantium in cithar-
is suis. et cantabant quasi
canticum novum ante thronum et ante
iiii^or animalia et seniores. Et
nemo poterat dicere canticum
nisi illa centum xl iiii^or
milia qui empti sunt de terra.
Hii sunt qui cum mulieribus
non sunt coinquinati. virgines
enim sunt. Hii sequuntur agnum quo-
cumque ierit. Hii empti sunt ex
hominibus primicie deo et agno
et in ore eorum non est inventum
mendacium. sine macula enim
sunt ante thronum dei. Et
vidi alterum angelum volantem
per medium celi habentem evangeli-
um eternum ut evangelizaret ha-
bitantibus super terram et super omnem gen-
tem et tribum et linguam et populum di-
cens magna voce. Timete
dominum et date illi honorem.
quia venit hora iudicii eius.
et adorate eum qui fecit celum
et terram. mare et fontes aquarum

et omnia que in eis sunt.
Et alius angelus secutus
est dicens. Cecidit cecidit
babilon magna que a vino
fornicationis sue potavit
omnes gentes. Et angelus
tertius secutus est illos
dicens voce magna. Si
quis adoraverit bestiam et
ymaginem eius. et accepe-
rit caracterem in manu
sua aut in fronte sua. et
hic bibet de vino ire
dei qui mixtus est mero
in calice ire ipsius. et
cruciabitur igne et sulphure
in conspectu angelorum sanctorum
et in conspectu agni. et
fumus tormentorum eorum in
secula seculorum ascendit.
Nec habent requiem die
ac nocte qui adoraverunt
bestiam et ymaginem eius.
Et si quis acceperit carac-
terem nominis eius. Hic
pacientia sanctorum est. qui
custodiunt mandata dei
et fidem eius ihesu. Et au-
divi vocem de celo dicentem.
Scribe. Beati mortui qui
in domino moriuntur. Amodo
enim iam dicit spiritus ut
requiescant a laboribus
suis. Opera enim illorum sequuntur
illos. Et vidi et ecce nubes

candida et super nubem
sedentem similem filio hominis
habentem in capite suo coro-
nam auream et in manu
sua falcem acutam. Et alius
angelus exiuit de templo
clamans voce magna
ad sedentem super sedem. Mit-
te falcem tuam et mete
quia venit hora ut me-
tatur quia aruit messis terre
Et misit qui sedebat super
nubem falcem suam in terram
et messuit terram. Et alius
angelus exiuit de templo
quod est in celo. habens ipse
falcem acutam. Et angelus
de altari qui habet potesta-
tem super ignem. clamauit
voce magna ad eum qui
habebat falcem acutam
dicens. Mitte falcem tuam
et vindemia botros vinee
terre. quia mature sunt
uve eius Et misit ange-
lus falcem suam in terram. et
vindemiauit vineam terre
et misit in lacum ire dei
magnum Et calcatus est
lacus extra ciuitatem
Et exiuit sanguis de
lacu usque ad frenos equorum
per stadia mille sexcenta
iii. Et vidi aliud signum
in celo mirabile et magnum.
angelos septem habentes
plagas nouissimas. quia

in illis consummata est ira
dei. Et vidi tamquam mare
vitreum mixtum igne. et hos
qui vicerunt bestiam et yma-
ginem eius. et numerum nominis
eius. stantes super mare
vitreum. Habentes cytharas
dei et cantantes canticum
moysi serui dei. et canticum
agni dicentes. Magna et
mirabilia opera tua domine deus
omnipotens. iuste et vere vie
tue rex seculorum. Quis non time- q;
bit te domine et magnificabit
nomen tuum. Quia tu solus
pius es. quoniam omnes gentes
venient et adorabunt in
conspectu tuo. quia iudicia
tua manifesta sunt

Gratia domini nostri
ihesu cristi largiente
de apertionibus vii
sigillorum pauca
diximus. nunc de cantu tubarum
septem angelorum qui sequuntur
proferamus. Per septem angelos
doctores qui ad erudiendum
populum dei a deo missi sunt
et mittentur usque ad finem
designantur. Et quia sacra-
menta diuinarum scripturarum
doctoribus ecclesie perspicatis
deo inspirante quam ceteris
patuerunt ordo rationis
poscebat. ut post reseratio-
nem sigillorum que apertione diuinarum
scripturarum significatur. septem
angeli ponerentur. per quos

omnes doctores ecclesie dei de-
signantur qui sacram diuinarum
scripturarum locupletandis pre-
penit. Et sicut omne corpus
electorum in septem partes diuisum
esse et septem angeli tubis
cecinisse visi sunt. per quos
omnes doctores ecclesie dei desi-
gnantur. quamuis aliis ordine
pariter discrepant. Nam
septimus per ederam. que prio-
ri in ornamentis dum ponitur
et in serpentibus. Primum tempus
agnum iustos qui ante dilu-
uium sunt deprimus fuisse
designatos. Secundam vero
ciuitatem in tempore cristi. et
prophetarum ceterum. patriarchas et
ceteros qui ante legem sunt.
Hic autem primum angelum doc-
tores qui ab inicio mundi us-
que ad legem fuit. prophetarum doc-
tores legis designant. Et
septem angeli parauerunt se
ut tubis canerent. Per tube
cantum predicatio designatur.
Predicatores quippe sancti
adstat semper paratis exsistit.
ut quoscunque per doctrinam
sive predicationis deo acquirat.
Et primus angelus tuba ceci-
nit. Per primum angelum sicut
deprimus predicatores. qui
ante legem sunt designati.
Primus ergo angelus tuba ce-
cinit. quia sancti viri qui
ante legem fuerunt. quamuis

nullam legem haberent
nisi naturalem. hanc quam
breviter cumque poterant suasisse
credendi sunt. ut deum crea-
torem suum timerent atque di-
ligerent. et quod quisque sibi fie-
ri non vellet alteri non fa-
ceret. Et facta est grando
et ignis mixta sanguine
et missum est in terram.
Ea que sub septem angelis
tubis canentibus facta
fuisse visa sunt in bonam
partem sicut intelligi videtur
accipienda sunt. sicut
contrario effusio fialarum
septem angelorum que sequitur
in malam. Per grandinem
igitur que percutit verba sacrorum
virorum. que corda peccatorum
arguendo percutie-
bant designantur. Et
igne et sanguine permixtum
fuisse describunt. Per ignem
spiritus sanctus designatur.
qui in sanctis suis inhabitans
eorum verborum minister
extitit. Per sanguinem vero
passionis intelligitur. qui et
a prioribus sepe predicatus
et eorum actibus presignatus.
Terra autem. scilicet homines
per eius sub dictis demonstrat.
Et tercia pars terre combusta
est. et omne fenum viride
combustum est. Per terciam par-
tem terre eos qui per doctrinam
et exempla bonorum hominum

salui facti sunt debemus
intelligere. qui igne timo
ris dei atque amoris ex
quod prauum in se fuit co
busserunt atque delerunt
Arbores vero esse qui pri
cipatum inter eos tenuit
significauit. ex quibus
multi per doctrinam et ex
empla bonorum hominum salui
facti sunt sicut abipne
loth per abraham et prob
tres amici eius. Per fenum
aut viride quod cito tabu
sum esse dicitur. Hii designan
qui et superius per terciam
partem terre et arborum
que combusta est. id est
electi qui eo tempore sunt.
Fenum namque viride diffi
cile accenditur. aridum
vero facile consumitur. Per
fenum vero viride electi per
aridum reprobi designantur.
De hac arido feno propheta
dicit. Vere fenum est populus.
Exsiccatum est fenum et cecidit
flos. verbum autem domini ma
net in eternum. Per fenum igitur
viride hii qui in fide erant
virides designantur. qui de
quod in se reprobum fuit in
igne caritatis combusserunt.
2 Et secundus angelus tuba ce
cinit. Per secundum angelum moy
ses. ceterique legis doctores
designantur. Et tamquam
mons magnus igne ardens
missus est in mare. Per

montem magnum lex moysi de
signatur. que propter grauitatem
ponderis sui monti assimilatur.
et propter spiritualem intelligentiam
que in lege refulgebat igne
ardere dicitur. Per hebraicum
populum propter magnitudinem fre
lex per mare designatur. Et facta
est tercia pars maris sanguis.
et mortua est tercia pars crea
ture que habebat animas in mari.
tercia pars animarum interiit.
Omnis remissio in lege sanguinis
effusione. atque aspersione
fiebat. Unde et moyses po
pulum sanguine aspersurus aspersit
dicens. Hic sanguis testamenti
quod mandauit ad vos deus.
Eos et aaron et filios eius in
unde efficerentur ad offerendas ho
stias dei idem moyses san
guine aspersit. nec sine sanguinis
aspersione effusione remissio
esse poterat. Per terciam ergo partem
maris electi qui in eo tempore
sunt designantur. Per sanguinem
vero in hoc loco remissionem
peccatorum possumus accipere. Tercia
igitur pars maris in sanguinem
versa est. quia electi qui
eo tempore sunt per obseruationem
legis operibus suis mundari
meruerunt. Tercia vero pars
creature que habebat animas
in mari. et mortua fuisse di
citur. eiusdem significationis est cuius
tercia pars maris que in
sanguinem versa est. Per mare
autem sicut diximus multi do-

peccatorum designat. Pisces vero
cum ab aquis subtrahuntur vitas
amittunt. Electi vero qui diu
in aquis vitiorum suorum versantur
animas marinas habent, id est pec-
catorum vel tenebris involutas.
Cum vero aut per baptismum aut
per penitentiam ab aquis vitiorum
extrahuntur vitas pristinas
quas amittunt, cum spiritales
homines efficiuntur, moriuntur dya-
bolo ut vivant deo. Tertia
igitur pars piscium animas a-
miserunt, quia electi in eo tempore
fuerunt per observationem legis mor-
tui sunt peccato et receperunt
vitam deo. Naves autem que
aquas subire solent, illique [illegible]
eminent principes gentis
illius designant. Tertia vero
pars que interiit eos desi-
gnat qui ex eis iusti fuerunt
iuxta illum sensum quo di-
cimus eo quod interierunt
et mortui sunt peccato et vixe-
runt deo. Et tertius an-
gelus tuba cecinit et cecidit
de celo stella ardens tamquam
facula. Eandem significatorem
~~sicut~~ hic stella ardens quam
et angelus significat, nam
predicatores. Sed querendum nobis
est quomodo de celo in terram
cecidisse dicatur. Sancti quidem
dum modo in celum ascendunt
cum eos amor divinus ad ce-
lestia contemplanda elevat,
cadunt in terram cum eos amor

per proximorum ad ima transit,
ut predicatores sua praesentes
ad viam veritatis reducunt. Facula vero accenditur (Facula)
ut tenebras noctis depel-
lat. Verba igitur predicatorum
facule sunt, quia tenebras
peccatorum a mentibus
hominum fugant. Possumus
et iam per ignem facule
spiritum sanctum intelligere, qui
inflammat predicatores et multos
ab iniquitatibus converte-
runt et ea que ventura
erant predixerunt. Et ce-
cidit in tertiam partem flumi-
num et in fontes aquarum.
Per flumina et fontes
populi tribus cum suis [illegible]
designantur. Cecidit ergo
stella in tertiam partem flu-
minum, quia illi doctrinam
predicatorum receperunt et in
cordibus suis plantaverunt,
qui adiuncti etiam per celestia
ti caverunt. Et nomen stelle
dicitur absinthium. Absinthium
valde est amarum. Per ab-
sinthium igitur comminationes (absinthium)
predicatorum designantur quas
pro peccatis ingerebant
predicantes eis quod in
penam eternam agunt in pre-
dam et in captivitatem
hostibus suis dabuntur
et quod si vero sit peni-
tent morte perpetua damp-
narentur. Et facta est tertia pars

aquarum in absinthium. Illi
amaritudine penitencie
prevaricationes prophetarum
assumpserunt. quos superius
per terciam partem aquarum di-
ximus fuisse designatos
idest electi. Et multi ho-
mines mortui sunt de aquis.
quia amare facte sunt.
Illa namque amaritudo
prime mortem intulit eis
qui salui esse meruerunt
mortui sunt enim seculo id quod
mali erant et inceperunt
seculo id quod boni esse re-
perunt. Et quartus ange-
lus tuba cecinit. Quartus
angelus christum et apostolos
eius designat. Et percus-
sa est tercia pars solis
et tercia pars lune et tercia
pars stellarum ut obscura-
retur tercia pars eorum et
diei non luceret tercia pars
et noctis similiter. Sol
luna et stelle ad unam
rem pertinent. Videlicet per solem
populus iudeorum principes per
lunam uero synagoga
per stellas autem principes sacer-
dotum et pharisei designan-
tur. Quod si obscurationes
solis et lune atque stellarum
ad eos qui in christum credere
noluerunt transferre volue-
rimus ordo superiorum pertur-
babitur. Superius enim combustio-
nem terre tercie partis

que sub cantu tube primi an-
geli facta esse dicitur. conversionem
tercie partis maris in sanguinem
que sub cantu tube secundi
angeli facta fuisse visa est.
conversionem nichilominus
tercie partis aquarum in absinthium
que sub cantu tube tercii
angeli facta fuisse legitur.
in bonam partem accipienda
esse monstrauimus idest ad
electos pertinere. Consequens
est ergo ut percussionem solis et
lune atque stellarum in bonam
partem interpretemur. Terciam
itaque partem solis que percussa
est idest obscurata. hii qui
ex populo iudeorum in christum crede-
runt designant. Obscurati
sunt namque ipsis iudeis qui re-
fulserunt in conspectu dei. Similiter
et tercia pars lune atque stellarum
que obscurata est. hii qui ex
archisynagogis atque sacerdotibus
et phariseis in christum crede-
runt designantur. Qui ipsi
per nos lune idest christi
que preperit obscurati sunt
eis quorum mentis oculos
diabolus obtenebrat ne
in christum credant. Nam clari-
tas solis lippientes oculos
obcecat. magis quam illuminet.
Possumus per terciam partem diei
apostolos. per terciam autem partem
noctis eos qui ex gentibus
crediderunt intelligere. Ob-
scurati sunt namque eis apostoli

qui eorum doctrinam non solum spre-
uerunt. sed etiam ipsos usquequaque
persecuti sunt. De hac eorum obstina-
tione dominus dicit. Trademini
autem a parentibus et fratribus
et cognatis et amicis. et
morte afficient ex uobis. et
eritis odio omnibus hominibus
propter nomen meum. Et uidi et
audiui uocem unius aquile uo-
lantis per medium celum dicentis
uoce magna. Ve ue ue habi-
tantibus in terra: a uocibus trium
angelorum qui erant tuba ca-
nituri. Per celum in hoc loco
ecclesia designatur. Aquila uero
christum et apostolos eius demonstrat.
Aquila ergo per medium celum
uolabat et clamabat. quia
christus per iudeam. apostoli uero
eum per uniuersas gentes euan-
gelium predicauerunt. quas tria
persecutiones ab aduersariis ec-
clesia esset passura: multis mo-
dis predixerunt. Ideoque tria
ue possunt. ex quibus primum
ad hereticos pertinet. qui ecclesiam
multis modis impugnare
conati sunt. secundum ad paganos
pertinet. qui eandem ecclesiam
persecuti sunt maximamque
multitudinem fidelium interfe-
cerunt. tertium ad antichristum
qui prelio dei in fine mundi
debellatus est. Nec pu-
tare debemus quod tria ue de-
beamus ad electos pertineant
qui diuersas calamitates ab

impiis pertulerunt. sed potius
ad eosdem impios. qui
easdem calamitates intulerunt.
Unde et ue ue ue habitantibus
in terra dicit. Impii namque
qui nichil aliud quam
terrena querunt. habitatores
terre iure uocantur. Iusti
autem qui celestia semper de-
siderant: celi habitatores uo-
cantur. sicut dicit apostolus
paulus. Nostra conuersatio
in celis est. Et quintus an-
gelus tuba cecinit. Quintus
angelus defensores ecclesie
ortodoxe fidei designat.
Tuba cecinerunt. qui pro
defensione fidei omnibus
modis laborauerunt. Et uidi
stellam de celo cecidisse in
stella terram. Per stellas heresiarche
designantur. quia sicut stel-
le in celo refulgent. ita et
isti aliquando candente doc-
trina et sapientia refulgebant
in ecclesia. De celo in terram ce-
cidit: quia ab ecclesia pos-
tea reprobis. qui per terram
designantur sociati sunt.
Sed querendum nobis est. cur
primum hereticos. qui per stellam
et locustas designati sunt
posuit. et postea perse-
cutores. qui signantur per qua-
tuor angelos. de quibus
in sequentibus in sexta tuba
Exponi angeli. dictum est.
quia antiquiores imperatores

Romanorum ecclesiam dei ipse
qui instituissent heretica
esse reperit· sicut nicolaus
qui temporibus apostolorum extitit
et multi alii / Et data est
ei clavis putei abyssi· Per
clavem· liberum arbitrium
hereticorum quod habuerunt
in malo designavit· Per
abyssum vero corda eorum
puteum aut ora eorum desi
gnavit· Data est igitur
hereticis clavis putei a
byssi· quia permisit deus
hereses esse· ut qui probati
sunt manifesti fiant inter
vos / Et aperuit puteum
abyssi· Stella que de celo
cecidit puteum abyssi aperuit
quia heretici ad proferenda
mala· que in cordibus
eorum latebant· ora sua ape
ruerunt Et ascendit fumus
putei sicut fumus fornacis
magne· Per fumum doc
trina hereticorum· que per doc
trinam scripturarum primum ne
fumus clamavit Per for
nacem vero sepe corda i
piorum designantur· sicut dicit
propheta· Velud clibanus ar
dens corda eorum· Et obscu
ratus est sol et aer de fu
mo putei· Per solem sepe
christus intelligitur· In hoc
autem loco membra eius id
est predicatores sancti desig
nati sunt· Per aerem vero po
puli fideles· qui eis subi
ecti sunt· Sed quoniam

electi obscurati sunt· quos fumus
heretica decipere non valuit· Sed
obscurati sunt eis· quos heretici
decipere potuerunt· qui in
sapientibus plurimis desig
nantur· Veri claritas cor
rectis fidelibus latere non po
tuit· sicuti nec lucerna sub
modio abscondi potest· Et
de fumo exierunt locuste in terram
De fumo id est de doctrina eorum
qui heresiarche appellati sunt
magna multitudo hereticorum
generata est· In terram exierunt
quia a societate electorum separati
eis qui terram notantur id est i
fidelibus coniuncti sunt· Et data
est illis potestas· sicut habent
potestatem scorpiones terre Potestatem
deus dicitur dedisse quod permittit
Permittit ipsis mala agere·
ut eorum malis bona operentur
Per scorpiones vero possumus
demones accipere· quia sicut
scorpiones dum non providet
corpora hominum suo veneno inficiunt
et extinguit· ita et demones
mentibus hominibus venena
malarum persuasionum ingerunt·
et dum ad perpetranda scelera
pertrahunt eorum animas veneno
sue malicie infectas occidunt
Potestas quoque locustarum id est
hereticorum similis est potestati
scorpionum id est demonum· quia
sicut demones insidiari semper
insistunt· ut quoscumque pos
sint decipiant· ita heretici tota
virtute laborant· ut quoscumque

scorpio

possint in fornacem sue perditionis demergant. Et preceptum est illis ne lederent fenum terre neque omne viride neque omnem arborem. Per fenum significat fenum terre; hoc et omne viride. Nam sicut superius sub tintinnabulo primi angeli omne fenum viride quod combustum esse dicitur electi qui in primis temporibus fuerunt designantur, ita et hic per fenum terre et omne viride fidelis populus est designatus. Per arbores vero doctores ecclesie. Prohibiti sunt ergo heretici ne lederent fenum terre neque omne viride neque omnem arborem, quia non permisit deus ut eos qui viriditatem fidei habebant et qui fidem operibus perficiebant, operibus implebant, neque sanctos predicatores qui non sicut spine vel tribuli, ex quibus neque uve neque ficus colliguntur, sed portant ut arbores fructus bonorum operum ferentes, ex quibus fideles populi reficiebantur, heretici decipient. Unde sequitur: Nisi homines qui non habent signum dei in frontibus suis. Quod est signum dei nisi caritas, de qua idem Johannes loquitur dicens: Deus caritas est. Possumus vero per frondes que qualitates mentium sepissime demonstrant corda reproborum

signum dei caritas

intelligere. Illi ergo facile ab hereticis decipiebantur, qui signum dei vivi id est caritatem in cordibus suis non habebant. Et preceptum est illis ne occiderent eos. Per hoc quod dicit preceptum est illis, videtur innuere ad demones pertinere. Tanta est enim nequitia demonum, ut si deus hoc permisisset, statim ut homo mortale facinus admisisset eum interficerent. Sed expectat deus homines ipsos aut aliquando penitentiam agendo reddant et salventur, sicut iusti per eos probantur. Nam et psalmista cum de impiis loqueretur, postulabat dicens: Nequando obliviscantur populi mei, ne occidas. Et in iudicum libro scriptum est quod dimisit deus chananeos et philisteos ut in eis experiretur Israel et haberent scientiam certandi cum hostibus. Precepit ergo deus, id est non permisit ut exterminarent sive omnes heretici sive impii, ut sicut iusti per eos probarentur, sit autem quod probatur purgetur. Unde et sequitur: Sed ut cruciarent mensibus quinque. Per menses quinque omne tempus huius vite potest intelligi, quod in quinque etatibus consistit. Possumus

Prima namque etas est in
fancia. Secunda puericia. Ter
cia adolescencia. Quarta
iuventus. Quinta senec
tus. Quamvis beatus gregori
us cum sex etatibus mundi
etates hominum conformaret
senectutem in duas partes
diviserit. Quinque ergo
mensibus idem in omni te
mpore patitur non solum heretici
sed et omnes impii cruciantur.
Hi tamen velut nolunt cum
ad memoriam mortem pe
narumque que mortem sequntur
reducunt. quamvis de prospe
ritatibus seculi videantur
opulentie. cruciantur tamen
intrinsecus. eo quod sciant
se pro scelleribus suis eterna
liter esse cruciandos. Con
traria iusti quamvis extrin
secus diversis modis affligantur.
intrinsecus tamen de spe ce
lestis glorie ad quam se per
venturos esse credunt con
solantur. Possumus etiam
per quinque menses omne tempus
huius mundi intelligere. Primus
namque mensis est ab origine
mundi usque ad diluvium.
Secundus a diluvio usque ad
moysen. Tercius a moyse
usque ad david. Quartus
a david usque ad christum. Quin
tus a christo usque ad consumma
tionem seculi. In his ergo quinque
mensibus omnes fideles ab
hereticis eorum cruciantur.

sive eo modo quo superius di
ximus. sive quod falsas adnun
ciones suas videant a veritate separ
separare. Et cruciatus eorum ut cru
ciatus scorpii cum percutit hominem.
Diximus superius per scorpiones
demones esse designatos. Qui
sicut scorpio corpus aculeo
vulnerat. ut per vulnus venenum
intromittat. per quod hominem
interficiat. ita et dyabolus
aut ira aut superbia. aut li
bidine aut aliqua delectatione
carnis mentem vulnerat. ut per
hoc venenum sue malicie in
fundat. animamque interficiat.
Cruciatus ergo locustarum similis
est cruciatui scorpii dicitur. quia
heretici imitantes patrem suum
dyabolum. plena verba atque
composita. mentes hominum
spiritum vulnerabant: vene
numque sui erroris infundentes
eorum animas necabant. Pos
sumus quippe per cruciatum eorum
interfectionem intelligere. Et in
diebus illis querent homines
mortem. et non invenient eam.
et cupient mori. et fugiet
mors ab ipsis. Hec sententia
ad electos pertinet. In diebus
illis idest in diebus quibus
ewangelii gratia per universum
mundum refulget querent
homines mortem. Querebat
paulus mortem persequendo
ecclesiam dei. et non inveniebat
eam. quia prius qui est mundus

impenetrabilis se illi obiciens.
a morte quam querebat adiutum
quod est ipse moleuit reductus
sunt et alii multi. qui que
sierunt mortem. aut certam
dei percipiendo. aut ceterum
mala experiendo. sed fugit mors
ab eis. quia predicatorum suorum
adiutum sunt renouati. Nos
et iam quosdam vidimus qui
quesierunt mortem. et non i
nuenerunt eam. et cupierunt
mori. et fugit mors ab ipsis
Scimus eciam quosdam fuisse
qui amplius quam oportebat
seculum diligentes multo tempore
multisque modis laborasse
ut diuites fierent: cupien
tes deliciose viuere. et desi
deria carnis sue perficere
sed cum adhuc quod optabant
peruenire non possent respuen
tes seculi falsa promissa.
ad diuicias celestes acqui
rendas se contulerunt. atque
ad earum preceptum sic credimus
bonis operibus insistendo ve
nire meruerunt. Vidimus
nichilominus quosdam mona
steria reliquisse et ad seculum
transisse. et in principio quosdam
homini potenti se tradidisse
ut tenues diuicias atque
possessiones. quas per se habere
non poterant eorum suffragiis
obtinerent. sed cum ad id quod
desiderabant peruenire non pos
sent: seculum reliquisse. et ad

monasterium sua redisse. atque
in bonis operibus vitam ter
minasse. Hii ergo quesierunt
mortem et non inuenerunt eam
et cupierunt mori. et fugit
mors ab ipsis. De talibus
deus sub specie uxoris ad pro
phetam loquitur dicens
Ecce ego sepiam viam
tuam spinis. et sepiam eam
maceria. et semitas suas
non inueniet. Et sequetur
amatores suos. et non
apprehendet eos. queret
et non inueniet eos. Ama
tores uero sunt desideria
carnalia. Amatores nostros
sequimur. qui in hoc labo
rauimus ut diuiciarum posse
ssores efficeremur. ut habeamus
unde desideria carnalia
compleremus. Amatores nostros
sequimur. et non apprehendimus:
quia misericordia dei impedien
te adhuc quod intendimus desi
derium peruenire non possumus
Et similitudines locu
starum. similes equis pa
ratis in prelium. Per equos sepe
predicatores sunt designati.
sicut Abacuc propheta in can
tico suo loquitur dicens
Viam fecisti in mari equis
tuis: in luto aquarum multarum:
qui in inicio fidei patrum
mundo largitus est. ut
apostoli eius promissas gen
tes que predicare et luti eqm

designata sunt possent di-
seminare: et semina dei spar-
gere. Capita ergo dei ad prelium
parabantur. qui predicatores
sunt et verbo et virtutibus ad
hoc armabantur. ut genus
humanum de potestate dyaboli
eruerent. Locuste vero similes
equis paratis in prelium esse
dicuntur. quia sicut predica-
tores sunt tota mente labo-
rant. ut quoscumque possunt
de laqueis dyaboli eripiant.
ita et heretici ad hoc semper
armabantur. ut quoscumque
possent decipere in baratrum
sue dampnationis inval-
verent. Et super capita ea-
rumque tamquam corone similes
auro. Corone per aurum sapientia
designatur. Quia ut superius
iam diximus. In coronis
locustarum aurum non erat
sed similitudinem auri habebant.
quia sapientia secularis in qua
maxime heretici confidebant
aurum non erat. id est sapientia
sed potius stulticia sicut dicit
apostolus paulus. Sapientia
huius mundi stulticia est
apud deum. Et facies earum
sicut facies hominum. Homo
rationale est animal. Per
faciem vero hominum scientiam
divinarum scripturarum intel-
ligere possumus. quam heretici
habere studebant. ut per eam
facilius simplices quosque
deciperent. Locuste igitur

facies hominum hic videbantur
sed similitudo erat non veritas.
quia heretici quidem videbantur
scientiam habere divinarum scripturarum
sed per eius auctoritate disturbabant
quia non recte eam intellige-
bant. Et habebant capillos
sicut capillos mulierum. Per capil-
los qui sine sensu preciduntur
possumus maximam multitudinem
stultorum intelligere. qui ab
hereticis facile decipiebantur
quia sicut capilli absque in-
iuria preciduntur. ita et isti
ab ecclesia sine aliquo dispen-
dio precisi sunt. Per mulieres vero
diversas ecclesias possumus intel-
ligere. Habebant igitur locuste
capillos sicut capillos mu-
lierum. quia sicut sancte dei ecclesie
habebant turmas suas in
certis temporibus ad divina officia
celebranda confluebant. ita
et heretici habebant populos
insanos. qui diversis in locis
conveniebant non ad misteria
divina. sed ad dyabolica ce-
lebranda. Et dentes earum sicut
leonum erant. Officium dentium
est ut quidquid mittitur recipiunt terendo
consumant. et in ventrem ulterius
demergant. Possumus ergo
per leones et dentes persecu-
tores ecclesie intelligere. Per
leones quidem principes. per den-
tes autem eos qui corpora imperio
suo dei laniabant. Dentes
igitur hereticorum sicut leonum erant

quia sicut pagani ecclesiam
dei persequebantur et quoscumque
poterant tortionibus atque tem-
ptationibus impeditionibus voragine
implicabant. ita et heretici
quosdam potentes homines
sibi fauentes ecclesiam dei
persecuti sunt multos scilicet mo-
dentium minis et in pressuris
afflictos in ueneno sue mali-
tie demerserunt. Et uox a-
larum earum sicut uox curruum
multorum currentium in bellum.
Possumus palam uerba here-
ticorum intelligere. quia sicut ale
aues aerea subleuant.
ita heretici suis eloquiis
extolluntur. Currus uero pre-
dicatores designantur sicut
supra diximus. Vox ergo
alarum locustarum erit. sicut
uox curruum multorum currentium
in bellum. quia sicut predicato-
res sancti uoces predicationis emit-
tebant cum pergerent ad bella
contra dyabolum. ut genus humanum
de potestate eius liberarent
ita et heretici cum quasque di-
scurrebant falsam doctrinam
spargendo. ut quoscumque pos-
sent deciperent et dyabolo sub-
iugarent. Et habebant cau-
das similes scorpionum. et
aculei erant in caudis earum.
Ysayas propheta dicit. Cauda
propheta docens mendacium
cauda est. Heretici ergo qui
post noticiam diuinarum scripturarum

Hereticos se esse confitentur non
ignorauerunt caudis scorpio-
num assimilantur. quia eorum
doctrina falsa erat et uene-
nosa. Unde et aculeos in
caudis habuisse dicuntur. Per
aculeos uero blasphemie
quas in diuinis scripturis
intermiscebant designantur.
Et sicut scorpius innoxius
esset si aculeus deesset. ita
et doctrina hereticorum bona
esset si tantum blasphemiis
non fedarentur. quas in diuinis
scripturis intermiscebant.
Potestas eorum nocere hominibus
mensibus quinque. Et quinque
sunt menses quinque supra
dictum est. Et habebant
super se regem angelum a-
byssi. cui nomen hebraice
abaddon. grece appollion
et latine habens nomen exterminans.
Certum est omnibus hereticorum
principem esse dyabolum. sic-
ut dicit abdon. idest ipse
est rex super filios superbie.
Unde et exterminator voca-
tur quod exterminator sit tocius
boni uirtutis. Ve unum
abiit. et ecce ueniunt
adhuc duo ve. Et sextus 6
angelus tuba cecinit.
Per sextum angelum martires
designantur. Sextus angelus
tuba cecinit. quia mar-
tires Christi doctrinam fidei in
fidelibus confirmauerunt. Et

audiui vocem vnam ex quat
uor cornibus altaris aurei. quod
est in conspectu domini. dicente
sexto angelo. Per altare au
reum sicut superius eciam
diximus ecclesia designatur.
Quatuor vero cornua al
taris quatuor euangelistas
demonstrant. Vocem ergo
vnam ex quatuor cornibus
altaris aurei audisse se
se dicit. Quod autem hec
vox sexto angelo dicat.
subdendo manifestat.
Vade et solue quatuor
angelos: qui alligati sunt
in flumine magno euf
raten. Primum dicamus qui
sint quatuor angeli. quid
vincula quid eufrates
et postea cur sexto an
gelo precipiat euangelium
ut soluat quatuor angelos
diligencius inuestigabimus
Nam sicut superius in aperi
cione sexti sigilli quatuor angeli
super quatuor angulos terre ste
tisse nos sunt tenentes
quatuor ventos terre ne flarent
super terram neque in ullam arbo
rem. ita et hic sub cantu
tube sexti angeli quatuor
angeli in flumine magno
eufraten alligati esse re
feruntur. Eandem significa
cionem habent quatuor angeli
isti quam illi. Qui significant

eius quatuor regna Assiriorum vide
licet. et Persarum. Macedonum atque
Romanorum. Et quia potestas
quatuor regnorum sicut superius
diximus ad romanos secesse
rat. per quatuor angelos in hoc
loco romani designantur. per
eufraten vero hic mundus intel(ligitur).
Quid sint ergo vincula iiijor
angelorum superius manifesta(tur).
Nam supra scriptum est quod
vidit alterum angelum descen
disse de celo habentem signum
dei viui et clamauit voce
magna quatuor angelis quibus
datum est nocere terre et mari
dicens. Nolite nocere terre et mari
neque arboribus. quo adusque
signemus seruos dei nostri in
frontibus eorum. Per angelum qui
habebat signum dei viui Christum
diximus fuisse designatum.
Vincula igitur quatuor angelorum
illa sunt dum Romani de his
predicatoribus. ut ipsi cessa
rent et cessaret donec semina
dei per omnes gentes spargerentur.
Quia ergo potestate fecit hec de
vrbibus prefuisse Romani na(m)
ante aduentum Christi cedibus
et rapinis atque effusione san
guinis gencium innumerabilium
sanari potuerunt. Veniens ergo
Christus in carne. pacem vnde
largitus est et romani qui
ab effusione sanguinis prohibiti
sunt. Precepit ergo vox que
processit a quatuor cornibus altaris

anni sexto angelo qui habe-
bat tubam ut solveret quatuor
angelos. quia doctrina ewangelii
precepit predicatoribus verbi
dei. ut nullis minis. nullis
tortionibus hominum impiorum terre-
rentur ut cessent ab officio predicationis
sicut dominus dicit in ewangelio
Nolite timere eos. qui occidunt
corpus. animam autem non possunt
occidere. Imperatores quoque
Romanorum. ceteri principes terre
cum viderent religionem christianam
crescere augeri et animam in
dolorem cruciari: intimati sunt
omnibus qui christum colerent
aut predicarent. Sextus
ergo angelus id est martires
quatuor angelos id est perse-
cutores suos quasi solvunt cum
propter inseparabilem ewangelii adi-
constanciam ad persequendos
eos armavit. Unde sequitur
Et soluti sunt quatuor an-
geli qui parati erant in horam
et diem et mensem et annum
ut interficerent terciam partem
hominum. Soluti sunt quatuor
angeli quia impii homines
pelle abiecta manibusque
solutis quas pax alligave-
rat. persecuti sunt populum dei
Quod autem dicit parati erant
impiorum hominum voluntatem
demonstrat. quia aliquam
temporibus persecutionis nec inveniunt
nec ... parati erant. ut populum

dei interficerent. Quare terciam
partem hominum sicut superius
dictum est electos significat
Pro eo quod in horam. et
diem et mensem et annum
quatuor angeli ut inter-
ficerent terciam partem hominum
parati esse dicuntur. possumus
accipere quatuor tempora. qui ab
initio mundi fuerunt. et erunt
usque ad finem seculi. Pri-
mum quippe tempus ab inicio
mundi usque ad diluvium. Secun-
dum tempus a diluvio usque
ad legem. Tercium sequitur
tempus sub lege. Quartum tempus
sub gratia designat. Numerus
ergo quatuor temporibus semper
reprobi persequuntur electos.
Et numerus equestris exerci-
tus vicies milies dena milia
audivi numerum eorum. Equi
designant persequentes angelos
ipsi et per equestres exercitus
persecutores intelligi possunt
Exercitus autem persecutorum
equestris esse dicitur. quia
sicut homo deus equos suos
id est suos predicatores qui
eum per universum mundum vel
orbem deportaverunt. ita
homo dyabolus equos suos
id est omnes impios. super quos
sedet. et ad perpetranda sce-
lera diversa impellit Equi-
tes vicies milies dena milia

dicuntur esse. Per infinitum
namque numerum persecutorum in
numerabilis multitudo exprimitur.
Et ita vidi equos in visione
et qui sedebant super eos ha
bebant loricas igneas et
iacinctinas et sulphureas
Iuxta hoc loco per equos in sanc
te. possessores autem equorum
principes terre designantur
Per loricas vero que ictus
gladiorum a se repellunt duri
tia cordium reproborum signatur
que ad corda eorum gladium
spiritus quod est verbum dei acce
dere non sinit. Que vero lorice
ignee iacinctine et sulphu
ree esse dicuntur. Per ignem
plane crudelitas mentis
persecutorum per iacinctum qui
celi figuram habet honor deitatis
quem diis suis vere ferebant
Per sulphur vero quod fe
tet blasphemie quas in
christum proferebant designantur
Persecutores igitur loricas
igneas et iacinctinas et
sulphureas habuisse dicuntur
quia partim propter crudelitatem
mentis corda sua indura
verunt ut non solum in christo
non crederent sed et servos
eius persequerentur partim propter
defensionem deorum falsorum
partim propter blasphemias quas
in christum proferebant dicentes
eum magum fuisse et seduc
torem. Et capita equorum tam
quam capita leonum. Per capi

ta equorum imperatores roma
norum designantur qui capita
esse videbantur omnium persecutorum
Qui et iam propter insaciabilitatem
rabiem leonibus comparantur
Et de ore eorum procedit ignis
fumus et sulphur. Per ignem
impia precepta imperatorum
designantur qui per verba dei in
terfici videbantur. Per fumum vero
honor deitatis quem in diis
suis deferre videbantur. Et
recte per fumum ydolatrie fal
sitas designatur quia sicut
fumus a facie venti evane
scit ita et cultura ydolorum
in conspectu predicatoribus
ewangelia deperit. Per
sulphur autem blasphemie quas
in christo ingerebant designantur
Ab hiis tribus plagis inter
fecta est tertia pars hominum
id est multitudo martirum. Per ignem
videlicet fumum et sulphurem qui
procedebat de ore ipsorum. Pro
cedebat quippe ignis de ore
ipsorum id est iussio impiissima
qua precipiebant ut sancti
martires interficerentur. Procedebat
et fumus quod precipiebant
ut honor deitatis ab omnibus
hominibus diis impenderetur.
Procedebat et sulphur id est
blasphemie in christum precipie
tes ut religio christiana fundi
tus de mundo extingueretur. Po
testas enim equorum in ore ipsorum
est et in caudis eorum. Per ipsa
capita equorum ut leonum

et dicuntur. In ore vero leonum dentes consistunt quibus conterit et dilaniat omnia quecumque capit. Possumus itaque per dentes carnifices intelligere qui corpore leonum id est in parte persecutorum positi corpora imperio domini sui cruciatibus corpora sanctorum cruciabant. Corpora igitur sanctorum persecutores in ore id est in potestate habebant. Sed animas non habebant. sicut dominus dicit in ewangelio Nolite timere eos qui corpus occidunt. animam autem non possunt occidere. Et ideo potestas persecutorum tantum modo in ore erat. quia corpora sanctorum in potestate habebant. Sed animas non habebant. Et tide poterant. quas vincere non valebant. Per caudas vero philozophorum atque poetarum designatur. Nam caude eorum similes serpentibus habentes capita. et in his nocent. Recte doctrina philozophorum serpentibus assimilatur. quia plena erat veneno mendaciorum. Qui serpentes capita habere esse dicuntur. quia omnes errores gentilium precipuos habebant auctores. Potestas ergo in caudis eorum erat. quia persecutores ecclesie per doctrinam philozophorum volebant evertere religionem christianam. Et ceteri homines qui non sunt occisi in

his plagis neque egerunt penitentiam ab operibus manuum suarum. ut non adorarent demonia et simulacra aurea et argentea et erea et lapidea et lignea que neque videre possunt neque audire neque ambulare. et non egerunt penitentiam ab homicidiis suis et a veneficiis suis. et a fornicatione sua et a furtis suis. Sub audi. perierunt. Tercia igitur pars que interfecta est salva facta est. id est electi. quorum multi pro christi nomine interfecti sunt. reliqui libentissime occumberent si necessitas exegisset. Ceteri vero. id est pagani. qui christo credere noluerunt. ut agerent penitentiam ab iniquitatibus suis perierunt. Et vidi alium angelum fortem descendentem de celo amictum nube: et iris in capite eius. Quia superius adversitates ecclesie narraverat que ab hereticis et paganis passa est. restat nunc ut prosperitates eius. qualiter inter persecutiones creverit narraret. Constat namque ecclesiam in persecutionibus crevisse. quanto amplius affligebatur. tanto amplius confortabatur et crescebat. sicut de filiis israel in antiquam alias de eadem scriptum legimus. qui quanto amplius ab egiptiis affligebantur tanto amplius multiplicabantur. Angelus fortis dominum

noster ihesus christus designatur de quo dicit psalmista Dominus fortis et potens: dominus potens in prelio. Eterni descendens de celo amictus nube esse dicitur quia dominus noster veniens in mundum carnem que per nubem designata est induit ut peccatoribus assimilatus se hominibus conformaret quos redimere veniebat. Per yrim vero misericordia dei designatur sicut supra diximus. Per caput vero eius divinitas in hoc loco intelligitur. Yrim in capite habebat quia eius divinitas cum incarnationem suam tantam miseriam assumpserat ut homo fieri abhominantibus non dedignaretur. et adulterum pessima morte dampnari. Et facies eius erat ut sol. Sepe per solem deus designatur quia sol omnes creaturas visibiles suo splendore atque pulchritudine antecedit. Et quia creatura potest comparari creatori. Res per significans visibiles sepe invisibilia demonstrant. Intuende igitur electorum deus sol est quem eterne prosperitatis in celo desistunt. et ad eius pulchritudinem intuendam se perventuros credunt. Et pedes eius tamquam columpna ignis. Per columpnam igitur ecclesiam possumus accipere sive quia spiritu sancto ignita resplendet. sive quia amore dei atque proximi indesinenter ardet. Per duos vero pedes duos apostolos intelligere debemus quia duobus igitur pedibus una columpna efficitur. quia per duos apostolos iudeis scilicet atque gentibus una ecclesia fabricata est. Possumus et per duos pedes duo testamenta intelligere sicut in sequentibus plenius demonstrabimus. Iter discordat a sensu superiori eo quod vetus testamentum iudeis non minus quam specialiter gentibus sit traditum. Et habebat in manu sua libellum apertum. Hic liber supra septem sigillis signatus fuisse describitur. Et de eius apertione domino largiente aliqua diximus. Libellum igitur apertum in manu sua dominus noster ihesus christus tenere visus est. quia sensus divinarum scripturarum doctoribus ecclesie ipse aperuit. Et posuit pedem suum dextrum super mare. sinistrum autem super terram. Per pedem dextrum sicut diximus novum testamentum. Per sinistrum vetus designatur. Possumus autem per mare populum gentium intelligere propter instabilitatem ignorantie atque errorum. Per terram vero que excolitur ut fructum ferat iudeos qui excolebantur per disciplinam legis et fructum ferebant cum precepta legalia quamvis carnaliter implebant. Pedem ergo suum dextrum dominus super mare posuit quia spiritualem gentibus doctrinam evangelii quam iudeis tradidit sicut apostolus paulus eisdem iudeis

loquitur dicens. Vobis oportebit
prius loqui verbum dei. Sed quia re
pulistis illud et vos indignos
fecistis uite eterne, ecce conuer
timur ad gentes. Per pedem sinistrum
septimam possunt. qui legem
iudeis specialiter tradidit. Sed
ultimum monet quod postre
mo prius commemorauit. Et po
ne postremus et quod indiuinitus
scriptis hoc sepe contingat.
Ad quod concordant verba. Vin
centius comprehendis in psal
mo centesimo quinto. Cum
diripuisset terra est et deglu
tiuit dathan et operuit su
per congregationem abyron et exarsit
ignis in synagoga eorum. flamma
combussit peccatores. Retro re
uertitur et dicit. Et fecerunt
vitulum in oreb. et adorauerunt
sculptile. Vel et in concinet
per dexteram pedem nouum te
stamentum. per sinistrum autem vetus
designatur. eo quod vetus te
stamentum umbra fuit noui te
stamenti. Et clamauit: quemad
tu modum leo rugit. Clamauit
prius plagam. Sed non quemad
modum cum leo rugit. Cla
mauit postea postea per
ewangelium: quemadmodum cum leo
rugit. quia in orbem terrarum
vox eius intonuit. Et cum
clamasset locuta sunt septem
voces suas. Per septem toni
trua septem voces possumus
accipere. Clamauit prius plage
sed septem tonitrua non sonuit
clamauit perwantissimum

et locuta sunt septem toni
trua voces suas. Nam illi
1 quibus lex dicebat. male
dictus qui non reliquerit
semen suum in israel. et quibus
ob hoc plures vxores atque
concubinas habere licitum
erat. pudicicie tonitruum
2 nequaquam sonuerat. Et aliter
et illis quibus lex dicebat
oculum pro oculo dentem pro
dente. et qualem inflixerit
quis maculam. talem
sustinere cogatur. nondum tono
nitruum pacientie audierant.
3 Et illi tonitruum caritatis
nec dum perfecte audierant
quibus lex dudum dicebat.
Diliges amicum tuum et
odio habebis inimicum
tuum. Et de ceteris uirtuti
bus intelligendum est. Sep
tem ergo tonitrua locuta
sunt. per doctrinam evangelii sub
limitas uirtutum cepit de
monstrari. Et audiui uo
cem de celo dicentem michi.
Signa que locuta sunt
septem tonitrua. noli ea
scribere. Vox de celo vox de
terra. Scribere nec est pre
dicare. quia sicut scriptor
atramento in volumine
scribit. unde legentes eru
diuntur. ita et quilibet doc
tor verba dei scribit. cum
ea predicando in cordibus
audientium plantat. Vo
cem ergo que de celo sonuit prohi
bentem ne septem tonitrua

scriberentur in actibus apostolorum et in epistolis Pauli invenire possumus. In initio namque fidei predicatores sancti videntes infirmitates gentium ad fidem venientium non sunt ausi eis austeriora Christi precepta committere ne forte districtione preceptorum territi non auderent ad fidem Christi suscipiendam accedere sicut Paulus apostolus discipulis suis scripsit dicens: Tamquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi non escam. Nondum enim poteratis. Sed nec adhuc quidem potestis. adhuc enim estis carnales. Petrus et apostoli qui erant Iherosolimis eis qui ex gentibus crediderant mandaverunt dicentes: Placuit spiritui sancto et nobis nichil imponere vobis oneris nisi ut abstineatis vos ab hiis que ydolis immolantur et fornicatione et suffocato et sanguine. Vox ergo illa de celo loquitur ne septem tonitrua scriberet quia apostoli qui per celum designantur primis predicationibus preceperunt ne novi ad fidem venientes subito ad celsitudinem virtutum conscendere cogerentur donec in fide confortati et iam ad operandum virtutum transire possent. Et angelus quem vidi stantem super mare et super terram levavit manum suam in celum et iuravit per viventem in secula seculorum qui creavit celum et ea que in eo sunt terram et ea que in ea sunt mare et ea que in eo sunt quia tempus amplius non erit sed in diebus septimi angeli cum ceperit tuba canere consummabitur misterium dei sicut evangelizavit per servos suos prophetas. Nos qui nimium volumus ut firmum sit quod loquimur dixisse quod deum iurasse est quod fieri non potest ut quod loquitur deus irritum fiat sicut ipse dixit: Celum et terra transibunt verba autem mea non transibunt. Cum igitur per viventem in secula et per quem omnes creaturas imminet per semetipsum iuravit quia omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil. Iuravit autem in quibusdam verbis semetipsum alligando sed dicendo que ventura erant. Per septimum angelum predicatores qui in fine mundi futuri sunt designantur de quibus in scripturis dicitur. Iuravit ergo per viventem quod in diebus septimi angeli consummabitur misterium dei sicut evangelizavit per servos suos prophetas quia predixit quod tunc veniet finis cum numerus electorum fuerit completus. Et vocem quam audivi de celo iterum loquentem mecum et dicentem: Vade et accipe librum

de manu angeli stantis sup
mare et sup terram. Vocem
p[ri]ma cum dicat qui de celo a
uditam est. signat que locuta
sunt septem tonitrua. et no
li ea scribere. Eandem itaque no
tam se iterum audisse dicit. quia
eiusdem namque spiritus sancti sunt
illa tunc et ista. Prophetam
in hoc loco omnes apostolos pos
sumus intelligere. Vox quoque divina
iohanni locuta est. ut iret
ad angelum et acciperet apertum librum
quia spiritus sancti gracia apostolis in
spiravit. ut videlicet omnibus
opum sapientie. ut doctrinam
evangelii apertam preparent. Et
abii ad angelum dicens ei. ut
daret michi librum. Abierunt
apostoli ad Christum. ut aperta doctrina
divinarum scripturarum instruerentur.
Et dixit michi. Accipe et devo
ra eum et faciet amaricari
ventrem tuum. sed in ore tuo erit
dulce tamquam mel. Et cum
devorassem eum. amaricatus
est venter meus. Per os in
tuos sapores discernuntur. cer
ta apostolorum intelligere possumus.
Ventrem autem mentis cuius
spurcitia corporis commoratur.
memoriam peccatorum intelligere
debemus. Liber igitur dum de
voratur. ut in mel dulce fuis
se dicitur. quia divina scriptura
dum in mente revolvitur vi
tamque eterna mandata dei
custodientibus repromittit

dulcis ut mel in corde efficitur.
Cum vero mente aspicientibus
ad inferiora. id est ea que tem
placam patrie celestis ad
peccata sua intuenda deducit.
penasque quas impii pro peccatis
passuri sunt ostendit. quod
antea fuerat dulcis in demon
stratione glorie celestis. a
marum efficitur in ostensione
peccatorum. Possumus in hoc de
iohanne proprie intelligere qui
cum ipsum scriberet. pathmos
in exilium deductus est. Et
quia post absenciam eius
heretica aliquam dei inseruit
post reversionem suam de exilio
ad eorum blasphemias destruen
das compulsus est evangelium
scribere. Precepit igitur vox
divina iohanni ut iret ad glaz.
angelum et acciperet apertum
librum. quia spiritus sanctus hoc
iohanni inspirando suasit. ut
iret ad Christum non passibus
corporis. sed passibus mentis
ad considerandam eius divinitatis
potenciam. atque cum patre
equalitatem. ut de divinitate
eius libellum omnibus fi
delibus salutiferum posset
conscribere. Devoravit
quoque iohannes librum. cum scientiam
evangelii quod postea scripsit
plenissime accepit. Liber
itaque dum devoratur. dulce
dinem mellis ori exhibuit
quia divina scriptura quanto
amplius in corde ruminatur

tanto salubriore dulcedine
exhibet. Passiones autem pe-
nitentie iniquo esse putant
carnem sapientes mortalium in-
telligere. Liber quidem qui in ore
dulcis fuit amaritudine
ventri generavit. Quia sancti
viri quanto amplius in me-
ditatione divinarum scripturarum
dediti quantoque eius medi-
tatio dulcior sit in mente
tanto maiorem amaritu-
dinem sue exhibeant afflige-
do videlicet carnem ieiuniis
vigiliis abstinentia ceterisque
virtutibus. Et dixit michi.
Oportet te iterum prophetare po-
pulis et gentibus et linguis
et regibus multis. Predicat-
ur quod ab exilio predica-
tum redditus sit. Ecclesiastice histo-
rie tradunt quod post
reversionem suam de exilio suo
in Epheso et adiacentia
loca eius predicavit. ibique
mortuus sit et corpore quiescit.
quomodo populis et gentibus
et linguis et regibus multis
prophetasse dicitur. Et prophetavit
idest predicavit evangeli-
um quod postea scripsit omnibus
gentibus et linguis et regibus
multis. quia per omnes terras
diffusum est. et in meditatione
eius etiam tirannorum populi reges
multi profitentur. Et datus
est michi calamus mensure
similis virge dicens. Surge
et metire templum dei et altare
et adorantes in eo. Per calamum
quo antiquitus scribere solebant
evangelium quod ei datum est
a domino. et quod postea scrip-
sit designatur. Per virgam vero
sepe disciplina accipitur. Ca-
lamus igitur qui ei datus
est similis virge fuit. quia
disciplina christianorum evangelium
Unde templum et altare et
adorantes in eo metiri pre-
cipitur. Per templum namque celica
patria sancti et perfecti vi-
ri qui in celica consistunt.
Per adorantes autem in eo cetera
multitudo que eorum doctrina
instruitur designatur. Templum
namque dei et altare atque
adorantes in eo unusquisque
predicator metitur dum unicuique
secundum propriam capacitatem spiritualis
gratie doctrinam administrat.
Aliter enim dicendus est sa-
piens aliter litteratus aliter
illitteratus aliter paganus
aliter christianus aliter hereticus
aliter katholicus. Nam et
dominus dicit in evangelio quia pater
familias peregre proficiscens
vocavit servos suos et tradi-
dit bona sua et uni dedit
quinque talenta alii autem
duo alii vero unum unicuique
secundum propriam virtutem. Atrium
autem quod est foris
eice foras et ne metieris
eum quia datum est gentibus.
Si foris erit quomodo pote-
rit eici. Per atrium quo iudei
designantur. Iudei quidem foris
erant per incredulitatem. Si-
cut et ceteri apostoli

adheserunt eos pro amore in credi
bus suis tenebant. sicut dicit
apostolus paulus Optabo ego
ipse anathema esse a christo pro
fratribus meis. qui sunt cog
nati mei secundum carnem. qui sunt
israhelite. Unde precepit
ei ne eis mitteret. id est verba
predicationis. ne eis ministret
sicut in ewangelio ipse precepit
dicens. Nolite mittere
margaritas vestras ante por
cos. ne conculcent eas pedibus
suis. et conversi elidant vos
Et ad prophetam ezechielem
loquitur dicens. Ecce ego ad
herere faciam linguam tuam
palato tuo. ut eris quasi
vir obiurgans. quia domus
exasperans est. Hoc atrium
datum gentilibus esse dicitur
quia iudei propter incredulitatem
suam paganis gentibus e
rant vincti. Qui traditi
sunt gentibus. id est romanis
ut ab eis delerentur atque con
culcarentur. Et civitatem sanctam
calcabunt mensibus xl duo
bus. Dubito saltem fuit ad
heliam atque enoch. qui tempore
antichristi venturi sunt. et pul
chro satis creditur. videlicet ut qui
iudeorum deiectionem prefiguram
antique prelati corporis restau
rationis tercie subvenerint
Constat enim iudeis in fine
mundi predicatione helye ad
fidem christi esse revertendos. Ci

vitatem itaque sanctam id est
ecclesiam. antichristus et ministri
eius calcabunt. id est per
sequentur mensibus xl duobus
qui faciunt tres annos et
dimidium. Et dabo duobus
testibus meis. et prophetabunt
diebus mille ducentis
lx. amicti saccis. Testes
suos dicit heliam et enoch
vocat. qui adventum eius
secundum precurrent. sicut iohannes
precurrit primum. Hii sunt
due olive et duo cande
labra in conspectu domini terre
stantes. Oliva oleum fert
quod super candelabrum positum
ponitur. ut luceant omnibus
oleu qui in domo sunt. Per oleum
in hoc loco supernam spiritalem
passionem accipe. Unusquisque
enim oliva tunc est quando apud
se quiescens. per contemplationem
gratiam dei studere studet. qui
illud implere studet quod dominus
dicit in ewangelio. Nesciat
sinistra tua quid faciat dex
tera tua. ut sit elemosina
tua in abscondito. et pater
tuus qui videt in abscondi
to reddet tibi. Candelabrum
vero tunc fit. quando illud im
plet quod dominus dicit in ewangelio
Videant opera vestra bona.
et glorificent patrem vestrum
qui est in celis. Duo igitur
isti sed olive sunt in aliquo
loco positi terre ubi maie

stas divina commorari preci
pit per contemplationis gratiam
dei desiderant Candelab(ru)m
vero sicut . vero ad explendum
predicationis sue officium
ueniente qui omnibus et fideli
bus . vz et reprobis verbum dei
annunciabunt . De hoc candel
labro dominus dicit in ewang(eli)o
Neque accendunt lucernam et po
nunt eam sub modio . sed super
candelabrum . ut luceat omnibus
qui in domo sunt . Lucerna
quippe super candelabrum po(nitur)
qui officium predicationis suo
viro tradit . qui bonum quod
predicat . flammis illustrat
operum bonorum . Lucerna vero
sub modio ponitur . qui offi
cium predicationis alicui re
proborum committitur . qui bonum
quod predicat pravis operibus
tegit . ne lumen prebeat
eis qui in domo sunt . sicut
dicit sanctus Gregorius . quia
tu[illegible] uita despicitur . restat
ut eius predicatio contempnatur .
Hec (er)go olive et duo can
delabra in conspectu domini the
stare dicuntur . Zima uetera
posita illud tempus presolant(ur)
quo officium predicationis sue
fine complebunt . et mortibus
bonum soluunt . sicut sequencia
manifestat Et si quis vo
luerit eos nocere . ignis exi
get de ore eorum : et devorabit
et devorabit inimicos eorum
Et si quis voluerit eos lede
re oportet eum occidi Zima
spiritus sanctus loquitur . porro sanctorum
sicut dominus dicit in ewangelio
Non vos estis qui loquimini .
sed spiritus patris vestri qui loquitur
in vobis . nec contingere verba
sanctorum ignis uocantur . sicut
psalmista dicit de domino Ignitum
eloquium tuum vehementer
et servus tuus dilexit illud
Ignis igitur exiet de ore sanctorum
istorum et devorabit inimicos
eorum . quia doctrina eorum uera
errores antichristi destruet
ut omnibus sanam mentem
possidentibus manifeste videatur
esse quod asserere conabuntur
antichristus et ministri eius
Zima vero uerum sequitur . et si
quis voluerit eos ledere sic oportet
eum occidi . ad eandem rem per
tinet Hii habent potestatem
claudendi celum . ut non pluat
diebus prophecie eorum . Et habent
potestatem super aquas convertendi
eas in sanguinem . et percutere
terram omni plaga . quocienscumque
voluerint . Legimus
Heliam orone clausisse ce(lum)
[illegible] et iterum aperuisse
sed et moysen aquas in san
guinem convertisse . Non ergo puta
dum est Heliam minorem
virtutem habere . cum ad explendum
officium sue predicationis ue
nit . quam habuit illo tempore
quo inter homines conversatus
est . sed potiorem . Possumus
etiam percelui celum per
pluviam non verba sanctorum spiritu(a)lia

intelligere. Clauditur namque
celum impiis cum suo deus
iudicio corda eorum ita obdu-
rari sinit ut nullo modo verbo
dei aditum accedendi ad con-
sensum tribuant ut salventur.
Nam et propheta ysaias celum
iudeis clausit cum ei a domino
dictum est: Excecat cor populi
huius et aures eius aggra-
va, oculos eius claude,
ne forte videant oculis
et auribus audiant et
corde suo intelligant et con-
vertantur et sanem eos. Clausit
et celum Ieremias inimicis
cu suis dum dicebat ad deum:
Ne propicieris iniquitati eorum et
peccatum eorum a facie tua non de-
leatur; fiant corruentes in
conspectu tuo; tempore visita-
cionis sue perierunt. Nec
moyses non habebat potesta-
tem claudendi celum rapien-
di cum diceret deus, cum
populus peccasset: dimitte
me ut irascatur furor meus
contra eos et deleam eos fa-
ciamque te in gentem magnam.
Sic itaque illi quibusdam
claudunt celum ut non descen-
dat super eos imber vite
dei eis videlicet quos ab er-
roribus antichristi revocare
non poterunt. Quibusdam
vero aperiunt eis videlicet quos
ab erroribus antichristi re-
vocaverint. Imbremque
super eos pluerint qui sub p-

ribus deum illis propicium effi-
ciunt. Per aquas quibus
in sanguinem conversis dicuntur
populi designantur. Sanguis
ulcionem divinam denun-
ciat. Aquas igitur in sangui-
nem convertunt cum
gentes que a fide Christi di-
scesserint eterna morte
esse dampnandas suo iu-
dicio decernunt. Et cum
finierint testimonium
suum, bestia que ascendit
de abysso faciet adversus
eos bellum et vincet illos
et occidet eos. Bestia hic
antichristum significat. Faciet
adversus eos bellum qui eos
persequetur. Vincet vero illos
non superando viribus sed interfi-
ciendo. Unde et sequitur:
Et occidet eos. et iacebunt
corpora eorum in plateis civita-
tis magne que vocatur spiritua-
liter Sodoma et Egyptus ubi
et dominus eorum crucifixus est.
Si civitatem magnam
ipsam Ierusalem voluerimus
intelligere propter hoc quod
dicitur ubi et dominus eorum crucifi-
xus est, a veritate aberra-
bimus, eo quod illa Ierusalem
usque ad solum destructa sit
et ista que postea edificata
est non in eo loco sed in alio
sita esse dicatur. Nec Sodo-
ma et Egyptus dicenda
est eo quod paganus
incolat. Quamlibet consi-
derandum est quod ubicumque

in hoc libro civitas magna
ponitur babilonem que est
civitas diaboli et ex omnibus
consistit reprobis significat
Sed autem in platea magne
civitatis corpora sanctorum proi-
cienda esse dicuntur possumus
simpliciter intelligere ut in quacumque
platea que ad ius alicuius
reprobi pertineat iaceant
Sed melius michi videtur
ut sicut per civitatem magnam
omnes reprobos intelligen-
dos esse diximus ita et per
plateam corda reproborum
intelligamus Iacebunt itaque
corpora sanctorum in platea civitatis
magne quia sanctis illis ia-
centibus a quibusdam nullius esse
meriti existimantur cum
vero fidelibus stant qui
quanta sit corruptio atque g-
loria cordis oculis contu-
entur Civitas vero diaboli-
ca in testamento sodoma
et egyptus vocatur eo quod
sodoma tacitas egyptus
tenebre interpretantur Civitas
enim detlorem tacitate atque
tenebras patitur quia impii
qui per peccati gradum in cloa-
cam inferni mala operando
perveniunt pervenire non de-
sistunt In platea vero civitatis
magne ubi dominus eorum crucifixus
corpora sanctorum proicienda esse
dicuntur describuntur quia
sicut a membris diaboli
christus crucifixus est ita ab
eisdem hii duo prophete occidentur

Et videbunt de populis et tribubus
et linguis et gentibus corpora
eorum tribus diebus et dimidium
Et corpora eorum non sinent poni
in monumentis poni. et inhabitantes
terram gaudebunt super eos et
iocundabuntur et munera
mittent invicem quoniam hii duo
prophete cruciaverunt eos qui habi-
tant super terram. Et post tres dies
et dimidium spiritus vite a deo
intravit in eos. et steterunt
super pedes suos. et timor mag-
nus cecidit super eos qui vi-
derunt eos. Et audierunt vocem
magnam de celo dicentem illis
Ascendite huc et ascenderunt
in celum in nube. et viderunt
illos inimici eorum Hec si secundum
hystoriam impleantur omnibus
quando contingunt dico cum no-
ta sit omnia. Possemus autem
nos quoque hystorie spiritualem
intelligentiam adiungere si
temerarium videtur illam hysto-
riam quam intelligimus spiritualibus
sensibus nolle adornare
Nullam quippe dominum contra po-
siti intimis ornare valemus
Sed ne omnino tacuisse videamur
pauca inde dicamus. possumus
per tres dies et dimidium tres
annos et semis intelligere
quibus hii duo prophete predicaturi
sunt. per monumenta vero
mentes reproborum intelligere
possumus. De quibus veritas
dominus loquitur dicens Ve vo-
bis scribe et pharisei qui estis
sicut sepulchra dealbata que
a foris speciosa videntur

candida . intus autem sunt
plena omni immunditia et ossi
bus mortuorum. Sic et vos
a foris quidem apparetis
hominibus iusti . intus autem
pleni estis rapina et iniquitate.
Innocentio igitur reprobi . corpora
sanctorum non sinent poni . quia
doctrina illorum cunctis sensibus
abiacent. Et autem post tres
dies et dimidium spiritus vite a
deo intravit in eos et stare
super pedes suos . resurrectionis
tempore accipere possimus . quod per
tria tempora et dimidium tempo
ris non statim in proximo
tamen fiet. Stabunt quippe
suspensos pedes qui post resu
rrectionis tempus . quanta sit eorum
virtus atque magnificentia
omnibus impiis manifestabit.
Timor vero magnus videt
superioribus eorum . tunc videbunt
eos . quia in die iudicii ad
gloriam eorum turbabuntur timore
horribili dicentes Hii sunt
quos aliquando habuimus in derisu
et in similitudinem improperii . nos
insensati vitam illorum estimabamus
insaniam . et finem illorum sine
honore. Quomodo computati
sunt inter filios dei . et inter
sanctos sors illorum est. Et quia
malachias propheta adventum
christi loquitur dicens Ecce ego mit
tam vobis heliam prophetam
qui convertat corda patrum
ad filios et cetera que secundum
credimus iudeis predicationem

Helie sicut superius per po
tiorem demonstravimus
ad fidem christi et convertendos
possumus per duos testes duorum
populorum intelligere predicatores
Iudeorum scilicet ac gentium. Et
dicebus nulle dictis supra pro
phetarum et dicuntur . quia
omni tempore quo antichristi per
secutio atque deceptio per uni
versum orbem deseviet .
quosdam per adventum vel
reducere studebunt. Et in
illa hora . factus est terremotus
magnus. Nunc adventum
predicationis Helie et Enoch
tre moto venture. Terremotus sicut
superius iam diximus . motum
cordium solet designare.
Terremotus tunc fiet . cum
predicatione Helie et Enoch
multi ad primam multi
ad fidem convertentur. Et decima
pars civitatis cecidit. Nos
sanctus sensus mistice esse
videtur . ut per civitatem universam de
cima pars cecidit intelli
gamus . eo quod haec sunt ma
gis adversitatem diaboli
qui adversitate deprecat.
Illius igitur civitatis in hoc
loco decima parte cecidisse
dicit . quam superius civitatem
magnam sodomam et
egyptum vocaverat et in cuius
platea corpora sanctorum per tres
dies et dimidium insepulta
iacere dicuntur. Et quia per
denarium numerum sepe lex de
signatur . eo quod lex per de
calogum sit accepta . possumus

per decimam partem que corruet iudeos observatores legis intelligere qui predicacionem helie fidem christi suscipient a civitate dyaboli corruent atque precadent. Et occisa sunt in terremotu nomina hominum septem milia et reliqui in timore missi sunt et dederunt gloriam deo celi. Sicut per decenarium numerum lex ita et per septenarium sepe gracia evangelii accipitur. Ecce decima pars civitatis quam non cum lapidibus sed ex sermonibus constare doctrinis cecidit et non decem milia sed septem milia esse perhibentur. Denarius igitur numerus in septenarium commutatus est quia iudei observaciones legales respuentes doctrinam evangelii suscipient que propter septem dona spiritus sancti per septenarium numerum designatur. Septem ergo milia mortua esse describuntur quia morientur dyabolo ut vivant deo. Reliqui vero qui in timore sunt missi electos ceteros designant qui videntes conversionem iudeorum atque divinam scripturam in illis esse completam in timore dei atque amore proficient deinceps per conversionem laudare non desistent. Ve secundum abiit et ecce ve tercium veniet cito. Ve tercium ad illa mala que per antichristum futura est dicitur et ad diem iudicii pertinet. Et quia septimus angelum

quem vidit stare super mare et super terram iurasse dicit quoniam tempus minime quia in diebus septimi angeli cum ceperit tuba canere consummabitur misterium dei sicut evangelizavit per prophetas suos per huius diem iudicii breviter prenotare voluit et ad mala antichristi postea narranda rediit. Ipsi diligenter inspicimus videbimus in hoc ordine fecisse. Primus enim quia predicatores sancti qui in fine mundi nascituri sunt hoc predicabunt quia dies domini in proximo sit ut quos exortacionibus ad viam veritatis reducere non poterunt saltem terroribus ad penitenciam provocent. Et quod ante persecuciones antichristi dies iudicii incipiet predicari eundem diem iudicii contineri antea apparere voluit quam ad persecuciones ipsius antichristi narrandas veniret. Et septimus angelus tuba cecinit. Per septimum angelum sunt dicti primus predicatores sancti qui in fine mundi nascituri sunt designantur. Tuba canent cum tubam domini annunciabunt. Et facte sunt voces magne in celo dicentes. Possimus predicacionem celebrem. per voces vero magna sermonis verba intellige qui in adventu domini ad iudicium venientes compulsabunt sicut dominus dicit in evangelio Respicite et levate capita vestra quia appropinquat redempcio

nia Factum est regnum huius mundi
domini et xpi eius et reg-
nabit in secula seculorum Nunc
autem non est domini et xpi
eius regnum huius mundi quia
regnum huius mundi homines
notauit iniquorum mentibus
aut regnat deus aut regnat
dyabolus Regnat deus in
sanctis suis Regnat dyabolus
in eis qui sunt ex parte eius
Ipse est enim rex super omnes filios
superbie Regnum igitur domini et
xpi eius tunc fiet cum dyabolus
cum omnibus quos decepit in
infernum demersus fuerit cum
illud implebitur quod dominus ad
discipulos loquitur dicens
Regnum autem et potestas quod
est super omne celum tradetur
populo sanctorum qui et obtinebunt
illud usque in seculum et in se-
culum seculorum Et xxiiii se-
niores qui in conspectu dei
sedent in sedibus suis ceci-
derunt in facies suas et ado-
rauerunt deum dicentes Per xx-
iiii seniores in hoc loco
cunctos sanctos qui in celesti bea-
titudine cum domino commorantur
possumus intelligere Sedes
uero requiem sempiternam
designant Viginti quatuor se-
niores in conspectu dei
sedent in sedibus suis quia
sanctorum anime semper
in celesti beatitudine modo
cum deo requiescunt Ceci-
derunt super facies suas et adora-
uerunt quia sancti dei cum uiderint
iustissimum dei iudicium pagi

in enarrabilem gloriam po-
tentia decidunt se super humi-
litatis subiectionem in conspectu
creatoris sui scientes nichil
esse quicquid est in comparatione
illius qui est deus Gratias
tibi agimus domine deus omnipotens
qui es et qui eras futurus
et qui accepisti uirtutem
tuam magnam et regnasti
et irate sunt gentes et
aduenit ira tua et tempus
mortuorum iudicari et red-
dere mercedem seruis tuis
prophetis et sanctis et timentibus
nomen tuum pusillis et ma-
gnis et exterminandi eos
qui corruperunt terram
Est xpus enim postquam
hominem assumpsit eiusdem
deitatis cuius et pater eiusdem
eternitatis eiusdem potentie
cum antequam hominem assu-
meret equalis gloria patri
Accepit autem uirtutem suam
magnam quia per passionem suam
dyabolum uicit Regnauit
uero quia gentes plurimas sibi
subiecit Irate sunt gentes
scilicet impii homines contra
dei persecuti sunt ut nomen
xpi de mundo extinguerent
Aduenit autem ira dei cum
dies iudicii aduenerit
Aduenit tempus mortuorum
iudicari videlicet ut mortui
iudicentur illi scilicet mortui
qui instar interpositi animas
suas uiuendo interficere
non timuerunt Et mercedem
reddere seruis tuis prophetis

et sanctis et timentibus nomen
tuum pusillis et magnis.
Et hoc tunc implebitur qui
in die iudicii dictum est: Ve-
nite benedicti patris mei per-
cipite regnum quod vobis pa-
ratum est ab origine mundi.
Pusillos eos vocat qui mi-
noris meriti sunt. magnos
qui maiorem gratiam apud
deum obtinent. Et exterminan-
di eos qui corruperunt
terram. Corruptores terre im-
pios notat. Hoc tunc imple-
bitur qui dicet: Ite maledic-
ti in ignem eternum qui paratus
est dyabolo et angelis eius.
Quod quendam nobis est quo-
rundam impii corruperunt
qui in luxuriis ceteris sce-
leribus corpora sua contami-
naverunt. Corruperunt et
aliorum terram corpora videlicet
quos et verbis et exemplis
ad mala opera agenda pro-
vocaverunt. Nunc ad ea
que premiserat idem ad
mala antixpi narranda
redit. Et ut commodius
ad ea exprimenda perveniat
ab adventu xpi incipit
atque mala que ecclesia a
dyabolo passa est commemorans
qualiter idem dyabolus e-
andem ecclesiam parituram xpm
[illegible]. Et
apertum est templum in celo. et
visa est archa testamenti
eius in templo eius. Pos-
sumus per templum dei beatam
mariam intelligere. per archam
testamenti xpm qui ex ea carnem
assumpsit. Templum dei
non ideo apertum dicitur quod
uterus beate virginis ma-
rie in pariendo deum apertus
sit. que fuit ante partum virgo
virgo in partu virgo post partum
sed ideo apertum dicitur quia per eam
visibilis nobis factus est
deus noster ihesus xpus. Pos-
sumus et per templum
veteris testamentum intelli-
gere. per archam sacramenta
que in novo testamento continentur.
Veniente quippe xpo in
carne apertum est vetus te-
stamentum quia spiritualis in-
telligentia que in eo late-
bat fidelibus est revelata.
Et facta sunt fulgura et voces
et terremotus et grando magna.
Per fulgura miracula que per xpm
facta sunt. per voces vero eius
predicationes designat. Terre-
motus autem motionem cordium
designat. Moti sunt namque
multi predicatione xpi ad
pudorem de peccatis suis pagani
moti sunt de infide-
litate ad fidelitatem. moti
de malo ad bonum. Et quia
grando dampnum solet prestare
possumus per grandinem co-
minationes ignis eterni
ut in ewangeliis sepe in-
venimus intelligere. quibus
corda pravorum percutiuntur
ut resipiscerent ab iniquitatibus.
Et signum magnum apparuit
in celo mulier amicta sole

grando

et luna sub pedibus eius
et in capite eius corona stel-
larum xii. Hec mulier ecclesiam
designat. Consequens erat
ut post predicationem christi eius
forma describeretur quam predicatio
christi genuit. Possumus autem
per celum in hoc loco hunc mun-
dum intelligere per signum mag-
num salutem magnam quam
adventus et predicatio christi
mundo contulit. Per solem
vero christus designatur sicut
dicit propheta Vobis autem timen-
tibus nomen meum orietur
sol iustitie et sanitas in
pennis eius. Mulier vero
amicta erat sole quia fi-
deles ex quibus ecclesia constat
in baptismate christum induunt sicut
dicit apostolus Omnes qui in christo
baptizati estis christum induistis.
Per lunam vero quam sub pedibus
habuisse visa est que crescit
et decrescit mundum istum
possumus intelligere quem
ecclesia despiciendo calcat
ut liberius ad celestia ten-
dat. Sed quia luna noctem
illuminat melius mihi videtur
ut per lunam sacram scripturam
intelligamus sine cuius lumine
in nocte huius seculi pravitatis
rectitudinis incedere non valemus.
De hac lucerna psalmista dicit
Lucerna pedibus meis verbum
tuum domine: et lumen semitis
meis. Mulier lunam sub
pedibus habuisse visa est

quia ecclesia gressus mentis
in preceptis divinarum scripturarum
figens ad celestia cottidie
venire tendit. Hec etiam
in capite suo coronam stel-
larum xii. habuisse visa est.
Caput ecclesie christus. Duo-
decim vero stelle xii. sunt
apostoli. Possumus nichilo-
minus per capita fidelium men-
tes intelligere. Mulier ergo
in capite coronam stellarum xii
habuisse visa est. quia men-
tes fidelium doctrina et actus
apostolorum cum eos imitari sa-
tagunt coronant. Et in
utero habens clamat in
doloribus et cruciatur ut
pariat. Quoniam infans in
utero coagulatur. humanamque
formam accipit atque spiramen-
tum. similiter et ecclesia in
fideles quosque quasi in utero
gestat. dum eos predicando
tamdiu nutrit. usque dum
spiritualem formam accipiant.
id est usque dum in christum cre-
dant. atque vitam spiritualem
accipiant. que in baptismo
datur. ut efficiantur filii dei.
Unde et clamare in dolo-
ribus dicitur et cruciari ut pa-
riat. Clamat namque ecclesia
predicando. clamat etiam
pro auditorum suorum salute dum
deprecando. Cruciatur ut
pariat. cum luget eos quos
in peccatis iacere conspicit,
sicut paulus apostolus infir-
mantibus discipulis loquitur.

dicens. Filioli mei quos
iterum parturio donec forme
tur Christus in nobis. Et in
actibus apostolorum ephesiis lo
quens: quia per triennium
nocte et die non cessavi cum lacri
mis monens unumquemque
vestrum. Et psalmista de pre
dicatoribus loquitur dicens
Euntes ibant et flebant
mittentes semina sua. Et vi
sum est aliud signum in celo
et ecce draco magnus
rufus habens capita vii et cor
nua x. et in capitibus suis
vii dyademata et cauda
eius trahebat terciam partem
stellarum celi et misit eas in
terra. Draco iste dyabolum
significat. Rufus autem color
talis est ac si croceo colo
ri sanguineum admisceas.
Concordat nobis pallidus
color. id est croceus cum san
guine. quia sanguis dum ef
funditur mortem adducit. Pa
llor autem totum corpus mo
rientis occupat. Recte ergo
dicitur dyabolus huius coloris
mortis. quia illius invidia
mors introivit in orbem terrarum.
Per vii capita reprobi quibus
dyabolus ad decipiendum genus
humanum usus est designantur.
Dyademata regiam potestatem
designant. Ipse est enim rex
sicut dicit scriptura super
omnes filios superbie. Ita
sicut per vii cornua agni
omnes electi designati sunt
quos in septem partes divisimus

tis. et per septem capita dracho
nis qui reprobi omnes invidia
dei adversati sunt designantur.
1 Primum namque caput drachonis
fuerunt reprobi qui ante dilu
vium fuerunt. quos scriptura
filios hominum vocat. qui omnes
qui filii dei vocabantur
2 in laqueum fuerunt. Secundum ca
put dyaboli fuerunt hii qui post
diluvium usque ad legem fuerunt
inventores scilicet ydolorum diversorum
quorum errore per eos genus humanum
3 deceptum est. Tercium caput
dyaboli fuerunt hii qui postquam
lex data est populo dei ydola
4 triem suadebant. Quartum
caput dyaboli fuerunt principes re
gesque impii. a quibus populus
dei multociens deceptus est
ut pravis iniquitatibus in capti
5 vitatem duceretur. Quintum caput fuerunt
impii iudei qui Christum occi
derunt et apostolos eius persecu
6 ti sunt. Sextum caput fuerunt
7 persecutores ecclesie. Septimum
vero caput dyaboli erit antichristus.
Quid autem x cornua si
gnificent in sequentibus dicetur
eo loco ubi mulier meretrix
super bestiam coccineam sedisse
cauda visa est. Per caudam vero que
finis est corporis antichristus
designatur. Terciam partem stellarum
celi cauda drachonis traxis
se visa est. quia antichristus
multos corrumpet qui ab hominibus
electi putabantur et qui
in ecclesia velut stelle in celo
sciencia et intellectu refulgent

decapiet atq; i fonca pdicois
demerget. Et draco stetit
ante mulierem que paritura
erat. ut cum pepisset filium
eius devoraret. Possumus
p mulierem in hoc loco et beata
maria intelligere. eo quod ipa
mater sit. ecclie. quia cum
pepit. qui est caput ecclie.
et filia sit ecclie quia maximum
membrum e ecclie. Draco
igitur stetit ante mulierem. ut
cum pepisset filium eius devo
raret. quia i exordio nati
vitatis xpi cum p herodem
ministros interficere voluit. Stat
etiam ante mulierem. ide autem
ecclesiam. ut eos quos p bap
tismum deo generat. mala sua
dendo pdat. Et pepit filium
masculum. Sequitur hic ad dominum
ihesum xpm ptinet. quod ne
cesse fuit dicere filium masculum
pepisse cum omnes fere masculi
filii ex dono nostri ihesu xpi
Sequitur ad ecclesiam. cum dicitur
masculum eam pepisse. cum con
tinue per filios et filias
deo generet. Femineus sexus
quippe fragilis. femina
ergo. que fortitudine animi assump
ta diabolo vincat. atque plurima
apud deo placere studet. no
i congrue nominat. qua
quamvis sit carpe femina
litate tamen animi viris
bonis coequatur. Mulier itaque
masculum pepit. quia eius
membra. que beata maria
virgo pepit. cotidie ecclia
parit. Unus g masculus
que beata maria virgo pepit
et ecclia cotidie parit. quia
xpus cum omnibus membris
suis xpus est unus. qui
recturus erat in virga ferrea
omnes gentes. hoc dictum est
supius. Et raptus e filius
eius ad deum. et ad thronum
eius. Hoc tunc impletum e.
quando quadragesimo die p
quam resurrexit ascendit in
celum. Rapiunt cotidie filii ecc.
ide membra xpi ad deum et
ad thronum eius. cum post
mortem ad celestia pducuntur.
Et mulier fugit i solitudine.
ubi hic locum paratum a deo. ut
ibi pascat diebus mille
ducentis sexaginta. So
litudine xpm vocat. Soli
tudo quippe dicitur. quod sola
sit deserta ab habitatoribus
Similiter et xpus desertus e
a suis. sicut evangelista lo
quitur. Torcular calcavi
solus. et de gentibus non est
vir mecum. Mulier igitur
fugit in solitudine. quia
apli et ceteri discipuli xpi quos
ecclesia tunc constabat. re
licto diabolo. relictis omnibus
que possidebant. secuti sunt
xpm. P dies vero mille du
centos lx. tempus quo xpus p
dicavit designat. pascitur
g ibi ducentis mille
lx diebus. quia apli et ce
teri discipuli ex quibus sicut
diximus ecclia tunc constabat
ptres annos et dimidium

Visio quarta

dapibus ewangelii adomnio
pasti sunt. Et factum est prelium
magnum in celo. michael et
angeli eius preliabantur
cum dracone. Cum superius lo-
cut natiuitate et predicacionem
xpi recapitulauit. consequens
est ut qualiter passionem
sua dyabolum uicit subiungat
Michael qui interpretatur
quis ut deus. xpm significat
Prelium in celo factum est. id est
ipse celum. pro salute omnium
uidelicet electorum. Preliatus
est michael cum dracone.
quia xpc predicando. pacien-
do. et moriendo pro salute
generis humani preliatus est
preliati sunt angeli michaelis.
id est apostoli xpi cum dracone.
predicando uidelicet miracula
faciendo. et adulterium pro xpi
nomine moriendo. Et draco
pugnabat et angeli eius.
Pugnauit draco et angeli
eius cum michaelem: quia
dyabolus tecta multitudine
demonum iudeis cum xpm
expugnauit ut eum interficeret
Pugnauit et cum angelos
michael: quia apostolos xpi. et
iudeos. et paganos per
diu persecutus est. usque dum
eos interficeret. Et non ualuerunt.
neque locus inuentus est eorum
amplius in celo. Non ua-
luit dyabolus neque ministri
eius uincere xpm et apostolos
eius. quia cum eum putauerunt
uincere uicti sunt. Putauerunt

namque xpm se per mortem uicisse.
sed per mortem nomen eius claruit
in mundo. Non ualuit neque
locus inuentus est eorum amplius
in celo. quia predicacione apostolorum
ceterorumque sanctorum a cordibus
electorum qui per celum designantur
expulsi sunt. Et proiectus est
draco ille magnus serpens
antiquus. qui uocatur dyabolus
et sathanas. qui seducit uni-
uersum orbem. et proiectus
est in terra. et angeli eius
cum eo missi sunt. Recte dyabolus
serpens uocatur. siue quod per
serpentem primum hominem de-
cepit. siue quod ueneno ma-
licie sue genus humanum perdi-
dit. Dyabolus uero interpretatur (id est dyabolus)
deorsum fluens. Ruit quippe
primo per superbiam de celo. nunc
postea de cordibus electorum cotidie
pro xpm deiectus est. sicut prius
scriptura demonstrat. Satha- (sathanas)
nas autem interpretatur contrarius.
Contrarius est enim deo. odit
quod bonis hominibus. De illis
quibus dyabolus est amicus. Nam
quanto amplius cuiusque amicus:
tanto ampliora tormenta
ingerit. Infelix est amici-
cia dyaboli. Hic autem dicit quod
seducit uniuersum orbem. pars
pro toto posuit. Secundum
aliud enim genus humanum. quod
per orbem designatur. sed ex una
tercia parte id est illud propter
amiserat. Proiectus est autem
dyabolus. et angeli eius in terram
quia ab electis expulsi sub salus

reprobos qui per terram designantur possedit. Et audivi vocem magnam de celo dicentem: Nunc facta est salus et virtus et regnum dei nostri et potestas christi eius. Vox magna de celo vox est angelorum pro salute gentium quam gaudentium devicte laudantium. Sicut dominus dicit in ewangelio: Gaudium est in celo super uno peccatore penitentiam agente quam super nonaginta novem iustis qui non indigent penitentia. Possumus per unum peccatorem populum gentilem intelligere, per nonaginta novem iustos iudeos intelligere, qui adventum eius non prevenerunt. quia neminem ad perfectum duxit lex. Multo enim maius gaudium factum est in celo de conversione gentium quam de iudeorum obstinationibus. Inde lectorum [?] igitur diaboli facta est salus ne devocari [?]. Et aperuit etiam virtutem vincendi diabolum a quo antea multi tenebantur. Factum est nichilominus regnum dei nostri quia in quibus diabolus regnabat, cepit regnare pater et filius et spiritus sanctus. Et factum est potestas christi eius in eis quos diabolus possidebat. cepit christus possidere. Quia proiectus est accusator fratrum nostrorum qui illos accusabat ante conspectum domini die ac nocte. Accusant enim noxii homines apud iudices cum eorum scelera eis manifestantur.

In conspectu vero dei qui non solum facta sed et cogitata considerat: quomodo diabolus aliquem accusare potest? Qui accusat in conspectu domini cum peccantes accusat et diabolus cum in peccatis mala suadendo decipit. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem agni et propter verbum testimonii sui. Propter sanguinem agni vicerunt quia redemptio sanguinis christi hoc contulit sanctis ut diabolum possent vincere. Vicerunt etiam propter verbum testimonii sui: fidem predicando quam professi sunt, eamque operibus implendo. Quod valde absconditum [?] est ut sequitur. Et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Quoniam et sancti animas suas non diligunt, pro quorum salute adversa quamque ac difficilia patiuntur. Quomodo animas suas non diligunt? propriis [?] semetipsos vigiliis, ieiuniis, abstinentiis macerant: atque rebus temporalibus carent. Et si per animam vitam presentem intelligere voluerimus, quia sanctus vitam suam non diligit, in comparatione illam gloriam celestem sibi acquirit, quam nec oculus vidit nec auris audivit nec illa mens comprehendere potest. Aut quibus ad illa fine ista vincere pervenit [?] luxor [?] cum magnam conferat sanctis vita presens sicut [?] ...

reprobis magnum detrimentum
Sed tamen quodammodo recte dicun-
tur vitam suam odio habere. eo
quod propter amorem vite eterne in
fastidium eis vita presens veniat
sicut psalmista deplorans
ait Heu michi quia inco-
latus meus prolongatus est
Dominus quoque dicit in euangelio
Qui amat animam suam
perdet eam. et qui odit animam
suam in hoc mundo: in vitam
eternam custodit eam Qui
amat igitur animam suam in hoc
mundo idest secundum seculum: perdet
eam Amatores mundi a-
nimas suas amant secundum
seculum. quia ab hac vita penitus
numquam migrare vellent.
ut semper luxuriose possent
viuere. Ille diues animam
suam secundum seculum diligebat.
qui dicebat Anima habes
multa bona posita in annos
plurimos. epulare. comeda-
re. saciare. Qui vero qui
nolunt conformari huic
seculo. sicut apostolus dicit
Sed conformamini in nouitate
sensus vestri. vel spirituales qui
non diligunt mundum neque ea
que in mundo sunt. qui nolunt
esse amici huius seculi. ne
inimici dei constituantur
odio habent animas suas in
hoc mundo. idest non diligunt
eas secundum seculum. sed secundum deum
pro cuius amore transitoria
cuncta contempnunt. ut eas

in vitam eternam custodiat Non
dilexerunt igitur sancti animas suas ad
mortem. quia eas in presenti vita
seruare noluerunt. ut perpetuo regna-
rent. sed propter nomen christi mori
potius elegerunt: ut eas in vita
eterna inuenirent Propterea leta-
mini celi. et qui habitatis
in eis. Possumus prelatos et
predicatores celorum diuersas
ecclesias intelligere: que vna est
Propterea ergo filii ecclesie le-
tentur: eo quod ab inmani
hoste liberari meruerunt
per gratiam dei Ve terre et mari
quia descendit dyabolus
ad vos. habens iram magnam.
sciens quod modicum tempus habet
Possumus per terram iudeos per
mare vero paganos ceterosque
reprobos intelligere Ve igitur
iudeis atque gentibus incre-
dulis. quia propter iram quam
habet dyabolus. eo quod maximam
multitudinem amiserit tamen
atrociter reprobis dominatur. et in
tantis flagiciis decipit. ut
nullomodo digni sunt. quatinus
ad vite vias reuertantur et
saluentur. Dicit enim dyabolus
scire quod modicum tempus habeat
quia quanto appropinquare sentit
dies iudicii tanto callidior
efficitur. ad decipiendos homines.
Et postquam vidit draco quod
proiectus est in terram: persecutus
est mulierem que peperit masculum
Videns dyabolus se maximam
multitudinem electorum amisi-
sse. et iam angustias cordis

reproborum et tenebrarum perse-
cutus est mulierem: id est
ecclesiam. Conati sunt enim
imperatores romanorum et cete-
ri impiorum multitudinem
ad persequendum populum christianum
Et date sunt mulieri due
ale aquile magne ut vo-
laret in desertum in locum suum
ubi alitur per tempus et tempora
et dimidium temporis a facie
serpentis. Per aquilam christum
possumus intelligere. Due
ale uero ale duo sunt testamenta
Due igitur ale date sunt mulie-
ri quia duo testamenta ecclesia
accepit ut eorum doctrina et dya-
bolum euaderet et ad celestem
patriam cottidie conscendat
Hanc namque patriam desertum
uocat quemadmodum et dominus
in ewangelio cum se nonaginta
nouem oues in deserto dixit
dimisisse et unam abisse que-
re que errauerat. Hanc
patriam etiam uocat locum
sicut ipse dominus dicturus est
in iudicio. Venite benedicti
patris mei percipite regnum quod
uobis paratum est ab origine
mundi. Per tempus uero et
tempora et dimidium temporis tempus a
passione christi usque ad finem
mundi designatur. Iuxta
quod spacio temporis etiam electorum
id est ecclesia dapibus glorie
celestis patrie in celesti beatitu-
dine pascuntur. Et misit
serpens ex ore suo post mulierem
aquam tanquam flumen ut eam faceret
flumi trahi a flumine. Flumen

aque desideria sunt carnalia.
Videns quippe dyabolus
ecclesiam non posse deuincere per
persecutionibus, superius re-
ferre et roborari uoluit re-
desideriorum carnalium eam in-
mittere uoluit quibus de-
cepta ad mala opera agenda
retraheretur. Et adiuuit terra
mulierem et aperuit os suum
et sorbsit flumen quod misit
serpens ex ore suo. Possumus
tra per terram reprobos intelligere
qui susceptores fuerunt desi-
deriorum carnalium quibus
dyabolus fideles uincere no-
luit et ad se pertrahere. Pos-
sumus etiam eiusdem terram christum
intelligere. Et quia in sanctis
nobis dei magna pietas
est. dixit enim et facta sunt
mandauit et creata sunt. Hac
absurde pars haec pietas eam
intelligi potest. Adiuuit
quoque terra mulierem id est ecclesiam
christus et aperuit os suum et
sorbsit flumen quod misit ser-
pens ex ore suo. id est sim-
ul sic aperuit et flumen
uiciorum pietas eius funditus
extinxit. Et iratus est
draco in mulierem et abiit
facere prelium cum reliquis de
semine eius qui custodiunt
mandata dei et habent te-
stimonium ihesu. Reliqui de semine
etiam electi sunt qui in fine
mundi nascituri sunt. Quem-
admodum autem hoc prelium dyabolus
paraturus sit in subsequentibus
manifestabitur. Et stetit

super arenam maris. Per arenam
multitudo reproborum qui cum
antichristo futuri sunt designatur.
Et vidi de mari bestiam
ascendentem habentem ca
pita vii et cornua x et
super cornua eius x diade
mata. Hec bestia antichristum
significat. Que nos designat
per arenam ipsi et per arenam multi
tudo scilicet reproborum. De mari er
go bestia consurgere visa
est quia de societate repro
borum antichristus consurget.
Que bestia capita vii
cornua x habere describitur.
Similiter et draco superius
vii capita habuisse dictus est
et in capitibus x diademata
ta. Per que omnes reprobos
quibus diabolus ab initio
dominatur [illegible] visus est
[illegible] fuisse designatos.
Hec autem bestia non in capiti
bus sed in x cornibus x dia
demata habuisse describitur.
Ideo per x cornua gentes
quas sibi antichristus subiuga
turus est designantur. Septem
autem capita vii vitia princi
palia significant. Et ut hec
[illegible] intelligamus
planavit [illegible] malorum
viciorum prudentium scripsi
qui conflictu viciorum atque
virtutum egregie versibus di
sseruit. Primum namque viciorum
posuit culturam ydolorum.
Secundum libidinem. tertium iram et
quartum superbiam. Cultum ydolo
rum [illegible] go libido

nostra sic luxurie sicut aliqui
inimici corpori. Per qua re [illegible]
prebens plurimum sepe luxu
ria ponebat. tam lucri libi
dinem et luxuriam destrueret
est. Capita sunt avaricia
superbia blasphemia sive di
scordiam. Et quia eos qui
in [illegible] subditi erunt facile
antichristus accipiet sibi eos as
sociabit. recte per septem capi
ta vii vitia designantur.
De quibus vii viciis dicit Lu.
in evangelio. Cum immundus spiritus
exierit ab homine ambulat
per loca inaquosa querens re
quiem: et non inveniens dicit.
Revertar in domum meam unde
exivi. Et cum venerit invenit
scopis mundatam et ornatam.
Tunc vadit et assumit vii alios
spiritus secum. et ingressi habitant
ibi. Immundus spiritus exivit
tunc ab homine quando dyabolus
exivit a iudeis cum legem
acceperunt. Ambulavit per loca
arida id est gentium nationes
que arida erant quia vi
riditatem fidei non habebant.
Non invenit ibi requiem. quia
veniente Christo in carne gentes
quas diu tenuerat amisit.
Redijt in domum suam unde
exivit: quia ad iudeos pos
sidendos reversus est. eos
in Christum credere noluit. Invenit
domum iudeorum vacantem
quia Christum hospitem non ha
bebant. Invenit non
nobis est tunc eos iudeos
que divinum habitatorem non ha
bebant mundatos ornatos

diperit. Sed unitate eam
dyabolo non deo. Quia est in re spiritu
dei mundum. in mundo videtur
dyabolo. et qui in mundo est deo
mundus est dyabolo. Nam sicut
scrabrio mundus videtur sterco
ribus, cadaueribus quibuslibet
fetibus mundus atque delecta
bilis: ita et dyabolus plus
diligit illa corda que diuersis
vicijs sunt repleta. quam
ea que sanctis virtutibus pollent.
Scopa tu et dyabolus Scrabe autem sunt. que aquis
spurcissimis emundant. Habent
igitur domus scrobas suas. et
dyabolus est. Scrabe dei sunt
que domum eius emundant
ut in ea habitare ipse possit.
confessio peccatorum penitencia
lacrime elemosine bonitas
merentis. Scrabe dyaboli sunt
contemptus mandatorum dei:
et multa alia. Septem spiritus
quos secum dyabolus assumpsit
vij sunt vicia principalia.
Cum quibus quasi vij satellitibus
dyabolus iudeos usque nunc
possidet. Sed queri potest
cur hec vij vicia principa
lia dyabolo deteriora
dicat. Uidetur nobis quod dete
riora vicia quam demones.
quia illi nos foris impugnant
vicia autem nos intrinsecus
assidue debellant. Nam
sicut leuius tollerant hostes
qui intrinsecus urbem obpu
gnant. eo quod muros habent
obiectos. quam hij qui intrinse
cus positi ciuitatem depo
pulantur. ita facilius tole

rantur demones qui extrinse
cus. quam vicia que intrinsecus
indesinenter deuastant. Et
super capita eius nomen blas
phemie. Blasphemia anti
christi plura nomina habebunt
quia multis modis christum
blasphemabit. Et bestia
quam vidi: similis erat pardo.
et pedes eius ursi. et os
eius sicut os leonis. Per
pardum qui secundum hec ua par dus
rios colores. habet ypocrisis anti
christi designatur. qui cum sit
homo nequissimus varijs
virtutibus se decolorabit.
ut facilius iustos quosque
decipiat. Per ursum vero qui vrsus
callidissimum est animal. astucia
ad decipiendos homines de
monstrari potest. Per leonem leo
nichilominus crudelitas
est ad deuorandum populum dei
designatur. Et dedit illi
draco virtutem suam. et pote
statem magnam. Uirtutem suam
dyabolus qui tota mala
antichristo dabit. quia in illo
habitabit et per eum quicquid ne
quicia dyabolica excogitare
non potest explebit. Sed cum
scriptura dicat non est potestas
nisi a deo. quomodo dyabolus
potestatem magnam antichristo
dabit. Deus dabit pote
statem antichristo: sed propriam potesta
te istius pumitabit in malum
ut totum dyabolica voluntate
et sit. Et vidi unum de
capitibus eius quasi occi
sum in morte. et plagam mor

Scoptus

eius curata e. Quamuis septe-
m̄ capita antixpi
vij vicia principalia ee desig-
nata. Percipiunt ergo qd no
occisa sed quasi visa e occisio
blasphemia designat. Sue-
vendū itaque nobis e quomodo
blasphemia quasi occisa ee
dicat. Omnibus namque temporibus ewan-
gelij fuerunt multi heretici qui
fidē cath̄ce suis erroribus labe-
factare conati sunt. Quos
deus defensores cath̄ce fidei or-
thodoxos patres ex filiis ecclesie
suis elegit quos flumine sa-
pientie repletos per eorum doctrinam
omnes hereses aperta opposuit
ut fuerunt Ambrosius Hilarius
Jeronimus Augustinus Gregorius
et multi alij qui contra maxima
copia librorum ediderunt quibus
omnes hereses que fuerunt et que
esse poterant destructe sunt. Blas-
phemia ergo quasi occisa e
modernis quamuis sint multi
qui occultas blasphemias mente
concipiunt mala conscientia concipi-
unt non audent proferre ne per istorum
doctrinam turpiter conuincantur. Hoc
ergo capud hoc est blasphemia
temporibus antixpi mortuum ee vide-
bitur sed aduentu antixpi resusci-
tabitur quia ad blasphemandum
xpm unitatem attendet ut omnes
blasphematores in suis blas-
phemijs accendat. Et admira-

ta e vniuersa terra post bestiam. Per
terram peccatores homines designat.
Et adorauerunt draconem qui dedit
potestatem bestie et adorauerunt
bestiam dicentes Quis similis
bestie et quis poterit pugnare cum
ea. Per draconem id est dyabolum
adorabunt quem non videbunt sed
adorabunt antixpm illi qui per ter-
ram designant et in antixpo
dyabolum dicentes nullum antixpo
similem esse qui eius forti-
tudinem possit cohercere. Et datum
e illi os loquens magna et blas-
phemias. Datum id est permissum
adeo ut loquatur magna dicens
xpo dicens se ee filium dei. Erit
loquatur blasphemias de deo.
Et data e illi potestas facere menses
quadraginta duos. Officialiter
dicitur ut a tanta permissio tempore
id est tribus annis et dimidio
et omnes gentes sibi subicere
et ad suam culturam gentem humanam
per paucos electos possit perdu-
cere. Erunt multi electi sed in comparatione
ne infidelium valde paucissimi.
Verum potest dici ut primo dictas gen-
tes sue dicioni subiciat. Post-
ea vero in superbia elatus se pro
deo coli instituat. Ita muchi
videtur in tribus annis et dimidio
precedentibus tempore tantum comprehen-
hendit mo etiam et predictos
suos et per ostensionem mirabi-
lium tota virtute laborabit ut cul-
tura deitatis omnes homines

sibi impendat. Eos autem quos sibi
tradita voluerit diversis et variis
dictis tormentis affliget, ut coacti
faciant quod voluntarie facere de-
trectabant. Et apperuit os suum
in blasphemias ad deum blas-
phemare nomen eius et tabernacu-
lum eius et eos qui in celo ha-
bitant. Apperiet namque os suum
ad blasphemandum deum patrem
videlicet et filium et spiritum sanctum.
Blasphemabit et nomen dei. Dicens
Christum non esse deum. Blasphema-
bit etiam dei tabernaculum, id est
ecclesiam dei, dicens nichil prodesse
fidelibus christianam religionem
et interitum magis afferre quam
salutem. Blasphemabit et eos qui
in celo habitant, id est martires
et ceteros sanctos, dicens nichil
prodesse eis et eos posse umquam
falsum esse quidquid de hiis a
fidelibus asseritur. Et datum est
illi bellum facere cum sanctis et vin-
cere illos. Faciet bellum cum sanctis
quosdam blasphemando, quosdam
terrendo et aliis multis exquisita
tormenta inferendo, ut eos in er-
roribus suis inducat. Quod fieri
non potest ut in errorem inducantur
electi. Vincet autem illos non su-
perando sed interficiendo. Et da-
ta est ei potestas in omnem tribum
et populum et linguam et gentem
et adorabunt eum omnes qui inhabitant

terram. Hec secundum litteram imple-
nota bitur. Mirabitur dicit cur deus
talia sinat, ut antichristus genus
humanum tam pessime decipiat.
Verum duabus causis propterea
1 talia permittet. Una sicut in-
dicitur in evangelio: In diebus
illis refrigescet caritas et ha-
bundabit iniquitas multorum.
Caritate quippe malicia hominum
contristata et ita deum pro suis
sceleribus ad iracundiam provoca-
bunt, ut digni sint quatinus
tam pessimo subiciantur atque
ab eo tam sevissime seductori qui
regnare faciat hominem ypocri-
tam propter duplicitatem populi. Tra-
det enim illos sicut apostolus dicit
in reprobum sensum, ut faciant
que non conveniunt et quibus
nichil penitus tantum tedio
quod mali cogitaverunt conspirabunt
iusta dei permissione fiet, ut
ab antichristo decepti debitas pe-
2 nas luant. Permittet etiam hec fieri
propter probacionem electorum suorum
ut sicut aurum probatur in igne
ita et illi in persecucionibus
antichristi probentur et purgentur
sicut in daniele de illis scriptum
est: Eligentur et dealbabuntur
et quasi aurum probabuntur plurimi.
Sequitur: Quorum non sunt nomina
scripta in libro vite et agni
qui occisus est ab origine mundi.
Liber vite est predestinacio dei
omnipotentis. Qui ergo ibi non sunt

scripti in libro vite quia nos sumus
predestinati predestinati ad vitam
eternam. Sed queritur nobis est
quis agnus idest xpistus ab origine
mundi occisus esse dicatur. Namque
illud quod sequitur: Si quis habet
aures audiendi audiat. Ubicumque
quod in divinis scripturis ponitur
obscurum esse quod percipit demonstrat
aures quippe cordis atque intel-
ligencie requirit. Agnus igitur
ab origine mundi occisus est quia
eius mors ab exordio genera-
cionum in sanctis patribus prefigura-
ta est. In primo namque homine
prefigurata est quia eo dormi-
ente Eva de costa eius facta est.
Similiter et in Abel prefigura-
ta est qui a fratre Kaym perem-
pta est. Prefigurata est et per
Ysaac quem pater in holocaustum
obtulit domino. Similiter et per Joseph
quem fratres vendiderunt. Prefi-
gurata est eadem mors eius in
diversis sacrificiorum victimis. Unde
eius orta mors quae a sanctis pa-
tribus aut prefigurata est aut pre-
dicta est quasi totiens occisus
ostenditur. Hec simpliciter possunt
intelligi ut non dicatur agnus occi-
sus ab origine mundi in libro
agni sed nomina scripta sunt ab
origine mundi in libro agni
qui pro eorum salute occisus est.
Qui in captivitatem duxerit
in captivitatem vadet. Qui in
gladio occidit oportet eum gla-
dio occidi. Antixpistus qui populum
xpistianum arcatos pro captiva-
bit, ipse a xpisto vita captivabitur
et in infernum detrudetur. Et qui
gladio malicie sue multorum animas
est perempturus quamquam corporali gla-
dio multorum corpora occisurus
ipse gladio mortis perpetue in eternum
dampnabitur. Hic est paciencia et
fides sanctorum. Id est paciencia et fi-
des sanctorum in persecucionibus
antixpisti comprobabitur. Et vidi
aliam bestiam ascendentem de terra
et habebat cornua duo similia agni
et loquebatur ut draco. Per besti-
am aut unum discipulum eius de disci-
pulis antixpisti designat de terreno
vero ceteros aut multos qui predica-
turi sunt eum. Que de terra ascen-
disse visa est quia de sublimitate
superborum surget. Duo quidem cor-
nua similia agni habuisse vi-
sa est. Cum primus diximus per septem
cornua agni omnes electos esse
designatos quos in vii partes
divisimus. Per duo autem cor-
nua diximus Judeos qui in
xpistum crediderunt fuisse designa-
tos. Per septem vero gentes que
similiter in xpistum crediderunt.
Bestia itaque cornua duo similia
agni habebit quia et Judeos et
gentes decipiendo possidebit
quia quamvis credat multi ex
Judeis per predicacionem Helie et
Enoch, maxima pars tamen eorum
antixpistum secutura est sicut dicit
dominus in evangelio: Ego veni

in nomine patris mei et non recipistis me. Alius veniet in nomine suo illum suscipietis. Loquebatur hec bestia ut draco quia eius verba dyabolica erant. Ita dyabolus qui loquitur per antichristum ipse loquitur et per discipulos eius. Et potestatem prioris bestie faciebat in conspectu eius. Et dicit in conspectu eius significat in nomine eius. Non enim presens poterit esse antichristus in omnibus locis ubi fuerint a suis predicatus. Faciet namque miracula antichristus arte dyabolica faciet et discipuli in nomine eius. Sed eorum miracula falsa et non vera sicut apostolus dicit: Cuius adventus est secundum operationem sathane in omnibus virtutibus et signis et prodigiis mendacibus. Non enim credibile est ut eos quos deus excecavit aut debilitavit sanitati possit restituere, sed eos tantummodo quos ipsi leserunt, ledentes in occulto, sanantes in aperto. Sed et ipse antichristus in tanta claritate se demonstrabit ut ab insipientibus credatur, sicut apostolus dicit: Ita ut in templo dei sedens ostendens se tamquam sit deus. Et fecit terram et habitantes in ea adorare bestiam primam cuius curata est plaga mortis. Et fecit signa magna ita ut etiam faceret de celo ignem descendere in terram in conspectu hominum. Legimus in libro Job dyabolum ex permissu dei fecisse ignem de celo descendere et oves Job pueros(que)

consumpsisse. Sed ergo per se metipsum fecit hoc per antichristum et sequaces eius in extremo tempore faciet. Et seduxit habitantes terram propter signa que data sunt illi facere in conspectu bestie. Possibile est quod sic seducat simplices quosque quemadmodum signorum demonstratione. Deceptos ministri antichristi propter signorum operationem facile stultorum multitudinem decipiant. Dicens habitantibus in terra ut faciant ymaginem bestie que habet plagam gladii et vixit. Videlicet ut ymaginibus antichristus adoretur. Sed ante bestiam plagam belli habuisse dicitur et impossibile fieri ut arte dyabolica finget se antichristus mori et resurgere ut hoc facto facilius homines decipiat, quod et Symonem magum fecisse dicitur. Et datum est illi ut daret spiritum ymagini bestie ut loquatur ymago bestie. Sed et hoc quosdam magos fecisse audivimus. Faciebant quippe per nigromanciam artem ut statue viderentur moveri et loqui. Possumus aliter hoc intelligere: ymago speciem habet hominis sed non est homo. Similiter et antichristus per operationem virtutum atque signorum putabitur deus sed hoc falsissimum erit. Non enim potest fieri ut homo impiissimus aliquid deitatis in se habeat. Ymaginem ergo antichristi faciunt qui eum deum demonstrabunt

Ministri vero antixpi spm yma
gini bestie dabunt eis quos qui
crediderunt antixpm, xpm blas
phemare compellent. Et faciet
ut quicumque non adoraverint
ymaginem bestie occidantur.
Fideles qui antixpm adorare
noluerint diversis penis ma
cerati interficientur. Erit enim
tribulatio talis sicut dominus
in ewangelio dicit qualis non
fuit ab initio neque fiet ita
ut in errorem inducant ela
si fieri pt. Et faciet omnes pu
sillos et magnos et divites
pauperes et liberos et servos ha
bere caracterem in manum aut in
dexteram manum aut in frontibus
suis. Potest fieri ut sicut nos
homines caracterem xpi id est crucem
qua signamur. Ita et antixpi
proprium caractere quo signen
tur qui in eum crediderunt. Pos
sunt et hoc aliter intelligere dis
cipuli antixpi laudatores
erunt eorum. Docebunt ideo
creaturam omnium ceterasque divi
nas ut homines hiis fruantur
et sufficienter utentur. Dicent quod
frustra deus genitalia membra
ut homines feminis misceantur
et nephas esse ut aliquis ab
stineat se a concubitu omniaque
desideria carnalia esse perfici

enda. Sed autem ista nefanda
virtutibus affirmaverunt teneros
homines qui prius erant ad ma
lum magis quam ad bonum faciles
decipient. Sepe vero primarius opera
intelligunt. Caracterem ergo
in dexteram manum habebunt
qui opera maligna doctrine an
tixpiste convenientia exercebunt.
Habebunt et in fronte per quam
sepe mores designantur quia corpo
ribus operibus quam pessimas
mentes gerant demonstrabunt. Et
ne quis possit vendere aut eme
re nisi qui habuerit caracterem
et nomen bestie aut numerum nominis
eius. Homines humana victum
non posse subsistere aut ven
dant homines aliquid aut emant.
Eo itaque antixpi persecucio
circa fideles crudelius crassa
bitur quo eis interdictum fu
erit hoc sine quo vivere non
poterunt. Faciunt autem hoc
ministri antixpi ut tempore necessita
tis eos qui antixpianitatis
fidem occulte servare noluerint
comprehendant. Hic sapiencia est.
Qui habet intellectum computet
numerum bestie. Numerus enim hominis
est et numerus eius sexcenti sexa
ginta sex. De hoc numero multa
multi dixerunt et plura nova
repperiunt in quorum litteris thre
nus invenitur. Tamen si ali
quod nominibus hiis antixpi

possideat. Sed inde non potuerunt
Sed de re incerta nichil audeo
diffinire. Quamvis enim sit proprium nomen
quod ei a parentibus imponetur
Christum tamen in se contineat. Et vidi
et ecce agnus stabat supra montem
Syon. Si diligenter textum lectio-
nis sequentis inspiciamus, per hoc quod
de centum xl iiii milibus dicitur
ad electos spectans quorum anime
in celesti beatitudine cum domino ex-
ultant quam ad eos qui in hac
vita laborant videlicet pertinere.
Syon Agnus itaque Christum demonstrat.
Syon autem speculatio interpretatur.
Per montem vero Syon celestem pa-
triam intelligere debemus. In monte
igitur Syon agnus visus est
quia in celesti beatitudine cum
sanctis suis Christus consistit. Et
cum illo centum xl iiii milia
habentes nomen eius et nomen
patris eius scriptum in frontibus
suis. In tercia visione que hanc
precedit centum quadraginta iiii
milia ex xii tribubus electa
et signo fidei signata fuisse
dicuntur. Illa ergo centum xl
iiii milia sicut expositio no-
minis xii tribuum demonstrat
ad electos qui in hac vita la-
borant pertinent. Ista vero centum
xl iiii milia electos qui in
celesti gloria cum domino letantur
significant sicut textus presentis

lectionis manifeste indicat.
Quia vero nomen patris et filii tan-
tummodo in frontibus suis scrip-
tum eos habere dicat et de spiritu
sancto reticeat, quoniam ubi-
cumque patrem et filium legimus
debemus intelligere spiritum sanctum.
Possumus autem per frontes frons
corda sanctorum intelligere.
Nomen itaque patris et filii et
spiritus sancti in frontibus suis
scriptum habent quia a cordibus
eorum amor dei numquam avelli
poterit sicut avulsus est a cor-
dibus quorundam angelorum qui
per superbiam descenderunt
de celo. Et audivi vocem
de celo tamquam vocem aquarum
multarum et tamquam vocem to-
nitrui magni. Sepe per Iohan-
nem [illegible] fideles demonstrantur.
Per aquas vero populi designantur.
Et quia de omnibus gentibus
cottidie colliguntur electi et in
celesti beatitudine collocantur
sancta dei in terra constituta que
per Iohannem designatur vocem
aquarum assidue audiunt
quia doctrina sanctorum consisten-
cium in celis et cordibus auribus
sonat et virtutibus quos possunt
eorum actus imitantur. Unde et
eadem vox tamquam tonitrui
esse dicitur quia corda audien-
tium terrere solet. Terrent enim cum
ad eorum perfectionem se conscendere

cio posse compendium. Et vox quam
audivi sicut citharedorum
citharizancium in citharis suis
Vox citharedorum valde est
dulcis audientibus et quod dulcius
fidelibus qui in ecclesia pacem
militantis commorantur dum quanta
sit eorum gloria mente pertractat
atque ut ad illam quantocius perve
niat supplicat et orat. Et can
tabant quasi canticum novum ante
sedem et ante iiii animalia et
seniores et nemo poterat dicere
canticum novum nisi illa C.
xliiii milia qui empti sunt
de terra. Hic est magna obscuri
tas. Dicunt quippe C. xliiii
milia nondum fuisse coniunctos
cum mulieribus virginesque esse
et ideo canticum novum pos
sunt cantare quod nemo potest
dicere nisi illi soli. Scimus
autem quosdam apostolis atque mar
tiribus uxores habuisse. Nunquid
hii qui virginitatem corporis
servare studuerunt laudes
deo decantant et isti a laudibus
dei muti consistunt maxime
cum sciamus e contra plurimos
parvi meriti homines virgi
nitatem corporis usque ad mor
tem servasse sicut sunt infantes et
pueri quos etas virginitatem
amittere non permittit. Credi
mus eciam quosdam aliquos peccatores
obnoxios virginitatem corporis
usque ad mortem servasse quos ec
dimus per ignem purgatorium
esse purgandos ut in numero electorum
quandoque ascribi mereantur. Nunquid
istos tales apostolis et martiribus
quos uxores habuisse scrip
tura non tacet preferre audebimus
ut illi canticum suavissimum deo
offerant a quo Petrus cum suis si
milibus alieni consistant. Nec
sicut est dulcis sibi ipso dei
sic et laus dei et spiritu proximi
ores sedium meliorum qualitates
domino deo cantando et ferventiores
in laudibus dei. Et minus non digne
comprehendere potest magna pro glo
riosa sancti detrahitur si a laudibus
dei propterea habeant. Hec ideo
dicatur ut virginitati dero
getur quod magna est virtus pre
cia quam angelorum. Si tamen eam
vicia non fedaverint quibus com
prehendere potest quam magnum bo
num est integritatem corporis et
anime possidere. Sed quia hec
que scripsimus de virginibus dici
pit de hiis plenius qui virgi
nitatem corporis servaverunt in
telligere non possumus necesse
est ut indagemus qui sunt vir
gines et qui illi qui canticum
virginum dicere non poterant
Ita si superficiem locucionis diligent

novu canticu

attendimus omnem cenu non de solis virginibus sed de omnibus par tis electis hec ex dicta. Unde supius per .C. xl. iiij. milia vir ginitas esse designatas qui in celesti beatitudine deum assi due laudare non desinunt. Sed per sedem vero et per iiij animalia et se niores eas quos canticum novum cantare dicunt fideles in hac vi ta positi ex quibus ecclesia con stat designant. sicut in secunda visione diximus. Unde sedem ergo et iiij animalia et seni ores. C. xl. iiij. milia canticum novum cantasse dicuntur. Novum namque testamentum canticum no vum dicitur. sicut dicit propheta Can tate domino canticum novum laus eius ab extremis terre. No vum autem testamentum dicitur eo quod precedat aliud quod vetus vocatur sive pro eo quod novos populos faciat. eo quod filios dyaboli facit filios dei. Habet et fi deles in hac vita positi can tica sua. Sed hiis canticis se pe confessio fit peccatorum. sepe peccata deplorantur. sepe comme morantur tormenta eorum. Sed dolorum quod in fletus sepe cantantes com mutant sepe in laudibus ora repl ent. sepe ad spem celestis pre mii fidelium elevant. In illo vero cantico celestium spiritualium

michi quod interpretatur sonat et quanto amplius de pervenitur tanto amplius gaudium et leti cia mentibus eorum confundit. Dicitur igitur novum testamentum dicitur quia processit vetus. Ita et illud canticum spiritualium celes tium novum canticum dicitur quia pre cessit illud aliud quod vetus est illis quia ad celestem bea titudinem cottidie transeunt et novum ad quod pervenit. Et hoc canticum ante sedem id est in con spectu sedis cantasse dicuntur credentium in conspectu eius cum des ignat aspicimus. Quicumque ergo fidelium qui per sedem et iiij animalia et seniores designatur a nunc fidelium canticum can tasse dicuntur. Quia fideles in hac vita positi gloriam sanctorum in celis commorancium oculis mentis assidue conspiciunt atque in eadem eorum societatem quam per veniant tota virtute laborant. Et nemo poterat dicere canticum nisi illa .C. xl. iiij. milia qui empti sunt de terra idest nemo illorum qui per sedem et iiij animalia et seniores designatur. Videt ena quod non fideles vivi in terra po siti quod perpetuum et incom mutabile gloriam sanctorum in celis co spiciunt. Illud quod canticum quia ardenter desiderant quod audiunt sed dicere non possunt quod oculis non videt.

ris audivit et in cor hominis
non ascendit quae praeparavit deus dili-
gentibus se. Qui enim de terra empti
esse dicuntur. Empti scilicet quippe
in terra positi precio sanguinis
christi. Sed melius est ut per emp-
tionem assumptionem intelligamus. Assum-
pti scilicet enim de terra et in celesti
beatitudine collocati. Hii sunt
qui cum mulieribus non sunt co-
inquinati virgines enim sunt. Vir-
ginitas corporis dicitur. Ita sunt in
illa beatitudine diversi ordines
sicut et sunt. Apostoli martyres con-
fessores virgines quos sub specie (?)
earum virgines esse dicuntur. Et
tantum virgines ut cum muli-
eribus coinquinati non fuisse di-
cantur. Et si verum est quod dicimus
dicit. Primus verum est quia non
sit sicut ut deus mandat. Qui vi-
det mulierem ad concupiscendum
eam iam moechatus est in corde
suo. Quis de sanctorum omnium (?)
in toto spacio vitae sunt ab in-
citatione mulierum inmundi ne (?) per-
tinuerint. Quomodo tot (?) nobis (?)
quos hic intelligendum sit. Multi ip-
si fuerunt ante baptismum adul-
teri et fornicatores sed in corpus (?)
credentes atque de peccatis suis
paenitentiam agentes quidquid in eis
peccatum fuit per gratiam
aquae baptismatis deletum est.
Sunt in bonis quae in eodem bap-
tismate promiserant usque ad
finem vitae perseverantes veniente
domino ut eos per mortem ab hac luce (?)
habitatione subtrahat eorum animae vir-
gines id est integre et ab omni
corruptione viciorum mundae in-
veniuntur. Scilicet istorum ergo animae
virgines vocantur quia corporis
corruptelae aquis baptismatis
bonisque operibus deleta est. Sunt
multi qui post baptismum multa
scelera commiserunt sed eorum per (?)
et lacrimas atque misericordiam
ceterisque bonis operibus mala
quae gesserunt delere studuerunt
et in sancto proposito perseveraverunt
domino veniente eorum animae virgines
reperte sunt quia quicquid in eis fuit
corporibus caritatis vinculis est pur-
gatum fuerit et ... qui
deum toto virtute diligere
atque in virtutibus vitam ducere
studuerunt. Istorum igitur animae
virgines vocantur quia per quas
sordes quas coitione feminarum
traxerunt bonis operibus deletae
sunt. Similiter et de ceteris sordi-
bus est intelligendum. Pos-
sumus etiam per mulieres corpora
sanctorum intelligere, per viros an-
imas. Quia sicut vir et mu-
lier una caro vocantur ita corpus
et anima unus homo. Et quemadmodum
femina inferior est viro, et eius (?)
... est ut animus regat corpus
dominatum ... Ita corpus
multo inferius est quam anima
et ... est ut ab ipsa regatur.

vadit deus

cuiusque dilectioni praeferat. Ista tor-
pus multo inferiorem esse quia aut
et ideo illos commutat apponi sed gratiam
atque domet cuiusque desideria
transfert. Vel quia facti faceret
studuerint non sunt coinquinati
cum mulieribus quia per contactum
corporum nullas sordes traxerunt
per quibus deum nimis offende-
rent. Hi sequuntur agnum quocum-
que abierit. Quo vadit qui
omnia implet et totus ubique
ubique est. Sed quemadmodum vadat
apostolus dicit: Cui vult miseretur
et quem vult indurat. Vadit
itaque deus miserando quibusdam
et a quibusdam iram au-
ferendo. Sequuntur vero sancti et quo
ille iram largitur largiuntur
et illi et a quibus abscondit abscon-
dunt et illi. Hoc de electis in via
positis intelligere non possumus.
Saepe enim illi miserentur quibus
deus non miseretur sicut Sa-
muel qui lugebat Saul quem
deus proiecerat a facie sua. Ipsi
etiam sancti damnare noluerunt
quibus deus miseretur sicut Io-
nas qui cupiebat ut Nini-
vitae delerentur quos deus sal-
vare decreverat. Hi empti sunt
ex hominibus primitiae deo et agno.
In lege praeceptum est ut primitias
frugum offerrent deo. Per pri-
mitias frugum electi designantur.

Ita sicut ex multitudine fruc-
tuum pauce primitiae deo offerebantur
ita ex multitudine populorum
pauci viri electi eliguntur
qui ab angelis deo in templo
gloriae caelestis offeruntur. Sicut
dominus dicit in evangelio: Multi
enim sunt vocati pauci vero
electi. Sunt ergo modo primitiae
quia ex hominibus sunt assumpti
et in caelesti beatitudine collo-
cati. Et in ore ipsorum non
est inventum mendacium. Val-
de difficile videtur esse quod di-
citur. Sunt quippe quaedam menda-
cia valde gravia. Sunt alia
quae inter levia peccata sunt depu-
tata a quibus nullis temporibus
nescio si aliquis omni tempore vitae
suae abstinere possit nisi fuit
infans qui loqui ignorabat.
Non itaque de omnibus mendaciis
hoc dictum esse mihi videtur sed est
mendacium valde gravissimum
quod mentimur ea quae in baptis-
mate promisimus. Hoc igitur
mendacium in ore sanctorum non est
inventum. Illa enim quae in bap-
tismate promiserunt usque ad
finem vitae servare studuerunt.
Et si fuerunt aliqui qui post
baptismum multa peccata com-
miserunt tamen in ore eorum
non est inventum mendacium

quia per primam caritatisque o
pera omnia que gesserunt
ante mortem delere studue
runt. Omne macula eorum sunt
ante thronum dei. Et hic satis
apte demonstrat ea que in hac
lectione continentur non ad fide
les qui in hac vita laborant
sed ad eos qui in celestibus
sedibus requiescunt pertinere.
Quos cum in hac vita positos
sine macula esse potest cum idem
Johannes dicat Si dixerimus
quia peccatum non habemus
nos ipsos seducimus et veri
tas in nobis non est. Quod vero
sanctorum sine macula sunt pro
pter quod sordes quas mundana ha
bitatione traxerunt aut per
penitentiam aut lacrimas carita
tisque opera aut per flagella vel
certe post mortem igne purga
torio deleta sunt. Dixi quod
sensi. Cum si quis totum tempus
huius lectionis ad presentem ecclesiam
referre voluerit et per c.xl.
iiii. milia aut predicatores aut
electos iustos in hac adhuc
vita degentes. Quod novum
vero canticum quod nemo nisi ipsi
soli dicere poterant evan
gelium designatum esse censu
erit. Attendat secundum evange
lium non solum ab electis verum
et a reprobis sepe predicari de

quibus dominus in evangelio dixisse
creditur. Multi dicent michi in illa
die domine domine Nonne in nomine
tuo prophetavimus et in nomine tuo
demonia eiecimus et in nomine tuo
virtutes multas fecimus. Et tunc
confitebor illis Amen dico vo
bis nescio vos. Discedite a me
omnes operarii iniquitatis. De ta
libus etiam Paulus loquitur dicens
Sunt qui per contentionem Christum
annunciant non sincere. Existi
mantes se pressuram suscitare
vinculis meis. Si quis autem
eorum lectionis huius ad presentem
temporis confines pertinere sanxe
rit ad eos videlicet quos a
mor dei ad integritatem custo
diendam ad virtutes actibus bonis ope
ribus cottidie impellit. Gaudi
um videtur mihi hoc possidere sensu
Sed animadvertere debet non posse
convenire huic sensui ut per
canticum novum in hoc loco evan
gelium intelligatur. Sed potius gau
dium spirituale quod eis de custo
dia virginitatis accrescit.
Nullus aliter canticum novum
dicere potest nisi illi soli quia gau
dium virginitatis nullus habere
spiritualiter nisi illi soli qui
hac certe bonis operibus
vel virtutibus exornata cot
tidie deo offerre consueverunt.
Similiter et qui hac scientia

cis acceptare voluerit qui cum
virginitatis palma ad celestia
regna iam conscendere meruerunt
aperto intellectu non disparat sed
constat hinc sine nos (?) convenire
Et per novum canticum aliquod can-
ticum quod voce lingua labiis
pronunciari (?) potest intelligatur sed potius
virginitatis premium quod a domino
specialiter per se meruerunt. Hoc
quod canticum nullus nisi ipsi soli
dicere poterunt quia virginitatis premium
nullus capit nisi qui hac virginitatis
stolis positi intemerata mente
... per Christi amorem servare stu-
duerunt. De quibus Ysayas
propheta loquitur dicens Hec dicit
dominus eunuchis qui custodierint
sabbata mea et elegerint
que volui et tenuerint fedus
meum dabo eis in domo mea
et in muris meis locum et nomen
melius a filiis et filiabus
nomen sempiternum dabo eis quod
non peribit. Et vidi alterum
angelum volantem per medium
celum habentem ewangelium
eternum ut evangelizaret se-
dentibus super terram et super omnem
gentem et tribum et linguam et
populum dicentem voce magna
Textus universa breviter compre-
hendit. Ita sicut supra cum ma-
la antichristi narrare vellet
ab adventu Christi inchoavit

persecutiones quas ecclesia a
dyabolo passa est sub variis
ad antichristum pervenit. Ita et hic
diem iudicii describere cupiens
ab adventu Christi inchoat atque
sub specie trium angelorum cuncta
breviter explicans ad diem iudi-
cii pervenit. Iste ergo angelus
angelos (?) Christi et apostolos eius ce-
terosque predicatores Christi sig-
nificat. Qui ewangelium eternum
habuisse dicitur quia doctrina ew-
angelii eius apostolis ceterisque
predicatoribus data est quam
gentibus predicarent. Qui ewan-
gelium eternum esse dicitur quia eter-
nitatem prestat omnibus facientibus
illud. Qui etiam super terram sedentibus
predicatum esse dicitur. Fide-
les namque quibus evangelium
predicatum est nichil aliud quam
terram querebant totamque re-
quiem suam in terra posuerant.
Quid autem iste angelus pre-
dicet audiamus. Timete
deum et date illi honorem
quia venit hora iudicii et a-
dorate eum qui fecit celum et
terram mare et fontes aquarum.
Educunt (?) timorem domini primo
posuit et postea honorem. Quia
timor enim dei ad primum
impellit hominem penitentie (?)
[illegible] vel ad bona opera agenda
eum provocat. Honore ita quod

deo deseruiunt cum bona opera agunt
sicut ipse ait Videant opera vestra
bona et glorificent patrem vestrum
qui in celis est Hora vero iu-
dicii eius venit accepit quando ewan-
gelium per deum acceptum est Illi
ergo deo tunc in die iudicii iudi-
cabuntur qui verbum ewange-
lii audientes illud per perfectos
fide vel suscipere noluerunt Illi
et illi qui susceperunt fide vel
suscipere noluerunt fide quidem
susceperunt sed eam operibus implere no-
luerunt Cui plus committitur
plus exigetur ab eo Dicitur illis
autem quod verbum dei non audiant
dominus loquitur in ewangelio Qui
non credit iam iudicatus est Et
adorate eum qui fecit celum et terram
mare et fontes aquarum Id est
derelinquite ydola surda et
muta et adorate eum qui fecit
celum et terram cuncta complexus (?)
Et alius angelus secutus
est dicens Alius angelus doc-
tores ecclesie qui fuerunt persecuto-
ribus (?) ecclesiam dei gubernaverunt
designat Cecidit cecidit Babi-
lon civitas magna Per
Babilonem secundum superius diximus
civitatem dyaboli designat que
ex omnibus impiis constat
Cecidit autem quia omnis cul-
tura demonum per fidem Christi dele-
ta fuerat Et bene accidisse di-

quod propter persecutorum et ex parte
cultus dyabolici acciderunt Que a
vino ire sue potavit omnes gen-
tes Vinum ire errores sunt ge-
ntilium quibus deum ad iracundiam
provocaverunt Sed cum Babilon ni-
chil aliud sit quam omnes gentes
quomodo dicitur ibi quod omnes ge-
ntes a vino ire sue potavit Ve-
rum quia unus alterum docuit et
ille tercium et tercius quartum
et ita ad omnes hos errores
dyabolicos transierunt Utique Ba-
bilon omnes gentes vino ire sue
potavit Et angelus tercius
secutus est illos dicens voce mag-
na Si quis adoraverit bestiam et
ymaginem eius et acceperit carac-
terem eius in fronte sua et hic
bibet de vino ire dei quod mixtum
est mero in calice ire eius Angelus
tercius predicatores sunt qui tempore
antichristi futuri sunt predicabunt
enim ut nullus antichristum adoret
neque ad eius pessimam doctrinam
aures cordis accomodet neque
opera eius imitetur quod si quis fe-
cerit perpetua pena cum dampnandis
esse testabuntur Per vinum ire dei
dampnacio ultima que in die iudicii
impiis irrogabitur designatur Me-
rum autem purum dicimus Per merum
igitur iusticia dei designatur Per
calicem vero iudicium dei accipere
possumus Vinum ergo mixtum est
mero in calice dei quia dampnacio

altera quam impii dampnabuntur iusta
erit cum iusticia et talione dei ad
condignas quia institutio iudicis
dei perfectum. Habebunt igitur impii
unam vocem dei cum illis dicetur Ite
maledicti in ignem eternum qui pre-
paratus est dyabolo et angelis eius
Et cruciabuntur igne et sulphu-
re in conspectu angelorum sanctorum et in
conspectu agni et fumus tormento-
rum eorum in secula seculorum ascendet
Ignis comburit sulphur autem fe-
torem pessimum de se mittit Igne
autem corporali cruciabuntur qui
ignem viciorum in se extinguere no-
luerunt fetore sulphuris torque-
buntur quibus dulcis fuit fetor
luxurie In conspectu angelorum
sanctorum cruciabuntur et in conspectu
agni videlicet ut in eorum conspectu
crucientur in quorum conspectu
mala perpetrare non timuerunt
Nec habebunt requiem die ac noc-
te qui adoraverunt bestiam et yma-
ginem eius et si quis acceperit
caracterem nominis eius Qui neque
in die neque in nocte requiem habent
requiem dicat cum illa eternam die
possessuri sunt Nobis vero perpe-
tua nocte sic mac humanus lo-
cutus Hic est paciencia sanctorum qui
custodiunt mandata dei et fidem
Ihesu Hic est ut est paciencia sanctorum
et tercium fructum affert qualis
de precibus demonstratur Et audivi
in vocem de celo dicentem michi

Scribe Beati mortui qui in domino
moriuntur Ubi est igitur paciencia
sanctorum qui custodiunt man-
data dei et fidem Ihesu ut sint
beati in perpetuum Sed quid est quod di-
xit Beati mortui qui in domino
moriuntur Omnis enim mortalis
mori potest Nullus procul dubio
mortuus mori potest nisi anima
peccat et iterum mori possit
Sed illi sunt beati et illi in domino
moriuntur qui prius moriuntur
seculo per sacra carne qui prius ve-
terem hominem id est omnes ne-
quicias et spirituales et carna-
les in se extinxerunt ut pos-
sint dicere cum Apostolo Michi mun-
dus crucifixus est et ego mundo
Illi namque in domino moriuntur de
quibus dominus dicit Qui autem
perseveraverit usque in finem hic
salvus erit Amodo iam dicit
spiritus ut requiescant a laboribus
suis Amodo id est a tempore mor-
tis requiescunt sancti a labori-
bus suis opera enim illorum
sequuntur illos Eorum sequuntur Nonne
Cornelium opera precessunt cum
ab angelo dictum est Oraciones
tue et elemosine tue comme-
morate sunt in conspectu dei Sed
sequuntur quia comitatum posuit Nam
et quicumque qui quasi comitatur
eum sequi dicitur cum alii pre-
cedat alii sequantur Alii ad
dexteram sunt sinistram mandat

Ipsa agit sanctorum secundum illos in perpetuum. Possumus et hoc de illis spiritualiter intelligere qui temporibus antichristi pro nomine domini nostri ihesu christi occisi fuerint. Beati quippe erunt illi et in domino morientur qui pro fide domini nostri ihesu christi morientur. Hunc quia penam illorum qui antichristo non crediderint ari fiet narravit. Beatitudinem quoque illorum qui in fide christi perseveraverint usque in fine breviter comprehendit. Consequens est ut de iudicio describat in quo hec cuncta complebuntur. Et vidi et ecce nubes candida et super nubem sedentem filio hominis similem habentem in capite coronam auream et in manu sua falcem acutam. Et alter angelus exivit de templo clamans voce magna ad sedentem super nubem dicens Mitte falcem tuam et mete quia venit hora ut metatur quoniam aruit messis terre. Et misit qui sedebat super nubem falcem suam in terram et messuit terram. Et alius angelus exivit de templo quod est in celo habens et ipse falcem acutam. Et alius angelus qui de altari qui habebat potestatem super ignem clamavit voce magna ad eum qui habebat falcem acutam dicens Mitte falcem acutam et vindemia botros vinee quoniam mature sunt uve eius et misit angelus falcem suam et vindemiavit vineam terre et misit in lacum ire dei magnum. Totum pene presentem posuit ut undique circumspecta eius anfractus aperius indicaret. Utrumque namque ipse angelus christum significat. Sed et due falces unam significationem habent designat enim illud tempus quo mundus iste orbis delendus est flamma sicut primo tempore mundus per aquam deletus est ita et in fine temporum per ignem delebitur. Sed querendum nobis est cur unus christus per duos angelos et una consummatio per duas falces figuretur. Primus quippe angelus super nubem candidam sedisse dicitur et coronam auream habuisse in capite. Secundus neque coronam auream habuisse neque super nubem candidam sedisse dicitur. Et primus messe terre. Secundus vero botros vinee terre precidisse dicitur est. Sed primus quod loco terre messe posuerit nos docet. Secundus botros vinee terre in lacum ire dei magnum misisse dicitur est.

messis — botri

Videtur itaque michi per messem terre electos per botros autem eos quibus vinum erit quod mentes hominum alienat reprobos esse designatos. Ista est messis de qua dominus dicit in ewangelio In tempore messis dicam messoribus Colligite primum zizania et ligate ea fasciculos ad comburendum Triticum vero

recondite quod omnes mis. Cum e
nim illic triticum xpi in hoc loco
promisse designant et hic illic
per zizania ipsi alio loco per blo
tros vinee terre designatur. Et
quia xpistus aliter apparebit iustis a
liter iniustis. Ideo inuenimus
per duos angelos signari. Iusti
autem in ea claritate eum videbunt
qua nunc ab angelis et a sanctis
spiritibus in celesti beatitudine
cernitur. Impii autem in ea spe
cie videbunt qua ab hominibus
in terra positus videbatur. Tollatur
quippe impius ne videat glo
riam dei. Blandus itaque iustis
terribilis apparebit iniustis. Sed
et primus super nubem candidam
sedisse et coronam auream habu
isse in capite describitur. Nube
namque candidam corpus eius im
maculatum designatur. Per coronam
vero auream multitudo angelorum
atque sanctorum qui eum ad iudicium
venientem comitabuntur exprimitur.
Similiter et corona continuacio per
duas falces designatur que aliter
continuabitur iusti aliter iniusti.
Iustorum continuacio. Redemptio porro
dicenda est sicut dominus dicit: Respicite
et levate capita vestra quoniam ap
propinquat redemptio vestra. Redemptio
nam vocatur eo quod a malis tempora
libus liberat et ad gaudia eterna per
ducit. Impiorum at continuacio

et hec continuus est et post mortem
confinior. Dampnacio cum luctu
perpetuus eis permanebit. Iusti
de spe retribucionis eterne mor
te letam suscipiunt. Impii vero
de dampnacione perpetua timi
di tristissima morte perlecte.
Alter angelus qui exivit de
templo et clamavit voce magna
ad eum qui sedebat super nubem
dicens: Mitte falcem tuam et me
te. Electos qui in hac vita labo
raverunt designat. Per templum
autem unde exisse visus est ecclesia
designatur. Clamat igitur ad eum
qui sedebat super nubem ut mit
tat falcem suam et metat quia
sancti videntes mundum in ma
ligno positum cuiusque iniquitas
horribiles despiciunt cottidie
ut regnum dei veniat in quo
ab omnibus angustiis liberati
corpora propria recipiat et iterum
cum domino exultabunt. Aruit tamen
messis maturitate eius iudicatur.
Nam sicut messis crescit usque ad
maturitatem quam ad messem spectat.
Ita et numerus electorum usque ad finem
mundi crescet et eorum maturi
tas tunc perficietur cum eorum numerus
fuit completus. Similiter et iiiius
angelus qui exivit de altari qui
habebat potestatem super ignem
eandem significationem habet quam et ille
qui de templo exisse visus est.
Sicut namque electi in hac vita

laborantes. Altare autem celestem
significat patriam et templum. Per ignem
vero caritatem possumus intelligere
qua in cordibus sanctorum superna
libenter fervent. Super hoc sunt civitatem
quam hanc eternae supercaelestem
habere ideo dicuntur quia et
ipsi possidebunt caritatem et pos
sidebunt alleluia. Ostendit quoque angelus
clamat ad tertium angelum
sedam falcem acutam quem
Christum significasse diximus
ut vindemiaret botros vinee
terre per quos impii designantur
quia viri sancti videntes
cottidie genus humanum a de
monibus decipi videntes eciam
impios flere sive mundi quod semper
ad deteriora labi cernunt ut
dies iudicii veniat rogant et non
quoniam demonum cum ipsis auc
toribus pereat et omnibus pre
dicatoris cum ipsis penalitatibus
accipiat finem et adducat in
terra sempiterna quod nullo fine
terminabitur. Ultima quippe mun
di sufficiant qui omnes in
piorum genus et misit
multitudinem Lacus vero quod infer
num vocamus ideo lacus nomen di
dum quia vindictam dei in
eo qui spernabit. Ostenditur
e lacus extra civitatem. Per al
titudinem demersionem impiorum
in infernum possumus intelligere.
Per civitatem autem celestem

intelligo quod ab omnibus electis quam statim
habitatur. Hanc civitatem calcatus
calcabitur. Quia a consortio misterio
impii separabuntur et in infernum
detrudentur sicut dominus dicit in ewan
gelio. Exibunt angeli et separa
bunt malos de medio iustorum
et mittent eos in caminum ignis
ibi erit fletus et stridor dentium.
Exivit sanguis de lacu usque
ad frenos equorum per stadia mille
sexcenta. Per sanguinem pena im
piorum designatur. Per spacium vero
mille sexcentorum stadiorum quod san
guis de lacu exiens occupavit
falsi christiani designantur. Centi
nus quarum quaternario mul
tiplicatur et quia quater quaterni quater
quaternarius sparguntur. Sunt quater centum
numeri transilit. Sanguis et
falsi christiani fidem Christi quam quatuor
libri ewangelii quam suscepit in bap
tismate suscepimus, set arctam et
angustam viam que intellectus angusti
as quaternarium numerum concludit
delinquentes que ducit ad vitam
per latam et spaciosam quam sequentes
viam que ducit ad mortem in
cedunt. Verum aquaternario numero
non recedunt quia hominibus opera
christianitatis non tenent non autem
tenent tamen non christianitates.
Sanguis vero de lacu exiuit et mil
le sexcenta stadia occupavit pre
ca pena quod demones et omnes
incredulos absorbebit eternam

xciiii

falsos christianos qui fidem christi verbotenus habent sed opera fidei non impleverunt illaqueabit. Per equos vero falsi pastores ecclesie designantur qui officium regiminis non pro amore dei sed pro amore seculi susceperunt. Per

frena

frenos quibus equi reguntur eorum doctrina designatur. Hec enim falsi pastores doctrinam non habent nec ab officio funditus alieni videantur. sed phariseorum exemplo sequaces dicunt et non faciunt. Et quia aliud non possunt docere nisi quod evangelium loquitur ac in predicatione sua annunciat peccatoribus quod penas patiantur in posterum contingant usque ad frenos equorum sanguinis pervenit quia penas quas peccatoribus minati sunt ipsi tormentantur quia vita sua deservire noluerunt quod predicaverunt. Et vidi aliud in celo signum magnum et mirabile angelos septem habentes vii plagas novissimas quoniam in illis consumata est ira dei. Sicut superius ad quam ad narrationem septem angelorum tubis canentium veniret eorum mentionem fecit, ita et hic antequam ad vii angelorum fialas habentium narrationem veniet eorum mentionem facit ut indicet magna misteria in eorum visione contineri. Quod in his in sequentibus exponendo dicemus. Et vidi tamquam mare vitreum mixtum igni et eos qui vicerunt bestiam et ymaginem eius et numerum nominis eius stantes super mare vitreum habentes cytharas dei et cantantes canticum moysi et canticum agni dicentes. Quid significet autem mare vitreum superius in expositione sigillorum diximus. sed illic tamquam cristallum esse dicitur, hic autem mixtum igni. Et quia cristallus primum claritatis et igne quod dessicans calore pallet accipit splendorem. Candida significationem habet illic cristallus qua et hic ignis. Spiritualem namque signat intelligentiam que in divinis scripturis invenitur. Mare igitur vitreum mixtum est igni quia scriptura divina scriptura mixta est spiritualibus intellectibus. Super mare itaque vitreum hii qui bestiam vicerunt stare visi sunt quia secta dei qui contra antichristum pugnaturi sunt a preceptis divinarum scripturarum gressibus figent nulla quoque appulsione ventorum a sua fide moveri poterunt.

citharas

Per cytharas quas habebant mortificatio carnis designatur. Canticum autem moysi vetus testamentum, canticum agni novum denotat. Canticum quidem moysi et canticum agni cantabant quia et vetus et novum testamentum sancti predicabunt. Quod canticum quod sit audiamus. Magna et

mirabilia opera tua domine deus omnipotens
iuste et vere vie tue rex seculorum
quis non timebit te domine et mag-
nificabit nomen tuum quia solus pius es
quoniam omnes gentes venient et adora-
bunt nomen tuum quia solus pius es
in conspectu tuo quoniam iudicia tua
manifesta sunt. Concordat hec
cantica cum veteri et novo testa-
mento. Nam septem benedictiones ibi
inveniuntur que septem partibus de quibus
supra diximus coaptande sunt
1 Prima quippe benedictio est magna
et mirabilia opera tua domine deus
omnipotens. que primo tempori convenit per
quod factum est celum et terra omnis-
que creatura que valde mirabi-
2 lia sunt. Secunda est iuste et vere vie
tue rex seculorum. que congruit parti secunde
in qua omnis creatura que habebat
spiritum vite iustissimo dei iudi-
cio aquis diluvii delete sunt
3 Tercia est quis non timebit te
domine. que tercie parti hominum videlicet
quibus lex data est convenit
qui timore pocius quam amore
4 legis mandata servabant. Quarta
est et magnificabit nomen tuum. quod
prophetis convenire manifestum est
qui nomen dei et predicacionibus
5 et scripturis manifestaverunt. Quin-
ta est quia solus pius es. Hanc
quinte parti adventum christi possu-
imus in qua dominus noster qui
solus pius est. et hoc fieri pro sa-
lute generis humani et pati et
6 mori dignatus est. Sexta est quoniam
omnes gentes venient et adora-
bunt in conspectu tuo. Hanc manifestum
est post ascensionem domini omnes
gentes ad fidem christi venisse
7 quas in sexto loco posuimus. Sep-
tima est quoniam iudicia tua mani-
festa sunt. quod ad diem iudicii
pertinere manifestum est cum quo iudici-
a dei iusta et vera erunt manifes-
tabuntur. A cuius iudicii dampna-
cione nunc et pietas domini et re-
demptoris nostri nos liberare
dignetur qui cum patre et spiritu sancto
vivit et regnat in secula seculorum. Amen.

Et post hec vidi et
ecce apertum est templum
tabernaculi testimonii
in celo. et exierunt vii
angeli habentes vii plagas de
templo vestiti lapide mundo can-
dido et precincti circa pectora zo-
nis aureis. et unum ex quatuor
animalibus dedit vii angelis vii
phialas aureas plenas ira-
cundie dei viventis in secula seculorum.
Et impletum est templum fumo a
maiestate dei et de virtute eius
Et nemo poterat introire in tem-
plum donec consumarentur vii pla-
ge vii angelorum. Et audivi vo-
cem magnam de templo dicentem sep-
tem angelis. Ite et effundite vii
phialas ire dei in terram. Et ab-
iit primus et effudit phialam suam
in terram. Et factum est vulnus sevum
ac pessimum in homines qui habebant

caracterem bestie et eos qui ado
2 raverunt ymaginem eius Et secundus
effudit phialam suam in mare et factus
est sanguis tamquam mortui et
omnis anima vivens mortua est
3 in mare Et tercius effudit phia
lam suam super flumina et super fon
tes aquarum et factus est sanguis
et audivi angelum aquarum dicen
tem Iustus es qui es et qui eras
sanctus qui hec iudicasti quia san
guinem sanctorum et prophetarum fuderunt
et sanguinem eis dedisti bibere
ut digni sunt Et audivi ab al
tari vocem dicentem Etiam domine
deus omnipotens vera et iusta iudi
4 cia tua Et quartus effudit phialam
suam in solem et datum est ei estu af
fligere homines et igne et estua
verunt homines estu magno et blas
phemaverunt nomen dei habentis
potestatem super has plagas neque
egerunt penitenciam ut darent illi
5 gloriam Et quintus effudit phialam
suam super sedem bestie et factum
est regnum eius tenebrosum
Et commanducaverunt linguas su
as pre dolore et blasphemaverunt
deum celi pre doloribus et vulne
ribus suis et non egerunt pe
6 nitenciam ex operibus suis Et sex
tus effudit phialam suam in flumen
illud magnum eufraten et sic
cavit aquam eius ut prepararetur
via regibus ab ortu solis
Et vidi de ore draconis et de
ore bestie et de ore pseudo prophete

spiritus tres immundos in modum
ranarum Sunt enim spiritus demo
niorum facientes signa Et pro ce
dunt ad reges totius terre con
gregare illos in prelium ad diem
magnum dei omnipotentis Ec
ce venio sicut fur Beatus
qui vigilat et custodit vesti
menta sua ne nudus ambulet
et videant turpitudinem eius
Et congregavit illos in locum
qui vocatur hebraice her ma
gedon Et septimus effudit phi
alam suam in aerem et exivit
vox magna de templo a throno
dicens Factum est Et facta sunt
fulgura et voces et tonitrua
et terremotus factus est magnus
qualis numquam fuit ex quo ho
mines fuerunt super terram talis
terre motus sic magnus Et facta
est civitas magna in tres partes
et civitates gencium ceciderunt
et babilon magna venit in memo
riam ante deum dare ei ca
licem vini indignacionis ire
eius et omnis insula fugit
et montes non sunt inventi
et grando magna sicut talentum
descendit de celo in homines et
blasphemaverunt deum homines
propter plagam grandinis quoniam magna
facta est vehementer Et venit unus
de vii angelis qui habebant
septem phialas et locutus est me
cum dicens Veni ostendam tibi
dampnacionem meretricis magne
que sedet super aquas multas cum
qua fornicati sunt omnes reges

terre et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino prostitutionis. Et abstulit me in desertum in spiritu et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam plenam nominibus blasphemie habentem capita vii et cornua x. Et mulier erat circumdata purpura et coccino et inaurata auro et lapide precioso et margaritis habens poculum aureum in manu sua plenum abhominatione et inmundicia fornicationis eius. Et in fronte eius nomen scriptum misterium babilon magna mater fornicationum et abhominationum terre. Et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine martirum ihesu et miratus sum cum vidissem illam admiratione magna. Et dixit michi angelus Quare miraris Ego tibi dicam sacramentum mulieris et bestie que portat eam que habet capita vii et cornua x. Bestia quam vidisti fuit et non est et ascensura est de abysso et in interitum ibit et mirabuntur inhabitantes terram quorum non sunt scripta nomina in libro vite a constitutione mundi videntes bestiam que erat et non est. Et hic est sensus qui habet sapientiam vii capita vii montes sunt super quos mulier sedet et reges vii sunt. Quinque ceciderunt unus est et alius non dum venit. Et

cum venerit oportet illum brevi tempore manere. Et bestia que erat et non est et ipsa octava est et de vii est et in interitum vadit. Et x cornua que vidisti x reges sunt qui regnum non dum acceperunt sed potestatem tanquam reges una hora accipient post bestiam. Hii unum consilium habent et virtutem et potestatem suam bestie tradent. Hii cum agno pugnabunt et agnus vincet illos quoniam dominus dominorum est et rex regum et qui cum illo sunt vocati electi et fideles. Et dixit michi Aque quas vidisti ubi meretrix sedet populi sunt et gentes et lingue. Et x cornua que vidisti in bestiam hii odient fornicariam et desolatam facient illam et nudam et carnes eius manducabunt et ipsam igni concremabunt. Deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod illi placitum est ut dent regnum suum bestie donec consumentur verba dei. Et mulier quam vidisti est civitas magna que habet regnum super reges terre. Et post hec vidi alium angelum descendentem de celo habentem potestatem magnam et terra illuminata est a gloria eius. Et clamavit in forti voce dicens Cecidit cecidit babilon illa magna et facta est habitatio demoniorum et custodia omnis spiritus inmundi et custodia omnis volucris inmunde quia de ira fornicationis eius biberunt omnes gentes et reges

terre cum illa fornicati sunt et
mercatores terre de virtute deli-
ciarum eius divites facti sunt.
Et audivi aliam vocem de celo dicen-
tem Exite de illa populus meus ut ne par-
ticipes sitis delictorum eius et de
plagis eius non accipiatis quoniam per-
venerunt peccata eius usque ad celos
et recordatus est deus iniquitatum
eius. Reddite illi sicut et ipsa
reddidit vobis et duplicate
illi duplicia secundum opera eius. In
poculo quo miscuit miscete ei
duplum. Quantum glorificavit se
et in deliciis fuit tantum date
illi tormentum et luctum. Quia
in corde suo dicit Sedeo regina
et vidua non sum et luctum non
videbo. Ideo in una die venient
plage eius luctus et mors et
fames et igni comburetur quia for-
tis est deus qui iudicavit il-
lam. Et flebunt et plangent
se super illam reges terre qui cum
illa fornicati sunt et in deliciis
vixerunt cum viderint fumum
incendii eius longe stantes
propter timorem tormentorum dicentes
Ve ve civitas illa magna Ba-
bilon civitas illa fortis quoniam
una hora venit iudicium tuum.
Et negociatores terre flebunt et
lugebunt super illam quoniam merca-
des eorum nemo emet amplius
Mercedes auri et argenti et
lapidis preciosi et margarite

et byssi et purpure et serici
et coccini et omne lignum thi-
inum et omnia vasa eboris et
omnia vasa de lapide precioso
et eramento et ferro et mar-
more et cynamomum et amo-
mum et odoramentorum et unguen-
ti et thuris et vini et olei
et simile et tritici et iumen-
torum et ovium et equorum et
redarum et mancipiorum et ani-
marum hominum. et poma tua de-
siderii anime discesserunt a te
et omnia pinguia et preclara
perierunt a te et amplius illa
iam non invenient. mercatores
horum qui divites facti sunt
ab ea longe stabunt propter ti-
morem tormentorum eius flentes
et lugentes et dicentes Ve
ve civitas illa magna que
amicta erat bysso et purpura
et cocco et deaurata auro
et lapide precioso et margaritis
quoniam una hora destitute sunt
tante divicie. Et omnis guber-
nator et omnes qui in locum na-
vigant et naute et qui in mari
operantur longe steterunt
et clamaverunt videntes locum
incendii eius dicentes Que
similis huic civitati magne
Et miserunt pulverem super
capita sua et clamaverunt
flentes et lugentes et dicentes
Ve ve civitas illa magna

gamicta erat bysso et purpura
et cocco et deaurata auro et la
pide precioso et margaritis quia
una hora destitute sunt tante
diuicie // in qua diuites facti
sunt omnes qui habent naues in
mari de preciis eius quia una
hora desolata est. Exulta super
eam celum et sancti apostoli et
prophete quoniam iudicauit deus iudicium
vestrum de illa. Et sustulit
unus angelus fortis lapidem
quasi molarem magnum et mi
sit in mare dicens hoc impetu
mittetur Babilon ciuitas illa
magna et ultra iam non inue
nietur. Et vox citharedorum
et musicorum et tybia canen
cium et tuba non audietur in te
amplius. Et omnis artifex omnis
artis in ea non inuenietur
in ea amplius et vox mole
non audietur in ea amplius et
lux lucerne non lucebit tibi amplius
et vox sponsi et sponse non
audietur adhuc in te quia
mercatores tui erant principes
terre quia in veneficiis tuis
errauerunt omnes gentes et in
ea sanguis prophetarum et sanctorum
inuentus est et omnium qui inter
fecti sunt in terra. Post hec au
diui quasi vocem magnam tu
barum multarum in celo dicencium
alleluia. Laus et gloria et virtus
deo nostro est quia vera et iusta
eius sunt iudicia quia iu

dicauit de meretrice magna que
corrupit terram in prostitucione
sua et vindicauit sanguinem
sanctorum suorum de manibus eius
Et iterum dixerunt alleluia. Et fumus
eius ascendit in secula seculorum. Et
ceciderunt seniores xxiiij et
iiij animalia et adorauerunt deum
sedentem super thronum dicentes
amen alleluia. Et vox de throno
exiuit dicens Laudem dicite
deo nostro omnes sancti eius et qui
timetis deum pusilli et magni
Et audiui quasi vocem turbe magne
et sicut vocem aquarum multarum
et sicut vocem tonitruorum magnorum
dicencium alleluia quoniam regnauit
dominus deus noster omnipotens. Gaudeamus
et exultemus et demus gloriam ei
quia venerunt nupcie agni
et uxor eius preparauit se. Et
datum est ei ut cooperiat se bis
sino splendenti candido. Bis
sinum enim iustificaciones sunt sanctorum
Et dixit michi Scribe beati
qui ad cenam nupciarum agni vo
cati sunt. Et dicit michi Hec ver
ba dei vera sunt. Et cecidi ante
pedes eius ut adorarem eum. Et
dicit michi Vide ne feceris. Conser
uus tuus sum et fratrum tuorum haben
cium testimonium Ihesu. Deum adora
Testimonium enim Ihesu est spiritus prophe
cie. Et vidi celum apertum et ecce
equus albus et qui sedebat super
eum vocabatur fidelis et verax
et in iusticia iudicat et pugnat
Oculi autem eius sicut flamma

ignis et in capite eius diademata multa, habens nomen scriptum quod nemo novit nisi ipse, et vestitus erat veste aspersa sanguine, et vocatur nomen eius verbum dei. Et exercitus qui sunt in celo sequebantur eum in equis albis vestiti bissino albo mundo. Et de ore eius procedit gladius acutus ut in ipso percutiat gentes. Et ipse reget eas in virga ferrea et tamquam vas figuli confringentur. Et ipse calcat torcular vini furoris ire dei omnipotentis. Et habet in vestimento et in femore suo scriptum rex regum et dominus dominancium. Et vidi unum angelum stantem in sole, et clamavit voce magna dicens omnibus avibus que volabant per medium celi: Venite congregamini ad cenam dei magnam ut manducetis carnes regum et carnes tribunorum et carnes fortium et carnes equorum et sedencium in ipsis, et carnes liberorum ac servorum omnium et pusillorum ac magnorum. Et vidi bestiam ac reges terre et exercitus eorum congregatos ad faciendum prelium cum illo qui sedebat in equo et cum exercitu eius. Et apprehensa est bestia et cum illa pseudopropheta qui fecit signa coram ipso quibus seduxit eos qui acceperunt caracterem bestie et qui adorant ymaginem eius. Vivi missi sunt hii duo in stagnum ignis ardentis sulfure, et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum qui procedit de

ore ipsius, et omnes aves saturate sunt carnibus eorum. Et vidi angelum descendentem de celo habentem clavem abissi et cathenam magnam in manu sua. Et apprehendit draconem serpentem antiquum qui est dyabolus et sathanas, et ligavit eum per annos mille et misit eum in abissum et clausit et signavit super illum ut non seducat gentes amplius donec consummentur mille anni, et post hec oportet eum solvi modico tempore. Et vidi sedes et sederunt super eas et iudicium datum est illis, et animas decollatorum propter testimonium ihesu et propter verbum dei, et qui non adoraverunt bestiam neque ymaginem eius nec acceperunt caracterem eius in frontibus aut in manibus suis, vixerunt et regnaverunt cum christo mille annis. Ceteri mortuorum non vixerunt donec consummentur mille anni. Hec est resurrectio prima. Beatus et sanctus qui habet partem in resurrectione prima; et in hiis secunda mors non habet potestatem, sed erunt sacerdotes dei et christi et regnabunt cum illo mille annis. Et cum consummati fuerint mille anni solvetur sathanas de carcere suo et exibit et seducet gentes que sunt super quatuor angulos terre, gog et magog, et congregabit eas ad prelium quorum numerus est sicut arena maris. Et ascenderunt super altitudinem terre et circuierunt

castra sanctorum et ciuitatem dilectam, et descendit ignis a deo de celo et deuorauit eos, et dyabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis et sulphuris ubi et bestia et pseudo propheta et cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Amen.

Visio quinta ad cuius sensus elucidandos domino iuuante procedimus, summa ex prima parte visionis superioris concordat. de eius intellectu ipsa uno quod dominus gratia largiri dignata est diuinus. Ita sicut illic septem angeli visi sunt quibus date sunt septem tube, ita et hic vij angelis vij phiale date fuisse memorantur. Et sicut in cantu tube primi angeli grando magna terram percussit, ita et in effusione phiale primi angeli homines qui per terram sepe designantur pessimis vulneribus percussi esse dicuntur. Et quemadmodum in cantu tube secundi angeli tertia pars maris in sanguinem versa est, similiter in effusione phiale secundi angeli totum mare in sanguinem versum fuisse describitur. Eodem sensu secuntur et cetera, sed qualiter isti cum superioribus concordent in sequentibus dicemus. Eandem ergo significationem habent, ipsi quia et illi continuant quippe persecutiones que fuerunt ab initio et erunt usque ad finem. Sed ideo bis ponuntur quia sicut superius demonstrauimus ea que sub cantu tube primi angeli secundi tertij atque quarti gesta fuisse visa sunt ad electos pertinent. Porro que sub cantu tube quinti sexti atque septimi angeli facta fuisse referuntur quibus et tria ve coniunguntur in quibus persecutiones ecclesie que ab hereticis et paganis passa est et ab antichristo in fine mundi passura est describuntur ab una parte ad reprobos ex altera parte ad electos pertinent, quia impij ex malo quod ipsi ingesserunt pena perpetua, iusti vero ex malo quod pertulerunt gloriam perennem sibi acquirunt. Que itaque sub effusione phialarum vij angelorum describuntur ad reprobos pertinent. Vij et primi tubis in quibus exercitus dei ad pugnam prouocabantur accinxisse dicuntur, sequentes autem phialas plenas iracundie dei super impios effudisse referuntur. Post hec vidi et ecce apertum est templum tabernaculi testimonij in celo. In exodo scriptum est quod fecit moyses thabernaculum in deserto, postea vero a salomone in ipsa terra promissionis degente templum edificatum est. Per desertum agitur seculum, hoc per thabernaculum quod de loco ad locum transferebant ecclesia designatur, que de deserto huius seculi cottidie ad celestem beatitudinem transit de virtute in virtutem ut videat deum deorum in syon. Vnde et cortine thabernaculi que diuersis coloribus depicte erant tegebantur pellibus et alijs

ut demonstraret mortificationem
carnis atque humilitatem custo
dia ac virtutum. Quid autem per ora
sep missionis nisi celestis patria
designatur quam consumpsit de se dili
gentibus sic. Et quid per templum
quod ex optimis lapidibus edifica
tum fuit signatur nisi celestis
urbs que ex vivis lapidibus
cottidie edificatur. Quod ergo di
cit apertum est templum tabernacu
li tale est ac si diceretur
apertum est templum illud. Templum
vero celeste quod est aliud nisi cele
stis patria. In hoc templo psal
mista habitare desiderabat cum
diceret: Unam peti a domino hanc
requiram ut inhabitem in domo
domini omnibus diebus vite mee.
Hoc itaque templum proprie
apertum est quia aditus regni
celestis per eum omnibus fideli
bus patefactus est. Et apparue
runt vii angeli habentes vii
plagas de templo vestiti lapide
mundo candido et precincti circa
pectora zonis aureis. Per templum
celestis patria et per vii ange
los predicatores designantur quos
de templo exisse dicuntur. Quia
sancti de illa celesti patria ad
predicandum descenderunt. Vel sancti
predicatores qui de celesti patria
venerunt ab illo mittuntur qui
est gloria sanctorum et a quo omnis doctri
na eorum procedit. Qui septem pla
gas habuisse dicuntur et semper

vii plagas habuisse dicuntur
eo quod in illis consummata est i
ra dei. Vel vii plagas iracun
die dei habuerunt quos sancti fuerunt.
Vel habuerunt sancti dei plagas vii
in potestate non in pena sua. Dominus
namque dicit in evangelio: In re
generatione cum sederit filius ho
minis in sede maiestatis sue se
debitis et vos super sedes xii
iudicantes xii tribus israhel.
Per septem autem plagas vii vicia
principalia ex quibus omnia
mala oriuntur designantur. vii igitur
plagas id est vii vicia angeli
nisi sunt habuisse quia predicato
res sancti in die iudicii septem
vicia principalia id est omnes o
peratores malorum ita in potestate ha
bebunt ut eorum iudicio perpetua
pena plectantur. Consumata est
vero in sanctis predicatoribus ira
dei id est per illos quia ira dei est
eorum iudicio perficietur. Possumus
vii plagas aliter intelligere. Cu
ius omne tempus impiorum in
vii partes divisimus. Septem ergo
plage sunt perpetua quae unicuique
parti apertius conveniunt. Aliter
eis iudicabuntur hii qui ante
diluvium fuerunt propter hoc quod dei
generatione feminarum deceperunt.
Aliter hii qui post diluvium ydo
latriam diversos que errores invene
runt per quae genus humanum de
ceperunt. Aliter hii qui sub le
ge fuerunt et mandata dei non
custodierunt. Aliter pseudo prophete

nota de predic.

qui prophetas dei deceperunt. Aliter
impii iudei qui dominum interfece-
runt et apostolos eius persecuti sunt.
Aliter persecutores ecclesie qui fi-
dem christi conterere conati sunt.
Aliter ministri antichristi qui christum
desertum et antichristum sunt se-
cuturi. Has igitur plagas
cuncti dei in potestate habebunt
quia singuli eos qui suis tempori-
bus fuerunt eorumque monita con-
tempserunt suo iudicio perpetua
pena dampnabunt. Per lapidem
vero mundum atque candidum quo
septem angeli vestiti esse dicuntur
corpus designatur. De quo dicit
apostolus: Quicumque in christo bap-
tizati estis christum induistis.
Per zonas autem aureas quibus
circa pectora precincti narrantur
predicatorum sapientia intimatur
que corda sanctorum intra se ita
concludit ut contra ipsam per di-
versos errores evagari non sinat.
Et unum de quatuor animalibus
dedit septem angelis septem phia-
las aureas plenas iracundie
dei viventis in secula seculorum. Qua-
tuor animalia quamvis quatuor
euangelistas significent tamen
et simul et singillatim christum
significant. Sed quia brevitas
non permittit ut dicam quemad-
modum unumquodque christum signi-
ficat. Per istud unum animal
christum intelligamus. Per phiale
vero corda sunt sanctorum que propter

sapientiam aurea recte vocantur.
Unum igitur ex iiii animalibus dedit
septem angelis vii phialas
aureas quia christus corda sanctorum
suorum sapientia replevit. Verum
si sapientia repleta sunt quomodo
iracundia dei plena esse dicuntur?
Dominus dicit in evangelio de im-
piis iudeis: Si non venissem
et locutus eis fuissem peccatum
non haberent. Nunc iudei ante
adventum christi sine peccatis erant.
Erant et ante peccatores. Sed post
eius incredulitatem peccatum blasphe-
mie quo eum beelzebub voca-
verunt peccatum homicidii quo
eum crucifixerunt et multa alia
scelera que post adventum eius traxe-
runt non habebant. Per phialas
itaque christi in qua vita mundi
continebatur iudei suis culpis
exigentibus mortem invenerunt.
Phiale igitur vii angelorum ple-
ne fuerunt iracundie dei quia
quantum ad reprobos pertinet predicato-
rum ira dei ipse continuit quia
pro eo quod eorum predicationem contemp-
serunt iram dei invenerunt. Et
impletum est templum fumo a ma-
iestate dei et de virtute eius. Per do-
mum superius per templum celes-
tem patriam designamus. Fumus
vero si intra domum fuerit oculos
a foris per spiraculum obstinat
ut non perfecte possint videre ea
que in domo geruntur. Templum igitur
patrie celestis non fumo est plenum

qua electi in hac vita positi dum
oculos mentis sue ad contemplanda
celestia attollunt obscurantur
quadam caligine quam transcende-
re non possunt quam obscuracionem fu-
mum vocat. Hanc caliginem pau-
lus patiebatur cum dicebat: Vide-
mus nunc per speculum in enigma-
te. Tunc autem faciem ad faciem.
Et iterum: Nunc cognosco ex par-
te, tunc autem cognoscam sicut et cog-
nitus sum. Et notandum est quia
hac obscuracione electi quamdiu in
hac vita positi sunt patiuntur.
Cum autem ad illam celestem pa-
triam et beatitudinem transierint
ab oculis mentis eorum aufertur.
Unde et sequitur: Et nemo po-
terat introire in templum donec con-
summarentur vii plage vii ange-
lorum. Nunquam in illa celesti be-
atitudine cottidie iusti non in-
troeunt. Sed de ingressione corporum
post hoc diem esse intelligamus.
In illa quippe celesti beatitudine
cottidie iusti non ~~introeunt~~ ingre-
diuntur cum corporibus suis usque
dum vii plage angelorum comple-
antur. De vii plagis supra diximus.
Ultima vero plaga est cum antichristum
cum suis erroribus [illegible]
interficiet. Finitis autem septem
plagis pro quibus consummandis
dies iudicii fiet sancti corpora
sua recipient atque in templo ce-

lestis patrie semper sine fine cum deo per-
manebunt. De hac habitacione
dicit propheta: Beati qui habitant in
domo tua, in secula seculorum lau-
dabunt te. Et audivi vocem
magnam de templo dicentem
angelis septem: Ite et effundi-
te septem phialas iracundie dei
in terram. Vox de templo vox divina
est percipientibus predicatoribus
ut verbum dei non solum electis sed
et reprobis annuntient, quatinus
isti unde corrigantur habeant
et illi unde districtius dampnentur.
Per terram vero peccatores intelli-
guntur. Predicatores itaque phi-
alas suas super terram effundunt
cum verbum dei peccatoribus annun-
ciant. Et abiit primus et effu-
dit phialam suam in terram et
factum est vulnus sevum ac pessi-
mum in homines qui habebant
caracterem bestie et eos qui
adoraverunt ymaginem eius.
Primus angelus predicatores
qui ante legem fuerunt designat
sicut et ille qui in precedenti
visione tuba primus cecinisse
visus est. Sed ibi per terram per-
tinet que combusta est electi designantur.
Hic autem per eos qui vulnus
sevum ac pessimum passi sunt
reprobi. Effundit igitur angelus
phialam suam in terram quia
sancti viri qui ante legem fuerunt
admonitionis verba impiis

impijs impenderit ut eos cor
rigerent Sed minus sevum ac pessi
mum in eos fuit est quia contra p
dicacione sanctorum de celo ec(?) esse
mandata dei contempserunt Minus
namque sevum ac pessimum est con
temptus mandatorum dei Verum
si minus sevum ac pessimum tan
tummodo ad reprobos pertinet et il
li tantummodo hoc passi sunt qui
caracterem bestie habuerunt
querendum nobis est quid ca
racter est bestie Et si per carac
terem bestie superbiam intelligere
voluerimus eo quod propter illam
dyabolus de celo cecidit adver
tere debemus multos electos superbi
minus habuisse sed medicamento
humilitatis sanatos esse Est
autem aliud vicium pessimum
quod medicamentum penitencie semper
excludit Simulat enim dyabolus in
esse irrevocabilem ut multos
ab iniquitatibus corrigi posse
Itaque qui irrevocabilis est
medicamentum penitencie respuit
sicut dyabolus ab hoc medica
mento alienus existit Ergo qui
per doctrinam sanctorum predicatorum apostolis
prius revocari non poterunt
caracterem dyaboli habuerunt
quia incorrigibiles et impe
nitentes perseverant Sed quia hoc
vicium nostro tempore multum laborat
necesse est ut de multitudine eius
aliquid dicamus Nam sunt non

nulli ita irrevocabiles ut quod
nis sciant pravam esse assercionem
suam nullo modo ab ea revocari pos
sunt timentes vinci ab hominibus
et ut non convincantur mendacijs
periurijs atque flammatibus contentionibus
falsitatem suam defendere
conantur Dumque timent vinci ab
hominibus a dyabolo vincuntur
Cetera ergo vicia medicamento
penitencie sanantur Istud solum
est quod a se salubre medicamentum
excludit ne scilicet per confessionem
et penitenciam victi esse videantur
Et quia malum suum ne victi esse
sed vicisse videantur laudant eo
pletum illud prophete Ve qui di
citis bonum malum et malum bonum
ponentes tenebras lucem et lu
cem tenebras Refertur autem quod
esse que serpentem vincat et eo
mordente sed post paululum veneno
perimit Similiter et isti gaudent
se vicisse proximos sed talis vic
toria interfectos animarum illorum
Quicumque ergo tales sunt caracterem
portant dyaboli Per ymaginem
vero bestie vicia possumus intelligere
eo quod ille sit auctor omnium ma
lorum Ymaginem itaque bestie
adorat quicumque vicijs servit Nam
et Paulus dicit Cum deus necesse
est omnium predicatorum falsorum
errorum inquid deus venter est et gloria

Caracter bestie de penitencia

in confusionem operum qui terrena
sapiunt. Sed multi et avaricia
intuitu vocat ydolorum servitutem. Et secundus 2
effudit phialam suam in mare et
factus est sanguis tamquam mor-
tui et omnis anima vivens mor-
tua est in mari. Iste angelus doc-
tores legis significat sicut et ille
qui in precedenti visione secundus
tuba cecinisse visus est. Sed ibi
tertia pars maris in sanguinem versa
fuisse dicitur per quam electos desig-
natos fuisse diximus. Hic autem
totum mare in sanguinem versum esse
legitur. Vindicta criminalium sce-
lerum secundum legem erat sanguinis
effusio. Per mare autem perfidia
doctores legis designantur. Qui in
sanguinem versum est, quia vindic-
tam perpetuam pro contemptu manda-
torum dei receperunt. Omnis vero
anima vivens mortua est in mari
quia multi eorum qui in mari erant
idest communis reprobis quos per mare
designavimus, et qui ante recep-
tionem legis vivi idest iusti vide-
bantur, accepta lege quia iniusti
fuerunt eorum prevaricatione legis compro-
batum est. Sunt etiam multi in
ecclesia qui aliquando ad honores
ecclesiasticos sive seculares conscendunt
sancti et iusti videntur. Verum ac-
ceptis honoribus dum domum dei in
malum convertunt, quod mortui
et non vivi fuerunt ostendit patet.

3 Et tercius effudit phialam
suam super flumina et super fontes
aquarum, et factus est sanguis.
Iste angelus apostolos significat.
Per flumina vero fontesque aquarum
iii tribus cum suis familiis
designantur. Unde et in precede-
nti visione per tercium angelum
tuba canentem apostolos diximus
fuisse designatos. Sed ibi ter-
tia pars fluminum atque fontium versa
esse legitur in absinthium
per quod eos qui per doctrinam apostolo-
rum amaritudinem penitentie assu-
mpserunt atque per ea salvi esse
meruerunt diximus esse de-
signatos. Hic autem in effusione
phiale tercii angeli flumina
et fontes in sanguinem versa
fuisse leguntur. Angelus igitur
phialam super flumina et fon-
tes aquarum effudit, cum apostoli
sancti impiis apostolis verbum dei
annunciaverunt. Sed illi compedita
tunc sanctorum multo desideres
essent non solum mandata dei con-
tempserunt sed et corpora ibi
dei ministros occiderunt. Iusti sangui-
nem non ipsi sunt quia ipsi
sibi metipsis mortem perpetuam
intulerunt. Et audivi ange-
lum aquarum dicentem. Iustus
es qui es et qui eras sanctus
quia hec iudicasti, quia sanguinem
sanctorum et prophetarum fuderunt
et sanguinem eis dedisti bibere.

quo digni sunt. Possumus per
angelum quartum angelum illius
populi illius intelligere qui iudeos
iusto dei iudicio populum immer-
ito dampnatum laudat summam ius-
tissimam dei omnipotentis. Et quia
sanguinem sanctorum et prophetarum fude-
runt, sanguinem biberunt quia pro mor-
te temporali quam iustis intulerunt
mortem perpetuam receperunt. Et au-
divi ab altari dicentem: Eci-
am domine deus omnipotens vera et
iusta iudicia tua. Possumus per
altare sanctos viros qui eodem
tempore fuerunt intelligere, qui lauda-
verunt iustum iudicium dei, eo quod
impio populo iustissimam damp-
nacionem intulerit, sicut legimus
danielem et tres pueros fecisse.
Et quartus effudit phialam
suam in solem et datum est illi estu
affligere homines et igni, et estua-
verunt homines estu magno et
blasphemaverunt nomen dei habentis
potestatem super has plagas, ne-
que penituerunt ut darent illi gloriam.
Quartus angelus christum et a-
postolos eius ceterosque predicatores
significat, ut quartum ange-
lum in superiori visione significasse
predocuimus. Ibi per solem populus
iudeorum, per terram, per solis et
lune atque stellarum, fideles qui ex
illo populo in christum crediderunt de-
signatur. Quartus igitur ange-
lus phialam suam in solem effudit,

quia christus et apostoli eius quod im-
pii iudei a romanis delendi
essent apertis vocibus predixerunt.
Sed sicut quilibet sumus accipit
a deo suo gladium vindicte quo
ingulet, sed unde veram ingulet,
certa et vera effusione phiale
in qua ira dei continebatur non adhuc
susceperunt ut ipsi perierunt, sed ad
vindicandum christi sanguinem in
iudeos effuderunt. Unde et sequi-
tur: datum est illi estu affligere homines
et igni. Possumus per estum obsi-
dionem, per ignem autem famem et gladium
quibus iudei pene omnes consump-
ti sunt intelligere. Datum est ergo
sibi affligere homines estu et igni
quia romanis datum est adeo
ut impios iudeos diversis cala-
mitatibus afflictos, quosdam
occiderent, quosdam a sua terra
evellerent. Et estuaverunt homines
estu magno. Quam magnus fuit
ille estus quo romani iudeos
affecerunt, qui vult scire legat
iosephum, et inveniet nullam
gentem in omnibus regnis terrarum
atrociora passam. Et blasphema-
verunt nomen dei habentis pota-
tem super has plagas. Quam im-
pia fuit gens iudeorum, sicut eam sa-
cra scriptura perhibet, sicut in mandi-
ta mala perpetrare, non solum a blas-
phemiis christi non cessaverunt
sed etiam multo detiores blasphe-
mias in suis afflictionibus contra

deum commoverunt. Unde et sequitur
Neque egerunt penitentiam ut darent
illi gloriam. Darent namque deo gloriam
si operibus iniquitatibus penitentiam
agentes in Christum credidissent
eiusque mandata custodissent.
4 Et quintus effudit phialam suam
super sedem bestie et factum est reg-
num eius tenebrosum et comman-
ducaverunt linguas suas pre dolo-
re et blasphemaverunt deum celi
pre doloribus et vulneribus suis
et non egerunt penitentiam ex operibus
suis. Quintus angelus ortho-
doxos patres qui contra hereticos
dimicaverunt significat quemad-
modum et ille de quinto significat
qui in superiori visione quinta
tuba cecinit. Et sicut illic per
locustas heretici designati sunt
ita et hic per sedem bestie heretici
designantur. Bestia autem dya-
bolus significat. Hic igitur heretici sedes
bestie dicuntur quia in eorum cordi-
bus dyabolus habitat. Quintus igitur
angelus phialam suam super sedem
bestie effudit quia sancti viri erro-
res hereticorum detegentes eos per
illius instaciam manifestare studu-
erunt. Factum est vero regnum eius
tenebrosum quia illis quibus
doctrina hereticorum fulgida vide-
batur per doctrinam sanctorum patrum
quam mala et tenebrosa esset
demonstratum est. Commanducaverunt
autem linguas suas pre dolore
quia singuli singulorum erro-
res reprehendebant. Illa neque ar-
rius sequitur eunomium vel sabel-
lium vel quemquam aliorum, neque alius
aliud sed unusquisque sua heresim sta-
bilire volens ceterorum errores re-
prehendebant. Qui etiam deum pro
doloribus et vulneribus suis blas-
phemasse dicuntur. Dolebant quippe
heretici eo quod a katholi-
bus se convincerent. Vulnera
vero eorum erant errores singulorum.
Blasphemabant vero heretici
deum pro doloribus suis quia quan-
to amplius a katholicis vin-
cebantur tanto ampliores blas-
phemias ad doctrinam eorum inve-
niebant. Impellebant nichilominus
eos ad deum blasphemandum ipsi
errores quos profitebant. Qui
etiam super penitentia fuisse dicuntur
quia non aliquem convincentibus
hereticis invenies qui penitentiam
egerit operibus erroribus. 6 Et sextus
effudit phialam suam super flumen
magnum eufraten et siccavit
aquam eius ut prepararetur via
regibus ab ortu solis. Sextus
iste angelus eandem significationem
habet quam et ille qui sextus
tuba cecinisse visus est. Significat
namque viros sanctos. Et qui
designatur illic per equites aquis
tertia pars hominum fuisse occisa
describitur. Ipsi et in hoc loco
per flumen magnum eufraten per-
secutores videlicet ecclesie dei. Effu-
dit ergo phialam suam angelus

super flumen eufraten. Quia que
dampnacio persecutoribus instaret
apud persecutores sub aliqua trepi
datione predicaverunt. Per aquam
vero copiam persecutorum designat. Sic- aqua
cavit aquam eius quia tandem
in predicacione verbi dei sancti
multos perstiterunt et ipsi deum ut
persecutores sunt acciperet, quibusque
persecutoribus imminuerunt devicti
sunt, quibusque fidem christiane sub-
iecti post subiecti sunt. Per reges
multitudinem gencium que ad
fidem christi post conversionem persecutorum possumus
intelligere. Via itaque regibus sic-
cata atque preparata est quia
sublatis persecutoribus libera facul-
tas data est omnibus gentibus
ad fidem christi veniendi. Sed
quis ab ortu solis venisse di-
citur nisi a christo qui per solem de-
signatur, cum non a christo sed a dyabolo
dyabolum relinquentes venerunt
nisi forte per solem dyabolum sol
intelligamus ut ab ipso ad christum
venerunt. Sed melius est ut per so-
lem christum intelligamus quem appellat
propheticam: Vobis autem timen-
tibus nomen meum orietur sol ius-
ticie et sanitas in pennis eius.
Ab ortu ergo solis reges a christo
veniunt qui christo inspirante
et impellente ad eum veniunt.
Ipsius est enim dare et velle
et perficere que bona sunt sicut
ipse dixit: Sine me nichil potestis

facere. Ab ipso itaque veniunt quicumque
ad christum veniunt, quia ipse dat
ut veniant et ipse suscipit veni-
entes. Et vidi de ore draconis
et de ore bestie et de ore pseudo
prophete spiritus tres inmundos in mo-
dum ranarum. Sunt enim spiritus demo-
niorum facientes signa. Vocacione gencium
descripta qualiter ad fidem christi ve-
nerunt, nunc narrat facta antichristi
qui circa finem mundi venturus est.
Per spiritus non tres immundi discipulos
designat antichristi qui eum per uni-
versum mundum predicaturi sunt. Qui
quamvis homines sint futuri spiritus
immundi et spiritus demoniorum vo-
cantur, quia demones in ipsis ha-
bitabunt et per eos loquentur. De ore
enim draconis antichristi et de ore pseu-
doprophete eius exituri sunt
quia per eorum doctrinam filii dyaboli
efficientur. Enim etiam de ore dra-
conis exire dicti sunt quia per
antichristum dyabolus loquitur. Ranis Rane
michi... qui sunt reptilia immun-
da et de luto nascencia assi-
milantur, quia sicut rane in sor-
didis aquis commorantur, ita et
discipuli antichristi eos facile decipi-
unt qui corde dulcibus viciis et sorde-
ribus non timuerunt sordidari.
Rana vox rauca et tur-
pis impurissima eorum predicacionem
blasphemiis plenam designat.
Et procedunt ad reges terre totius
congregare eos in prelium ad diem
magnum dei omnipotentis. Per reges
terre non solum reges sed prelatos designat

Congregabit autem illos diaboli
antichristus in prelium in die magno dei
omnipotentis non quod contra deum pug-
nare audeat in die iudicii a quo
tam terribiliter iudicabuntur sed congre-
gabunt eos ad prelium ad persequen-
dum certamen ut in die magno dei om-
nipotentis perpetua pena dampnentur
Et quia finita persecutione antichristi
dominus ad iudicandum christus veniet
subdit Ecce venio sicut fur
dicit dominus sicut dicit apostolus sicut
fur in nocte ita veniat. Cum enim
dixerint pax et securitas tunc
repentinus eis superveniet interitus
Beatus qui vigilat et custodit
vestimenta sua ne nudus ambu-
let et videant turpitudinem eius
Impii qui in voluptatibus carnis
sue venienti in quadam mollicie
lectuli acquiescunt et qui nolunt
providere mala que secuntur non
incongruenter dormire dicuntur
quos apostolus ammonet dicens Sur-
ge qui dormis et exurge a
mortuis et illuminabit te christus
Iusti vero qui mala que secuntur
providere student qui voluptates
carnales nec contingunt qui
armis virtutum se muniunt ut
contra invisibiles hostes inde spi-
ritualiter dimicare valeant non in-
congrue vigilare dicuntur Hii quoque
bene sunt vestiti. Vestimenta autem carita-
tis sunt opera bona. Custo-
dia vestium custodia est manda-
torum dei. Vestimenta igitur nostra cus-
todimus si ea que precepit deus

operando impleverimus. Nudus
vero est qui a bonis operibus a-
lienus existit. Nudi impii am-
bulabunt cum ad diem iudicii
a bonis operibus vacui deducentur
Et tunc turpitudo illorum vide-
bitur quia et angelis et ho-
minibus eorum scelera manifesta-
buntur. Et congregabit eos
in locum qui vocatur hebraice
armagedon. Armagedon mons
globosus sive consurrectio interpretatur
interpretatur. Que utraque interpre-
tatio diei iudicii coaptari potest
Mons quippe globosus va-
vocatur eo quod globus flam-
marum quo mundus totus
delebitur. Similiter et consurrectio
interpretatur eo quod omnes
homines in priorem statum resur-
gendo reparentur. Et septimus angelus
effudit phialam suam in aerem.
Per septimum istum angelum
predicatores sancti qui temporibus
antichristi futuri sunt designantur
sicut et illud significasse diximus
qui superius septimus tuba ceci-
nisse legitur. Per aerem vero
vani homines designantur. Angelus
igitur phialam suam in aerem effudit
quia predicatores sancti vanis et
impiis hominibus quia perpetu-
a pena sunt dampnandi denun-
ciabunt. Et exivit vox magna
de templo a throno dicens. Vox
magna vox est predicatorum
sanctorum. Per templum ecclesia intelligitur
De templo ergo vox exiit quia

ab ecclesia vox sanctorum predicatorum procedit. Que centum et ab throno ac ipse dicitur. Quia centum dei thronus est dei et in illa sedens requiescit. Quid autem hec vox dicat subdendo manifestat. Factum est id est finis mundi instat in quo omnia que predicta sunt adhuc et a sanctis complebuntur. Et facta sunt fulgura et voces et tonitrua et terremotus factus est magnus qualis numquam fuit ex quo homines fuerunt super terram talis terremotus sic magnus. Per fulgura et miracula que per sanctos suos deus facturus est designatur. Legimus namque in superioribus Heliam et Enoch plurima signa facturos. Per voces predicationes eorum. Et per tonitrua terrores ipsorum comminatur. Per terremotus vero motum cordium designat sepe. Movebuntur enim de malo ad bonum quidam predicationem dei qui in christum credituri sunt. Movebuntur alii de bono ad malum qui fidem christi relicturi sunt et errores antichristi secuturi. Et facta est civitas magna in tres partes et civitates gentium ceciderunt. Civitas magna civitas est diaboli id est omnis multitudo reproborum. Per tres partes in quibus divisa est Iudei qui in christum credere noluerunt et pagani atque falsi christiani designantur.

Et autem dicit et civitates gentium ceciderunt videtur ad diem iudicii pertinere. Civitates gentium cadent cum eo igne qui faciem iudicis venientis precedit omnes gentes delebuntur sicut dicit propheta. Ignis ante ipsum precedet et inflammabit in circuitu inimicos eius. Et Babilon magna venit in memoriam ante deum dare ei calicem vini indignationis ire eius. Quo Babilon in memoriam ante deum venisse dicitur cum ad eius memoriam in quo nichil accedit nichil recedit preter quia cum omnia presentia sicut preterita ita presentia et futura conspiciat. Ergo memoriam quod tempore posuit. Babilon agitur in memoriam ante deum veniet quia illud tempus veniet in quo statuit iudicare mundum et reddere unicuique secundum opera sua. Vinum vero indignationis ire dei pena est perpetua qua proculdubio iudicio omnes impii cum auctore iniquitatis dyabolo dampnabuntur. Et omnis insula fugit et montes non sunt inventi. Eandem significationem habent insule et montes quam civitates gentium que paulo superius dicuntur cecidisse. Per insulas namque gentes, per montes vero principes eorum designantur. Fugere autem dicuntur cum ab igne in die iudicii delebuntur. Et grando magna sicut talentum descendit de celo in homines. In evangelio scriptum est quod quidam paterfamilias pergens proficiscens

de talentis

dedit uni quinque, secundo duo, tertio unum talenta, alii duo, alii unum. Sed primus et secundus negociando talenta que a domino acceperant duplicantes. Tertius fodit in terra et abscondit pecuniam domini sui. Quicumque ergo bona temporalia aut quaestuum artes a domino accepimus pro talentorum acceptione nobis reputabitur. Iusti igitur qui per primum et secundum servum designantur talenta sua duplicant quia bona temporalia que a domino acceperunt in bonis operibus expendunt atque ad bona agenda consciencias provocant. Impii vero qui per tertium servum designantur talenta sua in terra abscondunt quia ex bonis temporalibus que a domino receperunt vicia potius quam virtutes emunt. Per grandinem que ea que ex terra nascuntur conterit et delet vindicta dei omnipotentis designatur que impios teret et in infernum demerget. Quemadmodum talentum dicitur quia unum quemque secundum talenti qualitatem puniet et quanto amplius quis delinquit tanto ampliora tormenta sustinere coget. Et obstinatio valde est quod sequitur. Et blasphemaverunt homines deum propter plagam grandinis quoniam magnificata est vehementer. Quis enim illo tam districto iusto que iudicio deum blasphemare audebit

Sed blasphemare dicuntur quia blasphemie verborum quas modo corde tegunt tunc manifestabunt. Et venit unus de septem angelis qui habebat septem phialas et locutus est mecum dicens. Sicut superius sub cantu tube septimi angeli diem iudicii breviter comprehendens ad ea que superius pretermiserat redit atque statum ecclesiam sub specie mulieris que amicta erat sole et luna sub pedibus eius describens passiones quas a dyabolo pertulit et quas ab antichristo in fine mundi passura est adnectit. Ita et hic sub effusione septime phiale angeli diem iudicii summatim perstringens ad ea que pretermisit redit. Atque sub specie mulieris meretricis civitatem dyaboli describens quas penas pro sceleribus suis passura sit in specialibus manifestat. Angelus vero phialas habens predicatores designat. Iohannes vero typum tenet omnium fidelium. Unde et subditur. Veni ostendam tibi dampnationem meretricis magne que sedet super aquas multas cum qua fornicati sunt reges terre et inebriati sunt omnes qui habitant terram de vino prostitutionis eius. Meretrix ista in aliquibus locis romana specialiter que tunc etiam dei persequebatur in quibusdam vero generaliter civitatem

dyaboli ad se omne corpus suorum reproborum
deuorat. Angelus igitur Iohanni
ostendit dampnationem meretricis
magne, qui predicatores sacri
eloquii et scriptores fidelibus osten-
dunt, quas penas impiorum pro
sceleribus suis patiatur, ut eo-
rum penis territi appetitus absti-
neat. Que super aquas multas
sedet dicitur, quia cum multitudine
gentium, que per aquas designatur, ci-
uitas dyaboli construitur. Cum
qua reges terre fornicati esse di-
cuntur, quia sectam Babilonis
amplexi sunt potius quam destru-
xerunt. Et inebriati sunt omnes
qui habitant terram de vino pro-
stitutionis eius. Vinum prostitu-
tionis diuersi errores sunt et di-
uersa scelera impie ciuitatis
Babilon, sicut meretrix prostituitur
omnibus pro sua fornicatione uolen-
tibus ut eorum inmunditiis pol-
luatur. Ita et omnes impii subi-
ciuntur demonibus tam corporis prauis
suggestionibus ~~spiritualibus~~ obtem-
perantes et omnibus sceleribus subi-
ciunt se, sicut propheta ad ipsos lo-
quitur dicens: Et posuisti uerticem
corporis tui et quasi uiam
transeuntibus. Terre autem habita-
tores, id est reprobos uocat. Ebri-
etas uero malicia est Babilo-
nis, quia sicut ebrius tam-
diu impletur, anima usque dum

uite sua alicuius efficiat. Ita
et reprobi tamdiu omni malicia
se ipsos replent usque dum uite
sua alieni efficiuntur et timorem dei om-
nem a se iniuriis abiciat. Sicut
dicit beatus Iob: qui bibit sicut
aquam iniquitatem. Et abstulit
me in spiritu in desertum. Et uidi
mulierem sedentem super bestiam
coccineam plenam nominibus blas-
phemie, habentem capita vii
et cornua x. Per desertum omnis
multitudo impiorum designatur,
eo quod ipsi deseruerint deum
et ideo deserti sunt ab eo. In de-
serto igitur mulier meretrix
uincitur, quia cum multitudine
impiorum ciuitas dyaboli constat.
Bestia uero sicut in precedentibus expositum
dyabolum signat. Coccinus autem
colorem sanguinis habet. Et per
sanguinem sepe mors designatur.
Dyabolus itaque sanguineus est, quia
auctor est omnis perditionis. Que
bestia plena nominibus blasphe-
mie esse dicitur, eo quod ipse
dyabolus plenus sit auctor omnium
blasphemiarum. Que uero sint autem
capita vii et cornua x, ange-
lus in sequentibus exponit. Et mu-
lier erat circumdata purpura
et coccino et inaurata auro
et lapide precioso et margaritis,
habens poculum aureum in manu
sua plenum abhominatione et
inmunditia fornicationis eius.

purpura sanguine tingitur. Coc-
cus vero sanguineus habet colo-
rem. Utraque vestimenta regalia, per que potestas
secularis designatur. Per sanguinem au-
tem sepe mors designatur. Purpura(m)
igitur et coccus sanguinis speciem ha-
bent, quia potestas secularis morti
facta est et peccatis, spiritualium affec-
tibus, quos ea amplius quam celes-
tem patriam amplectitur. Possumus
etiam per vestimenta sanguinea opera
impiorum intelligere, per que morte
perpetua dampnabuntur. Sed et se-
quitur. Et inaurata auro. Per
aurum sepe sapientia designatur. Mu-
lier igitur inaurata erat auro
quia sapientiam huius seculi posside-
bat, que stultitia est apud deum.
Per gemmas vero et margaritas e-
loquentia secularis demonstratur.
Per poculum aureum quod in manu
tenuisse dicitur doctrina philo-
sophorum et poetarum designatur.
Quod plenum abhominacionum et
inmundicie fornicacionis eius esse
dicitur, quia per doctrinam philo-
sophorum que plena erat mendaciis
omnibusque erroribus ad decipien-
dum genus humanum compositi sunt.
Et in fronte eius nomen scriptum
misterium Babilon magna mater
fornicacionum et abhominacionum
terre. Per frontem atque faciem ho-
mo noscitur. Similiter et impii
ex operibus suis intelliguntur. Sicut

salomon ait: Ex studiis suis in-
telligitur puer. Per frontem atque
faciem opera impiorum designantur,
quia ex operibus intelliguntur
qui sunt filii dyaboli civesque
perverse civitatis. Et vidi mu-
lierem ebriam de sanguine sanctorum
et de sanguine martirum Jhesu. Quod
quod Babilon sanguinem sanctorum
biberat, ideo ebria erat, id est ab
omni spirituali racione aliena.
Ebria erat, quia tanto sanguine
sanctorum ita eam dampnabilem fe-
cerat et a misericordia dei a-
lienam, ut non esset digna, que
tamen aliquando penitens salvari
posset. Et miratus sum
cum vidissem illam admira-
cione magna. Mirantur fide-
les cum vident reprobos tantum
a timore dei alienos, ut sine a-
liqua trepidacione et innocen-
tibus plurima mala ingerat
et omnibus flagiciis semet-
ipsos demergat, sciens deum
nullum scelus inpunitum re-
linquere, nisi per penitencie acte-
risque medicaminibus quibus
peccata sanantur fuerit deletum.
Et dixit michi angelus: Quare
miraris? Ego dicam tibi sacra-
mentum mulieris et bestie que
portat eam, que habet capita VII
et cornua X. Eundem signi-
ficacionem hec bestia hoc loco
quam et supra diximus dracone

habuisse. Significat namque dyabolum. Et ideo fuit capitum vii et cornua x ut superius diximus in sequentibus apparuit. Bestia quam vidisti fuit et non est et ascensura est de abysso et in interitum ibit. Bestia idest dyabolus fuit ante adventum Christi possidens genus humanum non est modo idest non possidet genus humanum sicut ante eam quia per Christum ab electorum cordibus expulsus est. Ascensura idest de abysso quia temporibus antichristi solvetur sathanas de carcere suo et exibit et seducet gentes sicut sequentia plenius manifestat. Et in interitum ibit quia cum omnibus reprobis quos decepit et cum omnibus satellitibus suis eterna pena dampnabitur. Et mirabuntur inhabitantes terram quorum non sunt scripta nomina in libro vite a constitutione mundi videntes bestiam que erat et non est. Inhabitantes terram eos debemus intelligere qui amatores erunt terre magis quam dei ipsos antichristus facile decipiet. Mirabuntur ergo reprobi quorum non sunt scripta nomina in libro vite idest qui non sunt predestinati ad vitam eternam videntes bestiam idest dyabolum per antichristum signa facientem et in antichristo dyabolum admirantes. Et hic est sensus qui habet sapienciam idest in hoc quod sequitur magna obscuritas est et sensus ad ea intelligenda valde acuendus est. Et ~~nobis~~ nos rogemus dominum ut hanc obscuritatem nobis aperiat. Septem capita vii montes sunt super quos mulier sedet et reges vii sunt. Quinque ceciderunt unus est alius nondum venit et cum venerit oportet illum breve tempus manere. Diximus superius quod vii capita draconis illic reprobos et dampnatos per quos dyabolus genus humanum decipit quos etiam in septem partes divisimus sicut et ceteram multitudinem reproborum. Et quia eandem significacionem habet hec bestia de qua loquimur quam et draco ut diximus habuisse qui et montes dicuntur quod altiores fuerunt illis simplicibus qui ceteros deceperunt quam illi qui ab eis decepti sunt sicut in scripturis de babilone dicitur quia venerunt peccata eius usque ad celum. Vocantur namque montes et septem reges eo quod ceteris ad perdicionem euntibus ducatum prebuerunt. Super hos vii montes meretrix sedere dicta est qui ab hiis civitas dyaboli in omnibus erroribus atque sceleribus informata est. Nam sicut apostoli

fundamenta dicunt(ur) esse eius ita
e diu(er)so inuentores errorum fun
damenta sunt ciuitat(is) dyaboli
Ex his igitur capitib(us) sive mon
tibus vel regibus vii cecideratt
unus erat aliud nondum venerat
primum cap(ut) dyaboli ceciderat
quia illi qui ante diluuium fue
runt per quos hi qui filii dei
vocabant(ur) decepti sunt in clo
acam inferni descenderant Si
milit(er) et secundi qui post diluui
um usq(ue) ad legem fuerunt in ca
dem p(er)dicionis fouea demersi
tenebantur. Ceciderant et
tercii qui populo dei quib(us) lex
data est ydola colere suadebant
Similit(er) et falsi p(ro)phete qui in
quarto loco ponunt(ur) ita ceciderant
i(n) interitu sue p(er)dicionis seco q(ui)
deceptores fuerunt p(o)p(u)li dei. Q(ui)
nque v(er)o Iudei qui d(omi)num in
terfecerunt et ap(osto)los dei p(er)secu
ti sunt qui in quinto loco ponu(ntur)
eo t(em)p(or)e quo hec visio Iohanni
demonstrata est a Romanis
deuastati fuerant Quinq(ue) ergo
capita bestie iam ceciderant
q(ue) montes reges que nominant(ur)
quia omnes p(re)dicti reprobi et
Iudei qui in quinto loco ponunt(ur)
iam p(er)dicionis sue penas lue
bant. Unus erat qui plagam
illi videlicet qui eciam dei p(er)
secuti sunt qui in sexto loco
ponunt(ur) tunc eciam s(er)uos dei p(er)seque
bant(ur) Ob quam causam et iste

Iohannes in pathmos insula
relegatus tenebatur. Alius
nondum venerat quia antix(ristu)s
qui in septimo loco ponitur non
dum venit Et cum venerit op
tet illud breue t(em)p(o)ris manere
quia dies illius nisi fierent
ob p(ro)p(ter) electos suos et destruct
illius atcione aduentus sui
sicut ipse dicit in ewangelio
Et nisi breuiasset d(ominu)s dies
illos videlicet dies p(er)secucionis an
tixristi non fieret salua omnis
caro P(ro)p(ter) electos tamen solos
electos designans Et bestia
que erat et non est et ipsa octa
est et de septem est et in interitu
vadit. Bestia id est dyabolus
qui ante aduentum antixp(ist)i
dominabatur huma(n)o generi et no
mo ita tenet illud obnoxium
quemadmodum tunc faciebat
Ipsa scilicet bestia octa est
Septem namq(ue) partes sunt omnium
reproborum Octaua pars eorum
est dyabolus cum ceteris demo
nibus. Ac septem est quia de
societate reproborum demones
existunt et sicut fuerunt au
tores p(er)dicionis eorum Ita erit
et socii tormentorum Unde et se
quitur Et in interitum vadit
Hec que sequunt(ur) usq(ue) ad eum
locum ubi angelus de celo
descendisse scribit(ur) ad destit
tionem romani imperii p(er)tinet
p(er)tinet Et x cornua que vidisti

X reges sunt qui regnum no-
dum acceperunt sed potestatem tamquam
reges una hora accipient post
bestiam. Quatuor bestie in visi-
one danieli demonstrate sunt
per quas quatuor regna figurabantur.
Quarta autem bestia que erat
fortis atque terribilis per quam ro-
manum designatum sunt. X cor-
nua habuisse describitur per que
ea regna que romanum imperium
destruxerunt designata sunt
sicut sanctus ieronimus quo-
rundam assertionem sequens ex-
ponit. Eandem itaque signi-
ficationem habent x cornua
in hoc loco, quia et illa habu-
isse dicuntur. Significat ergo
per ea regna per que romanum
imperium destructum est. Ro-
manam namque asie perse penitus
abstulerunt. Arabes vero sar-
racenorum totam subegerunt.
Guandali affricam sibi ven-
dicaverunt. Gothi hispani-
am, longobardi ytaliam,
Burgundiones galliam, fran-
ci germaniam, huni pannoniam.
Alemanni autem et sueui mul-
ta loca depopulati sunt que
eorum subiacent dicioni. Hec
autem regna eo tempore quo vi-
sio ista iohanni demonstrata
est potestatem nondum accepe-
rant, sed una hora tamquam reges

potestatem acceperunt, quia singu-
lorum istorum gentium potestas pau-
co tempore permansit. Post bestiam
regnum acceperunt, quia destruc-
to regno dyaboli. Propterea hee
gentes impiam potestatem accepe-
runt. Hii unum consilium habe-
bunt, et virtutem suam et potestatem
bestie tradiderunt, quia eorum
virtus atque potestas tradet. Unum
consilium habuerunt id est una
voluntate in malo. Virtutem
suam et potestatem bestie tradide-
runt, quia eorum virtus atque
potestas dyaboli fuit. Hii cum
agno pugnabunt et agnus
vincet illos, quia scimus has
gentes post paucas in vera fide
in xpistum iam suscepisse. Quoniam
rex regum est et dominus dominan-
tium, et qui cum illo sunt vocati
electi et fideles. Quoniam sunt reges
et dominatores ipsi sunt electi
et fideles. Ipsius est rex regum
et dominus dominantium, quia ipse est
rex omnium seculorum et dominus. Et
qui cum illo sunt vocati electi
et fideles sunt, id est sancti. Qui
enim ad hoc vocati sunt ut cum
illo in eternum permaneant, electi
et fideles vere vocantur. Vocantur
enim et reprobi, sicut dominus dicit
Multi sunt vocati pauci vero
electi. Sed reprobi ad hoc vocantur ut
inexcusabiles sint, electi vero
ut cum ipso in eternum permaneant

Et decem cornua que vidisti in
bestia, hii odient fornica-
riam. Fornicatoriam Romam vo-
cat, que pro defensione falsorum deorum
sui creatorem suum persequebatur.
Decem itaque cornua odio habu-
erunt fornicatoriam, quia gentes
que per cornua decem designate
sunt, ad destruendum romanum
imperium arma sumpserunt. Et
desolatam illam facient et nudam.
Desolatam illam fecerunt et nu-
dam, quando omnes gentes potesta-
ti eius adhemerunt. Et car-
nes eius manducabunt, quia
delicie carnem nutriunt. Possu-
mus per carnes delicias omnium
generum intelligere. Carnes eius
manducaverunt, quando opes
omnium gencium, que Rome de-
ferebantur, acceperunt et ad suos
usus redegerunt. Et ipsam
igni concremabunt. Romam, plu-
rimas civitates, vicos et cas-
tella, que romano imperio sub-
iacebant, ab hiis gentibus fu-
isse concrematas. Deus enim
dedit in corda eorum ut faciant
quod illi placitum est, ut dent
regnum suum bestie donec con-
summentur verba dei. Deus de-
dit in corda eorum, id est permisit ut
faciant quod illi placitum est
et quod predictum est a prophetis

eius et apostolis, qui predixerant
quod potestas romani imperii
ab hiis gentibus esset destruen-
da. Regnum autem suum bestie
dederunt donec consummarentur
verba dei, qui secundum inspiracionem
dei premiserunt, tamdiu sug-
gestionibus dyaboli in sceleribus
perpetrandis subiecti sunt, quam-
diu consummarentur verba dei et
implerentur ea que ab eo et sanctis
eius predicta sunt. Aquas quas
vidisti ubi meretrix sedet, populi
sunt, tribus et lingue. Per
aquas omnes gentes quas
sibi romani subiugaverant
designantur. Et mulier quam
vidisti est civitas magna
que habet potestatem super cunctos
reges terre. Hoc manifestum
est Romanis, cum romanos co-
tempore cunctis gentibus dominatos
se. Sed dicet aliquis: Quo-
modo mulier meretrix romani
designantur, cum illis temporibus
quibus hee gentes diversas clades
generi humano intulerunt
Romani christiani extiterint?
Ad quos nos respondemus:
Quia per mulierem meretricem
non electi qui ex eadem gente
fuerunt intelliguntur, qui propter
gloriam mundi amorem cristi
et gloriam celestem contempserunt. Sed

...bi sive pagani sive xpiani
fuerunt. Illorum quoque potestas ab ethnicis
gentibus destructa est qui in
perpetua dampnacione secum ipsos quam de
neccabant. Post hec vidi alium
angelum descendentem de celo
habentem potestatem magnam et
terra illustrata est a gloria eius.
Hec que secuntur generaliter ad in
pia civitate id est ad omnes qui
per eos pertinent. Et ut ple
nius eversionem babilonis
demonstret ad primam eius
ruinam que per xpistum electa est
revertitur. Angelus namque
iste xpistum significat qui de celo
ad terram descendere dignatus est
ut homines ad celestia suble
varet. Qui potestatem magnam
habuit deus. eram et patri coequ
equalis sit potencia patri.
Terra illuminata est a gloria eius
quia per doctrinam fidei eius
genus humanum a tenebris ignorantie
atque incredulitatis
est ereptum. Et clamavit in for
ti voce dicens. Vox xpisti
doctrina est ewangelii. Quid
autem hec vox clamavit sub
dendo manifestat. Cecidit ce
cidit babilon magna. Ipse
se dicit fecisse et dixit eam ba
bilonem cecidisse quia ipse fec
it ut caderet. Que bis dicitur ce

cidisse dicitur quia cecidit primo
cum per doctrinam ewangelii maxi
mam multitudinem electorum ami
sit quia ab ea per fidem xpisti sepa
rati cives sancte civitatis id est
ecclesie facti sunt. Cadet secundo
cum in ultimo die morti perpetue
que in hoc libro secunda mors
vocatur puniet. Et facta est
habitacio demonum. Numquid an
te adventum xpisti demones in babilo
ne non habitabant. Habitabant
quidem sed eorum habitacio ignorabatur.
Quando autem multitudo electorum
ad fidem que ipsa est babilon habita
cio demonum facta est quia illi
qui fidem xpisti susceperunt eam ha
bitacionem demoniorum in babilone
semper fuisse veraciter cognove
runt. Et custodia omnis spiritus
inmundi et odibilis. Qui sunt
demones ipsi sunt spiritus inmundi
et volucres inmunde. Volucres
quippe nominantur eo quod per aerem
spiritum more avium discurrant. Et desuper
terram discurrant. Custodes vero ba
bilonie ideo vocantur quia sicut
angeli electos dei custodiunt
necnon pessime peccaverunt ut pe
ant. Ita et demones impios
observant ne aliquando ab ini
quitatibus suis resipiscant
et salventur. Quia de vino ire
eius biberunt omnes gentes et re
ges terre cum illa fornicati sunt.

et mercatores terre de virtute
deliciarum eius divites facti sunt
Quid sit commiscere et quod forni-
cationes exercent cum babilone supra
mercatores docuimus. Mercatores
autem terre amatores seculi possunt
avidas intelligi qui animas suas pro
acquisitione pecuniarum periculo
tradunt. De mercatoribus huius-
modi Ihesus filius Sirach loqui-
tur dicens: Hic enim animam suam
habuit venalem quia in vita
sua proiecit intima sua. Tamquam
suam venalem habuit quia eam
pro acquisitione pecuniarum demo-
nibus tradere non timuit. Deli-
cias vero virtutem babilonis
vocat quia electi tota virtute
laborant ut divicias eternas
acquirant. Ita et reprobi totis vi-
ribus insistunt ut delicias pe-
rituras sibi accumulent. De ta-
libus dicit propheta: Ut inique age-
rent laboraverunt. Et audi-
vi aliam vocem de celo dicentem
Per aliam in hoc loco vocem designatur
vox doctorum vox predicatorum
de ecclesia qui videntur. Unde quod dicit
ista vox: Exite de illa populus
meus. Deus per predicatores
suos suadet electis suis ut
exeant de babilone non corpore
sed mente. Quemadmodum autem
a babilone exire debeant a se
quibus docet dicens: Et ne

participes sitis delictorum eius
Illi enim exire oportet a
babilone qui a malis operibus
eius se alienos reddunt
sicut psalmista describit
ipso loquitur dicens: Non sedi
cum consilio vanitatis et cum ini-
qua gerentibus non introibo.
Et de plagis eius non acci-
piatis. Quid sunt plage ba-
bilonis nisi mala que malis
interfiunt. Possumus etiam
per plagas babilonis penas
que impiis apparantur intelligere
ut sit sensus: Qui a peccatis
babilonis abstinuerint a pe-
nis quas meruit parcetur
alieni erunt. Quoniam pervenerunt
peccata eius usque ad celum et recor-
datus est deus iniquitatum
eius. Iniquitates babilonis
semper deus semper intuetur. Sed eam
condempnatam non esse credit videtur
non videre quod videt. Propheta ergo
quod dicit: Illud designatur tempus
in quo omnes impii pro sua pec-
cata plectentur. Reddite illi sicut
ipsa reddidit illis. Sive pro eo
quod impios sancti dei iudi-
cabunt sicut dicit dominus in evan-
gelio: In regeneratione cum se-
derit filius hominis in sede ma-
iestatis sue sedebitis et vos
super sedes duodecim iudicantes
duodecim tribus israhel. Sive pro eo

quia ipsi membra sunt eius cui in
dicandi potestas a patre tradita
est. Reddent ergo iusti impiis
mala que ab eis passi sunt
cum corpus cui caput illorum est
et cum ipsi membra sunt eos
perpetua pena dampnabit. Et
duplicate duplicia secundum
opera eius. Duplicat babilon
electos dei persecuta est quia
corporibus et animabus eorum
multa mala intulit. Dupli
ces penas ipsa recipiat quia
cum animabus corpora cruciabun
tur. Ipsaque duplicia dupli
cabunt quia penis temporalibus
atque hominibus quibus iustos
afflixit penas eternas recipi
ent. In poculo quo miscuit
vobis miscete illi duplum. Pro
poculo tribulacionis quod sancti
ab iniquis passi sunt possumus
intelligere. Quantum glorificavit
se et in deliciis fuit tantum date il
li tormentum et luctum. Quantum
cum glorificavit se et in deliciis fuit
id est in superbia crevit et om
nibus viciis se implevit
tanto et ampliora tormenta
recipiet. Quia in corde suo
dicit Sedeo regina et vidu
a non sum et luctum non videbo.
Regina se babilon non vo
cat cum se in perpetuum regnandi
dum extollit. Vidua non se es

dicit quia ab omnibus temporalibus qui
bus iuncta est et quibus superbi
re sua cuncta non se posse dis
iungi confidit. Luctum non se visuram
dicit etc. quia impii quamvis se
aut se pro sceleribus suis punien
dos esse fingunt se non videre
quod vident. Memoriam quoque mortis
ante se non vident nec tristes co
gitaciones leticiam mentis corrum
bet. Ideo in una die venient
plage eius mors et luctus et
fames. In die iudicii mors
perpetua illi veniet que in hoc
libro mors secunda vocatur. Luc
tus illi veniet sicut dominus dicit
in ewangelio Ibi erit fletus
et stridor dencium. Fames illi
veniet id est fames a cibis de
lectabilibus quibus requiescere ape
tit quas paciuntur ad quam et
quia milliones pervenit. Et
igni comburetur id est igne et
terno. Quia fortis est deus qui iudi
cabit illam. Et flebunt et pla
gent se super illam omnes reges
terre qui cum illa fornicati sunt
et in deliciis vixerunt cum vi
derint fumum incendii eius lon
ge stantes propter timorem tormentorum
eius dicentes Ve ve civitas
illa magna babilon ci
vitas illa fortis quia una hora
venit iudicium tuum. Quid sit for
nicatio regum cum babilone superius
exposuimus. Timuerunt valde et quod

longe stare dicuntur a cisdem
pecuniis et rebus sunt deuincendi a
quibus et cetera reprobi qui per Ba-
bilonem designantur. Stabunt ergo
longe mente et voluntate non
corpore horrentes supplicia per
quibus eternaliter cruciabuntur.
Stabunt longe per desiderium aliud
desideratis id est regnum sed aliud
peccatores adest tormenta eterna. Et
negociatores eius flebunt et luge-
bunt super illam quia merces
eorum nemo emet amplius. Quia

Negociatores 2° bona

supponimus per mercatores eius actores
seculi deputatos et designatos
Possumus autem hoc loco per negocia-
tores eos accipere qui bonum quod
videntur facere vendunt. Sunt
namque multi quibus licet specta-
culum sacra data est qui causas
pauperum audiunt perorant. Sed
quia non pro amore dei sed pro
munerum acceptionibus hoc faci-
unt sua mercede eos decipi-
unt. In tantum vero miseria hec
qualiunt ut nisi diuinas ali-
quid corporis qui locum habent
apud principem qui aliquod
verbum ad proximi pauperis
necessitatem sustinendam proferat
sine precii acceptione. Possumus
et per negociatores eos intelligere
qui ex bonis que faciunt laudes
ab hominibus requirunt. Possumus
etiam per eosdem illos qui gradus
ecclesiasticos vendunt intelligere

quod diuina scriptura valde con-
dempnat. Et quamuis multi
ab hoc scelere videantur immunes
iusti tamen eorum qui hec sepe
polluuntur. Quia ad magistros
respicit quod a discipulis de-
linquitur. Est et aliud scelus
valde pessimum quod ab hiis qui
archidiaconi appellantur
committitur. Ita ab adulteris et
fornicatoribus precium accipiunt et tacen-
do malum consenciunt quod pro auc-
toritate qua acceperunt arcere
emendare potuissent. Sunt etiam
alii eorum huiusmodi presbiteri
qui timentes se dampnari pro scele-
ribus suis in synodis archidia-
conorum presbiteris sunt assidui quam
contra gratia quos si quis aliquod
verbum contrarium facere voluit
defenduntur ab illis et fingunt
se nescire quod sciunt qui condempna-
tur a propheta dicente qui dicit
Ve qui dicitis malum bonum et
bonum malum ponentes tenebras
lucem et lucem tenebras. Vide
quid loquor quam libet vos. Ecce
aliquis sacerdos dyabolo reddidisti
Quis eum suasit presbitero ut for-
nicaretur nisi dyabolus. Qui
suasit ergo ut fornicaretur ipse
suasit ut precium tibi daret ut
hec salus sine timore perpetrari
posset. Primum ergo presbitero
precium predicationis eius ipse dyabolus
dedit. Ecce precium accepisti et

carum fratris Christi sanguine redemp-
tam, eidem dyabolo a quo redempta
est tradidisti. Unde in lege scriptum
est quod si quis hominem homini
vendit quanto magis tu rem
preciosam qui fratrem eius et non
reddidisset morte morietur. Sic
reus est qui hominem homini
vendit quanto magis tu reus
es qui hominem sanguine
Christi redemptum non homini sed quod
peius est dyabolo vendi-
disti. Illi itaque negociatores
flebunt et lugebunt in inferno
quorum mercedes corporeas emet
amplius amittat cum quibus com-
mercabantur et in mundo male
quorum mercedem conflaverunt. Merces
auri et argenti et lapidis precio-
si et margarite et byssi et pur-
pure et serici et cocci et omne
lignum thyinum et omnia vasa e-
boris et omnia vasa de lapide precio-
so et aeramento et ferro et mar-
more et cynamomum et odora-
mentorum et unguenti et thuris
vini et olei et simile et tritici
et iumentorum et ovium et equorum
et redarum et mancipiorum et a-
nimarum hominum et poma tue de-
siderii anime discesserunt a te
et omnia pinguia et preclara peri-
erunt a te et amplius illa non
reperient mercatores eorum. Per ho-
sensus quibus cumulata sunt avaricia
Babilonis atque luxuria condempna-

rea et iudicio dei ubi dicet
reprobis: Ite maledicti in ignem
eternum qui homicidis superbis
superbis fornicatoribus adulteris
sed dicet: Esurivi et non dedistis
mihi manducare; sitivi et non
dedistis mihi bibere et cetera opera
misericordie. A quibus avari-
cia retrahit propter hos nec miseri-
cordes sunt pauperibus. Avari-
cia quippe mater est luxurie.
Merito autem luxuria in hoc
loco descripta sunt quibus ava-
ricia nutritur. Et per deliciarum
copiam voluntatum racionum
omnia que in hoc loco ad avari-
ciam sunt ad luxuriam Babilonis
demonstranda enumerata sunt.
Ad quinque sensus corporis pertinent.
Quinque sunt corporis sensus
videlicet visus, auditus, gustus,
odoratus et tactus, quos deus
et hominibus et animalibus dedit.
Animalibus ad vitam suam tantum-
modo tuendam, hominibus autem et ad
vitam tuendam et ut per eos ra-
cio que illis coniuncta est premia
virtutis possit deducere. Sapi-
ens itaque qui per hos quinque corporis
sensus secundum racionem virtu-
tutis mercede studuerunt eter-
nam dei optatam sibi acqui-
sierunt. Insipientes vero qui racione
bonum in malum convertunt per hos
quinque corporis sensus luxurie
et avaricie vicijs serviunt occupati
cura mundi plus iuste iudicis in-

v. ff9 corporis

cuncverunt. Igitur si ea que ipsis
quibus scripta sunt adest vocem
citharedorum et musicorum et tibia
canencium et tuba cum hiis in
gere noluerimus contempnemus
omnes divicias babilonis que
hic descripte sunt ad quinque
sensus corporis pertinentes ut supra
visus dixi. Aurum namque et argen
tum et lapides preciosi et mar
tactus garite ad visum, bissus et pur
pura et coccus et serica ad tac
gustus tum, cynamomum et odoramen
ta et unguenta et thus ad o
doratum, vinum et oleum simila
auditus triticum et cetera ad gustum, vox
cytharedorum et musicorum et ti
bia canencium ad auditum
pertinent. Negociatores ergo babi
lonis sicut hic demonstrat
scriptura maxime in delicijs con
sistit eo quod delicie nutrimenta
sunt viciorum et ex quibus ava
ricia que nos regina mundi di
citur luxuria filia sua nasci
aliter. Qui divites facti sunt
ab ea a longe stabunt propter
timorem tormentorum eius flentes
et lugentes et dicentes Ve
ve civitas illa magna que
amicta erat bysso et purpu
ra et cocco et aurata auro
et lapide precioso et marga
ritis quia destituti sunt una hora
tante delicie. Et divites

babilonis longe stare dicun
tur super superiorem sensum quo de
ceptibilibus divicijs et intelligen
dum. Et omnis gubernator
et omnes qui in locum navi
gant et naute qui in mari
operantur longe steterunt et
clamaverunt videntes locum
incendij eius dicentes Que
similis huic civitati magne
Et miserunt pulverem super ca
pita sua flentes et lugen
tes et dicentes Ve ve civi
tas magna in qua divites facti
sunt omnes qui habent
naves in mari de preciis eius
quia una hora desolata est.
Possumus per mare hoc seculum
per gubernatores vero principes
iniquos intelligere. Per eos autem
qui de loco ad locum navi
gant et preantes qui in
mari operantur eos qui diver
sa officia ad depredaciones
pauperum et ad peccata sua cot
tidie augenda in mundo ex
ercent. Isti ergo flebunt et
lugebunt videntes locum in
cendij babilonis quia sua
~~incendia proferendo~~ ipsi mag
nificaverunt babilonem et ipsi luge
bunt et flebunt. Videbunt
autem incendia babilonis que
sua incendia proferendo vide
bunt quando ante in selo posita que
spiritu neglexerunt ut se corrigerent

Sicut etiam cinerem super capita sua misisse dicuntur. Na pe per capud mens. principes spiritualia designatur. Cinerem itaque super capita sua ponent quia memoriam peccatorum ante oculos eorum numquam vadet. Exulta super eam celum et sancti apostoli et prophete quia iudicavit deus iudicium vestrum de illa. Possumus per celum et apostolos novi testamenti prelatos et per prophetas patres veteris testamenti intelligere. Exultabunt igitur cum destructa fuerit omnis catherva impiorum cum ipsis demonibus auctoribus iniquitatum. Exultabunt etiam eo quod tunc finem acceptum sit omnis malicia et adducetur iustitia sempiterna. Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum et misit in mare dicens Hoc impetu mittetur babilon magna et ultra iam non invenietur. Iste angelus christum significat cui fortis esse dicitur quia fortitudinem christi quanta sit humana mens comprehendere non potest. Per lapidem vero molarem magnum omnis multitudo impiorum designatur. Mare autem infernum designat in quo omnes impii demergentur. Angelus igitur lapidem molarem in mare misit quia dominus noster ihesus christus in die iudicii omnem impiorum multitudinem suo iusto iudicio in infernum demerget. Et vox cytharedorum et musicorum et tybia canencium et tuba non audietur in te amplius. Hoc superius commemoratum est. Et omnis artifex omnis artis non invenietur in ea amplius et vox mole non audietur in te amplius et lux lucerne non lucebit in te amplius. Et vox sponsi et sponse non audietur adhuc in te. Manifestum nobis est cur artes et vocem mole et lumen lucerne non lucebit tibi amplius et vocem sponsi et sponse inter solita babilonis computet cum ista omnia sine culpa operari possint et sine ista bonitas humana subsistere non possit. Spiritualiter itaque omnia intelligenda sunt. Possumus ergo per artes sapientiam huius seculi que stulticia est apud deum intelligere qua artifices maligni et filii babilonis ad hoc discunt ut in malicia babilonis possint perficere. Sapientes enim sunt bene autem facere nescierunt. Mola autem quidquid sub se accepit conterit et comminuit. Possumus igitur per molam iudices impios accipere. Vocem ergo mola emittit cum iudices impii iudicia iniusta ad condempnandos innocentes proferunt. Per lumen vero lucerne huius seculi gloria designatur. De hac lucerna dicit scriptura lucerna impiorum extinguetur. Lumen ergo impiorum extinguitur cum ablata vita ...

artes

mola

lumen

tuleti gaudium temporale amittunt
et eternam leticiam non inveniunt. Possumus
per sponsum michi bonum amatores
huius seculi, per sponsam terram intel-
ligere, quia sicut amor sponsum
et sponsam ligat ut una caro
efficiatur, ita et amor seculi a-
matores suos sic terre coniungit
ut unum cum ea efficiantur, a qua
si fieri posset in perpetuum segre-
gari nollent. Tales ergo arti-
fices in Babilone non audientur
amplius, quia cum ea in perpetuum
dampnabuntur. Quia mercato-
res tui erant principes terre.
Habet ecclesia mercatores suos,
habet et Babilon. Mercatores
ecclesie thezauros suos in celo
recondunt, ubi fures non effo-
diunt nec furantur. Mercato-
res vero Babilonis thezauros
suos in terra recondunt, ubi
fures effodiunt et furantur. Et in
veneficiis tuis tuis errave-
runt omnes gentes. Veneficia Ba-
bilonis sunt diversi errores
per quos genus humanum deceptum
est. Et in ea sanguis prophe-
tarum et sanctorum inventus est
et omnium qui interfecti sunt
in terra. Sanguis sanctorum in ea
inventus est, id est causa inter-
fectionis sanctorum, sicut dominus
dicit impiis iudeis sub intel-
lectu omnium reproborum: Veniet
inquit super vos omnis sanguis

iustus qui effusus est super terram.
Et audivi quasi vocem mag-
nam tubarum multarum in celo dicen-
tium alleluia. Laus et gloria et virtus
deo nostro est, quia vera et iusta
iudicia eius sunt, qui iudicavit
de meretrice magna que corrupit
terram in prostitucione sua et vin-
dicavit sanguinem sanctorum suorum
de manu eius. Et iterum dixe-
runt alleluia. Et fumus eius ascendit
in secula seculorum. Et ceciderunt
quatuor seniores et quatuor
animalia ceciderunt in facies su-
as et adoraverunt deum dicen-
tes amen alleluia. Et vox
magna exivit de throno
dicens: Laudem dicite deo nostro
omnes sancti eius et qui timetis
eum pusilli et magni. Et au-
divi quasi vocem tube magne
et quasi vocem aquarum multarum
et quasi vocem tonitruorum magno-
rum dicentium alleluia, quoniam regna-
vit dominus deus noster omnipotens. Gau-
deamus et exultemus et demus
gloriam ei, quia venerunt nup-
tie agni et uxor eius prepa-
ravit se, et datum est ei ut
cooperiat se bissino splendente
et candido. Bissinum enim iu-
stificationes sunt sanctorum. Tanta
sententia posui ut indigeri
cuspita eius subtilitas faci-
lius indagari possit. Aperte
magis vocibus coniunctis alleluia

decantata est legitur primo et secundo
a voce tubarum multarum. Tercio a vi-
ginti iiij senioribus et quatuor ani-
malibus. Quarto a voce que de thro-
no exijt. Nono iam alleluia fit eius
(q^a calta)
in septacio decantata est. Id est
laudem dicite deo nostro omnes servi
eius. Alleluia quippe lauda-
te dominum sonat. Quinto vero
a turbis vocibus simul decanta-
ta est, id est a voce tube magne
et a voce aquarum multarum et a
voce tonitruorum magnorum. Sep-
tima libri huius serie demonstrat
omnem electorum multitudinem, que in
partes est diuidenda si eius intel-
ligentia subtilius perscrutetur.
Iusti itaque qui ante diluuium
fuerunt ad primam partem, illi qui
post diluuium usque quo lex da-
ta est ad secundam pertinent sicut
iam supra demonstrauimus. Nulla
quippe alia lege habuerunt nisi natura-
lem. Post dilectionem dei et proximi
precipit enim vnusquisque illum se di-
ligere timere et super omnia diligere
a quo creatus est et a quo ei vi-
ta et vite subsidia demonstratur
ministrari et illi se debere facere
quod non vult ab alio pati. Hac
nullus legem qui sane mentis
est ignorare permittit. Per tubas
vero multas electi qui ante
diluuium fuerunt et qui post di-
luuium usque ad illud tempus quo
lex data est designantur. Voce
cecinerunt quia per predicationis ver-
bum suos quos tunc potuerunt
a suis erroribus reuocauerunt.
Alleluia cantauerunt quia secundum natu-
ralis legis noticiam per bona o-
pera deo placere studuerunt.
Secundo alleluia dixerunt quia hij
qui post diluuium fuerunt secun-
dum eandem legem viuentes tan-
tum suis viuentibus adheserunt.
Hij quantum nobis cum perui-
ciacione secunda alleluia fumus ba-
bilonis in secula seculorum ascen-
disse dicatur. Potest per fumum
fama designari. Cham quippe
in secunda parte Noe et filij eius
primi posuerunt quorum temporibus
aquis diluuij genus humanum
deletum est. Postea vero Sodo-
ma et Gomorra et cetere ciui-
tates que eis adherebant igne
celesti sunt consumpte. Fumus igitur
babilonis in secula seculorum ascendit
quia hec fama ab ore fidelium
numquam recedit. Ut vero per xxiiij
quatuor seniores patres qui
sub lege fuerunt designantur in
animalibus quinque quatuor ani-
malia per que quatuor noui
testamentum signatur quia in
veteri testamento spiritualiter intelli-
gatur nouum continetur. Allelu-
ia decantauerunt quia mandata
legalia obseruantes per bona
opera deo placere studuerunt. Per
thronum autem apostoli designa-
tur eo quod sedes dei fuerunt
et per eos sua iudicia dispo-

fuerit. Alterius vox exprimit
quia apostolorum praedicatio sta-
re cessit. Laude deo decanta-
verunt quia ei tota virtute
servire studuerunt. Turba vero
magna corpus significat.
Vox tubae praedicatio est evan-
gelii. Et vox autem aquarum
multarum multitudinis gentium que
sub confitentium designat. Et
vox vero tonitruorum magnorum
electos qui usque in fine mundi nascituri
sunt designant qui per vo-
ces horum dicit iudicium inno-
tabunt. Tres ad voces sed
alleluia decantaverunt quia
fide sanctae trinitatis doctrina
evangelii quam magna turba
scilicet apostolorum processit primam
sunt et servabunt usque in fine.
Duae autem partes id est prima et
secunda ad legem quae naturae et
dominus pertinet. Duae quidem se-
cunt id est tertia et quinta ad
legem quae per moysen data est.
Tres vero quae restat id est quinta
septima et septima ad legem evan-
gelii sunt indicat eas in fide
sanctae trinitatis usque ad finem
mundi permanere debere. Quid
autem iste tres partes decan-
tet audiamus. Alleluia quoniam
regnavit dominus deus noster om-
nipotens. Scilicet laudem dominum eo
quod destructo regno dyaboli

proditoris unde ipse regnare in
nobis dignetur qui est dominus
et salvator. unde Gaudeamus
et exultemus et demus gloriam
ei quia venerunt nuptiae agni
et uxor eius praeparavit se. Scilicet
gaudeamus in deo et exultemus
eo quod omnium conditor fuit ec-
clesiam sponsam quam sumus nos ita
sibi coniungere sit dignatus atque
ut sponsa coniungitur suo sponso
quatinus simus cum ipso una
caro sicut dicit scriptura
Erunt duo in carne una
quod apostolus de christo intelligendum
esse docuit. Et uxor eius praepa-
ravit se scilicet ecclesia quae uxor
agni dicitur variis virtutibus
pimetyam ornavit. Et da-
tum est ei ut operiat se bissino
splendido candido et candido.
Quid byssus significat ipse
exponit. Byssinum enim iusti-
ficationes sanctorum sunt. Et dixit
mihi scribe beati qui ad cenam
nuptiarum agni vocati sunt.
Prandium electorum nunc est
quia de cena dapibus evan-
gelicis pascuntur. Cena vero
eorum tunc erit quia post resurrec-
tionem in caelesti beatitudine et
vera gloria perfruentur. Et quia
prandium quod nunc agitur
et bonos et malos recipit
non omnes beati sunt qui in eo
inveniuntur recumbentes. Illi autem
soli beati sunt qui in illa cena

quod post finem mundi futura est
recipient. Et dixit michi. Hec
verba dei vera sunt. Et cecidi
ante pedes eius ut adorarem
eum. Et dixit michi. Vide ne
feceris. Conservus tuus sum
et fratrum tuorum habentium testi-
monium Ihesu. Deum adora.
Redemptos sanguine Christi hoc fi-
delibus contulit ut filii dei
fierent quia angelorum efficiantur
Ideoque prohibuit angelus
adorari ab homine qui super
se adorabat hominem deum
incarnatum conservum se Iohannis
ceterorumque fidelium vocavit. Tes-
timonium enim Ihesu est spiritus
prophetie. Patres enim testa-
menti quia adventum Christi pas-
sionem et resurrectionem eius pre-
dicaverunt, spiritum prophetie ha-
buisse certissimum est. Unde
et prophete vocantur. Omnes
ergo Christo testimonium perhiben-
tes spiritum prophetie habent. Et vidi
celum apertum et ecce equus albus
et qui sedebat super eum voca-
batur fidelis et verax. Nullo
modo estimare debemus quod hoc
capitulum ad adventum Christi
pertineat in quo ad iudicium
venturus est sed potius ad e-
lectos qui in fine mundi nasci-
turi sunt. Fine enim mun-
di instante veniet dominus
cum sanctis suis ut pugnet

pro ipsis contra antichristum et mi-
nistros eius et qualis aspec-
tus illis videbitur predicabi-
tur et forma illius in hoc
loco describitur. Equus por-
tacio dei signatur per equum al-
bum hoc quod filius dei assum-
psit super quem sedisse visus est. E-
ciam fidelis et verax vocari
dicitur. Hec duo nomina id est
fidelis et verax unum sensum
habent. In hoc loco vero filius
dei fidelis et verax vocatur
de quo dicit psalmista: Fidelis
dominus in omnibus verbis
suis et sanctus in omnibus operibus
suis. Veritatem se vero ipse in
evangelio vocat dicens: E-
go sum via veritas et vita.
Et iusticia iudicat et pug-
nat. Hoc enim dei in die
iudicii contra impios domi-
naturus est sed qui eius iustici-
am oppugnabunt et contem-
pnunt cum potestate imperium
atque scelera in conspectu coram
adducat deus ut fiant per
iustissimo dei iudicio con-
dampnatos. Oculi eius sicut
flamma ignis et in capite
eius dyademata multa. Per
oculos dei spiritus sanctus
designatur sicut in tercia vi-
sione auctor libri apparet.
Habebat inquit agnus ocu-
los septem qui sunt septem

spiritus dei missi in omnem terram
Et quia flamma urit et illu-
minat ideo nominantur spiritus sancti
flammeus et dicitur eo quod corda
fidelium et illuminet et incendat
in amore dei. Et in capite eius
dyademata multa. Per dyade-
mata multa intelligendo sco-
rum apparuerunt. Habens nomen
scriptum quod nemo novit ni-
si ipse. Nam superius dicit quod
vocabatur fidelis et verax
et paulo post quia vocabatur
nomen eius verbum dei, quid
est quod dicitur quod nomen eius
nemo sciat nisi ipse. Sed unum
quidem scit dei nomen christi
quod est filius dei et nescitur
ex patre quando fuit et appa-
ruit. In omnibus enim crea-
turis que gignunt et gignuntur
nullus filius coevus est et
patri quia necesse est ut ante
dicunt qui generet et subse-
quatur qui generatur. Sed non sic
est nativitas filii dei. Ita quod ad-
modum pater est sine initio
sic et filius. Et quamvis sci-
quo fieri possit considerare non
possumus in veritate tamen credi-
et confitemur filium patri omnino
equalem et coeternum et per
De hac eius generatione propheta
loquitur dicens Generationem eius
quis enarrabit. Et vesti-
tus erat veste aspersa sanguine
et vocabatur nomen verbum dei

nomen eius. Possumus per vestem
corpus christi per sanguinem vero
sive passionem vero per quod immor-
tuus est sine causa mortem
quam pertulit pro nobis intelli-
gimus. Et quia post eorum
suorum mandato delet et post
mortem resurgendo calcavit
sicut dicit apostolus Christus re-
surgens a mortuis iam non
moritur mors illi ultra non
dominabitur. Vel unde unde
ut per vestem christi sanctitatem
dominorum in ecclesia que sunt
membra christi. Per guttas autem
sanguinis quibus vestis aspersa
legitur martires designantur
qui pro amore christi sanguinem
fundere non dubitaverunt
quos quasi vestem christi angelis
et sanctis omnibus constat
in illa celesti beatitudine sple-
ndore ornatam. Et exerci-
tus qui sunt in celo sequebantur
eum in equis albis vestiti
byssino albo mundo. Deinde
sequitur quia qualis christus apparebit
in fine mundi per diabolum
talis et signa eius in hoc loco
describitur. Per celum vero in hoc loco
ecclesia. Per exercitus qui in celo
per apostolos christi sequebantur
sunt sancti qui in fine mundi
nascituri et contra antichristum
pugnaturi sunt intelliguntur.
Per equos autem corpora sanctorum
personis equorum ac designatur.

Albos vocat equos ipsi sancti ha-
buisse quia sunt mundos et niti-
dos inquantum humana fragi-
litas permittit exhibebunt in con-
spectu dei. Quid sit vero byssi-
num superius exponit. Byssi-
num inquit iustificationes sunt
sanctorum. Et habebat in ve-
stimento et in femore suo scriptum
Rex regum et dominus dominancium.
Per vestimentum sicut supra diximus
corpus sanctum. Per femur autem
ex quo humana origo propaga-
tur hoc quod Christus assumpsit
designatur. In vestimento itaque
suo quod ipse sit rex regum scrip-
tum habet, quia in operibus suorum
agnoscitur hunc esse verum deum
qui tales suos possidebat. Habet
in femore suo scriptum quod ipse sit
rex regum et dominus dominancium
quia in operibus que in carne positus
gessit cognitum est eum esse
verum filium dei. Possumus
etiam patres veteris testamenti
per femur corpus sive corpus
signatum dominationis intelligere
qui etiam ipsum prefiguraverunt
ipsum futurum esse rex regum
et dominus dominancium apertis no-
tibus predixerunt. Et de ore e-
ius gladius acutus exibat.
Possumus per os dei omnes pre-
dicatores de quibus diximus
qui a fine mundi venturi
sunt intelligere atque per quos

os loquitur deus sicut ipse dicit
in ewangelio Non enim vos estis
qui loquimini, sed spiritus patris
vestri qui loquitur in vobis.
Et ipse dicit ad ysaiam: Si se-
paraveris preciosum a vili quasi
os meum eris. Per gladium
vero divina scriptura sicut
superius diximus intelligere debemus
sicut dicit apostolus Et gladium
spiritus quod est verbum dei qui a-
cutus esse dicitur, quia ad re-
secanda vicia divina scrip-
tura acutissima est. Ut in ipso
percuciat gentes. Percuciet de
gladio suo gentes, quia per
doctrinam sanctorum suorum ho-
minum stultorum errores de-
struet. Et ipse reget eas
in virga ferrea et tamquam
vas figuli confringentur. Per
virgam ferream ewangelium di-
ximus fuisse designatum. Re-
get ergo Christus gentes in virga
ferrea quando per doctrinam sanctorum
et iudeos ad fidem convertet et
electos ab erroribus antichristi de-
fendet. Et tamquam vas figu-
li confringentur. Quamdiu pecca-
tor quilibet in peccatis iacet
recte vas fictile vocatur. Cum
autem per penitenciam et lacrimas
ad bona agenda conversus fue-
rit, confringit vas fictile et
ex vase fictili efficitur vas
solidum atque firmum et ad
ictus temptacionum demonum fortis

sinum Et ipse calcat torcular
vini furoris ire dei omnipote
tis. Quas tu de passione
dni loquetur exponunt dum
dicunt Torcular calcavi
solus et de gentibus non est vir
mecum. Sz ibi p torcular cor(pus)
dni intelligitur. Hic vero non
tunc sz locus penarum in quo
impii retrudendi sunt designatur
Eandem quippe significationem
hz torcular in hoc loco quam
et lacum superius diximus habu
isse in quo botri vinee terre
p quos impii designantur
demersi fuisse leguntur. Sed
ipsa calcacio torcularis eadem
significacionem habet quam et
illic calcationem lacus diximus
habuisse. Significat namque
ultimam demersionem impio
rum in infernum. Quod vero sit
vinum furoris ire dei omnipote
tis superius diximus. Et vidi
alium angelum stantem in sole
et clamavit voce magna
dicens omnibus avibus que vola
bant per medium celi. Iste a
ngelus predicatores qui in fine
mundi futuri sunt significat
qui etiam et per testes paulo su
perius designati sunt. Per solem
vero Christum debemus intelligere
Angelus igitur in sole stetit
quia predicatores Christo ita soli-

dabunt ut ab eius fide nul
la in persecucione avelli pos
sint. Per aves autem fideles
omnes qui eo tempore futuri sunt
designantur. Per celum volabunt
qui interius positi inter per
secutores habitabunt. Possumus
intelligere per celum celestem
conversacionem. Per celum facti volant
quia duas alas habentes id est
duo precepta caritatis tamquam
per volant quibusdam minas
impendendo quosdam ab in
fidelitate revocando. Venite co
ngregamini ad cenam magnam
omnipotentis dei ut manducetis
carnes regum et carnes tribu
norum et carnes fortium et
carnes equorum et sedentium
in ipsis et carnes liberorum
et servorum et pusillorum et mag
norum. Quid designat reges
et predictos liberos et servos
ceterosque ipsi et per equos
eorum qui ascensores principes
terre scilicet apostoli qui eis
subierunt. Cena vero dei quid
aliud est nisi consummacio im
piorum. Carnes autem impiorum
iusti manducabunt cum vin
dictam de malis que eis intu
lerunt conspicient. Et quia iusti
videntes penam impiorum
de bonis proficiunt operibus
dicit psalmista Letabitur
iustus cum viderit vindictam
manus suas lavabit in sanguine

aves

cena

peccatores. Et vidi bestiam et reges terre et exercitus eorum congregatos ad faciendum prelium cum illo qui sedebat in equo et cum exercitu eius. Hic demonstratur non ad adventum Christi secundum ea que superius dicta sunt pertinere sed pocius ad illud tempus in quo persecutores contra antichristum preliatur est sicut iam diximus. Congregabuntur namque bestia et reges terre et exercitus eorum ut pugnent contra Christum precipue et sanctos eius quos antichristus et innumerabilis multitudo gentium que ab eo decipietur ad persequendum dei certatim compunget ut nomen Christi de mundo funditus extinguat. Et apprehensa est bestia et pseudo propheta qui fecit signa coram ipso quibus seduxit eos qui acceperunt caracterem bestie et qui adoraverunt ymaginem eius. Vivi missi sunt hii duo in stagnum ignis ardentis sulphure et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum qui procedebat de ore ipsius et omnes aves saturate sunt de carnibus eorum. Apprehendetur bestia et pseudo propheta eius quando illud implebitur quod dicit apostolus: Quem dominus Ihesus interficiet spiritu oris sui et destruet illustracione adventus sui. Et in antichristus spiritu oris domini interficiendus est. Quia ipse et pseudo propheta eius in stagnum ignis vivi mittendi sunt. Et vita iustorum et est impiorum. De vita impiorum dicit propheta quia iustus in iusticia sua vivet. De vita vero mala dicit Paulus quia vivens mortua est. Vita namque impiorum iustino in comparacione mortis vocant. Similiter et impii vitam iustorum mortem ~~vocant~~ existimant sicut de iudeis dictum sunt. Hii sunt quos aliquando habuimus in derisum et in similitudinem improperii; nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam et finem illorum sine honore. Antichristus ergo et pseudo propheta eius vivi missi sunt in stagnum ignis id est in malicia sua viventes, videlicet usque ad finem vite perseverantes. Quod autem dicit quod ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum interfectionem istam pro confessione posuit. Ita sancti quorum doctrina pro gladio oris domini intelliguntur. Qui post mortem antichristi insultabunt infidelibus eo quod hominem inpyssimum atque omnibus hominibus detestandum antichristum in morte deumque confessi fuerunt quod constabit pessima morte peremptum. Ut illi confundentur et erubescent de impugnatoribus suis. Omnes vero aves saturate sunt de carnibus eorum quia subversio antichristi omnes electi de eius mirabili gaudebunt et exultabunt

interfectio

eo quod a tam pessimo hoste mundum
divina eos liberabit omnesque
qui perseverant volunt fruitionem
evanuerit. Et vidi alium
angelum descendentem de celo
habentem clavem abissi et ca-
thenam magnam in manu sua.
Dampnacionem dyaboli narrare
volens ad adventum et vitam
Tres namque sunt dampnationes
1 dyaboli. Dampnatus est primo quia
de celesti beatitudine propter ini-
2 quitatem suam est deiectus. Secunda
dampnatio eius fuit de qua auc-
tor huius libri loqui hic in-
cipit quia per mortem Christi quantum
de potestate eius est cap-
tivus et ipse sicut prius scriptura
demonstravit in abisso religa-
3 tus. Tertia dampnatio eius erit
quia in infernum cum omnibus im-
piis in eternum cruciandus detru-
detur. Angelus hic Christum signi-
ficat. Descensus eius de celo est
incarnatio eius. Clavem abissi
id est inferni ipse possidet quia
ab ingressu eius quos vult
extrahit et quos vult in eius
dampnationem tradere ipse permit-
tit. Per cathenam vero magnam
eius potestas designatur. Et appre-
hendit draconem serpentem antiquum
qui vocatur dyabolus et sathan-
nas et religavit eum per annos mil-
le. Apprehendit Christus serpentem anti-
quum id est dyabolum quia per incar-
nationem suam eius destruxit imperium.
Per annos autem mille omne
tempus ab adventu Christi usque ad
finem mundi debemus accipere.
Religat quoque Christus dyabolum
non vinculis corporeis sed vin-
culis potestatis sue immense quia
eum a cordibus electorum suorum
expellens ab eorum dampnatione
divina sua virtute compulsum
tenet. Et misit eum in abissum
et clausit et signavit super eum
ut non seducat amplius gentes
donec consummentur mille anni.
Post hec oportet eum solvi mo-
dico tempore. Alligationem dyabo- ligacio dyaboli tx
li tribus modis possumus intelli-
1 gere. Possumus namque simpli-
citer intelligere ut virtute dei omni-
potentis in abisso religatus
teneatur usque ad tempus consum-
2 mationis. Possumus tercio per abissum
corda impiorum intelligere ut
a cordibus electorum expulsus
in angustias cordium reprobo-
rum compressus et alligatus te-
3 neatur. Possumus et hoc tantum-
modo intelligere dyabolum in electis
desiderat aliud quam dampna-
tionem hominum. Et dum per custodiam
dei operantur qui electos su-
os custodit et defendit non
desistit ab eorum depravatione
cruciatur quasi quibusdam vin-
culis eius impressa volun-
tas religata tenetur. Per gen-
tes vero quas seducere non permit-
titur solos electos debemus
intelligere. Tempus modicum
quo post mille annos solu-
tus esse dicitur tempus est an-
tichristi. Erit enim potestas homi-
nibus faciendis data potestas dya-

tota ultime genera gentium ... dimicandi. Et vidi sedes et sederunt super eas, et iudicium datum est illis. Quia superius narravit quo ordine misericordia divina cottidie electos suos ab immanissimo hoste dyabolo liberat, consequens est ut gloriam ad quam anime eorum cottidie perducuntur describat. Per sedes ergo celestis patria, per sedentes vero super eas sanctorum anime designantur. Quod autem datum sit iudicium sanctis quorum anime in celesti beatitudine requiescunt, in hoc advertere possumus cum ad eorum sepulcra demonia ab obsessis corporibus expelli, plurima scelera detegi atque miracula multa fieri videmus. Et animas interfectorum propter verbum dei et testimonium Ihesu et qui non adoraverunt bestiam et ymaginem eius nec acceperunt caracterem eius in frontibus aut in manibus suis, vixerunt et regnaverunt cum Christo mille annis. Per animas interfectorum propter verbum dei et testimonium Ihesu martires qui diversis temporibus interfecti sunt possumus accipere; per eos vero qui non adoraverunt bestiam et ymaginem eius, eos qui absque martirio mortificandi sunt puto esse intelligendos. Isti ergo vixerunt et regnaverunt cum Christo mille annis, quia quamvis corpore sint interfecti, secundum animam tamen vivunt cum Christo in celesti beatitudine. Sed querendum nobis est quomodo electi qui instante fine mundi nascituri sunt cum Christo mille annis regnare dicantur, cum tempus mille annorum non ad futurum tempus quod sine fine est, sed ad presens pertineat quod in fine mundi consummabitur et quo fides ecclesiastica per universum orbem florens electos cottidie ad vitam eternam perpetuam dirigit. Quod ita solvendum puto: Tempus ab ascensione domini usque ad finem mundi quod per mille annos designatur omnibus electis deputatum est, ut in eo sive corporibus gloria celesti cum domino perfruantur. Et sciendum quoniam omnes electi membra Christi sunt et ex multis membris unum corpus efficitur, et si glorificatur unum membrum congaudent omnia membra. Gaudium itaque precedencium sanctorum illorum inchoatum est qui in fine mundi nascituri sunt, quia unum corpus efficiuntur cum eis, et ipsi in aliis possidebunt quod propriis deerit. Ceteri vero non vixerunt donec consummentur mille anni. Ceteri vero id est reprobi non vixerunt quia post mortem non ad vitam ducuntur que a celestibus sanctorum animabus datur, sed in infernum de-

Resurrectio duplex, mors duplex

invenitur quod de hoc libro prima
vocatur mors. Hec est resurrec-
tio prima. Beatus qui habet
partem in resurrectione prima. In
hys secunda mors non habet
potestatem. Querendum nobis est
quid sit resurrectio prima. Nam pri-
ma resurrectione non diceretur nisi
esset secunda. Nec secunda mor-
tem nisi esset prima. Resur-
gimus itaque primo a morte per
baptismum, unde. Sed quod dicit
beatos esse eos qui habent
partem in resurrectione prima non
ad de baptismo videtur. Hoc
dictum est eo quod non omnes beati
sunt qui per baptismum a mor-
te anime resurgere videntur. Eo quod
non nulli post baptismum ipsi
sibi peccando mortem attra-
hant mentiendo quod deo promi-
serunt atque in suis malis perse-
verando. Sunt etiam non nul-
li qui postquam perpetratione
scelerum sibi mortem intule-
runt, ad vitam postea per pe-
nitentiam et lacrimas revertuntur quia
bona reddunt opera. De quibus
loquitur Apostolus dicens: Sur-
ge qui dormis et exsurge
a mortuis et illuminabit te Christus.
Hi autem ipsa resurrectione prima
dici possunt, eo quod primo per
baptismum, secundo per penitentiam et
lacrimas a morte anime ad vitam re-
vocentur. Notandum est quod ut de vesti-

genimus qua vocatur resurrec-
tionem primam. Quatuor sunt tem-
pora fidelium. Prima mala. Se- 2
cunda bona et mala. Tercia in qua 3
nullum malum adherere potest
et quarta. Prima est ante baptis- 1
mum, quia tota mala est. Secunda 2
post baptismum, quia et bona et
mala dici potest. Nullus enim fide-
lium tempus vite sine aliquo
peccato transire potest. Unde ipse
Iohannes loquitur dicens: Si dixeri-
mus quia peccatum non habemus, nos
ipsos seducimus et veritas in no-
bis non est. Tercia est que bona 3
est et ad quam sanctorum omnium electo-
rum pertinet, que a passione Christi
usque ad finem mundi extenditur,
in qua sancti sine corporibus cum
Domino vita eterna perfruuntur.
Quam et primam resurrectionem
vocat cum dicit: Hec est resurrec-
tio prima. Tempus itaque a pas-
sione Christi usque ad finem mun-
di resurrectio prima vocatur.
Quarta vita sanctorum erit post
resurrectionem corporum que nullo
fine terminabitur. Igitur prima
vita sanctorum in comparatione vite ce-
lestis mors vera dici potest, sed
prima resurrectione, cum resur-
git, cum ab hac vita misera
subtracti in celesti beatitudine
cum Domino collocantur. Et sicut
est hec prima resurrectio sanctorum,
ita est et prima mors impiorum
qui presentem vitam deserunt et

operibus deiungunt. Secunda
nos mors ultima dampnacio
est. sicut in sequentibus apponit
Beati ergo erunt qui habent
partem in prima resurrectione et
in quos secunda mors non habet
potestatem. Quia illi tantummodo
beati sunt et erunt qui usque
fine mundi in consorcio sanctorum
apostoli vixerunt. Multos enim
restante fine mundi ignis
purgatorius purgando cruciabit.
Et ante iudicium absolu-
ti in sanctorum collectione re-
cipient. Itaque in quos secunda
mors id est dampnacio ultima
non habebit potestatem quia
iam non cum hedis a sinistris
sed cum omnibus in dextris ponen-
tur. Sed erunt sacerdotes domini
et Christi et regnabunt cum ipso
mille annis. Nomine sacer-
dotum omnes electos compre-
hendit. Omnes namque electi
sacerdotes vocantur. sicut qui sunt
membra summi sacerdotis sunt
qui ipsi semetipsos offerre deo
per bona opera non desistant.
Et cum consummati fuerint mil-
le anni solvetur sathanas de
carcere suo et exibit et sedu-
cet gentes que sunt super quatuor
angulos terre gog et magog.
Quod hic carcer superius a-
byssus vocatur. Sed interro-
gacio oritur. Cuius appe
quorundam opinionem sequens

dixi per abyssum corda impiorum
posse significari in quibus dyabo-
lus a cordibus fidelium expulsus
religatus teneatur. Si ergo
per abyssum corda impiorum desig-
nantur quo de abysso id est de
cordibus impiorum exire dicitur
quos nunquam dereliquit. Sed
quod ipsos delectando et
inmansurus clausus. Nullo modo
alligacionem dyaboli secundum
litteram intelligendam puto ut
in aliquo abyssi loco virtute di-
vina religatus teneatur
vel certe in inferno usque ad di-
em absolucionis sue. Sedu-
cet autem gentes que sunt super
quatuor angulos terre quas videlicet
gentes que iuxta quatu-
or plagas mundi consistunt
antichristi impressa doctrina
plus probabit. Nullas enim alias
gentes seducet nisi que spiritualiter
gog et magog vocantur.
Gog namque interpretatur tectum
Magog de tecto. Per gog igitur
quod interpretatur tectum hii de-
signantur qui maliciam
cogitacionis cordis iusti abscondere
videbuntur in futuro sicut in-
tra reprobi. Magog vero quod in-
terpretatur de tecto eos designat
qui de tecto cordis sui in ap-
tas iniquitates per impietatem
bus se antichristo demonstrabit
Illos itaque dyabolus pravi-
tatis facile decipiet. Et con-
gregabit eos in prelium quorum

gog
magog

merus est sicut arena maris.
In plures eos congregabit quia
ad civitatem dei expugnandam eos
animabit. Et ascenderunt super
latitudinem terre et circuie-
runt castra sanctorum et civi-
tatem dilectam. Exponit super-
ius discipulos antichristi lau-
datores sectatores et omnia
que ad delectationes carnales per-
tinent docet. Super latitudinem
ergo terre ascenderunt quia
vastas regiones [illegible]
[illegible] que ducunt ad mor-
tem. Castra vero sanctorum et civitas
dilecta una significatione sunt.
Significat enim ecclesiam. Cas-
tra quoque sanctorum circuibunt quia
ecclesiam dei tota virtute expug-
nant ut nos a christo dimisso se-
ducti [illegible]. Et descendit
ignis de celo a deo et devora-
vit eos. Ignis de celo venit
quia veniet christus ad iudicandum.
Ignis autem ipsum precedet qui
non solum omnes impios
[illegible] et ipsum mundum
consumet sicut in [illegible]
[illegible] David loquitur
dicens: Ignis ante ipsum precedet
et inflammabit in circuitu i-
nimicos eius. Ubi namque
quamvis [illegible] consumuntur
in circuitu sunt, quia sicut hos-
tes civitatem aliquam impugnant
ut capiant eam ita et ecclesia a re-
probis impugnatur. Beda et in
psalmis quadragesimo nono

idem David loquitur dicens: Ig-
nis in conspectu eius exardescet
et in circuitu eius tempestas vali-
da. Secunda [illegible] ita ex-
ponunt quod post successionem
elementorum plurima [illegible]
que combustionis [illegible] ablu-
at. Sed [illegible] abscon-
dissima videtur [illegible]
cum pluvia [illegible] atque at-
ra sive nebula sive per
[illegible] solis [illegible]. Et
sicut aqua quoque levia ascen-
dit ad superiora elevatur. Ita et
aer aqua aut de nebula [illegible]
[illegible] aut ardor solis [illegible]
tenuissimum fumum et [illegible]
invisibilem redacta usque ad
ea loca ubi [illegible] eius
elevatur. Ibi quoque conglobata primo
condensatur in nebula quam nu-
bes vocamus [illegible]. Deinde
de vento agitante minu-
tissime gutte [illegible]
atque sua [illegible] graves
effecte ad terras decidunt.
Pluvia quoque faciunt. Ecce terra
ecce mare ecce aer certa quoque
elementa igne consumentur. [illegible]
[illegible] pluvia [illegible]
[illegible] creatura
liberabitur a servitute corrup-
tionis in libertatem glorie filio-
rum dei. [illegible]
[illegible]
[illegible] creatura sua sine
adiutorio pluvie [illegible]
[illegible] mundus [illegible] statu

atque multo pulchrior reparetur
post ignem. Sunt quidam qui sunt
aliud ammodo nisi terra munda
Nam quascumque sordes ignis
assumpserit. in aures mundos
... Aliquid non potest de
mundos aures in meliorem statum
... altera terra reparare: ut
necessaria non sit ablucionis pluri-
mum. Dicamus aliter. Omnium sor-
dium ablucionis erit terra cibus
erit in fluminibus decurrunt. et
cum fluminibus in mare. Et quod
terra postquam ab igne cremata
fuit sordes suas abiecit. ut
eterna sordescat. Aut quod in
fluminibus decurrunt et cum fluminibus
in mare. cum mare iam non sit
sicut scriptura liber huius re-
dentur fatetur. Et si mare in
meliorem statum reparabitur
sicut alie terrarum: aliene sor-
dibus quo inficiabitur. Et
scriptus dixerit ante elementorum
fuerint passura esse mutaciones
atque in permutacione eius ad
nichilum esse redigendas. non
potest deus sicut in aqua. ita
in terra coepisset sordes ad nichi-
lum redigere. ut non sit necesse
ut in mare defluat. Per terr-
estre igitur iudicium ultimum
interitum impiorum possumus in-
telligere: quem Sapiencia Salomonis
in ultimo examine impiis fu-
turum esse testatur dicens

Ego quoque in interitu meo vide-
bo et sub parabolis vobis quod
timebatis evenerit. cum irruerit
repentina calamitas et interi-
tus quasi tempestas ingrue-
rit. Et dyabolus qui seduce-
bat eos missus est in stagnum
ignis et sulphuris ubi et bes-
tia et pseudo propheta cruciabuntur in
perpetuum. quibus dicetur. Ite ma-
ledicti in ignem eternum qui prepa-
ratus est dyabolo et angelis
eius. Et cruciabuntur die ac
nocte in secula seculorum. A quo eter-
na misericordia redemptor noster nos
liberare dignetur. qui cum patre
et spiritu sancto vivit et regnat deus per
omnia secula seculorum. Amen.

Et vidi thronum mag-
num candidum et seden-
tem super eum a cuius co-
spectu fugit terra et ce-
lum et locus non inventus est ab eis.
Et vidi mortuos magnos et
pusillos stantes in conspectu
throni et libri aperti sunt
et alius liber apertus est qui
est vite usque ad illud. Timi-
dis autem et incredulis et ex-
ecratis et homicidis et forni-
catoribus et veneficis et y-
dolatris et omnibus mendaci-
bus pars illorum erit in stagno arden-
ti igne et sulphure quod est
mors secunda.

Quamvis undecumque
misericordia largitatis
ad septimam visionem que-

ius quia brevior etatis est eo quod generalis resurrectio dampnacio impiorum glorificacio iustorum tunc brevius describitur. Vel vere in sexto loco resurrectio ultima ponitur quia sextus numerus perfectus est. et quidquid sanctis promissum est in resurrectione perficitur. Et vidi thronum magnum et candidum et sedentem super eum. Thronus iste deitas nominis et generis ornabitur. sed hominibus iustis. Iste namque est thronus de quo psalmista dicit thronus tuus deus in seculum seculi. in superna civitate in qua regnantium thronus enim dei est omnis multitudo angelorum atque sanctorum. A cuius conspectu fugit terra et celum et locus non est inventus eis. Cuius ad modum a conspectu sedentis super thronum celum et terra fugiat psalmista ostendit sicut supra iam diximus cum dicit ignis in conspectu eius exardescet et item ignis ante ipsum precedet. Fugiet autem celum et terra id est species celi et terre quia per ignem ista species commutabuntur ut possint in aliud reformari multo melius et pulchrius. Quod vero dicit non est inventus eis locus. non ideo dicit ut locum penitus amittant sed speciem. Et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu throni. Per mortuos magnos et pusillos scilicet reprobi designantur qui in die resurrectionis mortui astabunt in conspectu iudicis. vel multiplici morte quam tamen diximus esse post parvulum in morte scilicet decidere. Per mortuos vero magnos eos designari puto qui aut maiores fuerunt in secularibus suis aut altiores in seculi dignitatibus. per pusillos autem aut hos designat qui eis subiecti fuerunt vel certe hos qui minus peccaverunt. Et libri aperti sunt et alius liber apertus est qui est vite. Libri multi ad reprobos unus qui est vite ad electos pertinet. Reprobi multos libros habent quia multis erroribus sunt involuti. Certe pagani multos deos coluerunt et in multis erroribus simulacrorum ceciderunt. Similiter et heretici multa dogmata prava et deo odibilia invenerunt. Falsi vero christiani in multis secularibus cottidie involvuntur. Multos igitur libros reprobi possident quia multis modis deum offendunt. Electi vero unum librum habent quia unum deum coluerunt. unam fidem katholicam confitentur uno vinculo caritatis continentur. Sed quid nobis est quod sunt libri isti. Nunquid ex aliqua materia visibili aut invisibili sicut libri in quibus singulorum facta describuntur. Libri

ergo multi sunt secundum angelorum
numerum. Libri multi aperientur ad
scientiam numerorum omnibus manifestabuntur
per librum autem vite predestinacio
nem dei omnipotentis possumus
intelligere. In hoc libro omnia apo
stolorum et discipulorum esse conscripta
dominus in ewangelio manifestat
cum dicat. Gaudete quia nomina
vestra scripta sunt in celo. De hoc
libro apostolus loquitur dicens. Quos
autem presciuit hos et predestinauit
et quos predestinauit hos et vo
cauit et quos vocauit illos et
glorificauit. Et iudicati sunt mor
tui secundum ea que scripta erant
in libris. Etenim secundum errores suos
et iuxta qualitatem scelerum suorum
singuli iudicabuntur. Aliter enim
iudicabuntur heretici. aliter pa
gani. aliter christiani. Sed unus
quisque eorum quanto deterior fuit
in suo errore. tanto acrius iu
dicabitur. Et dedit mare
mortuos suos et mors et infernus
dederunt mortuos qui in ipsis erant
et iudicatum est de singulis secundum
opera sua. Nunc ad ea que superius
terminauit reuertitur. Prius
quippe resurrectio generalis fiet
et postea iudicium operatur
Quod ita dominus esse in ewangelio
manifestat dicens discipulis
In regeneratione cum sederit filius
hominis in sede maiestatis sue
sedebitis et vos super sedes xii
iudicantes xii tribus israel. Primo
regeneracionem posuit id est resurrectionem
postea ad iudicandos populos eos se
suros esse dixit. Et in ewangelio
secundum Iohannem dominus loquitur
dicens. Venit hora in qua omnes qui in
monumentis sunt audient vocem
filii dei. Et procedent qui bona fece
runt in resurrectionem vite. qui vero
mala in resurrectionem iudicii. Id inquit
ideo igitur dicit de monumentis suis pro
cedent mortui quia omnium mortuorum
corpora per regeneracionem aliorum multi
tata de sepulcris exient cum vero
mala fecerunt in resurrectionem iudicii
procedent. quia ad hoc resurgent
ut in corporibus suis in quibus
animę peccauerunt ipsis et iudi
centur. ut quos habuerunt socios
in iniquitatibus. habeant participes
in tormentis. Porro quamquam beatus
quod ante iudicium futura sit resur
rectio ostendit ad perhibendum
mortuorum quos mare mortem
et infernum reddidisse dicit impios
esse iudicandos. Sed et fides ca
tholica quam frequenter decantamus
hoc innuat cum dicat. Quod ad
cuius aduentum omnes homines
resurgere habent cum corporibus suis
et reddituri sunt de factis propriis rationem.
Verum querendum est nobis quid
significet mare mors atque infernus.
Mare quippe aquas ad ablucionem
peccatorum nostrorum consecratas sicut
dominus dicat in ewangelio. Nisi
quis renatus fuerit ex aqua et
spiritu sancto non potest introire in regnum

dei. Mare itaque ad resurrectionem
electorum, mors vero ad infernum (Mare)
atque reproborum pertinet. Mare ergo
in hoc loco baptismum desig-
nat. Quasi diceret: mortuos
suos reddet, quia electi in can-
dida quam de baptismate su-
sceperunt cum ea et resurgent. Il-
lam inmaculatam scilicet candidam.
Mare mortuos suos reddet
quia sacri baptismatis ab-
lutos et sancti spiritus gratia electos
omnes tempore resurrectionis in-
corruptione carnis suae mundos et im-
maculatos exhibebit. Per mortem (Mors)
autem corpora impiorum quae in tel-
lure sunt de mortua detinen-
tur. Per infernum vero corporum animas (Infernus)
eo quod inferni claustris detinen-
tur intelligere possumus. Infer-
nus itaque mortuos suos da-
bit quia animas prima morte
devoratas quas detinet ad re-
cipiendum propria corpora remittet.
Mors etiam mortuos suos da-
bit quia corpora quae in pulverem
redigerat virtute divina
reparata susceptis animis vivificata
9 exhibebit. Et mors et inf-
ernus missi sunt in stagnum
ignis et omnis qui non est
in libro vitae scriptus missus est
in stagnum ignis. Animae cum
corporibus quae designantur per mor-
tem et infernum missi sunt in
stagnum. Possumus et per mortem

demones, eo quod ipsi auctores fu-
erunt mortis intelligere. Mors
et infernus in stagnum mittentur
quia demones cum ceteris impiis
in inferno demergentur. Et vi- 9
di celum novum et terram novam.
Primum enim celum et prima terra
abiit et mare iam non est. Ce-
lum terra et cetera elementa que
nos videmus abolere consumen-
tur non ut penitus deleantur
sed ut in meliorem statum per
iam superius diximus purgata
reparentur. Sicut propheta in-
dicat dicens: Ipsi peribunt tu autem
permanebis et velut amictum
mutabis eos et mutabuntur.
Quod autem dicit primum celum et
prima terra abiit speciem eius de
celi ac terre transituram esse
denuntiat. Species enim non essen-
tia transibit cum in meliorem statum
commutabuntur. Quod vero infert
et mare iam non est possumus
secundum litteram intelligere ut penitus
deleatur mare. Aliter. Mare
iam non erit quia speciem suam
amittet sicut celum et terra
ut in pulcriorem formam repa-
retur. Hec specialiter intelligere
debemus proinde quidem cum de in-
novatione celi et terre dicitur e-
et hystorialiter intelligendum est
sicut superius demonstravimus et
spiritualiter. Possumus itaque per
celum animas sanctorum, per terram
corpora intelligere. Celum no-

ind fiet in die sanctorum per
receptionem corporum cum homines
natura atque forma constitu-
entur. Terra nova effi-
cietur cum corpora sanctorum que anti-
ca erant mortalia atque cor-
ruptibilia immortalia atque
incorruptibilia reddentur.
Sequens vero prima mortem impiorum desig-
nant dicitur per prophetam ysaiam:
Impii quasi mare fervens quod
quiescere non potest et redundant
fluctus eius in conculcationem et
in lutum. Mare igitur iam non est
quia omnes ultimo impiorum
cum deceptoribus suis demonibus
in infernum detrusa sunt. Videlicet
facie apta antiquitate iniqua-
ta habitatione nuda perstabit. Et
vidi civitatem sanctam ierusalem
novam descendentem de celo a
deo paratam sicut sponsam orna-
tam viro suo. Civitas ierusalem
celestis est ex hominibus iustis con-
structa, de celo descendet, quia
deo ad iudicium veniente, cum
illo et omnes ultimo sanctorum
veniet sicut dicit ysaias pro-
pheta: Dominus ad iudicium veniet
et cum senibus apostolis suis et prin-
cipibus eius. Et sapientissimus
Salomon in proverbiis suis: Nobi-
lis in portis vir eius quando sede-
rit cum senatoribus terre. Que
sic parata et ornata esse dicitur
quia sicut sponsa diversis monili-
bus atque ornamentis se ipsam

quod ornat ut sponso placeat, i-
ta et ecclesia diversis virtutibus de-
coratur ut creatori suo qui est
sponsus placere valeat. Et au-
divi vocem de throno dicentem:
Ecce tabernaculum dei cum homi-
nibus, et habitabit cum eis, et ipsi
populus eius erunt, et ipse deus
cum eis erit eorum deus. Ierusalem
et per civitatem ierusalem et per taber-
naculum dei ecclesiam et de-
signatam. Et civitas quidem in
hoc loco et tabernaculum ecclesia
vocatur, eo quod in illa habitat
deus sicut ipse dicit per prophetam:
Et inhabitabo in illis et inam-
bulabo, et ero illorum deus et ipsi
erunt mihi populus. Et absterget
deus omnem lacrimam ab
oculis sanctorum. Que sanctorum
immortales sunt sicut dominus dicit
in evangelio: Nolite timere eos
qui occidunt animam corpus autem
non possunt occidere. Quamvis enim
moriantur corpore ante eam mor-
tem que prima et secunda dicitur,
tamen ita non moriuntur ut
penitus non sint sed carnalem
hec mors vocatur. Dominus qui tempora
que constituit dedit presentem vitam
que cito finitur, futuram que si-
ne fine est. Unam fletui atque
merori, alteram vero gaudio at-
que letitie deputavit. Ubi et
Et quis vellet dicit ipse quod
brevissime in presentis seculi flere atque
lugere et affligendo semetipsos.

carnalia desideria extinguit. In alio tempore quod ostendit sequitur quod qui in fine tantum gaudeat et exultet, inveniunt ... Si quis ante hoc elegit ut in presenti tempore gaudeat et desideria carnis sue perficiat ut in futuro lugeat et torqueatur in perpetuum. De hiis duobus temporibus videtur in Salomone dixisse. Tempus flendi et tempus ridendi. Tempus flendi erat cum erat ... cum ridebit et quod illud implebitur quod dominus dicit in evangelio. Beati qui lugent nunc quia ipsi consolabuntur. Peccatoribus vero dicit. Ve vobis qui ridetis quia plorabitis et flebitis. Absterget deus omnem lacrimam ab oculis sanctorum quia post resurrectionem nichil tristicie sancti habere poterunt in lacrimis aboriri possit. Et mors ultra non erit. Quia homo immortalis factus est peccando et immortalitatem amisit et mortem mundo intulit. Post resurrectionem autem mors non erit, quia et ipse princeps mortis dyabolus cum omnibus satellitibus suis in infernis perpetuis vinculis tenebitur et immortalitas quam primus homo peccando amisit iustis reddetur et possibilitas peccandi que mortem intulit modo ab eis auferetur.

Neque luctus neque clamor. Eo superius dicat quia absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum, quid nunc fuit de gloria luctus ponit. Ex ... effusione lacrimarum et luctus aliqua distancia est. Lacrima quidem semper tristicie ... semper gaudium semper desiderium semper leticia. Luctus vero semper ex magno merore nascitur. Luctus namque est fletus super mortuos. Lugebat Paulus eos qui peccaverunt et non egerunt penitenciam. Et Salomon loquitur dicens. Luctus mortui vij diebus. Luctus autem fatui omnibus diebus vite eius. Talia nunc est luctus eo quod pro deceptionibus demonum cottidie maxima pars amittat. ... In illa autem vita luctus non erit quia ... decepciones demonum ulla ... amittet poterit. Neque clamor. Hec scriptum est quod dixit dominus ad Abraham clamor sodomorum et gomorre venit ad me. Peccatum sophia quod sit clamor sodomorum exponitur locutus ad ipsum peccatum suum ... sodoma predicaverunt nec absconderunt. Predicta igitur peccata clamor vocatur. Possumus ... clamorem aliter intelligere. ... namque deus ... tribulacione clamavit. Et moyses in angustia positus clamabat

ad deum. Ubi neque questus neque spiritus qui predicatur neque tribulatio ulla erit. Clamor nullus quia nemo ad-erit. Neque dolor erit. Et dolor corporis est et mentis. Isti quidem dolores ita sunt coniuncti ut unus sine altero esse non possit. Dolor quippe corporis affligit mentem et multum dolor mentis corpus excruciat. In illa igitur vita dolor non erit ubi neque corpori neque anime ulla adversitas accidere poterit. Que prima abierunt. Prima ista abierunt que in seculo transierunt. Electi enim qui in presenti vita sicut supra dictum est diversis incommodis et afflictionibus deputati erant, postquam presentis vite gaudium sempiternum venerunt. Et dixit qui sedebat in throno: Ecce nova facio omnia. De innovatione creaturarum aliqua supra diximus. Et dixit michi: Scribe quia hec verba fidelissima sunt et vera, id est hec supra dicta. Et dixit michi: Factum est. Ego sum alpha et o. Quid sit alpha et o subdendo manifestat cum dicit: Initium et finis. Ego sitienti dabo de fonte aque vive gratis. Per fontem aque vive sepe scriptura sacra designatur, sicut dominus dicit in evangelio: Qui credit in me, sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius

fluent aque vive. Et iterum ordines? Per fontem aque vive gloriam patrie celestis intelligere debemus, qui fons ab ipso domino procedens in cordibus omnium iustorum sua inenarrabili dulcedine saciat nec desperat. Verum quod gloriam istam gratis nobis dat, pro cuius acceptione multa adversa perferunt, multas lacrimas fundunt et innumeras preces offerunt, multas elemosinas largiuntur et ceteris bonis operibus semet ipsos exercent. Sed gratis vitam eternam percipiunt, quia precium vite eterne, que sunt opera bona, ab ipso accipiunt, qui dixit: Sine me nichil potestis facere. Ipse quippe dat precium, ipse et precio vitam eternam largitur. Qui vicerit possidebit hec, et ero illi deus, et ipse erit michi filius. Qui vincit dyabolum, omnia que vicia superans in bonis operibus perseverant, possidebit hec, id est ea que supra dicta sunt, videlicet ut bibat ipse de fonte aque vive, id est vite eterne, que est gloria perpetua. Timidis autem et incredulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et ydolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure, que est mors secunda. Cum timor valde necessarius sit hominibus

nobis

tior multis

cum timoris sunt docto initia valde pessima possunt. Et sic bonus timor est et mali. Est timor valde optimus de quo dicit psalmista Timor domini sanctus permanet in seculum seculi. Est et timor valde necessarius timor quo ignis eternus timetur et bonus et hominis quo amat ab hiis a quibus timet. Sunt et alii timores valde pessimi de quibus hic dictum est terror. Sunt namque non nulli qui timore penarum sepe a fletibus compunguntur sed quia timet appetitum vie illius que ducit ad vitam viam a desiderio regionis quam intus bonum apprehendere trepidant. Sunt et multi quibus deus dedit scientiam legis spiritualem qui in cordibus suis portant deum videlicet quasi sub apo tenebris in istis opprimi plus timentes iras hominum quam iram dei eos quos per doctrinam quam acceperunt innuere poterant et apostolo liberius tacendo a deprimendo materiam sciunt devenire. Sunt et alii qui non solum eos innuant sed per timorem hominum in eos proferunt sententiam dampnationis. Est et timor quem avaricia parit alii quod timores valde inutiles de quibus legitur est dicit

Incredulos autem non tantum non eos notat qui sed eciam sicut iudei atque pagani. Sed eos qui non credunt resurrectionem. Sunt enim etiam multi ex hiis qui christiani vocantur qui non credunt dei iusticie. Per eos enim quod vicia diligunt et carnis sue desideria perficere volunt non credunt comminationes divinarum scripturarum ut putant se pereos dampnandos esse. Sed libidinosi dicunt nullos pro [illegible] combendi quemquam esse puniendum. Sed et ebriosi dicunt nullos se premia vini potatione esse puniendos. Sic et avari luxuriosi atque superbi defendunt vicia sua. Execratos autem puto eos qui execrantur mandata divinarum scripturarum contemptores quam bonorum hominum pessimum et per execratos eos intellige qui in tantum in vanitati sunt ut non predicant eos quos execrabilia vitorem hominum perpetraret qui non solum ausus verum etiam a quibusdam vivis execrat. Homicidas autem notat non solum interfectores quorumdam hominum sed et eos qui odium portant in cordibus suis. Sic iste Johannes loquitur dicens Omnis qui odit fratrem suum homicida est. Sequitur fornicatoribus For-

incredul
execrati
veneficii
pe
homicide
idolatr

[fornica]cio fornicacionum uero genera multa sunt
Concubitus enim mortis extra
legittima vxoris desiderium libidinis
explet. fornicacio vocatur. De
fornicacionis malo apostolus loquitur
dicens. Qui autem fornicatur in cor
pus suum peccat quia inte
gritatem eius violat atque cor
rumpit cum humores eius diuer
sos in se contrahit atque fundit
Est et fornicacio cogitacionis
de qua dominus loquitur dicens. Qui
viderit mulierem ad concupiscen
dum eam iam mechatus est eam
in corde suo. Prophetia spiritualem
fornicationem vocauit eo quod
deum relinquentes ydola cole
rent. Sic et nos suggesti
onibus demonum obtempe
rando cum nosmetipsos ab
sorbitionis fornicatores non im
merito vocamur. Venefi
ci autem sunt qui corpora homi
num veneno inficiunt ut eos ex
tinguant. Sunt et alii male
dictiores venefici hii videlicet
qui seminant inter fratres
discordias. Illi enim corpora
inficiunt isti animas et mul
tos detrudunt in mortem animarum quam
corporis. Ydolatre uero sunt
non solum hii qui ydola co
lunt sed et eos auaricie de
monstrat apostolus qui auari
ciam ydolorum seruitutem vocat
Sed valde terribile est quod sequitur

et omnibus mendacibus. Deinde subiun
git. Pars illorum erit in stagno
ardenti igne et sulphure quod est
mors secunda. Et propheta insta dicit
addimus. Perdes omnes qui loquuntur
mendacium. Et in alio loco. Omnis
homo mendax. Si ergo omnis homo men
dax est et perdet deus omnes qui loquun
tur mendacium et si omnes men
daces partem habent in perdicione
cum ceteris impiis de quibus ac
tenus locuti sumus quis saluus
esse poterit. Nullus enim nullus
homo inuenitur posse transire ut
aliquid non mentiatur nisi fuerit
infans qui fari non potest. Sed non
de omnibus mendacibus hoc dictum
esse intelligere debemus sicut nec
illud de omnibus peccatoribus quod
in psalmo tricesimo septimo ca
nitur quia peccatores peribunt.
Et in psalmo centesimo quadragesimo
quinto. Custodit dominus omnes dili
gentes se et omnes peccatores dis
perdet. Et omnes sumus peccatores
secundum illud Iohannis
Si dixerimus quia peccatum non habemus
nosipsos seducimus et veritas
in nobis non est. Ergo omnes
peribimus. Sed non de omnibus pecca
toribus hoc dictum esse videtur
Sed de illis tantum qui in gra
uibus peccatis semetipsos
precipitantes nolunt agere pe
nitenciam ab iniquitatibus suis

mendacia

Similiter et hic non de omnibus
mendacibus esse intellige deus
Sunt etiam mendacia que inter
leuia peccata deputantur Ad que
nullus homo ut puto ex toto
posse abstinere Sunt etiam
valde grauia que inducunt ho
minem ad dampnacionem Sed quia
hijs temporibus multi sunt qui
sine aliqua reuerencia dei ea
potenter ponere assidue menti
untur Placuit ut de hoc men
cio aliqua dicamus pro cauen
dis grandibus Sepe estima
cione mentimur estimantes
nos uidere que non uidemus aut
audire que non audiuimus aut
scire que nescimus Sepe namque
eminus aliquem quasi domesticum
affirmamus
fallit nos aspectus unde dicimus
esse qui non sunt Sepe etiam et ob
scuris temporibus eciam pro lapides
et arbusta inspicimus ipsa
obscuritate fallimur et dicimus
homines esse aut bestias Se
pe obliuione fallimur eciam ob
liuiscimur que fecimus audiuimus
et uidimus aut locuti fuimus
et dicimus nos fecisse quod non
fecimus aut non fecisse quod
fecimus aut audiuisse quod
non audiuimus aut non audiuisse
quod audiuimus aut non eciam uidis
se quod uidimus aut uidisse
quod non uidimus aut dixisse

quod non diximus aut non dixis
se quod diximus Sepe quia et eciam
audimus quod desideramus dicimus
verum esse quod audiuimus et sepe
contingit ut sit falsum et eciam au
dimus quod nolumus dicimus
falsum esse grauamus sit verum
Sepe eciam ioco mentimur ut
apud audientibus moueamus
Sepe ex nimia credulitate
mentimur Nam eciam audimus
quosdam homines quos verid
icos existimamus aliqua narran
tes vere similia credentes
quod audimus eciam ea aliis re
ferimus dicimus valde qua
uis sint falsa et frequenter eciam
iuramento affirmamus Sunt
et multi qui gesta patrum
que in diuinis paginulis ad
legerunt ad audiorem exponere
oblectationes eciam ea aliis nar
rando ceperunt aut quod menda
cia intermiscent et quamplures
narracionibus vnam faciunt co
nantur et sicut qui stannum
auro uel argento admiscet
inutile magis efficiat ita et
isti eciam compluribus narracionibus
vnam facere satagunt mentien
do inutilem reddunt Et velint
esse cum plus quam gesta sunt
mendaciter profecerunt etiam
multi diuinis litteris eruditi
qui uideris ultra quam oportet
credentes quasdam eorum fabulas
varias suscipiunt et sunt

traditionibus [...] seruerunt. Pa
gani enim qui iudei sunt que
de christo in ueteri testamento inue
niunt contra suos sensus euertere
nituntur et ipsum nomen christi
et quoscumque possunt extinguunt
et non solum prophetias de christo
euertunt sed et in aliis locis
multas uanitates et absur-
dissimas fabulas interponunt.
Quare ergo tunc mendacibus
omnes contra religionem [...]
credunt aut aliqui illis
prestipantur. Et tamen ea que
ab antiquis patribus prolata
credimus fuerunt. Ipsi [illegible] de
diabolo patrem habent qui in
ueritate non stetit quia men
dax est ipse et pater eius. Et
quoscumque diabolus possidet
mendaces facit. Sepe et ti
more mentiuntur. Ita ut timentes
ut a potestatibus aliquibus moles-
te nobis inferant aliqua
mendacia excogitata per que
liberemur. Sed et maiores
dicimus quod mendacia plerumque
ut a latronibus liberentur.
Simulat seruum et puer aliqui
mendacia interpolant placent
ne uapulent. Sunt et multi
qui in extraneis locis positi
egestate aut aliqua necessitatis
causa mentiuntur. Ut inueniant
aliqua corporis necessaria

sibi acquirant. Sepe et nos
amicos et uera intimi lau
datores eos quos diligimus
aliter modo et intupantes(?)
eos quibus uera sententia displi
cent oportet. Sed ista genera
non uidentur quia superant.
Sunt alia mendacia superio
ribus similia que longius
prosequimur in talibus mendaciis
non solum inuenti sed et iusti
sepe delabuntur. Et ipsi hoc
uidetur in psalmista dicentis
se Omnis homo mendax est.
Et aliud genus mendacii
quod absque culpa uidetur
nisi scriptura dicat. Omne men
dacium a malo sed quod didi
mus scriptum aliquando repe
riuntur. In Genesi namque
scriptum est cum pepercit pre
cepit pharao obstetricibus inde
orderet ut masculos interfi
cerent et feminas conserua
rent. Sed ille timentes deum
conseruabant mares. Pro qua re
cum a pharaone increparentur
dixerunt quia hebree mulieres
obstetricandi habent scientiam
illeque nescientibus pariunt.
Bone fuit melius menti
endo pueros reseruare quam
ueritatem dicendo tot homicidia
perpetrare. In Iosue quoque
scriptum est quod misit duos
exploratores ad explorandam

recitato. At illi ingressi sunt
domum cuiusdam meretricis nomine
raab que abscondit eos in inte-
rioribus domus sue. Venientibus
quoque persecutoribus eorum dixit
quod cum porta clauderetur in te-
nebris aufugissent. Atque
per hoc mendacium a persecutoribus
eos liberavit. Ipsa cum tota
cognatione sua a mortis peri-
culo liberata est. Et propter hoc facto
a beato paulo in epistola ad he-
breos laudatur. Ait enim fide
raab meretrix non periit cum
ceteris incredulis excipiens
exploratores cum pace. Sunt
regum etiam volumine scriptum
quod david fugiens absalo-
nem filium suum misit utique duos
exploratores ad explorandos
actus filii sui. Quod cum audisset
absalon misit qui eos ca-
perent. At illi fugientes ingres-
si sunt domum cuiusdam vi-
ri cuius uxor abscondit eos in
puteum quem habebat in pe-
ribulo posito desuper operi-
mento. Venientes vero persecuto-
res eorum eos requirentes respon-
dit. Transierunt gustata
paululum aqua. Decrevit
igitur dicendo eos possibile
quos mercede servavit. Ta-
lium itaque mendaciorum acci-
tate macule eorum qua perdit
delentur quia caritas operit
multitudinem peccatorum.

Sunt de precavendis dicamus. Sunt
namque que invidia generat alia
que avaritia. Alia que vana glo-
ria. Sunt etiam infidelitatis menda-
cia sicut et blasphemie. Sunt
que ex odiis procedunt. Habent
nichilominus alia vitia men-
dacia sibi convenientia. Infide-
les quoque quippe iudei atque
ethnici habent plurima menda-
cia. Nam excepto quod christum ne-
gavit venisse in carne habent
multos errores quibus decepti
perierunt. Sunt et iudaica blas-
phemia quibus idem iudei atque
pagani necnon heretici deum
et ecclesiam eius omniaque mis-
teria divina multis modis blas-
phemant. Sunt et mendacia
que ex odiis procedunt. Nam
nonnulli per eos que odia in cor-
dibus contra proximos gestant
falsa crimina eis inducunt
et quos non possunt gladiis
interficere falsis criminibus in cap-
ud magnum sepe causa et in
mortem precipitant. Sunt
alia que parit invidia. In-
vidi quippe cum videt aliquos
aut dignitatibus seculi aut
sapientia aut artibus pollere
eos despiciunt aut subsannare
non cessant. Sepe que ipsos
illis preferre ut ipsi clariores
apud eos qui eorum iudiciis
credunt videantur quam illi
quos despiciunt. Sunt et de
visionis mendacia que ipse

ad mundos pertinet. Videri
namque semper mundi facta
meliora et quibus corporalia non
possunt eos actibus media
toris obnubilare querunt. Sunt
multi etiam qui eos quos odi
o habent a quibus uidentur
fingentes se amicos suis callidis
persuasionibus ad quedam fla
gicia perpetranda pertrahunt
quos cum in aliquod scelus ve
luti in foueam precipitauerint
contra eos ipsi accusatores qua
si exsurgunt et qui uidebantur
amici quid fuerunt pessimi i
nimici comprobantur. Habet etiam
auaricia mediatoria sua. Quia
multi quippe sunt qui propter
aliorum substantiam tollendam
multas fallacias et diuersas
machinaciones componunt ut
auaricie sue barathro qui in
insaciabilis est aliquatenus
satisfaciant. Sunt etiam
multi qui propter munerum acceptio
nibus falsi testes contra pro
ximos suos efficiuntur et eos
mentiendo in infamiam precipi
tant et hereditatem et substan
tiam auferunt, sepe uero etiam mor
te inferunt. Sunt alia me
diatoria que nutriunt uanam gloriam.
Sunt enim multi uane glorie
amatores qui ut magni et
egregii ab hominibus habeantur
dicunt se magna quedam fecis
se que non fecerunt et posse
que non possunt et possidere
que non possident et sapere
que non sapiunt ut ad cel
situdinem ad quam tendere
nequeunt sua mediatoria ac
os eleuent. Et quia hor
minum apud quosdam peruersos
habetur. Etiam in monasteriis
sunt quosdam huius uicii ce
maculatos. Multi quippe
sunt qui postquam seculum
reliquisse uidentur ut mag
nos se et inclitos apud sim
plices quosque et eos qui in
monasteriis educati fuerunt
constituant, dicunt se fuis
se possessores magnarum diui
ciarum iactant se fuisse ve
natores piscatores et multa
alia de se mentiuntur ut mag
ni apud eos quos suis me
diatoriis decipere possunt habe
antur. Ad te ergo loquor qui
talis es. Ecce qui in seculo
positus nec simplicem cibum
qui tibi tuisque omnibus sufficie
ret per totum annum elaborare
poteras in monasterio positus
possessor thesaurorum predio
rum magnarum que diuiciarum efficeris
et qui nec unam uilem etiam
capram poteras monachus effectus
venator potentissimus effectus
es. Et qui quosdam comunes
homines formidabas in mona
sterio positus predicatorem fortis
simum te fecisti. Ecce non sunt
seculum reliquisse sed acquisisse

Dixisse te hominem interfecisse hu[n]c
cidii reatum sibi te imposuisti
Lingua mendax facit quia
nus non prevaluit Et magis ut
probem quod te mentiendo reum ho
micidii feceris Saul sicut a li
bro regum legimus timens
philistinorum manum sponte semet
ipsum interfecit Venit quidam
homo ad regem David et dixit
quod ipse Saulem qui eum persequeba
bat interfecisset Sed ille spiritu
prophetie mentitum eum intelligens
velut homicidam puniri ius
sit reatumque homicidii super
illum imponens dixit Sanguis
tuus super caput tuum Os enim
tuum locutum est adversum te
dicens Ego interfeci christum domini
Sciendum enim dimittens periculi ad
quod ipsorum veniet grauitas
tatis sit deditus et pote
ria sua accipiunt Et si
aliis reus est qui veri dicit
quanto magis tunc omnia
mentitur Sunt alii quippe
non desinunt mentiri et vix
aliquid loqui possunt sine
mendacii admixtione qui etiam
ad omnia que audiunt quedam
mendacia confingunt et dicunt
se vidisse que non viderunt et au
disse que non audierunt et
fecisse que non fecerunt Cuius
a veritatibus semper fuerant
dicunt non posse quemquam sibi
vera loqui qui non posset
sibi mentiri Consule quidem
vana assertio tua. Exc.

sibi et vacat loquetis quia qui mi
nus potuit mentiri cum ne stagi
a te magis fieri oportuisset
inquit suspecti Dixit
apostolus et etiam predicatores multa
docuerunt et scripserunt sibi par
... mendacii et scriptura
dicit quia omne mendacium
a malo est Et mendacium ma
lum est quia mendacium sibi
consortii cum ... quam vana
est tua cum omnipotentis
... causa offendere
non trepidas Nam etiam mala
quamquam deus contraria sunt
videntur tamen aliquid corpori
conferre quia divitias congre
gat ex quibus dependia eius ex
plentur Similiter et libido vi
detur aliquid corpori conferre
quia de ... carnis vo
luptas extinguitur
Et ebrietas quamvis deum of
fendat ... proficua
assumuntur Sunt enim quia
de medicina corpori aliquid
videntur adiuvare sicut sunt ava
ritie de quibus supra dixi
Tu autem corpori nichil acquiris
et sic ... deum offendere
non metuis Et mendacium
tuum leve esse ... tandem
dissipat Nam consuetudine
... gravissimum atque in
portabile efficitur Ita sicut
lutum leve est quam plurimum
pro multiplicitate gravius
... et periculosum fit ita ut
... peccata ... gravantur

Visio septima

sit et quedam sancta sperata propter
gracias sua gratuita quibus ipsa
que gratia et consummatur
efficiunt Et patet quia sicut
ipse dixit deus veritatis nichil
plus contrarium est ecce vita
ut quam mediatam Horribilis
ipse est stagnum ardens igne
et sulphure que est mors secun
da Secundum est mors secunda in
hoc libro manifeste denunciat
supradictis agit verius ne
in mortem secundam incidamus
redemptor noster nos liberare
dignetur qui cum patre et spiritu
sancto vivit et regnat in secula
seculorum amen

Et venit unus de
vii angelis habe
ntibus phialas ple
nas septem plagis no
vissimis et locutus est mecum
dicens Veni ostendam tibi spon
sam uxorem agni Et sustu
lit me in spiritu in montem mag
num et altum et ostendit mihi
civitatem sanctam ierusalem descen
dentem de celo a deo habentem
claritatem dei lumen eius simile
lapidi precioso tamquam lapidi
iaspidi sicut cristallum usque
ad illud Si quis apposue
rit ad hec apponet deus super
illum plagas scriptas in libro
isto Et si quis diminuerit
de verbis libri prophetie huius au
feret deus partem eius de libro vi
te et de civitate sancta et de hiis
que scripta sunt in libro isto Dicit
qui testimonium perhibet istorum
etiam venio cito amen Veni
domine ihesu Gratia domini nostri ihesu
christi cum omnibus vobis Amen

Septima visio ad quam do
minus invitat et dona
te prevenit tota ad il
lud tempus quod post resur
rectionem futurum est pertinet Et
ordo postulabat ut generali resur
rectione de septima gloria sanctorum
quam post consummationem seculi sine fine
possidebunt describeretur que sub fi
gura civitatis ierusalem in hac vi
sione describitur Et venit unus de
vii angelis qui habebant
phialas et locutus est mecum
dicens Veni ostendam tibi spon
sam uxorem agni Supra in quin
ta visione dicit iohannes vii
angelos habentes vii phialas
sibi fuisse monstratos et in septem
tibus unum ex hiis sibi civita
tem diaboli dampnationis que eius
sub specie mulieris meretricis os
tendisse Similiter et hic unum
ex eisdem vii angelis dicit sibi
civitatem dei sub figura ierusalem
demonstrasse Causa huius signifi
cationis habet singuli ipsi quidem
illi septem designificat namque
predicatores qui fuerunt et erunt
usque ad finem mundi Iohannes
vero typum tenet ceterorum fidelium
Angelus agit Iohannis se de
monstratur civitatem dei per
mittit quia predicatores

sancti ceterique fideles quanta sit
beatitudo illorum in quantum pos
sunt satagunt demonstrare ut eos
ad vitam eternam percipiendam acce
dant. Eadem sponsa et uxor
agni vocatur. Eandem sponsam ec
clesiam vel vocat Iohannes
baptista demonstrat dicens Qui
habet sponsam sponsus est. Quod autem
et uxor dicatur demonstrat
dicens Propter hoc relinquet ho
mo patrem et matrem suam et ad
herebit uxori sue. Et erunt duo
in carne una. Quasi ergo patrem
suum filius dei dereliquit cum de
illa celesti beatitudine ad ter
ras descendens hominem as
sumpsit, que per sponsa sua que
est ecclesia datur. Matrem reli
quit quia affectum matris
abiciens corporis quod ex ea as
sumpsit per ecclesia sua tradidit
quam sibi ita univit ut ipse
sit caput et ipsa corpus. Et sus
tulit me in monte magnum et
altum. Mons iste christus est
de quo monte propheta loquitur
dicens Erit in novissimis
diebus preparatus mons domus domini
in vertice montium. Mons igitur qui
preparatus esse dicitur christus est. Mon
tes vero super quorum verticem mons
iste preparatus dicitur patres ve
teris testamenti designant. Su
per horum ergo verticem mons domus
domini preparatus esse dicitur quia et ab
ipsis predictus est in carne ve
nisse et eos macula faciens
transgressus est. Super hunc igitur
montem domus domini id est eccle

edificata est quia super christum
edificata est sicut Apostolus lo
quitur dicens Fundamentum
enim aliud nemo potest ponere
preter id quod positum est quod
est dominus ihesus christus. Et
ostendit mihi civitatem sanctam
ierusalem descendentem de celo a deo
habentem claritatem dei. Nota
dum quia Ezechielis ultra
in ipso cu... Iohannes in ipso
concordat in aliquibus locis quando
placuit inter decilla huius opus
pauca inserimus. Dicit enim
in monte sibi fuisse demo
stratum super quem erat civi
tas et contra templum. Verum
tantummodo quecumque de tem
pli structura multa est locutus
Eandem ergo significatam hic
hic templum quam hic civitatem
Significat quippe ecclesiam sed
per illud templum presentis temporis ecclesia
per civitatem autem ierusalem quam
qualis post finem mundi fu
tura est designat. Sed dicat a
liquis quid est quod ista ierusalem
descendere ad futurum tempus
pertinet cum presentis temporis eius formam
videat in hac visione de
scribi. Ad que nos videmus
quia ecclesia quamdiu in hac
vita consistit agnoscitur sponsa non
est et quasi sub quodam vela
mine ab sponsa tenetur. Ignorat enim
ratur quibus sit virtutibus a quibus est
electis aut ad quem finem actus
suos omnipotens perducat. In
illa autem vita cuius forma omnibus

pcebit. Tunc eius liquido ci-
uibus apparebit quis sint muri
qui porte qui fundamenta que
lapides structure. Qui lapides
preciosi. Sed quendam nobis est
quo de celo descendere dicatur
eciam ad celestem habitacionem contendi-
te conscendat in qua sine fine
permansura credatur. Sanctorum
actus atque vita quadam mente
per tractatum semper augentur
in cordibus nostris. Et quanto
amplius conscendimus tanto am-
plius eorum magnificencia no-
bis elevatur. Ac eciam oculos men-
tis nostre ad ymaginem dei om-
nipotentis conscendendo attollimus
magnitudo factorum magni-
tudini dei comparata vilis nobis
humiliatur. Ascendunt igitur
nobis sancti cum eorum vita et
actus conscendimus. Descendunt
vero eciam ad conscendenda ompo-
tencia dei omnipotentis oculos
mentis nostre attollimus. Dicitur
quoque illam claritatem dei ha-
buisse. Habebat profecto cla-
ritatem dei non suam. Sicut eciam
sol vel aqua refulgens sua cla-
ritate aqua largitur ita ut eius qua
oculos intuencium reverberet sicut
et sol. Quemadmodum igitur
aqua claritatem de sole habet sed
non ex se ipsa sed a sole. Ita et sanc-
ti habent claritatem dei sed non
a se ipsis sed a deo sapiencia illuminante.
Lumen eius simile lapidi pre-
cioso tamquam lapidi iaspidis sicut
cristallo. Ecce tres lapides posu-
it quorum lumen luminis eius
~~assignavit~~ assimilavit unum
scilicet preciosum duos vero nominatim
exprimens. Possumus itaque per
lapidem preciosum patrem per iaspi-
dem filium per cristallum spiritum sanctum
intelligere. Pater enim sine nomine
est quia pater a se ipso est. Reliqui
et ceteri nominatim exprimuntur
quia filius a patre est spiritus
sanctus vero ab utroque procedit.
Possumus eciam per lapidem preciosum
spem per iaspidem fidem per cristal-
lum vero caritatem intelligere. Sed
prout aliquis dicat. Quoniam in illa
vita nostra non erunt fides
et spes. Quod enim videt quis
quid sperat. Ad quod nos di-
cimus quia sicut vestis que
ex aliqua materia tingitur per
tincturam abiecta materia colorem
pulcerrimum ipsa retinet.
Ita et in illa vita fidelium spe
humilitate abstinencia ceteris-
que virtutibus absque caritate finem
acceptabilibus splendor ex ope-
racione illarum facta acqui-
sierunt eos sine fine permane-
bit. Et habebat murum mag-
num et altum. Iste est murus
de quo dicitur Urbs for-
titudinis nostre syon salvator
ponetur in ea murus et ante-
murale. Hic murus igitur
christus cum omnibus membris suis
designatur. Ita ut per illud fun-
damentum per aliqua vero struc-
turam omnia membra figurentur.

Habentes portas duodecim. In e
zechiele scribitur quod templum quod
ei demonstratum est tres portas ha
buit orientalem videlicet austra
lem et aquilonalem. Propter quod dic
it porta orientalis clausa per
manet perpetue tantummodo perpe
tuitate et permanente. Per portam
orientalem beata virgo maria fi
guratur que clausa ante ingressum
principis id est christi et post conceptum
et post egressum eius clausa
devenit permansit. Per portam vero
australem veteris testamentum
Aquilonalis novum designat.
Hii vero qui ab australi parte ve
niunt dicuntur iudeos qui et
ab aquilonali gentes designantur
Iudei etiam qui cognicionem dei
habebant et quibus lex data
erat a parte solis id est ab austra
li parte in qua sol amplius
fervet nos inveniuntur ad
ecclesiam ~~adere~~ venire dicuntur
per portam australem ingredie
bantur quia testimonia de
veteri testamento multiplici
ter et possessionem divinis quasi
modo persignatam eos ad fidem
christi suscipiendam sue ... te
sti ... Gentiles vero ydo
latria desertis alii qz abre
nunciantes qui dicunt sede
bo in monte testamenti in lateri
bus aquilonis ascendam super
altitudinem nubium et ero
similis altissimo. Non in

gressu ab aquilonali parte veni
re dicuntur. Per portam aquilo
nalem ingrediebantur quia ad doc
trinam ewangelii audientes
virtutes earum quas prophete et
ministros eius fecerunt ammi
rantes ad fidem christi suscipi
endam currebant. Per eam apertam
est etiam ut per quas quisque
intraverat non regrederetur
sed de regione eius egrederetur
videlicet ut qui ingrediebatur
per portam septentrionalem egre
diebatur per portam meridi
anam. Iudei quos intelligen
tia veteris testamenti ad fidem
christi suscipiendam perducebat
non debebat reverti ea parte qua
venerat scilicet ut observacio
nes legales carnaliter imple
rent sed egredi per eam per por
tam aquilonalem ad ewangelii
videlicet doctrinam meditandam
et perscrutandam se transferre
ut discant spiritualiter impleri
quod ante ea facere satage
bant. Gentiles vero qui per por
tam aquilonalem ingredie
bantur id est qui per doctri
nam ewangelicam fideles
efficiebantur non debebant
reverti ea parte qua venerant
videlicet ut ad errores phi
losophorum perscrutandos rege
derentur sed potius per suscep
tam fidem atque doctrine ewa

gelice ad portam meridianam idest ad doctrinam veteris testamenti presentanda se transferre ut eam ducerent in eo xpm multis modis ac predicatu laborarent ut eos fidei cristi [illegible] portas autem duodecim quas habere dicit xij apostoli eorumque doctrina designatur Et in portis angelos duodecim xij angeli per ceteros predicatores aplorum videlicet sequaces designat Qui in portis ecclesie dicuntur qui fidem aplorum in totum tenentes eorumque doctrinam sequentes quoscumque potuerunt ad fidem xpi trahere produxerunt

Et nomina scripta xij tribuum filiorum israel Per nomina duodecim tribuum patres veteris testamenti possumus accipere qui a fide sancte trinitatis non deviaverunt Possumus etiam per ea nomina veteris testamenti intelligere Nomina duodecim tribuum in portis scripta erant quia doctrina aplorum ceterorumque predicatorum plena fuit exemplis veteris testamenti

Ab oriente porte tres Ab aquilone porte tres Ab austro porte tres et Ab occasu porte tres Quatuor plagas mundi posuit ut indicet per omnes gentes que intra quatuor plagas mundi continentur ad ecclesiam venisse Contra unamquamque vero plagam tres portas se vidisse dicit Que simul xij ut indicet nullum intra ecclesiam ingredi posse nisi per confessionem sancte trinitatis Et quia doctrina aplorum nichil est aliud nisi evangelium et ipsum evangelium in quatuor libros dividitur et uniuscuiusque libri doctrina in fide constat sancte trinitatis Recte hec civitas quatuor latera habere dicitur et singula tres portas que simul iuncte fiunt duodecim Et in ipsis scripta nomina xij aplorum et agni

Quod significat xij fundamenta ipse quod posuit eum sibi imponit quod in ea scripta essent xij nomina aplorum et agni Reprehensus [illegible] a quodam cur super petram fundamentum ecclesie dixi in eo loco ubi dominus dicit Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam Ubi petrus est fundamentum eius [illegible] sicut et ceteri apli quemadmodum presens lectio monstrat apte quod super ipsum est edificata ecclesia sicut et super ceteros Ubi vero super petrum ecclesia edificata non est ergo nec super ceteros Falsa est quod quidam Johannis [illegible] sensus qua dicit xij aplos xij fundamenta ecclesie esse ut [illegible]

fundamentum cum aliud nemo
potest ponere preter id quod positum
est. quod est Christus. Non cum
aliud fundamentum est petrus
et aliud Christus. quia membrum
Christi est petrus. sicut ipse dixit
discipulis suis. vos in me et
ego in vobis. Christus namque fun-
damentum est omnium apostolorum suorum.
Similiter et ipsi fundamenta sunt
eorum qui per eos crediderunt. Unum
ergo est fundamentum id est Christus
a quo continentur omnia fundamenta
super eum tota compages edificii
constructa est. De hoc fundamento
paulus loquitur dicens. Siquis
autem edificat super fundamentum
hoc aurum argentum lapides
preciosos. ligna. fenum. stipulam
uniuscuiusque opus quale sit ignis
probabit. Sex species posuit tres
preciosas. et tres viles. Per
aurum sapientia designatur.
Aurum supra fundamentum Christi
edificat. qui sapientiam qua vicia
contemnit. et intentus intimat
in corde suo recondit imitans
psalmistam qui dicebat. In
corde meo abscondi eloquia
tua. ut non peccem tibi. Per
argentum hic predicationis dul-
cedo exprimitur. de quo idem
psalmista dicit. Eloquia domini
eloquia casta. argentum igne

examinatum. Argentum supra fun-
damentum Christi edificat qui bonum
quod didicit alios docet. ut
eos ad bona agenda pertrahat.
Per lapides vero preciosos bona
opera designantur. Lapides preciosos
supra fundamentum Christi edificat
qui bonum quod docet operibus
implet. Sunt qui verba exhor-
tationis quibus ceteros perfecte
instruant non habent. Sed tamen
se per bona opera ornant. Lapides
preciosos super fundamentum Christi edificant.
Similiter et qui premia sciunt et
ea alios docent argentum namque
supra fundamentum Christi edificant.
sed tamen operibus implent quod
docent. Multi cum intellectum
non acceperunt alios docendo
super Christum edificant. sed per mala
opera destruunt. nisi quod edifi-
caverunt. Per ligna vero fenum
atque stipulam peccata minima de-
signantur. Hoc est intellectus alius
qui nos absque affectu excludit. Isto
cum super Christum peccata. Sed minima
opera edificantur. et cum peccatum
ab edificatione que fit super Christum
recedimus. et quanto gravius pec-
cavimus. tanto longius separamur.
Sed tamen per penitentiam ad bona opera
agenda revertimur. ad edificacionem

q fit sup corpus veritum. Pos-
sumus ergo per ligna terrena opera
intelligere ... quibus terrenis oper-
misisit ut habeat unde vivat
ne forte necessitate compulsus furtum
cogatur. Unde apostolus precipit ut
cum silencio operantes unusquisque
suum panem manducet. Per fenum
vero amorem terrenum possumus
intelligere accipere cum quibus pro
affectu carnis uxorem filios
sive ... diligit. Unde et scriptura
apostolus precipit ut viri uxores
uxores viros, filii parentes
parentes filios diligant. Per
stipulam autem eos possumus in-
telligere qui pro eo quod libido eos
cruciat et sic ... propter
uxores accipiunt. Unde et Paulus a-
postolus precipit dicens: Propter for-
nicationem autem unusquisque su-
am uxorem habeat et unaqueque
suum virum habeat. Et quia tales
... offensi-
onibus esse non possunt, dicit tales
per ignem esse salvandos, scilicet per
ignem purgatorium. Et hoc ...
... abstinue-
runt et per elemosinarum largi-
ciones ... ut post
mortem per ignem purgatorium
salvari possint. Ceterum au-
tem ... aliis ...
... efficiatur per ignem purga-
ta et ipsa ... que cum
... contraxerunt
per ignem mundantur. Ut dign...

fiat electorum unus ... Et qui
loquebatur mecum habebat arundinem
auream ut metiretur civitatem
et portas eius et murum. Ange-
lus qui loquebatur cum Johanne
hoc loco Christum significat. Christus
qui ... omnes gentes
virga ferrea sicut vas figuli
... civitatem
dei que omnibus gentibus consta-
bit arundinem auream metiri
dixisimus supra ... ferrea disciplina
... evangelii
designatam. Ferrum vero
grave et durissimum est. Et
... autem legis ...
dicit evangelium. Arta et an-
gusta via est que ducit ad vitam.
Sed habet dulcedinem amoris dei
et spes patrie celestis suavem
et levem facit, sicut ipse dominus
dicit: Iugum enim meum suave
est et onus meum leve.
Virga ita que ferrea et arundo
suavem levem atque auream
... quia per angu-
stias quas pro Christo pertulerunt ...
civitatem ... pervenire ...
cipient. Metiretur autem ci-
vitatem et portas eius et murum
quando ... qualitatem operum
... ~~recipiet~~
recipiet. Sed quaenam nobis
est ad civitatem ... fu...
se dicitur. Cum portas et
murum ... civita-
tis ... omnia ...

Verum sicut constructa et situata docet per portas apostoli. Ipsi enim apostoli viri per muros vero ciuitatis multitudo fidelium. Que hec sequuntur plenius manifestant.

¶ Est ciuitas in quadro posita est et longitudo eius tanta est quanta et latitudo. Per quadraturam ciuitatis pfectio sanctorum designatur. Quadratus quippe lapis in quacumque parte iacet stabit vero. Et si quadratum lapidem ac aliud quodque quadratum pt (?) diligenter inspexeris pfectionem certam in eo depictam comprehendere poteris. Habet namque sex facies octo cornua et cu-pidines (?) duodecim. Sex facies perfectionem demonstrat operum bonorum quia senarius perfectus est numerus. Habet et octo cornua iiii designat ewangelia ex quibus iiii celum iiii terram respiciunt. Quatuor igitur cornua iiii designat ewangelia. Que duplicantur quia dilectionem dei et proximi spaliter (?) inculcat. Quatuor celum respiciunt ut indicent deum super omnia esse diligendum. Quatuor terram ut indicent proximos tamquam nosmetipsos diligendos. Duodecim vero cuspidines fidem demonstrant duodecim apostolorum. A singulis ac cornibus tres cuspides procedunt ut indicet ad doctrinam Christi quod est ewangelium que certa in quatuor libros diuiditur fidem sancte trinitatis per apostolos transisse ut per illos ad omnes gentes migraret. Hoc totum de quadrato lapide ideo depinximus ut demonstremus per quadraturam ciuitatis perfectionem celestis esse designatam. Et quia hec ciuitas equali quadratura habet longitudo eius tanta esse dicitur quanta et latitudo. Per longitudinem namque eterna gloria per latitudinem autem caritas designatur. Longitudo igitur huius ciuitatis tanta est quanta et latitudo quia quanto unusquisque fidelis in hac vita positus maior fuerit in caritate tanto maiorem gloriam in illa erit possessurus beatitudinis. Et quanto minor fuerit caritas tanto minor erit et gloria. Et ciuitatem mensus est per stadia duodecim longitudo et latitudo et altitudo eius equalia sunt. Eandem significationem habent stadia xii que et porte duodecim. Significant namque apostolos. Superius longitudinem et latitudinem huius ciuitatis equalis habere dicit. Hic vero dicit quod longitudo latitudo et altitudo eius equalia sunt.

Possunt etiam in hoc loco per
tria que posuit fidem spem et cari-
tatem intelligi. Ita ut per longitu-
dinem fidem, per latitudinem cari-
tatem, per altitudinem vero spem
intelligamus. Sed quo equalia
esse possunt cum apostolus dicat
Nunc autem manet fides spes
caritas tria hec. maior autem
horum est caritas. Ita quamvis
caritas mayor sit omnibus
virtutibus eo quod ipsa manet
in perpetuum celis tamen quem-
admodum horum trium virtuti-
bus equalitas ascribi potest. Dicit
quippe apostolus quia fides per ca-
ritatem operatur et fides sine o-
peribus mortua. Si mortua
est illi cui mortua est mortua
est. Et si fides per caritatem operatur
et illi mortua est qui caritatis
opera non habet. Ergo fides tan-
ta est quanta sunt et caritatis
opera. Similiter spes tanta est
quanta fides et caritas quanta
sunt opera fidei que est caritas
tanta est et spes glorie. Inquantum
enim unusquisque fidelis per caritatis
opera se dilatando prevaluerit
in tantum sibi gloriam patrie celes-
tis acquiescat non dubitat.
Et mensus est murum eius cen-
tum quadraginta quatuor cubitorum
mensura hominis que est angeli

Hoc si superiora attendamus
secundum litteram stare non potest
Superius namque dicit quod men-
sus est civitatem per stadia xii
milia. Hic autem murum civitatis
C.xliiii cubitorum dicit esse
mensuratum. Multo enim maius
est spacium xii stadiorum quam
spacium C.xliiii cubitorum
Ideo quod per maius spacium eos
qui maiores merito sunt intelli-
gere possumus. Et de quibus su-
perius per xii milia stadia duodecim
apostolos esse designatos. Mar-
tires vero et confessores et ceteri
perfecti viri qui apostolorum doctri-
nam post eos sunt sequuti et
corporis actus imitati quo circa am-
bitum meriti quam eandem
gloriam possidebunt quam et illi.
Per murum vero qui ex preciosis
lapidibus sunt extructus mul-
titudo designatur eorum qui minorem
ambitum tenebunt quam illi
de quibus superius diximus. Et qui
minores essent merito minora
recipient premia. Quorum men-
sura duodenario numero constat
quia fidem apostolicam in trini-
tatem servaverunt. Duodecies
namque duodeni fiunt C.xl.
iiii. Quod autem dicit civitatem
et murum mensura hominis que
est angeli fuisse mensuratos
demonstrat angelicam simili-
tudinem hominibus sibi apparuisse.

iste. Possumus etiam aliter intelli-
gere mensuram hominis dici
et mensuram angeli. Et eandem
suam civitatem et muros di-
cit esse mensuratos, quia sancti
viri equalitatem habebunt
cum angelis. Et eorum mensura
mensurabuntur, quia eandem glo-
riam possidebunt quam et illi,
sicut dominus dicit in ewangelio:
In resurrectione neque nubent neque nu-
bentur, sed erunt sicut angeli
dei in celo. Et erat structura
muri eius ex lapide iaspi-
de. Ipsa vero civitas auro
mundo simili vitro mundo.
Sed et hic aliqua distancia
inter muros et civitatem fit.
Muros dixit ex lapide iaspi-
de esse constructos, ipsam vero
civitatem auro mundo et vi-
tro mundo dixit esse similem.
Per viriditatem namque iaspidis
fides designatur. Per iaspi-
dem ergo simplices quicumque viri
imperfecti non eminenter desig-
nantur, qui fide salvantur, sicut
dicit apostolus: Iustus autem ex
fide sua vivit. Sancti autem
et perfecti viri qui per civitatem
designantur auro mundo non
[illegible] assimilantur, co-
quia et sapientia fuerunt repleti, quasi
per aurum sepe fulgent, et di-
versis tribulacionibus probati sunt.

auro quod per ignem probatur et pur-
gatur. Per vitrum vero mundum,
quod clarius omnibus metallis est,
ampli designantur, quos nul-
la macula peccati umquam sordi-
dare potuit. Fundamenta mu-
ri civitatis omni lapide pre-
cioso ornata. Superius diximus
per xii fundamenta xii apostolos
esse designatos. Per lapides
autem preciosos omnes virtutes de-
signantur. Recte ergo fun-
damenta xii lapidibus orna-
buntur, quia in illa virtute
apostoli et ceteri predicatores per-
manere habebunt eos qui per
eos crediderunt quia per eis
omnibus virtutibus crescerent.
Fundamentum primum iaspis.
Iaspis viridis coloris est ac- Iaspis
cepti. Significat autem fide-
les stabiles qui numquam ab-
sciderunt quamvis corporis vi-
tas idem fides ex mundi acti-
bus aliquatenus obscuratur,
et corpus tamen et ceteris
ministrat operibus, propter suam
virtutem non cessant. Non ab-
re est quod ter plus locis po-
nit. Apostoli namque sicut iam
supra in cultura et cunctis
hiis qui apostolis primus cre-
diderunt austerioa dum per-
cepta quinque ne forte du-
ricia propter tristicia nos an-
derit ad [illegible] fide
per amorem domini [illegible] eos

Placuit spiritui sancto et nobis
nichil imponi vobis oneris
nisi tantum ut abstineatis
vos a fornicacione et ab escis
que ydolis ymolantur et suffo-
cato et sanguine. Et de alio
loco Petrus conversionem gen-
tium narrans inter alia dixit
Et qui novit corda deus tes-
timonium perhibuit dans il-
lis spiritum sanctum sicut et no-
bis fide purificans corda
eorum. Quicunque ergo istos imi-
tantur in figura lapidis con-
Zaphirus tinentur. Secundus saphirus
Saphirus cerula colorem
sicut iacinctus sed guttas
habet intermixtas eiusdem
coloris sed [?] Vide-
tur eciam in [?] lapide
sclares [?] quedam viri de spe [?]
celestia quidem desiderantes
sed in secularibus actibus adhuc
occupati ex qua occupacione
quasdam maculas contrahere
videntur. Hinc per eos qui omni-
bus omnia celestia antepo-
nunt celi habet colorem digna-
tur. Hinc in secundo loco
ideo ponitur quia deum super omnia
et proximos tamquam se ipsos
Calcedonius studet diligere. Tercius cal-
cedonius. Calcedonius rube-
um habet colorem sed tamen ob-
scurum nisi [?] attenu-
etur. Ipsa vero concavitas pul-
cherrimum et colorem et gra-
tissimum confert. Significat
autem et iste quosdam sclares [?]
viros qui quanti sanctitatis
ante tempus persecucionis fuerint
homines latuit sed a persecu-
toribus per diversas tribula-
ciones attenuati quan-
tus splendor sanctitatis
in eis latuit cunctis patuit
qui eos intuerentur. In 3o
loco ponuntur eo quod confessio-
ne sancte trinitatis perdurantes
ad martyrii palmam pervenire
Smaragdus meruerunt. Quartus sma-
ragdus. Smaragdus ni-
mie pulchritudinis atque vi-
riditatis est in tantum ut ea
que circa se sunt sua viridi-
tate inficiat. Significat
autem predicatores sanctos qui
in fide videntes et viventibus
per claritatem splendoris sue fidei
predicando ea nunquam pro-
fuerunt. Hinc a quarto loco po-
nuntur eo quod doctrina ewa-
ngelii que in quatuor libris
dividitur per multa loca dispe-
Sardonix rgunt. Quintus sardonix.
Sardonix candidus est in
rubeo colorem pavidi [?]
nans. Significat autem sim-
plices quosdam et innocentes
viros qui propter ante puritatem
per lapidem candidum designantur.
Hinc per eos quod [?] [?]

abstinendo et diversis modis cor-
pora sua affligunt martirium
sibi imponentes quasi colo-
rem rubeum habere dicuntur. Vide-
mus non inconvenienter in quinto
loco ponitur. Quartus quia martirum
cum [illegible] quaque temporis
[illegible] designatur. Beati
quoque virgines dicuntur quia
quinque corporis sensus [illegible]
ora sua designatur. Et quia
sicut opera eorum isti sunt recipit
aliis inter illud perfulserunt
recte in edificio civitatis
sancte quintum locum obtinent.

Sardius

Sextus sardius. Sardius
rubeus est qui pro eo quod [illegible]
[illegible] colorem aliquatenus de-
clinare videtur parumper ob-
fuscatur. Quartus rufus itaque co-
lorem qui ante colorem com-
pungit tribulationes quas
sancti ab hostibus pertulerunt
designatur. Rubeus vero co-
lor martirium designatur. Sed
sardius igitur sancti et per se
[illegible] designatur qui per [illegible]
[illegible] alium [illegible] per
diversas tribulationes post
[illegible] terminata quam abhi-
[illegible] pertulerunt ad mar-
tirii palmam pervenire me-
ruerunt. Cum non incongrue
in senario numero qui perfectus est
ponitur eo quod [illegible] per se
[illegible] et [illegible] perfectus

martirio ornaverunt. Septimus
crisolitus. Crisolitus totus — Crisol
aureus est et propterea aurum
sapientiam designat. Per crisolitum
igitur sapientes in ecclesia
designantur qui sicut [illegible] fulgo-
re sapientie auree apud homines
in recte dici possunt. Cum con-
gruenter in septimo loco ponitur
eo quod septem dona spiritus sancti
repleti multos alios et ex-
emplo ab iniquitate averterunt.
Octavus berillus. Berillus — berill
nimie claritatis et ceruleum
habens colorem ad instar [illegible]
Significat autem personas vite
[illegible] et apostoli actibus [illegible]
[illegible] qui ne clari-
tatem vite sue aliquam ma-
cularet [illegible] etiam [illegible]
[illegible] hominum [illegible] nolue-
runt quorum claritas in ceru-
leum colorem [illegible] quia celo
[illegible] angelicam vitam
[illegible] homines [illegible] con-
[illegible]. Cum non incongrue
[illegible] in octavo loco ponitur.
Bis namque quaternio sunt
octo. Quaternarium itaque [illegible]
impleverunt [illegible] quia evan-
gelii precepta secuti sunt quod
dicit: Vade vende omnia que
habes et da pauperibus et
habebis thesaurum in celo
et veni sequere me. Quaternarium
[illegible] duplicaverunt quia [illegible]

perfectionis culmen multos a
lios secum conscendere fecerunt.
Topazius — Nonus topazius. Topazius
aureum ac quasi colorem sereni diei
iubar suum cunctis spargens.
Hic pacienter probati viri qui
in igne persecutionis probantur
designantur. Nempe tribulatio
nes diverse sunt. Aliqui namque
viri sancti diversis temptationibus
quas a demonibus patiuntur
probantur. Aliquando per tribula
tiones quas eis a malis homi
nibus inferunt. Aliquando
per afflictiones quas sibi ipsi
inferunt. Aliqui flagello
dei probantur circa et per acti
ue vite exercicia. Videntur
itaque in perfectione lapidem
designare qui prius per actiuam vi
te opera probantur et postea
transeunt ad contemplationem.
Ille enim competenti gradu ad
contemplatiuam vitam conscendit
qui prius per actiue vite opera
cia probatus fuerit. Vita enim sub
ito ad contemplatiue vite cel
situdinem sine vite actiue exerci
tijs transit facile labitur.
Cum autem hic lapis radios
suos tamquam spargere vi
detur significat hos viros qui
[illegible] designant et ad actiue
vite opera multos pertraxisse
et ad contemplatiue vite celsi
tudinem multos etiam secum di
rexisse. Cum vero magister in
nono loco ponit. Et cer
te nonus fuit sancti Gre
gorius qui propter amorem sancte
trinitatis in actiue vite operibus
prius affligentes semet
ipsos suis exhortationibus
quoscumque poterant ad suam
imitationem pertraxerunt et in
ad contemplandam eiusdem sancte
trinitatis diuinitatem conscen
dentes multos secum perdu
xerunt. Non inconvenienter no
no loco ponit eo quod tali
ter contemplatiuos [illegible] po
test duplicauerunt et impli
cauerunt. Decimus Crisopas
sus. *Crisopassus* — Crisopassus viridis
aureum quasi colorem ostendit qui per
eo quod in decimo loco ponitur
possumus per quosdam doc
tores ecclesie intelligere qui nobis
in corporibus positi multos do
cuerunt et multo plures scri
ptis suis erudiunt et erudi
unt cottidie ut fuerunt Iero
nimus Augustinus Gregorius
et multi alij. Cum vero luna
ecclesie ut dici sunt qui per
viriditatem et aureum colorem
designatur eo quod per indita
te fidei fuerunt firmi et sa
pientia et ut aurum fulgidi.
Per denarium vero ubi veteris
testamentum propter x in decalogi
precepta legis possumus intelli
gere. Et quia veteris testamenti

berill

sed doctrina novi testamenti
nullus intelligere potest eo quod sine
alia intelligencia veteris tes-
tamenti nichil sit aliud quam
novum testamentum. Hoc modo
nemini. In decimo loco po-
nuntur eo quod scienciam veteris
et novi testamenti plenius per-
fectam habuerunt. Per crisoprasum
decimum vero aliter intelligitur.
Decanus quippe novem dividit
et ordinat et perficit omnes
novem. Ita et isti diviserunt
quodammodo scripturas tum casus ex-
ponendo prophetias et libros per-
tita sunt. Ordinaverunt
eas tum cavendo obscuritates
aperuerunt et que in ordina-
ta videbantur quasi verum ordi-
nem habuerunt manifestaverunt.

Jacinctus

Undecimus Jacinctus. Jacinctus
cum eius species iacinctino co-
lore nomen imposuit perspi-
cuus est celi sereni colorem
habens sicut saphirus sed
alle maculas habet. Iste at-
pulcritudo velut maculis
deturpatur. Significat autem
sanctos viros ab omnibus per
dibus [?] aliquos cor-
poribus tamen [?] aliud
semper inhitantes. De qualibus
fuit Paulus apostolus qui di-
cebat Nostra autem conversacio
in celis. Qui ideo in undecimo
in undecimo loco ponuntur. Per x
namque sciencia divinitatis
scripture sicut in superius
expositum designatur. Unus

vero qui decem sequitur. Et unde-
cim fiant ad visum dei contempla-
cionem pertinet. Isti ergo sancti
decimum numerum compleverunt
quia sciencia divinarum
scripturarum repleti multos
suis predicacionibus ad vitam
eternam perduxerunt. Unde-
cimum compleverunt quia in
contemplacione dei omnipotentis
assidui fuerunt. Per instan-
tia predicacionis a contemplaci-
one assidua contemplacio apprehendi-
cacione eos vexit. Simili-
tudine constantes angelorum
qui et angelicum officium con-
templent. A contemplacione dei
omnipotentis in qua a bono
desistunt. De talibus vide-
tur propheta dixisse labia sa-
cerdotis custodiunt scienciam
et legem requirunt ex ore eius
quia angelus domini exercituum
est. De talibus fuit et Johannes
baptista de quo dominus dicebat
Hic est de quo scriptum est
Ecce ego mitto angelum
meum ante faciem tuam qui prepa-
rabit viam tuam ante te. Duo-
decimus ametistus. Hic per Ametistus
duodenarium numerum apostoli de-
signantur. Ametistus vero
purpureus est. Et scimus quia
purpura ornamentum est rega-
le. Per ametistum igitur apostoli
coronati similes designantur
quia ornamentum dei fuerunt
quando per universum mundum

predicaverunt. Unde communicator dicitur Petrus de quo scriptum est quod clarificavit morte sua deum. Unde muri et tamen ornamenta dei fuerunt, quia eum predicando, miracula faciendo, pro nomine eius moriendo clarificaverunt. Et duodecim porte duodecim margarite sunt per singulas. Et singule porte erant ex singulis margaritis. Hec secundum litteram. Sic autem singule porte erant ex singulis margaritis quod per unam quamque XII margarite fuisse dicuntur. Quod spiritualiter intelligendum est. Duodecim namque margarite ex quibus singule porte esse dicuntur XII sunt apostoli. Duodecim vero margarite per singulas esse dicuntur [illegible] C XLIIII per quas apostolorum successores doctores videlicet ecclesie signantur, qui fide doctrinaque apostolorum sunt secuti et assimilati. Qui propter vite mundiciam et sanctitatem propriam per candidas margaritas significantur. Et platea civitatis aurum mundum tamquam vitrum perlucidum. Supius per aurum mundum et vitrum mundum [illegible] viros et sanctos angelos diximus fuisse designatos. Sed hic per plateam civitatis intelligitur

fidelium. Per aurum vero mundum et vitrum perlucidum munditia mentium designatur hominum atque angelorum. Quia sicut ad mentes angelorum nulla umquam vana cogitatio accedere potuit que eas maculet, ita et sanctorum post resurrectionem nulla umquam inutilis cogitatio adveniet que corpora mentes eorum maculet. Et templum non vidi in ea. Dominus enim deus omnipotens templum illius est et agnus. Per templum in quo hostie et sacrificia offerebantur ecclesia presens designatur, in qua non carnalia sed spiritualia sacrificia deo offeruntur. Et sicut illic secundum qualitatem peccatorum variabatur modus sacrificiorum, ita et in ecclesia secundum modum culparum debet esse sacrificia penitentie, sacrificia orationum, fletuum, cordis contriti. De talibus sacrificiis psalmista loquitur dicens: Sacrificium deo spiritus contribulatus. Et iterum: Tunc acceptabis sacrificium iustitie. Sacrificium iustitie et pietatis et abstinentie et humilitatis ceterarumque virtutum. Hec sunt sacrificia que odorem bonum suavissimumque prebent deo, non carnes pecudum que in altari cremabantur. Talem igitur templum in sancta civitate non se vidisse dixit, quia hec omnia que dixi in illa be-

atitudine nova non erat
Absterget enim deus omnem
lacrimam ab oculis sanctorum
et mors ultra non erit neque
luctus neque clamor nec quod do-
lor erit que prima abierunt
Dominus vero templum illius est
et agnus quia in illo erunt
sancti et in illo habitabunt
sicut ipse discipulis suis ba-
lt Sicut ego in patre et vos
in me et ego in vobis Et
civitas non eget sole neque
luna ut luceat in ea Nam
claritas dei illuminabit eam et
lucerna eius est agnus Per solem
novum testamentum per lunam vetus
designat Absque istis duobus
luminaribus ecclesia prima va-
dimus in tenebris Quia
seculi sunt tenebris offensio-
nibus macula non potest in illa
beatitudine ubi ille tene-
bre essent erunt nulla offensio
nichil in terrenum quod cor-
rigi possit Ipse novi ac ve-
teris testamenti nova non
erit Illius luminis facti
sunt sine profuerunt qui auc-
tor est lucis et qui illuminat
omnem hominem venientem
in hunc mundum Et ambula-
bunt gentes per lumine eius et
reges terre afferent gloriam suam
et honorem in illam Per gentes
omnes electi designantur qui
quo ambulabunt in lumi-
ne habitant mente non corpore

non mutando locum sed quod sidera
do omnipotentiam dei divini-
tatem atque maiestatem Per
lumen ecclesie ambulabunt
qua in ea proficere possint Illo
lumine illuminabuntur quod eis ex
omnipotens daturus est Per
reges autem terre apostoli et ceteri
predicatores designantur Glo-
riam vero et honorem predica-
torum eos vocat qui per eos
crediderunt sicut Paulus dicit
discipulis suis Ad gloriam
meam vos estis in domino Afferent
vero gloriam suam et honorem
in illam cum eos qui per eos
crediderunt domino representabunt
Et porte eius non claudentur
per diem nox enim non erit illic
Duodecim porte duodecim portas
que opp[illegible] marcescunt [illegible]
se dicunt apostolos designatos
designatos Et hic ubi sine
mo ponunt alia significa-
tionem habent Significant
namque corda fidelium fide-
les namque in hac vita por-
te nocte patent id est demo-
nes et impios homines Por-
tas autem in nocte claudunt
cum contra omnia temptamenta
demonum aditus mentium suarum
obstruunt atque ea aperte expellunt
Claudunt eas portas in nocte
cum contra malitiam pravorum ho-
minum corda sua muniunt ut
non audiant lingua detrahentium
non reddant malum pro malo
vel maledictum pro maledicto

ut secundum prophetiam contineat ma
nibus suis aures omni immunde ob
turet aures suas ne audiant
sanguinem et claudat oculos
suos ne videant malum. Por
ro illa beatitudo ubi nullus
demon ibi nullus ei esse po
terit qui mala suadeat qui per noc
tem designatur. Propterea idem
medium observato necessaria
non erit. Sequitur et secundum litteram
erit ibi dies perpetuus nulla
nocte succedente. Et afferat
gloriam gentium et honorem in il
lam. Superius dictum est regibus terre id est
predicatores sanctos gloriam suam
in civitate sancta detulisse
dixit. Hic quia gloriam gentes que
per eos crediderunt superius sunt
designatas. Si ergo gloria
predicatorum gentes sunt gloria
gentium que est nisi forte secundum
Salomonem hoc dictum intelligas
qui dicit Gloria senum filiorum
filii et gloria filiorum patres eo
rum. Gloria namque sanctorum id est
apostolorum filii sunt filiorum. Hec
tus videlicet qui per ipsos et per filios
suos id est discipulos eorum cre
diderunt. Gloria namque filiorum
erunt patres eorum qui magnam
debuit honores eo quod tanti
meriti tantique excellencie
patres habeant tam eorum glorie
participes esse meruerunt. Ut
autem dicat afferent possumus
ad angelos referre qui in die

iudicii sanctos dei ad per
cipienda premia promissa dedu
cent. Sicut dominus in evangelio
dicit Mittet filius hominis
angelos suos et congregabit
electos suos a quatuor ventis
celi et a summitate celorum.
Nec intrabit in eam aliquid
coinquinatum et faciens abho
minacionem et mendacium nisi qui
scripti sunt in libro vite et agni.
Coinquinatos autem vocat eos
qui se diversis sceleribus inquina
verunt. Abhominacionem autem
faciunt qui malum operantur.
Nichil enim abhominatur deus
nisi maliciam sicut in Ecclesiastico
libro scriptum est. Misereris
omnium domine et nichil odisti
eorum que fecisti. Nunc autem
potest eum mendacium fieri dicitur.
Ut autem faciens ianua est men
dacium quia quod factum est non
potest non esse factum ut sit men
dacium. Sed factum pro locutione
posuit. Verum quippe menda
cium loquendo faciunt non operan
do. Possumus enim per menda
cium hunc proprie intelligere. Quoniam
enim quia veritas est Christus et contra
vos deceptio est autem. Quemadmodum
quod contrarium est veritati et
deceptionem pertinet autem nullum
quamvis videat vox menda
cium vocatur dicitur. Sed in illa itaque
secunda civitate non intra
bit aliquid coinquinatum et fa
ciens abhominacionem et men
dacium quia in die iudicii exi
bunt angeli et separabunt.

malos de medio iustorum et mit
tent eos in caminum ignis. Ra
et illis qui oleum caritatis in
vasis suis non habuerunt clau
detur ianua regni celestis
diceturque illis Amen amen
dico vobis nescio vos. Et os
tendit michi fluvium aque vive
tamquam cristallum splendidum
procedentem de sede dei et agni
et in medio platee eius. Ez
echieli in ultima visione tor
rens demonstratus est qui de
templo procedebat et decurrebat
contra mare de quo ita loquitur
dicens. Et duxit me vir
angelus mille cubitos et
transduxit me per aquam usque
ad talos. Et transduxit me
per aquam usque ad renes. Et
duxit me mille cubitos torrentem
quem non potui transva
dare quia intumuerant
aque torrentis qui transva
dari non potest. Per torrentem scripturam
divinam intelligere debemus que
de templo id est ecclesia egre
ditur ab oriente scilicet per predica
torem. Angelus dominum desig
nat. Presbiter autem typum gerit
tenet id est eorum qui divi
nas scripturas ad hoc discere
volunt ut ipsi in eis proficiant
et peccatorum etiam alios instru
ant. Qui illemini vel michi per
fectione alicuius rei sepe demu
strat. Et prima transductio
ad hystoriam intelligentiam
secunda ad moralem. Tertia
pertinet ad spiritualem. Quarta

gelus igitur presbiterum mille cu
bitos ducit cum deus aliquem fi
delium suorum desiderium largitur
intelligendi scripturas. Transdu
cit eum usque ad talos cum ei
hystorice intelligentiam tribuit. Se
cundo cum moralem et spiritua
lem intelligentiam in divinis
scripturis investigare desiderat
necesse est ut hystoricam intelli
gentiam prius possideat. Secundo
angelus presbiterum mille cu
bitos ducit cum dominus fidelem
suum ad moralem intelligentiam
percipiendam accendit. Per aquam
usque ad genua eum transducit
cum moralis sibi sensus ei ma
nifestat. Tertio angelus pro
pheta mille cubitos ducit
cum deus post moralem intelli
gentiam fidelem suum ad spiritua
lis sacre cumulatos sensus
per desiderium erexit. Per aquam
usque ad renes eum transducit
cum spiritualis sacre sensum ei aperit.
Quarto presbiterum angelus
mille cubitos ducit cum post
intelligentiam scripturarum fidelem
suum deus ad contemplanda divi
na et celestia misteria ele
vat. Torrentem quem non potuit
transvadare quia profundi
tas divinorum celestiumque mis
teriorum nullus scire comprehen
dere potest. Ex parte enim prophe
tamus dicit apostolus. Et ex par
te cognoscimus cum autem venerit
quod perfectum est evacuabitur quod
ex parte est. Et iterum videmus
nunc per speculum in enigmate

fluunt ante faciem ad faciem
bibunt torrentem. Unde paulus
transmeare se non posse conside-
rans dicebat: O altitudo divi-
tiarum sapientie et scientie dei, quam
incomprehensibilia sunt vie eius
et investigabilia iudicia eius.
Quis enim cognovit sensum domini
aut quis consiliarius eius fuit, aut
quis prior dedit illi et retribu-
etur ei? Quoniam ex ipso et per ipsum
et in ipso sunt omnia. Ipsi ho-
nor et gloria in secula seculo-
rum amen. Et propheta Ysaias:
Oculus non vidit deus absque te
que preparavit expectantibus
te. Ecce angelus usque ad
locum fructuum prophetam duxit
et non eum transduxit, quia optime
deus sanctos suos usque ad con-
templanda secreta et archana
misteria sue divinitatis perducit,
sed nequaquam eos traducit
quia fragilitas humana non
potest perfecte comprehendere illa in-
scrutabilia et divina miste-
ria. Et sicut qui regios a-
bos odoratus est et eorum
dulcedinem pregustavit tanto
plus eos desiderat quam ille
qui nec eos vidit nec odoratus
est nec qualis esset eorum dul-
cedo sensit, ita et sancti qui
per contemplacionis escam dul-
cedinem patrie celestis prelibando de-
gustant, multo amplius in
eius amore cotidie inar-
descunt quam illi qui propter
dulcedinem seculi dulcedinem
non senciunt vite eterne. Dicit
idem propheta in sequentibus vidisse se
ligna de utraque ripa torrentis
quorum fructus erat in cibum
et folia ad medicinam. Due
ripe duo testamenta significant,
inter quas duas ripas magnus
torrens scripturarum qui a sanctis
patribus editus est decurrit.
Per ligna vero doctores ecclesie
designantur qui iuxta utrasque ri-
pas id est in doctrina veteris
ac novi testamenti plantati esse
dicuntur, aquam scientie sue tra-
hentes et fructus gignunt et
folia. Per fructus namque opera
bona, per folia autem verba predi-
cacionis significantur. Fructus in
cibum et folia ad medicinam
proficiunt, quia unusquisque doc-
tor languenti anime medici-
nam verborum salutiferam tunc
ministrat, cum ea prius exemplis
bonorum operum habuerit. Ecce e-
zechiel torrentem de templo exisse
vidisse se dixit. Iohannes autem
non torrentem sed fluvium a sede
dei et agni procedentem sibi osten-
sum fuisse dicit. Torrens enim
in ardore solis solet siccari, flu-
vius non nullo ardore solis exsic-
catur. Non inconveniens ergo
per torrentem divina scriptura ex-
primitur, que veniente sole
id est deo ad iudicium siccabi-
tur, quia post resurrectionem divina
scriptura ecclesie non erit necessaria

per flumen qui nullo ardore so-
lis exsiccatur gloria sanctorum
perpetua intelligitur. Qui a se-
de dei et agni procedere dicitur
quia ab illo flumine glorie sancto-
rum procedet aquis illis in tan-
ne possetl procepit vinum omni
bonorum. Qui flumine splendi-
dus tamquam cristallus esse dici-
tur quia huius lapidis in hoc li-
bro sepe fit mencio placuit ut
Cristallus de natura et significatione eius
pauca dicamus. Hic lapis cla-
rior est omnibus lapidibus. Nas-
citur autem in frigidissimis
locis a quibus frigus nunquam
recedit. qui ex inferiori parte saxo
inheret aliquantulum molli-
ori viridiorem in eam partem
designans superius vero acutus
erigitur. per angelos huius
in summitate uel acuit eandem
tamen ordinem per angelorum
usque ad summitatem suam significat.
Significat autem unumquemque per-
fectum virum. lapis vero cui in-
heret corpus signat. Claritas
cristalli summitate mentem sto-
rum. Hos angeli perficiunt
demonstrans opera bonorum. Undi-
que per angelos usque ad sum-
mum ducit quia sancti hoc
student. ut perfectum opus bonum
usque ad finem vite perdu-
cant. In summitate superiori acu-
itur quia omnis intencio o-
perum ad illum tendit qui unus
est et in quo cetera redeunt
finit. Flumen hoc ipse quod gloriam

sanctorum designat perplendens
cristalli habere dicitur quia
unusquisque fidelium secundum
qualitatem operum suorum reful-
get sicut dicit apostolus. Stella
enim a stella differt in clarita-
te sic et resurrectio mortuorum.
Qui de sede dei et agni pro-
cedere dicitur quia ab ipso
procedit omnis gloria sanctorum
qui auctor est omnium bonorum.
Cui ceteram dominus placere ci-
vitatis decorum dicitur quia
corda sanctorum perpetua suavi-
tatis dulcedine letificabit.
Ex utraque parte fluminis
lignum vite. Ezechieli i-
ter utraque parte torrentis plurima
ligna demonstrata sunt de quibus
superius diximus. Hic unum
vite lignum utramque par-
tem fluminis occupasse dicitur. quia
illic per multa ligna multi
predicatores hic autem per unum
lignum vite Christus designatur
qui est vita cunctorum fidelium.
Per utramque vero partem fluminis
possumus et angelos et homines
intelligere. Utramque igitur partem
fluminis lignum vite optine-
bit quia angelos et homines
sanctos Christus equaliter pos-
sidebit. Afferens fructus duo-
decim. Fructus duodecim a-
postoli sunt omnesque qui eorum
doctrina sunt secuti. fructus
ergo lignum vite affert quia in
illa beatitudine Christus omnem mul-
titudinem fidelium collocabit
Per menses singulos reddens

fructu suu. Menses angli tpa st
ab initio mundi usqz ad finem
eius p quibus frequenter diuinum
per menses qo singlos reddet fructu
suu. qz omnes electos qui singulis
tpibus fuerunt et erunt usqz ad fine
i illa btitudine patri reputabit
Et folia ligni. ad sanitatem gen
tium. folia ligni vba sut ewange
lij que sanitate multis gentibz
prestiterunt et e sensus omnes
gentes qui p doctrina ewangelij
a languoribus aiarz suar salue
facte. in illa btitudine costituet
Et omne maledictum no erit
amplius. Qui dicit omne ma
ledictum demostrat multas
maledictiones ee. Maledictio
mortis primus hoc meruit qui
peccauit et ab illo i omnes
homines ptransijt. Et de xpo
paulus dicit q factus est ma
ledictum pro nobis quia morte
que est maledictio primi hominis
pro nra salute suscepit. Sed
et chaym pidratu homicidij
maledictus e a deo. Et con
temptoribus legis dicit moy
ses. Maledictus qui no per
manserit in sermonibus libri
huius. Similiter cum ginter-
peccamus. ipsi nosmet ipsos
pessima maledictione dapnamus
Omne igitur maledictum no erit
amplius. qz petrus no erit neqz
aliquid qd occasione pbeat
peccandi. Maledictio qz primi ho
minis in resurrectione delebitur.
cum immortalis omnibus elect
fuerit attributa. Et sedes dei
et agni in illa erit. Si nc sut
sa dei i hac vita positi sedes
dei qnto magis cu corrupti
bile hoc induerit incorrup
tionem et mortale hoc induerit
immortalitatem. Et serui

eius seruient illi. Que est ista seruitus
qua serui dei seruient deo. amando
videlicet eu. et sine fine laudando
Et videbunt faciem eius et nomen eius
in frontibus eorum. Quanta sit gla
et suauitas que sanctis ministra
bitur. mens humana coprehendere no pt
sicut paulus apostolus dicit. Quod ocu
lus no vidit nec auris audiuit. nec
in cor hominis ascendit que preparauit
deus diligentibus se. Sed omnem
dulcedinem atqz suauitatem illud tran
scendit quod videbunt deum facie
ad faciem. Nomen n dei est filius
dei. Nomen itaqz dei erit in frontibus
eorum qz ipa claritas atqz spes de
monstrabit esse electos filios dei
Et nox vltra no erit. Dicit iohannes
in alio loco deus lux est et tenebre
no sunt in eo ulle. Quas go te
nebras pati poterunt a quibus
deus videbitur. Q si de demonibus
et impijs hominibus hoc dictum ee
intelligere voluerimus: nox no erit.
qa demones cu impijs hominibus
in cloacis inferni imperpetuum
reclusi tenebuntur. Et no egebunt
lumine lucerne: neqz lumine solis
Dominus supmus p lumen lune
a lumine solis vetus test. ac nouum
ee designatum. Eundem itaqz sig
nificatum hoc lucerne in hoc loco
qz dominus supmus lumen habuisse
de lumine aut solis ac lune. id
est veteris ac noui testamenti. Su
primus aliqui diuinus hoc i lumine
no egebunt sed quia dns deus
illuminabit illos et regnabunt
in scla sclorum. Hucusqz visio sep
tima. Que vero sequuntur ad am
monitionem ptinet ipius iohannis
ceterorumqz fidelium: Et dixit michi
hec vba fidelissima sut et vera
Hec bis ideo repetit. ut nullus
considerans obscuritates diuina
et ea que sedm litteram irrationa
bilia videntur incredulus

ex, lat, effuerunt eum quidam qui non intel
lexerunt divina misteria que in hoc
libro continentur et ab ecclesiasticorum
divinarum scripturarum eum amputare
voluerunt. Et dominus deus spirituum prophe-
tarum misit angelum suum ostendere
servis suis que oportet fieri cito.
Id est dominus deus qui spiritum prophetie dedit
omnibus sanctis prophetis ipse misit
angelum suum id est ipsum qui hec lo-
quebatur qui et Iohanni ostendit omnia
misteria que in hoc libro continentur:
ostendere servis suis que oportet fieri
cito. Cum hec scriptura non tantum ad
futurum tempus sed etiam ad preteritum
pertineat: cur se ad demonstranda
ea tantummodo que oportebat fieri
cito a deo se dicat esse missum? Quo-
niam preterita satis demonstrantur.
futura autem et incognita habemus:
non nisi per revelationem spiritus sancti
aut per angelorum ministerium intelli-
gere possumus. Aliter. Quicquid
ignoramus futurum nobis est quam-
diu futurum ut ad cognitionem veniat quod
nescimus illud videlicet quod deus pre-
destinavit ut sciremus. Non enim
nobis scientia mali predestinata est:
sed ab originali peccato descendit. Et
ecce venio velociter. Hec in persona
loquitur Christi significans eum ad
iudicium cito esse venturum. Beatus
qui custodit verba prophetie huius libri.
Ille servat verba prophetie id est manda-
ta dei: qui ea operando implet
et in meditatione eorum assiduus est
implens illud psalmographi dic-
tum. Sed in lege domini voluntas
eius et in lege eius meditabitur
die ac nocte. Et ego Iohannes qui
audivi et vidi hec: Et postquam
audissem et vidissem cecidi ut
adorarem ante pedes angeli qui
michi hec ostendebat. Et dixit michi.
Vide ne feceris. conservus tuus sum et
fratrum tuorum prophetarum et eorum qui

servant verba libri huius: deum adora.
Cur angelus adorari a Iohanne non
vult? Et cur Iohannes illum adorare
voluerit? Gregorius suffi-
cienter exponit. Querendum ni-
si forte cur repetat quod ante
prohibitum fuerit. Sed si diligenter
scripturam libri huius inspexerimus:
non invenimus eam frustra intulisse.
Nam cum ei demonstrasset angelus
Christum in sua sedente sede quatuorque
animalibus et viginti quatuor senio-
ribus nequaquam dicitur angelum
adorare voluisse. Similiter
cum ei demonstrasset qualiter ab
agno vii. sigilla reserata sunt:
et ea que sub cantu tubarum vii.
angelorum gesta sunt: necnon
et ea que sub effusione phia-
larum vii. angelorum gesta fuisse
leguntur: nequaquam dicitur quod
angelum adorare voluerit.
Verum ubi ventum est ad eum locum
in quo ei demonstratum est
qualiter sponsa Christi id est ecclesia
Christo coniuncta est: in eo videlicet
loco ubi scriptum est gaudeamus
et exultemus et demus gloriam
deo quia venerunt nuptie
agni et uxor eius preparavit
se et datum est ei ut operiat
se bissino splendente candido.
Bissinum enim iustificationes
sunt sanctorum continuo angelum
adorare voluit; Simili modo
et in sequentibus cum ei demonstrata
esset devictio antichristi alligatio
dyaboli in abissum gloria resurrec-
tionis nullo modo adorare vo-
luit. Cum autem huius in fine visio-
nis demonstratum esset ei qualiter
ecclesia post resurrectionem gloriam Christo
mereatur cum illo regnatura sit
celebritur continuo angelum ado-
rare voluit. Coniungitur namque
ecclesia cottidie Christo per fidem

certa quia bona opera que per bissinum designatur. Iunget vos ei post resurrectionem iuncto concelsius atque nobilius. Non iam propterea sit in: quam tota simul mecum mansura cum illo: et sine fine cum illa regnatura. Igitur Iohannes bis angelum cum adorare voluit: quia humanas conditiones esse cum Christo demonstrant. Et dixit michi. Ne signaveris verba prophetie libri huius: tempus enim prope est. Signata est septima illis: agnus non intelligitur. Precipitur ergo Iohanni ne signet verba prophetie libri huius, id est ne tacendo obscuritates eius abscondat: sed exponendo potius omnibus scire volentibus ea manifestet eo quod dies iudicii qui in hoc libro diversis modis describitur prope sit: et necesse habeamus ut periculum eius imminens corde videamus: ne sicut fur incautos occupet et perdat. Sed cum Iohannes secundum preceptum angelicum obscuritates libri huius exponendo et describendo manifestare noluit: pluribus tamen propter easdem obscuritates quidam in errorem et heresim deciderunt: dicentes Christum post resurrectionem per mille annorum spacium cum omnibus sanctis in hoc mundo carnaliter esse regnaturum. Veruntamen non fecit scribendo credimus eum fecisse predicando. Qui nocet noceat adhuc et qui in sordibus est sordescat adhuc. Non precipiendo sed comminando dixit. Solet quippe homines hoc genere locutionis terrere quosdam sibi subiectos sicut magister qui solet dicere pueris in terrendo: Nolite legere nolite legere. Illi vero intelligentes comminationem esse non prohibitionem statim incipiunt legere. Hoc etiam modo dominus servos otio

torpentes terrere solet ut opus sibi iniunctum citius compleant. Ecce venio cito et merces mea mecum est reddere unicuique secundum opera sua. Stultus homines intendens quia sibi singulis debet reddere aut in factis bonis aut in operibus aut in conscientia tac[...] locis sunt. Christus autem primus suorum suorum secundum semper est. Ab ipso enim procedit in omne bonitatis suorum: ab ipso et in futuro procedit omnis gloria eorum. Ego sum alpha et omega, primus et novissimus, principium et finis. Beati qui lavant stolas suas ut sit potestas illis in ligno vite: et per portas intrent in civitatem. Possumus per stolas in hoc loco animas nostras intelligere. Et quia assidue peccamus necesse est ut stolas id est animas nostras orando vigilando ieiunando elemosinas largiendo assidue lavemus. Per lignum vite possumus sapientiam intelligere: dicente Salomone: Lignum vite est hiis qui apprehenderint eam: et qui tenuerint eam beatus. Potestatem in ligno vite id est in sapientia habet sed: quia qui sapientiam possidet potens est ad omnia vicia conculcanda, ad temptationes demonum devincendas: et ad omnia opera bona peragenda. Sicut dicit Salomon: Melior est patiens viro forti et qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Tales ergo per portas intrant in civitatem: per illam videlicet portam que dicit in ewangelio: Ego sum ostium per me si quis introierit salvabitur et ingredietur et egredietur et pascua inveniet. Possumus hoc ad futurum tempus referre. Per lignum namque vite Christus designatur ut sepe iam diximus. Sicut enim ex uno stipite ligni multi rami prodeunt: ita et ex uno Christo multitudo sanctorum. Quamdiu igitur lavantes spiritualibus bonis

spiritus animas suas abluere non cessat
potestatem habebunt in ligno vite
quia eius membra effecti per illum
insignia paterunt. Nam sicut ex vno
stipite arboris diuersus vtrimque ramorum
procedunt ita et ex vno xpo diuer-
sitatis sanctorum. Per portas autem ciuitatis
possumus accipere misericordiam et
clementiam dei. Hec est porta que
iustis aperietur et iniustis clau-
detur. quia iustos intra aulam
paradisi vna diuina recipiet
atque inde impij ab eam existent [?]
Abicat [?] porta fatue virgines re-
pellentur que oleum caritatis
in vasis suis non habebant
vnde et sequitur. Foris canes
et venefici et impudici. homici-
de et ydolis seruientes. et omnis
qui amat mendacium mendacium
et facit. Per canes falsos predi-
catores possumus intelligere
de quibus dicit apostolus Videte ca-
nes videte malos operarios vi-
dete concisionem. Et ysaias. Ca-
nes muti non valentes latrare.
Et iterum Canes impudentissimi
nescierunt saturitatem. ipsi pastores
ignorauerunt intelligentiam. Ceteris
vitijs que hic continentur supra di-
ximus. Omnes ergo qui hijs vitijs
fuerint sordidati. ab illa beatitu-
dine repellentur et eterna pe-
na dampnabuntur. Ego ihesus
misi angelum meum testificari
vobis hec in ecclesijs. Ego radix
et genus dauid. stella splendida
et matutina. Dauid radix v-
niuerse stirpis sue. quia sicut ex
vna radice multi rami oriuntur
ita et ex vno dauid multa pro-
genies est exorta. Cum ergo
fuerit radix xpi eo quod de stir-
pe eius xpus fuerit exortus
quomodo xpus radicem se dicit
esse dauid. xpus et radix
et filius est dauid. Radix est
dauid quia ab ipso creatus est dauid

sicut et cetera habemus. Filius est
dauid quia ex eius progenie
processit secundum carnem. Quia autem
stellam matutinam se vocat. Stel-
la matutina quam luciferum vo-
camus. recte xpus dicitur. quia sicut
illa mane oriens splendorem
suum per vniuersum mundum spargit
ita et xpus veniens in mundum
vniuersam faciem mundi illuminauit.
Qui non incongrue lucifer
vocatur. quia veniens in mundum
lucem secum detulit. qua te-
nebras totius mundi extinxit
De hoc lucifero iob loquitur
dicens Numquid producit luciferum
in tempore suo. Luciferum in tempore
suo deus pater produxit.
quando filium in tempore constituto
ad redimendum genus humanum
direxit. Et sponsus et sponsa
i. xpus et ecclesia dicunt homines
et per scripturas et per predicato-
res ad percipienda premia
sempiterna cotidie inuitant.
Et qui audit dicit veni. Au-
diunt autem non solum illi qui
diuinas scripturas intelligunt
sed et illi qui ea bona faciunt
per que saluari possunt. Mul-
ti vero sunt qui audiunt id est
qui diuina mandata addiscunt
sed non veniunt. quia ea implere
opere negligunt. Qui ergo audit
necesse est ut veniat. et qui
iam cepit venire ad deum
per vera opera bonorum necesse
est ut et alios secum amonendo
pertrahat. Et qui sitit veniat
id est qui sitit vitam eternam. ad eam
per viam operum bonorum venire
se debere cognoscat. Qui vult
accipiat aquam vite gratis. Hec
supra exposita est. Contestor
ego omni audienti verba prophetie li-
bri huius. Si quis apposuerit ad
hec apponet deus super illum
plagas scriptas in libro isto
Et si quis diminuerit de verbis

porta et ciuitas

prophetie huius libri auferet deus
partem eius de libro vite et de
civitate sancta. et de his que scripta
sunt in libro isto. Cum superius
posuit angelus Iohanni dicens: ne
signaveris verba prophetie libri
huius. id est quod idem dixeris in
hoc loco maledictione terribi-
li dampnat eos qui ad scripturam
libri huius aliquid addiderint
maxime cum in hoc libro multa
inveniantur que secundum litteram
inutilia et varia esse videbuntur
nisi eis spiritualis intelligentia
adhibeatur. Propter quod intelligitur
veniens de expositoribus sed
de hereticis hoc dictum esse intelligere
debemus. Expositor namque nichil
addit aut minuit: sed aut ob-
scuritates historie exponendo
manifestat. aut moralem. aut
spiritualem intelligentiam demonstrat.
Hereticos ergo maledicit. qui in
scripturis divinis ad confirmandam
heresim suam quedam falsa appo-
nebant: et quedam detrahebant
que eorum heresi videbantur esse
contraria. Dicit qui testimonium
perhibet istorum. Etiam venio
cito. Amen. Veni domine Iesu. Ipse
dicit venio cito. Iohannes petit
veni domine Iesu. Et nos adventum
Christi multis modis debemus
Adventus Christi postulare. Postulemus namque ad-
1 ventum eius in oratione dominica
cottidie dicentes. Adveniat
regnum tuum. id est tempus quod post
resurrectionem futurum est in quo
deus secundum Christum sine fine regnabit.
2 In pectoribus etiam necesse habemus
ut penitendo. orando. abstinen-
do. elemosinas largiendo ad-
ventum eius deprecemur ut ad
nos intrans inpendendo redeat.
a quibus malis nostris irritatus
discesserit. In tenebris igno-
3 rantie positi sumus deprecandus
est deus ut veniat. et lumine
4 sapientie corda illuminet. Ab invisibi-
libus hostibus impugnamur. rogandus
est deus ut veniat. et ab eis invi-
sibili potentia nos defendat. Visi-
biles hostes patimur. implorandus
est ut veniat. patientiam et tolera-
ntiam nobis in adversis tribuat. ut
non vincamur a malo sed vincamus in
bono malum. Sunt alii hostes interio-
res et multo deteriores a quibus
indesinenter debellamur. avaritia
videlicet. gula. libido. iracundia.
acedia. superbia. vana gloria. timor inutilis.
despectio proximorum. blasphemie.
et alia multa quae est longum ponere.
Isti sunt itaque hostes pessimi qui
in nobis presunt et nobiscum
morantur et iugiter debellant
nos. Habent autem et innumerabilia
media malarum cogitationum quibus
assidue nos vulnerant. Si ergo interio-
res hostes deessent exteriores
nichil nobis nocere possent. Isti
sunt proditores pessimi civita-
tis nostre. et exteriores hostes nullo
modo nisi per istos civitatem
cordis nostri possunt capere. Rogemus
igitur deum ut veniat et istos in-
manissimos hostes in nobis
funditus extinguat. quia nisi isti
extinguantur nos salvi esse non
possumus. Oremus dominum nostrum Iesum Christum
ut det nobis arma virtutum
cum quibus nobis Amen. Fiat
et nobiscum oremus dominum nostrum Iesum Christum.
ut det nobis arma virtutum quibus
nos muniti ipso duce atque signi-
fero: et ab interioribus et ab exterio-
ribus hostibus defendamur
ut vite eterne participes esse
mereamur: qui cum patre
et spiritu sancto vivit et regnat
deus in secula seculorum. Amen

Quisquis nomine auctoris
scire desideras litteras expo-
sitionis in capitulis sep-
tem visionum primas attende
numerum Grecorum vocalium que
desinit secundum greca per senis e

lx. xxi Ecce quanta breuitate potui
hunc librum conscripsi. Absconsa at-
te tui dominus dedit. scamen litteris et in
tuis manibus hic liber ad legendum
venerit: ut non propter feda et rusticissi-
ma locucionis sermonis hunc librum
abicias. sed imitare potius illum
qui gemmam in sterquiliniis repertam
tamdiu aqua nitida abluit usque
dum ad splendorem pristinum perve-
nerit. Ita et tu aqua sapiencie tue
ablue imperitie mee sordes tuisque
pulchris et compositis verbis sermo-
nes huius libri necessarios adorna-
quatenus non a superbis lectoribus
utilitas libri causa rusticitatis
abiciatur. Scio enim quod hec mea
impolita dictacio a multis scien-
tiarum tumidis despicietur atque
subsannabitur. Indignabuntur
etiam contra me quia ego ydiota
et nichil sciens presumpserim super
tante absconditatis volumen libri
compositionis tendere. Quibus re-
spondetur. quia sicut tere stanni
amplius prodesset aspersio secun-
dum aliarum metalli precio: ita
et indoctis hominibus plus prodest
divina scriptura mediocriter prolata
quam si philosophico sermone profe-
ratur. Sciant quod dominus Christus sua
sacramenta doctrine sue non primis
philosophis sed piscatoribus tra-
didisse: ut per piscatores veni-
ret ad philosophos. Et ille qui
dedit asine sensatos sermones
ad corrigendam prophete insipienciam
ipse in indigno et omni homini
vilissimo intelligenciam libri huius
scribere donare dignatus est. Ego
tractatus apud me illud Salomonis
sapiencia abscondita et thesaurus
invisus que utilitas in utrisque. cum
Similiter confidens quasi timens michi
periculum imminere si pessimum

thesaurus que in compositore deus
largiri dignatus est. tacendo abscon-
derem: considerans etiam non me
esse ydoneum ad docenda ea que
intelligebam: eo quod nullus inveni-
retur qui more discipuli dignaretur
verba insipiencie mee audire:
Definivi apud me ut hanc par-
vam scienciam quam michi miseri-
cordia divina contulit quali-
cumque stilo prosequerer. ne ta-
lentum domini mei absconderem.
cum illo servo dampnarer. qui
abiens fodit in terram et abscon-
dit pecuniam domini sui. Ego quasi
ydoneus non sum ad impendendam
pecuniam domini mei
tradere eam nummulariis. ut ipse
veniens recipiat quod suum est
cum usura. Te autem tui loqui re-
pi nummularium voco: quia sicut
nummularius pecuniam in cam-
posituram sub superscripcionibus
adornat: ut apta fiat ad lucra
pagenda. ita et tu hanc pe-
cuniam domini quam tibi committo
potes ex tua sapiencia tuisque
compositis verbis adornare ut
apta fiat ad lucra domini in
illo Christo proficienda. Scio quidem te
mercedem optimam esse recep-
turum. si hic liber ut puto est valde
necessarius: per industriam
tuam atque doctrinam sordes dicta-
minis amiserit: tuisque verbis de-
centibus utilior ad edificacionem
legencium sive audiencium fuerit
effectus. Hoc tamen non permitto:
ut sensus huius in aliis sensus
pervertentur: nisi forte quod
absit aliquid in eo quod contrarium
sit veritati inveniatur quod fun-
ditus est delendum decernis:
vel certe in melius com-
mutandum

In assumpcione sancte marie sermo beati ieronimi

Cogitis me o
paula et eusto
chium immo cari
tas christi me com
pellit qui vobis
dudum tractati
bus loqui consueveram ut novo
loquendi genere sermonem quem vobiscum
degentibus virginibus latino utens
eloquio exhortatorii gratia sermonem
faciam de assumpcione beate et glo
riose semper virginis marie more eorum
qui declamatorie in celis loqui
solent ad populum quod utique genus
dicendi nec dum attigeram Sed
quia negare nequeo quicquid iniun
gitis nimia caritate devictus dilecte
experiar que hortamini affectu
infancium more balbuciens
qui quecumque audierint fari gestiunt
ad verba dum possunt ad plenum vix for
mare Maxime quia propter simplicitatem
vestram quasi iam me deprecantes compel
litis ut habeant sermonem quibus se occu
pent laudibus eiusdem diei quibus nec di
vinis vacat ut lectionibus prestructis(?) cetera
rum in aliis festivitatibus multorum sanctorum
patrum studia miro cultu eloquii re
lucet quedam obiter utique in scripturis
divinis perpauca legi Nec enim aliud
sancti euangeliste insinuant nascentem do
minum ex intemerata virgine maria
Et cunctam eius innumera quousque
fuit in mundo durarat divinis esse
rentur preconiis Porro ab exordio sancti
euangelii Gabrielem archangelum col
loquentem marie audistis et deinceps
reliqua omnia plenius legistis Scitis
ipse quoque o paula te teste nato
puero multitudine angelorum cantare

latino

pervigilationem(?) gratias et quedam nostri plo
ratus pro fescenninis gloria in excelsis
deo et in terra pax hominibus bone vo
luntatis cantantem audisti et radiantem
stellam vidisti Pastoribus insuper evan
gelizantibus audisti magos preterea
terra descendentes munera in visione beatis
oculis conspexisti ipsaque eadem munera bene
intelligendo vocatis omnibus adorasti Pro
forte conquesta me delatorem quod te pro
diderim clamabis Sed quod ego secre
tum esse volebas teste tota in natiuitate(?)
ante presepium ubi ihesus lacrimata es
nec deberet Quod ut verius fatear
christi preconia eius si volueris admirari
nec tuas laudes omnino tacere queo
Vero tue te intuerunt(?) filie quas la
cte nutristi tu eas melius refarcis(?) que
nescias si prosperez aliquando te vidisti aut
misisti Unde vos o filie pulsate ad
ostium mittant animo si quo tandem
vobis aperiatur que reseruata sunt matri
Percipientes de hijs quid plenius de
tam cuncta salvatoris gesta et beate ma
rie obsequia innumerosque actus eius vite
ex euangelio didicistis et nunc quid
superest ut ab aliquo doctore re
quiratis De assumpcione tamen eius
qualiter assumpta est quia certa eius de
posat intencio presencia absent
nobis facile credunt que absencia
pridie(?) revocatis obtulit ut sciat sororum
collegium vestrum in die tante sollempni
tatis munus latini sermonis in quo discat
tenera infancia lactis experiri dul
cedinem et deinceps eximia cogi
tare qualiter sancte dei per singulos
annos tota hec dies expendatur in lau
dem et cum gaudio celebretur ne forte
si venerit [illegible] in manibus apocrifa

pulsate
pribus

illud de transitu eiusdem semper virginis
dubia pertractes requiris quod multi la-
tinorum pietatis amore studio legendi
carius amplectuntur, praesertim cum ex his nihil
aliud experiri potest pro certo nisi quod ho-
dierna die gloriosa virgo migravit a
corpore. Monstratur autem sepulchrum eius
cernentibus usque ad praesens in valle Josaphat
in medio, quae vallis est inter montem
Sion et montem Oliveti posita, quam et
tu, o Paula, oculis aspexisti, ubi in
eius honore fabricata est ecclesia miro
lapideo tabulatu, in qua sepulta fuis-
se, ut scire potestis, ab omnibus illic praedi-
catur. Sed nunc vacuum esse cernentibus
ostenditur. Hoc ideo dixerim, quia multi no-
strorum dubitant utrum assumpta fuerit simul
cum corpore an abierit relicto corpore.
Quomodo autem vel quo tempore aut a quibus personis
sanctissimum corpus eius inde ablatum
fuerit, vel ubi transpositum, utrum resurrexerit
nescitur. Quamvis nonnulli astruere velint
eam iam resuscitatam et beata cum Christo
immortalitate in caelestibus vestiri. Quod
et de beato Johanne evangelista eius ministro,
cui virgini a Christo virgo commissa est, plu-
rimi asseverant, quia in sepulchro eius
ut fertur non nisi manna invenitur, quod et sca-
turire cernitur. Verumtamen quid horum
verius censeatur ambigimus. Melius
tamen Deo totum, cui nihil impossibile est,
committimus, quam ut aliquid temere definire
velimus auctoritate [illegible] quod non probamus.
Certum (?) de his quos ad Dominum teste
evangelio resurrexisse credimus, sed utrum
redierint in terrae pulverem certitudinem non
habemus, nisi quod legimus quia multa
corpora sanctorum qui dormierant surrexe-
runt et venerunt in sanctam civitatem
Jerusalem et apparuerunt multis. De
quibus profecto nonnulli doctorum

senserunt etiam et in suis reliquis
scriptis quod iam in ipsis perpetua sit com-
pleta resurrectio. Fatentur enim quod veri testes
non essent nisi et vera esset resurrectio
eorum. Unde et beatus Petrus dixisse legitur
cum de David in testimonium loquitur: Et
sepulchrum, inquit, eius apud nos est,
quasi non sit ausus dicere quod ipse aut cor-
pus eius apud nos est, sed tantum se-
pulchrum quo conditus fuerat. Unde autem
resurrexisse cum ipsis cum ceteris sanctis [illegible]
vacuum remansisse mausoleum [illegible] nec
[illegible] erat. Quod hanc factum
et de aliis quibuslibet locis scripturarum fir-
mare conatur quod haec iam cum Christo regnet re-
suscitata in aeterna societate. Quod quia
Deo nihil est impossibile, nec nos de beata Ma-
ria factum abnuimus, quamquam propter cautelam
salva fide pio magis desiderio opinari
oporteat quam inconsulte definire quod
sine periculo nescitur. Unde de his
ex quibus etiam sumus tantisper loqua-
mur ad exhortationem vestram qualicumque ser-
mone ad aedificationem et laudem nominis
Christi et religionis vestrae (?) [illegible]
et devotionis augeatur affectum. Quoniam
haec est virgo sola quae meruit omni-
um feminarum [illegible] sola sit post Deum
quae nos consulet (?) in omni veritate sincere (?)
commendemus [illegible] et auxiliis et patronis
[illegible] ut ipsius digni inveniamur in
eius laudibus. Quod si quid per assertionem
dicimus (?) quid egerit cum pro certo est
virgo sancta corpore ac mente permansit.
Quam sane archangelus Gabriel
gratia caelesti [illegible] intactam custo-
divit et Johannes apostolus [illegible]
cui Christus eam de cruce commisit, vir-
go virginem servavit (?) et deser-
vivit obsequiis [illegible] ille

sororum chorus apostolorum cum deseruierit
inter quos post resurrectionem intrauit
et exiens familiariter conuixit de Christi
incarnatione tanto siquidem verius quanto
ab initio plenius per spiritum sanctum edocta
didicerat et perspexerat oculis vniuersa
lig(?) apostoli per eundem spiritum sanctum omnia co
gnitione in omnem edocti fuerunt
veritatem Erat sane beatam virginem ma
riam et si omnes vnanimi sunt discipuli ei
quam familiari officio dilecti Iohannes (venerat)
tamen amplius et specialius usque
ad finem vite deseruiuit qui in eam
sam accepit in sua quam matrem filius
eius benignus de cruce inquiens
Mulier ecce filius tuus ad disci
pulum autem Ecce mater tua ut virgo
virginem custodiret et deseruiret officiosis
sime eius adoptiuus Virgo enim pu
dicissima virginitate virum discipulum
electus quam virgini commendarat ut esset
admiranda gratia sanctitatis et floridus
aspectu morum venustus toti sancti(?)
[illegible] alternatim pudicitiam splendor
decorat Una siquidem virginitas erat
in ambobus Sed altera preeminentior(?) in ma
ria altera quidem quia fecundior sed
ipsa ipsa non sed altera quia et si ipsa
eadem incorrupta tamen fecunditas
integritatis longe gloriosior quam virgini
tas Ideo et fecunditas in illa co
decorata est et virginitas alioquin
nusquam secundum naturam nascendi virg
initas vbi fecunditas perdidit vel
fecunditas ubi virginitas utrumque eos
tamen Ideoque toto superexcellit [illegible]
que dicitur in ea sunt diuina atque inef
fabilia Unde virginitas et fecun
ditas plus super omnes nouitas
est quia quamuis virgo de carne
quod nascitur corruptum et sic ma
gnificencior est nullius virginitas

in Maria propter gratie excellentiam Una
tamen integritatis carnis et una in ea
que admiranda quam cognata sociatur Hinc
quod Iohannes quoque et quod Maria ge
nuit euangelizando suo commendat eloquio
Verbum quod in principio erat et verbum erat apud
deum et deus erat verbum Hoc quippe in
quod erat in principio et apud deum erat et
deus erat verbum ipsum deum genuit tradet
glosa virgo Maria ex se carne factum Id
eo et virginitatis longe sanctior(?) Fe
cunditas ut ita dicam multo ineffabilior
quam suo potuerit ille explicare eloquio Ex
cerpsit(?) quanto virginitas cognatione virgi
tati tuto(?) Iohannes euangelista ceteris excelle
re meruit Ideo quoque et quod virgo genuit
tandem(?) post potuit hic per spiritum sanctum nobis
reserauit manifestique docuit Ceterum
ad exemplum huiusmodi vite confessam(?) est
post ascensionem Christi genitricem ad apostolos
fuit quemadmodum discipulis Sicut Lucas nar (lucas)
rat dicens Et regressi sunt quando a monte
Oliueti Ierosolimam venerunt et as
cenderunt in cenaculum ubi manebant
Petrus et Iohannes Iacobus et Andreas
Philippus et Thomas Bartholomeus
et Matheus Iacobus Alphei et Si
mon zelotes et Iudas Iacobi Hii omnes
erant autem perseuerantes vnanimiter
in oratione cum mulieribus et Maria matre
Ihesu et fratribus eius Ecce Christo ascendente
cum quibus virgo vacat in scola virtutum
et meditatur in lege mandatorum [illegible]
et ipsa sit forma discipline christi
[illegible] exemplum perfectis virginibus san
ctitatis(?) aut [illegible] testibus sancte resu
rrectionis et ipsa testis [illegible] commissa ad
[illegible] celi [illegible]
sub perfecte disciplina et magi
sterio tanta dum conuersatur [illegible]
prima beata et gloriosa virgo Maria

principes

inter primas summi regis cohortes quorum
vita non erat iam de terris in quibus ipsi perspi-
ciabant sed de celis. Hinc ascendisse le-
gitur in cenaculum quo pascha dignissime
celebratur. Ibi quippe manebat cum ma-
tre mea esset unanimiter assistebat in cari-
tate perseverantes in oratione donec indue-
rentur virtute ex alto. Sperabant enim iam cer-
te qui dudum eum duo conversantes virtutibus
miraculisque pascebant. Et bene per-
severantes in oratione nihil hesitantes
donec acciperent munera spiritus sancti que
possiderent. Eruos [illegible] consilio initia-
rum que in scola prius permanere voluissent.
Perseverate in orationibus unanimiter
vincentes quousque intrare possitis
gaudia et tunc mite quo beata virgo maria
feliciter intravit. Altissimis ymnis decet
angelorum choris infra pascua eterne
viriditatis. Ubi omnia societas omnium super-
norum civium dulcis sollempnitatis an-
gelorum ubi post labores et erumpnas huius
seculi felix et suavis refectio animarum.
Hodie namque gloriosa semper virgo celos ascen-
dit. Ergo gaudete quia ut ita fatear
inexprimibiliter sublimata cum christo regnat
inter mundi regina mundi hodie de ter-
ris et de presenti seculo nequam eripitur. Ite-
rum dico gaudete quia secura de sua
immarcessibili gloria ad celi iam properat
palacium. Exultate insuper ac gaudete
et letamini orbis quia hodie nobis
omnibus eius meritis nostris salus au-
cta est. Vobis quoque diligentibus eam
specialiter et vitis vestris cum reliquis virgi-
nibus sanctitas amplior prestatur et gracia.
Vocate dilectissime lectioni et laudate
eam cum de vita eius perfecto nescitis simul
laudare [illegible] valeatis in hac
celebritate beate virginis matris. Oportet
tamen principibus et cunctis diligentibus extollere et dignius decet cum iubi-
lo preconiis ac misteriis honorare
muneribus. Nulli dubium quod totum
ad gloriam laudis eius pertineat quicquid
digne genitrici sue impensum fuerit ac
solempniter attributum. Et quo timeo
satis et valde pertimesco de ipsius
aspicere parvi preconiis ne forte si-
cut simplicibus ita et indignis laudibus
minime mea perfecto eam nec satis
facundia suppeditet ut veram et
gloriosam virginem digne laudare que
cum quis sit perorare fateor [illegible]
humanis dici potest verbis meis et alia
de celo qua divinis et angelicis
excellentiis predicata et laudata pre-
conibus apparet que premonstrata
a patriarchis figuris et enigmatibus
presignata a prophetis evangelistis exposita
ta et monstrata ab angelo venerabi-
liter atque officiosissime salutata. Nam
qualis et quanta esset ab eodem delat-
e declaratur cum ait Ave maria gratia
plena dominus tecum benedicta tu
in mulieribus. Talibus namque decebat
virginem appropinquare muneribus
ut esset gratia plena que dedit
celis gloriam terris deum pacem que refudit.
Fidem gentibus finem vicijs
vite ordinem moribus disciplinam.
Et bene angelus ad virginem mittitur
quia semper est angelis cognata vir-
ginitas. Perfecto in carne preter car-
nem vivere non terrena vita est sed
celestis. Unde in carne angelicam
gloriam acquirere maius est quam habere.

laudare [illegible]

principes

meruit quam sive esse eius angelum
felicitatis est esse vero virginem virtutis
et vide hoc obtinere meruit ut mitteretur
ad gratiam quam habet angelus et non
utrumque tamen et esse virginem vel
angelum divinum nuncius est officium
non humanum Plena inquit gratia
plena et bene plena ceteris per par-
tes gratiarum enim non simul se tota
infudit plenitudo gratie Hoc quippe
est quod David canit descendet
sicut pluvia in vellus vellus namque
tulit de corpore crescit corporis passio-
ne Sic et virginitas eius sit in carne
vita carnis crescat Celestis plane
ymber virgineum vellus placido se in-
fudit lapsu et tota divinitatis unda
se contulit in carne qua cum crucis
tunc demum stillicidiis expressa est
omnibus pluviam salutis effudit et stil-
licidia gratie humanis prestitit medullis
Dominus tecum inquit Dominus tecum erat
non cum virgine qui ad virginem mitteret
angelum et pressa numquam sinus deus
Sed ac eo non recessit cum tamen potuit
locus qui nullis tenetur in locis et
totus ubique est sine quo nunquam totus Ergo
aliud patris mundus aperire discedens ho-
mo fieri dignatus est sacratissimo ministro
quo ipse novit Dominum qui totum susce-
pit quod est humanitas homo totus est et
totum accipiens quod dei est omnino aliud
quam deus qui natus est ex matre esse non
potuit Sit ut Deus omnia crescit
quia sunt quia ita est sicut fit et potuit
in utero virginis sine sui corruptione cum
scilicet atque cum ut omnibus esset Christus deus
et homo una cum una una consubstantia
Ut bene quod dei genitrix electa et predilecta
nunc ab angelo salutatur Ipsa itaque plena
et replena quia quam largo stillicidio complevit
perfusa est omnis tanta Et ideo satis cum devo-
tissimo primum veneratur et salutatur matrem angelis
atque ipse quadam cum oportet sit quia salu-
tat Nam cum similiter factum vel consueta
sunt ista salutatio sed omni admiratione
digna Digna enim veneratione sunt de lacto
oblata munera famulatus obsequium Ymma
et si ceteris virtutibus et perfectio gratia fuisse
credantur non tamen cetera plena in omnia
ex totius gratie que Christo plenitudo licet
quamque aliter Et ideo inquit Benedicta
tu in mulieribus id est plus benedicta quam omnes
mulieres Nec per hec quicquam maledictionis
infusa fuit penitus totum abstulit benedictio
Marie Desuper et gratiam effudit et orto
quod prius non fuit unde mundus gratiam
quod natura non humanitas nescivit
igitur virgo viri non caput humana
panet celum stupet terra cuncta omnis
creatura celestis miratur Hoc totum est quod per
Gabrielem divinitus emicuit et per Christum
adimpletum vero de causa de tali tanta
quia loqui me indignum fateor Sed et
puto quod nemo qui presumat in tanta
que nata sunt que pandam penitus agitat
Tamen et si adhuc nemo competenter
inveniat nostris sibi nondum equaliter
peccator a laudibus Christi eius explere nequeat
quod sentit Unde sermo divinus
eius de fictione ageret in psalmis fac-
tum inquit laus honorificatum me
et illic iter quo ostendam illi salutare
dei Et si parte dicit Illic iter est
laus ad eternam laudem sine fine man-
sura sed nemo apprehendit illud in
ego principium terminum ipsa terminum
quia ut salutis in laudibus sal-
vatoris se hortatur nos et quamvis

expectanda virgo et honoribus omnibus preferenda ac predicanda quia ipsa invenit gratiam apud dominum quam nos
perdidimus in primo parente Ecce ergo invenit ut nobis eam redderet pro nobis amissa gratia quam gratiam invenit obligata
nobis dare Ecce fuit una natura que aliena invenit unde nullam et divino tecum a vide alias preterit est si ipsa ut
nostri et invenit dare ac reddere nobis tecum et in bono

in hac sacra sollempnitate genitricis dei ma-
rie nolite cessare a laudibus. Quod si virgo
es gaude quia meruisti esse et tu quod
laudas tantum tua ut scias que digne lauda-
re possis. Et si continens es et casta venere-
ris et lauda. Quia non aliud constat ut
possis esse casta quam ex gratia eius que fuit pleni-
ssime in maria quam laudas. Et si coniuga-
ta aut peccatrix michi laudans confitere et lau-
da quia in die sua dat misericordia perfluxit ubique gratia ut
laudet. Et quamvis non sit speciosa laus in ore
peccatoris noli cessare quia mater est omnium
venia dando et omnibus in laudibus. Aliquis
ergo [illegible] modulo ingenii mei deum lau-
dare in sanctis studuimus quid eam sedeat quod
laudetur iuxta multitudinem magnitudi-
nis eius [illegible] omnino [illegible]
non est quod impleatur sinus eius [illegible]
[illegible] beati qui habitant in domo tua
in secula seculorum laudabunt te. [illegible] vero
quia immensa est quod [illegible] possum
[illegible] exequar [illegible] et
medullis cordis quia magna [illegible] est [illegible]
immensitatis [illegible]
[illegible] ad [illegible]
et salute [illegible] rogo omnibus [illegible] festum
gloriose semper virginis marie devotissime
celebremus. Nam hec est dies preclara
in qua meruit exaltari super choros ange-
lorum [illegible] ultra quam [illegible]
nobis non [illegible] tollitur sed glorie magnitudo mo-
stratur ad elevatur in dexteram patris ubi [illegible]
[illegible] intravit pontifex factus in eternum
celi palacium. Hec est insignis dies in qua usque
ad thronum celsitudinis [illegible]
et virgo processit atque in regni solio subli-
mata [illegible] glosa [illegible] Hic itaque
ultra [illegible] considerunt [illegible] dei [illegible]
[illegible] nullo alio sanctorum [illegible]

ut ultra angelorum vel archangelorum
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
quippe [illegible] non [illegible] sed gratie
[illegible] virginis marie de qua natus est ipse
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] virgo [illegible]
[illegible] [illegible]
usque ad conceptum partum et Gabri-
elis nuncie salutis obsequium deinde
tempus totum [illegible] est quod [illegible]
[illegible] angelo quia spiritu sancto et
virtute altissimi obumbrata. Ante
hoc ipsum [illegible] gloriose virginis
[illegible] impollutum et alienum
a contagione peccati [illegible]
a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] lana candidis-
sima [illegible] albata [illegible]
Ad [illegible] [illegible]
ipsa [illegible] lana [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
ut [illegible] non sit [illegible]
[illegible] verissima ad [illegible]
et gloriam [illegible] apertissime
dedicata ut [illegible]
[illegible] loquar [illegible] et gloriosa virgo
maria [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] que sub celo
[illegible] [illegible] posset [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] reple-
[illegible] virtute altis-
simi obumbrata sit [illegible]
celsis sublimior fastigiis [illegible]
[illegible] gloriosior [illegible]
[illegible] ut nullus iam [illegible]
sic ipsa eadem [illegible]

nisi diuinitus. Unde o felicissime virginis
et sponsatus tantam ac talem virginem imi-
tari tamquam prelatum venerari multum
decuit et ulterius angelicam quodammodo dig-
nitatem sub tamen suis condignis laudibus
dignissime efficere meruit ut dixi. Unde
merito super omnes choros angelorum ex-
altata devotissime hodie predicatur quia
recessit cum domino et salvatore suo in excelsa cui
fecit gaudium ad celestia ut pararet ei
sicut ipse suis promisit discipulis in celesti-
bus mansionibus locum hunc quem David
prophetica olim gratulabundus pronunciavit
A summo inquit celo egressio eius et
occursus eius usque ad summum eius. Ascen-
dit ergo eandem gloriam resumptus lignum
amisisset quam prius ... contraxerat quia primo
deus factus ascendit et preparavit sancti-
ssime ac gloriosissime virgini immor-
talitatis locum ut ad eo regnare posset
in perpetuum. Hec est enim preclara dei
festivitas in qua glosa felix et the-
rem ... ad thalamum. Unde prefertur
festivitas sicut et ingo ... passibilis
contra ceteros virgines ita ... passibilis
contra omnes sanctorum festivitatibus et admira-
de eam virtutibus angeli ... pertergo
ex persona superiorum civium in eius as-
censione admirantes pressentes aut
in Canticis: Que est ista que ascendit
per desertum sicut virgula fumi ex aroma-
tibus mirre et thuris quia multum erat re-
pleta virtutum odoribus manans ex
ea flagrabat suavissimus odor etiam
spiritibus angelicis. Ascendebat autem
de deserto presentis seculi virgo de radice
Yesse olim exorta quod divinabant

Et sicut virgula fumi quia gracilis
et delicata quia divinis extenuata
disciplinis. Et concremata intus
in holocaustum ardebat foris incendio
pii amoris et desiderio caritatis
ut virgula mirre ex aromatibus

electorum omnium pergaudia que cum esset
que etiam mitorum virtutibus angelorum vin-
cit dignitate. De qua in Canticis spon-
sus in eisdem Canticis: Que est ista que a-
scendit inquit sicut aurora consurgens
pulchra ut luna electa ut sol terribilis
ut castrorum acies ordinata. Admira-
cione spiritus superni quia cum eius ascensu quon-
dam virginis admirationes facit quia que quasi
lucida aurora rutilans ascensu suo
resplenduit multis facta vallata sanctorum
agminibus. Unde dicitur terribilis ut castrorum a-
cies ordinata. Quoniam terribilis sanctis facta
virtutibus ut castrorum acies ordinata. Unde
fulta presidiis. pulchra
ut luna primo pulchrior quam luna quia
iam sine defectu sui ... celesti-
bus illustrata fulgoribus. Electa ut sol. Sol
... virtutum ex ima ipse eam elegit sol
iusticie ut nasceretur ex ea. De qua perfec-
to exequias ... condescendentes famu-
labantur angeli et omnes celorum cives congra-
tulabantur ante ... quia honor-
ratus est eius que natus ex ea que
omnibus celorum ordinibus venerantur et adorant super
se elevatam ad patrem in secula mansuram
domum legimus ergo quam sepe ad funera
et ad sepulturas quorumdam sanctorum ange-
lorum advenisse et ad exequias eorum ob
sequia prestitisse nimirum et animas electorum usque ad celes-
tia ymnis et laudibus ad celos deduxisse
se ubi ... ipsius quod canebant
sepe audita laudes translationis et
quod prius multo minus lu-
mine corpus resplenduisse desuper et ad
... mirabilis
flagrantia odoris divinis presensisse
... spem dilectissima

et corroboranda fide interdum astancium
salvator noster ob nimietatem suorum amplius exhiben-
da talia ac tanta dignatus est exhibere ipsu-
as celi ministros circa defunctos quo magis ex-
cederet hodierna die multitudo celorum cum suis
agminibus festive abunde advenisse dei ge-
nitricem atque ingenti lumine circumfulsisse et
usque ad thronum olim sibi eciam ante mundi
constitucionem parato cum laudibus et canticis
spiritualibus perduxisse. Nulli dubium omnem
illam celestem curiam tunc exultasse ineffa-
bili leticia. Tunc iocunditatem esse inestimabili
caritate tuncque cum omni gratulatione iubilasse
et inconsueta festivitate. Et que nobis hodie
benivolum annua ipsius annuali festa decor-
nia. Nec minus credit enim quod salva-
tor omni qualitate intelligi datur ipse per se
totum festum celebravit et cum gaudio eam secum
in thronis collocavit. Alias quomodo impleverat
se id quod in lege ipse precepit honora
inquit patrem tuum et matrem tuam. Porro quod
patrem honorare inter ipsos testes cum ad iude-
os ait Ego gloriam meam non quero est qui
querat et iudicet. Sed ego honorifico patrem
meum et vos inhonorastis me. De matre
non evangelista tacere dicit veniens
inquit ait Nazareth et erat subditus illis. Sed
alia est natura qua deus patri secundum quod homo
alia qua idem parentibus subditur. In veri-
tate enim idem ex utero editur corpo-
ris factus est et habitavit in nobis Emma-
nuel quod est nobiscum deus. Hanc
quippe unitatem divinitatis atque humanitatis
inconfusam indivisamque fides katholica
(per intellecta) predicat quam sane intelligendo augustinus
nalis atque secundum substanciam conveniens unus (assu...)
ut neque confusio in alteram duarum substanciarum
per copulam neque divisio. Dicit namque de
honorare et matre domini que et deum
nobis genuit et hominem neque enim homo
sine deo neque sine homine deus. Sed deum
et hominem unum in utero eius. Alioquin

dei genitrix dici non posset. Quod
multi heretici conati sunt negare. Nos
autem vere genuisse incarnatum deum profitemur
duas in christo vere confitemur esse nati-
vitates unam videlicet de patre sine inicio
et sine tempore sempiternam et eternam de
patre alteram de matre in tempore quando
miseratus nostram et misericordia
spontanea voluntate descendit ad nos
natus homo deus. Et postea in ea
veritate et mirabiliter gestatur utero qui
semper deus cognoscatur. Hinc enim
theotocon non anthropotocon ad-
vocatur confitemur dei scilicet genitricem
eo quod ille secundum carnem detulerit
neque olim deitate carni copulata
sit. Sed tunc cum ~~carne~~ verbum caro
factum est ex carne virginis dominus
atque humanitatis substanciam excepit non in
confuse unitur ut una sit persona
deus et homo ex duabus, sicut
natura sine confusione alterius et
non nisi unus cum persona. Unus deus (xpc)
cum manet deus in forma dei qui
semetipsum exinanivit formam servi
accipiens et manet ... in for-
ma servi quam suscepit. Totus quidem
ipse deus in carne virginis de spiri-
tu sancto et totus homo. Hinc est
apostolus in quo habitat inquit omnis
plenitudo divinitatis corporaliter.
Estote ergo o filie estote prudentes
sicut serpentes et simplices sicut
columbe et ex prudencia perfecte intelligencie
sancta humilitate fidei cum ... integra
veritate quia anima reliquias
integram inviolatamque servetis nec
dote simul et a sponso sancti quod
absit perdatis. Diligentius itaque
prudentie serpentis simplicitati columbe

que fuit in matre ecclesia immacula-
taque a nobis custodiatur. Denique Salomon
in Canticis quasi mirans laude Veni
inquit columba mea immaculata
mea. Iam enim hyems abiit et re-
cessit. Et denuo inquit Veni de li-
bano veni. Vide in medio quod venire
de libano iubetur. quod libanus candida-
tio interpretatur. Erat enim candidata multis
meritorum virtutibus et dealbata niue
candidior spiritus sancti muneribus simpli-
citate columbe in omnibus exprimitur.
quia quicquid in ea gestum est totum puri-
tas et simplicitas totum veritas et gratia
fuit totum misericordia et iusticia que de ce-
lo prospexit. Et ideo immaculata quia
in nullo corrupta. Denique dicit enim
eam interius sicut Ieremias dictus
testatur et non aliud. Accepit fama
inquit dominus nouum super terram et
mulier circumdabit virum. Sed hanc dei
nouitatem et omnem nouitatem supereminen-
tem nouitas dictum quia deus quem
ferre non potest mundus ut videlicet aliquis
intrare possit sic ingressus est viscera
virginis ut totum clausum necessarium
virgo gestaret ut totus deus in eo
esset sic inde exiuit ut Ezechiel fa-
tetur omnibus clausis. Unde in eisdem
Canticis Canticorum dicitur ortus conclusus
fons signatus. Emissiones tue
paradisus. Vere ortus deliciarum in
quo consita sunt vniuersa florum genera
et odoramenta virtutum. Virgo conclusus
ut nesciat violari nec corrumpi
ullis insidiarum fraudibus. Fons
itaque signatus sigillo tocius trinitatis
ex quo fons vite manat de cuius
lumine omnes videmus lumen

vnie

vetrix porta

Unde ait Iohannes ipse est qui il-
luminat omnem hominem venientem in hunc
mundum. Cuius perfecto emissio vere super
prior. Verum enim est paradisus dei
[illegible] vento agro preciosa. Spirat
longe odoramus [illegible] dicens Ecce
odor filii mei sicut odor agri pleni
cui benedixit dominus. Quibus putent
patres intelligentes quod pacis sed de Christo
enim intellexerunt mysterium et ipso
eius saluati sunt gratia. Unde constat
Christus non predicasse sacramentum
hominis ac dei ita ut id esset in illo
ex [illegible] abinitio seculi quod
non [illegible] natus de matre virgine [illegible]
cultus statuum septuaginta [illegible] indiges
Unde dominus ad Iudeos Antequam Abra-
ham fieret ego sum. quem utique
non aut se qui loquebatur fuisse in eo
tempore in misterio veritatis qua ut comme-
morat an Abraham inquit ego sum
Nam Abraham antequam fieret quod ha-
bitus ego sum deitate natura
declarat. In terra enim et inter eos
se fuisse qui loquebatur et sacramenta
sue incarnacionis insinuat. Unde apostolus
Iudas voles [illegible] aperte
Iesus inquit populum ex Egypto saluans
secundo eos qui non crediderunt perdidit.
Et alibi Paulus Neque temptemus Christum
sicut quidam eorum temptauerunt non quod
iam esset Iesus et Christus natus ex ma-
ria. Sed quod de illo vno filio dei
iam tunc [illegible] comunicatio [illegible]
ta cum in misterio Unde et alibi cum
dicit qui elegit nos inquit ante
mundi constitucionem de ipso enim
facto quicquid deus fecit [illegible]

incarnationis eius

in eo se fuisse misterio et veritate fundare Christi / an. alibi

xpus fecit totum pro unitate sacra-
menti. Et ideo iam ihesus erat in filio
qui ipsum educebat et xpus in eo qui
temptabatur quem semper pro sacramenti uni-
tate in deo fuisse non dubitatur. Alio-
quin nisi ita credideris aut xpus deus
non erit omnino aut totum propheciam
deus verus esse videbitur. Sed ne
talibus quaque aurem [illegible] pro sacra-
mentis fuit scriptum in quibus unitas
in xpo commendatur. propter quod non pre-
iudicat tempus ne unus semper dicatur.
Sicut ergo beatus petrus loquens de pa-
tribus ait per gratiam domini nostri ihesu xpi
credimus salvari quemadmodum et illi.
Credatis illos dicens solum de ecclesia
et non erat in eo deus alienus. Audi-
unt nobiscum deus verus quia unum
eundem qui et eorum ductor fuit et in
passione carnis sue redemptor
omnis sequendus sicut in carne. unum
in sacramento atque unum in spiritu. Nec
admittit omnino ut alius filius
hominis alius filius dei intelligatur
quia nec tempore prescribitur nec passione se-
paratur. Sed totum deus in xpum
et xpus in deum transit ut quicquid
dei filius et xpus dicatur et quicquid in
carne xpus pertulit ad deum pertulis-
se vere credatur. Alioquin si ad
rationem respicias et ad sensum quia
nos nequaquam itaque [illegible] potuerit
intra se concludere deitas et quanta
[illegible]. Convenientur tamen et xpo
et unum ex ambobus emanuel [illegible]
[illegible] pro altitudine tanti mi-
sterii diligenter intelligere [illegible]

quidam

non potuerunt qui aut duos filios
credere aut aliud xpum quam dei filium es-
timaverunt. Quapropter nec nos homines
scorsum alium quod pecca non est nec
adoramus sed deum magis incarnatum
qui ipsum sibi corpus univit itaut deus
illud suum fieret et non in aliud quodlibet sed in
semetipsum qui ipse unus et verus dei filius
semper erat. Sed deus non aliud quam eundem ipsum
quam dei filium et colimus et adoramus qui in
ipse assumpto homine et deitatis sue
quam unum esse fecit communionis non minui-
tatis. Et ideo unum eundemque per eum deo patri
filium adoramus. non novum non recentem
[illegible] aliorum autem non quem corpus sit
nondum erat quam assumptionem assumpsit
novus quam hactenus credens et in eius
consilio fuerit ut sic fieret et unde per ple-
nitudo temporis venit conceptus est. Quod
in xpo semper fuit. Talibus quippe pro
certis sancti divinis afficiebantur et
devotionem talibus inspirabant de xpo
presagiis quam nasciturus esset in mundo
in quo esset cum salute benedictio et vene-
ratio. [illegible] Iste sicut quondam fuit dei vestes
iste quem percuns sacro veste sua iste quem
velleris [illegible] [illegible] domini fuit
quem vidit iacob filium suum. Illas
autem nisi assumpto servata domini et
prolata erat ipse [illegible] ad eas fuit
eius pro [illegible] sanctorum itaut dicat
non [illegible] [illegible] fragla-
ria [illegible] filii mei sicut odor
agri pleni cui benedixit dominus. Sed
forte dicturus [illegible] ad ve-
ritatem [illegible] pertinet cum multis
in locis pro [illegible] significate accipi-
antur scripture et spiritus sanctus in

Sobrie iusta sermo que dominus ipse
xus in celo inostit ymo nescite su
spiritus singula terra linguis [illegible]
spiritus sanctus dixit accepit in [illegible] sancti
et dixi sermones que legitur in [illegible]
nescierunt meo eadem per [illegible] invenit
Zacharias masculum esse dixit quoniam
inventus prefectus prophetam intelligitur
Et videtis totum est in misterio quod gerit
ut per sanctorum singularia Christus admirari
est quod nos quoque baptizati sumus in
deo et [illegible] benedixit nos non qualibetque
sed omni ut dicit apostolus benedictione spiri
tuali in celestibus in Christo et angelis [illegible]
loqui [illegible] abundantione [illegible] est
est Benedicta tu inquit in mulieribus
et benedictus fructus ventris tui Cum [illegible]
[illegible] in [illegible] longe [illegible] tradit
[illegible] Ysaac benedicebat filium [illegible]
celestis omnis benedictio [illegible] effloruit
Et sicut ager [illegible] plenus ager
plena gratia virgo maria [illegible]
vero credentibus fructus vite effulsit
et nos inquit evangelista omnes de
plenitudine eius accepimus gratiam pro
gratia [illegible] absit vos [illegible] talem
lex ac tanta gratia ne [illegible]
[illegible] que est in [illegible] quod deus
et homo sic unitus in una eademque persona
ut legatur [illegible] sepe in divinis litteris
filius dei crucifixus [illegible] ac de
inde deus hominem videatur compassus
ut mirabilis sit homo impassibilis
deus et carne sic unitus est deus sue cor
pori ut nulla parte fuerit deus et
hominem quadam [illegible] distantia
ne forte [illegible] alius filius dei et

alius filius hominis eadem persona
quia scriptura sic convenit [illegible]
parte dei et hominis ut [illegible] tempore
ad modum hominis quia adeo nec
in passione posse ab homine deum
distinguere Nam si ad tempus respicias
invenies semper filium hominis cum filio
dei si ad passionem invenies [illegible] cum
hominis eundem filium dei ita unitum et
[illegible] ad [illegible] scripture
[illegible] ut [illegible] homine adeo [illegible] tempore
ut ab homine deus [illegible] passione
Denique ut hoc apertius intelligatis
ipsius Christi [illegible] Nemo ascen
dit inquit in celum nisi qui descendit
de celo filius hominis qui est in celo Cuius
queso est qui loquitur Christus utique ubi
rogo tunc erat cum hec loquebatur in t
erra sed et quomodo se de celo [illegible]
descendisse testatur cum [illegible] loquens
in celo esse se fatetur [illegible] se filium hominis
dicit cum utique de celo [illegible] descendere
non potuit [illegible] loquitur nisi
[illegible] unus Christus sit Est [illegible] mira
et admirabilis novitas [illegible]
novitatem [illegible] novitas v
nitatis quam [illegible] un
de ab exordio evangelii [illegible]
[illegible] in [illegible] scriptura
videlicet [illegible] quod intelligitur veri
tate constat in [illegible] eandemque Christi
[illegible] utrasque formas operari humanitatis
sed ac divinitatis [illegible] duas [illegible]
[illegible] operationes [illegible] utraque for
ma ut natura cum alterius communione
quod proprium habet verbo scilicet operante
quod verbi est et carne exequente quod
carnis aut communicate [illegible]
[illegible] operatione [illegible]

Deus atque homo una semper est persona sine
confusione aut commixtione naturarum et pro-
pterea veritatis fidelis [illegible]
Deus verus est et non tamen quamvis carnem vero
illibatam assumpsit animam habens sibi in omni-
bus equalem et secundum sermonem coordinavit
Vide ergo quam clara et non absoluta
dei virtutis conspecta sit et magna. Vidit et
species creaturarum sunt ab initio et quod ante
non inquirit et nunc ostenduntur [illegible] humana
nimis nec tetigerunt de suis vite perfectis non
nemo dei nullus vidit aut tractare po-
test manibus ad perfectum venti [illegible]
et ne nimis et venire tam humidi ut de-
sterni nequaquam. Aliquando fuit ab initio
verbum quod vite dicitur quod totum esse quod ipsi
audierunt quod viderunt quod mani-
bus tetigerunt utique quia et verus idemque
fuit. Sic perfectis quod viderunt quod tetigerunt
verum vite [illegible] et non aliud quod dualis na-
ture [illegible] [illegible] [illegible] in una
persona [illegible] et verus idemque manens
unigenitus filius indissociabiliter in utrisque
naturis transpirat et que sunt utriusque
sibi invicem opera [illegible] communicat insitam
[illegible] qualitatem naturalem proprieta-
tem que sibi naturam [illegible] singulariter
inconfusa non agit utique. Unde et
emmanuel dicitur quod est nobiscum deus
utique idem deus et homo qui utriusque
sue nature gessit secundum aliud et aliud
que gesta sunt operibus. Ergo [illegible] quod deus
idem ipse quod divina sunt secundum quod homo idem
ipse que humana sunt gessit [illegible]
[illegible] quod deus idem ipse [illegible]
Et idem [illegible] tamquam divina sunt agit
quod humana sunt loquitur et non alius
quod miracula operatus est alius
[illegible] humana passiones quod sustinuit

Sed verus idemque dei filius atque ho-
minis filius qui et divina gessit et huma-
na signa inseparabili atque indivise
quedam [illegible] actiones. Sed intellige
de sue [illegible] qualitatibus corpore
[illegible] ad que puer [illegible]
carnis adque in [illegible] altitudo
divinitatis ita ut [illegible] textu sancti
evangelii videatur in eo sed vo-
[illegible] sine carne quicque
effectu. Unde quod incipit [illegible]
sicut ad finem potentia [illegible]
sed virtute carnis quod nasci quod
pastoribus [illegible] iacet involutus et
in presepio reclinatus deinde quod de
stella duce a magis adoratur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] abducitur.
Hic itaque omnia que in eius gesta consideranda
sunt ut reddamus deo que dei
sunt et homini que sunt hominis quia sit. Unde sicut
quod lazarum [illegible] potentia sue vocat
ut exiret foras a monumento sic ipse
idem [illegible] flere [illegible] affectu. Flere
quippe cum conturbari et quatenus
plenus humanitatis in eo assumpto
plena divinitas in [illegible] intelligeret
[illegible] [illegible] ideo dixerit tan-
[illegible] incarnatus. Et nunc
quia plures [illegible] [illegible]
sunt [illegible] obvoluti [illegible] [illegible]
[illegible] absentes [illegible] [illegible] ne suo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Dicit [illegible] [illegible] [illegible] sunt
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicitur maria et [illegible]

Et ideo idem ipse tamquam divina quod humana sunt agit [illegible] ipsum volens ostendere quod deus verus et homo sit. Et ideo idem ipse tamquam divina quod que humana sunt agit sicut quod legitur.

omnia verba haec conferens in corde suo que
de ipso dicebantur. Confecto ergo [illegible] nos
in cordibus vestris hanc que de ipso [illegible]
quod duo tamquam luce clarius ut perfecte in
[illegible] filii passionis et matris eius
de vita venditione [illegible] nullus honor eius
alius nisi cum ille non honoratur qui
nasci dignatus est ex ea. Ceterum ergo
quecumque esset sibi quecumque martires
virginitate anterius prepedite dol-
gentes quibus afficiebatur [illegible]
temerata virgo doloribus post Christi ad celos
ascensum explevit omnibus que de ipso
cum ab angelo predicta [illegible]
multifariam multisque modis presignata
ta divinis declarata [illegible] [illegible]
[illegible] vita [illegible] que [illegible] [illegible]
[illegible] queso si qua sint in nostri
sensu [illegible] consideraret quo caritatis a-
more quo ne desiderio estuabat [illegible]
virgo dum revolveret [illegible] [illegible]
[illegible] que viderat et cognoverat [illegible]
quamquam [illegible] quemquam [illegible]
quemque [illegible] [illegible] se [illegible]
[illegible] non sufficiat ut cogitare va-
leas quanto indesinenter cremabatur
ardore pii amoris quantis movebatur
repleta spiritu sancto celestium secretorum
[illegible] quanta se diligebat Christum
ex toto corde et ex tota anima et ex tota
virtute novus [illegible] cotidie inflammaba-
[illegible] ab [illegible] desideriorum affectibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] illustrabatur [illegible] visitationibus
[illegible] toto [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] divinus
amor ita ut [illegible] esset quod
[illegible] violari [illegible] ardor
[illegible] [illegible] amor [illegible]
et Christi ab omnibus et [illegible] ex toto

corde et ex tota anima et ex tota virtute
[illegible] maxime tunc [illegible]
[illegible] [illegible] et filius [illegible]
primus amor in loco quo sepultus esse dicitur Christus
[illegible] [illegible] [illegible] quanto [illegible]
[illegible] [illegible] amor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] con-
[illegible] ut adire posset ascensionis
eius vestigia et loca sepulture et
resurrectionis seu eciam in quibus passus
[illegible] non quod [illegible]
[illegible] ad mortuum sed ut [illegible]
[illegible] [illegible] quippe [illegible] amor
impaciens que desiderabat [illegible] semper
[illegible] se credit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad aliud cogitare [illegible] quod
diligit amor non accipit de impossi-
bilitate solacium [illegible] difficul-
tate remedium. Cum [illegible]
virgo [illegible] [illegible] eius tamen
dum in carne vixit carnalibus movebatur
[illegible] [illegible] que sepe [illegible]
[illegible] et que gemebat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] amor et desiderium patiebatur
desiderando [illegible] [illegible]
[illegible] ardoribus [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod amat non potest [illegible]
[illegible] [illegible] ex omnibus [illegible]
que [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] que [illegible] [illegible]
[illegible] venerabilis virgo beata
gloriosa [illegible] [illegible]
dignum [illegible] [illegible]
[illegible] ardebat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
non poterat [illegible] [illegible]
dilectissime [illegible] [illegible] super omnes

thronos angelorum ut posset sponsum uultu cernere
uide[re] saluatoris que amauit ac cupiebat
toto corde desiderio. Qua de re gaudium fuit in celo
de qua letatur totum annum plus multo magis solito
tunc de presenti eius dignitatis exaltatione et
gloria quod exaltata sit in supernis. Cuius in-
numeris festiuitas omni superno ciui celesti
gratulatio prestat, quia eius celebritas
laus et fauor est salutis. Tunc deinde ut
supra dictum est qua festiui tantum die sol-
lempne ducunt pennis honore animam
uere continuum etiam et eternum cum toto
iocunditatis affectu leticie uenerantes ob-
sequiis et adolent tripudio amoris
et gaudii. Nec mirum igitur cum illa ce-
lestis ciuitas congratulatur et iocundatur
nimirum cum super eadem filiam regem
cum que tremunt potestates et cuncta ange-
lorum desideria nimirum adolescentulas asce-
ndere uelocius ad mirandum intuitu sancto et
contemplatione celestium. In Canticis enim di-
citur: speciosam ascendentem quasi colum-
bam desuper riuos aquarum. Certe speciosa
fuit columba quia albens super columbe
ac simplicitate per angelos intelligebat que super do-
minum ueniebat et dixit Iohannes qui sic
est qui baptizat. Et bene desuper riuos
aquarum quia super aquam refectionis educa-
uit eam dominus et enutriuit ex qua ubi-
que ducti riui omnes irrigant terram deli-
tiarum et infundunt cetera uoluptatis. Ex qua
cottidie leta et plena dei genitrix as-
cendit. Hodierna die speciosa ualde et
admirabilis cuius odor inestimabilis est
nimis et ideo ineffabilis. Ad cuius per-
fecta fragrancia odor omnis illa ce-
lestis urbs leta decurrit, quod cum
daberet flores rosarum et lilia conuallium
quod sunt eius ac martirum et uirginitatis eius
etiam dilectione plectitur amplexibus
et augustis splendore candidate ac
lilia in ualle emittit candorem ad
uenerationem gratia obsequentes. Sed

igitur beata dei genitrix et mater uirgo
fuit cum omnibus in pace uitam finiuit. Sunt
qui dicunt quod passa sit Simeon propheta
loquens ad eam. Et tuam ipsius animam
pertransibit gladius, ex quo constat
quod aliis sanctis et passis plus in corpore
tum in anima quam mortalis est passio potu-
erunt. Beata uero dei genitrix quia in carne
passa est que impassibilis habetur. Et ideo ita
certa fatetur quia spiritualiter et altiori est
passa et gladio passionis plus quam mar-
tir fuit. Unde constat quod plus omnibus dile-
xit ipsam et plus omnibus doluit intima
ut anima eius tota pertransiret passionis
eius dolorem ad testimonium eximie dilectionis.
Tunc quia in mente passa est plus quam mar-
tir fuit. Nimirum sed eius dilecto amplius
fortis quam mors quia mortem Christi suam fecit.
Hinc autem coaduna ad flores rosarum in desi-
derio eius ad imitandum pulchritudinem
ut filias ubique in qua posuit rex thro-
num suum quia compleuit circa speciem ac
decorem fuit enim plena candore rosarum
plena purpurato et gratia et candidarum grex
uirginum (?) sed diligentia specie
uirtutis et multis sponsatis in castitate candor
(?) quod gratia candore splenduit. Et id-
circo candet ad flores rosarum et lilia con-
uallium ut uirtutes et uirtutibus fulcitur
et formositate decore castitatis augen-
tia sunt splendore et gloria quanto illustrata
fulgeat sicut sublimius tanto apparet pre-
stantior. Beatitudine quam liberi subleuat et
maior predicatur. Sed et beata dei genitrix
cuius candor dignitatis ac si plantatio
rose in Iericho specialis refulget et
cumulata officio caritatis splendidius
eminet. Submittitur sanctorum claritas ut
eius amplior gloria eluceat. Que super
angelos et super omnes beatorum sedes ele-
uata cum beatissima predicatur. Namque an-
gelorum omnium celsior uocatur non tamen
gratia maior quam ipsa quia tunc gratia et
corruerunt sunt saluati. Unde Dauid
propheta inquit: domine celi sui multi

sunt et spiritu omnibus eius annis vite
eorum eminus sic spiritualibus omnibus vite eorum
constat beatam et gloriosam virginem
in ipsa superveniente spiritu sancto et dei
illapsu postquam portavit novem mensi-
bus in utero verbum ampliora
percepisse virtutum privilegia et
recepisse gratiam ab angelis eam
collaudatam. Unde et sic mirabilis
est eorum vita et sinceritas perpetuitatis
mirabilior tamen in Maria quam
obumbravit altissimi virtus ut vita
omnis virtute sit angelica quod
factum est in ea et admirabile cunctis
seculis facinus. De plus quam an-
gelis eximie maior preparatur gratia
ad instaurandum ab eo omnia que ve-
nerant et adornant super se Christi regem
dominum natum conceptum virgine. Hinc et
cunctis tanto venerabilior
quanto generosior et quanto virtute
altissimi extollitur ad sublimia
tanto clarior resultat in gloria ple-
na siquidem gratia plena deo plena
virtutibus ineffabiliter non plenius pos-
sidet plenitudinem glorie claritatis et nunc
quam plenissime accepit ut
mater fieret filii eterni. Quam viderunt
omnes filie Syon et beatam dixerunt
ac regine laudaverunt eam qui to-
ta caritate viderunt quantum nullus nar-
rando explicat mortalium quanto
magis deus qui tantam ac talem
fecit eam ut ipse fieret per eam homo.
David propheta: Homo inquit natus
est in ea et ipse fundavit eam al-
tissimus. Creatura talis ac ta-
ta naturas beata et supernarum ani-

tantarum societas et admirabilis caritatis eorum v-
nanimitas ubi nomina angelorum nec
ascripta locorum spatiis non dico beata et perpetue in-
signibus rerum neque aliquis aliquid invi-
det gloria sed totum in altero unusquisque
possidet quod gratis impertit omnibus
ut deo amicissimus et in omnibus glorificetur deus
honoretur et adoretur ab omnibus ubi non sex
non etas non dignitas generis sed qua-
litas meritorum sola discernitur solum plene
nam stella ab stella differt in clari-
tate quamvis omnes in suo sunt ordine sa-
tiati. Unde sic et alia claritas solis
et alia claritas lune et alia claritas
stellarum. Una tamen claritas est qua il-
lustrantur omnia. Ideo beata dei genitrix
que adhuc tantis in terra predicatur lau-
dibus non immerito celi hodierna die
exaltata et glorificata est quam novit ille
qui elegit eam in sua sapientia qui disposuit
omnia et qui in domo patris mansiones
multe sunt et omnibus splendidiorem matri
sue hoc perstitisse quam aliis edificavit
domum sublimiorem ad voluptatis sedes eius.
Quia nimirum domus patris imperatoris
eliorum dei ascendant et tenent celestia
in eo numquam utero virginis sponsa immor-
tali dignitas conservatur ut splendor
lucis eternus. Et ideo hunc celebrate
solempniter virginis festum que celestem
nobis vitam in terris fundavit quam qui non vitam
mirabile neque nubunt erunt sicut angeli
in celo. Vere namque sic angelis comparatur
dignitas que angelorum domino federe
copulatur imperatoris sic et quibus vir-
ginitatis cum angelis comparatur.
Multo magis beata et gloriosa virgo
Maria que singularem commendat privi-
legio et numero dotata nomine
dilectione caritate quam voluit

et colite quod amatis est tunc ad vestros
litis et amatis si imitari velitis de toto
corde quod laudatis. Si recipere vitam nobis
de celo fluxit quod professe estis super usum nature
vita et quod tenetis et ideo specialis vestre
sponsi qui semper orat ad [illegible] debetis
Licet in mundo vivendi usum de celo que
sistis que nobis sponsum de celo petistis
Ideo conversacionem in celis sit semper quod
vobis dei quod amatis [illegible] nisi in sinum
patris invenitur licet igitur ubique totus sit
et non longe ab uno quoque nostrum tamen
non nisi castioribus sponsis [illegible] propter hoc pro
pter quod [illegible] moyses in corde tuo et
in ore tuo deus cum autem [illegible] quesieris cor
de virginalem eum [illegible] et nomen
eius [illegible] adolescentule dilige
te [illegible] quod pro vobis fusum est [illegible]
[illegible] sponsum virginitatis et castita
tis amatorem qui [illegible] virgine [illegible]
legit ut ipsa omnibus esset exemplum et
[illegible] que quasi in speculo refulget
forma virtutis habetis igitur in ea ma
gistram probitatis expressam quod primum
eligitis quod respicitis quod sequi debetis
Prima autem virtutis et fundamentum omnium
virtutum et custos humilitatis ipsa de qua
gloriatur quia respexit inquit humilitatem
ancille sue ecce enim ex hoc beatam me di
cent omnes generaciones. Ergo primum
discendi imitamentum nobilitatis ingenue
de [illegible] laboris optimum fructum
[illegible] Ecce mundi [illegible] nobilis [illegible]
[illegible] Ecce mundi splendidius et quod
splendor [illegible] glorie [illegible]
[illegible] que corpus [illegible]

corporis [illegible] Et tamen [illegible]
[illegible] humilitatem respexisse dominum [illegible] fatetur
que custos ceterarum virtutum [illegible]
[illegible] in tuto [illegible] sub
[illegible] suorum [illegible] et ideo
[illegible] illustrat. Unde dominus [illegible]
que respiciam nisi ad humilem et qui
etum ac trementem sermones meos
Facit enim quod primum [illegible] et respexit
humilitatem ancille sue unde et beatam
[illegible] ab omni [illegible] dei [illegible] filie [illegible]
virgines esse [illegible] humilitatem [illegible]
[illegible] domino que se ancil
lam vocat [illegible] amoris [illegible]
[illegible] audite [illegible] abipso
sponso [illegible] nobis [illegible] humilitatem
quod nobis expediant. Unde [illegible] de
[illegible] quia [illegible] humilis
[illegible] ego beata dei genitrix a filio
suo domino [illegible] dedicit [illegible] Fabri
[illegible] angelos [illegible] in macula
[illegible] insignia [illegible] humi
[illegible] virtutum [illegible] humi
litatis custodiam [illegible]
singularum virtutum [illegible]
[illegible] omnino pudor
[illegible] virginitatis esse [illegible]
[illegible] vera [illegible]
[illegible] pudoris [illegible] custodie
[illegible] Et ideo si placet vobis [illegible]
talis ac tanta virgo placeat et [illegible]
virtutis [illegible] vita [illegible] disciplina est
[illegible] constituta sit [illegible]
[illegible] supereminet [illegible]
[illegible] quecumque [illegible]
optat [illegible] et imploret [illegible]
[illegible] exemplum. Virgo
vos o virgines virgo et vidue
imitamini paulam [illegible] viduam

exemplar continencie et castitatis
Imitamini Eustachium quam celestis
vobiscum virgine conformiter perfecte
integritatis et si minus in illibis
... in mente domus primo que
est effectus prole fecunda et vir-
ginitate perpetua quia sicut de com
paratione dei nemo bonus ita in
comparatione matris dei nulla in
venitur perfecta quamvis virtutibus gra
tia compleret. Unde ergo fuit in quod
in celis est magistra vite
et forma virginitatis in mundo tu
vos autem ut imaginem confor
metis integritatis faciem imprime
debetis in sculptura superposita quibus
est ortus conclusus fons signatus
puteus aquarum viventium ad quam
nulli potuerunt doli irrumpere nec
prevaluit fraus inimici. Sed prius
fit semper venit ac corpore multis
donorum privilegiis sublimata. Proinde
hanc imitamini modis sequimini
castitate sicut humilitate duplicem
Gaudium sine qua ita loqui presumpsit
velit arguere inimicus aliquis et
quod vobis superius arguat au
tem et delectet quia virgantibus vos
necesse quod martyrum iudicium non
gaudens [illegible] cum Christo nubo
et ... [illegible] ... iussione
viam et nazarei palis [illegible] de
vide abeundi ... in ... vobis
ad quas imitandas ... et ad quibus
desiderare potestis affectum gravans. Amen
magisterium quod ad laudem [illegible]
dierum exquisistis unde causam
debui propter ... [illegible] ut non

impetrare devocioni vestre que permanda
sunt. Quod si decet maximi psallo ad
laudem tante virginitatis exhortari ad
nostri ... quatenus non deesse vobis que
diligitis in die tante festivitatis. Sed
suggerere vobis possibile suggerere vos
qualiter ... ad ea vobiscum eleva
[illegible] suffragantibus meritis ad
que pervenit beata et intemerata virgo
Maria. Ecce hodierna die ad illud pre
clarum et splendidum thronum archan
gelorum [illegible] humilitate [illegible]
carnis ascendit unde [illegible]
[illegible] ... archangelorum et supplica
verunt. Et magister gaudete gaudete
virgines quia vobis via patefacta est
celorum. [illegible] ... puritatis
vos tamen iam [illegible] sunt que cum
angelis in corruptione [illegible]
[illegible] de hoc mundo sunt. Sancte [illegible]
in hoc mundo non est quia [illegible]
vos hic meruit tenere omnino non
potuit. Beata itaque Maria hodie
in [illegible] gentibus longe late
que predicatur. Et vos que secute estis
exempla tante virginis beatitudo
[illegible] celestis quas [illegible] solle
rant corporis carnis [illegible] collumnio [illegible]
[illegible] voluptates non estis [illegible]
[illegible] carnis primo angelica
imitacio delectatur in terris quorum in
[illegible] equalitas promittitur vobis in celis.
Beate igitur estis sole sed et beate
vidue que celibes vobiscum ducunt
vitam eternam sedem [illegible] libeat
lege viri sic [illegible]
[illegible] [illegible] si sit [illegible] sedem
[illegible] [illegible] cum ait quod
regis [illegible] dei habeat [illegible]

Marginalia: faten[illegible]; item; alii hodierne sollempnitatis dicte amaret; singularis ... totius; me vos exhibui ipse; Dicto hic imitandum ... castitatis sequimini

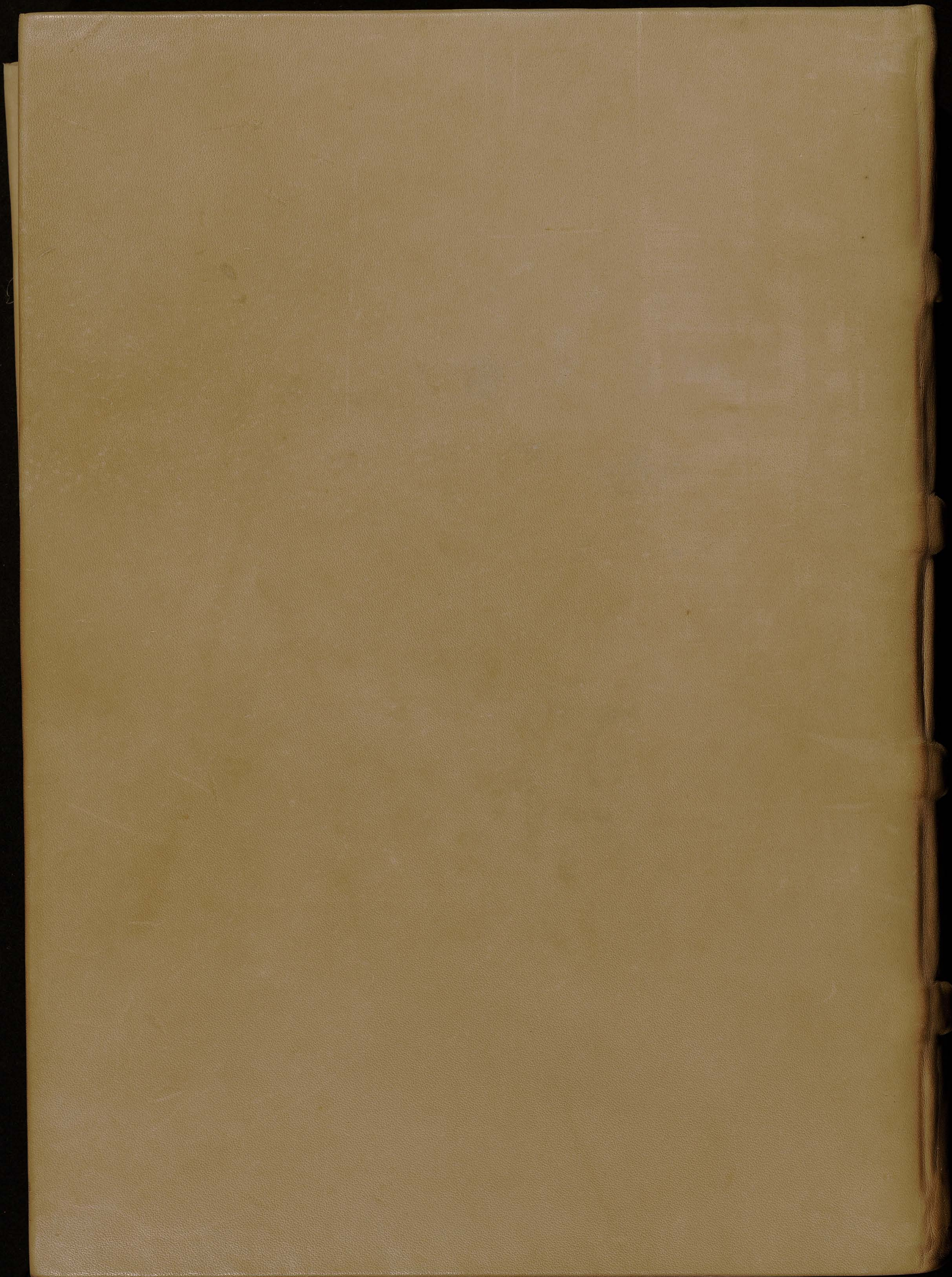
volens exprimere quid sit aurum et quare
creta est lege viri et eam que ab
soluta vinculo beatiorem predicat. Ergo (a coniugali et ideo) illa
si utraque beata quia in Christo beatior
tamen que eaque ad plurima et cele-
stia secuta. Ideo vidue semper vir-
ginibus bene copulantur. Et ait apostolus
mulier innupta et virgo cogitat (cogitat aliqua)
que sunt domini ut sit sancta corpore
et spiritu. Quemadmodum enim magis
secunda virginitatis viduarum gloria est
sic consortia exemplis que adiuvent
castitatem suaserunt consilium docent inte-
gritatem magis virginibus deo famu-
lantur et quod ipse nuptias non inferior
sed virtus coniugio abstinet quam ali-
quando quod delectatur experta [illegible] de la-
centia cessare. In utroque siquidem
gratia dei fortitudo laudatur et celestis
vite perducit[ur] [illegible]. Ideo regina
venit iam ad Christum. Virgo ideo sancta
Unde dominus si quis sicut inquit
[illegible] gratis omnis qui de celis est ipse
[illegible] sicut soror et mater est. Ubi nec
sexus nec conditio nec etas discer-
nitur. Sed qui sicut inquit voluntatem
patris mei qui in celis est. Unde gratie
liberam facultatis auctor prestat. Estote ita (a vide ac)
assimilare ad quod vocat vos gratia vo-
cantis. Estote virgines et ac sponse
Estote sorores ac proxime quia
non amicum potuistis gratia tanta
condonari a vobis. Et ideo dilige-
te omnes domini que sponsa vobis
ge[...]nit immortalem. Aut [illegible]
sed [illegible] quia voluntatem patris (q et mater)
[illegible] ut esse [illegible] proxima quidem vobis
[illegible] sed [illegible] ut [illegible]
[illegible] celis et sanctitatis corporis intelligere.

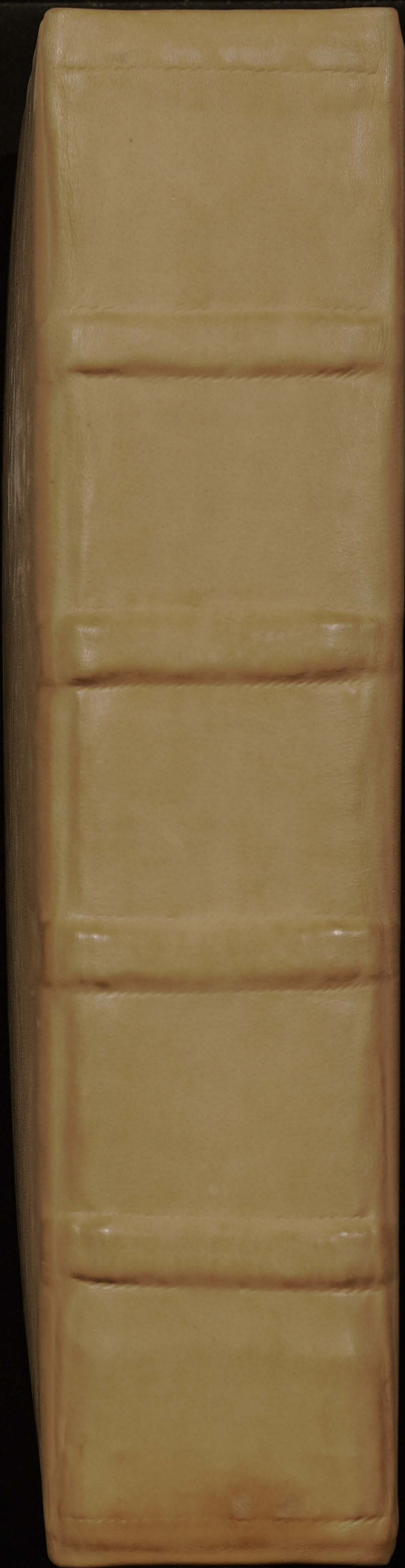
Ergo quod unum sumus pater quia
ego et tu unum sumus ut et ipsi in nobis
unum sint. Et ut perfecta unitas per me-
diatorem dei et hominum efficitur. Facite
ergo voluntatem patris et vos ut unum
esse possitis. Ornate lampades
vestras occurrite sponso quia iam
ad ostium pulsat et intrare si diligis
eum sapientes virgines autem parate et orna-
te lampades vestras que fidei professe
estis. Omnis ergo gloria vestra ab
intus sit et intus habete quod foris
luceat ne forte non habeatis oleum in
vasis vestris sponsus veniat et
lampades extinguantur. Nam ce-
lebritatis huius diem non nisi ar-
dentibus lampadibus intus et foris
decet colere. Ideo emendat eum oleum
dum vivat ne cum sponsus venerit quod
absit vacue inveniamur. Ipsa
que sursum sunt sapite ubi beata et
gloriosa virgo et intemerata dei ge-
nitrix Maria pervenit et nunc est sup-
erne. Et nunc pro consolatione sic estis
ad quod non instis in celis fore debet
Illuc dirigite mentem illuc as-
cendite vitam vestram desiderium vestrum
perficiat quo beata dei genitrix gloriosa pro-
cessit. Ubi mater sponsi [illegible]
pontifex. Ibi anima quoque assistit
Illuc dirigite mentem ut cum Christus
virginis filius apparuerit in fine
seculi cum ipso et vos appareatis
in gloria. Amen.

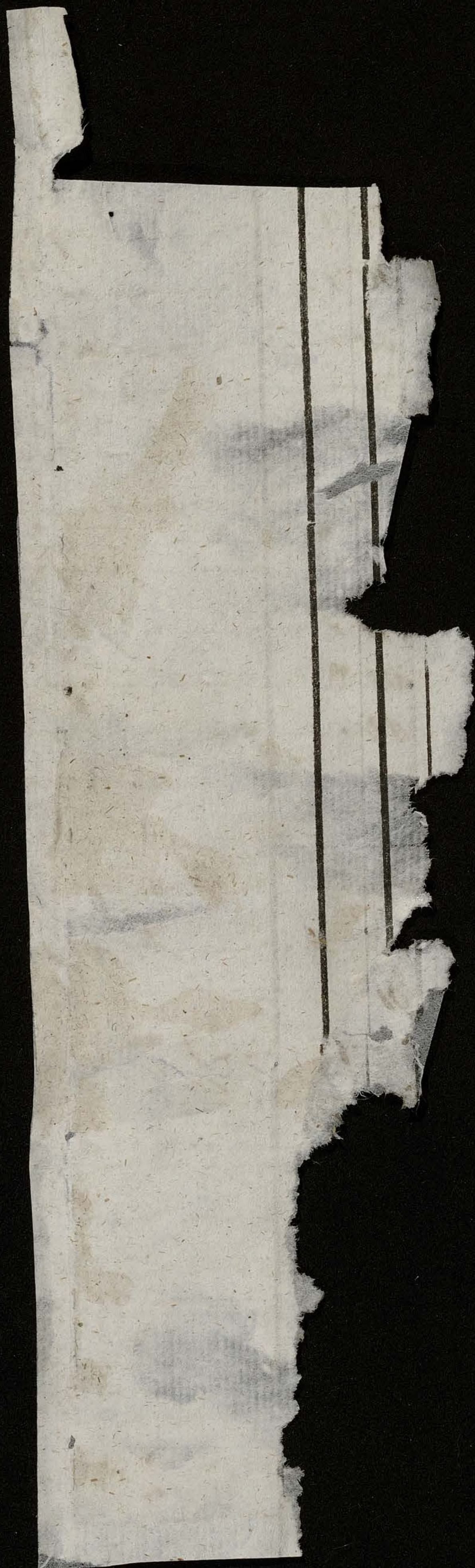
~~III~~ IV

V

VI

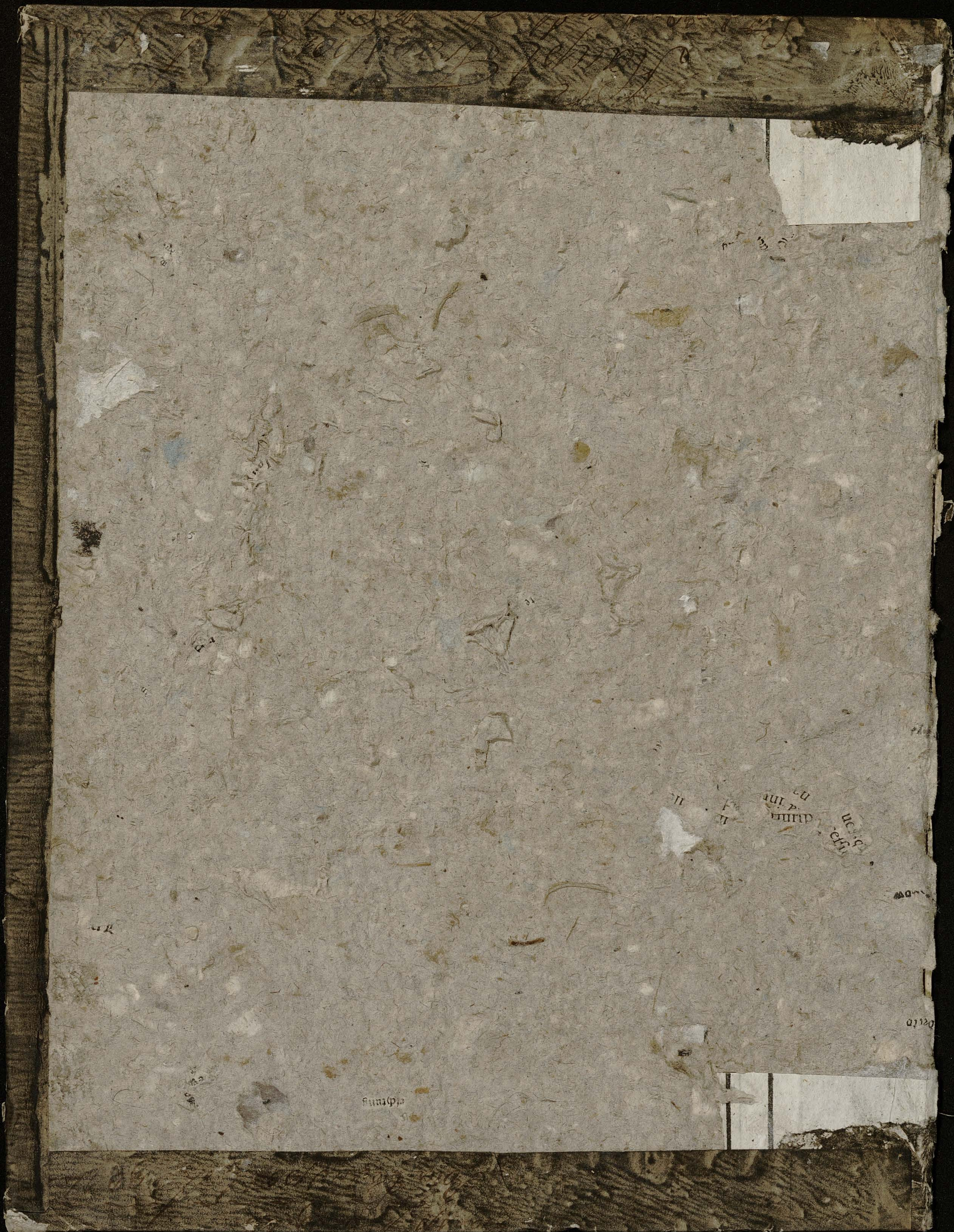
...	1.
...	10.
...sch	
9	
...agen	
...	18.
...	10.
...ighen	1.
...sen	
...ruch	
...sch	26.
1.2	20.
m	1.20
...lui	1.26

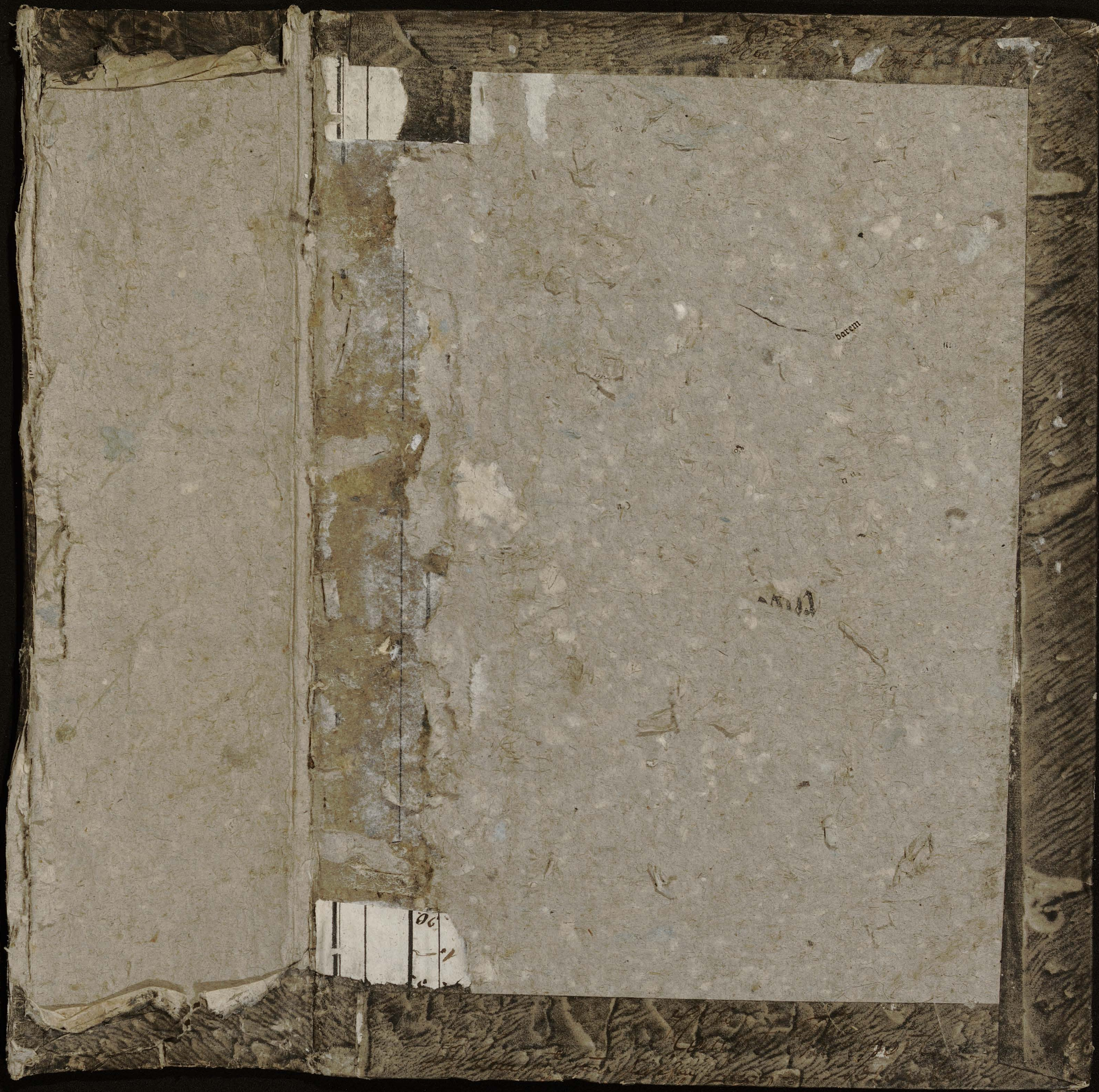
	20.
	29
	25.
.	8.
.	5.
-	6.
-	45
1.	15.
1.	26.
-	5.
-	10.
-	20
-	8
4.	-
1.	20.
12.	22
	10
-	8.
1.	10
-	22.
31.	55.
-	15.
.	10.
3.	-
	20.

[illegible]

2500	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2100	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
4500	1	8	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1	8	a [illegible]	[illegible]
[illegible]	1	8	[illegible]	[illegible]
2900	1	8	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1	8	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1	8	[illegible]	[illegible]
3800	1	8	[illegible]	[illegible]
3900	1	8	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1	8	[illegible]	[illegible]
2200	[illegible]	8	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1	8	[illegible]	[illegible]
3800	1	8	[illegible]	[illegible]
4000	1	8	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1	8	[illegible]	[illegible]
4900	1	8	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1	8	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1	8	[illegible]	[illegible]
5500	1	8	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1	8	[illegible]	[illegible]
6900	9	8	[illegible]	80
7000	1	8	[illegible]	68
7900	1	8	[illegible]	[illegible]
7800	1	8	[illegible]	[illegible]
6500	1	8	[illegible]	[illegible]
7050	1	8	[illegible]	68 30
7100	1	8	[illegible]	[illegible]
6900	1	[illegible]	[illegible]	[illegible]
105	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
88	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
98	52	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	18	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

1403